

14.05.2015. godine

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva, otvaram petu šednicu prolječnjeg zasijedanja u 2015. godini.

Po dogovoru sa Kolegijuma dobili ste dnevni red, ali prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda, imamo zapisnik sa prve, druge i treće posebne i četvrte posebne sjednice prvog redovnog prolječnjeg zasijedanja u 2015.godini. Ima li primjedbi na zapisnike? Svi ste ih pročitali, znači sve je perfektno.

Hvala vam.

Konstatujem da smo usvoji zapisnike sa prve, druge, treće, posebne i četvrte posebne sjednice prvog redovnog zasijedanja u 2015.godini.

Idemo sada na proširenje dnevnog reda. Imam jednu lijepu zbirku predloga, to stiže do 30, ako se ne varam, i nešto više jer su segmentirani. Idemo prvo sa Vladinim predlozima, Vlada predlaže da se.

Samo izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Dakle, u kontekstu prelaska na utvrđivanje dnevnog reda, a shodno nekim našim ovdje pravilima i Poslovniku, ima jedno prethodno pitanje koje moramo da riješimo da bismo znali da li ćemo se oko tog pitanja određivati na način na koji se sada Vi započeli, ili će to prethodno pitanje biti riješeno na način na koji smo razgovarali na kolegijumu. Radi se, naime, o Predlogu odluke o otvaranju parametarne istrage i obrazovanje anketnog odbora vezan za DKP, gdje smo na kolegijumu zajednički konstatovali da je odgovor ministara pravde, drugi koji je stigao, bio neodređen u odnosu na ono kako to Poslovnik notira. Sa kolegijuma je upućeno pismo ministru pravde da se odredi oko predmeta sudskih sporova koji, po našem mišljenju, nemaju veze sa predmetom parlamentarne istrage. Dobili smo dakle 14.maja, danas odgovor ministra pravde koji ne kaže ništa novo u odnosu na ono što je već poslato dakle on se ne određuje na naše pitanje.

Dogovor na kolegijumu je bio ako utvrdimo da predmet istrage nije vezan za sudske sporove, po mom skromnom mišljenju nije, da to bude po automatizmu tačka dnevnog reda, a ako jeste da onda idemo na uvrštavanje u dnevni red na način na koji to predviđa Poslovnik. Samo da to pitanje riješimo i da idemo onda kako Vi to predložite.

Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Takođe procedura povodom ovog pitanja. Mi smo na Zakonodavnom odboru raspravljali o ovoj odluci, i tu smo konstatovali, pojedini članovi odbora, da predlog odluke nije u skladu sa članom 4 Zakona o parlamentarnoj istrazi, gdje se kaže da se Odbor ne može baviti pitanjima povodom kojih je već pokrenut sudski postupak, sve dok taj postupak traje.

Dakle, u ovom članu ne stoji nikakvo izuzeće ili manje važni ili više važni sudski postupci. Takođe, još jedno pitanje koje bih dodatno pomenula ovdje jeste da je cilj ove parametarne istrage da na osnovu izvještaja ovog odbora, izvršenog uvida u

relevantnu dokumentaciju ocijeni da li su u nepostupanju nadležnih državnih organa, između ostalog, da se utvrdi odgovornost, i da se kaže-pokrene kod nadležnih organa postupak eventualne krivične pravne odgovornosti. Mi smo na Zakonodavnom odboru dobili informaciju da je u toku kod Vrhovnog državnog tužioca postupak povodom određenih krivičnih prijava, što je takođe jedan dodatni razlog da se danas ova odluka ne uvrsti u dnevni red. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo izvolite, što više čujemo više ćemo znati.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ja ne znam zašto ste dali riječ kolegici, kad se ne radi o proceduri već o slobodnoj interpretaciji.

Ja sam se javio, shodno dogovoru na kolegijumu da ovo pitanje riješimo prije početka sjednice, i ispunjavam ono što sam na kolegijumu i dobio od Vas, a kolegica se javila da slobodno interpretira izvještaj Zakonodavnog odbora. Ovo je za građane Crne Gore izvještaj Zakonodavnog odbora koji je sa sedam glasova za, četiri glasa protiv, ocijenio da je ovaj predlog odluke u skladu sa Ustavom i zakonom. I ništa mimo toga. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ja se nijesam javila da interpretiram izvještaj Zakonodavnog odbora niti kao izvjestilac, niti po tom osnovu. A kad već pominjete odbore, onda ćemo pomenuti da ova odluka nije dobila prohodnost na Odboru za ekonomiju. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Parlamentarna istraga je vrlo važan ustavni institut i dio dogovora za usvajanje Ustava, ako se dobro sjećam. Ali naravno je moramo sačuvati u zakonskoj formi, u poslovničkoj formi i prije svega ustavnoj formi. Imamo spor koji je realan kod ovakvih stvari u tumačenju što je sudski spor, tu bi trebalo da imamo manje spornosti, jer je jasno što je sudski spor, to nije istraga koje vrši tužilaštvo, jer tužilaštvo još nije postalo sudstvo, i tu je stvar jasna, ali nije jasno da li je neki od ovih četiri sudska spora koja se vode, ulaze pod ono što su činjenice i okolnosti oko kojih se pokreće parlamentarna istraga.

Ovdje sad, kao i uvijek pitanje, da razradimo mehanizam kako ćemo to da rješavamo, da bismo izašli iz sporenja koji se završavaju bez jasnih kriterijumima ovog parlamenta jer mi o tome odlučujemo, ima tri vlasti u ovoj zemlji, za one koji su zaboravili, sudska, zakonodavna i izvršna. Shvatio sam da postoji samo jedna vlast u Crnoj Gori, ja znam da postoje tri po Ustavu, ali da bi upravo naša vlast u Parlamentu, parlamentarna vlast mogla da se određuje na pravi način, ja bih vratio ovo Zakonodavnom odboru da provjere da li je kriterijumi koji postoje u našem Poslovniku i zakonu ispunjavaju da se da prohodnost da otvorimo parametarnu istragu.

Ponavljam radi se o jednom slučaju na kojem trebamo da napravimo obrazac za buduće ponašanje.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ja ne sumnjam, predsjedniče, da će se Zakonodavni odbor, odnosno ljudi koji su glasali ponovo isto izjasniti i sa sedam glasova najmanje dati prohodnost ovo predlogu, ono što će se desiti da ćemo propustiti da na ovoj sjednici koja sada počinje imamo ovaj predlog odluke i čekaćemo vjerovatno neki jun ili jul mjesec, shodno dinamici rada plenuma i ući onaj period uoči praznika, anketni odbor koji se eventualno može, a ne mora formirati bi mogao onda defakto na jesen da radi, izgubićemo vrijeme, a ništa se kvalitativno neće desiti. Kratko samo da saopštim, uz zaista, iz ove moje vizure, nemogućnost da vidim razloge zašto neke kolege odbijaju da raspravljamo o nečemu što je zajednički interes, a to će plenum da odluči, želim samo da kažem da je Poslovnik jasan i da on kaže da se ne može obrazovati anketni odbor, ako se o pitanjima koja se tiču rada tog anketnog odbora vode sudski postupci.

Inače, ako ne bi bilo te norme, predsjedniče, onda bi svaki anketni odgovor bio aut od početka, jer se vode 400 hiljada sporova u ovoj državi, svako nekoga tuži i ne bi bilo šanse da se po bilo kom pitanju otvori parlamentarna istraga. Ali Vi ste dali predlog, ne vidim da će se što promijeniti osim što ćemo izgubiti veliko vrijeme i ući ćemo u jednu zonu kašnjenja. Eto toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kad postavljate obrazac onda vrijeme nije gubitak, nego to vrijeme poslije se nadoknadi u drugim slučajevima. Mislim da smo imali dva izjašnjenja ministra pravde, nedovoljno jasna da bismo se mi mogli na osnovu toga rukovoditi, i onda moramo ići na naš Zakonodavni odbor da bismo čuli mišljenje našeg Zakonodavnog odbora, pa sa tim mišljenjem došli ovdje i odlučili sa svim elementima za odluku. Taj gubitak vremena postoji, ali nova je činjenica da nemamo izjašnjenje jasno ministra pravde. I ja bih to uvažio. Stiglo je danas, stiglo je jutros, tražili smo ga ponovo stiglo je 14-tog, danas je 14. Ovo je način da mi iz ovoga izađemo na proceduralno siguran način, siguran način da li će meritum biti ispravan to ćemo znati, ali je proceduralno tako.

Prema tome, ne bih uvrštavao to u dnevni red, išli bismo na dalja proširenja.

Imamo tri predloga Vlade, pa pozivam Zakonodavni odbor da se o tome izjasne u primjerenom roku.

Idemo na predloge Vlade. Vlada je predložila tri zakona po skraćenom postupku: Predlog zakona o izmjenama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o bezbjednosti zdravlja i zdravlja u građevinarstvu broj 167 i Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada u okviru za bezbjednost zdravlja na radu broj 187.

Nema predstavnika Vlade, ali se možemo izjašnjavati.

Dopis ste dobili od generalnog sekretara Vlade.

Mislim da su zakoni dosta politički nesporni za raspravu.

Predlog zakona o izmjenama Zakona o Sudskom savjetu i sudovima, da vidimo što je tu propušteno.

Za, protiv, uzdržani za dopunu dnevnog reda? Dopuna je dnevnog reda.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 37 za, 20 protiv, dva uzdržana. Predlog je dobio potrebnu većinu.

Idemo na Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu broj 167. Izvolite ratifikacija.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanik, 55 za, dva protiv, jedan uzdržan, konstatujem da smo usvojili predlog za dopunu dnevnog reda i opet je Konvencija Međunarodne organizacije rada o bezbjednosti i zdravlja na rad. Izvolite.

Standardizujemo zaštitu naših radnika. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 64 poslanika, svi su bili za. Dopunili smo dnevni red sa tri nove tačke.

Poslanik Popović.

Izvolite, imate tri predloga za dopunu dnevnog reda.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Prvo, radi se o Prijedlogu odluke o izmjeni Poslovnika Skupštine Crne Gore, koji je bio više puta u skupštinskoj proceduri. U članu 1 na prvoj sjednici Skupštine poslije izvođenja državne himne, predsjedavajući konstatuje da je Državna izborna komisija podnijela Izvještaj o sprovedenim izborima i objavljuje da je podnošenjem Izvještaja Državne izborne komisije započeo mandat novoizabranim poslanicima.

Obrazloženje u Poslovniku Skupštine Crne Gore postoji propust oko nepostojanja obaveze izvođenja državne himne na sjednici koja ima svečano radni karakter, a to je bez sumnje konstitutivna sjednica novog saziva Skupštine Crne Gore, a ubuduće će postojati ta obaveza. Ovdje se odustalo od onog dijela izvođenja državne himne na prvim sjednicama proljećnjeg i jesenjeg zasijedanja.

Dakle, vjerujem da je ovo za svakoga nesporno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Stavljam na glasanje predlog. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika, 42 za, 17 protiv, jedan uzdržan, konstatujem da je predlog uvršten u dnevni red. Kad je primjeren onda prođe lako, idemo na vaš drugi predlog. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Drugi prijedlog koji je odavno u proceduri, Prijedlog zakona o dopuni zakona o sprečavanju zloupotrebe droge. Donošenjem ovog zakona bi se legalizovala marihuana u medicinske svrhe. Dokazano je da marihuana odnosno kanabis ima pozitivno djelovanje kod smirivanja bolova u medicini da je veoma blagotvorna u ublažavanju simptoma teških bolesti, naročito kod oboljelih od epilepsije, kancera, multipleskleroza, side do nus pojava hemoterapije. Marihuana se u medicinske svrhe koristi već stotinama godina, mnoge evropske zemlje su je legalizovale u medicinske svrhe, među njima i najveće: Njemačka, Velika Britanija, Italija, a to su uradile ili su u proceduri legalizacije zemlje regiona. Dakle, to bi bio civilizacijski iskorak Crne Gore. Naravno, i ovo što kaže poslanik Džavid Šabović da ga je Ministarstvo zdravstva predložilo dobilo bi potrebnu većinu i prošlo bi. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Dali ste obrazloženje.

Izvolite, kolege, da li ste za proširenje dnevnog reda sa predlogom koji je obrazložio kolega Popović. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 20 za, 17 protiv, 22 uzdržana, predlog nije dobio potrebnu većinu. Još uvijek ćemo biti manje veseli, ali više stabilni.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Ovaj drugi predlog ću analizirati ove koji su bili uzdržani, protiv, kad ga Ministarstvo zdravlja predloži, a sigurno će ga predložiti u sljedećih nekoliko mjeseci. Izvinjavam se.

Treći predlog zakona je o zaštiti potrošača, korisnika finansijskih usluga, samo da kažem da je ovaj prijedlog dobio većinu na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet. Predlog zakona ima 48 članova, Liberalna partija ga je radila u saradnji sa NVO građanski, bankarski Ombudsman. Zaštita korisnika finansijskih usluga predmet interesovanja, ne samo domaće već i najšire međunarodne stručne javnosti, značaj ovog pitanja dodatno je naglašen nakon izbijanja svjetske finansijske krize 2007. godine i materijalizacijom rizika u vezi sa finansijskim posredovanjem. Propusti i slabosti zaštite korisnika finansijskih usluga, vidljivi su podjednako u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju. Na razvijenim finansijskim tržištima ove slabosti su uglavnom u vezi sa nedostatkom znanja korisnika o sofisticiranim finansijskim instrumentima i finansijskim inovacijama kao i rizicima sve kompleksnijih finansijskih tržišta. U zemljama u razvoju posebno onim u društveno političkoj tranziciji kakva je i Crna Gora zaštita korisnika finansijskih usluga bila je podređena pojedinačnom postprivatizacijskom jačanju tržišnog učesća banaka na domaćem tržištu. Zbog svega navedenog, brojke direktire Evropske unije načela i studije i preporuke Svjetske banke ukazuju na značaj transparentnog i pravovremenog informisanja korisnika u svim rizicima koji su u vezi s konkretnim finansijskim uslugama i to ne samo iz ugla nesporne potrebe zaštite korisnika, već i iz aspekta očuvanja stabilnosti cjelokupnog finansijskog sektora. Samo je informisan finansijski educiran i pravično tretiran korisnik koji je u stanju ispravno cijeniti rizike koje finansijske usluge nose po njegov ekonomski položaj u budućnosti, sposoban je kupiti finansijske usluge koje odgovaraju njegovom profilu rizika finansijskim mogućnostima i stvarnim potrebama.

Utrošak rezervisanja za potencijalne gubitke po ugovorima o finansijskim uslugama. U dugom roku odnosi korisnika i davalaca finansijskih usluga podižu se na višu razinu međusobnog povjerenja konkurencije između davalaca finansijskih usluga postaje dinamičnija u pogledu uvažavanja zahtjeva potrošača za većom transparentnošću poslovanja davanja finansijskih usluga.

Mehanizmi i instrumenti zaštite trebaju osigurati tri uslova, prvo informisanost korisnika da su im na raspolaganju sveobuhvatne pravovremene i razumljive informacije uslugama finansijskog lizinga koji osiguravaju donošenje informisane odluke dva pravičan i per tretman davalaca lizinga, tri pravo na efikasne i jeftine mehanizma mirnog rješavanja sporova kao alternative sudskim postupcima ombusmana u bankarstvu. Osim toga, potpisivanje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji Crna Gora se obavezala da će pravne tekovime EU ugraditi i u domaće zakonodavstvo. Jedna od spomenutih pravnih tekovima odnosi se na obavezu zemalja članica da doprinese zaštiti ekonomskih interesa potrošača i promovišu pravo na njihovu informisanost, a što je i navedeno i u samom Ugovoru o osnovanju evropske zajednice. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Otvaram glasanje o zaštiti potrošača korisnika finansijskih usluga.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 37 za, dva protiv i 26 uzdržanih. Konstatujem da je zakon dobio potrebnu većinu da se uvrsti u dnevni red. Očigledno dugovi su narasli. Hvala, kolega Popoviću. Od tri dva, to vam je do sada najbolja statistika.

Poslanik Vladislav Bojović, predložio je da se u dnevni red uvrsti Razmatranje realizacije zaključaka Skupštine Crne Gore od 27.decembra 2014.godine, koji se odnosi na stanje životne sredine u Pljevljima. Imamo dva predloga ista. Izvolite, kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine predsjedniče, vama ću se obratiti na samom početku. S obzirom da ste u decembru prošle godine izašli u susret mojoj inicijativi da se Parlament odredi prema pitanju stanja životne sredine u Pljevljima i da o njemu raspravlja, međutim, vi dobro znate da, bez obzira na brojne inicijative koje su se pojavile i od strane nevladinog sektora i ukupne javnosti i od strane poslanika u plenumu, nije održana rasprava o stanju životne sredine u Pljevljima. Održana je rasprava na Odboru, Odbor je predložio zaključke i te zaključke Skupština je usvojila pola sata prije ponoći 27.decembra. Na toj sjednici, nije bilo omogućeno da raspravljamo o predloženim zaljučcima, samo se o njima glasalo, kao što znamo vi ste, gospodine Krivokapiću, čak propustili i da saopštite koji su to zaključci, kako oni glase zbog javnosti o kojima se ovaj Parlament izjašnjavao. Ja ću podsjetiti da je Skupština Crne Gore usvojila sljedeće zaključke 27. decembra 2014.godine:

1/ Skupština Crne Gore poziva Vladu Crne Gore da donese plan zaštite sa mjerama sanacije stanja životne sredine u Opštini Pljevlja i izvršiti Skupštinu Crne Gore o realizaciji mjera smanjenja negativnog uticaja na životnu sredinu i analizi sprovedenog monitoringa svih segmenata životne sredine.

2/ Skupština Crne Gore poziva upravu za inspekcijske poslove da izvrši inspekcijski nadzor svih registrovanih zagađivača u Opštini Pljevlja i u cilju zaštite zdravlja građana i zaštite životne sredine preduzme sve mjere u skladu sa zakonom.

3/ Skupština Crne Gore preporučuje Ministarstvu zdravlja da u saradnju sa Ministarstvom održivog razvoja i Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja u cilju sprečavanja takvog stanja hitno pripremi preporuke za unapređenje kvaliteta vode za piće u Opštini Pljevlja i

4/ Skupština Crne Gore preporučuje lokalnoj samoupravi Opštine Pljevlja da razmotri mogućnost primjene člana 26. Zakona o životnoj sredini, kojom je propisano proglašavanje stanja ugroženosti. Kao što vidimo, ovi zaključci, odnosno ova vrsta zahtjeva koja je ušla u pravcu državnih organa i lokalne samouprave nije bila oročena, i ja tvrdim da je namjerno propušteno da se ne oroče ovi zahtjevi i do dana današnjeg javnost nije obaviještena da su državni organi, odnosno organi lokalne samouprave bilo šta značajnije i konkretnije preuzeli na realizaciji ovih zaključaka Skupštine. Ja moram da ukažem na sljedeću činjenicu:

Vrlo brzo će biti pet mjeseci od usvajanja ovih zaključaka, maj je mjesec. U Opštini Pljevlja, kada govorim o parametrima stanja vazduha, ništa se značajnije nije promijenilo u odnosu na decembar, znači vazduh je i dalje drastično zagađen. Kada je u pitanju vodosnabdijevanje, posljednja informacija, gospodine predsjedniče, da građani Pljevalja, 70% stanovnika u gradu, i dalje nemaju ispravnu vodu za piće i za korišćenje, sada u maju mjesecu kada već nema magle. Ja vas molim da najozbiljnije uzmete u obzir ovu inicijativu, da se najozbiljnije prema njoj odredite, da se konačno u ovom Parlamentu održi rasprava na ovu temu i da se jednostavno pozovu i ministar poljoprivrede i ministar zdravlja i ministar održivog razvoja, gospodin Gvozdenović i direktor Uprave za inspekcijske poslove, da se vidi šta su oni to konkretno preduzeli, jer će grejna sezona veoma brzo, nikakvih koraka nema u pravcu rješavanja ekološke situacije u Pljevljima, ako ne računamo na najavu kozmetičkih intervencija. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Bojoviću. Mislio sam da glasamo. Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, htio sam samo pojašnjenje koje će pomoći kolegama za razjašnjenje, samo da znamo ono što je radio Odbor u međuvremenu. U našem planu rada je pitanje Pljevalja stavljeno u drugi kvartal, poslali smo pismo odmah nakon usvajanje zaključaka svim državnim institucijama da dobijemo povratnu informaciju izvještaja o tome šta je urađeno oko Pljevalja. Dogovor je na samoj sjednici odbora, zajedno sa članovima odbora, da održimo zajedničku sjednicu zajedno sa lokalnom samoupravom i ministarstvima koji su odgovorni da održimo zajedničku sjednicu u Pljevljima i cijenim da bi bilo dobro, da ukoliko smatraju ostale kolega da možva ovu priču o Pljevljima zaokružimo u nekom narednom periodu kada i odbor bude mogao da ponudi konkretne zaključke vezano za sve ono što smo do sada radili kada je u pitanju situacija u Pljevljima. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možete, imate pravo, a kolega Sekulić hoće da pomogne. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Poznato je da je više poslanika među kojima sam i ja uputilo inicijativu predsjedniku Odbora za ekonomiju da zakaže kontrolno saslušanje i da se na odboru razmotri realizacija zaključaka. Međutim, do dana današnjeg nemamo informaciju kada će tačno ta sjednica odbora biti zakazana i kada bi se moglo kontrolno saslušanje obaviti. Međutim, zbog čega bi se izbjegavala rasprava na plenumu. Zašto da dozvolimo kao parlament da se pitanje ekološke situacije u Pljevljima tretira na nivou trenutnog senzacionalizma kojim ćemo se kao javnost Crne Gore baviti samo u zimskim mjesecima. Grejna sezona dolazi, smatram da je to tema za ovaj parlament, da se pozovu nadležni ministri i da mi vidimo, poslije skoro pet mjeseci, šta su oni konkretno preduzeli i šta će konkretno preduzeti. Nema nikakve najave da će država da opredijeli makar manja određena sredstva za fabriku vode Pliješ, nijesu potrebna velika ulaganja, da će se bilo šta konkretno preduzeti kada je u pitanju urgentno finansiranje prve faze sekundarne mreže toplovoda u projektu toplifikacije. Dakle, sve je u magli, sve je nejasno, Pljevljaci čekaju sledeću zimu, a i da je ne čekaju nama je svakog mjeseca kada su u pitanju parametri životne sredine stanje isto. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Čuli ste obrazloženje i stav predsjednika Odbora. Izvolite, glasamo.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 39 za, 15 protiv, 11 uzdržanih. Konstatujem da je ova tačka uvrštena u dnevni red. Ova druga je samo tehnička greška.

Poslanik Milutin Đukanović je predložio da se u dnevni red uvrsti ništa više nego 13 tačaka. Prva je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Milutin Đukanović nije predložio da se uvrsti u dnevni red 13 tačaka nego je to predložio Demokratski front, a Milutin Đukanović je samo to potpisao. Kada sam već uzeo riječ, da saopštim zbog čega to radimo.

Mi iz opozicije se nalazimo u jednoj nezavidnoj situaciji što se tiče predlaganja i spremnosti vladajućih stranaka da neke naše tačke na kolegijumu uđu u dnevni red. Neko nepisano pravilo je bilo da opozicija ima pravo da predloži jednu tačku dnevnog reda i da će ta tačka dnevnog reda biti uvrštena u dnevni red. Mi nijesmo pristali na takav odnos i izabrali smo ovaj način da idemo sa našim inicijativama i da na taj način upoznajemo građane Crne Gore šta to sve predlaže Demokratski front. Da li bi sada bilo u redu da obrazložim neke tačke koje sam ja predložio, a onda da nastave i ostali poslanici Demokratskog fronta sa svojim predlozima?

Jedan od predloga je Predlog zakona o dopuni Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju. Šta je suština predloga tog zakona? Suština je da se učenicima osnovnih škola omoguće besplatni udžbenici i besplatan školski pribor.

Ustavom Crne Gore je definisano da je osnovno obrazovanje obavezno i besplatno. Nažalost, do dana današnjeg u Crnoj Gori nije zaživjela ta norma. Ubijedeni smo, ukoliko postoji dobre volje u ovom Parlamentu, da to nijesu prevelika sredstva, da bi ovaj ovaj parlament trebao da podrži ovu tačku dnevnog reda, a kasnije da glasa za izmjene tog zakona. Šta se dešava danas? Danas imamo jednu situaciju koju su zakon i Ministarstvo proizveli neprimjerena Crnoj Gori. Znate li ko danas može da dobije besplatne udžbenike? Mogu da dobiju djeca čiji su roditelji u stanju socijalne potrebe ili djeca koja su invalidi. Postoji li veće diskriminacije za neko dijete kada krene u osnovnu školu da se već tada zna da je ono iz siromašne porodice ili da je ono invalid. Prema tome, pozivam parlament da podrži ove izmjene, ovdje je sve opisano, da te knjige moraju da se čuvaju i da moraju kasnije da se vrate. U suštini, postojao bi jedan ugovoreni odnos između roditelja i uprave škola. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Čuli ste predlog kolege Đukanovića, Predlog zakona o izmjenama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Glasalo je 68 poslanika, 41 za, jedan protiv, 26 uzdržanih. Konstatujem da je predlog dobio potrebnu većinu.

Idemo dalje. Koji je sljedeći zakon za obrazlaganje?

BRANKA BOŠNJAK:

Imam dva zakona da obrazložim, izmjene Opšteg zakona o obrazovanju. U kom smislu smo predložili izmjene tog zakona? Zbog toga što smo svjesni činjenice da je politika polako počela da nam se useljava u đачke klupe i da nam se svi direktori škola i nastavnici maltene biraju po partijskoj direktivi. Čak smo imali mogućnost da vidimo i neke anekse ugovora pojedinih partija u kome su pojedina direktorska mjesta u školama pripala određenoj partiji po njihovim kvotama. Iz tog razloga predložila sam izmjene Opšteg zakona o obrazovanju, u smislu izmjene sastava školskih odbora i davanja školskim odborima veće nadležnosti, na taj način što bi se više uključila lokalna samouprava i zaposleni u školama, odnosno da njihov udio u školskim odborima, odnosno upravnim odborima bude veći i da ministar nije taj koji bira direktore škola već da je ministar taj koji samo daje saglasnost na odluke školskog, odnosno upravnog odbora.

Smatram da je ovo vrlo značajan zakon i da treba da se prihvate ove izmjene. Jer, znate koliko je opasno kada politika uđe u školske klupe, a već to imamo. Zato imamo i raznih direktora koji se bave raznim stvarima. Vi ste svjedoci i svi znate kada neko ima partijska leđa njega ne interesuje, misli da je zaštićen i da iznad zakona. Iz tog razloga vas molim, da bi sačuvali kvalitet našeg obrazovanja da dozvolite da politika ne

bude u školama i na ovaj način ćemo to spriječiti. Zbog toga, očekujem da ćete makar izglasati ovo da možemo o tome da pričamo na plenumu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Glasamo Predlog zakona o izmjenama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Ono je bilo osnovno obrazovanje i vaspitanje. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, 37 za, 21 protiv, osam uzdržanih. Predlog je dobio potrebnu većinu.

Ko je sljedeći predlagač? Koji zakon?

BRANKA BOŠNJAK:

Zakon o dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Ovo je jedan zakon koji sam sama potpisala iz razloga što sam kao žensko htjela da utičem na rodnu ravnopravnost, a u ovom slučaju u korist muškaraca.

Naime, prvenstveni razlog za donošenje ovog zakona je obezbjeđenje načela jednakosti i ravnopravnosti prilikom sticanja prava na starosnu penziju. Vi se svi sjećate da je bila obaveza služenja vojnog roka kako u bivšoj SFRJ tako i kasnije u SRJ i zajednici Srbija i Crna Gora i da je to bila obaveza gdje su naši momci išli u vojsku i provodili tamo najmanje godinu dana, a neko i više, da li je i već ne znam čega i predložila sam kao što je slučaj u mnogim zemljama, kao što je slučaj u mnogim zemljama Istočnog bloka, čak u nekim je to i naprednije riješeno, ali predložila sam da se njima starosna granica za odlazak u penziju, odnosno smanji za ovaj period koji je proveden u vojsci, znači, to je jedna vrsta posebnog staža.

Ovo ne utiče na budžet naše države, znači ne tražimo da se plate porezi i doprinosi za tu godinu ili više, već da se samo umanju starosna granica i to ko želi, jer ima ljudi koji ne žele da im se to uračuna, znači da zavisi od njihove volje ako podnesu zahtjev da to može da im se računa i na taj način neće biti diskriminisani u ove generacije gdje služenje vojnog roka nije obaveza, niti će biti diskriminisani u odnosu na žene koje imaju ovu povoljnost kad imaju jedno ili više djece. Ima tamo poseban, takođe u tom dijelu zakona, da se i njima smanjuje ova starosna granica. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Potpredsjednik hoće proceduru, izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Samo bih da podsjetim na jednu dobru praksu koju smo njegovali u ovome parlamentu, da u trenucima kada glasamo u Parlamentu uvažimo potrebu da se nepreglasavamo u trenucima opravdanog odsustva pojedinih poslanika. To smo tako simbolično nazivali da nema prevarnog glasanja. Imajući u vidu opravdano odsustvo dijela kolega iz dijela poslaničkih klubova koji pripadaju poslaničkoj koalicionoj većini, volio bih da napravimo pauzu.

Dakle, Klub Demokratske partije socijalista moli za pauzu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Damjanoviću, izvolite.

Pauzu dajemo kad klubovi traže, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Samo da odgovorim potpredsjedniku Simoviću.

Je li bilo, potpredsjedniče Simoviću, prevarno glasanje kada sam molio ovdje da se ne glasa o Predlogu zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, naknade za majke, kada je falilo sedam poslanika iz opozicije, kada ste ovdje jurišali i glasali protiv, da to ne uđe u dnevni red? Sada vidite da ste u manjini ovdje i nikad se ovdje nije desilo da svi budemo na početku sjednice kad smo utvrđivali dnevni red. Sad tražite, da ne prijetite to možda izlaskom iz Parlamenta? Onda vam nije bilo prevarnog glasanja, a sada kad vidite da sve prolazi i da će sve da prođe ili gotovo sve da prođe što je predloženo, sada muka na vas.

Predsjedniče, Vi radite kako hoćete, ali Vi ste najodgovorniji za tok sjednice.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Damjanoviću,

Znači, do sada se nije desilo da neki klub traži pauzu, a da je nijesmo dali, to znate, to se do sad nije desilo. Znači, uvijek smo davali pauzu, pauza je nešto što traži vremensko određenje.

Kolega Simoviću, samo da čujem koliko treba pauze?

Pola sata pauze.

Koleginice Bošnjak, izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Predsjedniče, Vi znate da parlamentarna delegacija, delegacija koja će prisustvovati Parlamentarnoj skupštini NATO-a treba da putuje sad za koji minut, i ja sam u sastavu te delegacije i zato Vas molim da makar o ovom zakonu sad koji sam obrazložila glasamo, pa onda napravite pauzu ako smatrate.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas,

Pauza se daje u trenutku kad je traže.

Naravno, ne sviđa vam se kad to rade, daje se u trenutku kada se traži i ja je moram dati onda kad se traži, ne mogu je dati u nekom sledećem trenutku.

Glasamo Vaš predlog, pa dajemo pauzu, izvolite.

Koleginica Bošnjak ima predlog, izvolite, za, protiv, uzdržani.

Zakon o penzijsko-invalidskom osiguranju, izvolite.

Hvala, glasalo je 63 poslanika, 39 za, 19 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da je predlog uvršten u dnevni red.

To je osma tačka koja je dobila potrebnu većinu uvrštavanja.

Dajem pauzu pola sata, vidimo se u 13h.

- Pauza -

Nastavljamo petu sjednicu poslije malo duže od pola sata.

Kolege iz Fronta imaju još predloga zakona u proceduri predlaganja.

Ko će od njih, ostali su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu, državnim službenicima, stečaju, inimalnoj zaradi, izjašnjenja o obezbjeđenju, penzijsko invalidskom osiguranju, sukob interesa, krivični zakon, Kombinat aluminijuma.

JANKO VUČINIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Demokratski front je predložio set zakona zbog veoma teške socio -ekonomske situacije većine građana u Crnoj Gori. Jedan od tih zakona je i Zakon o radu.

Ovo je zakon koji je predložen, sastoji se iz dvije odredbe. Jedna odredba se odnosi na način zapošljavanja u preduzećima i ustanovama gdje je država većinski vlasnik. Znači pored opštih uslova, sa ovim zakonom se predviđa da kandidati koji se prijave za zapošljavanje u navedenim ustanovama i preduzećima u kojima je država većinski vlasnik, potrebno je da zadovolje određene kriterijume, a to je prosječna ocjena tokom studiranja, dužina studiranja, odnosno školovanja, rezultati provjere stručnosti i sposobnosti i vrijeme provedeno na evidenciji Zavoda za zapošljavanje. Znači sa ovim kriterijumima bi se izbjegla zloupotreba prilikom zapošljavanja jer bi do posla došli i oni koji su stručni, koji su kvalitetniji, a ne nikako koji su politički podobni. To je prva odredba.

Druga odredba se odnosi na agencije za ustupanje zaposlenih. Znamo u normalnim državama šta je suština tih agencija za ustupanje zaposlenih, to je da bi se pomoglo građanima da dođu do posla. Međutim, u Crnoj Gori je potpuno suprotno jer se tim agencijama za ustupanje zaposlenih zloupotrebljava zakonska odredba da ugovori na neodređeno vrijeme, koji su preko, u trajanju preko dvije godine, transformišu u ugovor na neodređeno vrijeme, tako da je sa ovom odredbom zapošljavanje preko agencija ograničeno, kako sa brojem zaposlenih tako i sa vremenom. Znači, agencija može da angažuje samo 10% ukupnog broja zaposlenih kod poslodavca i na rok koji je kraći i od šest mjeseci. Znači sa ove dvije odredbe u Zakonu o radu bi se te zloupotrebe, što se tiče prijema zaposlenih i zapošljavanje preko agencija suzbile i imale onu pravu svrhu zbog koje su i formirane.

To je Predlog zakona o radu ispred Demokratskog fronta. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega.

Čuli smo obrazloženje kolege Vučinića.

Glasamo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, o uvrštavanju u dnevni red.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 35 za, 27 protiv, šest uzdržanih, za dva glasa je prošao Predlog zakona.

Idemo dalje. Predlog zakona o izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Vrlo kratko, dakle slično inicijativi koju je obrazložio kolega Vučinić.

Poštovana Skupštino, mi smo iz Demokratskog fronta predložili, između ostalog, i Zakon o izmjenama Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Smatrali smo da je neophodno na normativan način reagovati na jedan ambijent, odnosno uspostavljen sistem koji počiva na zloupotrebi državnih resursa u partijske svrhe prilikom zapošljavanja, na protekciji, nepotizmu, klijentelizmu, itd.

Mi smo predložili dakle izmjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima na način da smo željeli da jednostavno onemogućimo da starješina državnog organa prilikom izbora kandidata i njegovog zaposlenja ima diskreciona ovlašćenja, odnosno diskreciono pravo odlučivanja, već smo predvidjeli da budu propisana stroga pravila i strogi kriterijumi. Mi smo uveli sistem bodovanja koji bi bio korišćen prilikom ocjenjivanja kandidata za zaposlenje. Jednostavno, našim predlogom preciziraju se i propisuju strožiji i jasniji uslovi kada je u pitanju ocjenjivanje kandidata za zaposlenje u državnim organima, kada je u pitanju donošenje odluke o izboru kandidata, i kada je u pitanju donošenje odluke o izboru pripravnika. Dakle, jasno je i svjesni smo da ove predložene izmjene predstavljaju samo formalnu pretpostavku za demontiranje

sistema koji počiva na metodama prikazanim u aferi Snimak, a jasno je da se takav sistem kakav je uspostavljen na aferi Snimak ne može demontirati ni jednim zakonom sve dok je na sceni ovakva vlast. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli smo kolegu Bojovića.

Glasamo njegov Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona državnim službenicima i namještenicima.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 32 za, 27 protiv, šest uzdržanih, Zakona nije dobio potrebnu većinu.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, ja sam glasao za, ali nije evidentirano na ekranu, prije nego što ste vi rekli sam glasao.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dva prigovora da nije bio uključen uređaj.

Izvolite, glasamo ponovo, otvaram glasanje.

Jeste li svi glasali. Zaključujem glasanje, vaše lampice su upaljene vidim. Hoćete li da brojite ponovo.

U redu. Glasalo je 65 poslanika, 34 za, 28 protiv, sedam uzdržanih, Predlog nije dobio potrebnu većinu. Idemo na sljedeći Predlog zakona o dopuni Zakona o registrima prebivališta i boravišta, kolega Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Od predloga Demokratskog fronta to bude posljednji predlog pa sad idemo sa onim socijolektonskim zakonima ispred Demokratskog fronta, a ovo na kraju Zakon o registru prebivališta. Može li tako? Nije problem.

Predlažemo tako, ako vama ne predstavlja to problem. Može li tako? Evo, Janko, izvoli. Janko će.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znate kako, mi smo ih predali kako ste vi donijeli. Izvolite, kolega Vučiniću. Recite koji je zakon, kolega Vučiniću? Koji zakon branite?

JANKO VUČINIĆ:

Zakon o stečajju.

Pa evo u vezi ovog zakona nas nekoliko poslanika ispred Demokratskog fronta predložilo je Zakon o izmjeni Zakona o stečajju. Razlog za donošenje ovakvog zakona su mnogobrojni stečajni postupci kroz koji je na nezakonito otuđena velika društvena imovina ovdje u Crnoj Gori. Ono što je potrebno je da većinski vlasnik garantuje svojom imovinom i da je tako bilo i ranije sigurno ne bi, gotovo, cijela privreda u Crnoj Gori dovedena u stečajni postupak. Znamo dobro šta je rađeno kroz stečajne postupke, jer preko privatizacionih ugovora koje niko nije kontrolisao većinski, vlasnici su rasprodavali tu imovinu, onda su tu imovinu stavljali u zakup i uzimali hipotekarne kredite, trošili je u ličnom interesu, trošili je za svoje firme. Mislim da je krajnje vrijeme da donesemo ovakav jedan zakon u kojem će većinski vlasnik uvođenjem stečaja odgovarati svojom imovinom i u stečajnoj masi će biti imovina tog većinskog vlnika.

Suštinu sam zakona rekao i ako hoćemo da spasimo ovo što je ostalo malo od crnogorske privrede smatram da ćemo svi podržati ovakav zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, kolega Vučiniću.

Čuli ste obrazloženje Zakona o dopuni Zakona o stečaju, kad nam to postaje važan zakon da znamo mnoge elemente. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 35 za, 27 protiv i sedam uzdržanih. Prosao je za jedan glas.

Idemo dalje.

JANKO VUČINIĆ:

Zakon o minimalnoj zaradi.

Jedan od zakona koji ide u pravcu poboljšanja teške socio - ekonomske slike većine građana u Crnoj Gori. Minimalna zarada je definisana Opštim kolektivnim ugovorom i to na način što ona ne može biti manja od 30% od prosječne zarade u Crnoj Gori koja iznosi negdje sada oko 146 eura. Isto tako je istom odredbom definisano da ne može biti manja od donje linije siromaštva koja iznosi negdje oko 133 eura. Međutim, postoji i ovdje zloupotreba jer je dvojako tumačen način minimalne zarade i smatram da minimalna zarada je u Crnoj Gori potrebno da se definiše posebnim zakonom i naravno da se ona poveća. Složićete se da ni sa 143 eura ni sa 192 eura koliko iznosi ta linija siromaštva nijesu dovoljna za najelementarnije životne potreštine. Iz tog razloga je potrebno tu minimalnu zaradu povećati da ona iznosi 50% od prosječne zarade, s tim da bi se usklađivala sa rastom bruto društvenog proizvoda.

Znači, poseban zakon kojim bi se definisala minimalna zarada koja ne bi bila manja od 50% prosječne zarade i koja bi obezbijedila kakvu takvu bolju socijalnu sigurnost u odnosu na ono što smo imali do sada. Mislím, takođe, da ćete imati sluha za ovaj zakon i da ćete podržati ovaj zakon, jer ne samo to što ide u poboljšanju teškog socio - ekonomskog položaja nego smanjuju i zloupotrebu od strane nesavjesnih poslodavaca, jer znamo da veliki broj poslodavaca isplaćuje minimalnu zaradu od 193 eura i na taj način oštećuje i zaposlene, i državu i državne fondove. Tako da je potpuno na mjestu izglasavanje jednog ovakvog zakona koji ide u prilog i građana i države i državnih fondova. Zahvaljujem se.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Stavljam na glasanje Zakon oko minimalne zarade, izvolite.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik, 35 za, 28 protiv i osam uzdržanih. Predlog nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite, obrazložemo Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Evo još jedan zakon iz seta socijalnih zakona. On je vrlo jednostavan. Znači da obračun poslodavca o neisplaćenim zaradama i otpremnina treba da bude izvršna isprava, tako da zajedno sa svim onim dokumentima koji su definisani Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju, čini mi se da je to član 18, da ima istu takvu težinu. Ovo smo predložili mi iz Demokratskog fronta iz razloga što se svaki dan srećemo sa situacijom da neodgovorni poslodavci ne isplaćuju zarade zaposlenim. Zadnji je slučaj i primjer radnika "Metalca". Investitor je ušao na velika vrata u "Metalac", hvaljen od strane onih koji su iz vlasti, međutim imamo situaciju da od četiri zarade nije isplatio tri zarade. Da imamo ovakav zakon radnici bi na osnovu obračunskih lista mogli da ostvare pravo na

svoje potraživanje, tako da mislim da je ovo jedan zakon koji ide u prilog radniče sirotinje, da ih ne bi raznorazni investitori koji više ovdje izgledaju kao neki prevaranti varali i da ne bi ostali uskraćeni za te zarade. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Čuli smo obrazloženje. Glasamo.

Hvala vam. Glasalo je 72 poslanik, 35 za, 27 protiv i deset uzdržanih. Predlog nije dobio potrebnu većinu.

Inače, već imao deset predloga za proširenje dnevnog reda.

Izvolite. Predlog zakona o izmjenama Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju.

JANKO VUČINIĆ:

Znamo da u 2013.godini su penzioneri zakinuti za povećanje 3,5%, čini mi se, u 2014.godini zakinuti su za 1,8%, znači penzionerima u Crnoj Gori duguje se povećanje penzija u iznosu od 5%. Evo kratko da kažem koje smo te i kakve smo penzije zakinuli. 4.000 penzionera prima penzije ispod 100 eura, 70.000 penzionera prima penziju ispod prosječne penzije, a negdje oko 35.000 prima penzionu ispod one linije siromaštva. Mislim da je krajnje vrijeme da se okrenemo ovoj najstarijoj populaciji, tim prije što znači penzije danas u crnogorskim familijama, jer od tih penzija, pa i ako one liče više na socijalu nego na penzije, ti penzioneri su dužni da izdržavaju i njihove nezaposlene potomke, jer znamo kakva je nezaposlenost u Crnoj Gori. Ako hoćemo da pomognemo onima kojima je pomoć najpotrebnija, ako hoćemo da tim ljudima u toj starosnoj dobi obezbijedimo kakav, takav pristojan život onda smatram da ćete biti za to da im se vrati ono što im je oduzeto, da im povećamo te penzije, da odmrzujemo penzije i povećamo za 5% i da na neki način im pomognemo u zaista tom teškom životu u tim godinama. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Postali smo ideal da imamo sve mlađe i mlađe penzionere. Glasamo. Predlog zakona o izmjeni Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju.

Hvala vam. Glasalo je 72 poslanika 35 za, 28 protiv, devet uzdržanih. Predlog nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju sukoba interesa.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Poštovani poslanici,

Radi se, ako zatreba da pokažemo naš odnos prema jednoj novoj oblasti u politici koja je sastavni dio svakog demokratskog društva. Mi to nijesmo, ali evo ja apelujem na vas da pokušamo da napravimo taj iskorak da krenemo ka uređenim demokratskim društvima, to je zakon iz oblasti etika u politici. Mi predlažemo da, prije svega poreska dokumenta, poreske prijave svakog javnog funkcionera budu javne. Mi još uvijek nemamo konsenzualni poreski bilans prihoda imovine građana, pa se zbog toga sakriva dosta toga od vlasništva od imovine, ali mislimo da bi, ipak javni funkcioneri trebali da pokažu svoju spremnost da svoje prihode i svoje poreske prijave učine javnim.

Drugi dio ovoga predloga jeste da se sva ona imovina koju javni funkcioner ne prijavi u svojoj deklaraciji o imovini o prihodima, a za koju se pokaže da je ima stvarno, da se smatra u odnosu na ovaj zakon protiv zakonito stečeno. Takođe mi predlažemo da se registruje da neki javni funkcioner ima imovinu koju nije prijavio u svojoj deklaraciji

o imovini i prihodima, da se automatski komisija obrati državnom tužiocu da to predstavlja osnov sumnje za pokretanje itražnog postupka od strane državnog funkcionera. Bilo je dosta nerazumijevanja. Ovaj zakon je prošao i na Zakonodavnom i na Odboru za politički sistem. Bilo je dosta nerazumijevanja oko ovoga zakona. Mi nećemo nikoga da hapsimo sa ovim zakonom, to je krivična materija, ali zaista negdje se mora uvesti linija da vidimo šta se dešava kada neko ima 3,8 miliona na računu u švajcarskoj banci, kao što bivši visoki funkcioner Demokratske partije socijalista ima. Kad neko promijeni auto, kad neko ne može da objasni svoju imovinu. I znate šta je problem? Imali smo raspravu sa pravnicima iz DPS-a problem je sljedeći, što mi ne očekujemo da ovaj zakon može da se implementira u ovoj Crnoj Gori dok ne dođe Demokratski front na flasti.

Mi ovim zakonom želimo da pokažemo kako će Demokratski front voditi zemlju, časno, pošteno, transparentno i da nećemo dozvoliti da se ministri bogate. Korupcija je najveći problem u Crnoj Gori ona razara sistem vrijednosti, razara institucije, razara moral i razara državu. Kraj Nikola je izgubio državu zbog korupcije ne zbog nekih drugih velikih sila. To prijeti isto i Crnoj Gori. Zato vas pozivamo da pokažemo taj patriotski duh, da kažemo mi ćemo ovu državu voditi časno, pošteno, profesionalno i ministri se neće bogatiti. Ja znam da je teško za kolege iz DPS-a, ne mislim poslanike, nego uopšte, postoje neki ljudi koji su postali penzioneri zato što smo ih ovdje mi glasali do duše ne Demokratski front nego većina i sada oni, da kažem tako diskredituju čitavu Crnu Goru milioneri koji postaju ne svojim radom, trudom, nego krađom države, pljačkanjem naroda i zbog toga mislimo da treba tome jednom stati na kraj. Teško je stati na kraj, jer ovo je projekat koji se radi 20 godina. Korupciju ne morate posebno postrehivati. Ona ima takozvanu gravitaciju. Dovoljno je da prvi čovjek ili prvi ljudi države budu korumpirani, korupcija će po principu uzora spustiti se do svakog građanina. I danas je u principu svaki građanin ohrabren da bude korumpiran, ako je korumpiran vrh države. Zašto ovo pričam? Zato što je paradoksalna situacija kolege, da sadašnji ministar pravde ne može da objasni svoju imovinu. Da bivši ministar pravde ne može da objasni svoju imovinu i bivši direktor Službe državne bezbjedno ti. Da bivši ministar odbrane i bivši šef DB-a ne mogu da objasne svoju imovinu. Da vrhovni državni tužilac ne može da objasni svoju imovinu. I da predsjednik Vrhovnog suda ne može da objasni svoju imovinu, pa gdje smo došli? Ja vas sve zajedno pitam, gdje smo došli? Ko će da hapsi po Crnoj Gori? Ko? Kada ljudi koji su zaduženi za bobru protiv korupcije ne mogu da objasne svoju imovinu.

Prema tome, ovo je pokušaj Demokratskog fronta da građani Crne Gore znaju kako će Demokratski front voditi ovu zemlju. Drugačije od DPS-a, SDP-a i Bošnjačke stranke, časno, pošteno, patriotski, a ako vidimo da neko iz naših redova krši zakon i bogati se biće uhapšen, kao što će biti mnogi ljudi koji će morati da objasne svoje milione, milijarde koji su stekli vršeci javne funkcije i radeći toboš za državu Crnu Goru. Državi Crnoj Gori treba da se služi, a ne da se služite državom Crnom Gorom da se bogatite.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ovo sam čuo posljednji put '89.godine. Glasamo. Tada nijesmo glasali.

Hvala vam. Glasalo su 71 poslanik, 35 za, 27 protiv, devet uzdržanih, predlog nije dobio potrebnu većinu. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Nadam se da vam je jasno zašto Demokratski front traži da se građani na ulicama izjasne o ovome zakonu. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo dalje. Predlog zakona o dopuni Krivičnog zakonika. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Pa, evo izgleda da ne postoji, očigledno je da volja parlamentarne većine da stavimo na dnevni red kvalitetne zakone koje bi pomogli građanima, ali to je njihova stvar. Predlog zakona Krivičnog zakonika je suština zakona da svi oni koji izbjegavaju uplatu zarada, doprinosa i poreza državi da budu sankcionisani kaznom zatvora. Mislim da je ovom zakonu bilo potrebno da smo ga davno donijeli, jer da je zakon donešen danas ne bi imali tolika duga prema Poreskoj upravi duga prema državnim fondovima. Jer, svjedoci smo i znamo koliko se duguje državnim fondovima, penzijskom fondu, fondu zdravstva zbog ovog krivičnog djela od strane neodgovornih poslodavaca. Međutim, sve je to njima prošlo bez ikakve sankcije. Mislim da je krajnje neophodno da se usvoji ovakav zakon kojim bi se ovako krivično djelo takvih neodgovornih poslodavaca sankcionisalo kaznom zatvora. Toliko.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Čuli smo obrazloženje izmjena Krivičnog zakonika. Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik, 35 za, 27 protiv, devet uzdržanih. Predlog nije dobio potrebnu većinu.

Predlog zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su uslijed stečaja preduzeća pošli prije vremena u penziju. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Mi smo predložili ovaj zakon iz razloga što one zaključke koje smo donosili ovdje u parlamentu kao zakonodavna vlast su jednostavno ignorisane od strane izvršne vlasti. Ovdje u parlamentu je bio prisutan i ministar ekonomije Kavarić, bio je prisutan i na Odboru kada je rekao da su svi ti zaključci deplasirani, da je Kombinat aluminijuma otišao u stečaj i da više nije obaveza izvršne vlasti da postupa po tim zaključcima. Mi smo izglasali te zaključke sa namjerom da pomognemo radnicima Kombinata aluminijuma. Njih 420 radnika je silom prilika otišlo u penziju. Oni su diskriminirani u odnosu na ostale radnike Kombinata aluminijuma koji su zbrinuti na osnovu socijalnog programa. Kada smo već donijeli zaključke koje ignoriše izvršna vlast, onda bi trebalo da te zaključke pretočimo u jedan ovakav zakon i da to ne bude da li će se smilovati neko iz Vlade da ispoštuje zaključke koje donosi Skupština nego da to bude obavezujući zakon. Ovdje je jasno precizirano sve ono što je bilo u tim zaključcima, da se za 420 radnika Kombinata aluminijuma koji su, eto, bukvalno istjerani i prevremeno penzionisani iz Kombinata aluminijuma, da im se dodijele otpremnine, kao i njihovim kolegama koji su napustili Kombinat aluminijuma i na taj način da ne budu diskriminirani u odnosu na njihove kolege. Smatram da je ovaj zakon potpuno ispravan i u skladu sa zaključcima koje smo više puta donosili u ovom domu. Ovdje je striktno, jasno i precizno definisana naknada koja im sleduje. Tako da sve ovo što smo u onim zaključcima rekli i što smo izglasali ovdje je sadržano kratko i jasno u ovom zakonu. I, predlažem, ako već hoćemo da pokažemo volju da pomognemo ovim radnicima, da usvojimo ovaj zakon i stavimo ga na dnevni red.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Vučiniću.

Glasamo.

Hvala vam. Glasala su 72 poslanika, 37 za, 28 protiv, sedam uzdržanih. Ovo je dobilo potrebnu većinu. To je sada već, ako je moja evidencija tačna, 11. zakon proljećnjeg zasijedanja.

Idemo dalje. Imate još jedan predlog, kolega Đukanoviću, o prebivalištima i boravištima. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Pošto Vlada Crne Gore ne želi da definiše šta znači imati prebivalište u trajanju od 24 mjeseca, a to je najznačajnija stvar za ostvarenje biračkog prava, mi iz Demokratskog fronta predlažemo sledeću izmjenu tog zakona. Član glasi ako crnogorski državljani boravi van Crne Gore više od šest mjeseci bez prekida, organ državne uprave donosi rešenje o odjavi prebivališta osim u slučajevima crnogorskih državljana koji se školuju, liječe ili su od strane nadležnih i ovlašćenih državnih organa i javnih ustanova u Crnoj Gori, kao i preduzeća koja imaju sjedište ili ogranke u Crnoj Gori upućeni na rad u inostranstvo. Bez ove definicije šta znači imati prebivalište od 24 mjeseca ili, da budem precizniji, kada prestaje nekom prebivalište u trajanju od 24 mjeseca, izbori se u Crnoj Gori ne mogu održavati. Zbog čega? Nikad nijesmo dobili ozbiljan odgovor od vladajućih struktura kako se može broj stanovnika za 20 godina povećati za 5.000, a broj birača za preko 100.000. Aktuelna vlast uporno ignoriše da da taj odgovor. Samo da vas podsjetim i građane Crne Gore, kada je vršen popis u Crnoj Gori je popisivano stalno stanovništvo. Zna li koliko je bilo stalnih punoljetnih stanovnika, a crnogorskih državljana? Četiristo trideset hiljada. Zna li koliko se tada nalazilo u biračkom spisku birača? Preko 500.000. Gospodin Medojević je maloprije saopštio koji ćemo odgovor tražiti na ulici, a sigurno je da ćemo i ovaj odgovor tražiti na ulici. Bez definisanja preciznih izbornih uslova i preciznog definisanja prebivališta, normalnih izbora više u Crnoj Gori ne može biti.

Samo da iznesem još jedan argument koliko je ova vlast drska, da ne kažem bezobrazna. Kada je trebalo, pažljivo slušajte, otežati da se dobije crnogorsko državljanstvo napisali su u jednoj normi da je potrebno imati deset godina boravišta. Ali, onda, ukoliko građanin odsustvuje više od 90 dana, njemu se boravište resetuje na nulu. Mi smo još u 24 mjeseca, kažemo ako je odsutan preko šest mjeseci resetovaće se boravište na nulu. I to neće vlast da prihvati. Ne postoji nijedan akt, ni podzakonski, ni odluka kojom ova vlast neće da razradi ustavnu normu o prebivalištu od 24 mjeseca. Zna li kako ste namjestili da se mijenja ustavna norma? Sa tri petine ukupnog biračkog tijela na referendumu. Jednostavno je nepromjenjiva. Javno saopštavam da je to suština sistema vladanja i suština izborne krađe Demokratske partije socijalista i Socijaldemokratske partije Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Đukanoviću, to nije bio ratio legis te norme. Ratio legis te norme je bio da odlučuju oni koji žive u ovoj državi, koji plaćaju porez ovoj državi i koji su tu. To je registar te norme i nije namještena, biće da smo dali skroman doprinos Ustavnom pravu sa tim zagarantovanim normama koje čine stabilnost.

Izvolite, glasamo predlog. Izvolite, pošto sam ja krivac za tu normu, izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, vi ste krivac za tu normu dobro je što to priznajte. Ta norma urušava kompletan izborni sistem u Crnoj Gori. Vi često ovdje volite da držite predavanja o poravnoj nauci i o pravdi.

Evo ovdje pred građanima Crne Gore vi definišite šta znači imati prebivalište 24 mjeseca, koji je to vremenski period potreban da je neko odsutan da bi izgubio prebivalište.

Znate šta nam kaže ministar unutrašnjih poslova, kako se ovdje gubi prebivalište, jedino ukoliko građanin ode dobrovoljno i odjavi se. Ostalo ne važi. A vi znate takođe da imati prebivalište znači vezati svoju životnu sudbinu, kako profesionalno, ekonomsku i socijalnu za taj prostor. A složićete se, ako neko radi u inostranstvu, tamo školuje djecu da taj stvarno mora da izgubi prebivalište. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovi koji su otišli uglavnom znaju crnogorski i bosanski jezik, a rijetko srpski.

Moramo da shvatimo da su iz ove zemlje ljudi ćerani ne tako davno. Molim vas, ja sam vas slušao pažljivo, saslušajte i vi mene, da su ćerani da su pod pritiskom otišli iz ove zemlje rata, nacionalne pripadnosti i zemlja koja to prođe mora imati potrebu, znam jedna je iz moje porodice, ali ne treba mijenjati državni interes, državni interes je da sačuvamo veze sa tim ljudima, da pokušamo da ih vraćamo i da u vremenu kad se sve to stabilizuje da treba malo više decenija onda razmislimo o tome. To nije posao godine ili pet godina, to je posao decenijskog smirivanja rana koje su nastale u nekom drugom periodu i tu treba imati fleksibilnost o kojoj govorimo.

Koleginice Jasavić, izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Positivna Crna Gora će glasati protiv ovog da ovaj zakon bude na dnevnom redu. Prvenstveno iz razloga što je ovaj zakon na ovaj način koncipiran velika opasnost za ono što smo počeli 89. godine, a završavamo sad. 90-tih godina je došlo do političkog pogubljenja manjina u Crnoj Gori. Kasnije imamo proces koji još uvijek traje - ekonomsko pogubljenje. O razlozima možemo raspravljati na nekoj posebnoj sjednici i valjalo bi to otvoriti.

Ovaj proces koji kolege danas otvaraju otvara pitanje administrativnog pogubljenja i egzicuzije i Positivna Crna Gora neće podržati da se ovaj zakon nađe na dnevnom redu Skupštine, jer je mnoga pitanja prije ovoga potrebno otvoriti, od popisa stanovništva pa kasnije dajte da se o ovome raspravlja na drugačijim osnovama, a ne kroz ovaj zakon koji ugrožava, dovodi u poziciju sve one koji su trbuhom za kruhom iz političkih razloga, fašisoidnih 90-tih godina morali da napuštaju ovu zemlju. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo.

Ne mogu, samo predlagaču mogu, nisi ti predlagač. Predlagaču dajem riječ..

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Ovdje niko ne postavlja pitanje da se bilo kakvo pravo uzima, ali na zadnjim izborima 2012. godine, gospodine predsjedniče, prema operativnim podacima izbornog štaba DPS-a glasalo je sedam hiljada ljudi iz dijaspore koji nijesu imali pravo glasa, 6.800 i nešto. Ako hoćete daću vam vašu tabelu iz vašeg operativnog štaba. Glasalo je skoro sedam hiljada ljudi koji nisu imali pravo glasa, to je tri mandata. Prema tome, mi

samo želimo da oni ljudi koji imaju pravo glasa glasaju, a ovdje se otvara prostor da umjesto ljudi koji imaju pravo glasa dolaze drugi da glasaju. O tome se ovdje radi.

Prema tome, mi želimo, izvinjavam se, ako treba da se reguliše to pitanje na drugi način, ali je na ovaj način vašim podacima, sedam hiljada ljudi je glasalo bez prava glasa, to su tri mandata i vi vršite vlast zbog ta tri mandata.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo da čujete mene prije toga, daću vam riječ.

Kolega Medojeviću, nije bila povreda Poslovnika nego ste dali diskusiju u meritumu, ali ću vam reći nešto što je koleginica Jasavić, već poslije mene.

Znači, uveli smo elektronsku identifikaciju upravo da bismo mogli evidentirati ko glasa. I ja i vi znamo da je bitno ko gleda elektronsku identifikaciju i sliku i sve ostalo, pa onda redom, ali to je bio pomak, to je pomak koji je napravljen upravo da bi se dio toga otklonio, dio toga vrlo sam precizan, dio toga. Ja ne vjerujem da će to sve otkloniti ali je to nešto što ne može da nam da osnovu za raspravu o tome. Ako dam vama, moram da dam kolegama iz DPS-a. A ne morate, dao sam dva puta, ne morate. Ne mora niko više da govora na ovu temu, ne mora niko više da govori na ovu temu.

Molim vas, koleginice Jasavić, ako dam riječ, biće još jedan krug, ja sam isto rekao što i vi.

Nema zapisnika. Svima su nam važne stvari. Dao sam vam riječ upravo da biste rekli taj svoj stav koji je bio jasan. Ako dam vama, moraću predlagачu, pa DPS-u, ulazimo u krug koji je velik.

Molim vas da mi pomognete, ovo je predlog koji treba da uđe ili ne uđe u dnevni red. Ako uđe biće rasprava, ako ne uđe neće biti rasprave. Nema pojašnjenja, nema pojašnjenja. Ako otvorimo raspravu nećemo sad. Nismo je otvorili. Vi ste me prozvali, rekli ste da sam kriv za to. Ja sam bio prozvan.

E ako želite raspravu, izvolite glasajte pa da uđe u dnevni red. Ja neću dati glas za raspravu, ali izvolite.

Glasamo, izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 30 za, 35 protiv, pet uzdržanih, predlog nije dobio potrebnu većinu.

Da li poslanici Fronta imaju još neki zakon u proceduri, ja ga ne vidim?

Koleginice Bošnjak, smo glasali već, o penzisko invalidskom smo glasali. Ima li kolege, jesam li nešto propustio, je li bilo šetanja? Nema.

Idemo na predloge Damjanovića. On ima dva predloga.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti već je bio ovdje u plenumu raspravljen. Tada sam molio odlaganje, jer je bila obezbijeđena većina za njegovo usvajanje. Kolege iz opravdanih razloga nisu bile tada u sali. Molili su me da odložimo, Vi niste, predsjedniče, tada usvojili ovu molbu. Pokušaj da ponovo kratko raspravimo ovaj predlog zakona i da ga, pošto postoji evidentna većina za njegovo usvajanje i usvojimo. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Stavljam na glasanje Zakon o dopuni zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik, 39 za, 24 protiv i osam uzdržanih. Konstatujem da je predlog uvršten u dnevni red, ako se ne varam.

Javne nabavke, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče.

Naime, radi se o propustu kada smo usvojili Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o javnim nabavkama. On je supio na snagu 03.maja, ne sadrži odredbu koja se tiče kaznenih odredbi, odnosno prekršajnih. Dobio sam molbu iz Direkcije za javne nabavke da ispravimo taj propust i da ovu jednu odredbu tehničke primjedbe ovdje raspravimo i usvojimo. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Glasamo predlog kolege Damjanovića.

Hvala vam.

Glasalo je 66 poslanika, 36 za, 27 protiv i tri uzdržana. Konstatujem da je Vaš predlog uvršten.

Broj 13, ovo sam zabilježio da DPS glasa protiv Vlade, ali što ćemo, nije prvi put. Idemo, kolega Gošoviću, vaša dva predoga zakona.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani,

Prema Ustavu Crne Gore ćirilčno i latinično pismo su ravnopravni. Tako je precizirano u najvišem pravnom aktu, ali u praktičnoj primjeni ćirilica u Crnoj Gori nema status ravnopravnog i obavezujućeg pisma. Na djelu je ogromna razlika između Ustavom proklamovane ravnopravnosti ćirilčnog sa latiničnim pismom i položaja ćirilice u svakodnevnom životu. Ćirilica takoreći ne postoji u radu državnih organa, fakulteta, sudova, javnih preduzeća i javnih ustanova, a uklonjena je sa skoro svih naziva firmi i kompanija, reklama i saobraćajnih znakova. Na latinici se vodi i sva državna korespodencija i administracija. Vjekovno pismo ovih prostora jeste ćirilica. Ćirilicom su ispisana naša najveća književna djela, državna, vjerska, kulturna, istoriska dokumenta. Zbog toga je ćirilica garant našeg kulturnog kontinuiteta. Ćirilicom je Crna Gora uvršćena među civilizovane zemlje Evrope i svijeta. Što je, takođe, posebno važno, ćirilica je pismo na kome se i danas opismenjavaju djeca u Crnoj Gori.

Zbog svega navedenog ne postoji nijedan razlog za potiskivanje i napuštanje ćirilice, ni istorijski ni kulturni, ni lingvistički, ni vjerski, ni tehničko tehnološki. Njeno napuštanje značilo bi naše odricanje od svog kulturnog nasleđa. Da bi ustavno određenje o ravnopravnosti ćirilčnog i latiničnog pisma zaživjelo u praksi bilo je neophodno donijeti zakon čijom primjenom će se obezbijediti zaštita ćirilice i ravnoprana upotreba oba pisma u svakodnevnom životu građana Crne Gore.

U tom cilju kolege poslanici: Aleksandar Damjanović, Radovan Asanović, Novica Stanić i ja, podnijeli smo Predlog zakona o zaštiti ćirilčnog pisma radi njegovog stavljanja u skupštinsku proceduru. U najkraćem, saglasno predloženom zakonu pod zaštitom ćirilčnog pisma smatr se ravnopravna upotreba ćirilčnog pisma u radu organa i organizacija u Crnoj Gori koji vrše javna ovlašćenja, u njihovom međusobnom pisanom opštenju i opštenju sa građanima, objavljivanju zakona i drugih propisa, štampanju knjiga i udžbenika, izdavanju javnih isprava, vođenju postupaka u ostvarivanju prava i obaveza građana. Pod zaštitom ćirilčnog pisma podrazumijeva se i ravnopravna upotreba ćirilčnog pisma pri ispisivanju naziva mjesta, naziva ulica, naziva firmi, ispisivanju saobraćajnih znakova i drugo, kao i emitovanju tekstualnog dijela programa javnog emitera Radio Televizije Crne Gore i lokalnih javnih emitera.

Zakonodavni odbor je ocijenio da je predlog zakona saglasan sa Ustavom i pravnim sistemom Crne Gore. Predlog zakona još od 26. februara 2015.godine. Očekujem podršku Predloga ovog zakona i njegovo uvrštavanje u dnevni red. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ako smijem da primijetim, glasila iz druge države gdje je ćirilčno pismo osnovno pismo, da su na latinici "Informer", pa redom, na latinici su, pa mi je malo čudno, štampaju se u Srbiji.

Hvala. Glasamo.

Hvala Vam. Glasalo je 67 poslanika, 31 za, 28 protiv i osma uzdržanih. Konstatujem da predlog nije dobio potrebnu većinu.

Predlog zakona o dopunama Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju, kolega Gošoviću, Vaš predlog.

NEVEN GOŠOVIĆ:

U više navrata Skupština Crne Gore donosila je zakone kojima su za pojedine kategorije osiguranika propisivani posebni povoljniji uslovi za sticanje prava na starosnu penziju. Predlogom ovog zakona vrši se dopuna Zakona o penzijsko - invalidskom osiguranju na način što se, izuzetno od odredbi člana 17 Zakona o penzijsko - invalidskom osiguranju ,vojnim invalidima od prve do šeste grupe, od 60 do 100% invaliditeta omogućava sticanje prava na starosnu penziju kada navrše 50 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja, kao i da propisuje poseban način obračuna visine penzije. Razlozi za podnošenje predloga ovog zakona više su nego opravdani.

Ustav Crne Gore jamči posebnu zaštitu lica sa invaliditetom. Predlogom ovog zakona ta posebna zaštita opredjeljuje se prema građanima Crne Gore koji su učestvujući u odbrani zemlje postali invalidi, izgubili radnu i životnu sposobnost u cjelini ili u određenom značajnom procentu. Dakle, njihov invaliditet u direktnoj je uzročnoj vezi sa obavljanjem vojnih aktivnosti na poziv držve. Vojni invalid sa značajnim oštećenjem organizma nije i nikako ne može biti u jednakom položaju sa zdravom osobom. Njegove mogućnosti da svojim radom obezbijedi svoju egzistenciju su u mnogome izgubljenje, a sa druge strane povećane su posebne potrebe zbog narušenog zdravlja. Otuda i proizilazi potreba za ispravljanjem nepravde prema ovoj populaciji, usvajanjem zakona kojim se propisuju posebni, povoljniji uslovi za ostvarivanje prava na starosnu penziju.

Uostalom, u našem penzijskom sistemu u određenom vremenskom periodu, takođe, posebni uslovi za ostvarivanje prava na starosnu penziju postajali su za pripadnike policijskih i bezbjednonosnih službi. U zemljama okruženja već postoje slični zakoni kao što je slučaj u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. Inače, prema podacima Ministarstva socijalnog staranja iz mjeseca septembra 2014. godine u Crnoj Gori se nalazi ukupno 765 lica vojnih invalida od prve do šeste grupe invalidnosti. Ovaj Predlog zakona, kolege poslanici: Janko Vučinić, Goran Tuponja i ja podnijeli smo na inicijativu nevladine organizacije Udruženja za zaštitu prava vojnih invalida koje se udruženje u više navrata obraćalo klubovima poslanika u ovom Parlamentu radi rešavanja ovog pitanja. Zakonodavni odbor je takođe ocijenio da je Predlog zakona saglasan sa Ustavom i našim pravnim sistemom. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Glasamo o Predlogu zakona o dopunama zakona. Izvolite.

/PREKID/

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 34 za, 25 protiv i 10 uzdržanih. Zakon nije dobio potrebnu većinu. Koleginice Jasavić, Vi ste počeli prvi.

Predlog zakona o dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Kolega Perić, izvolite.

Onda je državno tužilaštvo, Krivični zakonik i dječija zaštita, to je redosled.

SRĐAN PERIĆ:

/PREKID/

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, glasalo je 65 poslanika, svi su bili za.

To je 16-ti, hajdemo, 17-ta mogućnost za Predlog zakona o dopuni Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

AZRA JASAVIĆ:

Ovaj zakon je u vezi sa ranijim, o kojem sam ranije govorila, opet je priča oko alimentacija. Mi smo ovim zakonom predvidjeli da roditelji koji ne prime alimentaciju u roku od šest mjeseci, možemo o tim rokovima takođe razgovarati, da se vidi koje je to optimalno vrijeme, da se pokrene postupak preko Centra za socijalni rad za dobijanje materijalnog obezbjeđenja, mimo onih članova koji su propisani u članu 22 Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, koji su dosta restriktivni. Tu smo predvidjeli da se recimo, roditelj koji ima jedno dijete materijalno obezbjeđuje sa 30% prosječne neto zarade ostvarene u prethodnoj godini, a roditelj koji ima dvoje ili više djece sa 50% prosječne neto zarade ostvarene u prethodnoj godini. Ovo praktično znači da takođe smo predvidjeli da roditelj ne može zloupotrebjavati njihovo pravo, jer kad dajemo prava kao parlament uvijek negdje moramo viditi računa da zaštitimo to pravo od zloupotrebe, jer mentalitet naš poznajemo pa smo onda predvidjeli da u slučaju da se alimentacija ponovo počne uplaćivati ta stranka je dužna da u roku od 30 dana obavijesti organ Centra za socijalni rad da ne bi došlo do dupliranja davanja sredstava. Želim da ovo vrijeme iskoristim da pozovem Ministarstvo pravde da maksimalno se posveti primjeni zakona koga smo mi ovdje u Parlamentu donijeli, a to je Zakon o izvršenju uslovne osude i rada u javnom interesu, jer zakoni ako se donose, jer ovaj Parlament jeste po meni vrlo kvalitetno radio posao i prednjači u evropskim integracijama, ali Parlament neće biti u zavidnoj poziciji ukoliko Vlada ne bude imala kapaciteta da prati naš rad. Iz tog razloga pozivam ministra pravde i Ministarstvo pravde da radi mnogo agilnije na uspješnoj primjeni Zakona o izvršenju uslovne osude i rada u javnom interesu i da kroz ovaj zakon pojača svoju službu da zaključi što veći broj sporazuma sa lokalnim samoupravama vezano za izvršavanje rada u javnom interesu, da zaključi što veći broj ugovora sa organizacijama iz oblasti zdravstva, socijalne zaštite, iz oblasti poljoprivrede. Definitivno, završavam sa tim, da je prošle godine za strance izdato 26 hiljada radnih dozvola, to ukazuje na činjenicu da u ovoj zemlji ipak ima posla, ali da naši ljudi ili nijesu informisani o tome ili nijesu spremni da rade.

Oni koji nemaju obavezu prema svojoj djeci sa stanovišta izdržavanja, imaju pravo da biraju da li će da rade ili ne, ali oni koji imaju svoju djecu mislim da su dužni, a i mi kao Parlament smo dužni da pomognemo da oni dobiju mogućnost da rade, da uvećaju društveni kapital, a od tog uvećanog društvenog kapitala država obezbijedi iznos sredstava koji bi bio predviđen za izdržavanje njihove djece, jer to su što bi rekli, sve naša djeca.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Glasamo, izvolite.

Hvala vam, glasalo je 54 poslanika, 26 za, jedan protiv, 27 uzdržanih, nije prošao ovaj predlog zakona.

Idemo na poslanika Milića i poslanicu Jonicu, dva zakona su predložili, Predlog zakona o izmjeni Zakona o strancima i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju.

Koleginice Jonica, izvolite.

O strancima sigurno Vi.

Vi ćete o visokom obrazovanju, izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Dakle, predložili smo da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju koji smo podnijeli Skupštini 27. aprila ove godine. Razlog predlaganja ovog zakona je činjenica da se desilo upravo ono zašto smo upozoravali, kada je krajem oktobra prošle godine donijet Zakon o visokom obrazovanju, a to je da pravila i to ne pričamo o svim nego o onim ključnim pravilima studiranja koja treba da znaju, jednostavno koja treba da određuju svoj način rada, studenti budu različita od univerziteta do univerziteta od fakulteta do fakulteta, a najčešće i od profesora do profesora na fakultetima u Crnoj Gori. U međuvremenu, naravno obrazloženja su bila ovdje da nije potrebno da do tih detalja ulazimo u zakon, a smatrali smo da baš treba uraditi to zakonom, jer jedino ako zakonom neka ključna pravila studiranja definišemo onda ćemo obavezati sve fakultete u Crnoj Gori. Ovako ostavljena je mogućnost da od univerziteta do univerziteta, imamo one koji donose svoja pravila studiranja, a onda i način na koji se to primjenjuje počevši od državnog univerziteta koji je u februaru Senat donio pravila studiranja, u martu odluči da ta pravila studiranja za koja je već definisao stupaju na snagu odloži na jesen, tako da jednostavno imamo priču u kojoj se tokom jedne akademske studijske godine više puta promijenilo ono što jeste osnovno pravilo a tiče se rokova koje studenti treba da koriste. Imamo situaciju i zbog koje zaista smatram da je potrebno, da upravo na ovoj sjednici uvrstimo u dnevni red ovaj zakon, pa na kraju odlučimo o tome, a to je da imamo na istim fakultetima kod jednog profesora pravo da se polaže završni ispiti iako nije položen neki kolokvijum kod drugog profesora. Ukoliko se padne jedan kolokvijum nema se pravo na polaganje završnog ispita. Jednostavno je jedan sistem u kojem ne postoje jednaka pravila niokočega što je suštinski definisano da bi se moglo planirati i raditi do kraja godine. Poenta je da obezbijedimo jedinstvena pravila o studiranju i da nekim pravilima koja su omogućena na privatnim univerzitetima ne guramo studente sa Državnog univerziteta na privatne fakultete. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, koleginice Jonica.

Glasamo, izvolite.

Glasamo predlog koleginice Jonice.

Hvala vam, glasalo je 69 poslanika, 37 za, pet protiv, 27 uzdržanih. Konstatujem da je Predlog zakona uvršten u dnevni red. To je 18-ti.

Izvolite, Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o strancima, kolega, izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Evo, kaže mi kolega Medojević da je Vlada donijela Odluku da olaže primjenu Zakona o strancima, ali svejedno je li tako, idemo na glasanje oko ovog predloga zakona i vjerujem da će kolege iz DPS-a kao što su malo prije glasali protiv predloga Vlade i sad protiv ovog mog predloga glasati.

Gospodine predsjedniče, malo oko ovih predrasuda, netačnih informacija i svega onoga što se čulo u javnosti a imali smo jednu čini mi se izuzev jednog nepotrebnog vrlo čudnog istupa jednog čovjeka iz Privredne komore Crne Gore juče, a neću o tome da pričam jer bili smo tamo na odboru, i to smo završili, nadam se, bitne su informacije. Mislim da je cilj svih nas u Crnoj Gori da povećamo stopu zaposlenosti, a ne da smanjimo stopu nezaposlenosti. Povećanje stope zaposlenosti u Crnoj Gori je jedan od elemenata smanjenja stope nezaposlenosti. Ali, s druge strane samnjiti stopu nezaposlenosti možete i na način da ponudite neadekvatna zanimanja, radna mjesta ljudima koji će jedan put ili dva put odbiti da se tamo zaposle, ne žive na tom prostoru, nemaju takvu stručnu spremu ili sve ovo ostalo i onda se poslije dva puta brišu iz evidencije. Zbog toga je nama potrebno ovdje u Parlamentu Crne Gore da zaista posvetimo pažnju posebnu, kako povećati stopu zaposlenosti u Crnoj Gori. Ona se postiže na više načina. Jedan od načina je sigurno da se obezbijedi puna informisanost svih u Crnoj Gori o slobodnim radnim mjestima koji se danas nude. Mislim da ta funkcija nije zaživjela i upravo zbog toga, rekao sam juče na sjednici matičnog Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, danas je već sprovedeno to djelo u svim kancelarijama SNP-a širom Crne Gore. Dostavljeni su pregledi slobodnih radnih mjesta po profesijama i po gradovima gdje se ta slobodna radna mjesta nude. Tako imamo da se u Budvi nudi na jučerašnji dan 212 slobodnih radnih mjesta, u Baru 84, u Kotoru 76, u Hercegovini 112 itd, itd.

Imamo shodno onome šta je djelokrug, turizam i ugostiteljstvo 123, 128 su vezana za ostale usluge i idemo za one druge elemente koji se tiču deficitarne radne snage. Ono što je bitno u ovoj čitavoj priči je poenta kad se kaže da, oni koji žele da odlože primjenu ovoga zakona rade protiv interesa onih koji trebaju da se zaposle a državljani su Crne Gore. Ovdje se koristi jedan termin koji nije tačan. Među ovih 26 hiljada dozvola radnih za strance ima značajan broj izbjeglih i raseljenih lica koji sa svojim porodicama žive. Izdate dozvole za rad za strance se odnose samo za ona lica koji nijesu državljani Crne Gore, nemaju crnogorsko državljanstvo, a ne da su došli sa strane da ovdje žive.

Drugi podataka koji je juče rečen na sjednici Odbora podlozan je provjeri normalno, jer je od strane Privredne komore dostavljen, da je od ukupnog broja u turizmu idatih dozvola otvorenih radnih mjesta 72% su za lica koja su državljani Crne Gore, u sezoni. Znači, za sezonske poslove 72% svih tih otvorenih radnih mjesta zaposena su lica iz Crne Gore. Onda ispada da mi za ovih 28% borimo se da to bude taj ekonomski patriotizam kome se mi zalažemo.

Dakle, ono što je bitno u čitavoj ovoj priči, kako naći model da imamo tačnu evidenciju o svima onima koji zaista traže posao danas u Crnoj Gori. Ono što je najveći problem Crna Gora je lider u regionu po procentu mladih ljudi koji prvi put traže svoje zaposlenje, a suština toga problema nije u nama koji sjedimo ovdje ili jeste u nama koji sjedimo ovdje, nalazi se u obrazovnom sistemu, neadekvatnoj politici gdje se stvaraju kadrovi koji ne odgovaraju onome što je potreba danas Crne Gore vezano za slobodna radna mjesta ili za razvoj Crne Gore.

Sa druge strane imamo situaciju da pokušavamo na jedan potpuno po meni nepotreban način promovisati zaštitu interesa Crne Gore. Vi dobro znate da prvi zakon koji će odmah biti posmatran kroz onaj skrining, biće ovaj zakon, jer je Evropska unija

bazirana na slobodnom protoku robe, ljudi, usluga i kapitala, iako na ovakav način se bude bez jedne adekvatne zajedničke akcije. Dakle ne postoji siguran sam, niti jedan čovjek danas u ovom Parlamentu koji bi glsao za nešto što bi onemogućilo da se zaposle ljudi iz Crne Gore u našim preduzećima, ali treba to uraditi na način, ne, vjerujem da ne postoje oni koji bi se bavili takvim oblikom diskriminacije. Da li bi neki zaposlili svoje, a da ne zaposle druge koji znaju, na tome je bazirana ova država nažalost i zbog toga se mora mijenjati sistem vrijednosti koji je vezan za zapošljavanje. Ali, s druge strane je bitno, završavam, oko ovoga svega da samo razumijemo, ovo smo mi predložili, nije usmjereno protiv bilo koga ko treba da se zaposli, nego ćemo prioritet imati upravo državljani Crne Gore oko zapošljavanja, ali je način kako je to predloženo, rokovi koji su predugački 30 dana za odgovor Zavodu za zapošljavanje 30 dana da se vidi, da se zove čovjek na razgovor i sve to ostalo, čak i način kako su pojedini poslodavci obrazlagali zašto se ovo radi protiv njih su potpuno u interesu da se nešto ovdje mora mijenjati i mislim da Skupština Crne Gore zaslužuje ovaj rok od pet mjeseci da ima svoju zakonodavnu inicijativu vezano za ovaj zakon. Hvala vam velika.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Hvala, glasala su 62 poslanika, 60 za, nije bilo protiv, dva uzdržana.

Hvala, i ovaj zakon je postao dio dnevnog reda.

Poslednji predlog u proceduri za proširenje, kolege da se čujemo.

Koleginica Danijela Marković i Aleksandar Damjanović predložili su da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porodičnom zakonu, izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Znači, Crna Gora kao socijalna država socijalne pravde ne bi trebali da pretvaramo to načelo socijalne pravde u socijalu. Iz tog razloga smo predložili osnivanje Alimentacionog fonda po uzoru na Hrvatsku, Sloveniju koje imaju garantni fond i koji je zaživio. Srbija je donijela, doduše što je pomenula moja koleginica, Zakon o alimentacionom fondu koji nije zaživio, ali u novom kodifikovanom sad kodifikaciji prava predvidjeli su isto Alimentacioni fond.

Šta znači Alimentacioni fond? Fond bi osnovala država s tim da pravo na isplatu iz tog fonda bi imala djeca koja imaju pravosnažnu izvršnu presudu suda i koja nisu dobijala izdržavanje u vremenu od tri meseca ili šest meseci. U tom periodu oni bi morali da podnesu predlog preko svog zakonskog zastupnika ili organa strarateljstva, što je regulisano Porodičnim zakonom, fondu sa predlogom da im se isplati, normalno da nisu mogli isplatiti svoju obavezu prema majci ili ocu. S tim da bi država imala pravo, mnogi će postaviti pitanje odakle će biti sredstva za finansiranje Alimentacionog fonda? Znači, on će finansirati sam sebe, jer će država biti povrerioac preuzeće obavezu da po predlogu za izvršenje izvrši sudsku presudu. Tako da u tom periodu ne bi dijete oskudijevalo država bi isplatila taj iznos, a kasnije, znači bi vršila regres sa uvećanjem od 10%. U državnom okruženju čak je uvećanje za 20% i više, troškova.

Pored toga postojale bi donacije a i neki doprinosi koji bi kroz neku fiskalnu politiku se uveli. Smatram da bi fond mogao da zaživi i da je to najbrži i najlakši način da djeca dođu do sredstava za život. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Glasamo izmjene Porodičnog zakona da se uvrsti u dnevni red, izvolite.

Hvala vam, glasalo je 66 poslanika, 36 za, 23 protiv, sedam uzdržanih. Ovo je jubilarni 20-ti zakon u proširenom dnevnom redu.

Više nemamo dopuna dnevnog reda.

Izvolite, mislio sam da smo to riješili dogovorom.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani,

Dakle, ponovo Vama predsjedniče, očekivao sam od Vas kao i predsjednika i diplomiranog pravnika da ćete upravo Vi predložiti da se pitanje Odluke o parlamentarnoj istrazi uvrsti u dnevni red. Dakle, da bude dio Vašeg predloga, jer Vas na to obavezuje član 5 Zakona o parlamentarnoj istrazi koji jasno propisuje, da se o Predlogu za sprovođenje parlamentarne istrage odlučuje na prvoj sjednici nakon što je taj predlog podnijet, ovo je ta prva sjednica.

Nema smetnji predsjedniče i poštovane kolege, iz člana 4 Zakona o parlamentarnoj istrazi, jer to predlaže kompletna parlamentarna opozicija, ponavljam svih 36 poslanika. To što iz tehničkih razloga nema nekoliko potpisa poslanika, ali apsolutno je izvjesno da svih 36 poslanika predlažu da se donesu ovakva odluka. Nije ovo što smo dobili da se vode sudski sporovi od strane ministra pravde, jer vidjeli ste i sva četiri sudska spora u pitanju su imovinski sporovi, odnosno međusobno se u tri predmeta duže Duvanski kombinat u stečaju sa novim duvanskim, odnosno novi duvanski kao tužilac prema duvanskom u stečaju i četvrti je stečajni postupak, a stečajni postupak je uveden zna se zbog insolventnosti Duvanskog kombinata u stečaju. Ono što je predmet koji predlažemo odluke za sprovođenje parlamentarne istrage je ono što Ustav i Zakon jedino i daje da može biti predmet parlamentarne istrage, a to je rad državnih organa u određenom konkretnom predmetu. Mi se zalažemo da se donose odluka za sprovođenje parlamentarne istrage oko postupanja državnih organa u vezi sa prodajom imovine Duvanskog kombinata. Treba li da podsjetim da je imovina Duvanskog kombinata država vlasnik 51%, a 4.360 manjinskih akcionara su vlasnici 49%. Kratko da podsjetim i da sa nekoliko podataka pokažem da zaista ovo što predlažemo da bude predmet parlamentarne istrage nema veze sa ova četiri sudska predmeta. U novembru 2010.godine usvojen je plan reorganizacije Duvanskog kombinata, kao mjera u okviru stečajnog Duvanskog kombinata, kojim je predviđeno da za četiri godine, do kraja 2014.godine taj kolektiv ozdravi i da izmiri obaveze prema povjeriocima. Najveći povjerilac Duvanskog kombinata je država Crna Gora. Treba li da podsjetim kolege da je Poreska uprava prije neki dan izašla sa novim podatkom, da je dug Duvanskog kombinata u stečaju prema državi 38 miliona evra.

Podsjećam, u maju 2010.godine,stečajni postupak, taj dug je bio 30 miliona. Realizacijom plana reorganizacije Duvanskog kombinata u stečaju. Ne da nije smanjen i izmiren dug prema državi, kao ubjdljivo najvećem povjeriocu nego je povećan sa 30 na 39 miliona evra.

Evo da vam kažem nekoliko podataka zbog kojih je to nažalost tako. U planu reorganizacije napisano i to piše na strani 64. da uslov za realizaciju plana reorganizacije Duvanskog kombinata u periodu 2010 - 2014.godina je da se ostvari fizički obim proizvodnje cigareta u iznosu da budem do kraja precizan 1.860 tona. 1.860.godina. Ovaj plan proizvodnje ne samo da je ostvaren nego je povećan u ovom periodu za, 72% i ostvaren je fizički obim proizvodnje od 3.196 tona. Ovo su podaci koje je javnosti saopštio izvršni direktor Duvanskog kombinata u stečaju ili prevedeno na broj proizvedenih paklica, to je oko 160 miliona proizvedenih paklica. Pazite sada. Treba li da pređemo preko činjenice da je Duvanski kombinat sve ovo vrijeme prodavao paklicu

cigareta po devet centi, a svako ko iole nešto zna o tome zna da je to moralo biti najmanje tri puta više. Na ovih 160 miliona cigareta proizvedenih u Duvanskom kombinatu neko je u Duvanskom kombinatu uz amin države neodgovornih ljudi u Vladi Crne Gore častio nekog inostranog partnera oko 30 miliona evra samo po osnovu obezvrijeđene cijene proizvodnje u Duvanskom kombinatu. Eto razloga zbog čega i ovih 30 odnosno 38 miliona poreskih obaveza ovog kolektiva nije izmireno prema državi. Da ne govorim o načinu i uslovima pod kojim je prodana kompletna imovina Duvanskog kombinata. Treba li kolege da podsjetim da je po Zakonu o insolventnosti privrednih društava koji je bio na snazi u trenutku kada je otvoren stečaj u Duvanskom kombinatu bilo izričito zabranjeno prodaja imovine, ako se najavi otvaranje plana reorganizacije, što je potpuno logično. Ali 25 maja se otvara stečaj, 21.juna nepunih mjesec dana nakon toga stečajna uprava prodaje kompletnu imovinu Duvanskog kombinata pod uslovima koji su nezabilježeni klasičnim zelenaškim poslom gdje je kompletna imovina prodana na 13,2 miliona, a polovina ugovorene cijene i takave kakva je se uopšte ne plaća nego se topi na način što je ugovoreno ovim skandaloznim ugovorom da će Duvanski kombinat koji prodaje svoju imovinu snositi troškove kamata onog koji ga kupuje Zetogradnji za kredite koje Zetogradnja podigne da bi kupila Duvanski kombinat. I na moje pitanje u martu 2014.godine stečajni upravnik mi je odgovorio da je do tada po osnovu plaćanja kamata Zetogradnji na ovaj način koji je skandalozan cijena kupoprodajna umanjena za preko dva miliona. Ja sam pitao prije mjesec dana, ali su izbjegli da mi odgovore.

Duvanski kombinat će snositi troškove od 700.000 rušenje tih objekata. Svakog mjeseca Duvanski kombinat na zemlji koja je bila njegova i koju je prodao stečajni upravnik u junu 2010.godine plaća Zetogradnji 100.000 evra zakupnine. Prije četiri godine svjesno je postao podstanar na svojoj sopstvenoj zemlji i po svim tim osnovama se umanjuje vrijednost takve mizerne kupoprodajne cijene. I još jedan detalj koji nije obradio serijal sjajnih emisija mehanizam.

21.juna 2010.godine je prodana imovina Duvanskog kombinata, a 12.jula u ime Vlade ministar Gvozdenović u ime Glavnog grada gradonačelnik Mugoša sa Baćom Radovićem zaključuju sporazum kojim kaže:" Sve što Baća poželiš biće ti nacrtano da možeš da gradiš na ovoj lokaciji". I ta lokacija, nakon što je prodana postaje višestruko vrijedna. Treba li da zatvorimo na svim tim i da vidimo da se desetina miliona i ubijeđen sam stotine miliona prelivaju iz državne imovine u privatne džepove 160 miliona proizvedenih cigareta. Vi znate akcize po proizvodnji jedne paklice su cirka jedan evro, to je 160 miliona evra. Je li to sve oprihodovano, je li to dio budžeta Crne Gore. Treba li da preko toga pređemo da se ovim pitanjima ne bavim? Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Kaluđeroviću, ja mislim da smo se razumjeli. Znači, zbog spora i onome o čemu nas obavještava Ministarstvo i onoga što je bilo nejasno za nas tražili smo da odbor, a tražimo još jedno mišljenje koje smo danas dobili da se Zakonodavni odbor izjasni, kad dobijemo njegovo mišljenje onda ću ja uvrstiti u dnevni red po automatizmu. Nijesam bježao od toga, nego pokušavao da nađem proceduru koja će nas zaštititi kad imamo spor sa Ministarstvom pravde. Naravno, odluka je naša nije njihova odluka. Ne može nas da određuje Ministarstvo pravde, nego može da dobijemo mišljenje, a mi da odlučimo da li je to mišljenje prihvatljivo ili nije prihvatljivo. Tu nema dileme. Ali je samo trebao da nam kaže naš odbor, a ne da kažem ja. To je samo ta razlika. Da ne bih imao inokosno pravo kad postoji spor da presuđujem da je stvar čista, naravno uvrstio bih dnevni red, ali ne bih uzimao to pravo kad postoji spor sa drugom granom vlasti oko

osnova za uvrštavanje u dnevni red. Po njihovom nemamo pravo. Nama će odbor reći da li imamo pravo i onda o tome odlučiti. Ne bježi se od toga. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Predsjedniče, vjerujem da ćemo se usaglasiti. U tri akta koje smo na zahtjev Parlamenta dobili od ministra pravde nigdje nema eksplicirano da nemamo pravo da vodimo spor, nego samo informacija da se vode četiri sudska spora i navodi predmet spora o kojem smo govorili. Klasični, imovinski sporovi duvanski protiv Duvanskog u stečaju, protiv novog duvanskog i obratno i stečajni postupak. Mi govorimo da sprovodimo istragu o tome što su uradili predsjednik Vlade, resorni ministri, zaštitnik imovinsko pravnih interesa Crne Gore i to nema veze sa ovim sudskim sporovima. Tu je i vaš partijski kolege i predsjednik Zakonodavnog odbora, ja sam član i potpredsjednik se bavio pitanjem usklađenosti predloga odluke i donio odluku da je ona usklađena sa zakonom i pravnim aktima. Stručna služba Zakonodavnog odbora da je znala za ove informacije od Ministarstva pravde i da je procjenjivala da ima smetnje da se uvrsti u dnevni red sigurno bi to sugerisala.

I još nešto što je veoma značajno, predsjedniče, ne dozvolimo da se ovim pitanjem bavimo post festum kada ovo postane imovina majstora za duvan iz Mojkovca. A sve se radi da se to učini.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači, moje mišljenje bi bilo isto vaše na Odboru, ali hoću da čujem stav Odbora, da bi se ispoštovala procedura. Želja je da se procedura sačuva. Znači, molim da Odbor to obavi, nas očekuje sjednica početkom jula, nije to kasno. Mi smo tražili otvoreno mišljenje od Ministarstva, samo trenutak, mi smo tražili mišljenje od ministarstva, mogli smo i bez njega, ali kad je već traženo moramo to ispoštovati.

Izvolite. Mi možemo, o proširenju dnevnog reda možemo, to možemo, nego govorim o direktnom uvrštavanju u dnevni red.

Kolega Damjanoviću, da čujem.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Dakle, potpuno precizno.

Na kolegijumu smo se dogovorili da će biti uvršteno u dnevni red, po automatizmu, odnosno sa vaše strane, ukoliko dobijemo u pismu gospodina Pažina podatke o tome da se sudski sporovi koji se vode ne tiču predmeta parlamentarne istrage. Gospodin Pažin se, u trećem pismu, a sva su tri na svoj način različita, odnosno slična, nije eksplicitno izjasnio oko onoga što smo ga vrlo eksplicitno pitali. I shvatam da i vi nećete da preuzmete odgovornost niti ima potrebe za tim da to po automatizmu uvrstite u dnevni red.

Ja sam samo imao u početku, da kažem, ovog dijela sjednice kraću raspravu. Ostavio sam da kolega Kaluđerović obrazloži meritum parlamentarne odluke, da ukoliko nemamo izjašnjenje ministra pravde, eksplicitno, a nemamo ga, vi to ne stavljate na dnevni red po automatizmu, već da ide na klasičan postupak uvrštavanje u dnevni red da se ovdje izjasni. Ukoliko se dom izjasni da ovo bude dio dnevnog reda sada, mi ćemo, svakako kao odgovorni poslanici, ako dobijemo negativno mišljenje Odbora za zakonodavstvo, odustati od ovog predloga.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Jedna je da većina odluči što god bio stav Zakonodavnog odbora, a druga je da sačekamo stav Zakonodavnog odbora, kako ste vi rekli. Ja ne mogu spriječiti da se vi

izjasnite sad o tome, da se izjasnite sada, a ako se ne izjasnite ostaje obaveza svakako Zakonodavnog odbora da mi odgovori, ako mi odgovori pozitivno ja ću uvrstiti u dnevni red poslije toga. Vrlo precizno. Znači, obje opcije su otvorene.

Sad glasamo predlog za proširenje dnevnog reda. Izvolite, to pravo imam. Izvolite.

Za, protiv, uzdržani o uvrštavanju u dnevni red.

Ne, dovoljna je većina prisutnih.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 34 za, 27 protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da je ovo uvršteno u dnevni red, to je sa srećom 21. Da me ne ćerate da pročitam svih novih 21. i s onim koje je predloženo, stavljam cjeloviti dnevni red na glasanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 51 poslanika, 40 za, pet protiv, 12 uzdržana. Konstatujem da smo usvojili predloženi dnevni red.

Daću kratku pauzu pola sata, Dnevnik je u toku.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Samo sam prije pauze želio da dam jedan predlog da bi prve dvije tačke dnevnog reda budu na dnevnom redu. Jedna se tiče IPA fondova, druga potpuno protokolarne stvari Sporazuma sa Slovačkom, htio sam da predložim da umjesto dva put po sat, jer za jednu je malo sat, a za drugu je mnogo sat, da ih spojimo da zajedno raspravljamo i da imamo dva sata za te dvije tačke, jer će biti sigurno više mnogo prijavljenih za IPA fondove nego za Sporazum sa Slovačkom, samo iz klubo Demokratskog fronta sigurno troje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U 16 tačno nastavljamo da bismo završili do 18 današnji rad.

Izvolite.

- pauza -

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre Lukšiću sa saradnicima, nastavljamo po dnevnom redu, dakle po utvrđenom dnevnom redu. Dosta vremena smo utrošili na utvrđivanje dnevnog reda i dobili smo jedan dosta obilan dnevni red i siguran sam da ćemo u narednim danima biti efikasniji u pretresu i u glasanju po usvojenim tačkama dnevnog reda.

Danas smo dogovorili da imamo raspravu o prve dvije tačke dnevnog reda i nakon rasprave da glasamo o te prve dvije tačke i zbog toga predlažem da počnemo sa Predlogom zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Crne Gore koju predstavlja Vlada Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru instrumenata predpristupne podrške IPA 2.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Igor Lukšić, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija i Ivana Petričević, generalna direktorka za koordinaciju programa pomoći Evropske unije.

Izvjestioci odboru su Marta Šćepanović Zakonodavnog odbora i Borislav Banović Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres i pitam ministra Lukšića da li želi da da dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite, ministre Lukšiću.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

Shodno strateškom i finansijskom planiranju Evropske komisije koje se uvijek odvija na sedmogodišnjem nivou, na današnjem dnevnom redu imamo Zakon o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru instrumenta predpristupne podrške za period 2014-2020. takozvana IPA 2.

Prije nego što vas upoznam sa sadržajem ovog zakona, dozvolite mi da se u najkraćem osvrnem na osnovne informacije. Crna Gora koristi instrument predpristupne podrške od 2007. godine, kada je Evropska komisija odlučila da jednim instrumentom zamijeni sve ranije instrumente podrške itd. IPA 2007-2013, takozvana IPA 1 je bila namijenjena zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima. U predpristupnom periodu imala je za cilj pružanje podrške za usklađivanje sa propisima Evropske unije, izgradnju institucija, razvoju civilnog društva, unapređenje regionalne i prekogranične saradnje, razvoj ljudskih resursa, politiku i ruralni razvoj.

Crna Gora je prihvatila pravila za sprovođenje programa IPA usvajanjem i ratifikacijom Okvirnog sporazuma između Vlade Crne Gore i Komisije od strane Skupštine 25.12. 2007. godine.

Sa zadovoljstvom mogu reći da je Crna Gora, kada je riječ o nacionalnoj IPI i komponenti 1 zabilježila dobre, odlične rezultate. Od ukupno opredijeljenih sredstava do danas je ugovoreno 90% i isplaćeno 76% ,ime Crna Gora potvrđuje kako spremnost tako i kapacitete da na najbolji način iskoristi dostupnu pomoć.

Kada je riječ o komponenti 2 i za lokacije za bilateralne programe i prekogranične saradnje ugovoreno je preko 60% sredstava i isplaćeno preko 53,9%. Kako je ugovaranje sredstava za 2011, 2012. i 2013. za pojedine programe, ili nedavno završeno ili uskoro će biti, očekujemo da ćemo i u ovoj komponenti zabilježiti visok stepen iskorišćenosti opredijeljenih sredstava.

Dodatno u decembru smo potpisivanjem finansijskih sporazuma za komponente 3 i 4 ispunili sve preduslove za decentralizovano upravljanje sredstvima, čime nam je postalo dostupno milion eura za komponentu 3 - regionalni razvoj.

Ovi rezultati učinili su da Crna Gora očekuje dodatni zahtjev iz procesa pregovora rezultirali su sa odlukom Evropske komisije da uveća iznos sredstava koja će Crnoj Gori biti dostupna tokom narednog sedmogodišnjeg perioda. Umjesto 245 miliona eura, koliko je Crnoj Gori bilo opredijeljeno za nacionalne programe IPE tokom perspektive 2007-2013. za naredni sedmogodišnji period Evropska komisija odlučila je da Crnoj Gori stavi na raspolaganje 270,5 miliona eura, odnosno oko 10% više. Ova sredstva namijenjena su pružanju podrške u okviru osam sektora: demokratija i javna uprava, vladavina prava i temeljna prava, životna sredina i klimatske akcije, saobraćaj, konkurentnost i inovacije, obrazovanje, zapošljavanje, i poljoprivreda i ruralni razvoj. Dok će sektor 8 - regionalna i teritorijalna saradnja biti kroz više korisničke programe IPA. Da bi ova sredstva mogla biti aktivirana neophodno je da Crna Gora kao i ostale države korisnice IPA potvrdi Okvirni sporazum koji je upravo danas na dnevnom redu. Okvirni sporazum predstavlja timski dokument koji je praktično isti za sve države korisnice IPE 2 i njime se definišu principi finansijske saradnje između Crne Gore i Komisije, kao i pravila za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori.

Potpisivanje Okvirnog sporazuma od strane Vlade i potvrđivanje od strane Skupštine predstavljaju preduslov za potpisivanje godišnjih i višegodišnjih finansijskih sporazuma o sprovođenju instrumenta prepristupne podrške. Naredni zadatak koji nas očekuje i koji će nam nadam se omogućiti da nastavimo sa još uspješnijim korišćenjem

sredstava koja je Evropska komisija opredijelila za Crnu Goru posredstvom ovog instrumenta.

Zahvaljujem za vašu pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru Lukšiću.

Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ. Ne.

Podsjećam na dogovor sa kolegijuma gdje smo dogovorili da rasprava o ovoj tački traje jedan sat i siguran sam da ćemo ispoštovati naš zajednički dogovor i pozivam koleginicu Šćepanović da uzme riječ.

Izvolite, kolegнице Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Poštovani predlagači, poštovane kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Na današnjem dnevnom redu je Zakon, imamo Zakon o potpisivanju Okvirnog sporazuma između Crne Gore i Evropske Komisije koji se odnosi na IPA fondove, preko IPA 2. Preko IPA fondova Crnoj Gori se pruža podrška u postupku postepenog usklađivanja sa standardima i politikama Unije. Potpisivanjem ovog okvirnog sporazuma definiše se pravila sprovođenja finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru instrumenata predpristupne pomoći. U odnosu na IPA 1 koja se već koristi u Crnoj Gori kako bi se povećala ukupna efikasnost i djelotvornost pomoći Crnoj Gori, umjesto komponenti koje su bile glavna odlika IPA 1 za IPU 2 važiće sektorski pristup i to u osam definisanih sektora: demokratija i upravljanje, vladavina prava i temeljna prava, životna sredina i klimatska akcija, saobraćaj, konkurentnost inovacije, obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike, poljoprivreda i ruralni razvoj, regionalna i teritorijalna saradnja.

Dakle, iz ovoga vidimo da su široke mogućnosti apliciranja za sredstva koja su opredijeljena upravo za ovih osam sektora iz kojih se mogu povući sredstva. Ključni dokument koji definiše prioritete na nacionalnom nivou je indikativni strateški dokument Crne Gore.

Što se tiče samog Okvirnog sporazuma, u Okvirnom sporazumu je sve regulisano od obaveza korisnika i obaveza komisije do pravila o oslobađanju PDV-a ukoliko su u pitanju izvođači usluga iz Evropske unije. Takođe regulisani su i postupci o javnim nabavkama koji su u ovim procedurama se donose posebne odluke, revizija unutrašnja, eksterna revizija, način izvještavanja.

Što se tiče projekata, moram zaista da pomenem da je u svemu ovome svakako najvažnije je pomenuti strukturu organa i tijela koji odgovaraju za sprovođenje cijelog ovog projekta i koliko su u pitanju značajna mjesta, govori sama činjenica da se ovim sporazumom bliže uređuju uslovi koji se odnose na samog nacionalnog koordinatara za IPU, na nacionalnog službenika za ovjeravanje. Dakle, nije bilo dovoljno samo da Vlada predvidi uslove koji se odnose na ova lica, već je to dio ovog sporazuma koji će usvojiti Skupština Crne Gore.

Moje pitanje za predlagača je, pošto nemam priliku da učestvujem, ne radim u odborima gdje se već raspravljalo o ovom zakonu, što se tiče nacionalnog službenika za ovjeravanje, s obzirom da on odgovara za sveukupnu odgovornost za finansijsko upravljanje sredstvima, da li su već učinjeni neki koraci prije i koji su to uslovi koji se tiču bliži za nacionalnog službenika za ovjeravanje koje mora ispunjavati da bi neko lice bilo imenovano za nacionalnog službenika za ovjeravanje?

Zaista ću iskoristiti priliku i da se osvrnem na dosadašnje probleme koje smo imali u ovom pogledu, koji se tiču IPA fondova i povlačenja sredstava iz IPA 1, prije svega većina opština, većina državnih organa i sama nije smatrala da uvijek moraju postojati strategije razvoja, jer bez strategije i određenog cilja nema pisanja projekata jer svaki projekat na osnovu kojeg želimo da povučemo sredstva iz IPA fondova mora da ima svoje uporište u određenim strategijama razvoja kao osnovnim dokumentima i trenutno zaista mogu da kažem da je u većini lokalnim samouprava podignuta svijest u tom pogledu i o značaju postojanja strategija, kako bi se na taj način povukla sredstva iz IPA fondova.

Drugi problem koji se javlja u ovom pogledu jeste, ukoliko su bili u pitanju infrastrukturni projekti, pojavljuje se kao problem nedostatak projektne dokumentacije. Dakle, svi moramo da shvatimo da moraju biti napisane projekte dokumentacije, da postoje, da bismo mogli da već da pišemo projekte i da povlačimo sredstva.

Treći nedostatak koji se pojavljivao, barem što se lokalnih samouprava tiče jesu ona nedostajuća sredstva za učešće u projektu, jer projekti iz Evropske unije se finansiraju do 85% najviše, uvijek mora korisnik da ima određeni procenat učešća, tako da je tu, što se makar lokalne samouprave tiče, država uvijek davala taj dio novca.

A ono na šta bih posebno ukazala jeste nedostatak adekvatnog kadra i moramo prosto da budemo svjesni da mi već moramo imati obučeni kadar, čak i administrativne kapacitete ne samo u pogledu jačanja ljudskih resursa i obuka koje će imati naši službenici za pisanje ovih projekata, što je izuzetno težak posao pisati projektnu dokumentaciju, već i nakon toga, nakon dobijanja sredstava, je jedan izuzetno težak posao implementacije kompletnog projekta i prosto moramo imati obučene službenike i u dijelu koji se odnosi upravo ovih odluka.

Što se tiče javnih nabavki znači moramo prosto imati obučeni kadar koji će biti u stanju i da piše projekte, da privlači sredstva i da nakon toga vrše adekvatnu implementaciju ovih sredstava.

Ja se zahvaljujem i prekoračila sam vrijeme.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegici Šćepanović.

Zamolio bih kolegu Radunovića da uzme učešće u raspravi. Izvolite kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Dragi kolegice i kolege, građani Crne Gore,

Ovo je jedna od tačaka pretpostavljam rijetkih na ovom dnevnom redu koji smo danas usvojili, oko kojih ćemo da budemo vjerovatno saglasni, i ovaj će ekran da bude zelen kad se bude glasalo, vjerovatno svi ćemo glasati za, jer naravno radi se o jednom sporazumu koji treba da omogući povlačenje, kao što reče ministar, preko 270 miliona sredstava iz IPE 2.

Konkretno ono što se ratifikacijom Sporazuma očekuje, kao što je i definisano članom 4 Okvirnog sporazuma, su aktivnosti u smislu prižanja pomoći u oblasti reformi u okviru priprema za članstvo u Uniji, kroz izgradnju institucionalnih ljudskih kapaciteta, zatim društveno ekonomskog i regionalnog razvoja, zapošljavanja, socijalne politike, obrazovanja, promovisanja rodne ravnopravnosti i razvoja ljudskih kapaciteta. Takođe i u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja kao regionalne i teritorijalne saradnje.

Svjesni važnosti ovog pitanja, kolega Aleksandar Damjanović, predsjednik Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i ja kao predsjednik Odbora za evropske

integracije smo inicirali jedan sastanak koji je održan 11. maja, zajednički, to je bila prva zajednička sjednica naša dva odbora, na kojoj smo izvršili saslušanje ambasadora Pejovića, glavnog pregovarača i Milu Barjaktarović, glavnog revizora revizorskog tijela, kao i još nekih državnih namještenika, na temu principa i realizacije projekata, pri čemu je naglašen problem predfinansiranja i kofinansiranja lokalnih samouprava u smislu da većina opština, na žalost, kao što reče maloprije koleginica Šćepanović, zbog tog problema ne može uopšte da aplicira za projekat ili ima velike probleme prilikom aplikacije.

Podsjetiću da je za Crnu Goru do 2020. godine predviđeno preko 270 miliona evra i koristim priliku da apelujem da se Vlada ne inati sa lokalnim samoupravama kako ne bi zbog 10% učešća koje su ponekad za lokalne samouprave ogroman zalogaj, propalo onih 90% koje mogu da dobiju iz IPA fondova. Ja znam da nekad s pravom možemo da se ljutimo i na rukovodioce u lokalnim samoupravama da nisu na najbolji način se pripremili, da nisu planirali sredstva za projekte, za sufinansiranje projekata, ali najčešće je problem u nagomilanim dugovima opština iz prethodnih perioda. Što god da je razlog bilo bi neracionalno od strane čitavog društva u Crnoj Gori da zbog nekog, da ponovim riječ, inačenja Vlade i Ministarstva finansija kako se primjećuje u odnosu na pojedine opštine, da ostanemo bez predviđenih sredstava. Za crpljenje novca iz fondova potrebne su dobre ideje i obučeni kadrovi u svim institucijama. Svakako da stvaranje kadrova iziskuje i vrijeme i novac, ali postoji mogućnost da se finansiranje izgradnje i unapređenje ekspertskog kadra obezbijedi upravo iz IPA fondova kao što su uradile naše kolege iz Hrvatske. Znanje je čudo i poznavanje uopšte procesa kroz koji su prošle naše kolege u prethodnom periodu može mnogo da nam pomogne.

Imajući sve ovo u vidu, potrebno je da svi zajedno stvorimo uslove za što veću apsorpciju sredstava uz adekvatnu kontrolu potrošnje kako bi svi građani Crne Gore osjetili konkretne koristi konačno. Jer, strah me je da do sada još uvijek nijesu imali prilike da osjete konkretne koristi. Ovim okvirnim sporazumom definišu se principi finansijske saradnje, Evropska komisija je potpisala finalni predlog još prije 10. marta i uputila ga je nacionalnom koordinatoru za IPA i sada je na nama da usvojimo ovaj predlog i da omogućimo da razne institucije, lokalna samouprava, organi iz Crne Gore krenu sa ozbiljnim poslom, posebno bih rekao u ovoj teškoj situaciji poslom pribavljanja neophodnih sredstava za reforme i za prilagođavanje onim standardima Evropske unije koji su traženi da bismo postali punopravna članica, a koji će direktno da utiču na poboljšanje životnog standarda i na opštu situaciju u Crnoj Gori u onom pravcu zbog kojeg u ovom poslaničkom domu nema nijedan poslanik koji ne bi bio za Evropsku uniju, zbog kojeg smo svi za evropske integracije. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Radunoviću.

Kolega Šarančić je sljedeći diskutant. Izvolite, kolega Šarančiću.

DANKO ŠARANČIĆ:

Potpredsjedniče Parlamenta, uvažene kolegice i kolege, poštovani gospodine ministre sa saradnicima, poštovani građani,

Na dnevnom redu ove sjednice imamo svakako za Crnu Goru veoma važan Predlog Okvirnog sporazuma sa Evropskom unijom kojim će se definisati naredna sedmogodišnja perspektiva podrške ili tzv. IPA 2. Radi se o jednom tipskom dokumentu koji treba da donesemo ovdje po hitnom postupku, mada meni baš i nije jasno zbog čega po hitnom postupku. Gospodine ministre, zar nismo odavno znali kada se završava IPA 1 i kada treba da započne IPA 2?

U trenutku kada parlament treba da ratifikuje primjenu novog instrumenta pretprijetne podrške, teškog 270,5 miliona evra još uvijek nemamo ni približno dovoljno informacija kakva je bila implementacija prethodnog i šta je on konkretno značio za državu. Ono što mene posebno zabrinjava kao predstavnika građana u ovom domu jeste činjenica da nema ili bar nijesu dovoljno vidljive konkretne prednosti za građane Crne Gore. Od prethodno utrošenih 235 miliona, koliko je ugovoreno i povučeno sredstava iz IPA 1, čini mi se do sada. I pored 170 zaposlenih službenika koji su kao dio strukture direktno uključeni u aktivnost implementacije i već formiranog revizorskog tijela, mi još uvijek nemamo niti jednu završenu kompletnu reviziju niti jednog pojedinačnog projekta ili više njih. I pored zakonske obaveze koja je konstituisana još negdje početkom 2012. godine Zakonom o reviziji sredstava iz fondova Evropske unije.

Evidentna su i značajna kašnjenja u uspostavljanju decentralizovanog sistema upravljanja sredstvima Evropske unije tzv. DIS-a kada je u pitanju komponenta 5 poljoprivreda i ruralni razvoj, o čemu su više puta stizala upozorenja iz Evropske unije. Ima li zbog toga, gospodine ministre, izgubljenih sredstava i, što je još važnije, ima li nečije odgovornosti u svemu ovome? Pitanje je možda više za Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i nadležne institucije ove države nego za vas, ali dobro, možda ćete i vi odgovoriti. Poseban, možda i najveći problem u cijeloj priči su finansijski kapaciteti lokalnih samouprava o čemu su kolege govorile, koji su zahvaljujući fiskalnoj politici Vlade takvi da u ogromnoj većini slučajeva opštine nemaju mogućnosti ni da simbolično učestvuju u predfinansiranju ili kofinansiranju IPA projekata. Znamo da je prema procedurama to neophodno. Da li su neke opštine morale da prodaju čak i svoju imovinu da bi realizovali ugovorene obaveze, a bilo je takvih slučajeva, gospodine ministre. Poražavajuća je, recimo, činjenica da je glavni grad koji ima ili bi bar trebalo da ima najrazvijenije kapacitete za apsorbovanje ovih sredstava iskoristio svega oko 600.000 evra iz IPA 1 za razliku od mnogo manje razvijenih opština koje su povlačile više milionska sredstva. I do sada je to zavisilo od kvaliteta projekata i sposobnosti aplikacija za projekte, a od sada kada se odluke budu donosile ovdje u Podgorici, u Vladi Crne Gore, plašim se da će malo preteći od tih sredstava za sjeverne opštine Crne Gore. Bojim se da ova decentralizacija ne postane surova centralizacija, kako smo imali prilike do sada da vidimo, ponovo na štetu Pljevalja, Bijelog Polja, Berana, Žabljaka, Rožaja, Šavnika i ostalih.

Zbog ovih razloga, vi kao najodgovorniji ljudi koji sjedite u Vladi i pregovaračkoj strukturi morali biste mnogo ozbiljnije i transparentnije i odgovornije da se pozabavite ovom problematikom kako bismo stekli više povjerenja naših evropskih partnera i iskoristili maksimalno i na najbolji mogući način novac koji nam je u ovako teškoj ekonomskoj i socijalnoj situaciji prijeko potreban. Nije slučajno, u okviru novog sektorskog pristupa posebna pažnja i poseban sektor predviđen pod nazivom demokratija i upravljanje i to na prvom mjestu, pod br. 1. Zbog čega? Zbog toga što su u Evropskoj komisiji u potpunosti svjesni da ovdje još uvijek nema niti demokratije niti državne uprave kakvu zaslužujemo kao društvo i buduću, nadam se, neizostavni dio evropskog prostora i Evropske unije. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Šarančiću.

Kolega Andrija Popović je sljedeći. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Godišnje Crna Gora povuče oko 35 miliona eura iz pretpristupnih fondova. IPA 2 predstavlja novi okvir za pristupnu podršku Evropske unije za period 2014-2020. godina i predviđa usmjeravanje ove podrške kroz osam sektora u kojima naša država prilično klacka, ali ipak uz pomoć Evropske unije će sigurno napredovati. Dakle, to su demokratija i upravljanje, vladavina prava i temeljna prava, životna sredina i klimatska akcija, saobraćaj, konkurentnost i inovacija, obrazovanje, zapošljavanje i socijalna pitanja, poljoprivreda i ruralni razvoj, regionalna i teritorijalna saradnja. Crnoj Gori je neophodna pomoć u procesu tranzicije i izgradnji, odnosno jačanju institucija.

Prevedeno na naš jezik, sami sebe ne možemo demokratizovati i dovesti na nivo država zapadne civilizacije kojima težimo. Određeni su zadaci koje je potrebno ispuniti kako bismo do 2018. godine bili unutrašnje spremni za članstvo u Evropskoj uniji. Onda je pitanje trenutka kada ćemo zvanično ući u Evropsku uniju. Posebno su važne koristi za mlade od pristupanja Evropskoj uniji, unapređenje socijalne i zdravstvene zaštite, bolja ekonomska situacija, a krajnji cilj nije samo članstvo u Evropskoj uniji nego bolji kvalitet života naših građana, odnosno građanki po uzoru na kvalitet života najrazvijenih država članica Evropske unije. Ukazujem da crnogorske opštine treba obučiti i edukovati kako bi im bili dostupniji pretpristupni fondovi. Ovdje posebna odgovornost leži na Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija i glavnom pregovaraču, odnosno njegovoj službi.

Liberalna partija, takođe i Hrvatska građanska inicijativa će sa zadovoljstvom podržati Predlog zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Crne Gore koji predstavlja Vlada Crne Gore i Evropske komisije o ovim pravilima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Zamolio bih posljednjeg diskutanta u drugom krugu diskusija kolegu Sijarića da uzme riječ. Izvolite, kolega Sijariću.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine, uvažene poslanice i poslanici, ministre Lukšiću sa saradnicima, poštovani građani,

Unapređenje saradnje između Evropske unije i Crne Gore i podrška Evropske unije Crnoj Gori u procesu usklađivanja pravne regulative sa standardima Unije uključuje brzo i efikasno usaglašavanje i sprovođenje aktivnosti potencijalnim korisnicima pretpristupne podrške IPA 2. S tim u vezi, a u cilju sprovođenja finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru IPA 2 neophodno je propisati principe za sprovođenje finansijske podrške. Potpisivanjem Okvirnog sporazuma za instrument pretpristupne podrške 2014-2020. godina definišu se pravila za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru IPA 2.

Kao što je i predlagač zakona u obrazloženju naglasio, Okvirni sporazum je čisto tipski dokument koji je skoro isti za sve države korisnike IPA 2 sa jasno definisanim principima finansijske saradnje između Crne Gore i Komisije Evropske unije, kao i jasno definisanim pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori. Posljedice nedovoljne iskorišćenosti IPA fondova koji su na raspolaganju Crnoj Gori u ovom trenutku nijesu dramatične s obzirom na sumu od oko 35 miliona evra na godišnjem nivou. Ipak, situaciju treba shvatiti ozbiljno. Jer, kako se Crna Gora bude približavala punopravnom članstvu biće kasno da se nešto ozbiljnije preduzme u tom pravcu. Apсорbcioni kapaciteti Crne Gore se pod hitno moraju unapređivati i osposobljavati za

neuporedivo veće iznose koji će nam u jednom trenutku biti dostupni. Moraju se iznaći sredstva za kofinansiranje projekata kako nas ne bi zadesila sudbina nekih od zemalja u okruženju kao što je Bugarska, pa i Hrvatska na početku. One su u prvim godinama članstva u Uniji bili neto kontributori. Davale su u budžet EU više nego što su iz njega povlačile upravo zbog nespremnosti centralne i lokalne administracije za povlačenje sredstava iz koordinacionih fondova. Skrećem pažnju i na više primjera dobre prakse, primjer Poljske, Češke, Slovačke, Mađarske i sl. o kojima sam i ranije govorio. Indikativni i strategijski dokument Crne Gore za IPA 2014-2020. godina predviđa usmjeravanje prepristupne podrške Crnoj Gori tokom perioda kroz osam sektora, kao što su i kolege rekle, demokratija i upravljanje, vladavina prava i temeljna prava, životna sredina i klimatska akcija, saobraćaj, konkurentnost, inovacija, obrazovanje, zapošljavanje i socijalna politika, poljoprivreda i ruralni razvoj, te regionalna i teritorijalna saradnja. U okviru finansijske perspektive u programskom periodu 2014-2020. godina planirano je da Crna Gora učestvuje u devet prekograničnih i transnacionalnih programa. Iznos odobrenih sredstava Crnoj Gori od strane Komisije u programskom periodu iznosi 270,5 miliona eura.

U januaru 2007. godine Evropska unija je uvela novi instrument finansiranja kao pomoć zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima. Za period 2007-2013 IPA je imala budžet oko 11,5 milijardi eura. Nastavak programa IPA 2 će se nadograditi na rezultate već ostvarene u prethodnom periodu kroz 27 milijardi eura predviđenih za period 2014-2020. Na osnovu finansijske projekcije za 2014-2020 Crna Gora će učestvovati u devet prekograničnih i transnacionalnih programa. Prioriteti i ciljevi za podršku IPA 2 za 2014-2020 su osnova zajedničke procjene utvrđene od strane Vlade Crne Gore i Evropske komisije na osnovu potreba zemlje u svijetu dosadašnjih dostignuća tokom procesa pristupanja. Elementi koji su uzeti u obzir tokom pripreme dokumenata su postojeća nacionalna strateška dokumenta, pregled prethodne IPA pomoći i naučene lekcije, dokumenti u kontekstu pregovora o pristupanju Evropske unije i rezultati konsultacija održani u Briselu i Podgorici između Evropske komisije i crnogorskih nacionalnih i lokalnih vlasti. Strateški dijalog sa evropskim parlamentom je, takođe, sproveden. Ukupno dodijeljena sredstva u periodu 2007-2013 iz IPA u milionima eura za Crnu Goru i zemlje u okruženju. Turska je povukla četiri milijarde 872,9 miliona, Srbija je povukla milijardu i 395,9 miliona, Bosna i Hercegovina 660 miliona i 100 hiljada eura, Hrvatska milijardu i 0,71 milion i 200 hiljada, Kosovo 638,8 miliona, Albanija 594,4 miliona, Makedonija 622,5 miliona, a Crna Gora 235,2 miliona. Mislim da podaci govore svoje.

Želim još jedanput da ukažem na činjenicu da je u Crnoj Gori neophodno izgrađivati upravljačke i apsorbcione kapacitete kako na centralnom tako i na lokalnom nivou za upravljanje i sprovođenje sredstvima pomoći odobrenim iz IPA 2. Crnoj Gori je potrebno ustanovljenje Ministarstva regionalnog razvoja i evropskih fondova. Preko tog ministarstva bi se realizovali strateški dokumenti koji bi regulisali nebalansiranost regionalnih razlika između sjeverne Crne Gore i južnog i centralnog regiona, koja uglavnom ima za posledicu i najnovije migracije stanovništva sa sjevera. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sljedeći po redosljedu prijavljivanja je kolega Pavlović, ali sa žaljenjem konstatujem da nije prisutan. Vi ćete biti u drugom krugu, upisao sam vas. Potpuno je svejedno. Dakle, vi ste se kasno javili. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Gospodine Simoviću, na vrijeme sam se javila. Javila sam se prije možda i šest sati i pristojno čekam da vi prozovete Pozitivnu Crnu Goru. Vjerovatno da je došlo do nekog tehničkog propusta, ali nije na strani Pozitivne Crne Gore. Nakon toga vam se obraćam, vi konstatujete, nakon toga vam prilazi predsjednik Poslaničkog kluba Pozitivne Crne Gore, vi prihvatate da se ta tehnička greška ispravi i očekujem da me prozovete kao uvodničara po ovoj temi. Ne znam zašto to niste uradili i molim vas da nam objasnite o čemu se radi. Jer, o ovome želim da govorim jer imam šta da kažem. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Rukovodim se spiskom prijavljenih diskutanata, na tom spisku nije vas bilo, u šta se uvjerio i kolega Tuponja kada je naknadno došao da provjeri da li ste upisani. Prilikom naknadnog upisa vaše diskusije, generalni sekretar upisuje vas u drugom krugu diskutanata, možemo to da promijenimo. Ako insistirate, daću vam sada riječ da govorite u krugu uvodnih izlaganja. Mogli smo se na vrijeme tako dogovoriti. Samo želim da vas uvjerim da nikakve namjere nije bilo o tome niti potrebe da bilo ko vama uzme riječ povodom ove teme.

Izvolite, uvažena kolegice Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Ovo je mnogo jednostavnije moglo da se završi da ste vi bili spretniji, predsjedavajući, ali zamjerke na vaše predsjedavanje nijesu prvi put, imate vremena da naučite, na početku ste. Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani predstavnici Vlade, gospodine Lukšiću sa saradnicima, poštovani građani,

Ono što je vrlo važno da kažemo povodom IPA jeste da parlament kao zakonodavni organ mora mnogo podići pozornost kada je IPA u pitanju sa stanovišta nadzorne uloge koju ima vezano za trošenje IPA sredstava. Nijesam odavno u parlamentu, ali sam imala priliku da kao član Odbora za evropske integracije prisustvujem jednom sastanku sa predstavnicima opštine vezano za IPA fondove sa kolegicom Čatović i kolegicom Drobniak. Imala sam veliko zadovoljstvo da sa predstavnicima opštine Danilovgrad dođemo do ključnog problema. A, ključ problema jeste da u lokalnim upravama, upravo jeste najveći problem, pitanje koфинansiranja i prefinansiranja. Zašto? Zato što su svi fiskalni kapaciteti opština iz nama poznatih svi dobro razloga ograničeni. Imala sam priliku da čujem da su se lokalne uprave obraćale Ministarstvima i vezano za izmjene Ministarstva finansija, vezano za izmjene zakona o finansiranju lokalne samouprave još 2013.godine. Ali, to još uvijek ništa nije realizovano i očigledno da se taj problem mora negdje prevazići. Predstavnici zajednice opština predlažu da to ide na način što bi se riving fond ili način da se kreditira opština obezbijedio i mi kao društvo moramo naći način kako da prevaziđemo taj problem. Kada se upoređujemo oko toga šta smo radili prije i šta treba da radimo ubuduće, treba se upoređivati sa najboljima. Poljska je sada ne pričam jedna od najboljih zemalja koja je iskoristila ta sredstva. Ja negdje vidim odgovornost u subjektima, kako će se koristiti ubuduće sredstva u nacionalnom koordinatorskom tijelu, u Vladi u lokalnoj upravi i Parlamentu. Svi se mi moramo prepoznati i naći tu neku svoju odgovornost i jasno je da ne postoji dovoljno komunikacije između ovih tijela. Ono što jeste jasno, to je da postoji nedostatak administrativnih kapaciteta i da postoji potreba za edukacijom. Tu takođe kao država moramo da nađemo rješenje.

Ono što negdje vidim kao konkretno benefit od svega ovoga što jesu sredstva IPA fondova. Jeste, zapravo to da građani treba da razumiju da to može da im donese

bolju putnu infrastrukturu. Recimo konkretno, možemo da riješimo preko granične saradnje vrlo jednostavno put od Podgorice do Gusinja, a evo čekamo toliko godina da se to riješi.

Evo imamo u IPI 2, vi ste govorili o toj strukturi kako se dijeli novac. Pa za saobraćaj recimo u okviru socio-ekonomskog razvoja i regionalnog razvoja opredijeljeno je samo da su za saobraćaj samo 32 miliona, a to je mimo prekogranične saradnje. Ona ide posebno.

Možemo vrlo lako da riješimo i pitanje puta sa Bosnom i Hercegovinom, Šćepan Polje, i to je jedna od ideja koje možemo da realizujemo. Ono što recimo konkretno grad Podgorica može da realizuje, to ću se kao odbornica založiti u lokalnom Parlamentu da se recimo radi o aktivnom otpadu u Šipčaniku izmjesti preko projekta IPA fondova. Jer, imamo u ovom odjelu za zaštitu životne sredine u drugom dijelu IPA 2, životna sredina i klimatska akcija 37,5 miliona. Možemo da grad Podgorica može konkretno da konkuriše i da se javi za takav projekat i samo treba razmišljati i znati kako napraviti projekte. Ono što mene zabrinjava jeste to što su opštine vrlo nedostatne sa kadrovima i konkretno ja sam tražila odgovore, koliko je koja opština uzela novca i vidim recimo da Žabljak uopšte nije konkurisao za IPA. Uopšte, to je nešto me začudilo da su nam dostavili takav odgovor. Dan ilovgrad je uzeo oko devet miliona, Kotor 162 hiljade, Podgorica 600 hiljada, to su njihovi odgovori, Nikšić, preko četiri miliona, Tivat oko 104 hiljade, Herceg Novi oko 100 i nešto hiljada. Tako da to nijesu neki iznosi gradovi ostali nijesu dogovorili, dostavili. Očigledno je da se svi moramo potruditi da mnogo bolje oko ovog radimo. Ono na šta bi se ja osvrnula i završavam sa tim jeste da upravo u ovom zakonu i u okviru sporazuma se potencira, ona priča koju smo mi potencirali iz Pozitivne Crne Gore, a to je da je vrlo važno da imamo informisanje javnost i vidljivost komunikacije u kvalitetu kada je u pitanju trošenje IPA sredstava i to je nešto na čemu moramo raditi jer onako kako sada stvari stoje, očigledno je da imamo potpuno jedan nedostatan, konukacioni slijed i komunikace između ministarstava lokalne uprave, Parlamenta i kompletne Vlade. I to se mora promijeniti, a to je odgovornost svih nas kada je IPA u pitanju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Samo jedna mala napomena, da ubuduće ne bi dolazilo do tehničkih grešaka u prijavljivanju diskutanata, jer ovaj put je došlo do tehničke greške, ali ne iz razloga neodgovornosti bilo koga za ovim predsjedavajućim stolom, pa i mene.

Dakle, u međuvremenu sam pogledao spisak prijavljenih diskutanata po klubovima. Klub poslanika Demokratske partije socijalista uredno prijavio, Klub poslanika Albanske partije i Liberalne partije uredno prijavio diskutante, Klub Demokratskog fronta takođe, Klub Bošnjačke stranke takopđe i Klub Socijalističke narodne partije uredno prijavio.

Ja bih molio sve klubove da u narednim tačkama poštuju dogovor koji smo napravili, da u pisanoj formi prijavljujemo diskutante u vremenu u kojem smo dogovorili.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Evo da pojasnim, jer čini mi se da imamo neki nesporazum, vezano za to prijavljivanje, jer je ja ne sumnjam uopšte u vašu dobru namjeru da svakom klubu date njegovo pravo na izlaganje. Preko osoblja Skupštine, koje je delegirao sekretar Skupštine dostavili smo usmeno naše diskutante po obje tačke dnevnog reda, zašto one nijesu kod vas na stolu, na vašem podsjetniku za vođenje ove sjednice. Tako da

stavimo tačku na tu temu, kako je došlo do toga, a uz opasku da ubuduće dostavljamo u pisanoj formi.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Samim tim što sam segerisao i što je naš dogovor bio da usmeno ne dostavljamo prijeljene diskutante spisak diskutanta nego da to činimo u ime Kluba u pisanoj formi i to su ovaj put uradili svi klubovi i prosto i napomena i molba da to u budućnosti svi zajedno uradimo.

Hvala.

Kolega Pavlović je sljedeći diskutant.

KOČA PAVLOVIĆ:

Ja se izvinjavam ako sam svojim trenutnim odsustvom poremetio bilo šta izvinjavam se svim kolegicama i kolegama, ako sam napravio neku turbulenciju, nijesam imao tu namjeru i izvinjavam se nijesam pravilno rasporedio vrijeme.

Dakle, vezano za ovaj Okvirni sporazum oko IPA 2, mislim da je potpuno jasno i ja sasvim iskreno očekujem da ćemo svi mi ovdje u Parlamentu podržati ovaj Okvirni sporazum i mislim da to ne postoji nikakva dilema, prosto radi se o značajnim sredstvima, na nivou 30 i nešto miliona godišnje pardon koje će Crna Gora dobiti. Mislim, da je jako dobro što se u okviru ovoga IPA 2 podstiče od strane Evropske unije, jedna samostalnost korisnika sredstava. Dakle, da on preuzme odgovornost i za planiranje i za trošenje i za kontrolu. Naravno, to i ne isključuje onu superviziju Evropske strane, ali je jako dobro što se podstiče to.

Kao što predpostavljam da su neki od mojih prethodnika rekli, radi se o nekoliko komponenti u okviru kojih će se plasirati ta sredstva o institucionalnim reformama, razvojnim projektima u okviru ekonomije i regionalnog razvoja, zapošljavanja, socijalnog i obrazovnog sistema, poljoprivrede, ruralnog razvoja i regionalne saradnje.

Mislim da je to aspekt koji apsolutno ovdje nikome ovdje u ovom Parlamentu neće negirati i to može samo da bude motiv da se glasa za ovaj Okvirni sporazum. Ono što je takođe dobro i mislim da to treba naglasiti, što se konačno onim što je ova administracija odlagala više vremena, Crna Gora preuzima tu odgovornost za nadzorno trošenje sredstava i ta se odgovornost ovim Okvirnim sporazumom vrlo jasno locira personalno. Znači, nacionalni koordinator gospodin Pejović će biti nominalno odgovoran za ono što se bude dešavalo sa IPA 2 i meni je drago, moram to da kažem, što više neće glumiti englesku kraljicu, neko ko nema veze sa politikom itd. Ovo će sasvim izvjesno imati svoju političku dimenziju i mi ćemo tu odgovornost od njega tražiti u narednom periodu.

Želim da se osvrnem na jednu drugu stvar. Sama ta odgovornost, premještanje odgovornosti iz Evropskih institucija u Crnu Goru, nama će omogućiti da kažem u toj komunikaciji i u traženju i u provjeravanju odgovornosti onih koji su po ovom Okvirnom sporazumu odgovorni za to da pokušamo da spriječimo ono što je do sada bila praksa. Dosadašnja praksa u svim sferama života u ovoj našoj državi pa naravno i u trošenju IPA sredstava bila je ono što smo svi imali priliku da čujemo u aferi "Snimak".

Dakle, ono što su gospođa Daliborka Pejović, gospodin Tarzan Milošević itd. radili. Zloupotreba tih sredstava u nekoj većoj ili manjoj mjeri zavisno od toga koliko su bili u situaciji da kažem to urade s obzirom na kontrolu koja je iz evropskih institucija dolazila oni su radili, zloupotrebljavali su ta sredstva i mi ćemo u narednom periodu vrlo perzistentno ponavljam i vrlo oštro se truditi da iskontrolišemo trošenje tih sredstava. Postoji jedan drugi aspekt cijele ove priče, to je priča koja se pojavila na zajedničkom odboru zajedničkoj sjednici dva odbora vezano za trošenje IPA sredstava. Imali smo

priliku i zadovoljstvo da razgovaramo sa ljudima koji su nadležni pojavio se problem objektivni postojeći problem, koofinansiranje i prefinansiranja svih tih projekata, jer je prosto sistem koji je propisan takava da lokalne samouprave koje apliciraju da učestvuju u troškovima tih projekata.

Ja moram da kažem jednu stvar, mi smo vrlo ozbiljno i dugo analizirali cijeli problem i cijelu priču. U jednom trenutku bila nam je vrlo bliska ideja da podržimo taj zahtjev koji se pojavio da se pomognu lokalne samouprave, da u stvari mogu da iznesu te projekte iz IPA 2. Međutim, istovremeno smo postali svjesni analizirajući da je ovo izborna godina, ova godina u koju idemo. I da bi moglo da se desi ono što se dešava. Vrlo je značajno ako mogu, moglo bi da se desi ono što se standardno dešavalo državi Crnoj Gori, a to je da takva sredstva koja bi bila data lokalnim samoupravama. Kako bi one mogle da finansiraju svoj dio mali iz IPA projekata da bi moglo biti iskorišćeno za dodatno partijsko zapošljavanje. Problem koji imamo mi poštovane građanke i građani Crne Gore jeste leži u činjenici da mi imamo šest hiljada ljudi u lokalnim administracijama zaposlenih više nego što nam treba.

Izvinite znam da vam ne odgovara tematika, ali samo ako mogu da dovršim.

Dakle, šest hiljada ljudi sa prosječnom platom svi znamo koja je prosječna plata, pa ide onaj dodatak itd. To je vjerovali ili ne gotovo 60 miliona, pet - šest hiljada ljudi gotovo 60 miliona na godišnjem nivou. To je duplo više nego što se iz IPA godišnje dobija.

Prema tome, kapaciteti za sufinansiranje i prefinansiranje se već nalaze u lokalnim samoupravama. Samo treba da se otpušte ti radnici tamo koji sjede, nakrcane su kancelarije zbog izbora itd. itd. I potpuno smo svjesni da, ulazeći u novu izbornu godinu, rizikujemo da ova priča o revolving fondovima itd. bude u stvari iskorišćena za finansijsko osvježavanje lokalnih samouprava, tamo gdje vlast ima DPS, kako bi one još jednom odradile kvalitetno izborni proces, kako bi zaposlile još dodatne partijske kadrove i na taj način dobili potpuno da kažem nezakonito i protiv zakonito dobili još jedne izbore.

Gospodine ministre, kao što ste čuli, ja mislim i tvrdim to da je preduslov IPA bilo članstvo u DPS-u, ja se unaprijed izvinjavam svima onima koji se nađu pogođeni time, neka mi se jave ti koji nijesu u DPS-u, a dobili smo IPA projekte ja ću im se javno izvinuti. Ali, sam siguran da gotovo niko, ili vrlo malo njih će mi se javiti.

Ono što, gospodine Lukšiću, želim da kažem, vi ste na nedavnom skupu velikome u Turskoj rekli da očekujete da će Crna Gora u narednom periodu nastupati da kažem i biti angažovana kao članica NATO-a. Ja bih zaista volio da ste rekli da očekujete, ja vas ne doživljam prvenstveno kao članica NATO-a, ja bih zaista volio da ste rekli, da očekujete, jer ja vas ne doživljam vas prvenstveno kao ministar NATO-a, nego kao ministra Evropskih integracija. Ja bih volio da sam od vas čuo da kažete da se nadate da će u tom i tom periodu Crna Gora postati pravna država iz koje neće ljudi od vaše politike bježati iz Rožaja, autobusima svaki dan u Evropu, nego da ćemo se truditi da svi zajedno sa svojim domovima sa svojim kućama svojim familijama i sa svojom dedovinom uđemo u Evropu, a ne da idemo Šundićevim autobusima u Evropu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

I bez izvinjenja zbog prekoračenja vremena i to pozamašno, ništa čudno. Ja vas zbilja molim i saopštavam da će ovo biti posljednji put da na ovakav način i u ovoj mjeri tolerišem vaše prekoračenje.

To je vaš izbor, ali dok budem ja predsjedavao, zamolili ste 20 sekundi, dobili ste minut ipo. Dobro.

Hvala kolega Pavloviću na vašoj korektnosti i poštovanju Poslovnika i dogovorenog vremena.

Kolega Popović se javio proceduralno.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Koliko sam shvatio da li ovo znači da poslije uvodnih izlaganja neće se obratiti potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i da su spojena uvodna izlaganja predstavnika poslaničkih klubova sa ostalim diskutantima kao. Dakle, uvijek je naša praksa bila ovdje da imamo predstavnike poslaničkih klubova, poslije toga ide komentar predalgača ili smo sada odustali od toga.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Nijesmo odustali svakako.

Ministar Lukšić da li želi, ali razumio sam da je i on želio da da svoj doprinos dogovoreno ritmu rada od sat vremena, kao što znate ove tačke kada se ratifikacije sporazuma obično rasprava ide na ovakav način. Ali, ako ministar Lukšić želi da da određene komentare očekujući pravo poslanika da komentarišu vaše odgovore izvolite sugerišem da to bude u manjoj mogućoj mjeri, sugerišem da kolege poslanici uzmu riječ, ako se pomenu u komentarima kolege ministra Lukšića.

Izvolite, ministre Lukšiću.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem.

Da treba racionalnisati učešće u raspravi upravo iz razloga što je odbojeno sat vremena i smatrao sam da je mnogo korisnije da što veći broj poslanika učestvuje. Ali, evo ukoliko smatrate da je potrebno sa nekog komentara bih učestvovao dodatno u raspravi unaprijed zahvaljujući za ono što je već najavljen ishod glasanja. Zaista mislim da je ovo tema kada je u pitanju Okvirni sporazum podrazumijeva punu podršku, jer se radi o sporazumu koji će omogućiti da u narednom periodu u okviru IPA 2. Crna Gora angažuje značajna sredstva angažuju po onim oblastima, kako bi definitivno koristili instrument pred prisutne podrške u procesu evropeizacije našega društva.

Ono što je jako važno, jeste da treba imati u vidu iskustvo sadašnje implementacije IPA projekata i na taj način pokušati u ovom narednom periodu otkloniti koliko je god moguće a ne kao to uskih grla ste vi u svojim izlaganjima identifikovali zato što nas nakon članstva očekuje kao što je poslanik Sijarić kazao, značajno više sredstava, zato što će Crna Gora biti u prilici da koristi strukturne i kohezivne fondove i samim tim ako poredimo ono što je sam na raspolaganju u nekim zemljama Evropske unije recimo od Hrvatske pa redom možemo govoriti po pretpostavkama mogu učestvovati već u narednom sedmogodišnjem periodu kao članica Evropske unije možda iznos od oko milijardu, milijardu I po eura. To su dakle ogromna sredstva i ovaj period treba da iskoristimo za pripremu naših kapaciteta.

Međutim, treba da imamo u vidu i kada uporedimo sa drugim zemljama da sredstva koja Crna Gora koristi su najveća u odnosu na broj stanovnika, dakle po stanovniku najveća izdvojena sredstva. Takođe, to govori u prilog onome što smo u prethodnom radili i okolnost da je za 10% uvećana proprijacija koja pripada Crnoj Gori. Očigledno iskustva u implementaciji ovih projekata su u Crnoj Gori ocijenjena kao uspješna. Na taj način možemo očekivati još bolju realizaciju u narednom periodu. Međutim, problemi koje ste identifikovali stoje. Nemam apsolutno nikakve potrebe niti namjere da se bilo ko sa kim u tom smislu inati. Takođe, mislim da je važno identifikovati

načine ili mehanizme kako pomoći lokalnim upravama da ovi projekti imaju svoj budžetski iskaz, tako da ne dolazimo u situacije da iz ovog ili onog razloga značajna sredstva koja su predmet donacije ne budu angažovana zato što nemamo odgovarajuće prethodno planiranje.

Takođe, treba napomenuti i to da je u prethodnim programima IPA za 2008., 2010. i 2011. godinu bilo izdvojeno sredstava za obuke službenika za jačanje administrativnih kapaciteta. Na nivou države oko 170 ljudi je angažovano u tim programima, ali na nivou lokalnih jedinica još više. Međutim, očigledno je da je na tome potrebno dodatno raditi zato što će kako vrijeme bude prolazilo rasti procenat ili rasti učešće onih projekata koji će imati svoj konkretan iskaz kroz ulaganje u infrastrukturu i druge oblike pomoći koji će možda za građane biti vidljiviji, ni na koji način ne umanjujući ono što su do sada bila dominantno korišćenja sredstva, a to je, prije svega, za izgradnju institucija, rekao bih.

Međutim, sa jednim brojem komentara se ne bih mogao složiti. Prije toga samo napomena, gospođo Šćepanović, uredbom je precizno definisana podjela uloga u ovom procesu. Kada govorimo o odgovornosti svih koji su definisani sporazumom, treba napomenuti da ta odgovornost ipak podijeljena od IPA koji programira preko Ministarstva finansija, Ministarstva poljoprivrede i drugih koji realizuju ta sredstva. Konkretno, nacionalnih službi za ovjeravanje je generalni direktor za trezorsko poslovanje, dakle neko ko je prepoznat u sistemu i zahvaljujući čijem doprinosu je, između ostalog, dobijena akreditacija za decentralizovani sistem finansiranja. Kada govorimo o decentralizovanom sistemu finansiranja, nemojte da odmah to asociramo sa decentralizacijom lokalnih uprava. Govorimo o preuzimanju odgovornosti na nivo države Crne Gore sa onoga što je do sada bila, prije svega, procedura definisanja ili sprovođenja od strane Evropske komisije. Gospodine Pavloviću, griješite kada kažete da su IPA projekti projekti za članove DPS-a, jer na taj način napadate Evropsku komisiju. Time lupate šamar, recimo, personalizovano Mitji Drobniču i njegovim saradnicima. Jer, dominantno je procedura sprovedena na način što opštine ne dobijaju sredstva, pa onda oni biraju kako će ih trošiti nego se kroz jednu veoma preciznu proceduru sredstva i alociraju i uplaćuju i troše uz kasniju reviziju. I, napomena, revizijom naših institucija će biti obuhvaćeno sve ono što se praktično danas ugovara i realizuje zato što smo mi preuzeli odgovornost za jedan broj komponentni, što je i suština ovog procesa kako bi se, još jednom ističem i time završavam, iskoristila sredstva i pripremili za obaveze koje proizilaze iz članstva u budućem periodu.

Samo jedna rečenica na temu jednog broja projekata koji su pominjani. Upravo iz jednog od oblika IPA podrške, dakle zapadno balkanskog investicionog okvira su odobrena sredstva za finansiranje projekta, odnosno za izradu projektne dokumentacije i svega što je neophodno da bi se rekonstruisao put Plužine - Šćepan Polje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Za komentar imamo elektronski prijavljenu koleginicu Šćepanović. Razumio sam da se prijavio kolega Pavlović. U redu je. Kolega Popović i kolega Sijarić. Imate svi pravo po dva minuta i molim vas da poštujemo to vrijeme.

Izvolite, kolegнице Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ministre, hvala vam na odgovoru. Prosto mi je jedan taj dio bio nejasan. Slažem se sa vama da je problem u kofinansiranju, ali takođe moram da pomenem da je upravo u jednom pozivu gdje su bili u pitanju infrastrukturni projekti Vlada Crne Gore svakoj opštini koja je aplicirala za te projekte kofinansirala sredstva, a nijesu bila u pitanju mala

sredstva jer su ti projekti, minimalno učešće je bilo 550.000 da bude taj infrastrukturni projekat. Kada kažemo 10% od milion eura za tri, četiri opštine to nijesu mala sredstva i Vlada je tu uvijek bila da pomogne lokalnim samoupravama u kofinansiranju tih sredstava, a kofinansiranje je bilo od 10% do 50%.

Što se tiče lokalnih samouprava, kada smo već to pomenuli, smatram da treba da bude jača kopča između države i lokalnih samouprava, ali takođe je i na svim lokalnim vlastima da prepoznaju da li su im potrebni timovi mladih ljudi koji pišu projekte i implementiraju ih ili ne. Na samim lokalnim samoupravama je ta odgovornost da prepoznaju značaj povlačenja sredstava iz IPA fondova. Još jednom ću da pomenem da su ovi projekti koje Vlada kofinansirala oni vidljivi projekti, kao na primjer parking, garaža u Pljevljima, veliki iznos je Vlada tu kofinansirala opštini Pljevlja, opštini Kolašin za šetalište, opštini Bijelo Polje, opštini Danilovgrad. U pitanju su bila velika sredstva. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Sada je po redoslijedu kolega Pavlović. Izvolite, sa molbom da ispoštujete dva minuta.

KOČA PAVLOVIĆ:

Decentralizacija je pojam koji je Evropa formulisala i oni decentralizuju upravljanje sredstvima na način što ih od sebe daju Crnoj Gori. Mislim da će ta sredstva biti mnogo centralizovanije upotrebljavana sada u narednom periodu nego što su bila do sada. Toliko oko pojma decentralizacije i centralizacije.

Nemojte se vi brinuti da li ja udaram šamar gospodinu Drobniču ili ne, to sasvim sigurno ne radim. Vaš pokušaj da konfrontirate ovo što sam pričao sa evropskom politikom i sa Evropom, vjerujte da je to potpuno neutemeljeno. Mi imamo ogromno razumijevanje za ove ljude iz Evropske komisije jer znamo sa čim su se oni suočili ovdje. To sa čim su se suočili je monstruozno. Nema toga koga to sa čim su se oni suočili nije u stanju da prevari. Prema tome, to što mi kritikujemo itd. to apsolutno nije nikakav šamar gospodinu Drobniču i bilo kome iz Evropske unije nego jedno upozorenje da imaju posla sa ozbiljnim prevarantima. Činjenica, gospodine Lukšiću, da oni prosto žele da pomognu Crnu Goru, koga će da pomognu, instituciju? Koju instituciju? Fond za razvoj. Evropska banka da 70 miliona, a ko je na čelu institucije? Glavni akter afere "Snimak". Ima li iko dilemu oko toga kako će on te pare upotrijebiti sada kada dođu izbori. Nema niko, gospodine Lukšiću. U tome se mi potpuno razumijemo i sa gospodinom Drobničom i sa svim u Briselu koji nijesu impresionirani rezultatima Crne Gore.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Vaš mikrofon je isključen, kolega Pavloviću, po dogovoru kako sam i kazao prije, uz jednu molbu da budemo u terminu. Sugerišem, da jeste ovoga puta bili precizni u vremenu, ali vrlo neprecizni i, rekao bih, neprimjereni u terminologiji, saopštavajući termin prevaranti. Mislim da to nije primjereno ovoj raspravi, u komunikaciji između evropske delegacije, znajući svakako da evropska delegacija ima širok krug partnera u komunikaciji, ali nezavisno od toga mislim da to nije primjeren izraz.

Izvolite, procedura.

KOČA PAVLOVIĆ:

Predsjedavajući, potpuno ste me bez ikakve krivice sada optužili, zato sam se i javio. Govorio sam o prevarantima, ali ne znam zašto ste se vi tu prepoznali ili ste prepoznali ne možda sebe personalno nego i cijeli DPS, ja to stvarno ne znam. Govorio sam o prevarantima. Valjda se slažemo oko toga da ovdje ima prevaranata u ovoj državi koji su vrlo spremni da prevare svakog živog i majku rođenu za pare. Prema tome, ne vidim razloga zbog čega vi sada proceduralno reagujete na mene, zašto ste se prepoznali i zašto ste prepoznali vi da je DPS neka prevarantska ekipa.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Očigledno se ovdje niko nije prepoznao, najmanje lično ja, još manje DPS. Govorio sam o terminu kao terminu, nezavisno prema bio kome usmjeren iz tog širokog dijapazona partnera sa kojima evropska delegacija u Crnoj Gori ima komunikaciju. To je moja ideja bila, molba, pažljivijeg korišćenja termina "prevaranti".

Završili smo s ovim proceduralnu reakciju, predlažem da nastavimo s komentarima.

Ne, završili smo proceduralnu reakciju, hvala vam.

Procedura, izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Potpredsjedniče Parlamenta,

Ja sam upotrijebio jedan izraz koji se nalazi u rječniku crnogorskoga i srpskoga jezika, pa koji vam drago, meni je draži ovaj crnogorski.

Dakle, upotrijebio sam jedan potpuno legitiman izraz, mislim da ne postoji nijedna država na planeti gdje nema prevaranata i mi mislimo u opoziciji i Demokratskom frontu da je naš posao da upozorimo gospodu iz Evropske komisije na činjenicu da ovdje možda u ovoj Crnoj Gori ima, pogotovo, s ovom vlašću više prevaranata nego što ih ima u drugim državama ili da citiram gospodu Buksovce sa Cetinja " ovdje ima 1,7 prevaranata po glavi stanovnika".

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

I dalje osim što ne mogu da prihvatim Vašu ideju, da u ovome Parlamentu bi imali pravo da svi koristimo sve riječi koje su upisane kako rekoste ili u crnogorskom ili u srpskom rečniku riječi i izraza. Mislim da ovaj Parlament i svi ostali parlamenti upravo treba da se razlikuju u tome što se primjenjuju birane riječi, birane riječi u smislu prikladnosti za ovakav visoki dom.

Kolega Pavloviću to očigledno Vama ponekad ne ide od ruke.

Prelazimo na nastavak komentara.

Kolega Popović je sledeći koji se prijavio.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala.

Ne radi elektronska prijava, ali nije bitno.

Hvala, potpredsjedniče.

Ono što mene zanima gospodine potpredsjedniče Vlade je da bi dobro bilo kad biste u završnoj riječi odgovorili na to što tišti svakog građanina, građanku Crne Gore, to je pitanje da li mi imamo administrativne kapacitete da odgovorimo procesu ulaska završnici ulaska u Evropsku uniju. Do sada se koliko javno znamo dosta dobro držimo. To pitanje postavljam zbog toga što poznato je da Crna Gora ima sjajne sportiste, sjajne umjetnike, sjajne radnike, ekonomiste, pravnike, ljekare, profesore, a pod znacima

navoda "izgleda da nemamo kuvare, nemamo konobare, nemamo sobarice", što je prosto nevrjerovatno. E sada, pitanje je, da li će Crna Gora morati da uvede administrativne radnike da bi odgovorila procesu ulaska u Evropsku uniju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Sijarić, komentar izvolite.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem.

Mene gospodine potpredsjedniče interesuje, koliko je sredstava iz IPA fonda, IPA 1 povučeno na sjeveru Crne Gore, odnosno opštinama sjevera Crne Gore kroz projekte? Što to pitam? Pitam zbog toga što imamo jedno malo iskustvo i sam sam realizovao jedan projekat prekogranične saradnje i realizujući taj projekat radilo se o projektu manje fiskalne vrijednosti, što se kaže 70 hiljada eura sa naše strane i partnera iz Novog Pazara 60, to je nekih 130 hiljada.

Ušli smo u taj projekat, normalno bez administrativnih kapaciteta ikakvih na nivou škole, to je bila saradnja među školama. Mladi ljudi i profesori uspjeli su da napravimo taj projekata i da prođemo kasnije kad smo već naučili da radimo projekte i kad je bila prekogranična saradnja sa Bosnom i Hercegovinom kasnije prošlo je nedavno sa Kosovom, tada već ne možemo da dobijemo projekat kao edukovani ljudi za izradu i implementaciju projekta.

Vidio sam ovdje, sumnje da se pare troše nenamjenski bez neke revizije. Ja mogu da kažem da su se pare trošile uz punu reviziju kako iz Evropske unije tako i naših, normalno menadžera koji prate implementaciju projekta tako da i u tom dijelu, selu u brdima dolazio je ovaj donator, dolazili su revizori iz kancelarije Evropske unije.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Sijariću, mikrofon smo tako podesili, pravila jednaka za sve. Hvala vam, važno je jednako za kolegu Pavlovića, koleginicu Šćepanović, pa i za vas.

I na samom kraju kolegunica Jasavić.

Koleginice izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Treba ići u susret, gospodine Lukšiću, problemu i naći rješenja. Vi ste govorili o tome da je 170 službenika na nivou ministarstava negdje edukovano za ovu oblast. Na nivou lokalnih samouprava nemamo podatak koliko je ljudi edukovano za ovu oblast, ali nije problem u broju, problem je u kvalitetu. I problem je u tome da mi moramo kao država naći sistem kako da podignemo kompletan sistem da se što kvalitetnije obučimo i povučemo ta sredstva, to je problem.

I ono što želim da ukažem jeste da je bilo do sada od strane Ministarstva finansija uslovnih dotacija, ali to nije rješenje, to nije rješenje, moramo naći drugo rješenje i to se mora brzo raditi. Već sad idemo na EPU 2 i nemamo kad da gubimo vrijeme. Ono što znam sigurno to je da projekata vrlo važnih sa nivoa lokalnih samouprava nisu mogla da se kandiduju jer nisu mogla da se nađu sredstva čak ni uz ove uslove dotacije, koje za njih nisu bile obezbijeđene.

Ono što želim da poručim u ovih zadnjih 50 sekundi jeste da opštine moraju bolje naplaćivati svoje prihode, one same ne naplaćuju dobro svoje prihode, a i nemaju

zakonskih ingerencija daimaju jači fiskalni kapacitet jer je Ustav 92. godine ih ograničio, imamo centralizovanu vlast, to treba mijenjati, o tome sad nećemo, nemamo vremena za to. I ono što na kraju želim da poručim da ne možemo ad hok pomagati lokalne uprave, nego moramo naći sistemsko rješenje, na vama je da ga nađete, na nama je kao parlamentu da to iniciramo da tražimo od vas, vi imate kompetentne ljude u Vladi, dajte da ne idemo na to da se preslušavamo stalno, jedni druge po ovom pitanju vlast opozicija, jer je to smiješno.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Završili smo komentare na odgovore ministra Lukšića.

Imamo još dvije prijavljene diskusije, kolege Bojovića i kolegince Kalezić.

Izvolite, kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvaženi građani,

Najveći dio toga su moje kolege već rekle. Međutim, ja ipak koristim priliku da uzmem učešće u ovoj raspravi iz razloga što želim da raspravu fokusiram na jedan aspekt korišćenja sredstava Evropske unije koji se tiče ulaganja u infrastrukturu i u projekte koji bi trebalo da doprinesu zaštiti životne sredine.

Vi, gospodine Lukšiću, dobro znate da posebno sjever, opštine u Crnoj Gori se suočavaju sa razorenom lokalnom komunalnom infrastrukturom, sa problemom, odnosno izazovom da su potrebna višemilionska ulaganja u rekonstrukciju infrastrukture, osnovne komunalne infrastrukture i da se jedan značajan broj tih opština suočava i sa devastiranom životnom sredinom.

Poznato je takođe da su mnoge države koje su u prthodnim fazama pristupale Evropskoj uniji, posebno pojedine opštine u tim državama, značajno koristeći sredstva Evropske unije, uspjele praktično da do kraja zaokruže proces revitalizacije, rekonstrukcije komunalne infrastrukture. Mislim da je Crna Gora u tom pogledu, ne na samom početku nego, čini mi se da nije ni započela da se ozbiljno time bavi.

Kako će se od sredstava Evropske unije izgraditi vodovod u Pljevljima, realizovati ovaj projekat, realizovati onaj projekat, ne samo u Pljevljima, nego i mnogim gradovima. Ne vidimo nikakvu vrstu operacionalizacije te stvari. Jednostavno građani nakon sedam godina korišćenja evropskih sredstva ne vide nikakve vidljive koristi. Predstojeća faza u kojoj bi Crna Gora trebalo da preuzme upravljanje evropskim fondovima je faza u kojoj bi, valjda, trebalo da konačno vide neke opipljive koristi, da se konačno uloži taj novac koji nam daje Evropska unija u konkretne prioritete, važne projekte koji će da rješavaju probleme stanovništva.

Dakle, suočili smo se sa sledećim, opštine vidimo da nemaju sredstva da sufinansiraju realizaciju projekata, opštine nemaju obučenu administraciju i stručne timove. Smatram i mislim da ste, gospodine Lukšiću, Vi toga dobro svjesni i da Vam na to ukazuju ukazuju ljudi iz Evropske komisije, da ova Vlada neprihvatljivo kasni kada je u pitanju osposobljavanje kako državne, tako i lokalne i posebno lokalne administracije da upravlja fondovima Evropske unije. Međutim, postoji još jedan problem, mi nevidimo da od strane držve postoji bilo kakva vrsta spremnosti da u saradnji sa lokalnim upravama definiše već sada i unaprijed listu prioriternih projekata koji bi trebalo da se kandiduju za sredstva Evropske unije i da se realizuju od tih sredstava. Dakle, imamo jednu stihijsku situaciju gdje nemamo jasnu predstavu o tome šta su zapravo prioriteti pojedinih opština

i kakve bi to projekte trebalo kandidovati da bi se, kažem opet, konačno osjetili efekti korišćenja evropskih fondova.

Mogu samo da konstatujem odsustvo bilo kakve ozboljnije strategije ove Vlade kada je u pitanju pravovremeno jačanje administrativnih kapaciteta i ulaganje, opredjeljivanje projekata po principu prioriteta, uregentnih problema. Dvadeset miliona evra je potrebno da bi se rekonstruisao vodovod u Opštini Pljevlja. Znete li, gospodine Lukšiću, da mi, ja sam to u prethodnom dijelu rasprave u ovom Parlamentu govorio, u Opštini Pljevlja i dalje 70% građana u gradskom području nema ispravnu vodu za piće. Projekti koje je pominjala koleginica Šćepanović, ne želim da izazivam repliku, u redu, ali to su projekti na kojima su se administracije vježbale i ne mogu biti projekti od posebnog značaja. Govorim o šetalištu Kolašinu, parkingu u Pljevljima i tako dalje. Dakle, vi dobro znate da je vrlo moguće da će se Crna Gora suočiti sa time da će zbog neosposobljene administracije, grešaka u procedurama, zloupotreba Evropska unija povlačiti (prekid). Dakle, izražavam bojazan da će se i te kako dešavati da nam Evropska unija oduzima sredstva zbog kršenja procedure i određenih zloupoteba.

Pravi izazovi apsolutno predstoje Crnoj Gori kada ova vlast i ova Vlada preuzme upravljanje Evropskim fondovima. Imajući u vidu kako ova vlast zna da zloupotrebljava državni novac i državne resurse Evropska komisija ne treba da ima dilemu da će ova vlast pokušati da to uradi i sa sredstvima iz evropskih fondova. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Koleginica Kalezić.

Izvolite, koleginice Kalezić, pet minuta.

JELISAVA KALEZIĆ:

Zahvaljujem gospodinu potpredsjedniku Simoviću što je uvažio, ja sam se javila naknadno, jer sam očekivala da će biti više ljudi koji će govoriti o ovome, mada ovo sigurno nije malo i kad sam uočila priliku da možda mogu da dobijem vrijeme, zamolila sam da on to procijeni. Zahvaljujem još jedanput.

Poštovana Skupštino, gospodine ministre spoljnih poslova i poštovani građani,

Ovo je zaista jako važna tema. Važnost teme nadilazi to da se radi o jednoj velikoj sumi novca koja kroz primjereno odabrane i dobro realizovane projekte može mnogim opštinama u Crnoj Gori zaista da donese boljitak i generalno poboljšanje kvaliteta života.

Ono kako ja posmatram je da postavimo stvari kao da se radi o domaćinstvu. Dakle, kako mi možemo taj novac dodatno da upotrijebimo ili, popularno rečeno, obrnemo. Možemo boljim angažovanjem stručnih ljudi u raznim oblastima. Uočavam to da bi na Univerzitetu Crne Gore, kroz angažovanje u različitim fazama pripreme projektne dokumentacije, moglo znatno da se unaprijedi, da se ovaj novac poveća zapravo kroz kvalitet, kroz izbor, kroz efikasnost, kroz projekte. Na to želim da ukažem Vladi Crne Gore, jer smatram da je nekako nastupilo vrijeme kada je to pomalo zaboravljeno, doduše i rezultati reforme Univerziteta su doveli do određene erozije mogućnosti, pogotovu mladih stručnjaka.

Da ne bi ovo bilo apstraktno, reći ću dva primjera. Ima tome jedno 12 godina kada mi se obratio jedan mladi kolega, tada diplomac Arhitektonskog fakulteta u Beogradu, koji je istraživao domove kulture po Crnoj Gori u ruralnim područjima i u gradskim područjima. Dakle, istraživanje je bilo urbanističko, urbanološko i kulturološko, taj projekt uopšte nije iskorišćen. On je bio jedan dobar, izvanredan diplomski rad. Tu sam nešto pomogla da preko Univerziteta Crne Gore se dobiju podaci. Konkretno

recimo za poljoprivredu i ruralni razvoj od odlučujućeg značaja je da se ti nukleusi socijalnog organizovanja i kroz objekte i kroz postojanje objekata ponovo uspostave. Zato su potrebne mnogo manje pare, a mnogo više znanja. Ukazujem na to, prosto bih voljela savjetodavno da doprinesem određenim opštinama u okviru ovih projekata.

Još nešto, vodeći jedan vrlo zanimljiv program na Građevinskom fakultetu na građevinsko urbanističkom smjeru, ja sam negdje oko 2000.godine možda 2001. poslala dopis svim opštinama u Crnoj Gori, tada ih je bilo 20 sa predlogom da dostave šta je to od infrastrukturnih objekata koji bi se mogli raditi u okviru diplomskih radova i navela kakvi se diplomski radovi rade. To je nivo dokumentacije koji odgovara idejnim projektima. Nijesam dobila ni jedan jedini odgovor.

/Prekid/

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Prije nego što pitam ministra Lukšića da li želi završnu riječ, samo bih podsjetio da smo danas dogovorili da ćemo glasati o ovoj tački dnevnog reda, imajući u vidu odgovornost prema potrebi da što prije ovaj zakon usvojimo i očekujući da će poslanički klubovi se potruditi da pozovu svoje kolege i kolegice i da time pokažemo svi zajedno odgovoran odnos prema ovoj tački.

Prema tome, evo prilike da još jednom pokažemo konkretno na dijelu odgovornost prema obavezama iz procesa Evropske integracija. Dakle, javnost će biti jasno upoznata sa time ko je bio istrajan da sačeka glasanje. Molim Vas potrudite se još par poslanika da obezbijedimo.

Kolega Lukšiću, da li želite završnu riječ.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dozvolite mi da tokom završnog izlaganja još jednom zahvalim svim poslanicima koji su uzeli učešće u raspravi na ovu temu, koju doživljavam veoma značajnom jer se ovo dešava, dakle jednom u sedam godina, i predstavlja okvirni sporazum, veoma važan, jer će se na osnovu ovako ratifikovanog sporazuma sklapati godišnji potom višegodišnji projekti kako bismo sredstva iz instrumenta za pretpristupnu na najbolji mogući način iskoristili, a upravo ovo je jedna od svrha instrumenta za pristupnu pomoć i izgradnja administrativnih kapaciteta. Dakle, kroz proces priprema za obaveze koje proishoduju članstvo zemlja se priprema tako što izgrađuje kapacitete i sasvim je jasno da u ovom trenutku smo mi negdje na pola puta, dakle vjerovatno u ovoj oblasti imamo identifikovane ljude, ali evropske integracijama se bave praktično svi službenici u svim ministarstvima. To što se jedno ministarstvo u svom nazivu ima evropske integracije, ili to što se neko ministarstvo ili jedna lokalna uprava bavi možda IPA projektima ne znači da se time iscrpljuju potrebni administrativni kapacitet. Dakle, evropske obaveze ili priprema za evropske obaveze se provjeravaju kroz implementaciju svakog zakona koji ovaj parlament donosi, a koji nas priprema za članstvo, odnosno uvodi standarde koji su nužni za implementaciju obaveza kada je članstvo u Evropskoj uniji u pitanju. Tako da je ova rasprava u svakom slučaju pokazala između ostalog i potrebu da se ovim pitanjem bavimo, češće i da Parlament između ostalih institucija ima odgovarajuću svoj nadzornu ulogu između ostalog i nad primjenom ovog okvirnog sporazuma u budućem periodu.

Kada govorimo o konkretnim projektima do sada angažovanim kada se to tiče recimo sjevera, kao što je bilo konkretno pitanje oko 13 miliona eura do sada angažovano različite projekte u različitim opštinama, pri čemu treba reći da imamo

opštine koje su relativno ili dosta uspješne bile u realizaciju projekata, imamo neke koje se suočavaju sa problemima. Međutim, ono što primjećujemo gdje se slažem sa izlaganjem gospodina Bojovića jeste očigledno potreba da se definiše jedna vrsta strateškog pristupa u smislu definisanje prioriternih projekata i upravo u tu svrhu je formirana Nacionalna investiciona komisija uz logističku podršku Sekretarijata za razvoj projekata upravo treba da izađe iz ovog problema sa kojima se suočavamo. Dakle, sa dosta stihijskih projekata čemu doprinose razni nivoi, jedan od problema sa kojima se mi susrijećemo ako govorimo u opštinama je to što nedostaje i među opštinske saradnje, dakle siguran sam da bi čitav niz opština mogao prenoseći iskustva na primjer iz Nikšića ili neki drugi broj opština mogao vrlo uspješno da realizuje projekte da kroz razvoj iskustava, razmjenu iskustva kada su administrativni kapaciteti u pitanju itd. dođemo do možda do brže realizacije na pojedini projekat. Dakle, nije samo u pitanju recimo nedostatak sredstava za kofinsiranje, kao što je rečeno u pojedinačnim problemima se iznađe način i riješi problem, ali svakako da je potrebno sistemsko rješenje i tu mislim da je svaka ideja dobro došla, ali potrebna je i među opštinska saradnja u tom kontekstu. Dakle, očigledno ova današnja rasprava pokazuje potrebu da se ovoj temi i u budućem periodu intenzivnije vraćamo postoji čitav niz veoma interesatnih pozitivnih primjera iz zemalja koje su prošle kroz ovaj proces iz kojeg možemo učiti, možemo učiti i na greškama drugih zemalja, možemo učiti na iskustvima onih zemalja koje nijesu bile uspješne u povlačenju sredstava upravo da bi pokušali da izbjegnemo greške. Tako da vjerujem da u našem narednom periodu u tom kontekstu očekuje dosta posla i sasvim sigurno i Parlament u tom smislu može igrati veoma važnu posticajnu ulogu i upravo se pozivam da to kao takvu ulogu razumijete i prihvatite. Ono što, evo koristim priliku u završnom izlaganju da uradim, jeste da zamolim da i ako nije dio ovog korpusa obaveza Ministarstva vanjskih poslova, ali jeste negdje povezano da jedna od tačaka koje su na dnevnom redu, ratifikacija sporazuma javnih nabavkama obaveza prema svjetskoj trgovinskoj organizaciji veoma važno u našoj evropskoj priči bude negdje skorije razmatrano u Parlamentu i ratifikovano jer smo već jednom molili za produženje članstva, tako da prvi negdje naredni ako je moguće termin za zasijedanje Parlamenta bi bilo važno kad bi u tu ratifikaciju imali sprovedenu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru na završnoj riječi i na ukupnom učešću u raspravi povodom ovog važnog Predloga zakona i signu da ćemo uvažiti ovu molbu sugestiju predlog ministra Lukšića da u narednim danima raspravka rada na ovoj sjednici imamo što prije razmatranje Zakona o javnim nabavkama kao jedan važan uslov za dalju komunikaciju, uspješnu sa svjetskom trgovinskom organizacijom i ispunjavanje obaveza koje su pred Crnu Goru i u toj važnoj oblasti. Tako da ćemo to imati u vidu.

Ja bih sada predložio da glasamo o ovoj tački dnevnog reda. Mislim da imamo potreban kvorum i zamolio bih kolegice i kolege da pristupimo glasanju uz napomenu da se odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Izvolite.

Zaključujem glasanje. Konstatujem da je glasalo 41 poslanik, za je bilo 41, niko nije bio protiv, uzdržanih nije bilo. Konstatujem da je Skupština usvojila Prijedlog zakona o potvrđivanju okvirnog sporazuma između Crne Gore koji predstavlja Vlada Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovednje finansijske pomoći Unije Crne Gore u okviru instrumenata pred pristupne podrške IPA II.

Hvala vam svima, zahvaljujem se ministru Lukšiću i njegovim saradnicima.

Hvala, predlažem da pređemo na drugu tačku dnevnog reda to je Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke o ekonomskoj saradnji, povlašćeni predstavnik Vlade je doktor Vladimir Kvarić, ministar ekonomije i Goran Šćepanović koji prisustvuje na današnjoj sjednici, generalni direktor direktorata za multilateralnu i regionalno trgovinsku saradnju i ekonomski odnos sa inostranstvom.

Izvjestioci odbora su Marta Šćepanović Zakonodavnog odbora i Nikola Gegaj Odbora za međunaordne odnose i iseljenike.

Otvara pretres i pitam prestavnika Vlade da li želi dopunsko obrazloženje? Izvolite.

GORAN ŠĆEPANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Evo ja ću vrlo kratko Sporazumom o ekonomskoj saradnji između Crne Gore i Republike Slovačke će se uspostaviti adekvatan okvir za razvijanje unapređenje bileteralne ekonomske i tehničke saradnje u oblastima od zajedničkog interesa zasnovanog na uzajamnoj koristi i reciprocitetu. Sporazum se zasniva kako na jačanju postojećeg bileteralne ekonomske saradnje tako i na identifikovanju novog poslovnog i institucionalnog ambijenta. U tom smislu od posebnog značaja za Crnu Goru može biti upoznavanje sa iskustvima Republike Slovačke pri čemu je bila potrebno obezbijediti političku i tehničku podršku koja ova zemlja u dugu prijateljskih odnosa može pružiti Crnoj Gori. Kao ključni razlozi zaključivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke o ekonomskoj saradnji izdvajaju se posticanje odgovarajućih regionalnih i lokalnih entiteta, profesionalnih komora biznisa asocijacija i privatnog sektora da istraže mogućnost implementacije projekata u različitim oblastima ekonomske tehničke saradnje, promovisanje učešća fizičkih i pravnih lica i privatnog sektora obje zemlje na međunarodnim sajmovima i izložbama koje su održavaju u zemljama i jačanje ekonomske saradnje državnih institucija privednih kompanija i profesionalnih organizacija, kao i podrška razvoja bileteralnih investicionih aktivnosti, održavanje posticanje razmjena posjeta privrednih delegacija. Sprovođenje sporazuma će se ostvariti i kroz zasijedanje mješovite komisije za ekonomsku saradnju.

Sporazum predstavlja tipski sporazum koji smo zaključili sa više zemalja i iz prostog razloga predlažem da se usvoji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ? Ne. Hvala.

Prelazimo na raspravu i želim da vas upoznam da imamo tri prijavljene diskusije. Kolega Damjanović je prijavljen za diskusiju.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Potpredsjedniče, treba li da se izjasnimo o ovom predlogu zakona, nakon rasprave? Imamo još izbor i imenovanja jel' tako, da se o tome izjasnimo, zbog kolega koji bi eventualno otišli pa da ostanu još malo, da se izjasnimo? Hvala vam. Ja ću reći ko ne bude tu. Kratko samo da podržim ovaj predlog zakona, ne zbog onoga ko to predlaže, već zbog teme o kojoj ovdje govorimo i da iskažem jedno malo čuđenje: čemu žurba, a ja je razumijem, danas da se ovo završava, kada imamo situaciju da je ovaj sporazum sačinjen 25.marta 2014.godine prilično godinu dana, da je 10.septembra prije gotovo devet mjeseci uvršten u proceduru Skupštine i sada dolazimo u minut do dvanaest, gospodine Šćepanoviću, da se ovo ovdje usvaja, odnosno ratifikuje. Zašto je bitno i zašto govorim na ovu temu i zašto Slovačka? Naravno, mi smo od 2005.godine

kao SCG, jel' tako, imali sporazum koji smo primjenjivali kao Crna Gora shodno sukcesiji. Zato što je upravo Slovačka država koja može da bude primjer u tome kako se privlače ozbiljni strani investitori, naročito u oblasti energetike u oblasti proizvodnje industrije željeza, zato što je Slovačka primjer kako se sa otkanjanjem biznis barijera, odnosno dobrom poreskom politikom i balansiranjem u tom dijelu, dolazi do željenih investicija i zato što, ako sam ja u dobroj informaciji, upravo slovački investitori jesu ti koji namjeravaju da u Crnoj Gori da budu sektor energetike male hidroelektrane, jel' tako, gospodine Šćepanoviću, i zato što je slovačka firma, jel' tako, podizvođač ako Bog da i ovaj tender privedemo kraju za Termoelektranu dva, o čemu SNP uporno iz godine u godinu iz mjeseca u mjesec moli da se što prije završi, koji će imati 30% najmanje posla. Znajući sve te činjenice, znajući koliko je strateški bitno da imamo saradnju sa ozbiljnim zemljama, naši zaista prijatelji iz Evropske unije, malo čuđenje da i Skupština i sama Vlada dopušta da ovo u minut do dvanaest radimo. A radi se zaista o zemlji od koje možemo da učinimo makar što se tiče ovog dijela i stranih direktnih investicija i ekonomske saradnje i postavljanja u odnosu na sve prepreke koje je Slovačka uspješno otvorila vezane su bile za finansijsku ekonomsku krizu. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Damjanoviću, uz jednu malu napomenu. Kolega Damjanoviću, uputili ste pitanje i čuđenje prema gospodinu Šćepanoviću, a ja mislim da s pravom postavljate to pitanje, ali upućujete na pogrešnu adresu, dakle ne prema gospodinu Šćepanoviću, ne prema resornom ministarstvu, ne prema Vladi Crne Gore, to je pravo pitanje za nas ovdje u Skupštini da imamo u vidu kalendar našeg rada i te činjenice da je ovaj sporazum još u septembru prošle godine prosljeđen Skupštini na odlučivanje i mislim da ćemo to svi zajedno imati u vidu u narednom periodu.

Činjenica je da ste se obratili gospodinu Šćepanoviću, znam da vaša namjera nije išla u tome pravcu, ali evo dobro je, mislim podsjetiti i ukazati na ove činjenice.

Zamolio bih gospodina kolegu Tuponju da uzme riječ.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče. Koleginice i kolege, poštovani gospodine Šćepanoviću, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je Zakon o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke o ekonomskoj saradnji. Odmah na početku ću da kažem da Pozitivna Crna Gora će podržati ovaj zakon i ako ličo smatram da ovakve vrste zakona ne doprinose njihovoj stvarnoj namjeni, kako ste i sami rekli ovo je jedan tipski zakon koji je maltene prepisivan sa jednog sporazuma na drugi i koji sadrži uopštene odredbe koje se tiču neke uopštene saradnje između Države Crne Gore i Slovačke. Slovačku cijenim kao zemlju prijatelja koja apsolutno ne stoji ništa na putu, jedne dobre ekonomske saradnje između naše dvije zemlje i jedan ovakav sporazum pa neću reći da je apsolutno suvišan, ali sigurno neće nešto značajno poboljšati našu dosadašnju ekonomsku saradnju, pogotovo ne u ovom dijelu ako se kaže da je jedan od ciljeva ovog sporazuma praktično ekonomska i tehnička saradnja između dvije zemlje zasnovane na jednakosti, uzajanoj koristi i reciprocitetu. Reciprocitet mi je ta riječ koja mi je malo zaparala uši koja vjerujem da naši investitori neće baš pohrliti Slovačku iz nekog drugog razloga onda ne sigurno zbog ovog sporazuma. Ono što je da kažem nužno da bi se ovaj zakon uopšte napravio jeste to formiranje mješovite komisije i ta mješovita komisija, naravno ima i našu stranu. Ovdje nije navedeno koliko članova, ali sigurno nekoliko članova DPS-a koji će pored svojih redovnih primanja moći da profitiraju kao član ove

mješovite komisije i mnogih drugih komisija kako se to već radi unutar Vlade, da bi se poboljšala lična primanja pojedinaca unutar te Vlade.

Mješovita komisija se sastaje po potrebi, naizmjenično u obje zemlje na zahtjev jedne od ugovorenih strana uz prisustvo druge ugovorene strane. Znači i ta neka putovanja se regulišu takođe ovim ugovorom i dobijanje dnevnica. Apsolutno sam svjestan neophodnosti ovakvih ugovora, međutim pozivam i vas i cijelu Vladu da na racionalnost, da ovi ugovori ne budu isključivo u svrhu poboljšanja prihoda pojedinih funcionera DPS-a, već da budu na dobrobit Crne Gore i Slovačke. Hvala lijepo.

PREDŠEDVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Sa ovim smo završili pretres i pitam predstavnika pedlagača da li želi završnu riječ? Izvolite.

GORAN ŠĆEPANOVIĆ:

Vezano za neke dileme koje su možda postavljene vezano za sazivanje mješovitih komisija i nadoknade čisto radi javnosti i radi vas ukoliko nijeste u toku nema apsolutno nikakvih nadoknada. Članovi mješovitih komisija nije u ovom sporazumu niti u bilo kojem drugom sporazumu kojim se definiše formiranje mješovitih komisija ne primaju nikakvu nadoknadu za svoj rad, već to spada u redovan opis njihovog posla. Što se tiče termina reciprocitet, odnosi se na mogućnosti koje se pružaju i jednoj i drugoj zemlji na bazi reciprociteta, što znači da sve ono što će važiti za strane investitore koji imaju namjeru da investiraju u Crnoj Gori važiće i za naše investitore, a nadamo se da ćemo uskoro imati i takvu situaciju da naše investitore mogu da investiraju u stranim zemljama. U svakom slučaju bitno je da pravila igre važe i za jednu i drugu stranu su potpuno ravnopravne i u tom smislu treba tumačiti termin reciprocitet, a ne u nekom drugom. Eto toliko. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Sa ovim smo završili i predlažem da pređemo na glasanje u skladu sa našim dogovorom. Mislim da je završna riječ bila, i evo ja bih prosto zamolio da se prosto uzdržimo od tog komentara.

Predlažem da glasamo o Predlogu zakona o utvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Slovačke o ekonomskoj saradnji. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Otvaram glasanje. Izvolite.

Glasalo je 42 poslanika. Za je glasalo 42 poslanika, nije bilo protiv i uzdržanih. Konstatujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o utvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade

Imamo dvije odluke Administrativnog odbora. Predlažem da jedinstveno glasamo. Prva da se za člana Ustavnog odbora izabere mr Dritan Abazović i takođe da se za člana za ljudska prava i slobode izabere mr Abazović.

Konstatujem da je kolega Abazovic izabran.

Hvala. Završavamo današnji rad. Nastavljmo u ponedjeljak u 12 sati. Prijatno.

18.05.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, predlažem da počnemo.

Nastavljamo po dnevnom redu sa malom korekcijom redosljeda u tačkama dnevnog reda. Počeli bi sa razmatranjem Predloga zakona o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje. Nakon toga bi išli sa tačkom 5 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, a onda bi se vratili na tačku 3. To je Predlog zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja.

Dakle, primjerali smo naš dnevni red u skladu sa dogovorom sa predstavnicima predlagača, usaglašeno sa generalnim sekretarom i sa potpredsjednicima parlamenta. Vjerujem da ćete se složiti sa ovakvim predlogom.

Kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Sad se na kraju kod obrazlaganja o redosljedu razmatranja tačaka koje smo dogovorili i usaglasili u četvrtak i otišli iz ovog parlamenta sa činjenicom da ćemo u 12 sati početi raspravu o tački 3 - Predlog zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja, obavijestili da su ovo dogovorili sa predlagačima i u dijelu Kolegijuma.

Ja vas samo želim upozoriti na jednu stvar, danas je ponedjeljak dan koji je predviđen za rad odbora i da odbori imaju ogroman broj preuzetih obaveza i rasprava na sjednicama. Upravo sam zahvaljujući činjenici da smo dogovorili da ide tačka 3 koja traje dva sata, recimo da sam ja danas zakazao sjednicu Odbora za ekonomiju, finansije i budžet u 1 sat, da bi osam tačaka dnevnog reda, dok traje rasprava o tački 3 završio i pripremio za plenarnu sjednicu. Na ovaj način stavljajući tačke 4 i 5, gdje su članovi Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, svakako zainteresovani da raspravljaju, sada potpuno obesmišljavamo sve dogovore i sav ... odbora, i vjerujte mi da postaje besmisleno da se pripremimo za jednu tačku da ljudi tu dođu neki sa strane, koji su obaveze primjerali plenarnoj sjednici i odjedanput se ovdje kaže e sad ide ta tačka, jer nema obavještenje zbog čega, nego idemo sa tačkom 4 i tačkom 5. Nikakav problem, mi ćemo se ovdje pripremati, "uskakati" da raspravljamo o tim tačkama, ali vjerujte mi da je na ovaj način poremećen rad na odborima i da ste potpuno sada dezavuisali i zakazane sjednice odbora i dinamiku rada i pravićemo problem plenumu zbog pripreme tačaka dnevnog reda.

Mislim da ne ide i da moramo imati adekvatno objašnjenje zašto nemamo raspravu o tačku 3 sad u 12 sati kako je i dogovoreno i kako je dato u redosljedu dnevnog reda.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Evo, dozvolite samo da, ali ipak je uobičajeno da se na proceduralnu reakciju da odgovor.

Dakle, kolega Damjanoviću, u jednom dijelu bih se složio sa vašim konstatacijama, ali bih istovremeno i vas i sve ostale pozvao na jedan širi prag tolerancije u odnosu na ono što je naš zajednički plan rada.

Prije svega, sami znate da smo se dogovorili da radimo u ponedjeljak, iako ponedjeljak nije baš uobičajeni dan za rad plenuma. To je dan koji je posvećen radu skupštinskih odbora, ali smo kazali zbog nastupajućih praznika da je dobro da iskoristimo i ponedjeljak i utorak.

Ministar pravde je na vrijeme saopštio da ne može da bude ovdje u 12. Najavio je mogućnost zbog svoje važne međunarodne obaveze da može da prisustvuje Skupštini tek od 13 časova i smatrali smo da je dobro upravo radi efikasnosti i racionalnosti da promijenimo ovaj redosljed. Ja sam siguran da vi nećete na tome insistirati, da ćemo stvoriti pretpostavke da završimo ove dvije tačke koje su vezane za Ministarstvo

finansija, a nakon toga ministar pravde, kad završi svoje važne obaveze da nam se pridruži i završimo tačku 3.

Dakle, prosto molba prema svima vama da pokažemo jedan odnos fleksibilnosti u odnosu na raspored tačaka dnevnog reda, a shvatajući vaše razloge koje ste saopštili.

Kolega Bojanić se javio za riječ. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Da kažem da nastavimo ovaj dio neslaganja što je izrazio gospodin Damjanović sa naglom izmjenom dnevnog reda, a čak se od nas traži da 10 minuta unaprijed, kao poslanici, trenirate strogoću prema poslanicima da mi 10 minuta prije početka rada tačke, moramo da prijavimo diskutante, a ovamo nam se mijenja dnevni red u posljednjih pola sata, tako da potpuno jednu konfuziju pravimo. Uz svo uvažavanje, da kažem rada, ministara i vremena i fleksibilnosti rada, dajte onda da treniramo strogoću prema nekom drugom, ne prema poslanicima.

Mi sebi pravimo problem da se mi pogubimo, ne znamo kad ko treba da govori, ne znamo kad su tačke dnevnog reda, koje su na dnevnom redu, a ovamo imamo puno razumijevanje za sve koji dolaze u Skupštinu. Ajmo onda da napravimo ili čvrst dogovor i za jedne i za druge, ili da radimo fleksibilno pa kad ko dođe, kad ko hoće da govori neka govori u Skupštini. Jedna stvar.

I druga, mislim da bi neophodno bilo prisustvo ministra finansija za ovu tačku. Ovo je jako važna tačka, stečaj u osiguravajućim društvima. Uopšte, mi smo pričali o tom stečaju, jer očigledno da Crna Gora postaje država stečaja, pa bi valjalo da čujemo o stečajnim postupcima u Crnoj Gori kojih već ima mnogo, šta se radi i kako funkcioniše cijeli sistem. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Bojaniću, mislim da ćemo se složiti da i pretjerana fleksibilnost ne vodi redu. Što se tiče prijavljivanja diskutanata, korigovaću vas, nije obaveza da poslanički klubovi dostave prije početka rasprave spisak diskutanata nego je obaveza u skladu sa pisanim dopisom, takav je makar dogovor na Kolegijumu, da ako tačka traje do dva sata obaveza poslaničkih klubova je da u prvih pola sata rasprave dostave spisak diskutanata, a ako traje rasprava tri sata da se spisak diskutanata dostavi u roku od sat vremena nakon početka rasprave. To je dogovor na Kolegijumu, ja ne znam kakav ste vi dopis dobili od generalnog sekretara, ali ovo je nešto što smo pokušavali da uvedemo kao praksu i u prethodnom periodu. Molim vas da počnemo sa radom.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Da ne bude nedoumice šta smo dobili, pročitacu vam. Dakle - U dogovoru sa predsjednikom Skupštine, obavještavamo vas da je u cilju efikasnijeg rada na sjednici Skupštine Crne Gore, do duše piše sve šednica i predsjednik, ali ovako mi je lakše, rada na sjednici Skupštine prilikom razmatranja tačaka dnevnog reda potrebno da prijave za diskusiju po određenoj tački dnevnog reda poslanika iz vašeg kluba dostavite u pisanoj formi za predsjedavajućeg najkasnije deset minuta prije početka rasprave o toj tački. Dakle, ipak se traži deset minuta prije početka, a ne znamo ni koja će tačka biti na početku. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Očigledno da taj dogovor sa Kolegijuma treba još malo da preciziramo. Dobro pamtim šta je bio dogovor. Ako rasprava traje tri sata u prvih sat vremena, ako traje

kraće od tri sata pola sata nakon početka rasprave i mislim da je to dobro pravilo i siguran sam da će svima doprinijeti efikasnosti rada. Što se tiče vašeg čitanja, samo bih podsjetio na ono zlatno pravilo čitajte kao što piše, pišimo kao što govorimo. Mislim da se nije na odmet tog pravila ponekad i podsjetiti.

Dobro. Razumio sam da smo se ipak dogovorili da nastavimo sa raspravom i napominjem da će ministar finansija, kolega Bojaniću, pridružiti nam se. Najavio je svoje odsustvo, ali da će tokom rasprave, uvažavajući važnost ove tačke dnevnog reda i sledeće tačke, prisustvovati raspravi i molim vas da uvažimo tu njegovu molbu. Sa nama su ovlašćeni predstavnici magistar Bojana Bošković, generalna direktorka Direktorata za finansijski sistem i ... poslovnog prostora, Branko Vujović predsjednik Savjeta Agencije za nadzor osiguranja i sjednici predsjednika Savjeta Agencije za nadzor osiguranja prisustvuje i Nataša Raičević, pomoćnica direktora za sektor regulative, licenciranja i opštih poslova.

Pozdravljam sve predstavnike predlagača i napominjem da su izvjestioci odbora Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora i Rešid Adrović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade da li želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite.

BOJANA BOŠKOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, dame i gospodo,

Potreba za izmjenom ovog zakona proističe iz preuzetih obaveza Crne Gore u postupku usklađivanja regulative ... tekovinom Evropske unije i kao rezultata potrebe da se precizno definišu i uredi pravne situacije u koje mogu doći društva za osiguranje u postupku izlaska sa tržišta. Donošenjem ovog zakona izvršiće se dalje usaglašavanje regulative sa pravnom tekovinom Evropske unije, transparentniji postupak prinudne likvidacije i stečaja koji će sprodi nadležni sud, transparentniji postupak dobrovoljne likvidacije sa jasno uređenim pravima i obavezama svih strana, naročito osiguranika društva koje se likvidira, ispunjenost svih uslova za nesmetani prelazak na procedure koje se primjenjuju nakon što Crna Gora pristupi Evropskoj uniji, veća pravna sigurnost svih strana koje mogu imati interese u pokretanju i vođenju bilo kojeg od tri postupka izlaska sa tržišta, jasnije definisanje procedura i prava i obaveza strana u postupku likvidacije, odnosno stečaja, precizno utvrđivanje procedura koje se sprovode u slučaju da društvo samoinicijativno donese odluku o izlasku sa tržišta ili kada je gašenje u vezi sa odlukom Agencije za nadzor osiguranja iz razloga nepoštovanja zakonskih odredaba vezanih za poslovanje i ispunjenost svih uslova za nesmetani prelazak na režim postupka nakon pristupanja Evropskoj uniji.

Predloženim tekstom zakona definišu se postupci dobrovoljne i prinudne likvidacije i postupak stečaja koji se sprodi nad društvima za osiguranje i sačinjena je na način da bude u potpunosti usaglašen sa direktivom 2001/17 Evropske unije. Takođe, ovaj Predlog zakona je usaglašen sa Zakonom o osiguranju i Zakonom o stečaju, što će omogućiti transparentniji i precizniji postupak koji će sprovoditi nadležni sud u navedenim slučajevima. Uzeta su u obzir i uporedna iskustva, naročito zemalja regije, Hrvatske i Slovenije, a razmatrana su i zakonska rješenja Bugarske, Poljske, Italije. Naročito se imalo u vidu da u vezi sa ovim pitanjima u oblasti osiguranja na nivou Evropske unije ne postoji obaveza stvaranja unificiranog pravnog okruženja pa sva navedena uporedna iskustva daju različita rješenja s obzirom na karakteristike nacionalnih sistema. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Počinjemo sa diskusijama. U ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista, prvi se u prvom krugu prijavio Zoran Jelić.

Izvolite kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, gospodine Vujoviću sa saradnicom, poštovana gospođo Bošković,

Danas na dnevnom redu Skupštine imamo Predlog zakona o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje. Najmanje su dva razloga zašto danas donosimo i razmatramo ovaj zakon. Prvi razlog je taj što smo kao država, tj. država Crna Gora preuzela određene obaveze u postupku usklađivanja zakonske regulative sa pravnom tekovinom Evropske unije koju reguliše ova oblast i potrebe da se precizno definišu i urede pravne situacije u koje mogu doći društva za osiguranje u postupku izlaska sa samog tržišta.

Ovim zakonom koji je danas na dnevnom redu utvrđuju se način pokretanja i otvaranja stečajnog postupka, likvidacije i stečaja kao i prava i obaveza učesnika u postupcima likvidacije i stečaja društva za osiguranje i filijala stranih društava koje posluju na teritoriji Crne Gore. Ono što je važno istaći jeste da sadašnji Zakon o stečaju i likvidaciji društava za osiguranje samo djelimično uređuje ova pitanja i najvećim dijelom se oslanja na Zakon o insolventnosti privrednih društava koji je prestao da važi donošenjem Zakona o stečaju i to je neusaglašenost i sa tim matičnim zakonom je bio, takođe, jedan od razloga donošenja ovog zakonskog teksta.

Takođe želim istaći da se sa ovim zakonskim tekstom, između ostalog, uređuju pitanja dobrovoljne i prinudne likvidacije društva za osiguranje i detaljnije se regulišu isplatni redovi i potraživanja i stečajne mase društva za osiguranje. Ovim zakonom, kao što sam rekao, su definisane vrste likvidacija društva za osiguranje i to, dobrovoljna likvidacija i prinudna likvidacija društva za osiguranje. Dobrovoljna likvidacija pokreće se na osnovu odluke Skupštine akcionara društva za osiguranje po prethodno pribavljenoj saglasnosti agencije. Prinudna likvidacija pokreće se na osnovu rješenja agencije kada dođe do kršenja određenih zakonskih rješenja koji regulišu ovu oblast kada društva za osiguranje ne posluju ili ne ponašaju se u skladu sa ovim zakonom.

Ono što bih u ovom trenutku postavio pitanje gospodinu Vujoviću, a kad se govori o likvidacijama, imamo li mi iskustva sa likvidacijama osiguravajućih društava u Crnoj Gori? Interesuje me Vaše mišljenje o svemu tome.

Kada se otvori sami proces likvidacije, o otvaraju likvidacije za društva, istog trenutka prestaju sva ovlašćenja tog društva za osiguranje osim ovlašćenja za podnošenje tužbe protiv rješenja o oduzimanju dozvole za rad društvu za osiguranje, odnosno filijali stranog društva. U postupku prinudne likvidacije ugovori o osiguranju zaključeni sa tim društvom za osiguranje, odnosno filijalom prestaju da važe sa istekom 30-tog dana. Ono što je važno istaći, jeste da povjerioci po osnovu ugovora o osiguranju imaju pravo na srazmjeran dio plaćene premije osiguranja koji odgovara preostalom periodu pokrića za koji je premija isplaćena počev od dana prestanka važenja ugovora u skladu sa ovim zakonskim tekstom. Takođe, ovim zakonom je definisano ko može biti likvidator i koje su obaveze likvidatora. Ako likvidator utvrdi postojanje stečajnog razloga dužan je da bez odlaganja podnese prelog za pokretanje stečajnog postupka nadležnom sudu, a istovremeno o tome obavijesti i Agenciju za nadzor osiguranja. O zahtjevu za izdavanje saglasnosti za sprovođenje dobrovoljne likvidacije koji podnosi Društvo za osiguranje, odnosno filijala stranog društva, odlučuje se o roku od 30 dana.

Međutim, ako je odluka akcionara Društva za osiguranje donesena bez prethodne saglasnosti Agencije, smatra se da je ništavna i ona će biti poništena.

Takođe, u zakonu je definisan prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova osiguranja. Takođe su saopšteni i razlozi za pokretanje prinudne likvidacije, a prinudnu likvidaciju, predlog za podnošenje prinudne likvidacije može podnijeti samo Agencija za nadzor osiguranja. Izvinjavam se, samo još par minuta.

Takođe ... dužna da nadležnom sudu podnese predlog za pokretanje postupka prinudne likvidacije, kada se za to donese rješenje. Ono što je, takođe, interesantno i što bi zajedno sada postavio pitanje, takođe drugo pitanje gospodine Vujoviću, to je prenošenje Ugovora o osiguranju života na druga društva. Ako je u društvu u kojem se pokreće likvidacija ili stečaj, ovo je veoma važno zbog građana koji imaju polisu osiguranja, o životnom osiguranju, ako je u tom društvu proglašena likvidacija ili stečaj, šta se dešava sa samom polisom osiguranja?

Ono što na kraju, samo gospodine potpredsjedniče, želim da kažem, da je matični Odbor za ekonomiju, budžet i finansije odlučio da predloži Skupštini da usvoji Predlog zakona o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje i Demokratska partija socijalista će podržati ovaj zakonski tekst. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Molio bih sve diskutante da poštujemo predviđeno vrijeme. Zamolio bih kolegu Damjanovića da uzme riječ. Izvolite kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Ostalo je onako kako ste insistirali. Zaista ne vidim zašto je ovaj zakon manje važan od sledećeg, pa tamo čekamo gospodina Pažina, a ovdje nema gospodina Žugića. Ali, evo, da negdje vjerujem u Vašu procjenu i uz uvažavanje naravno, i prisustvo gospodina Vujovića iz Agencije za nadzor osiguranja sa saradnicom koji može da se uključi u raspravu i koji je kompetentan što se tiče ovog dijela, da samo par napomena dam. Pošto smo mi ovaj predlog na Odboru davno razmatrali, pripremali sa plenarnu sjednicu, da negdje se i ja složim da je donošenje novog Zakona o stečaju uslovilo da se i u ovom dijelu izvrše određene izmjene, jer ovaj zakon je na snazi već sedam godina, je li tako, nešto jače. Tokom trajanja i važenja ovog zakona desio se jedan slučaj u oblasti osiguranja koji je veoma indikativan i koji je ovako, dugo tangirao crnogorsku javnost. Jedan dio kolega ovdje koji bi možda kompetentno mogli o tome da govore, na žalost i nije tu, koji su možda zainteresovani na neki drugi način, to me je kolega Bojanić podsjetio. Naime, radi se o Magnat osiguranju i prilika je da ovdje čujemo sudbinu Magnata i da li je zakon sam po sebi koji nije poznavao postupak te prinudne likvidacije, već onaj stečajni klasični sa dobrovoljnom likvidacijom uzrokovao da ovako dugo traje taj proces i da se iks puta vraća rješenje Agencije, odnosno da sudovi donose različite odluke, a vezano za isti slučaj i negdje, evo, pokušaj vjerovatno da se kroz ova nova rješenja izbjegnu takve situacije.

Kod ovih novih rješenja, ja sam i tada na Odboru iskazao par dilema vezanih za pojedine odredbe. Dio koji se tiče likvidatora koji se uvode u sistem, koji negdje obavljaju posao likvidacije, dati su i uslovi za likvidatore u članu 25. Mene sad interesuje, kada bi se sad desio ovakav slučaj da li postoji neki spisak kod Agencije za nadzor osiguranja mogućih lica koji bi mogli da budu likvidatori i malo biliže o tome, kako i na koji način ih imenujemo za koji slučaj, jer ovdje se ... četiri odredbe generalne o uslovima. Nema

dalje razrade na koji način se likvidatori imenuju. Znamo da kod stečaja ima ona lista stečajnih upravnika mogućih, pa se tamo to i određuje.

Takođe sam iskazao jednu rezervu vezanu za postupak stečajnog postupka na Društvo za osiguranje, odnosno šta se dešava sa ugovorima o životnom osiguranju. Oni imaju taj neki duži horizont, je li tako, od te jedne godine. U ovom sadašnjem važećem zakonu smo imali mogućnost da se ti ugovori prenesu na drugo osiguranje, odnosno ukoliko to nije moguće da se formira Odbor osiguranika, pa onda oni pokušaju da ako ne prihvati neko drugo osiguranje te ugovore, oni pokušavaju da obrazuju Odbor koji bi to preuzeo, radi se o važnoj materiji, o pojedinačnim ugovorima koji imaju, da kažem, dosta, dosta visok iznos osiguranja, na kraju krajeva, važno pojedincima, znamo i sami što životno osiguranje radi. Ovdje ne vidim tu vrstu odredbi. Naime ovdje se definiše da se, ako se donese rješenje ovi ugovori mogu prenijeti drugom društvu i predlog za prenos portfelja podnosi stečajni upravnik po prethodnoj saglasnosti Odbora povjerilaca, ajde da i to shvatim. Šta ako se ne nađe društvo kome se to može prenijeti? Ako se niko ne javi kao zainteresovan, niko neće da mu se to prenese, imamo li rješenje dakle, za ove ugovore o životnom osiguranju i na koji način ćemo to da definišemo?

Takođe, samo da provjerim i sebe i sve nas ovdje kao Parlament vezano za prelaznu odredbu. Naravno, ne sporimo potrebu donošenja ovog zakona. Ovo je izuzetno svedena rasprava u pet minutu da bi je širili na priču oko stečaja, ali postoji Predlog zakona o stečaju od kolega poslanika iz DF-a pa kad on bude ovdje u plenumu onda ćemo razgovarati i o stečajnim postupcima šire.

Započeti postupci član 43 i postupci stečaja o likvidaciji Društva za osiguranje za koja je podniet predlog prije stupanja na snagu ovog zakona, mislim da ih nema, ali evo da pošto će se o ovome odlučivati u mjesec dana ili više, da dozvolimo da se i ta mogućnost može desiti. Okončaće se po ovom zakonu, to je defakto neka vrsta neke retroaktivnosti. Znam za onu odredbu ako je blaže po ovom zakonu onda i može, nijesam siguran da je blaže, jer ovo vodi u prinudnu likvidaciju, odnosno dobrovoljnu koju imamo u starom važećem zakonu, pa samo u tom dijelu, da li ste dobro izmjerili i da li je to norma koja, mada znam da je ingerencija Zakonodavnanog odbora tu bitna, da li ta norma ima prohodnost ovako kako je data? Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Damjanoviću.

Zamolio bih kolegu Bojanića da uzme riječ. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, odmah u početku da kažem da je dobro što imamo ovaj zakon danas ispred nas, odnosno pred nama, ali nije dobro što ove stvari nijesmo ranije radili i naročito u finansijskom sektoru, jer svi znamo da je finansijski sektor, odnosno oni koji se iole bave time najviše kontrolisani sektor nakon proizvodnje, odnosno prometa proizvoda opasnih po zdravlje i život ljudi. Dakle, finansijski sektor uvijek je pod ... pažnjom regulatora, odnosno države, jer puno negativnih efekata može da proistekne iz nekog lošeg upravljanja određenim finansijskim institucijama u prvom redu mislim na banke, mislim na osiguravajuće kuće, investicione fondove i penzione fondove. Nije mi drago da sam danas čuo, odnosno u obrazloženju piše da je glavni razlog zašto donosimo ovaj zakon da bismo se uskladili sa Evropskom unijom, odnosno propisima Evropske unije i to je nešto, neka mantra koja se stalno ovdje ponavlja od Vlade. Više bih volio da čujem, odnosno da su glavni motivi zašto Vlada predlaže zakone, a mi ovdje se trudimo da ih popravimo ili ih usvojimo ili ne usvojimo kako god, zato što nama

realnost to traži, zato što hoćemo da ovu privredu učinimo efikasnijom, pa kroz tu zakonodavnu regulativu pokušamo da kažem, napravimo bolji zakonodavni okvir, jasniji, precizniji i efikasniji, a ne samo da prepisujemo zakone Evropske unije i vićemo da moramo zato tako kaže Evropa.

Kolega Damajanović je pomenuo jedan jedini slučaj s kojim sam ja upoznat, da ima veze sa stećajem, odnosno likvidacijom Društva za osiguranje, radi se o Magnat osiguranju i znam da su mediji prenosili ukidanje dozvole, pa vraćanje od Upravnog suda, pa je bilo puno, da kažem, teških rijeći na relaciji Uprava i Agencija za nadzor osiguravajućih društava, tako da čisto informacije radi, dokle se to došlo, da li je to završeno? Da li će taj, ako nije završen, slučaj odnosno ta likvidacija da li ona ide pod ovom normom kako mi ovdje kažemo član 43, i da započeti postupci će se nastaviti po novom zakonu. Čudna norma, ali da ćujem obrazloženje zašto ste se odlučili za to sve.

Inače, evo, žao mi je što nije ministar finansija tu, pa da poprićamo, da kažem ne moramo o svim stećajima, ali o zakonima koji takođe regulišu ili bi trebali regulisati ostale ... institucije, Zakon o stećaju u bankama i Zakon o stećaju eventualno penzionih fondova, jer Zakon o stećaju investicionih fondova to su sve zakoni koji bi trebali da se odnose na stećaj finansijskih kompanija. Imamo jedan osnovni problem što sistemski rizik nose veliki za cijeli ekonomski sistem likvidacije ili stećaj tih društava od banaka pa nadalje. Čini mi se da nemamo regulisano ništa za investicione fondove ni penzione fondove, a svi znamo, ili oni koji se bave time da finansijskog sistema nema ako ne postoji povjerenje na visokom nivou taj finansijski sistem. To smo izgubili na tržištu kapitala. Nemojte da izgubimo na tržištu osiguranja ili na penzionim fondovima. Doduše taj dio nije ni zaživio, jer opet je Vlada imala jednu normu, odnosno pred neke izbore tamo 2006.godine, ako se ja dobro sjećam izašlo je sa bilbordima da ne pita starost gdje je bila mladost i o reformi navodno penzionog sistema. Kako se to završilo, ti izbori, tako su i batalili tu priću i ništa se po tom pitanju nije uradilo. Ali, evo, nije direktno upućeno Agenciji za nadzor i osiguranje nego, kažem tu je pomoćnik ministra, pa vjerujem da će ići kako misli da vide i za te stvari, jer očigledno da Komisija za hartije od vrijednosti se ne miješa u svoj posao već godinama, eto bar Ministarstvo finansija da preuzme neki dio njihove nadležnosti, a evo vidimo da se smanjuje broj članova komisije, pa sve mi se čini da brzo će se ugasiti. Pa, evo da imamo bar nekoga da brine o tome, o tome što je ostalo na tržištu kapitala, jer i osiguravajuće kuće i penzione i banke sve su oni učesnici toga i kompletan sistem je trebao da bude zaokružen, da ne otvaram sad priću o jedinstvu, odnosno formiranju jedne agencije koja treba sve to da prati, a ne ovako svaka za sebe.

Molim vas da zakone predlažete zato što nam je potreba, da preduprijedimo neke stvari, naroćito u finansijskom sektoru. Svi znamo šta je prudicionalna analiza, kako da zaustavimo negativne moguće efekte, a ne da nakon propasi, onda se sjetimo da uvodimo zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću. Kolega Perić je sledeći diskutant. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

U Pozitivnoj mi ne sporimo potrebu donošenja ovog zakona i posebno u ovom dijelu kada je rijeć o usklađivanju prethodno donešenog Zakona o stećaju. Međutim, ono što jeste pitanje zašto se čekalo do sad i zašto, recimo kada je mijenjan zakon odredbe Zakona o stećaju zašto to nije u paketu donešeno. Ako je Vlada imala neku strategiju o usklađivanju sa evropskim propisima, to je prosto bio neki logićan slijed.

Međutim, ja ću pomjeriti diskusiju ka jednoj prosto, potpuno životnoj ravni. Društva za osiguranja, kao što i ime kaže negdje trebaju da zaštite osiguravajuću komponentu u privrednom djelovanju, ako hoćete i u životu opšte, jer između ostalog tu je i komponenta životnih osiguranja. Ono što mi danas razmatramo jeste Predlog zakona stečaju likvidacije društva za osiguranje, što govori da negdje se možda i u Vladi anticipira da se i od ovih preostalih 13 društava za osiguranje koliko ih na današnji dan ima na sajtu Agencije za nadzor osiguravajućih društava. Da li se i tu negdje može prosto očekivati, da li imate tu neku pretpostavku da se ovaj zakon može primjenjivati neki od njih, a dva aspekta posebno brinu da mi imamo nadležnost Privrednog suda lociran u ovom dijelu koji se odnosi na nadležnost u ovom dijelu Privrednog suda koji je u prošloj godini imao 630 preduzeća koje je pošlo u stečaj, pri čemu je 469 odluka o uvođenju stečaja, pošto su postale pravosnažne. Znači mi imamo sud koji je već sad prilično zatrpan sa ovim procesima i da li mi taj Privredni sud ovim vrlo kompleksnim potencijalno, vrlo kompleksnim slučajevima uvodimo takođe jednu zonu da se može taj proces prilično odugovlačiti, a može doći recimo u situaciju da se proces toliko dugo otegne da neko ko ima životno osiguranje, recimo neko od ovih društava za osiguranja prosto dovede u neku zonu prilične nesigurnosti. Da ne zna šta je, ili na nebu ili na nebu ili na zemlji, gdje su njegovi novci. Koliko može da traje taj proces, to je naš osnovni strah u ovom cijeloj priči.

Naredna stvar koja jeste negdje važna, posebno naglašavam komponentu životnog osiguranja, jeste ovdje u članu 15 ste stavili da pravo povjerilaca iz ugovora osiguranja stoje da osiguranje imaju pravo na srazmjerni dio plaćene premije osiguranja koji odgovaraju preostalom periodu pokrića za koji je premija plaćena. Da prevedeno na jednu vrlo konkretnu ravan. Neko ko uplaćuje životno osiguranje, ukoliko nastane likvidacija u tom preduzeću po bilo kom osnovu, bilo da je to inicirala agencija, bilo da je dobrovoljni, bilo da je prinudni stečaj kakav god. On jednostavno sve to što je planirao kao neku voju životnu sigurnost u tom trenutku negdje kalkuliše dalje šta i kako s njom. U krajnjoj crti on se u odnosu na tu ukupnu kalkulaciju opredjeljivao za neko osiguranje. Na ovaj način mi nijesmo uveli mehanizam kojim bi se taj rizik negdje preduprijedio. Znači, hipotetički može da ide kod osiguravajućeg društva koji nudi najbolje uslove da ono prosto ne može da izdrži tržišnu utakmicu i na kraju da dođemo u tu situaciju da on ni ne zna šta će dobiti na kraju. To je jedna poruka koja nije dobra koja se, čini mi se, šalje cijelim ambijentom, ali nije opet kažem, nije sporan zakon koliko ukupan ambijent u kojem je stečaj postala potpuno uobičajena stvar. Ukoliko stečajni procesi traju jako dugo, ukoliko imamo i vrlo problematično vođenje tih stečajnih potupaka i sad opet kažem. Nešto što je sinonim za sigurnost osiguravajuća društva možemo uvesti u to zonu bez konačnog prolongiranja, a u konačnom, ako ukupni privredni ambijent i ako ambijent u samom privrednom sudu koji je na meti potpuno opravdanih kritika po puno različitih osnova, ako tu cijelu materiju uvodimo u taj kanal, da li mi ustvari uvodimo jednu veliku zonu nesigurnosti u ovo cijelo polje. Time ću i završiti. Negdje se očekivalo da bi posebno, ponavljam, životno osiguranje trebalo negdje da rastereti sve one negativnosti koje se očekuju u penzionom sistemu. Te velike penetracije korisnika životnog osiguranja u Crnoj Gori nema, daleko su ispod evropskog prosjeka i sada imamo zakon kojim jednostavno anticipiramo da i to malo što funkcioniše, da li ljudi do kraja imaju apsolutno potpunu sigurnost u tom dijelu. Naravno, jasno je da to ne zavisi isključivo od zakonodavca od ekonomske politike, ali jeste negdje je bitno da imamo neku projekciju u tom smislu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Periću. Zamolio bih koleginicu Ljerku Dragičević da uzme riječ. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče. Uvažena Skupštino, uvaženi predstavnici Vlade, uvaženi građani,

Ovaj zakon koji je danas pred nama, ja sam shvatila da je zbog usaglašavanja sa Evropskom unijom, ali ne zbog ovoga da bi ga imali, nego prosto da se zaštitimo. Vi znate svi, a i građani znaju dobro u doba ove tranzicije da se na jednom na našem malom prostoru Crne Gore pojavilo jako puno brokerskih kuća, jako puno osiguravajućih kuća i jako puno banaka. Na žalost, niko od njih nije radio po onim propisima kako radi u svojoj državi, nego su radili kako su htjeli i što su mogli više da zamute zamutili su, tako da ja ovaj zakon shvatam da sada svi oni moraju, ustvari konkretno se radi o osiguravajućim društvama, moraju da se ponašaju jednako i kod nas i tamo odakle su, a ne kod nas imaju jedan aršin, a tamo gdje im je matična kuća poptuno drugi aršin. Meni je u ovom zakonu posebno drago da u skladu sa zakonom treba da obavijesti likvidator sve poznate povjerioce, društva za osiguranje, odnosno filijale stranog društva i o otvaranju likvidacije. Isto tako u članu 13 likvidator će obavijestiti sve one koji su povjerioci na kućnu adresu, što je mnogo bitno, zato što imate dosta ljudi koji ne čitaju svi službene listove, moramo to da shvatimo, nemaju svi mobilne telefone, ono kako misle biračke spiskove da sređuju. Prema tome, najbolje je na kućnu adresu. Nema toliko, voljela bih da je mnogo više osiguranika u Crnoj Gori nego što ima. Mislim da čak i privreda nije i nije zaživjelo ono da se osiguravaju stanovi i kuće, još ima neke nesigurnosti. Možda nesigurnost proizilazi jednostavno iz neimanja sredstava. Životno osiguranje onog ko ga je uzeo, treba mu omogućiti da mu to bude sigurno, da ne bude kao što su banke dale one kredite u švajcarskim francima, negdje je sitnim slovima pisalo, pa poslije onaj ko je uzeo kredit sada se hvata za glavu, ne zna što da radi. Tako i ovo da se zaštiti. Mislim da je i ovo, možda je trebalo ranije, ali za sve treba da sazrije vrijeme.

U članu 15, prava povjerilaca iz ugovora o osiguranju, ovo mi je mnogo bitno, da povjerioci po osnovu ugovora o osiguranju imaju pravo na srazmjerni dio plaćene premije. Vjerovatno će se to dobro odraditi. Mislim da dijelim malo nedoumicu od uvaženog kolege prije mene što je govorio, da možda nemamo kapacitet takav, ali ga treba stvoriti, jednostavno mora se početi od toga. Mnogo mi je bitno da svaka odluka mora da ide preko agencije. Jer, u Crnoj Gori mora desnica da zna što radi lijeva. Ne može da vršlja, a da agencija o tome nema pojma. Onda svi mi prozivamo agenciju, a već društava koliko volite. Milo mi je ovo da će portfelj da se prebaci na drugoga. Ovo što je rekao uvaženi kolega prije možda neko neće da prihvati, ali ne mogu vjerovati, ako je nešto u redu, da neće sama kompanija već naći kompaniju koja će to da prihvati da ne bi propadalo osiguranje. Mogu da kažem samo da ću u ime Hrvatske građanske inicijative i osobno u svoje ime podržati zakon. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Dragičević.

Ovim smo završili prvi krug diskusija. Sada bih pitao predstavnika predlagača, razumijem da gospodin Vujović želi da da odgovore na postavljena pitanja i eventualno komentare na diskusije. Izvolite.

BRANKO VUJOVIĆ:

Poštovano predsjedništvo, poštovani poslanici,

Prije svega, želim da se zahvalim svim poslanicima koji su uzeli učešće u ovoj raspravi. Zaista, jeste interesantna tema i od značaja za naše korisnike osiguranja. Zbog toga sasvim sigurno zaslužuje vašu pažnju u komentarima koje ste dali tokom rasprave.

Želim da kažem da je u donošenju ovog zakona sprovedena ona uobičajena procedura javne rasprave preko Ministarstva finansija, gdje je i sektor osiguranja imao šansu i mogućnost da da primjedbe i sugestije. Podržani su svi predlozi koji su dati u Predlogu zakona, a isto tako je i Evropska komisija dala saglasnost gdje smo bili u obavezi da prođemo i taj drugi filter kroz pripremu ovog zakona.

Ovim zakonom se uređuje postupak dobrovoljnog i prinudnog izlaska sa tržišta. Za svaku zemlju je mnogo važno da imamo transparentnu pravnu regulativu. To je sigurno ne manje bitan razlog donošenja zakona od one potrebe usklađivanja sa direktivom Evropske unije. Nakon dvije, tri godine praktično od prethodnog zakona proistekla je potreba da se donesu ova rješenja koja su data u zakonu. Kao što ste primijetili, neka od ovih rješenja će se primjenjivati tek kada stupimo u članstvo Evropske unije. Tiče se onih obavještanja i načina obavještanja evropskih regulatora o mjerama koje se preduzimaju u Crnoj Gori, jer su njihove filijale i njihova društva u Crnoj Gori prisutna. Procedura dobrovoljne likvidacije, kao što ste mogli primijetiti, oslanja se na Zakon o privrednim društvima, a kod prinudne sudske likvidacije na Zakon o stečaju. Tako da je nadležnost sudske likvidacije i stečaja i dalje kod Privrednog suda.

Na pitanje kakva je situacija kod nas, mi smo imali do sada jednu dobrovoljnu likvidaciju Delta generala životno osiguranje prije tri godine. Ta dobrovoljna likvidacija je uspješno završena. Korisnici osiguranja su bili zaštićeni, taj portfelj je prenijet na Uniqa životno osiguranje i sva procedura bez ikakvih primjedbi ili bilo kakvih manjkavosti ili prigovora čak od korisnika osiguranja. Tako da imamo jedan pozitivan primjer dobrovoljne likvidacije, odnosno preuzimanja tog portfelja i životnog osiguranja Delta generala. To je bila ta dobrovoljna likvidacija. Nažalost, imamo prinudnu likvidaciju, ona je sada u toku kod Magnat osiguranja. Prosto smo svi i na Odboru i ovdje u plenumu govorili o tome koliko nam je dugo trajao taj postupak pred Upravnim sudom. Dva puta je išao taj predmet na Vrhovni sud i konačno je riješen prošle godine. Sada je taj postupak prinudne likvidacije kod Privrednog suda u toku. Imali smo sastanak sa Privrednim sudom prije desetak dana. U toku su sada pribavljanje potraživanja povjerioca, odnosno korisnika osiguranja. Taj postupak će se dosta brzo rješavati jer imamo zahtjeva od korisnika osiguranja koji čekaju upravo sada da prođe ta procedura prijavljivanja potraživanja i da se onaj dio sredstava koji ne bude imao mogućnost da se kod osiguranja, pogotovo od auto odgovornosti naplati od Magnat osiguranja. Za taj dio korisnika postoji garantni fond. Iz tog fonda će se izmiriti svi povjerioci po tom osnovu.

Nije predviđeno da ovi postupci traju dugo, moraju se brzo rješavati. Upravo je i to namjera da se kroz tu prinudnu likvidaciju u jednom kratkom roku dostavljaju sva potraživanja i da se kroz tu proceduru u Privrednom sudu stvari završavaju mnogo brže nego što smo imali, nažalost, slučajeva da neki stečajni postupci traju mnogo vremena. Vjerujem da će kod Magnat osiguranja dio posla u stečajnom postupku trajati duže vrijeme s obzirom na komplikovanost vezano za status dijela imovine koji ima u svom portfelju, u svom vlasništvu, ali onaj dio koji je vezan za korisnike osiguranja, posebno iz auto odgovornosti, vjerujem da će on biti na efikasan način riješen.

Da li očekujemo da se ove mjere mogu primijeniti na neko od naših društava, nažalost vjerujem da mogu. Mi sada imamo 11 društava osiguranja u Crnoj Gori, na ovom malom tržištu dosta veliki broj društava. Da li će svi moći izdržati konkurenciju na tržištu, bojim se da su neka društva sada već u nekoj kritičnoj zoni da održe svoju likvidnost i da obezbijede pokrivenost kroz ili matematičke ili tehničke rezerve. U svakom slučaju će se propisi dosljedno poštovati i ta društva će biti u obavezi da ispoštuju sve

one rokove koje smo mi, vidjećete kroz naše izvještaje o poslovanju, vidjećete koji su to rokovi, kakav je način odnosa društava prema onome što su rješenja agencije vezano za postupanje po mjerama nadzora koje vršimo permanentno kod svih društava.

Što se dešava kada dođe do likvidacije? Ako je dobrovoljna likvidacija, onda se već prethodno ima isplanirano rješenje ko preuzima portfelj i kako se rješava pitanje prema korisnicima. Ako je prinudna likvidacija, a nema nekoga ko je spreman da preuzme portfelj, onda prestaju da važe te polise osiguranja, ali se onda namiruju povjerioci kroz ta sredstva koja su kod tih društava planirana u rezervama za izmirenje obaveza koje nastaju u tom periodu. Biće nešto malo bliže objašnjeno kroz nastavak odgovora na ova pitanja. Za ovu priliku, zamolio bih koleginicu da dopuni odgovore na neka od pitanja koja su ovdje postavljena.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Vujoviću.

Da li ima prijavljenih za komentar? Kolega Bojanić i kolega Damjanović. Izvolite, kolega Damjanoviću, uključujući i kolegu Perića.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Samo par konstatacija. Dobro je što je ovdje jasno rečeno da je valjda ta odluka suda pravosnažna vezana za Magnat osiguranje i sada shodno tome teče ovaj proces stečaja. Ono što je bitno reći da, po sadašnjem Zakonu o stečaju i likvidaciji društava za osiguranje, mi nemamo ovu tzv. prinudnu likvidaciju, imamo klasični stečajni postupak i imamo dobrovoljnu likvidaciju. Pretpostavljam da je to ono što sada uzrokuje dužinu trajanja postupka. Zato sam i pitao vezano za član 43 novog zakona koji predviđa da se taj postupak koji još nije završen zaokruži po novom zakonu. Samo da se to dobro sagleda, da parlament ne pogriješi, da se ne otvori prostor za novi sijaset sudskih postupaka i da ova snaga još potraje, odnosno da ovdje vidimo da li je ta norma u skladu sa Ustavom. Opet pozivam da to uradi nadležni odbor i da ovaj Parlament donese Odluku u skladu sa Ustavom i sa zakonom. odnosno da se ovo završi. Sami kažete da je on pri kraju, odnosno prijavljivanje tih potraživanja, usvajanje ovog zakona i nevjerovatnog kraja ove sjednice koja ima toliko tačkica da se može slobodno očekivati cio mjesec jun da ćemo ostati, što se tiče ovakvog dnevnog reda. Nijesam dobio objašnjenje vezano za likvidatore koje bira kako i na koji način gdje je taj spisak itd. Bilo bi dobro da se i to razjasni. Drago mi je što je ovaj postupak prenošenja osiguranja, životnih osiguranja već jedanput dao uspjeh u smislu da se javilo ... naravno i sami znate da su društva zainteresovana po tim nekim normalnim uslovima zbog prihoda koje imaju je li kamatne stope i čuda, da preuzimaju ali da ne isključimo da se može desiti da kod nekog "lošeg društva" sa problematičnim ugovorima o životnom osiguranju gdje su oni davali uslove koji su van tržišta itd. može doći do toga da neće niko htjeti dobrovoljno da preuzme od ovih društava koja postoje. Rekli ste i sami da sumnjate i u mogućnost opstanka ovolikog broja društava na nivou Crne Gore zbog tržišnih uslova koji su sve oštriji i gdje zaista ima potrebe da se izdiferencira taj sektor. Podsjetiću, mi ćemo se baviti sa vašim izvještajem da je sektor osiguranja i prošle godine imao na nivou kompletnog sektora posebne rezultate je li tako nekoliko miliona evra, to je dobro. Dakle, malo se i taj dio izmjeri da vidite da li ima potrebe da vi kao Vlada, vi kao predlagači par nekih normi koje nijesu do kraja zaokružene, zaokružite. Jer, smo svjedoci da smo ovaj Zakon koji je sada na snazi, koji ima svega 16 članova i koji je dugo na snazi imali na način da je recimo taj postupak trajao godinama. I između ostalog i zbog odredbi člana 4 i 5 sadašnjeg zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:
Zahvaljujem se kolegi Damjanoviću.
Kolega Bojanić, pravo na komentar. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:
Kolega Damjanović već je govorio o tome.

Dakle, definitivno postoji to društvo koje još nije zaključeno da kažem stečaj likvidacije Magnat. Nijesam pravnik, a još manje ekspert ustavni, ustavnog prava, ali ja imam dilemu i bojazan da ovaj član 43 Zakona koji imamo pred nama dakle, da će postupci stečaja likvidacije društva za osiguranje za koje je podniet predlog nadležnom sudu prije stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po ovom zakonu. Meni je ovo jako sporno, izvinite nijesam pravnik, ali ako je neko počeo i ušao u stečaj po jednom postupku, a mi ga sad zakonom mijenjamo i uvodimo ga kroz drugi bojim se da će da otvori nove probleme i upravnim i Ustavnom sudu i nikad izaći iz ovog stečaja. Inače, generalno jako su neefikasni postupci stečaja uopšte za sve ima ih puno, dugo traju, čak i ove dobrovoljne likvidacije gdje je sve čisto da kažem, uslovno rečeno i to traje u nedogled. I napravili smo jedan paradoks za maltene jedan dan možete da otvorite firmu, ali ako hoćete sjutradan da je zatvorite pola godine vam treba da je zatvorite. Nemojmo da prekomplikuemo, prenormiramo stvari bez potrebe. Bojim se, evo da završim tim da ovaj član može da otvori novi prostor za opet nove sudske sporove u odlaganju ovog stečaja koji je u toku.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:
Zahvaljujem se kolegi Bojaniću.
Kolega Perić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:
Samo kratko.

Ono što je nas strah jeste da se ulazi prilično nonšalantno u ovaj proces, da se zapravo kada se kaže da stečajni postupak može biti ubrzan do neke mjere prilično velike efikasnosti, nama se čini na osnovu imputa koji imamo, da to jako teško može biti slučajeva, da upravo ti stečajevi kratko traju. Evo još jedan primjer, zaista vjerujem prije vama nego zvaničnom sajtu na zvaničnom sajtu. Imate recimo podatak gdje imamo 13 društava za osiguranje, vi ste rekli 11. Vjerujem, naravno u to što ste vi rekli. Ali eto na toj tehničkoj ravni nemamo dovoljno brzo ažurirane podatke, a s druge strane vjerujem da ćemo imati na kraju jako kratak, efikasan, profesionalno sproveden stečajni postupak u ambijentu u kom to je gotovo statistička greška da imamo upravo takve slučajeve. I opet kažem, radi se o slučajevima gdje možete da imate hiljade povjerilaca, možda potencijalno govorim i desetine hiljada povjerilaca. Mislim da te mjere obezbjeđenja nijesu dovoljno obezbijedene. Tim prije država upravo treba da obezbijedi i pravnu ako hoćete i ekonomsku sigurnost ljudima koji su se opredijelili, posebno potenciram koji su se opredijelili za bilo koju opciju u smislu životnog osiguranja, jer to bi trebalo da rastereti i probleme koje ćemo imati sigurno u narednom periodu kada je riječ o penzionom fondu. Time završavam, bojim se da ovakvim usvajanjem, pretrčavanjem kroz zakone više ulazimo da popunimo, ulazimo u to da ispunimo formu, a da ne anticipiramo probleme na koje se naiđe.

Dakle, problem dužine trajanja stečajnog postupka nije uspjelo da se razriješi ovim zakonskim rješenjem po našem sudu.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Periću.

Koleginice Dragičević. Izvolite vaš komentar.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Ja bih se samo vratila na ovaj prinudan stečaj.

Pa mislim da bi u Agenciji trebalo da ono kada dobijaju izvještaje od osiguravajućih društava da vode računa i da vide kakav je ko, da ne dođemo u situaciju kao što su bile Jezdina i Dafinina banka, pa da su se oni nasložili i njihovi direktori, a ono što je narod uložio ponijeli su a država vraća. Da ne bi došlo do te situacije, mislim da im se mora dobro pratiti rad.

Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Sa ovim smo završili komentare i prelazimo u drugi krug diskusija. Nemate pravo po Poslovniku. Prema tome, ja predlažem da u nastavku sjednice pokušate da iskoristite priliku da date i odgovore na ovo pitanje. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Pošto je sad u jedan zakazana sjednica Odbora za ekonomiju, finansije i budžet sa nekoliko tačaka dnevnog reda, koji se tiču sadašnjeg plenuma možemo li dobiti informaciju koliko je još prijavljenih za diskusiju, jer pretpostavljam da su to članovi Odbora i da nakon završetka ove tačke dnevnog reda ili date pauzu od pola sata ili da zamolim da se tada kolege koji su članovi Odbora, da tada budu prisutni da održimo sjednicu.

Dakle, evo da pokušamo da ispoštujemo članove Odbora koji će diskutovati, samo da dobijemo te informacije.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Razumijem vašu potrebu da organizujete kvalitetan rad vašega Odbora. Siguran sam da i vi razumijete potrebu i kvalitetnog i efikasnog rada u plenumu, a posebno imajući u vidu činjenicu na koju ste sami ukazali prije pet minuta, da je u toku jedna sjednica, sa neobično dugim dnevnim redom. Podsjetiću 46 tačaka dnevnog reda, iako ne budemo upravo racionalni, efikasni, tolerantni, fleksibilni, onda će biti ovako kako ste vi i sami najavili do polovine juna, a čeka nas još mnoštvo tačaka koje moramo završiti prije ljetnjih odmora.

Prema tome, daću vam odgovor u odnosu na vaše pitanje, nemamo još značajan broj prijavljenih diskutanata. Siguran sam da ste u toku da je kolega Milić prijavio diskusiju i Goran Tuponja iz, da kažem, opozicije, a od predstavnika većine imamo pet prijavljenih diskutanata pri čemu smo iskazali već u cilju racionalnosti, efikasnosti određeni broj kolega bi odustao od diskusija.

Prema tome, predlažem da završimo raspravu i da čujemo i završnu riječ predlagača. Nakon toga bi mogli napraviti neku pauzu, dok ne dođe ministar finansija i da nastavimo sa sljedećom tačkom dnevnog reda.

Hvala vam.

Prelazimo drugi krug diskusija, prvi diskutant u drugom krugu je kolega Branko Čavor.

Izvolite kolega Čavor.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem potpredsjedniče, uvaženi gospodine Vujoviću, pomoćnice ministra sa saradnicom, kolegicama i kolege poslanici.

Pripadam onim poslanicima koji ne dijele zakone po principu, manje važi ili više važi. Svaki zakonski akt koji uređuje određenu oblast u našem društvu je svakako značajan za građane, za privredni sistem, za društvo u cjelini. Tako i gledam na ovaj zakon koji je danas pred nama i vidim u startu u prvom krugu rasprave da postoji visok stepen saglasnosti oko donošenja ovoga zakona. Ono oko čega smo svakako svi saglasni da u donošenju ovakvih zakonskih akata, kao društvo idemo ka Evropskoj uniji, da nam je stalo da implementiramo ono što su evropski standardi, ono što su evropska dostignuća. Ja na to gledam ne samo kao potrebu prenošenja tih zakona već ugradnju onih standarda koji donose boljitak u određenoj oblasti, kao što je ova koja je danas pred nama, a jedan od tih dokumenata koji ... oblast koja je implementirana kroz ovaj predlog zakona. To je Direktiva koju je donijela Evropska unija vezano za reorganizaciju i likvidaciju ovih društava.

Ono što je svakako važnije to je primjena ovih zakona i oko toga se takođe slažem i to je onaj drugi razlog koji nam često donosi potrebu za izmjenama i dopunama zakona, odnosno kada neki zakon primjenjujemo vidimo šta je to što je u primjeni se pokazalo kao nedobro rješenje, čega se treba osloboditi, šta treba unaprijediti, a šta treba donijeti kao novo zakonsko rješenje. Upravo iz toga se vidi da je doskorašnjim zakonskim rješenjem se oslanjalo na Zakon o insolventnosti koji više ne važi već dugi niz godina. Takođe, postojećim zakonskim rješenjem nijesu definisane situacije u kojima se može naći neko osiguravajuće društvo, posebno u slučaju da izlazi sa tržišta Crne Gore. Tako je ovim zakonom definisano više nekih korisnih izmjena i dopuna, pomenuo bih par nekih zbog kratkog vremena, a već je o njima bila riječ o značaju dobrovoljne i prinudne likvidacije koja je ovdje govorena. Dosadašnjim zakonskim rješenjem to nije riješeno na najbolji način i ovim su potpuno definisane procedure kako se sprovodi dobrovoljna i prinudna likvidacija.

Naznačeno je u zakonu da dobrovoljna likvidacija društva donosi neposredno skupština akcionara, što jeste dobro upravo tu odluku donose oni koji su vlasnici toga društva. A ono što je dobro jeste da prije donošenja jedne takve odluke, kao stručno tijelo koje se bavi ovim pitanjima na našem prostoru, agencija treba da da saglasnost nad ovakvom odlukom.

S druge strane prinudnu likvidaciju donosi agencija u slučaju da društvo ne poštuje zakonske odredbe, vezane za poslovanje, a prinudnu likvidaciju sprovodi, kako je to ovdje rečeno, nakon što agencija dostavi rješenje o oduzimanju dozvole za rad, nadležni sud, odnosno Privredni sud.

Bilo je pitanje u prvom krugu oko likvidatora. Shvatio sam da ovakvim zakonskim rješenjem je definisano da dobrovoljni likvidati se određuju dva likvidatora i da je zakonom definisano kako se dolazi do likvidatora i koja je potrebna spremnost znanje i stručnost i da se u ovom zakonu navodi da prilikom potraživanja koje daju povjerioci je veoma bitno da se ostvaruje pravo na srazmjenu plaćanja ... Znači sa ovim su zaštićeni na odgovarajući način i povjerioci, što je takođe značajno.

Zakonom je definisani stečaj u društvu, kada se uvodi, a uvodi se u situaciji kada se procijeni da društva neće biti u mogućnosti da ispunjava svoje obaveze u trenutku njegove dospelosti. Posebno je zakonom značajno riješeno i pitanje životnog osiguranja

što ovdje danas je izraženo veliko interesovanja svih poslanika kao značajnog pitanja, shvatio sam kako je predloženo ovim zakonom na koji način se ono može prenijeti, odnosno kako se iz koje se mase može, iz rezervne mase može obezbijediti da svi oni koji su u tom statusu dobiju nadoknadu, odnosno da na ovaj način budu potpuno zaštićeni ovim zakonom.

Veoma važna karika u svemu ovome jeste Agencija za nadzor osiguranja kao agencija koja se bavi podsticanjem razvoja tržišta osiguranja, unaprjeđivanjem i obezbjeđivanjem adekvatne zaštite osiguranika. Zbog toga mislim da je dobro i mi u parlamentu ovdje da učinimo sve koliko je u našoj moći da ovu agenciju ojačamo i kadrovski i stručno i finansijski da bi se još odgovornije bavila ovim pitanjima.

Ono što je na kraju takođe značajno da je u ovom zakonu predviđena dobro definisana transparentnost u svim ovim pitanjima koja se rješavaju ovim zakonom.

I na kraju sam shvatio da postoji visoka saglasnost i da će ovaj zakon biti jednoglasno usvojen. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Čavoru.

Zamolio bih kolegu Milića da uzme riječ. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Cilj kome težimo vjerovatno svi u Crnoj Gori kada je ova oblast u pitanju, makar verbalno, je kvalitetnije i jeftinije osiguranje u kome će osiguranik biti maksimalno zaštićen i lišen svake bojazni da zaključen ugovor o osiguranju iz bilo kakvog razloga neće biti realizovan kada se na žalost desi osigurani slučaj.

Ono što interesuje korisnike ovih usluga je ne kakav je to sistem nego da on stvarno funkcioniše i ako sistem funkcioniše onda su oni zaštićeni u svojim pravima.

S obzirom da ste pomenuli kao osnovne razloge za donošenje ovog zakona iz Vlade Crne Gore usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom, a onda se kaže da ne postoji unificirano u evropskom zakonodavstvu način kako se treba rješavati ovo pitanje, pominje se direktiva 2001, a vjerujem da ste kada ste predlagali sistemski zakon u ovoj oblasti zakona o osiguranju se pozivali na istu tu direktivu, vrlo je bitno odgovoriti na pitanje da li ste vi ovaj zakon usaglasili sa Zakonom o osiguranju? I to vas ne pitam bez razloga, to vas pitam zbog člana 14 zakona o kojem danas raspravljamo i pitam vas zbog uporedne prakse u Hrvatskoj. U Hrvatskoj imate 25 društava koji se bave osiguranjem i ukupni promet na tom tržištu je, gospodine Vujoviću, negdje oko 500 miliona evra.

U Crnoj Gori, i sami kažete 11 društava, čini mi se da smo govorili oko toga 60 miliona evra da je ukupni promet. U Srbiji u ovom trenutku imate 23 društva koja su u stečaju i likvidaciji, od čega jedno je otišlo, završen je stečaj, devet su likvidirana, tri su preuzeta od strane drugih društava, a za 10 društava traje stečaj.

E sad, oko ovog dijela o kome sam htio. Znam da se na žalost u Crnoj Gori i dalje sprovodi praksa, gospodine Čavor, upornoga prepisivanja onoga što imamo iz zakona iz regiona. U Hrvatskoj su došli u situaciju da u njihovom zakonu o osiguranju ugovori o osiguranju koje je sklopilo društvo za osiguranje prestaju otvaranjem stečajnog postupka nad društvom za osiguranje. Ubijeđen sam da u našem zakonu stoji isto takva odredba. A da ste ovdje uveli u članu 14 rok od 30 dana, odnosno u posebnim slučajevima rok od 15 dana, kada se može prijaviti potraživanje i sve ostalo.

I prije nego što budemo prešli na glasanje oko ovoga zakona, ja vas pozivam da to provjerite da ne bismo došli u situaciju da ovdje se neko pojavi pa makar i iz Vlade Crne Gore za nekih 10-tak dana i kaže nam - žao mi je vi ste ovdje u parlamentu to

izglasali, a mi smo dali sve od sebe da ta norma bude usaglašena sa evropskim zakonodavstvom.

Još jedan put vam ponavljam - ne postoji unificirano u evropskom zakonodavstvu način regulisanja ove oblasti.

I moram da priznam da mi je malo ovako djelovalo dosta obavezujuće za sve nas koji sjedimo ovdje vaša konstatacija, normalno 11 društava, ponavljam još jedanput na 60 miliona, 25 društava na 500 miliona, zemlja članica Evropske unije, kada govorim o Hrvatskoj, i konstatacija da sva društva neće moći do kraja to sve da izdrže.

I ovdje se u dijelu stečajnih razloga Predloga za pokretanje stečajnog postupka, pod 2 kaže da se utvrdi da su obaveze za društva, odnosno filijale stranog društva, veće od njegove imovine, odnosno da društvo za osiguranje, odnosno filijala stranog društva neće biti u mogućnosti da izmiri svoje obaveze u trenutku njihove dostupnosti. Potpuno regularno. Ali, vi dobro znate, gospodine Vujoviću, da u Hrvatskoj postoji takozvana ... koja vrlo rigorozno prati stanje obaveza i potraživanja kod osiguravajućih društava.

Ako to postoji, i završavam sa ovim, ako to postoji u Hrvatskoj, volio bih da mi odgovorite na pitanje da li je ovo što ste sada rekli vezano za stanje u nekim osiguravajućim društvima rezultanta toga što ste vidjeli da kod njih postoji problem i kod pojedinih država se pojavila mogućnost, a tu treba da postoji nezavisna, jako nezavisna, jako udruženje korisnika usluga koji su natjerali države da se napravi garantni fond gdje bi se mogla isplaćivati ova sredstva.

I moram da priznam, vjerujem da ćete odgovoriti na pitanje oko likvidatora i oko svega ovoga što smo postavili, kolega Damjanović vas je pitao oko toga, vrlo mi je interesantan član 37. Vjerovatno je to praksa u svijetu oko isplatnih redova, završavam sa ovim, gdje već isplate i drugi red se napominje naknada stečajnog upravnika, odnosno likvidatora i troškovi nastali u vezi sa obavljanjem tih poslova. Nisam se ovdje dotakao životne rente, nisam se dotakao svega onoga što, čini mi se, da će nam kasnije bez obzira na kojem smo mi stepenu razvoja u poslovima osiguranja može nam se vratiti kao bumerang ukoliko ga ne budemo na kvalitetan način ovdje definisali. Hvala vam velika i izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆU MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala i Vama.

Čeka predsjednik odbora zbog sjednice, zbog toga sam.

Samo jedno kratko obavještenje prije nego što nastavimo sa diskusijama. Predlažem da rok za podnošenje amandmana bude sutra do podne. Hvala vam.

Kolega Gegaj je sledeći diskutant.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine Vujoviću, uvažena gospođice Bošković, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Danas raspravljamo jedan veoma značajan zakon, kao što je Zakon o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje. Između ostalog, iz razloga da mnogo više novca i kapitala se nalazi u osiguravajućim kompanijama nego u bankama, to što više građana ima poslovni odnos sa bankama ne znači da su u pravu. U razvijenom svijetu kojem mi težimo i ekonomskim standardima koje mi želimo da postignemo poznavanje poslova osiguranja je obavezno. Evropska unija tada, evropska ekonomska zajednica još prije 30 godina započela je usklađivanje evropskog zakonodavstva u oblasti osiguranja, što je nakon niza direktiva rezultiralo potpisivanjem takozvane Univerzalne dozvole. Otuda je 2001.godine konstatovano da bi trebalo pristupiti usaglašavanju zakona i u ovoj

oblasti. Tako da je uslijedilo donošenje posebne Direktive Skupštine Savjeta Evrope od 19.03.2001.godine o reorganizaciji i likvidaciji društva za osiguranje. Ciljevi donošenja direktive su bili jasni. U prvom redu su zaštita povjerilaca i ispravno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta.

Dakle, potreba za izmjenom Zakona o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje proističe iz preuzetih obaveza Crne Gore u postupku usklađivanja regulative sa pravnom tekovinom Evropske unije. Ovim zakonom uređuje se način pokretanja otvaranja i sprovođenja postupka likvidacija i stečaja društva za osiguranje i filijala stranih društava za osiguranje. Zakonom se precizno definišu i uređuju pravne situacije u koje mogu doći društva za osiguranje u postupku izlaska sa tržišta, naročito procedura za sprovođenje dobrovoljne likvidacije. Kako sadašnji Zakon o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje samo djelimično uređuje ova pitanja i najvećim dijelom se oslanja na Zakon o insolventnosti privrednih društava koji je prestao da važi donošenjem Zakona o stečaju te je neusaglašenost i sa tim matičnim zakonom bila potreba i osnov da se pristupi izmjenama ovog zakona.

Takođe, moram naglasiti da se ovim zakonom precizno utvrđuje procedura koja se sprovodi u slučaju da društvo samoinicijativno donese odluku o izlasku sa tržišta ili kada gašenje bude naložila Agencija za nadzor osiguranja zbog nepoštovanja odredbi u vezi sa poslovanjem. Usvajanjem ovog Prijedloga zakona o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje sačinjava se usaglašen pravni okvir sa Zakonom o osiguranju i Zakonom o stečaju, što će omogućavati transparentniji i precizniji postupak koji će sprovođiti nadležni sud u navedenim slučajevima. Takođe, moram naglasiti da u ovom zakonu i ona društva za osiguranje koji imaju status preduzeća u Crnoj Gori, a čija su sjedišta van nje, tj. pripadaju nekoj od velikih grupa nadležan je Privredni sud Crne Gore do momenta pristupanja Evropskoj uniji, nakon čega ostajemo nadležni za domaća društva.

U cjelini posmatrano Crna Gora je i u ovoj oblasti dostigla viši nivo usklađenosti i primjene pravne tekovine. Nema sumnje da je poslovni ambijent i poslovni ekonomski ambijent u Crnoj Gori značajno poboljšan. Tokom posljednjih nekoliko godina usvojen je set novih zakona koji su, mogu reći, u potpunosti usaglašeni sa standardima Evropske unije i koji čine dobar okvir za uspostavljanje novog ekonomskog sistema u Crnoj Gori, a u kontinuitetu se radi na sprovođenju značajnih institucionalnih reformi u ključnim ekonomskim sektorima. Vlada Crne Gore i Ministarstvo finansija nastavljaju da ulažu maksimalne napore kroz dalje ambiciozne zakonodavne reforme.

Na kraju, samo da kažem da se radi, po meni, o dobrom zakonskom rješenju i da ću ga podržati, a očekujem da će imati i podršku ostalih poslanika Skupštine Crne Gore. Toliko i hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Gegaju.

Uz napomenu da su od diskusije odustali koleginica Šćepanović i kolega Vuković, obavještavam vas da imamo još dvije diskusije, kolega Gorana Tuponje i kolege Radovana Obradovića.

Kolega Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Uvažne koleginice i kolege, predstavnici ministarstva, poštovani građani Crne Gore,

Zakon o stečaju i likvidaciji društva za osiguranje danas je na dnevnom redu. Još jedan u nizu zakona koji u svom obrazloženju zbog čega se uopšte predlaže počinje

rečenicom - Potreba za izmjenom ovog zakona proističke iz preuzetih obaveza Crne Gore u postupku usklađivanja regulative sa pravnom tekovinom EU. Nekako mi bude uvijek krivo što je to u baš prva rečenica u mnogim predlozima zakona, jer ne mislim da mi treba da donosimo zakone da bi ih uskladili sa EU, nego prevashodno radi dobrobiti naših građana, a naravno da na našem putu ka Evropskoj uniji naši zakoni moraju biti usklađeni sa njima. Malo mi je indikativno to što se zaboravlja pomenuti u tom objašnjenju pa makar bilo to i pro forme da se radi o zaštiti građana Crne Gore.

Ukupan društveni ambijent nalaže nam potrebu revidiranja svih zakona koji se tiču stečaja, koji se tiču bankrota, likvidacija i svih tih nekih drugih kategorija koje zapravo označavaju jedan negativan trend kretanja države u cjelini. Potrebno je da i mi kao Skupština, kao poslanici u ovoj Skupštini koliko toliko pokušamo zaštititi interese građana Crne Gore i kroz ovakve zakone. Osvrnuo bih se na pojedine članove ovog Predloga zakona za koje mislim da postoji prostor da budu precizniji, koji ne definišu dovoljno dobro ili ne štite građanina dovoljno dobro u odnosu na ono što je ugovorom postigao sa društvenim osiguranjem.

Prvo, počeo bih od člana 15, jer povjerioci po osnovu Ugovora o osiguranju imaju pravo na srazmjerni dio plaćene premije osiguranja koji odgovara preostalom periodu pokrišća za koji je premija plaćena počev od dana prestanka važenja ugovora u skladu sa članom 14 stav 2 i 3 ovog zakona. Povjerilac nije zaštićen po osnovu dugoročnog opredjeljenja. On je odluku o sklapanju Ugovora o osiguranju sa nekom osiguravajućom kućom donio na osnovu ponude koja je u tom trenutku bila važeća i koja je možda u nekom drugom dugoročnom periodu bila osnov za njegovu odluku da uopšte potpiše Ugovor o osiguranju, bilo da se radi o životnom osiguranju, bilo da se radi o penzionom osiguranju, penziono osiguranje koje je proklamovano kao treći stub uopšte privatno dodatno penziono osiguranje za građane Crne Gore.

Zatim, u članu 16 mi nije baš jasna pravna kategorija "bez odlaganja". Kažete, ako likvidator utvrdi postojanje stečajnog razloga dužan je da bez odlaganja podnese predlog za pokretanje stečajnog postupka i tako dalje. Sama kategorija "bez odlaganja" nije vremenska odrednica, "bez odlaganja" mogu ja tumačiti na jedan način, a vi na drugi. U pravnom smislu nema tačnu odrednicu.

U članu 18 propisuje se što plan likvidacije sadrži, pa kaže da naročito sadrži predlog za prenos portfelja osigurnaja, a član 35 kaže da se ugovori o osiguranju života zajedno sa sredstvima tehničkih rezervi mogu prenijeti drugim društvima za osiguranje da bi opet sledeći član 36 kazao da stečajni postupak miruje do okončanja postupka iz člana 35 ovog zakona. Onda se tu postavlja opravdano pitanje do kada? Kako? U nedogled. Koja su prava povjerioca u tom nekom periodu mirovanja?

Još bih se kratko osvrnuo na član 43, Vaš član 43 koji kaže da će započeti postupci po starom zakonu okončaće se po novom zakonu. Slobodan da vam pročitam član Ustava koji kaže: "Član 147 zabrana povratnog dejstva - zakon i drugi propis ne može imati povratno dejstvo izuzetno pojedine odredbe zakona, ako to zahtijeva javni interes utvrđen u postupku donošenja zakona mogu imati povratno dejstvo. Odredba Krivičnog zakona može imati povratno dejstvo samo ako je blaža za učinioca krivičnog djela". Hvala i izvinjavam se zbog prekoračenja vremena.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Tuponji. Zamolio bih kolegu Radovana Obradovića, ali prije nego što uzmete riječ dozvolite da u ime svih vas pozdravim naše današnje goste iz Pljevalja, učenike Osnovne škole "Ristan Pavlović", koji su u okviru demokratske radionice "Barbara Pramer" danas u Parlamentu. Izvolite kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Simoviću, uvaženi predstavnici Vlade, uvaženi poslanice, poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Prije nego što pređem na izlaganje vezano za temu današnjeg dnevnog reda, obzirom na određene komentare i primjedbe koje su se čule na rad predsjedavajućeg, mogu da istaknem da gospodin Simović i ako je od prije nekoliko mjeseci na funkciji potpredsjednika Skupštine Crne Gore, najbolje vodi i predsjedava ovom Skupštinom. To je moje mišljenje.

Što se tiče ovog zakona, zakonska rješenja su zaista takva da unapređuju stanje u oblasti stečajne likvidacije društva za osiguranje, na način što smo imali određenih problema ranije vezano za osiguravajuće kuće, odnosno osiguravajuća društva na polju same bezbjednosti istih, tako da povjerioci bi često, odnosno nerijetko ostali kratkih rukava, tako da se ovdje zaista na jedan kvalitetan način rješava pitanje i likvidacije i stečaja društva za osiguranje. Ovim zakonom dakle reguliše se pitanje stečaja likvidacije društva za osiguranje kako domaćeg, tako i filijala stranih društava, odnosno društava iz Evropske unije. Na ovaj zakon primjenjuju se odredbe iz zakona iz oblasti privrednih djelatnosti, takođe i Zakona o stečaju, a vezano za samu nadležnost istih, uvijek je nadležan onaj sud gdje sjedište ima odgovarajuće društvo, odnosno filijala stranog društva. I kada je u pitanju likvidacija, kada je u pitanju stečaj imamo određene likvidatore koje postavlja nadležni sud, odnosno odgovarajući privredni sud. S tim što imamo dobrovoljnu prinudnu likvidaciju, kod dobrovoljne likvidacije društvo za osiguranje donosi odgovarajuću odluku, a nju mora Agencija za nadzor i osiguranje, koja prati rad ovog društva, da da odgovarajuću saglasnost, tek od te odluke u roku od 30 dana smatraju se da su odgovarajući ugovori poništeni tog društva, odnosno da je izvršena likvidacija. Za razliku od privredne likvidacije koju sprovodi odluku istu donosi Agencija za nadzor i osiguranje i takođe mora i ona da se objavi kao i ova prethodna odluka i u roku od 30 dana smatra se da je prestalo sa radom odgovarajuće društvo.

Kada je u pitanju stečaj, tu imamo naravno odgovarajuću razliku. Mora da se ispune odgovarajući uslovi da bi neko društvo otišlo pod stečaj, mora da se vidi da li društvo može da ostane na zdravim osnovama, na zdravim nogama da tako kažem da posluje, da radi ubuduće. Ukoliko je to nemoguće onda odgovarajući sud sprovodi stečajni potupak i naravno u svim tim slučajevima mora se postaviti privremeni likvidator, odnosno iz reda prinudnih stečajnih upravnika. Likvidatori su u obavezi da Agenciju za nadzor osiguranja obavještavaju kvartalno i do 15. u mjesecu o svim neophodnim onim informacijama koje se tiču i samog stečaja likvidacije i prije svega da upoznaju i domaću i inostranu javnost, odnosno one koje u inostranstvu imaju filijale u Crnoj Gori, a društva su u inostranstvu i sve povjerioce. Red naplate potraživanja je ovdje izuzetno precizno određen, a što se tiče same premije osiguranja ukoliko je društvo prestalo sa radom srazmjerno uplati korisnika, odnosno onog koji je bio osiguranik do tada, do tog iznosa premije, do tog iznosa će se isti i obeštetiti.

I na kraju kada je u pitanju samo postavljenje likvidatora, ističem dakle da ih postavlja sud iz redova stečajnih upravnika, ali oni moraju da imaju visoku školsku spremu i to iz reda diplomiranih pravnika, diplomiranih ekonomista ili iz tehničkog fakulteta, moraju da imaju najmanje pet godina radnog iskustva od čega tri godine iz oblasti osiguranja, finansija, računovodstva. A, pored ovih uslova oni moraju da nijesu stečajni upravnici nekog drugog privrednog društva i u obrnutom slučaju kada prestane neki od ovih razloga koje sam istakao, na osnovu kojih se i postavljaju za stečajne upravnike njima će prestati frunkcija, ili ako, između ostalog i nesavjesno obavljaju svoje poslove.

Na kraju da kažem, da je takođe ovdje objašnjenje da će se i primljenjivati odredbe ovog zakona. Dio ovih odredaba do ulaska iz Crne Gore u Evropsku uniju, a takođe je i matematička rezerva objašnjena na kvalitetan način. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću. Jednako i na uvodnom dijelu vašeg izlaganja, kao i na ostatku vaše diskusije i sa ovim smo iscrpili spisak diskutantata.

Pitam predstavnike predlagača da li žele završnu riječ? Žele. Razumio sam da Nataša Raičević, pomoćnica direktora za Sektor regulative želi završnu riječ. Izvolite.

NATAŠA RAIČEVIĆ:

Zahvaljujem.

Ja bih samo kratko pokušala da dam odgovor na neka od pitanja koja su danas postavljena ovdje u vezi sa Zakonom o likvidaciji stečaja društava za osiguranje, ali prije svega toga htjela bih samo da napomenem da ovaj zakon predviđa krajnje i konačne mjere koje su preduzimaju prema društvima za osiguranje ukoliko ni jedna od drugih mjera ne urodi plodom. Što znači, da sve one mjere preventivne i korektivne koje su predviđene Zakonom o osiguranju dijelom i Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju ne daju rezultate, tek onda bi se sprovela neka od prinudnih mjera koje se propisuju ovim predlogom zakona. U cilju održavanja bezbjednosti osiguranika i eventualnih korisnika, drugih korisnika usluga osiguranja Agencija za nadzor i osiguranje sprovodi sve svoje aktivnosti i vrši kontrole i posredne i neposredne koje se vrše i na mjesečnom i kvartalnom i godišnjem nivou uz pomoć svih raspoloživih sredstava. Cilj ovog zakona je bilo da se postojeći zakonski propisi usaglasi sa postojećim već uspostavljenim zakonskim okvirom u Crnoj Gori, da se usaglasi sa Zakonom o stečaju, prije svega koji je osnovni sistemski zakon u ovoj oblasti, naravno da postignemo usklađenost sa evropskom direktivom, ali, prije svega da uspostavimo jedan transparentan i funkcionalan zakonski okvir. Nadamo se, naša je želja da neće biti prevelike potrebe za upotrebe odredaba ovog zakona u budućnosti, ali u svakom slučaju nadamo se da ovaj zakonski tekst omogućava da ukoliko dođe do primjene ne bude nikakvih problema ili da ne izazove nikakve moguće poremećaje dalje na tržištu.

Što se tiče postavljenih pitanja.

Gospodinu Damjanoviću dugujemo odgovor na pitanje vezano za likvidatore. U članu zakona koji ste vi već vidjeli imenovanje i razrješenje likvidatora propisani su određeni uslovi. Jedan od tih uslova je da lice koje bude imenovano bude sa spiska stečajnih upravnika. Listu stečajnih upravnika vodi Privredni sud u Podgorici. Da bi se postalo stečajni upravnik jedan od uslova je da se ima visoka stručna sprema. Da bi neko mogao da bude stečajni upravnik društva za osiguranje on ne može biti stečajni upravnik u nekom drugom pravnom licu. To je takođe jedan od uslova koji su od velikog značaja da bi se taj postupak stečaja nad društvom za osiguranje mogao sprovesti od početka do kraja sa potpunom pažnjom i posvećenošću tog nekog ko je izabran i da ga vodi i ko je stupio u prava i obaveze svih organa upravljanja društva.

Spisak upravnika koliko znamo do sada je jako veliki i određeni broj lica svakako zadovoljava i ove uslove koji su ovim zakonom predviđeni.

Dalje, što se tiče pitanja prethodnih postupaka koje je pomenuto od strane više poslanika danas. Prethodni postupci, odnosno primjena ovog zakona na predloge koji su predati prije stupanja na snagu ovog zakona. U pitanju je član 43 Predloga zakona kojim je propisano da ono što je u fazi preloga pred Privrednim sudom, a po čemu nije pokrenut postupak prinudne likvidacije ili stečaja, bude okončan po novom zakonu. Tako da ne može doći do spora, samo ono što je u fazi predloga, a po čemu već nije pokrenut

postupak. Tako da u principu slučaj Magnat osiguranja o kome se takođe diskutovalo danas je slučaj po kome je već otvoren i početak postupak sudske likvidacije. On će biti okončan po odredbama Zakona o stečaju. Zakon o stečaju predviđa da se prinudna likvidacija sprovodi shodno odredbama zakona koji se odnose, da, da se sprovede shodno odredbama koje se primjenjuju na stečaj. U skladu sa tim Privredni sud postupa i sprovodi dalje radnje i procedure.

Što se tiče pitanja koje se postavilo u vezi sa velikim brojem stečajnih postupaka i likvidacionih postupaka koji su otvoreni u Srbiji, to su postupci još iz doba 2005-2006. U Srbiji je tada Narodna banka Srbije otvorila preko 20 postupaka te vrste iz razloga što društva za osiguranje nijesu uspjela da se usaglase sa novim zakonom. To je razlog, između ostalog, zbog koga je sad pred Privrednim sudom u Podgorici i otvoren ovaj postupak sudske likvidacije nad Magnatom. Mi drugih slučajeva te vrste nijesmo imali.

Što se tiče isplatnih redova, isplatni redovi u ovom predlogu zakona nijesu se mijenjali u odnosu na postojeći zakonski predlog sa jednim izuzetkom što je napravljeno preciziranje, pa je garantni fond koji posluje pri nacionalnom udruženju osiguravača naglašen da je to jedan poseban isplatni red.

Bilo je još ... vezano za prenos portfelja za odnos, za to da li je prenos portfelja obavezan ili je dobrovoljan i u kojim slučajevima. Kod dobrovoljne likvidacije prenos portfelja je obavezan, što znači da se saglasnost, odnosno Agencija neće dati saglasnost na dobrovoljnu likvidaciju ukoliko to društvo za osiguranje ne nađe nekog ko bi želio da primi taj portfelj i koga taj primljeni portfelj neće finansijski ugroziti, jer jedan veoma bitan aspekt svega ovoga i po Zakonu o osiguranju je da prenos portfelja može dobiti saglasnost Agencije samo ako on finansijski ne ugrožava ono društvo za osiguranje i osiguranike onog društva za osiguranje koji ga prima.

Što se tiče stečajnog postupka, tu je već moguće, ali nije obavezno izvršiti prenos portfelja. Toliko, hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Sa ovim smo završili raspravu o ovom Predlogu zakona.

Obavještavam vas da dajem pauzu do 14 h.

Dakle, imajući u vidu očekivanje Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i čekajući ministra finansija koji treba da dođe kako bi nastavili rad po dnevnom redu.

Pauza od pola sata, hvala vam.

-pauza-

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Uvaženi građani, poštovani poslanici nastavljamo sa današnjim radom.

Prelazimo na **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Radoje Žugić, ministar finansija i Milanka Otović, načelnica Direkcije za državnu imovinu u Ministarstvu finansija. Pozdravljam ih.

Izvjestioci Odbora su Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Rešid Adrović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Želi. Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi profesore Raduloviću.

Poštovane posanice i poslanici, dame i gospodo,

Pred nama je danas predmet katastra, odnosno izmjene i dopune Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti. Ovim zakonom uređuju se državni premjer, katastar nepokretnosti i upisi prava nad nepokretnostima, katastar vodova, osnovna državna karta i topografske karte, premjer državne granice, nacionalna struktura geoprostornih podataka, geodetski radovi i inženjersko-tehničke oblasti, druga pitanja od značaja za državni premjer i katastar.

Prilikom primjene navedenog zakona u prethodnom periodu uočeni su određeni nedostaci i biznis barijere. Tako da je pored ostalog razlog za donošenje ovih izmjena i dopuna upravo problemi koji su uočeni u prethodnom periodu, dakle nedostaci, biznis barijere, ali i potreba jačanja pravne sigurnosti subjekata na koje se ovaj zakon odnosi. Takođe, razlog za izmjene i dopune ovog zakona je i namjera da se isti harmonizuje, odnosno uskladi sa zakonima koji su u međuvremenu stupili na snagu, prije svega sa Zakonom o notarima.

Predloženim zakonom će se riješiti pitanje dvojnosti licenci u inženjersko-tehničkoj oblasti imajući u vidu da Zakon o državnom premjeru i katastru nepokretnosti uređuje konkretno oblast, državnog premjera i katastra nepokretnosti te samim tim ne tretira i oblast inženjerske geodezije koja je uređena posebnim propisima. Ukidanjem dvojnosti licenci u ovoj oblasti ukloniće se i posebno administrativne barijere. Nadalje, ovim zakonom se povećava ažurnost u radu Uprave za nekretnine kroz načelo ažurnosti i povećava transparentnost kroz obaveze objavljivanja podataka kao i kroz kaznene odredbe za službenike organa Uprave za nepostupanje na propisani način.

Predlogom ovog zakona skraćuje se postupak izlaganja podataka na javni uvid i postupak po zahtjevu notara sprovodiće se po skraćenoj proceduri i žalba u svim slučajevima ne odlaže izvršenje, pa će postupak učiniti sigurnijim i efikasnijim.

Ovim predlogom zakona propisano je da se korisna površina računa po važećim standardima čime će se povećati osnovica za porez na imovinu, a samim tim i oporezivanje imovine fizičkih i pravnih lica koji su imao prava nad nepokretnostima, shodno propisu koji uređuje porez na imovinu. Posebno treba istaći da se izmjenama i dopunama ovog zakona pojačavaju novčane kazne za prekršaje kako geodetskim organizacijama, tako i drugim privrednim društvima i pravnim licima, ali isto tako i odgovornim licima u organima državne uprave, preciznije u katastru. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre Žugiću.

Pravo da postavi pitanje će iskoristiti kolegica Jonica. Da upozorim, razmatranje ovog predloga odredili smo da traje do dva sata. Pošto se radi o važnoj temi, molim vas da racionalno koristimo vrijeme. Imamo 45 tačaka, a imamo i još jedno zasijedanje sigurno ili dva do kraja proljećnjeg zasijedanja, tako znajte da moramo sve ovo završiti.

Izvolite, kolegice.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Nakon što završim pitanje, vjerujem da ćete razumjeti moje razloge. Dakle, 30. marta ove godine sam se obratila direktoru Uprave za nekretnine zahtjevom po članu 50 našeg Poslovnika tražeći obavještenje koje mi je bilo neophodno u pripremi za raspravu po ovom zakonu. Blagovremenije nisam mogla, prije 49 dana. Po našem Poslovniku obaveza direktora Uprave za nekretnine je bila da mi odgovori za 15 dana. Obratila sam se generalnom sekretaru urgencijom u tom pravcu i do danas nisam dobila odgovor.

Zato, koristim priliku da nadležnog ministra pitam da slučajno on nije nabavio informaciju koja je, mislim, i njemu vrlo korisna po raznim osnovama i kao resornom ministru za Upravu za nekretnine, ali i kao resornom ministru za finansije kojem će odgovor na ovo pitanje biti od značaja i za prihodnu stranu budžeta.

Pitala sam da mi se dostave podaci o tome koliko je po važećoj katastarskoj evidenciji posebnih djelova grada, odnosno stambenih prostora, poslovnih prostora, nestambenih prostora upisano u katastarskom operatu kao svojina nepoznatog vlasnika. Podatke sam tražila za Crnu Goru i po opštinama. Tražila sam informaciju o tome po kojem osnovu je izvršen takav upis. Činjenica je da se radi o nenormalnoj brojci u svim gradovima u Crnoj Gori, a o posledicama će, vjerovatno, više znati, po državu, a i po one koji su stvarni vlasnici nekretnina koje su upisane na nepoznatog vlasnika će mnogo više reći ministar. Živo me interesuje da nije slučajno ministar pribavio ovu informaciju pošto ja nijesam mogla i kako ćete mi posle pričati o ažurnosti u toj službi u odnosu na koju se odnosi ovo kada za 49 dana poslanik ne može da dobije odgovor što građanin tek doživljava. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Ministre, imate li odgovor za toga činovnika? Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Uvažena poslanice, daću vam svoj odgovor. Zaista, nijesam znao da je ovo pitanje upućeno 30. marta ove godine i logično je da je rok odgovora 15 dana. Rekao sam u svom uvodnom izlaganju, upravo ove izmjene i dopune zakona će proizvesti i kaznene odredbe svakog od nas i tako, nadam se, dovesti do većeg reda u ovoj važnoj i kompleksnoj društvenoj i državnoj oblasti. Definitivno katastar mora da bude uređeniji nego što je sada i na tom kursu, na tom putu je i Predlog ovog zakona, a naša dosljedna primjena uz jačanje svih kapaciteta će biti naša obaveza i odgovornost u skorom budućem periodu.

Moje izvinjenje za nepostupanje. Jer, u konačnom, odgovornost je ministra finansija za ono kada ne postupaju organizacije, odnosno pravna lica koja su u nadzoru u nadležnosti Ministarstva finansija. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Prelazimo na prvi krug razmatranja ovoga predloga. U ime Kluba poslanika DPS-a, kolega Vuletić. Izvolite, kolega.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, poštovani gospodine ministre sa saradnicom, uvaženi građani,

Da se podsjetimo, katastar nepokretnosti je javna knjiga ili registar nepokretnosti koja predstavlja osnovnu evidenciju o nepokretnostima i pravima na njima u Crnoj Gori. Upis podataka o nepokretnostima i pravima na njima vrši se na osnovu zahtjeva stranke ili po služenoj dužnosti. Vođenje podataka o nepokretnostima ima za cilj da licima koja se za to interesuju omogući saznanje o tačnom položaju i granicama nepokretnosti, vrsti zemljišta i načinu njegovog korišćenja, objektima koji se na njemu nalaze, kao i o pravima koja postoje na nepokretnostima. Katastar nepokretnosti Crne Gore je zasnovan na državnom premjeru i predstavlja osnovnu evidenciju o nepokretnostima i

pravima na njima. Mjerila koja opredjeljuju moderan katastar nepokretnosti su da je ažuran, tačan, pouzdan, javan i da su njegovi podaci brzo i jeftino dostupni svim zainteresovanim korisnicima.

U tom smislu, predlažu se izmjene i dopune postojećeg Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti u ovim odredbama gdje postojeća rješenja ne mogu odgovoriti efikasno na sve zahtjeve koji su uočeni u praksi. Tako se članom 13 predlaže da se o opisima u katastar nepokretnosti odlučuje po skraćenom postupku. U slučaju kada se promjena vrši na osnovu notarskog zapisa sa klauzulom intabulandi, odnosno izjavom o dobrovoljnom prenosu prava na nepokretnosti sa sebe na drugoga sa mogućim ograničenjem kako bi se na taj način otklonile prepreke za zakonsko ostvarivanje prava na nepokretnosti. Na ovako doneseno rješenje o upisu i na osnovu notarskog zapisa, ovom klauzulom žalba ne odlaže izvršenje rješenja, a povećava se i pravna sigurnost za učesnike u pravnom poslu. Samim tim se postiže veća ažurnost organa uprave i veća odgovornost notara.

Pored ostalog, cilj Predloga ovih izmjena i dopuna Zakona je da se pojednostavi i ubrza zakonsko ostvarenje prava sticaoaca nepokretnosti. Takođe, razlog za izmjene i dopune ovog zakona je i namjera da se isti uskladi sa zakonima koji su u međuvremenu stupili na snagu i to, prije svega, Zakona o notarima i Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata. Novim Predlogom zakona steći će se uslovi da Uprava za nekretnine na osnovu skraćivanja rokova za upis nepokretnosti u odnosu na dosadašnja zakonska rješenja obezbijedi potrebne uslove za rasplaganje ažurnijom bazom registracije nepokretnosti. Na taj način će se obezbijediti i veći stepen sigurnosti građana, pravnih lica i bankarskog sistema u katastarskoj evidenciji.

U dijelu kaznene odgovornosti uvode se nove kazne od člana 23 do 27, posebno za geodetske organizacije, privredna društva i druga pravna lica zbog neovlašćenog vršenja poslova ili ako u propisanom roku ne podnesu zahtjev za upis prava svojine na nepokretnosti. Novim članom koji se posle člana 180 dodaje, novi član 180a, pojačava se ažurnost rada zaposlenih u Upravi za nekretnine kroz novčane kazne za prekršaje odgovornih lica u organima uprave zbog neblagovremenog postupanja, o čemu je do sada u uvodnom slovu bilo riječi i odgovora gospodina ministra uvaženoj kolegini Jonici na postavljeno pitanje vezano za neažurnost ili neažurni rad eventualno nekog činovnika u tom organu.

Na osnovu izloženog, time završavam, cijenim da se radi o predlogu dobrih rješenja koja će bitno uticati na efikasniji i kvalitetniji rad svih subjekata na koje se zakonske izmjene i dopune odnose, pa isti podržavam i predlažem Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega, na tačnosti vremena.

U ime Kluba poslanika DF-a, kolegini Kalezić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Pozdravljam vas, ali mi je neobično da ovako važna tema nije zavrijedila 10 minuta uvodnog izlaganja, ja to ne mogu promijeniti, ali samo ukazujem da prosto nekako kao da ne uočavamo važnost.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Sve je važno, izvinjavam se kolegini, 45 tačaka ovoga dnevnog reda, još imamo dva zasijedanja.

JELISAVA KALEZIĆ:
Zašto ne radimo u srijedu?

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
U srijedu je parlamenat studentski. Moramo ...

JELISAVA KALEZIĆ:

Pa preče je da završimo posao, ali dobro, nemamo vi i ja tu nesuglasica.
Hvala gospodine potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovana Skupštino, poštovani gospodine ministre Žugiću sa saradnicom i prije svega poštovani građani,

Ovdje se radi zapravo o stvari koju možemo da riješimo i ovako, gospodine ministre, predlažem da povučete ovaj predlog zakona. Ukratko ću reći zbog čega to predlažam. Ovdje se pojavilo nekoliko stvari koje su suviše nedorečene, tako da izaziva malo sumnju šta je to što stoji iza ovih izmjena i dopuna.

Šta je suština? Suština je da bi u ovom izvještaju trebalo da stoji nešto što vaša stručna služba nije pripremila, a to je izvještaj o utvrđenim propustima i zloupotrebama u službi koja se bavi državnim premjerom i katastrom, bilo da se odnosi na pojedince bilo da se odnosi na čitave djelove službe. Molim vas lijepo, iz novina smo saznali da je u jednom trenutku cio ili bezmalo cio kotorski katastar otišao sa radnog mjesta na čekanje, odnosno u zatvor. To je jako alarmantno i ako ništa drugo zahtijeva da se kaže to je bio jedini primjer u istoriji katastra Crne Gore da se tako nešto desilo, ali nije. Mi takoreći iz dnevnih novina imamo bezbroj podataka gdje se govori o pravnom nasilju, gdje se ukazuje na neznanje i gdje se dođe do podataka koji su toliko nelogični da ima smisla postaviti pitanje. Gospodine ministre, da li je bilo slučajeva korupcije, to je vaš resor, u državnom premjeru i katastru? Ako jeste, onda se nikakvim izmjenama i dopunama zakona to ne može raditi, a ono što izaziva alarm, to je obrazloženje da se ovo radi da bi se uklonile biznis barijere. Dakle, ja nijesam našla ni iz osnovnog teksta zakona, ni iz predloženih izmjena i dopuna da ima ikakvog razloga za uklanjanje biznis barijera. Ako ovo nije tiha priprema nečega što Vlada nastoji da ostvari kao scenario Buljarica, onda ne znam šta je. Nijesam paranoična iako po godinama mogu da budem, ali molim vas, trebamo da budemo oprezni jer ovaj tekst zakona ne uklanja nikakve biznis barijere, niti ih treba uklanjati.

Samo da nekako bolje iskoristim vrijeme. Dakle, kao što rekoh na početku mislim da je mnogo bolje da ovo povučete i da se prvo da jedna ozbiljna analiza i Skupštini, i javnosti da li je bilo i kakvih je bilo propusta, stručnih neodgovornosti u poslu ili zloupotereba u službama državnog premjera i katastra.

Ako stignem i ako mi se bar još jedan minut ili minut i po odobri, ja ću iznijeti tri primjera koje ja znam vrlo karakteristična, koji ukazuju na jako čudne stvari, sa čime nije moguće se složiti.

Sada ću samo da pređem na pojedinačno jer potroših mnogo vremena, mislim da ipak treba poći od suštine. Za vašu informaciju, a prenesite stručnoj službi koja je ovo radila i koja se stara o tome šta izlazi na sajt, dakle na sajtu nema izmjena i dopuna od 2011. ima samo onaj oblik zakona koji je usvojen 2007. godine. Ja sam skinula sa sajta da bih upoređivala i vidjela da su različite stvari i naravno, toga nema. Molim vas, ovo je 2015. Ako tamo sjede neki činovnici onda bi nešto trebalo ozbiljno da se radi.

Molim vas, idemo sad na nekoliko detalja koji meni ukazuju da su napravljeni ozbiljni propusti stručni, recimo član 1, predloženi član 1 koji glasi da u članu 1. riječi "...u inženjersko tehničkim oblastima" brišu se. Dakle, ovo nipošto i ni puku cijenu ne smije da se briše. Pogledajte integralni oblik člana 1, a zašto? Zato što je neophodno da

postoji konačna kontrola koja se i katastarski konstatuje kod izgradnje objekata i nadzemnih i podzemnih. Ako se ovo izbriše nikakva kontrola i nikakvo povezivanje sa tehničkom dokumentacijom neće biti moguće. Molim vas, gospodine ministre, povedite računa ko je i iz kog razloga ovako nešto izbrisao. Ako se radi o nekome ko je pravnik pa mu se učinilo da je ovo višak, onda stvarno ne treba tako raditi, ako se radi o nekome ko je iz struke, onda ga treba preslišati zašto je to tako rekao. To nipošto.

REDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Prošlo je minut i po.

JELISAVA KALEZIĆ:

Onda mi dajte samo malo, jer ovoga ima dosta.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Biće i odgovor kolegginice...samo da znate.

JELISAVA KALEZIĆ:

Javiću se ponovo.

Dakle, samo da završim pa ću kasnije morati da iskoristim kod odgovora.

U Predlogu se nalazi nešto što zvuči ovako - načelo ažurnosti. Dakle, državni premjer i katastar ukoliko nije ažuran, on ne postoji. Ako se sada uvodi načelo ažurnosti onda treba smijeniti sve koji su radili do sada u državnom premjeru i katastru, raspisati konkurs i reći ako budete neažurni nećete biti ni dana tu.

I do daljnega dok mi se ukaže prilika, ima puno i za to sam i rekla, očekivala sam do 10 minuta, a za ovo bi trebao okrugli sto a ne samo rasprava od dva sata.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Uvažavajući ... slažem se i ja, međutim i racionalnost vremena.

Zahvaljujem se.

Uvažavajući jačinu riječ ima kolega Danilović. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, kolegginice i kolege, gospodine ministre,

Ja želim na ovu temu da govorim kratko i naravno da će mi biti dovoljno ovih pet minuta, tek da neke nejasnoće otklonimo.

I naravno moram početi sa protestom zbog toga što Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru na ovakav način sa ovoliko članova ja mislim da je zasluživao malo više prethodne priče. Mislim da smo pričali, gospodine ministre, u ovom parlamentu bar pet puta na ovu temu. Kad je ovaj zakon usvajan rekli smo da uređujemo oblast koja je za državu važna koliko i Ustava, da smo na putu da napravimo evropsku priču sa ovim dijelom zakonodavstva, a onda odjedanput, zbog uklanjanja biznis barijera mijenjamo značajan broj odredbi i pravo da vam kažem, vrlo je teško pratiti, volio bih da nas i vi ubijedite kao ministar, koji ima određeno povjerenje u ovom parlamentu, da ste dobro, vi lično, do kraja ispratili sve šta se ovim predlogom zakona ... Ono što odmah bode oči je ovo skraćivanje rokova propisane kazne za neažurnost i to bi trebalo da nas ohrabri da se povedemo za stavom kako se radi zaista o uklanjanju biznis barijera, jer nešto što je ranije moglo da se otegne, da kažem to kolokvijalno, na godinu dana. Sada koliko vidim mora da se odradi u 15 dana, je li tako, smanjeni su rokovi, ali ja uvijek pod tim, gospodine ministre, ne zamjerite na ovoj opreznosti, podrazumijevam i hitnost koja nekome može ići na ruku. Nijesam siguran da

nam je uprava dovoljno dobro organizovana da će odgovoriti ovakvom zahtjevu i standardu. Bojim se da ne bude više štete nego koristi.

Mogao bih da budem vrlo ličan pa da kažem da je nepravda koju imamo zahvaljujući neprimjenjivanju zakona sporosti, pa rekao bih i lošem rješenju, na to sam ukazivao kad smo donosili i osnovni zakon, nevjerovatna. Mislim da je samo ova oblast neuređenija od sfere ekonomije. Možda je ovo proizvoljno zaključak, ali ja držim da sam u pravu. Katastar je mjera ozbiljnosti države. Govorim jezikom koji građanin razumije. Propisati kaznene mjere za neažurnost ne znači imati kvalitetno vođenje knjiga jer danas, na današnji dan, gospodine ministre, vi morate u Crnoj Gori dokazivati svoju svojinu ukoliko se država ranije drznula da nehatom ili znajući, voljom pojedinca, uzme privatno vlasništvo, pa ste sami dužni da plaćate i vještake i cijeli proces i niko vam to neće kompenzovati čak ni u trenutku kada dokažete svoje vlasništvo.

Mogao bih i ja napraviti, čini mi se, možda uspjeti paralelu sa nečim što se zove najavljeni, pa povučeni, pa stabilizovani, pa destabilizovani zakon o eksproprijaciji, ili idemo dalje, ideja ili nacrt, ili predlog, dogovorite se šta je već o Buljarici, ali ću ipak stati samo sa ovom primjedbom da mi nije jasno potpuno i do kraja u kojoj mjeri ovaj zakon uklanja biznis barijere. Pretpostavljam da ćete dati odgovor. Mogao bih možda od vas da zatražim da napravite jednu analizu ili da probate da dovedete u vezu ove izmjene sa nadležnostima Zavoda za urbanizam i projektovanje. Hoće li im biti lakše, šta mislite, poslije ovoga ili teže? Vi znate odlično zbog čega vas to pitam, a to je nešto što ide nakon implementacije cijele ove priče.

Pogledao sam šta se sve podrazumijeva po ovoj novoj verziji pod nepokretnostima, gotovo sve, pa opet kod kolega koji ovo malo predanije i bliže prate, probao da nađem na koji način ste olakšali sad dobijanje ili na koji način izbjegavate ovu duplu licencu koja je, čini mi se, predmet pažnje ovih izmjena Predloga zakona, nije mi to jasno iz jednog razloga, izvinjavam se gospodinu potpredsjedniku 15 sekundi samo, nije mi to jasno iz jednog razloga. Pozivam vas da ovakve predloge za izmjenu zakona koji je temelj vladavine prava i poštovanja svojine, radite malo transparentnije da nam ovakve predloge ne šaljete kao gotovu stvar i mislim da bi bilo korektno da uvijek uz ovakav predlog pošaljete da ga ne jurimo po internetu i cijeli tekst zakona koji se mijenja da upoređujemo, jer je gotovo nemoguće ovoliko članova i promjenu tih članova ispratiti do kraja. Hvala lijepo i izvinjavam se.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Sada u ime SDP-a riječ ima kolegistica Vuksanović. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Hvala uvaženi predsjedavajući.

Kolege poslanici, uvaženi predstavnici Vlade, poštovani građani Crne Gore,

Nemojte mi zamjeriti što će moje izlaganje početi jednom konstatacijom, a to je da mislim da je zaista ovakve izmjene i dopune zakona kao što je ovaj zakon gdje temeljno znači fundamentalno pravo pravo svojine, naravno i druga strana prava, zahtijevalo malo ozbiljniji pristup jer su neke ključne norme ovog zakona zaista nejasne i mislim da ćete mi vi pokušati odgovoriti na ono što mi nije jasno.

Prije svega gledam novi predlog zakona i član 3 gdje vi nabrajate nove odredbe koje se odnose na nova načela upisa u katastar nepokretnosti. Mi znamo da pozitivna rješenja Zakona o državnom premjeru katastra nepokretnosti poznaje načelo upisa, načelo javnosti, načelo pouzdanja, načelo prvenstva, načelo legaliteta, formalnosti, gdje se kroz načelo legaliteta objašnjavaju formalno pravne i materijalno pravne pretpostavke

u pogledu sticanja prava svojine i ovdje dodajete nova načela: načelo obaveznosti, načelo određenosti i načelo ažurnosti.

Nije mi jasno u ovom obrazloženju vašem šta se podrazumijeva pod načelom obaveznosti. Na čijoj strani za koga leži načelo obaveznosti.

Kada govorimo o ažurnosti potpuno se slažem sa time da možemo govoriti o ažurnosti unošenja podataka u katastar nepokretnosti kod upisa bilo da se radi o vrsti uknjižbe, predbilježbe, pogotovo zabilježbe, jer zaista i podrazumijeva se da oni koji su zaposleni u upravi za nekretnine i područnim jedinicama, prvo treba ažurno da postupe u pogledu unošenja podataka, ali kada govorimo o nekim skraćenim rokovima, ako se može to načelno, nekim načinom reflaketovati u tom dijelu zaista se ne slažem sa tim.

Kad govorimo o unošenju bilo kojih činjenica kao kad je u pitanju recimo zabilježba, a da ne govorimo o tome kada se vrši upis sticanja prava svojine, mi znamo da taj postupak zaista treba da se odvija kvalitetno. Znači, u tom dijelu nisu važni što brže završiti posao, nego ga odraditi na kvalitetan način a da se ispoštuju svi oni uslovi za uknjižbu prava svojine koji se traže da bi neko mogao da stiče pravo svojine. Postavlja se pitanje da li će neko u katastar nepokretnosti možda pogrešno protumačiti ova načela ažurnosti, pa i pored toga što se ona odnose na ažurne evidencije podataka o upisanim pravima, možda i primijeniti ova načela na eventualne rokove i na brzo, brzo sticanje prava svojine, upravo onome što je govorio kolega Danilović.

Nije mi jasno kako je moguće u članu 10 sljedeća konstatacija, jer pravno je ovo nezamislivo. U članu 68, stav 3, riječi "lica koja nisu učestvovala u postupku, odnosno imaoci pravnog interesa" zamjenjuju se riječima "imaoci prava na nepokretnostima". U pravu imaoci pravnog interesa ne može se zamijeniti riječima imaoci prava na nepokretnostima, nikako. Jer, pravni interes je nešto što prethodi sticanju bilo kakvog prava, bilo da se to radi o nekom užem ili širem pravu. A kada govorimo o imaocima prava na nepokretnostima mi smo već stekli neko određeno pravo. Mi ovdje prvenstveno mislimo na pravo svojine, a može biti i sticanje nekih užih prava, kao što je recimo pravo zakupa u dijelu Morskog dobra. Tako da ova ovdje konstatacija u pravnom smislu riječi ne može da stoji, jer ako pogledamo teoriju građanskog prava znaćemo da su pravna nada i pravni interes jedno i da su to neki preduslovi za sticanje nekih prava u smislu imam pravni interes da uđem u neki pravni posao, a da li ću iz tog pravnog posla izaći kao vlasnik ili kao nosilac nekog užeg prava to ne znamo, a kada govorimo o imaocima prava na nepokretnostima mi smo već stekli neko određeno pravo. Tako da ovdje apsolutno ne može da stoji ova vrsta zamjene.

Drugo, zanima me kada su u pitanju zabilježbe. Znae kako, upis u katastar nepokretnosti može se posmatrati kroz tri vrste: uknjižba, to je upis kojim se zemljišno knjižna prava konačno stiču ili gube; predbilježba kojim se zemljišno knjižna prava ustavno stiču ili gube. Zašto ustavno, za to što je potrebno pravdati predbilježbu, a opravdati predbilježbu znači da neki od uslova za uknjižbu nije ispunjen, pa dok se taj uslov ne ispuni mi imamo predbilježbu. A onda imamo i različite vrste zabilježbi. Zabilježbe, to su činjenice koje se odnose na vlasnika nepokretnosti ili nam daju neke podatke, upoznaju neka treća lica u vezi sa određenim stvarima na toj nepokretnosti, nekih određenih činjenica i onda se grupišu dvije velike grupe: zabilježba ličnih odnosa i zabilježba imovinsko pravnih odnosa. Pored svih tih zabilježbi ja znam da nova vremena donose i nove odnose, ali me zanima zašto ste vi ovdje stavili zabilježbe notarskog zapisa sa oznakom pravnog posla, zašto ste stavili zabilježba morske obale, zabilježba Morskog dobra u skladu sa Zakonom kojim se uređuje Morsko dobro, zbog čega je sada ovdje bitno zabilježba Morskog dobra i zašto zabilježba notarskog zapisa sa oznakom pravnog posla. Pa u redu je, treba treća lica da su upoznata sa nekim pravnim poslom. Ali, onda je taj posao već zaključen i već proizvodi određena pravna dejstva. Jer, ako

nije zaključen onda nije potrebna zabilježba pravna. Postoje znači neki koraci koji prejudiciraju jedni drugog. I zanima me samo da mi odgovorite na član 13. U članu 120, stav 1, poslije alineje 3 dodaje se nova alineja koja glasi: "na osnovu notarskog zapisa sa klauzulom intabulandi". Mi imamo i notarske zapise koji se odnose na nepokretnost, a ne sadrže klauzulu intabulandi. Kao što je zakup. Šta je sa tim notarskim zapisom?

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Sada riječ ima u ime Kluba SNP-a poslanica Jonica. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Potpredsjedniče, dame i gospodo, poslanici, poštovani građani, gospodine Žugiću, gospođu Cerović,

Prvo, za ovu raspravu je neophodno da kažem ili da pitam nešto što svi mislimo, ali teško neko hoće da kaže.

Znate li ministre da je riječ katastar u Crnoj Gori sinonim za riječ korupcija? Znate li ministre da je riječ katastar u Crnoj Gori sinonim za pravnu nesigurnost? I jeste li svjesni za promjenom par normi ne možete povećati pravnu sigurnost, iako ste to napisali u obrazloženju zakona. Nego, da se pravna sigurnost može eventualno malo popraviti, promjenama u Katastru i to značajnim promjenama u Katastru. A da počnemo od ove priče, s kojom smo počeli raspravu o ovom zakonu. Dakle, i vi i ja sad znamo da postoji ogroman broj nepokretnosti u Crnoj Gori koje su upisane na nepoznatog vlasnika. To nije dobro ni za državu ni za stvarne vlasnike tih nepokretnosti. Ali, eto ja nijesam, a očigledno ni vi, jer biste valjda iznijeli taj podatak, uspjela da dobijem za dva mjeseca taj podatak od direktora Uprave za nekretnine. Iz tih razloga, mi danas govorimo o zakonu i o normama nekim drugim koje vi predlažete da se mijenjaju. A možda treba neku ključnu normu promijeniti da nam se ne bi dešavale hiljade i hiljade nekretnina da se upisuju na nepoznatog vlasnika. Ali, eto ne znamo, pa na osnovu toga ne možemo da radimo korekciju zakona, čak ni na dan kada o njemu raspravljamo. Naravno, ja pretpostavljam da gospodin Kovačević ima previše obaveza zato što je predsjednik Komisije za procjenu o nepokretnosti jedne jedine u ime Uprava za nekretnine od tri člana za čitavu Crnu Goru. Tako da procjenjuje i državnu i privatno sve po Crnoj Gori. Nema kad, vjerovatno, da odgovori na pitanje poslaniku, ali to je neka od daljih tema, kako to baš na takav način se definiše ta komisija, kako ona utvrđuje interes kad je u pitanju država, kako privatni vlasnik, ali biće priče kad budemo pričali o ovom Zakonu o eksproprijacije o nečemu drugome da se bavimo i tim procjenama i načinima na koji se oni vrše. Ali, ne mogu da se ne vratim na ovu priču. Znate li koliko građana u Crnoj Gori nema pojma da njihova nepokretnost nije upisana na njih nego na nepoznatog vlasnika? A onda imate članom 124 definisano zakone i to je član kojim se vi nijeste bavili, ako neko smatra da je upisom prava svojine u Katastar nepokretnosti povrijeđeno njegovo pravo svojine dakle, to što mu je upisano na nepoznatog vlasnika tužbu može da pokrene u roku od tri godine od dana izvršenog upisa. I ako meni slučajno nije trebao izvod iz lista nepokretnosti tri godine jer iz ni jednog razloga nijesam imala potrebe da ga negdje dostavim, ja mogu poslije tri godine i dva dana da saznam da nešto što je bilo moje, nije više moje, nego je upisano na nepoznatog vlasnika, nekog drugog vlasnika, ali sam eto izgubila pravo. I tokom donošenja prethodnog zakona, predlagala sam da ovaj rok bude tri godine od saznanja, a ne tri godine od izvršenog upisa, jer taj upis vrši ko zna ko i ko zna na koji način u ovom i ovakvom katastru. I ja ću vam ponovo takav amandman podnijeti jer to je jedini način da se donekle od ovakvog načina rada u Katastru zašтите naši građani koji se sa ovim svakodnevno suočavaju.

Takođe, upečatljivo mi je da se načelo ažurnosti uvodi. To je zaista kolegunica Kalezić savršeno rekla. Ako ne postoje ažurnost i evidencije u katastru gdje ga nije ni bilo, mada kakav je bolje da ga nije bilo. Ali, čudo da se u okviru toga ne definiše i ovaj dio da se radi o ažurnosti postupanja. Dakle, kad se već uvodi načelo ažurnosti logika je da se konstatuje da je to načelo se odnosi na ažurnost postupanja. Međutim, vi ste članom 8 propisali da je rok za izdavanje kopija plana i liste nepokretnosti osam dana. E, ako je muka da se odštampa jedan list nepokretnosti i da se pečatira i da se čeka osam dana, odnosno to je sad rok koji će definitivno biti najmanji koji će se čekati. Onda ne znam kako će se neki komplikovaniji poslovi, nije onda ni čudo što se onda 49 dana čeka od direktora dopis kad ste i vi dozvolili da se osam dana može čekati, ovako definisanim propisom, štampanje i pečatiranje jednog izvoda iz lista nepokretnosti ovako predloženim zakonom.

I do kraja priče vrtiću se na nešto što sam pričala i prilikom prethodne rasprave o izmjenama ovog zakona, o jednoj normi koja je neustavna u ovom zakonu i koja je takođe atak na pravo svojine, koja je suprotna članu 58 Ustava, gdje piše da se jemči pravo svojine i gdje niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes uz pravičnu nadoknadu.

Dakle, ovim Zakonom u članu 36 mislim pričam o važećem zakonu je propisano da ako se ne pojavite na izlaganju ili da ja to uprostim, ako ne okrečite krajeve svoje imovine u vrijeme kada je izlaganje i do određenog roka, da će vam se imovina upisati na državu Crnu Goru. Dakle, bez zakona, bez pravične nadoknade, zato što se nijeste našli tu, nijeste znali, kada je izlaganje, nijeste okrečili krajeve svoje imovine, vašu imovinu će upisati na Crnu Goru. Što će imati od toga Crna Gora? Neće naplatiti porez jer će imovina biti na nju, što će imati privatni vlasnik šok kad sazna da više nije na njegovo ime i postupak koji će da vodi oko toga. To nije norma kojom ste se bavili naravno. Ali, ako to ne prihvatite kao amandman koji ću podnijeti ja ću konačno ići prema Ustavnom sudu, pa da konstatujemo da je i ovo jedna od niza normi kojim se na neustavan način krši pravo svojine građana zagarantovano Ustavom.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Izvolite kolegнице Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Poštovane kolegнице, poštovane kolege, poštovani građani, poštovani gospodine Žugiću sa saradnicom,

Pitanje imovinsko-pravne sigurnosti u poslovima prometa nepokretnosti zavisi od zakonitosti rada katastra. To jeste puni pokazatelj pune vladavine prava. Ono što možemo konstatovati da smo od 50-godina prošlog vijeka imali nacionalizaciju privatne imovine i svojine onih koji su nekada imali mnogo, sada nemaju toliko, ali zato oni koji su u redovima Demokratske partije socijalista imaju mnogo više od onih koji su nekada bili bogati i to ne radom, nego na nekim drugačijim osnovama su došli do tog novca. Onda smo ušli u zonu pravne nesigurnosti, kroz nezakonit rad Katastra, a sada imamo vaše predloge zakona o eksproprijaciji koji je za nas neprihvatljiv, kao i Zakon o Katastru o kome da se razgovarati. Jer, postavlja se pitanje, da li nam je potreban kao društvu, kao državi promijenjen Zakon o Katastru i promijenjen Zakon o eksproprijaciji. Moj je odgovor da. Jer, znam da se tim promjenama mora pristupiti na jedan pažljiv i oprezan način. A da li je ovaj sadržaj ovih zakona koje vi predlažete prihvatljiv moj odgovor je ne. Kada je Zakon o eksproprijaciji, a kada je Zakon o Katastru, djelimično ne. Zašto?

Zato što predmet rada katastra bio je predmet rada Tužilaštva i još uvijek treba da bude i to što vi donosite zakone ne znači da će se oni dobro primijeniti, čak i da su najidealniji. Jer, čitanje recepata ne liječi, nego njihovo primjenjivanje. Morate pristupiti prvo primjeni onog što vam je preporučeno da biste uspjeli da negdje sebe izliječite kao društvo, a Katastar jeste jedna od raka našeg sistema i to iz razloga veoma često nepotizma, korupcije, partijskih veza, partitokratije i svih problema u koji smo mi kao društvo zapali i to bez i jednog izuzetka sa opštinom. Znači, imamo velike probleme i moramo te probleme da rješavamo, potpuno ovdje za Pozitivnu Crnu Goru u vašem zakonu ima prihvatljivih, logičnih i dobrih rješenja, ja ću ih obrazložiti.

Kolege su iz opozicije dali razloge zbog kojih neke odredbe ne prihvataju i meni se prihvatljive i rezoni koje smo do sada čuli, ali ja bih htjela da govorim i ono o čemu što je dobro u ovom Predlogu zakona, a dobro je to što se ipak ide na pojačanje pravne sigurnosti, kao advokat koji je dugo godina radio u pravosuđu. Ja znam, savršeno dobro kakve su neažurnosti katastra izazivale pravne posljedice sa stanovišta da smo imali promet po nekoliko puta nekretnina koje su prodane, zato što nije evidentirano, ažurno, da je nešto prodato. Imali smo kršenje osnovnog načela prvi u vremenu, jači u pravu. Vi ste ovdje predložili dobru odredbu u članu 4 gdje ste rekli, samo ste napravili jednu grešku tehničku, ali to je lako ispraviti. Gdje ste rekli da podatke iz zahtjeva za upis istovremeno se objavljuju na svojoj internet stranici, osim podataka koji se smatraju zaštićenim u skladu sa zakonom. Šta ovo znači? Ovo znači sada da svaka promjena koja dođe u Katastar više neće moći da bude samo kod njih tamo negdje skriven u fioci nego se mora svaki zahtjev, to je vrlo važno za pravnu sigurnost, odmah evidentirati na internet stranici. I ja kao advokat sutra ili notar imam mogućnost da, ima još jedan član ovamo koji omogućava da se dobiju podaci, odmah mogu da dobijem podatke šta se dešava sa tom nekretninom, a ne da se dešava kao što se u praksi ranije dešavalo poražavajućih stvari, da se jedna nekretnina po nekoliko puta prodaje zato što katastar nije efikasan.

Dalje, šta je ovdje još za reći da vrijedi? Ovo što je vezano za klauzulu intabulandi. Mora se znati da se notarima da po našem pravnom sistemu jedan veći stepen povjerenja. Mora se znati, ako idete na klauzulu intabulandi koju vam da prodavac, da ono može po skraćenom postupku da bude evidentirano u katastru i da ta žalba ne odlaže izvršenje rješenja. To jeste suština. Znači kako, suština pod jednim uslovom. Ako prihvatite rešenje iz Zakona o eksproprijaciji Pozitivne Crne Gore, vi imate kao vlast glavni argument da je taj postupak spor o eksproprijaciji i jeste spor. Mi smo ponudili da taj postupak bude hitan i on mora da bude hitan i mora Vlada da radi hitnije, ne da 60 dana utvrđuje javni interes nego 30 dana, mora katastar da radi ažurnije, mora Upravni sud da radi ažurnije, mora Ministarstvo finansija da radi ažurnije. Kako ćemo da riješimo problem sa dostavom i sa sudskom poštom? Tako što ćemo po Zakonu o vanparničnom postupku u postupcima eksproprijacije postaviti advokata po službenoj dužnosti. Kažete - košta, 50% neka bude od tarife. Najviše košta kada postupci dugo traju. Najviše košta kada imamo poziciju da građanin nema pravnu sigurnost da mu se nije platila pravična naknada, ali najviše košta ako gubimo investitore. To su suštinske stvari. Ne možemo više da tapkamo u mjestu, ali ne možemo ni vama da dozvolimo da vi arčite imovinu građana, a da im pri tom ne dozvolite da im se plati po pravičnoj naknadi. Nećemo dozvoliti da budemo neefikasni, nećemo dozvoliti da nemamo pravnu sigurnost, nećemo dozvoliti da vas u svemu slijedimo jer imate pogrešna rješenja. Kao država moramo naučiti da imamo pravni interes da zaštitimo javni interes i da zaštitimo, prije svega, interes građana i privatne svojine. Jer, malo ste nam jednom uzimali imovinu jer se ova vlast nije mijenjala od komunizma, od 50-ih godina ste nas opljačkali kroz nacionalizaciju i sada ovo malo što nam je ostalo, porodicama koje su nešto

naslijedile od onog što su nekada puno imale treba sada da eksproprijete, a da nam ne platite. Pa, neće moći. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Skoro je prošlo sat vremena, da znate, na polovini smo rasprave, a nije ni trećina poslanika, pa pričajte koliko mislite. Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

U okviru ovog predloga zakona reći ću malo o jednom važnom segmentu - unapređenju sistema vrednovanja nepokretnosti u okviru državnog premjera i katastra nepokretnosti. Vrednovanje nepokretnosti se sve više pojavljuje kao državna potreba bez koje se može zamisliti efikasno upravljanje nepokretnostima i rješavanje brojnih potreba društva. Za uspješno vrednovanje nepokretnosti neophodno je imati ažurnu, tačnu i potpunu bazu prostornih i tržišnih podataka koje uz pomoć kompjuterske tehnologije i odgovarajućih programskih rješenja obezbjeđuje neophodnu infrastrukturu za pouzdano vrednovanje nepokretnosti. Različite potrebe za procjenom vrijednosti nepokretnosti od oporezivanja imovine, eksproprijacije, poreza na prenos apsolutnih prava, poreza na nasljeđe i poklon, naknada u postupku konverzije prava, kreiranja politike upotrebe zemljišta do uzimanja hipotekarnih kredita i dr. Službenost kao karakteristika podataka procjene ogleda se u stvaranju svih pravnih i tehničkih preduslova za efikasno i pouzdano vrednovanje nepokretnosti na transparentan način, tako da najbolje odgovara potrebama razvoja tržišta nepokretnosti. Teorijski i praktično, procjena vrijednosti nepokretnosti se razvija kroz dva različita, ali u osnovi veoma povezana pristupa. Naime, procjena može biti pojedinačna i masovna. Oba pristupa su čvrsto utemeljena. Izbor jednog od njih posljedica je niza okolnosti prirodne procjene. U oba slučaja neophodno je uspostaviti punu saglasnost svih zainteresovanih činilaca i stvoriti uslove za uspješno i transparentno sprovođenje pojedinih aktivnosti. Svakako, u zavisnosti od namjene jedan i drugi pristup imaju svoje prednosti i nedostatke, a u praksi je moguće njihovo kombinovanje. Ako je motiv uspostavljanje razvoja sistema vrednovanja nepokretnosti za zadovoljenje zahtjeva poreskog sistema, pojedinačna procjena bi bila vremenski neefikasna, na izvjestan način nedovoljno objektivna, teško primjenljiva kod istovremenog vrednovanja većeg broja nepokretnosti, kao i visokih troškova.

S druge strane, masovna procjena ima svoje nedostatke. Ona ne dopušta vrednovanje uticaja svih pojedinačnih karakteristika kao kod pojedinačne nepokretnosti. Politika i procesi u svakoj državi, pa i u Crnoj Gori treba da imaju legitimnost i da su zasnovani na pravu i propisima. Pravne osnove sistema treba da stvore ambijent koji je dostižan i koji počiva na odgovornosti i efikasnoj organizaciji nosilaca funkcija. Da bi se u potpunosti ostvarili ciljevi politike fer vrednovanja nepokretnosti, neophodno je dobro planiranje, kompletni i tačni podaci na osnovu kojih će se primijeniti odgovarajući sistem za vrednovanje i dati pouzdane i tačne informacije o tržišnoj vrijednosti i nepokretnosti. Proces se ne zaustavlja samo na procjeni vrijednosti već se ona mora verifikovati kroz standardizovane procedure ocjene kvaliteta. Sa procjenom se moraju saglasiti imaoći prava kojima se mora obezbijediti pravo uvida i prigovora, odnosno žalbe na preliminarnu procjenu vrijednosti njihove imovine. Uloga imaoća prava je veoma važna u razvoju održivog sistema vrednovanja nepokretnosti, tako da svi postupci moraju biti

transparentni, a podaci i informacije u svakom trenutku dostupni javnosti. Odgovornost nosilaca funkcije vrednovanja proizilaze iz važnosti i fer odnosa prema svim građanima, odnosno građankama, kao i obaveze poštovanja odgovarajućih tehničkih standarda.

Veoma važan segment je ovo unapređenje sistema vrednovanja nepokretnosti. Još bih dodao nešto što je veoma bitno ovdje, a tiče se člana 24 ovog predloga izmjena i dopuna Zakona. Predloženom dopunom, takođe se uvode dodatne novčane kazne geodetskim organizacijama ako po završetku radova na izradi katastra vodova ili snimanju pojedinačnih vodova ne predaju organi uprave na pregled i ovjeru izrađeni katastar vodova ili elaborat snimanja pojedinačnih vodova sa svim podacima prikupljenim u toku izrade. Ovdje se ne pominje što je sa postojećim katastrom. Nama je stanje u opštinama katastrofalno. Katastar vodova, vodovoda, kanalizacija. Prosto da čovjek ne povjeruje da mi pojma nemamo o onome što je izgrađeno prije pet godina, da ne kažem o onome što je izgrađeno prije 40 i 50 godina, ali ćemo i kasnije o tome, nadam se, razgovarati. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Popoviću.

Izvolite ministre Žugiću, ako ima normalan čovjek da može odgovoriti na stanje u katastru, posebno kada dođe do smjene generacija. To je haos. Svjedok sam toga.

RADOJE ŽUGIĆ:

Hvala profesore.

Pažljivo sam saslušao sve govornike i čak evidentirao sve sugestije i primjedbe nesporno. Treba reći da je ovaj predlog izmjena i dopuna Zakona radila pravna grupa od najpozvanijih u državi, da je Predlog zakona prošao Vladina tijela, sjednicu Vlade, a nakon toga došao ovdje u parlament i prošao, čini mi se, bio sam na putu, nisam bio ovdje, jednoglasno dva skupštinska tijela. Došli smo sa tim zakonom ovdje na plenum i prilika je da čujemo zaista sve što su vaše sugestije, primjedbe na osnovu onoga što smo mi uradili u prethodnom periodu.

Moram reći na početku da smo zaista ozbiljno pristupili, kad kažem da smo, mislim na radnu grupu uz moj maleni doprinos, izmjenama i dopunama bez ikakvih skrivenih namjera. Čuli smo komentare, brojne komentare, da nesporno je potpuno, da je vladavina prava iskazana dominantno u ovom segmentu. Čuli smo komentare da je katastar jednako, ne bih da citiram, čuli smo takođe komentare o slabostima u prethodnom radu, o suspenziji jedne filijale čitavog organa, svjedoci brojnih novinskih natpisa i svjedoci još po nečega i ja to uzimam kao elemenat koji moramo u najhitnijem roku rješavati. Snažiti instituciju time proizvesti snažniju vladavinu prava i budite bez dileme, bez ikakvih skrivenih namjera je ovaj predlog izmjena i dopuna zakona. Ja sam to evidentirao, čuvam to na papiru da ne trošim vaše vrijeme, sve vaše sugestije. Ako bude trebalo i gospođa Otović da da svoje stručne komentare, ali generalno sve ono što je potencijalno korisno za ovaj zakon nemam dilemu da prihvatim i da idem prema Vladi. Upravo, navešću primjer uvažena poslanice Jonice, dva amandmana koja ste definisali, iz mog ugla ekonomskog, ne pravnog, prihvatljivo.

Sugestije po tri osnova koje je dala poslanica Kalezić, takođe su na mjestu, s tim što član 1 je uređen nekim drugim propisima, ali o tom po tom, sa nadležnima koji su više u fahu.

Generalno, dakle ovaj zakon nema namjeru da na jedan način ili na mala vrata ili sa skrivenim namjerama uradi bilo šta. Jako je dobro, želim da se zahvalim poslanici Jasavić, dala one sugestije koje donose kvalitet više u pravnom uređenju najvažnijeg segmenta države, a to je imovina i imovinski aspekti tog segmenta.

Ako uspijemo da, a dužni smo na kraju, da implementiramo sve što ovaj zakon propisuje, polazeći od načela, od smanjivanja biznis barijera, nema nekih poslanika koji su postavljali pitanje, pa se ne bih osvrtao na to, generalno ćemo unaprijediti kompletnu ozbiljnost i ne sporim sa gospodinom Danilovićem da je mjera ozbiljnosti države upravo i u ovom organu, možda čak i najviše. Prostor za njegovo poboljšanje u kvalitetu, u ažurnosti, u sigurnosti, u pravima građana postoji i ja sam ubijeđen da ovi elementi predloga izmjena i dopuna Zakona o katastru, upravo idu ka tom pulsu uz sve ono što ste dali kao korisne sugestije koje ćemo vrlo ozbiljno razmotriti, provjeriti na Vladi i eventualno se vratiti u doradi ovog zakona na plenumu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala ministre.

Elektronska identifikacija, baza podataka osnov svega, da se ažurira od Austrougarske pa na ovamo, i turskoga doba, pa da vidite koji je to haos. I one knjige, puni podrumi, ne može niko uskočiti u njih.

Komentar na komentar, idemo redom, prvo kolegica Kalezić, izvolite.

Kolegice Kalezić, pošto je kolega Vasiljević ustupio vrijeme vama, a on je imao pet minuta, vi ćete imati dva tri minuta više. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

... on je ovdje ali je nešto hitno morao da pođe i to je rečeno.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Što tumačite kad sam ja to protumačio ...

JELISAVA KALEZIĆ:

Potvrđujem to što ste rekli.

Iskoristiću ovo vrijeme da ukažem na nekoliko karakterističnih primjera koji pokazuju da se nešto vrlo teško objašnjivo događalo i događa još uvijek sa državnim premjerom i katastrofom. Kada je počela da se gradi Zavala a ta stvar nije dovršena ni do danas, volšebno je dio privatne imovine bio uknjižen na opštinu Budva i omogućeno privatnom investitoru kome je opština to ustupila da gradi. Onaj dio priče da je počeo da gradi bez postojanja detaljnog urbanističkog plana ću preskočiti, omiljen je bio tada investitor.

Idemo dalje, kad je prodat Telekom, desila se skandalozna stvar dovoljna da se razriješe i dospiju u zatvor svi rukovodioci svih službi po crnogorskim gradovima za katastar. Šta se desilo? Ono što je bila imovina grada, imovina građana, prodato je Telekomu. To nikako nije moglo da se uradi ako neko iz državnog katastra to nije omogućio. Molim vas, gospodine ministre, te stvari ne zastarijevaju, ja se nadam da ćemo doživjeti Zakon o lustraciji, dakle ne može neko da dođe i da vašu imovinu iz Bara Žugića proda meni a vi tek saznate koju godinu kasnije ili obrnuto. Mislim, ali da vidimo da može.

Primjer iz Kolašina, stojim kao svjedok, znam ime gospođe koja mi se požalila. Radi se o 2007. godini, žena živi stalno u Podgorici, ide ljeti u Kolašin, saznala je da je njena i sestrina imovina prepisana na bližnjeg rođaka bez ikakvog papira koji sistem poznaje, da bi taj bližnji rođak prodao Rusima. Znae šta mi je rekla, kad sam je pitala da li će nešto preduzeti, sin joj je advokat. Rekla je -ne.

Zamolila sam je, ima dva sina i njihove porodice, to je jedna mafija prodala drugoj mafiji, ja neću da mi djeca budu izložena. Tolika je pravna sigurnost građana Crne Gore.

Ovdje stojim kao svjedok, naravno njeno ime mogu otkriti tek ako ona dozvoli, jer ona se plaši za svoju familiju.

Treće, molim vas, opšte je mjesto, tu je kolega Dritan Abazović iz Ulcinja, do mene je doprlo, dakle zna cio južni dio Crne Gore, to se prenosi olako, da je čitava serija lažnih turskih tapija o imovini dobavljana iz Skadra preko advokatskih kancelarija crnogorskih da bi se državno, odnosno nekada ubilježeno na državu zemljište, preko tih tapija, da su vjerodostojne, u redu je, ali nijesu, ali je bilo dogovoreno koliko uzima advokat, koliko dobije onaj, i svi zadovoljni, država u minusu, bože moj, to je opšte mjesto.

I još jednu stvar gdje vam stoji, za sve rečeno stojim kao svjedok i za nešto kao ekspert ili za sve. Dakle, pitala sam se kako to da se saopštava da ima od 30 do 100 hiljada bespravno podignutih objekata u Crnoj Gori. Ta misterija i dalje stoji, kolega Sekulić ima neka objašnjenja, ja takođe imam neka, ali misterija nije još uvijek razjašnjena. Gospodine ministre, moja porodica ima porodičnu kuću naslijeđenu od roditelja u Bijelom Polju, useljenu 63. godine. Da bismo prošle godine saznali, naravno napravljena sa dozvolom, u to vrijeme prosto se nije postavljalo pitanje, da bismo prošle godine saznali da postoji teret, kaže bez dozvole je. Potražimo dozvolu, majke nema već sedam godina, otac je jako davno umro, ne možemo da nađemo dozvolu ali smo pismeni ljudi, naravno desilo se da je uništa opštinska arhiva, ali postoji arhiv grada, nađemo djelovodnik u kome piše da je dana tog i tog, pod brojem tim i tim, građaninu tome i tome izdato rješenje o lokaciji i građevinska dozvola. Uzmemo kopiju, priložimo, da bi prije 10 dana zvali iz uprave za nekretnine i rekli to nije ... morate da pribavite građevinsku dozvolu. Rekli smo, nema tih, ne možemo da nađemo poslije 50 i nešto godina nemamo prosto, nijesmo neodgovorni ljudi, ali tog papira nema, ali imamo dokaz koji važi kod suda. Ne, kaže u Sekretarijatu za urbanizam, kažu da to ne dolazi u obzir, treba samo dozvola. Dovoljno je da je neko prošao kroz jednu jedinu gradsku ulicu koja je regulisana gdje postoji urbanistička regulacija prepoznaće da je u toj, zove se Partizanska ulica, ne samo da je regulisano nego da su se ljudi držali urbanističko tehničkih uslova koji su tada gradili pod konac. Eto odakle proističke pravna nesigurnost. Ako se ovaj zakon usvoji ja ću tužiti Katastar u Bijelom Polju, doći će do vas. Počeću i ja da naplaćujem od sopstvene države iz sopstvenog džepa zbog maltretiranja, zbog pravne nesigurnosti. Zamislite puta 30, 50 hiljada, pa koleginica Jonica je rekla. To se ne može riješiti izmjenama i dopunama. To se može riješiti izmjenama službe, izmjenama pravila odgovornosti i boga mi dobrim kaznama za ono što se utvrdi da je nestručni rad, za ono što se utvrdi da je korupcija, za ono što se utvrdi da je neažurnost i kriminal.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala koleginice.

...i moj slučaj, htio sam i ja da kažem. Građani Crne Gore provjerite što je vaše je li vaše.

Idemo dalje. Izvolite.

LUIĐ ŠKRELJA:

Hvala profesore.

Uvažena gospođu Kalezić, uz puno poštovanje prema onome što ste rekli, osjećam potrebu kao građanin Ulcinja da reagujem i da pozovem gospođu koja je iznijela takve tvrdnje da zajedno pozivamo državnog tužioca i da pokrene inicijativu za sve lažne, kako ste naveli, tapije koji se koriste zloupotrebom tako što državnu svojinu, ako sam vas dobro shvatio, pretvaraju u privatnu, da bi je kasnije prodali. U Ulcinju

postoji jedan evidentan problem što na žalost malo pričamo o tome, postoji problem restitucije, problem vraćanja bespravno oduzete imovine građanima Ulcinja, što je živa istina, što znaju svi. Problem morskog dobra u širini od 2 000m gdje je kočnica da bi ljudi vratili tu imovinu. Tu su dva evidentna problema sa kojima moramo da se suočimo. Naravno, ti problemi su postali toliko značajni da je to postalo i kočnica za investicije u Opštini Ulcinj. Znete i sami smo svjedoci, kočnica, prepreka gospodine Kneževiću. Ne demantujem, niti imam namjeru da vaše riječi na bilo koji politički kontekst smjestim, ali sam životno zainteresovan da se državni tužioc bavi tim ljudima koji falcifikuju tapije, a ljudima kojima stvarno treba da vratimo imovinu non stop tamo ostaju bez vraćanja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Možda bi daleko bilo da se pođe do Ulcinja, pođimo zajedno u Sadine pa da vidite kako je, kao u kaubojskim filmovima. Znači, odozgo sa brda trkaju se kaubojski ko prvi to je njegovo. Ono vraćanje vinograda, sad je tako u Sadine, znam jer mi se žale moje komšije Tološani. Nisu još gospodine Bulatoviću, ne zna se još ko je jači, toga je i veća površina.

Izvolite kolegkinice Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Samo kratko želim da pozdravim, samo ako možemo da se čujemo, govorimo o važnoj temi. Ko je nezainteresovan može da se pridruži onima koji su van sale.

Želim samo da pozdravim veću kontrolu geodetskih organizacija i jaču kaznenu politiku zato što je u tom sektoru veoma potrebno da se izvrši zakonitost, kontrola zakonitosti rada i ovaj tretman licenci zaposlenih takođe je prihvatljiv. Ono što nije prihvatljivo, gospodine Žugiću, jeste to da bez depolitizacije, bez profesionalizacije i bez principa odgovornosti, za koje se zalaže Pozitivna Crna Gora od svog osnivanja, ne možete ništa sprovesti od zakona koje donosimo u ovom Parlamentu iz razloga što imamo sve ono o čemu govori afera "Snimak" što jeste poražavajuće za nas kao društvo. Ne možemo govoriti o vladavini prava dok imamo djelovanje koje se vezuje za aferu "Snimak". Bez pune implementacije, odnosno primjene Zakona o upravnom postupku i primjene ovih principa o kojima sam govorila još uvijek će katastar biti u pogledu pravne sigurnosti što divlji zapad. To je ono što moramo promijeniti jer ukoliko ne promijenimo ne možemo govoriti da idemo u susret evro integracijama na kvalitetan način, jer ono što štiti Evropska unija, ono što jesu evropske vrijednosti jeste privatna svojina, njena zaštita i poštovanje javnog interesa ukoliko se javni interes utvrđuje kroz transparentne procedure i ukoliko, kada se utvrđuje javni interes, funkcioneri drže ruke tamo gdje treba, to je na stolu, a ne u džepovima crnogorskog naroda. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolegkinice.

Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala.

Poštovani ministre,

Znam da je Vaša primarna uloga da čuvate kasu. Ne možete se Vi baviti sa svim i svačim, treba da dobro čuvate našu kasu koja je prilično bušna.

Što se tiče ovog, iznijeću jedan primjer koji se tiče katastra vodova, odnosno vodovoda u kotorskoj opštini i ako se to dešavalo prije nekoliko godina ne vjerujem da se išta promijenilo. Čovjek koji je decenijama radio u vodovodu i bavio se tim poslovima,

u vodovodu i kanalizaciji, umro je. Imao je i godina, prije toga otišao u penziju. Kotorski vodovod i kanalizacija nijesu više imali načina da naprave katastar jer sa njegovom smrću otišao je i katastar kotorskog vodovoda i kanalizacije. Ovdje se mi ne bavimo tim stanjem postojećim samo sa novim.

Druga stvar, naše knjige koje se tiču katastra nepokretnosti, imamo primjer iz Boke kotorske da naši građani, građanke ne mogu da dođu do tog katastra nepokretnosti, moraju da idu u Split, moraju da idu u Beč. Tu su jedine validne knjige da mi za tih koliko ima, skoro sto godina nijesmo uspjeli kao država da prenesemo to vlasništvo koje je već validno stotinama godina. To je ono što je veoma zabrinjavajuće. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Popoviću.

Prelazimo na drugi krug razmatranja predloga.

Prvo kolega Zarubica, pa zatim kolega Abazović.

Izvolite kolega.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani ministre Žugiću sa saradnicmo, poštovani građani,

Kao što je navedeno u obrazloženju Predloga zakona o izmjenama i dopunama suština izmjena je sadržana u potrebi otklanjanja određenih nedostataka. Pričali smo o tome i u prvom krugu i biznis barijera koje su uočene u dosadašnjoj primjeni važećeg Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, kao i potrebe da se pojača pravna sigurnost, te da se izvrši usklađivanje sa zakonima koji su u međuvremenu stupili na snagu a u posebnoj su vezi sa pomenutim zakonom. Podsjećanja radi, izmjenama i dopunama navedenog zakona iz 2011.godine takođe su otklonjeni određeni nedostaci, posebno u dijelu koji se odnosi na uključenje uprave za nekretnine u izvršavanju složenih i obimnih poslova državnog premjera i katastra nepokretnosti. Isto tako, postojeći zakon je dopunjen sa dva nova načela i to načelom obaveznosti, kao i načelom određenosti kojima je predviđeno da je svaki imalac prava na nepokretnost obavezan da podnese zahtjev za upis u nepokretnosti, prava svojine i drugih prava koje se upisuju u katastar nepokretnosti, kao i sadržine svakog upisa.

U roku od godinu dana za podnošenje zahtjeva za upis prava svojine na nepokretnostima, kao i drugih prava u katastru nepokretnosti, ovim Predlogom zakona skraćuje se na 15 dana. Razlog za ovakvu izmjenu prije svega ima uporište u usklađivanju sa poreskim zakonima po kojem osnovu je poreski obveznik dužan da podnese poresku prijavu i plati porez na promet nepokretnosti pa je rok usklađen, kao što je već navedeno, sa rokovima koji su propisani drugim zakonima koji uređuju slične oblasti.

Ovim Predlogom zakona uvodi se novo načelo ažurnosti, koje treba da poveća ažurnost rada organa uprave u dijelu vođenja ažurne evidencije, podataka upisanih pravima na nepokretnostima, kao i podnijetim zahtjevima za promjenu tih podataka. Takođe, predviđene su novčane kazne kroz kaznene odredbe za službenika organa uprave ako ne postupe na propisani način. Bitno je naglasiti da se ovim Predlogom zakona rješava pitanje dvojnosti licenci u inženjersko tehničkoj oblasti, s obzirom na to da je navedena materija urađena posebnim propisima. Kako je navedeno u obrazloženju zakona, ukidanjem dvojnosti licenci ukloniće se administrativne barijere.

Tako da se ovim Predlogom zakona briše poglavlje koje se odnosi na geodetske radove u inženjersko tehničkim oblastima.

U članu 120 koji govori o upisu u katastar nepokretnosti gdje se odlučuje po skraćenom postupku dodaje se novi stav u kome je organ uprave dužan da u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva odluči i na osnovu notarskog zapisa sa klauzulom intabulandi. Očigledno da se i ovim izmjenama i dopunama zakona povećavaju obaveze zaposlenih u organu nadležnom za poslove državnog premjera i katastra nepokretnosti, kako po obimu tako i po složenosti poslova. Iz tog razloga je potrebno obezbijediti određena finansijska sredstva u cilju jačanja administrativnih kapaciteta, o kojima je ovdje dosta bilo priče, kako bi ove izmjene i dopune bile efikasnije implementirane u praksi. Zahvaljujem potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Zarubica.

Izvolite, kolega Abazović, neka se pripremi kolega Obradović.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre, pomoćnice ministra, ministar nije trenutno u sali, poštovani građani Crne Gore,

Vrlo kratko oko predloženog zakona. Zaista podržavam sve inicijative koje idu u pravcu da se uvede veći red i veća kontrola vezano za katastar i to je bio i povod mog javljanja. Reći ću svoj stav koji je vjerovatno subjektivan i naravno odgovoriću cijenjenoj kolegici, profesorici vezano za moju percepciju stanja u katastru i u Ulcinju i generalno. Generalno, ministre, mislim da je katastar jedan od najvećih izvora korupcije u Crnoj Gori. Mislim da ukoliko toga niste svjesni da ste daleko od bilo kakve sistematske borbe protiv te korupcije. Moj lični predlog koji nikad vi nećete prihvatiti, ali mislim da bi prva stvar koju bi mogli da uradite jeste da smijenite sve načelnike katastra u Crnoj Gori. Bilo bi vrlo plodotvorno. Vjerovatno je da su ljudi iskustvom i naučili posao i da bi dosta teško bilo da ih neko možda zamijeni, ali vjerujete da je katastar zaista jedan od najvećih izvora korupcije u Crnoj Gori. To, zaista, smatram.

Takođe, pozivam tužilaštvo iako znam da tužilaštvo niti će se odazvati, niti će uraditi bilo kakvu kontrolu, niti će preduzeti bilo kakve mjere oko toga. Vezano za pomenutu problematiku, a koja se odnosila i na Opštinu Ulcinj, reći ću sledeće, vjerovatno ima i takvih primjera, ali ima i mnogo primjera da su ljudi išli na Cetinje u državni arhiv, da su donosili koje kakve papir, da su prije pet, šest godina sa dva svjedoka mogli da upisuju zemlju koja je bila milionske vrijednosti i da je država samim tim napravila velike gubitke. Zaista vas pozivam, ne samo što su ovdje kolege iz primorja, iz Boke, kao što je kolega Popović i kolegica Dragičević. Znamo kako je Austro-Ugarska bila pedantna što se tiče katastarsa. Opština Ulcinj je tražila, ministar urbanizma Turske je bio prošle godine, prošlog 01.maja u Ulcinju, tada je ponudio da da katastar od 1978.godine i dobili smo ga na CD-u. Vjerujte da iz tog perioda ima prilično uredno vođenje katastarske knjige, a da smo mi danas zaista potpuno sumanutu sa vrlo nejasnim pregledom stvari.

Još jedna stvar na koju želim da skrenem pažnju u ovoj diskusiji, to je bio takođe, jedan od motiva javljanja, jeste da svi zaista pričamo o investicijama, o toj potrebi, čak se to svelo do te mjere da čak i mnogo manji broj radnih mjesta koji bi mogao da se otvori je poželjno da dođu i apelujemo svi nekim ličnim kontaktima koje ostvarujemo, pozivamo te investitore da investiraju u Crnu Goru. Reći ću vam sledeće, vi ste nadležni za jednu komisiju koja se nalazi u Baru, vezano za restituciju. Ona donosi rješenja u

sred tenderskog procesa. Vi ne možete da valorizujete zemlju koja je jedan kroz jedan, državna ili opštinska, a hoćemo da valorizujemo zemlju koja je jedan kroz jedan privatna. Sad vas pozivam, apelujem, molim, kako god hoćete, ali zarad svih nas, zarad građana, nemojte da dozvolite da neke takve stvari se ponavljaju. Nama su sve investicije bitne. Država ne može da obezbijedi validnost i prohodnost na sopstvenom zemljištu, opština ne može da obezbijedi validnost na sopstvenom zemljištu. Kako ćemo onda da razgovaramo sa vlasnicima privatne imovine, kako ćemo njih da ubijedimo da njihova svojina treba da se valorizuje na ovaj i na onaj način?

Ja ću vam to postaviti i kroz poslaničko pitanje za deset dana, kada bude bilo, to ću vas pitati, evo sada javno kažem. Da vidim kakve ćete vi mjere da preduzmete. Je li to realno, je li to moguće da se dešava? Katastar je, ponavljam, jedan od najvećih izvora korupcije i da poslušate mene, vjerovatno nećete, prvu stvar koju možete da uradite jeste da smijenite načelnike katastra. Dešava se to i u policiji, smjenjuju se nije da se stvari sad poboljšavaju i tako, ali čak i personalne promjene su po neki put dobar podstrek za jednu novu metodologiju rada, za suzbijanje nekih veza koje ljudi vremenom, sticajem okolnosti, ali najčešće iz materijalnih razloga stvaraju i na taj način stižu neku ličnu korist. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Abazoviću.

Ima jedna makedonska izreka oko ove korupcije i smjene, a baš ovo sad Makedonci su umni, što bi oni rekli, osim ove hrabrosti sa protestima koji pokazuju i ja im čestitam na svaki način, kaže: Strah lozje čuva. Da je vrhovnog državnog tužioca tada bi ovi bili profesionalni. Strah loze čuva, jer svako hoće da upadne u tuđe loze, ali ako ga tamo čeka neko Boga mi neće preskakati. Zapamtite - Strah lozje čuva. Treba učiti od Makedonaca mnogo čega.

Idemo dalje kolega Obradović.

Izvolite ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Replika gospodinu Abazoviću, da sigurno neću postupiti po njegovim predlozima. Uredno evidentiram sve što ste kazali ovdje. Potpuno saglasan da je vladavina prava u katastru značajna dimenzija vladavine prava i sigurnosti svakog u Crnoj Gori gdje je kadrovska politika elemenat koji je jako važan, ali napraviću jednu digresiju. Ja sam prije nekoliko mjeseci, čitajući dnevnu štampu, našao naslov u kojem se kaže da je ministar Žugić postavio mimo znanja direktora načelnika u jednoj opštini i pomislite, taj nije pripadnik DPS-a. Dakle, ako idemo tim putem ne sporeći da kadar čini suštinu ulaganja u ljudske resurse i povratno od ljudi prema vladavini prava je nešto što je potpuno nesporno. S tim u vezi je i pitanje kadrova u komisijama restitucije. Znam za slučaj u Ulcinju, bio sam nekoliko puta u kontaktu sa predsjednikom opštine tim povodom i zaista moramo uraditi sve da osjetimo svi mi u Crnoj Gori vladavinu prava i da spriječimo sve elemente koji upućuju na izvore korupcije bilo u katastru, bilo gdje drugdje. Zato, javio sam se iz prostog razloga da vam repliciram, da ne odbijam ono što su zdravi predlozi, a na kraju ova diskusija je jako korisna, jer javnost je mjera, i transparentnost je mjera i vladavine prava. Jako je dobro da pričamo u ovom Parlamentu ovdje, da opomenemo one koji imaju loše namjere i loše činjenje, da ne kažem šta drugo. Tako da ovdje imate partnere i samo vas molim da shvatimo ovaj zakon.

Ovaj zakon nije politika, nije ni ekonomija, ovo je zakon vladavine prava i ovdje možemo naći zajednički jezik na primjeru onoga što je predlagala gospođa Jasavić ili gospođa Jonica, imamo potpuno zdrav, gospođa Kalezić takođe, imamo potpuno zdrave

elemente da dogradimo elemente koji su već dati u Predlogu izmjena i dopuna zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama ministre.

Izvolite kolega Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala ministre. Nemam šta više da dodam. Volio bih da postupite tako. Mislim da bi to bilo korisno. Nijesam ovo iznio iz političkih razloga vezano za primjer koji sam konkretno dao, tiče se zaista ekonomije ne samo Opštine Ulcinj, nego i Crne Gore i turističke ponude i vjerujete od toga niko ne bi imao štete, naprotiv imao bi samo korist. Mi smo šampioni u propuštanju šansi, tako da evo apelujemo imate partnere i sa druge strane za sve konstruktivne predloge imate partnere i u opoziciji, ali ipak je na vama odgovornost i politička i ona druga i pravna. Samo želim na kraju, da apostrofiram i ako nije predmet teme, ali jeste nešto što jeste pojava u regionu i da kažem isto što i profesor Radulović, da se ja lično solidarišem i podržavam opoziciona nastojanja u Makedoniji. Mislim da su oni primjer kako se treba boriti za pravdu i da nešto slično nadam se čeka i Crnu Goru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Znači, prevedeno ... ali nećemo sad o tome.

Kolega Obradović, pa kolega Labudović.

Izvolite kolega.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine Žugiću sa saradnicom, poštovane poslanice i poslanici, građanke i građani Crne Gore,

Ovaj Zakon o državnom premjeru i katastru nepokretnosti unaprijediće stanje koje je problematično zaista u ovoj oblasti, stanja u oblasti u svim katastrima mogu slobodno da kažem da nije na zavidnom nivou i na nama je to da ukažemo i da vidimo šta može da se poboljša i da se unaprijedi. Zakonska rješenja ovdje u ovom zakonu su unapređenje postojećeg stanja po pitanju normativa i po pitanju onoga što će se primjenjivati u praksi. Naravno da se u praksi dešava ova pravna nesigurnost, da posjedovni list, odnosno list nepokretnosti nije dokaz prava svojine ili zakupa ili državnine i tako dalje, nego često nešto sasvim drugo. Često u katastru i ako je pravni osnov za upis imovine upravo odluka suda, uvogori i tako dalje, upiše se po nekom drugom osnovu i tako dalje ili se začudite kada vaša imovina bude upisana na imovinu vašeg susjeda ili obrnuto, odnosno kada niste prisutni da obilježite svoju imovinu iz avionskog snimanja, a ona bude upisana na državu i obrnuto i tako dalje. Tada nijesu vam dovoljni svi dokazi koje imate, raniji posjedovni listovi, raniji ugovori o kupoprodaji i tako dalje, nego ako je greška u katastru traže od vas da idete na sud i da tamo dokazujete svoje pravo, što je jedan postupak koji iziskuje određene troškove i gubljenje vremena.

Vidim da se sada značajno promijenila politika po tom pitanju i po službenoj dužnosti može da ispravi svoju grešku u katastru što je veoma dobro, što je veoma kvalitetno po tom pitanju. One novine koje posebno ovdje želim da naglasim, što ovaj zakon donosi, to su novine po pitanju ažurnosti, odnosno efikasnosti grada, da u roku od osam dana je organ dužan da izda ispravu, odnosno da odluči po zahtjevu u tom

periodu od osam dana, odnosno da u roku od 30 dana da prenese plan bio da je to detaljni urbanistički plan, bilo prostorna planska dokumentacija, da je prenese u katastar, jer se često dešavalo da u praksi se ne poklapaju granice iz plana, iz katastra i granice sa samog terena. Dobijete građevinsku dozvolu, počnete da gradite po planu, tamo vi ste ušli u putni pojas ili u morsko dobro ili u imovinu susjeda i tako dalje, što znači da se ne poklapaju te granice i to zaista mora da se uredi na jedan kvalitetan način.

Ono što posebno moram da naglasim vezano za ovaj zakon i njegov kvalitet kada su u pitanju kaznene odredbe. To rijetko koji zakon sadrži, a to je ono što treba da suzbije biznis barijere kada je u pitanju odugovlačenje sa rješavanjem postupaka. Malo prije sam rekao, još su to istakli i moji prethodnici, da mora organ da odluči u roku od osam dana, mora da izda ispravu u roku od osam dana i mora da prenese plan u roku od 30 dana. Ako to ne odradi odgovorno lice u organu će se kazniti novčanom kaznom od 100 do 500 eura. Dakle, to je zaista pravi primjer na koji način treba suzbiti nerad i neodgovornost, neažurnost organa da mora da postupi po aktu u odgovarajućem roku. To će se suzbiti naravno i sa izmjenom Zakona o upravnom postupku koji takođe propisuje da se ne može više puta postupak vraćati prvostepenom organu nego treba drugostepeni organ da ga riješi, a naravno treba i preuzimati odgovarajuće mjere protiv onih koji tako neažurno i nekvalitetno rade.

U svakom slučaju ovdje se objavljuju i određeni podaci transparentno, javnosti su dostupni, značajne određene novine koje mogu da se takođe još inoviraju, dopune, da smo zadovoljni sa izmjenama i dopunama ovog zakona i sigurno će se unaprijediti stanje u ovoj oblasti. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega.

Riječ ima kolega Labudović, pa koleginja Šćepanović.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, zahvaljujem na vremenu koje ste mi dodijelili.

Gospodine ministre, iskren da budem ne smatram sebe nešto ni pozvanim ni odazvanim za raspravu po ovoj temi, ali me ponukalo to što imam utisak da mi zapravo uopšte nijesmo svjesni dubine problema sa kojim se kao država suočavamo kad je u pitanju katastar. Katastar je u uređenim državama podloga i temelj svih ostalih privrednih aktivnosti.

Navešću dva primjera. Ovdje se to često danas radilo, negdje 90-tih godina u jednom engleskom gradu gradila se pristupna petlja autoputu koji je prolazio tuda i kod projektovanja i kod izvršavanja procesa eksproprijacije utvrđeno je da jedna parcela nevelika, jedno imanje zaparloženo i zapušteno ne zna se ko je pravni nasljednik. Uvidom u katastar, napominjem, uvidom u katastar pronađen je podatak da je tu zemlju 1530. tu godinu sam zapamtio, engleski kralj tadašnji, dao jednoj domicilnoj porodici za neku uslugu koju je uradila kraljevskoj porodici. Gotovo godinu dana je trajalo traganje za naslednicima te porodice, nađeni su u Australiji, gospodine ministre, pri tom ne samo što nijesu bili svjesni da su naslednici te imovine, nego čak nisu bili svjesni ni da su naslednici te porodice, ali tako se to radi u uređenim zemljama, u zemljama koje imaju katastar.

Sad ću vam navesti drugi primjer, 1983.godine kao tada nezaposlen bio sam angažovan devet mjeseci kao šef mjesne kancelarije u mome selu. Tada su se izdavala uvjerenja za utvrđivanje matičnih brojeva građana. Dobio sam nalog iz Uprave skupštine opštine da ne izdam ni jedan dokumenat onima koji duguju porez. Tada sam nebrojeno

puta došao do zaključka da oni na koje se porez vodi i koji su nominalni vlasnici parcel na osnovu kojih su zaduženi tim porezom odavno mrtvi, a da su predmetna imanja po sedam, osam puta prodavana. Gospodine ministre, sa takvim katastrom nema ovoga posla koji ste vi predvidjeli ovim zakonom. Ima razlike, nije ista situacija u onom dijelu Crne Gore gdje je nekad te odnose odrađivala Austro-Ugarska i gdje ekonomski interes opredjeljuje mnogo odgovorniji odnos prema imanju. Za ralikom od recimo primorja, gdje se ne mjeri metrima nego santimetrima gore kod nas na sjeveru za polovinu imanja, znate ono kako kažu ... briga, gdje međe idu ovako, od ovog kamena koji je davno zarastao pa ono drvo koje je grom spalio prije 20 godina, pa onim putem kojim već odavno rastu jele i borovi, do onoga izvora koga više nema. U takvoj situaciji, ne želim da pravdam ni radnike službi katastra, ali u takvoj situaciji se ne može to završiti na valjan način.

Ono što je najvažnije, gospodine ministre, ovom zakonu je trebalo da prethodi nekoliko uslova da bi bio on operativan. Prvo i osnovno razgraničenje između države i takozvane komunice, koje ni do dan danas nije završeno, zatim nezavršen proces restitucije, gospodine ministre, nezavršen proces razgraničenja sa državom na onim parcelama koje je komunistička vlast, znate kojim, revolucionarnim zakonima oduzimala, proglašavajući to javnim i opštim interesom. Što je najvažnije, gospodine ministre, u vrijeme onog čuvenog investicionog buma u Crnoj Gori ogromna prostranstva Crne Gore su prodana stranim državljanima. To nigdje evidentirano nije, to nigdje nije razmjereno, ko zna ko je i čije je sve imanje tada prodao i to što vlasnici tog imanja sad čute i nijesu zainteresovani, ne znači da jednog dana se neće pojaviti sa određenim dokumentima. U međuvremenu će katastar to razgraničiti i prevesti na ovaj ili na onaj način. Sve dok se, gospodine ministre, ove predradnje ne završe, ovo je po sistemu džabe smo krečili.

Podržavam sve one mjere koje podrazumijevaju ažurnost, ali vas molim da svi imate na umu ogroman problem sa kojima će se te službe sutra suočiti zbog činjenice da je ovo sve rađeno s pet na devet i da nešto što traje stotinama godina na način koji ne valja, ne može se ispraviti za dva dana ni jednim zakonom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Koleginica Šćepanović, pa zatim kolega Damjanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, uvažene kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Kao što je već i rečeno, razlozi za donošenje ovog zakona jesu otklanjanje nedostataka i biznis barijera koje su uočene u primjeni ovog zakona. Samo ću naglasiti i ne samo biznis barijera, nego razlog je i omogućiti efikasniji postupak prije svega za sve građane Crne Gore. Pred nama je jedan kvalitetan akt i ovaj predlog je, smatram, obuhvatio možda ne sve nedostatke, ali one ključne nedostatke neefikasnog postupka što smo i sami kao građani osjetili na svojoj koži, a i kao zaposleni u drugim državnim organima čiji rad zavisi od rada katastra. Naglasiću da je u ovom predlogu postupak učinjen transparentnijim, jer je svaki zahtjev ubuduće će biti objavljen na internet stranici Uprave za nekretnine. Zatim, u cilju efikasnijeg sprovođenja ovog postupka izlaganja predviđeno je da komisija za izlaganje nakon sprovedenog izlaganja i svih utvrđenih činjenica donosi jedno rješenje kojim se utvrđuju i podaci o nepokretnosti i prava na njima, odnosno tim rješenjem će se rješavati i po podnijetim prigovorima na zapisnik, na izlaganje čime se postupak znatno ubrzava.

Pomenuću i izmjenu koju su pomenule već kolege koja se odnosi na rok od godinu dana za podnošenje zahtjeva za upis prava svojina na nepokretnosti, zatim da rok od osam dana da se ovjerena kopija lista nepokretnosti dostavi isključivo u tom roku, uvode se nove kaznene odredbe za geodetske organizacije i sve ovo što sam rekla i što je pozitivno u ovom predlogu zakona sve to stoji, ali je činjenica da se ovim predlogom predviđaju i norme koje će da ubrzaju ovaj postupak. Međutim, postavlja se pitanje da li će se zaista usvajanjem ovog zakona državni organ u ovom konkretnom slučaju katastar postati ožurniji i hoće li prestati da se u velikom broju krši pravo velikog broja građana na pravično i efikasno odlučivanje u upravnom postupku.

Da podsjetim, svi državni organi pa i Uprava za nekretnine su dužni da rješavaju na osnovu zakona i drugih propisa, te da su pri vođenju ovog postupka dužni da budu efikasni i da strankama omoguće da što lakše zaštite i ostvare svoja prava. Mi trenutno imamo situaciju da katastar neće da postupi po drugostepenom rješenju vašeg ministarstva, dakle imate trenutno situaciju da prvostepeni organ neće da postupi po drugostepenom rješenju vašeg ministarstva i to se dešava već nekoliko godina, neće da postupi niti po vašem rješenju, niti po presudi Upravnog suda i šta je posledica. Posledica nije samo za konkretnog građanina nego posledica je pošto je u pitanju investitor, posledica bude onda za čitav grad. Ovdje se zaista slažem sa kolegom Abazovićem da svi treba da činimo sve da privučemo investitore da dođu u naše gradove, ali ako će da ih sačeka ovakav katastar onda ćemo da trpimo svakao svi.

Takođe i sad u zakonu stoji upis prava po skraćenom postupku na osnovu pravosnažnih izvršnih sudskih odluka. Međutim, postoje prvosteni organi, katastri, koji neće da postupe po presudi Vrhovnog suda. Konkretni primjer imate, samo pogledajte koliko ima pritužbi ombudsmanu na rad upravo ovog organa i to je upravo i razlog zbog kojeg ja pozdravljam propisivanje novčanih kazni za prekršaje za odgovorna lica u ovim organima. Morate imati u vidu da su ove novčane kazne propisane isključivo za prekršaje koji se odnose na neefikasnost postupka. Ja, zaista, apelujem na Ministarstvo finansija da se na odgovornost u ovakvim slučajevima kada zbog neefikasnosti i ovakvog nezakonitog rada trpe opštine. Apelujem na vaš, s obzirom da vršite upravni nadzor nad radom ovog organa, apelujem da taj upravni nadzor učinite adekvatnim i efikasnijim u budućnosti i da do ovakvih slučajeva ne dolazi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegice.

Izvolite kolega Damjanović, neka se pripremi kolegica Bešlić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče.

Ministre, gotovo da se sad mogu složiti sa uvaženom kolegicom Šćepanović, koja je apelovala na vas da učinite mnogo ažurnijim vaš dio nadležnosti u odnosu na ovu upravu, jer se ovdje radi o organu uprave u sastavu ministarstva. Dakle, nije ovo samostalni organ uprave, već u sastavu vašeg ministarstva i onaj drugostepeni postupak i sve one radnje se vode negdje i u vašoj nadležnosti su i ne bih ja tu posebno odgovornost razlagao ovamo i onamo.

Naravno, očekivao sam da tu pored vas uz uvaženu kolegicu sjedi i direktor ove uprave, gospodin Kovačević. On nije ovlašćeni predlagač, mislim da je bilo potrebe da bude, s obzirom na činjenicu da kod ovakvih i sličnih predloga zakona uvijek imamo direktora tog organa, da bi malo imali razuđeniju raspravu, a da bude direktno. Ne vidim zašto ne sjedi on tu i smatram da je bilo potrebe kao direktor ovog organa svakako da da svoje viđenje i svoj stav.

Mogu da lamentiram, kao i ostale kolege, nad situacijom u katastru, pa se žalim, pa korupcija i tako dalje, pa bili u zatvore, ne bili u zatvore, da li je zakon mogao da dovede do mnogo zakonitijeg rada. Zakon mora da dovede do zakonitog rada bilo koga i to se na kraju sve svodi na krivično pravnu i političku odgovornost. Da zanemarim taj dio, od našeg žaljenja za tim i navođenja pojedinih slučajeva i pojedinačnih slučajeva neće ništa bolje biti.

Mene interesuje samo nekoliko stvari koje ste vi dali u ovom Predlogu zakona, veoma konkretnih pa da ih ovako malo protumačimo zbog javnosti. Za sprovođenje zakona nije potrebno izdvojiti dodatna finansijska sredstva osim potrebe za jačanjem kadrovskih kapaciteta. Jeste, ali ne kaže se koliko i onda dolazimo na kapacitete. U ovoj upravi, shodo budžetu za tekuću godinu radi 349 ljudi, državnih službenika i 2,6 miliona evra se izdvaja za plate, za zarade. Ukupni budžet je četiri miliona evra. Ne mali. Da ne upoređujemo sad sa te četiri miliona šta sve možemo i šta sve ne možemo, a od čega je 301.000 ugovori o djelu i 400.000 konsultantske usluge. To je ovaj Lan projekat i tako gdje mi dobijemo neki novac pa plaćamo njih tamo. E sad to je petina defakto budžeta i kažete da se moraju obezbijediti dodatna sredstva. Po meni je prvo problem u način na koji je upravo definisan. Nijesam siguran da bi napravili veliki iskorak time da bude samostalan, ali ne vidim ni da sa nadzorom koji vi imate u kontinuitetu kao drugostepeni organ je došlo do unapređenja u radu ove uprave i negdje bih volio da u tom dijelu date pojašnjenja šta sa pozicije ministra finansija, uticajnog člana Vlade ćete uraditi u kadrovskom i svakom drugom smislu jačanju i kapaciteta promjeni kapaciteta ne samo jačanju kako bi situacija bila mnogo bolja. Jer nećemo mi samo zakonom unaprijediti stvari ako ne promijenimo ponašanje, pa i u Katastru.

Jednu stvar ovdje testiram pred vama kao najodgovorniji čovjek u Ministarstvu finansija pred javnosti tiče se i poreske politike i odnosa poreza na imovinu koji je prihod lokalnih samouprava i Katastra kao osnovne podloge, je l' tako dokumentaciona na bazi čega se plaća ovaj porez. I sami znamo da su odnosi lokalnih organa Uprave poreskih organa i državnog katastra, odnosno katastara u opštinama veoma loši. To možemo negdje da damo na primjerima onoga što mi znamo u našim opštinama. Obično oni sjede u jednoj zgradi, pa su im blizu i kancelarije, ali su im odnosi gotovo nikakvi, osim privatnih odnosa koji dovode do svega ovoga što je ovdje pominjano, a tiče se korupcije i tako dalje, pa onda imamo cijele katastrofe negdje osuđene sa zatvorskim kaznama i nema ko da radi taj posao.

Da li ima razmišljanja da ovaj teško naplativi porez na imovinu u ovoj državi koji je prihod lokalnih samouprava, a koji se naplaćuje na bazi državnog katastra koji je u državnim rukama dovedemo u saglasje pa to bude prihod recimo države a država ustupi opštinama neki mnogo lakše naplativi prihod ili da se decentralizuje ova služba, pa da te poduče ..., kako ih zovu katastarske jedinice, odnosno ti katastri koji su u lokalnim organima samouprave, a imaju državne ingerencije budu negdje na nivou opština. Da jednostavno dovedemo, odnosno eliminišemo prebacivanje odgovornosti između Uprave za nekretnine, odnosno katastra u nekoj opštini i lokalne uprave prihoda koja konstantno limit traži u nesređenim knjigama i nemogućnosti da zbog nerada i neodgovornosti nekih tamo ne može da naplati onaj dio prihoda koji im po zakonu pripada. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala. Razumio sam zato što kolega Damjanović je otvorio toliko pitanja ekonomske politike da ministre samo treba da odgovara da, ne, da, ne, zavisno koje je pitanje. Okrug možda u nekom drugom nekom obliku.

Kao što sam rekao ima riječ kolegistica Bešlić, a zatim kolega Perić. Izvolite.

MAIDA BEŠLIĆ:

Poštovani gospodine ministre, načelnice Direkcije za imovinu, poštovane poslanice i poslanici, građani Crne Gore,

I ova današnja rasprava pokazala je da se zaista radi o jednom izuzetno važnom zakonu, Zakonu o državnom premjeru i katastru nepokretnosti. Kao u svim razvijenim društvima i u svijetu Katastar nepokretnosti Crne Gore je zasnovan na državnom premjeru i predstavlja osnovu evidenciju o nepokretnostima i pravilima na njima. Mjerila koja opredjeljuju moderan katastar nepokretnosti su da je ažuran, tačan, pouzdan, javan i da su njegovi podaci brzo, jeftino dostupni svim zainteresovanim korisnicima.

Na području Crne Gore postoje različite vrste evidencija i to: Katastar zemljišta izrađen na osnovu popisa, Katastar zemljišta izrađen na osnovu premjera i Katastar nepokretnosti, a u jednom dijelu zastupljen je i Popisni katastar. Pošto je za veći dio teritorije već izrađen Katastar nepokretnosti, a u toku je izrada katastar nepokretnosti izostatak teritorije, odražavanje državnog premjera katastra nepokretnosti, upisivanje prava nepokretnosti jedan od najvažnijih poslova Uprave za nekretnine.

Takođe sporost u izradi katastra nepokretnosti za cijelu teritoriju Crne Gore, činjenica je da još uvijek nije formiran ažuran katastar vodova definisan članom 130 važećeg zakona netransparentnost zahtjeva za upis neažurnosti u radu Uprave za nekretnine i tako dalje, što je svakako od razloga da predlagač predloži izmjene ovoga zakona, što znači, kao što smo čuli u raspravi, da kažem iz svih poslaničkih klubova manje više ovim izmjenama zakona se preciznije definišu određeni postupci u radnji što će sigurno doprinijeti otklanjanju većeg dijela nedoumica koje su se u dosadašnjoj praksi javljale kod primjene zakona, a samim tim da će ubuduće predmeti uspješnije rješavati u prvostepenom postupku.

Uvođene predložene obaveze Upravi za nekretnine Crne Gore, da istovremeno na svojoj internoj stranici, pored broja zahtjeva i vremena podnošenja objavi i podatke iz zahtjeva, doprinijeće da cjelokupni postupak pred organima uprave bude transparentniji, a i time da se pojača pravna sigurnost u cjelokupni postupak.

Takođe, skraćanjem postupka izlaganja podataka na javni uvid, kao i roka za podnošenje izvještaja za upis prava svojine na nepokretnostima i drugih prava u Katastru, te propisivanjem upisa u Katastar nepokretnosti po skraćenom postupku u slučaju kada se promjena vrši na osnovu notarskog zapisa. Isto takođe povećanje novčane kazne za prekršaje kako geodetskim organizacijama tako i drugim privrednim društvima i pravnim licima, kao i odgovornim licima u organima Uprave, trebalo bi da stimulatивно djeluju na prekršioca ovoga zakona.

Kroz propisivanje da će se korisna površina računati po važećim standardima, povećaće se osnovica poreza na imovinu, a samim tim i oporezivanje imovine fizičkih i pravnih lica koji su imali prava na nepokretnostima, shodno propisu kojima se uređuje porez na imovinu.

Svakako ću podržati izmjene ovog Predloga zakona. Ono što sam željela možda mi stvara neku dilemu, jeste činjenica. Prosto jedno pitanje predlagaču. Da li organ uprave može plan parcelacije po usvojenom detaljnom urbanističkom planu nanijeti na katastarske planove, naročito detaljne planove sa ogromnom razradom. Recimo u roku od 30 dana a pritom ukoliko to ne uradi predviđena je prekršajna kazna od 100 do 500 eura za odgovorno lice u organu uprave.

Takođe, mislim da je koleginica, poslanica Vuksanović pričala o potrebi da se još neke zabilježbe unesu u katastar. Naime, vi ste predlogom zakona 11 predvidjeli koje vrste zabilježbi treba da stoje u katastru. Ono što mislim da možda vaše stručne službe trebaju da sagledaju jeste da bi se možda trebalo za upis u katastar su veoma značajne

kao zabilježba koncesije, zabilježba ugovora o doživotnom izdržavanju, predbilježba i zabilježba postupka, jer se u praksi radi čestim upisima koji nijesu predviđeni ovim zakonom. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Bešlić. Prije nego što dam riječ kolegi Periću moram da vam nešto skrenem pažnju uvažene kolege. Da mi se već približavamo isteku vremena. Imamo još četvoro-petoro poslanika. Molim vas da shodno snazi u Parlamentu toliko i bude diskutantata. Dešava se da u pojedini poslanički klub svi od reda govore. 25% govore, a nema ni trećina, četvrtina. Znači ja hoću zajedno sa generalnim da uvažimo svakog poslanika, ali molim vas 1. avgusta ćemo doći, a nećemo usvojiti, razmotriti pola zakona. Da li sam bio dosta jasan? Jesam.

Idemo dalje. Kolega Perić, pa kolega Adrović.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Žao mi je što ministar nije tu, jer sam imao jedno vrlo konkretno pitanje. Mi danas ovdje raspravljamo o suštinu koji se odnosi za državni katastar, ali je osnovno pitanje ko će da primjenjuje taj zakon? Neki od njih su na čelnim pozicijama, čitajući ovaj zakon, možda već sad traže rupe u njemu kako da se opstruira, a biću vrlo konkretan u ovom slučaju. Prema informacijama koje smo dobili, znači na ostrvu Lastavici kao livada oko čega se digla posebna medijska pažnja. Pošto za vrijeme bivše SFRJ objekat Mamula nije bio upisan u katastar, nije za vrijeme dok je bio pod ingerencijom Vojske Jugoslavije. Prema informacijama sa kojima mi raspolažemo ta tvrđava nije upisana u državni katastar. Da li je ta informacija tačna? Ako je tačna, to govori gdje se nalazi katastar. Ovo je informacija koja je dobijena sa terena i ono što je vrlo bitno radi se o temi koja je po drugom osnovu zaokupila crnogorsku javnost. Kakav nam je katastar najbolje govore sudski procesi koji se vode - Budva, Kotor i Bar. Radi se o više desetina godina ljudi koji su procesuirani, još uvijek nijesu pravosnažno osuđeni za nezakonito upisivanje tuđe imovine na već neka povezana lica, da nikada do kraja nijesmo negdje vidjeli epilog tim stvarima. I ako u Crnoj Gori nemamo ni jednu presudu za korupciju na visokom nivou, evo gdje treba tražiti prvu možda pravosnažnu presudu upravo za tu vrstu presuda.

S druge strane ono što, čini mi se da upadamo cijelo vrijeme u jedan problem u jedan krug iz koga ne možemo izaći. Znači, ako je sistem koruptivan i ako informaciono nije uvezan, taj sistem je u potpunosti porozan, u potpunosti je nestabilan i vrlo je ranjiv. Obije stvari imamo na sceni u Crnoj Gori. Znači nije informatički vezan ni sa Poreskom upravom, nije uvezan ni sa drugim institucijama sistema, a sa druge strane elementi korupcije u mnogim oblastima su više nego prisutne. I ovdje kao malo gdje dolazi do izražaja ona rečenica da i najbolji metod u rukama pogrešnog čovjeka može biti pogrešan. Znači, možda bi više, evo možda da budem i blago ciničan, možda bi više značilo da ste našli uredbu, da u ovom zakonu imamo odredbu da je obaveza specijalnog tužioca da posjeti recimo katastarske opštine, recimo jednom u tri mjeseca možda bi više značilo za primjenu nego sve ove odredbe koje ste mijenjali. Naravno, jasno je da to ne može biti zakonska odredba, ali govorim sa stanovišta primjene zakona. Ovdje donosimo zakon koji ne znamo ni na kraju hoće li biti primjenjivan, a na kraju imamo tu situaciju u praksi da ono što se u narodu zove komun se tretira kao ničija zemlja. To se prepisuje, upisuje, dopisuje cio moto, cio kredo ove uprave, čast naravno izuzecima, ali u nekim situacijama se može svesti na gest piši-briši.

Tu je da se nešto napravi, nešto se ne napravi proknjiži, neproknjiži i nigdje naći trag tome. Ono što je na zas najbitnije jeste da u novom zakonu je takođe, koleginica Jasavić je govorila o tome, možda se moglo naći još sretnije rješenje kada je riječ u uknjižbi stanova koji se prodaju, pa se kupuju po više puta. Prosto je nevjerovatno da kada neko kupi stan ne dobije da se u katastru to odmah ažurira i da ljudi ne upadaju u tu vrstu dugovanja. Koleginica Jasavić se pozitivno osvrnula na taj dio, ali mi insistiramo na njegojoj primjeni i kao ideja nije loša, ali ajmo da vidimo šta će biti primjenjivano. Ono što, a čime ću i završiti Vi ste naglasili ovdje da je jedan od osnovnih motiva donošenje ovog zakona otklanjanje biznis barijera. Način na koji se vodi Uprava za nekretnine najveća je biznis barijera, a ne zakonodavni okvir. Znači, to je jako važno razlučiti.

Ponavljam, način na koji se vodi i upravlja prostorom je ono što je problem, a manje je to zakonodavni okvir. I do god se to ne desi, do god se nešto ne primijeni nama će biti mnogo validniji dokazi iz doba Marije Terezije, znači druga polovina XVIII vijeka iz austrougarskog premjera, nego onog što imamo na terenu u ovom trenutku u katastarskim opštinama i na kraju opet ćemo doći u tu situaciju da naš katastar više liči na sliku bez rama nego na ozbiljan administrativni organ. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala. Drago mi je što vi i kolega Labudović ste me podsjetili na jednu riječ komuna. Kad sam bio mali i znam da je bila komuna svetinja kao što je bila i crkvena zemlja. A danas otimačina. Kolega Adrović, pa kolega Milić. Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala uvaženi potpredsjedniče Skupštine Crne Gore, uvažene poslanice i poslanici, uvaženi ministre, poštovani građani,

Na dnevnom redu današnjeg zasijedanja Skupštine imamo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastaru nepokretnosti. Razlog za predlog izmjena i dopuna pomenutog zakona već smo u više navrata danas čuli, leži u činjenici i želji da se otklone određeni nedostaci koji su uočeni u dosadašnjoj primjeni Zakona o državnom premjeru u katastru nepokretnosti, kao i radi usklađivanja sa zakonima koji su u međuvremenu stupili na snagu. Pojavila se potreba o otklanjanju određenih biznis barijera koje su uočene u dosadašnjoj primjeni važećeg Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, kao i potreba da se ojača pravna sigurnost. Ono što bih pomenuo kao slabost osnovnog Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti jeste u sljedećem. Transparentnost i ažurnost rada Uprave za nekretnine je dosta na niskom nivou. Dosta dug postupak izlaganja podataka na javni uvid, izuzetno dug rok za podnošenje izvještaja za upis prava svojine na nepokretnostima i drugih prava, dug rok za upis hipoteke nad imovinom, dug rok za upis promjene u katastru, dosta se dugo čeka da se izvrši promjena u katastru ukoliko stranke ne potpišu saglasnost, neadekvatan način računanja korisne površine, nedovoljna kontrola rada geodetskih organizacija, nedovoljna ažurnost rada zaposlenih u Upravi za nekretnine i drugo.

Svi ovi, a i mnogi drugi razlozi bili su dovoljni da se predloži izmjena i dopuna Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti. Pomenutim izmjenama uvodi se obaveza Uprave za nekretnine, da pored broja zahtjeva i vremena podnošenja istovremeno na svojoj internet stranici objavljuje podatke i zahtjeva na taj način cijeli postupak učini transparentnijim. Ono što bi posebno pohvalio je povećanje ažurnosti organa uprave, jer će morati voditi ažurnu evidenciju podataka o upisanim pravima na nepokretnostima i podnijetim zahtjevima za promjenu tih podataka. Kroz načelo

ažurnosti rada Uprave za nekretnine Crne Gore uvodi se rok od osam dana od dana prijema zahtjeva za izdavanje javne isprave katastra nepokretnosti sprečava se odugovlačenje postupka izaganja.

Posebno bih istakao izmjenu u članu 12 gdje se mijenja rok od godinu dana na 15 dana za podnošenje prava za upis prava svojine na nepokretnostima, koji je i suviše dug, a i nije u skladu sa propisima iz oblasti poreza. Po kom osnovu je poreski obveznik dužan da plati porez na promet nepokretnosti? U članu 13 uvodi se novina da se o upisu u katastar nepokretnosti odlučuje po skraćenom postupku u slučaju kada se promjena vrši na osnovu notarskog zapisa, kako bi se na taj način otklonile prepreke na zakonsko sticanje prava na nepokretnostima. Žalba ne odlaže pravo upisa na osnovu notarskog zapisa, time se postiže veća ažurnost notara i organa uprave. Izmjena u članu 15 odnosi se na to da se korisna površina računa po važećim standarima čime će se povećati osnovica poreza na imovinu. U članu 20 uvodi se veća kontrola rada geodetskih organizacija ne samo o oduzimanju licenci za rad već i oduzimanjem prava za rad. Da bi se sve ovo ostvarilo biće potrebno više izvršilaca. O tome smo već danas imali priliku da čujemo, a i uvode se veće kazne za neblagovremeno postupanje. Zbog svega ovog što pomenuti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona donosi zbog veće ažurnosti koju ćemo imati, ja ću glasti na predlog ovog zakona. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama. Izvolite kolega Miliću, pa onda kolegunica Dragičević. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam. Mnogo je toga rečeno, već oko teme same Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti. Ja ću krenuti kroz ovaj državni primjer. Mene je bilo interesantno gospodine ministre da znam da li Vlada Crne Gore, da li resorno ministarstvo, da li je nadležna uprava, možda ima podatak o tome koliko ima nesporne državne imovine danas u Crnoj Gori, koja nije predmet nikakvog procesa restitucije, koja ... nekada u nekom budućem periodu mogla biti predmet interesovanja za aktiviranje nespornih u ovom trenutku dvije milijarde evra koje se nalaze na depozitima u bankama rezidenata Crne Gore. I prije nego što krenemo u elaboriranje svega ovoga ostalog, mislim da svaka kritika oko načina kako se vodi određena služba unutar organizacije kao što je Vlada Crne Gore treba da počne od toga ko je nadležan. Ako nemamo bazu podataka, ako ne znamo što je naše, kako možemo bilo šta drugima sugerirati, ili kako možemo dovesti u pitanje pokretanje bilo koje kaznene ili prekršajne odredbe u odnosu na bilo kojega službenika, ako osnovnu stvar ne znamo. SNP Crne Gore je napravio ministre i učestvovala je vaša predstavica i zahvalan sam na tome tribinu u Petrovcu čija je moja imovina. I možda je to sinonim i ove rasprave danas ovdje. Možemo se mi usaglašavati oko paragrafa, oko amandmana, oko toga pojedinačnih slučajeva ili ne pojedinačnih slučajeva, ali je pitanje da li jedno od osnovnih vrijednosti koje baštini evropsko pravo mi danas imamo zaštićeno u Crnoj Gori, a to je imovina.

Ne može to promijeniti ni jedan zakon. Pokušano je u prošlosti da se sa zakonom i bez zakona ostvaruju neka prava koja nijesu pripadala time, ali se vremenom jasno pokazalo da to ne zastarijeva. Imamo situaciju ministre da katastar upiše teret na objektu gdje postoje suvlasnici, a da pri tome nije ispoštovao zakon i da je dobio potvrdu od svih suvlasnika da se može upisati teret na tom objektu i znate kako se to rješava, da onaj koji nije obaviješten o tome da mu je upisan teret na njegovom objektu, mora da to sazna, pa da pokrene tužbu, a da u isto vrijeme niko u katastru ne odgovara zašto je na takav način to urađeno. I sada mi trebamo ustvari da budemo oni koji će čitavo vrijeme

da dežuraju i da svaki dan traže podatke o svojoj imovini da h ne bi slučajno neko upisao na njihovu imovinu određeni teret ili ograničenje. Ja sam imao danas poziv gospodina Kovačević, tražio me službeno nešto ne znam oko čega. Mislio sam da će danas doći ovdje pa sam htio da uštedim i sebi povratni poziv, ali ja ću ga zvati poslije ove rasprave, da vidim o čemu se radi. Ne sjećam se da sam ga nešto tražio, da mi je nešto trebalo.

Postoje služba u Crnoj Goji koja nikada ne štrajkuju. Postoje pojedinci koji o tome ne razmišljaju, obično je štrajk pokušaj da se zaštite osnovna egzistenciona prava ili zaposlenog ili bilo kojeg drugog. Imate informaciju koju je podijelila sa javnošću gospođa Jonica. Imamo jednu komisiju za procjenu koju čine tri člana. Ja sam se obraćao potpredsjedniku Parlamenta. Nijesam znao da je to takav način da vrši procjenu svega i onda mi zaista imamo neke supermene ovdje u Crnoj Gori koji uspijevaju da stignu na sve strane. Ja nikoga ne želim da optužujem unaprijed, ali gospodine ministre čini mi se, a naročito iz grada odakle ja dolazim da je ona olovka kojom se crtaju granice mnogo deblja u posljednje vrijeme nego što je bila prije 30 ili 50 godina i da se na volšeban način imovina koja je možda 200 evra kvadrat, 300 evra kvadrat gubi preko noći, a da pojedinci koji su samo ljubomorno mogli da sanjaju o tome zahvaljujući svojim vezama unutar ove vlasti, postanu preko noći multimilioneri. I ono što je bitno - ovaj zakon neće mnogo značiti gospodine ministre, ako mi ne napravimo rezove unutar onoga što treba Crnoj Gori, a to je gospodine potpredsjedniče Parlamenta nulta tačka tolerancije za svaki oblik korupcije i organizovanog kriminala kad počnu od nas dvojice ako nađu što, a onda da nastave bogami po čitavoj Crnoj Gori. Hvala vam velika.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Htjeli ste znači da rečete, pa onda nova Vlada. Izvolite kolegkinice Dragičević, pa onda završavamo sa kolegom Tuponjom i ministrom. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče Skupštine, uvažena Skupštino, uvaženi ministre sa pomoćnicom,

Ovaj zakon koji je danas pred nama ne mogu reći da nije nešto bolje u nekim segmentima, međutim, nijesam nigdje vidjela, a mislim da je to neophodno da se napravi revizija premjera. Kad je bio premjer imovine, kad je bilo to snimanje iz aviona imali ste jako puno to je znači bilo malo ranije, kad nije bilo mobilnih telefona, kad nije bilo onda ljudi koji žive u manjim selima, oni nemaju često ni struje, a ne da čuju preko radia i televizije nešto, nije niko iz mjesne zajednice pošao da kaže da pogledaju da se to premjeri, da se to obilježi. Isto tako imate ljudi koji žive negdje sa strane. Kada se plaća porez svi ih nađu, a kada je ovaj premjer bio u pitanju niko ih nije našao i onda sve što nije bilo obilježeno nekad su metnuli na opštinu, a nekad je to išlo bome i onaj ko zna da mu je tu neki rođak malo dalji on je to na sebe metnuo, tako da mislim da je neophodna revizija premjera. A posebno ono što je ne znam neko od mojih prethodnika rekao da urbanistička parcela i katastarska parcela nijesu iste. U opštinama ovih koji rade planove, oni kao da su došli na Mars pa je sve čisto i nema nikakvo vlasništvo, oni prave parcele kako njima odgovara, na žalost to nijesu parcele za nešto što je od vitalnog interesa za državu. To su parcele za zgrade koje prave da bi imali lični profit i onda vam uđe u vaše 15m, to mu morate dati, jer je tako arhitekta nacrtao i on vama potpuno uništi ono što imate, da držite baštinu na koncu konca. Mislim da je to neophodno. Ja mogu još da vam kažem da ove komunice. Komunica se tačno zna što je i ko je koristio i kako. Bilo je slučajeva, bar kod nas u Budvi, gdje su određeni ljudi na sebe to prepisivali i onda su prodavali i sad se tuže, para nema u svakom slučaju, a tuže

se da dokažu, čak je i svojina prodavana ne samo to. Imam jednu zamjerku na procjenitelje.

Recimo u jednom selu koje je dosta visoko u Paštrovićima procijenili su kvadrat zemlje po 225 eura, a Kraljičina plaža sami znate da je bila 50 eura. Ono što ne može da ide znači to se sve radi ono što bi narodski rekao otfrlje i to je mnogo ružno. Moram da kažem da ovaj katastar vodova, mi u Budvi imamo velike probleme sa tim. Nešto se zna za vodu ajde kameno se zna, struja se ne zna, ne zna se telefonski vodovod i onda ko god krene da gradi sve to urniše. Nemate struje, nemate telefona i ko će to da popravi morate sami da popravljate. Znači niko nikoga ne pita ništa kad hoće nešto da pravi, niko, nikoga ništa. Drago mi je da je počelo ovo da ste metnuli u zakonu da i geodete moraju da odgovaraju za ono što naprave. Još imam jednu opasku uvaženom kolegi Damjanoviću da kažem. Zašto se bunite što nije Kovačević tu? Jeste li ga čuli o onom mehanizmu? Sve ne zna, ništa ne zna, pa kad ne zna, bolje da nije ni dolazio. Pa kad ne zna zato ga nije doveo ministar, jer on ništa ne zna. Tako da mi je milo da nije tu danas.

Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegkinice Dragičević.

Kolega Tuponja, pa ministar. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče, kolegkinice i kolege, uvaženi ministre Žugiću sa saradnicom, poštovani građani Crne Gore,

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru, nepokretnosti je na dnevnom redu i mnogo toga je rečeno, mnogo toga je kritikovano. Uređenost katastra jeste nešto što determiniše uređenost jedne države i praktično se može staviti i znak jednakosti između uređenosti i katastra, uređenosti države, pa i vladavine prava u jednoj zemlji.

Ono od čega smo mi svjedoci jeste da nama katastar nije uređen, da je konfuzan, da imamo korupciju, da imamo opštu neuređenost katastra. Znamo svi mnogo puta je i rečeno i nije rijetkost da vlasnici nepokretnosti i ne znaju da je njihova imovina upisana na nekog drugog. Na žalost to je činjenica sa kojom već godinama živimo.

Ne sporim ja da je nama potrebna jedna ili druga izmjena Zakona o katastru. Ali, mnogo više je nama potrebna potpuna profesionalizacija i depolitizacija Uprave za nekretnine. Imamo činjenicu da su Austrougari bolje vodili katastar nego što se to radi danas, a oni su tada imali jako skromne i tehničke mogućnosti a i nivo obrazovanja je tada bio mnogo niži, a da ne govorim o broju ljudi koji su učestvovali u vođenju katastra.

Dakle, nije problem u tehničkim mogućnostima, nije problem u stručnosti kadra. Mislim da je problem u menadžmentu, a vi ste na vrhu te piramide, jer Uprava za nekretnine je jedan od organa uprave u sastavu Ministarstva finansija. Tako da vas vidim kao najodgovornijeg čovjeka za stanje i u katastru. I nijeste vi više ni tako nov ministar da u međuvremenu nijeste mogli da napravite značajne iskorake u toj oblasti. Pitanje odgovornosti je nešto što potenciramo i što tražimo od vas da bude podignuto na jedan veći nivo. Jer, Katastar je nešto što mora da ima najveći stepen i odgovornosti, a i bezbjednosti. Kod nas očigledno svako vršlja da se tako izrazim po katastru, imamo upise u katastar u kojima niko ne može više da uđe u trag ko ih je i kad sproveo. Kad se govori o ažurnosti katastra, kad skraćujete ovaj rok koji je zaista bio nevjerovatan za današnje vrijeme za godinu dana na 15 dana i 15 dana je mnogo. Mi smo u 21. vijeku gdje je elektronska komunikacija toliko uznapredovala, da to praktično može da se

dešava u ... to je nešto što se aktelizuje istog onog trenutka, ako smo umreženi, a potrošene su mnoge pare. Kako iz naših fondova, tako iz inostranih iz evropskih fondova. Njemačka je dala veliku pomoć vezano za rješavanje katastra, a koliko vidim vama ni sajt nije ažuriran. Na sajtu Uprave za nekretnine, ne znam da li ima i jedna informacija iz 2015.godine.

Dakle, ako ne znate, ako nijeste sposobni, a ako zaista želite dobro ovoj državi, pomjerite se. Pomjerite se, zovite u pomoć Austrougare ako ne vjerujete opoziciji. To nije posao koji je podložan politici, to je inženjersko administrativni posao koji mora i može biti uređen na način da građani imaju stotopostotnu sigurnost u ispravnost i uređenost katastarskih knjiga.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite ministre.

Na ovakve probleme sa poslovicom "biće bolje ili nikako". Neće biti bolje...

RADOJE ŽUGIĆ:

Ne može se poslovicom odgovoriti.

Na početku, odnosno na samom kraju da se zahvalim poslanicima koji su dali svoj doprinos kompleksnoj materiji i evo slušali smo danas pažljivo dosta dug vremenski period. Iako se slažem sa vama generalno da je trebalo za ovaj važan segment državne administracije ostaviti mnogo više prostora ne samo u uvodnom izlaganju, ne samo u komentarima, već generalno. Ali, ja mislim da smo mi danas pripremili zakon koji će značiti normativno prvi korak ka poboljšanju stanja. To nije dovoljno, saglasan sam sa vama već se moraju osnažiti kapaciteti, nesporno. Usvajanje ovog zakona to više obavezuje, traži više angažovanja. Ovaj će zakon više da osnaži ali svakako saglasan sa vama i u tome da ovaj posao nije politički posao, ovo je parekselans stručni posao. Ovo je posao koji mora da se realizuje profesionalno, da ukaže na povjerenje, da onako kako smo mi uredno evidentirali sve vaše pojedinačne i sistemske sugestije polazeći od uočenih propusta na takav način se mora raditi u budućem periodu, snažeći katastar i kadrovski i informaciono i na svaki drugi način. Radeći maksimalno, ponavljam, bez značajnog političkog uticaja, ali radeći profesionalno, upravo u funkciji vladavine prava. Gospodin Tuptionja je rekao da se pomjerimo. Pa normalno ako se posao ne završi na adekvatan način. Na adekvatan način sasvim odgovorno i znam da je u konačnom odgovornost na menadžmentu a da na vrhu hijerarhije stoji ministar finansija. I tu ste potpuno u pravu i ako ministar skrsti ruke i čeka da čuje još jednom ovakav krug kritika pa nesporno to je samo ministrova greška i ničija više. Mi smo u Katastru bili počeli početkom mog mandata sa smjenama, pa se onda zastalo. Ne bih dalje komentarisao, ali bih dao javnu poruku da ćemo uraditi sve da osnažimo ovu instituciju u mjeri maksimalno mogućeg. Tako da i ono što je govorio gospodin Damjanović kadrovi jesu dominantno biznis barijera, ali nesporno kadrovi su najveći resursi. I svakako da ćemo implementacijom ili primjenom ovog zakona uz uvažavanje onoga što sam napomenuo gospođa Kalezić, Jonica, Jasavić i predloge koji mogu da osnaže ili da daju doprinos u kvalitetu ovog zakona nastojati da obezbijedimo što veći konsenzus u samom glasanju zakona a ostavite nama koji smo najodgovorniji da odgovornost snosimo nakon ovog čina i odnosno nezavisno od toga od danas pa svakog narednog dana. Ja se nadam da ćemo uspjeti da našoj javnosti, našim građanima, našoj državi obezbijedimo snaženje onoga što znači jedan od važnijih elemenata vladavine prava.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala ministre posebno na toj posljednjoj rečenici vladavina prava i ono strah leđa čuva, makedonska izreka.

Kolege, pretres je završen, izjasnit ćemo se o njemu naknadno.

Zahvaljujem se ministru i njegovoj saradnici na učešću u radu.

Uvažene kolege, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda -

Predlog zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: Zoran Pažin, ministar pravde i Nataša Radonjić, načelnica Direkcije za organizaciju pravosuđa u Ministarstvu pravde.

Oni su tu ja ih pozdravljam.

Izvjestioci Odbora su dr Miodrag Vuković, Zakonodavnog odbora i Snežana Jonica, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Prije nego što otvorim pretres da vas informišem da imamo direktni televizijski prenos do 18 sati, da ćemo do tada sigurno raditi, onda ćemo se dogovoriti da li ćemo nastaviti bez njega ili ćemo nastaviti sutra u 11 sati.

Proceduralno. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče, samo koristim priliku... da ministar, možemo da imamo realno pravno mišljenje oko ... šta se desilo. Vi znate da je u proceduri Zakon o strancima koji je opozicija podržala, predložili smo ga mi iz SNP-a. Tada kada sam obrazlagao, dobili smo informaciju da je Vlada odložila primjenu toga zakona. Pošto ne znam koja je mogućnost da Vlada neki zakon koji je donijela bilo kojim svojim instrumentom odloži tu primjenu, samo vas molim kada budete imali prilike na kolegijumu da vidite sa predsjednikom Parlamenta da li bi moglo zbog štete koja već nastaje, a počela je turistička sezona, da taj zakon dođe što je moguće prije na dnevni red da bi se moglo o njemu raspravljati. Izvinite što sam zloupotrijebio, ali sam morao jer sam vidio da su natpisi bili, da je to već sada gotovo stvar. Kada čujem to tako, najradije bih povukao ovaj moj predlog zakona, pa neka onda Vlada razmisli šta će da napravi kasnije. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam.

Predsjednik će doći, pa ćemo o tome, vaši predstavnici su uvijek aktivni. Kao što sam rekao, otvaram pretres. Siguran sam da ministar želi da nas uvede u temu. Izvolite, ministre.

ZORAN PAŽIN:

Hvala vam, predsjedavajući.

Uvaženi poslanici, zadovoljstvo mi je što sam ponovo u prilici da s vama vodim otvoreni dijalog o pitanjima pravnog poretka u Crnoj Gori. Predlog zakona koji je pred vama je zapravo izraz potrebe za društvenom solidarnošću u Crnoj Gori i razvijanja potrebe za pravdom kao izvjesno najznačajnijim aspektom vladavine prava. Takođe, Zakon o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja je izraz naše potrebe da odgovorimo međunarodnim pravnim standardima u ovoj oblasti, počevši od osnovnih principa pravednosti žrtvama kriminaliteta i žrtava zloupotrebe moći, što je zapravo dokument Ujedinjenih nacija, takođe Statut Međunarodnog krivičnog suda, tri preporuke Komiteta ministara Savjeta Evrope kao najznačajnijeg političkog i regulatornog tijela Savjeta Evrope, konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja kojeg je ovaj uvaženi dom ratifikovao 2009. godine i dvije direktive Evropske unije kao sekundarno

pravo Evropske unije za koje postoji obaveza da uskladimo naš pravni sistem sa njima u procesu evropskih integracija.

Zakon predviđa naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja koja su izvršena sa umišljajem, u situaciji kada je primijenjena fizička sila ili druge radnje koje narušavaju psihički integritet oštećenog. Oštećeni je termin koji mi koristimo u našem krivičnom zakonodavstvu. U svakom slučaju, u viktimološkom smislu, radi se o žrtvi. Takođe, radi se o krivičnim djelima protiv polne slobode i krivičnim djelima izazivanja opasnosti koji za posljedicu imaju smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušavanje psihičkog ili fizičkog zdravlja koja su izvršena sa umišljajem, a radi se o kvalifikovanim oblicima ovih krivičnih djela u skladu sa našim krivičnim zakonodavstvom. Takođe, zakon predviđa ko se sve smatra žrtvom. Ono što je svakako jedan doprinos humanosti našeg pravnog sistema, de lege ferenda jeste zapravo činjenica da osim samih neposrednih žrtava se vodi računa i o posrednim žrtvama kao i licima koja su pokušala spriječiti izvršenje krivičnog djela sa elementima nasilja, te licima koja su pomagala policiji prilikom lišenja slobode izvršilaca krivičnih djela sa elementima nasilja i ona lica koja su pružala pomoć žrtvi. Kada je u pitanju svrha i vrsta naknade, treba reći da se naknada odnosi na izgublenu zaradu, troškove liječenja, odnosno bolničke troškove ovim licima, troškove sahrane, kao i pomoć licima koja su izgubila izdržavanje, odnosno naknada štete u tom dijelu koje se odnosi na izgubljeno izdržavanje.

Zakon predviđa krug lica koja imaju pravo na naknadu štete, a to su lica koja su crnogorski državljani, lica koja su državljani države ugovornice Evropske konvencije o kojoj je riječ, kao i državljani države članice Savjeta Evrope sa stalnim boravkom u Crnoj Gori, te sva druga lica koja zakonito borave u državama Evropske unije. Kao izvor sredstava za naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja predviđa se posebni razdio u budžetu Ministarstva pravde, a tijelo koje treba da odlučuje u jednoj vrsti upravnog postupka o naknadi štete je posebna komisija koja se formira od predstavnika Vrhovnog suda, Vrhovnog državnog tužilaštva, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, te tri resorna ministarstva koja su po prirodi stvari upućena u ovu materiju.

Zakon je u cjelosti usaglašen sa zahtjevima sekundarnog zakonodavstva, sekundarnog prava Evropske unije. Nudi visoke standarde. U nekim djelovima čak i iznad standarda koje imaju neke države članice Evropske unije. Primjera radi, u dijelu obaveznosti procedura koje je neophodno sprovesti prije obraćanja zahtjevom za naknadu štete u odnosu na države kao što su Češka, Malta, Luksemburg. Nudi se širi obim prava. Jer, nije neophodno da se iscrpe sva djelotvorna pravna sredstva prije obraćanja zahtjevom za naknadu štete. Naprotiv, mi nudimo kao referentan pravni okvir mogućnost i da u situaciji kada nije niti identifikovan počinitelj krivičnog djela, posebno kada nije lišen slobode, čak i kada se protiv njega ne vodi krivični postupak, žrtva krivičnog djela nasilja može da se obrati komisiji koju treba da formiramo na osnovu ovoga zakona i da dobije adekvatnu naknadu štete.

Uvaženi predsjedavajući, toliko za sam uvod. Naravno, ostajem otvoren za raspravu.

PREDSJEDAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

To očekujem od vas pošto se radi o izuzetno važnoj temi i vašoj poziciji. Zahvaljujem na uvodnoj priči.

Prelazimo na prvi krug. U ime DPS-a, koleginja Tanasijević, pa u ime DF-a koleginja Đurašković. Izvolite, kolegince.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani ministre sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Zakonom o potvrđivanju Konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela iz 2009. godine, Crna Gora je ratifikovala Evropsku konvenciju o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja iz 24. novembra 1983. godine. Svrha konvencije je stvaranje pravnog okvira kako bi se na odgovarajući način riješio položaj žrtava umišljajnih krivičnih djela nasilja koje su pretrpjele tjelesne povrede i oštećenja zdravlja, kao i položaj izdržanih članova porodice žrtava koji su izgubili život od posljedica takvih krivičnih djela.

Potvrđivanjem konvencije Crna Gora je preuzela obavezu donošenja posebnog zakona kojim bi se uredila ova oblast, a posebno pravo na novčanu naknadu žrtvama krivičnih djela nasilja sa umišljajem radi pretrpljenih posljedica izvršenog krivičnog djela dok postupak još nije okončan i uredio sistem saradnje radi olakšanja ostvarivanja naknade štete u prekograničnim slučajevima.

Predloženim zakonom o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja utvrđeni su uslovi i postupak za ostvarivanje prava na naknadu, organi koji vode postupak i odlučuju o pravu na naknadu, organi i postupak koji je primjenjuje u prekograničnim slučajevima itd. Pravo na novčanu naknadu žrtvama krivičnog djela učinjenih sa umišljajem uređeno je po tri osnova, po osnovu izgubljene zarade, troškova liječenja i boravka u bolnici i troškova sahrane. Predlogom zakona žrtvom se smatra lice kod koga je nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušavanje fizičkog i psihičkog zdravlja. Mislim da je nekada lakše fizički ozdraviti nego ozdraviti od zadobijenih psihičkih povreda, a veliki je problem što se najčešće psihičko i fizičko nasilje odvijaju paralelno, jer je nemoguće da neko pretrpi fizičko nasilje, a da pri tom nije žrtva i psihičkog nasilja. Takođe, žrtvom se smatra i lice koje je imalo iste ... kada izvršenje tog krivičnog djela nije bilo usmjereno na njega nego na lice u slučaju pokušaja sprječavanja izvršenja krivičnog djela nasilja, pomaganja policiji prilikom lišenja slobode učinioca krivičnog djela nasilja i pružanja pomoći žrtvi. U situaciji kada je nastupila smrt žrtve, lice koja je žrtva izdržavala u skladu sa zakonom kojim se uređuju porodični odnosi ima pravo na naknadu zbog gubitka zakonskog izdržavanja, što smatram veoma bitnom činjenicom i da je od izuzetne važnosti što je to regulisano Predlogom ovog zakona.

Prema predloženim rješenjima pravo na naknadu ima žrtva koja je crnogorski državljanin, državljanin države ugovornice Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja, državljanin države članice Savjeta Evrope sa stalnim boravkom u Crnoj Gori i državljanin ili lice koje zakonito boravi u državi članici Evropske unije. Uslov za priznavanje prava na naknadu štete je da krivično djelo bude prijavljeno policiji ili državnom tužilaštvu kao krivično djelo, s tim da imaoci prava na naknadu mogu svoje pravo ostvarivati nezavisno od toga da li je počinilac poznat i u kojoj je fazi postupak. Sredstva za isplatu naknada i troškova postupka za ostvarivanje prava na naknadu obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore. Naknada štete je djelotvoran mehanizam putem kojeg država u duhu Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja ima za cilj da obezbijedi kompenzaciju i pristup pravdi, što predstavlja i određenu vrstu satisfakcije žrtvama i mogućim žrtvama nasilja. Dakle, potrebe da se žrtvama isplati naknada izraz je nastojanja da se ne samo ublaže povrede i patnja žrtve već i da se obezbijedi pravda i demokratičnost u slučaju žrtve. Usvajanje Predloga zakona ima i etičnu komponentu ne samo u odnosu na status žrtve nego i u odnosu na status nasilnika, jer nasilnik nije samo prekršilac pravne norme već često, ja bih rekla vrlo često, i moralno nedovršena ili oštećena osoba koja treba da odgovara ne samo pred državom nego i pred građanima i pred sobom i pred svojom savješću ako je ima.

Prema tome, na ovaj način koncipiran zakon ne samo da govori o tome koliko je bitno da žrtva ima određenu vrstu kompenzacije nego na način što će se prijavljivati svaki postupak, znaće se i ko je nasilnik. Na taj način to neće biti samo osuda države, jer je čovjek pred državom kriv samo onoliko koliko ga država osudi. Tada nastaje pravna rehabilitacija, a čovjek je moralno kriv pred društvom mnogo duže i mnogo je teža ta patnja koju okolina može učiniti u odnosu na nasilnika i on nad samim sobom ako, kao što sam rekla, ima savjest.

Usvajanje Predloga ovog zakona ima i pravnu i etičku i građansku i ljudsku komponentu, a donošenjem ovog zakona Crna Gora će se pridružiti državama koje u okviru svog zakonodavstva realizuju izuzetno važan cilj. To je zaštita položaja žrtava krivičnih djela nasilja, što je neophodnost, kao što sam rekla, ne samo u pravnom nego u svakom drugom smislu. To je razlog zbog čega će Demokratska partija socijalista glasati za ovo zakonsko rješenje.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolegice Đurašković, a zatim kolega Abazović.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, dame i gospodo, poštovani građani,

Daleke 1983. godine ratifikovana je Evropska konvencija o zaštiti žrtava krivičnih djela. Potvrđivanjem Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja Crna Gora je postala članica ove konvencije i preuzela obavezu donošenja posebnog zakona kojim će se urediti ovo pravo. Zbog građana, dužnost mi je da dam neka objašnjenja u vezi ovog predloga zakona.

Radi zaštite i pomoći žrtvama krivičnih djela nasilja izvršenih sa umišljajem novčana naknada štete obezbjeđuje se iz budžeta Crne Gore, odnosno iz Ministarstva pravde. Naknada se uplaćuje ukoliko se u postupku procijeni da je žrtvi neophodno odmah isplatiti naknadu prije pokretanja sudskog ili drugog postupka, a radi pravovremenog otklanjanja štetnih posljedica za fizičko i psihičko zdravlje.

Pravo na naknadu štete ima lice koje je oštećeno krivičnim djelom, odnosno žrtva. Žrtva je lice kod koga je usled krivičnog djela nasilja nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušenje fizičkog i psihičkog zdravlja. Žrtvom se smatra i lice kod koga je usled krivičnog djela nasilja nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušenje fizičkog i psihičkog zdravlja i kada izvršenje tog krivičnog djela nije bilo usmjereno lično na to lice.

Imam pitanje, gospodine ministre. Zašto niste uvrstili Predlogom zakona osobe koje su žrtve nasilja u porodici, trgovine ljudima, kao i žrtve osjetljive zbog svog uzrasta ili zbog svoje starosti ili nekih drugih okolnosti? Jeste da je Crna Gora ratifikovala Istanbulsku konvenciju, ali se ovi slučajevi ne smiju ispustiti iz vida jer su iz dana u dan u povećanom broju i obimu. Predlog zakona predviđa da se pravo na naknadu može ostvariti samo zbog posledica krivičnog djela učinjenog prema žrtvi na teritoriji Crne Gore, na crnogorskom brodu, što podrazumljava ili u crnogorskom vazduhoplovu, bez obzira gdje se brod, odnosno vazduhoplov nalazio u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Naknada se priznaje žrtvama koje su državljani Crne Gore, državljani države ugovornice Evropske konvencije ili državljani država članica Savjeta Evrope sa stalnim boravkom u Crnoj Gori. Jedan od uslova za priznanje prava na naknadu je da je krivično djelo prijavljeno policiji ili državnom tužilaštvu kao krivično djelo. Prema Predlogu zakona naknada se priznaje za troškove zdravstvene zaštite, za izgubljenu zaradu, zbog gubitka

izdržavanja i troškove sahrane. S obzirom da se radi o naknadi koju država isplaćuje u cilju zaštite i pomoći žrtvama krivičnih djela nasilja izvršenih sa umišljajem, naknada se priznaje, po pravilu, u ograničenoj visini i samo onda ako lice koje ostvaruje pravo na naknadu nema pravo na naknadu iz drugih izvora, kao što je zdravstvena zaštita ili penzijsko osiguranje.

Predlogom zakona je predviđeno da nadležni organ za sprovođenje postupka i odlučivanje o pravu na naknadu bude komisija za naknadu štete koju će imenovati Vlada Crne Gore. Komisiju, prema predlogu, čine predsjednik, četiri člana i njihovi zamjenici, a predsjednik komisije imenuje se iz reda sudija Vrhovnog suda Crne Gore, dok se članovi imenuju iz reda zamjenika Vrhovnog državnog tužioca, predstavnika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, predstavnika Ministarstva pravde, Ministarstva finansija i stručnih lica. Važno je istaći da je Predlogom zakona propisana obaveza informisanja žrtve o pravu na naknadu i o nadležnom organu kojem se mogu obratiti radi ostvarivanja tog prava. U informisanju žrtava učestvuju i sarađuju Policija, Državno tužilaštvo, sudovi i Ministarstvo pravde. Moje drugo pitanje, gospodine ministre, zašto obaveza informisanja žrtve nije proširena i na zdravstvene službe, socijalne službe, kao i službe za podršku žrtvama? Jer, upravo sa njima žrtve imaju prvi kontakt kada dođe do ovakvih situacija.

Postupak za ostvarivanje naknade pokreće se pisanim zahtjevom koji se podnosi Ministarstvu pravde na posebnom obrascu. Protiv odluke komisije nije dozvoljena žalba, ali podnosilac zahtjeva može pokrenuti upravni spor. Vođenje evidencije o podnosiocima zahtjeva za naknadu i o donesenim odlukama vodi Ministarstvo u pisanoj i elektronskoj formi i ovi podaci se trajno čuvaju. Moje pitanje glasi - u načelu lični podaci ne treba da se čuvaju duže nego što je to potrebno u svrhu za koju su podaci prikupljeni. Dobro bi bilo da posle izvjesnog roka lični podaci budu anonimni, a samo budu zadržani statistički podaci radi planiranja budžeta, jer može doći do zloupotrebe i javnog iznošenja imena žrtve, matičnog broja, adrese što, u svakom slučaju, nije dobro. Ovaj zakon objavljuje se u Službenom listu Crne Gore, a stupa na snagu danom pristupanja Evropskoj uniji. Zašto jedan zakon koji je povoljan po građane kao što je ovaj zakon ne bi bio izglasan i stupio na snagu od 1. januara 2016. godine? Imate sasvim dovoljno vremena da se pripremite za ovaj zakon. Imate dovoljno vremena da planirate budžet vašeg ministarstva, u kome bi se odvojila sredstva namijenjena upravo ovom zakonu. Hvala lijepa.

PREDSJEDAVALA BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice Đurašković.

Kolega Abazović nije tu, kolegica Vuksanović nije tu. Izvolite, kolegice Marković.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Potpredsjedniče, poštovani ministre, kolege i kolegice, građani Crne Gore,

Obaveznost donošenja ovog zakona temelji se na ratifikaciji Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja iz 1983., kao i na Zakonu o potvrđivanju Evropske konvencije iz 2009. godine, kada je Crna Gora i postala obavezna da donese ovaj zakon. Jer, 33 države su potpisale ovu konvenciju, a ratifikovale su je 25 država. To je obaveza i Crne Gore.

Dosadašnji zakonodavni okvir za žrtve oštećene, kako ćemo iz nazvati, žrtve su u ovom zakonu a oštećeni u krivičnom, temelji se na imovinsko pravnom zahtjevu u krivičnom postupku, gdje je praksa pokazala da krivični sud nije rešavao imovinsko pravni zahtjev oštećenih, već da je upućivao da svoja prava ostvaruju u parničnom

postupku. Tako dugo traju i krivični i parnični postupci. Oštećeni je dugo trpio i materijalnu i nematerijalnu štetu, a u krivičnom postupku oštećeni nema svojstvo žrtve već ima svojstvo svjedoka koji mora da se susreće sa počiniocem krivičnog djela iznova i da trpi ponovo i preživljava. Potom, predlagači, zašto se odlaže primena zakona do ulaska Crne Gore u Evropsku uniju? Zbog toga zakon gubi svaku svrhu zbog koje je i donijet. Ispada da donosimo zakone koje možda hoćemo, a možda i nećemo primjenjivati u praksi. Sve zavisi od ulaska u Evropsku uniju i opstanka same Evropske unije. Zar nije bilo bolje urediti Krivični zakonik i Zakonik o krivičnom postupku i obavezati krivični sud da odlučuje o imovinsko pravnim zahtjevima u slučajevima kod težih krivičnih djela nasilja, bar do primjene zakona? Ostaje vakuum jer se zakon ne primjenjuje.

Po ovom predlogu bi se priznavalo pravo na naknadu štete žrtvi nasilja. U članu 2 uslov je da je krivično delo učinjeno sa umišljajem, ali odmah u članu 3 stava 2 žrtva se smatra i lice kod koga je usred krivičnog dela nasilja iz člana 2 stava 1 nastupila smrt, teška telesna povreda ili teško narušavanje fizičkog i psihičkog zdravlja, a kod izvršenja tog krivičnog dela nije bilo usmjereno prema tom licu. Gde je ovde umišljaj? Vezali smo da mora obaveznost postojanja umišljaja, ali u ovom slučaju umišljaja nema jer čim nije usmjereno prema licu. Suprotno članu 2 je i član 9 stav 3 u kojem stoji da pravo na naknadu štete može se ostvariti i u slučaju kada postoje okolnosti koje trajno isključuju krivicu, odnosno krivično gonjenje, to je jasno navedeno u zakonu koje su. Žrtva po ovom predlogu zakona da bi ostvarila naknadu štete mora najpre da prijavi nasilje kod policije i državnog tužilaštva, onda da ispuni zahtjev kod Ministarstva, a onda Ministarstvo taj zahtjev dostavlja komisiji za naknadu štete žrtvama krivičnog dela nasilja, komisiju imenuje Vlada Crne Gore, jedan postupak koji je prihvatljiv prilikom formiranja komisije jer su sve eminentni stručnjaci. Predsjednik komisije je sudija Vrhovnog suda, a članovi državni tužilac iz Vrhovnog državnog tužilaštva, predstavnik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, zatim iz Ministarstva pravde i organa uprave nadležnog za poslove socijalne zaštite i nadležnog za poslove finansija. Jedino je izostalo učešće, recimo, traumatologa, kao i stručnjaka koji je iz civilnog sektora i nevladinih organizacija, što bi, po mom mišljenju, trebalo priključiti toj komisiji. Komisija odlučuje o zahtjevu žrtve po pravilima upravnog prava, znači sprovodi se upravni postupak i naknada se traži u upravnom postupku. Nelogično je da žrtva mora u zahtevu da sama opiše krivično delo i da opiše i posledice krivičnog dela nasilja, kao i da priloži dokaz o nesposobnosti za rad u smislu propisa o penzijsko-invalidskom osiguranju. Do tih nalaza i do tih dokaza potrebno je vrijeme. Žrtva uz zahtev prilaže potvrdu kao obavijest od policije ili tužilaštva da je prijavila nasilje, pa je bilo logičnije da priloži zapisnik policije ili tužilaštva sa opisom krivičnog dela nego da sama kvalifikuje i opisuje. Po članu 27 komisija odlučuje na osnovu dostavljenih dokaza koji moraju svi koji su taksativno nabrojani da budu priloženi uz zahtev, a samo izuzetno radi utvrđivanja činjeničnog stanja komisija može saslušati podnosioca zahteva i svedoke i odrediti veštačenje. Znači, radi samo na osnovu priloženih dokaza bez saslušanja. Po mom mišljenju, ako se radi o odlučivanju, prije nego što je pokrenut krivični postupak, tada bi saslušavanje podnosioca, svedoka i veštačenje bilo obavezno jer ipak mora da se izvedu neki dokazi i da se sasluša na kraju žrtva nasilja da bi se znalo o čemu se radi.

Zakon je jasno postavio faze. O rešavanju o zahtevu govori član 28 stav 3, upravo to da se ne može odlučivati o zahtevu, a da se najpre ne utvrde sve činjenice i okolnosti vezane za izvršenje krivičnog dela u krivičnom postupku. On glasi - ako se osnov za ostvarivanje naknade i visina naknade ne mogu utvrditi bez činjenice i okolnosti utvrđenih u krivičnom postupku koji je pravosnažno okončan, znači ovo već traje do pravosnažnosti, to je neka, po mom, treća faza u postupku koji je pravosnažno

okončan, odluka se donosi u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti odluke u tom postupku. Moje mišljenje je da iz ovog zakona izlazi da postoje tri faze. Jedna faza je kada još krivični postupak nije pokrenut, druga faza je kada je već pokrenut postupak i treće po okončanom postupku. Ne bih imala možda nejasnoće u vezi umišljaja, jer ako je direktno samo striktno vezan za umišljaj ima propusta u zakonu. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice Marković.

Sada ima riječ kolegica Jasavić, pa kolegica Dragičević. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane kolege, poštovani građani, poštovani gospodine Pažin, gospođu Radonjić,

Ovaj zakon spada u onaj red zakona kada u parlamentu imamo edukativno konstruktivnu parlamentarnu raspravu. To iz razloga što svi osjećamo benefite naših evropskih integracija i potrebu da se prilagođavamo evropskim standardima. Puna vladavina prava ne podrazumijeva samo pravnu državu već prilagođavanje evropskim, odnosno međunarodnim standardima. U tom dijelu kolegice su vrlo iscrpno govorile i vrlo detaljno žene u crnogorskom Parlamentu vrlo kvalitetno rade svoj posao i vrlo su detaljno govorile o tome ko su žrtve. Želim da negdje zarad crnogorske javnosti, zarad stručne javnosti predstavim ovaj zakon sa stanovišta novih instituta koje on daje i da postavim par pitanja na koja ću dati plastične odgovore da bi građani znali o čemu se radi.

Prvo se postavlja pitanje ko daje ovu naknadu žrtvama. Odgovor je jednostavan. Daje država. Od kojih para? Od narodnih para, ali iz budžeta. Da li država ima pravo da se regresira od žrtve u slučaju da ona ostvari imovinsko-pravni zahtjev i ostvari štetu od štetnika? Ima, to treba da se kaže. To smo negdje izostavili do sada, pratila sam vrlo pažljivo, da saopštimo crnogorskim građanima to je ono što možemo očekivati. Šta se to žrtvama daje? Daje se pomoć žrtvi krivičnog djela i to za pravovremeno otklanjanje štete u pogledu zaštite fizičkog i psihičkog integriteta. Koji su uslovi da se ta naknada da? To je da je djelo učinjeno umišljajem, o čemu je govorila gospođa Marković, kao i ostale kolegice, kao i da je djelo prijavljeno policiji i tužilaštvu. Vidjećemo kroz zakon da i ne mora biti u nekim slučajevima kada postoje opravdane okolnosti. Ko ima pravo da dobije ovu naknadu? Žrtve o kojima smo govorili. To su one žrtve kojima je krivično djelo učinjeno na teritoriji Crne Gore u našem vazduhoplovu, na našem brodu i oni državljani ugovornice Evropske konvencije, država članica Evrope sa stalnim boravkom u Crnoj Gori i države članice Evropske unije, kao i lica koja zakonito borave u članicama Evropske unije. Koju vrstu mogu naknade da ostvare građani? Mogu da ostvare pravo na zdravstvenu zaštitu, mogu da ostvare pravo za izgubljenu zaradu, zbog gubitka, izdržavanja, naknadu i troškove sahrane. U kom iznosu? Ne mogu ostvariti u neograničenom iznosu, već mogu ostvariti samo ako ne ostvaruju ova prava po nekom drugom osnovu vezano za penzijsko i zdravstveno osiguranje. I kome se podnosi zahtjev? Podnosi se Ministarstvu pravde, odnosno komisiji koja se imenuje. Komisija, govorićemo o njenom sastavu ima svoje nadležnosti i rokove zbog uvaženih kolega koji će podnositi i žrtava, jesu šest mjeseci od kada je izvršeno djelo i tri mjeseca nakon prestanka okolnosti zbog kojih žrtva nije mogla prijaviti to krivično djelo ranije. Rok u kome je dužna komisija da postupa je rok od tri mjeseca. Šta komisija cijeni? E to je malo diskutabilno, o tome treba razgovarati.

Ponašanje žrtve prije, za vrijeme i nakon izvršenog krivičnog djela, doprinos koji je normalan da se utvrdi za nastanak štete i obim štete, postojanje opravdanih razloga zašto se nije prijavilo to krivično djelo i saradnja žrtve sa policijom ili tužilaštvom radi otkrivanja krivičnog djela.

Ono što država još mora da uradi jeste da informiše žrtve da imaju pravo na ovo, na naknadu štete i vrlo su konstruktivne sugestije koleginice Đurašković Ljiljane iz Demokratskog fronta vezano za to da bi moralo da proširimo krug lica koja saraduju vezano za prijavljivanje, vezano sa stanovišta odgovornosti zdravstvenih radnika.

Završavam u poslednjih 40 sekundi, poštujući vrijeme uvaženi predsjedavajući, Vaš apel i Vašu koncentraciju zahtijevam kada svi poslanici govore da budemo ravnopravni u tretiranju svih poslanika, a ja ću biti ravnopravna zbog ostalih i zbog Vas i poštovanja prema ovom Parlamentu. Želim da završim sa ovim da smatram da sastav komisije Pozitivna Crna Gora je predložila da bude drugačiji. Mi smo predložili da budu NVO aktivisti u tom sastavu komisije, advokati i pripadnici MUP-a, dostavićemo konkretno amandmane jer smo ih najavili na Odboru za politički sistem i raduje što kolege iz Parlamenta slijede Pozitivnu Crnu Goru koja ...(Prekid) i zna da zna.

Završavam sa tim da, završavam, ispoštovaću sebe i Vas, hvala Vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Koleginice, ukoliko ste imali nešto da dopunite pošto je ovo važna tema, samo izvolite.

Život, znači poštujete.

Koleginica Dragičević, pa kolega Sijarić.

Pošto su sve bile koleginice, pa onda

Izvolite koleginice.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Skupštine.

Uvažena Skupštino, uvaženi ministre sa pomoćnicom, uvaženi građani,

Meni je ovaj zakon veoma drag i drago mi je da je sazrelo vrijeme da se donese ovakav zakon. Posebno me raduje što se u članu 3 žrtvom smatraju ne samo lica kod kojih je nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušenje fizičkog i psihičkog zdravlja, nego čak i one žrtve su pokušaj sprečavanja izvršenja krivičnog djela nasilja. Pomaganje policiji prilikom lišavanja slobode učinioca krivičnog djela nasilja i pružanje i pomoći žrtvi, jer imate često da se nešto dogodi da niko ne smije da priđe, jer može izvući deblji kraj. Evo, sad se vidi da je konačno i to došlo na red da se i to smatra žrtva, ako je onaj ko je napao toga koga brani ili policija ili nije bitno, ali znači, kad ga brani i on je žrtva njegova.

Pravo na naknadu može se ostvariti samo ako je krivično djelo nasilja prijavljeno. Ja ovdje imam jedan amandman, a to je ono što se veže da je svako nasilje koje je učinjeno, ne samo na tlu Crne Gore, nego na brodu koji plovi pod crnogorskom zastavom i u vazduhoplovu. Često nijesu samo turističke ture na kojim crnogorski brodovi, čak i nema ih takvih, nego su to teretni brodovi, koji kad se nađu na debelom moru što bi rekli, znači, negdje tamo gdje nema dometa, a samo je satelitski domet, znači vrlo skupa javljanja na koja nema pravo da se javi niko drugi nego kapetan broda. Znači, tu sam predložila amandman da se ne javi policiji, nego da se javi kapetanu, a kapetan da preuzme obavezu da čim dođe na mjesto gdje može da ima domet da javi policiji crnogorskoj. To je problem tog posla isto kao što moreplovci su jedini građani Crne Gore koji plaćaju porez, koji su Crnogorci koji uče i tu rade, pridonose, a nemaju pravo glasa zato što su na brodu i imaju samo kad su na kopnu.

Takođe, ja sam ovdje pomenula i još imam jedan amandman, a to je amandman da u članu 19 imenovanje komisije. Po meni nije u redu da bude komisija reizabrana. Ovdje postoji mogućnost da se nanovo izaberu s obzirom da smo imali do sada, nijesu se pokazali ni sudije, ni tužioci efikasni, ne vjerujem im. Ako ostanu osam godina to se malo odomaće više i mislim da to nije u redu. Oni mogu biti izabrani, ali ne uzastopice četiri godine, pa četiri, neka malo pričekaju da se ne bi onako infiltrirali kako ne treba.

Takođe, još imam jedan amandman da u članu 32, to vam je ovo gdje se govori o naknadi, 32, samo momenat. Kaže se, isplata naknade. Ministarstvo će izvršiti isplatu naknade u roku od tri mjeseca od dana kada je primila Odluku komisije kojom je određeno plaćanje naknade. Ja predlažem da se iza "naknade briše zarez i metne supkcesivno u roku od tri mjeseca", jer žrtvi sigurno te pare su potrebne da bi organizirala svoj život za dalje, a ako to bude tri mjeseca, pa tri, pa tri, onda se to mnogo odužilo. Zahvaljujem, poštujući vrijeme.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Izvolite kolega Sijarić.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem predsjedavajući.

Poslije ovako dobrih izlaganja mojih koleginja nezahvalno je, ali takav mi je grah.

Uvaženi predsjedavajući, uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani, poštovani ministre sa saradnicom,

Potvrđivanjem evropske Konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja Crna Gora je postala država članica ove Konvencije i preuzela obavezu donošenja posebnog zakona kojim će se urediti pravo na novčanu naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja učinjenih sa umišljajem. Članom 2 ovog Prijedloga zakona je propisano krivično djelo učinjeno sa umišljajem i to, krivično djelo učinjeno uz primjenu fizičke sile ili drugih radnji kojim se narušava psihički integritet, krivično djelo protiv polne slobode, krivično djelo izazivanja opasnosti po život ili tijelo ljudi ili po imovinu. Opšte opasnom radnjom ili sredstvom koje ima za posledicu smrt, tešku tjelesnu povredu ili teško narušenje fizičkog i psihičkog zdravlja jednog ili više lica, a propisano je Krivičnim zakonom Crne Gore kao teži oblik posebnog krivičnog djela učinjenog sa umišljajem.

Umišljaj i njegovo postojanje su jedan od elemenata krivičnog djela. Međutim, postoje i situacije gdje su krivična djela izvršena prema nekome, a smi učinio su bili u stanju smanjene svijesti, odnosno smanjene računljivosti. Kod tih situacija gdje je bitno smanjena računljivost, učinio krivičnog djela nekada se i ne može pričati u ... To se u Krivičnom pravu zove akcio libere in kauza, odnosno radnje slobodne u činjenju ali ne i u posledici. Naima, kada se učinilac nekog krivičnog djela prije same radnje krivičnog djela dovede u stanje smanjene svijesti, odnosno smanjene računljivosti, bilo upotrebom opijata ili alkohola ili na neki drugi način i usled toga izvrši krivično djelo, naravno smatraće se da je to bilo izvršeno kao i sa umišljajem uz utvrđenje njegovog stanja prije dovođenja u to stanje smanjene računljivosti.

Sada, kada već planiramo i hoćemo donošenje zakona u ovoj oblasti koji bi na neki način možda jednim dijelom i ublažio posledice nekog krivičnog djela, na žrtve nasilja trebalo bi ubaciti i ove radnje, jer znamo i sami koliko se danas desi krivičnih djela gdje su počinioci pod dejstvom nekih supstanci ili alkoholom ili koliko se nasilja u porodici desi upravo zbog ovoga.

Krivični zakon, a samim tim i krivična teorija poznaje dvije vrste sile i to: konkuzivnu i apsolutnu.

Konkuzivna sila je fizička, dok apsolutna predstavlja dovođenje u stanje hipnoze ili upotrebu nekih drugih sredstava kojim se određena osoba stavlja u stanje neuračunljivosti za izvršenje krivičnog djela.

Konkluzivna sila je u ovom članu zastupljena. Međutim, u stavu 1 se kaže da ta konkuzivna, odnosno fizička sila narušava psihički integritet, a više je vjerovatno da narušava fizički, to jest tjelesni integritet. Samim tim ovdje bi trebalo ovaj stav izmijeniti i umjesto psihičkog staviti tjelesni integritet.

Dalje, trebalo bi integrirati i apsolutnu silu, jer primjena iste može ostaviti traga na toj osobi na kojoj je primijenjena. Osobe koje su učinile krivično djelo pod uticajem apsolutne sile čije se postojanje dokazuje na sudu oslobađa od kazne, te samim tim ne mogu se svrstati ravnopravno sa onim ko je istinski počinitelj krivičnog djela. Ipak bi trebalo tretirati kao žrtve, jer su upotrijebljene kao sredstvo izvršenja i to, protiv njihove volje.

Dakle, konkuzivna bez apsolutne sile ukoliko hoćemo u potpunosti štititi fizički i psihički integritet su nerazdvojive. Kroz Prijedlog zakona su spomenute samo teške tjelesne povrede. Smatram da bi trebalo pomenuti i lake tjelesne povrede, naravno ne svake i ne možemo sad svaku laku tjelesnu povredu svrstati ovdje, ali mislim da zaslužuje svoje mjesto.

Pored navedenih sugestija, posebno bi istakao da je Predlog zakona propisana obaveza informisanja žrtava o pravu na naknadu i o nadležnom organu kojem se mogu obratiti radi ostvarivanja tog prava. U informisanju žrtava učestvuju i saraduju, policija, Državno tužilaštvo, sudovi i Ministarstvo pravde. Stoga se ovim predlogom uvažavajući načela evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja uređuje pravo na novčanu naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja učinjenih s umišljajem. Uslovi i postupak za ostvarivanje prava na naknadu, organi koji vode postupak i odlučuju o pravu na naknadu, organi i postupak koji se primjenjuju u prekograničnim slučajevima kao i kad žrtva ima pravo regresa.

Ono što je dobro je da donošenjem ovim Zakonom o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja Crna Gora će se pridružiti krugu država koje u okviru svog zakonodavstva nastoje sprovesti svrhu navedenih evropskih standarda u cilju zaštite položaja žrtava krivičnih djela nasilja. Ovim putem želim istaći da Bošnjačka stranka smatra ovaj Prijedlog zakona primjerenim i podobnim za građane Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega.

Želite li da komentarišete uvodna izlaganja i da odgovorite na postavljena neka pitanja?

Izvolite.

Ovo je demokratska Skupština, nikoga nećemo prisiljavati, posebno kad ja predsjedavam.

ZORAN PAŽIN:

Dakle, pokušaću redom da odgovorim na pitanja koja su otvorena tokom rasprave. Kada je u pitanju krivično djelo nasilje u porodici i porodičnoj zajednici, ispravnim tumačenjem člana 2 Predloga ovoga zakona dolazi se do pouzdanog zaključka i to, kako ciljnim, odnosno teleološkim tumačenjem tako i provjerom semantičkog značenja normiranih uslova da i krivična djela nasilja u porodici su obuhvaćena mogućnošću da žrtve ovih krivičnih djela budu obeštećene ovim zakonom.

Kada je u pitanju obaveza informisanja, vi ste sa punim pravom rekli da postoji potreba da se proširi krug pravnih lica na koji se odnosi obaveza informisanja. To imate u predlogu člana 26 u kome se kaže, da informator iz stava 4 ovog člana Ministarstvo će dostaviti organima iz stava 1, a može ga dostaviti i drugim pravnim licima koja prilikom izvršavanja svojih poslova dolaze u kontakt sa žrtvama, odnosno izdržavanim licima ako to ona zahtijevaju.

Dakle, izvjesno da zdravstvene ustanove ulaze u krug ovih drugih pravnih lica koje mogu informisati lica koja su žrtve krivičnih djela nasilja. Međutim, tu trebamo biti obazrivi. Koliko su sada zdravstvene ustanove kvalifikovane i da li je to zapravo jedan namet, jedno opterećenje za ove zdravstvene ustanove, ukoliko bi to eksplicitno propisali da je jednaka obaveza kao što je to obaveza policije, tužilaštva ili sudova. To je jedna tema za razmišljanje. Razumijem u kom pravcu ste vi razmišljali, ali kažem vam dakle, da moramo ipak napraviti razliku između organa otkrivanja krivičnih djela, organa gonjenja i sudova u odnosu na zdravstvene ustanove kad je u pitanju propisivanje obaveza. Kao mogućnost u redu, ali kao obaveza čini mi se da je suviše script, suviše jus cogens.

Dakle, kada je u pitanju zaštita ličnih podataka, ovu oblast kao i sve druge oblasti kada je u pitanju zaštita ličnih podataka uređuje Zakon o zaštiti ličnih podataka uključujući i rokove čuvanja i rokove uništavanja podataka koji su van kruga potreba za ostvarenje namjena zbog kojih su podaci prikupljeni.

Kada je u pitanju rok primjene zakona postavljeno je pitanje zašto ne od 1. januara 2016. nego se čeka ulazak u Evropsku uniju? Bez namjere da stvaram alibi bilo kakav u pogledu primjene ovog zakona želim samo da vam komparativno poredim to sa Hrvatskom koja je ušla u Evropsku uniju, koja je otprilike imala isti princip da se prvo donio zakon a da je on primijenjen tek kad je Hrvatska ušla u Evropsku uniju. Sa Hrvatskom dijelimo zajedničko i kulturno, istorijsko i pravno nasleđe i otprilike sličan put bi nam bio primjeren prije svega zbog potrebe da se pripremi kvalitetna primjena ovoga zakona. Nije samo stvar u pripremi budžeta Ministarstva pravde, to je rekao bih, dolazi na zadnje mjesto. Ali, je potrebno primijeniti sve organe za jednu vrlo kompleksnu primjenu ovoga zakona koji podrazumijeva s jedne strane upravno pravnu komponentu, jer postupak koji se vodi je jedna vrsta upravnog postupka. Imate supsidijarnu primjenu Zakona o upravnom postupku na koju se zakon poziva, a imate činjenicu da je materija multidisciplinarna jer podrazumijeva veliko znanje iz oblasti naknade štete što je vrlo složena materija za redovne sudove, za građansko pravna odjeljenja redovnih sudova, a podrazumijeva i vrlo solidno znanje iz oblasti Krivičnog prava jer se vezuje za krivična djela nasilja.

Dakle, pripremiti ovaj zakon nije nimalo lako, to je jedan vrlo ozbiljan zahvat u pravni sistem Crne Gore i zbog toga ne treba žuriti sa jednom primjenom koja ne bi bila na valjan način implementacija naših obaveza prema prije svega našim građanima, a potom i prema našim međunarodno-pravnim partnerima, prije svega Evropskoj uniji.

Kada je u pitanju umišljaj koji ste pomenuli jedno vrlo zanimljivo pitanje, pravniči ovako dosta delikatno, želim samo da vas podsjetim da krivično pravni sistem u Crnoj Gori poznaje nekoliko oblika umišljaja. Neki pravni sistemi van Crne Gore i još neke druge umišljaje kao što recimo odnosno predomišljaj kojeg mi ne poznajemo, nego ga vezujemo za direktni umišljaj. Stavimo sada po strani i direktni umišljaj i predumišljaj, ali imamo eventualni umišljaj. Eventualni umišljaj koji podrazumijeva da učinilac nije neposredno htjeo zabranjenu posledicu, ali je na nju pristao. U slučaju posrednih žrtava upravo se radi o takvoj situaciji da postoji krivično djelo sa umišljajem ali eventualnim umišljajem gdje neko sprovodi nasilje pri tome ne vodeći računa da neko još i treći može biti tu ugrožen ili povrijeđen. U takvoj situaciji bi se radilo o eventualnom umišljaju koji je

takođe dio našeg krivičnog zakonodavstva. Kada je u pitanju institut akciones libero in kauza želim da kažem da crnogorski krivično pravni sistem poznaje objektivno subjektivni pojam krivičnog djela. To znači da je element vinosti, odnosno krivice sastavni dio krivičnog djela koji mora da bude utvrđen, to je jedan aspekt.

Drugi aspekt, kod akciones libero kauza institut podrazumijeva da je krivično djelo prethodno bilo obuhvaćeno umišljajem prije nego što se neko stavio u alkoholisano stanje ili u stanje dejstva narkotika. Dakle, i ovdje imamo umišljaj koji je prethodio alkoholu, odnosno narkoticima, tako da taj dio je zapravo pokriven ovim a što je zapravo umišljaj i da li je ostvaren u konkretnom slučaju, to je stvar organa koji će primjenjivati ovaj zakon. Mi ne možemo do te mjere normirati svaku situaciju koja bi mogla praktično biti ostvarena u praksi, nešto moramo ostaviti i praksi za primjenu zakona.

Kada je u pitanju regres države, poslanica Jasavić je potpuno ispravno ukazala na rokove, s tim što bih samo dopunio u jednom dijelu da je prvobitno rok tri mjeseca, u posebnim slučajevima šest mjeseci, a da je objektivni rok tri godine, dakle, od nastanka štete.

Poslanica Dragičević je postavila pitanje zašto pravo na naknadu štete ima samo lice koje je prijavilo krivično djelo, koji je povod za naknadu štete? Prije svega mora postojati određeni vid systemske provjere činjenica koje prethode utvrđivanju naknade štete. Dakle, u situaciji kada činjenice nijesu blagovremeno, kako bi to policija rekla, dokumentovane postoji problem sa njihovim utvrđivanjem u nekoj kasnijoj fazi vezano za primjenu ovoga zakona, to je jedan momenat.

Drugi momenat, moramo na neki način vršiti provjeru činjenica na koji ukazuje potencijalno oštećenje. Moramo utvrditi da li je zaista oštećen ili zamislite jednu hipotetsku situaciju da je došlo do samopovređivanja, a neko traži na osnovu toga naknadu štete. Dakle, moramo imati jedan činjenični osnov koji je povod za provjeru od strane nadležnih institucija šta se tu zapravo događalo. Zbog toga je potrebno da imamo i ovu neku preliminarnu prijavu, a šta se zapravo događalo utvrđivaće komisija.

Takođe, ste pomenuli mogućnost da se prijava podnese kapetanu broda. To je vrlo zanimljivo pitanje, jer mi znamo da u pomorskom pravu kapetan broda ima široka ovlašćenja čak i da liši u određenoj mjeri slobode određena lica, da zaključi brak između određenih lica. Dakle, vrlo široka ovlašćenja jer on vrši javnu vlast na brodu kao dijelu naše teritorije koji je trenutno van Crne Gore, to je zanimljivo pitanje. Međutim, ne bi bilo greške i da ne damo to ovlašćenje kapetanu, jer je moguće i kad se vrate u luku da se prijavi to krivično djelo dok god je otvoren rok zastare, moguće je primijeniti ovaj zakon. Lično nemam ništa protiv da se i kapetanu da to ovlašćenje, ali mislim da svrha zakona ne bi bila izigrana i bez praktično toga ovlašćenja.

Mislim da sam otprilike odgovorio na većinu pitanja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala ministre.

Komentar, koleginica Jasavić, pa koleginica Dragičević.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem predsjedavajući.

Znajući za prava da mogu do govorim i nakon komentara ministra, nijesam zloupotrijebila u ranijem obraćanju vrijeme, jer treba znati da koristite ono što znate. To je vrlo važno.

Poštovani gospodine Pažin, želim samo radi crnogorske javnosti da nastavim svoje izlaganje vezano za primjedbe koje je imala Pozitivna Crna Gora vezano za ovaj zakon. Pored amandmana koje sam već navela da smo najavili, najavila sam takođe u

ime Pozitivne Crne Gore i amandman na član 19 vezano za imenovanje komisije iz razloga što predsjednika komisije i njegovog zamjenika predlaže po važećem vašem predlogu predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore. Mi smatramo da je mnogo racionalnije da predsjednika komisije i njegovog zamjenika predlaže opšta sjednica Vrhovnog suda Crne Gore. Isto takva je stvar i sa tužilaštvom kada je u pitanju Vrhovni državni tužilac. Zašto? Zato što po principu više glava više zna. Treba ići na to da upravo opšte sjednice predlažu ove članove komisije iz razloga što ste predvidjeli da će se komisija baviti i cijeliti ponašanje žrtve prije i poslije izvršenja, doprinosima. Znači da sudije koje rade građansku materiju, ja i Vi smo to zajedno radili, ja kao advokat Vi kao sudija, mnogo bolje poznaju tu oblast od krivičara, s tim što imovinsko pravni zahtjev se može postaviti i u krivičnom postupku, može se takođe pokrenuti i poseban parnični postupak ukoliko se uputi stranka i odluči za parnični postupak i ovi postupci jedni druge ne isključuju. To treba reći, da postupak koji postoji u našem krivičnom zakonodavstvu vezano za ostvarivanje imovinsko pravnog zahtjeva ne isključuje ovaj institut i primjenu ovog zakona. I upravo iz tog razloga, završavam, ovaj regres je i predviđen ukoliko se ostvari od strane žrtve da se država može regresirati do onog dijela koji je uložila. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Riječ ima kolegica Dragičević, pa kolegica Marković, izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Uvaženi gospodine ministre, moj je prijedlog bio da se ako treba da to bude brzo baš zbog tih provjera, jer jedinu komunikaciju sa satelitom ima kapetan broda, a isto tako može da bude da se to prijavi u roku od 10 dana, jer koje god da je more oni će doći negdje gdje će biti domet. Eto, samo sam u tome predložila. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Koleginice Marković, izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

... u vezi umišljaja, rekli ste da vam je interesantno, meni je bio ovaj interesantan, jer ste temeljili znači obavezu naknade štete upravo na postojanje umišljaja. Naš zakonik ne pravi razliku u nazivu, ali u sadržini pravi između direktnog i eventualnog umišljaja. Predomišljaja nema, ali ovo što sam ja pročitala prije član 3, stav 2 odnosio bi se na nehat, na stvarni nehat, svesni nehat da kažem. Vrlo je interesantno, jer ako se kaže recimo, da žrtvom se smatra i lice kod koga je usled krivičnog dela nasilja iz člana 2, stava 1 nastupila smrt, teška telesna povreda ili teško narušavanje fizičkog i psihičkog zdravlja i kod izvršenja tog krivičnog dela nije bilo usmereno na to lice, znači i ta rečenica, a nije izvršenje bilo usmereno na to lice, to upućuje ovako kao krivičara i Vi ste krivičar bili sigurno, na svesni nehat. Toliko.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Vrlo složena situacija. Sjećam se jedne slike, to je realnost bila. Momak bije devojkicu, prolazi drugi momak, brani devojkicu. Devojkica i momak napadaju ovoga koji brani. Ko je kriv? Ovaj što se miješao, nije po ovom zakonu. Znači, umišljaj je vrlo delikatan.

Izvolite, ja kao metalurg, kao inženjer.

Izvolite kolegice Đurašković.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Uporedili ste nas sa Hrvatskom koja je u Evropskoj uniji, a naš put je dug i pitanje je kad ćemo mi ući u Evropsku uniju, zbog toga sam to predložila. A što se tiče zdravstvenih radnika, zdravstveni radnici su dužni da prijave svaku vrstu povrede koja je posledica nasilja i Vi znate da zdravstveni radnici imaju izuzetno dobru saradnju sa policijom, zbog toga sam ja to navela i kao ljekar i kao zdravstveni radnik sam ovo navela zato što znam da imamo izuzetnu saradnju. Hvala lijepa.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegice Đurašković.

Mislim da je to ministre trebalo i u pregovorima definisati. Sjećam se toga iz drugih oblasti kao što je, oko ekologije, da neke norme se mogu i po pristupanju primijeniti. Pregovaračka pozicija i platforma je veoma važna u svakom pogledu posebno za ovo.

Prelazimo na drugi krug kolege.

U ime DPS-a prvo ima riječ kolegica Bešlić, pa onda kolegica Kalezić u ime DF-a. Izvolite.

MAIDA BEŠLIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine ministre sa saradnicom,

Zaista je sad mogu reći i teško je, možda i suvišno nešto reći o ovom zakonu, naročito poslije izlaganja gospodina Pažina, ali evo dozvolićete mi vrlo kratko.

Znači, potvrđivanjem Evropske konvencije za naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja od strane ovog visokog doma, decembra 2009. godine, država Crna Gora kao zemlja kandidat za pristupanje Evropskoj uniji se obavezala na uređenju prava na naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja učinjenih sa umišljajem.

Uvažavajući osnovne zahtjeve Evropske konvencije koji se odnose na naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja, ovim predlogom zakona u cilju zaštite i pomoći žrtvama krivičnih djela nasilja izvršenih sa umišljajem i radi pravovremenog otklanjanja štetnih posljedica teškog fizičkog i psihičkog stanja žrtve, uređuje se postupak za ostvarivanje prava na naknadu štete.

Sa stanovišta žrtve krivičnog djela nasilja, osnovni cilj je omogućavanje što jednostavnijeg postupka ostvarivanja naknade štete, jedan od mogućih načina je odlučivanje u krivičnom postupku o istaknutom zahtjevu za naknadu štete. Iako je i prema sadašnjem Zakoniku o krivičnom postupku postavljena mogućnost da se o imovinsko pravnom zahtjevu odluči u krivičnom postupku, uvijek se oštećeni, kada je riječ o naknadi štete, upućuje na ostvarivanje svog prava putem parničnog postupka koji nekada i suviše dugo traje. Manjkavosti parničnog postupka ukazuju na potrebu da se žrtvama izvršenih krivičnih djela sa elementima nasilja omogući da u krivičnom postupku u potpunosti ili bar djelimično nadoknade štetu. Žrtve se rijetko odluče na pokretanje parničnog postupka zbog mnogobrojnih nedostataka koji prate ovu vrstu postupka.

Naime, iako do kretanja parničnog postupka radi naknade štete vezano za izvršenje krivičnog djela, nije uslovljeno donošenjem presude u krivičnom postupku, najčešće se u parnici donosi rješenje o prekidu parničnog postupka do pravosnažnog okončanja krivičnog postupka. Otežavajuća okolnost po žrtvu je i to što se u parničnom postupku mora tuženom omogućiti isti tretman postupka kao i tužiteljskoj strani i to je problem jer žrtve najčešće nemaju novca da angažuju advokate koji bi ih zastupali

tokom parničnog postupka, pa su obavezne da se kao tužioci pojavljuju na svakom ročištu, jer bi se u suprotnom tužba smatrala povučenom.

Nesporno je da žrtve krivičnih djela nasilja pravo na naknadu štete mogu ostvarivati prema važećem crnogorskom zakonodavstvu, ali se sada zbog pravičnosti i sprovođenja svrhe evropskih standarda u cilju zaštite položaja žrtava krivičnih djela nasilja, utvrđuju uslovi za ostvarivanje prava i za naknadu i državljaninu države ugovorenice Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja, državljanin države članice Savjeta Evrope sa stalnim boravkom u Crnoj Gori, državljanin Crne Gore koji stalno boravi u državi članici Evropske unije, svakako pod uslovima utvrđenim zakonom.

Kroz ovaj predlog zakona država Crna Gora se opredijelila da na efikasan i adekvatan način obezbijedi pravo žrtvi na naknadu štete. Postupak za ostvarivanje ovog prava pokreće se pisanim zahtjevom nadležnom ministarstvu, a o pravu na naknadu odlučuje Komisija koju imenuje Vlada Crne Gore. Prednosti ovog rješenja su što žrtva dobije nadoknadu u brzom administrativnom postupku pred Komisijom, po odluci krivičnog ili parničnog suda, pa i u slučajevima naknade štete za žrtve djela za koje se ne vodi sudski postupak, pa i u slučajevima kada je izvršilac krivičnog djela nasilja nepoznat ili je nedostupan organima gonjenja. Žrtva nasilja ima pravo na nadoknadu izgubljene zarade, naknadu troškova zdravstvene zaštite, naknadu zbog gubitka izdržavanja, kao i naknadu uobičajenih troškova sahrane. Pravo na naknadu se ostvaruje samo ako je krivično djelo prijavljeno policiji ili državnom tužilaštvu kao krivično djelo.

Predlog ovog zakona ću svakako podržati i kroz ovaj zakon Crna Gora se opredijelila da na efikasan i na adekvatan način obezbijedi pravo žrtvama na naknadu štete. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama koleginice.

Informišem da imamo prenos do 18 i 20, pa vas molim pošto je tu negdje sa prijavljenima da ne bi ostao jedan poslanik za sutra i ministar, da to dovršimo noćas, zbog te logike misli i tematike.

Koleginica Kalezić, pa kolega Obradović. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Skupštinu sam već pozdravila i građane u prethodnom javljanju, pozdravljam gospodina ministra Pažina i njegovu saradnicu.

Odmah ću reći, ograde radi, da mi je jasno naravno i ako nijesam iz pravne struke, kakva je priroda ovog zakona i pozdravljam donošenje ovog zakona i takođe podržavam ovo na što je ukazala koleginica Đurašković da možda ipak treba neke stvari ubrzati prije nego što uđemo u Evropsku uniju.

Nama teška vremena nijesu donijela lakše situacije nego kao i svima teže situacije i na žalost te žrtve tih težih okolnosti društvenih jesu onaj najslabiji dio društva, skoro po pravilu, ima i drugih ali i zbog toga mislim i podržavam tu sugestiju da ne slijedimo primjer Hrvatske. U mnogim slučajevima su nam njihova iskustva vrlo bitna, da napravimo neki boljitak i nešto malo pravde da stigne prije, a ne kasnije žrtvama krivičnih djela.

Međutim, ono na što sam htjela da ukažem djelovaće za trenutak posredno i kao iz druge priče, ali nije. Znam da je mnogim drugim zakonima regulisano ono što bi mogli okvirno da nazovemo pravnim nasiljem u okviru primjene nekog zakona, pa to pravno

nasilje u smislu da neko ko je dovoljno nestručan, bahat ili nešto slično proizvede posljedice koje se poslije mogu naplatiti. Naravno, to plaćaju građani Crne Gore i to je ono što mi se ne sviđa, niti bilo kome ovdje. Ali, ono na što bih ukazala to je da formulacija teško narušavanje psihičkog i fizičkog zdravlja, na žalost može da bude doslovno posljedica pravnog nasilja ili posledica neodgovornog postupka, nestručnog postupka i osionog postupka.

Ja ću navesti dva drastična primjera. Prije nekoliko godina cijela Crna Gora je zaista bila potrešena slučajem samoubistva adolescenta iz Osnovne škole u Pavinom Polju, koje dijete je diglo ruku na sebe zbog nepedagoškog postupka direktora. Nema teže posljedice po porodicu i po to jedno dijete nego gubitak života. Ja neću komentarisati jako cinične izjave i dotičnog direktora i njegovih pretpostavljenih, ali ovo jeste teška žrtva nekog stanja, stanja ovog pravnog sistema koji ovaj zakon neće prepoznati. Mislim da to nikad nije ni završena ta priča.

Prije nekih, koliko se sjećam 35 godina jako slična stvar se desila u Osnovnoj školi Sutjeska, grube riječi nastavnika i optužba u tom osjetljivom uzrastu su doveli do samoubistva maloljetnika. Ovo su zaista drastični primjeri koji ostaju negdje u nekom, meni se čini vakuumu životnom. Ali znate, imamo i mnogo primjera pravnog nasilja koji zaista proizvedu teška fizička i psihička stanja ljudi. Imate li teže stanje od šećerne bolesti koja nastaje usljed šoka, od oboljenja štitaste žlijezde? Takvih primjera ima jako mnogo. A znamo i zašto. Ovo vrijeme neizvjesnosti traje dosta dugo. Mi smo svi inficirani nesigurnošću. Dovoljan je neki potres koji se možda čak i ne prepoznaje kao drastičan pravni akt ili promašaj da to izazove, a ako se radi o ozbiljnom pravnom nasilju, onda je to teško stradanje.

Samo molim da analogno ovom zakonu se možda razmisli o zaštiti od pravnog nasilja kao jednom integrisanom aktu jer tih primjera ima jako mnogo u Crnoj Gori. Uostalom vidimo iz budžeta koliko se para predviđa za obeštećenje.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegice.

Izvolite kolega Obradoviću, pa zatim kolegica Jonica.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem uvaženi gospodine Raduloviću, gospodine Pažin sa saradnicom, uvažene poslanice, uvaženi poslanici, poštovani građani i poštovane građanke Crne Gore,

Ja sam slušao uvodničare i moje prethodnike dijelom njihova izlaganja, ispadalo bi da zakon ima određene nedorečenosti i da nije kvalitetan, što ja mislim da nije tako, nego je veoma kvalitetan, precizan, jasan. O tome je govorio ministar Pažin i veoma dobro razlučio određene stvari, šta je direktan umišljaj, odnosno predumišljaj, šta je nehat, šta je eventualni umišljaj i naravno ukazujući na te činjenice, na koji način se može postići ovo krivično djelo nasilja isključivo sa umišljajem. U tom dijelu je nesporna određena činjenica da i u porodici obuhvata nasilje takođe ovaj zakon, a takođe obuhvata, ovo što je gospođa Kalezić govorila i nasilje i u školama jer se radi o psihičkom nasilju, jer to je žrtva ona kod koje je nastupila smrt, teška tjelesna povreda, narušavanje psihičkog, fizičkog zdravlja. Dakle, i tog psihičkog zdravlja, koje naravno često se i ne primjećuje. Naravno da bi neko bio žrtva mora da podnese odgovarajući zahtjev za naknadu u roku od šest mjeseci, ali da bi podnio taj zahtjev mora da bude crnogorski državljanin, da je član države ugovornice, da je član Savjeta Evrope i da ima prebivalište u jednoj od država Evropske unije.

Takođe, vezano za ovu problematiku, veoma je važno istaći da pravo na naknadu imaju oni koji su nasljednici onoga kod kojeg je nastupila smrt, takođe oni na izgubljeno pravo na izdržavanje i vezano za troškove sahrane, vezano za troškove samog liječenja i tu se odrede odgovarajuće naknade koje su predviđene ovim zakonom, obično jednokratne i čak se iznosi tamo do desetostrukog određenog iznosa. Ono što bih takođe istakao da je tu ta Komisija koja se sastoji od šest članova od predsjednika i pet članova, od toga da je predsjednik iz reda Vrhovnog suda. Zatim članovi iz reda Državnog tužilaštva iz Zaštitnika ljudskih prava, iz Ministarstva pravde, Ministarstva finansija i Ministarstva socijalnog staranja. Komisija naravno radi u punom kapacitetu, koliko takođe neko ne radi kvalitetno, nesavjesno, oboli itd. može se i razriješiti. Činjenica je da se određena naknada može i vratiti ukoliko se obešteti žrtva od strane samog onog ko je počinio određeno krivično djelo. Dakle, vrati se u potpunosti državi, odnosno registrirati se od strane države. A veoma me raduje činjenica da žrtva ne samo onaj nad kim je napravljeno, učinjeno ovo krivično djelo u smislu da ima direktan umišljaj prema toj istoj osobi, nego je žrtva ona osoba koja je pomagala Policiji, koja je učinila sve da ne dođe, sprečavala da ne dođe do krivičnog djela i koja je takođe onemogućavala počinioca da izvrši određeno krivično djelo, što znači onaj ko hrabro uđe da zaštiti žrtvu takođe ima pravo na obeštećenje i postaje žrtva. Sve te nedoumice koje su postojale u tom dijelu su po meni jasno otklonjene sve, sve je definisano na pravi način, jedino imam jednu odgovarajuću dilemu. Pošto se traži umišljaj u članu 9, stoji da pravo na naknadu ima se čak i ako se ne dokaže krivica, odnosno ako se isključuje krivica, odnosno krivična odgovornost. E, samo mi ta odredba nije jasna u tom dijelu. Znači, može se ostvariti pravo na naknadu iako se isključi krivica, odnosno krivična odgovornost. Ako je bio direktan umišljaj, onda mi je samo u tom dijelu nejasno u ostalim slučajevima zaista izuzetno kvalitetan zakon koji će proširiti djelokrug i na žrtve koje su dakle ne bile direktno koje je učinjeno ovo nasilje, već i na one koje su indikretno tu se našle i pomagale i sprečavale izvršenje ovog krivičnog djela. Sve u svemu izuzetno je kvalitetan zakon koji ću podržati.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega.

Koleginica Jonica, pa onda koleginica Šćepanović.

SNEŽANA JONICA:

Hvala potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, poštovani građani, gospodine Pažin, gospođo Radonjić,

Ovaj Predlog zakona definitivno predstavlja ozbiljan iskorak kojim se stvara dostupan mehanizam koji prepoznaje i priznaje patnje i štete koje su žrtve pretrpjele i pruža im se mogućnost da ostvare jedan od oblika prava na pravično zadovoljenje.

Međutim, gospodine Pažin u uvodu ste rekli ovaj Predlog zakona predstavlja izraz društvene solidarnosti i pravde, a zašto onda Crna Gora mora da čeka datum pristupanja Evropskoj uniji da bi postala društveno solidarna i pravedna. Jer, žrtvama nasilja u Crnoj Gori nije neophodna ta društvena solidarnost i pravda bez obzira na vrijeme kada ćemo ući u Evropsku uniju. Bez obzira, što znam i razumijem potrebu da uporedna iskustva na određeni način koristimo, kako bi ih mi kvalitetnije primjenjivali, ne mislim da krajnji rokovi koji daje Evropska unija treba da budu odrednice u odnosu na ono što su potrebe naših građana. A kad napravimo jedan ovakav iskorak, kad se oko ovakvih zakonskih rješenja, zaista i njihove potrebe donošenja apsolutno složimo kada se složimo oko toga, da je potrebno obezbijediti sredstva pa makar i na uštrb svih drugih

segmenata sistema, a onda vjerujem da će i ono drugo što ste vi ocijenili kao teži dio, a to je priprema za primjenu ovog zakona. Ja vjerujem da će uz napore svih nas ta priprema za primjenu ovog zakona biti teži dio u odnosu na sredstva. Jer, kod nas su sredstva vazda teži dio priče i zato me interesuje i šta je pokazala analiza Ministarstva pravde o procjeni mogućih troškova za isplatu naknade koja je rađena prema određenim pokazateljima iz prethodnih godina, da bismo mogli da znamo, što to mogu biti očekivanja, potreba za budžet one godine, kada se to bude primjenjivalo. I naravno, moram da naglasim da je portparolka SNP-a Slađana Kaluđerović najavila u svojoj izjavi, da će SNP dati amandman da se ovaj zakon primjenjuje i da stupi na snagu od 1.januara 2016.godine. Uz svu spremnost svih nas vjerujem ne samo poslanika SNP-a, nego svih poslanika u ovoj Skupštini, da kako stručnim znanjem, tako svim drugim elementima podrške omogućimo da se svi oni potrebni mehanizmi koji su neophodni da bi se obezbijedila primjena ovog zakona od 1.januara 2016.godine, zaista i obezbijede da tako bude.

Ono što takođe želim da ukažem i biće predmet amandmana koje ćemo dati na ovaj Predlog zakona pokušaju da ipak napravimo rješenje koje odgovara trenutku za koji mi mislimo da treba da bude vrijeme stupanja na snagu, je prevashodno ono što se tiče uslova za ostvarivanje prava na naknadu dakle članom 8 je propisano ko ima pravo na naknadu. I mi negdje u kontekstu ovoga da pričamo o 2016.godini, smatramo da ovdje, pa makar i najeksplicitnije moguće treba obuhvatiti kroz formu posebnu državljanke bivših jugoslovenskih republika jer kad napišete državljanin države članice Savjeta Evrope sa stalnim boravkom u Crnoj Gori, to bi bilo to. Da nemamo stalni boravak koji je tako dobro definisan našim aktuelnim zakonskim propisima, da onaj ko čeka i dočeka stalni boravak kroz sve prethodne mehanizme, možda može da dočeka prije toga i nasilje i da nema mehanizme da naknadu štete obezbijedi tako da bi time zaista bili obuhvaćeni svi oni koji žive u Crnoj Gori i na određeni način zakonito borave u njoj, a to nije stalni boravak.

Ono što je takođe naša primjedba jeste, onaj dio priče koji se tiče kriterijuma za određivanje naknade propisanih članom 15. Dakle, u članu 15 je definisano da prilikom odlučivanja o pravu na naknadu i visini za naknade se posebno cijene ponašanje žrtve prije, u vrijeme i poslije izvršenja krivičnog djela na nasilja.

Dakle, ovo mene liči na onaj stereotip koji postoji naročito u priči u nasilju o porodici, da ako će neko da bi određivao pravo na naknadu i visine naknade da cijeni ponašanje žrtve prije i poslije, ispada da je žrtva zaslužila nasilje, pa eventualno ako se žrtva ponašala na određeni način, kako nije primjereno tumačenju ko će to da tumači onda bi naknada mogla biti, da se ne odredi ili da bude manja jer je žrtva svojim ponašanjem to proizvela. Ja jedino mogu da tumačim ovu normu, jer ne vidim kako bi ponašanje žrtve prije ili poslije, jer ona je žrtva, pa je žrtva, imala je određenu štetu i bol koju je prouzrokovalo nasilje. Ja mislim da je to jedina stvar koja treba da bude osnovno mjerilo odlučivanja po ovom pitanju. Ne vidim kako bi njeno ponašanje prije ili poslije trebalo da utiče na to da li će se donijeti odluka i koja će visina nadoknade biti. Postojanje opravdanih razloga, zbog kojih žrtva nije prijavila krivično djelo, pri čemu znamo, ja mislim, da niko na svijetu od dobra ne prijavljuje nasilje, nego zbog toga što je vjerovatno dovedena u takvu poziciju u ovom društvu da nema društvenu sigurnost da će biti obezbijeden od budućeg nasilja iz tih razloga ne prijavljuje nasilje da ne bi doživio sljedeće veće, teže itd. Tako da, ajde negdje čini mi se da je svaki razlog na žalost opravdan. Osim toga saradnja žrtve sa Policijom i Državnim tužilaštvom tokom otkrivanja i gonjenja.

Evo završavam, imali ste ja mislim obzira prema ostalim desetak, petnaest sekundi, još dvije norme da pomenem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Dobro ste primijetili poslije treće sekunde.

SNEŽANA JONICA:

Takođe, oko saradnje žrtve. Sigurno bi svaka žrtva sarađivala u interesu onoga što je i njen cilj da nasilnik bude osuđen, ali da li je svaka žrtva u ovom i u ovakvom sistemu obezbijeđena da i nakon saradnje sa policijom i tužilaštvom neće imati posljedice na žalost od tog ili nekog drugog nasilnika. Dakle, nijesu mi ovo elementi koje bilo bi možda u nekom uređenijem sistemu i u garantovanijoj pravnoj sigurnosti. U ovom i ovakvom sistemu mislim da ovo nijesu reperi za određivanje i na kraju imovno stanje žrtve, da li nekoga boli nasilje i koliku je bol ili štetu neko doživio od nasilja pa kakve to veze ima sa njegovim imovnim stanjem i ta naknada se definitivno ne može određivati prema tome i do kraja priče. Dakle, samo i rok za podnošenje zahtjeva ja mislim da je zaista prekratak rok da je zahtjev za naknadu da se podnosi u roku od šest mjeseci. Jer, vrlo često žrtve u roku od šest mjeseci tek trpe posljedice po svoju psihu u odnosu na ono što je prije toga bilo fizičko nasilje itd. itd. Ja mislim da treba mnogo duži rok i u tom i u onom drugom dijelu kod onih koji navršu 18 godina, jer ne znam baš hoće li svaki maloljetnik čim navršu 18 godina u prvih tri mjeseca biti spreman odmah da se upravo time bavi. Do kraja dakle podnijet ćemo amandman na posljednji član u odnosu na rok, a evo vidjet ćemo svi zajedno koji je realan rok da to radimo, ali svakako da ne čekamo pristupanje Evropskoj uniji, onda smo svi spremni da pomognemo da se ovaj zakon ranije primijeni.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Probilimo smo vrijeme, tako da ćemo biti uskraćeni neki poslanici kolegice. Amandmane ste trebali da podnesete do danas, nego uvijek zahvaljujući dobroj volji predsjedavajućeg, generalnog to odlažemo za sutra. Tako da znate pošto ste principijelni. Tokom sutrašnjeg dana, smo se dogovorili.

Koleginica Šćepanović, pa kolega Labudović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Poštovani potpresjedniče, poštovani građani Crne Gore, ratifikovanjem Evropske konvencije o naknadi štete žrtvama krivičnih djela Crna Gora je preuzela obavezu donošenja posebnog zakona kojim će da uredi pravo na novčanu naknadu štete žrtvama krivičnih djela nasilja učinjenih sa umišljajem.

Prema sada važećim zakonodavstvu žrtve krivičnih djela mogu da ostvare naknadu štete na dva načina od okrivljenog podnošenjem predloga za ostvarivanje imovinsko-pravnog zahtjeva u krivičnom postupku i podnošenjem tužbe u parničnom postupku. Međutim, u našem zakonodavstvu još uvijek nije uređeno pravo na novčanu naknadu koju bi država Crna Gora radi pretrpljenih posljedica i izvršenog krivičnog djela na njenoj teritoriji, dok traje krivični postupak, davala žrtvama krivičnih djela nasiljem i nije uređen sistem saradnje radi olakšavanja ostvarivanje naknade štete u prekograničnim slučajevima. Kao što smo čuli od kolega u današnjoj diskusiji, raspravi predlogom je propisano šta se smatra krivičnim djelom nasilja u smislu ovog zakona, šta se smatra žrtvom, koji su uslovi za ostvarivanje ovog prava, pomenut ću ja obavezu prijavljivanja krivičnog djela, odnosno da se ovo pravo može ostvariti samo ukoliko je krivično djelo prijavljeno policiji ili tužilaštvu. Ovdje želim posebno da naglasim da se ovo pravo na naknadu štete može ostvariti bez obzira da li je učinilac krivičnog djela nasilja poznat ili da li je pokrenut postupak. Tako da je ovo važno takođe pomenuti zakonom i

ja ću se osvrnuti na rok koji je propisan za podnošenje zahtjeva za naknadu, da je u pitanju rok od šest mjeseci. Međutim, u stavu 2 ovog člana propisuje se takođe da ako žrtva zbog zdravstvenih razloga nije u mogućnosti da podnese ovaj zahtjev onda se podnosi najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kada su prestali da postoje razlozi zbog kojih žrtva nije bila u mogućnosti pa me prosto interesuje da li je ovo preusko ako se ograničava samo na zdravstvene razloge. Da li postoje možda neki drugi razlozi zbog kojih žrtva nije mogla da preda zahtjev u roku od šest mjeseci, odnosno da li se odnosi na drugi ili samo na zdravstvene razloge.

Takođe bih se osvrnula pravo na regres, odnosno da isplatom naknade žrtve ili izdržavanom licu, pravo žrtve, odnosno izdržavanog lica prema izvršiocu krivičnog djela nasilja, ali najviše od iznosa isplaćene naknade da prelazi na državu Crnu Goru. Dakle država ima pravo regresa ukoliko isplati ova sredstva. A sa druge strane, ako država isplati naknadu a žrtva se naplati od izvršioca krivičnog djela onda ona ima pravo regresa od žrtve i posebno želim na kraju da se osvrnem na procjenu finansijskih sredstava za sprovođenje ovog zakona, kao što je rekao i ministar u odgovorima, da za primjenu ovog zakona je važna naravno procjena finansijskih sredstava. Međutim, važno je i sve drugo pripremiti za primjenu ovog zakona. A u budžetu kada se već osvrćem na ovu procjenu je bitno obezbijediti dodatna sredstva ne samo za isplatu ovih naknada, već i za troškove koji se odnose na sami postupak na troškove Komisije, ali ono što je postavila i koleginica Jonica kao pitanje je ova analiza koju je uradilo Ministarstvo pravde. Međutim, ovdje je tačno navedeno da Ministarstvo pravde će morati da radi novu analizu i važan segment takođe troškova ovog sprovođenja zakona jeste da kada Crna Gora isplati naknadu važnog segmenta takođe i ovo pravo regresa koje ima država.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem.

Još imamo deset minuta, jedan, dva, tri i četvrti ministar.

Izvolite kolega Labudoviću, pa koleginica Drobnjak.

EMILO LABUDOVIĆ:

Ja ću preskočiti pozdravni dio i obratiti se direktno gospodinu ministru i reći nešto što obično ne govorim i što možda nije svojstveno opozicionom poslaniku, a to je da u poplavi zakona koje uglavnom ovdje štancujemo, prepisujući ili loše prevodeći tuđe zakone i čija je funkcija da makar malo našminkaju prilično rošavo lice crnogorske pravde. Ovo je jedan prijeko potreban, nasušno potreban zakon crnogorskom pravosuđu i ja pozdravljam napor za njegovo donošenje.

Međutim, ostaje ona dilema koja vječno prati ovu vrstu norme, a to je kolika je cijena, koliko košta patnja žrtve nasilja. Ja ću to ilustrovati stihom jedne poznate folk pjesme gospodine ministre koji glasi: "koliko koštaju suze s ledom". Kolika je cijena smrti djeteta, roditelja, brata, sestre, supruge. Da li se tuga gospodine ministre koja razdire um i tijelo računa na sat, na dan ili na vječnost. Koliko košta čast ljudski integritet i dostojanstvo silovane žene ili još gore silovanog djeteta gospodine ministre. I koliko iznosi izgubljena zarada onoga kome je uskraćeno pravo da odraste i da bude zaposlen. Kako to sračunati gospodine ministre i ako već postoji, a postoji možda čak i teži oblik nasilja, nego što je fizičko nasilje a koje se podrazumijeva pod onim opštim terminom mentalno nasilje o kome je govorila koleginica iz mog kluba i koje za posljedicu ponekad ima goru posljedicu nego što je sama smrt. Jer, život sa takvom traumom gospodine ministre, ponekad je gori i od smrti. Ali, koliko god to iznosilo, a uvijek iznosi manje nego

što je pred bogom i pred narodom pravo i pravda dovoljno je ponekad zato što govori o simboličnom odnosu države, prema žrtvi nasilja i njoj to ponekad znači više i od samog iznosa dodijeljene pomoći. Ja neću govoriti o nekim stavkama ovog zakona. Ali, očekivao sam gospodine ministre i to je bila osnovna motivacija mog učešća u ovoj raspravi, da se među žrtve nasilja kojima se mora obezbijediti određena i odgovarajuća državna naknada uvrste i žrtve koje su to postale dejstvom neke strane države ili saveza država. Dejstvom koje je izazvano upotrebom njihove oružane sile, na način koji ne spada pod regule međunarodnog ratnog prava iz kojeg bi se kasnije kroz mirovni sporazum ili tako kroz neka druga rješenja ostvarila nadoknada i reparacija za ove žrtve u Murinu, gospodine ministre, Vi znate da Vas ja tragom onog poslaničkog pitanja stalno podsjećam, i podsjećaću Vas gospodine ministre dok sam god ovdje. Može li država Crna Gora, da li je u obavezi pred bogom i pred pravdom da se Miroslavu, Julijani i Oliveri makar prizna status žrtve. Hajde ako ovi stari na ovaj ili onaj način mogu biti, da kažem, sudionici nekih političkih prilika koje su dovele da 19 zemalja mimo standarda međunarodnog prava i mimo regula koje propisuje povelja Ujedinjenih nacija upotrijebe to što su upotrijebile, ali jesu li oni sa svojim još nedorečenim i nedoraslim životima krivi za ono što ih je zadesilo.

Gospodine ministre, sve dok u ovo ili nekom leks specijalis zakonu, njima troma ne priznate status žrtve, onda čitava ova priča ne pije vodu. Ja to ne govorim da bi se njima nadoknadilo, njima pogotovo ne njihovim porodicama bilo kakav gubitak ili bilo kakvi materijalni troškovi sahrane, oni su to davno obavili, ali gospodine ministre ova država ne smije da ćuti pred činjenicom da su njih troje stradali ni krivi ni dužni, a da pritom država čak ni status žrtve ne želi da ima prizna. I još nešto. Osvrnuću se na ono što se ovdje nekoliko puta pominjalo, a to je dan pravosnažnosti ovog zakona. Ja razmijem vaše razloge, ali znate šta ćemo imati gospodine ministre, situaciju da imamo žrtve, da imamo zakon, a da nemamo nikakvu drugu radnju, pa će ispasti da žrtve na neki način kreditiraju državu dok se ona snađe i spremi uslove za ispunjenje ovog zakona. To je gospodine ministre nedopustivo. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Koleginica Drobnjak, pa kolega Tuponja.

NADA DROBNJAK:

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre Pažin, gospođu Radonjić, pa treba da nadoknadi barem dio štete koju na njenoj teritoriji pretrpe žrtve krivičnih dijela nije novijeg datuma. Neke države članice Savjeta Evrope su šezdesetih godina prošlog vijeka počele osnivati sistem naknade štete iz državnih fondova, kada žrtva krivičnog dijela ne može od okrivljenog dobiti nadoknadu, to je ujedno bio i početak rada na Evropskoj konvenciji u naknadi štete žrtava krivičnog dijela i nasilja. A ubrzo je usvojena deklaracija Ujedinjenih nacija osnovnim načelima pravednosti prema žrtvama zločina i zloupotrebe moći. Iako donošenjem Zakona o naknadi štete žrtava krivičnih dijela nasilja nije predviđeno programom pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, Crna Gora kao država kandidat preuzela je da donosi propise usaglašene sa pravnim tekovinama Evropske unije. Zbog toga je ovaj predlog zakona usklađen sa relevantnim propisima Evropske unije, direktivom 2004-80 i direktivom Evropske unije iz 2012.godine kojim uspostavljaju minimalni standardi o pravima, podršci i zaštiti žrtava krivičnih dijela. U međuvremenu su se i druge skorašnje konvencije konkretnije pozabavile pravom žrtava na potraživanje naknade za konkretna krivična djela. To je tim važnije, s obzirom na to da je Crna Gora prošle godine potvrdila Istanbulsku konvenciju, konvenciju o

sprečavanju suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, i da smo usvajajući zakon o potvrđivanju stavili rezervu na član koji se odnosi na nadoknadu štete žrtvama nasilja.

Takođe je važno da Crna Gora upodobi svoj zakonski okvir i sa međunarodnim standardima u smislu naknade za žrtve trgovine ljudima, i ja mislim da ovaj zakon to omogućava. Odbor za rodnu ravnopravnost je odmah nakon usvajanja Istantbulske konvencije, želeći da radi na upodobljavanju crnogorskog zakonodavstva sa odrebama Istantbulske konvencije, zatražio pomoć od OEBS-a, Kancelarije za demokratske inicijative ljudskih prava iz Varšave, i mi smo dobili mišljenje na jedan niz zakona između ostalog i na nacrt Zakona o naknadi štete žrtava krivičnih djela u Crnoj Gori, jer tada ovaj zakon je bio u toj fazi izrade i jako raduje da je obrađivač zakona uvažio preporuke iz tog mišljenja i da mi danas možemo govoriti da je u najvećoj mjeri ovaj zakon usaglašen sa Istantbulskom konvencijom i ako možda izgleda da ne tretira konkretne okolnosti određenih žrtava. Ali ako se zaista pogleda suština bića krivičnog djela učinjenog uz primjenu fizičke sile i drugih radnji kojima se narušava psihički integritet onda vidimo da je to biće krivičnog djela i nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici. Prema važećem zakonodavstvu žrtve krivičnog djela mogu ostvariti pravo na naknadu štete na dva načina kao što su kolege i kolegice do sada govorile, ali ovaj zakon omogućava žrtvi pravovremeno otklanjanje štetnih posledica i to je kvalitet ovog zakona. Važno je istaći i ne smije se ispustiti iz vida finansijski uticaj proširenog obuhvata, s obzirom na troškove povezane za uspostavljanje i funkcionisanje takvih državnih šema, naknada koje su obično skupe, biće skupa i ova naša i zato treba pohvaliti predlagača zakona na uspostavljanju državne šeme naknada koja treba da osigura da žrtve krivičnih djela dobiju odgovarajuću naknadu i u slučajevima kada se počinioci ne mogu ustanoviti, ili kada nijesu u poziciji da plate oštetu uključujući i prekogranične situacije. No, kako zakon stupa na snagu danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji možemo samo načelno procijenjavati kakva će biti njegova primjena jer kako bi se osiguralo da državna šema naknade budu operativna i djelotvorna treba opredijeliti dovoljno ljudskih i administrativnih resursa kako bi se podržalo funkcionisanje Fonda, a izvori finansiranja državne šeme naknade treba da budu odgovarajući stabilne, pouzdane, pa da bi se sve to uspostavilo zaista treba vremena. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Uvaženi potredsjedniče, kolegice i kolege, ministre Pažin sa saradnicom,

Sami naslov ovog zakona, Zakon o naknadi štete žrtava krivičnog djela nasilja je po sebi pozitivan, nosi nešto zaštitničko, znači human je. Ono što nije dobro što je većina kolega prije mene već reklo, je taj datum primjene ovog zakona i vaše objašnjenje koji ste dali vezano za poređenje sa Hrvatskom koja je isti zakon počela da primjenjuje od ulaska u Evropsku uniju mislim da ipak nije baš dobar alibi, jer ja Vas pitam da li bi ovaj zakon uopšte bio donešen da mi uopšte ne namjeravamo da uđemo u Evropsku uniju, da li se ovaj zakon donosi samo radi usklađenja sa evropskom regulativom, ili je on dobar za građane Crne Gore pa ga zbog toga donosimo. Da li je to finansijski momenat koji Vas opredjeljuje za to jer sigurno nije beznačajan, i ako u vašem objašnjenju govorite koji je dostavljen nama u prilogu ovog zakona da je Ministarstvo pravde uradilo analizu, finansijsku analizu za 2011.godinu, koliko bi ovaj zakon opteretio državni budžet, taj podatak osim te informacije da je to urađeno. Taj

nam podatak nijeste dostavili, mi nijesmo bili u prilici da vidimo tu analizu, a on sigurno utiče i na tu vašu odluku da predložite da taj zakon počinje da se primjenjuje od dana ulaska Crne Gore u Evropsku uniju za koju sad na današnji dan nemamo nikakvu garanciju da ćemo mi u opšte ikad ući u Evropsku uniju, i da li to znači da ovaj zakon nikad neće ni početi da se primjenjuje, ako ne uđemo u Evropsku uniju.

Obratio bih samo malo pažnje još na član 3 ovog zakona koji u svom prvom stavu kaže. Pažljivo ga čitam. Žrtva krivičnog djela nasilja je lice kod koga je usred krivičnog djela nasilja nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušenje fizičkog i psihičkog zdravlja. Završen prvi stav.

Zatim ide u drugom stavu, dodatak praktično koji je poput ovog prvog stava, ja ga vidim možda pogrešno kao pleonazam. Drugi stav kaže - Žrtva se smatra i lice kao da su ta lica izostavljena iz prvog stava, kod koga je usled krivičnog djela nasilja iz člana 2 stav 1, alineja jedanaest zakona nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušenje fizičkog ili psihičkog zdravlja, i kad izvršenje tog krivičnog djela nije bilo usmjereno na to lice. Možda ja griješim, ali ova lica su već sadržana u prvom stavu. Takođe, i u trećem stavu kažete. Žrtvom se smatra i lice koje opet podrazumijeva da nijesu sadržani u prvom i drugom stavu, kod koga je nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušenje fizičkog i psihičkog zdravlja. U slučaju pokušaja sprečavanja izvršenja krivičnog djela nasilja, pomaganja policije prilikom rješavanja slobode učinilo se krivično djelo nasilja i pružena je ... Dakle, pročitacu još jednom prvi stav koji je vrlo decidan, i ja ne vidim da su lica iz drugog i trećeg stava isključena iz prvog stava koji kaže - Žrtve krivičnog djela nasilja i lice kod koga je usled krivičnog djela nasilja nastupila smrt, teška tjelesna povreda ili teško narušenje fizičkog i psihičkog zdravlja. Mislim da u ovom stavu, čisto da ne opterećujemo tekst zakona da su u ovom prvom stavu sadržana i lica koja su pobrojana i u drugom i trećem stavu, a Vi me naravno naučite bolje. Hvala lijepo.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Tuponja.

Izvolite ministre, pravo na završnu riječ.

ZORAN PAŽIN:

Zahvaljujem se na učešću, rekao bih, veoma kvalitetnoj i inspirativnoj raspravi. Želim da se zahvalim na jednoj analitičkoj doslednosti i posvećenosti u pripremi za raspravu ovog zakona od strane svih poslanika koji su uzeli učešće u raspravi.

Kada je u pitanju izbor komisije koja treba da odlučuje o naknadi štete ukazali ste na potrebu da umjesto predsjednika Vrhovnog suda odlučuje opšta sjedinica Vrhovnog suda. Nemam načelno ništa protiv, ukoliko mislite da je to rješenje povoljnije Vi amandmanski djelujte pa ćemo se izjasniti na tu okolnost. Poslanica Marković, koja na žalost trenutno nije ovdje je ukazivala na razliku između svjesnog nehata i eventualnog umišljaja. Dakle, svjesni nehat podrazumijeva situaciju u kojoj je učinilac krivičnog djela svjestan da njegovim aktivnim ili pasivnim držanjem može nastati zabranjena posledica, ali on na tu posledicu pristaje za razliku od toga ako svjesnog nehata takođe učinilac zna da njegovim pasivnim ili aktivnim držanjem može nastati zabranjena posledica, ali olako drži, ali olako drži da neće nastupiti ili da će izbjeći. Dakle, ova druga situacija ne podliježe primjeni zakona o kojem je riječ samo dakle eventualni umišljaj. Svjesni nehat je van dometa primjene ovoga zakona. Kada su u pitanju lica iz bivše SFRJ sve republike bivše SFRJ su članice Savjeta Evrope, mi smo ovdje ad literam primijenili ono što je sadržaj Evropske konvencije za zaštitu od krivičnih djela nasilja i nijesmo proširivali taj okvir ako mislite da postoji potreba da se taj okvir proširi, takođe amandmanski djelujte pa ćemo biti u prilici da se o tome izjašnjavamo. Takođe ste

pomenuli doprinos žrtve nastale na šteti i zašto je to neophodno kao element ocjene da li će se presuditi naknada štete. To je neophodno naprosto jer to proizilazi iz našeg kako krivičnog pravnog, tako i građansko pravnog sistema. Primjera radi imate krivično djelo ubistvo na mah koje se kažnjava daleko blaže nego klasično djelo ubistva, upravo zbog situacije da je do ubistva došlo usled stanja jake razdraženosti ili prepasti izazvane napadom. Znači, u toj situaciji moraćemo razmotriti tu situaciju kako je došlo do toga krivičnog djela. Pored toga imate institut prekoračenje nužne odbrane. Morate cijeniti da li je došlo do prekoračenja nužne odbrane, ako jeste koji su to bili elementi od strane jedne i druge strane koja su dovele do nastanka štete. Takođe, imate redovnu situaciju u građanskom pravu u postupcima za naknadu štete da se cijeni doprinos i samog oštećenog. Jedan veliki broj parničnih postupaka pred crnogorskim sudovima odnosi se upravo na naknadu štete i zadatak suda je često, primjera radi, u štetama nastalih usred sobračajnih udesa da procjenjuje koliki je doprinos jedne ili druge strane.

Dakle i tu morate cijeniti doprinos oštećenog nastale štete. Kada je u pitanju rok od šest mjeseci ponovo podsjećam na rok od tri godine, u situaciji kada iz zdravstvenih razloga žrtva krivičnog dijela nasilja nije bila u prilici da zatraži štetu i prijavi štetu. Da li je potrebno proširiti ovaj osnov i na neke druge situacije o čemu je govorila poslanica Šćepanović. Možda, ali u toj situaciji preporučujem da se precizno normira koje su to druge situacije da se ovaj rok od tri godine ne bi pretvorio u pravilo umjesto u izuzetak. Ponovo smo razmatrali zašto dolazi tek ulaskom Crne Gore u Evropsku uniju do primjene ovog zakona. Dakle, sve reforme koje sprovodimo u okviru pregovaračkih poglavlja 23 i 24 trebaju da stvore uslove između ostalog i za valjanu primjenu ovog zakona. Ne trebam Vas podsjećati da smo u nekim situacijama ranije dolazili u poziciju da donesemo neke zakone ponekad i ishitreno pa nijesmo u prilici da ih na valjan način primijenimo. Mislim da je to najgora poruka i za oštećene, i za žrtve, i za ukupan pravni poredak. Dakle, pravni poredak i vladavina prava za koju se svi zalažemo podrazumijeva pravnu sigurnost. Nema pravne sigurnosti ukoliko nijesmo u prilici da na potpuno valjan način implementiramo ovaj zakon. Što se tiče analize Ministarstva pravde koje se odnosi na potencijalne troškove koje može donijeti primjena ovog zakona, ta pleniminarna, krajnje pleniminarna analiza je pokazala da bi to bio iznos od 553 hiljade eura. Ja imam to ovdje po stavkama, pošavši od formiranja komisije za novčanu naknadu žrtvama krivičnog nasilja, pa onda do normativne aktivnosti i izrade informatora o pravu na naknadu u uslovima i postupku za ostvarivanje ovog prava pa troškove liječenja, troškove izgubljenog izdržavanja sve po stavkama. Dakle, u ukupnom iznosu 553 hiljade eura, što nije iznos koji je krajnje je li ograničavajuće za Crnu Goru, ali jeste sve ovo drugo o čemu govorim. Dakle, valjano implementirati ovaj zakon nije nimalo lako, vjerujte nimalo lako čisto sa pravnog aspekta zato što je multidisciplinarn. Upravno pravo, krivično pravo, građansko pravo, sve na jednom mjestu. Pored toga ustavno pravo, pravo krov čitave pravne konstrukcije u Crnoj Gori, i primjena svih međunarodnih pravnih standarda koje to podrazumijeva, to je vrlo zahtjevno i to je prvenstveni razlog zašto treba ipak taj duži ... da imamo nego što je to inače situacija.

Kada su u pitanju žrtve ratnih dešavanja o čemu je govorio uvaženi poslanik Labudović, želim samo da Vam kažem da je to pitanje uređeno međunarodnim ratnim pravom sa jedne strane što nije naprosto materija za primjenu ovoga zakona, da postoji Zakon o obligacionim odnosima koji podrazumijeva i takve situacije, da sam zakon i praksa podrazumijeva u nekim situacijama i objektivnu odgovornost države, pored subjektivne odgovornosti zbog građanskog pravnih delikata, kad se utvrđuju neki elementi postoji nekada situacija kao što su i neki slučajevi terorizma na primjer kad država odgovara objektivno bez obzira na krivicu i odgovornost sopstvenih organa. Ja ne bi se usudio sada da se upustim u pravnu ocjenu činjenica na koju Vi ukazujete. To je

zadatak sudova i jedino sudovi su pozvani da daju odgovor, suštinski odgovor na vaše pitanje koje ste postavili.

Uvažena poslanica Kalezić je sa jednim zaista rezonom govorila o žrtvama pravnog nasilja ... nestučnosti. To takođe nije dio ovog zakona, ali želim da Vam kažem da naš pravni sistem poznaje odgovornost i sada za takvo nešto kroz institut odgovornosti pravnih lica za štetu koju pričini njegov organ. To imate u Zakonu o obligacionom odnosima i država je pravno lice i država podrazumijeva odgovornost za određene situacije na koju Vi ukazujete. I konačno član 3 na koji ste ukazali želim da Vam kažem zašto je, kako Vi kažete, ponovljen stav 1 u stavu 2. U stavu 2 se zapravo želi ukazati upravo na situaciju o kojoj je govorila poslanica Marković, o situaciji kad ... o posebnim žrtvama koje nijesu neposredno bile obuhvaćene umišljajem, a imate na samom početku u članu 1 je rečeno da se uslovi, način i postupak za ostvarivanje prava naknade štete žrtavama krivičnih djela nasilja uređuje, u članu 2 je rečeno da se radi o umišljaju. Dakle, ovdje smo morali izdvojiti situaciju kada neko lice nije bilo obuhvaćeno umišljajem, ali je zapravo žrtva krivičnog djela nasilja. Zbog toga se izdvaja ovaj stav 2 u odnosu na stav 1.

I zaboravio sam uvaženom poslaniku Labudoviću da kažem da sam uvjeren da on kao jedan dobar poznavalac ruskih klasika zna šta je Dostojevski rekao o suzi jednoga djeteta, koliko ona vrijedi u odnosu na sve ostalo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala ministre. Zahvaljujem na saradnji vama i vašoj kolegici saradnici.

Konstatujem uvažene kolege da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Da vas informišem da sutra počinjemo tačno u 11 sati sa tačkom broj 6 - Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti, pa zatim bi išao Zakon o patentima, pa onda o zaštiti potrošača i ukoliko stignemo, nadam se da ćemo stići ukoliko budemo ekspeditivni kao pri kraju današnjeg dana, i o akreditaciji, tako da ćemo završiti sa jednocifrenim brojevima.

Svako dobro. Prijatno.

19.05.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, predlažem da počnemo.

Nastavljamo po dnevnom redu. Po redoslijedu je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava i Mersudin Gredić, sekretar ministarstva, a sjednici prisustvuje i Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti. Pozdravljam predstavnike Vlade.

Izvjestioci odbora su Luidž Ljubo Škrelja Zakonodavnog odbora i Nada Drobnjak Odbora za rodnu ravnopravnost.

Otvaram pretres i pitam ministra Numanovića želi li da da dopunsko obrazloženje. Izvolite, ministre.

SUAD NUMANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Proces izmjena i dopuna Zakona o rodnoj ravnopravnosti započet je nakon što su u skupštinskoj proceduri prošle godine, kao što znamo, usvojena dva krovna zakona o

zabrani diskriminacije i Zakon o Ombudsmanu i s obzirom da je i ovaj predloženi zakon antidiskriminacioni, neophodno je bilo da se i on usaglasi sa navedenim zakonima kako bi se u potpunosti naše antidiskriminaciono zakonodavstvo uskladilo sa međunarodnim i evropskim standardima u oblasti ljudskih prava.

Kao važan razlog za izmjenu zakona je i taj što dosadašnji Zakon o rodnoj ravnopravnosti nije u dovoljnoj mjeri bio implementiran u praksi, a posebno što nije bilo u dovoljnoj mjeri kaznenih odredbi za povredu prava jednakosti žena i muškaraca. Želim da vas podsjetim da je Zakon o rodnoj ravnopravnosti donešen 2007. godine.

U tekst Predloga zakona uvršten je određen broj sugestija koje su dobijene tokom javne rasprave kako od institucije Ombudsmana, tako i od nevladinog sektora, ali svakako i one koje su bile usaglašene sa Evropskom komisijom. U Prijedlog zakona usaglašene su definicije posredne i neposredne diskriminacije po osnovu pola sa definicajama iz opšteg Zakona o zabrani diskriminacije i evropskog antidiskriminacionog zakonodavstva.

Moram da naglasim da je u Crnoj Gori još uvijek prisutna svijest o postojanju različitih radnih uloga, koja ima za rezultat da muškarci i žene uživaju ljudska prava u različitom obimu, odnosno da su žene te koje su u većoj mjeri diskriminisane, te da nijesu u mogućnosti da u punoj mjeri uživaju svoja prava koja su im Ustavom i zakonom zagarantovana. Cilj izmjena i dopuna Zakona o rodnoj ravnopravnosti jeste da se stvore što jače zakonske obaveze za eliminisanje diskriminacije po osnovu pola, za stvaranje jednakih mogućnosti i jednako uključivanje žena, muškaraca i osoba drugačijeg rodnog identiteta u sve društvene, ekonomske i političke sfere.

U važećem Zakonu o rodnoj ravnopravnosti definisana je obaveza koja se odnosi na državne organe, organe lokalne samouprave, javne ustanove, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja. Dakle, ona su u obavezi da uspostave jednaku pravnu zaštitu žena i muškaraca pri donošenju i sprovođenju akata iz svoje nadležnosti. U Predlogu ovog zakona smo otišli korak dalje i ovu obavezu smo proširili na privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i preduzetnice.

Činjenica da su u Crnoj Gori blizu 52% stanovništva žene ukazuje da su žene značajan ljudski resurs našeg društva, a sve strukture društva treba da vode računa da kada donose odluku koja ne uzima u obzir oba pola ili ne tretiraju jednako, istovremeno i krše zakon. Za ovo postoji izuzetak kada se odluka donosi u cilju postizanja pozitivne diskriminacije, odnosno uspostavljanja pune ravnopravnosti žena i muškaraca tamo gdje postoji nejednaki tretman.

U Predlogu zakona za ovu situaciju predviđene su opšte i posebne mjere kojima se obezbjeđuje rodna ravnopravnost. Ovim predlogom smo brisali odredbu koja je obavezivala Ministarstvo za ljudska i manjinska prava da daje saglasnost za uvođenje pozitivnih mjera organa. Razlog tome je što se uvođenjem pozitivnih mjera ispostavlja puna ravnopravnost a u osnovnom Zakonu o zabrani diskriminacije je jasno definisano da za donošenje i uvođenje posebnih podsticajnih mjera u cilju postizanja rodne ravnopravnosti nije neophodna prethodna saglasnost. Ovdje govorimo o sprovođenju afirmativnih akcija u pravcu stvaranja jednakih mogućnosti kako za muškarce, tako i za žene. Predlogom zakona definisan je još jedan oblik diskriminacije, odnosno diskriminacijom se smatra svako postupanje kojim se žene, zbog trudnoće ili majčinstva, kao i drugo lice zbog promjene pola dovode u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja, ostvarivanja prava po osnovu socijalne zaštite i drugih prava.

Postupak pravne zaštite od diskriminacije po osnovu pola iz nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava prebačen je u nadležnost Ombudsmana, dakle institucije koja je shodno Zakonu o zabrani diskriminacije i Zakonu o zaštitniku ljudskih

prava i sloboda prepoznata kao institucionalni mehanizam za zaštitu od svih oblika diskriminacije.

I na kraju, Predlogom ovog zakona, u skladu sa Zakonom o prekršajima definisali smo i kazne za kršenje pojedinih odredbi ovoga zakona.

To je otprilike uvodni dio. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru.

Pitam predstavnike odbora da li žele riječ. Ne. Hvala vam.

Prelazimo na prvi krug diskusija.

Zamolio bih koleginicu Nadu Drobniak da uzme riječ.

Izvolite, kolegice.

NADA DROBNJAK:

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre Numanoviću sa saradnicima,

Pred nama je Predlog izmjena i dopuna Zakona o rodnoj ravnopravnosti, koji je proistekao iz zaista pažljivog praćenja primjene Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Ustav Crne Gore garantuje ravnopravnost žena i muškaraca i obavezuje državu da vodi politiku jednakih mogućnosti. I naš cjelokupni zakonodavni sistem čini da zaista imamo normirano da muškarci i žene budu ravnopravni, ali postavlja se onaj osnovni problem a to je kako mi u praksi sprovodimo ono što zakonom propiše.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti je prvi antidiskriminacioni zakon koji je ovaj visoki dom usvojio 2007. godine i od tada Odbor za rodnu ravnopravnost želeći da nadgleda, naravno praćenje ovog zakona sprovodi Ministarstvo za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, ali mi smo željeli iz svojih nadležnosti da pratimo primjenu zakona na način što smo dva puta organizovali istraživanje kroz državne institucije i Parlament koliko ljudi koji treba da primjenjuju Zakon o rodnoj ravnopravnosti poznaju odredbe ovog zakona. I zaista je proisteklo da se mora više uraditi na obuci zaposlenih, jer značajna većina učesnika ispitivanja, čak 87%, u istraživanju ima saznanja da se država bavila pitanjima rodne ravnopravnosti, usvajala dokumenta kojima je normativno uredila ovu materiju, ali onda nijesu znali da kažu koja je to normativa, nijesu znali da li je bilo obuka, nijesu znali kako se te odredbe primjenjuju i onda je sasvim logično da je u izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti propisano da su organi dužni da u okviru programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih ili na drugi način propisan zakonom obezbijede edukaciju zaposlenih o postizanju rodne ravnopravnosti.

Takođe, veliki iskorak ovog teksta zakona je što je i u definiciji rodne ravnopravnosti prošireno da se sva ova prava ne odnose samo na muškarce i žene, već da se ovim zakonom obuhvaćaju lica drugačijih rodni identiteta. Na taj način, uvođenjem ovih odredbi, ovaj zakon je zaista postao jedan pravi dobri antidiskriminacioni zakon.

Ministar je već rekao da je prošireno objašnjavanje i normiranje šta je sve diskriminacija i da je ovdje prepoznato da je diskriminacija svako postupanje kojim se žena zbog trudnoće ili majčinstva, kao i drugo lice zbog promjene pola dovede u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja, ostvarivanja prava po osnovu socijalne zaštite i drugih prava.

Takođe, važna, po mom mišljanju, izmjena i dopuna ovog zakona koja je proistekla iz praćenja primjene Zakona o rodnoj ravnopravnosti jeste uvođenje kaznenih odredbi. Mi smo imali veliki broj primjedbi od predstavnika predstavnica civilnog sektora da Zakon koji na najbolji mogući način promoviše zabranu od diskriminacije, koji je jedan od rijetkih antidiskriminacionih zakona koji nema samo kaznene odredbe već i motiviše

ljude da rade na promovisanju jednakih šansi i mogućnosti, da zakon koji je prvi uveo i prepoznao pozitivne mjere ipak mora da ima određeni broj kaznenih odredbi i mi smo idući tim tragom uveli kaznene odredbe.

Takođe, iz rezultata istraživanja koje je pokazalo da veliki broj zaposlenih zna i pravila jezika ali i ono što propisuje zakon, a to je da je diskriminacija neupotrebljavanja rodno osjetljivog jezika uvedena je obaveza organima, medijima, privrednim društvima da su dužni da u svom radu koriste rodno osjetljivi jezik. Zbog čega je to važno? Zbog toga što svi mi koji obnašamo neku državnu funkciju, svi mi koji radimo u državnim organima, koji kreiramo javno mnjenje ne smijemo da promovišemo i prenosimo stereotipe, već moramo u javnom životu prenositi nestereotipno nediskriminatorno. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Drobnjak.
Koleginica Đurašković. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Hvala lijepo, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicima, dame i gospodo, poštovani građani,

Zakon o rodnoj ravnopravnosti usvojen je 2007. godine, a evo danas vršimo njegovu dopunu. Predlogom zakona definisano je da rodna ravnopravnost osim muškaraca i žena podrazumijeva i osobe drugačijeg rodnog identiteta. Dopunjena je jedna od ključnih odredbi važećeg zakona, kojom je utvrđena izričita obaveza organa vlasti kako na državnom, tako i na lokalnom nivou i svih drugih subjekata koji vrše javna ovlašćenja da radi postizanja rodne ravnopravnosti u svim fazama planiranja, donošenja i sprovođenja odluka, kao i preduzimanja aktivnosti iz svoje nadležnosti ocjenjuju i vrednuju uticaj tih odluka i aktivnosti na položaj žena i muškaraca. Ova obaveza je proširena i na privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, čime je ispoštovana ustavna odredba koja utvrđuje obavezu države da jemči ravnopravnost žena i muškaraca i razvija politiku jednakih mogućnosti za sve.

Izmijenjena je definicija diskriminacije po osnovu pola zbog usklađivanja sa Zakonom o zabrani diskriminacije i usklađivanja sa definicijama posredne i neposredne diskriminacije u evropskom zakonodavstvu. Proširen je pojam diskriminacije kojom će se smatrati i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po osnovu pola. Kao oblik diskriminacije se smatra uznemiravanje po osnovu pola i svako postupanje kojim se žena zbog trudnoće ili majčinstva kao i drugo lice zbog promjene pola dovede u nepovoljan položaj u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja, ostvarivanja prava po osnovu socijalne zaštite i drugih prava.

Zaštita je proširena i na druga lica. Prihvaćene su sugestije Evropske komisije da promovisanje principa rodne ravnopravnosti bude dio aktivnosti zakonodavne i izvršne vlasti. Precizirane su oblasti društvenog života u kojima može biti utvrđena nejednaka zastupljenost žena i muškaraca i u kojima se mogu preduzimati posebne mjere za obezbjeđivanje i unapređivanje rodne ravnopravnosti. Konkretizovane su kaznene odredbe koje uvode više prekršaja nego što je to do sada bio slučaj i zaista ste stvarno pretjerali. Utvrđen je novi raspon novčanih kazni za pravna lica od 500 do 10 hiljada eura, za odgovorno lice u pravnom licu 150 do dvije hiljade eura, dok je za preduzetnike kazna u rasponu od 150 do tri hiljade eura. O ovome će pričati moje kolege, a ja želim nešto da kažem i u svoje ime.

Proces usklađivanja zakonskih normi mora da prati i kulturološki proces koji zahtijeva duži vremenski rok. Zakonom se ne mijenja svijest građana. Svijest mijenjamo mi sami. Ravnopravnost je kada se jednako obradujemo rođenju muškog i ženskog djeteta. Ravnopravnost je kada budemo pucali i za žensko dijete kada se rodi isto kao što pucamo za muško dijete. Ravnopravnost je kada brat i sestra imaju ravnopravno pravo na nasljeđivanje imovine svojih roditelja i pred zakonom i pred ljudima. I da ne budu žene vlasnici imovine 4% kuća i samo 8% zemljišta. Ravnopravnost je kada se ne rađa 110 dječaka na 100 djevojčica i ravnopravnost je kada se ženski rodoslov bude cijenio isto kao muški rodoslov. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Đurašković.

Zamolio bih kolegu Izeta Bralića da uzme riječ. Izvolite, kolega.

IZET BRALIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine gospodine Simoviću, uvaženi ministre Numanoviću sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Pred nama je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Ovaj Prijedlog izmjena i dopuna doživljam prijeko potrebnim kako bi se u tradicionalno patrijarhalnom ambijentu promijenilo shvatanje prava iz oblasti rodne ravnopravnosti.

Pored činjenice da se u toj oblasti usaglašavamo sa evropskim direktivama, naprosto postoje problemi koje trebamo rješavati i radi promjene svijesti o pravima žena, a posebno o pravima trudnica u Crnoj Gori. Upravo narušena prava trudnica su bila motiv da uzmem učešća u raspravi po ovom zakonu.

Opšti je zaključak da su prava žene trudnice u našoj državi u najmanju ruku pod znakom pitanja i to iz dva razloga: 1. loša dosadašnja zakonska regulativa koja tretira prava trudne žene i 2. dominantno pogrešna patrijarhalna svijest o pravima trudnica u Crnoj Gori.

Kao posljedicu toga imamo otežano zapošljavanje žena u reproduktivnom dobu, kada su zapravo u psihofizičkom naponu. Poslodavci se teško odlučuju da uposle na neodređeno vrijeme žene koje pripadaju toj dobi. Veoma često poslodavci istražuju i uzimaju anamnezu o bračnom stanju, o broju porođaja, namjeri o daljem rađanju, što indirektno utiče na status prijema na neodređeno ili određeno vrijeme. Kao direktnu posljedicu neregulisane zakonske regulative imamo manji broj uposlenih žena u reproduktivnom dobu, direktni uticaj na procjenu zaposlenih žena u državi, kao uticaj i na natalitet.

Zbog svega što sam naveo ove izmjene i dopune zakona smatram unapređenjem, konkretno u članu 4, stav 3 koji glasi: "Diskriminacijom se smatra svako postupanje kojim se žena zbog trudnoće ili majčinstva, kao i drugo lice zbog promjene pola dovode u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja, ostvarivanja prava po osnovu socijalne zaštite i drugih prava."

Ja ću predložene izmjene i dopune ovog zakona podržati i predlažem klubu poslanika Socijaldemokratske partije da podrže predložene izmjene i dopune.

Takođe, pozivam medije da ovom problemu posvete dužnu pažnju jer bez narastanja svijesti o potrebi jednakih rodniha prava neće biti rezultata bez obzira na novi zakon. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Braliću.

Koleginica Danijela Marković. Izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi gosti, kolege i kolegice, građani Crne Gore, Potreba donošenja izmjena i dopuna Zakona o rodnoj ravnopravnosti sa novim odredbama obavezujućeg je karaktera, sa uvođenjem dva nova člana 13a i 13b, kao i pooštavanjem prekršajnih kazni za nepoštovanje. Nepostupanje po ovom zakonu govori mnogo više o nama, o našoj demokratiji u kojoj postizanje rodne ravnopravnosti moramo ostvarivati zaprećenim kaznama. Obaveza da u svim fazama planiranja, donošenja i sprovođenja odluka ocjenjuje uticaj tih odluka na položaj žena i muškaraca sada osim državnih organa, organa lokalne samouprave, javnih ustanova i preduzeća imaju, prema članu 3 Predloga zakona, i privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, što je i normalno da se proširi krug uticaja i ocjene odluka.

Prema članu 4 stava 3 koji se mijenja potpuno se razobličava položaj žena trudnica i majki sa malom djecom koje su i sada nepoželjni radnici, pa i prilikom zapošljavanja ili u toku radnog odnosa, koje stavlja poslodavac u nepovoljniji, neravnopravniji položaj zbog odsustva sa posla zbog djece ili porodiljskog odsustva.

Takođe su uvedene definicije posredne i neposredne diskriminacije što je bitno zbog definisanja samog pojma diskriminacije i usklađenosti sa Zakonom o zabrani diskriminacije. Međutim, šta se u praksi dešava? Da li su Skupština Crne Gore, Vlada Crne Gore, shodno članu 10 Zakona o rodnoj ravnopravnosti, u okviru svojih nadležnosti primjenjivali principe rodne ravnopravnosti i princip rodno balansirane zastupljenosti prilikom izbora i imenovanja na određene funkcije, obrazovanja radnih tijela i sastava zvaničnih delegacija? Takođe, da li su političke stranke, prema članu 12, u svojim aktima primjenjivale mjere za rodno balansiranje zastupljenosti žena i muškaraca u svojim organima i na listama za izbor odbornika i poslanika u klubovima poslanika i odbornika za izbor na javne funkcije u svim nivoima? Odgovor je da se nije u potpunosti sve to primjenjivalo. Zbog toga ovo kažem. Dovoljan primjer je Skupština Crne Gore, da pođem od nas i od zastupljenosti žena poslanica po političkim strankama. Jer, od ukupno 81 mandata, samo je nas ovdje 14 žena poslanica. Koliko ima žena u Vladi Crne Gore? Od 16 ministarstava samo su četiri ministarke.

U lokalnim samoupravama od 23 opštine samo su dvije žene predsjednice opština, u Kolašinu i Gusinju. U Skupštini od tri potpredsjednika ni jedna nije žena. Nije bolje stanje ni kod političkih partija, jer kako kod parlamentarnih, tako i kod onih van parlamenta. Jedina predsjednica partije je gospođa Marija Vučinović iz Hrvatske građanske inicijative.

Rodna ravnopravnost se ne postiže kićenjem odborničkih i poslaničkih lista sa svakim trećim mjestom, kandidatkinjama na koje poslije se primjenjuje zakon. Međutim, prilikom postavljanja kandidata na izboru se uzimaju muškarci kandidati. Ne ispoštuju se svaka treća.

Najviši pad rodne ravnopravnosti beleži se za period tranzicije. To su pokazale studije mnogih nevladinih organizacija 90-ih godina, jer je žena u bivšoj Saveznoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, kao socijalističkoj zemlji, imala više mogućnosti za stvaranje uslova koji vode rodnoj ravnopravnosti, a to je zapošljavanje pod jednakim uslovima bez ograničenja i diskriminacije vezane za trudnoću i majčinstvo, napredovanje u službi, obrazovanje bez uticaja na tradiciju, čak i naprotiv. U periodu tranzicije žene su više ostajale bez posla nego muškarci, teže ostvarivale pravo na zapošljavanje i pokušalo se da se vrati jedna tradicionalna uloga žene kako u porodici, tako i u društvu, sa prepoznatljivim i neskrivenim znacima diskriminacije. Mada, kada dođe do ekonomske stagnacije društva i pada životnog standarda, to povlači i pad društvene

svijesti, nazadovanje kako materijalnog tako i duhovnom i gubljenje svih vrednosnih sudova. Zato smatram da možemo donositi i dopune, i izmjene zakona, i preporuke, i direktive, i akcione planove, i sve drugo raditi, ali dok god ne promijenimo svijest da samim činom rađanja smo jednaki, nećemo postići rodnu ravnopravnost. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Marković.

Kolega Stanić je sljedeći diskutant. Izvolite.

NOVICA STANIĆ:

Predsjedništvo, dame i gospodo poslanici, gospodine ministre sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Znate na šta me podsjetio ovaj Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti? Na jednu priču mog sada nažalost pokojnog prijatelja, da mu ne pominjem ime, koji je 1945. bio mobilisan u NOB. Proljeće 1945, oslobodili Sjenicu, lijep prolječni dan, oni se sunčaju u jednoj strani, trijebe vaške, a komesar im priča kako će poslije rata jesti zlatnim kašikama.

Pazite, u situaciji kad polovina Crne Gore živi na granici egzistencijalnog minimuma, mi usvajamo član 13a ovog predloga zakona koji glasi: "Organi, mediji, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici/ce dužni su da u svom radu koriste rodno osjetljivi jezik i da u aktima o zasnivanju radnog odnosa, odnosno ugovoru o radu, aktima o izboru, imenovanju, odnosno postavljenju, kao i u aktima o izboru u akademski zvanja, aktima o raspoređivanju i drugim aktima kojima se odlučuje o pravima i obavezama zaposlenih i drugim javnim ispravama i evidencijama sve nazive radnih mjesta, zanimanja, zvanja i funkcija izražavaju u prirodnom rodu muškom ili ženskom, lica na koje se ovi akti odnose." A da ovo nije šala potvrđuju kaznene odredbe u kojima se kaže, član 33: "Novčanom kaznom od 500 do 10 hiljada evra kazniće se za prekršaj pravno lice...", pa onda se pominje i ovaj član 13a, koje ne ispoštuje rodno senzitivni jezik.

Za taj prekršaj kazniće se i odgovorno lice u pravnom subjektu kaznom od 150 do dvije hiljade evra, a za prekršaj u istom smislu kazniće se i preduzetnik, odnosno preduzetnica novčanom kaznom od 150 do tri hiljade evra. I još, ako ne odredi službenika ili službenicu koji će obavljati poslove koordinatora, odnosno koordinatorke aktivnosti u vezi pitanja rodne ravnopravnosti, odnosno koja učestvuje u pripremi i sprovođenju plana aktivnosti.

Volio bih da mi neko kaže, možda je trebalo napisati u ovom predlogu zakona, koju školu, koji fakultet, koju katedru treba da završi taj koordinator, odnosno koordinatorica da bi mogla, odnosno mogao da definiše taj rodno senzitivni jezik. Evo dilema nekoliko, pisac. Je li piskinja ili pisačica? Prostitutka, kako je druga strana? Internista - internistkinja. Sudija - sutkinja ili sudinica? Je li sudinica žena od sudije ili je sudija ženskog roda? Vojnik - vojnkinja ili vojničica? Borac - borkinja ili nekako drukčije? Vozač. Je li vozačica? Trajvandžija je li trajvandžinica ili trajvandžkinja? Milicajac - milicajkinja ili milicajka? Kapetan - kapetanka ili kapetanica? Knjigovođa... Ja mislim da je ovo silovanje jezika. Jezik je živa materija i treba pustiti vremenu. Sasvim je dovoljno ako pored čina zanimanja, zvanja stavite muško ili žensko ime. Znaće se o kome se radi.

Ima riječi zanimanja i zvanja koja prirodno mogu da se pišu i u muškom i u ženskom rodu, ali većina je onih koja ne mogu. I ne treba to na silu raditi. I zato pojedine članove u ovom zakonu doživljam ne kao borbu /Prekid/ jezika. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Staniću.

Koleginica Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane koleginice, poštovane kolege, poštovani građani, poštovani ministre sa saradnicima,

Počecu svoje izlaganje s tim što ću podržati ovaj zakon i neću puno govoriti o Zakonu jer su o njemu govorile kolege, a kako su odredbe adekvatne, onda su one prihvatljive. Ja bih možda malo više govorila o mentalnoj higijeni koja je potrebna crnogorskom društvu, koja je potrebna Balkanu, koja je potrebna i ovom parlamentu.

Želim da svoje izlaganje započnem sa jednom sentencom ili jednim pravilom jednog crnogorskog naroda od mnogih naroda koji njeguje sljedeće pravilo koje se može izraziti kroz ovu rečenicu: Ako odgojite jednog dječaka, podigli ste čovjeka, a ako odgojite i vaspitate dobro jednu kćer, odgojili ste generacije. Ova poruka zapravo pokazuje da je kompletna zemlja i vaspitanje posebno djece i porodice na ženi i pokazuje koja je uloga žene u kulturi o kojoj govorim, kao i u kulturi ostalih naroda u Crnoj Gori.

Naše majke, i naši očevi, i naši poslanici, i naše poslanice, i naše domaćice, i naši pekari, i naši kuvari vaspitavaju svoju djecu da se bave ličnom higijenom. I to je zaista za pohvalu. Prati ruke prije jela, poslije jela, prati zube, voditi računa o ličnoj higijeni je vrlo važno. Voditi računa o čistim patikama je, takođe, vrlo važno. Ali, ljudi na Balkanu ne vode računa o mentalnoj higijeni. Jer, da vodimo računa o mentalnoj higijeni, mržnje ne bi bilo ovoliko koliko je ima. A ako bismo vodili računa kako vaspitavamo našu djecu, onda ne bismo čuli ono što čujemo u našim gradovima - Srbe na vrbe; Nož - žica – Srebrenica; Ubij-ubij Šiptara, kao i za druge narode.

Pitanje rodne ravnopravnosti je vrlo važno zato što se upravo baziramo na tom da se na Balkanu puno ratuje zato što se ovdje ne vodi računa o mentalnoj higijeni. Pa se ne vodi računa o mentalnoj higijeni ni u parlamentima balkanskih zemalja. Zato Balkan krvari, jer crnogorska žena i balkanska žena mora konačno izaći iz anonimne i preuzeti odgovornost koju imaju žene u Švedskoj. Žene u Švedskoj su u poziciji da budu prepoznate kao neko ko donosi odluke, a ne izvršava odluke i potpuno su spremne da preuzmu posljedice odluka koje donose. Švedska je zemlja koja je najmanje ratovala i Švedska je zemlja koja je najmanje žrtava imala u toku svega onoga što je Evropu zadesilo.

Ono sa čim želim da završim jeste da je vrlo važno da negdje računamo da u Crnoj Gori prestanemo da se bavimo fenomenom "super žene" na način što joj tovarimo sve više bremena na leđa, a ona u procesu emancipacije zaboravlja da ona zapravo nije super žena ako preuzima sve na sebe, jer to se drugačije zove u našem narodu ako preuzmete sve na sebe. Super žena u crnogorskom društvu mora da shvati da je samo ona koja od crnogorskog muškarca učini super muškarca, a to je onaj koji ravnopravno dijeli sve obaveze u svojoj kući vezano za kućanske poslove, za obaveze oko djece, za učenje domaćih zadataka i za pranje suđa. Pitanje pranja suđa mora da bude par ekselans pitanje visoke politike ovog doma i pitanje rodne ravnopravnosti. Jer to je ono što svaka od nas u svom domu mora da sprovede i svaki od vas mora da bude svjestan činjenice da crnogorska žena neće preuzimati teret vaših muških poslova i raditi svoje ženske poslove da biste vi računali da je ona emancipovana.

Na kraju želim da kažem da su majke te koje vaspitavaju svoje sinove i da su one dužne da u svojim domovima istisnu mržnju koju su usadili crnogorski muškarci u

njihove domove. Iz tog razloga ratujemo i jedni druge mrzimo, jer žena je sinonim za ljubav, a ljubav je sinonim za Boga, a Bog je sinonim za kosmos i onaj ko to zna može vladati kosmosom.

Jako važno jeste i pitanje ekonomske ravnopravnosti. U Crnoj Gori se stvari moraju drugačije postavljati od žena koje su manje plaćene i na manjim pozicijama od onih koje im pripadaju. Mi smo konačno spremne da preuzmemo odgovornost za donošenje odluka i nećemo izvršavati /Prekid/ i spremne smo da snosimo posljedice sopstvenih odluka za sreću naše djece. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam, kolegice Jasavić.

Koleginica Ljerka Dragičević je sljedeća učesnica u raspravi. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče Skupštine.

Uvažena Skupštino, uvaženi ministre sa suradnicima, uvaženi građani,

Zakon o rodnoj ravnopravnosti je donesen 2007. godine. Međutim, kako je život nešto što ide naprijed i što se mijenja, to ne može ostati u onim okvirima u kojim je bilo i drago mi je da je Ministarstvo prepoznalo momenat kada treba ovaj zakon urediti malo bolje. Mislim da je sada malo bolje uređen, s tim što su kaznene odredbe malo visoke, ali valjda neće biti tako primjenjivane. Ne znam.

Dolazim iz jedne od 60-ak partija u Crnoj Gori gdje je jedino u toj partiji žena predsjednica. Dolazim s primorja gdje nijesu toliko izraženi muško-ženski poslovi, znači iz jedne malo drugačije sredine. Prihvatam potpuno da rodna ravnopravnost, nažalost morala se zakonom urediti, mora da postoji. Meni je posebno drago da je ovaj zakon donio i jednu veliku novinu i to u Skupštini Crne Gore. Prvi put od osnutka Odbora za rodnu ravnopravnost taj odbor je bio matični odbor za neki od zakona. Bilo je dosta zakona gdje je trebao da bude odbor matični, međutim nije bio. Sada je bio za rodnu ravnopravnost i nadam se da će se tako i nastaviti, da sva ona pitanja koja rodna ravnopravnost treba da regulira da će biti matični odbor za to. Novine su već počele pomalo u Skupštinu da ulaze. Nadam se živo da će se izmijeniti vrlo brzo i broj učešća žena u parlamentu. Mislim da je ovo što sada imamo opet neki broj koji je mnogo bolji nego onaj koji je bio. Uglavnom sa nekim zakonima koje smo donijeli što se tiče izbora odbornika i poslanika i drugih zakona ta rodna ravnopravnost polako ulazi, jeste da ulazi na mala vrata, ali će ući. Jednom kada nešto krene, to ide uvijek rapidno naprijed i ne osjetimo kako to prođe.

Ovaj zakon je posebno meni drag jer je jedan od antidiskriminatorskih zakona. Ne veže se samo na pol muško – žensko, nego uopšte na rodnu ravnopravnost. Jer, ne mora uvijek da je ugrožena žena. Ko god je ugrožen i kome god je potrebna ravnopravnost, on regulira tu stvar. Ovaj zakon ću podržati i ja i u ime Hrvatske građanske inicijative zato što smatram da je mnogo bolji od onoga koji smo do sada imali i da je mnogo više izregulirao neke probleme, kako je rekla uvažena predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost gospođa Nada Drobnjak, ono što je u anketama pokazano da nije bilo dobro sada je to već uneseno. Mislim da neće proći mnogo vremena, da će doći do izmjene ovog zakona, s tim što ne da ne valja, nego jednostavno će doći vrijeme kada neće morati ovako da ima rigorozne kaznene odredbe. Živo se nadam. Inače sam nepopravljivi optimista i vrlo rado čekam to vrijeme. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Dragičević.

Kolega Sijarić posljednji diskutant u prvom krugu diskusija. Izvolite.

REŠAD SIJARIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, uvažene poslanici i poslanici, poštovani građani, poštovani ministre sa saradnicima,

Članom 18 Ustava Crne Gore je propisao da država jemči ravnopravnost žene i muškarca i razvija politiku jednakih mogućnosti. Tako je Skupština Crne Gore 2007. godine usvojila Zakon o rodnoj ravnopravnosti koji predstavlja prvi antidiskriminacioni zakon u našoj državi. Uspostavljanje rodne ravnopravnosti je jedan od ključnih preduslova postizanja demokratskog društva kojeg poznaje Evropa 21. vijeka. Ravnopravnost žena i muškaraca jedno je od temeljnih vrijednosti Evropske unije. Njen razvoj započeo je 1957. godine, kada je načelo isplate jednake plate za obavljanje istih poslova uvedeno Rimskim sporazumom. Planom aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017. godina koji je usvojila Vlada Crne Gore stoji da pravo žena na jednak tretman predstavlja iznad svega osnovno ljudsko pravo. Diskriminacija se prepoznaje kao politički neprihvatljiva, ekonomski neisplativa i zakonski sankcionisana. Na taj način rodna ravnopravnost postaje jedan od osnovnih elemenata u reformskim procesima. Rodna ravnopravnost kao zakonski princip u domaćem zakonodavstvu često nije u skladu sa pravom Evropske unije. Jedan od preduslova za usklađivanje normi jedne zemlje sa standardima Evropske unije je poštovanje ženskih, ljudskih prava i uspostavljanje antidiskriminacionih mehanizama. Poštovanje ovih principa očekuje se od svake države članice, ali isto tako i od država koje bi željele da postanu članice Evropske unije. Takođe, naglašeno je da je rodna ravnopravnost visoko pozicionirano pitanje i u NATO savezu. Smatram da je pitanje rodne ravnopravnosti pitanje razvoja zemlje, te da je u tom smislu puno posla pred Vladom Crne Gore. Crna Gora je napredovala u obrazovanju i zapošljavanju žena, ali treba još mnogo da uradi na eliminaciji nasilja, podsticanja ženskog preduzetništva i učešća u odlučivanju, što je i ocijenjeno iz organizacije Ujedinjenih nacija u Podgorici.

U Prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o rodnoj ravnopravnosti članom 16 posebno je unaprijeđen član 33 Kaznene odredbe, sa sedam stavova. Citiraću prvi stav - Novčanom kaznom od 500,00 do 10.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako ženu zbog trudnoće ili majčinstva ili lice zbog promjene pola dovede u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja, ostvarivanja prava po osnovu socijalne zaštite i drugih prava. Apsolutno podržavam ovaj član zakona i nadam se da ćemo ga u potpunosti implementirati. Novčane kazne su povećane za pravna lica, što je i pohvalno. Smatram da uspostavljanje demokratske vladavine zasnovane na jednakim šansama svih građana ili građanki i građana ne smije biti rezultat moranja u vidu pritisaka na organe vlasti ili formalnog ispunjavanja međunarodnih standarda i preporuka, već dokaz zrelosti društva za veće uključivanje žena u političkom i javnom životu. Poslanici Bošnjačke stranke će glasati za ovaj prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Sijariću.

Ovim smo završili prvi krug diskusija. Pitam ministra Numanovića da li želi da da odgovore i komentare. Želi. Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Zahvaljujem svim diskutantima, svim poslanicima koji su dobronamjerno diskutovali ovaj zakon i, kao što je rekla uvažena poslanica Ljerka Dragičević, zadovoljstvo je da je Skupština i skupštinski odbor jednoglasno ili većinom prihvatio ovaj zakon. Složit ćemo se u jednom, za svaki antidiskriminacioni zakon u jednom tradicionalnom društvu kakvo je crnogorsko je neophodno vrijeme. Stalno govorimo da nam je potrebna promjena svijesti i čini mi se da poslije toga i na ličnom primjeru stanemo. Kada analiziramo svakog od nas, ta promjena svijesti ne ide baš ni od nas onim tempom kako bismo očekivali da se to desi u cjelokupnom društvu. Potpuna saglasnost da osim te promjene svijesti nam treba i jedan vid mentalne higijene, o čemu je govorila poslanica Jasavić. Da bi došli do jednog antidiskriminacionog zakona, uz sve ovo što je tradicionalno i ovo što možemo da postavimo kao pitanje da li nam baš to treba u ovom momentu, mislim da treba svi da damo doprinos da neke nejasnoće zbog građana i zbog onih koji treba da prihvate ovo kao pravilo življenja, prosto kroz podršku damo lakšoj implementaciji ovog zakona. Ovdje su pojedini poslanici i poslanice govorili o tradiciji i o odnosu prema ženama. Mi to znamo i to ne želimo da analiziramo.

Ono što nam se, na primjer, dešava decenijama jeste da mi promjenu svijesti nijesmo uradili ni u jednom koraku kada je riječ o vlasništvu nad nekretninama. Imate 6,9% nekretnina koje se vode na žene, na naše majke, na naše sestre koje jako cijenimo, koje jako poštujemo, ali u praksi imamo taj odnos nekretnina. Zbog toga su one i hendikepirane kada hoće da uđu u biznis. Mi sve radimo. Napravili smo strategije, napravili smo Zakon o ženskom preduzetništvu, nalazimo linije po veoma povoljnim kreditnim uslovima da dobijaju ta kreditna sredstva i uđu u biznis i to sa malo para, mnogo manje nego što to, što bi rekli, muškarci rade, gdje traže mnogo više novca. Nažalost, to su sve ograničavajući faktori koji mi kroz vjekove nijesmo dozvolili da žene raspoložu onim koji će biti ulaznica ili neće biti opterećenje da mogu lakše da uđu u biznis.

Kada govorimo o pojavi nasilja u porodici, mi svi zajedno, kao što znate, osvjetlili smo taj problem i to je dobra stvar. Dobra je stvar da se sada tužilački i sudski organi bave i da statistike pokazuju da nemamo samo veći broj prijavljenih slučajeva, nego na sreću imamo i riješenih slučajeva kada je nasilje u porodici u pitanju. Na našu sreću, nemamo neke ekstremne pojave kao što se dešava sada u zemljama u okruženju kao posljedica nasilja da čitave porodice u jednom momentu nestaju. Imamo pozitivne stvari i kroz statistiku onoga što nam se na sreću ne dešava. Poslije lokalnih izbora koji su bili prošle godine, znamo da je procenat zastupljenosti žena bio negdje na lokalnom nivou između 15, 16 do 17%. Poslije lokalnih izbora u svim opštinama bez obzira ko je na vlasti, ko je u opoziciji taj procenat se povećao na 25, 26, pa do 32%. Prosto imamo tu tendenciju.

Kolega Stanić je govorio o aktima kako treba da piše. Zar je to opterećenje da svaki državni organ, svaki preduzetnik koji pravi akte za zasnivanje radnog odnosa da to istovremeno napiše i u muškom i u ženskom rodu? Je li to neko opterećenje? Mislim da nije i da to ne treba ni slučajno da bude. Ovdje je govoreno o upotrebi rodno osjetljivog jezika, pa često nabrajamo da li je moguće izgovoriti ovo zanimanje u ženskom rodu itd. Kao što ste i sami rekli, jezik je živa materija. Sigurno ćemo naći neki izraz u datom momentu da se i to što je sada za nas možda nemoguće da ćemo naći taj izraz u ženskom rodu i na taj način smanjiti vid diskriminacije prema ženama. Mi kod upotrebe rodno osjetljivog jezika pokazujemo težnju žene da bude još više vidljiva. Važećim zakonom već je predviđena jezička upotreba muškog roda kao generički neutralna forma. To što upotrebljavamo je definitivno vid diskriminacije i moramo se protiv takve upotrebe boriti na način što ćemo se kroz živu materiju što i jeste jezik prilagoditi onome

što su izrazi i u ženskom rodu. Nijesam sigurno uspio svima da odgovorim, ali cijeneći vrijeme i potpredsjednika zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru Numanoviću.

Za komentar se javila koleginica Jasavić i koleginica Dragičević. Koleginice Jasavić, Vi ste se prvi javili. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani gospodine Numanoviću, želim nakon Vašeg komentara da Vam postavim par pitanja. Zapravo želim Vaš stav, možete se na kraju izjasniti o tome. Ovo što ću Vas pitati se odnosi na to kako objašnjavate činjenicu da je vaša partija na posljednjim parlamentarnim izborima imala na prvom mjestu za ženu 14. pozicija je bila. Kako objašnjavate da vaša partija nema potpredsjednicu i pored činjenice da u Demokratskoj partiji socijalista ima izuzetnih žena, i to vrlo kvalitetnih, čak kvalitetnijih nego onih koje ja vidim među muškarcima. Zanima me čime objašnjavate to da je poslije lokalnih izbora povećan broj žena. Nijeste rekli zbog čega je povećan, a reći ću Vam ja. Zato što je Radna grupa za izgradnju povjerenja u izborni proces zahvaljujući ženama u toj radnoj grupi svih parlamentarnih struktura vrlo uspješno radila i trudila se da žene budu zastupljene na svim izbornim listama i dobili smo nešto što je bilo neko solomonsko rješenje za nas neprihvatljivo, a vi ste se protivili kao partija tome da na svakom trećem mjestu ili svaka tri kandidata bude žena, pa ste išli na ovo da svaka četvrta bude žena. To vam je bilo neko prelazno rješenje, gdje ste vi podlegli pritisku upravo međunarodnog faktora. To je za Pozitivnu neprihvatljivo, jer mi mislimo da se moramo zbog sebe boriti za bolja prava, a ne zbog vas. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem koleginici Jasavić.

Koleginica Dragičević. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Meni je drago, gospodine ministre, da ste potvrdili sve ono što sam i ja mislila o ovom zakonu i uopšte o rodnoj ravnopravnosti i drago mi je što se tu slažemo. Ipak, pored ovoga što je donesen zakon, pošto mi u Crnoj Gori imamo dosta dobrih zakona, molila bih da ta implementacija bude 100% i da se malo i kontrolira implementacija, a posebno kod privatnih poslodavaca. Jer, u državnom sektoru nije toliko izražena razlika između polova i u zapošljavanju. Međutim, u privatnom sektoru to je jako izraženo. Da se isto tako dozvoli tim ljudima, bez obzira jesu li muškarci ili žene, da imaju bar jedan slobodan dan u sedmici. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Nije Vas bilo elektronski, ali svakako imate pravo. Izvolite, kolega Staniću.

Da li ste se Vi javljali za komentar? Ali, Vi nemate pravo. Inače nemate pravo, kolega Labudoviću. Hvala Vam na upozorenju. Imaćemo to u vidu.

Izvolite, kolega Staniću.

NOVICA STANIĆ:

Vjerovatno to i kod mene ne radi pošto nije uspjelo, ali pomislio sam da sam čovjek iz prošlog vijeka pa ne umijem, eto nijesam se usudio da optužim tehniku, ali dobro.

Gospodine ministre, u najboljoj namjeri iznio sam Vam neke dileme. I Vi i ja smo rekli da je jezik živa materija, ali ne može se ona uređivati Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i drakonskim kaznama. Vi ljekar, ja ljekar. Do skoro u Priboju koji nam je u komšiluku, tamo u Srbiji, dvije žene su bile hirurzi i ja se divio Pribojčanima što imaju, kažu, zgodne žene hirurge. Kako su oni trebali njih da zovu? Hirurškinje, hirurgice? Dovoljno je bilo napisati hirurg, ime i prezime žene, zna se ko je. Prema tome, ova osoba koju ste vi planirali, odgovorno lice za to neće imati lak posao. Deset hiljada eura je drakonska kazna za pravno lice. Mislim da je bila dovoljna neka simbolična kazna za neko vrijeme dok narod i samo narod i jezički stručnjaci mogu definisati te stvari, a nikako Predlog zakona o rodnoj ravnopravnosti. Evo, da se osnuje katedra za rodno senzitivn jezik. Ako već imamo u ovolišnoj Crnoj Gori dva fakulteta za crnogorski jezik, pa možemo imati i treći za rodno senzitivni jezik.

Prema tome, nemojte ovo ovako da radite. Deset hiljada evra ako se u pravilniku, statutu ili u sistematizaciji radnih mjesta ne napiše hirurškinja umjesto hirurg.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Potvrda da je kolega Labudović bio u pravu je i činjenica je da je tehnika zatajila i kod kolegice Nade Drobnjak za komentar. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

Drago mi je da je ministar govorio o rodno osjetljivom jeziku i o tome zašto je bilo važno da se kaznene odredbe nađu u ovom predlogu izmjena i dopuna Zakona. U 2007. godini zakon nije imao kaznene odredbe. Išlo se na to da će se mijenjati svijest i da će ljudi prestati da diskriminišu samo po inerciji. Zašto je i tada u zakonu uvrštena kao osnov diskriminacija kada se ne upotrebljava rodno osjetljivi jezik? Zbog toga što svi znamo da je naš jezik rodno osjetljiv. Kada kažem naš jezik, onda mislim na sve jezike koji su u službenoj upotrebi u Crnoj Gori. Mislim i na crnogorski, i na srpski, i na hrvatski, i na bosanski, i na albanski jezik. Rodno osjetljivi jezici u kojima važi pravilo kongruencije, a to je da je rečenica pravilna samo ako su sve riječi složene po rodu, broju i padežu. To smo učili još u osnovnoj školi, ali smo zaboravili. Podsjetio me je uvaženi kolega Novica Stanić kada je rekao vozač. Igrom slučaja u posjedu sam Rječnika iz 1956. godine srpsko-hrvatskog jezika u kome piše vozačica, ženski oblik imenice vozač. Mi smo samo bili lijeni da koristimo jezik i sve bogatstvo jezika i spremni da diskriminišemo po osnovu položaja na društvenoj ljestvici moći. Jer za sva zanimanja koja su na društvenoj ljestvici moći pri dnu mi nemamo problem da zanimanje govorimo u ženskom rodu. I čistačica, i kuvarica, sve je to ženski oblik, ali kada treba da kažemo predsjednik, direktor, hirurg, onda se javlja problem je li teška riječ za izgovoriti ili nije.

Molim vas, prekoračiću par sekundi, da bih citirala prof. dr Nenada Veličkovića koji kaže - Navika da muškim rodnom označavamo i žene je loša navika. Ona je sticana vjekovima u društvu muške vidljivosti i ženske nevidljivosti. Imala je alibi u javnom prostoru u kome su muškarci govorili, radili, odlučivali. Danas se čini opravdanom, ali njeni advokati nemaju druge argumente osim inercije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Drobnjak.

Ovim smo završili prvi krug diskusija. Komentar kasnije. Ne možete sada, ministre.

Dozvolite da u ime svih vas, a povodom ovog zakona dam i nekoliko podataka koji govore o prolaznom vremenu ovog parlamenta kada je u pitanju ova tema rodne ravnopravnosti. Podsjećanja radi, u ovom trenutku crnogorski Parlament ima 14 poslanica, odnosno u procentima 17,2%. Podsjetiću da smo 24. saziv završili sa 12,5% učešća. Znači napredovali smo. Sigurni smo kao tekovina i kao rezultat novog zakona koji smo svi zajedno usvojili u ovom Parlamentu potrebnom većinom od dvije trećine, da ćemo imati 25% u sljedećem sazivu i time Crna Gora će biti značajno ispred evropskog prosjeka, manje u odnosu na prosjek skandinavskih država. Možda nije loše za podsjećanje da damo presjek stanja po klubovima. Tu mislim da imamo svi zajedno potrebu i obavezu da analiziramo situaciju jer određen broj klubova, nažalost, i u ovom trenutku ima 0% manje zastupljenog pola u svom broju. Određen broj klubova je značajno napredovao.

Podsjetiću da Klub Demokratske partije socijalista ima 20% učešća manje zastupljenog pola; Demokratski front ima 18,7%, odnosno tri poslanice; SDP 12,5%, odnosno jednu poslanicu; SNP dvije poslanice, odnosno u procentima 33%; Klub samostalnih poslanika, nažalost, u ovom trenutku 0%; Pozitivna Crna Gora ima jednu poslanicu, odnosno 25%; Klub albanskih partija, Liberalne partije i HGI-a jednu poslanicu, odnosno 25% i Klub Bošnjačke stranke ima 0% u ovom trenutku. Mislim da nakon ovih uvodnih diskusija, a imajući u vidu i ove elemente koji su se pominjali tokom diskusija, bilo dobro sve nas zajedno podsjetiti u odnosu na, ponavljam, prolazno vrijeme ovog parlamenta, sigurni da ćemo u sljedećem sazivu biti iznad evropskog prosjeka, a kreće se oko 20% na nivou evropskih država.

Prelazimo na drugi krug diskusija. Zamolio je kolega Andrija Popović da uzme prvi učešće u drugom krugu diskusija zbog neodloženih obaveza koje ima. Izvinjavam se kolegici Žani Filipović koja je trebalo da bude prva učesnica u raspravi.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Liberalna partija se bori za Crnu Goru, državu ravnopravnih polova. Polazeći od osnovnog liberalnog i civilizacijskog načela prema kojem je ravnopravnost između muškarca i žene jedan od osnovnih pokazatelja stepena razvijenosti demokratije u jednom društvu, Liberalna partija se zalaže i podržava politiku jednakih mogućnosti za oba pola. Ukupan društveni položaj žena u današnjoj Crnoj Gori, pa samim tim i ženskih ljudskih prava i pored jednakosti pred zakonom, obilježen je još uvijek diskriminacijom u stvarnom životu. Izraz diskriminacija žena označava svaku razliku, isključenje ili ograničenje po polu, pri čemu je posljedica da ženama ugrozi ili onemogućiti ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, privrednom, društvenom, kulturnom, građanskom ili bilo kom drugom području na osnovu ravnopravnosti muškarca i žene.

Govoreći o granama vlasti, situacija se veoma razlikuje, jer žena ima više od muškaraca u sudskoj vlasti, ali i daleko manje u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti. Takođe, situacija se veoma razlikuje po crnogorskim regionima, ali i opštinama. Imamo primjere naročito u opštinama primorskog regiona da su žene gotovo ravnopravne na svim područjima života i rada za razliku od drugih opština u Crnoj Gori. Navešću primjer opštine Kotor, opštine u kojoj sam do prije nekoliko godina bio potpredsjednik opštine. U tom periodu imali smo gradonačelnicu opštine, glavnu administratorku, direktoricu

Pomorskog muzeja, direktoricu Muzičke škole, dekanicu Fakulteta za turizam i hotelijerstvo, direktorku Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture. Uglavnom na kolegijumu predsjednice opštine Kotor od 11 članova, odnosno članica osam je bilo žena, a tri muškarca. Može se govoriti i o tome da se nije gledalo na rod, gledalo se na stručne i profesionalne reference osobe. Govorim o primjeru opštine Kotor koji je, nažalost, još uvijek usamljen.

U svakom slučaju, Liberalna partija će se uvijek istrajno boriti protiv svih vidova diskriminacije žena, suprotstavljajući se konzervativno patrijarhalnim pokušajima smanjenja prava žena na izbor organizacije vlastitog života. Liberalna partija će podržati Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Gospodin potpredsjednik Simović je govorio o podacima evidentnim, samo treba dodati ovome još nešto. U izvršnoj vlasti imamo četiri ministricice od 18 članova, odnosno članica Vlade i za vrijeme diskusije ovdje od 14 poslanica bilo je prisutno šest poslanica. Mislim u ovom momentu da ima četiri, ali je bilo prisutno šest. I to ipak govori da žene moraju pritisnuti malo više, moraju terorirati, maltretirati nas muškarce da bi došle do neke ravnopravnosti. Naravno, za sve je potrebno vrijeme. Crna Gora, ponavljam konzervativno društvo, ali mi moramo iz ovog doma najveći doprinos dati tome da se uspostavi ravnopravnost polova. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću. Koleginica Kalezić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovana Skupštino, gospodine ministre Numanoviću, sa saradnicima i poštovani građani koji nas pratite,

Ja ću postaviti neka nezgodna upoređenja. Da se podsjetimo. U ovom Skupštini, to je već rečeno, izglasali smo glasovima vladajuće većine, što je napomenula i koleginica Jasavić, da je ubuduće dok se to ne promijeni na izbornim listama obavezno da se nađe 25% žena i to po redosljedu svaka četvrta. Predlog opozicije je bio da to bude 30% žena, odnosno svaka treća po redosljedu. Logično bi bilo, ovo nije nikakva provokacija, ovo je moje mišljenje, da bude 51% žena. To odražava učešće žena u populaciji, dakle u životu, osim njihove uloge koja je malo specifičnija.

Na neki način, žao mi je što je tako, ali konstatujem da se ova Skupština malo diskvalifikovala da odlučuje o ovakvom zakonu takvom odlukom, ili kako drugačije da objasnimo tu kontradiktornost.

Drugo, koleginica Ljerka Dragičević je rekla, i takođe želim da podvučem bar u ovom sazivu a ispostavilo se i do sad da od kada postoji Odbor za rodnu ravnopravnost jedna jedina matičnost toga odbora je bila u vezi sa ovim zakonom o kome danas raspravljamo. Ovo je nedopustimo, jer svaki zakon koji se neposredno tiče uloge žene, kvaliteta zaštite žene u društvu, kvaliteta života žene i porodice trebalo bi da se usmjeri na ovaj odbor kao matični ili barem da postoji dvojna matičnost, što je dosta elegantan način da se zaista ozbiljno uzme u obzir uloga Odbora za rodnu ravnopravnost. To ova Skupština još nije razriješila. Mi smo i dalje sami sebe diskvalifikovali da odlučujemo.

Da ukažem još na nešto što je suština i ovdje je već rečeno i od strane nekoliko učesnica i učesnika, govorili su i koleginica Đurašković i gospodin ministar o tome, a to je pitanje vlasništva. Znae šta? To nije ravnopravnost, to je snaga države i ozbiljnost države. Ako je Kemal Mustafa Paša, kasnije prozvan Ataturk, velika evropska ličnost, uspio da dekretom uspostavi obavezna vlasnička prava nasljednica, ne samo nasljednika, a Crna Gora do danas dozvoljava da kada se pojave nasljednici da se sestre odriču u korist braće naslijeđene imovine. Zakon ne bi trebalo da prepoznaje.

Naprotiv, onaj ko se prihvati, a obavezan je da se prihvati naslijeđene imovine, može da je pokloni, ali za početak neka zakon prepoznaje veliku taksu na to poklanjanje. Molim vas lijepo, ne bi se događalo ovo što se događa. Ja nemam razloga da se lično osjećam pogođenom. U mojoj porodici je u trećoj generaciji to razriješeno, ali sam svjesna da je mali broj, da je ispod 10%, statistika pokazuje, takvog odnosa. Kada to bude riješeno, a može snagom države da se riješi, onda možemo da govorimo o ostalom i o mogućnošću zapošljavanja, jer se može dobiti kredit na svoje ime, a ne da lamentiramo konstatujući da je to tako, a da država ništa ne preduzima nijednim zakonom, nijednim aktom, nijednom promovisanjem, nego čekamo da se stvori svijest o tome. To malo zvuči cinično.

I samo za kraj. Crna Gora za razliku od mnogih drugih evropskih država ne prepoznaje društveno koristan rad domaćica i zemljoradnica. Ne prepoznaje ga. Nema načina da žena koja je bila domaćica dobije penziju. Šta reći na ovo?

Ne mogu da podržim administrativno uvođenje onoga što se definiše kao rodno osjetljivi jezik. Jezik odražava stvarnost. Prvo smo ugledali nebo ili more, pa smo stvorili jezik za to. Prvo su bili učitelji, pa poslije učiteljice, pa nemamo problem sa učiteljicama. Slažem se da su ona zanimanja koja postoje i u ženskom rodu vrlo često na društvenoj ljestvici i vrlo često najmanje plaćena, ali u ovoj zemlji se već čini opasno nasilje nad jezikom. Ne radimo to i isključimo iz kaznenih mjera uz preporuke, uz afirmisanje, uz prezentacije preko književnika, preko tekstova, ali ne silom zakona i kažnjavanjem. To je surogat i imaćemo samo loše reakcije. Hvala što ste imali strpljenja, ali ja ne mogu brže.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Kalezić. Komentar? Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažena gospođo Kalezić,

Pred zakonom su jednaki svi građani bilo ženske ili muške populacije. Vi ste rekli jednu Vašu tezu da pred zakonom nijesu jednaki u dijelu... dio muške populacije i ženske populacije. Navodno da žene se odriču svojih prava u korist muških nasljednika. Zakon sasvim drugačije propisuje i stavlja u ravnopravan položaj i mušku i žensku populaciju vezano za nasljedne redove.

U prvom nasljednom redu, u drugom, u trećem jednaki su pred zakonom i muški i ženski. Slušajući Vašu diskusiju ja sam shvatio da se u tom dijelu žene hendikepirane u Crnoj Gori, što mislim da ne odražava realno stanje stvari i ono što je propisano važećim zakonodavstvom u dijelu nasljednog prava u Crnoj Gori. U tom smislu bih molio samo da pojasnim zbog javnosti da pred zakonom smo svi jednaki i muški i ženski nasljednici. U tom dijelu nema nikakve razlike. Stvar je dobrovoljnog opredjeljenja da li će se neko prihvatiti dijela nasljedstva ili neće. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vuletiću. Imate pravo svakako.

Izvolite, kolegice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Znam da oduzimam vrijeme, žele i drugi da kažu. Dakle, Vi ste me slušali, ali ste preveli na nešto što ja uopšte nijesam rekla. Šta sam rekla. Naravno, poznato mi je, vjerujte da sam dovoljno obaviještena, da smo pred zakonom svi jednaki. Ali, događa se i dan danas da se sestre odriču naslijeđenog dijela imovine u korist braće, a da pored

svih ovih statističkih podataka zakonodavac nije napravio makar mali napor da kaže - naravno da mogu da poklonim svoj dio što sam naslijedila od oca ili majke, ali država vodi računa da se zaštiti žena i na takav način. Nemojte da budemo licemjeri. Ja vrlo dobro znam kao i Vi da se vrši emotivna ucjena na žene da se ne prihvate, odnosno, molim vas, nemojte imam dovoljno životnog iskustva, iskustvo nije moje, ali sam bila zaprepašćena kada je jedan blizak rođak svojim sestrama rekao - Neću da čujem za vas ako se prihvatite imovine. To nije bilo tako davno prije dvadesetak godina, a onda je hladno svoj dio poklonio kćerima. E to je licemjerje. Sestre su se odrekle. Ja samo kažem da mi ovdje kao zakonodavci ne činimo ono što možemo, a da je Kemal Paša Ataturk to jednim dekretom uradio i rekao - Nema više tako, idemo drugačije. I svaka mu čast.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Vuletiću, dobro znate da nemate pravo, tako da mislim da je bilo korisno ovo pojašnjenje.

Predlažem da nastavimo sa diskusijama. Koleginica Žana Filipović. Izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi predstavnici Vlade, uvažene koleginice i kolege, uvaženi građani i građanke Crne Gore,

Pažljivo sam slušala diskusije kolega i koleginica i htjela sve da vas podsjetim na početku da je veliki Kant još govorio da tek muškarac i žena čine čovjeka, pa da ne dijelimo ovu priču na muškarce i žene. Pričaću o tome u svojoj diskusiji, ali bih htjela da kažem da mi tek zajedno i muškarci i žene možemo da radimo na poboljšanju života i žena i muškaraca i na boljem društvu, naravno. Zašto to kažem? Kažem zbog toga što su žene zaista do sada dokazale da mogu sve: i da lete u kosmos, i da mijenjaju ulje na automobilu, i da rukovode. Ali, isto tako i muškarci su dokazali da mogu sve. Muškarci danas čuvaju djecu, njeguju stare i idu u kozmetičke salone. Toliko o tome. Svi zajedno možemo da radimo na poboljšanju položaja žena i muškaraca.

Što se tiče Parlamenta, izazov demokratiji širom svijeta u XXI vijeku definitivno jeste povećanje učešća žena i u političkom i u javnom životu, svuda u svijetu, ne samo u Crnoj Gori. Rodno senzitivni parlamenti koji jednako odgovaraju na potrebe i muškaraca i žena trebali bi da budu neki model i mi čini mi se treba da budemo model da pokažemo da u Parlamentu imamo sve više žena, ali naravno ne samo kao broj, jer ja ne pristajem da budem broj. Pristajem na to da ovdje u ovom Parlamentu budu žene koje su kvalitetne i koje umiju da rade na kvalitetan način svoj posao.

Moramo priznati i da mnoge žene ne žele da se javno angažuju, jer znaju da će se sa velikim brojem obaveza susresti i da će 24 sata trajati njihov radni dan.

Što se tiče temelja politike rodne ravnopravnosti, on je postavljen na Četvrtoj konferenciji žena Ujedinjenih nacija koja je održana u Pekingu 1995. godine i ta Pekinška deklaracija prepoznala je potrebu za preduzimanjem akcije za uspostavljanje ravnopravnijeg i pravednijeg položaja žena u društvu. Odlukama Vlade i Skupštine Crne Gore, rodna ravnopravnost prihvaćena je kao jedna od temeljnih načela i ona se ustvari nalazi u središtu našeg puta ka evropskim integracijama.

Rečeno je ovdje već da je Skupština Crne Gore 2007. godine donijela Zakon o rodnoj ravnopravnosti. Sada ponovo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava inicira izmjene i dopune ovog zakona zbog toga što je u međuvremenu usvojeno nekoliko antidiskriminacionih zakona, kao što je Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o

zaštitniku, odnosno zaštitnici ljudskih prava i sloboda. Tako da su izmjene tih zakona ustvari stvorile potrebu za izmjenom Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

Ja se nadam da će zakonodavne, institucionalne promjene, kao i brojne akcije i kampanje koje su se sprovodile u proteklom periodu dovesti do određenog napretka, ali nije došlo do potpunog utklanjanja, do potpune diskriminacije žena i uspostavljanja društva jednakih mogućnosti. Još posla je pred nama. Crna Gora kao i sve druge zemlje suočena je sa trajnim izazovima bržeg prevladavanja jaza između ravnopravnosti defakto i ravnopravnosti de jure i uklanjanja glavnih razloga neravnoteže moći između muškaraca i žena u različitim područjima društva. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Filipović. Na Vašu diskusiju komentar je prijavio kolega Labudović.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospođo Filipović, ne bih želio da ovo poprimi oblike otvaranja fronta muškarcima protiv žena, jer se slažem apsolutno sa Vama da tek žena i muškarac čine čovjeka, ali moram da ukažem na nekoliko, po mom dubokom uvjerenju, nepreciznih i nepovjerenih teza kojima ste obogatili svoje izlaganje.

Prvo, oko učešća žena u Parlamentu. Najveći broj žena u Parlamentu ima Ruanda 56,25%. Broj žena u američkom Kongresu je 20%, u Senatu 18%. Ovom logikom kojom se služite trebali bismo da izvučemo zaključak da su žene u Ruandi i politički emancipovanije, uvaženije i društveno sigurnije. Ja nijesam siguran da je to tako i taj model koji se nama eksterno pokušava nametnuti kroz obavezu upravo vodi onome što ste rekli. Nije problem u broju, problem je u kvalitetu. Znači kada će biti kvalitet? Ono što je gospođa Azra ovdje rekla da bi voljela da naše žene budu Šveđanke, biće onda kada Crna Gora bude Švedska.

Takođe, sljedeći stereotip koji se stalno ovdje potura jeste da smo mi muškarcima, naročito ovdje u Crnoj Gori, rodno neartikulisani i nesenzitivni. Ko nas je učinio takvim, gospođo Žana? Ko nas vaspitava do naše majke i sestre? Ko nas je učinio ovakvim kakvi jesmo, mada ja uporno tvrdim da većih papučara od Crnogoraca nema. Kad kažem Crnogorci, mislim jednako i na Srbe i na Crnogorce. Ali makar u onom fiktivnom obliku, to ste nas vi napravile. I takođe nijesam čuo, gospodine Simoviću, da je bilo koja žena koja je poslodavac stavila u povoljniji položaj zaposlenu ženu u odnosu na zaposlenog muškarca u svojoj firmi. Da vam nešto kažem i mnogo ima licemjerja među vama ženama. One koje su odlučile da se emancipuju i da kupe mašinu za sudove. Za ostale radove po kući znate li koga angažuju? Drugu ženu. Prema tome, ovo nije stvar muškaraca u Crnoj Gori. Od vas treba da počne. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem. Koleginice Filipović, izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Uvaženi kolega Labudoviću, što se tiče biračkog prava, u Crnoj Gori je žena dobila i ostvarila to pravo tek prije sedamdesetak godina. Je li tako? Prvi pomak je bio 2001. godine kada je za predsjednicu Parlamenta izabrana gospođa Vesna Perović, jel' tako bilo? Dakle, mi idemo naprijed i borimo da nas bude što više u Parlamentu. /Upadica/ Nijesmo stigli, ali ćemo da idemo prema tome. Vi mene nijeste dobro

razumjeli. Kažete da sam rekla da vi niste rodno senzitivni. Upravo sam vas pohvalila i rekla da zajedno moramo da radimo na tome, da bude dobro i muškarcima i ženama.

Definitivno žene nose veliki broj odgovornosti i posla u ministarstvima. Ja znam koliko ih je na pomoćničkim mjestima, ja znam koliko je zamjenica direktora u preduzećima i ustanovama. One nose veliki dio posla, ali nikako da dođe do one zamjene da one preuzmu da budu direktori i da budu ministri. I to je na nama ženama, ali uz pomoć, naravno muškaraca jer zajedno moramo raditi na tome. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem. S obzirom da me kolega Labudović u svom komentaru prema kolegici Filipović pomenuo, dozvolite da i ja iskoristim pravo. Tim povodom da bih se i ja složio sa značajnim brojem elemenata iz diskusije uvažene kolegice Filipović, a posebno sa ocjenom kada je kazala da je u ovom Parlamentu učešće žena mnogo više od procenata, mnogo više od broja. To je demonstracija snage argumenata, tolerancije, stručnog pristupa i ja mislim da je to pokazatelj kojim žene demonstriraju svoju pripadnost ovome Parlamentu i daju doprinos u radu ovoga Parlamenta. Hvala vam.

Nastavljamo da diskutujemo. Sljedeći diskutant je kolega Radosav Nišavić. Izvolite, kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovani gospodine ministre Numanoviću sa saradnicima, poštovani poslanici, poslanice, poštovani građani,

Zakonom o rodnoj ravnopravnosti se uređuje način obezbjeđivanja i ostvarivanja prava po osnovu rodne ravnopravnosti u skladu sa međunarodnim aktima i opštim i ... pravima međunarodnog prava, kao i mjere za eliminisanje diskriminacije po osnovu pola i stvaranja jednakih mogućnosti za učešće žena i muškaraca u svim sferama društva. Kako je to bilo da se podsjetimo. Uglavnom su kroz istoriju muškarci bili ti koji su bili dominantni, koji su vladali. Međutim, slušajući ove diskusije, da se ne stvori utisak da su uglavnom žene podređene, danas u svijetu postoji doduše rijetki primjeri gdje su žene dominantne u odnosu na muški rod. Navešću samo primjer jedne male države u Indiji koja se zove Magalaja. Ljudi koji je posjete zovu je rajem za žene a paklom za muškarce. U toj državi žene su vlasnici 100% vlasnici imovine. Imovina se nasljeđuje sa majke na kćerku. Tamo se rađanje ženskog djeteta proslavlja, a rađanje muškog djeteta se doživljava nešto što je moralo da se desi od Boga. Tamo muška djeca rano napuštaju školu, pomažu očevima na imanju, čuvanju stoke i tako dalje. Pri vjenčanju muškarci uzimaju prezime žene. Doduše rijetki su, postoje primjeri neravnopravnosti muškaraca. Srećom kod nas to nije tako. Kod nas su, ipak zahvaljujući "tradiciji" i tom patrijahalnom nasljeđu muškarci manje diskriminirani, žene su diskriminirane u odnosu na muškarce skoro u svim sferama društvenog života. Bez obzira donosili mi zakone ili ne donosili, to je vrlo teško ispraviti. Evo samo ću da navedem jedan primjer, recimo, Zakon o braku. U Zakonu o braku se govori da i muškarac i žena imaju pravo prilikom sklapanja braka da uzmu ili djevojačko prezime ili prezime muža. Dajte mi jedan primjer, gospodine ministre, u Crnoj Gori da je muškarac uzeo žensko prezime pri sklapanju braka. Znači, zakon je jedno, tradicija je drugo i trebaće ne četiri godine kako je pomenuo neko od poslanika u diskusiji, nego će trebati možda i stotine godina da se takvi stavovi promijene. To je nešto što je skoro nepromjenljivo.

Svidela mi se diskusija gospođe Đurašković. Ravnopravnost će biti onda kada se bude pravio, citiram, ženski rodoslov, kada se nasljeđivala ravnopravna imovina kako po muškoj tako i po ženskoj liniji i tako dalje, ali to vrijeme čini mi se vrlo sporo i vrlo

teško dolazi. Međutim, raduje me što ipak pravimo pomake. Recimo, učešće u politici žena u SNP, taj ste podatak čuli, imamo najveću kvotu u Parlamentu 33%.

Dozvolite mi da se osvrnem na član 4 zakona. Stav 3 mijenja se i glasi - Diskriminacijom se smatra svako postupanje kojim se žena zbog trudnoće ili majčinstva, kao i drugo lice zbog promjene pola dovode u nepovoljni položaj u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja svoja prava, po osnovu socijalnih i drugih prava. Vi znate da takvih primjera diskriminacije po tom tipu ima dosta i ja recimo znam primjere kada je porodilja poslije deset dana morala da nastavi da radi iz straha što joj je poslodavac zaprijetio da će dobiti otkaz ukoliko bude koristila porodiljsko odsustvo. S tim u vezi član 6 kaže - Niko ne može trpjeti štetne posljedice zbog podnošenja pritužbe za diskriminaciju. Recite mi koliko je to u našem društvu izvodljivo ako neko pod prijetnjom radi i žrtvuje svoje zakonsko pravo porodiljskog odsustva, kako smije da prijavi, više žrtvuje porodiljsko odsustvo nego što bi imao posljedice od prijavljivanja takve torture i takve diskriminacije. U tom pravcu želio bih da istaknem član 16 gdje se kaže - Novčanom kaznom od 500 do 10.000 eura kazniće se za prekršaj lice koje postupi po ovome što sam sada naveo i želim da se iz ovog člana 16 stav 1 definiše kao posebni član i da se predložena kazna od 500 eura minimalna poveća na 2.000 ili 3.000 eura. Vi znate 500 eura koliko će efikasno djelovati na zakonski prestup koji je učio poslodavac.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Nišaviću. Imali smo jednu neformalnu diskusiju vezanu za redosljed diskutanata po klubovima i predlažem da to pitanje koje jeste otvoreno i koje treba u narednim danima rješavati u duhu dobre prakse ostavimo da na Kolegijumu definišemo redosljed diskutanata po klubovima, u kontekstu nove situacije po poslaničkim klubovima. Tako da to pitanje najavljujem da će biti tema na prvom Kolegijumu gdje ćemo definisati tabelu redosljeda prijavljivanja po klubovima, u skladu sa Poslovníkom. Zahvaljujem.

Kolega Gegaj je sljedeći diskutant. Kolega Vuletiću, jeste li imali? Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Gotovo da nijesam ni imao neku posebnu potrebu osim to što vidim da diskusija od jednog do drugog diskutanta ide u tom pravcu da se stalno apostrofira neka diskriminacija u odnosu na odnos muško i žensko u dijelu nasljedstva. Bilo je i priče da je licemjerno da se kaže da su žene i muškarci ravnopravni u dijelu nasljedstva, čemu se ja definitivno protivim. Mislim da na taj način obmanjujemo javnost. Nije dobro. Zakon je zakon, pravila su pravila, moral je moral, običaji su običaji. Ali običaj i moral ne mogu biti kompatibilni u dijelu zakonskih odredbi u dijelu presuđivanja pravne stvari. Ako je pravna stvar u pitanju, primjenjuje se zakon. Zakon je jednak prema svakom - i prema muškom i prema ženskom srodniku ili nasljedniku. Ovo više zbog javnosti jednom za uvijek da saopštimo. Svi su jednaki pred zakonom, bez obzira na pol, muški i ženski. Da se manemo te priče da je neko hendikepiran u ovom dijelu ili da je uskraćen za ovo pravo, da ga pripada ili ne pripada više ili manje. Pripada ga onoliko koliko je propisano po zakonu, a propisano je jednako i za muške i za ženske srodnike. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Razumio sam da ste se javili na komentar u odnosu na diskusiju kolege Nišavića.

Hvala Vam.

Kolega Nišaviću, da li želite odgovor?

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Razumio sam da je komentar upućen svim diskutantima. Međutim, niko ne spori zakonsko pravo muškarca i žene, nego sam govorio u tom pravcu da je to kod nas teško ostvarljivo, da zakon poništava tradiciju i moral. Gospođa Kalezić je govorila da postoje čak i pritisci od strane muškaraca kod ostavinskog postupka da se ženske osobe, sestre, ćerke odreknu od prava koje im zakonom pripada. Toliko.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Komentar na Vašu diskusiju prijavio je i kolega Labudović.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine Nišaviću, sa Vama ću se složiti samo djelimično. To jeste bila tradicija u Crnoj Gori onda kad su imovina i imanje Crnogoraca bili zanemarljivi tako da se ni oni muški nasljednici nijesu baš otimali oko nje. Danas je vrijeme nešto drugačije. Ovo o čemu Vi govorite i što se ovdje ističe uglavnom je prisutno još uvijek jedino gore kod nas po sjeveru gdje je vrijednost te imovine koje se sestre odriču bagatelna. Ali, pitajte sudsku praksu šta je sa imovinom koja je na primorju, sa stanovima koji su u Podgorici, pa pitajte koliki se i dokle se vode sudski sporovi između braće i sestara i kako se ta imovina dijeli. Ono što se gore kod nas mjeri hektarima, gospodine doktore, u Budvi se mjeri lenjirom. To je jedan od tabua koji je davno demistifikovan zajedno sa onim da u Crnoj Gori sestra nikad nije izdala brata. Svaka čast sestrama, ali Boga mi, tamo gdje imovina pređe 50.000 evra, onda se tu dijeli bratski, a ne sestrinski. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Nišaviću, Vaše pravo na odgovor.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala, gospodine Labudoviću, što ste mi omogućili da kažem što se tiče sjevera i moje diskusije iz tog ugla je da se sirotinje svi lako odriču ako mogu. Toliko.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Gegaj, konačno Vi. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Danas raspravljamo o jednom veoma značajnom zakonu, Zakonu o rodnoj ravnopravnosti. Ustav Crne Gore garantuje ravnopravnost ženama i muškarcima i obavezuje državu da u cilju postizanja ravnopravnosti kreira i vodi politiku jednakih mogućnosti. Zakonom je prvi put u pravnom sistemu Crne Gore data puna definicija rodne ravnopravnosti, član 2 zakona. Da bi se shvatio smisao i značaj rodne ravnopravnosti i zaštita od diskriminacije po osnovu pola, kao i obaveza organa vlasti u osnovnim odredbama zakona o rodnoj ravnopravnosti date su takođe i definicije rodne ravnopravnosti, diskriminacije po osnovu pola, kao i objašnjenje izraza pol, jednake

mogućnosti, nejednak tretman, nasilje po osnovu pola, seksualno uznemiravanje i drugo.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti je kao što je i već rečeno prvi antidiskriminacioni zakon u Crnoj Gori. Zakonodavni okvir iz oblasti rodne ravnopravnosti uspostavljen je supanjem na snagu Zakona o rodnoj ravnopravnosti koji je Skupština Crne Gore usvojila 2007. godine. Ovim zakonom uređuje se način obezbjeđivanja i ostvarivanja prava po osnovu rodne ravnopravnosti u skladu sa međunarodnim aktima i opštim pravilima međunarodnog prava, kao i mjere za eliminisanje diskriminacije po osnovu pola i stvaranje jednakih mogućnosti za učešće žena i muškaraca u svim oblastima društvenog života. Usvojeni su i Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o zaštiti od porodičnog nasilja koji upotpunjuju pravnu regulativu. Moramo raditi na primjeni ovih zakona, a ona podrazumijeva stvaranje ambijenta za kreiranje, iniciranje, implementaciju i promociju o rodno-senzitivnim politikama i zakonima.

Takođe, cjelovito ostvarivanje ljudskih prava zasnovanih na rodnoj ravnopravnosti stavlja kao nužnu pretpostavku takvu organizovanost i uređenost institucija i organizacija koje će podjednako biti rodno osjetljive za afirmisanje potpune primjene ali i zaštite principa rodne ravnopravnosti. U Skupštini Crne Gore, kao što je potpredsjednik Simović rekao, je od 81 poslanika 14 je žena, odnosno 17,28% što predstavlja uvećanje u odnosu na prethodni saziv Skupštine u kojem je bilo 13,5% žena, ali ipak nije dovoljno da bi se ispunio međunarodni standard i ispoštovala rodna ravnopravnost.

Prema novousvojenim izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika na izbornoj listi među svaka četiri kandidata mora biti po jedan kandidat pripadnik manje zastupljenog pola. Na lokalnim izborima na kojima je prvi put primijenjena ova zakonska odredba povećana je zastupljenost žena odbornica u parlamentima na lokalnom nivou sa 16,75% na 25,10%, a u Parlamentu Glavnog grada sa 17,54 na 31,58%. Ove izmjene i dopune predviđaju da poslanika ili odbornika iz reda manje zastupljenog pola može zamijeniti samo predstavnik istog pola. Nove izmjene i dopune su unaprijedile zastupljenost žena u političkom životu, ali je neophodno uložiti dodatne napore u tom smislu. Važnost kvota je nesporna, ali zbog postojanja predrasuda o mjestu žena u društvu potrebna je promjena kulturnog konteksta, a to je proces koji zahtijeva vrijeme.

Žene koje učestvuju u politici svojim predanim radom i odgovornošću razbile su predrasude da je politika isključivo muški posao, ali je potrebno i dalje afirmisati pozitivne primjere učešća žena u javnom životu kojim bi se otvorili putevi i drugim ženama, jer su sve one dokazane svojim angažmanom da i žene mogu veoma kvalitetno da obavljaju odgovorne funkcije. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava iniciralo je izmjene i dopune Zakona o rodnoj ravnopravnosti zbog razloga usklađivanja sa Zakonom o zabrani diskriminacije i podstaknuto komentarima Evropske komisije da ovi zakoni budu u potpunosti usklađeni sa pravnom tekovinom Evropske unije. Mislim da je u pitanju dobro zakonsko rješenje, da ću ga podržati, a očekujem podršku i ostalih poslanika Skupštine Crne Gore. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Gegaju.

Sljedeći diskutant je kolega Radunović, a neka se pripremi kolega Danilović.

Izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedavajući.

Prvo hoću da izrazim zadovoljstvo što je većina kolega prišla razmatranju ovog zakona na pravi način. Ne posmatraju samo zakon ovako kako je predložen, već zaista jedan pristup, ovim zakonom želimo formalno na popravimo stanje, a u stvarnosti, u praktičm životu on ili neće ništa novo donijeti ili će samo prikriti probleme i neravnopravnost posebno ženske populacije koji postoje u Crnoj Gori.

Daću primjer koliko uvijek normativna rješenja ne moraju da znače nešto specijalno. Posljednja zemlja u Evropi koja je dala pravo glasa ženama je Lihtenštajn, druga najbogatija zemlja na svijetu po glavni stanovnika, 1984. godine, a Švajcarska je 1971. godine donijela odluku da se može glasati na saveznom nivou, a tek je 1990. godine Savezni vrhovni sud Švajcarske natjerao jedan kanton da da pravo ženama da glasaju. Koliko to normativno nema veze sa realnim životom pokazuje i to što iz naše zemlje, iz zemlje lidera u regionu i mediteranskog tigra žene i muškarci bježe odavde u te zemlje koje su kasnije dale pravo glasa ženama. Znači, to nije realno. Između ostalog, još jedan primjer, u Iraku pravo glasa žene su dobile 1980. godine, a u Saudijskoj Arabiji nikad, a Saudijska Arabija je izbor mnogih javno prepoznatih najdemokratskijih zemalja svijeta za saveznika na Bliskom istoku, pa čak i kad se taj Irak napada.

Ovo govorim da bismo mogli šire da posmatramo čitavi problem. Ovaj zakon koji je predložen, gospodine ministre, potpisao bih odmah samo da nema ovih normi vezano za jezik. Naime, on podrazumijeva takve promjene u jeziku kakve srpski jezik i svi jezici koji su iz njega proistekli političkim odlukama nije preživio od vremena Vuka Karadžića. Ako se bude uvelo sve ovo što se predlaže, takvu reformu mi nijesmo doživjeli u savremenom dobu. Između ostalog, neću da dajem mnogo primjera, to su mnogi radili, ali neke riječi koje su izražene u muškom rodu djeluju normalno, a kad ih izrazite u ženskom rodu, djeluju čak uvredljivo. I vi to znate da te riječi ovdje sad ne ponavljam. Ne može sve da se kaže i u muškom i u ženskom rodu, a da ne djeluje u jednom od ta dva roda uvredljivo. Mogu da kažem i obrnuto, postoje ženska zanimanja kao što je babica, kao što je domaćica u smislu žena koja radi u kući, za koja nemate adekvatan izraz u muškom rodu. Jednostavno pozvao bih se na koleginicu Kalezić, pustite jezik koji je praktično živi organizam i koji se stalno mijenja neka vrijeme donese i nove izraze tamo gdje su oni logični. Imamo slučaj koji se često koristi kada su u pitanju žene ministri, pa nije ministarka nego je ministrica, zato što je Branislav Nušić u svom poznatom djelu "Gospođa ministarka" ženi ministra dao takav naziv, pa smo sad mi smislili da žena ministra nije ministarka nego je ministrica i ako to nije u duhu našeg jezika.

Jezik je već u Crnoj Gori preživio, nažalost, ozbiljne promjene pod političkim pritiskom. Ovakav nam dalje ne treba. Vrlo je važno da omogućimo ženama da stvarno budu ravnopravne, da stvarno zažive one norme ovog zakona koje se tiču diskriminacije u pravom smislu riječi. Kao što je u članu 4 stav 3 - Diskiminacijom se smatra svako postupanje kojim se žena zbog trudnoće ili majčinstva, kao i drugo lice zbog promjene pola dovode u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja, ostvarivanja prava po osnovu socijalne zaštite i drugih prava.

Takvi članovi i takvi stavovi ovog zakona su dobrodošli, ali nemojte da zloupotrebljavate inače vrlo /Prekid/ situaciju u kojoj se nalaze žene u Crnoj Gori, da dodatno obesmišljavamo već vrlo tešku situaciju za njih time što ćemo da ih nazivamo raznim izrazima koji vrlo često zvuče pogrdno. Nemojte to da radimo. Ako smo zaista svi odgovorni, a nadam se da jesmo, ima mjesta da se usvoji ovaj zakon ali sa izmjenama koje se odnose na jezik.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvolite, imate pravo na komentar.

Koleginica Drobnjak. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

...da koristim tehniku nekoliko puta pa mi je onda izmaklo da prokomentarišem, ali neću zloupotrijebiti sadašnji komentar.

Prokomentarišaću samo ovo što je kolega Slaven Radunović govorio. Nije zloupotreba jezika ako insistiramo na rodno -osjetljivoj upotrebi jezika. To je ustvari insistiranje na pravilnoj upotrebi jezika. Potpuno se sa Vama slažem, jezik je živa kategorija, svakog dana se stvore neke nove riječi, bez razloga ili sa razlogom nažalost zaboravimo mnoge koje smo upotrebljavali, ali suština ove odredbe jeste i vidi se da se sva zanimanja moraju govoriti i u ženskom rodu. Zbog čega? Koleginica Kalezić je rekla, prvo moramo vidjeti more da bi ga pozvali. Ako su već neke žene zauzele pozicije koje je bilo nezamislivo do unazad godinu, dvije, pet da zauzmu, onda ih moramo učiniti vidljivim i moramo ih nazvati onim nazivom koji one zaslužuju u rodu prema polu kome pripadaju. Zbog toga je važno raditi na vidljivosti i tako ćemo povećati frekvenciju upotrebe tih izraza. Ti izrazi postoje u našim jezicima. Mi smo ih zapostavili nepravilnom upotrebom jezika.

Ako pogledamo starije rječnike, i prošli put sam to rekla, onda vidimo da postoje sve te imenice u ženskom rodu. Još nešto što je jako interesantno a govori o kontekstu u kome živimo i o kome govorimo o rodnoj ravnopravnosti, ministarka je problematična, jer je Nušić napisao komediju "Gospođa ministarka", ali poslanik nije problematičan. On je napisao i „Narodnog poslanika“. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Radunović. Odgovor na komentar.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Koleginice Drobniak, pomenuo sam "Gospođu ministarku" baš iz razloga što se izbjegava naziv ministarka i favorizuje se ministrica, jer mislim da je iz tog razloga. Ali to po strani. Naravno, niko od nas ne bi nikad uvrijedio bilo koju koleginicu i nazvao je drugačije nego kako treba. To nije sporno za svako zanimanje, koje se kako Vi sami kažete, već ispostavilo kao uobičajeno za žene. Pričam o strogim pravilima koje propisuje ovaj zakon i prijete kaznama od 500 do 10 000 evra. Zna li kako će da izgledaju oglasne table sa kvačicama, crticama, tireima i tako dalje? Evo jedan ili dva primjera. Vijest na dnevniku - Njemački turisti su došli u velikom broju. Ako ćemo doslovno da pratimo rodno-senzitivni jezik, treba da kažemo - Njemački turisti i njemačke turistkinje su došli, odnosno došle u velikom broju. Sad kad je množina, onda ne treba. Zašto ne treba? Njemački turisti je muški rod, a ako smo kod množine shvatili da je to pretjerano, dajte i kod jednine da koristimo tamo gdje je to jezik sam već iscrtao pravila. Nemojte na silu da pravimo od tekstova, od oglasa, da ne čitam sve što ste propisali ovdje, štiva koja ne mogu da se čitaju. Poslanik-ca. Pogledaj one vojnike kako lijepo marširaj. Nema toga, pogledaj one vojnike, vojnkinje kako lijepo morširaju. Moramo li tako? Pa nemojte, nepotrebno je. To nije izraz poštovanja prema ženama. Dajte da se potrudimo da budu ravnopravne u pravom smislu riječi.

Mislim da je ovo jedan od onih zakona koji služe da siju maglu, a da se ne radi kako treba i na pravi način. Jedan od njih je i onaj o broju poslanica u parlamentu. Tvrdim da je to tako, a evo razlog je, čuli ste i sami, kako je u Američkom kongresu, a kako je u Ruandi. Ni jedna politička stranka, a odgovorno tvrdim za Novu srpsku demokratiju da je tako, nije blokada napredovanju svojih članica ukoliko one za to pokažu interesovanje na način kako to za sad pokazuju muškarci. Molim bilo koju

članicu naše stranke da kaže da nije tako i neka me demantuje, a ja vam kažem kad se god kandiduju, da imaju čak i olakšan prolaz a mislim da ni to nije dobro. Ali eto emocije rade, pa ljudi lakše zaokuže pripadnice ljepšeg pola.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Radunoviću.

Kolega Daniloviću, izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, kolegice i kolege,

Ko govori lijepo i poštuje inače, govoriće lijepo i poštovati bez zakonskih normi, a kome nije ni do jednog ni do drugoga, teško ćemo ga obuzdati zakonom. Nemam ništa protiv da se međusobno poštujemo, ali ovdje samo treba da povedemo računa o suštini. Na koji način mi štitimo žene? Time što ćemo im se obraćati po bontonu, po pravilima, ili time što ćemo voditi računa da žive onako kako zaslužuju. Naše ćerke, uvažene kolegice i kolege, su "moj sine", naši sinovi su "momčine i najbolji momci", tek malo kad odmaknemo su ženetine i ništa momci i ništa ljudi. Advokatici koja je usput sestra predsjednika vlade ili države ne smeta ni rodna nesenzitivnost, niti je diskriminisana, ni predsjednica ne stoji loše, čak i same recimo sa tih funkcija počnu da diskriminišu, ali je problem u Crnoj Gori što nema dovoljno mjesta za sve naše ćerke, za sve one koje volimo da ih smjestimo u plantaže, u agencije, da ih ekonomski učinimo ravnopravnim sa nama, a to je suštinska priča. Neka se kažnjavaju oni koji vrše mobing, oni koji vrijeđaju. Neka se kažnjavaju oni koji se međusobno vrijeđaju, ali vi koji ste pisali zakon trebali ste povesti računa kada već uvodite rodno-senzitivni jezik zašto ostavljate muškarac. I kod vas ima te logike. Kad vać nama držite predavanja ovdje u Parlamentu, zašto vi ne iznesete procenete o učešću žena na ministarskim pozicijama u Vladi? Tamo je najmanje žena. Najviše je tablica, dnevnic, nesanica, kako god želite. Ne možete nama izvaditi trun iz oka, a kod vas balvan.

Nije dovoljno da imate žene pro forme u Vladi. Treba da imaju diplome bez ikakvog prigovora i savjesti i javnosti. Treba vlada sebe da obaveže, a pošto ona to neće, mi smo vam obećali da ćemo napraviti Predlog zakona o Vladi, pa ćemo i vas obavezati. Ako mi na izborima možemo da se pojavimo pod obavezom da mora biti određeni broj dama, ne manje od 30%, zašto u Vladi koja je ovako senzitivna retorički nema u praksi dovoljno dokazanih dama? Je li to znak da su žene u Crnoj Gori dvostruko, trostruko i višestruko diskriminisane? Mislite li da ne primjećujemo kako postoji nacionalna diskriminacija, pa partijska i kad onda u sve to umnožite ženu, onda je ona trostruko diskriminisana? Treba li da vam prebrajamo i da vas podsjećamo kako je to vrlo ružno i kako je to vrlo teško?

U ovom zakonu ima stvari koje su za poštovati, ali, uvažene kolegice i kolege, mi moramo da omogućimo da žene u Crnoj Gori rade plaćen posao. Moramo da omogućimo da ih ima u onom institucijama koje su potpuno privilegovane, nažalost, ne samo za muškarce, nego za muškarce i žene koje su politički podobne.

Rekao je maloprije ministar kako je ovdje problem u tome da se promijeni svijest. Pa nije samo problem u svijesti, problem je u odvažnosti Vlade da mijenja državu na bolje. Ovdje je problem da se promijeni Vlada. Kod nas u Crnoj Gori se najlakše mijenjaju svijesti, pa da opet budem dosadan da ponovim tablice i ostalo, kod nas je teško promijeniti Vladu, promijeniti vlast, promijeniti naviku da budete jednom za uvijek odani jednoj političkoj opciji, pa makar vas ta politička opcija bezbroj puta iznevjerila u međuvremenu. Ne bih pominjao da nije bilo ovoga - problem je da promijenimo svijest. Nikad se ne bi promijenila i u Americi svijest da nije bilo zakonodavnog okriva. Da nije

bilo Martina Lutera Kinga, mislite li da bi se promijenila svijest onako sama od sebe? Natjerali su bijelci zajedno sa crncima bijelu Ameriku da se prilagodi crnoj Americi. E moraju i muškarci u Crnoj Gori da prilagode Crnu Goru ne samo svojim ćerkama i ženama, nego i tuđim ćerkama i tuđim ženama. Nijesmo samo mi oni koji rađaju, razvijaju i množe najbolje. Kad se gleda malo sa strane, izgledamo čak malo i smiješno. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Daniloviću.

Kolega Obradović je sljedeći učesnik u raspravi.

Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine Simoviću.

Poštovani gospodine Numanoviću sa saradnicima, kolegkinice i kolege, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Niko ne bira da li će se roditi crn, bijel, crven ili žut. Bira hoće li biti vjere hršćanske, islamske, budističke, da li će biti hindus. Ne bira da li će biti muškog, ženskog pola. Naravno, može i da promijeni pol. Zato se svi ljudi po prirodi stvari rađaju slobodni, jednaki, ali tokom vremena postoje određene diskriminacije, neravnopravnosti koje se moraju suzbijati određenim zakonskim rješenjima. Jedan od tih zakona jeste i ovaj zakon o rodnoj ravnopravnosti, koji zaista doprinosi tome da svi budu ravnopravni nezavisno od roda, odnosno od pola, bilo da je to muškarac, bilo da je žena.

Sve više u praksi imamo činjenicu da žene uzimaju sve više pozicije koje su ranije uzimali sami muškarci. Čak i u sportu imamo žene koje su veoma vrsni bokseri, što je bilo nekad nezamislivo. Da ne govorimo o parlamentu, o organima lokalne uprave, državne uprave i tako dalje. Sva ta diskriminacija odnosi se na to da ne bude privilegovana jedna grupa po osnovu pola u odnosu na drugu, odnosno jedni da budu privilegovani, a drugi podređeni i po pitanju društvenog života i u oblasti politike, i u oblasti ekonomije, obrazovanja, prosvjete, u građanskim stvarima, u javnom, u privatnom životu i tako dalje.

Sve to ukazuje da moramo zaista da težimo da bude jedna ravnopravnost i da pokažemo tu ravnopravnost i na djelu. Imamo neposrednu i posrednu diskriminaciju po ovom zakonu. Neposredna je sama radnja, atak, činjenje, djelovanje usmjereno prema nekome da se on dovede u neravnopravan položaj, a ona posredna diskriminacija jeste putem samih normativa, odnosno propisa koji diskriminišu jedne od drugih. U svemu tome je značajno da naš Ustav, kao najveći pravni akt, omogućava ravnopravnost, jednakost svih građana bez obzira na sve ove razlike, bez obzira i na partijsku, odnosno političku pripadnost i imamo postepeno sve veći broj žena i u parlamentu. Ne bih se baš pohvalio brojem žena kao gospodin Nišavić vezano za SNP, zato što oni imaju taj procenat 33% zato što su ih napustila dva poslanika. Dakle, ako tako nastave trend, očigledno će ostati samo žene u njihovoj partiji.

Takođe, gospođa Đurašković je istakla da treba pucati ne samo kad se rodi muško dijete, nego i kad se rodi žensko dijete. Ja sam za to da ne treba pucati ni kad se rodi muško ni kad se rodi žensko dijete. Što se tiče kaznenih odredaba, ističem da su one ovdje prikazane za pravna lica, za preduzetnike, za državne organe i tako dalje u visokom određenom iznosu od 500 eura do 10 000. Moguće da je taj iznos veliki. Nije veliki iznos kada se tiče diskriminacije po pitanju trudnoće, bolovanja žena i tako dalje. Tu zaista postoji jedna diskriminacija prilikom zapošljavanja, odnosno prilikom otpuštanja žena u privatnom sektoru, gdje treba Ministarstvo rada da se pozabavi malo

bolje tim pitanjem da ne dođu ugrožene, jer čim poslodavac sazna da je neka žena u drugom stanju, on jednostavno otpušta. Po tom pitanju sigurno su ove kazne adekvatne, a po pitanju upotrebe rodno-senzitivnog jezika možda su previsoke, mada možda bi tu trebalo odvojiti stav, dva da budu niže, mada i sudija sudeći za takve slučajeve sam može da ocijeni i da vrednuje isto. I jedna zamjerka vezano za odgovorna lica koja su navedena za kaznu za odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu, organu državne uprave, stoji i u organu lokalne samouprave. Organ lokalne samouprave je predsjednik i Skupština, treba da stoji u organu lokalne uprave u tom dijelu. Uostalom, u svim odredbama ovaj zakon je izuzetno kvalitetan. Naravno treba da se mijenja svijest i u praksi da se to čini ne samo da stoji mrtvo slovo na papiru. Zakon je veoma kvalitetan, prihvatljiv i, kao što kaže gospodin Radulović, podržaćemo isti. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Ako dozvolite, da čujemo kolegu Pavlovića.

Izvolite, kolega Pavloviću, Vaših pet minuta.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Poštovani građani i građanke Crne Gore, standardno pitanje je - Ko je rodio ovo dijete ili ono dijete? Ne kaže se - Ko je rodila ovo ili ono dijete, nego se kaže - Ko je rodio ovo ili ono dijete? To navodim kao primjer, a to je inače primjer koji navodi jedan od najvećih autoriteta u oblasti jezika ovoga kojim govorimo Ivan Klajn, kao ilustraciju teze da je naš jezik generički muški. On je takav, a to naravno ne znači da ne treba da ga upodobljavamo novoj situaciji. Ali, to treba da se radi na jedan drugačiji način, a ne na ovaj koji je predložen ovim zakonom. Ovo govorim zato što između ostaloga moja supruga je autor onoga priručnika o ženskim nazivima, to jest rodno-senzitivnim nazivima raznih zanimanja koji je nedavno izdat od strane mislim UNDP-a. O čemu se radi? Pa mi živimo u jednom vremenu u kome smo suočeni sa velikim promjenama. Imamo nove tehnologije, nova zanimanja itd, i prinuđeni smo da u jezik koji je živa materija uvodimo razne nove riječi kojima imenujemo nova zanimanja. Ne znam zašto bismo uvodili kada smo već suočeni sa ovom informatičkom revolucijom, samo programer, a ne i progamer i programerka. To je neki rodno-senzitivni pristup koji je meni potpuno razumljiv. Ali, ovo što se ovdje dešava, što se predlaže ovim tekstom je meni potpuno neprihvatljivo. Ali, nije samo meni, ja sam taj stav usvojio ustvari od onih koji se decenijama bave pitanjem rodne ravnopravnosti. Navešću jednu gospođu, profesoricu Jejl univerziteta iz Amerike, pionira feminizma u Americi, uopšte u zapadnom svijetu, globalno, ili da me ne bi moja školska drugarica Nada prijavila, pa me kaznili, pionirku feminizma i to na akademskom nivou. Kamil Palja se zove ta profesorica univerziteta. Ona navodi upravo ovaj primjer, ovo sankcionisanje, ovo kriminalizovanje neupotrebljavanja tih rodno-senzitivnih izraza. Ona to naziva komesarski pristup. Kaže da je to najveća šteta koja se može nanijeti uopšte ideji dolaženja ostvarivanja ideje rodne ravnopravnosti u sferama drugim života, pa i u jeziku. Jezik nije preskriptivan, jezik je deskriptivan. To nije materija koja može da se propiše. Vaši nekadašnji partneri i ljudi sa kojima ste u dobrim političkim relacijama su pokušavali svojevremeno da propišu ijekavskoj Bosni da govori ekavski, ali nijesu uspjeli. Jezik je jači od vas. Jači je čak i od vašeg šefa iako je vama to nevjerovatno da povjerujete. Ne može niko, ne postoji politička volja koja može da slomi jezik. To su probale svi autokrate u istoriji, pa čak i oni fašistički, pa nijesu uspijevali.

Dakle, osim toga što želim da kažem da se apsolutno ne slažem sa ovim pristupom koji je demonstriran u ovom zakonu, želim da kažem da je upravo ova politika koja je proizvela ovakav zakon gdje mi usvajamo ovdje skandinavske modele, čak i neke modele o kojima Skandinavci mogu samo da sanjaju kada su u pitanju ljudska prava i ravnopravnosti, a stanje na terenu kada su u pitanju ljudska prava i ravnopravnosti, jer to jeste pitanje ljudskih prava, nam je kao u Burkini Faso. To je posljedica jedne politike koja je proizvela ovo što svi vidimo. Mi danas pričamo o jednom rješenju zakonskom koje je, već sam rekao, gotovo mislena imenica za skandinavske zemlje a stanje na terenu ljudskih prava nam se ogleda u onome iseljavanju iz Rožaja. Mi se zalažemo, to jest vi se zalažete za to da se od 500 do 10 hiljada eura kazni neupotrebljavanje rodno-senzitivnih izraza, a 500 eura je kažnjen onaj ko je napao fizički i izudarao poslanika Parlamenta. Prema tome, ako uzmete maksimalnu kaznu od 10 hiljada eura koja je propisana ovim zakonom, predlaže se ovim zakonom za neupotrebljavanje rodno-senzitivnog jezika, to jest, ako ministricu ne nazovete ministrica, ima ih koje insistiraju na tome da nijesu ministrice nego ministri, bićete kažnjeni 10 hiljada eura. Za te pare ste mogli kompletan poslanički klub Demokratskog fronta da izmaltretirate i išutirate nogama. Radi se, gospodo, o jednom potpuno neprimjerenom zakonu koji je u suprotnosti sa onim što jeste interes rodne ravnopravnosti i rodno-senzitivnog jezika, sa jedne strane. Sa druge strane, potpuno je neprimjeren situaciji u Crnoj Gori i, sa treće strane, vi ovim samo skrećete priču. Hoćete da sankcionišete neupotrebljavanje rodno-senzitivnih izraza, a nećete da sankcionišete prikrivanje imovine milionske i mijenjanje tablica.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Pavloviću, prekoračili ste već značajno Vaše vrijeme. Konačno, hvala Vam.

Kolega Tuponja je sljedeći diskutant. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Zakon o rodnoj ravnopravnosti, čuli smo vrlo inspirativne diskusije kolega prije mene. Potencirao bih jednu stvar a to je da na jednoj strani imamo zakone, a na drugoj strani imamo društvenu stvarnost. I to nije samo vezano za ovaj zakon. Puno zakona je prošlo kroz ovu skupštinsku proceduru, stupili su na snagu, ali nemaju implementaciju u našim životima. Mislim da je kod ovog zakona to posebno izraženo, jer ipak društvena stvarnost nam govori da rodna ravnopravnost ne živi u Crnoj Gori. Crna Gora je zemlja u kojoj je snažno prisutan kult muškog djeteta. Postoji na stotine primjera kroz šale, kroz neke opaske koje oslikavaju neravnan položaj muškarca i žene u Crnoj Gori. Porazni su i pokazatelji o položaju i broju žena na odgovornim funkcijama u društvu, a to se još dopunjava političkom diskriminacijom. Tako da žena u Crnoj Gori koja inače teško dolazi do neke društveno odgovorne funkcije a još pri tome nije bliska vlasti praktično nema ni šanse da zauzme neku odgovorniju poziciju. To je društvena stvarnost, zakon govori nešto drugo.

Takođe, ono što je društvena stvarnost, a što se razlikuje od zakona jeste taj Zakon o nasljeđivanju u kojem se žena, sestra zarad nekih naslijeđenih vrijednosti često odriče nasljedstva u korist brata, a gdje zakon tretira potpuno isto i muškarca i ženu. Ali nažalost i tu imamo veliki raskorak između zakona i društvene stvarnosti. Ne treba da zatvaramo oči pred društvenom stvarnošću što god da piše u zakonu.

Mi živimo u zemlji gdje se sprovode selektivni abortusi. Mi iiammo poražavajuće činjenice koje se tiču broja rođenih dječaka i djevojčica. To je tihi genocid pred kojim takođe zatvaramo oči ili možda ste vi kao resorno Ministarstvo za pitanja rodne ravnopravnosti nešto uradili po tom pitanju. Molio bih vas da me upoznate sa tim. Čini mi se da u Crnoj Gori niko ne želi da se bavi tom temom. Ono što je ključno je da borbu za rodnu ravnopravnost ne trebaju da vode samo žene. Neophodno je snažnije uključivanje muškaraca i mislim da u tom pravcu i same žene trebaju značajnije da rade. Da se uključi što veći broj muškaraca, jer samo zajedno možemo iznijeti tu borbu.

Što se tiče pitanja rodno-osjetljivog jezika, mislim da ono suštinski nije važno za položaj žena u Crnoj Gori iako uvažavam stavove kolegice Drobniak koja u tome vidi dodatnu afirmaciju položaja žena i samoga naziva pojedinih zanimanja. Ključ jeste promjena svijesti, a da bi se promijenila svijest potrebni su mehanizmi za mijenjanje te svijesti, a vi opet kao resorno Ministarstvo izvolite u svojoj završnoj riječi obavijestite nas koji su to mehanizmi a da nijesu kozmetičke prirode koje ste primijenili u proteklm godinama da bi ta svijest bila promijenjena i da bismo išli u pravcu bolje rodne ravnopravnosti.

Takođe, jedan od vrlo važnih segmenata jeste ekonomska nezavisnost žena, jer samo ekonomski nezavisna žena je snažna žena i u tom pravcu država ima zadatak da stvori i zakonske uslove u kojima će žena biti ekonomski snažnija, a samim tim i ravnopravnija.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Tuponji.

Zamolio bih kolegicu Tanasijević da uzme riječ.

Izvolite, kolegice.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicima, kolegice i kolege, poštovani građani,

Ja imam pripremljenu diskusiju na ovu temu koja potpuno analizira zakon, odnosno Predlog izmjena i dopuna Zakona o rodnoj ravnopravnosti i vjerujte do momenta kada me nije pozvao da govorim potpredsjednik bila sam u dilemi šta danas da saopštim ovdje, a da bi to imalo potpuni smisao i da bih i ja i vi bili zadovoljni a naročito građani onim što bih željela da kažem. Odlučiću se za jednu varijantu koja je isprovocirana prethodnim diskusijama, a to je da svoj stav želim prvo da saopštim na način na koji je to uradio Valtazar Bogišić u Imovinskom zakoniku za Knjaževinu Crnu Goru iz 1888. godine, gdje je rekao da se riječ "kuća" treba pisati velikim slovom i on je riječ "kuća" pisao velikim slovom.

Kuća je podrazumijevala porodicu, porodica je bila svetinja u tradicionalnoj Crnoj Gori, odnosno smatralo se da je najveće prokletstvo za čovjeka biti inkosan, nemati djecu, a koliko se imalo muške djece toliko se i smatralo da čovjek ima djece. Vi znate da u Crnoj Gori još uvijek imamo živu virdžinu, što znači da je čovjek bio opsjednut rađanjem muškog potomstva, a jedan od razloga je bio i taj što je porodica bila radni tim, što su jedna usta više bila i jedne ruke više, što se nasljeđivalo i ognjište i ime. To je dio svijetle tradicije Crne Gore gdje je čovjek smatrao da kada nestane njegovo ognjište, nestane njegova porodica i muški nasljednici, da je to najveće prokletstvo koje čovjek može da doživi.

Znači, postoje mnogi razlozi koji su opredjeljivali ljude da se raduju na taj način muškom potomstvu, a jedan od njih je i ovaj koji sam pomenula. Prema tome, imati svetinje o kojima su govorili u staroj Cnoj Gori je nešto što bi mi i danas trebali da

sačuvamo, jer je mnogo toga svetog u toj prošlosti Crne Gore što bi nama itekako koristilo da svoj život učinimo kvalitetnim. Između ostalog, to je jedna potpuna funkcionalnost porodice, jer je porodica bila radni tim. Svi su se oslanjali jedni na druge i da nije bilo toga porodica ne bi opstala, jer je ekonomsko siromaštvo bilo na tom nivou da su ljudi okretali oči prema nebu čekajući kišu da bi ljetina rodila, odnosno sve sušne godine u prošlosti Crne Gore su napisane crnim slovima u njihovom kalendaru. Mnogo toga i jeste dio i kulturološka odrednica Crne Gore, a mnogo toga što se dešavalo u Crnoj Gori je bila istorijska nužnost. Šta se dešava u drugoj polovini 20. vijeka? Počinje industrijalizacija, urbanizacija, deagrarizacija, žene prethodno u Crnoj Gori bile su nepismene. Prema popisu iz 1921. godine samo je mali zanemarljiv procenat žena imao elementarnu pismenost, nešto veću 1931. godine. Prema popisu stanovništva iz 1953. godine već imamo ne mogu reći prevaziđen problem nepismenosti, ali je tada već najveći broj žena u Crnoj Gori bio pismen i prevazišao ono sa čim se njena prošlost suočavala, odnosno ona kao akter te prošlosti.

Kolega je pomenuo jednu sjajnu stvar, obrazovanje je put do emancipacije. 60-tih godina u Crnoj Gori sa feminizacijom radne snage žene počinju upisivati fakultete. 70-tih godina to čine masovno, 90-tih godina one po stepenu obrazovanja dostigle, pa malo i prestigle muškarce.

Znači, ako se gleda položaj žene u odnosu na prošlost, on je mnogo bolji nego što je bio, ali postoji još jedna pravilnost. Ako se ide od dna prema vrhu hijerarhije ili ljestvice moći, prestiža i ugleda, sve je manje žena. Mi još uvijek nemamo dovoljno žena na pozicijama odlučivanja, a u zadnjih nekoliko godina učinjeni su naponi u tom pravcu. Vi znate da u vašim partijama danas ima mnogo više žena nego prije. Mislim da su se žene u okviru svojih partija izborile da imaju više žena nego što ih je bilo ranije.

Dalje, u samom Parlamentu ih ima nešto više, ali ih ima više. U tijelima partija, mislim gotovo svih partija iz Parlamenta su žene uključene sa 30%. Usvojili smo Izbornu zakonodavstvo gdje 25% žena će biti minimum kod narednih parlamentarnih izbora. To jeste veliko, ali nedovoljno. Tek pred nama stoji put gdje treba ostvariti punu ravnopravnost žena i muškaraca. Mi smo stvorili zakonske pretpostavke sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, a ovaj Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti još je jedan korak da se pozicija žena poboljša, da se ostvari rodna ravnopravnost i podigne na viši nivo. Tako će se sa izmjenama i dopunama uspjeti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Tanasijević.

Imamo posljednjeg diskutanta kolegu Bojanića.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Minut-dva ću govoriti, neću duže.

Dakle, puno toga je rečeno samo kratko da i ja kažem par riječi. Najviše zamjerki je bilo na član 13 a, gdje se uvodi obaveza da se mora koristiti taj rodno-senzitivan jezik kako se kaže sad modern. Čini mi se da će to dosta stvoriti problema. Odnosno, bojim se sve i da je dobra namjera prelagača zakona, stvorice suprotan efekat, tako da je Klub samostalnih poslanika pripremio amandman. Mi ćemo ići u pravcu da licu na koga se to odnosi ostavimo slobodnu volju da samo odluči da li hoće da koristi u ženskom obliku izraze određenih zanimanja, jer ja lično znam, a vjerujem i svi mi da dobar dio žena, ne mogu sad procentualno da se izrazim, neće da koristi, ne želi da se njihovo zanimanje

prevede u ovaj novogovor po pitanju zanimanja. Tako da pored ovih manjinskih prava ili rodni prava dajmo slobodu i ljudskim pravima. Dajmo slobodu ženama da one odluče da li hoće da bude izvršna direktorica ili izvršni director, da li će da bude ministar ili ministrica. Nemojmo da po sili zakona forsiramo nešto ako onaj na koga se to odnosi to ne želi.

Druga stvar, mislim da nijesu dobro izdefinisane kaznene odredbe. Ne možemo prihvatiti da je moguća ista kazna za neko pravno i fizičko lice u tom organu, odnosno u privrednom društvu ili bilo kojoj ustanovi gdje se dovodi u neravnopravan položaj žena zbog materinstva i trudnoće i neko ko je rodno-senzitivno pogriješio u definisanju zanimanja kojim se bavi. Mislim da tu ne mogu biti iste kazne i u tom pravcu ćemo djelovati tako da vjerujem da biće raspoloženja da kako tako popravimo ove stvari na osnovu amandmana koje ćemo predložiti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Bojaniću.

Pitam ministra da li želi da iskoristi završnu riječ.

Izvolite.

SUAD NUMANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Zahvaljujem svim diskutantima i onima koji nijesu diskutovali, ali su svojim prisustvom dali doprinos analizi ovoga zakona. Za mene pozitivna stvar jeste da poslije svih ovih diskusija nijesam čuo nijedan argument koji bi značio da smo kroz ovaj zakon narušili neki drugi zakon, izuzev toga što smo se stalno pozivali na tradiciju, na nemogućnost da to sprovedemo, odnosno negdje u startu smo govorili o tome da jeste dobar zakon ali se plašimo kako ćemo ga implementirati. A svi smo imali jedan cilj a to je da afirmišemo ženu. Ako nam je cilj da afirmišemo ženu, onda on ne podrazumijeva samo ovo što smo se mi bazirali i oko nasljedstva i oko rodno-senzitivnog jezika, nego našu obavezu da ženu prepoznamo u svakodnevnom životu: u budžetskom pozicioniranju, u njenom ekonomskom jačanju, socijalnom, kulturnom i svakom drugom jačanju da bi ona našla svoje zasluženno mjesto.

Podsjetiću vas da i rodna ravnopravnost dolazi u korpusu ljudskih prava. Ljudska prava su neotuđiva, nedjeljiva, neponovljiva i sa ljudskim pravima nema nagodbe. Ako nema nagodbe za svakog čovjeka koji se rodi, onda i po pitanju rodne ravnopravnosti nema nikakve nagodbe. Mi moramo donijeti zakon koji ima svoje standarde i moramo da se trudimo da i ovaj i svaki drugi zakon implementiramo na kvalitetan način.

Najviše je bilo priče oko dvije stvari, rodno-senzitivnog jezika itd. Kazne jesu tu predviđene, ali znate, nešto što je živa materija, nešto što sutra može da bude predmet sudskog procesa, raspon kazne svakako će imati epilog u tome da li naš jezik može nešto da prepozna u ženskom rodu ili ne može. Prema tome će se sigurno i sud na taj način odrediti, uz naravno našu potrebu da ono što ne može u ovom momentu da prepozna siguran sam da ćemo kroz promjenu svijesti, kroz tranziciju, kroz vrijeme doći do jednog momenta da ovo što ne prepoznamo da možemo prepoznati i u ženskom rodu.

Zakon o prekršajima je uveo ove kaznene norme. Prosto one nijesu izmišljene ili nijesu vezane i one se ne mogu dijeliti da za jedne važe, da za druge ne važe, nego ih moramo primijeniti takve kakve jesu.

Ovdje je bilo, predsjedavajući, nekoliko pitanja. Zašto DPS nema potpredsjednicu svoje partije. Tačno je da Demokratska partija socijalista nema potpredsjednicu svoje partije, ali isto tako je tačno da je Demokratska partija socijalista imala predsjednicu

svoje partije. Prema tome, mislim da smo na dobrom putu da kroz jednu tranziciju popravimo i strukturu kako u Skupštini, tako i u Vladi, tako i u lokalnoj samoupravi i prosto to je negdje, složili smo se, jedan proces.

Naravno, naša obaveza kao Ministarstva je da kroz intenzivne edukacije, obuke svih onih koji su prepoznati i koji mogu da naruše pitanje rodne ravnopravnosti, da dezivuiše ovaj zakon kroz edukaciju sigurno će dobiti prave inpute kako bi kvalitetno primjenjivali ovaj zakon, mijenjali i samim tim uticali na promjenu svijesti svih građana.

Na kraju, s obzirom da je bio i ličan komentar prema ministru Numanoviću u vezi spočitavanja tablica. Kao što sam i uvijek govorio, za svo vrijeme bavljenja politikom ministar Numanović se uvijek borio protiv i danas protiv bilo kakvog vida diskriminacije prema bilo kojem građaninu Crne Gore. Ovo što se radi prema ministru Numanoviću, postavljam pitanje - Da to nije neki vid pritiska ili vid diskriminacije prema njemu? Ja se prema građanima Crne Gore nijesam oglušio i nijesam uradio nijednu stvar koja je protivzakonita. I ne samo sad, nego nikad dok sam se bavio ovim poslom i onim poslom za koji sam edukovan, a to je posao ljekara. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru Numanoviću i njegovim saradnicima.

Ovim smo završili raspravu u načelu o ovome zakonu.

Predlažem da rok za podnošenje amandmana bude sutra do podne i predlažem da nastavimo dalje po dnevnom redu, da pređemo na Predlog zakona o patentima. Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Vladimir Kavarić, ministar ekonomije, i Nebojša Mugoša, savjetnik u Direktoratu za unutrašnje tržište i konkurenciju. Pozdravljam ministra i njegovog saradnika.

Izvjestioci Odbora su Ljubo Škrelja, Zakonodavnog odbora i Almer Kalač, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam ministra Kavarića da li želi dati dopunsko obrazloženje. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, dame i gospodo,

Predlogom zakona o patentima uređuje se pravna zaštita pronalazaka patentom kao jednim od osnovnih prava industrijske svojine, te pravom koje predstavlja najkompleksniji dio ove politike. Donošenju Zakona o patentima pristupilo se između ostalog sa ciljem harmonizacije propisa u ovoj oblasti sa pravom Evropske unije i relevantnim međunarodnim sporazumima, zatim radi preciznijeg regulisanja pojedinih faza u postupku registracije patenata i detaljnijeg uređenja postupka sudske zaštite.

Ovim aktom definiše se patent kao pravo koje se priznaje za svaki pronalazak iz bilo koje oblasti tehnike koji je nov, koji ima inventivan nivo i koji je industrijski primjenjiv. Registracija patenata se vrši u upravnom postupku koji vodi nadležni organ u Crnoj Gori, a to je Zavod za intelektualnu svojinu. Patent traje 20 godina računajući od datuma podnošenja prijave patenta. Napominjemo da period od 20 godina može biti produžen kod proizvoda koji su sastavni dio lijeka za ljude ili životinje ili sredstava za zaštitu bilja. Zakon propisuje da nosilac patenta ima isključivo pravo da drugom licu da saglasnost, odnosno zabrani da proizvodi, upotrebljava, nudi na prodaju ili stavlja u promet, izvozi ili uvozi ili skladišti proizvod koji je izgrađen prema zaštićenom pronalasku, kao i da primjenjuje postupak koji je zaštićen patentom.

Najznačajnije novine koje donosi Predlog zakona odnose se na: pitanja suštinskog ispitivanja patenata, izdavanje prinudnih licenci za patente, produženje trajanja sertifikata o dodatnoj zaštiti za pedijatrijske lijekove, detaljno uređenje postupka

sudske zaštite u slučaju povrede prava i razrade postupka inspeksijskog nadzora. Predlog zakona kao posebno značajan prepoznaje institut sertifikata o dodatnoj zaštiti koji nadležni organ izdaje ako je osnovni patent priznat za proizvod koji je sastavni dio lijeka za ljude ili životinje ili sredstva za zaštitu bilja a za čije stavljanje u promet se izdaje posebna dozvola.

Usvajanje ovog Zakona o patentima je jedna od najznačajnijih obaveza u postupku pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za pregovaračko poglavlje 7. S tim u vezi predlog ovog zakona preuzima značajan broj pravnih akata Evropske unije, i to Direktivu 98/44 EC Evropskog parlamenta i Savjeta o pravnoj zaštiti pronalazaka iz područja biotehnologije i iste takve direktive koje se odnose na sprovođenje prava intelektualne svojine, za uvođenje sertifikata za dodatnu zaštitu sredstava za zaštitu bilja, sertifikata za dodatnu zaštitu ... i savjeta o prisilnom licenciranju patenata u odnosu na proizvodnju farmaceutskih proizvoda.

Na kraju želim da naglasim da je predlog ovoga zakona prošao proceduru usaglašavanja sa Evropskom komisijom i nadam se da ćemo danas u Parlamentu usvojiti jedan zakon koji predstavlja dalju implementaciju najbolje evropske regulative u ovoj oblasti.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru Kavariću.

Nećemo ga moći danas usvojiti, ali možemo završiti raspravu u načelu, ali nadam se brzo da ćemo ga i usvojiti.

Hvala u svakom slučaju ministru Kavariću.

Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ. Ne.

Imam jedan predlog samo da promijenimo redosljed u prvom krugu diskusija. Zamolio bih kolegu Veljka Zarubicu da ustupi svoje pravo prvog diskutanta potpredsjedniku Raduloviću.

Slazete li se? Hvala.

Izvolite, kolega Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega, na ovome, zato što potpredsjednik ima obaveze partijske i druge, a i reducirani smo, da ne biste rekli da sam najpametniji pa prvi govorim.

Nijesam htio da govorim o ovoj tački i onda mi je predsjednik Skupštine sugerisao i ovi moji. Jer, imam kad se pomene ova tačka i nauka, imam mučninu u stomaku. Zato što sam posvetio cio život tome i mislim da sam bio dosta uspješan.

Postaviću direktno nekoliko pitanja ministru. Zašto nije došla ministarka, ministrica ili ministre, po mom mišljenju, pošto sam Starocrnogorac, za nauku, jer je to bila njena tema? Znete li, ministre, po čemu se rangiraju univerziteti u svijetu? Po tome koliko su izrodili pojedini od njih nobelovaca i koliko su pojedini profesori stvorili patenata. Tek su na stotom mjestu, po tome je koliko je zaposlenost angažovanost na drugoj, trećoj i četvrtoj godini ili koliko je objavljeno naučnih radova u najvećim impakt publikacijama takozvani posebno oni koji su 30%. To je onaj čini mi se M 21, kada smo moji saradnici i ja objavljivali o tome.

Ministre, što prema tim faktorima Crna Gora ne postoji, nažalost. Gora je od 90-tih godina, ja ću to vama obrazložiti, i zato imam tu mučninu. Znete li, ministre, kakva je razlika između neukoga, da ne kažem budale i nekoga koji je normalan, uman i nekoga koji je genije. Neuk, ministre, proizvodi ingot, normalan proizvodi homogenizovane trupce kao na Islandu, gdje proizvode 900 hiljada tona, jedna genijalna gospođa,

generalni direktor izvršni direktor, jedne velike firme 250 hiljada homogenizovanih trupaca. Uman je onaj koji za razliku od ovog neumnog prodaje aluminijum po dvije hiljade dolara po toni, onaj koji prodaje po 10 hiljada eura po toni, kao što je u širokom brijegu. A genije je, ministre, onaj koji izmisli novi tehnološki postupak, koji je konkurentan, napravi patent i prodaje to basnoslovno. Ministre, imao sam čast da budem nosilac tih patenata. Znete li koji je to put da stvoriš patent? Cio život u jednoj ruci da držiš knjigu, u drugoj ruci da vodiš tehnološki postupak, pa da objediniš, kao što je moja malenkost objedinila bila skopski univerzitet i beogradski i i fakultet u Ljubljani, pa onda da se to proširi sa mladim i starim profesorima i stručnjacima u nečemu što znači i Birmigen i Luven i Oksford i Kembrdiž. Pet godina, ministre, mora da traje naučni rad da bi se objavio i dostigao tehničko unapređenje što znači postojećim tehničkim uslovima podići performansu.

Za patent treba 10 godina neprospavanih i treba ova saradnja. I još više. U pravu si, ministre. Ono što je tragedija Crne Gore i zašto imam mučninu, ljudi, je što sam se ponosio Crnom Gorom kada sam dolazio u Crnu Goru. Bio je Institut za tehnička istraživanja đe sam bio sa uvažanim profesorima, profesorom Perom Živkovićem, Baćkom Ulićevićem, dje smo stvarali čuda. "Pobjeda" 1987-88. godine je pisala - Karika koja je nedostajala, domaći um vrijedan zlata. Bio je Institut za crnu metalurgiju sa čuvenom doktoricom Ankom Koprivicom, čiji je suprug bio čuveni Koprivica koji je izmislio Nikšičko pivo. Bio je čuveni univerzitet došla je vlast mnogo pametna, došla je neoliberalni koncept, došle su gluposti, došao je onaj director. Zato mi je mučnina kad pomenem nauku, kad pomenem aluminijum, kad pomenem sve ostalo, ministre, i onog neznavenog koji danas upravlja sa 30% crnogorskih resursa. Ljudi, sutra će doći potpredsjednik poljskog parlamenta. 8,2 milijarde ulažu u znanje.

Znete li, ministre, koliko Izrael daje? 5% GDP-a. Znete li, ministre, pošto sam bio u svim državama vodećim u posljednjih dva mjeseca – tri, ne da bih opajkao Crnu Goru, nego da bi vidio đe su i što su, koliko se daje u Njemačkoj? Ministre, nama je pukla sramotna pogibija. Nauku smo uništili. Svako je danas profesor Univerziteta, nije ni vidio univerzitet. Ministre, ne postoji više nauke u Crnoj Gori, ne postoji ništa. Postoji kolonijalna država. I moramo se okrenuti i ponovo početi od početka. Kao profesor Univerziteta ovo kažem sa velikom gorčinom. Još kad mi neko dođe, stid ga i sram bilo, u novinama, kad iz moga cv-a izvuku pa kažu najpametniji ovamo i onamo. Znete li ko je najveća budala, da ne rečem mahozista? Onaj koji zna i koji žrtvuje svoju famelju zbog rodoljublja u svojoj državi u kojoj ga ne cijene ni 1% u odnosu na svijet. To je moja sudbina prokleta, ministre.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem profesoru Raduloviću.

Imaćete pravo nakon prvog kruga diskusija, uvaženi ministre. Ne, ostaje profesor sa vama, imaćete priliku.

Zamolio bih kolegu Veljku Zarubicu da uzme riječ.

Hvala vam.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre Kavariću sa saradnikom, poštovani građani,

Pravnim tekovinama Evropske unije u oblasti prava intelektualne svojine preciziraju se harmonizovana pravila za zaštitu autorskih i srodnih prava, kao i prava industrijske svojine, a daju se i odredbe za njihovu primjenu.

Crna Gora je prihvatila pravnu tekovinu koja se tiče prava intelektualne svojine i usvojila je u decembru 2011. godine Nacionalnu strategiju prava intelektualne svojine od 2012-2015. godine.

U izvodu iz Izvještaja o napretku Crne Gore za 2014. godinu za poglavlje VII Pravo intelektualne svojine navodi se da je postignut određeni napredak u oblasti intelektualne svojine. Zakonodavstvo u oblasti intelektualne svojine je velikim dijelom usklađeno sa pravnim tekovinama Evropske unije, ali je neophodan dalji rad na postizanju potpune usklađenosti, između ostaloga, i u Zakonu o patentima.

Kako je navedeno u obrazloženju zakona, važeći Zakon o patentima donešen 2008. godine obilježio je značajnu fazu u razvoju prava industrijske svojine u Crnoj Gori. S obzirom na to da se radi o veoma kompleksnoj materiji, priprema Predloga zakona o patentima odložena je za drugi kvartal 2014. godine. Odlaganje je prije svega uslovljeno potrebom usklađivanja sa regulativom evropskog parlamenta i savjeta, koja reguliše propise o prinudnom licenciranju patenata u odnosu na proizvodnju farmaceutskih proizvoda za izvoz u države sa problemima javnog zdravlja, kao i sa drugim specifičnim odredbama prava Evropske unije, na koja je Evropska komisija eksplicitno ukazala, što znači da se izradi Predloga zakona o patentima pristupilo, između ostalog, sa ciljem harmonizacije postojećeg zakona sa pravom u EU i relevantnim međunarodnim ugovorima u ovoj oblasti, otklanjanja nedostataka uočenih u praksi, preciznijeg regulisanja pojedinih faza u postupku registracije patenata, kao i uređenja postupka sudske zaštite u slučaju povrede prava. Najznačajnije novine Predloga zakona, kao što je već rečeno, odnose se na suštinsko ispitivanje patenata, izdavanja prinudnih licenci za patente koji se odnose na proizvodnju farmaceutskih proizvoda za izvoz, kao i sertifikat za dodatnu zaštitu sa posebnim osvrtom na lijekove za pedijatrijsku upotrebu.

Takođe je definisano da patent traje 20 godina od dana donošenja. Kako se može vidjeti iz tabele usklađenosti sa odgovarajućim propisima Evropske unije i sa Nacionalnim programom za integraciju i drugim strateškim dokumentima, ovaj Predlog zakona biće u potpunosti usklađen sa evropskim direktivama nakon donošenja podzakonskih akata, za direktivu koja se odnosi na zaštitu pronalazaka iz područja biotehnologije, kao i regulative koje se odnose na uvođenju sertifikata za dodatnu zaštitu bilja i dodatnu zaštitu lijekova za zaštitu ljudi i životinja.

Ono na što treba obratiti pažnju, slažem se sa gospodinom Radulovićem, jeste konstatacija iz Izvještaja o napretku u kojem se navodi - "Nedostatak informacionih resursa i osoblja i dalje predstavlja izazov za Zavod za zaštitu intelektualne svojine. Treba više da se radi na specijalizaciji i obukama, kao i na uspostavljanju djelotvornih mehanizama za sprovođenje. U cjelini, pripreme su napredovale."

I završavam sa pitanjem za zakonopisca. Da li je baza podataka za patente dostupna na internet stranici Zavoda za intelektualnu svojinu? I zaista se slažem sa profesorom Radulovićem, dug je put do patenta, ali u svakom slučaju mi moramo usvojiti zakonsku legislativu koja će omogućiti /Prekid/

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Zarubica.

Koleginica Vuksanović, pa kolega Šarančić.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedavajući.

Uvažene kolege poslanici, predstavnici Ministarstva, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je zaista jedan značajan zakon. Ako obratimo pažnju na analize sistema prava, možemo reći da u sistemu podjele subjektivnih građanskih prava na prenosiva, neprenosiva, imovinska i neimovinska, veoma značajna je i podjela prava na apsolutna i relativna.

Ovdje će se zadržati na podjelu apsolutnih prava. Šta znači riječ apsolutan? To su prava koja djeluju erga omnes prema svima, što znači da svako ko je nosilac nekog apsolutnog prava u slučaju povrede ili ugrožavanja može da štiti svoja prava pred sudom. I upravo u podjeli tih apsolutnih prava na lična prava, stvarna prava i prava autorstva mi dolazimo do te značajne podjele koja se odnosi na prava autorstva. U dijelu podjele prava autorstva razlikujemo, s jedne strane, autorska prava, a, sa druge strane, prava industrijske svojine. Značajno mjesto u podjeli prava industrijske svojine imaju upravo i pronalazačka prava. Šta su pronalazačka prava? To su ona apsolutna prava koja za objekat imaju patent, a patent je pravno zaštićeni pronalazak. Pronalazak sam po sebi apsolutno ne znači ništa ukoliko nije pravno zaštićen. I upravo ovim zakonom dolazimo do onoga da trebamo pronalazak da zaštitimo i ovim zakonom uređuju se norme koje se usaglašavaju sa najvažnijim evropskim dokumentima kako sa značajnim konvencijama, sporazumima, tako i sa ugovorima koji su podneseni, a koji predviđaju postupak, način i uslove zaštite jednog pronalaska. Upravo zato što nijesmo imali do kraja regulisanu ovu materiju dolazimo do onoga što je rekao uvaženi profesor doktor i potpredsjednik Skupštine moj kolega Radulović, a to je da u Crnoj Gori mi nemamo onoliko pravno zaštićenih pronalazaka koliko imamo mladih ljudi koji svojom inteligencijom mogu da doprinesu razvoju prave industrijske svojine, ali vjerujem da ćemo ukoliko budemo ovaj zakon implementirali u praksi na pravno relevantan način, dobiti nove pronalaskе koji će biti pravno zaštićeni i da će svaki nosilac tog pronalazačkog prava imati adekvatnu zaštitu. Vi u ovom zakonu pominjete građansko-pravnu zaštitu putem tužbe, a znamo da se prava industrijske svojine takođe mogu štiti i u u krivičnom postupku. Tako možemo govoriti i o krivično-pravnoj zaštiti.

Ukazala bih na par napreciznosti, za koje smatram da bi se trebale ispraviti ako posmatramo to iz ugla pravne teorije. Naime, kada govorimo o članu 1 i o predmetu, mislim da bi preciznije bilo reći da se ovim zakonom uređuju pronalasci, a naravno znamo da je patent pravno zaštićeni pronalazak. Ne možemo reći da se pronalazak štiti patentom, jer je sam po sebi patent pravno zaštićeni pronalazak. U kontekstu ovog člana 1, trebalo bi u članu 5 ispraviti stav 1. Rekli ste u stavu 1 - Patent je pravo koje se priznaje za svaki pronalazak. Patent nije pravo, već je patent pravno zaštićeni pronalazak. I ako pogledate pravnu teoriju, svugdje ćete moći da pročitate kako u uprednom pravu tako i kod nas, moguće da je ovo bio neki prevod koji je onako malo nespretan, jer je ipak pravni prevod - patent nije pravo, već pravno zaštićeni pronalazak.

Što se tiče sadašnjih normi, član 8, tražim pojašnjenje - rekli ste pronalazak je nov ako nije sadržan u stanju tehnike. Da mi pojasnite šta to znači u stanju tehnike. Vi ste ovdje precizirali taksativno, ali meni i dalje ovo nije jasno. Mislim da izraz "stanje tehnike" ne treba da stoji na ovom mjestu i mislim da u tom dijelu treba upotrijebiti neki drugi relevantniji izraz.

Rekli ste u članu 49 - Nosilac patenta ima isključivo pravo da drugom licu da saglasnost, odnosno zabrani. Da li je možda bilo pravno bolje u smislu metodologije prvo nabrojati isključiva prava, a onda pod nekim drugim stavom nabrojati zabrane? Ja razumijem da se odnosi na isto, ali možda ipak to odvojiti. Jer, kada se prava nabrajaju u pravnoj teoriji taksativno, onda se uvijek prava nabrajaju sama za sebe, a zabrane idu u nekom novom stavu. Pretpostavljam da ste išli tom logikom da se odnosi na isto, ali mislim da ipak prava treba odvojiti. Prava su jedno, a zabrane su drugo.

Ono što, takođe, smatram relevantnim jeste član 57, a to je prinudna licenca. Nijeste nam dali definiciju prinudne licence i mislim da je potrebno dati u stavu 1 šta je to prinudna licenca. Vi ste objasnili postupak kada se dolazi do prinudne licence, ali nijeste definisali prinudnu licencu. Naravno, ko se bavi ovom materijom, može zaključiti iz stava 1 šta je prinudna licenca, ali kada nastavimo jedan određeni član sa nekim terminom kao što je prinudna licenca, a znamo da postoje isključive, neisključive, zakonske, ugovorne licence itd, mislim da ste trebali ovdje samo jednim stavom definisati prinudnu licencu, a onda ići u ovaj konkretan postupak.

I samo još jednu opasku u odnosu na član 100, stav 1 - zahtjev za oglašavanje patenta ništavim u cjelini ili djelimično nadležnom organu može podnijeti svako zainteresovano pravno ili fizičko lice i državni tužilac. Kada se podnosi zahtjev nadležnom državnom organu, onda se može tim zahtjevom precizirati da li se zaista traži ništavost dijela patenta ili ništavost patenta u cjelini, ali mislim da je ovdje trebalo ipak ostaviti malo više prostora da nadležni organ ima tu određeno ovlašćenje da sam procijeni da li će to uraditi u cjelini ili djelimično. Razumijem da ste vi ovdje taksativno nabrojali razloge šta je to za cijelo poništenje patenta, a što je to za djelimično, ali čini mi se da se preko ove norma malo prebrzo prošlo, a da je trebalo malo detaljnije možda obraditi i razraditi ove norme. Sve u svemu, kada obratimo pažnju na opaske, mislim da je ovo dobar zakon pod uslovom da se implementira na pravi način i da se zaista onima koji uđu u ovaj posao, što kaže profesor Radulović danonoćnog rada dugi niz godina, obezbijedi zaštita ali i uslovi da bi došli do adekvatnih pronalazaka koji će koristiti državi i narodu u njoj.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama, kolegice Vuksanović.

Riječ ima kolega Šarančić, a neka se pripremi kolega Bojanić. Izvolite.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala Vam, potpredsjedniče Parlamenta.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnicima, poštovani građani,

Imamo na dnevnom redu jedan zakonski predlog koji je gotovo u potpunosti prepisan ili je tipskog oblika sa nekim zakonskim rješenjima država iz okruženja, recimo, sa Zakonom o patentu Republike Hrvatske koji se može pogledati na Internetu. Dakle, radi se manje-više o prepisanom tekstu koji ovdje treba da usvojimo da bi nam eto Evropska komisija udarila, kako se to kaže, još jedan štrik i kazala da u poglavlju VII pripreme napreduju bez obzira kako to izgledalo građanima i kako to uticalo na državu Crnu Goru.

Efikasna zaštita prava intelektualne svojine i odgovarajuća pravna regulativa u ovoj oblasti morala bi, gospodine ministre, u značajnijoj mjeri da doprinese prije svega ekonomskom rastu i da prije svega kroz privlačenje stranih investitora doprinese otvaranju novih radnih mjesta i popravljajući životnog standarda građana Crne Gore. Ovaj tipski Zakon o patentima koji je Vlada dostavila Parlamentu ima za cilj harmonizaciju sa pravom Evropske unije i relevantnim međunarodnim ugovorima koji tretiraju ovu oblast, ali sam po sebi neće riješiti suštinske izazove ukoliko se na mnogo ozbiljniji, stručniji i odgovorniji način ne budemo odnijeli prema ovoj problematici.

Kakva je situacija danas u praksi? U praksi imamo da je domaće tržište preplavljeno krivotvorenim robom čije je porijeklo većinom iz Kine ili Turske, uglavnom neadekvatnog pakovanja i kvaliteta, ali sa niskom fakturisanom vrijednošću. Nažalost, zbog veoma nezavidne ekonomske situacije u kojoj se našla većina građana Crne Gore,

ogroman broj njih je prinuđen da kupuje i takve proizvode. Sa druge strane, Vladi ovo sve ide na ruku jer uspijeva da održi kakav, takav socijalni mir i po onoj provjerenoj staroj rimskoj devizi "hljeba i igara" i pomalo kineske robe i građani će biti mirni. Tiha vlast će biti i nesmjelnjiva i biće u skladu sa evropskom agendom. Ali se zato nije propustila prilika, gospodine ministre, da se u zakonu u članu 41 izričito kaže da se mora podnijeti ovjereni prevod prijave patenta na crnogorski jezik iako se time direktno krši Ustav Crne Gore, član 13. Znači li to da će pomenuta prijava, gospodine ministre, automatski biti odbijena, ako se recimo podnese na hrvatskom, albanskom, bošnjačkom ili, ne daj bože, na srpskom jeziku? Slično se ponavlja i u nekim drugim članovima kada je jezik u pitanju, vjerujte ovdje se može i amandmanski djelovati, ali ja očekujem od vas da ovo u toku procedure ispravite i upodobite sa članom Ustava koji reguliše pomenutu materiju.

Zbog čega je, gospodine ministre, članom 44 propisan ovako dug period od 18 mjeseci da bi se prijava patenta koja ispunjava prethodno uslove objavila u službenom glasilu? Istina, uvode se određene novine poput odredbi vezanih za suštinsko ispitivanje patenta, u pogledu izdavanja prinudnih licenci, sertifikata za dodatnu zaštitu i slično. Ali, mi kao država imamo i dalje brojne probleme u praksi kada je ova oblast u pitanju.

Nemamo, gospodine ministre, nijednog specijalizovanog tržišnog inspektora za zaštitu intelektualne svojine. Ako ovo nije tako, Vi me demantujete kasnije u komentaru. Dok uvodimo nove zakone i računamo na njihove adekvatnu primjenu kako i na koji način, sa kim, gospodine ministre.

Neophodna je mnogo bolja i efikasnija koordinacija svih institucija koje se bave pravima intelektualne svojine, jačanje informacionih i administrativnih kapaciteta Zavoda za zaštitu intelektualne svojine i mnogo snažnija politička volja da se prije svega procesuiraju i krivično gone počinioci krivičnih djela iz ove oblasti, a ima ih.

Neophodno je i formirati specijalni sud za zaštitu prava intelektualne svojine ili specijalno odjeljenje i mnogo više raditi na edukaciji administracije i jačanju svijesti kako vlasnika i korisnika patenata, tako i svih građana o značaju naravno ove problematike u cjelini.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Šarančiću.

Riječ ima kolega Bojanić, a neka se pripremi kolega Perić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Poštovani ministre,

Ne znam mnogo o patentima, ali sam se javio da bih iskoristio prisustvo ministra da protestujem protiv jedne prakse kojom se čini da Vlada hoće da patentira u odnosu na Skupštinu i poslanike.

Radi se o mom pravu kao poslanika da pitam ministra o radu, odnosno informacijama koje su mi potrebne da bih obavljao ovu funkciju što bolje. Obratio sam se 7. aprila ministru sa pitanjem o jako važnoj stvari meni se čini u Crnoj Gori, jako velikoj opasnosti, odnosno arbitražnim postupcima koji se vode u vezi tri arbitražna postupka: u vezi Željezare i dva u vezi KAP-a. Da mi da informaciju dokle se došlo s tim, odnosno koje smo advokatske kancelarije angažovali, koje pravne savjetnike, finansijske, koji je obim njihovog posla i koliko to košta ovu državu. Petnaest dana je rok po Poslovniku da odgovorite, ministre. Nijeste odgovorili. Obratio sam se 27. aprila u skladu sa posljednjim stavom člana 50 Poslovnika Skupštine preko sekretara Skupštine sekretaru

Vlade. Evo 20-tak dana i više, opet odgovora nema. I iskoristiću priliku da javno kažete zašto ste se oglušili o Vašu obavezu da odgovorite poslaniku, da li ćete odgovoriti i kada ćete odgovoriti. Da li je u pitanju vaša nebriga ili namjera da uopšte ne odgovorite na ovo pitanje?

Da vidimo je li to patent u skladu sa ovim zakonom ili je to nebriga, nemar ili ne znam, kako drugačije to da nazovem, nepoštovanje prema Skupštini.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Bojaniću.

Sada ima riječ kolega Perić, pa onda kolegistica Dragičević.

SRĐAN PERIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, uvaženi ministre, čini mi se da bi danas u Crnoj Gori bio najvrjedniji patent za ogromnu većinu građana kako sastaviti prvi sa prvim. I ako pronađete taj recept, javite svim građanima, podnesite zahtjev i prijavu Zavodu za intelektualnu svojinu i to bi bio veliki doprinos ovoj situaciji.

Ali, da krenemo konkretno o Zakonu i o ukupnom ambijentu koji se odnosi na patente. Potpuno sam saglasan sa potpredsjednikom Radulovićem da je ovdje sa Vama trebala da bude i ministarka nauke jer je itekako međuresorska saradnja u ovoj oblasti od krucijalne važnosti za razvoj kompletnog ambijenta.

Da pojednostavim. Snažna privreda ulaže u naučno-istraživački rad. Naučno-istraživački rad znači da imate adekvatan broj istraživača a adekvatan broj istraživača rađa adekvatan broj patenata. Naravno, tu su i univerzitetski profesori, tu su i ljudi koji se bave u industriji pronalaženjem patenata, usavršavanjem proizvodnje. Imamo vrlo interesantnu situaciju kad je riječ o patentima koju možemo da preslikamo i kako se vodi pregovarački postupak i kakva je međuresorska saradnja u ovom dijelu. Prvo, kako se voditi pregovarački postupak. Poglavlje Nauka i istraživanje je otvoreno i privremeno zatvoreno krajem 2012. godine i u skriningu koji se odnosi na to poglavlje stoji da je u ovom kontekstu evropski cilj ulaganja u naučno-istraživačku djelatnost 3% bruto društvenog proizvoda. I u tom skriningu se konstatuje da je u Crnoj Gori 2010. godine to ulaganje 0,13% GDP-a, a da je 2011. godine 0,43%. To se nalazi u skriningu na osnovu kojeg mi dobijamo mišljenje i privremeno zatvaramo poglavlje.

U januaru o.g. ministarka nauke kaže da je u odnosu na 2010. godinu ulaganje u naučno-istraživačku djelatnost povećano za tri puta, a u tom poglavlju za skrining stoji da je naš cilj na osnovu kojeg dobijamo pozitivno mišljenje 1,4% na godišnjem nivou. Da prevedem u brojke, znači mi imamo sad opet manje očigledno novca koji se ulaže u naučno-istraživačku djelatnost nego što je to bilo 2011. godine.

Da apsurd bude veći, sa druge strane, šta radi državna statistika i gdje je tu kvalitet, gdje je tu parametar da se ocijeni šta se radi? Mi imamo u odnosu na 2010. godinu 1,62 puta više naučnih istraživača, odnosno on je porastao sa 800 i nešto na 1.345. I onda očekujete ako je broj istraživača porasta, da će porasti i broj patenata. Međutim, sve što znam u toj oblasti jeste da je od osnivanja Zavoda za intelektualnu svojinu podnesena 1951 prijava od osnivanja do novembra 2013. godine, kada u intervjuu portalu Analitika direktor Zavoda za intelektualnu svojinu govori o konkretnoj statistici rada tog zavoda. I to je bila jedina prilika gdje smo mogli da dođemo do nekih iole relevantnih podataka. I znate šta je interesantno kod tih brojeva, prijava za patente? Ne o patentima, nego o prijavama. Znači, ja mogu sada da podnesem prijavu da sam pronašao patent kako se diše, ali će to neko odbiti kao neosnovano. Znači to je prijava. Od 1951 prijave, 1846 su bili strani podnosioci. Znate li koliko je domaćih podnosioca,

ministre? 105 za šest godina. I ja Vas onda pitam - Koga mi varamo ovom statistikom o naučno-istraživačkoj djelatnosti, o broju i povećanju istraživača, za koga mi spuštamo tu ljestvicu?

Kada govorimo o ovom dijelu, dobro je u zakonu što ste negdje i objasnili, dosta ljudi zaista negdje miješa nešto što je industrijski dizajn i nešto što je patent. I apsolutno stoji konstatacija da svaki patent mora da ima tu dozu inovativnosti i industrijske primjenjivosti. Ali znate li kakvu imamo situaciju kada je Željezara bila u stabilnom i jakom sistemu, profesor je pomenuo? Imali smo Institut za crnu metalurgiju. To je bio ozbiljan sistem. Koji je to strateški partner otvorio bilo kakvu vrstu instituta, laboratorije ili bilo čega? U razvijenim sistemima ozbiljni investitori ulažu novac u istraživanje jer će da im se vrati. U Crnoj Gori naučno-istraživačka djelatnost je dominantno bazirana na ulaganje države. Privreda ne ulaže u naučno-istraživački rad i to je jedan od osnovnih parametara primitivnosti jedne privrede. Znae gdje smo mi? Oko 0,4 bruto društvenog proizvoda i skoro sve ulaže država. Pa što je ijedan strateški partner uložio u razvoj nauke, a privatizovali smo sva preduzeća da bismo objasnili da oni dolaze da nam donesu novo znanje? To su rezultati ove vlade i to su rezultati potpunog odsustva međuresorske saradnje, pretrčavanja kroz poglavlja. Ja vam sada kažem, vi to dobro znate, privremeno zatvoreno poglavlje znači da ono može biti u nekom trenutku i ponovo otvoreno. Evo kako je zatvoreno poglavlje o nauci i istraživanju. 2010. i 2011. velika obećanja, projekcije na 1,4% 2016. godine, da bi nam ministarka u januaru saopštila da je stanje otprilike gore nego što je bilo kad smo zaključili poglavlje. Tako vi pretrčavate kroz ova poglavlja.

I na kraju, ako otkrijete zaista ovaj recept kako od 1. do 1, ajmo da ga patentiramo. Mislim da će to biti najveći doprinos i ekonomskom ambijentu, a čini mi se i nauci. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Periću.

Koleginica Dragičević. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažena Skupštino, uvaženi ministre sa suradnicima, uvaženi građani,

Ovaj zakon sam veoma pomno, što bi rekli od a do ž, pogledala, a ponukali su me razni mediji. Kasnije ću objasniti zbog čega. Ja sam došla do nekih zaključaka koje sam poslije, jednu rečenicu našla u obrazloženju zakona i moram je pročitati: „Značajnije novine Prijedlog zakona donosi u pogledu specifičnih odredbi vezanih za suštinsko ispitivanje patenata, zatim u pogledu izdvajanja prinudnih licenci za patente koji se odnose na proizvodnju farmaceutskih proizvoda za izvoz u države sa problemom javnog zdravlja, sertifikati za dodatnu zaštitu sa posebnim osvrtom na lijekove za pedijatrijsku upotrebu.“ Ovo mi je posebno drago.

A zašto su me mediji razni natjerali da ovo pogledam? Nešto na televiziji, nešto u novinama, vidjela sam da Crna Gora ima mladosti koja se puno bavi inovacijama i to škole od sjevera do juga. Ta djeca dobijaju nagrade, čak i u Kini. Mi o tome slabo znamo, tako da novine ne donesu, ne bismo znali. To su potencijali, profesore, naši stručnjaci. Neću da govorim o ovim koji su već završili tu školu i koji rade na tome, o tome neću da govorim, ali hoću da kažem za ove mlade ljude koji su stvarno izvanredni, koliko sam ja to mogla da vidim. Kroz razne medije, znači nije to samo jedno područje. Ima ih i fizika i hemija, ali baš onako inovatora koji, ako budu imali jedan dobar zakon, i

ako budu imali dobre mentore, i ako budu se odvajali novci za to, mislim da će Crna Gora sa njima dosta dobro da prođe.

Međutim, ima nešto, ja sam nešto ovako malo ne mogu reći starijeg nego staroga kova, ja ipak mislim da bez industrije i nema novca. Da ćemo morati malo poraditi više na industriji da bismo nekako došli do onoga da najprije zaposlimo ljude, da imamo novca ne samo za to, nego da imamo novca da izdvojimo i za ulaganje u nauku i za puno drugih stvari, tako da ovo ide, po mom mišljenju, uzročno posljedično jedno sa drugim.

Od samoga turizma ne možemo ovo dobiti. Ali mislim da možemo i da imamo potencijala da se bar ona idustrija koja je zapostavljena, koja je bila već u Crnoj Gori osposobi maksimalno koliko se može. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginice Dragičević, onamo gdje su uspješne ekonomije realna ekonomija učestvuje, evo gleda me moj kolega Damjanović, dobro i Bojanić, koji su iz tog odbora, minimum 50%, poljoprivreda 10-15, usluge, u kojima je i turizam. Znete li koliko je maksimalno učešće u Hrvatskoj a imaju mnogo bolji turizam nego naš? 18%.

Izvolite, ministre, odgovorite ako možete.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Pokušaću, profesore.

Znamo da definitivnih odgovora nema, pogotovu ne u ovoj tematici, tako da jedino što možemo da damo doprinos diskusiji i da se potrudimo da se dijalog nastavi.

Zaista bih zahvalio svima na vrlo konstruktivnoj raspravi i zaista mislim da pričamo svi o istim stvarima. Treba nam i dogovor ukoliko ga je moguće imati oko toga kako dalje.

Što se tiče samog zakona, zakon definiše tehnički proces prepoznavanja i zaštite patenata, njegovoga prepoznavanja, zaštite, prometovanja i roka trajanja i sa toga aspekta sve je usklađeno sa EU regulativom. I sa toga aspekta, ovaj zakon samo predstavlja vrlo značajnu podršku onima u Crnoj Gori koji se bave naukom, a pridružujem se stavu da je to jedini način kojim zemlje mogu da izađu iz onoga što se zove gep u odnosu na razvijene zemlje. To je insistiranje na nauci, obrazovanju i njenoj praktičnoj primjeni u raznim industrijskim oblastima. Zaista mislim da sa toga aspekta gospođa ministar ili ministrica nauke biće uvijek tu kada se bude raspravljalo i na te teme. Neko je pomenuo u raspravi kako se mjere kvaliteti instituta po broju nobelovaca, patenata itd, ja bih rekao da se najbolji univerziteti na svijetu mjere po nobelovcima, po patentima, a mi bismo trebali da budemo jako zadovoljni ako s vremena na vrijeme postoji proizvod koji smo u stanju da ga patentiramo i da ga definišemo, odnosno da nađemo njegovu praktičnu primjenu.

A zaista mislim i to je opšteprihvaćena teza da u svijetu danas postoje dvije oblasti koje su isključivo ili najviše zasnovane na individualnim naporima i đe je tržišna konkurencija u najvećoj mjeri neometana. To su nauka i sport. I zaista, kao što je rekla gospođa Dragičević, vidimo puno oko sebe mladih ljudi koji nijesu po tom pitanju čekali nikakve državne direktive, nego jednostavno prepoznali su ono što je talenat, ono što je tražnja i sa toga aspekta mi kroz ove procese treba da im pružimo podršku za ono što je vrlo kreativno i konstruktivno i na čemu oni rade.

Danas smo svjesni da svi ljudi koji se zapošljavaju, odnosno koji studiraju na univerzitetima, pogotovo tehničkim počinju da studiraju, a sutra će biti u prilici da rade u industrijama za koje možda danas ne znamo da postoje ili uopšte ne postoje. Toliko je

ubrzan tehnološki razvoj. Jedini način koji omogućuje progres jeste da se drži korak sa takvim globalnim trendovima. Jedino obrazloženje zašto Njemačka kao inženjerska nacija može da trpi takvo skupu socijalnu državu, tako visoke poreze, visoke plate, jeste takozvani mali valley addict product u svakoj oblasti, proizvodi koji su zasnovani na znanju i mala veza sa onim što se dešava u Kombinat aluminijum. Zato smo i rekli da je jedina šansa za takvu industriju upravo ovi proizvodi takozvane dodatne vrijednosti. Znamo da postoje proizvodi koji koštaju ne samo 10 hiljada eura po toni nego i više, ali da bismo do takvih proizvoda došli moramo da budemo osposobljeni da proizvodimo čipove, ne ingote, ne slamove, ne aluminijske felge, nego čipove. Treba da postoji infrastruktura za to prije svega u obrazovanim ljudima koji mogu da podrže industriju. Ovo nije uopšte imponiranje onome što je rečeno, nego u saglasnosti još korak dalje u odnosu na to.

Što se tiče ovoga dijela koji se odnosi na član 1 po pitanju definisanja pronalazaka, član 5 stav 1 patent kao pravno zaštićeni pronalazak, mislim da sam ih sve popisao. Sve su ovo stvari koje su meni kao nekome ko nije pravnik potpuno prihvatljive, zvuče razumno. Možemo to da obavimo kroz, vidjeće neko u službi, pravno-tehničku redakciju ili kroz amandmane. Ono što je bilo moguće uraditi bilo je i na Zakonodavnom odboru da se te vrste argumenata čuju i, po starom dobrom pravilu, prihvatamo sve što je konstruktivan predlog, a meni zaista sve ovo zvuči vrlo konstruktivno.

Čuo sam argument koji se odnosi na član 8 i stanja tehnike, patent koji je u nekoj pripremi, procesu prepoznavanja. On je tako definisan po Konvenciji o evropskim patentima i vrlo često znam da i mi imamo regulative o primjeni zakona da neku direktivu direktno inkorporiramo na način kako zahtijeva Evropa. U nekim stvaricama ne slažem se sa onim što su koncepti našega Sekretarijata za zakonodavstvo. To je takozvano fino podešavanje koje radimo u okviru svakoga zakona. I meni je elementarna logika da pravo i zabranu ne treba razdvojiti. Znamo da kaznene odredbe, i ja znam kao neko ko nije pravnik, idu na nekom drugom mjestu u zakonu, ali direktiva je transponovana tako da ide sa zabranom, ali vrlo smo raspoloženi oko svih ovih stvari da porazgovaramo da razgledamo ili kroz redakciju kasnije, ili kroz amandmane na Zakonodavnom odboru ili u nekoj drugoj formi šta bi tu mogli da uradimo korisno. Meni sve djeluje ovo što sam čuo vrlo konstruktivno.

Član 44. Neko je pominjao 18 mjeseci, jednostavno evropski standard. Ovo je vrlo teška materija. Treba nešto prepoznati kao patent. Znamo do kojeg nivoa finesa se vrlo često radi i vidjeti da li se to negdje pojavilo širom zemljine kugle, komunicirati sa globalnom datotekom po ovom pitanju.

Pitanje gospodina Zarubice se odnosilo na javno objavljivanje patenata. U toku je izrada datoteke. Sa toga aspekta patenti moraju biti javno definisani, prikazani, a pogotovo imajući u vidu ovo što je rečeno a koje se odnosi na takozvanu prinudnu licencu. Onaj ko je vlasnik prava nema pravo da uskrati čovječanstvo za ono što su patenti. On samo ima pravo da to zaštiti kroz proces i da uzme benefite koji mu pripadaju u skladu sa zakonom.

Razumio sam i ove komentare oko budžetskih stavki, oko otvaranja i zatvaranja poglavlja. Ministrica nauke će biti vrlo raspoložena da na sve ove teme razgovara i da vrlo precizna objašnjenja. Ja ne bih to radio u njeno ime, ali sve je to u skladu sa onim što je proces pregovaranja sa Evropskom komisijom.

Bila je mala digresija, kako ste Vi rekli, predsjedniče, poslanika Bojanića. Odnosilo se na nešto što nije u direktnoj vezi, a mogli bismo da napravimo neku vezu sa patentima. Koliko sam ja obaviješten, odgovoreno Vam je, a ako Vi kažete sada da nije, po gestikulaciji imam utisak da nije, a provjeriću o čemu se radi. Odgovoreno je na ono što je moglo biti odgovoreno. Odnosi se na to ko zastupa Crnu Goru u tome procesu.

Formirana je radna grupa ispred Vlade. Imena su sa tog aspekta javna. Crnu Goru u tome procesu zastupa kancelarija koja radi za Vladu pravne poslove posljednjih pet godina.

Što se tiče troškova, treba da se obratite onome ko ih podnosi, a to je Savjet za privatizaciju. Stojim na raspolaganju sve da razjasnimo, a dodatno ću provjeriti ima li nešto u ovome procesu što smo uskratili u vidu informacije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Mnogi se od ovih koji su govorili ne slažu sa Vama. Ne vidim profesora Radulovića. Siguran sam da bi on vama odgovorio, poslanika Radulovića i sigurno da ne biste baš bili u finoj situaciji. Imali ste sreće, on je odsutan.

Prvo kolega Perić, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

... konstatacije koje ste naveli u izlaganju. Ministar je, ovako filozofski, kazao da nema konačnih odgovora. To je jedan od osnovnih filozofskih postulata. Ali, da pređemo malo u ravan logike. To što je situacija ovakva kako smo opisali, to što nemamo suštinski ulaganja koja su skpčana sa industrijom je sasvim logično, jer Vlada ne promišlja strateški šta će biti za pet, 10, ili 20 godina. Uzgred budi rečeno, ove stvari o kojima ste Vi rekli da se ljudi bave predviđanjima idućih stvari koje će se dešavati, to se zove futurolozi. To je jedno od zanimanja u nastajanju i mnogi kažu zanimanje budućnosti. Između ostalog, finski parlament ima odbor koji se bavi predviđanjem trendova budućnosti.

A čime se ova vlada bavi? Ne trendovima budućnosti, nego spašavanjima propalih garancija propalih tajkuna. Kad imate toliko veliku diskrapancu između onog što bi trebalo raditi da biste došli na zelenu granu i onoga što Vlada radi, onda je sasvim logično da imate ove rezultate da vam se naučno-istraživački rad u suštini, koji se u konačnom reflektuje i patentima svodi na neka ulaganja u plate, u opremu koja nije skopčana direktno sa istraživanjem, u dominantno nešto sigurno što se odnosi najvišim dijelom na održavanje već postojećeg sistema, a ne na komponentu inovativnosti.

Dakle, cijela priča se svodi na to da nema instant rješenja kada je riječ o ovakvim stvarima, da Vlada konstantno pribjegava instant rješenjima, da nam stalno priča o nekim strateškim partnerima. Vidimo kakva je situacija sa njima, vraćamo im dugove, a na kraju kad se planira budžet iz godine u godinu Vlada svaki put, predstavnik zapravo Vlade, ministar finansija dođe prilično slegnutih ramena kada je u pitanju ulaganje u nauku, počev od budžeta Univerziteta pa do svih ostalih stavki koje se posredno ili neposredno odnose na to. Dakle, nema strateškog pristupa i dok god se on ne promijeni imaćete ovakvu tužnu sliku. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolegkinice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Ministre, slažem se dosta sa Vama, ali ima nešto sa čime se ne slažem. To je ovo što ste rekli - niko ne zna sutra što će biti i koja će grana da ide naprijed.

Da me neko pitao prije i 10 godina ne bih mogla da pretpostavim da će da se pojavi pametni telefon, samo ne znam ko mu je dao to ime, to je najgluplji telefon na svijetu koji može biti. Pišem poruku, metnem slovo a, a on mi nudi riječ. Mislim da to nije

za patente. Hoćemo patente a imamo glupe stvari. Vjerovatno je to za Amerikance pošto oni vole da im se onako sve servira na tanjiru. Za mene to nije.

Kad ste pomenuli Njemačku, znate li u Njemačkoj koliko teritorije je pod izgradnjom? Samo 38%, od čega je za stanove 18%, a sve ostalo je nešto drugo.

Ja bih samo voljela da se ne nastavi ovaj trend izgradnje stanova jer ta industrija, vjerujte dovešće nas, ne samo jug nego i jug i sjever na prosjački štap jer to zjapi prazno. Nema ko da se useli, ili bar oni koji grade da daju normalnu cijenu, a ne da zarađuju strostrukome na tome. Eto toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegice.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Koliko sam shvatio, odnosno čuo dobro, rekli ste - koliko ste vi informisani odgovoreno mi je. Ključ je u ovome koliko ste Vi informisani. Uvijek izbjegavanje odgovornosti da to bi neko drugi trebao da odgovori pa Vas nije informisao.

Gospodine ministre, da ste odgovorili stvarno na ovo pitanje i uputili, Vi biste jasno rekli - odgovoreno Vam je tada i tada, možda kasni ali vam je odgovoreno. A ne koliko ste informisani. Nijeste mi odgovorili, ne koliko ste informisani nego nijeste. Odgovorite, recite - nijesam stigao, ne znam, nije bitno, ali odgovorite onako kako jeste, a ne da skrećete pažnju kako ste Vi informisani. Navodno Vas neko nije dobro informisao. Ne, niste odgovorili. U obavezi ste da odgovorite, a ako ne, recite da nećete da odgovorite, da razriješimo tu dilemu. Nema trećega. Ja postavljam pitanje direktno Vama, Vi treba direktno da odgovorite i riješimo to tako. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Biće poslaničko pitanje. Ja sam tako razumio.

Znači, u završnoj riječi. Više ne možete, ministre. Ako hoćete po minut, izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ja apsolutno nemam nikakav problem ako Vam kažem da nešto neću da odgovorim da neću da odgovorim i zbog čega. Ja sam vrlo precizno izrazio kako stvari stoje, a Vi ako imate problem sa tim ja apsolutno ne mogu ništa, niti me nešto posebno opterećuje. I pored svega toga rekao sam Vam, direktan odgovor na Vaše pitanje, ko je pravi zastupnik, rekao sam, nijeste me slušali - Šonher kancelarija koja radi za Savjet za privatizaciju posljednjih pet, šest godina sve te procese. A oko konačnog i tačnog iznosa obratite se instituciji koja je po tom pitanju angažovala advokatsku kancelariju, a to je Savjet za privatizaciju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Je li sad jasno? Nije jasno. Kažite zašto.

MLADEN BOJANIĆ:

Gospodine ministre, valjda je opšta kultura komunikacije i ako sam Vam se pismeno obratio, Vaša obaveza je da pismeno odgovorite a ne da mi date paušalne odgovore - to je tamo neko, a drugo što Vas interesuje javite se Savjetu za privatizaciju.

Jasan sam bio u pitanju, vrlo jasan - dokle su došli postupci, ko nas zastupa, koliko novca. Sve to piše jasno u pitanju. Hoću jasne odgovore, a ne da Vi ovako usput

odgovorite - eto to je tamo ako Vas interesuje bavite se dalje. Radi se o 100 miliona eura potencijalne štete za Crnu Goru, pored one što ste je već napravili, ova vlada, po pitanju KAP-a. I još eventualno možemo 100 miliona da platimo zbog arbitražnog postupka koji se vodi. Ja mislim da imam pravo ne kao poslanik, nego kao građanin da dobijem informaciju. Jer, nećete Vi lično platiti nego svi, a ne da dajete tek tako odgovore, onako usput. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Ne može jer najmjerodavniji čovjek ovdje za KAP i Željezaru sam ja, pa riječ ne progovaram. Evo 25 godina ponavljam istu priču.

Ne. Poslanička pitanja, nastavite priču o KAP-u. Ja više neću da pričam o KAP-u. Prelazimo na drugi krug.

Izvolite, kolegice Filipović. Nakon toga kolega Tuponja i završiće kolega Obradović.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi predstavnici Vlade, uvaženi građani i građanke Crne Gore, poštovane kolegice i kolege,

U članu 75 Sporazuma o procesu pridruživanja Crne Gore Evropskoj uniji propisano je da Crna Gora mora najkasnije pet godina od stupanja na snagu Sporazuma preduzeti neophodne mjere kako bi garantovala nivo zaštite intelektualne, industrijske i komercijalne svojine, kao i efikasna sredstva za sprovođenje tih prava. U tom smislu predloženi zakon preuzima veliki borj pravnih akata Evropske unije.

Usvajanje Predloga zakona o patentima trebalo bi da doprinese harmonizaciji sa pravom Evropske unije i relevantnim međunarodnim ugovorima u toj oblasti, otklanjanju nedostataka uočeni u praksi, preciznijem regulisanju pojedinih faza u postupku registracije patenata, kao i detaljnijem uređenju postupka sudske zaštite u slučaju povrede prava.

Nijesam pravnik i nijesam bog zna pozvana da govorim na ovu temu, ali izuzetno sam zadovoljna na koji način ste napisali ovaj zakon. On je podijeljen na 19 poglavlja, a pojedina poglavlja imaju čak i potpoglavlja pa sam nekako logično mogla da slijedim sve što definiše ovu oblast.

Šta je ustvari patent? Patent je pravo priznato za izum koji nudi novo rješenje nekog tehničkog problema, a obično se odnosi na određeni proizvod, postupak ili primjenu. Patent osigurava vlasniku, po ovom zakonu, isključivo pravo na izradu, korišćenje, stavljanje u promet ili prodaju izuma zaštićenog patentom tokom ograničenog vremenskog perioda koji u pravilu ne može trajati duže od 20 godina od datuma podnošenja prijave patenta. Istekom tog vremena patentirani izum postaje javno dobro svakom dostupno na upotrebu. Patent predstavlja vlasništvo čiju upotrebu za vrijeme trajanja patentne zaštite vlasnik može dopustiti drugim osobama davanjem licence ili ga može u potpunosti prenijeti na druge osobe. Suštinski uslovi koje neki izum mora zadovoljiti za priznanje patenta jesu novost u odnosu na postojeće stanje tehnike, neki inventivni nivo i industrijska primjenjivost onoga što je neko otkrio. Patent se stiče priznanjem od strane ovlašćenog tijela po ovom zakonu, po pravilu na temelju ispitivanja prijave patenta koji opisuje pronalazak na zakonom propisan način.

Zaštita patentom se ostvaruje prema teritorijalnom načelu, to jest vrijedi samo na teritoriji one države ili regije u kojoj je i priznat. Da bi ostvario patentnu zaštitu za svoj pronalazak, pronalazač je dužan otkriti tehničke detalje svog otkrića u obimu koji

omogućava stručnjaku iz tog predmetnog područja izradu ili upotrebu otkrića. Takav opis izuma postaje nakon određenog propisanog perioda tajnosti javno dostupan svim zainteresovanim. Drugim riječima, patentni sistem predstavlja ustvari neku vrstu razmjene, kako sam ja to shvatila, u kojoj pronalazač pristaje otkriti društvu pojedinosti svog otkrića kako bi se omogućio tehnološki napredak u zamjenu za pravo isključivog raspolaganja tokom određenog vremenskog perioda.

Predloženim zakonom vi ste predvidjeli novčane kazne od 1,5 hiljade do 20 hiljada eura za preduzeća koja bez saglasnosti proizvode, upotrebljavaju, nude na prodaju, stavljaju na promet, uvoze, izvoze ili skladište proizvod izrađen prema zaštićenom pronalasku ili direktno dobijen postupkom koji je zaštićen patentom. Predloženim zakonom utvrđeno je pravo prvenstva u slučajevima kada dva ili više pronalazača stvore isti pronalazak. Definisano je i pitanje dostavljanja dokaza koje podnosioc prijave patenta ima namjeru da koristi to otkriće, dužan da dostavi, kao i rokove, jezik na kojima se ti dokazi dostavljaju.

Ja ću podržati ovaj zakon i Demokratska partija socijalista će podržati ovaj zakon, jer smatram da će prava pronalazača i naučnika biti bolje zaštićena i da će se podstaći, po mom mišljenju, inovacije, investiranja i primjena ... Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice.

Kolega Tuponja, pa onda kolega Obradović. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovane koleginice i kolege, poštovani ministre sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Moja diskusija će biti više usmjerena u formi pitanja vezano za ovaj zakon, pa bih Vas molio da mi date odgovor u Vašoj završnoj riječi ili direktno nakon mog izlaganja, a tiče se:

Recimo u članu 8 kažete - pronalazak je nov ako nije sadržan u stanju tehnike. Pa kažete - stanje tehnike, u smislu ovog zakona, čini sve što je dostupno javnosti javnosti prije datuma podnošenja prijave patenta, pisanim ili usmenim opisom, upotrebom ili na bilo koji drugi način.

Interesuje me kao kako bi neko ko namjerava da se informiše o tome da li postoji već nešto u tom pravcu uopšte mogao da dobije takvu informaciju? Da li ima neki informativni centar, ili se direktnim obraćanjem Zavodu može dobiti takva informacija?

Zatim u članu 15 kažete - tokom postupka za zaštitu pronalaska nadležni organ ne smije dozvoliti ni jednom licu ili organu uvid u prijavu patenta prije njenog objavljivanja. Interesuje me koje su mjere zaštite znajući da živimo u zemlji u kojoj i diplomatsku poštu nalazimo u dnevnoj štampi.

U članu 165 kažete - Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Za donošenje propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se Uredba o postupku za pravnu zaštitu pronalazaka ako nije u suprotnosti sa ovim zakonom. Ovo "ako nije u suprotnosti sa ovim zakonom" me interesuje u smislu na koji način i ko to ustanovljava.

Druga stvar, očigledno je Zavod za intelektualnu svojinu je institucija koja jako puno prihoduje ili ima mogućnost da prihoduje, jer imamo informaciju da je recimo u periodu 2010-2013. godine prihodovao više od 3,2 miliona eura u korist budžeta Crne Gore. S tim u vezi bih postavio pitanje - Ukoliko neki građanin Crne Gore patentira izum, kakva je njegova zaštita u odnosu na susjedne zemlje, u odnosu na Evropu, u odnosu

na cio svijet? Ovo pitam iz razloga jer znam konkretan primjer mog prijatelja Njemca koji je zbog nemogućnosti da isfinansira patent koji je namjeravao da prijavi u Njemačkoj odustao od prijave toga patenta iz čisto finansijskih razloga, jer je tada, ukoliko pogriješim u ciframa nemojte mi zamjeriti, ali je, razumjećete osnovu, bila je prijava za patent samo za teritoriju Njemačke nekih 20-tak hiljada eura, a da bi patent bio zaštićen širom svijeta trebalo je da košta nekih 100 hiljada eura.

Interesuje me na koji način funkcioniše zaštita patenta u Crnoj Gori ukoliko građanin Crne Gore prijavi svoj patent u Zavodu za intelektualnu svojinu Crne Gore vezano za zloupotrebu njegovog patenta u drugim zemljama. Da li može neko iz Kine jednostavno da preuzme taj patent bez ikakvih pravnih posljedica i da se, ukoliko se radi o proizvodu, taj proizvod sutra nađe opet na tržištu Crne Gore ili uopšte širom svijeta? Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Tuponja.

Izvolite, kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Raduloviću, ministre Kavariću sa saradnikom, poštovane poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Meni je zaista žao, gospodine predsjedavajući, danas što među nama nije gospodin Radulović koji bi objasnio ovu polemiku između gospodina ministra Kavarića i gospodina poslanika Bojanića, kao ekspert koji bi objasnio tu njihovu razliku u viđenjima kada je ova tema u pitanju.

Inače, izuzetno je značajna tema. Dobro bi bilo da imamo dosta pronalazača, odnosno onih ljudi koji bi bili na nivou jednog Tesle, Pupina, itd. i zaista treba da zaštitimo i da damo priliku onima koji se zaista bave naukom da imaju kvalitetan pronalazak koji će da zaštite na kvalitetan način.

Složio bih se sa kolegicom Vuksanović da patent nije pravo na pronalazak, nego pronalazak koji je zaštićen na pravni način i koji mora da bude nov, inventivan i industrijski primjenjiv. Kad kažem industrijski primjenjiv, a to i zakon tako propisuje, treba da je primjenjiv i u industriji i u poljoprivredi, a ovaj zakon se odnosi na čitavu teritoriju Crne Gore i na more koje pripada Crnoj Gori i na podmorje. Odnosi se i na strana lica ako je isto pravo obezbijeđeno međunarodnim ugovorima.

Što se tiče samih karakteristika patenta, mora da bude nov, u stanju tehnike, inventivan i da je primjenjiv i u industriji i u poljoprivredi, ali se ne može patentirati određena oblast iz oblasti biološkog materijala, iz oblasti računara, informativne tehnike, iz oblasti naučne teorije. Te oblasti se ne mogu patentirati, odnosno ne može se smatrati patentom, odnosno pronalaskom nešto što je protivno prirodi samih stvari, kao što je formiranje živih bića, životinja, odnosno ukrštanje biljnih vrsta na način koji nije prirodan i na taj način se to ne može smatrati patentom i na taj način je zaštićena zloupotreba istog. A oni koji zaista čine jedan veliki korak u čovječanstvu, koji imaju određeni pronalazak koji se mora naravno i dokazati mogu ga i zaštititi, ali ne mogu uskratiti to pravo ako oni ne žele da isti koriste na način što ga neće upotrebljavati. Zbog toga postoje određeni organi, zbog toga i postoji Vlada koja treba da odobri prinudnu licencu nekome ko želi da iskoristi taj pronalazak na kvalitetan način, naravno uz odgovarajuću nagradu onome ko je pronašao taj pronalazak, ali prije toga mora da se ispuni određeni uslov, a to je da 30 dana protekne vrijeme od kada je onaj ko želi da koristi taj patent tražio to od pronalazača a on mu je to pravo uskratio. Naravno, onaj ko isti koristi može mu se to pravo ukinuti, odnosno poništiti ako ne koristi na pravi način ili nije plaćao

odgovarajuću taksu, a isto tako produžiti za taj period ukoliko se vrati u okvire pravne normative.

Takođe, ovaj zakon propisuje i način na koji se zaštićuje taj pronalazak, odnosno kako se zaštićuje pronalazak patentom, tj. šta se podnosi sve uz odgovarajući zahtjev. Ističe i one karakteristike koje su neophodne da ima određen pronalazak a da on zaista ne smije biti korišćen ako je u pitanju bezbjednost i odbrana države. Tada licencu isključivo ima država i on se ne smije objavljivati, kao što se takođe podrazumijeva pod službenom tajnom nešto što je pronađeno od strane radnika, otkriveno u industriji. Dok se to na kvalitetan način ne razriješi, ne smije se objavljivati.

Inače se patenti objavljuju u Službenom listu. Vodi se i registar istih i ne može se takođe smatrati pronalaskom nešto što je protivno javnom moralu države.

U svemu veoma kvalitetan sadržajan zakon i isti ću podržati. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Ministre, hoćete li da iskoristite pravo završne riječi? Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Samo kratko s obzirom da je veći dio mislim rečeno i zahvaljujem na konstruktivnim tonovima. Mislim da pričamo o istome da ako govorimo o meritumu zakona, zakon definiše vrlo precizno jednu tehničku proceduru koja se odnosi na prepoznavanje zaštite kasnije promet i rok trajanja patenata. Sa ovog aspekta zadovoljavamo u principu sve evropske standarde u ovoj oblasti. Ono što je suštinsko pitanje, a samo djelimično je povezano sa ovim zakonom je pitanje odnosa nauke, položaja u društvu i nauke u funkciji onoga što se zove industrijski razvoj. Zaista tu dijelim stav da bez te vrste napretka i angažmana nauke ne možemo imati ni mi niti bilo koja država na svijetu naprednu industriju i ekonomiju.

Što se tiče ovih tehničkih aspekata, član 8, ako nije u stanju tehnike, to se odnosi na proces da kažemo uspostave patenta. Sve informacije se mogu dobiti u Zavodu za intelektualnu svojinu, a i rekli smo da će vrlo biti vrlo uspostavljena elektronska baza svih patenata i raznih procedura u skladu sa ovim zakonom, a opet podsjećam da je sve to proces koji je globalnim tokovima vrlo precizno normiran.

Što se tiče člana 15 i zaštite, govorimo u zaštiti ukoliko nadležni organ prekrši ono što je njegova obaveza. U tom slučaju složićemo se sa nečim što zovemo nesavjesnim poslovanjem, zloupotrebom funkcije i vrlo vjerovatno krivičnom odgovornošću. Što se tiče normiranja koje se odnosi na pitanje člana 165, ko definiše, da li je nešto u suprotnosti sa zakonom ili nije, kao u svakom drugom slučaju za sve to postoje mjere zaštite kroz redovan sudski i upravni postupak. Da li je onaj organ koji sprovodi, odnosno primjenjuje određeni propis prekršio zakon ili nije. Što se tiče finansijskih aspekata, sve finansijske obaveze koje proizilaze iz ovog zakona definisane su Zakonom o administrativnim taksama, a zaštita se može definisati, globalna zaštita onoga što je domaći patent, samo, opet kažem to je svjetska praksa, kroz sistem svjetske trgovinske organizacije i međunarodnu zaštitu patenata. Jer, onoga momenta kada se patent predaje na verifikaciju, odnosno njegovo prepoznavanje moguće je naznačiti na koje zemlje se traži zaštita. I u tom slučaju treba platiti u skladu sa nacionalnim zakonodavstvima ono što su naknade po pojedinim zemljama. I zato mi imamo situaciju da u Crnoj Gori u prošloj godini je bilo oko 8% patenata domaćih fizičkih

lica, a 91% stranih pravnih lica koja su smatrala da svoj patent treba da zaštite i u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se o njemu naknadno.

Uvažene kolege, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača**.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Vladimir Kavarić, ministar ekonomije, ovdje prisutni, mr Jovo Rabrenović, generalni direktor Direktorata za razvoj nacionalnog brenda i zaštitu potrošača.

Izvjestioci odbora su Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Goran Tuponja, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li, ministre, želite uvodnu riječ? Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Poštovani predsjedavajući, dame i gospodo,

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača otklonili su se nedostaci uočeni u primjeni pojedinih odredaba Zakona o zaštiti potrošača, koji je usvojen u decembru 2013. godine, a kojim nije precizirano kako se, na koji način i u kojoj veličini ističu obavještenje i cijene na znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe čime je dodatno bila otežana primjena propisa. Stoga se predmetnom izmjenom ostvario balans kojim će se omogućiti lakša primjena odredbi zakona na tržištu i u trgovačkim objektima, a, sa druge strane, potrošačima će se omogućiti bolja zaštita. Kako bi se isto omogućilo, Ministarstvu ekonomije da dat period od tri mjeseca u kojem će ono kreirati pravilnik sa listom proizvoda i načinom njihovog označavanja znakovnim jezikom koji koriste slabovide osobe.

U predmetnom predlogu su takođe inicirane izmjene zakona zbog primijećenih nedostataka radnje i nadzora i kaznenim mjera koje inspektori mogu prilikom kontrole trgovine da nalože ili izreknu trgovcima. Cilj ovog predloga je da se adekvatnije primjenjuju odredbe kojima će se ostvariti princip jednakosti svih građana i potreba da se položaj ranjivijih društvenih grupa očuva i ojača na jednoj strani i omoguće trgovcima da zakon sprovedu na drugoj strani. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre. Da li izvjestioci odbora žele? Ne. Hvala njima.

Prelazimo na prvi krug. U ime Kluba poslanika DPS-a kolega Jelić, a zatim u ime DF-a kolega Knežević. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem. Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Kavariću sa saradnikom,

Vi ste u uvodnom obrazloženju kao predlagač zakona dali osnovne karakteristike izmjena Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača. Izmjene i dopune zakona se predlažu zbog teškoća u primjeni člana 7 stav 4 kojima je propisano da se podaci o robi pored crnogorskog jezika iskažu i na odgovarajućem znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe, kao i problemi u primjeni člana 12 stav 2 ovog zakona, kojim je propisano da se cijene iskažu oštampane u jasno vidljivoj veličini koja ne može dovesti potrošača do zablude na koju se robu odnose, kao i na odgovarajućem znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe. Koliko se sjećam, kada smo donosili

Zakon o zaštiti potrošača, koji je donesen 27. juna 2013. godine ova zakonska rješenja su bila u obliku amandmana našeg uvaženog kolege koji danas nije prisutan i da su ona kao amandmanska rješenja ušla u sastavni dio ovog zakona. Tada smo isto saopštili da je nemoguće, da tako kažem, sve izraziti na znakovnom jeziku.

Ja, recimo, ispred sebe imam jedan lijek koji se koristi u kardioterapiji. Naravno na znakovnom jeziku je napisan taj lijek i struktura toga lijeka. Međutim, uputstvo za ovaj lijek napisano je na četiri stranice. Da li po važećem zakonu treba i uputstvo za ovaj lijek da se napiše na znakovnom jeziku, da li je to moguće i da li postoji praksa uporedna sa zemljama Evropske unije, da se ovo piše na znakovnom jeziku. Naravno, ja imam primjedbu, jer ovo je toliko sitno napisano da i one osobe koje zaista dobro vide ne mogu ročitati.

To je jedno od pitanja, gospodine ministre. Naime, važećim rješenjem nije precizirano na kojim proizvodima se ističe obavještenje koje sam upravo sada pokazao i cijene na znakovnom jeziku koriste slabovide osobe, što dovodi do problema u primjeni člana 7 stav 4, koji sam naglasio.

Takođe, na određenom broju proizvoda nije moguće postaviti cijenu i obavještenje o robi na znakovnom jeziku. To smo svjedoci svi u samim trgovinama da mnogi proizvodi upravo nemaju tu cijenu i na taj način se mislim vrši jedna diskriminacija upravo prema tim osobama koji imaju problema sa vidom. Trgovci, poštujući navedenu normu, imperativno moraju na svim proizvodima bez izuzetka istaći obavještenje i cijenu. Da li je to zaista moguće na sve proizvode? Poseban problem nastaje za trgovce čija je djelatnost vršenje usluga. Cjenovnik usluga u tom slučaju mora da sadrži i dodatni katalog obavještenja na znakovnom jeziku. Takođe problem je i što u navedenim članovima Zakona o zaštiti potrošača nije definisano kako i na koji način se ističu objašnjenja i cijene na znakovnom jeziku, čime se dodatno usložnjava primjena ovih propisa. Ministarstvo ekonomije će u periodu od tri mjeseca, kako ste sami naglasili, pripremiti Pravilnik sa listom proizvoda i njihovog označavanja na znakovnom jeziku koje koriste slabovide osobe. Pravilnik će sadržati listu proizvoda, na kojima će trgovci biti obavezni da istaknu obavještenja na Brajevom pismu. I kada smo imali raspravu na samom Odboru za ekonomiju, budžet i finansije, gdje je ovaj zakonski tekst dobio većinu i odbor je predložio Skupštini da ga usvoji, ukazano je na potrebu u samoj raspravi na odboru, da shodno Zakonu o zaštiti potrošača Skupštini Crne Gore se blagovremeno dostavi godišnji izvještaj o sprovođenju politike zaštite potrošača iz nacionalnog programa.

Gospodine ministre, ja ne znam da li ste dostavili ovaj izvještaj, a ako niste, kada će te ga dostaviti kako bismo se kao Matični odbor za ovu oblast upoznali o sprovođenju politike zaštite potrošača koja proizilazi iz nacionalnog programa. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega, što ste otvorili to pitanje oko veličine. Ja nosim naočare, nema majčinog sina ko može pročitati onaj sastav otpozadi.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Ne vjerujem da ću mnogo pomoći, ali recimo dok ministar ne odgovori, uvijek može da se pođe do apoteke, da se pita apotekar i konsultuje. Samo želim da nastavim ovdje gdje je počeo gospodin Jelić, jer smatram da je ovaj zakon u potpunosti neprimjenjiv u Crnoj Gori, neprimjenjiv je u praksi i nema tog prodavca, nema tog slabovidog potrošača ili dobrovidog potrošača koji će biti na pravi način zaštićen. Ovdje

se stvara jedna iluzija o tome kako naše ministarstvo i nadležni organi brinu o zaštiti potrošača i pokušavaju da usklade mogućnosti slabovidih potrošača sa prodavcima koristeći takve floskule, fraze i potpomažući se evropskim direktivama da dok sam ja ovo čitao posebno obrazloženje gospodine Kavariću da sam ja u jednom trenutku poželio sam sebi da izvadim oko da bih dočekao ove blagodeti koje vi dajete za slabovide potrošače. A ustvari potrošači u Crnoj Gori su ugrožena vrsta, gospodine ministre. Vidjeli dobro, ne vidjeli, ugroženiji smo od bijelih tigrova iz jednog prostog razloga zato što su ekonomija i standard u Crnoj Gori na jednoj ivici. Ljudi više sebi ne mogu da priušte ni normalan odlazak u prodavnicu ili u neke mega markete, a kamoli da razmišljaju o ovom pojedinostima koje vi zbog toga što je neophodno dođe do uslađivanja sa evropskom legislativom ovdje predlažete. Mi se, uvaženi profesore Raduloviću, kontinuirano trujemo i pljačkamo i to je lajtmotiv za sve potrošače u Crnoj Gori.

Ima jedna surova šala, gospodine Kavariću, gdje je jedan od nekoliko gladnih prijatelja na poslu, nemavši novca da kupe ručak, pričao kako postoji jedan restoran u Podgorici gdje za četiri i po evra možete da dobijete porciju miješanoga mesa, salatu, čorbu i pivo. Će, kaže, to ima? Nema kaže niđe, ali je jeftino. Eto, to je obmana sa kojom se suočavaju potrošači u Crnoj Gori, počev od onih vinobrana u mesu i kontinuiranog trovanja do činjenice da organi nijesu obavijestili alarmirali javnost da se u maloprodajnim i veleprodajnim objektima nalazi meso sa vinobranima i da se tek poslije nekoliko ponovljenih slučajeva odredila kazna za pojedine proizvođače od 5.000 evra.

Znači, gospodine Kavariću, za 5.000 evra možete da potrujete čitavu Podgoricu dijeleći meso sa vinobranima bez ikakve kontrole. Dovedi ste sve potrošače u Crnoj Gori i one koji dobro vide i one koje dobro ne vide u jedan položaj preživljavanja. Zato vam nije ni čudo što se napravila jedna politička analogija vezano za ovaj slučaj mesa i ponude potrošačima. Metafora je sljedeća - Meso je DPS-a, vinobran je do sada bio SDP. Nije problem što je do sada bilo štetno meso, problem je do sad što je sad i pokvaren vinobran a to potrošači i građani Crne Gore treba da konzumiraju. Potrošači su naravno građani Crne Gore, među kojima se nalazimo i mi jer nam kreirate takvu politiku.

Šta ćemo da radimo sa onim osobama za koje je gorivo luksuz? Ko će da zaštiti nas i sve potrošače, jer kada su padale cijene goriva, nijesu padale cijene ostalih proizvoda, gospodine Kavariću, a odjednom kada je potpredsjednik DPS-a Svetozar Marović prodao jahtu, vi ste uveli takse za gorivo, povećali ste cijene za gorivo i sad se najavljuje talas poskupljenja. Pa je li u redu, gospodine Kavariću, da mi zbog toga što je gospodin Marović prodao jahtu koja je bila usidrena na Krfu svi ostali plaćamo takse i nas nema ko da zaštiti? I za nas je gorivo luksuz.

Takođe, šta ćemo da radimo za poljoprivredne proizvođače, recimo, iz rubnog dijela Kombinata aluminijuma koji ne smiju na pijaci da kažu da su iz Zete, ili za proizvođače koji nijesu iz rubnog dijela Kombinata aluminijuma koji proizvode zdrave proizvode, a koji takođe ne smiju da kažu da su iz Zete? Ko će njih da zaštiti, gospodine Kavariću? Zbog toga što je Kombinat aluminijuma kontinuirano trovao i proizvođače i potrošače i sada se nalazimo u situaciji umjesto da ugasimo Kombinat aluminijuma, mi trujemo i dalje Zetsku ravnici, a time trujemo i Podgoricu. Ko će da zaštiti slabovide i dobrovide potrošače od toga što nam monopoli vezano za struju non-stop dolaze na osnovu naplata za gubitke, a ovamo se izvozi struja i ostvaruje se ekstra profit, a usluge su nikakve, gospodine Kavariću?

Juče u Vašoj i mojoj Zeti prije nego što je bilo i najave kiše kada se pojavio oblak iznad Rumije, za svaki slučaj nestala je struja. Vama je to smiješno naravno jer živite u Bloku V, ali Vaši i moji sugrađani sa kojima živim i ja pet sati juče su u nekim prekidima

bili bez struje. Tako iz dana u dan, ostvaruju se ekstra profiti i sad ja postavljam retorsko pitanje naravno, rizikujući da budem pogrešno shvaćen - Da li je bolje da sve ovo gledamo, ili da ništa ne vidimo što nam priređujete u zaštiti potrošača?

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Kolega Damjanović, pa kolegunica Jasavić. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče. Ministre Kavariću, gospodine Rabrenoviću,

Da i ja dam par opaski vezanih za ovaj predlog zakona, odnosno za materiju koji ovaj predlog zakona treba da reguliše iako bi ove dvije norme koje nakon godinu dana predlažete kako bismo ispravili dvije norme koje su u važećem zakonu ušle na predlog uvaženog kolege Popovića, uz amandmansko djelovanje, a pokazale se neostvarivim, odnosno neprimjenjivim u ovom predlogu zakona, kada bi to najveći problem ove oblasti, onda bismo zaista imali jedan idealan sistem zaštite potrošača. Nažalost, vi dobro znate i mi svi ovdje dobro znamo da je to daleko od onoga što Crnoj Gori treba i što treba građanima Crne Gore i negdje je možda prilika da se uz ovo što ste vi predložili i uz očekivanje da u roku od tri mjeseca napravite ovaj pravilnik i date taj spisak proizvoda koji će da se označavaju ovako kako je to sada u zakonu neprimjenjivo, da malo damo širi osvrt na stanje u oblasti zaštite potrošača. Kad to kažem, mislim na nekoliko stvari, čini mi se da je kolega Jelić pominjao to na kraju svog izlaganja, ja ću početi s tim. Postavio bih određeni broj pitanja, odnosno dilema, zašto se kasni i kada će se konačno zaokružiti nešto što jesu obaveze Vaše i vašega ministarstva? Ovdje imam Nacionalni program zaštite potrošača 2012-2015. godina jun. Za mjesec dana ističe trogodišnji program koji je donešen jula 2012. godine.

Mi i dalje nemamo ni jedan jedini izvještaj ka ovom Parlamentu a shodno zakonu da bismo ocijenili kako se ovaj nacionalni program primjenjuje. Ovo je Zakon o zaštiti potrošača, koji je dakle stupio na snagu jula prošle godine, 10 mjeseci se već primjenjuje i negdje je rok za podzakonska akta bio oktobar. Manji je problem što ste gro akata donijeli tek u martu ili aprilu ove godine. Možda je malo veći problem što za jedan ogroman broj akata i dalje nemate podzakonsku regulativu. Svakako je veliki problem kada vam uputim dopis septembra 2014. godine, gdje tražim da Odbor i Parlament shodno zakonu, članu 155, odnosno 158 obavijestite o sprovođenju nacionalnog programa kako bismo ovdje obavili raspravu i izjasnili se u parlamentu, jer je to zakonska obaveza i tada dobijem, ovo je 9. septembar, pismo, prije sedam, osam mjeseci, od vas odgovor da ne možete odraditi taj dio jer vi kao neko ko priprema ovu informaciju ne raspolazete ulaznim podacima koje vam određene institucije nijesu dostavile. Da pročitam. Mogu ja, gospodine Rabrenoviću, da saopštim. On će ovako fokusirano da čuje o čemu se radi. Ovdje se pravdate da Vam to nijesu dostavile jedinice lokalne samouprave da biste vi generalisali izvještaj, pa to nije uradila Regulatorna agencija za energetiku, Uprava za inspekcijske poslove, 12. septembar 2014. godine. Mi smo na pragu završetka i trećeg nacionalnog programa zaštite potrošača sa sve onim akcionim planovima kako bismo procijenili koliko smo unaprijedili oblast zaštite potrošača. Kolege su ovdje i na plastičan način približili građanima o tome koliko smo daleko od tog ideala.

U odnosu na neke stvari koje ste morali važećim zakonom da definišete, vi ste sa malim zakašnjenjem, naravno, uredno definisali Savjet za zaštitu potrošača. Jedan respektabilan sastav od 20-ak ljudi. U tački 6 ste svakako uveli naknadu za vaš rad. Godinu dana postoji Savjet za zaštitu potrošača sve sa naknadom. Nije sporno dati i

naknadu ako se za tu naknadu dobija određeni angažman. Prilika je da i o tom vašem angažmanu razgovaramo s obzirom na činjenicu da i dalje jedan broj podzakonske regulative nije završen. Za mene je pitanje što se čini sa članovima Arbitražnog odbora za rješavanje sporova potrošača. Imam spisak iz 2009. godine. Tu je 20-ak članova. Rečeno je po novom zakonu koji primjenjujemo da će se njihov mandat produžiti do donošenja novog spiska. Vidim da neke uredbe koje se tiču Arbitražnog odbora i načina finansiranja ovog odbora nijesu donesene kao podzakonska akta. Imamo neke koje jesu. I tu imamo određeno kašnjenje.

Ovo sve govorim iz razloga što smo se dohvatili teškog posla. Usvojili smo jedan zakon koji po svom obimu i onome što bi trebao da bude iskorak makar u normativnom dijelu, njegovom primjenom bi trebalo da napravi jedan idealan sistem zaštite potrošača. Daleko smo od ispunjavanja i onih prostih normi zakona, a tiču se donošenja podzakonskih akata, a kamoli nadzora nad ovim zakonom koji je sličan jednom galimatijasu koji rijetko sriječem u bilo kom nadzoru nad bilo kojim drugim zakonom. Jedno ministarstvo, drugo ministarstvo plus inspeksijski nadzor, zajednički organ za inspeksijske poslove i onda lista organa iz stava 2 koju mora da donese Vlada gdje bi vidjeli sve ko pravi ovaj nadzor. Kada se to uzme u obzir, pitanje je odgovornosti s obzirom na to kako je definisan nadzor nad sprovođenjem zakona. Ovo govorim, potpredsjedniče, iz više razloga.

U ovoj ambicioznom štivu zvanom Nacionalni program zaštite potrošača mogao bi gospodin Knežević da se prepozna u odnosu na ovu diskusiju koju je maloprije imao, gdje je govorio o stanju snabdijevanja električnom energijom na teritoriji Zete. Tačka 2, u odjeljku ovog programa je navedeno - bezbjedno snabdijevanje energijom po pristupačnim cijenama i u fer uslovima, kao i efikasno korišćenje energije predstavljaju naš primarni cilj u energetsom sektoru. Ideal, daleko smo od toga. Onda će RAE shodno tome da donese određene propise. Onda ovdje imamo da ćemo povezati transparentnost usluga u TK sektoru, potpredsjedniče, sa datom vrijednošću. To su oni impulse, ono kako tarifiraju gazde mobilne telefonije. Često se našalim, pa kažem tri strane države, je li tako, kao Srbija, Norveška i Njemačka. To su gazde mobilne telefonije u Crnoj Gori.

Gospodine Kavariću, onda obrazovanje gdje se plediralo na uvođenje zaštite potrošača u obrazovni sistem. Da vidimo i taj dio kako je završen, a tiče se primjene sadašnjeg zakona, pa i onog važećeg iz 2007. godine koji je prestao da važi kada smo donijeli ovaj novi zakon. Onda akcioni plan kojim se podiže nivo zaštite potrošača u lokalnoj upravi itd. Bezbjednost hrane, da ne govorim ovdje kako je ambiciozno dato šta sve treba da se uradi. Nijesam se bavio plastičnim opisivanjem stanja, to su radile kolege, ali sam nezadovoljan nadzorom u ovoj oblasti, dinamikom primjene zakonskih normi. Bio sam svjedok, kao i većina kolega ovdje kada smo krajem 2013. godine usvajali ovaj predlog zakona o gromkim najavama da će donošenje ovog zakona svakako promijeniti stanje u ovoj oblasti. Kao i uvijek, ne mijenjamo, nažalost, stanje promjenom zakona ili primjenom zakona već i promjenom ponašanja, a toga fali, gospodine ministre, u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću. Evo i ja jedno praktično upozorenje svim građanima Crne Gore, da dobro peru jabuke. Duplo ili tri puta perite jabuke, jer su iz nekih država, kolege, iz nekih država, a izvoz je bio iz nekih država ne iz Crne Gore, vratili veliki kontigenti. U Crnoj Gori to nema kontrole i zato vam kažem perite dobro jabuke, krajnje ozbiljno.

U ime Pozitivne, kolega Srđan Perić, a zatim Andrija Popović.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Još jedan zakon je pred nama koji se očigledno donosi više forme radi nego suštine, a o tome dovoljno govori i podatak da kada se unosi jedna ovakva norma gdje se traži da se Brajevim pismom na proizvodu nađu određeni podaci, norma koja je za svaku pohvalu, negdje bi bilo u redu da je Ministarstvo ekonomije napravilo neku procjenu koliko će to poteškoća napraviti onim ljudima koji se bave proizvodnjom u Crnoj Gori. Ono što je druga stvar negdje prosto jako važna u ovom dijelu, koliko vidim, ministre, predlagač ovog zakona je Vlada ne poslanici, nijesam Vas razumio u kom kontekstu ste to rekli. Ono što je druga stvar mnogo bitnija, takođe Vaša argumentacija da ovo usvaja Prlament. Svaki zakon usvaja parlament, ne ovaj nego bilo koji drugi. Zakoni se i mijenjaju u parlamentu, ne vidimo šta je tu sporno.

Vraćam se na Brajevo pismo. Ako smo to zahtijevali od privrede da omogući i dobro je da omogući za slabovida lica, da vidimo koje probleme privreda ima da to sprovede. Jesmo li imali ikakvu studiju koliko bi to trebalo možda nekog olakšanja da ne bude biznis barijera za ljude koji proizvode, ili Vlada polazi od toga da se u Crnoj Gori ne proizvodi ništa ili da se neće proizvoditi u značajnoj mjeri, pa vjerovatno misle da će sve biti eksport-import i da su ta preduzeća bitna da mogu da ispune ovu normu. Onda da vidimo da li su i ta preduzeća u stanju da ispune ovu normu u situaciji kada uvoze proizvode koji nemaju podatke na Brajevom pismu na njima. Vrlo se nonšalantno uđe u ovu priču, bez konkretne strategije kako primijeniti tu mjeru do kraja. Kolega Damjanović je govorio o strategijama. Mene zanima Godišnji akcioni plan realizacije Nacionalnog programa zaštite u periodu koji je pomenuo kolega Damjanović, 2012-2015. godina. Zanima me period jun-jul 2014. godine. U cijelom dokumentu tražio sam neku konkretnu odredbu koja se ne odnosi na zakonodavstvo. Samo sam našao to da će Ministarstvo ekonomije u budžetu za 2014. godinu planirati sredstva za finansijsku podršku organizacijama potrošača koja će biti realizovana tokom predmetne godine u iznosu od osam hiljada eura. Ministarstvo je, da prevedemo to u cifre, spremno da u ovaj projekat uđe sa 1,3 centa po glavi stanovnika u smislu njihove zaštite. To je ono što imamo u akcionom planu, jedini konkretni podatak na koji smo naišli.

Ono što je, ministre, drugo pitanje za Vas, toliko je široko polje kršenja prava potrošača i toliko su naši potrošači, naši građani prepušteni jednom predatorskom tržištu da odgovor na dva pitanja govori gdje smo. Koliko je bilo slučajeva, pritužbi koje su usvojene na kvalitet goriva i na količinu goriva koju ljudi uzimaju na pumpama? Takođe, koliko je računa za internet umanjeno zbog prekida interneta u nekom periodu? Imamo na stotine hiljada korisnika i u jednoj i u drugoj oblasti. Koliko je puta tu zaštićen potrošač? S druge strane, imamo potpuno različite mehanizme zaštite potrošača, instituta, vansudskog poravnjanja. Imamo mogućnost parničkih i sudskih procesa, u zavisnosti od obima kršenja tog prava, u zavisnosti od materije, u zavisnosti od okolnosti. Meni je bio vrlo intrigantan podatak da su Odboru za vansudsko rješavanje sporova potrošača pri Privrednoj komori u prošloj godini ukupno stigle, vjerovali ili ne, četiri tužbe i da su te tužbe u procesu. Njih je više članova odbora nego što je bilo pritužbi. Onda je pitanje o čemu mi ovdje govorimo. Takođe, svojesvrсно polje nadriljekarstva, da li su potrošači zaštićeni od njega? To je povezano i sa sklopom drugih zakona. Može se danas reklamirati sve i svašta i može se kupiti sve i svašta od interneta, pa do legalnih uvoznika. Posebno su ljudi osjetljivi na ono što se odnosi posredno ili neposredno na nešto što nosi neko ljekovito svojstvo. Da li je tu potrošač zaštićen? Nije. Tu je više zaštićen Teleshop nego potrošač.

Ono što je još jedna stvar, prije nego završim, prosto polje koje ću dotaći, a to je polje redovnih platiša. Najnezaštićenija kategorija kod potrošača u Crnoj Gori su, nažalost, redovne platiše. Tu je podgorički Vodovod šampion. Ako ne može da naplati od onih koji ne plaćaju vodu, jednostavno digne račune za građane. Svjedoci smo i uvjeren sam da svi građani Podgorice znaju o čemu govorim. Prosječno je račun deset, dvanaest eura. Ako u ulazu ne plaća pola porodica, vrlo brzo dođe onima koji plaćaju višestruko veći računi, a nakon tri godine se oproste prethodni dugovi. Kako su zaštićene te redovne platiše? Ono čime završavam jeste da mi ovdje nemamo neku zaštitu potrošača, nijesam tu konstatovao ništa novo, ništa što građani ne znaju, već imamo ustanovljen jedan princip na crnogorskom tržištu koji bi se mogao svesti u tri riječi - dođi, prodaj, bježi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Periću.

Riječ ima kolegistica Dragičević, a onda kolega Sijarić. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa suradnikom, uvažene kolege i kolegice, uvaženi građani,

Počecu članom 1 ovog prijedloga zakona gdje piše podaci u obavještenju o robu moraju biti odštampani i napisani čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo. Vi se nećete toga sjetiti, ali kada je bio ovaj zakon ranije pred plenumom, isto sam o tome govorila o čemu je sada pričao uvaženi kolega Jelić. To su toliko male neke naljepnice, to ne možete ni lupom pročitati, sumnjam da ko sa lupom ide u trgovinu. Isto tako, ovo što sada među ogromna uputstva za upotrebu, tu najmanje ima o tome lijeku za šta je, što mu je nus pojava, što liječi i kako se upotrebljava. Tu imate na latinskom po pola metra piše što je sve u tom lijeku, a to da ima veze sa onim kome treba taj lijek. Opet ću da govorim o tome da je za mene potrošač građanin, jer svaki građanin je i potrošač. Za građane to ipak treba da bude ovo što ste rekli čitko, pa ako ništa bar da bude na nekoj gondoli, da ima napisano na jednom mjestu da se pročita što je, a ne da buljite u to kako je i što je.

Drugo, član 3, kaže - Cijene na robu se ističu odštampano na način da potrošača ne dovodi u zabludu i ne ošteti robu. Možda to nije bitno. Pošla sam da kupim, to bi vi rekli, turpiju, a ja bih rekla limicu ili rašpu za nokte. Možda to nekome nije potrebno, ali pričam. Ona je ovako duga i ima tri vrste rašpice, imate jaču, slabiju i najslabiju, cijena je preko nje tako da ne možete da je koristite. Isto tako, teke ili sveske za đake kupite, ono je nalijepljeno, kada skinete onu cijenu, nagrdi se sveska. Nešto se mora činjeti ili da ispod piše cijena. Ako može u velikim marketima ispod da stoji cijena, onda može i kod njih tako da stoji cijena, jer nije to nešto što nije ili bar da na gumicu vežu ili tako nekako. To su sve nekakvi mačevi sa dvije oštrice, što pretpostavljam da će možda doći vremenom, da će se tačno znati kako da se uradi, a opet živa materija kao što je i ovaj zakon nije bilo dobro ovo za Brajevo pismo, čak i na televiziji je bilo dosta komentara. Znam da su te osobe insistirale na tome da je njima dovoljno da znaju gdje je to na gondoli što kupuje, da ne mora sve biti baš onako u tančine, ali bilo je baš dosta o tome emisija koje sam popratila jer mi je bilo interesantno to čuti.

Još bih nešto da vas zamolim, možda je digresija, ali pretpostavljam da vi dajete dozvole za uvoz automobila. Ko to onda daje? Hajde nekoga nađite ko to daje za uvoz uopšte robe, dozvole, kome se obraćaju. Neko će biti na Vladi, pa zamolite toga ko je zadužen prvi kontigent što budu tražili vozila da se uvoze, neka uvezu neka vozila što

imaju pokazivače pravca ili žmigavce, kako bi rekli. Svaki dan sam na kotačima, a žmigavaca vrlo malo na putu možemo vidjeti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegice Dragičević. Možda nemaju žmigavce u glavi, u tome je problem, a imaju sigurno na kolima.

Izvolite, kolega Sijariću.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poslanice i poslanici, gospodine ministre sa saradnikom,

Zakon o Agenciji za zaštitu potrošača će biti podržan od strane Bošnjačke stranke. Imamo neke sitne primjedbe na zakon, dileme i pitanja. Članom 1 Predloga zakona predlaže se izmjena člana 7 zakona na način što je određeno da se podaci na robu ističu na crnogorskom jeziku, a samo određeni proizvodi na Brajevom pismu. Dilema nam je koji su to proizvodi, kao i način isticanja na Brajevom pismu propisaće se podzakonskim aktom Ministarstva ekonomije ako smo dobro shvatili.

Malo ću govoriti o svakodnevnim nepravilnostima sa kojima se sretaju potrošači u Crnoj Gori. Jedna rečenica koju je jedna dama potrošač istakla, mislim da je to pisalo na portalu Analitika, kaže - Nedavno sam pakovanje od deset paketića papirnih maramica platila 1,07 eura. Kada sam pitala prodavačicu koliko onda košta jedno paklo, deset centi i sedam, čega, zbunjeno me je pogledala. Prodaje se roba sa jedva vidljivim datumom proizvodnje i po deset puta prilijepljenim deklaracijama. Neke namirnice koje su pred istekom roka trajanja prodaju se pomiješane sa svježim namirnicama.

Prema podacima koji su dostavljeni portalu Analitika, tržišna inspekcija je od početka primjene zakona 23. jula tokom svake druge kontrole utvrdila razne nepravilnosti. Inspektori su do 20. maja izvršili ukupno 5.375 kontrola, u kojima su našli ukupno 2.833 nepravilnosti. U čak 352 slučaja su morali da trajno ili privremeno robu stave van prometa. Vrijednost te robe je oko 743.000 eura. Izdali su i 1542 prekršajna naloga u iznosu od oko 586.000 eura, a podnijeli 48 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Nepravilnosti se odnose na cijene, obavještenje o robu, neprikazivanje tačne količine robe. Inspekcija je utvrdila brojne slučajeve kršenja prava potrošača jer im prodavac ne izdaje račun, roba ne sadrži garantni list. Svi smo svjedoci da kad smo dobijali račun za struju i onda ima jedna stavka - krađena struja, pa neki dodatak dajemo po tom računu. Nije zaštićen potrošač. Onaj ko krađe, neće platiti ništa, a onaj što plaća redovno, platiće troškove struje za onoga ko krađe.

Inspektori često kažu da i oni sami ponekad imaju problema da dokažu nepravilnosti. Za to krive zakon, jer im je nekada potrebno stručno mišljenje, a ne mogu ga pribaviti prilikom inspekcijskog nadzora. Inspektori se često srijeću sa nemogućnošću da zaštite potrošača, jer je zakonom propisano da će nadležni inspekcijski organ preduzeti mjere i narediti trgovcu da postupi po prigovoru potrošača u skladu sa zakonom ako neposrednim opažanjem ili sprovođenjem drugih propisanih radnji bez uključivanja stručnih lica i organizacija može da utvrdi da se radi o povredi prava potrošača iz ovog zakona. U Francuskoj kada se utvrdi da neka firma namjerno pravi aparate tako da se kvare nakon isteka garancije neko može otići na dvogodišnju robiju. U Norveškoj, na primjer, prodavac vas na kasi, naravno, pita da li hoćete kesu ali i da li želite da vam odštampaju račun. Tamo je pitanje fiskalnih kasa i papirnatih računa u domenu zaštite životne okoline, a ne plaćanja poreza i zaštite prava potrošača. Norveška je normalno, daleko.

Naglasak staviti treba, makar tako mislim, na zastupljenu neljubaznost prodavaca prema kupcima, nezadovoljavajući način usuživanja. Prodavci pakuju više namirnica nego što je potrošač rekao. Na primjer, jedinica kilogram voće povrće i onda zaokruži uvijek na više da bi viši promet napravio. Ne vraćaju tačno iznos kusura, jedan cent, dva centa i tri centa i tako dalje i na taj način potrošači nijesu zaštićeni u dovoljnoj mjeri. Toliko. Mi ćemo podržati ipak ovaj zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Sijariću.

Ministre, možete li što odgovoriti na ovo? Ako hoćete kasnije, znači ne možete ni vi. To je jasno, toliko smo naučili. Ne mogu ga natjerati nikako, ljudi. Neće ministar da odgovara.

Prelazimo na drugi krug.

Izvolite. Kolega Gegaj, a onda kolega Bojović.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani ministe Kavariću sa saradnikom, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

U decembru 2013. godine smo usvojili Zakon o zaštiti potrošača. Kao razlog za izmjene i dopune ovog zakona je između ostalog i harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije. Svijest potrošača o njihovim pravima u Crnoj Gori je nažalost na niskom nivou. To su zaključili predstavnici Evropske unije koji su učestvovali u izradi Predloga zakona. Potrošač se sam mora boriti za svoja prava, a država mora obezbijediti ambijent za zaštitu potrošača, kao što je u Evropskoj uniji. Ove izmjene i dopune zakona idu u prilog tome.

Takođe, po mom mišljenju, i civilni sektor i mediji treba da nam pomognu na polju informisanja potrošača i podizanju svijesti javnosti o značaju zaštite potrošača. Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača su otklonjeni nedostaci koji su uočeni u primjeni pojedinih odredaba ovog zakona i na taj način su prevaziđene neke manjkavosti koje su postojale u formalnom dijelu zakona. Jedna od svrha da dođe do izmjene i dopune ovog zakona je i to da zakon bude prilagođen osobama koje imaju problema sa vidom, odnosno slijepim i slabovidim osobama. Tako da u članovima zakona 7 i 8 Zakona o zaštiti potrošača precizirano je da će Ministarstvo ekonomije u periodu od tri mjeseca po usvajanju zakona u Skupštini Crne Gore imati obavezu da izradi Pravilnik u kojem će biti definisano koje vrste proizvoda će biti obavezne da na njima bude istaknuto obavještenje na Brajevom pismu. Samim Pravilnikom će biti formirana lista proizvoda za koje su trgovci obavezni da ističu obavještenje na Brajevom pismu.

Positivno je i to što će takođe listom biti precizirano i koje su to vrste objekata u kojima će se ta vrsta proizvoda prodavati i na taj način olakšaće se posao trgovaca, jer bi nastale barijere koje su sadašnjim propisom evidentne i predstavljaju dodatno opterećenje privredi, a ovako ujedno će se unaprijediti, odnosno poboljšati položaj slabovidih i slijepih osoba u društvu. Pravilnikom je precizirano da svi prodajni objekti, tj. trgovački objekti neće imati obavezu da ističu cijene, odnosno obavještenje uz sve proizvode gdje će to biti samo za onaj segment proizvoda koji je stvarno neophodan osobama sa slabim vidom, odnosno slijepim osobama da bi normalno mogli da funkcionišu u procesu kupovine koju obavljaju u trgovačkim radnjama. Ove promjene neće poremetiti odnos na tržištu, kao ni slobodu izbora proizvoda od strane osoba oštećenog vida. Na taj način naše zakonodavstvo i u ovoj oblasti ide korak sa zemljama

država regiona i postizemo viši nivo zaštite prava svih potrošača bez ikakvih izuzetaka. Tako da potrošači na dostupan način vrše kupovinu proizvoda koji su im neophodni.

Poštujući princip jednakosti svih građana i potrebu da se položaj ranjivih društvenih grupa očuva i ojača, na jednoj strani, i objektivnu mogućnost trgovaca da zakon sprovedu, na drugoj strani, smatram da je Prijedlog zakona prava mjera primjenjivosti traženih izmjena. Za razmišljanje imam jedan prijedlog, recimo možda bi bilo poželjno na nivou lokalne samouprave da postoji neko regulatorno tijelo koje bi se sastajalo i od predstavnika davaoca usluga gdje bi se raspravljalo o cijenama iz nadležnosti lokalne samouprave iz razloga što u pojedinim lokalnim samoupravama moram iskreno reći da ima dosta monopolizma. Na kraju, mogu samo reći da je ovaj zakon kvalitetan, da ću ga podržati i očekujem da će to isto uraditi ostali poslanici Skupštine Crne Gore. Toliko i hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Gegaj.

Riječ ima kolega Bojović, a zatim koleginya Šćepanović.

Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolege poslanici, uvaženi građani,

Dobro je poznato kad govorimo o oblasti zaštite potrošača, da je jedan od najznačajnijih faktora koji utiče na kvalitet zaštite potrošača to da li na jednom tržištu postoji zdrava konkurencija ili ne. Na tržištu Crne Gore ne samo da ne postoji ambijent zdrave konkurencije, već je tržište u ovoj državi obilježeno prisustvom i snažnim djelovanjem monopola, posebno u oblastima koje se odnose na trgovinu robama i uslugama. Tu gdje vladaju monopoli, dobro to znaju predstavnici Ministarstva ekonomije, kvalitet proizvoda niži, a cijene visočije.

Visoke cijene interneta u Crnoj Gori su, kao što znamo, među najvišima, ako ne i najviše u regionu. Te visoke cijene interneta, a da pomenem uz to i visoke cijene struje koje rastu iz mjeseca u mjesec, iz godine u godinu, su u direktnoj vezi sa načinom na koji su privatizovani Elektroprivreda Crne Gore i Telekom Crne Gore.

Mi u Demokratskoj narodnoj partiji vjerujemo da je prilikom privatizacije Telekoma bilo korupcije. Međutim, bez obzira što postoje brojni dokazi koji su dostavljeni i Anketnom odboru ovog Parlamenta i državnom tužilaštvu, i bez obzira što svi ti dokazi upućuju i daju potpuno opravdanje Vrhovnom državnom tužilaštvu da pokrene krivični postupak i utvrdi ko je to uzeo, a vidimo iz dokaza o kome se radi, 7,3 miliona evra prilikom privatizacije Telekoma, državni tužilac ne pokreće krivični postupak.

Dakle, monopolski položaji Elektroprivrede i Telekoma su u direktnoj vezi sa načinom na koji su oni privatizovani, a to je posao za Vrhovnog državnog tužioca. Takođe, podrška koju ova Vlada daje uvoznikom lobiju se odražava itekako na to kako mogu da nastupaju potrošači na tržištu Crne Gore. Ta podrška uvoznikom lobiju, a na štetu domaće proizvodnje i domaćih proizvođača direktno utiče na rast cijena i direktno ide na štetu potrošača.

Osnovni oblik zaštite potrošača u ovoj državi treba da bude obezbijeđen na način da svi građani imaju primanja koja su u visini minimalne potrošačke korpe. Naravno da to nije slučaj u Crnoj Gori i naravno da su drastične razlike u onome što su minimalna primanja i u onome što je iznos minimalne potrošačke korpe. Posljednji podaci, ukupna vrijednost minimalne potrošačke korpe u Crnoj Gori u martu je iznosila 805 evra, prosječna zarada u Crnoj Gori je iznosila 480 evra. Dakle, skoro duplo manje od iznosa

minimalne potrošačke korpe. Prosječna penzija je iznosila 273 evra. Dakle, tri puta je manja prosječna penzija od iznosa minimalne potrošačke korpe u Crnoj Gori. Kako li tek žive oni građani koji imaju primanje od 200, 250, 300 evra ili penzioneri koji imaju penzije od 100 evra? Kako li tek žive građani koji imaju samo primanja sa biroa? To vjerovatno samo oni znaju.

Sada u situaciji kada većina građana u ovoj državi jedva sastavlja kraj sa krajem i na početku svakog mjeseca pravi spisak troškova za osnovne namirnice kako bi nekako dočekala sljedeći prvi u mjesecu, vi od nas očekujete da ovdje vodimo raspravu o etiketama na ambalaži pojedinih proizvoda. Na osnovu pokazatelja stanja, mi možemo nešto drugo da zaključimo. Da je za ovu vlast i za ovu vladu ne samo gorivo luksuz, nego je po svemu sudeći za ovu vlast i minimalna potrošačka korpa luksuz. To što su pojedini visoki funkcioneri vlasti vlasnici jahti, vila, satova od po stotinu hiljada evra, je za ovaj režim ili u ovom sistemu normalna pojava. Međutim, znamo svi dobro da se to nije desilo samo od sebe. Ta drastična razlika između jednog malog broja prebogatih građana dobitnika tranzicije i većine siromašnih je nastupila zbog toga što se desila brutalna pljačka države.

Ovakvo ekonomsko socijalno stanje u Crnoj Gori je direktna posljedica činjenice da 21. maja 2006. godine nije obnovljena državnost Crne Gore, već je formalno uspostavljena privatna država Crna Gora kojom vlada Milo Đukanović, predsjednik DPS-a. Postoje dvije kategorije potrošača u Crnoj Gori. Jedna se ogleda u činjenici da postoji većina građana koji gledaju da potroše to što malo zarade ne bi li sastavili kraj sa krajem, a druga vrsta potrošača u Crnoj Gori su predstavnici ove vlasti koji nemilice troše državni novac zloupotrebljavajući ga kako u partijske, tako i u privatne svrhe. Imamo situaciju da kada nemamo ni čist vazduh ni vodu u Pljevljima, kada imamo mizerne plate i penzije, kada se sa sjevera građani masovno iseljavaju, da se desetina miliona evra troši na NATO propagandu. Šta možemo da kažemo osim da je to slika stanja u privatnoj državi Crnoj Gori, koja je, ponavljam, formalno postavljena 21. maja 2006. godine na brutalno pokradenom referendumu i taj datum vi želite sada da obilježavate.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Idemo dalje. Koleginica Šćepanović, pa kolega Abazović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Neka bude i kao komentar, pa neka odgovori kolega Bojović, taj datum koji sada obilježavamo je dan nezavisnosti Crne Gore ako nijeste upoznati.

Poštovani potpredsjedniče, dragi predlagači, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Prije nego se osvrnem na konkretne norme koje se tiču ovoga predloga, moram da pomenem da je ovaj predlog jedan tipičan primjer kako uvijek prilikom predlaganja rješenja za koje kao poslanici vjerujem uvijek iz najbolje namjere predlažemo i smatramo da je to rješenje najbolje moguće, moramo voditi računa i o odgovoru predlagača prilikom predlaganja našeg rješenja, jer, složićemo se, da su oni ipak stručni i najbolje znaju da li neko rješenje treba primijeniti ili ne. Što se konkretno ovog Zakona o zaštiti potrošača tiče, mnoge su bile nedoumice ma raspravi na odborima i sve što je bilo konstruktivno predlagač je uvažio. Amandmansko djelovanje i pored namjere predlagača da uvijek ukažu da li nešto može da se primijeni ili ne, ipak je u ovoj skupštini usvojeno i taj amandman je postao sastavni dio predloga zakona. Nažalost se pokazalo odmah u praksi da su predlagači ipak bili u pravu. Vjerujem da smo svi odje

kao predstavnici građana iz različitih gradova pozivani od strane privrednika i poslodavaca, jer je problem koji je nastao u praksi trebalo zaista hitno riješiti. Ministarstvo je odmah reagovalo i iz toga razloga danas imamo ovaj predlog na dnevnom redu.

Članom 7 zakona koji je skoro usvojen propisano je da se podaci o obavještenju o robi pored crnogorskog jezika napišu i na odgovarajućem znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe. Takođe, u članu 12 stav 2 ističe se da cijena mora biti odštampana u jasno vidljivoj veličini i ne može dovesti potrošača do zablude u odnosu na robu koju se odnosi, kao i na odgovarajućem znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe. Ova odredba je bila neprecizna. Moralo je biti precizirano na koji način i na kojim proizvodima se ističe obavještenje i cijena na znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe. To je svakako dovelo do problema u primjeni ovoga člana, jer su na tržištu prisutni različiti proizvodi u različitim pakovanjima, posebno su u pitanju bili proizvodi malih veličina gdje je najviše dolazilo do problema u praksi. Na ovim proizvodima je bilo nemoguće postaviti cijenu i obavještenje o robi na znakovnom jeziku.

Trgovci su poštujući ovu normu došli u problemu, a što je još gore, upravo zbog nemogućnosti da primijene normu su još i trebali da budu kažnjeni. Osim toga, nije bilo definisano kako se i na koji način ističu obavještenja i cijene na znakovnom jeziku. Zbog svega ovoga ministarstvo je ponudilo predlog kojim je sada tačno precizirano da podaci, obavještenje o robi moraju biti odštampani, napisani čitko, jasno, razumljivo i lako uočljivo. Moram istaći a jeste i bila primjedba od strane privrednika zašto cijena mora biti odštampana, jer je cilj da ona bude čitka i jasna, razumljiva i lako uočljiva, ali tu sam ipak pri stavu ministarstva da ta cijena ipak mora biti odštampana.

Ono što je ovim zakonom takođe propisano jeste da podaci obavještenja o robi iz ovog člana na određenim proizvodima i određenim objektima moraju biti istaknuti na Brajevom pismu i propisana je obaveza ministarstva koje će sada morati da donese Pravilnik koja je to lista proizvoda i način isticanja ovih obavještenja. Na ovaj način ministarstvo je, sa jedne strane, izašlo u susret privrednicima, a, sa druge strane, imalo osjećaj da se položaj ovih ranjivih društvenih grupa očuva i ojača. Tako da ćemo svakako zbog problema koji su nastali u primjeni podržati ovaj zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegini Šćepanović.

Ima riječ kolega Abazović, a zatim kolegini Filipović.

Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolegini i kolege, poštovani pomoćniče ministra ekonomije, poštovani građani Crne Gore,

Vrlo kratko oko Zakona o zaštiti potrošača. U izmjenama koje ste predložili nijesam primijetio ništa sporno u tome. Nijesam se javio konkretno vezano za ovaj predlog, nego da saopštim svoj stav vezano za generalno vaš rad, odnosno za položaj potrošača u Crnoj Gori.

Prvo, da konstatujem da su ove teme koje su na dnevnom redu ove sjednice, a ima ih poprilično, one koje su najdraže aktuelnoj vlasti u Crnoj Gori, zato što tu nema ništa škakljivo. Manje-više sve je tehničke prirode i manje-više stalno se mogu sakriti pod onom da se radi o usklađivanju sa evropskim zakonodavstvom, što je donekle tačno. Ali još jedna stvar je apsolutno tačna, a to je da je običan građanin Crne Gore, običan potrošač doveden pred prosjački štap zahvaljujući Vladi Crne Gore, a ponajviše

Ministarstvu ekonomije koje je, kako smo to više puta imali prilike da čujemo, postalo ministarstvo stečaja. Odnosno, država koja je dala 181 milion državnih garancija do 2010. godine svim preduzećima koji su sada u stečaju i koja ne zna kako će to da naplati vrlo teško može da se brine o potrošačima, a još manje može da se brine o ljudima koji nažalost zbog svojih sudbina imaju određene hendikepe u ovom slučaju imaju oslabljen vid i nijesu u mogućnosti da čitaju sadržaje na našem pismu.

Tako da moj je apel da jednostavno ukoliko ste se odlučili za neoliberalizam kao koncept, valjda bi trebali da znate da ta teorija, ekonomska teorija podrazumijeva da je konzument, odnosno potrošač, klijent kralj. On je najveći u toj hijerarhiji, on je taj koji ima novac i koji svoj novac koristi kupujući raznorazne proizvode. Ja mislim da ste se vi samo do pola vodili tom logikom, a od pola ste se vodili da zapravo najviši u toj hijerarhiji ili taj nazovimo ga ekonomski kralj bude određeni tajkun, određeni čovjek koji će da ima konekcije sa vrhom vlasti, koji će da stvori određene monopole i koji će na taj način jednostavno potpuno marginalizovati poziciju onog običnog konzumenta. Jer, da bi ovaj zakon imao svoj puni smisao, valjda ljudi trebaju da imaju dovoljno novca da njihova potrošačka korpa bude tolika da je zaista mogu iskorišćavati na pravilan način. Složićemo se da danas to nije slučaj. Složićemo se da ljudi napuštaju Crnu Goru masovno upravo zbog loše ekonomske situacije.

U redu su ovakvi tehnički zakoni. Podržaćete se, treba da se donesu, nije ništa sporno. Ali, mislim da bi vaše Ministarstvo trebalo mnogo više da bude posvećeno stvaranju kvalitetnog ambijenta, povoljnijeg ambijenta. Vi se sa time definitivno ne možete pohvaliti. Gdje su vam 40 hiljada radnih mjesta koje ste obećali? To je pitanje na koje treba da odgovorite. Gdje su vam firme koje ste pomogli, a otišli su u stečaj i nije nigdje na vidiku da se mogu oporaviti? To su teme na koje vi treba da odgovorite. A to da li će sadržaj biti ispisan na ovaj ili na onaj način, oko toga ćete se lako dogovoriti i između sebe, i sa opozicijom, i sa javnošću. Ali, oko suštinskih stvari, zbog toga sam se javio, mislim da sjednica koja je u toku i koja svakako mora da bude završena, privedena kraju služi da bi se jednostavno skretala pažnja sa nekih suštinskih stvari. Ovo nijesu suštinske stvari, niti su oni zakoni koji su bili ranije suštinske stvari. Teško mi možemo da stvaramo društvo rodnoosenzitivno i rodnoravnopravno ukoliko i muškarac ili žena imaju problema ovdje uopšte da zasnuju život, odnosno da zasnuju porodicu i da imamo jedan zavidan, kvalitet života ili kvalitetnu zdravstvenu zaštitu, ili dobar posao koji bi mogao da im obezbijedi kvalitetne uslove života.

Zakon nije sporran. Podržavam ga, ali bih volio ukoliko nađete prostora u završnoj riječi odgovorite na ova malo druga škakljivija i teža pitanja.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Abazoviću.

Riječ ima kolegica Filipović a zatim kolega Labudović.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala Vam.

Predstavnici Vlade, poštovani građani i građanke Crne Gore, poštovane kolegice i kolege.

Svaki građanin Crne Gore se u određenom trenutku nalazi u ulozi potrošača pri kupovini hrane, električnih uređaja, garderobe, planiranju putovanja. Potrošač očekuje da roba koju kupuje, odnosno usluga koju pribavlja ima određeni kvalitet koji podrazumijeva pogodnost za upotrebu robe i djelotvornost usluge, ispravnost, sigurnost i pouzdanost. U cilju zaštite svojih građana, država propisuje zakone kojima se garantuju

osnovna prava potrošača, pravo na zaštitu zdravlja, bezbjednost imovinskih interesa i stara se da se oni sprovede.

Osnovni zakon koji je usvojen nekoliko godina ranije se bavio kraćim rokovima za rješavanje reklamacija, mogućnost izbora, zamjena ili popravki pokvarenog proizvoda i veća ovlašćenja tržišne inspekcije. Cilj ovog osnovnog zakona bio je da zaštiti kupce i omogući im da što brže robu kupljenu s greškom, ili je u garantnom roku pokvarena ili oštećena zamjene novom ili je ako na to pristanu, oprave o trošku trgovine.

Sada su pred nama izmjene i dopune Zakona o zaštiti potrošača i to je, po mom mišljenju, još jedan korak naprijed u cilju jače i efikasnije zaštite potrošača, a ono što smatram da je neophodno je da i dalje treba obučavati i stalno podsjećati građane Crne Gore na to da ih zakon štiti, a da se trgovci pridržavaju novih pravila jer će na taj način izbjeći neprijatnosti i zadržati svoje kupce.

Osnovna ideja izmjena i dopuna Zakona o zaštiti potrošača je da mehanizmi budu lakši i jednostavniji. Ovaj Zakon, po mom mišljenju, nema za cilj da štiti ni potrošača niti da ide na štetu trgovcima, već naprotiv, da uravnoteži odnos između trgovaca i potrošača. Svi oni koji posluju po zakonu apsolutno nemaju problema sa ovim zakonom. Prethodni diskutanti su govorili da se izmjene i dopune Zakona o zaštiti potrošača odnose na to da se moraju odštampati podaci i obavještenja o robi čisto, jasno, razumljivo, da se moraju odraditi na Brajevom pismu za slabovide osobe, da će Ministarstvo ekonomije uraditi Pravilnik koji su to proizvodi. Ono što je meni takođe vrlo značajno što će na robu koju kupujemo biti istaknuto i obavještenje o sadržaju za genetski modifikovane organizme.

Ja ću podržati, odnosno Demokratska partija socijalista podržaće Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačima jer smatram da je neophodan.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolegice.

Kolega Labudović, a zatim neka se pripremi kolega Adrović kao posljednji diskutant.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Kolegice i kolege,

Živa istina je da papir trpi sve i da se na papiru može napisati sve i svašta, doduše, može se napisati i na tarabi, ali se jedan tim povodom prešao.

U našem Ustavu, između ostalog, je zapisano da je građanin neprikosnoveni nosilac suverenosti, a stanje građanskih prava i prava tog neprikosnovenog nosioca suverenosti je na nivou o kome ovom prilikom ne bih. U potrošačkim društvima, koja su rezultat liberalne i neoliberalne ekonomske koncepcije, složiču se sa gospodinom Abazovićem, potrošač je nepisani i nekrunisani kralj. Kralj kome je podređeno sve, njegovim potrebama, njegovim ukusima, njegovim estetskim nadzorima, svemu onome što ga čini podređene su sve moguće i nemoguće industrijske i sve druge usluge, pri čemu se do te mjere nastoji taj nekrunisani kralj zabljesnuti ekonomskom propagandom kako bi mu se zaslijepljenom tim i takvim blještavilom lakše prodao rok za svijeću. Možete da zamislite u kom položaju su oni koji zaista ne vide kad ne vide ni oni koji imaju sasvim ispravne oči i nemaju dioptriju.

Ovdje je govorio kolega Zoran Jelić o stanju sa lijekovima, a ja se sad pitam kome su namijenjeni oni podaci o sastavu lijeka, pa makar ispisani na ne znam kojem pismu. Da li ljekaru koji ga propisuje, ili pacijentu koji ga koristi? Vjerujte, učio sam

latinski u srednjoj školi, kad otvorim polovinu onog upustva, apsolutno ne razumijem. Ali se uvijek oslanjam na činjenicu da je apotekar dužan da me obavijesti o onome što je propustio da me obavijesti moj ljekar. Ali, znate u čemu je problem? Kad su i ljekar, i apotekar, i pacijent prevareni, na način što se danas recimo u Italiji vodi ozbiljna istraga ko je u Crnoj Gori kupio tone i tone falsifikovanih lijekova. Možda su ta uputstva bila ispisana na najprihvatljivijim znacima, jezicima i kako god hoćete, ispoštovan zakon od a do š, ali šta vredi kad je to bio falsifikat?

Prema tome, nije problem, složiću se sa ljudima koji su to ovdje danas rekli o zakonu, jer se u zakon može napisati šta god hoćete. Ali, problem je u tome što je Crna Gora apsolutni uvoznik svega i svačega. U Crnoj Gori se trenutno ne uvozi samo vazduh. Uvozimo kamen, vodu, hranu, sve živo uvozimo. Čija je onda obaveza ispisivanja svih ovih deklaracija pa bilo na Brajevom pismu, bilo na znakovnom jeziku, na jezicima koji su u upotrebi u Crnoj Gori itd? Da li proizvođača koji je u Holandiji, Belgiji, Americi, Italiji, ne znam gdje, distributera koji je negdje u Beogradu ili uvoznika koji je u Crnoj Gori? Ako to ostane ovako, ti neće ništa drugo raditi bez po čitav dan štancovati etikete na onim tačkicama. I kako to isto uraditi sa nizom proizvoda, kako to odštampati na paprikama, na paradajzu?

Prema tome, vratiću se na poziciju u kojoj se nalazi potrošač u Crnoj Gori upravo iz ovih razloga. On jeste kralj, ali on je kralj lbi. A onima koji ne znaju ko je i kakav je kralj lbi, preporučujem da ga odgledaju u fenomenalnom tumačenju pokojnog Zorana Radmilovića.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Nijesam baš toliko star, ali se pokazuje da me pamćenje polako izdaje. Zaboravio sam koleginicu Kalezić. Izvinite. Prije nje će kolega Adrović.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene poslanice, uvaženi poslanici, poštovani građani,

Na dnevnom redu današnje Skupštine imamo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača. Po mom mišljenju, ovo je veoma važan zakon. Osnovni tekst zakona usvojen je krajem 2013. godine. Razlog zbog čega se predlažu izmjene i dopune ovog zakona jeste u činjenici, a to smo danas već u više navrata čuli, da se želi ostvariti i dalji napredak u zaštiti potrošača, a i primjenom ovog zakona pojavile su se određene manjkavosti koje pricinjavaju određene probleme u primjeni određenih članova osnovnog zakona u praksi.

Posebno bih istakao problem koji se javio u primjeni člana 7 stav 4 kojim je propisano da se podaci o robu pored crnogorskog jezika iskazuju u odgovarajućem jeziku koji koriste slabovide osobe, kao i problem u primjeni člana 12 stav 2 zakona, kojim je propisano da se cijena ističe odštampana u jasno vidljivoj veličini koja ne može potrošača dovesti do zablude na koju se robu odnosi, kao i na odgovarajućem znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe. Znamo da ova norma nije zaživjela u praksi. Javio se veliki problem za trgovce čija je djelatnost vršenje usluga. Pomenutim Zakonom o zaštiti potrošača nije definisano kako se i na koji način ističu obavještenja i cijene na znakovnom jeziku. Na taj način se dodatno usložnjava primjena propisa.

Ovaj Predlog izmjena i dopuna Zakona o zaštiti potrošača ja ću podržati iako mi se čini da se ovim izmjenama podjednako štite i potrošač i trgovac, jer se pokazalo da neke norme sadržane u tekstu osnovnog zakona nije bilo moguće realizovati u praksi. Odredbama u članu 7 stav 4 nije precizirano na koji se način na kojim proizvodima ističe

obavještenje cijene na znakovnom jeziku koji koriste slabovide osobe, što izaziva problem u primjeni člana 7 stav 4. Na tržištu su prisutni proizvodi različitih vrsta pakovanja, odnosno ambalaža u koju su smješteni a ima i onih koji se prodaju bez ambalaže ili su proizvodi malih veličina, na kojima je prosto nemoguće napisati sve ovo što je osnovnim zakonom bilo predviđeno. Na ovim proizvodima je nemoguće postaviti cijene i obavještenje o robi na znakovnom jeziku. Prema važećem zakonu, trgovci su morali istaći na svim proizvodima bez izuzetka obavještenje i cijenu. Usljed realne nemogućnosti da to učine i sprovedu tu radnju ulaze u prekršaj. Na taj način implementacija Zakona o zaštiti potrošača stvara određeno opterećenje za trgovca, jer je potrebno označiti sve proizvode. Poseban problem nastaje za trgovce čija je djelatnost vršenje usluga. Jer, usluga kao nematerijalna vrsta proizvoda se ne može cijenom i obavještenjima označiti. Cjenovnik bi u tom slučaju morao da sadrži dodatni katalog objašnjenja na znakovnom jeziku, a sve to dovodi u pitanje sprovodljivost ove norme.

Članovima 4 do 7 vrši se dopuna u članovima u kojima se uređuje nadzor i kaznene odredbe. Osnovnim rješenjem Zakona o zaštiti potrošača nije određeno rješenje kako se i na koji način ističu obavještenja i cijene na znakovnom jeziku. Zbog svih ovih propusta u osnovnom tekstu, komplikuje se primjena propisa. Iz razloga o kojima sam govorio usvajanjem predloženih izmjena Zakona o zaštiti potrošača bi se značajno olakšao posao trgovcima jer bi se smanjile barijere koje su u osnovnom tekstu Zakona o zaštiti potrošača evidentne i predstavljaju dodatno opterećenje privredi.

Usvajanjem predloženih izmjena prestala bi obaveza trgovca da cijenu ispisi na Brajevom pismu, a ta norma je sadržana u članu 12 stav 2. Dao bi se rok Ministarstvu ekonomije da u periodu od tri mjeseca pripremi pravilnik sa listom proizvoda i načinom njihovog označavanja znakovnim jezikom koji koriste slabovide osobe. Zbog potrebe da se položaj ranjivih društvenih grupa očuva i da se stvori mogućnost da trgovci mogu zakon da sprovedu, ja ću dati podršku predloženim izmjenama Zakona o zaštiti potrošača. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Adroviću, hvala.

Posljednji diskutant prijavljen redovno gospođa Kalezić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani predstavnice ministarstva, da počnem od toga, gdje Vam je ministar. Pitam Vas gdje je ministar.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Koleginice ja ću da kažem. Ministar mi je rekao da ima neku potrebu, očekujemo ga.

JELISAVA KALEZIĆ:

Da Vam kažem, ja ne želim nikoga da maltretiram, ali imam veoma važno pitanje na koje ministar treba da odgovori ili da ne odgovori.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U potpunosti Vas razumijem i podržavam i stalno sam na tom fonu.

JELISAVA KALEZIĆ:

Dakle, načelno smatram da je imalo razloga i prošle godine kad smo usvajali ovaj zakon čije se izmjene i dopune sada predlažu da to bude Zakon o pravima potrošača. Na tom fonu je rekao i kolega Labudović. Zaštita potrošača je samo jedan dio u ostvarivanju prava potrošača. Prava potrošača su mnogo šira. Ovim zakonom to nije regulisano, svedeno je praktično na eliminisanje incidentnih slučajeva i nekih poteškoća. Zašto tražim ministra? Zato što koliko se sjećam u ranijem tekstu zakona nije bilo riječi o genetski modificovanim organizmima. U izmjenama i dopunama zakona, u predloženim članovima 4 i 6 na mala vrata se uvode genetski modificovani organizmi.

Gospodine ministre, ponoviću pitanje za Vas - Kada je Crna Gora i kojim zakonom, ne sjećam se da ga je ova Skupština usvajala i usvojila, dozvolila upotrebu genetski modificovanih organizama u ishrani, kozmetici i tako dalje? Nadam se da ću dobiti odgovor, a upućujem sve prisutne i sve koji slušaju ovo da se ovdje u predloženim izmjenama koje nijesu velikog obima u dva nova člana pominju genetski modificovani organizmi. To je nešto što zahtijeva posebnu raspravu. To nema veze sa zaštitom potrošača. To ima veze sa politikom Crne Gore, to ima veze sa ozbiljnim naučnim raspravama koje se vode svuda u svijetu. Šta se krije iza genetski modificovane hrane i kako velike kompanije, zna se koja je najveća, ja neću ovom Parlamentu da je pominjem iz prostog razloga da zaštitim ovaj Parlament i Crnu Goru, jer to su planetarni vampiri koji isisavaju zdravlje, isisavaju snagu iz naroda prodajući genetski modificovane namirnice. I fingirajući naučne dokaze da to nije opasno i nastojeći i uspijevajući da učutkaju ozbiljne naučnike koji dokazuju suprotno. Ako je nekome promaklo pa je nešto prepisivao iz nekih akata Evropske unije, pa nas tu ujednačio kao da budemo ovako "in", onda molim vas, da se ne igramo toga, nego vidite se u Ministarstvu, povucite ovo sve pa da vidimo zbog čega vi ovo radite.

Još nešto, gospodine ministre, nadam se da ćete mi odgovoriti ili Vaš saradnik. Sada ću rizikovati ili da pokažem jedno veliko neznanje, a sumnjam da je to slučaj, ili da izrazim jedno veliko čuđenje. Ovdje je korišćen izraz više puta u obrazloženju znakovni jezik koji koriste slabovide osobe. Slabovide osobe koriste Brajevo pismo ili Brajevu azbuku. Znakovni jezik, koliko je meni poznato, koriste gluvonijeme osobe. Moguće je da postoje određeni znaci, određeni simboli, reljefni koji se taktilno mogu očitati, ali to nije Brajevo pismo. Želim objašnjenje. Ovo je zvaničan akt koji je došao u Parlament i gdje se na više mjesta izričito kaže - označavanje znakovnim jezikom koji koriste slabovide osobe. Slabovide osobe ne mogu vidjeti znake, jer bi onda čitali ono što je napisano. Svako slovo je znak. Slabovide osobe taktilno dešifruju ono što je na Brajevom pismu, ili pak određene simbole koji su reljefno dati. Tražim objašnjenje, jer prosto nejasno je šta se ovdje htjelo saopštiti i kako onda da se obavežu trgovci, kakav je to znakovni jezik koji koriste slabovide osobe. Meni nije poznato. Dakle, rizikujem da pokažem ogromno neznanje u svojim godinama, ali tako stvari stoje.

Još nešto kratko. Prijateljica mi je rekla ovako - kupila sam peglu, donijela kući. Naravno, tamo se uključi i pokaže lampica da radi, donesete kući i pegla ne radi, ne grije. Hladnom peglom nećete uraditi ništa u svrhe peglanja. Može da služi kao hladno oružje, je li? Dakle, vratila se istog dana u prodavnicu sa računom. Znete li kakav je odgovor dobila? Nemamo više, ostavite peglu i ostavite račun, pa kad stigne daćemo. A novac? Niko ne pomišlja da vam vrati novac. E to su prava potrošača zato što potrošač ima pravo i da se predomisli svuda u svijetu. Prva je to uvela Amerika, ovo što je rekao kolega Labudović, ne da imate pravo da se predomislite toga dana, imate pravo da se predomislite nakon 15 dana, vratite i kažete - ne, molim vas uzeću nešto drugo ili molim vas, vratite mi novac. To su možda pretjerivanja, a možda i nijesu, ali je činjenica da se mi bavimo samo zaštitom od mogućih podvala, nažalost, koje su rezultat monopola. A

sad ako možete da mi odgovorite na ova dva pitanja, odgovorite. Ako ne, onda ćemo dalje o tome pričati.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Danas u Evropi se najviše vodi polemika između sporazuma kojeg treba da potpiše Evropska unija i Sjedinjene Američke Države oko modifikovane hrane. Monstrumi koje Vi s pravom nazivate će pomesti poljoprivredu Evropske unije. Ne može piletina da košta 1,5 euro nikako osim ako nije modifikovana. U tome je jedan od velikih problema. Znači, to je problem i Evropske unije da bi ona izašla iz ekonomske krize. Naši mediji, znači, svi gdje sam putovao o tome pričaju, polemiku sve, pa i parlamenti, riječ ne progovaraju o tome. To su naši mediji neki.

Ministre, znači da ne bi sad izazvali čudo u završnoj riječi, da koristite institut polemike. Možete li da odgovorite kolegici Kalezić, pa onda završna riječ da nikoga ne pominjete? Ne znam kako ćete tu završnu riječ poslije ovolike diskusije i vaše potrebe, jer ste odsustvovali, ili da to napravimo u nekoj formi drugoj da odgovorite konkretno pa ćemo dati i poslanicima da odgovore?

Ne može tako, ja vodim. Postoji po Poslovniku.

Ajde, odgovorite kolegici Kalezić.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ja nijesam taj koga treba da opominjete da ne zloupotrebljava završnu riječ.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Razumijete li da moram da napravim ravnotežu?

Ako nekoga pomenete u završnoj riječi, ja ću dati i njemu riječ.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ako hoćete da napravite ravnotežu, onda opomenite ostale kolege poslanike da tokom diskusije ne koriste svoje pravo protiv mene, a ja ga nijesam nikad iskoristio u završnoj riječi.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Davao sam Vam priliku, ali ste imali priliku da polemishete. Ja uvijek dajem, ja volim kad ima polemika normalna.

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

I ja pogotovo kad je konstruktivna, a ova zaista mislim da jeste.

Dakle, što se tiče genetski modifikovane hrane, potpuno se slažem sa svim navodima koji su rečeni. Očekivao sam ako bude komentara na tu temu, da će biti komentar u formi pohvale što smo u kontekstu ovoga zakona koji se ne bavi tom problematikom normirali i ovu vrstu delinkventnog ponašanja ukoliko ga bude. Inače dijelim stavove koji su izrečeni po pitanju genetski modifikovane hrane i ohrabrujem da se otvori rasprava sa aspekta bezbjednosti hrane i siguran sam da ćete sve odgovore mnogo detaljnije dobiti sa relevantne adrese po tom pitanju. Mi smo samo napravili dodatno normiranje koliko je bilo to moguće u okviru ovoga zakona.

Što se tiče drugog pitanja koje se odnosilo na znakovni jezik, odnosno Brajevo pismo, znakovni jezik je, slažem se i razumijem dilemu koju ste iznijeli, unešen u zakon amandmanskim djelovanjem tokom prethodne iteracije kada se usvajao zakon. Sada mi radi preciznosti umjesto termina "znakovni jezik" koristimo "Brajevo pismo". Mada

imamo tumačenja da se zna šta je znakovni jezik, ja nisam ekspert. Znakovni jezik je i ko slabo vidi i kod osoba koje slabije čuju, da bi se s tog aspekta to znalo, ali smatramo da je precizniji termin Brajevo pismo koji se koristi za slabovide osobe i time ga uvodimo u zakon, odnosno eliminišemo iz prethodnog zakona koji je unešen u najboljoj namjeri, siguran sam, ali u tom dijelu neprecizno, amandmanskim djelovanjem. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala Vam.

JELISAVA KALEZIĆ:

Ja bih vas vrlo rado pohvalila kad god se pruži prilika, jer iz konteksta se uopšte ne vidi da genetski modifikovani organizmi ne mogu da uđu i budu na raspolaganju našim potrošačima, ili ih mi svi srećni zadovoljni već koristimo a da to ne znamo. Prema tome, pročitacu ovo što ste ponudili u članu 4 i u članu 6.

Član 4 - na robu i u prometu nije istaknuto obavještenje o robu ili nije istaknuto obavještenje o sadržaju GMO, odnosno genetski modifikovanih organizama ili istaknuto obavještenje o robu nije propisane sadržine. Dakle, dato ovako, svako ko čita što je napisano, vrlo je slično i u članu 6, čita da je to nešto što se podrazumijeva da je dozvoljeno u Crnoj Gori, jer inače bi stajalo kao posebno - genetski modifikovani organizmi nijesu dozvoljeni ni u kakvom obliku za upotrebu u tim i tim. To je ono kako ja stvari vidim. A neću se složiti da ovdje kaže da će time potrošač da bude zaštićen što piše da postoje genetski modifikovani organizmi korišćeni u tom proizvodu. To piše ovdje.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala Vam, kolegice Kalezić.

Znate li što je jedino korisno u svemu ovome? Što se svako vraća svojoj okućnici da pomalo proizvodi za domaće potrebe. Znači, em ima hranu, em ekonomski malo, em mentalno, em fizički. I ja sam usadio prvi put u životu džak krtole, 25 kila za šest, sedam famelja.

Ministre, završnu riječ. Završite da nikoga ne pomenete a sve da rečete.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ne samo da neću da pomenem, nego neću ni eksplicitno da prozvedem osnovu za polemiku, jer zaista doživljam da to jeste u kontekstu parlamentarnog fer pleja.

Generalna opaska, čuli smo nekoliko puta da u određenim sistemima i društvima potrošač je neprikosnoveni, apsolutni krunisani ili nekrunisani na kralj itd. S time se slažem apsolutno i to nije nikakav ekskluzivitet privreda koje se mogu okarakterisati kao neoliberalne, nego je to osnovni mehanizam funkcionisanja u svakoj tržišnoj privredi, uključujući i socijaldemokratije i liberalne demokratije i one koje se nazivaju, u žargonu, neoliberalne, jer šta je neoliberalizam nego podgrupa liberalizma koju je neko prozvao imajući u vidu vrlo praktičnu izvedbu određenih politika od strane MMF-a i Svjetske banke koje su nazvane vašingtonski konsenzus. Dakle, MMF i Svjetska banka su se trudili da sprovedu liberalne politike. Donijeli su set mjera koji je kasnije prozvan neoliberalizam, a nešto kasnije neoliberalizam se koristi kao kletva za sve što nije adekvatno u određenom sistemu. Tako da mislim da bi preciznija formulacija bila da je kupac, kako je rečeno, kralj u svakoj tržišnoj ekonomiji, a to je mnogo opširniji obuhvat nego što je tržišna ekonomija, nego što je liberalna ekonomija i postoji samo jedan mehanizam kako kupac može da dođe do takvoga statusa, a to je konkurencija.

Dakle, kad pričamo o slobodnom ulazu na tržište, kad pričamo o poreskim zakonima, kad pričamo o carinskim zakonima, o slobodnim sporazumimima, o slobodnoj trgovinskoj razmjeni itd, to su momenti kad obezbjeđujemo konkurenciju i time stvaramo osnovni osnov, glavni osnov da naš potrošač bude zaštićen i to su jednostavno postulati tržišnih ekonomija. Dakle, konkurencija je jedina ta koja može to da sprovede.

Zakon koji imamo danas na raspolaganju je zakon koji predstavlja dodatak na ovo funkcionisanje u smislu izbjegavanja prevarnih radnji, u smislu izbjegavanja lažnog oglašavanja, u smislu zaštite potrošača od ovakvih ponašanja na koja ste ukazali.

Ako govorimo o današnjem zakonu, mi danas govorimo samo o popravci jedne plemenite ideje koja se začela u parlamentu - zaštititi slabovidih osoba koja je, po našem mišljenju, napravljena nespretno jer je dovela do toga da ne može da bude primijenjena, ne može da bude primijenjena na način da svi drugi potrošači, uključujući slabovide budu ugroženi. Tako da danas pravimo tu, neću da kažem, ispravku, dodatak kada će, gdje se Ministarstvo ekonomije obavezuje da će ono što su ideje iz ovoga amandmana biti pretočeno na najvećoj mogućoj mjeri u tome ćemo imati komunikaciju sa udruženjima slabovidih osoba i svima onima na koje se ovaj zakon primjenjuje. Zaista mislim da dobar postulat i izgradnja dobre regulative uvijek razgovarati sa onima na koje se odnosi.

Što se tiče primjedbi izvještavanja novih institucija, itd. koje su iznešene, imam ih i ja. Jednostavno ovo je jedan od onih zakona kao što je Zakon o regionalnom razvoju kada ingerencije sprovođenja zakona se ne nalaze na jednom mjestu u sistemu. Nalaze se na mnogo mjesta u sistemu i znamo da bi sistem navikli da funkcioniše treba uvijek izvjesno vrijeme. Jedino što mogu da vas pozovem da i vi i mi zajedno pravimo pritisak na ono koji ne izvršavaju svoje zakonske obaveze. Ne govorim da se radi o bilo kakvim kriminalnim radnjama. Govorim da se radi o obavezi izvještavanja, na primjer, od strane određenih opština, od strane i vladinih agencija, to je naš posao, od strane privrednih komora itd. Ovo je jednostavno vid ponašanja na koji treba da se naviknu svi u sistemu uključujući i potrošače.

Rekli ste da postoje samo četiri tužbe i to je neđe na ovome tijelu za arbitražu, i to je neđe odjek očekivanja kakva postoje od toga tijela. Vjerujem ako bude funkcionisalo kako treba, a funkcionisaće kako treba ako mu mi udahnemo ovdje tu vrstu ohrabrenja, obaveze i odgovornosti da će toga biti sve više. Jednostavno ljudi treba da prepoznaju da imaju prava i kako ta prava mogu da budu zaštićena.

Što se tiče velikog broja povreda prava koje su navedene danas, svi vjerujemo da se svi mi u dnevnom životu srijećemo sa tim situacijama i ovim zakonom ne ovim današnjim amandmanima, nego uopšte ovim zakonom, definisana je sva pravna i zakonska infrastruktura da te stvari budu zaštićene i sankcionisane i kroz funkcionisanje i tržišne inspekcije i organa za zaštitu potrošača itd. Zato vjerujem zaista da možemo se složiti da je ovo jedan korak u izgradnji infrastrukture za proces zaštite potrošača u Crnoj Gori. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem, ministre.

Konstatujem da je pretres završen. Vidimo se naknadno.

Ministre, Vi ste opet. Sljedeća tačka je Vaša na dnevnom redu, ali za šest dana.

26. isplanirajte svoje vrijeme.

Šutra, uvažene kolege, imamo studentski parlament. Svako dobro i doviđenja.

26.05.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege,

Prelazimo na objedinjeni pretres o desetoj i jedanaestoj tački dnevnog reda, i to o Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha i Predlogu zakona o izmjeni Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: Ministar Branimir Gvozdenović i Ivana Vojinović, direktorka Direktorata za životnu sredinu i klimatske promjene.

Izvjestioci odbora su: Zakonodavnog odbora Luidž Ljubo Škrelja i Emilo Labudović, a Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje doktor Predrag Sekulić i doktor Filip Vuković.

Otvaram pretres i pitam ministra Gvozdenovića, da li želi da da' dopunsko obrazloženje. Izvinite, ministre, objedinjeno obrazloženje za obadvije tačke dnevnog reda. Hvala vam.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Uvaženi Simoviću, uvaženi poslanici, uvaženi građani,

Danas ćemo voditi raspravu o ova dva zakona, Zakon o zaštiti vazduha, koji sa paketom pratećim podzakonskih akata, kojih ima preko 12, predstavlja jedan od najuređenijih u oblasti u okviru zaštite životne sredine, koji je na vrlo visokom stepenu usklađenosti sa odgovarajućim propisima Evropske unije. To zapravo znači da su o kvalitetu vazduha brine na istovjetan način, kao i u razvijenim zemljama Evrope, počevši od redovnog praćenja kvaliteta vazduha izvještavanja javnosti relevantnih međunarodnih tijela, donošenja politika i mjera za smanjenje zagađenja vazduha u skladu sa zahtjevima Evropske unije.

Predložene izmjene i dopune donose unapređenje postojećeg teksta Zakona o zaštiti vazduha, kojim se uvažavaju preporuke iz projekata unapređenju poslovne ambijente i da bi se otklonili problemi u primjeni zakona da bi se omogućilo dalje usklađivanje sa propisima Evropske unije, naročito sa propisima koji su donijeti nakon stupanja na snagu ovog zakona, koji je bio 2010.godine. Da bi se u zakonodavnom okviru prepoznale institucionalne promjene i da bi se obezbijedio pravni okvir za funkcionisanje novih jedinica sistema za upravljanje kvalitetom vazduha, to je mreža za praćenje polena.

Preporuke iz projekta o unapređenju poslovnog ambijenta, preporučena je određena rješenja, kako bi se privrednim subjektima omogućila efikasnija saradnja sa organima uprave, vezano za zaštitu vazduha. Na primjer, postrojenjima koja su u procesu u procjeni uticaja na životnu sredinu dobila saglasnost na elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu, kao i postrojenja koja dužna da pribave integrisanu dozvolu, eliminisana je obaveza pribavljanja dozvole za emitovanje zagađenih materija u vazduhu. U skladu sa ovim preporukama određene nadležnosti administrativni postupci su preciznije definisani nego što je to bilo zakonom od 2010.godine.

Imajući u vidu da je praksa država članica Evropske unije, kao i država u okruženju da se praćenje kvaliteta vazduha u nacionalnoj mreži uspostavi za praćenje kvaliteta vazduha u skladu sa Direktivom broj 2008/50/EC, smatramo ovu djelatnost od javnog interesa.

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha utvrđen je javni interes za vršenje ove djelatnosti. Shodno tome nadležnosti za praćenje kvaliteta vazduha ovjerena u akreditovanoj laboratoriji koja je do sada vršila sve poslove na osnovu Uredbe o provjeravanju dijelu nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine.

Zbog konstantnog unapređenja evropskog pravnog okvira u ovoj oblasti neophodno je bilo proširiti pravne osnove za donesene podzakonske akte kojim je potrebno ugraditi iz evropskog zakonodavstva da bi se postiglo dalje usklađivanje sa propisima Evropske unije.

Prilikom izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha eksperti Evropske unije obavili su detaljnu provjeru usklađenosti Zakona sa ključnom direktivom o kvalitetu vazduha i čistim vazduhom u Evropi i sve dobijene preporuke ugrađene su u predloženi tekst koji je sada u potpunosti usklađen sa ovom direktivom i sugestijama koje smo dobili od evropskih eksperata.

Važno je istaći da se ovim izmjenama i dopunama mreže za praćenje kvaliteta vazduha uspostavlja stanica za praćenje alergnog polena. Sredstva za uspostavljanje monitoringa alergnog polena obezbijedena iz donatorskih sredstava, a obavezu praćenja koncentracije polena u vazduhu preuzeće Agencija za zaštitu životne sredine. Time će podaci o kvalitetu vazduha koji su od prošle godine dostupni u realnom vremenu na internet stranici i dostupni svim parametrima biti dodati i ovi parametri koji su vezani za plem, što je od izuzetnog značaja, naročito za osjetljivosti ove populacije. Siguran sam da ćemo u raspravi razmijeniti određene informacije i zajedno sa svojim saradnicima biti spreman da odgovorim na sva vaša interesovanja i pitanja.

Drugi zakon koji je predmet današnje rasprave jeste izmjene Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine kojim se uređuju uslovi i postupak izdavanja integrisane dozvole za postupanje aktivnosti koju mogu imati negativni uticaj na zdravlje ljudi, životnu sredinu i materijalna dobra, vrste aktivnosti, postrojenja, nadzor i druga pitanja od značaja za sprečavanje i kontrolu zagađenja životne sredine.

Na osnovu člana 30 zakona, Vlada Crne Gore je na sjednici od februara 2012.godine donijela program usklađenosti pojedinih privrednih grana sa Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine. Ovim programom propisani su rokovi usklađivanja i pojedinih privrednih grana sa odredbama Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine. Članom 30 ovog zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine propisano je da se postrojenja i aktivnosti i operator koji je dužan pribaviti dozvolu najkasnije do januara 2015. godine, u skladu sa programom. Operator je dužan da podnese zahtjev za izdavanje dozvola najkasnije godinu dana prije roka utvrđenih programom, jer godinu dana od prilike je i rok u kojem agencija treba da sagleda kompletnu dostavu dokumentacije. Ovo je samo upustvo o tom dosta složenom procesu kako se izdaje integrisana dozvola, koji su sve to elementi i ovo predstavlja u stvari jedan formular, jednu formu koju treba da ispune privredni subjekti koji bi trebali da riješe ovo pitanje.

U Crnoj Gori je definisano deset kompanija koje to treba da urade. Na primjer, u Srbiji je to nešto oko 200 kompanija. U periodu od 2012. do 2015. godine od deset kompanija dvije više ne proizvode štetne materije, jer više nijesu u funkciji, znači, tri su kompanije dobile dozvolu, a tri kompanije, najznačajnije kompanije sa aspekta zagađenja, ali i sa određenih ekonomskih elemenata to je Kombinat aluminijuma, Termoelektrana i Željezara. Bili su podnijeli određenu dokumentaciju koja im je vraćena na doradu, zbog toga što nisu bili ispunjeni svi elementi koji su bili jasno propisani ovim upustvima i zakonima. Termoelektrana, agencija nije zauzela do kraja potpun stav oko tog pitanja zbog toga što je evropska zajednica propisala određena pravila za slična, da tako kažem, postrojenja kao što je Termoelektrana za projekte koji su počeli da rade prije 30-tak godina. Ona je definisala posebni režim rada u narednom periodu, to je periodu od 2018. do 2023.godine, gdje bi proizvodnja iz takvih postrojenja u evropskim okvirima treba da se svede na od prilike duplo manji broj časova rada nego što sada to radimo.

Na primjer, projektovano rad Termoelektrane jeste od nekih 7 800 sati godišnje optimalno realno radi između šest i šest i po hiljada, propisima koje sugeriše Evropska unija, energetska zajednica jeste da bi rad u tom periodu pet, šest godina bio nešto oko 20 000 sati. Sada resorno ministarstvo zajedno sa Elektroprivredom i Regulatornom agencijom na osnovu konsultacija sa energetsom zajednicom treba da zauzme stav oko tog pitanja.

Što se tiče Kombinata aluminijuma, takođe je to odloženo pitanje u Agenciji za životnu sredinu dok se ne završi proces privatizacije i dok se precizno ne definiše program usklađivanja kombinata sa potrebama ovog zakonskog rješenja. Iz tog razloga poštujući i praksu koja je vezana za naše okruženje predloženo je da se rok od 2015.godine pomjeri na 2020.godinu. Mi kao Ministarstvo životne sredine više bi voljeli da je sve to završeno u ovom periodu, ali uvažavamo realnost. U Srbiji je na primjru od 196 postrojenja samo deset kompanija dobilo dozvolu i oni su donijeli takođe slično rješenje koje je vezano za odlaganje ovog roka od pet godina. Takođe, slično je i evropska praksa, samo 50-tak posto od ukupnih postrojenja u Evropskoj uniji uspjelo je da realizuje ovu integrisanu dozvolu. Smatramo da ovaj zakon treba uraditi poštujući realnosti i situaciju u kojoj se nalazimo, ali dodatnim mjerama, programima i ostalim stvarima ne treba da čekamo 2020.godinu. Treba da uradimo sve što je moguće da se što prije riješi i smanje zagađenja od ovih velikih industrijsko energetskih objekata koj su vezani za Crnu Goru. Siguran sam da ova zakonska rješenja mogu da omoguće efikasnu realizaciju, ali je ključna stvar ne čekajući krajnje rokove za njegovu realizaciju. Programi moraju da se donose mnogo brže nego što, možda čak, propisuju ova zakonska rješenja i moramo energično da se suprostavimo u slučaju nepoštovanja tih rješenja kao što je bilo u nekom prethodnom periodu. Hvala vam lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru Gvozdenoviću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ?

Ne. Hvala.

Predlažem da počnemo sa prvim krugom diskusije i zamolio bih kolegu Sekulića da uzme riječ u ime kluba poslanika Demokratske partije socijalista.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre, gospođo Vojinović, uvažene kolege,

Dozvolite mi prije svega da izrazim zadovoljstvo što iz dana u dan imamo sve veći broj građana u Crnoj Gori koji se bavi ekološkim problemima, imamo sve veći broj nevladinih organizacija i bez obzira što ponekad imamo dijametralno različita mišljenja kada su ove teme u pitanju, mislim da je dobro da građani razmišljaju kada je u pitanju zaštita životne sredine, čini mi se da je to interes svakog od nas ponaosob. Naravno, u tom razmišljanju bilo bi dobro kada bi vodili računa o tome da u jednom velikom dijelu životna sredina zavisi od svih nas, od našeg ukupnog ponašanja ako govorimo o komunalnom otpadu do onih uobičajenih plastičnih kesa koje odlažemo gdje stignemo. To je za neke druge zakone i za neke druge teme.

Kada govorimo o zaštiti vazduha znam da je ovo korak naprijed u zakonodavnoj infrastrukturi, jer bez obzira što smo i do sada imali dobru saradnju sa Agencijom za kontrolu vazduha Evropske unije i što smo i do sada dostavljali njima podatke svake godine koji su se ticali kvaliteta vazduha u Crnoj Gori, dobro je da danas govorimo i o tome da ćemo imati i zakonsku obavezu da to radimo.

Naravno, kada govorimo o zagađivanju vazduha, prije svega, imamo u vidu industrijske objekte, ali ne treba zaboraviti ni ona obična mala, uslovno govoreći, zagađenja kada govorimo o motornim vozilima. To pokazuju ispitivanja koja se odnose na mjerne stanice u Podgorici da nekada ta zagađenja mogu da budu iznad onoga što je normala u običajnim danima kada se spoje klimatski uslovi sa jedne strane i sa druge strane kada možda nekada bez potrebe koristimo naše putničke automobile. Naravno, kada bi imali ovu ekološku svijest vjerovatno bi smo, a o tome smo već negdje razgovarali u nekom drugom povodu, vjerovatno bi smo neka industrijska postrojenja koja smo radili prije više decenija radili na drugim mjestima. Naravno i dan danas svi mislimo da Kombinat aluminijuma nije mjesto na obodu Podgorice i na početku Zetske ravnice na obali rijeke Morače, ali ono tu radi već nekoliko decenija. Sada kada govorimo o tome da li treba rješavati ekološke probleme na način na koji je to svojstveno zemljama Evropske unije, na moderan način, prije svega ulažući novac za rješavanje pitanje crvenog mulja ili treba zatvoriti Kombinat aluminijuma, ipak sam za to da pokušamo da ekološki problem riješimo onako kako to rješavaju razvijene industrijske zemlje.

Ne treba zaboraviti da je danas Evropa čisti kontinent makar zbog više faktora, ali svakako u jednom dijelu zbog ekonomske krize a u drugom dijelu zbog činjenice da je u Evropi cijena energenata veoma skupa sa jedne strane, a sa druge strane visoka je i cijene radne snage, tako da se industrijska postrojenja presele na neke druge lokacije gdje je mnogo jeftinija i radna snaga i energija. Govorim o Africi, Latinskoj Americi i Aziji. Kada je Crna Gora u pitanju, čini mi se da je fokus javnosti na nekoliko industrijskih postrojenja. Tu mislim na Kombinat aluminijuma, Željezaru i mislim na ono što se dešava u Pljevljima zajedno sa radom Termoelektrane i sa radom malih ložišta. O Pljevljima ćemo razgovarati tokom naredna dva dana na sjednici odbora. Mislim da će biti prilike da o situaciji o Pljevljima razgovaramo i na sjednici skupštine, kada budemo ponovo u plenarnom sazivu kada budemo otvorili samu ovu tačku dnevnog reda, ali ipak ne treba zaboraviti da je veliko pitanje na koji način treba riješiti zagađenje.

Samo da pokušam da otvorim ovu temu na osnovu onoga što smo već imali prilike da čujemo na sjednicma odbora od ljudi koji se nešto više razumiju kada je u pitanju ova oblast. Ne treba zaboraviti da je spoj svega od klimatskih uslova do onoga što je lokacija Termoelektrane, ali isto tako i korišćenje malih i srednjih ložišta u smom gradu u Pljevljima doprinijelo tome da nivo zagađenja bude nešto veži nego što je to uobičajeno. Na žalost takva situacija je već godinama. Cijenim da smo veoma dobro svjesni da rješenje ovog problema možemo tražiti u dva pravca izgradnjom drugog bloka Termoelektrane. Ne treba zaboraviti, kada je rađen prvi blok da je infrastruktura napravljena za dva bloka i da danas postoji nešto više od 30% te infrastrukture za izgradnju drugoga bloka s jedne strane i sa druge strane treba težiti u toplifikaciji Pljevalja. Naravno, da li će ta toplifikacija biti vezano za izgradnju drugog bloka Termoelektrane s jedne strane ili će se to raditi onako kako je to prelagala lokalna samouprava na čelu sa uvaženim kolegom gospodinom Filipom Vukovićem, da se to radi sa postrojenjima na bio masu, to je već nešto što će se odlučivati u narednom periodu, ali kažem još jedanput, građani Pljevalja su veoma dobro svjesni da pored benefita koja je donio i Rudnik uglja i Termoelektrana sa jedne strane, govorim o razvoju Pljevalja, sa druge strane pitanje čistog vazduha jeste pitanje koje se mora urgentno rješavati. Kažem još jedanput, nije ga lako riješiti, ali čini mi se da već sada nadziremo nešto što je moguće rješenje ovog problema.

Naravno, kada je u pitanju Kombinat aluminijuma, tu je situacija nešto drugačija i kad je u pitanju Željezara, iz prostog razloga što je i do sada ulagan veliki novac da se smanji emisija zagađenja kada je u pitanju vazduh. Ali, sa druge strane kažem još

jedanput ne treba zaboraviti da Država Crna Gora već godinama ulaže veliki novac da bi riješila ono kada su u pitanju ekološki problemi. Ne treba zaboraviti i da je u vrijeme ekonomske krize Crna Gora uložila više od 100 miliona na rješavanju pitanja otpadnih voda na Crnogorskom primorju kako bismo ipak imali i zadržali tu prednost čistoga mora u odnosu na neke druge turističke destinacije.

Takođe, ne treba zaboraviti da je novac uloženu i u izgradnju novih deponija. Isto tako ne treba zaboraviti da pod sredstvom Svjetske banke i njihovog kredita ćemo rješavati pet crnih ekoloških tačaka od kojih se dvije nalaze u Pljevljima, jedna u Nikšiću, jedna u Podgorici i pitanje grita u Herceg Novom, odnosno u Bijeloj. Tako da ono što zaista vjerujem da je svim građanima dobro poznato, a vjerujem da to dobro znaju i da to dovoljno dobro zna i nevladin sektor jeste da se Vlada Crne Gore i ukupno Država Crna Gora bavi rješavanjem pitanja ekoloških problema, sa jedne strane i sa druge strane moramo da budemo svjesni činjenice da se mnogi od tih problema ne mogu riješiti tako lako i ne mogu riješiti u kratkom vremenskom periodu. Ali, kažem još jedanput, država koja je spremna da u vremenu ekonomske krize uloži stotine miliona eura na rješavanje ovih problema, zaista se ne može reći da ne vodi računa o svim svojim građanima.

Naravno, ne treba zaboraviti da smo na putu ka Evropskoj uniji. Na tom putu ćemo uskoro nadam se otvoriti poglavlje 27 koje se tiče zaštite životne sredine i na neki način ćemo ući u nešto dinamičnije i nadam se i uz pomoć IPA programa Evropske unije u rješavanje ovih problema.

Dozvolite da kažem da je to jedno od najzahtjevnijih poglavlja po mom mišljenju bez obzira što se sada bavimo vladavinom prava ili što ćemo sutra otvoriti neka pitanja koja se tiču kvaliteta kontrole hrane i poljoprivrede, ali čini mi se da je poglavlje 27 rekao bih najzahtjevnije poglavlje u pregovorima sa Evropskom unijom, ali ono što jeste dobra stvar jeste da smo makar kad je u pitanju zakonodavna infrastruktura, to pokazuju i zakoni koji se nalaze danas na našim stolovima, znači da ako je u pitanju infrastruktura zaista smo zabilježili veliki napredak i rekao bih da u tom dijelu nećemo imati problema, ali čeka nas veliki dio posla u dijelu rješavanja konkretnih problema kada je u pitanju ekologija.

Naravno, da ne zaboravim, znači sve zemlje Evropske unije koje su sada članice su prošle kroz ovu fazu i ne treba zaboraviti da je u svim zemljama Evropske unije posebno onih koje su primane u zadnjih 10 godina napravljen određen period, odnosno napravljen je snimak stanja s jedne strane, a sa druge strane napravljen je i kalendar "Hodogram događaja" i da se često pitanje ekologije i rješavanja najurgentnijih ekoloških pitanja nekad odlagao i nakon prijema u Evropsku uniju, iz prostog razloga što su i u Evropskoj uniji veoma dobro svjesni da je za ova pitanja potrebna velika sredstva. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Sekuliću.

Zamolio bih kolegu Bojovića da uzme riječ.

Izvolite, kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolege, poštovani građani,

Mislim da je dobro što danas na objedinjen način raspravljamo o ova dva zakona, jer upravo objedinjena rasprava ova dva zakona može da stavi do znanja javnosti do

koje mjere apsurdna je ova Vlada dovela politiku zaštite životne sredine koju navodno vodi.

Prvi zakon o kome danas raspravljamo je Zakon o zaštiti vazduha, a objedinjeno, dakle, sa tim zakonom raspravljamo i o Zakonu o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine kojim se do 2020. godine produžava rok do kada najveći industrijski zagađivači trebaju da usklade svoje poslovanje sa ekološkim standardima i pribave takozvanu integrisanu dozvolu. To znači da mi danas imamo situaciju da raspravljamo o dva zakona, prvi, dakle, Zakon o zaštiti vazduha i drugi zakon koji postoji u odredbi koju nosi potpuno obesmišljava ovaj prvi zakon. Obesmišljava do kraja osnovnu svrhu donošenja ovog prvog zakona, Zakona o zaštiti vazduha.

Dakle, vidimo da je ovaj zakon koji je ključni, o kome će se danas najviše raspravljati, kojim se do 2020. godine dozvoljava da bez bilo kakvih posljedica najveći industrijski zagađivači, najveća industrijska postrojenja imaju rok do 2020. da pribave integrisanu dozvolu i usklade svoj rad sa evropskim standardima. Dakle, oni mogu da nastave do 2020. bez bilo kakvih posljedica da zagađuju životnu sredinu. Ovo je jednostavno odredba kojom se dozvoljava Kombinat aluminijuma, Željezari, Termoelektrani Pljevlja da nastave da truju građane koji žive u njihovom okruženju.

Zakon o zaštiti vazduha služi očigledno zamajavanju javnosti, a Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine služi isključivo interesima vlasnika najvećih privrednih subjekata koji su i najveći industrijski zagađivači u Crnoj Gori i mi vidimo kakva je situacija u Crnoj Gori.

Dakle, ako se zakoni u oblasti životne sredine i ne samo ti zakoni, sudaraju sa interesima moćnika, sa interesima vlasnika najvećih privrednih subjekata i najvećih industrijskih zagađivača tim gore po zakon. U toj situaciji ne strada vlasnik, odgovorno lice u tom privrednom subjektu, već strada zakon i on trpi izmjene da bi se prilagođavao interesima tih vlasnika, odnosno tajkuna kako ih volimo nazvati.

E sad ću da vam pokažem fotografiju koja je nedavno rađena iz Opštine Pljevlja, nadam se da će kamera moći ovo da zumira. Dakle, radi se o jednom vedrom danu, dakle nije zima, nema magle i ovdje slika prikazuje oblak prašine koji se kreće sa deponije Maljevac, deponije Termoelektrane Pljevlja prema gradu. Mi u Pljevljima nemamo samo situaciju da imamo prašinu sa ove deponije koja se nalazi na jednoj strani grada, već imamo nesreću da imamo i još jednu deponiju, a to je deponija cementnog laporca, deponija Jagnjilo, deponija Rudnika uglja. Tako da zapravo što kaže jedan moj prijatelj, mi u Pljevljima imamo to zadovoljstvo da živimo u ambijentu stereo prašine i moram da vam kažem da imamo i sreću zbog toga što Pljevlja nemaju više vjetrovitih dana. Zbog toga što zbog ove dvije deponije koje su postale dva velika brda nema nikakvog protoka vazduha i jedino što vjetar u Pljevljima može da pokrene je protok prašine i ništa drugo.

Ovo što sam prikazao na slici, ovaj oblak prašine koji se kreće sa deponije Maljevac je nešto što vi dozvoljavate ovim vašim zakonom o kome danas raspravljamo, da se nastavi da se dešava do 2020. godine bez bilo kakvih posledica za Elektroprivredu, odnosno Termoelektranu Pljevlja, odnosno nadležne ljude u Elektroprivredi.

Sve ste zakone apsolutno obesmislili kad je u pitanju zaštita životne sredine, a znamo dobro da niko nikada nije odgovarao za krivična djela koja su propisana Krivičnim zakonikom u glavi 25 pod nazivom "Krivična djela protiv životne sredine". Sada da pročitam, kaže se ovako u Krivičnom zakonu: "Ko krši propise o zaštiti i očuvanju i unapređenju životne sredine, ispusti, unese ili odloži određenu količinu materije jonizujućeg zračenja u vazduh, vodi ili zemljištu, kojim izazove opasnost po život, tijelo i zdravlje ljudi, ili opasnost od znatne štete, odnosno na kvalitet vazduha, vode ili

zemljišta ili za životinjski ili biljni svijet , kazniće se zatvorom do tri godine". Niko do sada nije odgovarao po ovom pitanju, a znamo šta nam se sve dešava, pa onda "ko sa sakupljanjem, prevozom, preradom, odlaganjem ili odstranjivanjem otpada izazove opasnost po život, kazniće se zatvorom do tri godine". Niko do sada nije odgovarao.

Dalje: "Lice odgovorno za preduzimanje mjere zaštite očuvanja i unapređenja životne sredine koje ne preduzme propisane mjere zaštite životne sredine, kazniće se novačnom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine". Niko do sada, u Crnoj Gori, od odgovornih lica, u najvećim industrijskim zagađivačima nije odgovara shodno Krivičnom zakoniku, što znači da ste vi do kraja obesmislili Glavu XXV Krivičnog zakonika Crne Gore.

Sada dolazimo do toga šta je uzrok? Uzrok su, očigledno, sprovedene privatizacije u Crnoj Gori i možemo da konstatujemo da je u najvećem broju sprovedenih privatizacija, koje smo imali prilike da vidimo prethodnih decenija, prva žrtva je bio Budžet Crne Gore, druga žrtva tih sprovedenih privatizacija su bili radnici, a treća žrtva tih sprovedenih privatizacija je bila životna sredina u Crnoj Gori.

Zakon koji ste vi ovdje predložili da se izmijeni kako bi se prolongirao rok za pribavljanje integrisane dozvole velikim industrijskim zagađivačima, usvojen je, podsjećam javnost, krajem 2005. godine, trebalo je da počne da se primjenjuje 2008. godine, što znači da je prošlo skoro šest i po godina, zaključno sa današnjim danom, od početka njegove primjene koje nije ni bilo. Upravo zbog toga što nije bilo nikakve primjene ovog zakona, već punih šest i po godina, vi sada pokušavate da oslobodite i krivične i svake druge odgovornosti odgovorna lica u privrednim subjektima koji predstavljaju najveće industrijske zagađivače prije svega mislim na KAP i Termoelektranu , Željezaru i tako dalje.

U posljednje tri godine vidimo da su isticali rokovi za pribavljanje integrisane dozvole od strane kompanija koje su to morale da urade. Inspekcijski organi, kao što vidimo, nikoga nijesu kažnjavali. Zbog toga mislim i zaključujem da je ovaj zakon, koji ste vi predložili, kojim štite velike investitore, tajkune, vlasnike privrednih subjekata koji zagađuju životnu sredinu, je dovoljan razlog da Vrhovno državno tužilaštvo pokrene istragu i utvrdi da li je, prilikom utvrđivanja ovakvog predloga zakona, bilo korupcije u vrhu ove vlade. Jer, ako već godinama niko od inspekcijskih organa, odnosno nadležnih lica u njima nije odgovarao zbog toga što nije primjenjivao zakon, zbog toga što nije sprovodio kontrolu i kažnjavao zagađivače, jedini uzrok tome može da bude ili u pitanju žestoki politički pritisak iz vrha Vlade na ljude koji rade u inspekcijskim organima, ili je u pitanju korupcija. Opet kažem, ovo prolongiranje roka i oslobađanje obaveza koje je Vlada sada priredila najvećim privrednim subjektima, koji zagađuju životnu sredinu u Crnoj Gori do 2020. godine je dovoljan razlog da Vrhovno državno tužilaštvo pokrene istragu i utvrdi da li je neko u vrhu ove vlade primio mito, da bi oslobodio obaveze zaštite životne sredine prve ljude u najvećim industrijskim zagađivačima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojoviću. Nije prekoračio, hvala mu. Inače uvodno izlaganje je 10 minuta pa nema potrebe da bilo ko prekorači i siguran sam da će tako da postupi i kolega Kaluđerović koji je sljedeći po redusledu. Izvolite kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, gospodine ministre Gvozdenoviću, gospođo Vojinović, poštovani građani,

Uvijek kada razgovaramo o predlozima zakona koji dotiču problematiku ekološke zaštite, zaštite životne sredine, koristim priliku da podsjetim da je Crna Gora još od 1990. godine Ustavom deklarirana i kao ekološka država. To nameće svima obavezu, a posebno Vladi da, prilikom predlaganja zakonskih projekata iz ove oblasti, poštuje najviše međunarodne standarde u ovoj oblasti i da se sa najvišim stepenom odgovornosti odnosi prema ovim pitanjima.

Evo da sa nekoliko opservacija kažem da li je zaista tako postupano i u predlozima izmjena i dopuna dva zakonska projekta o kojima vodimo objedinjenu raspravu.

Prvo Zakon o zaštiti vazduha, odnosno o njegovim izmjenama i dopunama.

Moram priznati da iz nekoliko normi iz Predloga izmjena Zakona o zaštiti vazduha ne mogu se oteti utisku da se tim rješenjima ne nudi zaštita vazduha, a to ću u nastavku rasprave bliže obrazložiti. Prvo da izrazim pozitivan odnos prema predlogu rješenja iz člana 12 Zakona kojim se propisuje da praćenje kvaliteta vazduha u državnoj režiji predstavlja djelatnost od javnog interesa. To pozdravljam i mislim da je to dobro rješenje. Medjutim, neka druga rješenja a posebno rješenje iz čl. 11 i 29 Predloga izmjena i dopuna Zakona na žalost ne slijede ovo kvalitetno rješenje koje sam prethodno naveo. Da obrazložim: članom 11 Predloga izmjena i dopuna predlaže se dopuna člana 18, i to njegovog prvog stava važećeg zakona, na način da se zagađivač vazduha obavezuje da vrši praćenje kvaliteta vazduha na način utvrđen, do sada je bilo rješenje elaboratom o zaštiti životne sredine, a sada se članom 11 dodaje "odnosno na način kako je predviđeno integrisanom dozvolom". Ovdje se sakriva određena stvar, gospodine ministre, jer sljedeći zakon o kojem takodje vodimo objedinjnu raspravu, Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, rok za pribavljanje integrisane dozvole o čemu je već govorio kolega Bojović, pomjera za noivh pet godina, do početka 2020. godine. Dakle, mi ovu obavezu da se praćenje kvaliteta vazduha odlažemo za narednih pet godina.

Sljedeće, član 29 uvodi nova dva člana 55a i 55b, a član 55a vezuje rok za donošenje podzakonskih akata a to faktički znači primjenu ovih novih rješenja i odlaže ih za naredne dvije godine, tako da će to značiti da se granične vrijednosti zagađujućih materija u gorivu i inventar misija zagađivajućih materija u vazduh kao i inventar misija gasova sa efektom staklene bašte, faktički odlaže za naredne dvije godine.

Član 55b takodje meni ostaje potpuno nejasan i moliću da kasnije u vašem javljanju nam obrazložite detaljnije čime ste se rukovodili da ponudite ovo rješenje, normu o zabrani stavljanja u promet supstanci koje oštećuju ozonski omotač, vi odlažete da se počne primjenjivati od trenutka kada Crna Gora postane članica Evropske unije. To bi logičkim rasudjivanjem značilo, nemamo obavezu da štitimo ozonski omotač sve dok ne postanemo članica Evropske unije. Meni je to apsolutno neprihvatljivo i nelogično jer ovo sve činimo zbog nas, prvo zbog nas a onda kao doprinos zaštiti životne sredine koja jeste i evorpski i svjetski proces. Tu nema nikakve dileme. Na žalost i ovo pokazuje da u vezi sa ovim ključnim obavezama sve nešto odlažemo, tako je i rješenje u Predlogu izmjena i dopuna zakona odnosno faktički dopune odnosno izmjene Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine koji ima samo jedan član i u kojem se rok 1.januar 2015. zamjenjuje rokom 1. januar 2020. godine. U tih nekoliko cifara sadržana je činjenica da Vlada predlaže da se obaveza pribavljanja integrisane dozvole i to kod najvećih zagađivača životne sredine u Crnoj Gori pomjera za narednih još pet godina.

Gospodine ministre, da podsjetim i uvaženu javnost koja prati naš rad. Set zakona iz sfere zaštite životne sredine veoma važnih donijeli smo u ovom domu 2005. godine, dakle prije punih deset godina. Jedan broj značajnih obaveza smo tada odložili

da počne njihova primjena od početka 2008. godine. Pitanje obaveze pribavljanja integrisanih dozvola za postrojenja koja ugrožavaju životnu sredinu je bilo poznato da će se tražiti još prije deset godina, dakle 2005. s tim što je to odloženo za početak 2008., a za ove ključne zagađivače je taj rok bio do 2015. godine. Šta mi sada radimo, odnosno što Vlada predlaže? Predlaže da se ovaj rok ponovo odloži za novih pet godina. Pazite, na zakon koji je usvojen 2005. i ima svoja rješenja, bićemo u situaciji da se neke njegove ključne odredbe počnu primjenjivati, ako se i ponovo ne pristupi 2020. godine odlaganju, poslije punih 15 godina.

Ne može a da ne zasluži oštru reakciju obrazloženje iz Predloga zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine. Vi ste u obrazloženju jasno naveli, na primjer postrojenja KAP-a, fabrika aluminijuma i Termoelektrana Pljevlja su predale zahtjev u roku predviđenom programom, a onda za postrojenje KAP-a je zahtjev vraćen zbog nepotpune dokumentacije. Onda, s obzirom da je u toku proces privatizacije pomenute kompanije dat je rok od 60 dana od dana preuzimanja kompanije za podnošenje kompletne dokumentacije kako bi se proces izdavanja integrisane dozvole mogao nastaviti. Gospodine ministre, vi ste Predlog zakona dostavili Skupštini krajem prošle godine. Ovo je vaša konstatacija od prije najmanje pet mjeseci. Sada ste u uvodnom izlaganju ponovo ostali pri tome, valjda bi nas obavijestili da se u odnosu na KAP desilo nešto novo, dakle vi ste ostavili rok od 60 dana. U međuvremenu, nudite rješenje po kojem će se obaveza Kombinata, Termoelektrane, Željezare za pribavljanje integrisane dozvole da su njihova postrojenja, da ispunjavaju ekološke standarde u pogledu zaštite životne sredine biti pomjerena do početka 2020. godine. To se, nažalost, uklapa i u ukupni ambijent odnos Vlade i vašeg ministarstva prema veoma značajnim pitanjima iz sfere zaštite životne sredine.

Na martovskoj sjednici, posebnoj sjednici posvećenoj poslaničkim pitanjima, kao što znate, postavio sam vam dva pitanja iz sfere zaštite životne sredine, ni do danas nisam dobio u pisanoj formi odgovore, ali mi niste sporili da, na primjer, do dana današnjeg, iako su davno istekli rokovi, Crna Gora nema nacionalnu strategiju održivog razvoja, nacionalni program zaštite životne sredine, nacionalni plan klimatskih promjena, nacionalni plan borbe protiv dezertifikacije. Mi još nemamo, iako je davno bila obaveza da se kontituiše fond za zaštitu životne sredine u koji bi se slivala sredstva koja se ubiraju po osnovu ekoloških naknada. Kada pominjem ekološke naknade da kažem da je 2010. godine budžet prihodovao 7.600.000, 2011. sedam i po miliona, 2013. 309.000 evra, 2014. još nemamo predlog završnog računa, ali bojim se da će biti čak niže od ovih 300.000.

Podsjećam, gledam uvaženog dr Strahinju Bulajića, on će mi potvrditi ovo, Kombinat aluminijuma, samo njega da uzmem, kada proizvodi 100 hiljada tona aluminijuma on oslobađa oko 800.000 tona štetnih materija. Kada bismo uzeli da je samo 10% toga obuhvaćeno onom uredbom Vlade, a jeste i bojim se značajno više od tih 10%, obaveza Kombinata je da participira što se tiče ekološke naknade zbog zagađenja životne sredine, na godišnjem nivou prelazila bi deset miliona evra. U tim problemima, u tim stvarima treba tražiti razloge za odlaganje ovih normi. Konačno, gospodine ministre, o kakvoj privatizaciji Kombinata govorite da nije završena? Kombinat smo prodali 27. jula 2005. godine. Sada je u pitanju prodaja njegove imovine kroz postupak stečaja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Kaluđeroviću.

Kolega Šarančić je sljedeći diskutant. Izvolite, kolega.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče Parlamenta.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani gospodine ministre, poštovana gospođo Vojinović, uvaženi građani,

Tema zaštite vazduha i integrisanog sprječavanja i kontrole zagađivanja životne sredine, odnosno ekologije uopšte uvijek je inspirativna i može se dosta toga reći o njoj. Trebalo bi, nažalost, da u ekološkoj državi Crnoj Gori kakvu smo proglasili već davno, bude pitanje od najvećeg mogućeg značaja. Da li je pitanje od najvećeg mogućeg značaja, gospodine ministre? Mislim da nije. Sudeći po reakcijama nadležnih, kada se pojave problemi, a nažalost imamo ih svakodnevno i previše, tendencija je da se nekako značaj tih problema prikrije, da se umanju, što bi se reklo narodnim jezikom stave pod tepih.

Radi javnosti, ovaj predlog zakona o kojem danas raspravljamo, Zakon o izmjeni Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, dakle duži naziv nego što je sami tekst zakona, a svega ima dva člana, suštinski prikazuje na koji način Vlada i vaše ministarstvo, gospodine Gvozdenoviću, brinite o zaštiti životne sredine i zdravlju građana čiji su interesi preči i čiji su interesi na prvom mjestu. Nažalost, ponovo se dosta toga odnosi na Pljevlja, Pljevljake i Termoelektranu.

Naime, osnovnim zakonom koji se sada mijenja, članom 30, o čemu je bilo dosta priče, bilo je jasno propisano da se sva postrojenja i aktivnosti koje mogu imati negativan uticaj na zdravlje ljudi i životnu sredinu, da sva takva postrojenja i aktivnosti moraju pribaviti tzv. integrisanu dozvolu najkasnije do 1. januara 2015. godine. I, gle čuda, gospodine ministre, zahtjev za postrojenje Termoelektrane Pljevlja, ništa čudno, ništa iznenađujuće, vraćen je zbog nepotpune dokumentacije gdje se oni pozivaju na nekakvu odluku Ministarskog savjeta energetske zajednice u pogledu emisija štetnih materija u vazduhu čiji je potpisnik Ministarstvo ekonomije itd. Kao da je preča ova odluka energetske zajednice zdravlja građana i da ne treba da primjenjujemo ništa ako to tako propisuju institucije Evropske unije zarad zdravlja naših građana i naše djece.

Dalje se konstatuje da obavještenje operatera Termoelektrane Pljevlja nije ni dostavljeno nadležnom organu, u ovom slučaju Agenciji za zaštitu životne sredine. Sada Ministarstvo, kada oni nisu ispoštovali zakon, što je jasno i što je očigledno, donosi izmjene i te rokove pomjera do 1. januara 2020. godine. Dakle, sve čisto i sve jasno. Čemu onda donošenje zakona u ovom Parlamentu, gospodine ministre, čemu propisi ako postoje privilegovani, ako postoje interesi prečega, ako postoje monopoli koji uništavaju životnu sredinu i zdravlje ljudi godinama i decenijama, da ne moraju čak ni da poštuju zakone ove države? Da ne govorimo o nekim podzakonskim aktima, propisima nižega reda i ranga itd. Trideset godina Termoelektrana radi bez kompletne tehničke dokumentacije i to svi znaju u ovoj državi. Da li će trebati 2020. godine da donosimo nove izmjene zakona? Vjerovatno da hoće i da sve aminujemo i da kao država zatvaramo oči zbog potrebnih kilovata, zbog potrebnih evra dok nam se građani truju i umiru u sve većem procentu.

U drugom Zakonu o zaštiti vazduha, u članu 5 se kaže, citiraću, utvrđene granične vrijednosti i ciljne vrijednosti, dugoročni ciljevi i kritični nivoi ne smiju se prekoračiti. Ko ne smije prekoračiti, gospodine ministre? Za koga važe ovakve odredbe? Za one koji lože drva i ugajl da se ogriju u svojim kućama, u svojim domovima ili za Termoelektranu Pljevlja? Za koga važi? Kako će se primjenjivati ovaj član 5, recimo kada počne grejna sezona u Pljevljima ove godine? Znamo unaprijed, jer se ništa nije preduzimalo niti će se preduzimati izgleda, da će ove granične vrijednosti biti višestruko, pa možda i desetostruko, petnaestostruko premašene. Biće svakako interesantno i

vidjeti na koji način će Agencija za zaštitu životne sredine obraditi po prvi put podatke o efektima prekoračenja graničnih vrednosti, što je novina u skladu sa članom 23 ovog zakona da bismo vidjeli koje su posledice svega toga i u kojoj su mjeri izražene. Mene ne bi čudilo da od nadležnih dođe saopštenje ili analiza da posljedica nije ni bilo svih ovih godina i da je to sve zdravo. Dobro je što se pooštravaju kaznene odredbe, naravno, ali ovo povećanje kazni neće dominantno uticati vjerujte na ove velike sisteme i kompanije za promjene ponašanja. Jer, za njih su i ovi iznosi koji su povećani simbolično. Bez mjera kao što su zabrana rada subjekta o čemu se ja protivim, naravno nijesam za zabranu rada Termoelektrane Pljevlja, jer znamo što bi to značilo i za Crnu Goru i za se građane i bez zatvorskih kazni za odgovorna lica, a nema ih do sada koliko ja znam koja vrše ove propise, neće se daleko stići u implementaciji gospodine ministre. Ja nažalost ne prepoznajem kod Vlade odlučnost i političku volju, da se o ovim stvarima ozbiljno pozabavi. Ali se nadam iskreno se nadam u institucije, Evropske unije da će one bar biti odlučne i čvrste, natjerati vas gospodine ministre jednom stvari dovedete u red. Jer, ni njima nijesmo potrebni ni vi iz vlasti ni mi iz opozicije sa zagađenim vazduhom, sa zagađenom vodom, sa zagađenim zemljištem i sa hrpom propisa koji se ne primjenjuje. Istina je, kako je neko pomenuo da nas čeka poglavlje 27 i biće ono najteže i najzahtjevnije i pored ove 23 i 24 o kojima govore svi u Crnoj Gori i u Evropskoj uniji malo više. Ali, me brine zaista kako će država Crna Gora da zatvori ovo poglavlje 27 na koji način će da se izbori sa svim tim standardima, znajući vaš odnos, odnosno Vlade Crne Gore prema ovim problemima, prema problemima životne sredine i zdravlja građana Crne Gore. Mene ne bi čudilo plašim se toga da se ova klauzula balansa o kojoj govore svi pojavi negdje i kada otvorimo poglavlje 27. Možda je to i rizičnije nego u odnosu na poglavlja 23 i 24, pa da se onda budemo bavili tom i tom nažalost mogućnost, odnosno prijetnjom za našu državu.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Šarančiću.

Zamolio bih kolegu Darka Pajovića da uzme učešće u raspravi. Izvolite kolega.

DARKO PAJOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, gospođo Vojinović,

Dakle, danas više nego inspirativna tema zaštite životne sredine kojoj bih ja prišao sa malo drugačijeg aspekta u odnosu na moje kolege.

Ja bih ovdje govorio o ekonomskim podacima i o tome koliko štete država Crna Gora, koliko ekonomski država Crna Gora zbog zagađenja životne sredine.

Dakle, iznošeni su mnogi podaci, evo ja sam se malo potrudio i evo hronološki čisto da navedemo kakvi su to podaci u Srbiji u Evropskoj uniji u Crnoj Gori. Srbija godišnje ima oko pet milijardi eura ekonomskih šteta od zagađenja vazduha, oko hiljadu ljudi strada, šesto završi u bolnicama, oko dvije hiljade ljudi umre kao posljedica zagađenja vazduha. U Evropskoj uniji čak 59 milijardi godišnje su ekonomske štete, a one mogu da idu čak i do 189 milijardi eura, govorim u zemljama Evropske unije. Nije tačna kalkulacija da saobraćaj u lokalnom procentu ulazi u posljedice ekonomskih šteta sa nekih 6% i velika je istina da ovdje kad govorimo o zagađenju vazduha, termoelektrane, svugdje u svakoj zemlji pa i u Crnoj Gori su produkt 50% aerozagađenja. Dakle, u Evropskoj uniji oni učestvuju ukupno sa 1%, međutim kod ekonomskih šteta 50% ekonomskih šteta kao posljedice zagađenja vazduha čine upravo termoelektrane. I to uglavnom one u istočnom dijelu Evrope. Za Crnu Goru,

nažalost mi nemamo podataka o ekonomskim štetama. Dakle, 2015.godine, mislim da uopšte nije dobar pristup, da u svim izvještajima, kako u međunarodnim, tako i domaćih institucija, namamo jasno pobrojane ekonomske šteta, kada je u pitanju zagađenje životne sredine, odnosno zagađenje vazduha. Mi imamo podatke da čak 65% populacije u urbanim, odnosno u urbanim industrijskim zonama udiše vazduh koji nije dobar. Kad kažem nije dobar, tu prije svega mislim na prelaženje granica koje su propisane međunarodnim a i našim domaćim standardima, a takođe i sam podatak da pojedini gradovi, kao što su Pljevlja godišnje imaju čak 217 dana od 360 dana, toliki broj dana udisati vazduh koji ima preko granica dozvoljenih zagađujućih materija, apsolutno nije dobro.

To je ono što su bili statistički podaci. Ono što veliki broj građana preabregava, a čini mi se i vi iz Vlade, to je zagađenje vazduha, zagađenje životne sredine treba da računamo u milionima ili milijardama eura ekonomske štete koje mi imamo.

Dakle, da podsjetim, iako su to štiva iz osnovne ili srednje škole, ali nije z gorega. Zbog zagađenja vazduha, mi imamo problema sa respiratornim organima. Zbog zagađenja vazduha u ogromnom procentu imamo probleme sa kardiovaskularnim oboljenjima. Zbog oboljenja vazduha, mi imamo ogroman problem sa reproduktivnim zdravljem. Dakle, to je ono što treba računati, kalkulisati generalno Vlada Crne Gore, kada su u pitanju zakoni i primjena direktiva Evropske unije. Ja bih bio jako srećan kada bi znali koliko država Crna Gora godišnje plaća liječenje ljudi oboljelih od respiratornog trakta, ljudi koji ne mogu da imaju potomstvo zbog zagađenja vazduha i kasnijih silom niza lanaca ishrane jeli tako, tu već radi o hrani o vodi i o vazduhu, kada je u pitanju zagađenje vazduha.

Ovdje kada govorimo o konkretnim temama navedene su tri fabrike i treba pošteno reći, odnosno tri industrijska giganta. Mi ovaj zakon bi trebali da donesemo da bi izašli u susret ekonomskim interesima, privatnim preduzećima minus jedno preduzeće koji je još uvijek zvanično državno ili podržavno preduzeće.

Kada govorimo o Željezari u Nikšiću, kada govorimo o Kombinat u aluminijuma i kada govorimo o Termoelektrani Pljevlja. Ovdje se ne radi o kompletnom opštem javnom interesu. Ovdje se prije svega radi o zadovoljenju njihovih ekonomskih potreba. Kad kažem njihovih ekonomskih potreba, ne javnog interesa, ne ja imam na umu ono što se nikada ne spominje, a to je da će država Crna Gora tj. svi građani Crne Gore, da plaćaju ova oboljenja, da plaćaju liječenje ljudi, a neko drugi će da uzme profit. Ja i mi u Pozitivnoj Crnoj Gori nijesmo zastupnici takve vrste vladine politike. Mislim, da bi bilo mnogo fer i mnogo poštenije kada bi i ova industrijska postrojenja uložila znatan dio svoga novca koga ima, nije da ga nema. Dakle, ako jedna Elektroprivreda ima 129 miliona uredno ih čuva u jednoj privatnoj banci, ne može mi niko reći da se ne može naći rješenje za toplifikaciju Pljevalja. Mi o tome pričamo 40 godina, da se ne može naći pet ili 10 miliona eura , a podsjetiću vas euro po euro, taksa kada je naplaćivana za godinu dana ubrano je preko stotinu miliona eura, 129 mi se čini. Da bi se vratili dugovi određenih tajkuna koji su prije toga otišli iz države Crne Gore. Dakle, ne radi se o nerješivim problemima, ali čini mi se da imamo svi poprilično pogrešan pristup problema.

Ponoviću, ovdje ćemo imati situaciju da ako donesemo ovaj zakon, omogućićemo kompanijama da nastave da zarađuju što je legitimno na tržištu, ja nemam nikakav problem sa tim. Ali, nije legitimno da posljedice njihovog rada koje ponoviću su liječenja građana Crne Gore od respiratornog, kardiovaskularnog, takođe i reproduktivno zdravlje, plaća država Crna Gora. Prosto to nije fer pristup u ekonomiji, da neko zarađuje a da neko drugi plaća praktično ono što je bila njegova obaveza.

Dakle, kada govorimo i o ovom zakonu i generalno zaštititi životne sredine čini mi se da je potreban potpuno drugačiji pristup, izražen kroz ekonomiju. Jer, bismo onda

vrlo jednostavno i vrlo jasno svi došli do spoznaje i činjenice da nas mnogo manje košta čak i državu, da uzme država da pomogne da tako kažem privatnim preduzećima, da riješe ove probleme, nego što ćemo nastaviti da prolongiramo zakone. Država će nastaviti da plaća ova liječenja i ekonomske štete koje reprodukuje neko ko će pokušati da ostvari profit možda hoće, možda neće to je već pitanje ekonomske tržišne utakmice.

Crna Gora je izuzetno bogata država resursima, ali ja isto tako moram podsjetiti da je najbogatiji kontinent na svijetu koji je bogat resursima, nije ni jedan drugi već Afrika. Dakle Afrika najneravijeniiji kontinent na svijetu je najbogatiji resursima cjelokupnoj planeti. To nije ni Amerika, to nije ni Japan, ni Francuska ni Velika Britanija ne, to je Afrika. Ali u čemu je problem kod Afrike imate pogrešno gazdovanje resursa. Dakle, nevjerojatno je da 2015.godine mi još govorimo o problemu crvenog mulja ili problemu šljake u Pljevljima, kažem nevjerojatno i onda računamo kredite Svjetske banke 20 miliona, 25 miliona. Ja mislim da je mnogo cjelishodnije da uradimo ono što su uradili i neki drugi koji su možda manje razvijeni od nas. Dakle i jedan i drugi materijal se koristi u građevinarstvu ministre vi to sigurno znate. I taj pepeo i šljaka koji stvara problem Pljevljima, pa zbog koga mi onda plaćamo sve a neko drugi urađuje, prerađuje, ugrađuje u auto-puteve, ako mi ne znamo, dajte da ga maknemo odatle i da još nešto zaradimo. Ista stvar je sa crvenim uljem. Nemate nigdje problema u Evropskoj uniji sa ova dva detalja, da iz nazovem tako. Ako imate zainteresovane investitore, a stalno govorimo i investitorima dajte da maknemo na taj način i riješimo naše ekološke probleme. Ovaj problem nijesam naveo da bih vam kazao nešto što vi ne znate, daleko od toga, ali vam jesam, da bismo da bismo svi spoznali na kom nivou je zaštita životne sredine i koliko mi ekonomski razmišljamo o posledicama šteta koje država Crna Gora i cjelokupno stanovništvo ima od zagađenja životne sredine. Dakle, umjesto da imamo profit, mi imamo problem. Umjesto da zaradimo, mi dižemo kredite 20 miliona Svjetske banke da bi se riješio problem crvenog mulja. Umjesto niza kompanija koje su se interesovane i za pepeo i za šljaku i za crveni mulj, ne govorim o juče i prethodno, već govorim od prije pet godina, mi smo odabrali sanaciju, tako što ćemo uzeti i povući sredstva i onda će ove generacije nakon nas opet to da plaćaju. Očito je da u samoj politici zaštite životne sredine nešto debelo škripi.

Nije suština da li ćemo 2015. ili 2020. s tom napomenom što možda 2020.uopše i nećemo imati neka od ovih preduzeća. Prosto možda oni ni tada neće uspjeti da ispune ove standarde o kojima mi dana pričamo. Ako želimo da uđemo u suštinu problema, a mislim da možemo da nađemo rješenje u mnogo kraćem vremenskom roku i u tom smislu ide amandman Pozitivne Crne Gore, dajte da kao društvo učinimo dodatni napor. Možda to nije profitabilno politički toliko kao ostale teme, možda to nije profitabilno za pojedince. Nekako stičem utisak da se u Crnoj Gori svi bavimo onim ekonomskim stvarima koje se tiču samo jednog pojedinca. Ne, ovi se tiču svih građana Crne Gore. Ako znamo da Evropske unija nakon procesa skrininga daje jednu trećinu sredstava za rješavanje ovih problema, ako znamo da jednu trećinu sredstava treba da obezbijedi država i ako znamo da treću trećinu sredstava treba da obezbijedi investitor onda ne mislim da ova pitanja treba rješavati tako što ćemo prolongirati problem i ostavljati nekoj novoj Vladi, možda vi opet budete u tom Vladi, ili neko drugi da rješava ono što se moglo riješiti prije. Dajte da uđemo u u koštac sa problemom. Siguran sam da imamo kapaciteta za to. Problem je što kod nas ljudi koji imaju kapaciteta uvijek ih nekako skrajnemo sa strane zbog našeg partijskog razmišljaja, ali možemo da rješavamo probleme jedan po jedan da nemamo pitanja zaštite životne sredine, kao pitanje ljubitelja prirode ptica ili rečnih tokova, već jednostavno kao ekonomsko pitanje, što zaštita životne sredine svugdje u razvijenom svijetu već odavno jeste. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Pajoviću. Kolega Popović je sledeći učesnik u raspravi. Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovana Skušтино.

Uvažene građanke i građani Crne Gore, nađe dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Kako je objedinjena rasprava od dva veoma važna zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha i kontroli zagađivanja životne sredine, neću čitavu diskusiju iskoristiti, ali da kažem da li bi ljudi mogli biti bolji, mogli bi, ali niko neće prvi da počne. Većina ima loša iskustva u oblasti ekologije. Veoma je bitno da prijavimo deponiju smetlišте neuređene površine i zapuštene lokacije u svom gradu ili u bližoj okolini.

Treba da zajedno uredimo našu zemlju i uživamo u prirodi koja nam je podarena na čuvanje. Takođe, omogućimo našoj đeci da žive u uslovima kao što su dobro uređenim i razvijenim zemljama. Vazduh kao najneophodniji prirodni izvor života treba u svakom trenutku štiti od svih vrsta zagađujućih materija, jer na taj način štiti ljudski organizam od unošenja materija koje štetno djeluju na zdravlje čovjeka. Zagađenom vazduhu izloženo je clokupno stanovništvo, a naročito su ogrožene osjetljive grupe, kao što su đeca, stare osobe i različite kategorije hroničnih bolesnika. Zagađujuće materije prisutne u vazduhu spoljne sredine ne oštećuju u istoj mjeri sva tkiva. Na dejstvo sumpor dioksida azotovih oksida i ozona najosjetljiviji je respiratorni trakt. Zagađenje vazduha je posledica zastarjelih tehnologija nedostatka postrojenja za prečišćavanje dimnih gasova, a uzroci zgađenja vazduha iz mobilnih izvora su loš kvalitet motornog goriva, olovni benzin, upotreba starih vozila, koja se loše održavaju i vozila bez katalizatora, kao i neadekvatni tehnički standardi za vozila. Nedostaje nacionalni katastar emisije gasova sa efektom staklene bašte. Popis supstance koje izazivaju oštećenje ozonskog omogača, kao i podsticajnih ekonomskih mjera za smanjenje emisije u vazduhu. Postojeća zakonska regulativa za emisiju i misiju nije u potpunosti usklađena sa regulativom Evropske unije, a nepotpun monitoring i njegovo nedovoljno sprovođenje utiču na sticanje nerealne slike o stepenu zagađenju vazduha u Crnoj Gori.

Kvalitet vazduha se pogoršava posebno tokom vremenskih prilika bez vjetra, a posebno nam je teška situacija u Pljevljima. Specifične zagađujuće materije koje se emituju iz određenih industrijskih procesa proizvodnje, kao što su ugljovodonici, isparljiva organska jedinjenja, floridi, hlor, teški metali iz procesa proizvodnje i sagorijevanja nijesu u tako velikoj mjeri raspostranjene u vazduhu okoline izuzimajući industrijska područja.

Mjere za sprečavanje i smanjenje zagađivanje vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha obuhvataju sljedeće aktivnosti koje mi imamo na papiru, ali ne i u praksi. Propisivanje graničnih vrijednosti je misija zagađujućih materija iz stacionarnih izvora zagađivanja, propisivanje graničnih vrijednosti emisija zagađujućih materija iz pokretnih izvora zagađivanja. Utvrđivanje maksimalnih nacionalnih emisija za pojedine zagađujuće materije, propisivanje dozvoljenih količina pojedinih zagađujućih materija u doređenih proizvodima, naročito u tečnim govorima, kao i u određenim bojama i lakovima. Smanjenje emisija, gasova, sa efektom staklene bašte. Postepeno smanjivanje supstanci koje oštećuje ozonski omogač, mjere, prevencije i sanacije. Uvođenje dozvole za rad za postrojenja koje ne podliježu izdavanju integrisane dozvole i za koje se ne zrađuju studije o procjeni uticaja. Zabrana rada i precizno definisane obeze operatera.

Naravno, shvatamo da je u trenutnoj ekonomskoj situaciji u Crnoj Gori jako teško voditi računa o mnogim od ovih aktivnosti, ali to ne znači da ne treba napraviti određene korake i pomake ka uspostavljanju evropskih standarda, kako bi jednog dana bila moguća potpuna implementacija istih. Ali, i da bi stvarno postali ekološka država kakvom smo proglašeni prije skoro četvrt vijeka. Liberalna partija će podržati Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha, kao i integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Popoviću. Posljednji učesnik u uvodnim izlaganjima je Almer Kalač, nakon toga će ministar imati mogućnost da da' odgovore na postavljena pitanja. Izvolite, kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala vam, potpredsjedniče Skupštine.

Uvažena Skupštino, uvaženi građani, uvaženi ministre sa saradnicom,

Važeći Zakon o zaštiti vazduha je donijet 2010. godine. Ovim zakonom uređuje se način praćenja kvaliteta vazduha, mjere zaštite o ocjenjivanju i poboljšanje kvaliteta vazduha, kao i planiranje i upravljanje kvalitetom vazduha. Zakon je imao za cilj uspostavljanje održavanje i upravljanje jedinstvenog sistema upravljanja kvalitetom vazduha na teritoriji Crne Gore.

Predlogom zakona o zaštiti vazduha o kojem danas raspravljamo postojeći zakon se dodatno unapređuje, a pojedini članovi i stavovi preciznije se definišu, detaljnije utvrđuje nadzorna funkcija, kao i povećanje kaznenih odredbi, što je definisano članom 27 i 28 Predloga zakona koji se odnosi na član 53 i 54 postojećeg zakona, kojima je cilj postizanje većeg stepena odgovornosti. Zakonom su utvrđene mjere u oblasti zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha kako bi se izbjegle, spriječile ili smanjile štetne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Smatram da briga o životnoj sredini treba da bude prioritet svakog društva. Zdrava životna sredina je osnov za očuvanje ljudske egzistencije i bitan faktor zdravlja stanovništva. Postavljam pitanje da li je u Crnoj Gori neko kažnjen zbog kršenja propisa o zaštiti, čuvanju i unapređivanju životne okoline po članu 53 Zakona o zaštiti vazduha? Evropska komisija je dala pozitivno mišljenje na ovaj tekst predloga zakona.

Kada je riječ o Zakonu o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, možemo reći da se uređuju uslovi i postupak izdavanja integrisane dozvole za postrojenja, kao i aktivnosti koje mogu imati negativne uticaje na zdravlje ljudi, životnu sredinu ili materijalna dobra, vrste aktivnosti i postrojenja, nadzor i druga pitanja od značaja za sprječavanje i kontrolu zagađivanja životne sredine. Članom 30 Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine je propisano da je za postojeća postrojenja i aktivnosti operater dužan pribaviti dozvolu najkasnije do 1. januara 2015. godine, u skladu sa programom. Ovim predlogom zakona ovaj rok se produžava za još pet godina.

Vlada i Skupština Crne Gore dozvolile su nekim privrednim subjektima da rade iako ne posjeduju integrisanu dozvolu i bez obzira na to što nijesu ispoštovali rokove. Te kompanije nijesu pribavile integrisanu dozvolu za rad do 1. januara 2015. godine kada je bio krajnji rok kojom se obezbjeđuje kontrola i sprječavanje zagađivanja životne sredine. Bez integrisane dozvole po zakonu nije dozvoljen rad postrojenja čije aktivnosti mogu biti štetne po životnu sredinu. Činjenica da zagađivači nijesu ispunili uslove definisane Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, prije svega ukazuju na njihovu neozbiljnost kada su u pitanju primjena i sprovođenje mjera kontrole i

zaštite životne sredine. Očigledno da kod ovih subjekata ne postoji dovoljno volje da svoje poslovanje unaprijede u dijelu zaštite životne sredine i da su prije svega i isključivo orijentisani samo na profit. Navikli da decenijama unazad rade uz nepoštovanje ekoloških standarda, zbog toga nijesu trpjeli nikakve posljedice i sankcije. To je jasan primjer da se zakoni često prilagođavaju industrijskim postrojenjima, a nerealnoj potrebi očuvanja i zaštite životne sredine i zdravlja građana. Svako odlaganje primjena mjera koje treba da spriječi dalju štetu životnoj sredini se višestruko negativno odražava ne samo na životnu sredinu već cjelokupno društvo i ekonomiju naše zemlje. Podaci na nivou Evropske unije pokazuju da se svaki euro uložen u dostizanje EU standarda vraća kroz 17 eura benefita, kroz smanjenje zdravstvenih i troškova očuvanja životne sredine. Ograničavanje zagađenja ne samo da se isplati i da je preduslov pristupu Evropskoj uniji već, što je i najvažnije, čuva zdravlje ljudi. Rad kompanija bez integrisane dozvole je nedopustiv jer se nedvosmisleno radi o kršenju zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine. Hvala i izvinite, zdravstveno stanje mi nije baš najbolje, pa sam se slabije snašao.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Kalaču. Dobro smo se razumjeli uprkos vašim problemima sa govorom. Zamolio bih sada ministra Gvozdenovića da da odgovore na postavljena pitanja, da iskomentariše uvodna izlaganja.

Izvolite, ministre.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Zahvaljujem na sugestijama, konstruktivnom dijalogu i mogu da kažem zajedničkoj zabrinutosti za životnu sredinu, s tim što pristup koji vi predlažete u nekim djelovima se razlikuje od viđenja kako treba doći do tog rješenja u narednom periodu. Postoje nekoliko mogućih varijanti. Jedna je varijanta da sada tražimo pod hitno ispunjenje svih ovih zakonskih mjera i siguran sam da ćemo biti u mogućnosti da zatvorimo ova tri velika poslovna sistema. Na drugoj strani zajednički dijelimo veliku zabrinutost za stanje životne sredine i treba da se traže rješenja kako bi se popravila zaštita životne sredine u Crnoj Gori. Mi iz tog razloga predlažemo da je to proces, da je to jedan postepen put do prevazilaženja problema koje vidimo, da tako kažemo, preko pokazatelja na sličan način. Jedna stvar koju je, siguran sam, jako važno zbog javnosti da kažemo Zakon o integrisanoj dozvoli i produženje njegovog roka ne znači eliminisanje bilo kojeg rješenja koje je vezano u Zakonu o zaštiti prirode, Zakonu o zaštiti životne sredine, Zakonu o zaštiti i hemikalijama, Zakonu o otpadu, o novom zakonu koji je vezan za vazduh. To je jako važno zbog javnosti da kažemo da su ti elementi i te mjere i svi članovi definisani tim zakonima jasno obavezuje sve privredne subjekte kako treba da rade svoj dio posla. Vidjeli ste i u ovom zakonskom rješenju o vazduhu da je vrlo precizno rečeno, što nije bilo u prošlom zakonu, da ne ponavljam ovo što ste vi rekli javni interes i ostale stvari, ali ključna stvar jeste da više nema pravo da se neke emisije gasova i određeni elementi koji su vezani za vazduh budu prekoračeni, a da tu ne postoje određene sankcije i kaznene mjere. Čini mi se da je to ključna novina ovog zakonskog rješenja koja se normalno ne odlaže uopšte odlaganjem rješenja koje je vezano za integrisanu dozvolu. Mi smatramo da je proces osavremenjavanja ovih kompanija, proces prilagođavanja visokim standardima životne sredine nešto što je nužnost, mnogo je bolje da se to uradi 2004. nego 2020. godine. To možemo uraditi na način da zatvorimo određene poslovne sisteme, tada ćemo imati dobru životnu sredinu, ali nisam siguran da ćemo imati nove mogućnosti i nove državne prihode koji bi trebali da realizuju određene projekte koji su vezani za životnu sredinu. Kao što smo rekli,

značajna finansijska sredstva su se potrošila u prethodnom periodu. Zbog toga smatramo da za to treba određeno vrijeme. Da li je nešto urađeno u ovim sistemima? Urađeno je. Da li je dovoljno urađeno? Nisam siguran kao ministar ekologije da je urađeno dobro. U Termoelektranu je uloženo blizu 20 miliona eura za eliminisanje određenih emisija gasova koji su štetnog karaktera. Samo u filtere je uloženo prije dvije i po godine oko 11,5 miliona eura. U Željezari Nikšić urađena je nova peć sa svim elementima koji su vezani za eliminisanje štetnih materija. U Kombinat aluminijuma urađeni su određeni elementi koji su vezani za zamjenu ćelija itd. Rade se određeni projekti koji su vezani za ocjene vode. Ali, da bi se svi ovi sistemi uredili po svim pravilima potrebno je nešto preko 100 miliona eura. Da li se to može uraditi u jednoj godini, nisam siguran. Da li se to može i mora uraditi u roku od četiri, pet godina, to se zbilja mora uraditi. Samo je ključno pitanje da li smo izabrali da je toliko vremena potrebno da se realizuje. Slažem se, plan je bio da se to realizuje do 2015. godine, napravljeni su određeni pomaci, nedovoljni, ali čini mi se da treba da damo jednu novu šansu sa možda još rigoroznijom kontrolom i primjenom postojećih zakona. Jer, još jedanput ponavljam, Zakon o integralnoj dozvoli ne eliminiše nijedno rješenje koje je vezano za određena zakonska rješenja u prethodnom periodu.

Ovo je jedno uputstvo, rekao sam u uvodnom izlaganju, koje integriše 15-ak zakona koji treba da obezbijede sinergiju da bi eliminisali određene probleme u životnoj sredini. U zemljama koje imaju ovoliki brutodruštveni proizvod zbilja to zahtijeva određeno vrijeme. Rekao sam šta je urađeno na dijelu vazduha. Neko od vas je pomenuo ogromna finansijska sredstva koja su uložena u pitanje otpadnih voda, u pitanje vodosnabdijevanja. Podsjetiću vas da je ova država 2010. godine riješila pitanje realizacije projekta Regionalnog vodovoda. Tek tada smo došli do mogućnosti da se uloži skoro 100 miliona eura i važno je da definišemo prioritete. Slažem se da je ovo jedan od prioriteta, ali se nadam da ćemo se razumjeti da za ovaj projekat treba određeno vrijeme. Iz tog razloga značajna finansijska sredstva planiramo da uložimo u narednom periodu. Sada sredstva koja se ulažu iz bužeta su nešto oko 1%. Dobro bi bilo ako možemo da dođemo do 2%, ali za to, takođe, treba vrijeme. Vi ste tu koji svojim glasovima kada definišemo određena koja su vezana za budžete, treba da date doprinos. To će biti prilika da u bužetu za 2016.godinu porazgovaramo oko tih pitanja.

Što se tiče pitanja koje je vezano za član 11, milsim da ste u pravu, gospodine Kaluđeroviću. Znači, slažem se da dopunimo u tom članu ne samo integrisanu dozvolu, nego elaborat ili integrisana dozvola, jer na taj način, zbilja bi to produžili još pet godina, ako se usvoji ovo rješenje i smatram da tu možemo da interвениšemo i da budemo vrlo precizni, da ne dovodimo u pitanje neko kreativno tumačenje određenog zakonskog rješenja. Mi smo ga nekim drugim članovima razumjeli da se elaborat tamo gdje nema integrisane dozvole primjenjuje primjenjuje, ali da bi bili potpuno jasni spreman da u tom pravcu interвениšemo.

Pitali ste za član 55. To je vezano za emisije gasova CO₂, u Nacrtu naše strategije koja je vezana za klimatske promjene tačno stoje svi parametri za CO₂ i Crna Gora je zbilja od evropskih zemalja sa najmanjom emisijom tih gasova sa 3,9 miliona tona CO₂ i kad to stavimo i po glavi stanovnika, takođe ne stojimo loše oko toga. Kao ministar ekologije kažem nedovoljno i zbog toga moramo značajno ulagati. Na primjer, Austrija ima preko 100 miliona tona CO₂, Belgija 117, 999 ima njmačka, miliona tona a mi 3,9 miliona.

Pitali ste zbog čega smo definisali rok koji je vezan za 2020.godinu, odnosno momenat kada se priključimo evropskoj uniji. To je definisano samo za dio koji se odnosi na HCFC čestice i to je u skladu sa Montrealskim protokolom koji važi do 2020.

godine koji je Evropska unija potpisala. Iz tog razloga smo u komunikaciji sa evropskom ekspertima usaglasili takvo rješenje.

Ozbiljni finansijski naponi će nas čekati da realizujemo poglavlje 27. Zbog toga je ono i jedno od najtežih poglavlja. Ova pitanja o kojim danas mi pričamo su na primjer u Hrvatskoj koja je postala član Evropske unije dozvoljeno da pet godina nakon priključenja u Evropskoj uniji, nakon njenog punopravnog članstva obezbijedi da se realizuje Zakon o integrisanoj dozvoli. Znači, to je realnost, to je stvarno stanje koje sam siguran da i ovdje moramo uvažavati.

Gospodin Kaluđerović je postavio pitanje Eko-fonda. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja se zalaže da se u novom zakonu ova rješenja u potpunosti primjenjuju, ne samo Eko-fond na nivou države, nego smatramo i na nivou opština, da moraju da postoje određeni značajniji finansijski elementi da bi se prevazili ovi problemi. Znači koliko teško prevazilazimo probleme, na primjer, da realizujemo neke mjere koje dogovorimo, koje se odnose za pitanje Pljevalja, da bi mogli da angažujemo eksperte sa Mašinskog fakulteta, da realizujemo elaborat koji nam oni pripremaju vezano za analizu određenih rješenja, koje gorivo može bolje da se koristi u kotlarnicama da bi bilo manje zagađenje. Jako, jedan, naporan posao sa dosta dugačkim procedurama i smatram da bi Eko-fond na nivou države i određeni finansijski instrumenti na nivou opština, jer smatram da je njihova takođe značajna odgovornost u realizaciji i prevazilaženju određenih pitanja koje su vezane za ekologiju trebale bi zakonom da se definišu i predložili smo takva rješenja.

Član 5, nadam se da će član 5 koji sam pomenuo i koji ste vi pomenuli, koji je vezan za prekoračenja napraviti određene pozitivne pomake i na taj način ne čekajući nikakve 2020.godine nego svakog mjeseca, svakog dana, svake godine imati određene pozitivne pomake u eliminisanju određenih štetnih materija u vazduhu koji sad ovim zakonom želimo da značajno smanjimo.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja bih Vas zamolio, već ste potrošili deset minuta, da privodite kraju, ali izvolite još koji minut.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Pokušaću vrlo kratko.

Što se tiče štete koje su vezane za narušavanje životne sredine, slažem se da se one mogu kvantifikovati, ali to su ogromne štete za svaku državu kojoj dugoročno nanose određene štete i teško mogu da polemišem sa vama ako spominjemo kvalitet života ljudi, ako spominjemo zdravlje ljudi, ako spominjemo nešto što utiče na dužinu njihovog života. Znači da to moraju biti prioriteti ove države, ali siguran sam da se to može realizovati samo ako imamo značajnije veća finansijska sredstva, ako značajnije odobravamo određene investicione projekte, ako investicionim projektima duvamo u jedra i na taj način obezbjeđujemo nove prihode.

Ja bih nekim kolegama ovdje koji su pričali o Pljevljima takođe mogao da kažem da mislim da se usvojio projekat 2007.godine koji je vezan za Termoelektranu Pljevlja, kada je vrlo precizno ugovorom bilo definisano da se devet i po miliona eura mora uložiti u toplifikaciju, da se do 2012.godine decembra mjeseca moraju riješiti ova pitanja o kojima mi sad pričamo vezano za emisiju gasova u staroj Termoelektrani, da bi to bio odgovor, ali je ova Skupština donijela rješenje da se ne prihvati takvo rješenje. Pričam sa aspekta ekologije, gdje su precizno bila definisana određena rješenja i smatram da je to mnogo bolje bilo nego što bi bilo danas, jer bi bilo uloženo sigurno preko 200 miliona eura, jer su bile date i garancije za realizaciju takvih projekata.

Što se tiče korišćenja crvenog mulja, pepela i šljake u određene industrijske svrhe, odnosno vezano za realizaciju određenih građevinskih projekata, podržavamo takve projekte maksimalno. Nadamo se da postoje partneri koji su spremni i zainteresovani za to. U ministarstvu i Vladi pojavljivale su se kompanije koje su predlagale određena rješenja, ali nisu finalizovala ta rješenja.

Na kraju, predlog koncepta koji je urađen, urađen je zajedno sa najboljim ekspertima Svjetske banke i dalje ostajemo otvoreni, smatramo da je mnogo bolje takve projekte staviti u funkciji, a ne deponovati ili eliminisati i slično tome. Smatramo i za komunalni otpad, da to treba koristiti kao sirovinu i ovo je jedan javni poziv svima koji imate znanje iz ovog Parlamenta ili koji smatrate da postoje određene kompanije koje se mogu uključiti na taj dio aktivnosti, da se obave konsultacije sa njima i da se uključe u određene procese koji su vezani za naredni period.

Pošto ćemo još voditi određeni dijalog, saglasan i sa gospodinom Andrijom Popovićem i sa gospodinom Kalačom, da nije država sama ta koja može i opštine da reguliše pitanje, mora aktivno pitanje otpada i ostalih stvari da se uključe i građani Crne Gore svojim kvalitetnim odnosom prema životnoj sredini. To je proces, to se razvija i to zahtijeva određeno vrijeme i mislim da je to sad mnogo bolje nego što je bilo prije pet godina, a opet danas je bolje nego što je bilo prije dvije godine. Ključna je stvar da li ova zakonska rješenja koja smo ovdje ponudili nude određeni progres. Hvala lijepa i hvala na razumijevanju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se, ministru Gvozdenoviću na odgovorima i komentarima.

Za sada imamo prijavljen komentar kolege Andrije Popovića, Vladislava Bojovića, Velizara Kaluđerovića u međuvremenu se javlja gospodin Darko Pajović i Danko Šarančić.

Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala.

Gospodine ministre, u uvodnoj riječi sam govorio teoretski, a sad bih Vas dvije stvari pitao onako praktično, a očekujem da ćete mi odgovoriti u završnoj riječi.

Prvo, tiče se uvoza starih vozila. Crna Gora je postala groblje automobila. Emislija štetnih gasova, da ne kažem kolika je. Tu se uvoze čak i automobili bez katalizatora. Mislim da je nedopustivo, nijesam siguran sad kako je kod nas tačno propis, ali da se uvoze automobili preko šest, sedam godina starosti.

Druga stvar, tiče se devastacije životne sredine u Bokokotorskom zalivu. Bokokotorski zaliv na listi 27 najljepših zaliva svijeta, Boka, nevjesta Jadrana. Zna se što se prije nekoliko godina desilo u naseljima Lipci i Kostanjica, Opštini Kotor, kad su ogromne količine šteta kako se radio put Lipci - Nikšić ubačene u more, tako je bilo i na lokaciji Kostanjica? Mene interesuje kad će jedan od najljepših zaliva svijeta se vratiti, kad će se to stanje vratiti u prvobitno.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Kolega Bojović je sljedeći poslanik koji daje komentar. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine ministre, odmah da vam kažem, da ja doživljam kao uvredu, pošto sam građanin Pljevalja. Vašu poruku da treba da budemo strpljivi i da treba da izdržimo, jer je prilagođavanje rada velikih privatnih subjekata evropskim standardima nešto što je proces, što treba da traje postepeno, mi to već slušamo i gledamo više decenija ne obezbjeđuju se ni minimalni standardi zaštite životne sredine i zaštite zdravlja ljudi, a dobro znamo kakvi su pokazatelji o zdravstvenom zdravlju stanovništva u područjima kod velikih privrednih subjekata. Dakle, vi uporno manipulešete tezom da se ovdje neko zagovara zatvaranjem fabrike. To naravno, niko ne zagovara, zato se niko ovdje ne zalaže, mi se zalažemo za to da konačno veliki privredni subjekti, veliki industrijski zagađivači počnu da primjenjuju zakon i da budu kažnjeni ako krše zakon. Međutim, umjesto izricanja kazni, mi vidimo da vi zakone koji se tiču životne sredine prilagođavate interesima tajkuna i interesima energetskog lobija u Crnoj Gori. Uzrok ovoj pojavi ponavljam leži u činjenici, da je privatizacija u Crnoj Gori realizovana uz snažno prisustvo organizovanog kriminala i visoke korupcije, visoke korupcije. Poslovni partneri očigledno pojedinaca iz vrha ove vlasti koji su uzurpirali naše privredne potencijale su apsolutno zaštićeni i oslobođeni obaveze da štite životnu sredinu. Oni su očigledno tajnim dogovorima koje je neko u vrhu vlasti napravio sa njima oslobođeni jednostavno obaveze da ulažu u zaštitu životne sredine i da primjenjuju princip društvene odgovornosti između ostalog realizacija projekata toplifikacije koje kao što vidimo nema ni u okviru projekta Drugog bloka Termoelektrane to je jučerašnja rasprava u Pljevljima pokazala. Hvala.

PREDŠEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojoviću.

Kolega Kaluđerović. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Prvo, gospodine ministre, vi kažete da se vaše Ministarstvo zalaže da se konstituiše Fond za zaštitu životne sredine. Pa što ga ne konstituišete, gospodine ministre, to je obaveza koju je utvrdio Zakon o životnoj sredini?

Dakle, da vas ne podsjećam na prelazne i završne odredbe tog zakona iz 2008.godine. Ponavljam iz 2008.godine koji propisuje da će se sredstva ekonomske naknade uplaćivati na račun Budžeta Crne Gore, dok se ne konstituiše ponuda. Evo, sedam godina od kada imamo novi Zakon o životnoj sredini koji je utvrdio ovu obavezu, a još nije konstituisan ovaj fond. A kada je u pitanju ova konstatacija o kojoj e već kolega Bojović govorio. Vi nam govorite rizik je da bi se zatvorili ovi kolektivi, ako hitno tražimo da se obezbijedi da oni pribave integrisanu dozvolu, konkretno je očigledno u pitanju Kombinat aluminijuma, Željezara Nikšić, Termoelektrana Pljevlja. O kakvoj hitnosti govorite, gospodine ministre? Ovo je obaveza, da ponovim još jednom, koja je utvrđena 2005.godine, kada je usvojen zakon. I tada kada smo usvojili zakon u ovom domu ostavilo smo rok od 10 godina da se kolektivi pripreme za ovo i gle čuda, nema ništa od toga i onda Vlada lagano kaže evo dajemo još pet godina. Željezara Nikšić, po vašoj konstataciji iz obrazloženja Predloga zakona, je bila dužna da do sredine 2012.godine, da podnese zahtjev za pribavljanje integrisane dozvole, ona je to potpuno ignorisla, nije čak ni pogledala ni nepotpuni zahtjev i vi sada lagano i njoj i Kombinat aluminijuma dajete novi rok od pet godina gospodine ministre. A i jedan i drugi u privatizovani prodati i oni su dužni da poštuju odredbe ovoga zakona i ovdje sa ovakvom

normom ponovim oni oslobađaju miliona evra obaveza ulaganja u zaštitu životne sredine. Zbog čega, na teret zdravlja građana Crne Gore.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Kaluđeroviću.

Kolega Šarančić. Izvolite.

DANKO ŠARANČIĆ:

Gospodine ministre, da budem i ja potpuno jasan, niko nije mi se od kolega pa ni ja nijesmo zahtijevali zatvaranje postojećih sistema odnosno bolje reći velikih zagađivača u Crnoj Gori. Ja sam čak i naglasio da se protivim takvim rješenjima, znajući šta to znači za crnogorsku ekonomiju i za sistem uopšte. Ali ti subjekti gospodine ministre i vama je to savršeno jasno, moraju da prilagode svoje poslovanje najvećim ekološkim standardima i najvećim standardima zaštite zdravlja ljudi i životne sredine. Da li to košta, gospodine ministre? Naravno da košta. Ne može nam uvijek biti izgovor jedini izgovor da nema novca, ima novca gospodine ministre za mnoge velike projekte u ovoj državi da ne nabrajamo sada, da ne polemishemo oko tome, neki su od milijardu, neki su malo manji, ali bilo je novca. Nije valjda najmanje važno zdravlje ljudi zdravlje građana i zaštita životne sredine koju treba da ostavimo generacijama koje dolaze iza nas. Dobro je što ste pomenuli ove cifre od 11 miliona za elektrofiltere, ne znam dvadesetak miliona ukupno koliko je uloženo u termoelektreane.

Ali, gospodine ministre, problemi su ostali, nijesu riješeni, ostao je loš kvalitet vazduha, zagađeno zemljište. Pljevlja nemaju ni vodu za piće treba li to da ponavljamo u 21 vijeku, po stotinu puta.

Dakle, problemi su ostali, nešto novca je uloženo, ne može se kroz par miliona za državni budžet riješiti pitanje ekologije mora više da se izdvoji, mnogo više da se radi gospodine ministre, sa mnogo više odgovornosti, sa mnogo više akcije. Pitajte te ljude tamo, evo ostala je deponija Maljevac recimo uložena su određena sredstva, ali imaju iste probleme, koje su imali prije 10,15, 20 ili 30 godina. Pitajte kako im je da žive pored tog sistema 270 prijevremenih smrti prema nekim analizama izaziva rad termoelektreane u Pljevljima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Šarančiću.

Zamolio bih kolegu Pajovića, kao posljednjeg učesnika u komentarima za riječ.

DARKO PAJOVIĆ:

Prije svega dugujem izvinjenje kolege su me upozorile kada je u pitanju taksa euro po euro, iznio sam neprecizan podatak radi se od 23 ili 24 miliona eura koje je prikupila država za godinu dana po osnovu raznih taksi. Ja sam ovdje naveo neku drugu cifru, tako da samo objašnjenje vezano.

Ja nijesam saglasan sa značajnim dijelom ovoga što ste naveli kada je dinamika rješavanja problematike zaštite životne sredine, tu očigledno imamo različitu percepciju. Ja i dalje smatram da princip da država treba da plaća nešto što nijesu njeni dugovi, nije dobar za državu Crnu Goru. Ponoviću, radi se o privatnim o preduzećima, radi se o preduzećima koji su preuzele neke obaveze, radi se o nekim preduzećima koja su visoko profitabilna. Mislim, da generalno država Crna Gora dosta gubi i mislim da nemamo nikakve potrebe za tom vrstom popustljivosti, jer ipak ovdje se ne radi samo o periodu od pet godina, da budemo kraja iskreni, prvi boljitak kada se uvedu, standardi se očekuju tek nakon jedne decenije. Dakle, možemo govoriti o periodu od 15 godina, da

bismo osjetili prve benefite toga. I Hrvatska nije dobar primjer, to moram da vam kažem, jer ovdje govorimo o 50% ispunjenosti kod Hrvatskih industrijskih giganata. Mi u Crnoj Gori imamo 0%.

Dakle, mi u Crnoj Gori govorimo od 0% preduzeća koji su dostigli standardi uz dužno uvažavanje ovih činjenica koje ste naveli i desetina miliona koji su uloženi.

Završit ću sa tim, ostajem pri tome, da ako država Crna Gora i Vlada Crne Gore, može da uzima od građana euro po euro da bi vraćala nečije tuđe dugove na konto vaše iznešene brojke, a ta brojka je 100 miliona za rješavanje problematike pitanja zaštite vazduha od zagađivanja kada su u pitanju industrijski zagađivači. Jednu trećinu sredstava može da obezbijede država Crna Gora, jednu trećinu sredstava može da obezbijedi Evropska unija, jednu trećinu sredstava moraju da obezbijede i ona preduzeća koja vrši zagađivanja.

Ponoviću, ako smo taksu euro po euro prihvatili, ako nismo bili voljni, mi smo generalno bili protiv toga. U redu, vraćali smo neke tuđe dugove, mislim da nema građanina u Crnoj Gori koji neće izdvajati mjesečno, da bi njegovo dijete imalo čistiji vazduh i mnogo bolju, da tako kažem percepciju i zdravlja i čistoće životne sredine, a vjerujte mi država će smanjiti troškove desetruko koji su danas nagomilani, naravno ne 100%, ali ogromnim dijelom kroz sam proces koji se odvija, to je proces zagađenja vazduha. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Pajoviću. Mi smo završili prvi krug diskusija.

Prelazimo u drugi krug diskusija. Prvi učesnik je kolega Branko Čavor. Izvolite kolega Čavor.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, gospođo Vojinović, kolegice, kolege poslanici,

Vazduh predstavlja značajan faktor za zdravlje i život ljudi i eko sistema. I zbog toga je potpuno prirodna briga o kvalitetu vazduha kao jednog od najvažnijih zadataka savremenog čovjeka i društvenih zajednica i svjetske i evropske, a i naše sam siguran.

Ono što jeste osnova kada govorimo o brizi prema kvalitetu, mislim da uspostavljanje, dešavanje, unapređenje sistema kvaliteta vazduha, kao i zaštiti i poboljšanje kvaliteta u svakom pogledu, prije svega sa aspekta onom o kojem je danas ovdje najviše govoreno sa aspekta zaštite zdravlja stanovništva. Ono što jeste početno i veoma važan korak jeste zakonodavni okvir. Mi smo 2010. godine donijeli zakon koji je u velikoj mjeri implementirao one direktive Evropske unije koje se odnose na ovaj zakon, na osnovu toga donijeli set od 12 podzakonskih akata, takođe veoma važnih.

Pored zakonodavnog postoji streteški okvir, jer smo u ovom vremenu i usvojili i Nacionalnu strategiju upravljanja kvalitetom vazduha sa Akcionog plana sa period 2013 - 2016. godina, a usvojili smo i kao niži nivo dokumenata i tri plana kvaliteta vazduha za opštine Pljevlja, Nikšić i Glavni grad. Dakle, značajni su ovi nivoi dokumenata, kao primjer da se želi na najbolji način odgovoriti na pitanje kvaliteta vazduha, njegove zaštite i rješavanje onih problema koji pokazuju kao potreba za prevazilaženja.

Kada govorimo o proteklom periodu može se sigurno kazati da ima i rezultata na tom polju, naravno uvijek nedovoljno i uvijek je potrebno unapređivati svaku tu oblast.

Podsjetiću da je Crna Gora podijeljena na tri zone kvaliteta, od kojeg se dvije ocjenjuju kao kritične, južna i sjeverna. i da je tu problematičan, tako da kažem kvalitet zraka i ona koja je zona održavanja kvaliteta vazduha u kojoj se mozati da nema prelaženja onih granica koje zakon dozvoljava. Veoma je važno što su uspostavlje i

mreže za postojeće kvaliteta vazduza koji ima sedam stanica, evo u Novoj godini 2015., smo upotpunili sa pet mjernih mjesta za praćenje alergionog polena.

Ono što je takođe značajno transparentnost u primjeni ovih zakona i podzakonskih akata, jer od 2014.godini svi su ovi podaci dostupni i kod agencije naše a i kod Evropske agencije, što je veoma važno. I 2011-ste godine kao jedan od značajnih ocijenjenih faktora koji utuči na zagađenje zraka i vazduha je motorni benzin aditiva od olova, tako 2011.godine je u primjeni uredba kojoj se zabranjuje korišćenje ovih goriva i praksa kako je pokazala da se u manjoj mjeri ili u maloj mjeri krši ova odredba.

No, kao što o bično biva potrebno je izvršiti određene izmjene i dopune postojećeg rješenja, kao cilj unapređenja. Kazao bih nekoliko razloga zbog koja je potrebno to uraditi. Prvi svakako značajan dalji i potpuno usklađivanje sa propisima Evropske unije i što je ovdje rečeno da je veoma važno sa aspekta implementacije veoma zahtjevnih odredbi iz poglavlja 27 životne sredine. Ono što jeste važno da kada primljenjete neki zakon da se ukaže šta nešto nije dobro i šta treba mijenjati, tako i u ovom slučaju primjeni ovoga zakona. Takođe, važno i sa tim smo rekli svi kao pozitivan odnos uvođenjem mreža za praćenje alergionog polena znači trebalo je stvoriti i pravni okvir, što je ovdje urađeno, a što je svakako za pohvalu da je već instalirane pet stanica u Podgorici, Nikšiću, Mojkovcu, Baru i Tivtu.

Takođe, je značajno da treba primijeniti onu prijedbu koja se odnosi na unapređenje poslovnog ambijenta, odnosno one barijere koje su se pokazale eliminisati i sakako da se u zakonskom okviru prepoznaju institucionalne promjene. Jer, ovdje je danas bilo rečeno da je vaoma važno u ovom vremenu u primjeni ovih zakona jačati inspeksijske službe, inspeksijski nadzor i mjere po ovom pitanju.

Oko čega smo se takođe svi složili da je veoma važno to što je praćenje kvaliteta vazduha definisano kao djelatnost od javnog interesa.

Mislim da smo se svi oko toga ovdje u Parlamentu složili i da je to svakako i dobro. Pošto ističe vrijeme diskusije, samo bih kazao još jednu stvar da pored unapređenja mreže za praćenje kvaliteta vazduha o kojoj je ovdje dosta govoreno, neophodno je ulaganje informacioni sistem softver za moderiranje podataka, zapošljavanje i obuku osoblja za primjenu modela i tome slično.

Posebno jeste važno i značajno da u izvještavanju kvalitetu vazduha treba upotpuniti u odgovarajućim procjena zdravstvenog rizika od zagađenja na nacionalnom i na lokalnom nivou. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Čavoru. Kolega Knežević je sljedeći učesnik u diskusiji. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvaženi građani,

Ja se izvinjavam što ovu svoju diskusiju neću početi sa time da je vazduh značajan jer ga dišemo, jer ga udišemo, da je voda značajna jer je pijemo, a hljeb je koristan, jer ga jedemo. Ja ću početi time da je bilo značajno ovu raspravu voditi najmanje tri dana i to u Zeti, Pljevljima i Nikšiću, koji su najcrnje od crnih ekoloških tačaka u Crnoj Gori i da tamo pred stručnom javnošću i pred građanima Crne Gore saopštite ovo što danas saopštavate pred crnogorskih poslanicima, pa i vjerovatno onim porodicama koje danas širom evropskih klinika liječe svoje najbliže od raznih vrsta tumora, objasnili da se strpe do 2020.godine, a da će nakon 2020.godine poteći med i mlijeko u ekološkom smislu što se tiče Crne Gore. Zašto to kažem, gospodine Gvozdenoviću? Zato što je prema procjeni Evropske agencije za životnu sredinu u

2011.godini u Crnoj Gori 513 osoba umrlo zbog prevremene izloženosti suspendovanim česticama. Zagađenje vazduha u Srbiji i u Crnoj Gori u prosjeku svake godine ubije 10.777 ljudi, a to pokazuje istraživanje evropskih organizacija za zaštitu životne sredine. Zašto je to? To je kombinacija, gospodo NATO bombardovanja i zagađenja životne sredine koje su nam priredili Kombinat alunimijuma, koje nam je priredio Rudnik uglja i koje nam je priredila Željezara u Nikšiću.

U Pljevljima je, gospodine Gvozdenoviću, nadam se da bilježite ove podatke, a da ih vjerovatno i imate, znači samo u 2012.godini za šest mjeseci oboli od 221 građani od neke vrste kancera. U 2010.godini broj oboljelih od karcinoma je bio 211 slučajeva, a u 2011.godini 280, a u prvih šest mjeseci 2012.godine, čak 221 slučaj. Znači broj oboljelih od kancera se rapidno povećava u Crnoj Gori, a mi govorimo o tome da ćemo da produžimo integrisane dozvole do 2020.godine. Ako budete produžili te integrisane dozvole za područje Gornje Zete u Gornjoj Zeti neće ostati ništa bez most na Cijevni i gradonačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović, jer on živi u Podgorici, a reći ću vam i zašto. Jer, ja ovdje imam gospodo analize kvalitete vazduha iz 2004.godine, gospodine Gvozdenoviću i pročitacu vam samo jedan detalj. Znači u svim sprovedenim ispitivanjima kvaliteta vazduha sa područja Gornje Zete, utvrđeno je prisustvo povećanih koncentracija flurida oko 15 do 30 puta iznad dozvoljenih granica i povećanje prisustvo policitičnih aromatičnih ugljovodonika za oko 250 puta od propisane norme. I u završetku ovog svog izvještaja gospođa Ana Mišurović kaže sledeće:"Nadam se da sam ovim detaljnim komentaram dosadašnjih podataka uspjela da vam približim sliku ugroženosti porodica iz Botuna, kao i ostalih stanovnika naselja u okolini KAP-a u kojima je uticaj zagađenja najizraženiji. Očigledno da život no ovom lokalitetu nema nikakvu perspektivu. S poštovanjem, uz srdačan pozdrav direktor i sudski vještak toksikološke struke Ana Mišurović". 2004.godina, a mi se nalazimo u 2015.godini. Znate li koliko je u Zeti do sad uvrlo ljudi od raka. Znate li koliko u Zeti se do sad liječi ljudi od raka po raznim evropskim klinikama i klinikama sa Balkana i mi danas pričamo o tome da moramo biti senzibilni prema industrijskim zagađivačima, jer se može desiti da uništimo privredu i da uništimo ekonomiju. I malo vam je što ste od područja Gornje Zete napravili Černobil, nego sada planirate i da nam poperite kolektor za prečišćavanje otpadnih voda za čitavo područje Crne Gore. Znači, od Zete pravite klasičnu septičku jamu i to je odnos države prema 16 hiljada ljudi koji su žrtvovani, ali zato nemate nikakvog problema da pod pritiskom Hašima Tačija i Edija Rame obećate gradskoj Opštini Tuzi da će do oktobra meseca dobiti status Opštine Malesija. Znači, ušli ste u projekat velikoalbanizacije Crne Gore i zato što žrtvujete gradsku Opštinu Golubovci i u ekološkom i u industrijskom i u trgovačkom i u duhovnom i u kulturno-istorijskom smislu, a sa gradskom Opštinom Tuzi pod protektoratom Tačija i Edija Rame pravite opštinu dajući im status države u državi.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.
Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Vi ste ponovo zloupotrijebili poziciju predsjedavajućeg, posebno kad sam ja u pitanu. Pozivam Vas da kao potpredsjednik Skupštine i šef Kluba poslanika DPS-a polemishete sa mnom na ove optužbe koje sam iznio, one nijesu neozbiljne, one su teške i ozbiljne optužbene iza kojih stojim i s obzirom da ste vi potpisnici takvog Sporazuma sa jednom albanskom partijom, ja vas pozivam da polemishete sa mnom pred licem crnogorske javnosti.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Dakle, povod mog javljanja je bio samo produžetak koji ste zatražili i konstatacija da ste dobili vrijeme koje ste zatražili. Očekivao sam da se zahvalite u odnosu na to a ne da tražite proceduralnu reakciju, ali dobro, vjerujem drugi put da ćete se popraviti. Hvala vam.

Kolega Vuković je sljedeći diskutant.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovane kolege, gospodine potpredsjedniče, gospodine ministre, Mislim da je ekologija politički najprofitabilnija tema i u Parlamentu i van Parlamenta i inače je to top tema u zadnjih 20 godina, pošto prije toga skoro niko ili malo ko sa ovih prostora se bavio time i vrlo malo pominjao riječ ekologija, odnosno problemi sa životnom sredinom.

Kad bi gledali statistički Crnu Goru u parametrima koji odražavaju ekološko stanje vode, zemlje, vazduha ili bilo čega u ogromnoj prednosti je i na Ameriku i na evropske države i na sve države u okruženju. Znači, Crna Gora ima jedan blok oko 210 megavata na 13,700 km². Najbliža sledeća Termoelektrana je Obrenovac-Gacko, znači sve preko 300 km. Još ozbiljnija industrija sa aspekta zagađenja životne sredine je Kombinata aluminijuma koji radi nažalost sa 20% svojih kapaciteta.

Znači, sve to kad se stavi u politički kontekst može da bude onako kako uglavnom čujemo iz opozicionih klupa i to često dobije i dimenziju da posluži kao povod i za neke druge teme, čime se pokazuje koliko iskreno želimo da se bavimo zaštitom životne sredine, odnosno da kao poslanici ili kao političari utičemo na one koji prave probleme da te probleme smanji, odnosno prestanu to da rade.

Međutim, ovdje nema nijedno opravdanje za Elektroprivredu Crne Gore. Znači, Elektroprivreda Crne Gore je apsolutno grešna kad su u pitanju Pljevlja, kad je u pitanju Crna Gora. Taj profit, odnosno ostatak koji je Elektroprivreda akumulirala od nekih 170 miliona eura je u mnogome napravljen upravo u Pljevljima. Znači, da su upotrijebili za investicije samo u zaštiti životne sredine, smanjili bi taj profit ali bi tamo napravili mnogo bolje stanje i još toliko drsko isključe struju Sportskom centru "Ada" zbog duga od 40 hiljada eura.

Pazite "Ada" je državna 90%, Sportski centar "Ada" je diničarsko društvo gdje je država 90% vlasnik, 10% je opština. Razlozi za sve to sujete menadžmente talijanskog kome je važniji njihov bonus koji ostvaruju na profit, nego zajedno Italija i Crna Gora, pa im dodamo još Pljevlja. Taj menadžment italijanski, ovih dana zaustavlja rad Termoelektrane samim tim i Rudnika uglja, jer je dva centa jeftinija u uvozu, dva centa i to prolazi. Znači, nekome je dozvoljeno da upravlja ne samo energetikom, električnom energijom, tržištima, nego jednostavno potpuno jedan lični odnos. U tom ličnom odnosu naravno da problemi u Pljevljima koji postoje i postoje 33 godine. Od 1982. godine je Termoelektrana počela da radi i o1982. je imala filtere koji su imali 350 gr. čvrstih čestica u m³ vazduha. Sad smo dobili filtere koji imaju sedam puta manje 50 miligrama i dalje naravno imamo problem sumpordioksida azotovih oksida.

Deponije, više se ne odlaže onako kako je to bilo namijenjeno sa zaštitom vodenog ogledala itd. kad tome dodamo ogromne otvorene površine, površinskih kopova u Pljevljima, naravno da je stanje znatno iznad onog kakvo bi trebalo i moglo da bude. I onda Elektroprivreda još kaže, dugujete mi 2.800.000 jer je Skupština opštine dok je predsjednik Opštine bio Filip, naplatila nezakonito ekološku naknadu. Tada je naš lokalni parlament donio odluku po tada važećem Zakonu o zaštiti životne sredine.

Naravno, gospodin Gvozdenović zna o čemu se radi pošto je tada bio ministar. Mi smo izgubili na sudu, ne znam više na kom sudu i to stoji i tada je bio džentlamski dogovor, Ok mi smo prekršili zakon, ali daj da to ne diramo, te pare smo potrošili u razvoj grada, kad budete, sljedeći projekat, evo konkretno Drugi blok, proširenje šljakišta, odlagalište itd, tada ćemo izvršiti poravnanje. Znači, to što Elektroprivreda radi, ali njima je potrebno da u onom bonusu koji zavisi samo proizvodnja, prihod, što manji troškovi. Što je veći bonus menadžer ima pltu, on je menadžer u Crnoj Gori tri-četiri godine, poslije toga će otići vjerovatno u neku drugu fabriku i nema nikakve veze sa energetikom.

Jeste li meni nešto rekli, nijesam vas čuo?

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:
Zahvalio sam se, potrošili ste Vaše vrijeme.

FILIP VUKOVIĆ:
Ne morate da mi se zahvaljujete, upravo sam završio.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:
Hvala, zahvaljuem se a u suštini opominjem na vrijeme koje je isteklo.
Kolega Pavlović se javio za kometar, izvolite kolega Pavlović.

KOČA PAVLOVIĆ:
Hvala, gospodine predsjedavajući, vrlo kratko.
Gospodine Vukoviću kada ne bi bilo, da kažem, bahato, bezobrazno manipulisanje javnošću, bilo grotesno smiješno to što Vi pričate i što Vi optužujete Elektroprivredu na način da bi neupućeni čovjek pomislio da su italijani većinski vlasnici Elektroprivrede. Ko je većinski vlasnik Elektroprivrede? Ko je većinski vlasnik gospodine Vukoviću, Vi odlično znate? Vi kao da ste sad pali s Marsa, kao da nemate nikakve veze sa DPS-om. Kome vi pričate to? Ovom neupućenom dijelu crnogorske javnosti, sigurno ne pričate Pljevljacima. Oni odlično znaju da to što je isključena u Adi struja to nije zato što se DPS sa tim nije saglasio, nego zato što se DPS sa tim saglasio. To što pare iz Pljevalja idu da se finansira vrhunski sport u Podgorici, a u Pljevljima djeca nemaju ni svijetla, kao što ste već rekli, da treniraju tamo u Adi, a da ne govorim o drugim pogodnostima koje nemaju, to nije zato što su Italijani bahati, Italijani tako odlučili samostalno ili zato što je opozicija to odlučila, nego zato što je DPS to odlučio. Nemojte tako da se odnosite prema, makar nama ovdje u Parlamentu. Nismo do te mjere kratke pameti i kratkoga sjećanja. Vi natupate još uvijek sa istih pozicija da bi čovjek pomislio, evo ovaj gospodin Vuković će ponovo da blokira Pljevlja i da ga okruži sa neakvih naoružanim ljudima da bi odbranio Pljevlja od nekoga, od Italijana sad. Nemorate od Italijana da branite građane Pljevalja i resurse Pljevalja nego od vašeg DPS-a. Molim vas poštedite nas vaših internih polemika unutar vaše partije. Eno vam ministar Bošković pa vi sa njim to dogovorite, eno vam Aco Đukanović.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:
Kolega Vuković, izvolite, pravo na dva minuta.

FILIP VUKOVIĆ:
Znači, bez obzira što je Crna Gora većinski vlasnik akcija u Elektroprivredi, ali Italijani imaju izvršni menadžment i imaju zlatni glas. Znači, oni isključivo oni mogu dok imaju produženi ugovor o upravljanju da donose odluke. Ne iznenađuje me da Vi,

gospodine Pavloviću, ne znate ni to, kao što vjerovatno ne znate, koristite neke termine "pao s Marsa" i tako dalje. To je upravo pokušaj, odnosno povrijeđena sujeta, zašto sad jedan poslanik DPS-a priča, napada Elektroprivredu, kad je to isključivo pravo nas iz opozicije. Ne znam zašto Vam to toliko teško pada. Meni ne smeta, evo Vi branite Elektroprivredu ja ću je napadati ili obrnuto. U svakom slučaju vaš nekorektan odnos prema poslanicima iz DPS-a je nešto na šta smo već navikli.

S obzirom da ste i vi živjeli jedno vrijeme u Pljevljima ne znam da li tada postojala Termoelektrana, ali je postojao rudnik i postojali su takođe ekološki problemi koji su djelimično proizvod geografskog položaja našeg grada, a djelimično i industrije u gradu koja jako dugo traje. Prema tome, u svakom slučaju nisam iznenađen sa vašim tako arogantnim odnosom prema meni, na to smo već navikli u ovom Parlamentu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se, kolegi Vukoviću.

Sledeći učesnik u raspravi je kolega Stanić.

Izvolite, kolega Staniću.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovana Skupštino, gospodine ministre, uvaženi građani,

Podsjetiću da sam na prošlom premijerskom satu postavio premijeru sljedeće poslaničko pitanje:

Šta su Pljevljaci zgriješili Bogu, Vladi i Vama, gospodine Đukanoviću, pa Vlada, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Agencija za zaštitu životne sredine i Vi lično ništa ne preduzimate za spas Pljevalja grada u kome je zatrovanost vode, vazduha i zemljišta dostigla dramatične razmjere?

Danas sam dobio pisani odgovor, a ovdje ga je Skupština čula usmeno i Crna Gora ga je čula, pošto je televizija to prenosila i ono što je dobro to je da je premijer potvrdio da se situacija u Pljevljima može značajno riješiti jedino toplifikacijom grada kroz uvođenje daljinskog grijanja. Na žalost u svom odgovoru nije obećao Pljevljacima toplifikaciju, nego je pričao nekakvu priču okolo naokolo. Ono što me iznenadilo kad je pravdao zašto Pljevlja od 1982.godine pa do danas, za 33 godine koliko radi Blok 1 u Pljevljima Termoelektrane, nisu dobili toplifikaciju, naveo je dva razloga. Na žalost, neko je cenzurisao taj odgovor premijerov pa tako ti odgovori nisu ušli u pisani dio tog odgovora.

Prvi je da su Pljevljaci najkriviji što nemaju toplifikaciju i sa tim se potpuno slažem. Dokle god Pljevljaci budu ćutali i ako prihvate da se Blok 2 gradi, a da se istovremeno i paralelno ne radi toplifikacija, ne toplotni izvor tamo od Bloka 2 nego i primarna i sekundarna mreža i da istoga dana premijer Crne Gore, ma ko to bio, dođe i presiječe obadvije vrpce i Bloka 2 i toplifikacije Pljevljaci treba da se sele, nema nam drugoga spasa.

Druga rečenica koja je cenzurisana je ona kada je premijer rekao da su krive četničke horde koje su harale po Pljevljima 90-tih godina. Sa tom rečenicom se ne slažem. Zašto? Za razliku od onog kraljevog govora iz septembra '44.godine kad je pozvao četnike da uđu u partizane pa ga većina nije poslušala, jer nijesu ni povjerovali u taj prenos radio Londona, '97.godine kad je ovdašnji kralj pozvao četničke horde iz Pljevalja da uđu u DPS ušli su svi do jednoga. Prema tome, ne mogu biti krivci za to što Pljevlja nemaju toplifikaciju.

Gospodine ministre, imamo na jednoj strani Predlog zakona o zaštiti vazduha, a na drugoj se produžava rok za dobijanje integrisane dozvole do '20.godine. Znači, ono

što dobijemo na mostu to ćemo izgubiti na ćupriji. Ovdje se kaže da se ne smiju prekoračiti gornje ili dozvoljene granice, a ja vam samo, neću vam čitati ono što sam čitao premijeru, nego samo zbir, za decembar, januar, februar i mart decembar prošle i tri mjeseca ove godine, 98 dana je prekoračena dozvoljena granica nedozvoljenih čestica PN10 i PN2,5 u Pljevljima. U prva tri mjeseca ove godine 70 dana, a dozvoljeno je 35 dana za čitavu godinu. Šta da mi Pljevljaci radimo? Ko će tu da odgovara? Da li je neko kažnjen zbog toga? Nije niko. Umjesto toga vi nam nudite da se donosi plan zaštite u roku od dvije godine od utvrđivanja prekoračenja dozvoljenog nivoa zagađenosti vazduha. Nije, nego. Evo ga plan kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja već urađen. Šta sad mi da radimo? Zato je onda ponuđen ovaj zakon o produženju dobijanja integrisane dozvole onima koji zagađuju vazduh.

Godišnje informacije koje su dužni da podnose prvi put srećemo podatke o efektima tih prekoračenja. Dobro, daj Bože. Evo i premijer je obećao da će Institut za zdravlje uraditi studiju o uticaju životne sredine na stanje zdravlja Pljevljaka, daj Bože.

Ovo je za Riplija, podatke o kvalitetu vazduha moraju objaviti do 31.marta tekuće godine za prethodnu godinu. Pa ja ne vjerujem da je prije 50 godina bila obaveza da se do 31.marta tekuće godine saopštavaju temperature vazduha za prošlu godinu. To mi toliko budalasto liči.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Staniću.

Sljedeći učesnica u raspravi je kolegistica Branka Bošnjak, neka se pripremi kolega Vuletić.

Izvolite, kolegice.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Počecu sa tim da mislim ili je licemjerno što u Ustavu piše da je Crna Gora ekološka država ili je licemjerno i vrlo drsko što ste nam danas predložili ovaj zakon kojim vi dajete još u narednih pet godina dozvolu da nas veliki zagađivači zagađuju i to samo govori o odnosu u stvari ove Vlade uopšte prema životnoj sredini i njenom odnosu prema profitu. Vama je najvažniji profit, vas životna sredina ne zanima, jer da ovu Vladu zanima životna sredina znajući koliko će biti teško zatvoriti poglavlje 27 imali bi sad ministarstvo za zaštitu životne sredine, a ne bi bilo u sklopu ovog Ministarstva i za turizam i za urbanizam, a vidjeli smo kako sve to radite i kakvo nam je primorje, kako ste uništili prostor, kako nam cveta turizam i plus kakva nam je životna sredina. Ono što ističem jeste, da vi uvijek idete na ruku biznisu i uopšte ova vlast se mnogo više bavi profitom, nego onim što je javni interes svih građana. I mnogo su se više nevladine organizacije iz ove sfere, životne sredine bavili zaštitom životne sredine u odnosu na vas. Svi ste samo onako proklamovali kad je trebalo, pa ste ne znam posadili po koje drvo kod Univerziteta ili ste negdje nešto malo očistilo. Ali, one ključno što je vi nijeste ništa radili, jeste papirologiju neku donijeli koju u suštini sami ne poštuju, evo i po ovome vidimo da nijeste poštovali, jer mnogi od ovih značajnih subjekata ne bi smjeli da nastave sa radom da ste poštovali, a tek kad vas pitamo za one razne takse koje ste naplaćivali, ogromne pare koje ste uzimali to više niko i ne zna gdje.

Ja sam se ovih dana, gledajući jednu emisiju na hrvatskoj televiziji stidjela, kad sam vidjela da oni par puta godišnje, radi nas moraju oko jednog njihovog potoka da rade čišćenje, zato što su sve ove plastične kese sa primorja i vide se da ne bi sad pominjala firme, vide se iz kojih gradova, su dospjele tamo i oni moraju to da čiste i pokazuju kako im iz Crne Gore ide otpad, toliko, koliko mi mislimo i o turizmu i uopšte o

zaštiti životne sredine. A Crna Gora nažalost, odnosno na sreću je puna resursa i po standardima nekim svjetskim preko 18% od teritorije Crne Gore ima vrijedan biodiverzitet. Ali, znate gdje je to sve lijepo, tamo gdje ljudska pohlepa nije došla. Jer, tamo gdje je pohlepa ljudska došla sve ste uništili i vjerovatno kad neko osjeti profit tamo negdje uništiće se i to malo netaknute prirode koju imamo, a toga smo svjedoci svakim danom. Evo dovoljno je da kolima odete do primorja, pa samo da pogledate koji je otpad usput, pa onda da dođete na plaže, sad još uvijek nije počela sezona, pa da vidite koji je otpad na plažama i sve će vam biti jasno a i one poplave što smo imali prije neku godinu, pokazali su naše pravo lice. Pravo lice našeg i ne volim da kažem, ružna mi je ta sintagma koja se koristi podizanje svijesti ne znam čim dižu svijest. Ali hoću da kažem, da možda ove nove generacije, ova djeca sad u školama imaće možda odgovorniji odnos prema prirodi. Ali, negdje i moja generacija i vaša generacija i stariji, mislim da ih uopšte ne zanima da su stavili profit ispred svega što je nažalost tačno, a ti kreiraju politiku i u ovoj oblasti.

Šta da kažem još izdvajanja su 0,13% za ekologiju, otprilike na tom nivou u svijetu je to u Evropi oko 2%. Imate u Crnoj Gori preko 80 hiljada septičkih jama, preko 100 hiljada građana nema priključak na javnu kanalizaciju. Mi hoćemo da pričamo o nekakvoj životnoj sredini i o tome da smo mi ekološka država. Rekla sam vam u kom smo dijelu ekološka država, a to koliko vlast brine, vlast uopšte to ne interesuje i ovo je pravo vaše lice, ovaj zakon koji ste predložili. To je vaše pravo lice i to koliko vi brinete, to su vaši dilovi, koji imate sa pojedinim tajkunima i njime izlazite u susret, vas građani ne interesuju, a mi imamo pravo možda i na informisanost, i tu vi nas uskraćujete. Jer, se lažiraju podaci, često nemamo taj pravi da kažem, prave podatke o zagađenosti vazduha. Ja znam da je često promašena dozvoljena cifra ovih praškastih materija, kao što u Pljevljima, ali vjerovatno zbog toga što razni otpad iz zapadnog svijeta što se automobila tiče uvoz i izvoza u Crnu Goru i kupujemo ih. Ono što ne valja drugima, vama ovdje valja.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Bošnjak.

Kolega Vuletić je sljedeći učesnik, neka se pripremi kolega Nišavić.

Izvolite, kolega Vuletić.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, gospodine ministre sa saradnicom, uvaženi građani,

Evo kao što smo imali prilike u dosadašnjoj raspravi da čujemo različite prilaze na ovu vrlo značajnu i interesantnu temu. Ono što je predmet moga interesovanja to je svakako kao i svih učesnika u dosadašnjoj raspravi, a to je da na jednoj strani imamo objektivnu zabrinutost, rekao bih tako bilo javnosti građana. Trenutnim rekao bih stanjem zagađenosti pojedinih područja u Crnoj Gori, prije svega mislim na Pljevlja, dijelom i na Nikšić i Podgoricu, zbog već do sada rečenih zagađivača od strane Termoelektrane Pljevlja, KAP-a i Željezare Nikšić. Na drugoj strani imamo predlog mjera, za rješavanje ovog problema. Tako da kod ovakvog stanja stvari predložene su dakle izmjene i dopune Zakona o zaštiti vazduha i Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine koje treba podržati svakako.

Vidjeli smo izlaganja uvodničara gospodina ministra Gvozdenovića koje napore i Vlada i država ulažu u ovaj segment, a to je da se projektuje utrošak oko 100 miliona, na sanaciji ovih problema da kažem tako ovih crnih tačaka u dijelu zagađivanja životne

sredine i da je do sada uloženo nešto preko 20 miliona u Termoelektranu Pljevlja, na sanaciji filtera, nešto je uloženo u Željezari oko sanacije peći i u Kombinat u aluminijuma Podgorica. Svakako ovaj trend treba nastaviti, ja podržavam nastojanje da se od ukupnih budžetskih sredstava koja se izdvajaju 1% koliko sam shvatio na nivou eventualno povećaju do 2%, kako bi u dogledno vrijeme i tu se efektuiralo i postigli bolji rezultati.

Nadam se zaista, da sa ovim predlogom rješenja koja su data ovdje idemo ovdje korak naprijed, a ne kako neke kolege iz opozicije govore korak nazad.

Danas je u pitanju, pitanja koja su vezi sa zaštitom životne sredine dominiraju u svakodnevnom životu, rad u nauci kao i u svim drugim segmentima moderne civilizacije. Ni jedna država ne može računati na zajedničke, međudržavne projekte ili ekonomsku i proizvodnu integraciju bez posjedovanja i razmjene podataka o kvalitetu životne sredine. Zagađivanje je neposredno ili posredno, unošenje materija, vibracija, toplote ili buke u vazduh, vodu ili zemljište, izazvano ljudskom kompatibilnošću koje može biti štetno po ljudsko zdravlje ili kvalitete životne sredine i koje može dovesti do oštećenja materijalnih dobara, zagađivanje vazduha, podrazumijeva prisustvo hemikalija, čestica ili bioloških materija koje nanose štetu ili uzrokuju nelagodnost kod čovjeka i drugih živih bića, odnosno koji ugrožavaju prirodnu sredinu u atmosferi. Čuli smo kako saobraćaj na to utiče, ali cijenim zbog kratkoće vremena koje mi je ostalo na raspolaganju, da sve ovo ima za posljedicu da kvalitet vazduha u mnogim gradovima Crne Gore nije na zadovoljavajućem nivou i nažalost rekao sam Pljevlja se mogu svrstati u sam vrh gradova u regionu po zagađenosti vazduha, predložene izmjene i dopune zakona o zaštiti vazduha, pokazala su se neophodni iz nekoliko razloga, da bi se otvorili problemi primijećeni u praksi omogućilo dalje usklađivanje sa potpisima Evropske unije i da bi se obezbijedio pravni okvir za funkcionisanje novih jedinica sistema upravljanja, kvalitetom vazduha, mreža za praćenje alergenata, polena i slično. Buduće da se radi o propisima kojima se direktno želi doprinijeti stvaranju optimalnih uslova, za bolji život kvaliteta građana, putem normiranja načina, pravila i postupanja nadležnih subjekata i institucija organa i pojedinaca koji su ovlašćeni, stručno profilisani za ovaj segment zaštite i kod utvrđivanja životne sredine i vazduha podržava njihovo donošenje i predlažem Skupštini da isti usvoji.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, Vuletiću.

Kolega Nišavić. Izvolite.

Neka se pripremi koleginica Dragičević.

Izvolite, kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani gospodine ministre sa pomoćnicom, poštovana Skupštino, poštovani građani.

Donošenje Zakona o zaštiti vazduha svakako treba pozdraviti i pozdraviti sve zakone koji se tiču o zaštiti životne sredine. O značaju udisanje čistoga vazduha suviše je govoriti, ali ovu temu ja ne vidim kao političku temu, što je rekao neko iz vlasti, već kao jedan jako bitan zdravstveni, a da potom i ekonomski problem.

Osvrnuću se prvo na član 1. Čini mi se da nijeste baš dobro definisali. Član jeste da je spoljašnji vazduh u troposferi iz vazduha na radnom mjestu i tako dalje, mislim da ste ovdje ispustili radna mjesta, recimo putara, radnika na otvorenim fazama, šumarima,

sjekačima šuma, vatrogascima, čiji se kvalitet vazduha ne može urediti zakonom, koji uređuje Zakon o zaštiti zdravlja na radu. Zatim, osvrću se na član 3 koji između ostalog predviđa stanice vrše uzrog alergnog polena. Kod nas još uvijek ne postoje stanice za alergene takozvane klopke za alergene, čini mi se da postoji samo u Baru, a polen biljaka je veoma značajan faktor za zdravlje čovjeka, jer se kod 20% to ste rekli u uvodnom, vašem obraćanju 20% ljudi je uzročnik je za alergijska oboljenja, kao što su rinitis, bronhitis, konjuktivitis, polenska kijavica, asma i tako dalje i da je taj procenat što je najgore svakim danom sve veći i veći.

Kod nas ne postoje mjerne stanice za koncentraciju polenovog praha u vazduhu, a u Evropi se mjerenja vrše već više od 20 godina. Jedino jedno mjerno mjesto u Evropi reprezentuje teritoriju od 30 do 50 km. u prečniku zavisno normalno od reljefa. Danas u zemljama Evropske unije postoje veoma razvijene mreže za praćenje koncentracije polena. U Srbiji je praćenje alergijskog polena počelo 2002.godine. Kod nas su mjerne stanice trebale da profunkcionišu početkom ove godine i ne znam dokle se stiglo sa tim aktivnostima. Te aktivnosti će biti kažete u nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine, planiraju se stanice, odnosno klopke za polen i to u Podgorici, Nikšiću, Tivtu, Baru i Mojkovcu, još i to da kažem da se danas mjere aligeni sa 24 biljke. Znači one koji imaju alergijski plod to su lijeska, breza, orah, bor i tako dalje, a najveću opasnost danas po zdravlje predstavlja alergen ambrozije koja se nezaustavljivo širi prema Crnoj Gori, a pripada rodu korova.

Po preporukama, prije svega svjetske zdravstvene organizacije, mi smo u obavezi da pratimo nivo biljnih alergena i to svakodnevno nedeljno i mjesečno i iz razloga uticaj na zdravlje ljudi, a rezultate treba objavljivati odmah po nalazu količina alergena, a ne do 31.marta iduće godine, jer se na osnovu nalaza nivoa alergena ljekari daju savjete i upozorenje pacijentima da redovno piju svoju terapiju i da se ne nalaze vani, kako ne bi bili izloženi većem dejstvu alergena. Takođe, provjetranje prostorija vršiti ujutru oko šest sati do uveče oko 22 sata, ako nema vjetra. Po podacima sa mjernih stanica o visini koncentracija polena u vazduhu daju se i prognoze za njegovo buduće kretanje za nekoliko dana da bi se tako lakše pacijenti prilagodili svojim bolestima.

Osvrnuo bih se i ukратно i na druge čestice koje zagađuju vazduh i koje se prilikom udisanja preko pluća unose u organizam, a to su posebno bitne suspendovane čestice sa dijametrom manjim od 10 nano mikrona, jer one najdublje ulaze u disajne puteve i izazivaju niz bolesti, kao što su asma, hronični bronhitis i koje kasnije iskazuju duže liječenje i svakako mnogo više novca za liječenje, a neke bolesti se karcinomi, recimo pluća ne mogu izliječiti, a iskazuju mnogo, mnogo novčanih sredstava.

Navešću samo jedan primjer. Čuvena londonska magla, recimo u periodu od 1840. do 1900.godine odnio je milio i četiristo hiljada života ili '52.godine za nedelju dana umrlo je 4.000 ljudi. Što se tiče Zakona o zaštiti životne sredine osvrnuo bih se na deponiju na Jalovištu u Mojkovcu koje je sanirano prije nekoliko godina, gdje je utaloženo dva i po miliona tona štetnih toksičnih materija, zatim je preko toga nanoseni gubiti šljunka obradive zemlje debljine jednog metra, a vi ako se skoro prolazili vidjeli ste da ni poslije tri godine tamo trava ne niče, odnosno i kada nikne ona se brzo suši. Pitam vas da li ste vršili kontrolno mjerenje radijacije na tom području poslije saniranja Jalovišta, ako nijeste sakako to da uradite što prije.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Nišaviću. Koleginica Dragičević, a neka se priprem koleginica Kalezić. Izvolite koleginice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi gospodine ministre sa suradnicom, uvažene građanke i građani,

Danas su pred nama dva zakona. Jedan je o životnoj sredini, drugi je o vazduhu. Ja ih ne mogu nikako razdvojiti, jer što je životna sredina drugo nego zemlja, vazduh i ono što na okružuje, a vazduh nije takav da ga možete sad staviti u špag ili u kesu i ponijeti gdje je zagađen zrak pa otvoriti kesu da dišete svjež vazduh. On nas okružuje ma gdje kako god.

U Zakonu o zaštiti vazduha stoji u tački u obrazloženju tačke 18 u odjave značenje izraza stoji ovako. Viksna mjerenja označavaju mjerenja koja se vrše na fiksnim mjernim mjestima neprekidno ili povremeno uzrokovanih da bi se odredili nivou zagađenosti vazduha u skladu sa kriterijumima za postizanje kvaliteta podataka. Ja moram da obavijestim sve građani koji žive u sredinama koje su zgađene. Ako se ovo bude mjerilo kao što se mjeri buka u Crnoj Gori onda im se nikada neće izmjeriti, vjerovatno će uvijek ti aparati biti na baždiranju.

Drugo, u odjeljku nadležnosti u članu 4 zakona stoji:"Evikasno zaštite i poboljšanje kvaliteta vazduha obezbjeđuju državni organi, organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, domaća i strana pravna lica i preduzetnici NVO građani i udruženje građana. E sad ovako. Ako vam to bude radila komunalna inspekcija to mjerenje, nećete ih nikada dobiti, jer njima su uvijek na baždiranju aparti. Ako bude lokalna samouprava još namje ćete dobiti, tako da ne vidim da će se to brzo završiti, a Bože daj da se završi. Sve ono što ode u zrak, to nam se ili kišom, ili padne prašina, ili kišom ide u tlo, ide u vodene površine u rijeke, jezera, mora. Onda opet se to isparava ide gore u zrak, pa opet pada, pa ono što je palo u zemlju ide u podzemne vode, dobijamo vodu, treba piti tu vodu kakvog je kvaliteta. Znači mi polako sve zagađujemo maksimalno. Ono što je uvažena kolegica Branka rekla za septičke jame.

Gospodine ministre, vi znate da se sad na samoj Slovenskoj plaži gradi bazen, mislim u njemu kolektori i rabote, đe će to da pođe nego sve u more. Ja se izvinjavam Pljevljacima, nijesam mislila da je njihovo manje važno, nego mi je žao što ne mogu da dođu, a ne kažem, ako je kao kod nas što se buka mjeri, onda ga nikada neće biti izmjereno. Ali, uređuje se sve jednako. Je li nama sada ovih dana padala crvena kiša? Ljudi moji, pa to je, kako kaže doktor, grozno, to svi udišemo. To dođe iz Pljevalja, koji god putem da dođe, dođe do nas, do svih građana. Na koncu konca, svi mi se negdje krećemo, putujemo, znači idemo na to da nam je sva zagađena zemlja.

Moram ispričati nešto što mi se desilo 1976. godine. Imala sam jednu studijsku grupu Šveđana sa kojima sam išla, obilazili smo Crnu Goru, do Kraljeva, onda Niš, Makedonija preko Kosova nazad. Kada su vidjeli kako su zagađene rijeke, posebno Lim i ono tamo kada su vidjeli, oni pitaju - što je ovo. Kažem to je tvornica, otpadna voda. Kako to može biti? Kod nas otpadne vode, tvornica kojoj treba voda prima uzvodno, a pušta nizvodno. I sama tvornica mora da pravi filter. Kod nas prima uz vodu čistu, pušta je i baš je briga kakva će biti, kome dođe ta voda, kakva će mu biti. Samo bih još htjela da kažem pošto mi je vrijeme kratko, da nam taj otpad koji dolazi ipak je 98% iz Albanije, nije toliko iz Crne Gore, nađe se po neka boca, ali iz Albanije je najviše.. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegice Dragičević.

Koleginica Kalezić je sljedeća učesnica, a neka se pripremi kolegica Jasavić. Izvolite, kolegice.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani ministre Gvozdenoviću sa saradnicom,

Samo moram da konstatujem i na račun svog vremena sljedeće. Mi smo objedinili raspravu tako da po dva vrlo važna zakona imamo praktično po dva i po minuta. To, zaista, nije dovoljno. Neko je rekao ovo je trebalo da bude dvodnevna ili višednevna rasprava, tolika je aktuelnost i tolika je muka. Sada ću prvo nešto reći o Zakonu o zaštiti vazduha, u okviru ta dva i po minuta, naravno ako stignem i koliko stignem.

Gospodine Gvozdenoviću, ukazaću na nešto, pošto je vaš resor obiman, što se stalno propušta. Naravno, nijesam očekivala da to bude regulisano ovim zakonom, ali ovaj zakon je konačni koji prati kvalitet vazduha, odnosno daje uslove, postupke u vezi sa vazduhom i zaštitom vazduha. Kroz prostorno i urbanističko planiranje, tamo gdje je struka stabilna, obavezno se vodi računa o provjetravanju prostora, zatim o dovoljnoj količini zelenila koja može da apsorbuje dosta od neminovnih zagađenja koja se u gradovima događaju, o projektovanju površina, gradskih površina, tako da se uvode kroz drvorede, kroz lokaciju parkova, park šuma, prigradskih šuma, da se uvodi vazduh u grad. Ta praksa, nažalost, u Crnoj Gori koja je postojala do prije 20-ak godina, praktično je napuštena. Ne samo da je napuštena nego ljudi koji to još uvijek znaju, planeri, doživljavaju da budu izloženi podsmijehu. Zašto to rade? To apsolutno nije komercijalno. Ukazujem vam da nema drugog načina da se poboljša kvalitet vazduha nego da se poboljša kvalitet planiranja i da se poboljšaju urbanistički standardi, ukoliko se ne radi o drugoj vrsti zagađenja, ali sada ću reći nešto što je u vezi sa poslaničkim pitanjem, pa ću ostaviti vremena za to, koje sam vam uputila.

Radi se o tome što mislim ovako velikim zalaganjem vašeg kolege ministra Brajovića, Podgorici se sprema sljedeće. Ovo je opomena za pušaće. Pušać šta će ili će da se odrekne navike, pa da sačuva pluća ili će da rizikuje. Dakle, na svakoj kutiji piše da pušenje ubija. Za građane Podgorice neće biti nikakav natpis ako se dogodi da ukrsnica dva autoputa bude na mjestu za koje je strašno emotivno vezan ministar Brajović iz nekog razloga, ne znam, a to je Ras. To mjesto, to čvorište kao da postavite ukrsnicu ispred usta i nosa svakog građanina Podgorice. Sve što tu izađe iz auspuha doći će u naša pluća. To se neće desiti iako ministar Brajović misli da hoće. Sada više neću o tome, potroših vrijeme.

Podržala bih veoma Zakon o zaštiti od integrisanih uticaja da nije svega ovoga što je ovdje rečeno. Zašto je toliko eboliran svaki od teških zagađivača kroz tolike godine, kolega Kaluđerović je istakao ono što je suština, od 2005. godine do danas prošlo je deset godina. Nema objašnjenja. Za kraj, to dovodi u sumnju sljedeće. To je pod kakvim uslovima su konkurisali oni koji su konkurisali pri privatizaciji, odnosno oni koji su se javljali na tendere ako nijesu znali da će biti toliko produženo. To su strogi uslovi. Svaki ozbiljni proizvođač zna koliko utiču na profit. Uostalom, nije slučajno što su se teški zagađivači izmjestili iz Evrope. Mi smo išli u privatizaciju, a sada onima koji su dobili olakšavamo uslove. To je jako kontradiktorno osim što je vrlo netransparentno. Nemam tu vrstu paranoje, zaista. Ne vidim svuda nekakvu uvezanost, ali jedna nedoslednost, nevjerovatna nedoslednost države. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam na vašem razumijevanju i poštovanju dogovora.

Kolega Dragičević se javila za komentar vaše diskusije. Izvolite, kolegice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Imam repliku uvaženoj kolegini. Slažem se potpuno da su pluća ili grada ili sela ili mjesta gdje ljudi žive uvijek zelenilo. Htjela bih reći da je primjer za nešto što nije imalo toliko zelenila, to je Budva koja je stara tri i po hiljade godina kao gradovi, sada bedemi koje imamo su srednjovjekovni, uvijek su se dozidavali, a u ratu porušeni, oni su nadograđivani i popravljani. Na tom bedemu, koliko je u gradu naroda bilo i živilja i kuća, otprilike na nekih 150 do 200 m imate sjever-jug vrata. Vrata koja služe kada je vrijeme, pogotovo koje nema vjetra, nijesu bili ovakvi uslovi stanovanja nego mnogo drugačiji, to se provjetravalo da bude čistog zraka. Onda su oni vodili računa o čistom zraku. Sada ta vrata služe za iznajmljivače plaža, oni sada tim vratima raspolažu. Sada kada je veliki jugo, ne možete ih otvoriti jer oni su ih zaključali. Nije važno, to će se završiti. Hoću da kažem koliko se vodilo računa o svježem zraku. Samo toliko. Zahvaljujem. Hvala na ova dva minuta.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:
Zahvaljujem se kolegini Dragičević.
Koleginice Kalezić, imate pravo. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Nijedan ozbiljan urbanista neće pristupiti izradi urbanističkog plana, a da ne pogleda ružu vjetrova za tu zonu. Zna, zgrade se postavljaju tako da prestaje elementarno provjetravanje novih stambenih naselja, tu nema spasa. Na stranu to, koliko je veća zauzetost, koliko se dodaje objekata, koliko se povećava broj automobila, koliko se siječe zelenila, koliko se neodržavaju lišćari koji recimo u Podgorici ove godine je izmino vlažno, ali već krajem juna praktično otpadne lišće. Stalno i stalno se pogoršava kvalitet vazduha i ot tako da se samo mjerama koje su poznate, koje su čak obavezujuće, koje su obavezujuće u određenim strukama može eliminisati. Zna, nema potrebe da se previše bavimo doradom zakona dok ne uradimo ono što treba da uradimo. Podsjetiću na jedan skup koji je vaše Ministarstvo organizovalo 2009. godine, godinu dana nakon primjene novog zakona, ovog još sada važećeg o uređenju prostora.

Dakle, vrlo kvalitetan skup je bio. Jedan kolega iz Slovenije je rekao nešto jako duhovito, kaže i mi smo imali u početku taj normativni optimizam. ... je prošao, pa smo počeli da radimo drugačije, ali nas stalno drži normativni optimizam. Ne radimo ono što može da se uradi, a dalje dorađujemo zakone i to sve se ovako pravdajući Evropskom unijom i usaglašavanjem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala.
Koleginice Jasavić, izvolite.

AZRA JASAVIĆ:
Dobro došli, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Bolje Vas našao.

AZRA JASAVIĆ:
Upravo tako.

Poštovani gospodine Gvozdenoviću, poštovana gospođo Vojinović, poštovane koleginice, poštovane kolege, poštovani građani,

Iz kraja u kojem sam živjela iz kojeg dolazim iz kog potičem kažu, da nije bogat onaj koji ima, već onaj ko čuva. Mi imamo šta da čuvamo ali ne znamo kako to da čuvamo, a negdje ste ministre Vi najprozvaniji da napravite plan kako sačuvati to što imamo i kako očistiti ono što ste zagadili.

U Izvještaju o napretku kaže se da kada je životna sredina u pitanju, da je Crna Gora ostvarila mali napredak u oblasti životne sredine i klimatskih promjena. U Crnoj Gori svi jednoglasni, imamo konsenzus oko evropskih integracija. Vrlo smo saglasni i oko toga kad se donose zakoni koji se usklađuju sa direktivama Evropske unije i sa pravom Evropske unije. Saglasni smo na verbalnoj ravni kada govorimo o tome kako treba zaštititi životnu sredinu. Ono oko čega nažalost nijesmo saglasni to je kako i kada primjenjivati zakone koje donosimo. Čitanje recepata ne liječi već njihova primjena, to znači i za zakone.

Ovaj Zakon je donijet, ne o vazduhu, nego o životnoj sredini o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanju životne sredine 2005. godine. Ono što ne želim da propustim jeste da uvijek pohvalimo ono što je za pohvaliti, objektivno i da pokudim ono što je zapokuditi. Mi ovdje imamo činjenicu da je Fab Live, Pro Gas i Deponija negdje blagovremeno regulisala svoje obaveze i dobila dozvole, ostali koliko vidim ili su se ugasili koliko su bili sposobni ili ste ih makli sa spiska Vladinog, neke jeste ministre, čitam obrazloženja, ne dolazim nepripremljena gospodine Gvozdenoviću na sjednice Parlamenta, a nekima ste se odlučili vi prilagođavati. U Zakonu koji govori o zaštiti vazduha, saglasni smo, prilagođavamo se pravo Evropske unije i direktivama Evropske unije. Kome se gospodine Gvozdenoviću prilagođavamo kada donosimo Zakon o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine na način što odlažemo njegovu primjenu za sledećih pet godina. Kome se prilagođavamo? Kome? To je ono što jeste ključno pitanje. Nije dobro što imamo pokrenutu proceduru od KAP-a od Termoelektrane, ali imamo dokumentaciju. Ono što zabrinjava jeste da Željezara Nikšić nije ni predala ovaj zahtjev. To su stvari na koje se moramo fokusirati. Vi kao bivši ministar ekonomije trebali bi da najbolje znate šta znači životna sredina i zdrava životna sredina za održivi ekonomski razvoj. Vi morate biti kopetentni da na tu temu mnogo kvalitetnije odgovorite od onih odgovora koje Vi dajete u dosadašnjem radu. Ono sa čim ću završiti jeste da negdje želim skrenuti vašu pažnju kao ministra i vaših saradnika, da upravo u neposrednoj blizini, jer su kolege govorile o Termoelektrani, KAP-u i o Željezari, da u blizini Podgorice u Šipčaniku imamo kontejner sa radio aktivnim otpadom. Vi to ne znate ministre, Vi se čudite. Interesantno da ste Vi neobaviješteni o stvarima o kojima Vi morate biti obaviješteni. Evo, ja Vas obavještavam i pozivam, to je Vaš posao, posao Vlade, da shodno IPA fondovima koje mi imamo i imamo negdje 270 miliona opredijeljenih za 2014. do 2020. godine, a za zaštitu životne sredine imamo 37,5 miliona. Učinite sve kao Vlada pošto je taj projekat uklanjanja radioaktivnog otpada u krugu jednog preduzeća koje je iz poštovanja prema tom preduzeću, neću pomenuti jer ne želim negativnu kampanju za nešto što ne zaslužuje to preduzeće, a zbog vašeg nerada i to preduzeće i Grad Podgorica i stanovnici Šipčanika trpe velike štete. Ja vas pozivam da se angažujete kao Vlada, da tražite iz IPA fondova sredstva, to je projekat, ja vam nudim kao besplatnu ideju koju možete lako realizovati, završavam, tako što ćete tražiti micanje kontejnera sa radio aktivnim otpadom iz Šipčanika koji se nalazi u krugu jednog preduzeća, jer vam mogu reći da je broj stanovnika koji obolijevaju od teških bolesti od momenta kada je taj kontejner tu u mnogo većem porastu nego što je to ikada ranije bilo. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala, kolegice Jasavić.

Sledeća na dnevnom redu je kolegyněica iz DPS-a, Filipović.
Izvolite, Žana.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče.

Uvaženi ministre, uvaženi građani i građanke, uvažene kolegyněice i kolege,

Iako se danas može reći da različita pitanja u oblasti životne sredine ili u vezi sa životnom sredinom zauzimaju značajan dio aktivnosti Evropske unije, tek početkom 70-tih godina 20-tog vijeka Evropska zajednica je počela da preduzima intezivnije političke akcije u ovoj oblasti. To koincidira sa trendom jačanja svijesti o značaju i globalnim posledicama problema životne sredine kao i nepreduzimanje odgovarajućih mjera za zaštitu ljudskog zdravlja i obezbjeđivanju racionalnog korišćenja prirodnih resursa. Kvalitet vazduha je jedno od pitanja koje izaziva najviše pažnje značajnog dijela građana Evropske unije i naravno građana Crne Gore, jer predstavlja jednu od oblasti gdje je Evropska unija i najaktivnija, znači zaštita životne sredine i zaštita zdravlja ljudi. Smatra se da su problemi atmosferskog zagađivanja počeli da igraju značajnu ulogu u politici i legistlativi Evropske unije od 80-tih godina 20-tog vijeka. U oblasti kvaliteta vazduha evropsko pravo je u velikoj mjeri prenešeno u domaći pravni okvir, jer je Zakonom o zaštiti vazduha koji je Skupština Crne Gore usvojila 2010. dokument u kojim su ugrađene ključne direktive iz oblasti kvaliteta vazduha.

Crna Gora je podijeljena na tri zone kvaliteta vazduha to je južna kritična zona u kojima je neophodno unaprijediti kvalitet vazduha i zonu održavanja kvaliteta vazduha u kojoj nijesu zabilježena prekoračenja graničnih, odnosno ciljnih vrijednosti zagađujućih materija u vazduhu. Uspostavljena je mreža za praćenje kvaliteta vazduha koja ima sedam automatskih stanica, mreža je kao što rekoše kolege prije mene 2015. godine upotpunjana s pet mjernih mjesta za praćenje alargenog polena i o kvalitetu vazduha su od 2014.godine dostupni javnosti u radnom vremenu u web stranici za zaštitu životne sredine.

Takođe, podaci o kvalitetu vazduha u Crnoj Gori redovno se dostavljaju Evropskoj agenciji za zaštitu životne sredine. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, ima ključnu ulogu u utvrđivanju politike zaštite vazduha, jer Ministarstvo je to koje koordinira i vrši nadzor nad sprovođenjem mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha. Praćenje kvaliteta vazduha u Crnoj Gori povjereno je laboratoriji koja je akreditovana u skladu sa standardima za referentne metode praćenja kvaliteta vazduha, a veoma važna uloga je Uprave za inspekcijske poslove koja preko ekološke inspekcije vrši inspekcijski nadzor u ovoj oblasti.

Kolega Branko Čavor je govorio o tome da je u Crnoj Gori od 1.januara 2011.godine zabranjena distribucija motornih benzina sa aditivima na bazi olova i kontrola kvaliteta goriva, sa aspekta tržišne kontrole i zaštite potrošača nalazi se u nadležnosti tržišne inspekcije. I lokalne samouprave moraju da imaju takođe važnu ulogu u skladu sa Zakonom i moraju organizovati praćenje kvaliteta vazduha o svojoj teritoriji i učestvovati u izradi planova kvaliteta vazduha ukoliko se na njihovoj teritoriji desi prekoračenje graničnih, odnosno ... vrijednosti zagađujućih materija.

Najveći izazov naravno u ovoj oblasti kada je u pitanju Zakon o zaštiti vazduha je dostizanje propisanog kvaliteta vazduha u svim zonama, povećane koncentracije suspendovanih čestica, naročito u Opštini Pljevlja, tokom sezone grijanja su zaista zabrinjavajuće, kako zbog učestalosti tako i zbog visine koncentracija. Tokom 2014.godine, zabilježeno je preko 170 dana sa prekoračenjem dnevne, srednje vrijednosti koncentracija čestica, a broj dana sa prekoračenjem kretao se od 0,3 u

periodu od maja do septembra, dok su u zimskim mjesecima broj dana sa prekoračenjima kretao od 26 do 29.

Takođe, lokalna studija zagađenja vazduha koja je izrađena za potrebe plana kvaliteta vazduha za Opstinu Pljevlja, pokazala je da je najveći uticaj na kvalitet vazduha ima grijanje domaćinstava, industrija korišćenjem uglja u kombinaciji sa nepovoljnim klimatološkim karakteristikama.

Pošto evo ističe vrijeme koleginica Kalezić je u pravu, možda nam je trebalo po pet minuta po Zakonu, ja neću stići da kažem ništa o Zakonu o integrisanosti sprečavanju u kontroli zagađivanja životne sredine.

Toliko hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala što poštujete vrijeme drugih.

Poslanik Pavlović, a da se pripremi koleginica Maida Bešlić.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

21.decembra 2014. referentna alijansa za zdravlje i životnu sredinu je saopšteno da Pljevlja nijesu mjesta za život. Znači, takvo je zagađenje, tamo postojala aerio zagađenje, prvenstveno da su oni izrekli jednu tako vrlo rigidnu zastrašujuću ocjenu. I meni nakon da kažem u ovom ambijentu u kome mi živimo i u kome razgovaramo na ovu temu danas Zakona o zaštiti vazduha, ova priča o Evropskim standardima, moram da kažem, da mi izgleda kao ono buncanje ona dva brodolomnika na onom komadu drveta sjede i već su ono blizu da kolabiraju od nedostatka vode, pa su počeli da bunčaju i pričaju među sobom o tome kako će kad se spasu uživati u šampanjcu u nekome luksuznom hotelu. E tako mi to izgleda poštovane građanke i građani Crne Gore. Krajnje neprimjereno. Dakle da, svedemo ovu priču.

Postoji prosto da kažem u borbi države za zaštitu vazduha, kvaliteta vazduha postoji nekoliko koraka koji se moraju napraviti, jedan od njih je da imate prosto jedan sistem državni sistem mjerenja koji će vas upozoriti kada dođe do nekog akcidenta do nekoga zagađenja da imate kapacitet da lokalizujete zagađivača i to je taj prvi korak da kažem korak. Drugi korak bi bilo da opremite, osposobite lokalnu samoupravu na čijoj teritoriji se to dešava da prontno reaguje na to i tu su ovi planovi kvaliteta vazduha vrlo bitni.

Dakle, to je drugi korak i treći korak bi bilo to da vrlo jasno propišete sankciju adekvatnu sankciju pogotovo za velike zagađivače. Za sve zagađivače, a pogotovo velike zagađivače.

Šta mi imamo? Mi imamo jednu situaciju u kojoj je ovo mjerenje da kažem, ajde da kažemo da je ispunjen taj prvi korak. Imamo to u aparatu. Lokalizovanje zagađivača, jasno imenovanje zagađivača je u jednom periodu bilo je krajnje problematično i krajnje problematično kada se radi o nekim da kažem tajkunima ili da vas sad ne podsjećam ne radi se prvenstveno o zagađenju vazduha ali smo imali slučaj gdje se neke privatne režime bliske firme provaljivale izazivale ekološke akcidente koji su poslije toga proizvodili akademije, razno razne po gradovima u Crnoj Gori.

Odmah bi prešao na drugi slučaj, drugi korak koji sam pomenuo. Strašno je bitan. Dakle, taj plan kvaliteta vazduha je strašno bitan, to je u stvari da kažem skup mjera koje bi trebala hitno da uradi lokalna zajednica u trenutku kada se desi tako nešto. E mi imamo jedno radikalno pogoršanje toga u ovom zakonskom tekstu. Dok je na prethodnim a svi znamo da taj prethodni je bio takav, da to djelovanje lokalnih zajednica je bilo krajnje da kažem neodgovarajuće. Sjetite se tada, kada smo imali u Pljevljima

ozbiljne krize, Pljevlja su sve da podjsetim. Ovim zakonom i prethodnim zakonom 35 dana u godini je predviđeno kao zakonski maksimum u kome mogu biti prekoračene te da kažem parametri koji su 50 mikročestica itd. Sad nemojte mi zamjeriti tačno da se sjetim, ali, 35 dana je period koji je do koga se toleriše. Nakon toga, kada se desi smatra se da smo ušli u zonu ozbiljnog akcidenta i tada bi trebalo da se primjenjuju te hitne mjere. E ovdje ih nema. Jer, ova vlast stalno bježi od onoga što su Pljevljaci stalno govorili. Potreban nam je plan kao što imate i u drugim gradovima koji su sa sličnim problemom, gdje lokalna zajednica proglasi vanredno stanje privremeno suspenduje, upotrebu zagađivača odmah zaustavi saobraćaj, upotrebu motornih vozila itd. itd. Cijeli jedan set mjera e toga nema ovdje, jednostavno ga nema. Ne samo to, nego te izmjene plana koje bi trebale da budu posljedice iskustava do kojih vi dođete kada se desi akcident, do sada su u zakonu bile predviđene da se rade u januaru za godinu prethodnu, ako je u toj godini bilo više od 35 dana. A u Pljevljima smo imali jednu godinu sa 217 dana u kojima su prekoračene maksimalne vrijednosti i to ne za malo i to ako je bilo 50 dozvoljeno prekoračenje je bilo 750. Znači, 15 puta.

Šta se ovdje dešava, dešava prosto ako mogu još 10 sekundi, ovdje se prosto dešava da imate jedno radikalno pogoršanje, gdje se sada predviđa. Da se ti planovi kvaliteta vazduha mijenjaju dvije godine nakon što se desio taj akcident to je sada zakonski uslov. To je ja mislim krajnje pogoršanje u ovome zakonu. Pročitat ću vam član zakona.

Treća stvar, sankcije. Dakle, kolega Bojović je govorio, naš Krivični zakonik propisuje krivičnu sankciju za velikoga zagađivača, koja nikada nije bila primijenjena. Ja se slažem sa kolegicom, profesoricom Jelisavom Kalezić, ovo je tema koja je zahtijevala ovdje makar cjelodnevnu raspravu. I zahtijevala je da ovdje sa nama sjedi u ovoj sali tokom te rasprave Vrhodni državni tužilac, da ga pitamo zašto nikada u Crnoj Gori nije krivično gonjen onaj ko je zagađivao ne samo Pljevljima imali smo dosta takvih zagađenja, Pljevlja su radikalni primjer.

Prema tome, gospodine ministre, svoditi to na prekršajne kazne svoditi i mijenjati malo prekršajne kazne, dosta je bilo ne znam od četiri do 15 hiljada sada je malo širi se od dije hiljade do 40 hiljada. Pa znate li šta je 40 hiljada za velikog zagađivača kakav je Termoelektrana i vi ili ne znam tako nekakav. To nema nikakve veze sa onim principom koji su te mora poštovati, da zagađivač plaća, ali ne plaća ništa simbolično, ne plaća džeparac, pa plaća naknadu tačno, proporcionalno šteti koja je nanijeta. Ovdje se nanose štete koje zahtijevaju krivično gonjenje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolegice Bešlić, a neka se pripremi kolega Labudović.

MAIDA BEŠLIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Uvaženi ministre, uvažena gospođo Vojinović, poslanice i poslanici, uvaženi građani Crne Gore i uvaženi građani Pljevalja,

Ova današnja rasprava je pokazala da se u ovom visokom domu radi o vrlo važna dva zakona, ja prvenstveno i s aspekta građanke Pljevalja. Ono što ću svoje raspoloživo vrijeme iskoristiti jeste moj osvrt na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduhu. Kada je u pitanju Predlog zakona o izmjeni Zakona o integrisanom sprječavanju i kontrolisanju zagađivanja životne sredine, iskoristiću svoju poslovničku mogućnost da podnesem amandman.

Gospodine ministre, uvažavajući značaj Termoelektrane za Crnu Goru, uvažavajući značaj Termoelektrane za samu lokalnu samoupravu, za Pljevlja, za

građane Pljevalja, lično smatram da je ovaj predugačak rok koji je ostavljen ovakvom jednom gigantu da pribavi tu tzv. integrisanu dozvolu, pri tom da pribavi dokumentaciju u skladu sa direktivama Evropske unije. Važeći Zakon o zaštiti vazduha u velikoj mjeri je ispunio ciljeve koji su zacrtani njegovim donošenjem u pogledu usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom u ovoj oblasti, strateškim planiranjem i uređivanjem brojnih pitanja vezanih za upravljanje kvalitetom vazduha. U skladu sa ovim zakonom Vlada je januara 2013. godine donijela Nacionalnu strategiju upravljanja kvalitetom vazduha sa Akcionim planom za period 2013-2016. godina. Cilj donošenja strategije je očuvanje i poboljšanje kvaliteta vazduha, izbjegavanje, sprječavanje i smanjenje štetnih posljedica po zdravlje ljudi i životnu sredinu, što se očekuje realizacijom definisanih mjera iz akcionog plana.

Uvažavajući unapređenje državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha kao jedan od razloga koji su opredijelili predlagača da predloži izmjene Zakona o zaštiti vazduha, za mene je najvažniji taj razlog i osvrnuću se samo na pojedine članove Predloga izmjena Zakona. Članom 12 važećeg zakona predviđeno je da praćenje kvaliteta vazduha u državnoj mreži vrši se prema godišnjem programu praćenja kvaliteta vazduha koji izrađuje agencija. Predlaže se dopuna člana 12 u smislu da je praćenje kvaliteta vazduha u državnoj mreži od javnog interesa što je korak naprijed jer je kvalitet vazduha veoma značajan za zdravlje ljudi i životnu sredinu. Takođe, značajno je i to što je resornom ministarstvu data obaveza da izvještava Vladu o sprovođenju Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha. Lično mislim da je ovaj rok, znači 1. mart tekuće godine predugačak i mislim da taj rok mora biti 31. januar tekuće godine za prethodnu godinu, što ću svakako u amandmanu na ovaj predlog zakona i istaći.

Imajući u vidu da je važećim zakonom, članom 14 predviđeno da jedinica lokalne samouprave može u skladu sa zakonom uspostaviti mrežu za praćenje kvaliteta vazduha na svom području tzv. lokalna mreža, smatram da bi bilo dobro dopuniti ovaj član sljedećim stavom u smislu da nadležni organ jedinice lokalne samouprave može da angažuje pravno, stručno ili bilo koje drugo lice da upravlja automatski monitoringom kvaliteta vazduha, prati rad automatskih stanica, prikuplja i obrađuje podatke dobijene kontrolom kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži. Takođe, vezano za dopunu, članom 46, dobro je što informacija o kvalitetu vazduha pored podataka o prekoračenjima graničnih vrijednosti mora da sadrži i podatke o efektima tih prekoračenja i da se ista mora objaviti na internet stranici agencije i dostaviti Evropskoj agenciji u skladu sa direktivom Evropske unije.

Ono što želim da kažem, da iskoristim možda još ovaj minut, kada su u pitanju Pljevlja, činjenica je da se godinama unazad opština Pljevlja suočava sa lošom ekološkom situacijom i svi smo saglasni i jedinstveni da su svi segmenti životne sredine na našoj teritoriji ugroženi. Stanje u ovoj oblasti je nezadovoljavajuće posljednjih godina, prije svega kada je riječ o vazduhu, te je unapređenje kvaliteta vazduha u opštini Pljevlja neophodno i priritetno. Nesporna je osnovna mjera koju misle građani Pljevalja, što su potpuno u pravu, a što je predviđa Nacionalna strategija o upravljanju kvalitetom vazduha i toplifikacija grada. Nažalost, mnogi zakoni koji su doneseni u periodu 2012. i 2013. godine gdje je lokalni parlament donosio nijesu dali neke značajne rezultate. Skupština je u februaru 2015. godine na nedavno održanoj sjednici posebno ukazala na neophodnost realizacije seta mjera koji su djelimično realizovani, a naročito dugoročnih mjera koje se odnose na sprovođenje toplifikacije Pljevalja i druge implementacije akcionog plana 2013-2016. godina. Kako je opšte poznato da je na putu Crne Gore ka Evropskoj uniji pregovaračko poglavlje 27 zaštita životne sredine jedno od najzahtjevnijih, a za Pljevlja svakako jedno od najbitnijih, Crna Gora pregovore za pristupanje treba da vidi kao dobru priliku za unapređenje zaštite životne sredine kao

neophodnog preduslova za sprovođenje principa i standarda održivog razvoja. Upravo jedan od razloga zašto se ovo poglavlje smatra izuzetno zahtjevnim jeste potreba za značajnim investicijama, ali takođe je važna implementacija svih zakonskih i podzakonskih akata kada je u pitanju zaštita životne sredine. U tom kontekstu samo zajednička inicijativa, saradnja, razmjena informacija mogu rezultirati efektivnim rješenjima koja su prihvatljiva kako za privredne subjekte tako za lokalnu samoupravu, organizacija civilnog društva i zainteresovanu javnost, sve u cilju zajedničkog djelovanja na unapređenju zakonske regulative u ovoj oblasti. Iz tog razloga ću podržati Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha na Predlog zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine podnijeću amandman. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Poslanik Labudović, a da se pripremi kolega Sutović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Koleginice i kolege, gospodine ministre, gospođo Vojinović,

Svjestan sam da neću otkriti Ameriku ako kažem da je koncept tzv. održivog razvoja kojim savremena civilizacija pokušava da sanira štete nastale tehnološkom i ekonomskom revolucijom iz 19. i 20. vijeka teško ostvariv, naročito u onim zemljama koje su na niskom tehnološkom i ekonomskom razvoju. Ovi problemi o kojima danas govorimo ne tiču se samo malih i ekonomsko slabih država kakva je Crna Gora. U onoj velikoj Kini koja se nalazi u ekonomskoj i svakoj drugoj ekspanziji, u gradovima poput Pekinga, Šangaja ima dana kada je koncentracija štetnih materija u vazduhu tolika da bukvalno smanjuje vidljivost na 50 metara i da zatvara aerodrome.

Takođe, u ekonomski najrazvijenijoj, a takođe i tehnološki, državi kao što je Amerika jedna naftna mrlja koja se nedavno iznijela duž kalifornijske obale, ostaviće u mnogim aspektima posljedice koje će trajati više od 100 godina. Kada oni imaju te probleme, onda se treba realno postaviti kada je riječ o Crnoj Gori. Ali, mi smo se opredijelili svjesno, niko nas na to nije tjerao, da se razvijamo kao ekološka država. U tom cilju urađeno je nešto što je nezamislivo, a što je trebalo da doprinese tome, uništena je industrija. Ta tri relikta industrijske prošlosti Crne Gore kakvi su KAP, Željezara i Termoelektrana ne bi trebalo da budu izvor najvećih ekoloških problema u Crnoj Gori. Činjenica je da će i zakonski propisi, a i razvoj tehnologije učiniti da će se ono što oni proizvode kao negativne posljedice sanirati u jednoj mjeri. Takođe je činjenica da su oni ostavili trajne posledice na životnu sredinu koje se nikad neće sanirati. Danas niko u Crnoj Gori ne pita šta je sa desetinama buradi piralena, jedne od najotrovnijih materija koja se koristila u tehnološkom procesu u Kombinat aluminijuma, a koji su nepovratno iscureli u zemlju, a praktično su hemijski nerazgrađivi. Dok je Zete i Zečana, oni će taj piralen da piju. O tome danas niko ne priča.

Ono što, takođe, utiče na pogoršavanje situacije kada je riječ o kvalitetu vazduha u Crnoj Gori jeste neplanska sječa šuma i ne samo sječa šuma onih velikih nego sječa zelenila i u gradovima. Tako da na jednoj strani imamo fabrike koje proizvode nevolju, a na drugoj one fabrike koje proizvode kiseonik uništavamo. Podgorica je nekad bila poznata po svom zelenilu i mogla je da stane u rame sa jednim Somborom koji od Marije Terezije na ovamo drži tradiciju sađenja platana. Mislim da je grad sa najvećim brojem stabala u svijetu. Danas u Crnoj Gori stabla u užem centru grada možete da prebrojite na prstima dvije ruke. To se tako ne radi, gospodine ministre, ne planira se razvoj grada tako, rekla vam je moja koleginica o tome, zbog budućnosti onih koji će

ovdje živjeti. Treba mnogo ozbiljnije razmisliti nego što su samo čin izdavanja dozvola đe god ima zgodnoga mjesta tu drvo posadi, mi sadimo zgrade. Kada je riječ o kvalitetu vazduha da su reflektori javnosti uprte s pravom u situaciju u Pljevljima i treba pošteno reći da je to grad koji je izložen strahovitom ekološkom genocidu i grad koji bi se slobodno mogao nazvati ekološkim getom, ali iza sjaja tih reflektora čuti se gospođo Vojonović i gospodine ministre pred činjenicom da postoje u godini desetine i desetina dana kada je kvalitet vazduha u sred Podgorice tri puta gori nego u Pljevljima. O tome ne izvještava ni Institut za javno zdravlje u tome, građane ne upozorava ni jedan mediji, niko ne okreće glavu na tu činjenicu. Negdje tome se mora staviti tačka, ali nije to bio samo motiv koji me naveo da danas govorim o ovome. Postoji nešto našta niko živi ne obraća pažnju u ovoj državi, a to je takozvani tihi ubica koji se zove voda iz vodovodne kanalizacije gradova. U Crnoj Gori se na taj način vodosnadbijeva 62% građana Crne Gore u urbanim sredinama preko 98% ili prevedeno na jezik brojki 400.000 građana Crne Gore. Crna Gora se može s pravom podičiti kvalitetom ili količinom pijaće vode, ali samo na izvorištima. Kad ta voda prođe kroz cjevovod koji su urađeni prije 60 ili 70 godina, a neki pamte i Austrougarsku. Ona je na česmi tamo gdje je koristi građanin desetostruko lošijeg kvaliteta, uglavnom situacija od prije godinu dana u Beranama vam to najbolje potvrđuje.

Vlada je 2013.godine usvojila agendu razvoja tih gradskih kanalizacija i vodovoda i uglavnom se na tome stalo. To je vjerujte najveći izvor potencijalne opasnosti za zdravlje građana, za masovne epidemije i masovne zaraze od svega ovoga trovanja vazduhom i svih ovih ostalih načina trovanja, a o tome niko neće da povede računa. Ja znam da je to skupo gospodine ministre, ja znam da za to treba široka državna i društvena akcija, ja znam da se za to treba zadužiti, ja znam da zato treba tražiti pomoć, ali se mora krenuti, prije ili kasnije, prije nego što nam se još jednom ponove neke Berane, prije nego što nam se ponovi Bijelo Polje, jer je sramota gospodine ministre da se u XXI vijeku umire od prljave vode i od prljavih ruku. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

O crvenom mulju, ali dovoljno je napraviti usporedbu blokova koji su projektovani '74.godine u Podgorici broj stabala, do Bloka VI i Delta City broj stabala, pa ćemo vidjeti koliko iemo u urbanistički naprijed, a liko idemo unazad. Samo izbrojte stabla u jedno mi drugom naselja, pa će vam sve biti jasno. To može i neko manje obrazovan od nas. Kolega Sutović, izvolite.

JASMIN ŠUTOVIĆ:

Poštovani ministre Gvozdenović, uvažene kolegice, kolege, poštovani građani, Zakon o zaštiti vazduha donijet je maja 2010.godine. Zakon ima za cilj uspostavljanje, održavanje i unapređenje sistema upravljanja kvalitetom vazduha na teritoriji Crne Gore. Utvrđivanje i ostvarivanje mjera u oblasti zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha, kako bi se izbjegle, spriječile ili smanjile štetne posljedice po zdravlje čovjeka i životnu sredinu. Poboljšanje, čuvanje kvaliteta vazduha, sprečavanje i smanjenje zagađenja koja utiču na zagađenje ozonskog omotača.

Sprečavanje zagađenja, smanjivaje već zagađenog vazduha, a time i vraćanje prirodne okoline u njeno izvorno prirodno stanje zahtijeva niz aktivnosti. Istraživanje i praćenje kvaliteta vazduha u urbanim industrijskim područjima je jedan od prvih koraka ka rješenju prisutnog problema aerozagađenju.

U cilju zaštite zdravlja i zaštite životne sredine, uticaj zagađenja vazdušnog omotača planete ima i dalekosežne posledice po promjeni klime na zemlji pojavu kisjelih kiša i oštećenje ozonskog omotača. Porast stanovništva, veće korišćenje energije,

industrijski razvoj posljednjih decenija doprinijeli su emisiji gasova i čestica koje u mnogome utiču na zdravlje ljudi. Sve lošiji kvalitet vazduha uzrokuje i pogoršava asmu, bolesti srca, rak pluća i mnoge druge bolesti.

Smatra se da oko 60% ukupnog svjetskog zagađenja potiče od sagorijevanja goriva u motorima automobila. Izduvni gasovi automobila koji nastaju sagorijevanjem benzina u motoru sadrže 20% ugljendioksida, 27 ugljovodonika i 34% azotnih oksida. Poznato je da su ugljovodonici opasni otrovi koji oštećuju pluća i vitalne organe i izazivaju sušenje drveća, a da azotni oksidi prouzrokuju kisjele kiše. Jasno je da je šteta koji prouzrokuju automobilski gasovi je velika. Živa bića trpe direktne posledice povećane koncentracije štetnih materija u vazduhu. Naročito teške posljedice aerozagađenja trpi sam čovjek. Aero zgađenje djeluje na dva načina na ljude. S jedne strane život u zagađenom vazduhu je opasan, naročito za djecu, starije i bolesne osobe, izazivajući mnoga oboljenja. S druge strane štetne materije iz vazduha mogu zagaditi i čovjekovu hranu, zbog toga je briga o kvalitetu vazduha jedan od najvažnijih zadataka savremenog čovjeka.

Stoga je potrebno redovno kontrolisanje koncentracije štetnih materija u industrijskim gradovima, kao i sprovođenje mjera zaštite vazduha, koje se mogu podijeliti u tri grupe. I to eliminacija uzoraka zagađivanja, smanjenje količine štetnih materija koje se ispuštaju u atmosferi i posebne mjere čišćenja vazduha.

Eliminacija uzoraka aerozagađenja podrazumijeva uvođenje novih čistih tehnologija u procesu proizvodnje i korišćenje čistih goriva. Na primjer razvoj motora koji koriste bezolovni beznin doprinio je da se jedan od izvora zagađenja vazduha ovo potpuno eliminiše. Smanjenje količine oslobodaćućih zagađenih materija danas je osnovni vid zaštite vazduha. Postavljanje filtera i posebnih postrojenja za prečišćavanje izduvnih gasova i dima na fabrička postrojenja može dati dobre rezultate.

Posebno grupu mjera za zaštitu vazduha u kome dolazi do aerozagađenja predstavlja ozelenjavanje površina u vidu parkova, drvoreda, živih ograda, travnjaka u mnogome popravlja kvalitet vazduha u gradu.

Izmjene i dopune Zakona o zaštiti vazduha pokazale su se neophodnim iz nekoliko razloga da bi se uvažile preporuke iz projekata o unapređenju poslovnog ambijenta kojim je obuhvaćena i detaljna analiza Zakona o zaštiti vazduha, omogućio dalje usklađivanje sa propisima Evropske unije, u zakonskom okviru prepoznale institucionalne promjene, obezbijedio pravi okvir za funkcionisanje novih jedinica sistema upravljanja kvalitetom vazduha.

Takođe, na osnovu ovog zakona Vlada Crne Gore je usvojila Nacionalnu strategiju o kvalitetu vazduha sa Akcionim planom za period 2013 - 2016.godina, a Ministarstvo održivot razvoja i turizma i u saradnji sa Agencijom za zaštitu životne sredine, jedinicama lokalne samouprave donijelo planove kvaliteta vazduha za Opštinu Pljevlja i Opštinu Nikšić. Ovim izmjenama i dopunama predviđa se i unapređenje državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha, mrežama od pet stanica za praćenje uticaja alergenog polena.

Predlažem Skupštini da prihvati ovaj Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha i Predlog zakona o izmjenama Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanju životne sredine. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala i vama kolega. Imate komentar. Koleginica Đurašković se javlja da iskomentariše vaše izlaganje. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Uvaženi gospodine Sutoviću,

Jako ste lijepo elaborirali uzročnike aerozagađenja, samo ste zaboravili i vi i svi današnji diskutanti da naglasite jedan veliki zagađivač, a to su avioni koji imaju simpatično ime i zovi se kemtrejlsi.

Poštovani građani,

Samo podignite vaše glave prema nebu i vidjećete avione koji iza sebe imaju širok i dugačak bijeli trag, koji ne potiče od njih, nego potiče od hemikalija koju ti avioni koji umjesto sjedišta imaju burad u kojima se nalaze otrovi, teški metali, čestice larvi i ugljendioksida i svega kojeg ispuštaju u vazduh, a samim tim poslije izvjesnog vremena, kao kiša, padaju na našu zemlju. Naša zemlja se nalazi na koridoru na kome se ispuštaju te otrovne materije. U Senatu Italije već je pokrenuto ovo pitanje i mislim da je vrijeme da se ovdje o tome progovori: Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Izvolite, kolega Šutoviću.

JASMIN ŠUTOVIĆ:

Prihvatam konstataciju kolegice Đurašković da avioni su jedni od tih koji su zagađivački vazduha, ali ima toliko tih zagađivača vazduha i životne sredine tako da ih je veoma teško nabrojati sve od jednom.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, nemate. Njegova je posljednja. Ako smo na zemlji doći ćemo i do vazduha. Pretposljednji diskutant je kolega Perić. Izvolite.

SRĐA PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče.

Uvačeni ministre, dakle, mi danas raspravljamo o Zakonu o izmjeni Zakona o integrenisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine koji u suštini pomjera za punih pet godina primjenu zakona koji se odnose na zaštitu životne sredine i to najviše za one koje zagađuju najviše. Prvo bih krenuo od obrazloženja koje ste dali. Vi ste ovdje stavili, ali je vrlo slikovito i simbolilčkog karaktera, da je ustavni osnov za donošenje ovog zakona da služi odredba člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore kojim je predviđeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru. Dakle, ova vlast vidi da je interes Crne Gore pomjeranje obaveza najvećim zagađivačima. Najveći zagađivači u Crnoj Gori su KAP, Željezara i Elektroprivreda. Koji je najmanji zajednički sadržilac za ta tri zagađivača? Svi imaju tzv. strateškog partnera i na svako naše pitanje - zašto Vlada ne izvrši neki pritisak, čuli smo danas obrazloženje da recimo kada je riječ o Termoelektrani tu imamo stranog partnera i one nema većinski paket ali on ima upravljački paket u preduzeću. Ajmo da se posjetimo, tu je slavodobitno potpredsjednik Vlade Lazović podsjećao kako nam treba pregalaštvo i kako smo dobili fantastičkog partnera a nijeste u stanju da ga natjerate da primjeni zakon u roku. Moram vam reći, kako živim u blizini šoping centra, svakog jutra gledam kako ljudi koji se bave preprodajom robe, i zarađuju možda mjesečno 300 ili 400 eura, svakog dana revnosno komunalna inspekcija primjenjuje zakon nad njima. Oni svakog jutra bježe, nekada se naplati kazna i često razmislim o tome kako mi u suštini zakon pišemo za te ljude. Podsjetiću vas, za vrijeme vašeg mandata imali smo 13 km prostora koji je zauzet vikendicama na Durmitoru, u okviru Nacionalnog parka i šta smo uradili? Izuzeli smo ih iz zakona. Izuzeli smo ih iz teritorije Nacionalno parka. Šta sada radimo? Najveći

zagađivači ne mogu da ispoštuju odredbe zakona. Šta radimo? Pomjerama klauzule zakona, pomjeramo njegovu primjenu. Sada vas pitam 2019. ovaj strateški partner, odnosno sva tri strateška partnera, mogu li ponovo da kažu mi nećemo, mi ovo ne možemo primjeniti. Koji instrument zaštite Crne Gore koji možete tada da primijenite.

Da se vratim osnovi. Zašto je najveći problem Crne Gore odsustvo solidarnosti koji prosto ova vlast ukida stalno. Kada budu u istoj ravni tretirani i oni ljudi koji preprodaju ispred tržnog centra i oni vlasnici vikendica na Žabljaku, onda znamo da vraćamo solidarnost i vraćamo preko solidarnosti jednaka pravila za sve. U ovom trenutku mi znamo kada je riječ o zagađivanju prostora da svi zagađivači nijesu tretirani isto. Koleginica Jasavić je pomenula da su neki zagađivači ispoštovali odredbe i u odnosu našta su oni u povlašćenom položaju. Trebali bi da budu. Mogli bi da postavimo i drugo pitanje. Da li je Termo elektrana, kojom konačno upravlja Komunalno preduzeće iz Italije A2A, da li je to preduzeće u Italiji, da li se zbog njega tamo odlažu neki zakoni? Siguran sam da ne, ali tako se štiti suverenitet neke zemlje. Što ne prilagođavate zakonodavstvo potrebama investitora već idete potpuno drugom logikom, taj investitor vam treba da osnaži državu, a ne kontra.

Na kraju, da ne bude sve u domenu kritike. Negdje prelistavajući prosto arhivu, više puta je bio pomenut basen crvenog mulja, nas zanima koja je aktivnost Ministarsva u ovom dijelu? Uzeću primjer kada je početkom godine, u januaru predsjednica Borda CETI-a gospođa Mišurović, kazala da ukoliko se u sistemu prerade crvenog mulja iz Kombinata aluminijuma pokaže da se dobija apsolutno bezopasan materijal, je li bog dao da se iskoristi i zaustavi dalje zagađivanje. I dalje, ona kaže, između ostalog: CETI je ispitao osnovni materijal i utvrđeno je da se pepeo iz Termoelektrane i crveni mulj iz KAP-a i grit iz Tivta mogu da se prerade kao apsolutno bezopasni materijal. O tome je obaviještena naša Agencija za životnu sredinu, kaže gospođa Mišurović. Dalje kaže - međjutim, oni su rekli da mi po našim propisima nemamo registrovanu instituciju za preradu opasnog otpada i vi ministre umjesto da dođete sa zakonom koji će otkloniti tu poteškoću, vi nam dolazite sa zakonom da investitor kasni sa primjenom zakona.

Na kraju, 30 sekundi predsjedniče, o mogućnosti prerade u izvještaju je tada obaviješten i ministar održivog razvoja kaže direktorica, predsjednica Borda direktora gospođa Mišurović. Šta ste uradili po tom osnovu i zašto nam danas nijeste došli sa zakonom koji bi premostio ovaj problem, a ne kojim bismo olakšavali konstatno iz godine u godinu tzv. strateškim partnerima da ne primjenjuju zakon što je prije moguće. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mogu vam pomoći. Premijeru Lukšiću i meni je upućeno pismo da je KfW banka, njemačka državna banka, ako dio garancija da naša Vlada, spremna da finansira projekat da se crveni mulj pretvori i iskoristi materijal, da se potpuno skine. To pismo je upućeno premijeru Lukšiću i meni. Poslije toga se javio čini mi se ukrajinski investitor nudeći isti taj papir i mislim da je dobio taj posao ako se dobro sjećam, ako me dobro sjećanje služi, a brdo je tamo i dalje, tako da to se može lako riješiti ako se hoće.

Kolega Tuponja nije tu?

Onda smo završili raspravu po ovoj temi.

Želite li završnu riječ? Izvolite ministre.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Zakon o zaštiti vazduha obezbjeđuje progres kada u dijelu proglašenja javnog interesa, to smo ovdje svi zajednički zaključili. Takođe u dijelu jačanja nacionalne mreže kao i u rješavanju uvođenja sankcija za prekoračenje, što do sada nije bio slučaj, kao i

usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom i u potpunosti je dobio podršku i saglasnost evropskih eksperata da se ovakvo rješenje ponudi. Dosta polemike i dosta primjedbi je bilo i vezani su za zakon o integrisanoj dozvoli. Zakon koji odlaže rješenja primjene donošenje integrisane dozvole koja treba da obezbijedi kroz nekoliko velikih poslovnih sistema, kompletno poštovanje zakonodavstva koje je vezano za ekološke zakone, ali je ključna stvar da naglasimo da takvo rješenje ne odlaže primjenu ni jednog zakonskog rješenja koje se odnosi na zakon o prirodi, na zakon o životnoj sredini, zakon o hemikalijama, zakon o otpadu i zakon o vazduhu, koji smo ovdje donijeli. Mislim da je to ključna stvar jer se može desiti i steći utisak iz vaših diskusija da se tu nude određena rješenja i niži standardi u narednom periodu.

Administrativna mjera predstavlja integrisanu dozvolu koja treba da obezbijedi poštovanje svih tih rješenja. Siguran sam, takodje, da predlog odlaganja od pet godina ne znači da određene aktivnosti treba da se urade treće, četvrte, ili pete godine. Siguran sam da svi moramo maksimalno aktivnije da radimo i energičnije da prije svega tri ključna poslovna sistema koji su danas bili predmet naše pažnje a to je Termoelektrana, Kombinat aluminijuma i Željezara ispoštuju sve standarde ovih zakonskih rješenja koji su sada na snazi.

Za Termoelektranu Pljevlja postavlja se ključno pitanje, da li treba ulagati ozbiljna finansijska sredstva koja su reda veličine, ajde da kažemo blizu 50 miliona eura u određene investicije ili prihvatiti određena rješenja koja su sugeriše evropska zajednica da se od 2018. do 2024.godine značajno ili duplo smanji, da tako kažem, ovaj dnevni rad Termoelektrane i na taj način uđe se, uz poštovanje svih ovih elemenata, u postepeno zatvaranje tih tehnologija koje su nastale prije 35 godina. Takvim pristupom pristupa Evropa i smatra da je to mnogo optimalnije, mnogo kvalitetnije i sa aspekta zaštite životne sredine, i sa aspekta optimalnog poslovanja i sa aspekta obezbjeđenja određenog progressa koji je vezan za dio koji se zove održivi razvoj.

U projektu Kombinata aluminijuma dešavaju se određene modernizacije. Sad znamo da nemamo aktivnosti koje su vezane za proizvodnju novog crvenog mulja. Znači, sa ekološkog aspekta to je značajno poboljšanje, ali se rade i određeni elementi koji su vezani za modernizaciju elektrolizke koji bi trebali da zadovolje visoke standarde koje tražimo u narednom periodu.

Što se tiče Željezare Nikšić, slažem se sa vama da nije dopustivo da ne dostave dokumentaciju i da se na taj način ne odnesu prema pitanjima zakonskog rješenja koji su vezani za integrisanu dozvolu, ali takođe to je dodatna obaveza za nas da iskoristimo u dijelu monitoringa i inspeksijskih organa sve instrumente koji nam stoje na raspolaganju, a stoji nam dosta instrumenata na raspolaganju u dijelu postojeće zakonske regulative. Čak i Krivični zakon definiše u poglavlju 25 i određena rješenja koja su vezana za krivičnu odgovornost u slučaju narušavanja životne sredine i to su rješenja koja sigurno treba kvalitetnije koristiti u narednom periodu.

Što se tiče određenih ulaganja u prethodnom periodu, zajednički smo konstatovali da se ipak napravljeni određeni pomaci u prethodnih nekoliko godina, ali za ove tehnologije i ova rješenja postavlja se zbilja ključno pitanje, da li ovi sistemi koji su izgrađeni tada imaju šanse da se prilagode u ovim kratkim rokovima svim tim standardima koji se zahtijevaju, to su standardi i o tome ćemo u skladu sa planovima koji definiše ovo zakonsko rješenje jasno uraditi. Neće se planovi donositi u roku od dvije godine, planovi se već pripremaju. Dio planova je i urađen za nekoliko opština i u skladu sa određenim progresom koji ostvarujemo u dijelu evropskog zakonodavstva i poglavlja 27 naše su obaveze da i za značajne industrijske pogone uradimo takva rješenja kako bi bili u mogućnosti da otpočnemo pregovore i definišemo određene rokove u kojima se nešto mora precizno definisati.

Pored velikih investicionih aktivnosti o kojim smo danas govorili saglasan da se određenim mjerama koje su vezane za prostorno plansku dokumentaciju, dio koji je vezan za način upravljanja šumama, ali i odnosnom svih građana prema pitanju određenog komunalnog otpada i ostalih stvari mogu postići značajno bolji rezultati nego što su bili u prethodnom periodu. Takođe, ipak moja je obaveza da napomenem da pitanje integrisanih dozvola je nešto što zahtijeva određeno vrijeme. Naveo sam primjere u Srbiji gdje od 195 industrijskih pogona samo su 10 dobili dozvolu, takođe su i oni produžili rok za donošenje integrisanih dozvola. Napomenuo sam da u Evropskoj uniji samo 50% industrijskih pogona imaju donešene te dozvole, da je Hrvatska obezbijedila taj prelazni period od pet godina posle učlanjenja u Evropsku uniju da realizuje sve ove mjere o kojima je ovdje danas pričano. Ipak se ovdje radi o pogonima i o projektima koji su svoj početak počeli prije 30-tak godina.

Danas nismo pričali o novim manjim industrijskim pogonima koji u potpunosti poštuju sva ova pravila, koji su u potpunosti prilagođeni ovim rješenjima i siguran sam da je to budućnost Crne Gore, projekti koji će se raditi u narednom periodu. Jedna od tema koja je takođe ovdje bila iznesena jeste pitanje korišćenja otpada. Mi smatramo u ministarstvu da otpad treba da se koristi kao sirovina, na tome intenzivno radimo i pozivamo sve, ne samo na plenumu nego i u okviru radnih tijela i u okviru komunikacije koju imate svi sa ministarstvom da predložite određena rješenja, da već kontaktke koje imate sa određenim kompanijama ili državama, ili investicionim fondovima ili finansijskim institucijama koje su spremne to da finansiraju, stručnjacima iz ministarstva predložite određena rješenja, sa zadovoljstvom ćemo to sagledati i pokušati da nađemo rješenje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, ministre.

Završili smo raspravu o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti vazduha, integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine.

Idemo na Predlog zakona o kooperativama.

U ime predlagača su ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja i generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj Konjević.

Naši izvjestioci su kolega Obradoviću u ime Zakonodavnog odbora i kolega Vuković u ime Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i programsko planiranje. Izvjestioci želite li nešto prije izlaganja ministara. U redu.

Ministre, izvolite o kooperativama.

PETAR IVANOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani predsjedniče.

Poštovani poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Od svog nastanka u XIX vijeku u Engleskoj i Francuskoj pa do danas broj kooperativa neprekidno raste. Prema podacima međunarodnog saveza kooperativa ovaj oblik udruživanja zapošljava preko 250 miliona ljudi u svijetu. Među zemljama koje pripadaju takozvanoj grupi 20 broj zaposlenih u kooperativama čini oko 12% ukupnog broja zaposlenih u tim zemljama.

Prve kooperative u Crnoj Gori osnovane su 1905.godine kroz afirmaciju Pokreta za drugarstvo. Tokom periodu od 110 godina zadruge su prolazile kroz periode prosperiteta, ali i periode stagnacije pa i pada sopstvenih aktivnosti. Kako bi crnogorsku poljoprivredu činili konkurentnijom i na duži rok održivijom moramo riješiti više problema. Jedan od tih problema odnosi se na troškove proizvodnje. Usitnjena poljoprivredna gazdinstva i parcele generišu troškove koji utiču da crnogorski poljoprivredni proizvodi

neće moći da izdrže cijenovnu konkurenciju koja neprekidno raste. Vjerujemo da udruživanja poljoprivrednih proizvođača ne samo da doprinosi smanjivanju troškova već i boljem planiranju, zaštiti, edukaciji i tako dalje. To su razlozi zbog koji smo pripremili Predlog zakona o kooperativama.

Poštovani poslanici Zakon o kooperativama koji je pred vama nastao je kao rezultat pažljivog promišljanja i jasne namjere da se pomogne poljoprivrednim proizvođačim da im se ponudi oblik, odnosno forma organizovanja koja će doprinijeti većoj produktivnosti i efikasnosti i u krajnjem većoj zaradi poljoprivrednih proizvođača. Zakonom se uređuju način osnivanja kooperative, sticanje i prestanak članova kooperative, upravljanje kooperativom i druga pitanja od značaja za njihov rad.

Kooperativa je definisana kao pravno lice koje predstavlja dobrovoljan način organizovanja fizičkih i pravnih lica u cilju ostvarivanja ekonomskih i drugih interesa. Kooperative se mogu osnivati kao agrokooperative, kooperative za doradu i preradu poljoprivrednih proizvoda, pčelarske, ribarske, kooperative za organizovanje i razvoj seoskog turizma i domaće radinosti, drvoprerađivačke kooperative i druge kooperative u oblasti poljoprivrede. Članom 4 predviđeno je da se kooperativa osnuje i posluje po univerzalnim principima koji važe svuda u svijetu. To su dobrovoljno i otvoreno članstvo. Posebno bih želio da se osvrnem na ovaj princip. Kooperative su dobrovoljne organizacije, otvorene za sva zainteresovana lica koja mogu da koriste njene usluge i koje su spremne da prihvate odgovornost članstva bez obzira na polne, socijalne, rasne, političke, vjerske i druge razlike.

Među preostalim principima izdvojio je bih demokratsku kontrolu, ekonomsko učešće kooperanata, autonomiju i nezavisnost kooperative, jednaka prava na obrazovanje, obuku i informisanje, saradnju sa drugima i čuvanje poljoprivrednih resursa. Ovaj poslednji princip omogućava jačanje svijesti o poljoprivrednim resursima i metodama koje će doprinijeti održivom razvoju. Zakon predviđa da kooperativa stiče svojstvo pravnog lica upisom u Centralni registar privrednih subjekata, da je najmanji broj osnivača sedam, a minimalni osnivački ulog 500 eura. Osnivači mogu biti fizička lica upisana u registar poljoprivrednih proizvođača i ili pravna lica registrovana za obavljanje poljoprivrede proizvodnje ili prerade poljoprivrednih proizvoda.

Zakon definiše sadržaje ugovora o osnivanju kooperative, pravila poslovanja, sticanje i prestanak statusa člana kooperative i tako dalje. Predviđeno je da postoje sledeći organi: Skupština, Upravni odbor, Nadzorni odbor i direktor kooperative.

Imovinu kooperative čine pokretne i nepokretne stvari, imovnska prava i novčana sredstva. Takođe, kooperativa je dužna da obavezno obrazuje rezervni fond i to najmanje u visini od 10% upisanog osnovnog kapitala. Definisani su i razlozi za prestanak rada kooperative dok prelazne i završne odredbe propisuju obavezu da u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu zakona zadruge usklade poslovanje, organizaciju i opšta akta sa novim zakonom. Kao što vidite nijesmo pritiskali postojeće kooperative kratkim rokovima, već smo ih na ovaj način pružili ruku saradnje kooperativama kako bi ih što bolje pripremili za nastavak rada. Usvajanjem ovog zakona prestaju da važe odredbe Zakona o zadrugama SRJ iz 1996. godine u dijelu koji se odnosi na uređenje poljoprivrednih zadruga. Na kraju, dopustite mi da prije svega zbog građana i poljoprivrednih proizvođača da ponovim da je predloženi zakon važan kako zbog direktnih efekata koji se postižu udruživanjem poljoprivrednika, to su manji troškovi, veća konkurentnost, veća produktivnost, veća efikasnost i u krajnjem veća zarada poljoprivrednih proizvođača, tako i zbog indirektnih efekata koji se prije svega odnose na podsticaj bržem razvoju ruralnih područja i povezivanje agro turizma i poljoprivrede.

Poštovani poslanici, naša su očekivanja da ćete podržati ovaj veoma važan zakon za poljoprivredne proizvođače. Poštovani poslanici, naša su očekivanja da ćete iskoristiti Zakon o kooperativama za jačanje vaše tržišne pozicije i povećanje vaših zarada.

Poštovani građani, Predlog zakona o kooperativama ne kreira nikakve dodatne finansijeske obaveze za vas. Nasuprot, ovaj zakon pruža šansu za stvaranje nove vrijednosti. Nadam se da će tu šansu prepoznati prije svega mladi ljudi, izučiti mogućnost koju daje Predlog zakona i svoju budućnost čvršće vezati za Crnu Goru za kraj u kom žive i odakle dolazi njihovi preci. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru Ivanoviću.

Pitam, da li izvjestioci Odbora žele riječ?

Hvala.

Dobro, prelazimo u prvi krug diskusija i prvi učesnik u ime Kluba Demokratske partije socijalista je kolega Nikola Gegaj.

Izvolite, kolega Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, poštovani gospodine Konjeviću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore.

Pred nama je danas jedan isto veoma značajan zakon kao što je Zakon o kooperativama. Ovaj zakon onako kako je pripremljen ima osnovni cilj, a to je da se poljoprivrednici udruže, a samim tim i ostvare veću ekonomsku korist. Svima nama je vjerujem poznato iskustvo koje smo imali sa zadrugama, naročito nakon Drugog svjetskog rata. Ovaj zakon doprinosi da se neki od tih naslijeđenih strahova izgube i da ljudi počnu raditi više zajedno. Zašto je to potrebno i zašto nam treba ovaj zakon? Podsjetiću vas da je prosječna površina poljoprivrednog gazdinstva u Crnoj Gori ispod pet hektara, međutim moramo biti svjesni činjenice da to zapravo i ne predstavlja toliko problem i prepreku za unapređenje poljoprivredne proizvodnje i obezbjeđivanje stabilnih prihoda naših poljoprivrednih proizvođača. Veći problem predstavlja njihova udruženost na ekonomskoj osnovi što dalje utiče na ekonomsku održivost samih poljoprivrednika. Ni u svim razvijenim evropskim zemljama, parcele u prosjeku nijesu velike, ali su i tamošnji poljoprivrednici udružili i tako zauzeli ozbiljne tržišne pozicije, jer pojedinac u sadašnjoj tržišnoj utakmici nije održiv na duge staze. Dok cijene hrane i dalje rastu, građani i vlade mnogih zemalja još uvijek nedovoljno uvažavaju činjenicu da je poljoprivreda kao primarni dio proizvodnje hrane zapravo visokorizičan sektor privrede. Ovo se posebno odnosi na biljnu proizvodnju koja je izložena najširem spektru negativnih uticaja, odnosno rizika od lokalnih vremenskih nepogoda i opasnosti koje donose klimatske promjene do nestabilnih cijena imputa, kao što su nafta, mineralna đubriva koja se kasnije odraze na cijene samih poljoprivrednih proizvoda i stočarstvo je izuzetno rizična djelatnost mada su njegovi rizici uglavnom uslovljeni cijenama imputa, skuplja hrana za stoku od mesa, odnosno od mlijeka. Sa svim već navedenim problemima poljoprivrednik kao, kako pojedinac tako je teško ili bolje već i nikako nije u stanju da se izbori. Šta je najbolji izlaz iz ove situacije? Jednostavno udruživanje.

Svi smo svjesni istorije kooperativa na ovim prostorima, tačnije zadruga i traga koji su ostavile ne samo na poljoprivrednike. Ako mislimo da idemo naprijed nema prostora oklijevanju, vraćanju u prošlost i priči šta je i kako je bilo. Svi sitni proizvođači kojih je kod nas najviše, vrlo vjerovatno neće uspjeti da se održe na tržištu ukoliko se ne

budu udruživali. Pogledajte šta je sa proizvođačima voća, povrća, mlijeka i mesa. Oni uglavnom nijesu vlasnici hladnjača i prerađivačkih kapaciteta to jest nemaju udijela u tim pogonima. Diktirane su otkupne cijene sa kojima oni vrlo često i nijesu zadovoljni. Jedini način da se bore na tržištu jeste da se počnu udruživati. Time će značajno smanjiti troškove proizvodnje, bolje ispitivati tržište i što je najvažnije zauzeti bolju poziciju prilikom svih vrsta pregovora. Udruživanje je jedna od važnih faktora u pospješivanju konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje ne samo na crnogorskom tržištu već i na evropskom, te država svojim mjerama to može i treba da podrži. U Evropi ali i svijetu poljoprivrednici se udružuju, osnivaju kooperative sa različitim ciljevima. To može biti radi zajedničkog nastupa i zaštite na tržištu, formiranja pogona za preradu njihovih primarnih proizvoda, formiranje garantnih fondova itd. Kako se pokazalo svaka kooperativa može imati dva cilje, ekonomski i socijalni.

Ekonomski ciljevi mogu se precizirati kao poboljšanje dohodka, smanjenje rizika, povećanje likvidnosti i čuvanje kapitala. Sredstva kojima se postižu ovi ciljevi jesu smanjenje troškova, razvoj proizvodnje i smanjenje cijene proizvodnje.

Socijalni ciljevi su usmjereni na uspostavljanje saradnje koja poboljšava uslove rada, omogućava više slobodnog vremena poljoprivrednicima ali i više nego zaslužen odmor. U nekim zemljama udruženi kooperative prevenstveno poljoprivrednici koji se bave primarnom proizvodnjom imaju znatno vlasničko učešće u profitabilnom sektoru prerade hrane, mljekare, klanice čime uspijevaju da slabije prihode iz primarne proizvodnje dopune prihodima iz prerade hrane.

Takođe, moram naglasiti da je zajednička poljoprivredna evropska politika naklonjena kooperativama kao sistemu udruživanja, načinu širenja znanja i novih tehnologija proizvodnje i nastupanju na tržištu. Ako može makar još 50 sekundi.

Druge mjere podrške namijenjene poljoprivrednim proizvođačima dodjeljuju dodatna sredstva ili dodatne bodove prilikom bodovanja aplikacija ukoliko je podnosilac zahtjeva kooperativa. Za kraj mogu reći da kooperativa donosi bolju informisanost, boljem pozicioniranju na tržištu, takođe što je veoma bitno, ali većoj iskorišćenosti pred pristupni a kasnije i pravih fondova Evropske unije.

Dakle, mišljenja sam da treba zakon usvojiti jer daje mogućnost crnogorskim poljoprivrednicima da se udruže, ako može još 15 sekundi, da zajednički smanjuju troškove proizvodnje, pospješe prodaju proizvoda i osvajaju nova tržišta. Nadamo se isto tako da će službenici Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja biti dovoljno uporni i strpljivi i za početak mali broj poljoprivrednika uključiti u ovu priču, a nadam se da će taj broj biti povećan jer benefiti od udruživanja i osnivanja kooperativa su evidentni samo treba da ih znamo i da ih prepoznamo i da ih iskoristimo. Toliko, izvinjavam se na prekoračenju potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Predlažem da prilagodite obim svoje diskusije raspoloživom vremenu i siguran sam da će kolega Pavlović to sada da demonstrira kako se poštuje vrijeme.

Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući, kao i uvijek.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, pred nama je danas Zakon o kooperativama kojima se reguliše kao što je rekao ministar, organizovanje to jest zadrugarstvo tako da kažem u agro sektoru. Mogućnost udruživanja u agro sektoru ono

što je kod nas bilo poznato , makar u ovome jeziku koji ja govorim ovih 50 i nešto godina, kao zadrugarstvo.

Ovim zakonom prestaju da važe dva zakona o zadrugama i meni je bilo provo što mi je vemoa interesantno jeste, zašto je resorno Ministarstvo odlučilo da se promijeni taj termin ili terminološki da kažem postane po mom mišljenju, da slijedi jedno pomodarstvo koje ja doživljam kao malograđansko u našem jeziku, a to je korišćenje tih stranih izraza pogotovo što je pojam zadrugarstva vrlo dobro poznat upravo onima kojima bi trebao da bude namijenjen ovaj zakon, a oni koliko ja znam nijesu baš vični niti prate previše ovo pomodarstvo u našem jeziku kada su u pitanju strani izrazi nelogično se toga terminološkog leksičkog aspekta . S druge strane mi je bilo nelogično zato što mi imamo jedan Zakon o zadrugama koji smo donijeli 2010/2011. Zakon o stambenim zadrugama, pa mi je sada opet ova promjena bila još dodatno nelogična. Je li to ministar misli da pobriše sve zadruge iz zakona pa ćemo opet donositi zakone o kooperativama u stambenom i drugim. Medjutim, vidio sam u zakonu da ministar predvidjas da će biti osim stambenih i potrošačkih i studentske i zdravstvene zadruge a ovo je kooperativa. To mi je bio jasan znak da se tu ne radi samo o terminološkoj , o leksičkoj razlici, nego se radi o nekoj drugoj razlici. Bilo mi je interesatno uvodno izlaganje. Očekivao sam da se ministar pozove na naša iskustva kada je u pitanju zadrugarstvo i zadrugarstvo organizovanje u ovih pet,šest , 10 godina. Nesporno je ono što je moj prethodnik rekao da je neophodno i da to može udruživanje, okupljanje, može da podstakne poljoprivrednu proizvodnju, proizvodnju hrane i bilo mi je strašno indikativno da se ministar poziva na iskustva Britanije, Zapadne Evrope. Zašto se ne pozovete na naša iskustva kada je u pitanju zadrugarstvo u oblasti stambene izgradnje? Kakvo je naše iskustvo? Mislim zato što se slažem sa ministrom oko toga da je sramotno se pozivati na to iskustvo. To iskustvo je iskustvo jednoga enormnoga da kažem jedne enormne korupcije i kriminalnoga "muljanja" kada je u pitanju to zadrugarstvo. Znamo gdje su ti stanovi većina, možda čak tih stanova danas je u vlasništvu nekih Rusa, nekih Finaca i tako dalje, a ne kod onih zbog kojih smo krenuli u to stambeno zadrugarstvo, tako da razumijem ministra ako je to bio razlog zbog čega se nije pozivao na domaća iskustva kada je u pitanju zadrugarstvo u stambenoj djelatnosti. Potpuno ga razumijem i slažem se. Ono što je meni bilo potpuno nejasno takodje zašto sada donosimo posebne zakone. Jedan će biti zakon o zadrugarstvu u agro sektoru, drugi zakon o zadrugarstvu u stambenom sektoru, treći u studentskom , omladinskom, zdravstvenom, potrošačkom , ne vidim zašto ne i intelektualnom zadrugarstvo. Postojala je svojevremeno jedna književna zadruga koja je sjajnu ediciju izdala, zašto ne i to zadrugarstvo, ali došao sam prosto do sljedećeg zaključka, poštovane gradjanke i građani Crne Gore. Nije samo terminološka razlika, nego je pokušaj jednoga statusnoga razgraničenja izmedju onoga što je zadruga definisano na način kako je to definisano u Zakonu o stambenim zadrugama gdje je precizno definisana djelatnost te zadruge, gdje je dozvoljeno privatno javno partnerstvo, gdje je predvidjeno da zadrugar može biti i država i lokalna samouprava, gdje je dato kroz djelatnsoti sve moguće nadležnosti toj zadruzi da može da se pojavljuje i kao invenstitor i kao neko ko čak proizvodi djelove za te stanove i zgrade i kao neko ko će sutra da održava te stanove i zgrade i tako dalje. Znači, posredno može da bude jedno privredno društvo. Ovdje se radi o tome da je vrlo ograničen prostor djelovanja, ne može nikako privredno društvo.... rečeno. Recimo, jedan apsurd kaže se u definiciji da će se ta zadruga moći da se bavi proizvodnjom, preradom i prometom te robe. Pa kada se predvidja da tamo mogu sedam osnivača da budu, mogu biti i neka pravna lica, zašto se ne predvidi da to pravno lice bude neko ko se bavi trgovinom. Vi mislite, ministre, da matirate te proizvođače da još počnu da otvaraju neke prodajen objekte, kako bi mogli da plasiraju svoje robe. Ovdje se radi o

tome prosto napravljen je jedan po mom mišljenju potpuno neprimjeren zakonski tekst koji u značajnoj mjeri odstupa od onoga što jeste bilo projektovano od ranije kao zakonodavni okvir za zadrugarstvo u Crnoj Gori. Ovo je nemoguće, poštovane građanke i građani Crne Gore da se realizuje ovdje u Crnoj Gori a da ne bude opet to okvir za novu korupciju. U korumpiranim državama, kakva je Crna Gora, imate problema sa edemskom korupcijom, i svako ovako organizovanje se na kraju pretvori u jedno grupno svojinsko mešetarenje i korupciju koja na kraju završi u kriminalu. Naj kriminal ćemo konstatovati uskoro kada dodjemo u poziciju da imamo jednoga kvalitetnog tužioca, hrabroga koji ne dobija nikakva naredjenja nego se ponaša u skladu sa zakonom, tada ćemo raščistiti i onaj kriminal i korupciju u oblasti stambenog zadrugarstva, pa ćemo raščistiti i kriminal i korupciju koji će se sigurno pojaviti u okviru ovog zakonodvnog okvira koji se predlaže današnjim zakonom, jedno administrativno prenormiranje i projektuju se nekakve kooperative za poljoprivredne proizvođače a predvidja se tamo upravni odbor, direktori, admistracija. Dajte da se svedemo na ono što jesmo. Nijesmo Velika Britanija, nego Crna Gora koja ima ogroman problem sa korupcijom i to upravo, izmedju ostaloga, sa zloupotrebom fondova i takvom zloupotrebom fondova u poljoprivredi upravo zato gospodine ministre što vi vladate 26 godina ovako kako vladate. To je stanje u poljoprivredi...

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Pavloviću, vaše vrijeme je isteklo. Uobičajeno od vas, uobičajeno kršenje pravila dogovorenih o našem zajedničkom radu. Ali, dobro, moramo se navikavati da je to tako, da je to nepromjenjivo. Hvala vam.

Kolega Gošović je sljedeći diskutant. Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažena Skupštino, gospodine ministre sa saradnikom, poštovani građani,

Stupanjem na snagu Zakona o kooperativama, koje danas razmatramo, prestaće da važi Zakon o zadrugama donesen još 1996. odnosno 1998. godine.

Kooperative zamjeniče zadruge. S tim u vezi neminovno se postavlja pitanje na koji način su Predlogom zakona uređena pitanja nastavka korišćenja imovine zemljičarskih zadruga i Zadružnog saveza Crne Gore osnovanih primjenom dosada važećeg Zakona o zadrugama, te da li se Predlogom stvaraju normativne pretpostavke da postojeće zadruge i Zadružni savez Crne Gore usklade svoju organizaciju poslovanja sa ovim zakonom. U vezi sa tim pitanjima Predlog zakona sadrži veoma značajne nedostatke. Tako je članom 9 Predloga zakona propisano da osnivači - cooperative mogu biti fizička lica koja su upisana u Registar poljoprivrednih proizvođača u skladu sa zakonom, ili pravna lica registrovana u Centralnom registru Privrednog suda za obavljanje poljoprivredne proizvodnje ili prerade poljoprivrednih proizvoda.

Ukoliko bi se usvojilo ovakvo zakonsko rješenje fizičko lice moglo bi biti osnivač cooperative samo ako je upisano u Registar poljoprivrednih proizvođača.

Ali, šta je sa pravima fizičkih lica koja se uspješno bave poljoprivrednom proizvodnjom, a nijesu upisana u Registar poljoprivrednih proizvođača? Takav uslov ne postoji, gospodine ministre, ni u zakonu Hrvatske koja je članica Evropske unije, kao ni u zakonu Republike Srbije.

Članom 16 predviđeno je da ugovor o osnivanju je osnivački akt cooperative, a posljednjim stavom tog člana propisano je da se potpisi osnivača na ugovore ovjeravaju u skladu sa zakonom. Dakole, nije dovoljno da osnivači potpišu ugovor o osnivanju cooperative, već je neophodno da fizička lica odlaze kod suda ili notara gdje bi ovjeravali

izjavu da se njihov potpis nalazi u ugovoru o osnivanju kooperative. Uporedno zakonodavstvo takodje ne poznaje ovakvu obavezu koja bitno usložava postupak osnivanja kooperative.

Članom 56 stav 1 Predloga zakona nalaže se članovima kooperative da pravilima poslovanja kooperative uvedu obavezu plaćanja članarine. Ni ovakvog rješenja nema u uporednom zakonodavstvu. Zakonom treba propisati da pravilima poslovanja kooperative može biti propisano da članovi kooperative mogu sredstva za poslovanje kooperative obezbijedjivati i članarinom, ali ne i obaveza koja proističe iz zakona. Potpuno je neuredjeno pitanje udruživanja kooperativa i to je najveći propust ovog predloga zakona. To poglavlje sadrži samo jedan jedini član, član 61 koji glasi da se radi o ostvarivanju i zaštiti zajedničkih interesa kooperative i one se mogu udruživati u regionalne, nacionalne i međunarodne saveze, asocijacije, udruženja, te odluku o udruživanju donosi Skupština kooperative i ništa više. Ne propisuju se akti koji moraju biti doneseni u postupku udruživanja kooperativa. Ne pominju se poslovi koji bi vršila udruženja kooperativa, niti način obezbjedjenja sredstava za poslovanje udruženih kooperativa. Prosto je neshvatljivo da se cilj donošenja zakona proklamuje jačanje procesa poljoprivrednih proizvođača.

Predlogom zakona ne uređuje pitanje udruživanja kooperativa na regionalnom, državnom planu i u okviru međunarodnih saveza.

Članom 66 Predloga ovog zakona propisano je da su zadruge osnovane do stupanja na snagu ovog zakona dužne da usklade poslovanje, organizaciju i akta sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu, u suprotnom pristupa se pokretanju postupka sudske likvidacije. Možete li, gospodine ministre, objasniti na koji način će Zadružni savez Crne Gore svoje poslovanje, svoju organizaciju, svoja opšta akta uskladiti sa ovim zakonom?

Kada je u pitanju nastavak korišćenja imovine odredbama člana 67 Predloga zakona predviđeno je da su zadruge osnovane do stupanja na snagu ovog zakone koje su koristile nepokretnu imovinu, na osnovu odluke nadležnog organa, dužne da podnesu zahtjev tim organima za nastavak korišćenja te imovine u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Takođe, u koliko su odluke o davanju imovine na korišćenje davali organi koji su prestali sa radom zahtjev za korišćenje te imovine podnosi se ministarstvu, pri čemu se zakonom dalje ni u kom vidu ne razrađuje u kom roku je ministarstvo dužno da postupi po tom zahtjevu i koju i kakvu odluku može donijeti u vezi tog zahtjeva. Pored toga ovako definisana norma potpuno je nejasna, jer se ne precizira o kojoj nepokretnoj imovini je riječ, niti o kojim nadležnim organima koji su donijeli odluku o davanju na korišćenje te imovine zadrugama, je takođe riječ. Za pretpostaviti je da je riječ o nepokretnoj imovini u društvenom, odnosno državnom ... i da je riječ o odlukama koje su donijeli nadležni organi pojedinih opština u Crnoj Gori. Kako opštine nijesu prestale sa radom još uvijek, nije jasno kako se zahtjev za korišćenje te imovine može podnijeti ministarsvu i zakonom propisivati takva obaveza.

Predlogom zakona ni u kom vidu se ne uređuje ni pitanje revizije poslovanja i ukupnog rada kooperativa i njihovih udruženja u koliko se, naravno, do takvih udruženja primjenom ovako koncepiranog zakona uopšte može i doći. Na kraju, ako se ovi nedostaci u postupku razmatranja ovog zakona u načelu i pojedinostima ne otklone amandmanskim djelovanjem ili od strane Vas, gospodine ministre, u tom postupku, apsolutno sam siguran da ovaj zakon može proizvesti veoma negativne posledice sa aspekta njegove primjene i kao takav ako bi ostao u ovakvom predlogu ne zaslužuje podršku ovog Parlamenta. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Sljedeći diskutant je kolega Šarančić, neka se pripremi kolega Perić.
Izvolite, kolega Šarančiću.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Parlamenta.

Koleginice i kolege, poštovani gospodine ministre sa saradnikom, uvaženi građani,

Konačno imamo na dnevnom redu ovaj Predlog zakona o kooperativama. Zaista ne znam zbog čega se čekalo ovoliko dugo, negdje u junu prošle godine je, čini mi se, Vlada pripremila ovaj dokument a mi evo tek danas poslije gotovo godinu dana raspravljamo o njemu. Razlozi za donošenje kako se u obrazloženju kaže su reforme zakonodavstva u oblasti agrara, a sve u cilju unapređenja razvoja crnogorske poljoprivrede, odnosno proizvodnje hrane, prije svega, koje na žalost tu gdje jeste. Gdje je i kakvo je ukupno stanje govori podatak neumoljivi podatak Monstata po kome su u strukturi uvoza prema standardnoj međunarodnoj klasifikaciji najviše zastupljeni proizvodi takozvanog sektora nula, hrana i žive životinje. Čak 107,2 miliona evra za prva četiri mjeseca 2015.godine.

Da ne govorimo o uvozu na godišnjem nivou od bezmalo pola milijarde evra. Nije problem uvoz, gospodine ministre. Mi treba da imamo na tržištu što veću ponudu, ponudu za svačiji džep, shodno principima slobodne trgovine, ali nam je problem sa izvozom. Sa ogromnim spoljno trgovinskim deficitom podatak 92 miliona evra je izvoz za ova četiri mjeseca čitave privrede Crne Gore. Ne može čitava privreda Crne Gore da pokrije samo uvoz agrarnog sektora. Ko je odgovoran što ne proizvodimo, gospodine ministre, što smo uništili postojeće ranije poljoprivredne zadruge, njihove proizvodne kapacitete, koliko ih danas funkcioniše, šta je sa njihovom imovinom i tako dalje?

Da se vratimo samom zakonu. Za mene je problematičan i sam naziv. Smatram ga je trebalo nazvati zakonom o kooperativama u poljoprivredi ili zakonom o kooperativama u agro sektoru ili slično. Zbog čega? Zbog toga što su kooperative kao oblik poslovanja i udruživanja mogući i u drugim oblastima, gotovo svim oblastima života i privređivanja, ne samo u poljoprivredi, šumarstvu, drvoprivredi i tako dalje. Ono što je nejasno, kako ste, recimo ova norma iz člana 9, procijenili granice od minimum sedam osnivača kooperativa? Koje ste kriterijume koristili, je li ovo neki međunarodni standard ili neki vaš proračun interni u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja? Zašto, recimo, pet lica bilo pravnih ili fizičkih ne bi moglo da osnuje kooperativu?

Članom 10 se propisuje minimalni novčani iznos kao ulog pojedinog osnivača kooperativa od 500 evra. Zbog čega, gospodine ministre? Koji su tu kriteriju korišćeni? Mi nismo, čini mi se, ni Kina, ni Rusija, mi smo mali sistem. Mali i po broju poljoprivrednih proizvođača, još manji po njihovoj ekonomskoj snazi i moći i ne znam zbog čega su postavljena ovakva ograničenja.

Ne znam, takođe, ni da li u pojedinim manjim crnogorskim opštinama, govorim o onim najmanjim i imamo sedam ozbiljnijih poljoprivrednih proizvođača da se udruže i da naprave ove kooperative. Ne vjerujem da će ovaj zakon kao i mnogi drugi pomoći mnogo našoj poljoprivredi. On će možda zavrjediti još jedan štrik Evropske komisije, ali dok god imamo agro budžet od 20 miliona evra, najmanji u regionu i u Evropi, dok god imamo ovakav uvoznički lobi koji očigledno štiti država, dok god imamo nepoštovanje zakona, treba li pominjati u kom dijelu nepoštovanje, evo recimo jedan primjer, od zakonskih propisanih 50 evra iznosa za staračke naknade ljudima, koji su čitav svoj životni radni vijek posvetili selu i poljoprivredi, vi uporno isplaćujete nekih 40 evra. Razlika je deset, ušteda od nekih 500 -600 hiljada evra na godišnjem nivou. Ne vidim

razlog da će se na toj osjetljivoj kategoriji stanovništava popraviti ukupno ekonomsko stanje i finansijsko stanje države Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Perić, izvolite, neka se pripremi kolega Nimanbegu.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažni ministre,

Danas razmatramo Zakono o kooperativama, zakon koji bi po posledicama koje bi trebao da predstavi bio od izuzetnog značaja za cijelu poljoprivredu. Jednu od dvije strateške grane crnogorske privrede pored turizma to je ono što je stalno i prezentovano kao najveći potencijal Crne Gore. Kada je riječ o takvoj oblasti, kada je riječ o usaglašenosti sa pravnom tekovinom Evropske unije jedna mantra koja se stalno pominje za svaki zakon za ovaj zakon to i nije toliko važno. Tu se kaže: Evropsko zakonodavstvo nije na poseban način definisalo kooperative već različite zemlje imaju različita zakonska akta, te nema osnova za usaglašavanjem Nacrta zakona o kooperativama sa Evropskim zakonodavstvom. Tu nam u jednoj od ključnih djelatnosti to toliko nije bitno.

Druga stvar koja je ovdje unosi jedan zaista rizik, šta će sve ovo značiti, jeste da je ovaj zakon, govorili su o tome prethodnici, prilično nedovršen u nekim stavkama. Žao mi je što moram da konstatujem, to se čulo na odborima, da predstavnici zadruga - zadrugari nisu dugo vremena kod vas mogli da dođu uopšte na prijam, nadam se da je to u međuvremenu ispravljeno. To smo čuli između ostalog i na Zakonodavnom odboru. Ono što je prosto negdje provejavalo iz njih jeste jedna velika zabrinutost šta će biti sa postojećim zadrugama. Ako u Crnoj Gori imamo realno jedno desetak zadruga, da realno postoje, ako su preživjela sva iskušenja, pitanje je da li će preživjeti ovaj zakon, odnosno njegove nesavršenosti.

Tu je bilo dosta primjedbi. Meni su bile interesantne dvije primjedbe. U članu 9 i u članu 10 gdje je najmanji broj osnivača kooperative normiran na sedam, a gdje je minimalni novčani ulog za osnivanje kooperative bio 500. Dovoljna je bila primjedba zadrugara da je i jedna i druga lestvica podignuta visoko za njih, to je dovoljan pokazatelj u kakvom teškom stanju je crnogorska poljoprivreda. Bojim se da vi kozmetičkim izmjenama u suštini želite da riješite nešto što je moguće riješiti samo jednom ozbiljnom operacijom. Ozbiljna operacija podrazumijeva to da seljak, da poljoprivrednik ima organizovan otkup.

Još jedna stvar, to nije odlika primitivnih sistema nego je to odlika visoko razvijenih sistema, da poljoprivrednik ima subvencije po hektaru i da ima negdje obezbijeđen otkup, odnosno da ima obezbijeđen plasman proizvoda. Mi ćemo se podsjetiti čuvenog otkupa lubenica u Zeti kada je unazad nekoliko godina kada je prvi talas tek otkupljen, kasnije svugdje negdje taj otkup je ostao po strani. Ono što mi vidimo kao veliki problem jeste da se bježi od rješavanja onog ključnog problema. Ministarstvo odnosno država preko ministarstva mora da uzme aktivnu ulogu. Ona mora da da' taj impuls udruživanja proizvođača. Ona mora da ponudi plan tim proizvođačima. Ona na kraju mora da im negdje obezbijedi i taj plasman, naravno to ni na koji način ne znači bilo stavljanje u razmažen položaj poljoprivrednika, ali to znači kreiranje osnovnog ambijenta u kom oni mogu poslovati, jer naš poljoprivrednik prosto, osim organske hrane ne može nigdje drugo da se takmiči sa razvijenim evropskim zemljama kada oni imaju institute. Poljoprivrednik ima u zapadno-evropskim zemljama posebnu stimulaciju po

hektaru koju obrađuje, ima državu koja staje iza njega i na kraju ima snažne institute koji proizvode hibride, odnosno sorte koje donose više prihoda i imaju cijeli jedan sistem koji je razrađen. Naš poljoprivrednik gleda u nebo i sam prodaje svoje proizvode i neće ovaj Zakon o kooperativama koliko god, ja ne sumnjam da je namjera bila dobra, ali koliko god ta namjera bila dobra on neće promijeniti suštinu ovog problema, odnosno on neće krenuti da rješava ono što najviše boli naše poljoprivrednike, a to je da prodaju svoj proizvod. Znači, ovdje nema nikakvog razmišljanja, što je nas zaista dodatno zabrinulo, nema nikakvog razmišljanja da je ostavljen prostor državi da uzme, ponovo kažem proaktivnu ulogu u umrežavanju poljoprivrednih proizvođača.

U ovom trenutku mi imamo, vi znate ministre svakako taj podatak. Prema podacima MONSTAT-a mi smo izvezli 338 miliona eura tokom prethodne godine, a vrlo interesantno je da smo za uvoz hrane izdvojili 397,7 miliona eura. To će reći da je jedan ogroman potencijal, ogroman stoji neiskorišćen, javnosti radi, to su žitarice, miliječni proizvodi, voće i povrće, šećer i kafa, ajde da kažemo da nijesmo konkurentni, ali da država ima ulogu da organizuje i da preuzme otkup, barem bi mogli ovih skoro pa 400 miliona eura koje uvozimo sa smanjimo. Ovako bojim se da krupne probleme pokušavamo da riješimo kozmetičkim izmjenama. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem. Posljednji učesnik u prvom krugu diskusije kolega Nimanbegu. Izvolite, kolega.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolege i kolegice, poslanice i poslanici, poštovani ministre, Javlajući se ispred Kluba Albanskih partija ispred Force, Albanske alternative HGI-a i Liberalne partije, sigurno želim dati jednu poruku koja je namijenjena ne samo poljoprivrednim proizvođačima nego i svim građanima Crne Gore i ministarstvu ovom prilikom, a to je da je namjera donošenja ovog zakona sasvim legitimna, opravdana i siguran sam da je ovaj predlog zakona u korist onih koji žele da se ozbiljno, odgovorno bave bilo poljoprivrednom proizvodnjom, bilo o razmišljanjima kako da unaprijede porodičnu, ličnu, ekonomsku situaciju.

Crna Gora je u fazi pristupanja Evropskoj uniji i za ono što treba dati poruku i građanima, a to je da mi u pregovaranju, što se tiče sa Evropskom unijom nemamo puno lufta da neke stvari ili slobode praktično pregovaramo, nego mi moramo da primljenjemo ono što je korisno. E ti standardi koji su oni uveli u principu su za dobrobit svih kod nas, jer su standardi razvijenih društva, socijalnih društva, ekonomsko održivih društava i tako mora biti i kod nas. Zbog istorijskih prilika svima je jasno da su gazdinstva u Crnoj Gori usitnjena, da su mala, da su podijeljena i ja ovakav predlog zakona vidim kao jedan novi korak da ta gazdinstva, ti vlasnici, da udruživanjem svojih interesa poboljšaju svoju ekonomiju. Zbog toga me raduje da će ovakav predlog zakona i želio bih uputiti ministru samo razmišljanja da neke primjedbe koje sam čuo od opozicionih poslanika da do trenutka ustaljenog zakona da vidimo da li su one adekvatne ili ne, posebno što se tiče načina registrovanja kooperativa onih koji mogu biti osnivači, ali ovakav predlog zakona mislim da predstavlja dobar okvir za one koje žele da unaprijede i svoj rad i da svoju imovinu na neki način valorizuju.

Ovdje bih daljoj raspravi istakao da se ovakav predlog operativa omogućava i za ribare, što je potpuno interesantno i legitimno, ali možda bih od strane ministarstva, želio imati priliku koliko je do sada registrovana ribara u Crnoj Gori? Zašto to koristi. Pa iz ovoga što sam vam rekao da mi imamo ograničen broj i ribara koji će se moguće

registrovati u Crnoj Gori i ako se ne varam taj broj ne prelazi 200. On bi trebao biti manji, kako je određeno u samom ministarstvu i interesuje me koliko je do sat tih lica se registrovalo kao ribari, jer prema tom sektoru mogu reći, prema malim ribarima treba puno više pažnje i puno više pomoći i stimulacija. Ne samo stimulacija nego treba i investicija sigurno luke u mjesta gdje će ti ribari moći i da zaštite svoje čamce i da se mogu baviti ovim poslom.

Zbog toga, siguran sam da ovakav predlog zakona će biti prihvatljiv za većinu poslanika u ovom Parlamentu i nadam se da će njegova primjena pokazati da je adekvatno i dobro osmišljen i da će biti sa puno ekonomskih rezultata na terenu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvlajujem kolegi Nimanbegu. Ministre, imate sada mogućnost da date odgovore ili, pak komentare na uvodna izlagavanja. Izvolite, ako želite. Vjerujem da će vam pet minuta biti dovoljno, par minuta možemo produžiti.

PETAR IVANOVIĆ:

Nijesam siguran da će sve stati u pet minuta.

Krenuo bih od jednog komentara, a vi ćete sami prepoznati otprilike ko je šta rekao. Nekih 500.000 do 600.000 eura koje nijesu nigdje skrivene u budžetu Ministarstva poljoprivrede, predstavljaju iznos za nabavku vakcina za plavi jezik. I mi sada nemamo 500.000 eura i tražimo na sve strane kako da dožemo do tog novca, da bi preduprijedili velike štete koje mogu da nastanu kod sitne stoke u Crnoj Gori.

Kada bih ja imao 500.000 eura u budžetu Ministarstva poljoprivrede ne bi bilo nikakvih problema za isplatu staračkih naknada, ali ih nemam, to je problem. I ja sam siguran da i vi razumijete matematiku koja kaže, ako imaš deset eura možeš da platiš deset, ako vi mislite da postoji matematika gdje kažete meni, mjenicu imaš deset isplati dvanaest, vi me naučite tome. A ja to ne znam kako da uradim. Ali, ako ima neko konkretnu ideju, ne ideju ispalti, nego kako? Ja bih volio da me vi naučite.

Što se tiče statusnog razgrnačenja. Ovaj zakon vrlo jasno kaže da se kooperative odnose na oblast poljoprivrede i ne dira u one zakone koji tretiraju rad zadruga. Mi smo Ministarstvo poljoprivrede, opredijelili smo se na oblast poljoprivrede i predložili Zakon o kooperativama u oblasti poljoprivrede, da ne bi bilo kakvih zabuna oko dometa ovog zakona, to smo vrlo jasno i precizno rekli. Imate ovdje član 3 u kojem se kaže, šta je obuhvat ovog zakona i mislim da je to svima koji želi da pročitaju ovaj zakon na jedan normalan, uobičajen, zdravorazumski način veoma, veoma jednostavan. Nije promjena termina pomodarstva. Nije. Evo iz kojeg razloga.

Vi možete zvani različite kategorije kako god želite, ali ako kompanija iz Crne Gore želi da prikaže svoj profit onda kategorija profita mora biti u skladu sa međunarodnim standardima, ako naši poljoprivredni proizvođači žele da se udruže u neki novi oblik i da po tom osnovu povlače sredstva iz evropskih fondova onda taj oblik mora biti prepoznat od strane onih koji obezbjeđuju ta finansijska sredstva. Taj oblik nažalost ne zove se zadruga, nego se zove kooperativa i mi ne tjeramo nikog da se organizuje kroz formu kooperative, zato smo i rekli da su ovo dobrovoljne organizacije i kooperative postoje u zemljama koji imaju različitu istoriju za drugarstva i tačno je da ovo nije oblast koja je uređena do detalja u oblasti Evropske unije, postoji jedan nivo fleksibilnosti. Mi nijesmo smatrali da treba da idemo sa prenormiranošću ovog zakona, nego smo naveli neke opšte principe, dajući maksimalnu slobodu poljoprivrednim proizvođačima. Neko je pomenuo pitanje korupcije. Znae, ja bih čak možda i pomislio da na javni tender za dodjelu poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu se javi stotine, hiljade ljudi, pa bih rekao možda tu postoji i nekakav prostor za neku korupciju

zato što ima veliko, veliko interesovanje za obradom poljoprivrednog zemljišta. Ali, na sve dosadašnje tendere mi smo maksimalno i to u 5% slučajeva imali dva, a u 95% slučajeva imali jednog zainteresovanog subjekta. E sad vi meni objasnite, kako je moguće da postoji korupcija kad imate jednog koji je zainteresovan da obrađuje neko zemljište.

Dakle, to je faza u kojoj se mi nalazimo. Ovo je faza u kojoj treba pružiti ruku poljoprivrednim proizvođačima i pomoći im da se što bolje organizuju i nemamo vremena neograničeno, vrijeme curi.

Pitanje revizije, ono se određuje kroz ulogu nadzornog odbora i nije nikakav problem da članovi kooperative traže reviziju. Nemate nikakvu barijeru u ovom zakonu.

Pitanje zadružnog saveza ne tretira ovaj zakon. Zašto ovaj zakon mora da tretira Zadružni savez Crne Gore? On tretira kooperative.

Pitanje članarine, članarina može biti jedan cent, jedan euro, 10 centi, 50 centi koliko god žele članovi, ali važno je da postoji članarina, važno je da navikavamo ljude da postoji obaveza, odgovornost prema zajedničkoj organizaciji. Nemojte mi reći da ne postoji prostor za jedan cent da se plati godišnja članarina. Ako je to barijera, evo da povučemo odmah zakon. Da li je 500 eura barijera, to je 70 eura po čovjeku. Mi smo kontaktirali poljoprivredne proizvođače i dobili odgovor da nije, ali ako smatrate da jeste spreman sam da spustimo tu granicu na 50 eura, napet eura, na jedan euro, nije nikakav problem, samo mi dajte konkretan predlog. Ali, 70 eura po čovjeku nije barijera za poljoprivredne proizvođače da se udruže u kooperativu.

Zašto ne možemo da pustimo trgovačke lance da budu dio kooperative? Zato što su oni d.o.o - a.d. a nećemo to da ponavljamo, ovo je druga forma, drugi oblik koji treba da pomogne poljoprivrednicima da nabave sjeme na povoljniji način, da imaju mehanizaciju, da se bolje organizuju, da se bolje edukuju, da dođu do informacija, ako hoće i da učestvuju u lancu prodaje, ali ne da budu trgovina. Ako hoće to da rade neka budu d.o.o a d.o.o će osnovati za jedan euro, eto nema barijera nikakvih.

Oko ribara. Postoji jedna kooperativa u Crnoj Gori, jedna jedina ribarska kooperativa, a broj ribara je podijeljen u tri kategorije. One koje se profesionalno bave uzgojem ribe, oni koji se to bave na poluprofesionalan, da ne kažem amaterski način i oni koji to rade iz uglavnom sportskih razloga. Ali, jednostavno moram da podijelim sa vama. Dvije i po godine radimo na kreiranju registara. Registri poljoprivrede, registri poljoprivrednika, registri zemljišta, registri proizvođača postoje zbog toga da bismo kroz to kreirali poljoprivredne politike i dobijali finansijska sredstva iz Evropske unije. Ne može se ići ka sredstvima ako ne postoje odgovarajući registri i ako već imamo uređene registre u dobrom dijelu, šta je problem da ti ljudi budu objedinjeni kroz kooperative. Niko ne traži dodatnu administraciju od njih, ali sad vi meni objasnite, ako neko mora da se registruje kao poljoprivredni proizvođač po zakonima koji postoje u Crnoj Gori i namaju nikakve veze sa Zakonom o kooperativama, to su drugi zakoni. Šta je to surovo što mi tražimo da ti koji su registrovani budu u kooperativama, koji se zovu poljoprivredne kooperative? Pa je li normalno da poljoprivredni proizvođač bude u poljoprivrednoj kooperativi?

Neke od kooperativa koje rade u Crnoj Gori imaju godišnji promet, vjerovali vi ili ne od par stotina hiljada pa do par miliona eura i rade dobro. Što se nas tiče da Bog da radili 10 puta bolje. Ovaj im zakon neće biti prepreka. Mi smo ostavili godinu dana za usaglašavanje i rekli, svakoj kooperativi ćemo da pomognemo, ali izvinjavam se, moramo znati da postoji jedan red i da se mora znati čijom imovinom i na koji način se upravlja i tu moramo napraviti svi zajedno više reda. Pozivam vas, da u ovom zakonu vidite dobre strane i da pomognemo poljoprivrednim proizvođačima da se udruže i budu jači. To što nema nekih normi nije nedostatak, pružimo šansu ovom zakonu da vidima

kako će da zaživi, a ostaje uvijek prostor za podzakonske akte da normiramo život, ali ja ne pripadam onim ljudima koji smatraju da sve možemo normom urediti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se minitru.

U stvari imamo prijavljene komentare, za sada imamo prijavljeni komentar kolege Pavlovića, Perića i Gošovića.

Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Dakle, ovo što je ministar govorio o statusnom razgraničenju, ja računam da je odgovarao na ono o čemu sam ja govorio i komentarisao i ja zaista nijesam uspio da shvatim odgovor u tom dijelu da ne postoji statusno razgraničenje i prepoznao sam da postoji intencija zakonodavca da ovdje statusno razgraniči i da odvoji zadrugu i kooperativu. Zadruga ima jedne nadležnosti, rekao sam već, djelatnosti zadruge su gotovo sve kada je u pitanju ova zadruga o stanbenoj izgradnji, a kooperativa ima vrlo limitirane nadležnosti. Meni je to jako čudno, rekao sam i zbog toga što u Zakonu o stanbenim zadrugama u članu 51, taj zakon izjednačava pojam zadruge kooperative. Taj zakon izjednačava, tako da mi je strašno interesantno što sada se reforma ovoga Ministarstva i zakonodavna reforma sastoji u toj intenciji koju sam ja prepoznao.

Drugo, što se tiče pomodarstva, ja zaista mislim da su pomodarstvo, ova upotreba ovih stranih izraza gdje mi imamo dobar, normalan izraz, imamo pojam zadrugarstva, imamo pojam zadruge. Na engleskom prevedeno zadruga jeste kooperativa. Zašto bi mi sad u našem zakonu pisali taj engleski izraz. Ministar gotovo da je bio na ivici da ustvrdi kako nećemo dobiti evropske fondove ako ne napišemo engleski izraz. Ja mislim da ćemo prevoditi naše zakone na engleski pa kad se prevede zadruga na engleski biće kooperativa i neće to predstavljati problem. Ministar čak kaže, pa kome se sviđa to je dobrovoljno udruživanje o kooperativama, kome se sviđa ne mora, kome se ne sviđa, kome se sviđa nek se udružuje, ali ne može se udružiti kao zadruga. Mora se udružiti samo kao kooperativa i to sa ovim nadležnostima.

Što se tiče korupcije, ja zaista mislim da bi trebalo tu ozbiljno da pričamo, gospodine potpredsjedniče samo pet sekundi, zaista pet sekundi.

Gospodine ministre mislim da smo dovoljno odrasli i ozbiljni da pričamo o toj temi na ozbiljan način. Više puta smo vrlo jasno saopštili, poljoprivredu u Crnoj Gori su uništili ministri poljoprivrede u sprezi sa uvozničkim lobijem i kada pričamo o korupciji mi mislimo na onu korupciju gospodine ministre, kada jedan ministar u čijoj nadležnosti su Plantaže ima posebni odnos prema toj kompaniji Plantaže, jer ima tamo svoje akcije u tim Plantažama. E kada on donosi te odluke, mi mislimo da je on u konfliktu interesa i da je tu strašno podložen korupciji da više gleda interes kompanije u kojoj ima svoje akcije nego interes države koju predstavlja i naroda koji ga je navodno izabrao.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega Pavloviću.

Kolega Perić je sljedeći prijavljeni za komentar, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem,

Dakle, ministar je sa ovom tezom, da li je 500 eura ulog za osnivanje kooperativa, iznos koji je velik. Ja sam saglasan da to ne djeluje veliki iznos, ali to je primjedba koja se čula od kooperanata koje ste vi takođe mogli čuti, zadrugara koje ste vi takođe mogli čuti da ste ih na vrijeme primili.

Takođe, najmanji broj osnivača kooperative je sedam. Ni meni ta cifra ne izgleda visoka, ali njima izgleda i neuvažava specifičnost crnogorskih sela. Imate sela razbijenog tipa gdje je teško naći sedam zadrugara, to je, između ostalog, bila njihova primjedba.

Takođe, mi ćemo u ovom dijelu amandmansi djelovati. Nadamo se da ćete nešto od toga prihvatiti. Ali, njihov osnovni strah postojećih zadrugara je bio taj da neće moći da se prilagode ovim zakonskim rješenjima, odnosno da je zakon nedovršen.

Kad je riječ o tome kako da se oni preregistruju iz svog postojećeg statusa da budu u skladu sa novim zakonom. I ono čime ću završiti jeste da cijela priča se svodi na ono što je negdje davno rečeno, da sve što se proda na sjeveru da se proda na jugu da pojednostavimo do kraja. I kooperative bi bile zaista sjajan potencijal da imamo razrađene sve ostale instrumente stimulacije poljoprivrede, ali nemamo gotov nijedan osim priče da nam poljoprivrednici ne znaju da pišu projektne zadatke. Znači, to je osnovni problem, nemamo, ne udaramo na glavni problem, a glavni problem je taj što država ne preuzima aktivnu ulogu u organizaciji poljoprivrednika i u njihovom umjrežavanju. Nijesam siguran da će pet, sedam ili deset ili petnaest, evo ne može ispod sedam zadrugara koliko god se udružili, koliko god bili organizovani moći da pariraju bilo kojem uvoznom lobiju koje su pominjali ovdje kolege. Sav njihov trud, sav njihov rad propada bukvalno ulaskom jednog šlepera u Crnu Goru i njih nema ko da zaštititi i mi smo očekivali da ćete vi uzeti tu proaktivniju ulogu, a ne škodi svakako, ali opet kažem puno izaziva nedoumica kako će postojeće zadruge da prežive proces preregistrovanja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospodine ministre, u odgovoru na moja pitanja iznijeli ste par stvari koje nemaju nikakvog opravdanja. Vjerujem da niste ni vi sa tim odgovorom zadovoljni. Niste ga dali na Zakonodavnom odboru, ni danas ovdje na plenumu. Tvrdite da se ovaj predlog zakona ne odnosi na Zadružni savez Crne Gore već na kooperative. Članom 66 propisujete obavezu zadruga koje su osnovane do sada važećim Zakonom o zadrugama da prilagode i usaglase svoja poslovanja, svoje akte sa ovim zakonom. Obavezujete i Zadružni savez Crne Gore da uskladi svoje poslovanje sa ovim zakonom. Tvrdite da se ovaj zakon ne odnosi na Zadružni savez Crne Gore. Ima li u tome uopšte logike? Govorite da je riječ o zakonu koji uređuje pitanje kooperativa, što svakako stoji, ali je što je sa odredbama zakona koje treba da urede pitanje udruživanja tih kooperativa. To ste sveli na jedan jedini član. Treba li ta udruživanja da imaju svoja akta, akte o svom poslovanju, akta o osnivanju? Treba li zakon da sadrži koji su poslovi tih udruživanja? Treba li taj zakon da sadrži sve one norme koje će omogućiti zadrugama i Zadružnom savezu da se organizuju u skladu sa ovim zakonom? Nije sporno da registrovani poljoprivredni proizvođači imaju pravo osnivača po ovom zakonu, ali zašto to ne bi mogli imati poljoprivredni proizvođači u Crnoj Gori koji nijesu uvedeni u taj registar proizvođača. Pogledajte iskustvo u okruženju. Nigdje nema takve zabrane.

Govorite i tvrdite ovdje da nije nedostatak u zakonu ako neke norme nijesu ugrađene u tom zakonu. Jeste, veliki nedostatak ako to ima za posledicu da se zakon ne može primijeniti na adekvatan način, pa ćemo u dogledno vrijeme ponovo ići sa izmjenama zakona i stvoriti probleme u praktičnoj primjeni. Sve su to razlozi koje ste morali uvažiti mnogo prije rasprave u plenumu, vi to nijeste željeli, jednostavno niste posvetili pažnju pitanjima na koje ste morali dati odgovor zbog primjene samog zakona i ostvarivanja prava u skladu sa ovim zakonom.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Gošoviću.

Prelazimo na drugi krug diskusija, uz napomenu da ćemo danas raditi do 17:00 h, koliko će biti dovoljno, nadam se, da završimo raspravu u načelu po ovom prijedlogu zakona.

Prvi diskutant u drugom krugu diskusija je kolega Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre sa saradnikom, uvažene kolege,

Čini mi se da, prilikom rasprave o ovom zakonu, popravljamo ono što je zapisano u članu 2, znači onu osnovu, a to je princip dobrovoljnosti. Poljoprivredni proizvođači koji ne žele da budu dio kooperativa ne moraju da budu, ali da vidimo šta to zakon donosi kao benefit za one koji žele da budu u kooperativi. Tu su od poreskih olakšica do mogućnosti zajedničke i lakše nabavke zaštitnih sredstava za biljke. Ne smijemo zaboraviti da smo nekim ranijim zakonima propisali da će zaštitna sredstva moći da nabave samo oni poljoprivredni proizvođači koji su već dovoljno edukovani da koriste ta zaštitna sredstva do svih onih olakšica koje ne samo radi država nego ono što oni zajednički mogu bolje da urade.

Dozvolite da se prisjetim da je u mom selu ne tako davno bila samo jedna ili dvije pumpe za vodu, pa su se ljudi snalazili kako su znali za posipanje loza, pa su se ljudi snalazili kako su znali i pozajmljivali jedni od drugih ili zajednički kupovali itd. S ovim kooperativama, takođe će biti slična situacija, moći će zajednički da nabavljaju sredstva za zaštitu bilja, ali isto tako i ono što govorimo o agrotehničkim mjerama s jedne strane i s druge strane i onoj tehnici koja je potrebna za obradu zemljišta. Nažalost, kada govorimo o poljoprivredi rijetko možemo da se stavimo u ulogu onoga ko se bavi poljoprivredom. Jedan dio nas to radi rekreativno, ali čini mi se da je malo onih koji od poljoprivrede i žive. Odmah da kažem da se divim tim ljudima jer je od poljoprivrede teško živjeti, bez obzira da li se bavite poljoprivredom u Crnoj Gori, u regionu ili negdje šire. Jer, zavisite od mnogo uslova, prije svega zavisite od države, govorimo i sa aspekta poljoprivrednika koji žive u državama Evropske unije, ali isto tako zavisite i od onoga što je ćud prirode. Tako da ne treba zaboraviti da je taj hljeb od poljoprivrede veoma težak.

Lako bih se složio sa dijelom svojih kolega opozicije koji veoma rado kritikuju Predlog zakona o kooperativama koji se nalazi pred nama kada ne bih znao mnogo dobrih primjera. U Crnoj Gori ne morate poći tako daleko već ovdje u okruženju, govorimo o zetskoj ravnici, govorimo o Bjelopavlićima. Možete da nađete mnogo, ne govorim jedan, deset, petnaest nego mnogo više dobrih primjera, ljudi, domaćina koji žive od poljoprivrede, veoma lijepo žive od poljoprivrede i isto tako rješavaju one osnovne životne probleme i imaju standard koji je možda iznad standarda poslanika u ovoj Skupštini. Tu jeste uloženo mnogo rada. S druge strane, isto tako ako se dobro radi može da bude isplativo. Ne treba biti previše uman kada je u pitanju poljoprivreda, pa

znati da ako proizvodite na deset hektara u odnosu na jedan hektar vaš proizvod može da bude jeftiniji. Ne treba biti mnogo pametan pa reći ukoliko se udruži više poljoprivrednih proizvođača da mogu da zajednički dođu do tržišta mnogo lakše. Čak pod uslovom i da imamo sve ono što imaju neke zemlje Evropske unije, ali molim vas samo da to shvatimo uslovno, jer mislim da državne subvencije nijesu baš tako česte ni u Evropskoj uniji i za određene oblasti, čak i da imamo subvencije, čak i da imamo organizovani otkup, što jedno drugo potire s druge strane opet ovaj zakon ne bi bio smetnja nego bi dobro došao svim onim ljudima koji se bave poljoprivredom. Zato vas molim, da ne budemo mi u ovom parlamentu brana za ono što je dobra namjera Ministarstva poljoprivrede i dobra namjera ovog zakona, da pokušamo ono što su naši sitni posjedi da ih na neki način ukрупnimo, a s druge strane benefiti od ovog zakona mogu da budu brojni. Zamislite kada se udruži desetak proizvođača meda sa istog područja, možda bude i sa nekog različitog, pa onda zajednički organizuju i seljenje pčela, košnica s jedne strane, ali i ono što je mnogo važnije, zajednički nastupaju na tržištu. Dozvolićete da već imamo Udruženje pčelara koje rade na taj sistem samo što im kroz kooperative možda bude još više olakšano ili mogu da imaju još veće olakšice od strane države. Kolega Nimanbegu je govorio o ribarima. Isto tako je moguće, meni je nekako najdraže da govorim o vinovoj lozi, zamislite desetak poljoprivrednih proizvođača koji se bave vinovom lozom koliko im je lakše da zajednički naprave jedan vinarski podrum i koliko im je lakše da zajednički naprave jednu punionicu za vino i koliko im je lakše da danas, sutra nastupaju zajednički na nekom tržištu. Molim vas samo da, uz sve ... na ovaj ili onaj način u sektoru poljoprivrede, ne budemo prepreka za dobru ideju i za jedan dobar zakon. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Za komentar se javio kolega Pavlović, uz prethodni dogovor da imate dva minuta, nakon dva minuta ću vas zamoliti da prekinete. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući. Javio sam se upravo da bih pojasnio jer mislim da ste vi na tragu nečega što sam podrazumijevao, a nisam imao vremena da iskažem u prethodnom javljanju.

Problem sa našom poljoprivredom je nastao, kao što sam rekao, zato što je prosto uvoznčki lobi imao podršku i korumpirao ministre poljoprivrede i onda su uništili potpuno ili gotovo uništili proizvodnju. Mislim da prostor postoji, veliki prostor, ali znate za koje proizvode, za proizvodnju u oblasti organske hrane. U tom smislu, prepoznajem ovo kao jedan okvir koji može snažno da podstakne udruživanje poljoprivrednika koji bi se usmjerili ka proizvodnji organske hrane. Upravo zbog toga je meni potpuno nejasno zašto se ovim zakonskim tekstom ne daje mogućnost toj kooperativi ili zadruzi da napravi jedan partnerski odnos sa lancem samoposluga, da oni imaju tamo neki prostor gdje će pored onoga uvoznog paradajza, da ne govorim o kvalitetu, ali što se cijene tiče to je najniža moguća cijena na tržištu kojoj ne mogu oni konkurisati sigurno sa svojom proizvodnjom, da pored toga imate skuplje proizvode organske, znate njihovo porijeklo, znate kvalitet i polako bi izrasli u brend, te pojedine kooperative bi postale brend koji bi svjedočio i garantovao neki kvalitet. Mislim da je to put kojim bi trebalo da idemo. Upravo to strateško partnerstvo koje bi trebalo dozvoliti ovim zakonom sa nekim lancem prodavnica koji bi prihvatio tako nešto i postao dio kooperative jer on formalno može biti, ali ovdje imamo ograničenje da se kooperativa ne može baviti prodajom tj. da se pravno lice koje je dio kooperative ne može baviti prodajom, nego moraju ti proizvođači moraju

istovremeno da budu i prodavci. Ja mislim da je to limitirajući faktor, krajnje limitirajući u tom smislu sam i prepoznao to u zakonu.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Pavloviću.

Kolega Sekuliću, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala vam, gospodine Pavloviću, u jednom trenutku sam pomislio da priča ministar Petar Ivanović. Ali ću vas samo po ovom parlamentu, prije nekoliko mjeseci donijeli zakon koji se tiče upravo organske proizvodnje. I dobro je što makar sa nekim zakašnjenjem priznajete da imamo dobar zakon i da možemo da budemo u konkurentni u dijelu organske proizvodnje.

A sada da se vratimo na kooperative. Znači, vi priznajete da ne može biti ništa loše sa ovim zakonom. Dozvolit ćete, mnogo je lakše da se organizuje deset, zamislite de se organizuje deset proizvođača paradajza iz zetske ravnice i da budu konkurenti paradajzu koji stiže iz Turske. Ne postoji mogućnost da uvoznčki lobi doveze jeftiniji paradajz iz Antalije ili iz Male Azije nego da to bude proizvedeno ovdje na ovom prostoru i čak mislim da ukoliko se budu proizvođači paradajza ili bilo koje druge kulture govorimo o povrću, organizovanja na pravi način. Znači, govorimo o tome da imaju dobre staklenike, da imamo proizvodnju paradajza u vrijeme kada to treba da bude. Kada je najskuplje govorim o zimskim mjesecima ili kraj zime. Ja mislim da možemo da budemo konkurentni ne samo na ovom području u turističkom lobiju, nego da možemo da budemo konkurentni kada je u pitanju izvoz takvih proizvoda. I upravo ovaj zakon je pravi put da se takve stvari riješe. Uostalom, hajde da se vratimo i na ovo pitanje proizvođača meda, zamislite kada sedam ili deset proizvođača meda se organizuje, pa naprave jedan jedinstveni brend. Znači, meda... iz Crne Gore, zamislite koliko je svim njima lakše i da taj proizvod plasiraju na tržište s jedne strane, a isto tako se organizuju da ga proizvedu na pravi način. Ja vas samo molim da dozvolite da ovaj zakon kao i drugi zakoni zažive i čini mi se da je to pravi put, da ako ikako možemo pomognemo troškove poljoprivredi, pomognemo poljoprivrednim proizvođačima.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, gospodine Sekuliću.

Koleginica Kalezić je sljedeća učesnica u raspravi, neka se pripremi kolega Nikčević.

JELISAVA KALEZIĆ:

Potpredsjedniče, sam već ranije pozdravila, pozdravljam gospodina ministra Ivanovića sa saradnikom i naravno građane koji nas slušaju.

Prvo ću nešto što je moj propust, ali nije bio iz nekih objektivnih razloga nijesam bila na Odboru kad je ovo raspravljano Predlog zakona o kooperativama. Inače, bih vjerovatno nešto u direktnom razgovoru postigla bolje. Ali, uradiću koliko mogu sada.

Prvo, od same riječi i obrazloženja gospodina ministra. Stvarno, malo ovako je popularno rečeno tjeranje u male ovog Parlamenta i građana koji nas slušaju. Objašnjenje, pa kooperative nijesu isto što su i zadruge i da je to važno zbog prakse u Evropskoj uniji. Molim vas, mi smo već odavno ušli u crveno, što se tiče zapostavljanja jezika. Kako ga god ko u ovoj sali zvao, to jeste naš jedan, jedini zajednički jezik i imamo dugi kontinuitet što je pomenuo i gospodin ministar. Dakle, Zakon o zadrugama

knjaževine Crne Gore, registar zadruga iz 910.godine, još uvijek period knjaževine, nekih pola godine, još prije nego što je postala kraljevina.

To za naše prilike nije mala tradicija, to je duga tradicija. Međutim, ona je još duža u pamćenju jezika i u pamćenju ljudi, to treba da poštujemo i da ničim ne ugrozimo. I znate počelo je da biva nasilje, kada dođu u ime vašeg Ministarstva ili bilo kog drugog ministarstva naš je Odbor veliki, tu poljoprivreda je jedan od četiri resora koji pratimo i recimo mlada obrazovana žena pet puta kaže benefiti, benefiti, benefiti. Kad postavim pitanje, potpuno provokativno, ali neočekivano, da li ima još nekih dobiti u vezi sa predlogom, njoj treba minut da prikopča da je u njenom maternjem jeziku benefit dobit. Da li mi to hoćemo da natjeramo ljude da iz mozgova iz sjećanja iz jezika iz svoje kulture izbace naziv zadruge. I zato molim vas, dajte prihvatite to, ne treba mi nikome, da budemo prepoznatljivi što ćemo da imamo univerzalni jezik birokratske Evrope, imamo svoj jezik koji je izgleda malo posariji od mnogih drugih izraza.

Međutim, potroših vrijeme stvarno na stvar koja mislim da je jako važna, ali i suštinska. Sad ću samo kratku digresiju i ovo mi uračunajte nije u vezi sa ovim, u vezi ja sa mojom željom da izrazim zahvalnost. Bibliotečko dokumentacionom centru parlamentarnog instituta Skupštine koji mi je izašao u susret i pripremio materijal da bih ovo bolje mogla da propratim. I zaista sam zahvalna na tome, želim da im na ovakav način i dam satisfakciju za taj rad imaju oni i posla drugog.

Na šta treba ovdje ukazati, treba ukazati na nekoliko stvari, da osim tog kontinuiteta koji je baš vezan za Crnu Goru mi imamo i dugi kontinuitet zakonodavne materije iz SFRJ i vrlo zanimljivo po zakonu iz 990.godine, koji je obuhvatao sve tipove zadruga ne samo poljoprivredne, bilo je potrebno tri osnivača, a za Crnu Goru koja je prilično mala treba sedam za oblast poljoprivrede. Smatram načelno da treba ponovo preispitati taj okvir za sve zadruge, kao što je bilo i u zakonu od 90-te godine. A slažem se i pozdravljam Ministarstvo poljoprivrede u smislu vođenja računa o potrebama poljoprivrede, ja sam tako shvatila ovo izdvajanje, da bi se posebno oblast poljoprivrede i srodnih djelatnosti koje su u kontekstu prerade toga što se u poljoprivredi ostvaruje. Pa čak i kroz turističku djelatnost, vjerovatno vezano za ruralni turizam. U tom smislu ja pozdravljam ovaj napor, ne da se zovu kooperative, već da se zovu, da to budu zakoni o zadrugama u oblasti poljoprivrede i srodnih djelatnosti i da to bude tri osnivača. Jer, znate imamo situacija kad ne može da se poveže sedam u istom selu, ako se misli na selo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Tolerantno prekoračenje je u konstruktivnoj namjeri, tako da to ne upada toliko u oči. Hvala.

Sljedeći diskutant je kolega Nikčević, neka se pripremi kolega Bojanić.

Izvolite, kolega Nikčeviću.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani ministre Ivanoviću, sa saradnikom Konjevićem,

Danas razmatramo jedan veoma važan Predlog zakona za razvoj naše poljoprivrede. Zakona koji predstavlja sastavni dio reforme iz oblasti agrara, zakon koji neobjašnjivo dugo je čekao u Skupštinskoj proceduri, imajući u vidu da ga je Vlada usvojila krajem juna prošle godine, a da smo ga u Skupštini dobili koliko sam vidio ovdje na ovom prijemu u septembru mjesecu. Osnovni cilj ovog zakona, kao što je već rečeno je unapređenje razvoja crnogorske poljoprivrede, kroz stvaranje uslova za jačanje

procesa udruživanja poljoprivrednih proizvođača. Glavna karakteristika crnogorske poljoprivrede, kao što je već rečeno je relativna usitnjenost posjeda, zatim veliki broj malih proizvođača koji jedan dio svojih proizvoda, prodaju na organizovanom tržištu, a ostatak vladaju direktno potrošači ili troše u sopstvenom domaćinstvu. To je pored ostalog još jedan od razloga koji upućuju na potrebu udruživanja poljoprivrednika što se omogućava ovim zakonskim aktom, koji danas razmatramo. Ovaj zakon kreira prostor za udruživanje poljoprivrednika, prije svega porodičnih gazdinstava i malih proizvođača. Ovakvim udruživanjem, stvaraju se uslovi za ostvarivanje ekonomskih ciljeva, to znači da bi proizvođači osnažili svoju tržišnu poziciju kroz inoviranje proizvoda, smanjili bi rizik poslovanja, olakšali pristup resursima i imputima, omogućio bi se i bolji marketing, samih proizvoda. Nesporno je da će se udruživanje stvoriti uslovi da se smanje troškovi proizvodnje, što će se ostvariti boljom opremljenošću mehanizacijom za obradu ili preradu proizvoda, primjenom savremenih metoda. Omogućila bi se kontinuirana povezanost prerade i plasmana, troškovi bi se redukovali zajedničkim nabavkama potrebnog materijala. Svi aspekti proizvodnje bi bili racionalnije upotrebljeni zahvaljujući boljem upravljanju, boljem korišćenju stručne pomoći, a omogućila bi se i podjela rada na osnovu individualnih sposobnosti. Ne treba zaboraviti ni socijalne ciljeve koji se postižu ovim vidom udruživanja, a to su prije svega poboljšanje uslova rada, sužavanja autonomije, odlučivanja i potreba da se dogovaraju i preuzimaju neki zajednički rizici. Tješnja saradnja među članovima udruživanja, garantuju i veću uspješnost i postizanje zajedničkih ciljeva itd. itd. Već je rečeno da Evropsko zakonodavstvo nije na posebna način definisano udruženje među kojima je i model koji danas razmatramo, kooperative, što je tačno, ali iskustvo iz Evrope ukazuju da poljoprivrednici koji se udružuju u neke oblike, bilo da su u pitanju zadruge ili klaseri ili kooperative ostvaruju ciljeve koji i mi želimo postići implementacijom ovog zakona. Kada je riječ o ciljevima koje želimo postići ovim zakonom, prije svega mislim na poboljšanje života i rada u ruralnim područjima, uvođenje novih tehnologija, razmjena iskustava sa drugim poljoprivrednim proizvođačima, obezbjeđivanja ponude većeg broja manjih proizvođača, čime se olakšava prodaja poljoprivrednih proizvoda.

Ovom prilikom interesantno je podsjetiti se i na međunarodne principe udruživanja, koji predstavljaju temelj na kome počivaju gotovo sva udruženja u svijetu, a to su prije svega dobrovoljno i otvoreno članstvo demokratičnost o uvođenju udruženja i donošenju potrebnih odluka, ekonomsko učešće i participaciju i posjedovanju samostalnost, što zapravo znači izolovanost od raznih spoljašnjih uticaja, međusobna saradnja i slično.

Predlog zakona koji je danas na dnevnom redu, rekao bih da sadrži sve ove ciljeve i principe koje se u članu 4 ovog zakona nabrojani u sedam tačaka i nema potrebe da ih ponavljam. Pored ovog, značajno pokazati da kooperativa uživa i posebnu zaštitu države, kao jedinica lokalne samouprave u obavljanju osnovne djelatnosti. Posebno zaštita bi se ogledala u različitim mjerama kao što su mjere agrarne i ekonomske politike, mjere poreske politike, osnivanje fondova za njihov razvoj bilo da se radi o lokalnoj samoupravi ili državi. Ubijeđen sam da ukoliko budemo prosljedili dobre prakse u ovoj oblasti iz nekih zemalja, kao što su naprimjer Poljska, možemo veoma brzo postići zadati cilj, a da poljoprivreda kao integralni dio razvoja ekonomskog sistema Crne Gore, bude generator ekonomskog, socijalnog i kulturnog razvoja naše države. Ovaj zakon je samo jedan od preduslova ka ostvarenju tog cilja. Jedino bogat seljak može zaustaviti dalju migraciju sa našeg sela. Zato neće biti dovoljno samo udruživanje već se mora raditi koordinirano, na mjerama razvoja ukupnog ruralnog područja, prije svega razvoja infrastrukture kao mjerama koje je resorno ministarstvo preduzima u posljednje vrijeme.

Na kraju, vezano za podršku usvajanja zakona uz apel da svi zajedno učinimo napor kako bi se i lokalne samouprave aktivnije uključile u implementaciju ovog zakona i kao nikšićanin sa izuzetnom pažnjom ću prpratiti osnove, osnivanje kooperativa naprimjer u ratarskoj proizvodnji u Grahovu, koja ovih dana doživljava ekspanziju poslije 50 - 60 godina, stvoreni su uslovi i bio sam prije neki dan vidio sam da ima i poljoprivrednika koji su prije svije godine razmišljali da li da uđu u Midas projekat, dobili su ga, danas već obrađuju 11 hektara zemlje. Naravno i ono što je uradila država prošle godine, odnosno ove godine dala je na tender državno zemljište. Došli su da... jaka proizvođača već se stvorila konkurencija i pored otpora svih njih shvatili su da i oni moraju nešto bolje da rade da bi došli u poziciju kao što su ti koji su došli sa strane Grahova da obrađuju.

Hvala još jednom, podrška ovom zakonu.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Bojanić, neka se pripremi kolega Labudović, neka se pripremi kolega Murić.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Poštovani ministre, gospodine Konjeviću,

Pred nama je Zakon o kooperativama zadrugama, kako god ih zvali, ja ne vidim da će ovaj zakon nažalost mnogo toga promijeniti. jer, evo slušamo ovu raspravu i još nijam čuo odgovor na pitanje, odnosno ne znam da li ga je iko jasno postavio, a šta sprečava po sadašnjem Zakonu o zadrugama, odnosno poljoprivrednim zadrugama, proizvođači da se udružuju i da budu toliko uspješni, kako se predviđa kada se usvoji ovaj zakon. Izvinite molim vas, ali mislim da ništa njih sad ne sprečava, po pitanju normative nikakav problem nije u tome, problem je u nečem drugom. Problem je što smo mi vodili naopaku politiku u mnogo čemu, a naročito u poljoprivredi, pa smo ne mi, nego oni koji su vodili, a evo ti isti vode 25 godina, pa su nas onda ubjeđivali tamo negdje 90-tih godina, da je dobro da segmentišemo stub proizvodnje. Pa smo od velikih sistema to fino smanjivali, napravili mnogo malih kompanija, da bi se oni privatizovali i kamo sreće bar da su ti što su ih kupili od njih nešto znali da naprave, nego su ih samo urnisali do kraja pogasili, a mi još dodatno za dobar dio njih platili određene garancije i određene subvencije koje su uzalud bačene iz Budžeta Crne Gore.

Podsjetiću vas na Agrokombinat 13.jul, na PTK Nikšić, na Bjelasicu, Primorku Bar, sve su to kompanije koje su nekad radile. Nijesu nam nekakva zakonska ni evropska regulativa nam nije to definisala, da oni moraju da se tako niti udružuju niti prave ozbiljni kombinati pa onda da ih segmentišemo i prodajemo i uništimo do kraja. Ono što je dobro za poljoprivrednu proizvodnju, što je interesantno u odnosu na druge proizvode u Crnoj Gori su traženi domaći poljoprivredni proizvodi. Jedan od rijetkih proizvoda koji uvijek tražimo domaći i za koje su boljeg kvaliteta, ja mislim da jesu, a mislim da se i slaže velika većina građana i da oni za razliku od mnogih uvoznih proizvoda za kojima se zatrčimo bez obzira kakav i sumnjiv kvalitet imaju domaći poljoprivredni proizvodi su uvijek traženi. I mi nijesmo u stanju, da se organizujemo, da napravimo neku ozbiljnu da kažem, ajde ne mogu reći priču, ali ozbiljne projekte da revalitalizujemo te kompanije kojih smo se nekad lako odrekli i da napravimo jedne ozbiljne korporacije kompanije, kako god zvali, koje će da budu osnov poljoprivredne proizvodnje. Svi mi pričamo i svi znamo da 47 hiljada poljoprivrednih gazdinstava u

Crnoj Gori je problem jer su usitnjeni. Svi znamo daje ta podrška koja se njima daje ionako mala, ali da je uglavnom to više socijalni transfer, nego da je to namijenjeno za razvoj poljoprivrede. Evo najavljuju se mnoge pare 50 miliona Abu Dabi fonda, najavljuju se subvencije, ajmo da to malo ozbiljnije iskoristimo, pa ajmo zašto ne i te lokalne samouprave koje inače, evo naročito sa sjevera se suočavaju sa velikim brojem iseljenika ovih dana, ajde da se i oni uključe, pa da negdje a sigurno je ostalo i dobre poljoprivredne zemlje u tim i dalje vlasništvo opština, pa da one kroz neki novi sistem prave kompanije budu dijelom vlasnici, nemaju novca, ali da ustupe s nekim investitorima. Na kraju, krajeva zašto bježati i država da se javi, ako ne većinski ono dijelom vlasnik neke nove kompanije koja će se baviti i primarnom proizvodnjom i preradom i plasmanom i naplatom i otkupom. Pa onda ti kooperanti da budu da kažem, naravno nemam ništa protiv ni zadruga, sve je to dobrovoljno. Ali ne vjerujem da imaju snagu ni kooperacija, ni zadruge da budu generatori razvoja poljoprivrede u Crnoj Gori. Svi znamo da država u svim zemljama maltene u Evropi što je razvijenija zemlja njoj su veće subvencije za poljoprivrednog proizvođača. Mislim da smo ih jako loše koristimo i to što dajemo i da jednostavno ovakvim načinom i ovakvom pričom nećemo mrdnuti. Par njih će možda imati interesa, dobit će neke subvencije, ali generalno za Crnu Goru, vi znate stalno evo, osim mesoprerade, ovo drugo je sve kažem jako slabo. I sve negdje ne znam 15 do 20% možda maksimalno u svim drugim oblastima zadovoljava potrebe domaće potrošnje. Ajmo negdje da probamo da promijenimo nešto da ne mislimo o tome, čini mi se da je ovo samo izmjena, da li će biti biti zadruga, kooperativa, kako god ih zvali, ništa nama to bog zna dobro neće donijeti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, gospodine ministre, a neka se pripremi kolega Labudović. Izvolite, imate pravo.

PETAR IVANOVIĆ:

Da se izvinim i vama predsjedavajući i uvažanim članovima Parlamenta, nakon dvije i po godine nijesam naučio ... da imam pravo da javim. Često sam htio da se javim za riječ, ali nekako je sama diskusija otišla u ovom pravcu kako jeste.

Gospodine Bojaniću, na dvije stvari želim na neki način da skrenem pažnju u najboljoj namjeri. Zakon na koji se pozivamo svi u dosadašnjim diskusijama, a koji je donijet 1996. godine nije se odnosio samo na zadruge u oblasti poljoprivrede, odnosio se i na druge zadruge. Ovim zakon mi smo izdvojili oblast poljoprivrede i bili smo, po našem dubokom uvjerenju, proaktivni i na taj način pokazali spremnost da unaprijedimo taj zakon koji je bio 1996. godine, ipak je to 20 godina od donošenja tog zakona do danas i dali sve od sebe da poboljšamo one odredbe koje su u tom zakonu postojale. Razumio sam sada da nemam pravo da dam komentar na neke druge diskusije, to ću učiniti u završnoj riječi.

Između ostalog, smanjili smo broj članova osnivača, a ne povećali itd. Razumijem vaše upozorenje više u pravcu da li sada ovim zakonom dajemo dovoljno prostora poljoprivrednicima da mogu da iskoriste zakon i da se udruže i udružujući se suprotstave, recimo, uvoznici ili nekoj konkurenciji u regionu. Naše uvjerenje je da ovaj zakon daje taj prostor. Drugo, nije tamo samo mesna industrija. Privodi se kraju i projekat kuće meda. On je zamišljen upravo tako da objedini sve pčelare u Crnoj Gori. Eto prilike da se i tu razvijaju kooperative u oblasti pčelarstva. Imamo dobru saradnju sa direktoratom koji prati oblast ribarstva. Ubijeđeni smo da tu postoji mogućnost makar za dvije, tri kooperative da nastanu u Crnoj Gori u oblasti ribarstva. Postoji jedan vakuum

između nekadašnjeg zakona i normi koje smo sami dali, koji kreira strah od poljoprivrednih proizvođača. Mi smo htjeli da ovim predlogom odagnamo taj strah. Zato vas molim da ipak gledamo taj prostor koji je stvoren, a ne samo da nekako dezavuišemo poljoprivredne proizvođače. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Jedan predlog samo, ako se slažete, ako je ministar propustio potrebu da da odgovor na neka pitanja koja su se pojavila u ostalim diskusijama, sugeriram da damo sada mogućnost da odgovori da bi završnu riječ relaksirali eventualnih polemičkih tonova. Kolega Bojanić ima pravo na komentar, a ministar može sada iskoristiti pravo za odgovore na pitanja iz ostalih diskusija i na komentare. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala vam, uz još jedno izvinjenje zbog mog nedovoljnog poznavanja procedura.

Član 9 ovog zakona kaže - zemljoradničku zadrugu može osnivati najmanje deset zemljoradnika i drugih fizičkih lica. Gospođo Kalezić, mi smo smanjili broj osnivača, a ne povećali. Nemam ništa protiv ako uvaženi članovi parlamenta misle da je dovoljan jedan član, nemam problem sa tim. Samo želim da objasnim zbog čega sedam. U razgovoru sa poljoprivrednim proizvođačima uočili smo šta je manjkavost udruživanja. Postoji veliko nepovjerenje među njima. Postoji strah od udruživanja. Htjeli smo da dođemo do nekog broja koji će biti refleksija sadašnjeg stanja u našem društvu. Nije taj broj nastao zbog toga što je neko zaljubljen u sedam, a mrzi pet nego zbog toga što je bila procjena da na taj način dajemo mogućnost ljudima, čak iz različitih djelova Crne Gore da zajednički rade, jer to je osnov ovog zakona. Sigurni smo da niste protiv takvog koncepta. Još jednom ponavljam, ako postoji ubjeđenje među vama da je bilo koji drugi broj osnivača bolji, nemamo mi nikakvih problema sa brojem samo smo htjeli da smanjimo broj u odnosu na do sada važeći zakon. Ako dopuštate samo jedan komentar i ograničiću se.

Bila je teza da nismo primili predstavnike zadruga. Mogu pokazati i dostaviti zapisnike sa održanih sastanaka. Mislim da će ti zapisnici najbolje demantovati tezu da nije bilo razgovora sa predstavnicima kooperativa. Bilo je više razgovora. Svrha tih razgovora je bila upravo ovo o čemu pričamo, da pretresemo zajednički da li je to veliki osnivački ulog, da li je sedam ograničenje, da li postoje neke druge barijere u primjeni. Mislim da je dobro da smo razgovarali. Mislim da je dobro da je bilo polemike i na Zakonodavnom odboru i na matičnom odboru, jer su se kroz tu polemiku iskristalizovali pojedini tonovi da ovaj zakon ne predstavlja barijeru u preregistraciji postojećih zadruga. Mi smo, takođe, javno kazali na oba odbora da izražavamo spremnost kao Ministarstvo da pomognemo svim zadrugama. Evo, dopustite da imamo i spisak zadruga, najviše ih ima u Podgorici 13, nakon toga po deset u Rožajama, Beranama itd.

Izražavamo spremnost da svim zadrugama koje sada funkcionišu, a sa ovog spiska nema ih mnogo koje funkcionišu, nažalost, pomognemo u preregistraciji i zato imamo godinu dana, nije nikakva preša, ali hajmo da to odradimo kvalitetno i ako nastane neki problem u hodu ga možemo rješavati kroz podzakonska akta, ali ne očekujemo nikakav problem. Prepoznali smo spremnost zadruga da rade zajedno sa Ministarstvom poljoprivrede. Hvala vam što ste mi omogućili da dam ova dva pojašnjenja.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Odgovor na komentar, a svakako nije obavezno, ima kolega Bojanić i kolegistica Kalezić. Kolega Bojanić je prvi. Da vam ustupimo. Izvolite, kolegistica.

JELISAVA KALEZIĆ:

Istine radi, gospodin ministar je vjerovatno slušao, ali je malo pratio i tok svojih misli. Ne samo što su mi dostavili zakon nego što su mi dostavili više materijala tako da sam mogla da upoređujem. Navela sam zakon i naglasila iz perioda SFRJ, iz 1990. godine. Ovaj koji ste vi pomenuli gdje je bilo troje za osnivanje zadruga, potpisao ga je gospodin Drnovšek, ovaj koji ste vi pomenuli je iz 1996. godine, opet ste rekli, to je period SRJ gdje je to povećano na deset članova. Čak se i jezički vidi jedna birokratizacija i malo sve skupa lošije sređeno nego onaj prethodni. To je sve tekovina naša, takođe. Mislim da je imalo razloga držati se tog elegantnijeg vida, manje zahtjevnog oko udruživanja. Ako udruživanje počne, pridruživaće se više, ali to nije samo simbolički troje. To je stvar da se može početi, a da se niko ne ubjeđuje. Mislim da nije na odmet to imati u vidu. Ako postoje drugi razlozi u smislu boljeg povjerenja više osoba, to ostaje da se vidi, u to ne ulazim. Gledam samo kroz neke stvari i poslove vezane za moju struku gdje, takođe, može biti zadruga projektantska, zašto da ne, gdje se sa tri osobe može jako mnogo posla završiti, a malo vam je komplikovano da se udružujete sa sedam. Međutim, ovo se odnosi na poljoprivredu i nema veze sa tim.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine Ivanoviću, znam da postojeći Zakon o zadrugama definiše pored poljoprivrednih zadruga i zadruga stambene, građevinske i ostale, ali mi niste odgovorili na osnovno pitanje. Šta je problem u tom dijelu koji definiše poljoprivredne zadruga da njih sprječava da se udružuju kao što će se navodno udružiti kada bude zakon? Ne vidim tu neku bitnu razliku, o tome se radi. Formalno usvajaćemo mi zakone i dalje. Ne vidim veliku suštinsku podršku poljoprivredi niti neko poboljšanje. To je problem, a kako ćemo ih zvati kooperative ili zadruga, potpuno nebitno, mislim njih da pitamo, ali im dajete subvencije veće, organizujte im otkup, organizujte im obuku, povežite nauku i poljoprivredu i te stvari rješavajte. Kažete kuće meda, eto primjer kako se već sada udružuju. To je dokaz o ovome što ja kažem, ko hoće da se uruži njemu ni ovaj zakonski okvir sadašnji nije smetao, jer su se proizvođači meda udružili. Nijesu. Smeta li nešto u postojećem zakonu, ja ne vjerujem da će im ništa bitno smetati. Kazali ste da, eto imate saradnju, malo mi je to čudno bilo ne znam. Ja koliko znam Direktorat za ribarstvo je u okviru ministarstva vašeg. Nije. A u Evropskoj uniji. Mislio sam da je vaše pa mi je malo čudno bilo da se hvalite sa saradnjom. Ja bih volio da imate dobru saradnju i sa ovim ribarstvom iz Rijeke Crnojevića, da se njima pomogne, da i oni rješavaju svoje probleme. Svaka je saradnja dobra, ali mi se čini da sve se nekako radi više u nekom formalnom smislu od usvajanje zakona, a čini mi se da ne mrdamo ne samo u poljoprivredi nego u mnogim oblastima, odnosno idemo unazad. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću. Kolega Šefkija Murić, a neka se pripremi kolega Labudović. izvolite kolega Muriću.

ŠEFKIJA MURIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Simoviću.

Pred nama jedan jako važan predlog zakona koji danas raspravljamo i čini mi se da današnja rasprava, upravo pokazuje opravdanost da nam ovakav zakon, upravo i treba. Iz vlasti, iz opozicije smo čuli da nam je ovo potrebno. Samo oko nekih rješenja se ne slažemo, ali biće vremena. Ovo je prvo čitanje, što bi mi rekli da će i u raspravi u pojedinostima pretresu sve norme i dobijemo jedan jako kvalitetan zakon.

O ekonomskim i socijalnim efektima govori kolega Gegaj. Ja to neću ponavljati, a o konkurentnosti vi ste ministre rekli u uvodnom slovu, odnosno objasnili ste da naši proizvođači, odnosno ljudi koji se bave ovom vrstom djelatnošću da moraju imati konkurentne proizvode. Kako im pomoći udruživanjem i na ovakav način ili sličan ovome pomoći im da izađu na tržište i da svoju robu mogu prodati, to je osnovni cilj. Nije samo osnovni cilj proizvesti nego napraviti i prodaju.

Pokušaću da prokomentarišem zajedno sa vama jedan, dva člana i to mislim ciljano. U članu 3 tačno ste nabrojili koje vrste kooperativa tretiraju ovaj zakon, a već u članu 4 dali ste principe osnivanje i poslovanje kooperativa. Samo jedan princip ću pročitati, ove druge neću. A to je princip broj 5 obrazovanje, obuka, informisanje kooperanata prema kojem je obaveza kooperative da na isti način ponudi obrazovanje i obuku. Šta to znači? To znači, upravo sam izdvojio ovaj princip zato što sam lično imao susret sa jednim proizvođačem koji mi se lično pohvalio na vas ministre i rekao je da ste mu upravo vi pomogli da svoj proizvod plasira, vjerovali ili ne u zemlji Zapadne Evrope, to je jedan proizvođač koji je svoj proizvod plasirao već u Berlinu i u Briselu. Predpostavljam da znate o kom čovjeku je riječ. Ja neću otkrivati njegovo ime, ako treba reći ću. Potencirao sam to, jer smatram da nam je sve više potrebno ovakvih primjera kako bi unaprijedili i pomogli ljudima koji žele iskreno da se bave ovim poslom.

Ovaj zakon ima posebnu zaštitu, samo u članu 5 zadnji papus gdje ste rekli da ima pomoć od lokalne uprave ili države, po meni tu treba da stoji: "i lokalne uprave i države", obzirom da je poljoprivreda jedna od najvažnijih grana u našoj zemlji i stvarno treba sve učiniti da se maksimalno razvije i da imamo kasnije efekte kakve i očekujemo.

Uvaženi ministre,

Zadnji minut ću iskoristiti da skrenem sa teme, ali iskoristiću to na način što se izvinjavam ovim koji slušaju me, a želim da istaknem jednu jako osjetljivu i važnu temu, a to je iseljavanje naših građana sa sjevera i povodom toga želim da vama uputim apel da vi kao resorni ministar u Vladi Crne Gore pokrivete resor koji je najznačajniji za našu opštinu, da što u hitnijem roku posjetite Opštinu Rožaje sa vašim saradnicima i naravno tu sa vama bi možda trebalo pozvati i direktora Investiciono razvojnog fonda, kako bi one ljude koji imaju svoje firme, kako da im pomognemo, na koji način da smanjimo te efekte iseljavanja ili da ih zaustavimo. Krajnji cilj je da ih zaustavimo, jer nikome nije prijatno, a nadam se ni nama u Crnoj Gori da građani sa sjevera iseljavaju, a najviše iseljavaju iz Opštine Rožaje. Iz toga razloga sam uputio ovaj apel i zamolio bih vas da ta radna posjeta, traje malo duže, ne samo na jedan dan nego možda i na dva, kako bi se što bolje pripremili i pokušali da zaustavimo evo negativne efekte i migracije našeg stanovništva. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Muriću. Kolega Labudović je sledeći diskutant, a neka se pripremi koleginja Marta Šćepanović.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Simoviću.

Koleginice i kolege,

Prije nego što želim da se osvrnem na jednu tezu kojom se najčešće brani predlog ovog zakona, a to je princip dobrovoljnosti na kojem on počiva. Crnogorskom seljaku se inače da u zadruga ulazi dobrovoljno. Ja jesam mator ali ne toliko, ali mi je pričao pokojni otac da su '50-te godine moju pokojnu babu, četničku udovicu i partizansku majku prilično doborovljno utjerali u zadrugu iz koje, i pored činjenice da su i doborovljci zadruga odavno počivši, kao porodica još nijesmo izašli gospodine ministre.

A, sada da krenem redom. Kada bi ovaj zakon uređivao materiju koja je u nastajanju, koja se kao tržišna i društvena i prirodna i kako god hoćete pojava tek dešava, ja bih za njega rekao da je dobar, ali ne zaboravite, gospodine ministre. Ovaj zakon i ovu oblasti opterećuje upravo ono o čemu sam vam govorio u uvodu. Nasleđe zemljičarskih zadruga iz doba masovne kolektivizacije, nasleđe zemljičarskih zadruga koje su iskoristile nedovoljno preciznu zakonsku regulativu, pa se pojavile kao pravni nosioci, onih zadruga koje su tada nestale, pa vjerujte i dan danas zemljičarske zadruga raspolažu imovinom koja im je dodijeljena '48, '50 i ' 52.godine po ovom principu dobrovoljnosti o kome sam vam govorio, a s obzirom da proces restitucije još uvijek nije do kraja doveden, to je danas bez obzira da li je privatno ili državno ni carsko ni spahijsko. E, ja znam da ćete vi reći da to nije samo tema ovog zakona i da se to nalazi u nekim drugim zakonima, ali ću vam reći meni to liči na onu ogromnu njivu koju kad rasparčate u parcele je veoma teško obrađivati i dobrobit, jesam li dobro rekao gospođu Kalezić, je mnogo manja nego kada bi se obrađivala onako na an gro.

Znate šta je osnovni problem ovoga zakona? Gospodine ministre, on se sastoji u tome što nema njegovog nosioca, a to je nema pojoprivrednog proizvođača kao robnog proizvođača. On je danas u Crnoj Gori incidentna pojava i o nemu se danas piše u novinama, o njemu se danas snimaju televizijski priloz i kada ga vidite na televiziji onako već u godinama samog, neoženjenog, možete vrlo lako da zaključite da motiv, da bude robni proizvođač u poljoprivredi ne leži u ekonomskoj koristi, već ili u ljubavi naslijeđenoj od svojih roditelja, ili u goloj nuždi. Ostao bez posla u Željezari ili u Celulozi, pa se latio da po stare dane čuva ovce po planinama oko Nikšića i oko Berana.

Prema tome, gospodine ministre, čak ni ova priča i ovaj mamac koji ovih dana pokušavate da ponudite robnim proizvođačima u crnogorskoj poljoprivredi ovaj NATO Kod, je samo magla i prašina. Sve što Crna Gora proizvede na planu poljoprivrede, vjerujte nije ni za jednogodišnje potrebe osrednje NATO jedinice, i tu ne treba da se zavaravamo, jer Crna Gora je gospodine ministre, to je najveći problem, malo tržište da bi na njemu djelovali zakoni tržišta i da bi naš poljoprivredni proizvođač, čak i udružen, mogao da izdrži nelojalnu konkurenciju uvoznčkog lobija. Na kraju gospodine ministre oću da iskoristim priliku da Vas podsjetim na nešto. Vi se ovdje stalno predstavljate kao ministar poljoprivrede i ja u toj zoni vidim Vašu značajnu aktivnost koju sam evo, bez obzira što sam opozicionar spreman i da pozdravim, ali Vi zaboravljate činjenicu da ste istovremeno Ministarstvo i ministar ruralnog razvoja i možete Vi gospodine ministre u poljoprivredu i u poljoprivrednike da uložite sve i svašta, ali nezaboravite taj poljoprivrednik je istovremeno i otac i ima djecu koja treba da idu u školu a nema škole. Pa taj poljoprivrednik ima ostarele roditelje koji treba da idu kod doktora ili makar u ambulantu a nema ni jednog ni drugog. Pa taj poljoprivredni proizvođač osim onoga što proizvodi treba još što šta drugo za svoje domaćinstvo a nema prodavnice, pa on ponekad onako umoran zaželi da sa društvom popije pivo ali nema ni kafane. U mome selu, gospodine ministre, kad se zaboravi šibica da se kupi morate se vratiti 16 kilometara nazad. Prema tome, gospodine ministre, šta god da radili ostaje činjenica da smo sa mnogim stvarima zakasnili i izvinite, gospodine Simoviću i Vas se ovo tiče.

Znate kako, nemojte da shvatite, ne želim da budem neprijatan, ali djeluje

degutantno ona vaša nasmijana faca kad u 21. vijeku otvarate seoske vodovode, kad je to trebalo da se završi još 1946. godine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega Labudović.

Ministar ima pravo svakako, izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Prvo, poljoprivredni proizvođači ako mislite da je mogućnost dobijanja NATO-koda za prodaju vaših poljoprivrednih proizvoda, nešto što će da vam stvori teret, da vam onemogućiti prodaju, nemojte to da radite. Ja vjerujem da će vam pomoći da prodate svoje poljoprivredne proizvode, ja vjerujem da će vam pomoći da proširite tržište, ja vjerujem da će vam pomoći da zaradite. Ali, ako vi ne vjerujete meni nemojte to da radite.

Drugo, 21. vijek i vodovod. Ama da je 31. vijek bitno je da riješimo problem, a ne da podsjećamo jedni druge koji je vijek. Svako je radio u svom vremenu ono što je mogao. Promijenilo se vrijeme prije 10, 15, pet godina i danas i dajte molim vas da krenemo u pravcu zajedničkog rada da što više problema razriješimo ljudima koji žive u ruralnim područjima, a ne da podsjećamo jedni druge da smo u 21 vijeku. Znam da smo u 21 vijeku, znam. Je li ja treba da se stidim zbog toga što smo otvorili ovoliko vodovoda, je li treba da se stidim zbog toga što ljudi kažu, samo onaj koji nema vodu zna kakav smo problem riješili? Je li treba da plačem tamo? Zašto da ne podijelim zadovoljstvo sa tim ljudima?

Treće, u pravu ste. Ja jesam ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja, dok to izgovorim potrošim pet sekundi i onda se trudim da to skratim, ali u pravu ste. Evo, trudiću se da ne zaboravljam ruralni razvoj.

Četvrto, vrlo važan dio, a žao mi je što je gospodin Bojanić izašao iz sale. Jedan od problema koji smo nastojali da riješimo između prošlog zakona i ovog zakona je i taj što su predhodne zadruge imale pravni vakum, prazninu da blokiraju državnu imovinu bez obzira je li ona bila opštinska, sreska ili republička, a ovim zakonom je precizno rečeno da one zadruge koje ne rade ne mogu da blokiraju imovinu, nego da ta imovina koja je državna može da se da nekoj drugoj zadruzi, drugim riječima rečeno, gospodo vas sedam nećete da radite a ima sedam koji hoće, e izvolite, imovina ide njima da bi oni radili. Ne zamjerite što sam ovako direktan.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Labudović želite pravo na komentar?

Želite, izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine ministre, nemam ja ništa protiv da ono što crnogorski seljak proizvede proda bilo kome pa i NATO-u, ali uzeti to kao motivaciju da Crna Gora uđe u NATO je stvarno ispod svakoga minimuma državnog dostojanstva. Ako nema drugoga razloga nemojte molim vas taj podaturati.

Drugo, ja nijesam rekao da nije dobro u ovom vremenu, gospodine ministre, dovoditi vodu, puteve, sve to, ali sam rekao, zakasnili ste, 50-60 godina smo zakasnili. Možete vi sad moj Šekular da popločate zlatom, glavni poljoprivredni proizvođač u mom selu je moja kosa sa 82 godine. Kome Vi to radite gospodine ministre, a pri tom ste i

zatvorili školu i zatvorili ambulantu, zatvorili kafane, zatvorili prodavnice, pa o čemu mi pričamo, o kojem selu mi pričamo gospodine ministre?

Treće, pravni vakum, upravo o njemu govorim gospodine ministre. Postoji pravni vakum i postoje zemljirodničke zadruge nazovi tako, koje žive od rasprodaje šumskoga blaga i imovine koja se nominalno vodi na njih, a Vi to znate, Vi to ćutite i to nećete da riješite ni ovim zakonom. Znači, bio pravni vakum, sad nastavljamo sa pravnim vakumom, pa čemu onda zakon gospodine ministre. Zato se i rekao, Vi ovim zakonom ne regulišete materiju koja je juče nastala, nego traje ovdje 70 godina, pa izvolite prvo sanirajte ono što se desilo predhodnim zakonima i što nije bilo dobro, rekli ste, sačekaćete da vidimo kako će ovaj zakon da prođe u realizaciji. A znate kako su prošli predhodni, pa dajte da prvo saniramo ovo što je bilo loše od predhodnih zakona, pa ćemo lako i za ovaj novi, zvali ga zemljirodničke zadruge, kooperative kako vam god volja.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Za danas imamo još dvije diskusije i sa time bi završili naš današnji rad, to je diskusija kolegice Šćepanović i kolege Nišavića, izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani predlagaci, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Na današnjem dnevnom redu je Zakon o kooperativama čijim će usvajanjem prestati da važi Zakon o zadrugama koji datira još iz vremena Savezne Republike Jugoslavije.

Zakon o kooperativama se odnosi isključivo na agro-kooperative pčelarske, ribarske, kooperative za razvoj seoskog turizma i domaće radinosti, drvnoprerađivačke. U odnosu na važeći zakon koji obuhvata i druge vrste zadruga, studentske, zanatske i druge.

Na samom početku želim da istaknem značaj kooperativa ili zadruga za prije svega oživljavanje poljoprivrede, za ruralni i ekonomski razvoj i omogućavanju smanjenja migracije iz seoskih u gradska područja. One su osnovni oblik udruživanja vlasnika sitnih poljoprivrednih gazdinstava i omogućavaju im poboljšanje konkurentnosti i ekonomskih rezultata koja pojedinačna gazdinstva ne mogu da ostvare u nabavci repromaterija i sredstava za rad za organizovanje poljoprivredne proizvodnje i za plasman njihovih poljoprivrednih proizvoda.

Ministarstvo je ovim zakonom prije svega tačno preciziralo šta se smatra kooperativama, dakle da je u pitanju pravno lice koje predstavlja dobrovoljan oblik udruživanja i organizovanje fizičkih ili pravnih lica, zatim principe osnivanja i poslovanja kooperative od kojih bi zaista istakla princip dobrovoljnog i otvorenog članstva koji ustvari predstavlja da su kooperative dobrovoljne organizacije za sva zainteresovana lica, jer što je više članova kooperative to svakako podrazumijeva što više kvalitetnih proizvoda stoga je svakoj kooperativi u interesu da bude otvorena za prijem novih članova.

Moram da pomenem i princip ekonomskog učešća kooperanata prema kojima oni ravnopravno doprinose kapitalu kooperative. Predlogom zakona je takođe posebno istaknuto da kooperativa uživa posebnu zaštitu i države i jedinica lokalnih samouprava kroz mjere agrarne i ekonomske politike. Predviđeno je da se kooperativa osniva na neodređeno vrijeme i da osnivači mogu biti isključivo fizička lica koja su upisana u

registar poljoprivrednih proizvođača što neko ovdje smatra kao prepreku, međutim ja upotpunosti se slažem sa obrazloženjem ministru, što se tiče ovog dijela.

Kada pominjem osnivače moram da pomenem da je broj osnivača, najmanji broj osnivača je sedam za razliku od važećeg zakona koji predviđa broj osnivača 10 i mogu zasita reći da se po pojedinim diskusijama opozicionih poslanika bi se reklo da nijesu ni pročitali važeći zakon u smislu da su neki istakli da je barijera što kooperativa mora imati organ upravljanja, a ja zaista ističem da i važeći zakon poznaje organe upravljanja, Skupštinu, direktora, upravni Odbor i nadzorni Odbor.

Posebno se ovdje naglašava da u zakonu su članovi kooperative ravnopravni, da imaju jednaka prava i obaveze i da odlučuju po principu jedan član - jedan glas. Moram da pomenem i da bi kooperative obavljale svoju djelatnost, njima su potrebna neophodna sredstva za rad i kapital. Sredstva za osnivanje i početak rada obezbjeđuje se, prije svega, ulozima članova kooperative koji su nedjeljivi. Ovdje želim da pomenem da je predlogom predviđeno i udruživanje kooperativa. Jednim dijelom ću se složiti sa kolegom Gošovićem da je potrebno precizirati ovu normu, u smislu da smatram da je potrebno precizirati šta sadrži odluka o udruživanju, smatram da je neophodno to zakonom precizirati.

Posebno želim da naglasim dio koji se odnosi na prelazne i završne odredbe, jer je upravo ovaj dio izazvao najviše polemike na odborima, a one se odnose na nepokretnu imovinu koju su koristile zadruge do stupanja na snagu ovog zakona, odnosno na osnovu nadležnih organa. One su sada dužne da podnesu zahtjev tim organima za nastavak korišćenja te nepokretne imovine u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Takođe je predviđeno da ukoliko su odluku o davanju imovine donijeli organi koji su prestali sa radom da se taj zahtjev podnosi Ministarstvu. Smatram da je ovo dobar stav koji je predviđen ovim zakonom, iz razloga što će Ministarstvo ovdje pomoći zadrugama da se cijela ova procedura ubrza. Smatram da je dobro što je ovo u prelaznim i završnim odredbama na ovakav način, jer je isto bilo potrebno da se ubuduće definiše čijom imovinom i na koji način u stvari u budućnosti kooperative upravljaju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani ministre, poštovani poslanici i poslanice, poštovani građani,

Pred nama je Zakon o kooperativama. Pozdravljam napor Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja za donošenje ovog zakona, ali mi se čini da ovaj zakon dolazi ne kasno već prekasno, posebno za sjever gdje se iz dana u dan smanjuje broj stanovnika, a posebno na seotskim područjima gdje je sve više napuštenih imanja, pa čak i sela. Ostaju samo staračka domaćinstva kojima nije do kooperative već kako će preživjeti zadnje godine. Još im zakidate dio i onako mizerne staračke nadoknade koja im po zakonu pripada. Članom 9 Predloga ovog zakona najmanji broj osnivača kooperative je sedam, a svaki od njih mora biti upisan u registar poljoprivrednih proizvođača. Kako će se formirati kooperativa kada na selu ima, odnosno nema ili po nekoliko mladih ili koji ne žele da ostanu tamo? Mislite li da će ih ovaj zakon privoljeti i motivisati da nastave život na selu, kada tamo nema škole, nema ambulante, nema omladinskog doma, a i ako ga ima nema omladine da se u njemu okuplja? Da li će, gospodine ministre, donošenje ovog zakona stvoriti, odnosno otvoriti bar 50 radnih

mjesta od onih 1000 ili 2000 koliko ste vi obećali? Članom 68, danom stupanja na snagu ovog zakona, prestaje da važi zakon o zadrugama iz 1998. godine. Šta je sa sredstvima tih zadruga, šta je sa zemljištem, čije je ono danas vlasništvo, šta je sa bivšim radnicima tih zadruga, da li im je isplaćena otpremnina u visini od 1926 eura?

Čitajući Predlog ovog zakona stiže se utisak da je više obaveza kooperativaca nego koristi. Imajući u vidu iskustva iz prethodnog vremena, a i onih zadruga formiranih 50-ih godina prošlog vijeka kojih se sjećamo iz priča gdje je bilo načelo dobrovoljnosti uz prisilu države. Iz samog zakona ne vidi se dovoljno koju sigurnost i koje povlastice dobija poljoprivrednik i u čemu mu to država pomaže, da li će kooperative biti sposobne da se same održe na tržištu. Član 10 predviđa se minimalni ulog od 500 eura. I malo i mnogo, a za neke sigurno mnogo ako mu se članom 24 predviđa i članarina na koju je obavezan. Kada sam kod neophodne pomoći države da bi kooperative zaživjele, pitao bih vas šta je sa sredstvima Fonda iz Abu Dabija, zašto se taj fond povukao? Zbog mnogo nedoumica i obavezujućih normi, ovaj zakon ne može postići cilj za koji se donosi.

Vratiću se samo na član 3 stav 1 ovog zakona. Kaže - kooperative se mogu osnivati kao kooperative za doradu i preradu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, mljekarska i sirarska industrija. Pitao bih vas šta je sa aktivnostima u vezi mog poslaničkog pitanja koje sam postavio prije dva mjeseca, dokle se stiglo i da li se išta uradilo u zadnjih na izgradnji farme, odnosno mljekare i fabrike za proizvodnju mlijeka i mliječnih proizvoda u Pavinom Polju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Predlažem par minuta da date odgovor. Time bismo završili naš današnji rad. Ostaje da vas upoznam o planu sa sutrašnjju sjednicu i da se dogovorimo o nastavku rada po ovome zakonu.

Izvolite, ministre.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala vam, poštovani predsjedavajući.

Zbog ograničenog vremena biću vrlo direktan. Svi poljoprivredni proizvođači u Crnoj Gori po sadašnjim važećim zakonskim propisima moraju biti registrovani za obavljanje djelatnosti. Ovaj zakon ne nameće nikakvu potrebu dodatne registracije. Jesmo li jasni oko toga? Ovaj zakon ne nameće nikakvu dodatnu obavezu poljoprivrednim proizvođačima. Ali, on kaže ako niste registrovani kao poljoprivredni proizvođači, recimo bavite se proizvodnjom patika, ne možete biti član poljoprivredne zadruge. Nadam se da je jasno zbog čega. Hoće, otvoriće radna mjesta. Ne da neće doprinijeti nego hoće, doprinijeće otvaranju radnih mjesta.

Dalje, 47.000 domaćinstava, prema podacima Monstata, u Crnoj Gori bavi se poljoprivrednom proizvodnjom. Ako meni hoćete da kažete kao ministru poljoprivrede i ruralnog razvoja da od 47.000 domaćinstava ne možemo da nađemo sedam za jednu kooperativu, onda nemam riječi. Ako smatrate da je sedam mnogo, predložite koliko smatrate da nije mnogo, prihvatam. Uvjeravam vas da Ministarstvo poljoprivrede neće praviti nikakav problem oko broja osnivača. Manje su obaveze, a ne veće obaveze ovim zakonom. Veće su obaveze bile prethodnim zakonom. Veće su koristi od ovog zakona, a manje koristi je donosio prethodni zakon. Pogledajte član 5 - nema prisile, dobrovoljno je. Možete d.o.o, možete preduzetnik, možete kooperativu, vaša je stvar, vaša volja, niko vas ne tjera. Kako će da rade ako ne plaćaju članarinu? Ne znam, ne moraju da se osnivaju. Kolika će članarina da bude? Koliko hoće. Može jedan cent, može 100 eura,

koliko god hoće članovi, ali od onoga koliko daju od toga zavisi njihov rad. Nije se povukao Abu Dabi Fond za razvoj. Nije se povukao. I još jednom, nije se povukao i neće se povući. Žao mi je što nekad nastanu problemi koji nemaju nikakve veze sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja niti sa ministrom poljoprivrede i ruralnog razvoja, ali i to se rešava. Postići će ovaj zakon svoj cilj. Ubijeden sam i vjerujem u to, da ne vjerujem ne bi ni predložio ovaj zakon, da će po usvajanju ovog zakona, a nadam se da će poslanici biti kooperativni, to je nešto što prepoznaje naš jezik, da ćemo biti kooperativni, da ćemo sarađivati u interesu poljoprivrede tako što ćemo biti kooperativni i omogućiti ćemo da Zakon o kooperativama zaživi.

Oko vašeg poslaničkog pitanja, od kada ste postavili to pitanje do današnjeg dana još nešto novca je investirano. Pozivam vas da i vi budete i kroz lokalnu samoupravu i kroz vaše prisustvo, lično vaše prisustvo na terenu, više kooperativni da bi bilo manje prepreka koje taj investitor mora da razriješi da bi investicija u koju je ušao bila završena do kraja u interesu poljoprivrednih proizvođača tog kraja.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega.

Ako dozvolite, odnosno da budete kooperativni da vas upoznam dok traje TV prenos, kolega Nišaviću, molim Vas, samo par minuta.

Kolega Nišaviću, budite kooperativni da mi dozvolite da upoznam dok traje TV prenos kolegice i kolege oko plana za sutrašnji rad.

Sjutra je po planu posebna sjednica, posvećena premijerskom satu i poslaničkim pitanjima. Počinjemo sa pitanjima u 12:00h, nakon toga imamo poslanička pitanja za potpredsjednika Vlade i ministra vanjskih poslova, gospodina Lukšića, a nakon toga imaćemo raspravu o tri zakona za koja smo danas na Kolegijumu procijenili da je važno da što prije završimo raspravu i da ih sutra izglasamo. Radi se o Predlogu zakona o potvrđivanju odluke o pristupanju Crne Gore sporazumu o Vladinim nabavkama pri svjetskoj trgovinskoj organizaciji, zakon koji je vezan sa rokom. Zatim Predlog zakona o dupuni Zakona o javnim nabavkama, jedna tehnička ispravka sa ovim ćemo riješiti taj jedan predlog koji se pojavio u primjeni toga zakona. Treći zakon o kojem bi sutra raspravljali i glasali o njemu je Predlog zakona o izmjeni zakona o strancima. Svi razumijemo o potrebi da što prije raspravimo i izglasamo izmjene i dopune tog zakona. Toliko za informaciju za sve vas.

Sada kolega Nišaviću, imate pravo na Vaš komentar. Hvala vam na vašoj kooperativnosti.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Nisam razumio Vaše upozorenje.

Ukratko, gospodine ministre, nije problem da li je sedam osnivača, 30 ili tri, ili što imamo 47 registrovanih poljoprivrednih domaćinstava problem je u razuđenosti crnogorskog sela, posebno sela na sjeveru. Treba sedam sela da bi napravili jednu kooperativu. Dalje, tu je problem i upravljačkih tijela, Upravnog odbora, Nadzornog odbora i tako dalje, upravo zbog razuđenosti i zbog napuštenosti crnogorskih sela.

Drugo, nema prisile, zakon je dobrovoljan, ali iskustvo nas uči na dobrovoljnost prethodnih zadruga, odnosno posebno na zadruge osnovane 50-tih godina prošlog vijeka. Drago mi je što se Abu Dabi fond nije povukao. Ja sam vas pitao jer sam takve informacije imao, da je tu prestala saradnja sa tim fondom.

Što se tiče farme u Pavinom Polju, vjerujte mi da sam i te kako aktivan, ne zbog nekih političkih poena, nego zbog toga što je ta farma i fabrika za preradu mlijeka i mlečnih proizvoda u Pavinom Polju i te kako potrebna.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se, kolegi Nišaviću.

Imamo prijavljene diskusije sa kojima ćemo nastaviti vjerovatno u utorak. Dobićemo na vrijeme obavještenje, kad završimo sjednicu posvećenu poslaničkim pitanjima, nakon toga ministar će imati mogućnost za završnu riječ. Dakle, diskusiju su prijavili koleginja Žana Filipović, zatim kolega Goran Tuponja i kolega Radovan Obradović. To ostavljamo za posle nedelje.

Hvala vam svima.

27.05.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, predlažem da nastavimo današnji rad sa objedinjenim pretresom o Predlogu zakona o produžavanju Odluke o pristupanju Crne Gore o Sporazumu o Vladinim nabavkama pri Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, koji je podnijela Vlada Crne Gore i Predlog zakona o dopuni Zakona o javnim nabavkama koji je podnio poslanik mr Aleksandar Damjanović.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: doktor Radoje Žurić, ministar finansija i Mersad Mujević, direktor Uprave za javne nabavke kojega pozdravljam.

Izvjestioци odbora su: Zakonodvnoг odbora Maida Bešlić i Radovan Obradović i Odbora za međunarodne odnose i iseljenike gospodin Milan Knežević i trećeg Odbora za ekonomiju, finansije i budžet mr Aleksandar Damjanović.

Otvaram pretres.

Pitam predstavnike predlagača da li žele uvodno obrazloženje? Pitam predstavnika Vlade. Hvala na doprinosu i racionalnosti.

Da li gospodin Damjanović želi? Izvolite kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani, veoma kratko, uz zahvalnost što ste izašli u susret za dinamiku dnevnog reda plenuma i da obavimo kraću raspravu oko dopuna Zakona o javnim nabavkama da iskažem, a čini mi se da se radi o tehničkim izmjenama, gdje pokušavamo da jedan propust koji smo napravili i Vlada, i Skupština kada smo usvojili izmjene i dopune ovog zakona, sada da ispravimo na način da pošto su te izmjene stupile na snagu 3.maja uključimo i normu koja nedostaje, a to je norma koja se tiče odgovornosti fizičkog lica u pravnom licu kod prekršajne odgovornosti. Mislim da nema potrebe da se oko toga vodi neka veća polemika. Naravno uz samu oblast javnih nabavki. Ta polemika je neiscrpna i apelujem na kolege poslanike, da kada stigne izvještaj Državne komisije za sprovođenje javnih nabavki da se tu obavi jedna temeljna rasprava. Veoma kratko u odnosu na ovaj Predlog zakona o potvrđivanju odluke o pristupanju Crne Gore Sporazumu o nabavkama bez obzira što gospodin Mujević, kao ovlašćeni predlagač, smatra da nije trebalo ovdje dati uvodnu riječ jer se radi o ratifikaciji, odnosno potvrđivanju odluke. Samo kratko da iskažem interesovanje a i određenu skepsu u smislu iako je ovo međunarodna obaveza Crne Gore, članstvom u koji ćemo mi, kao klub podržati u smislu primjene još jedne u nizu tih međunarodnih obveza a tiče se konkurentnosti naše ekonomije i konkurentnosti naših preduzeća. Naime,

usvajanjem ove, potvrđivanjem ove odluke vi znate da ćemo otvoriti defakto naše tržište za ponuđače u oblasti javnih nabavki iz inostranstva, koji će sada potpuno nediskriminatorno, odnosno na jednakim osnovama konkurisati našim domaćim firmama, ponuđačima u sektoru javnih nabavki, znajući kako teško sprovodimo odredbe zakona i kakve sve probleme imamo u sektoru javnih nabavki, mislim da će ovo biti dodatni pritisak da je ovo malo uspješnih firmi u Crnoj Gori koje uspijevaju da izadju u susret zahtjevima naručiocima, odnosno budu ponuđači i da se sukobe sa jednom da kažem jakom, ogromnom, stranom konkurencijom i nisam siguran da će neblagovremeno donošenje nekih odluka i otvaranje naše privrede, a to se dešava već punih 10, 15 godina doprinijeti ni konkuretnosti domaće privrede, a svakao ni boljitku domaćih preduzeća. No, o tom, po tom, sudićemo i vrijeme će suditi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Razumijem da će predstavnik Vlade kroz svoju završnu riječ, a sa željom da doprinese racionalnosti naše rasprave, osvrnuti se na Predlog zakona o potvrđivanju Odluke o pristupanju Crne Gore sporazumu o vladinim nabavkama pri STO-u. Da vas podsjetim samo o dogovoru, objedinjena je rasprava, jedan po klubu, za sada imamo tri prijavljena diskutanta i uz napomenu da ćemo nakon završenih rasprava o ova dva predloga zakona ići na glasanje sa ambicijom da nakon toga završimo i Predlog izmjena i dopuna Zakona o strancima i po dogovoru kojeg smo postigli u komunikaciji sa poslaničkim klubovima, ako stignemo danas, a nadam se da hoćemo, imali smo i jedno očekivanje da danas završimo i izmjene i dopune Zakona o Sudskom savjetu. Molim vas da svi zajedno imamo sve ovo u vidu kako bi završili rasprave po ovim zakonima i glasali o ova četiri zakona.

Hvala vam na razumijevanju i još jednom ponavljam molbu da budemo racionalni u potrošnji našeg zajedničkog vremena.

Prvi diskutant po ovoj objedinjenoj raspravi je kolega Nikola Gegaj. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala potpredsjedniče.

Poštovani gospodine Mujeviću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Crna Gora je 29. aprila 2012. godine postala 154. članica Svjetske trgovinske organizacije u skladu sa članom 12 Sporazuma. U cilju sticanja punopravnog članstva donijet je Zakon o potvrđivanju protokola o pristupanju Crne Gore Sporazumu iz Marakeša. Sporazum o vladinim nabavkama je veoma značajan. Sporazum Svjetske trgovinske organizacije i glavni je međunarodni sporazum vezan za javne nabavke. Sporazum ima za cilj unapređenje međunarodne trgovine i ostvarenje principa efikasnog upravljanja javnim sredstvima zasnovanim na međunarodnim standardima i principima nediskriminacije, transparentnosti javnih nabavki i jednakosti ponuđača. Članstvom u Sporazumu povećana je mogućnost pristupa međunarodnom tržištu javnih nabavki za ponuđače iz Crne Gore a takođe članstvo predstavlja garanciju uskladenosti domaćeg zakonodavstva u oblasti javnih nabavki sa najboljom međunarodnom praksom. Sporazum, takodje, obezbjeđuje otvorene, pravedne i transparentne uslove konkurencije na tržištima javnih nabavki. Takodje mislim da je bitno naglasiti da kada imamo zakone koji se ne mogu primjenjivati u praksi, a ovo je jedan od njih, dobro je da to što prije ispravimo. Činjenica je da je pitanje javnih nabavki u centru pažnje javnosti, oni dodatno vode računa. Zato cijenim da je dobro što danas ispravljamo moguće greške. Javne nabavke su jedna od značajnih oblasti djelovanja Svjetske trgovinske

organizacije zbog uticaja koje mogu imati na tržišna kretanja, posebno zbog potencijalne diskriminacije stranim ponuđačima, što nije u skladu sa osnovnim principima na kojima počiva Svjetska trgovinska organizacija. Konačno, pristupanje sporazumu koji počiva na visokim standardima transparentnosti i ravnopravnosti ponuđača direktno ili indirektno utiče na porast direktnih, stranih investicija. Predlog zakona je u potpunosti usklađen sa odredbama sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Takođe, moram reći, kada su u pitanju ovakvi osjetljivi zakoni čija primjena u praksi izaziva dodatnu pažnju javnosti, moramo svi zajedno i Vlada, kao predlagač, i Parlament učiniti dodatni napor kako bi nam zakon bio bolji.

Što se tiče Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, kolega Damjanović je rekao da je bila u pitanju tehnička greška i da je on u svom predlogu i dopunio.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, državnom organu i organu jedinice lokalne samouprave novčanom kaznom od 250 eura do 2.000 eura. Dakle, propust je jer je u cijelom postupku najvažnija odgovornost ovih lica. Toliko od mene i hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Gegaju.

Sljedeći diskutant je kolega Bulajić. Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine, poštovane kolege,

U principu pitanje javnih nabavki u Crnoj Gori a vjerujem i u okolnim zemljama je oblast visokog stepena zloupotreba i nedostatka kontrole.

Ogromne sume novca se slijevaju u privatne džepove. Generalno, kriminalne aktivnosti u Crnoj Gori su svakodnevna pojava, od šverca droge, preko prostitucije, ubistava do privrednog kriminala. Svaka zemlja koju u dobrom dijelu karakterišu ovakve pojave, predstavlja opasnost za kapital ali i kadrove značajnih i stabilnih svjetskih kompanija. Velikih kompanija ima u okruženju ali, ipak, takve firme se nekako teško odlučuju da dodju u Crnu Goru.

U Crnoj Gori je donešena Strategija razvoja sistema javnih nabavki za period 2011-2015. Po mom sudu, trebalo bi da se radi o veoma važnom dokumentu, ne samo za ovaj sistem, već i za ukupnu ekonomsku politiku. Da li se u Crnoj Gori uspjelo da se bar ublaži poslovni rizik, pošto je očigledno da u ovoj konstalaciji vlasti nemoguće je da se otkloni u potpunosti, odnosno da li su transparentnost, slobodna konkurencija i pravna sigurnost u oblasti javnih nabavki dovedeni na neophodan nivo a u cilju smanjenja poslovnog rizika. Pa po zastupljenosti stranih investitora to se ne može tvrditi. Koliko jutros, čujemo potpredsjednika Vlade Lazovića da su nam neophodne strane investicije i to vrlo alarmatno saopštava. Ono što mi se čini veoma važnim je pristup antikorupcionim izazovima, da ih tako nazovem, sistema javnih nabavki i političke konkurencije, odnosno da li se zna, gospodine Mujoviću, koliko iznosi korupcija u javnim nabavkama? Da li ima podataka koliko je firmi u Crnoj Gori izjavilo da zbog korupcije nijesu dobili tender? Koliko u ovom segmentu iznosi korupcija na državnom a koliko na lokalnom nivou? U kom procentu se dešava prilagodjavanje unaprijed poznatim ponuđačima? U kom procentu je prisutan konflikt interesa? U kom procentu su srušena elementarna načela konkurencije po kojima je naručilac dužan da u postupku javne nabavke omogući, što je moguće veću konkurenciju ili načelo po kome je naručilac dužan da u svim fazama postupka javne nabavke obezbijedi jednak položaj svim

ponuđačima, pa do načela zaštite životne sredine i obezbjeđenja energetske efikasnosti. O tome neću posebno da govorim.

Čini mi se da je sistem javnih nabavki u Crnoj Gori postao sistem koji omogućava finansijske malverzacije najtežeg oblika.

Uvažene kolege, nakon 15 godina od kako postoji sistem snabdijevanja kroz javne nabavke bilo je za očekivati da smo ovladali tehnikom raspisivanja tendera i da smo osposobili dovoljan broj kadrova koji sprovode tu proceduru. Zato posebno me čudi što gotovo svake godine u oblastima od vitalnog značaja za narod u Crnoj Gori, kao što je to na primjer u oblasti zdravstva i snabdijevanja lijekovima iz godine u godinu padaju tenderi, pa kada postane tijesno, kada prigušti pribjegava se direktnoj pogodbi. I naravno nije to slučaj samo u tom sektoru. Ne znam da li uopšte postoji sektor koji je pošteđen takvog običaja.

Smatram da ljudi koji odlučuju o javnim nabavkama, a samim tim i o desetinama miliona evra državnog novca moraju da budu pod potpunom pažnjom Komisije za sprečavanja sukoba interesa i drugih relevantnih instanci. Oni su nekako daleko od očiju javnosti, donose odluke o velikim novčanim vrijednostima, donose ponekad teže odluke i od onih koji se donose u ovoj Skupštini.

Koji su to sektori koji su nekako posebno zanimljivi kada se govori o sistemu javnih nabavki? Po mom uvjerenju to su: građevinarstvo, rekao bih poslednjih godina veoma zanimljiv sa aspekta javnih nabavki, sasvim sigurno tu je energetika, transport, ...odbrane, tu mislim na policiju i na vojsku i kao što sam već rekao sektor zdravstva, odnosno snabdijevanja lijekovima.

Čini mi se da su u ovim sektorima u smislu javnih nabavki donose odluke sa najvećim novčanim iznosima. Takođe, mislim da u ovim oblastima postoji i najviše izazova u smislu dogovorenih ponuda, direktnih zahtjeva za uzimanje mita, koji se uključuje u cijenu punude, uticaja nadređenih, namjernih grešaka naručilaca u ponudi, svjesne upotrebe nepravilnog načina i tako dalje.

Na kraju mislim da će sve ovo da traje dok država konačno ne odluči da se uspostave jaki i nediskutabilni spoljni i unutrašnji mehanizmi i kontrole i uvođenje rigoroznog režima sankcionisanja, nego potpuno je jasno da će to morati da, ipak uradi neka druga Vlada, jer ova sadašnja jednostavno to ne može, prosto nije u mogućnosti, jer je svezala sama sebe. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bulajiću. Sledeći učesnik u raspravi je kolega Perić. Izvolite kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem. Danas raspravljamo u jednom paketu, hajde tako da kažem Zakon koji se odnosi na javne nabavke i Zakon o potvrđivanju Odluke o pristupanju Crne Gore Sporazuma sa Svjetskom trgovinskom organizacijom. Oba zakona su više tehničkog karaktera i ovdje samo prosto valja podsjetiti šta predstavlja ustvari svjetska trgovinska organizacija, da ona predstavlja neki institucionalni okvir za obavljanje međunarodne trgovine. Ono što jesu podaci za brigu kada govorimo o ukupnoj priči, koliko će ova verifikacija ovog sporazuma, zapravo značiti za našu privredu, jeste podatak da smo mi imali u ukupnoj spoljno-trgovinskoj razmjeni 2,12 milijardi eura, a da je pokrivenost uvoza - izvoza bilo svega 18,7% i da uvozimo oko 400 miliona eura hrane i da izvozimo dominantno obojene metale u iznosu od 71 milion eura.

U tom ambijentu mi prosto danas samo verifikujemo jedan sporazum koji ne znamo da li ćemo imati neke posledice u pozitivnom ili negativnom kontekstu. Znamo da

je ovo naša međunarodna obaveza, ali negdje izostaje kod ovakve vrste predloga zakona izostaje neka analiza, da li će on biti povoljan, nepovoljan, odnosno šta će Vlada učiniti da iskoristi pogodnost iz tog sistema kako ovaj ukupan spoljno trgovinski bilans ne bi bio ovako loš.

Ovdje sam posebno htio da se osvrnem prije svega na Predlog zakona o javnim nabavkama koji je zaista u potpunosti tehničkog karaktera, vrlo, vrlo kratak u tom dijelu i nema tu nešto sad mnogo da se doda, da li je i to možda više stvar potrebe za tehničkim korekcijama nego za suštinom zakona od dva člana, to ostaje za pitanje, ali ono što je nama, moram reći malo sporno da u trenutku kada su se dobavljači lijekova prije svega žalili da imaju problem sa nejasnim tenderskim procedurama, mi nijesmo ništa mijenjali u zakonu koji se odnosi na nabavku, recimo onih proizvoda među koje spadaju i lijekovi, koji imaju neku vrstu prioriteta i ekskluziviteta. Zašto ovo kažem?

U zadnje vrijeme, ono što je poručivao, bilo da je rađeno preko Montefarma, bilo da je to na kraju platila faktura Fonda zdravstva i jedna i druga ustanova su se žalile da imaju problem sa lošim zakonskim okvirom i da im zbog toga konstantno padaju tenderi. Drugim riječima lakše je navesti koji je tender uspio, nego koji nije, u zadnjih nekoliko godina, kada je u pitanju nabavka lijekova.

Druga stvar koju smo takođe negdje očekivali je da će se precizirati ovim zakonom jeste nabavka konsultantskih usluga tako da kažemo. U trenutku kada se radi o milionskim ugovorima, recimo konkretno o Elektroprivredi se pominje iznos za nekoliko godina od ukupno 19 miliona eura, kada imamo takođe milionske konsultantske ugovore i u Telekomu. Naravno Telekom nije u većinskom državnom vlasništvu, ali kada govorimo čak o nečemu što je prethodilo samoj privatizaciji imamo čitav niz konsultantskih ugovora koji, opet se neko na kraju negdje žali da nijesu transparentni, da evo čak ni izvršni direktor, odnosno predjednici odbora direktora nijesu znali da su obavljene te nabavke i negdje smo očekivali da će se tretirati, prije svega, ove dvije stavke kroz izmjene i dopune zakona da to iskoristite kao priliku i prohodnost ka plenumu.

Međutim, to se nije desilo. Ono što se desilo jeste da ispravljamo tehničku grešku, a da suštinska dva najveća problema velikih konsultantskih ugovora i nabavke prioritete robe, odnosno nabavke lijekova ostavimo tu gdje jesmo, a iz tih institucija se čuje da treba mijenjati zakon u tom dijelu. Ono što je pitanje za vas, kao predstavnika Uprave za javne nabavke, zašto je to tako, zašto nijeste inicirali u tom smislu izmjene zakona dopune ili u konačnom nijesu u pravu ovi ljudi koji se žale iz institucija, već očigledno da je problem, sasvim izvjesno sa korupcijom, a zakonski okvir i nije tako loš. To je onaj odgovor koji je nama potreban od vas. Zahvaljujem.

PREDŠ EDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Periću. Sa ovim smo završili objedinjenu raspravu o ova dva predloga zakona. Po dogovoru sada bi trebali da pristupimo glasanju. Da li predstavnik predlagača, dok se okupe poslanici da iskoristi pravo na završnu riječ, ako želi, možete par minuta. Izvolite kolega.

MERSAD MUJEVIĆ:

Poštovani poslanici, veoma kratko oko ove međunarodne obaveze. Naša zemlja, potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji pridruživanju i pridruživanju Svjetske trgovinske organizacije preuzela je ozbiljne međunarodne obaveze. Osnov za pregovore je zaključak Vlade Crne Gore i utvrđen je redosled svih aktivnosti. Uprava za javne nabavke u skladu sa tim zaključkom Vlade je pristupila pregovaračkom procesu u tri runde i naravno jedan od osnovnih uslova bila je upravo usklađenost domaćeg

zakonodavstva sa evropskim zakonodavstvom i praksom Evropskog suda pravde. Prepoznale su to razvijene zemlje, prepoznale su to vrlo ozbiljne institucije, vrlo ozbiljne zemlje, prije svega Sjedinjene Američke Države, Japan, Švajcarska, Singapur, Norveška, Tajvan, Kanada, koji nijesu članice Evropske unije i čestitale Crnoj Gori.

Hvala na razumijevanju i vjerujem da ovaj sporazum predstavlja jedan dobar pristup crnogorskoj privredi i malim i srednjim preduzećima na svjetskom tržištu, evropskom tržištu. Ovim sporazumom su jasno definisani vrednosni razredi, tako da naša mala i srednja preduzeća imaju svoje mjesto, svjesni upravo da preko 65% bruto društvenog proizvoda stvaraju ta naša mala i srednja preduzeća. Ovo je samo šansa i bolja prilika, a ne suspenzija, da kažem nekih eventualnih trgovinskih bilansa.

Što se tiče Zakona o javnim nabavkama vrlo kratko. Podsjetiću vas da smo mi skoro imali raspravu oko Zakona o javnim nabavkama, imali osam javnih rasprava, posebno se osvrnuli na antikorupcijska pravila i pravila sukoba interesa, dobili sve preporuke od Evropske komisije, u četiri navrata kroz razgovore. To je bio prilog i da otvorimo poglavlje 5, sa jasno definisanim..... za zatvaranje, tako da ja sam spreman da posebno u bilo kojoj ... svakom klubu dođem i posebno objasnim šta i na koji način smo uradili u ovom zakonu. Vjerujem da pažljivijim iščitavanjem određenih normi, da sva ova rješenja koja su poštovani poslanici postavili u svoje diskusije su riješena ovim zakonom. Međutim, da kažem ovo je proces harmonizacije, mi ulazimo u izmjene zakona brzo u skladu sa direktivama 24 -25 usvojene u aprilu prošle godine, tako da bila je to prilika da i na Parlamentu i na odborima i na javnim raspravama dobijemo korisne impute kao alatku da ovaj zakon učinimo primjerenim u smjeru kako je upravo i procijenila Evropska komisija, a i naši privrednici sa kojima smo imali vrlo plodotvornu aktivnost. Hvala najljepša.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se uz slaganje duga rečenica, ali dobro.

Sa ovim smo završili pretres, objedinjeni pretres i prelazimo na izjašnjavanje.

Izjasnićemo se prvo o Predlogu zakona o potvrđivanju Odluke o pristupanju Crne Gore Sporazumu o vladinim nabavkama pri svjetskoj trgovinskoj organizaciji, uz napomenu da se odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika.

Sastavni dio Predloga zakona je jedan amandman Zakonodavnog odbora. Imajući to u vidu stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini, izvolite.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 55 poslanika. Za je bilo 53, uzdržanih dva poslanika, niko nije bio protiv. Konstatujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o potvrđivanju Odluke o pristupanju Crne Gore Sporazumu o vladinim nabavkama pri svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

Hvala vam. Prelazimo na izjašnjavanje o Predlogu zakona o dopuni Zakona o javnim nabavkama, uz napomenu da se po o ovom zakonu odlučuje većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Zahvaljujem se. Glasalo je 55 poslanika. Za je bilo 55, nije bio niko protiv, niti uzdržanih. Konstatujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona je jedan amandman Zakonodavnog odbora. Pošto nema drugih amandmana pozivam vas da se izjasnimo o Predlogu zakona u cjelini.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika. Za je bilo 57, niko nije bio protiv, niti uzdržanih. Konstatujem da je Skupština usvojila Prijedlog zakona o dopuni Zakona o javnim nabavkama.

Hvala vam na efikasnosti i sa ovim su se stekli uslovi da pređemo na sledeću tačku dnevnog reda koju smo dogovorili danas da takđe završimo pretres i da glasamo o Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o strancima, uz podsjećanje da su prijedlog ovog zakona podnijeli poslanici kolega Srđan Milić i koleginica Snežana Jonica. Izvjestioci Odbora su Luidž Ljubo Škrelja Zakonodavnog odbora i Slaven Radunović Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam, da li predstavnik predlagača želi da da dopunsko obrazloženje?

Razumijem da koleginica Jonica želi da da dopunsko obrazloženje.
Izvolite koleginice.

SNEŽANA JONICA:

Hvala potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Novi Zakon o strancima počeo je da se primjenjuje 1. aprila ove godine i odmah nakon početka primjene suočili smo se sa značajnim problemima u primjeni ovog zakona koji su, da je detaljnije promišljena forma koja je definisana članom 64 i 66 zakona, mogle biti vjerovatno prevaziđene. Međutim, činjenica da ...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice, izvinjavamo se zbog potrebe da se napravi određena pauza kod određenog broja poslanika i poslanica. Izvolite, izvinjavamo se.

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Dakle, članom 64 važećeg Zakona o strancima propisana je obaveza da se dozvola za privremeni boravak i rad radi zapošljavanja i sezonskog zapošljavanja stranca može izdati samo ako na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore nema nezaposlenih lica koja ispunjavaju uslove za osnivanje radnog odnosa i da ta potvrda koju Zavod za zapošljavanje iz nekog razloga smo propisali zakonom može izdati za 30 dana ne bude izdata bez nje se ne može izvršiti zapošljavanje stranca, niti strancu dati dozvola za privremeni boravak i rad.

U ovom članu se takođe pojavljuje jedan izuzetak koji se tiče zapošljavanja izvršnih direktora stranih privrednih društava registrovanih u Crnoj Gori i rukovodećih lica u privrednim društvima koje je takođe proizvela posledice kod velikog broja stranih privrednih, odnosno privrednih društava koji imaju strane osnivače pa se dešava ovih dana da upravo oni za koje smo se trudili ili činili napore da imaju svoje ogranke u našoj državi, ne mogu da produže radne dozvole i da ne mogu da nastave sa vođenjem firmi koje obavljaju poslove u Crnoj Gori. Ali, da se vratim na ono što je bila suština zakona. Cilj je bio da, ono što je nesporno, a to je problem u primjeni člana 64 i 66 ovog zakona, a to je potvrda sa Zavoda za zapošljavanje koja osim što onemogućava poslodavca da pravovremeno za ovu turističku sezonu obezbijedi odgovarajuću radnu snagu, pravi problem nezaposlenim licima širom Crne Gore kojima ne odgovara zbog toga što se nalazi u nekom drugom gradu, u drugom dijelu Crne Gore i ne mogu obezbijediti odgovarajuće uslove da rade na primorju. Ako odbiju zapošljavanje negdje stvaraju uslove da budu izbrisani sa evidencije Biroa za zapošljavanje.

Dakle, ovim osim što se pravi problem turističkoj privredi, a od Privredne komore smo upoznati da se prave problemi, ne samo turističkoj privredi nego i sektoru građevinarstva i sektoru poljoprivrede pravi se problem i nezaposlenim licima koji bi odbijanjem ovakve ponude koja je za veliki broj njih ponuda koju jednostavno ne mogu

da prihvate jer im onemogućava da dobiju posao od kojeg mogu da žive i rade u drugom gradu u ovoj državi, napravila problem i poslodavcima i nezaposlenim licima i ne bi ostvarila nijedan od onih ciljeva koji su proklamovani kad je zakon donošen.

Dakle, iz tih razloga predložili smo odlaganje primjene članova 64 i 66 ne želeći da ulazimo u to na koji način to pitanje treba riješiti. Svjesni činjenice da ovo ponuđeno rješenje nije dobro i svjesni potrebe da treba uraditi sve kroz ovu normu i kroz druge norme, ali i kroz promjenu obrazovnog sistema Crne Gore da su prioritetni naponi na zapošljavanju domaće radne snage. Očigledno ovako definisane norme nijesu obezbijedile da domaća radna snaga dobije prioritet u zapošljavanju, niti je to bila poenta jer podaci koje smo dobili od Privredne komore govore da je i prošle godine 72% zaposlenih sezonski bilo domaća radna snaga, te definitivno se ne radi o tome da je cilj ove norme bilo tih 28% nego pokušaj koji nije testiran ni u podacima, niti je urađena ozbiljna analiza efekata koje ima naš obrazovni sistem i potreba koje ima naše tržište rada i ovo je još jedan pokazatelj koliko neke stvari nijesu urađene i usklađene. Ne želeći da, dakle presuđujemo kakvim rješenjem se ovo može popraviti, tražili smo odlaganje ove dvije norme do 1. novembra ove godine ostavljajući prostor ili pozivajući u ovom momentu i Privrednu komoru Crne Gore koja nam se obratila i Nacionalnu turističku organizaciju i sve poslodavce koji su imali problem sa ovim, ali i Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Ministarstvo unutrašnjih poslova da ne 1. novembra već danas počnu da međusobom traže rješenje koje će obezbijediti prioritetnu i domaće radne snage, ali neće praviti problema u funkcionisanju kako za sezonu tako i za one druge segmente privrede za koje su ovako definisane norme definitivno napravile probleme. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, koleginica Jonica.

U ime predlagača sada riječ ima kolega Jelić, prvi u ime poslaničkih klubova. Neka se pripremi kolega Radunović.

Izvolite kolega Jeliću Klub DPS-a.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Dame i gospodo poslanici,

Čuli smo uvodno izlaganje predstavnika predlagača. Ovo što je predstavnik predlagača saopštio u uvodnom izlaganju, ja sam takođe saopštio u decembru kada smo razgovarali o ovom zakonskom tekstu i govorio sam o nesprovodljivosti nekih normi ovog zakona o čemu svjedoči i stenogram koji imam kod sebe. No dobro.

Zapošljavanje i rad stranaca u Crnoj Gori do 1.04.2015. godine bio je normativno uređen Zakonom o zapošljavanju i radu stranaca koji je donijet 2008. i izmjenama od 2011. godine. Navedenim zakonom na nov način saglasno uporednoj praksi i rješenjima u zemljama iz okruženja uređen rad i zapošljavanje stranaca u Crnoj Gori. Tako su uvođenjem većeg broja vrsta radnih dozvola uvažene specifičnosti različitog radnog angažovanja stranaca, a kroz sistem kvota utvrđuje se njihov obim i struktura.

Prema odredbama zakona svake godine do kraja mjeseca oktobra, Vlada je odlukom utvrđivala broj radnih dozvola za strance za narednu godinu. Obim i struktura radnih dozvola određuje se na osnovu uredbe i kriterijumima i postupku za utvrđivanje broja radnih dozvola. Ovakav način obezbjeđivanja radnih dozvola funkcionise godinama i do donošenja uredbe o radnom ongažovanju nerezidentnih fizičkih lica koje su počele još 2003. godine i Zakona o radu i zapošljavanju stranaca od 2008. godine. Bilo je malo podataka o obimu i strukturi angažovane nerezidentne radne snage, to jest

stranaca. Do tada se ova radna snaga obezbjeđivala posredstvom takozvanih omladinskih radnih zadruga ili kao vid nelegalnog radnog angažovanja.

Zakonom o strancima predviđeno je da dozvole za rad i zapošljavanje stranaca od 1. aprila 2015. godine izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore. U 2013. godini ukupno je izdato 22 hiljade radnih dozvola za zapošljavanje stranaca što je za 8% bilo više u odnosu na 2012. godinu, a u 2011. godini izdato je 19,455 radnih dozvola, dok je u 2010. godini bilo izdato 14.516 radnih dozvola. Dakle, iz godine u godinu imamo povećanje ukupno radnih dozvola i angažovanje stranaca u Crnoj Gori. U 2014. godini ukupno je izdato 23.061 dozvola za rad za zapošljavanje stranaca što je bilo više u odnosu na 2013. godinu za 2,5%. U 2014. godini zaposleno je ukupno 14.318 radnika domaćih iz Crne Gore. Ukoliko posmatramo ukupno zapošljavanje kao sumu izdatih radnih dozvola i zapošljavanje domaćih radnika, učešće radne snage u ukupnom zapošljavanju je 61,7%. Dakle, u ukupnom zapošljavanju, poštovani građani, stranci u Crnoj Gori čine 61,7% u 2014. godini.

Najviše stranaca koji se zapošljavaju u Crnoj Gori dolazi iz Republike Srbije, nešto oko 10 hiljada ili 44,6% iz Bosne i Hercegovine 4.600 ili 19,9% iz ruske federacije nešto oko 11%, Makedonije 6,2%. Interesante su i zemlje odakle sve dolaze stranci u Crnu Goru. Pored navedenih zemalja imamo zapošljavanje i sa Kosova, zatim Ukrajine, Albanije, Hrvatske odakle je u prošloj godini zaposleno 322 radnika u Crnoj Gori. Zatim iz Italije je ukupno zaposleno 184 stranca u Crnoj Gori. Zatim iz Velike Britanije u prošloj godini je zaposleno 125 građana kraljevstva. Zatim iz Njemačke je zaposleno 63 građanina Njemačke u Crnoj Gori, Slovenije 63, Sjedinjenih Američkih Država 50, Francuske 44, Mađarske 43 i tako redom.

Dakle, što se tiče 2015. godine u prvom kvartalu izdato je ukupno 8,382 radne dozvole za rad za zapošljavanje stranaca što je za 51,8% više u odnosu na isti period 2014. godine. Pazite taj rast zapošljavanja stranaca u Crnoj Gori u prvom kvartalu ove godine, više za 51% u odnosu na isti period prethodne godine.

Dakle, u prvom kvartalu 2015. godine zaposleno je svega 2.272 domaća radnika i ako posmatramo ukupno zapošljavanje vidjećemo ...(Prekid)... da čine 78%. U prethodnoj godini je to bilo 61 kao što sam rekao. Dakle, iz godine u godinu imamo rast zapošljavanja stranaca.

E sada, kada se posmatra po stručnoj spremi, najviše izdatih radnih dozvola za zapošljavanje u Crnoj Gori je sa prvim stepenom, to jest nekvalifikovane radne snage to je 16.644 radnika ili 72,1%. Jesu li to ti radnici koji treba da iznesu našu turističku privredu, nekvalifikovana radna snaga. Zatim, polukvalifikovanih imamo 13%, a sa visokom školskom spremom prošle godine je zaposleno u Crnoj Gori stranaca 1.307 ili 5,6%.

Poštovani, dozvolite samo u ime Kluba još par sekundi, ustvari par rečenica, šta želim da pošaljem poruku.

Zapošljavanje domaće radne snage je imperativ socijalne stabilnosti Crne Gore. Domaća radna snaga u Crnoj Gori, to govori moje višegodišnje iskustvo baveći se poslovima tržišta, govori da je domaća radna snaga motivisana da radi, da je stručna i kompetentna. Ukoliko nema dovoljno radne snage koja raspolaže sa dodatnim vještinama, Država Crna Gora i njene institucije kroz sistem cjeloživotnog obrazovanja, obuka i prekvalifikacija, dokvalifikacija, sa provajderima obuka u relativno kratkom roku može obezbijediti poslodavcima potrebnu radnu snagu. Potrebna radna snaga u nižim stepenima stručnog obrazovanja kao što su treći i četvrti stepen. Zahvaljujem. Izvinjavam se na prekoračenju.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Poslanik Slaven Radunović u ime Kluba DF-a, a neka se pripremi poslanik Danilović.

Izvolite kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala Vam predsjedavajući.

Pa evo, na početku da podsjetim sve vas ovdje u sali, a i gledaoce pored malih ekrana, da je Vlada u međuvremenu tražila između ostalog i od svojih poslanika da glasaju za ovaj predlog izmjena i dopuna koji podrazumijeva suspenziju onog zakona na koji su insistirali prije nekoliko mjeseci i o kojem je bila velika diskusija. Podsjetiću gospodina Jelića, to neće da doživi kao prozivanje nego samo da ga podsjetim na njegovu diskusiju od malo prije, kad je rekao da je on ukazivao na neke norme koje su neostvarive, ali je na kraju glasao za taj zakon. Na kraju ste glasali za taj zakon, da, da. Vi ste glasali za zakon koji je od početka, svima je bilo jasno da je nerealan, da je politički motivisan, politički je i to ću da obrazložim i da je između ostalog usmjeren neću da kažem namjerno, možda nenamjerno ali u svakom slučaju onda naivno na otežavanje poslovanja prvenstveno u turističkoj privredi. Ali, ne samo turističkoj privredi, vidjeli ste kako su, šta se desilo i s Plantažama, morali ste da pravite mobu zvaničnu da država plaća prevoz da bi došli građani sa sjevera uz sve moguće beneficije koje su im nuđene da bi vezivali lozu, a sve je to proizvod onog zakona protiv kog smo mi bili i na odborima, to jest protiv nekih normi. Neću da kažem da su sve norme lose, daleko od toga, ali one najznačajnije norme koje su od ovog zakona napravile zaista mogu da kažem ovo je jedan od prvih slučajeva da su vaši ljudi sa primorja koji su glasnogovornici i podržavaoci svega što dolazi iz Vlade na kraju morali da ustanu i da kažu, dosta ljudi upropastiste nas. Zašto mora Vlada Crne Gore svaki put da udari prvo glavom o zid, pa tek onda da počne da sluša što joj se priča od ljudi koji dobro misle. Znači, nijesu svi neprijatelji države, iako su za premijera to smo čuli, svi koji su protiv nekih vladinih planova, državni neprijatelji. Podsjetiću vas i na Zakon o bezbjednosti saobraćaja, potpuno ista priča. Sjetićete se onoga o gumama zimskim, pa opet poslije godinu dana morali ste da povučete zakon.

Evo, imamo situaciju da u državi, ovdje u Crnoj Gori, sa sjevera građani Crne Gore biraju da odlaze u inostranstvo da jednim teškim putem traže bolji život. Čak kažu da ih smještaju, da su oni tog svjesni, u zone sa povećanom radioaktivnošću samo da bi izbjegli blagodeti lava mediteranskog i lidera u regionu. Zaista neko mora početi da misli i o ovim problemima da li je stvarno sve tako kako djeluje iz izlaganja ministara i premijera ili u ovoj zemlji nešto ne štima čim ljudi bježe u radio aktivne zone radije nego da ostaju na svojim ognjištima.

Ovo je i političko pitanje. Ljudi za koje su primorani poslodavci da traže dozvole za rad u velikom broju slučajeva nisu nikakvi stranci. To su naše komšije i rođaci koji žive u Crnoj Gori godinama, decenijama ali ne mogu da dobiju crnogorsko državljanstvo iz političkih razloga i straha DPS-a da neće da glasaju za njih i da ih podrže na izborima. Sad te ljude višestruko diskriminišemo. Prvo, nemaju pravo glasa, kao što bi trebali da imaju, jer žive ovdje ko zna koliko godina, a onda im se sad onemogućava i pravo na rad, jer su dobijali mogućnost da rade kao stranci. Vjerujem da pola onih koji su tražili do sad dozvole za rad kao stranci su bili ljudi koji inače ovdje žive. Nemam precizne informacije o tome ali definitivno, samo se sjetite koliki je broj interno raseljenih lica i izbjeglica koji nisu mogli do sada da ostvare državljanstvo, a koje ste na razne načine varali, gurali im lične karte za strance i tako dalje da bi izgubili osnov za dobijanje državljanstva i oni su ovim pogođeni. Zbog toga je to i političko pitanje, a prije svega je

bilo populističko, da se navodno pošalje građanima Crne Gore poruka kako ova Vlada vodi brigu o njima više nego o nekim tamo strancima, potpuno svjesna da u Crnoj Gori ne postoje kapaciteti da se zadovolji potreba za sezonskom radnom snagom.

Kako u turizmu, tu je najizraženiji problem, tako i u poljoprivredi, a evo čuli samo recimo od gospodina Stanka Zlokovića koji je dugogodišnji direktor brodogradilišta koji je recimo dao jedan primjer, kad tamo dođe broj i uplovi i dođe na remont stvori se potreba za 300 elektro zavarivača na 15 dana. Crna Gora naravno, nema 300 slobodnih elektro zavarivača nego ih upošljava iz regiona, oni se posle vraćaju kući i dođu ponovo kad dođe drugi brod. Takvih primjera ima koliko hoćete i mi smo na sve to ukazivali, ali Vladi Crne Gore je bilo stalo da progura ono što je zamislila pa makar morala glavom kroz zid. Dobrodošli, udarili ste u zid i sad ćete danas da glasate sa nama za suspenziju ovoga zakona. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Poslanik Danilović ima riječ, samostalni poslanik. Neka se pripremi poslanica Jasavić.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvažni građani, koleginice i kolege, gospodine Mustafiću,

Ovaj zakon je potjerao peh 01.aprila. Igrom slučaja ili sudbine krenuo je da važi na dan šale. Samo vas podsjećam da je ovo neki pokušaj iz opozicionih klupa da spasimo čast Parlamenta, a prilično je besmislena rasprava danas o ovom odlaganju važenja, jer je Vlada već u naše ime odlučila i počela da se ponaša kao da zakon ne važi, ne prvi put. Moje pitanje direktno parlamentarnoj većini je kako može Vlada da sudspednuje jedan zakon? Je li moguće da Vlada najavi kako se on neće primjenjivati?

Pravo da vam kažem to je poslastica naše Vlade. Ovaj zakon nije ni manje ni više važan od Zakona o izboru odbornika i poslanika koji takođe ne važi odlukom Vlade. Ovaj Parlament čuti na to što duže od godinu dana se ne primjenjuje Zakon o izboru odbornika i poslanika, čak smo pristajali u međuvremenu i na neke lokalne izbore, a da zakon nije funkcionalan. Imajte samo u vidu da mi ovim ne pomažemo mnogo ljudima, pokušavamo da pomognemo sebi.

Uvažene koleginice i kolege, bilo bi zaista divno kada bi Vlada imala ovu časnu i svetu namjeru da konačno uposli stanovništvo, da mi imamo prednost pa onda naše komšije, braća, kako god hoćete, skoro da čovjeka potaknu emocije i suze dok slušamo objašnjenje zbog čega je ovo bilo neophodno. Kako je moguće da stalno sa ovako važnim zakonima kaskate, kako je moguće da stalno predlažete u minut do, a onda onako kako ste naučili odložite primjenu. Kako je moguće da tolika Vlada, sklona tako ambicioznim projektima kakve su evroatlantske integracije ne može da percipira šta je neophodno uraditi u narednih mjesec - dva i ne može da predloži ovakav zakon u zimu, nego u susret turističkoj sezoni. Kako je sve to moguće i zbog čega ovo radite?

Sad bi valjalo da nam neko kaže zbog čega nam treba 17 000 radnika koji su nekvalifikovani i kako je moguće da naši nekvalifikovani radnici, a ima ih nezaposlenih, ne žele sezonski posao? Postavlja li neko pitanje pod kojim uslovima rade ti radnici pa to nije zanimljivo našim ljudima sa sjevera iz centra i šta je Vlada do sad radila da tako ne bude. Je li to radnik ili najamna radna snaga? Je li to radnik ili neko kome se da paušal za ono što radi? Da li je takav odnos naš upravo prema ljudima koji su nekvalifikovani, koji imaju osam razreda ili manje i da li to znači da naši nekvalifikovani samo malo bolje poznaju svoju Vladu nego oni iz okruženja koji su vjerovatno u podjednakim mukama kao i naši ljudi. Uvažene koleginice i kolege, ovo treba zajedno sa

onim procesom iseljavanja sa sjevera duboko da nas zabrine. Ne možemo riješiti problem tako što ćemo reći ljudima imamo posao, moraš da radiš, imamo posao ti si završio srednju školu to je bezperspektivno ali možeš da ideš da izdaješ suncobrane daćemo ti obrok dnevno, imaćeš da izađeš. Naši ljudi to na takav načine ne doživljavaju.

Naša Vlada ne može da shvati da postoje ljudi koji na takav način ne žele i ne mogu da rade. Ako vjerujete da je to dobro usvajajte slične zakone, odlažite njihovu primjenu, ali prije svega morate naučiti da poštujete čovjeka koji je gubitnik tranzicije, kojemu je 25 godina nepromijenjena Vlada i rijetko mijenjan premijer, uzela svaku nadu i ostavila sezonski posao. Taj sezonski posao se nudi i onome sa visokom školom i onome sa srednjom školom i tačno zna šta može da dobije, a šta može da izgubi.

Koleginice i kolege, suvišno je, Vlada već radi po svome, Parlament je ukras sebi i državi, bez nas je počelo primjenjivanje Vladine uredbe a da zakon nije stupio na snagu. Vlada je bila začuđena kad je stigao predlog ...(Prekid)... način odloži primjena zakona, ovo je vama sve jasno samo vam nije jasno kako ne možete uposliti Crnu Goru a toliko sezonskog posla? Odgovor je vrlo precizan. Ljudi ne žive sezonski život nego žive život i ovdje ljudima treba posao za cio život, a ne za mjesec i dva ljetnje sezone.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Daniloviću.

Poslanica Jasavić ima riječ, kako smo i najavili u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi kolega Milić.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem poštovani potpredsjedniče.

Poštovane koleginice, poštovane kolege, poštovani građani,

Svi smo saglasni da je put ... uniji potreban i rekla bih, a želim da tako bude, nezaustavljiv. Ono što Evropska unija preporučuje svima onima koji žele da se pridruže jeste da moramo imati slobodan protok roba i kapitala, kao i ljudi. Još uvijek nijesmo u Evropskoj uniji i ono što moramo razmišljati svi zajedno jeste kako zaposliti one koji su nezaposleni. Ova Vlada to nije do sada radila i zato imamo i talas iseljavanja ljudi sa sjevera koji odlaze zato što su gladni. Oni odlaze zato što su gladni ne odlaze od bijesa, ne odlaze od ničeg drugog nego od tog što je upravo ova vlast razvijala ne kulturu rada, već kulturu socijalnih davanja i nerada. To je poražavajuće i sada imamo fakturu koja nam se ispostavlja na način što vam ljudi odlaze i veoma brzo ćemo i jedan demografski saldo koji će podrazumijevati da u ovoj zemlji, i kada dođu investitori, neće imati ko da radi. Ono što mene zabrinjava jeste da je 26 hiljada. Evo čuli smo od gospodina Jelića da je to 23 hiljade radnih dozvola bilo u prošloj godini. Ono što smo mi dobili kao podatak od Privredne komore da je tu nekih oko četiri hiljade i nešto bilo radnih dozvola za oblast turizma i mene je zanimalo koje su oblasti koje negdje pokrivaju ove ostale radne dozvole. Pretpostavljam da se radi o građevinarstvu i poljoprivredi, ali ovaj podatak koji je iznio gospodin Radunović da se tu radi moguće o raseljenim licima, o izbjeglicama, ukazuje ako je to tačno, a to treba ispitati. Ukazuje na činjenicu da Crna Gora radije zapošljava izbjeglice i interno raseljena lica nego svoje državljane koji imaju stalno prebivalište ovdje. Pa onda imamo jednu specifičnu demografsku pojavu koja podrazumijeva iseljavanje onih koji su ovdje vjekovima živjeli, a doseljavanje onih koji ovdje nemaju svoje grobove i ne znamo da li će to ostati i to mene vjerujte vrlo zabrinjava. Ja ću vrlo brzo od nadležnih institucija zatražiti podatak da vidim da li je ova teza koju je iznio gospodin Radunović, a koju ja ovdje dalje razrađujem, tačna. Jer ako to bude onda imamo ozbiljan problem. Imamo problem neozbiljne Vlade koja tjera svoje domicilno stanovništvo i koja otvara prostor onima koji

nijesu odavde da zauzimaju mjesta onima koje bez ikakvog razmišljanja protjeruje iz zemlje ne razmišljajući kakve to posljedice može da donese. Ono što mene zanima jeste kakav je to sistem obrazovanja i ko radi analizu tržišta rada. Ako imamo četiri hiljade dozvola za oblast turizma imamo oko 19 hiljada ostalih radnih dozvola. Zašto se ranije nije napravila analiza kvaliteta tržišta rada i potreba koje trebaju u obrazovanju da bi se to nadomjestilo. Zašto ima toliko nekvalifikovane radne snage koja se maltene uvozi. Ja uopšte nijesam sigurna i prosto znam, jer sam u kontaktu sa narodom cijelog svog života, jer profesija mi je takva, a imam socijalnu inteligenciju zavidnu mogu reći i ostvarujem komunikaciju sa ljudima znam da ljudi sa sjevera vrlo rado bi radili čak i sezonske poslove na jugu, ali im se ne ukazuje šansa, oni prosto nemaju kanale jer država nema mehanizam i sistem ni tih pet - šest mjeseci. Prvo nema nade da uputi te ljude u turističke destinacije da se bave djelatnostima vezano za turizam i turističku privredu. Problem je što ih ne edukujemo nego ih radije spakujemo na autobuse i šaljemo za Evropsku uniju, nego što ih edukujemo da nose tacne gostima, vjerujte i ljudi sa sjevera znaju kao vrlo gostoljubiv narod, vrlo spreman da dočeka. Pođite kod bilo kog sjevernjaka, bit ćete dočekani, pođite kod južnjaka na prazne ćete pjate doći. Da, da, a kod sjevernjaka ćete biti uvijek dočekani. Kod sirotinje ćete uvijek biti dočekani i ta sirotinja zna da nosi i da posluhuje i da služi i da radi ništa bolje nego što znaju ljudi koji dolaze iz inostranstva. I prosto me zabrinjava da se neko sad tek sjetio i problem je što vi samo razmišljate u onom posljednjem minutu o stvarima o kojima trebate da djelujete. Jesam za odlaganje, ali ne za predugo odlaganje, jesam za edukaciju ljudi sa sjevera. Izvinjavam se gostoprivnim južnjacima koji su spremni da dočekuju, ali znam kao neko ko dolazi sa sjevera da ćete kod siromaha na sjeveru biti uvijek dočekani i nemojte im zabraniti da rade na jugu, nemojte tjerati sjevernjake iz Crne Gore i nemojte davati posao onima koji ovdje nemaju ni groba i ne znate hoće li imati potomke. Već promijenite politiku, jer će vam biti kasno za koju godinu.

Hvala.

PREDŠEDAVALJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Ne možete, ovo su uvodna izlaganja.

Prvo, ja vodim sjednicu, dakle sam htio reći kolegincima Jasavić da kvalifikacija koju ste upotrijebili nije baš umjesna, ni kulturološki, ni bilo kako. Ja sam nailazio na pune pjate i na sjeveru i na jugu i na prazne pjate i na sjeveru i na jugu. I to nije toliko važno.

Želite li proceduralno? Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala vam.

Vama se obraćam proceduralno. Znači, čuli smo od gospođe Jasavić, nijesam naučio od nje da slušam ili sam makar iznenađen što je ona to rekla, ona ima poseban senzibilitet kad su neke manjine u pitanju, kad su ovdje kao proizvod protjerivanja političkog i svakog drugog, a sad koliko sam shvatio ljude koji borave u Crnoj Gori, kao interno raseljena lica i kao izbjeglice. Takođe, koji su protjerani nožem i mačem sa svojih ognjišta, drugačiji dosta pristup ima prema tim ljudima u odnosu na one koje ona brani savakodneвно, a ja branim i jedne i druge. Ja sam danas pričao i o ljudima sa sjevera koji su dominantno u ovom slučaju Bošnjaci i za njih tražim zaštitu. Ali, zaista od gospođe Jasavić kao od advokata i nekog ko se bori za ljudska prava, ovako različite aršine prema izbjeglicama i interno raseljenim ljudima sa Kosova i Metohije i iz Republike Srpske i ne znam iz Hrvatske i Bošnjacima, to zaista nema nikakvoga smisla.

Pa valja da jedu, a ako im uzmemo i mogućnost da rade kao stranci u Crnoj Gori, onda nemaju, a nemaju gdje da se vrate gospođo Jasavić, nemaju đe da se vrate.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Mislim da nije bila namjera, a mislim da ni koleginica Jasavić ni vas da se razvrstava i zloupotrebljava stanovništvo po bilo kojoj osnovi siguran sam u to.

Dakle, ni jednih ni drugih nije bila namjera u bilo kom smislu. Tako da ako dozvoljavate da nastavimo sa raspravom. Da se vratimo temi naravno.

Kolega Milić se javio za riječ SNP-a će govoriti, a neka se pripremi poslanik Popović u ime Kluba četiri partije.

Izvolite kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Ja sam, kada je bila rasprava oko predlaganja tačke dnevnog reda, razmišljao a i danas razmišljam o tome s obzirom da je Vlada ovo sve završila da mi povučemo ovaj Predlog zakona iz procedure i da možda nekoga naučimo pameti u ovoj državi. Jer, čini mi se da u trenutku kad sam počeo predlaganje za tačku dnevnog reda, tada je došla informacija iz Vlade da su oni sve to poslali.

Vi iz parlamentarne većine možete kako hoćete, možete i da prihvatate ovakav način rada. Ali je ovo odnos Vlade Crne Gore prema svima nama. Odnos jednog nepoštovanja, ponižavanja, jer je sve ovo moglo da se uradi na drugačiji način. Mogla je Vlada da jednostavno predloži ovaj zakon i da prizna da je pogriješila. Ali znate, malo je previše i od mene očekivati da za mnogo veće, značajnije, ljudskije stvari nema se kapaciteta u Vladi da se prizna da se pogriješilo, a ne za jedan Predlog zakona od izmjene dva člana 44 i 46.

Ali, nezavisno od toga svega u 2014. godini, u turizmu je zaposleno sezonski 10.925 radnika od čega 6.415 ili 71,7% od ukupno zaposlenih sezonski je bilo domaće radne snage. Izdato je 4.510 dozvola za rad stranaca i potpuno je u pravu Slaven Radunović. Najveći dio ovih dozvola su za ljude koji već 20 godina žive na ovom prostoru, ali nemaju mogućnost da dobiju državljanstvo Crne Gore. Jer jedino po čemu se u statistici razlikuju podaci i jedino pitanje koje je bitno jesi li državljanin Crne Gore, ako nijesi tada si stranac. Da li si kao stranac imaš ovđe možda imovinu, da li plaćaš možda porez, da li se ovdje djeca školuju, da li su ti možda djeca ostvarila pravo na državljanstvo. Ali ti ne možeš da budeš državljanin Crne Gore. I onda se stvara priča o tome da ustvari je Vlada Crne Gore predložila ovaj zakon za nekih 5 - 6% ili 10% da budem precizan stranac.

Drugo, subvencija za zapošljavanje domaće radne snage u 2014. godini su bile 100 evra za prvog zaposlenog i 80 evra za drugi put zaposlenog. Predložite, povećaćemo. Nemojmo da se bavimo demagogijom da smo mi željeli da ostavimo bez posla one koji traže posao iz Crne Gore. Podignimo na 200 evra, podignimo na 300 evra i pokažimo odgovornost države prema nezaposlenim licima. Mene nećete nikada čuti da se ja bavim stopom nezaposlenosti, jer to je fiktivni podatak. Ono što je bitno za Crnu Goru je stopa zaposlenosti, jer oni koji su zaposleni, koji plaćaju poreze i doprinose ovoj državi, drže sve nas, uključujući i nas na svojoj grbači. Agencija za privremeno ustupanje zaposlenih, interesantno, provizija 9% plus PDV, je li tako, uobičajeno koje naplaćuju. Ta provizija koju oni naplaćuju je veća nego što je subvencija za domaću radnu snagu, odnosno mi smo izmislili surogat, da na žalost najveći dio naših ljudi nema informaciju gdje su slobodna radna mjesta, odnosno prošlo je kroz zakon mogućnost da pojedine firme ne moraju da objavljuju to kod Zavoda za zapošljavanja, kao slobodna radna mjesta i mi na to sve ćutimo. Sada trebamo da spašavamo, što spašavamo samo

da se razumijemo? Na današnji dan Crna Gora je u segmentu nenaplaćenih poreza i doprinosa napravila štetu dva miliona evra od dana primjene ovoga zakona.

Druga stvar, da li će neko da odgovara za to? Dva miliona evra, to znači da smo mogli, evo izvinjavam se, ako pogriješim na brzinu. Da smo mogli 20.000 subvencija po 100 evra da obezbijedimo za domaću radnu snagu za prvi put zaposlenu i završavam sa ovim što sam obećao, tačno je. Odmah kad smo predali ovo pokrenuli smo akciju objavljivanja svih oglasa u svim opštinskim odborima SNP-a, zapošljeno ih je jedno dvadesetak koji su po prvi put tražili radno mjesto. Zahvaljujem se naročito ne privatnicima ovim koji su se pojavljivali, zaboravili ste jednu malu sitnicu, nijesu to ti koji samo brane, nego i finansiraju DPS. E, pa zbog njih sam htio, pošto su bili vrlo iznenađeni pristupom SNP-a, kako je SNP to predložio. E, zbog njih bih najradije povukao ovaj zakon, jer ničim nijesu zaslužili da štitimo njihove interese. E, oni nijesu zaposlili ovu radnu snagu, ali su zaposlili oni drugi. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Poslanik Popović ima riječ u ime Kluba četiri partije, a neka se pripremi poslanik Kalač. Izvolite poslaniče Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, dijaspore, Sada je poslanica Jasavić izašla. Mislim da ste vi morali reagovati, ja sam zaprepašćen reagovanjem jedne fine dame poslanice, da ste je morali prekinuti, ne može se generalizovati sjevernjaci...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Popoviću, nijeste me pratili, reagovao sam na kraju izlaganje. Naravno.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Apsolutno sam ja pratio sve. Ona je decidno rekla da su sjevernjaci gostoljubivi, a južnjaci negostoljubivi. Ne može se niko generalizovati, niti se može generalizovati, ima dobrih ljudi na sjeveru, na jugu, u središnjem dijelu, u Crnoj Gori, u Sjedinjenim Američkim Državama, Japanu, Australiji. To je bilo uvredljivo i ja zahtijevam da se ona izvine zbog svega ovoga.

Nastavljam, što se tiče Predloga zakona o izmjeni Zakona o strancima. Dakle, iz drugog ugla treba sagledati ovaj zakon i eventualno odgađanje njegove primjene do 1.novembra ove godine. Strah me je da će se desiti slična situacija sa studentima koji studiraju po starom sistemu i mi im već šest godina zaredom produžavamo rok i uslove koji su važili prije Bolonjske deklaracije. Moramo gledati interes crnogorskih državljana, odnosno državljanke kojih je preko 35.000 nezaposlenih, od toga sa fakultetom, fakultetskom diplomom preko 11.000. Izabrani smo da štitimo njihova prava, a prava stranaca ima ko da štiti. Niko me ne može ubijediti da imamo sjajne radnike, pravnike, ekonomiste, sportiste, umjetnike, ljekare, prosvjetare, a nemamo "kuvare, konobare, sobarice, građevince", iako stoji činjenica da je naša upisna politika u srednje škole i fakultete potpuno promašena.

Liberalna partija će insistirati na tome da zbirno najmanje 80% sezonskih radnika mora biti crnogorskih državljana. Mi nemamo državno samopoštovanje, jer izdajemo godišnje po 25.000 radnih dozvola, sad smo čuli za ovu godinu će biti 35.000, radnicima iz regiona, a naši u istom tom regionu dobiju godišnje nekoliko stotina radnih dozvola. Konačno mora postojati reciprocitet. I ako radnike iz država našeg govornog područja ne

smatram strancima, ali desio se taj strašni bratoubilački rat, Crna Gora je nezavisna država i tako se moramo ponašati.

Pogledajte samo koliko sjajnih restorana i turističkih objekata ima u Crnoj Gori sa izvanrednim osobljem, kuvari, konobri, sobarice i tako dalje, a svi u crnogorski državljani, a za par desetina objekata neke države i moji prijatelji su neophodni strani radnici, bez njih se ne može funkcionisati.

Dio nedostajućih crnogorskih kadrova se mora hitno obučiti, ne znam ko je to do sada sprečavao naše turističke i ugostiteljske poslodavce u tome, a naš primarni zadatak je da zapošljavamo naše državljane, damo im ovdje hljeb, a ne da svakodnevno brojimo koliko je naših ljudi sa sjevera napuštilo državu, jesu li desetine ili stotine. Konačno moramo dati šansu našim ljudima i zbog svega nabrojanog Liberalna partija neće podržati izmjene i dopune Zakona o strancima kojim se odgađa njegova primjena do 1.novembra ove godine. Pojednostavljeno izabran sam u crnogorski parlament da zastupam naše nezaposlene, a o radnicima iz regiona će brinuti njihovi poslanici. Mi ovdje svi zajedno moramo se dobro zamisliti što da radimo, prst na čelo, jer ovo više nikud ne vodi. Mora se jednom za svagda prekinuti, presjeći i reći idemo, pružićemo šansu našima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Popović. Želite li proceduralno kolega Periću? Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

...proceduralnog karaktera i kolega Popović je pomenuo koleginicu Jasavić. Prosto imam potrebu da kažem da se bojim da se sada zbog neke, ajde da kažem možda šire elaboracije, ili nespretne konstrukcije rečenične, može shvatiti da je prema bilo kom, bilo sa juga, bilo sa sjevera imala negativna konotacija. Ideja kolegнице Jasavić jeste bila samo ta da su ljudi sa sjevera gostoprimaljivi. To je bila ta intencija te priče i da se prosto kod siromašnih ljudi može naići na gostoprimitstvo. Dajmo da to ne koristimo za političke poene, ako se bilo ko na bilo koji način uvrijedio nije mi problem, da se kao, ispred kluba izvinim u tom smislu, ali ponovo kažem intencija je bila ta da se prosto kaže da ljudi koji jesu siromašnijim statusom imaju veću, ajde da kažem sposobnost gostoprimitstva. To je bila cijela priča.

I u krajnjem slučaju radi se o poslovcu koju citiram:"..... zato zaista apelujem, ako ništa zbog toga što smo džentlmeni da ne izvrćemo i ..(Prekid)... politiku što zaista nije.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Periću.

U svakom slučaju Vaše izvinjenje prihvatamo i bilo je zaista razloga da se izvinite i ne samo zbog toga nego i zbog nekih diskusiji. Mislim da nije bilo primjereno da se na takav način govori o bilo čijim sudbinama ili ljudima koji se iz bilo kojeg razloga nalaze u Crnoj Gori.

Dakle, ja bih da nastavimo sa raspravom, odnosno sa uvodnim izlaganjima.

Kolega Kalač ima riječ i time ćemo završiti krug uvodnih izlaganja. Izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala Vam, potpredsjedniče Mustafić.

Smatram da se ni u ovom domu, ni na bilo kojem drugom mjestu ne trebamo dijeliti na sjevernjake i južnjake, jer znamo da takve podjele ne vode ničemu dobrom. Smatram da ljude trebamo dijeliti na dobre i na one koji se tako ne mogu nazvati.

Želim se kratko osvrnuti na diskusije kolega koji su govorili prije mene. Definitivno jedna stara izreka kaže, ako si gladan i ako se želiš nahraniti svrati kod siromaha, a na svima je da procijene i da se prepoznaju gdje se nalaze i da shodno tome zauzmu svoj stav. Međutim, trebamo se vratiti predloženom zakonskom rješenju.

Odlukom Vlade Crne Gore o odlaganju primjene novog Zakona o strancima je pokazatelj spremnosti Vlade da pomogne očuvanju održivosti preduzeća, razvoju preduzetništva i cjelokupnom rasterećenju privrede. Predložene izmjene zakona o kojem danas raspravljamo identične su sa Odlukom Vlade, prihvatljive su uz pretpostavku da će imati značaj za poslovanje privrednika i realizaciju turističke sezone. Jedino će sistemski pristup rješavanja ovog problema dati dobre rezultate dugoročno. Turizam kao privrednu granu od velikog značaja za Crnu Goru trebamo očuvati i unaprijediti. Kratkoročna rješenja pod nazivom, spašavanje turističke sezone samo odlažu problem za određeni vremenski period a čije rješenje neće doći samo po sebi. Često se pominje i kredibilnost, odnosno nekredibilnost domaće radne snage. O tome bi mogli raspravljati dugo sa mnogo argumenata za i protiv. Međutim, činjenica je da su građani Crne Gore sa svojim iskustvom i zalaganjem cijenjeni prilikom angažmana van Crne Gore. Iz ovog nameće se pitanje, da li svojim građanima nijesmo dali šansu da se pokažu i dokažu ili da li su naši građani nezainteresovani za rad u Crnoj Gori ili novčana naknada za rad nije adekvatna? Odnos prema turističkoj sezoni posmatramo samo iz jednog ugla. Da bismo imali pravu sliku potrebno je ovaj problem sagledati iz svih uglova. Pretpostavljamo da će turistička sezona biti loša ukoliko ne bude radne snage sa strane i to analiziramo tako što sabiramo koliki će biti prihod od sezone. Ali, u svojim računicama ne uzimamo u obzir koliko će novca otići iz Crne Gore angažmanom tih radnika. Na svakom koraku govorimo o stranim investicijama kod nas. Angažman velikog broja stranaca je naša direktna investicija u one zemlje iz kojih nam dolaze radnici, a to su uglavnom naši susjedi. Biznis barijere kod nas postoje i vidljive su na svakom koraku. Vlada iskazuje spremnost da svojim strateškim djelovanjem pruži podršku eliminaciji tih barijera. Nerijetko i mi sami stvaramo biznis barijere počevši od neažuriranja podataka, nepotpune dokumentacije i slično. U kombinaciji sa glomaznim i sporim administrativnim aparatom u konačnom dobijamo uslove u kojima nije lako poslovati. To nam je često izgovor čak i kada je nerad u pitanju.

Kvalitetno sagledavanje stanja na tržištu rada kroz utvrđivanje godišnjeg broja radnih dozvola za deficitarna zanimanja, a u skladu sa zahtjevima poslodavaca nam je neophodno. Trebamo uvažavati i princip slobodnog kretanja radnika kao jedan od uslova u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, ali i poštovati princip zaštite domaćeg tržišta rada. Nijesmo protiv angažovanja stranaca, ali smatramo da je prioritet domaća radna snaga. Zainteresovanih za posao ima i trebamo im pružiti šansu da se zaposle, a samim tim i pokažu svoje sposobnosti. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Kalač.

Ovim smo završili krug uvodnih izlaganja. Želite da komentarišete, izvolite kolegice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Zahvaljujem se potpredsjedniče.

Želim da iskoristim da neke stvari koje su ostale definitivno nejasne nekim poslanicima, čini mi se i nekim građanima, pojasnim po redu.

Dakle, ovaj zakon je stupio na snagu 1. aprila. Od 1. aprila su se dnevno pojavljivali problemi u primjeni ova dva člana čije odlaganje primjene tražimo. 4. maja

smo predložili izmjene zakona kojima pokušavamo da najefikasniji način prevaziđemo problem s kojim smo se suočili zato što je neko olako predložio zakone a da nije izanalizirao sve moguće probleme koje mogu proizvesti ovako definisane norme. I sada ukratko odgovori kolegama koji su imali uvodna izlaganja.

Gospodine Jeliću, rekli ste da se nijeste slagali. Sjećam se odlično, jer sam detaljno pratila raspravu o Zakonu o strancima, ali što imaju svi oni koji su se suočili sa problemom u primjeni ovog zakona sa tim što ste Vi diskutovali na način da upozorite da će se nešto desiti i niste se složili kad ste na kraju glasali. Korisnije bi bilo da ste glasali protiv, korisnije bi bilo da ste ubijedili par kolega sa svim lošim stvarima koje će se desiti zbog toga što će zakon da počne sa primjenom 1. aprila, a što će 30 dana da traje čekanje, potvrda od Zavoda za zapošljavanje itd, onda se ne bi suočili sa ovim problemom. Ali, ono što jeste ključni problem sa kojim se mi suočavamo ovdje, jedan dio poslanika u Skupštini Crne Gore ima svoje mišljenje do glasanja ili do mišljenja Vlade, kad stigne mišljenje Vlade onda se mijenja i lično mišljenje i tu se ta priča zaokružuje ili se priznaje greška onako kako se može prikriti da je bila greška a da se ne sebere kakve su posledice građani imali oko toga. Ali, o takvim primjerima je govorio i kolega Radunović. Definitivno, ponavljam ono što je rekao i kolega Radunović, teza koja je ključna za ovu priču. Mi pričamo o strancima, ostavlja se utisak da se mi to brinemo o ne znam ti kome, mi se brinemo o ogromnom broju ljudi koje je ova država već nepravedno dovela u poziciju da u državi u kojoj žive cijeli svoj život budu formalno stranci zbog toga što je napravila rigidan Zakon o državljanstvu, a sad još rigidnijim Zakonom o strancima onemogućava da zarade i za svoj opstanak i za opstanak svoje porodice zato što definiše ovakve norme i ovakva pravila. Jedan od primjera koji je naveo gospodin Radunović je jedan od upečatljivijih primjera koji se nijesu previše čuli u javnosti jer se više pričalo o turizmu, priča iz brodogradilišta o potrebi kad se desi da tamo bude više brodova i da treba 150 elektro zavarivača, da ih recimo ima 50 na evidenciji u Crnoj Gori i da nijesu svi naravno na raspolaganju, jer ne čekaju kad će se desiti da brod dođe u Bijelu. I imamo jednu drugu situaciju, brod dođe i treba to da se radi, treba 30 dana da čeka brod da počnu da ga rade zbog toga što 30 dana treba da čeka potvrdu Zavoda za zapošljavanje kako bi se obezbijedilo da se zaposli i angažuju neki drugi ljudi.

Dakle, apsurd totalni koji se dešava u praksi, ili još apsurdnija rješenja a mogla bi ih sad nabrojati koliko god hoćete čuli smo ih od predstavnika Privredne komore. Kada neko traži sedam mesara a samo tri su na evidenciji Zavoda za zapošljavanje iz čitave Crne Gore. Onda se dešava da ne može da dobije potvrdu, pa se onda angažuju ova tri, pa dok dobije potvrdu da nakon angažovanja ta tri može da angažuje ostale četiri prođe još 30 dana i prođe naravno sezona.

I još nešto, ta potvrda vrijedi samo 60 dana, a mi se Bogu nadamo da ova sezona neće trajati samo 60 dana i da ćemo nešto uraditi u Crnoj Gori da sezona traje duže od 60 dana ili ćemo na sred sezone ponovo tjerati ljude da vade potvrde i da čekaju 30 dana i da ponovo angažuju ljude. Znači, totalno apsurdna norma.

Kolega Daniloviću apsolutno ste u pravu, čitava priča o angažovanju domaće radne snage je klasična demagogija koju stalno slušamo iz klupa Vlade. Niti se radi o brizi za domaćom radnom snagom, niti se radi o pokušaju da domaća radna snaga dobije posao u skladu sa svojim kvalifikacijama i obrazovanjem. Pokušaj je da se smanji broj nezaposlenih u Crnoj Gori na način, ali da se ne poveća broj zaposlenih, nego samo da se izbrišu sa evidencije Zavoda za zapošljavanje tako što će odbiti posao koji je nemoguće da prihvate, jer jednostavno ne mogu da prihvate posao sa Žabljaka u Baru ako će im plata biti tolika da ne mogu da žive, da rade i da imaju osnovno gdje će da prenoće i što će da jedu, jer je smisao zapošljavanja da obezbijedite makar sebi ili

članovima porodice egzistenciju. Dakle, smisao je bio da se pravi patriotska priča o tome da se brinemo za domaću radnu snagu, a da se preko te priče ustvari domaća radna snaga još više nagradi, odnosno nezaposleni svedu na manji broj.

Ja molim gospodina Miloševića da se ..(Prekid).. i da možda u nekoj diskusiji pojasni ovu demagogiju koju su širili do sada, ali ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Koleginice isteklo je vrijeme, a vaši komentari su jako dugi.

SNEŽANA JONICA:

Izvinjavam se, ali imajući u vidu da pokušavam da iskomentarišem i zbog izlaganja svih privodim kraju.

Do kraja priče moram da ponovim, Vlada Crne Gore je 14. maja dala indirektno ili direktno preko nekih znavenih ili neznavenih medija, objavila da je odložila primjenu zakona. Najveći nonsens koji se u zadnje vrijeme mogao čuti u Crnoj Gori da Vlada koja nije nadležna ni da donosi zakone odlaže primjenu zakona. Ko je to, zašto, na koji način, na osnovu čije informacije objavio, stavio u zabludu sve one koji su se bavili ovim zakonom, sve one koji su tražili da predložimo ovaj zakon? Poštovani građani, naročito svi oni iz udruženja koja su bili zainteresovani, Vlada nije mogla da odloži primjenu zakona. Danas će ova Skupština, ukoliko prihvati Predlog zakona koji je predložio SNP, odložiti primjenu zakona i privremeno ispraviti grešku Vlade Crne Gore koju Vlada nije imala kapaciteta ni u svom saopštenju da prizna iako su rekli da će prihvatiti ovaj kompromisni predlog, nisu imali snage da napišu da se radi o kompromisnom predlogu SNP-a. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Odgovor na komentar, je li tako? Izvolite kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem poštovani gospodine potpredsjedniče.

Ono što želim da saopštim jeste da je predlagač ovog zakona u ime Vlade bilo Ministarstvo unutrašnjih poslova. Tako je, koleginice. U svom uvodnom izlaganju saopštio sam vam koji su to moji stavovi bili, koje su biznis barijere, to sam govorio i tada. Znao sam šta će da se desi i to sam upozorio, ali nisam čuo vas da ste vi takvu diskusiju kao što ste sada imali, imali i tada. To je jedna stvar.

Druga stvar, Crna Gora ima najotvorenije tržište rada u zemljama u okruženju. Prije svega, to mogu da konstatujem na osnovu izdatog broja radnih dozvola u odnosu na broj stanovnika. Podsjetiću vas da Hrvatska godišnje izda 3.000 radnih dozvola, a ima neuporedivo razvijeniju turističku privredu, poljoprivredu itd. Što se tiče strukture po radnim dozvolama, one postoje i napravljene su te analize u nacionalnoj službi za zapošljavanje. Reći ću da u poljoprivredi, šumarstvu u ovoj godini je izdato 420 dozvola, u prerađivačkoj industriji 460 dozvola, u građevinarstvu 2822, u trgovini na malo 1015, zatim u saobraćaju 190, usluge smještaja i ishrane 979 radnih dozvola, u informisanje i komunikacije imamo 226 dozvola, zatim u poslovima nekretninama imamo 232 radne dozvole, u administrativnim poslovima imamo 539 itd. Takođe, postoje i radne dozvole koje su ovdje pominjane, a koje se odnose na strukturu radnih dozvola. Podaci su potpuno jasni i precizni.

Samo radi informisanosti i javnosti, postoje dozvole za prekograničnu saradnju, zatim dozvole za kretanje unutar privrednog stranog društva, dozvole za prekogranične

usluge, dozvole za sezonsko zapošljavanje, dozvola za sezonsko zapošljavanje u građevinarstvu, poljoprivredi, ugostiteljstvu, zatim dozvola za zapošljavanje, dozvola za zapošljavanje i realizaciju razvojnih projekata i lična radna dozvola raseljenog lica. U prvom kvartalu 2015. godine izdate su samo takve dvije radne dozvole. Imamo ličnu dozvolu stranca sa stalnim nastanjenjem za kojim je izdato 262 radne dozvole. Kada se ovdje govori o zapošljavanju studenata, studenti organizuju sezonske sajmove zapošljavanja i to promovišu na fakultetima. Više je u prvom kvartalu ove godine bilo tih sezonskih sajмова. Zašto je zakon koji smo mi ovdje donijeli u Skupštini u decembru mjesecu odložen do 1. aprila? Odložen je iz tehničkih razloga što Ministarstvo unutrašnjih poslova nije imalo administrativne i tehničke kapacitete da primijeni ovaj zakon. I, ono što na kraju želim da Vlada uopšte nije pogriješila. Vlada je ovaj zakon donijela u skladu sa smjernicama Evropske unije. U izradi ovog zakona učestvovali su eksperti Evropske unije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Vaš komentar na komentar kolegice Jonice, je li tako? Samo još jedna informacija u cilju informisanja poslanika. Za dva ili tri minuta će biti prekid televizijskog prenosa zasijedanja. Samo da obavijestim Skupštinu i da pitam da li poslanici žele da nastave rad bez televizijskog prenosa? Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Pošto smo u međuvremenu čuli, nakon što sam se prošli put javio, mnogo puta iz redova DPS-a kako Vlada nije pogriješila, kako su oni sve ovo mislili ovako kao i mi, zaista bih da podržim inicijativu kolege Milića, a pretpostavljam i kolegice Jonice da se ovaj zakon povuče i da onda jasno uđemo u jednu zonu neregularnosti i nezakonitosti, a da vi pokažete kako je to Vlada mislila građanima Crne Gore. Mislim da bi to bilo idealno pošto već hoćete da predstavite sada da je Vlada mislila o građanima Crne Gore, a da se mi ovdje šalimo sada. Ne, Vlada Crne Gore je imala potpuno drugu namjeru pod pritiskom što opozicije, što ljudi iz turizma uglavnom je popustila, a sada hoće to da prikaže kao svoju pobjedu. Kolega Miliću, kao vaš opozicioni kolega potpuno podržavam vašu namjeru da povučete zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Obavještavam Skupštinu za televizijski prenos. Da li nastavljamo rad? Da saslušamo još komentar. Kolegice Dragičević, da li je procedura u pitanju? Ne možete komentar jer su u pitanju komentari uvodnih izlaganja. Ne možete, kolegice. Izvolite u ime Kluba.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Mi smo danas ovo potpuno politizirali. Meni je žao da se ovo dešava i ovo nije lijepo. Zakon je bio dobronamjeran i zakon je, da vam ja kažem nešto, ovo sve skupa je mač sa dvije oštrice. Zaboravili ste da ima jako puno privatnika koji zapošljavaju ljude po 20 dana, pa ih istjeraju, ne plate ništa, istjeraju ih - ne valjaš, pa zaposli drugoga. To su ljudi koji dolaze sa strane. On se ne smije žaliti. To vam je sigurno kao što me gledate, a to dobro i Srđan zna. Odlično to zna. Za privatnike. Ti odlično to znaš da je tako. Tako kada je meni kada je bio zakon, istini za volju, predlagač nikad nije htio da prihvati nijednu sugestiju ni na jednom odboru. Bila sam, imala sam amandmane, nikako nijednu sugestiju nije htio da prihvati. Žao mi je jer od ovog sezonskog posla, što je rekla

koleginica Jonica, naš je bio turizam kada sam ja radila, mi smo radili devet mjeseci, imali su još mjesec slobodnih dana i dva mjeseca su bili kući. Onda su se opet vraćali da rade tako da nisu ni tražili stalno zaposlenje jer im je odgovaralo ta dva mjeseca da budu kući i tako su dobijali penziju.

Što se tiče brodova, onaj ko poznaje pomorstvo, on zna da brod ne može doći nenajavljen na remont. Prema tome, remont se najavljuje i po godinu i po godine ranije tako da oni imaju vremena to da obezbijede. Još nešto da kažem. Nije lijepo da se dijelimo. Svugdje postoji jedna, kako god hoćete je nazovite, izreka ili poslovice kod bogataša na glas, kod siromaha na čast. Mene je ovo danas stvarno iznenadilo jer nisam očekivala. Isto tako mogu vam reći, a imam ovdje svjedoka, opet onog istog što sam ga pomenula prije, da među najboljim kuharima i konobarima i direktorima ugostiteljstva bili su ljudi sa sjevera u ono doba kada sam ja radila. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam koleginice.

Kolega Miliću, želite li vi komentar? Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Ulazimo malo u jednu kafkijansku situaciju Imamo situaciju da se kaže da neko nekoga zapošljava na 20 dana, pa ga išćera, ali ja, Ljerka, ne podržavam ovu Vladu nego je vi podržavate i Vlada treba da radi svoj posao i takvog poslodavca treba da kazni, a ne da se ovdje objašnjavamo. To nedostaje u ovoj čitavoj priči.

Druga stvar, gospodine Radunoviću, najozbiljnije pričam oko svega ovoga zbog kolega koji su se prijavili za diskusiju, da sačekam da se čuju sve te diskusije i nakon toga ćemo odlučiti šta ćemo da napravimo sa ovim zakonom. Neću dozvoliti da se ovdje koristi zamjena teza i da se sada pokušava. Samo ću, kolege, da pročitam još jedanput, ako nekome ne smeta. U ovom zakonu postoji odredba koja reguliše obavezu inostranih kompanija, pa i onih najvećih da se prilikom odabira imenovanja izvršnih direktora obrate lokalnom zavodu za zapošljavanje, što predstavlja tešku kompromitaciju ukupnog nпора da se privuku ozbiljne inostrane kompanije. Vidim sada da se ovdje pričalo o 12,5 hiljada novih zaposlenih u Buljarici. To se s jedne strane ovdje pokušava prodavati magla, a s druge strane ista Vlada traži da za direktora Telenora, za direktora CKB-a, za direktora svih strateških investitora koje ste vi doveli u ovu zemlju, kada budu raspisivali konkurs mora da se obrate Zavodu za zapošljavanje, pa onda da dovedu u zabludu one ljude koji tamo čekaju kao doktori nauka, kao magistri, kao ljudi koji čekaju 20 godina za posao i da ih ovaj poslodavac koji će primiti svoga normalno, a neće ovog našeg kroz ovu zakonsku odredbu samo omalovažiti. Molim vas, nije politizacija nego je ozbiljna priča, a da je ovo napravljeno kako je trebalo da bude napravljeno ne bi bilo Predloga zakona za izmjenu i dopunu ovoga zakona. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Miliću.

Ovim smo završili krug uvodnih izlaganja. Završili smo i odgovore na komentare i komentare na odgovore. Sada je 18:00 sati i rečeno je da nemamo više televizijskog prenosa, da je prekinut. Pitam kolege da li žele da nastave? Ne žele. Znači, prekidamo raspravu. Sjutra je nastavljamo sa poslaničkim pitanjima u 10:00 sati, a ovu tačku ćemo nastaviti kada budemo imali televiziju koja želi da ima televizijski prenos.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Imam obavezu da upoznam i kolege i predsjedavajućeg da ... ako se bude glasalo kao što je planirano da se glasa, kada se sledeći put pokupimo za glasanje, totalno više gubi efekat za ono zbog čega smo ga predložili po hitnom postupku. Naravno, SNP je uradio sve da predloženo rešenje popravi grešku ili problem koji se desio. Odgovornost za to zašto to danas nije urađeno ćemo podijeliti svi, ali najmanje mi koji smo se izborili za danas imamo rešenje da se ovakav problem riješi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Možemo li sutra u 12:00 sati da nastavimo sa ovim zakonom, uz prenos? U redu, dogovorićemo se o nastavku. Zahvaljujem.

28.05.2015. godine

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, predlažem da počnemo.

Nastavljamo sa raspravom o Predlogu zakona o izmjeni Zakona o strancima, uz napomenu da smo završili prvi krug diskusija i komentare od strane predlagača. Prelazimo u drugi krug diskusija. Vjerujem da ćemo ispoštovati dogovoreno vrijeme da u narednih sat do sat i po završimo raspravu o ovome zakonu uključujući i glasanje, kako bi nakon toga prešli na raspravu o Predlogu zakona o sudskom savjetu.

Pozivam kolegu Vuletića da uzme učešće u raspravi.

Izvolite, kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Na ovu temu o Zakonu o strancima imali smo prilike da raspravljamo krajem prethodne godine, dakle u decembru, i tada sam pripadao onoj većini ili onoj grupi poslanika koji su podržali donošenje ovoga zakona. Podržao sam donošenje ovoga zakona iz više razloga, a prije svega iz onih koje smatram da su bila opredjeljujući, a to su neka optimalna rješenja koja su data u ovom zakonu i koji je novim njegovim donošenjem u odnosu na Zakon iz 2008.godine na kvalitetno drugačiji način riješio pitanja ulaza, izlaza, boravka, stranaca, njihovog zapošljavanja i privremeni boravak u Crnoj Gori. Na taj način neke odredbe koje su bile predmetom drugih zakona su takođe sublimirane u okviru ovoga zakona, a i zakon je usklađen sa pravnim tekovinama i pravom Evropske unije.

No, kako to i život diriguje, svaki zakon je životan i kvalitetan, onoliko koliko je primjenjiv u praksi. Prilikom njegovog stupanja na snagu od 01. aprila pa do današnjeg dana pokazale su se određene ili nedorečenosti ili manjkavosti u dijelu primjene pojedinih odredaba. Prije svega, mislim tu na čl. 64 i 66 ovoga zakona, čije se odlaganje i traži do novembra tekuće godine, kako bi se u turističkoj sezoni, a onda i u ostalim segmentima industrijskog i privrednog kretanja u Crnoj Gori mogli obezbijediti adekvatni kadrovi. Naime, tim odredbama propisano je da se prioritet u zapošljavanju daje licima državljanima Crne Gore koji su na Zavodu za zapošljavanje. Tek ukoliko nema tih lica na Zavodu za zapošljavanje da se mogu angažovati stranci da rade te poslove ili ukoliko neko odbije od lica sa Zavoda za zapošljavanje da konkuriše, odnosno da radi na poziv poslodavca.

To je u javnosti poprimilo široke razmjere u dijelu da to predstavlja biznis barijere, pa smo mi na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu na tu temu razgovarali i pozvali kao goste predstavnike Privredne komore Crne Gore, predstavnike Udruženja poslodavaca i ugostiteljske i turističke privrede. Iz obrazloženja tih njihovih predstavnika, ljudi, čuli smo objektivna obrazloženja i razloge zbog čega treba da dođe do odlaganja ovih odredaba do novembra.

Ono što ja želim da apostrofiram na ovom mjestu to je svakako da se to naravno treba podržati iz ovih razloga koje su oni istakli, a koje smo imali prilike u ovim dosadašnjim pričama i diskusijama da čujemo, s tim što imam predlog i mislim da se samo na tim izmjenama neće moći kvalitetno izvršiti primjena ovog zakona i za ubuduće. Smatram da bi to trebalo etapno raditi, u nekoliko godina i to na način kroz promjene možda i obrazovnog sistema, a i kroz iskazanu volju ili potrebu poslodavaca za određenom vrstom profila radne snage koja im je neophodna ili potrebna kako u turizmu tako u privredi, ekonomiji, poljoprivredi, te na bazi toga kreirati buduću politiku zapošljavanja.

Prije svega, kroz obrazovni sistem i kroz angažovanje poslodavaca da davanjem broja zainteresovanih, onih koji trebaju da obavljaju ili vrše pojedinu vrstu specifičnih poslova ili posebnih struka kod njih, da im oni obezbijede i pored stručnog i praktično usavršavanje. Tek tako ćemo reći i moći doći do optimalne primjene ovog, po meni, dosta kvalitetnog zakona uz ove sugestije i predloge za koje cijenim da imaju osnova. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Zamolio bih kolegu Labudovića da uzme riječ. Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege,

Ja ću se danas naći prvi put u svojoj gotovo desetogodišnjoj poslaničkoj karijeri u situaciji da glasam protiv rješenja za koje sam se zdušno zalagao i branio ga na svim mogućim mjestima i forumima gdje mi je to bila prilika. Glasaću protiv iz dva razloga.

Prvo, što ne vidim da se ovim rješava nešto što je pojava i što je problem. Ovim se, i u tom dijelu se slažem, pokušava spasiti ovogodišnja turistička sezona, a ja se pitam - valjda ne donosimo zakone od sezone do sezone, nego treba da donesemo zakon koji će regulisati i neke sledeće sezone.

Drugo, ovdje se stalno apostrofira pitanje turizma, a ovaj se zakon odnosi na strance u svim mogućim poslovima koji se obavljaju u Crnoj Gori. Mi smo na pragu takozvanog „posla vijeka“ u Crnoj Gori. Ja vas pitam, sa kojim to kadrovima, sa kojim to firmama, osim Geneksa, Bemaksa i ne znam kako se zovu, ulazi Crna Gora u taj posao. Da li smo pored tolikog školskog i obrazovnog sistema morali da formiramo i Azmont akademiju da bi mladiće obučavali da zavrću one žice?

Takođe, glasaću protiv ovog zakona jer neko konačno u ovoj zemlji mora da odgovori na pitanje zašto u situaciji kad imamo 40 hiljada nezaposlenih, a navodno se javlja 18 hiljada novih radnih mjesta, mora da radi neko sa strane. Tu nešto, gospodo, nije u redu ili sa nama kao građanima i državljanima Crne Gore, ili nije u redu sa tom statistikom, ili nije ništa u redu. Dok se god to ne reguliše ovakve kozmetičke izmjene koje su sporne i koje se donose onako naprečac da bi bile dio inženjeringa, stvaranja nekog posebnog identiteta Crne Gore za mene nijesu rješenje koje ću podržati.

Ono na šta posebno želim da ukažem jeste poimanje pojma stranac u Crnoj Gori. Znači, kad u bilo kojoj zemlji kažete stranac tačno se zna na koga se misli. Ovdje su inženjeringom ove države u gotovo isti pravno-politički status dovedeni oni iz Južne Afrike i oni koji su rođeni ovdje, i ne samo da su rođeni ovdje, nego su im rođeni i očevi i dedovi i prađedovi i sve što imaju i što nemaju im je u Crnoj Gori, ali su igrom i sticajem slučaja se u određenom trenutku našli na nekoj drugoj destinaciji, takođe u svojoj rođenoj zemlji i tada. I ne samo što su pojedinci i porodice proglašeni strancima, ovdje je formalno i neformalno, to moram da kažem sa izuzetnom gorčinom koju osjećam, status stranca dodijeljen čitavom jednom narodu, i to ne narodu koji je došao ovdje sa Hotentotima i Hunima i Avarima, nego narodu koji je dio svega onoga što Crna Gora baštini kao svoju istoriju. Narodu koji ima isti genetski kod, istu krvnu sliku kao i vi, gospodo moja.

Posebno moram da ukažem i na to da ne samo što je tom narodu dodijeljen status stranca, već mu je dodijeljen i status stranca kao remetilačkog faktora i stranca podanika neke strane agenture. Ovdje sam čuo, u sred ovog parlamenta od kolega rečenicu koja je dostojna jednog Gebelsa, a od koje mi se i dan danas diže kosa na glavi, rekao je - vidjećete koliko će vas biti na sljedećem popisu. Zato, nemojte da vas čudi što u svim analizama zaposlenih u državnim organima Srba ima manje nego onih koji se ovdje izjašnjavaju kao nacionalne manjine. Vama je, gospodo, uspelo ono što nije uspelo 500 godina Turcima, što nije uspelo Austrougarima, Njemcima, Francuzima, Italijanima i svima onima koji su nas gazili kroz čitave vjekove naše istorije - uspelo vam je da natjerate podanike moga naroda da kriju svoj nacionalni identitet. Nije tačno da u državnim i drugim organima nema Srba, samo ima Srba koji ne smiju da kažu da su Srbi jer će ih to koštati hljeba i koštati statusa porodice. Izvinjavam se, gospodine predsjedavajući, samo pola minuta. Juče je neko ovdje pomenuo grob kao, da kažem, dokaz o pravu prvenstva nekih na neke druge. Sa tim se potpuno slažem. Ideja o sahranjivanju u očevom grobu je starija od svih nas ovdje. Ljudi su dolazili iz Amerike, ljudi su dolazili iz Australije da budu sahranjeni u očevom ili dedovom grobu, zavisi ukoliko nije bio rasijan odavde do Blajburga i ne znam đe sve. Ali, pitam vas, ko će mom bratu od strica i mom bratu od ujaka čiji su očevi rođeni i pokopani u sred Crne Gore, a oni žive danas u Beogradu, omogućiti tu ideju i tu želju. Gospodo, na kraju želim samo da vam kažem sljedeće - teško zemlji i teško narodu koje čak ni grobovi ne mogu da izmire. Hvala.

PREDSJEDAVALAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Labudoviću.

Zamolio bih koleginicu Šćepanović da uzme riječ. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani,

Prije svega na samom početku želim da se osvrnem na neke dobre novine i pozitivne efekte koji su u ovom zakonu sadržani, a koji su se na neki način zbog cijele ove priče i zaboravili. Prije svega, ovim zakonom su se sva pitanja koja se odnose na strance uredila na jednom mjestu. Moram da podsjetim sve da su na izradi ovog Predloga zakona učestvovali predstavnici svih zainteresovanih vladinih resora kao i predstavnici Unije poslodavaca i da je na kraju sprovedena javna rasprava i nakon toga, nakon više usaglašavanja, najprihvatljivija rješenja u ovom zakonu su došla u Predlogu zakona.

Što se tiče pozitivnih efekata koje ima ovaj zakon, oni se prije svega odnose na smanjenje nelegalnih migracija u Crnoj Gori, na eliminisanje disproporcije između izdatih radnih i boravičnih dozvola i prijava na socijalno osiguranje, na usaglašavanje broja stranaca na tržištu rada sa realnim potrebama poslodavaca, na ažurnost evidencije o strancima koji borave u Crnoj Gori. Najveći iskorak koji se odnosi na ovaj zakon jeste svakako izdavanje jedinstvene dozvole za privremeni boravak i rad stranaca u obliku ID kartice sa biometrijskim podacima koja im istovremeno služi kao dokaz za legalni boravak, pravo na rad i kao identifikacioni dokument u Crnoj Gori.

Problemi koji postoje i koji su pokušali da se riješe ovim zakonom prije svega su da jedan broj poslodavaca nije prijavljivao strance koji rade kod njih i na taj način su pospješivali zonu sive ekonomije na tržištu rada. Zbog takvog ponašanja imali smo prosto štete za budžet Crne Gore zbog neplaćanja poreza i doprinosa. Činjenica je da se u Crnoj Gori zapšljava više stranaca nego što je to potrebno, a na štetu domaće radne snage. Želim da sapštim podatak da smo od 1. januara ove godien do danas u Crnoj Gori imali 8.372 zaposlena stranca, dok je u istom ovom periodu zaposleno 4.852 domaće radne snage. Smatram da ovakvi trendovi treba da se zaustave i da je cilj ovog zakona bio upravo to. Ovim zakonom se takođe predviđa da svaki podneseni zahtjev i svaka izdata radna i boravišna dozvola bude elektronki registrovana u Minsitarstvu unutrašnjih poslova kroz ovaj pristup i upravo kroz ove baze podadataka biće povezane i druge inspeksijske i poreske službe i na taj način će pokušati da se riješi problem koji sam prije istakla.

Takođe je postojao problem koji se odnosio na broj stranaca, odnosno od 24 hiljade stranaca koji se zapošljavaju, otprilike, u poslednjem periodu u Crnoj Gori 78% su nekvalifikovani radnici, a u stvari u praksi među njima nijesu nekvalifikovani radnici već su i rukovodioci, menadžeri, direktori firmi i upravo je ovo način u ovom zakonu da se spriječe i zloupotrebe u tom pogledu.

Sa druge strane, suočili smo se odmah po stupanju na snagu ovog zakona sa problemom primjene čl. 64 i 66 koji su se odnosili na izdavanje potvrde od strane Zavoda za zapošljavanje da nema nezaposlenih lica koji ispunjavaju uslove za zasnivanje radnog odnosa na poslovima na koje se dozvola odnosi ili je to lice odbilo zasnivanje radnog odnosa. Dakle, šta je bio problem? Problem je što je zakon stupio na snagu 1. aprila, što je rok za izdavanje ovih potvrda 30 dana i to se prosto javilo kao jedna biznis barijera za poslodavce i jedna administrativna barijera. Mi smo detaljno upoznati od strane predstavnika Privredne komore gdje je problem i o čemu se radi u praksi u primjeni ovih članova i iz tog razloga su i kolege iz SNP-a i Pozitivne Crne Gore podnijeli ovaj zakon, jer prosto poslodavci osim kratkog roka od stupanja na snagu zakona su se suočili sa tim da ne mogu da i za lica koja pošalju sa Zavoda oni ne mogu da izvrše ispitivanje edukacije i sposobnost ovih kadrova, niti da izvrše edukaciju ovih novih kadrova. Iz tog razloga su kolege podnijele zakon sa kojim se mi u potpunosti slažemo. Ali, moram da istaknem i da se složim sa kolegom Vulietićem da je odložena primjena ovog zakona, predlogom se predlaže odlaganje do 1. novembra, a moje pitanje je šta dalje, odnosno smatram da i Vlada i poslodavci treba da nađu najprihvatljivije rješenje za primjenu čl. 64 i 66 ovog novog zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegice Šćepanović.

Kolega Bojaniću, izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Moram priznati prije nego što pređem konkretno na ovom zakonu da podijelim s vama neko moje razmišljanje i viđenje, ova dva dana skupštinska, meni ovo polako liči na zonu sumraka. Ja negdje ova dva dana sam, uopšte mi nije jasno jesam li u nekom stvarnom svijetu ili fikciji.

Prvo, juče u prvom dijelu premijer ustvrdi da je zadovoljan privatizacijom Kombinata aluminijuma, Željezare i Pobjede i da su garancije dobra stvar jer smo prosuli stotine miliona, a onda nastavimo sa Zakonom o strancima. E sad prelazim na Zakon o strancima, što je meni stvorilo konfuziju, a mogu misliti kako je građanima. Pa evo da pokušam da negdje prođem tu da kažem, retrospektivu, šta je sve s ovim zakonom se dešavalo.

Prvo imamo, 16. decembra smo usvojili ovaj zakon voljom većine, prave većine, nije one privremene nego DPS-SDP su glasali ovaj zakon. Predlagač ovog zakona je bilo Ministarstvo unutrašnjih poslova na čelu sa ministrom iz SDP-a. Gospodin Abid Crnovršanin, direktor Direktorata za upravne i unutrašnje poslove nam je obrazlagao zakon, ubjeđivao poslanike, očigledno ubijedio poslanike većine da to glasaju, ostali su uglavnom bili protiv ili uzdržani i tada nam je jasno poručio da je nemoguće odložiti primjenu zakona, da uvodimo svjetske, evropske norme, da smo do sad imali neregulisane odnose i nekontrolisane migracije u Crnoj Gori, da smo ovu državu pretvorili u socijalnu ustanovu za ovaj region, pa onda taj zakon treba 1. aprila da stupi na snagu. Onda imamo 4. maj, SNP, dakle opoziciona stranka, traži odlaganje primjene zakona do 1. novembra zbog problema turističke privrede kako su tražili i javno se izjasnili ljudi koji vode turističku privredu, jer im je jako kratko vremena da primijene ovaj zakon. Šta radi Vlada? Vlada sad mijenja, pa kaže, 14. maja Vlada je odložila primjenu zakona. Potpuno sporno, mislim nije sporno, jasno je da to Vlada ne može da uradi, ali sad da ne bude da je Vlada prihvatila neki predlog opozicioni, nego evo, mi smo se javili da mi odložimo zakon. A što smo mi ovdje, što mi ovdje radimo? Je li mi usvajamo zakone ili ih usvaja Vlada? E onda ide tek glavna, da kažem, kombinacija. Onda se javlja predsjednik Crnogorskog turističkog udruženja, inače visoki član vladajuće stranke SDP-a koja je dio vlasti i kaže da će da štrajkuje ako Skupština ne usvoji izmjenu zakona koji je predložila opoziciona stranka, a listom taj zakon, ne listom nego gotovo jednoglasnom većinom i njegove stranke je usvojeno ovo u Skupštini. I nije kriva Vlada što je predložila zakon i njeni članovi, odnosno poslanci iz vladajućih partija usvojili zakon, nego je kriva Skupština ako taj zakon ne usvoji, odnosno ovu primjenu koju je SNP predložio. Totalni haos i pravo da vam kažem, sve na stranu misleći o zakonu što mislim i kako mislim, ja u to učestvovati neću. Što se mene tiče, nemam sa kim da obavljam konsultacije, ja sam glasati neću kao što nijesam ni prvi put glasao, pa eto njima neka rješavaju stvari. Da li će na glavnom odboru, da li će na kongresu, da li će u Vladi, kako god hoće neka izađu konačno s jasnim stavom, gdje su, što su, pa da i mi negdje zauzmemo neki jasan stav, jer ovo je stvarno više prešlo u smijuriju, mogu vam reći. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Svako ima pravo na svoj lični doživaljaj.
Razumio sam da predstavnik predlagača želi komentar. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

...šta je tačno rekao gospodin Radulović. On je, vjerovatno ponukan onim što sam rekao ovdje, da se radi o finansijeru vladajućih partija, rekao je da je odluka Vlade veliko ohrabrenje za sve turističke poslanike i da on zaista želi da pohvali tu odluku

Vlade, ali neka se u pamet dobro poslanici, jer ako ne budu glasali za ovo sve on će da organizuje štrjk. To je tačno tako rekao.

Jeste, hvala vam velika. To govori samo o ozbiljnosti ove društvene scene u Crnoj Gori, govori o načinu kako se olako prelazi preko te odredbe, jer vidim da mu od kad je usvojena odluka od decembra mjeseca do 4. maja kad smo mi podnijeli zakon, nije mu nešto mnogo smetalo, ali sad mu smeta hoće li pet-šest dana sačekati sa usvajanjem Zakona o strancima. Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Donekle mogu i da razumijem određena razmišljanja imajući u vidu dinamiku našeg jučerašnjeg i današnjeg dana. Dakle, juče odgovori premijera na premijerska pitanja, danas imamo nastavak priče, tako da vjerujem da je to pomalo i pod tim utiscima određeni nivo razmišljanja. Ponavljam, razumljivo za mene.

Hvala vam.

Dakle, sledeći po redosledu je bio gospodin Vuković, koji je izgleda odustao od diskusije jer ga nema u sali ili je na nekom od skupštinskih odbora, jer skupštinski odbori danas rade.

Zamolio bih koleginicu Dragičević da uzme riječ, nakon nje je kolega Pavlović.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani i građanke Crne Gore,

Htjela bih o ovom zakonu nešto reći u onom smislu da mi je stvarno žao što predlagač zakona nije htio da prihvati, bilo je dosta amandmana koji su mogli da se prihvate. Toliko je bio rigorozan u tome, ne, ne, ne i ne i evo dolazimo u ovakve situacije.

Nešto bih rekla o nekvalificiranim radnicima kojih ima jako puno, to je pomenula i kolegunica Marta Šćepanović, puno, ali ono što mi je juče isto spočitao uvaženi kolega Milić, tačno je to da inspekcije ne rade svoj posao kako treba. Zašto, što, kako, ne znam, eto im se spuštalo dolje na more grdilo, rade, u stvari istina je da postoje oni gdje mogu da uđu i oni gdje ne mogu da uđu. To je evo uvaženi kolega Krušo isto tako rekao, ko nije evidentiran da ima kafanu, kod njega ne ulaze iako on sve na crno radi Je li tako? A onaj koji je u Privrednom sudu prijavljen, još ima takvih.

Znači, stvarno imate puno poslodavaca koji zapošljavaju ljude i naše i strane i ja pričam o radnoj snazi koja je visoko kvalificirana, a ide pod nekvalificiranom jer manje plaćaju poreze i onda ja ne znam kakvi su to ljudi koji hoće sve od države da uzmu, a ništa državi da daju. Ne znam koja je fela, ali eto i takva fela postoji.

Isto tako moram da kažem za turističke radnike. Opet imamo ovdje, opet se moram na gospodina Milića pozvati, ne bih voljela da se naljuti, ali on isto dobro zna kao i ja da su nekad u turizmu se stvali kadrovi i da svi oni koji su počeli da rade, da je u njima čim je prepoznato i ako nije prepoznato dala se mogućnost toj osobi da ide i da se doučava i da se usavršava. Čak vjerovali ili ne, sobarice, čistačice, higijeničarke, kako hoćete ih zovite, išli su na studijska putovanja da vide kako se po Evropi radi, kako se po ondašnjoj Jugoslaviji gdje radi i da se usavrše da bolje znaju kod nas da rade. Pa mi je malo čudno da sada ovaj predsjednik ovog Turističkog udruženja, radio je nekad sa mnom, trebalo bi da zna kako se radi i trebao je da stvori neki kadar svoj, imao je vremena. Imali su svi vremena da stvore kadar. Nekad je bio problem jezika. Da li je danas, nijesam se upuštala u to da bi tražila, ali nekad je bio problem jezik. Dosta ljudi nije znalo jezike, samo oni koji su se školovali. Ako već traže tu da rade ljudi sa strane,

znači oni moraju biti školovani, jer neškolovanih ima i kod nas, onih koji se prekvalificiraju da idu za konobara, kuhara i to. Međutim, to prekvalificiranje nije sretno rješenje ni za jedno ni za drugo, nego se treba stvarati kadar. Koliko sam informirana, u Budvi ove godine su samo dvoje upisali se, prošle u stvari godine, ovu godinu uče, samo dvoje su se upisali u školu koju imamo, srednju školu, na kuharski zanat. Znači, to što svi kažu, treba voditi računa o tome. Ako je mogla Švicarska za par godina zatvoriti medicinu, možemo i mi otvoriti nešto što je nama potrebno. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljuem kolegini Dragičević.

Sledeći diskutant je kolega Pavlović. Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Poštovane građanke i građani Crne Gore,

Inspirisala me je nadahnuta rasprava kolege Bojanića, moga školskog druga, koji je govorio o jednom sluđivanju javnosti. Naveo je jedan zaista ilustrativan primjer, nedavnu izjavu gospodina Radulovića o tome da će on izaći da protestuje i tako dalje. Moram sve podsjetiti i da se sjetim i mislim da je neophodno navesti jedan još eklatantniji primjer, svi ćete se sjetiti kad su novinari protestujući protiv nasilja nad medijima i nad novinarima protestovali ispred Centra bezbjednosti, pa im se u jednom trenutku pridružio u tom protestu ministar unutrašnjih poslova. Mislim da to sve govori o jednom potpunom sluđivanju javnosti u ovoj državi koja se, ja sam jednom o tome govorio, graniči sa samom sobom. Ovo je država koja se ne graniči sa normalnim svijetom nego sa samom sobom, s obzirom na ono što se dešava u njoj.

Evo, da govorim o ovom zakonu, sasvim je normalno što su na ovaj zakon reagovali prvenstveno turistički poslenici, ali zakon, mislim da nije uopšte napravljen da njih dovede u tešku poziciju, a doveo ih je, u ovom trenutku ih je zaista stavio u tešku poziciju, ali prvenstveno nije zbog toga. Nije to bila intencija zakonodavca, mislim da je intencija zakonodavca potpuno druga, jer se uostalom zakon i odnosi u najvećem broju slučajeva na neke zaposlene u drugim sektorima, ne prvenstveno u turizmu.

Kao što znate svi, poštovane građanke i građani Crne Gore, ovaj režim je u jednoj decenijskoj vladavini opljačkao Crnu Goru, potpuno pogasio industriju kroz takozvanu privatizaciju, što je bila najobičnija privatizaciona pljačka, a sa druge strane poljoprivredu u agro sektoru je potpuno takođe ugušio i to je jedna zavjerenička grupa ministara i ovoga uvoznčkog lobija. Potpuno su gotovo ugušili agro sektor i stvoren je jedan koncept izdržavanog naroda u ogromnom broju slučajeva, ogroman broj ljudi u Crnoj Gori je u stvari bio izdržavan direktno ili posredno. Dakle, sa jedne strane kroz sistem socijalnih davanja. Znamo svi za primjer Rožaja gdje je 80% radno sposobnog stanovništva primalo socijalu. Sa druge strane kroz zapošljavanje u administraciji, enormno zapošljavanje kako u centralnoj tako i u lokalnim administracijama, stvoren je jedan sistem koji je u stvari imao prvenstvenu namjenu da obezbijedi većinu na izborima vladajućoj koaliciji. Dakle, što bi rekao jedan kolega ovdje, pa da ga parafraziram, jedna socijala - dva glasa, jedan zaposleni - četiri glasa. To je otprilike bio sistem.

Međutim, u međuvremenu šta se desilo? Ponestalo je para. Kako su krenule da ponestaju pare za taj sistem onda su se krenuli javljati ti glasovi o tome kako ima ogroman broj ljudi koji dolaze sa strane. Ovdje jedan poslanik, inače iz Zavoda za zapošljavanje, u ovoj Skupštini već godinu i po dana ili dvije godine govori o tome kako u stvari imamo ogroman broj radnih mjesta na kojima neće da rade crnogorski državljani nego mi dovodimo sa strane. Na kraju, imali ste priliku da čujete, poštovane građanke i

građani Crne Gore, i premijer je prihvatio tu tezu i to je teza koja se svode na kraju na to - Crnogorci ne žele da rade, a to šta im se nudi to je nebitno. Nudi im se, kao što smo takođe imali priliku nedavno da vidimo, vezivanje žicom nečega tamo na plantažama, ako dobro se izvježba nakon godinu, dvije, tri rada možda zaradi deset eura dnevno. Taj neki koji to prihvati, ako je prethodno imao socijalno osiguranje, on u tom periodu ga ne može primati. On prvo mora da zaradi socijalno osiguranje, pa onda da zaradi nešto para koje će, naravno, potrošiti da preživi taj svoj rad koji mu se nudi od strane ove vlasti, a valjda i da pošalje nešto svojoj porodici koju je ostavio negdje na sjeveru.

Dakle, ne samo Plantaže, ovaj zakon se u stvari donosi da sjutra obezbijedi jednu, moram reći, kmetovsku radnu snagu, jer ono je feudalni odnos, ono što je pokazala ministarka Kovačević, prema tim ljudima, socijalnim slučajevima sa sjevera, koje je ucjenjivala da će izgubiti socijalu, da će biti brisani sa spiska Zavoda, da će izgubiti zdravstveno osiguranje ako ne prihvate. Ljudi su bili ucijenjeni morali su da prihvataju. Ne samo za Plantaže nego i sjutra najjeftinije, mizerno plaćene, uvredljivo nisko plaćene poslove kada krene auto-put će takođe socijalni slučajevi dobijati, tj. biće prinuđeni da to prihvate.

Poštovane kolegice i kolege, poštovane građanke i građani Crne Gore, nedavno je u Srbiji bilo ismijano istupanje njihovog aktuelnog ministra Vulina koji je došao sa nekim idejama iz staljinističkog perioda, inače čovjek obožava Staljina, i rekao da svaki socijalni slučaj će morati da zaradi tu socijalu koju prima. Ovo je zakon, poštovane građanke i građani Crne Gore, koji zajedno predlažu Zavod za zapošljavanje da bi popravio statistiku, Ministarstvo koje želi da se oslobodi socijalnih slučajeva i Vlada koja želi da to prikaže prema Evropi kao razvojni projekat. Ovdje se ne radi o jednoj bogatoj Crnoj Gori gdje bi trebalo da se Vlada bavi raspodjelom bogatstva, Vlada koja je popljačkala to bogatstvo sad se bavi raspodjelom siromaštva. To nije ekonomska politika koja je održiva. Uostalom, ova Vlada odavno već nema održivu ekonomsku politiku i mi pozivamo sve građane da u septembru izađu na ulicu, da nam se pridruže da promijenimo ovo potpuno neodrživo stanje. Hvala.

PREDSJEDAVALAČI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Od jedne rečenice, ipak bilo makar jedno pet - šest rečenica, ali hvala. Zamolio bih kolegu Obradovića da da uzme riječ.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Hvala, uvaženi gospodine Simoviću.

Uvažne poslanice i poslanici, uvažene građanke i građani Crne Gore, evo kako ja vidim Zakon o izmjeni Zakona o strancima.

Koliko god dobro da razmatramo određene zakone, postoje određene odredbe koje tek kad počnu da se primjenjuju u praksi se vidi da mogu da budu bolje. Mi ako imamo jedan zakon sa 100 članova i 98 članova koji su kvalitetni, a dva člana koja nijesu kvalitetna i vidimo da ne valjaju, treba odmah da reagujemo, kao što su to gospođa Jonica i gospodin Milić, i da podnesemo predlog za izmjene i dopune tog zakona. Naravno, demokratskim kapacitetima svih onih koji razmišljaju da je to u interesu građana, u interesu svih nas da prihvatimo taj zakon ukoliko je on dobar, ukoliko je kvalitetan, nezavisno iz kojih redova političkih partija da isti dolazi.

Iz tog razloga mi iz Demokratske partije socijalista podržavamo ovaj zakon jer smatramo da je on veoma pozitivan. Naime, ta dva člana koja se mijenjaju, 64 i 66, odnosno primjena zakona koja je trebala da počne 01.aprila 2015.godine se odlaže za 01.novembar 2015. godine, odnosi se na strance koji treba da podnesu zahtjev za dobijanje radne dozvole uz koju treba da dobiju i potvrdu od određenog nadležnog

organa da na Zavodu za zapošljavanje nema stručnog kadra tog profila koji se traži, a u ovom slučaju u pitanju je ugostiteljstvo, odnosno turizam, kuvarstvo i tako dalje, ili da ima tog stručnog kadra ali da oni ne žele da rade. U tom slučaju će se primiti stranci i omogućiti im se da rade.

Na taj način će se štititi domaća radna snaga, ali sa druge strane poslodavci nijesu uspjeli da za tako kratak vremenski period iznađu druge kvalitetne radnike u domaćoj radnoj snazi koji bi mogli da zamijene iste. U narednom periodu to treba odraditi, ali naravno treba odraditi i sistematski sa obrazovanjem i sa gledanjem što je potreba poslodavaca da bi obrazovni sistem se u tom pravcu i prilagodio i da imamo one poslenike odnosno radnike koji znaju i strane jezike, što je veoma neophodno za same poslodavce.

Ne bih sada komentarisao činjenicu kao negativnu konotaciju da ljudi odlaze da rade sad da vežu lozu, da beru grožđe, da beru breskve. Svaki posao je častan kad se radi iskreno, čestito i pošteno. Dok ljudi ne budu zaposleni za njihov kućni budžet veoma je važno da i sezonski rade, da imaju određena primanja. Oni koji imaju materijalno obezbjeđenje porodice, odnosno socijalno osiguranje, njima ta prava miruju, niko im ne uskraćuje ista prava i nakon završenog sezonskog rada nastaviće se sa istim tim primanjima. U svakom slučaju iz godne u godinu imamo sve veći broj stranih lica koji rade u Crnoj Gori. Sve je veći broj stranaca. Od 2012, 2013, 2014. sa 20, 22, 23 hiljade istih u odnosu na 14 hiljada domaćih lica koja sezonski rade, što je zaista veliki broj.

Ovaj zakon takođe štiti strance koji žive u Crnoj Gori, koji su došli iz ratom zahvaćenih područja iz okruženja Crne Gore, iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Kosova, Srbije i tako dalje, koji su našli utočište u Crnoj Gori. Oni još uvijek imaju status stranaca i oni treba da rade i da dobiju pravo na rad i na kvalitetniji život. Upravo ti stranci žive 10, 20 i više godina i nijesu dobili status državljanstva i tretiraju se kao strana lica, i treba da se po tom pitanju nešto unaprijedi, da dobiju status državljanina Crne Gore, naravno kroz zakonsku proceduru i kroz sve ispunjavanje uslova koji su neophodni za isto.

Sve u svemu, izmjene i dopune Zakona koje će omogućiti da se pripremi sezona na pravi način, jer ipak čekanje potvrde 30 dana za istu od strane onih koji žele da rade, od strane stranaca, dug je period, tako da bi ušli do polovine sezone u kojoj ne bi imali mogućnosti da primamo kvalitetne ljude, već one koji su tu, ali nestručni kadar ili nedovoljan broj kvalitetnih ljudi, tako da u svakom slučaju podržavamo ovaj predlog gospodina Milića i gospođe Jonice i za isti ćemo glasati. Zahvaljujem za pažnju.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću. Imate dva komentara na vašu diskusiju, kolege Pavlovića i kolegice Jelisave Kalezić.

Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Kolega Obradoviću,

Ja sam pomenuo neko dešavanje koje se ticalo vaših gore ljudi sa sjevera. Vi znate otprilike kolika su socijalna primanja. Recimo, imate neko staračko domaćinstvo, imate nekoga mlađega člana koji je radno sposoban i oni vjerovatno imaju neku kravu i oko toga organizuju život na način što primaju nekih stotinak ili možda više od stotinak eura i nekako preživljavaju. A zamislite vi sad situaciju kada im dođe, kao što im je došao zahtjev od Zavoda za zapošljavanje i kaže moraš poći da radiš na Plantaže, da vezuješ lozu, a on nikada nije vidio stablo loze, nijesam ga ni ja vidio, vjerovatno ni vi ga vidjeli nijeste. Jeli smo grožđe, ne znamo kako izgleda stablo loze, kako se obrađuje, možda ovi koji su već postali u međuvremenu vlasnici značajnih plantaža, to je druga

stvar, ali mi ga nikada nijesmo vidjeli. Razumijete. I dođe vam neko pa kaže vam morate otići da radite na Plataže, za to vrijeme vi gubite stotinak eura, 120 eura tih koje treba da obezbijedite svome domaćinstvu da bi domaćinstvo moglo da funkcioniše, da bi mogli da prežive ti vaši stari roditelji gore i dođete ovdje. Znae koliko vi možete da zaradite kao neko ko je nevičan tom poslu, na početku, prvi mjesec- dva dana, prvi put dolazite? Znae koliko - pet do šest eura možete da zaradite za jedan dan. Znae šta to znači? Dvadeset dana morate da radite da bi nadoknadili ono što ste izgubili gubeći socijalnu zaštitu, a za 10 dana do 30 ćete zaraditi 60 eura, ne možete da preživite sa 60 eura. Pa to je u pozadini onoga što mi je rekao čovjek odozgo - ako me deportuju na Plataže, neće imati ko da ponese na groblje ove moje stare. To je sramota, gospodine. Da vam kažem, ako želite samo statistike, gospodo iz DPS-a, što kaže moja koleginica Jelisava Kalezić, sjajnu ideju ima sad ćete je čuti, sve te sa Zavoda prepisite i uzmite im državljanstvo. Svi će postati stranci, imaćete nula nezaposlenih.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Pavloviću.

Kolega Obradoviću, vaš odgovor.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Ne razumijem vas, gospodine Pavloviću. Očigledno da dobro znamo kako izgleda vinova loza i vi i ja, a ako ne znamo da vežemo, naučićemo, nije problem. Problem je da treba da radimo, ne da sjedimo i da primamo određena primanja, nego da radimo, to je suština problema. Opet vas ne razumijem, sad ste vi veći društveni vezano za ljude sa sjevera koji odlaze od nas, a sigurno da su to ljudi uglavnom bošnjačke nacionalnosti i tako dalje, iz Bošnjačke stranke, iz vladajuće koalicije, onda bi trebalo, po meni, to da vas raduje, jer će imati manje glasova od strane vladajuće partije. Očigledno da vi, gospodine Pavloviću, imate jedan problem, ne vi lično, nego opozicija koja različito cijeni to vezano za broj ljudi sa sjevera, odnosno broj ljudi glasača DPS-a, glasača vlasti. To je jedna dijagnoza koju bih ja nazvao fatamorgana. Vas iz opozicije, gospodine Pavloviću, često hvata fatamorgana pa vam se često priviđa taj vampir i mrtvaci i tako dalje glasaju za Demokratsku partiju socijalista, a onda se javite kao neko ko veoma brine o tim ljudima. Evo sad se iseljavaju, sad ih ima, sad ih nema i stalno sa tim brojkama okolišite. Umjesto da se usredsredite zaista na jedan kvalitetan način da dobijete izbore, vi stalno nešto prijetite na nelegitiman način, na pritiske, na ulice i tako dalje, što bih vam sugerisao da ne radite. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Iako sam najavio koleginicu Kalezić, moraću se pozvati na član 97 našeg Poslovnika gdje pravo na komentar u ovoj fazi rasprave ima po jedan predstavnik kluba, tako da siguran sam da će koleginica Kalezić razumjeti potrebu da poštujemo naš Poslovnik, a za ubuduće predlažem da se u ovakvim situacijama međusobno dogovorite oko korišćenja prava na komentar. Hvala vam na razumijevanju.

Sa ovim smo završili pretres, diskusije od strane poslanika. Pitam predstavnika predlagača da li želi iskoristiti pravo na završnu riječ. Koleginica Jonica, želi. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Potpredsjedniče, na kraju ove rasprave želim prije svega da se zahvalim kao predlagač ovog zakona u ime Kluba SNP-a svim poslanicima koji su učestvovali u

raspravi i tokom rasprave ukazali na sve segmente problema koji su proizvele norme čije odlaganje tražimo.

Naravno, imam obavezu da se zahvalim i onim poslanicima koji su podržali i pohvalili ovaj predlog zakona iako su do kraja rekli da ga neće glasati, kao i onima koji će podržati ovo rješenje i na taj način omogućiti da riješimo problem s kojim se suočila turistička privreda, ali i sektor građevinarstva, poljoprivrede, kao i niz drugih sektora u crnogorskoj privredi. Prije svega zbog građana kojima vjerujem da više oko ovog zakona ništa nije jasno, moram da ponovim. Danas nijesmo govorili o predlogu Vlade koji je napravio problem privredi i po nekim podacima od aprila ove godine napravio dva miliona eura štete budžetu. Danas smo govorili, danas ćemo glasati o predlogu SNP-a kojim se ispravlja greška Vlade i otklanjaju štetnje posledice po crnogorsku privredu. Iz tih razloga imam potrebu da iskoristim baš ovaj zakon i ovo iskustvo koje smo imali da pošaljem poruku i nekim medijima, da bi bilo korisno da pogledaju Ustav Crne Gore, pa da neke osnovne elemente konačno naučimo da ne bi stavljali u zabludu naše građane. Dakle, po ustavu Crne Gore Vlada predlaže zakone, a Skupština ih donosi, pa pošto se više puta ne samo objavila nego i ponovila informacija da je Vlada odložila primjenu ovog zakona, evo ja danas ponavljam - Vlada nije odložila niti može da odloži primjenu ovog zakona i netačne su informacije svih medija koju su tu informaciju objavili i stavili u zabludu one na koje se odnosi ovaj predlog zakona. Zašto je to rađeno i zašto se takvo „neznanje“ namjerno ili slučajno desilo, upravo ovog predloga zakona, neću da komentarišem. Činjenica je da ćemo danas privremeno riješiti problem koji je napravljen donošenjem ovakvog zakonskog rješenja, ali da smo tek na početku priče, da već danas nakon usvajanja zakona kojim odlažemo primjenu ove dvije norme podsjetiću da smo kolega Milić i ja amandmanski djelovali i dodali treću normu kojom su definisane kaznene odredbe odnosno na ove dvije kako bi se kompletiralo odlaganje ovih normi. Već danas treba početi razgovor između svih onih segmenata sistema koji su se suočili sa problemima u primjeni ovog zakona, kako bismo do novembra imali rješenje. Čula sam u raspravi neke sugestije koje govore o tome da je za to potrebno veće vrijeme. Ljudi iz Privredne komore su govorili o tri godine, ali ja smatram da nama ne treba davati veće vrijeme, jer bi nam se i za tri godine desilo da imamo istu situaciju, tako da je najbolje da već danas pozovemo sve one koje su se suočili sa problemima, ali i one koje su odgovorni za ove probleme, da sjednu zajedno i da nalaze zajedničko rješenje kojim će obezbijediti veće zapošljavanje domaće radne snage, kao prioritet svih nas. Povećanje zaposlenosti u Crnoj Gori, a ne ono što bi se postiglo da je ovaj zakon nastavio da se primjenjuje, a to je samo smanjenje broja nezaposlenih, odnosno statističku promjenu podataka bez onoga što je ključni cilj, a to je povećanje broja zaposlenih građana Crne Gore. I do kraja priče moram da prokomentarišem i činjenicu sa smo juče iz klupa vladajuće koalicije od onih koji su izglasali zakon koji danas mijenjamo čuli da su i oni predlagali da ovakvo rješenje ne ide u Predlog zakona koji smo u decembru usvojili, ali eto MUP je to predložio. E, sada ponavljam, evo šlagvort za još jedan zakon koji postoji u Skupštinskoj proceduri koji je takođe predlog SNP-a. MUP je predložio i Zakon o državljanstvu kojim je veliki broj građana Crne Gore koji su cijeli svoj život proveli u Crnoj Gori ostali bez crnogorskog državljanstva i vladajuća većina ga je usvojila. MUP je predložio i Zakon o strancima koji je one koje je ostavio bez državljanstva sad trebalo da ostavi bez hljeba, da ne mogu ni da rade u ovoj državi u kojoj su proveli cijeli svoj život, pa ga je opet vladajuća većina usvojila. Ovo nam je nauk da sve što dolazi iz Vlade ne moraju glasati svi poslanici vladajuće koalicije, da moramo svi pročitati zakone koji se usvajaju, a ne samo mi koji pokušavamo da popravimo neka rješenja kako bismo makar za po jednog ili stotine ili hiljadu građana pokušali da nešto više učinim, ili pravimo posljedice koje Vlada svojim zakonskim rješenjima pravi, a

nažalost vrlo često vladajuća većina usvaja nemajući kritički odnos prema onome što dolazi iz Vlade.

Dakle, još jednom hvala svima, i onima koji su hvalili zakon ali ga neće glasati, jer smo ovu raspravu iskoristili da se suočimo sa svim onim što su posljedice ovako lošeg rješenja, što će biti od pomoći kada budemo od 1. novembra tražili bolje.

Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Sa ovim smo završili diskusije po ovom predlogu zakona. Ideja i dogovor je bio da ćemo glasati odmah nakon rasprave, ali očigledno određeni broj poslanika nije u sali, pretpostavljam i vjerujem da imaju neke važnije obaveze poput skupštinskih odbora koji su u toku.

Predlažem da završimo raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, a nakon toga da glasamo i o jednom i o drugom zakonu, vjerujući da će se kolege poslanici okupiti u tom nekom novom dogovorenom vremenu.

Ovlašćeni predstavnik Vlade za ovaj zakon je Zoran Pažin, ministar pravde i Nataša Radonjić, načelnica direkcije za organizaciju, pravosuđe i Ministarstvo pravde.

Pozdravljam ministra Pažina.

Izvjestioci odbora su Srđan Perić, Zakonodavnog odbora i Marta Šćepanović Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam ministra Pažina da li želi da da dopunsko obrazloženje. Želi. Izvolite.

ZORAN PAŽIN:

Poštovani predsjedavajući, uvaženi poslanici, poštovanje ovom domu i zahvalnost što ste u planiranju dinamike vaših obaveza našli vremena i prostora da uvrstite i ovaj zakon po skraćenoj proceduri. Razlog za skraćenu proceduru sadržan je u činjenici da je prilikom donošenja Zakona o Sudskom savjetu i sudijama potkrala se jedna tehnička greška, kako bismo mi pravnici rekli, očigledna omaška pa u prelaznim i završnim odredbama, bez obzira što je intencija bila i predlagača i zakonodavca da odredbe u pogledu izbora sudija ostaju na snazi do 1. januara 2016. godine, kada stupaju na snagu odredbe o novom načinu izbora sudija.

Dakle, prema postojećem rješenju kako sad imamo u zakonu nije moguće birati sudije do 1. januara 2016. godine, što usporava dinamiku ispunjavanja obaveza sudske vlasti u ovom dijelu. Mi praktično kroz Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama izlazimo u susret potrebama sudske vlasti i ja vam se zahvaljujem na razumijevanju, imajući u vidu da je na matičnom odboru predlog jednoglasno prošao.

Takođe upoznat sam i sa amandmanom koji je podnijela poslanica Jonica, ne znam da li je sad prilika da se izjasnim na te amandmane. Takođe se radi o problemu tehničke prirode jer je prilikom obračuna naknade zarade članova Sudskog savjeta došlo do tumačenja pri kome je smanjen iznos naknada članovima Sudskog savjeta iako je intencija bila i predlagača zakona i zakonodavne vlasti, dakle Parlamenta, da se taj nivo naknada zadrži na postojećem nivou. Dakle, bez uvećavanja, ali i bez umanjivanja. Amandman koje je podnijela poslanica Jonica, precizira zapravo ovu materiju i Vlada je saglasna sa tim amandmanom.

PREDSJEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru, uz malu dopunu. Radi se o dva amandmana koja su prihvaćena od strane Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, tako da to treba cijeliti kao amandmane Odbora i oni su već sastavni dio Predloga zakona. Nije bilo suviše istorijat podnošenja tih amandmana, ali ovo je, da kažem, situacijama sa tim amandmanima.

Zahvaljujem se ministru Pažinu.

Pitam predstavnike odbora da li žele riječ. Ne.

Otvaramo prvi krug diskusija i zamolio bih kolegu Aprcovića da uzme riječ u ime Kluba Demokratske partije socijalista.

Izvolite, kolega Aprcović.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Bez obzira na činjenicu što se radi o tehničkim ispravkama iz prostog razloga što smo mi kao poslanici na radnim tijelima trebali da uočimo nedostatke iz prostog razloga što se odredbe zakona primjenjuju od 1.januara 2016.godine i trebali samo amandmanski da djelujemo na prelazne i završne odredbe koje se tiču člana 141 i člana 143 važećeg zakona o Sudskom savjetu i sudovima.

Želim da kažem, ono što jeste intencija motiv i cilj prilikom predlaganja Ministarstva pravde, odnosno Vlade Crne Gore Zakon o Sudskom savjetu i sudovima, a direktno se odnosi na prelazne i završne odredbe, što je i predmet izmjena i dopuna koje je Ministarstvo pravde predložilo nama kao poslanicima. Osnovna intencija i cilj jeste potpuno drugačiji način izbora sudija, odnosno njihov rad u pravosudnim organima iz protog razloga što će se važećim Zakonom koji je usvojen u martu mjesecu 2015.godine cijeliti ono što treba da se cijeni, to je profesionalnost, nepreistrasnost i dodatna depolitizacija svih nosilaca pravosudne funkcije. S obzirom na tu činjenicu, trebalo je da postoji jedan prelazni period, prelazni period da do 1.januara 2016.godine gdje bi bila obavezujuća primjena normi iz važećeg zakona o Sudskom savjetu i sudovima, iz prostog razloga što uzimajući u obzir činjenicu da imamo potrebu za biranjem jednog broja sudija kako bi formacijski popunili i niže sudove i više sudove, Apelacioni i Vrhovni, sasvim bi logično bilo, da ne bismo ostali u pravnom vakuumu, da se ovakve izmjene i dopune zakona predlože nama kao poslanicima na usvajanje.

Smatram da od pune implementacije zakonskih rješenja koje smo zajednički usvojili kroz ustavne promjene iz 2014.godine, smatram da ćemo dodatno ojačati poziciju sudova, da ćemo dodatno i kroz ono što smo danas razmatrali na Zakonodavnom odboru u dijelu koji se odnosi na reformske izmjene Zakonika o krivičnom postupku i Zakona o parničnom postupku doprinijeti boljem i efikasnijem radu sudova i boljem i bržem ostvarenju pravde kod svih građana Crne Gore. Stoga smatram da bi trebali da ove predložene izmjene bez neke dalje rasprave usvojimo iz prostog razloga što smo i prilikom izrade nacrtu zakona o Sudskom savjetu i sudovima imali pomoć i ekspertizu od strane eksperata Evropske unije, koji su sva predložena rješenja iz Zakona o Sudskom savjetu i sudovima ocijenili kao izuzetno reformska, dobra, kvalitetna i da idu u prilog onome za što se svi zalažemo iz ove skupštinske govornice i iz izvršne vlasti u liku Ministarstva pravde, da dobijemo kvalitetna zakonska rješenja koja će koristiti svim građanima Crne Gore. Stoga predlažem, bez obzira što se radi o tehničkim izmjenama, da ih zajednički prihvatimo i glasaćemo za njih. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi.
Zamolio bih kolegu Pavlovića da uzme riječ. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

S obzirom da se, kao što je rekao ministar, radi o potpuno tehničkim dopunama, ispravkama omaški koje su oni imali tokom rada na ovom zakonskom tekstu, mi nismo kao klub se prijavili niti imali namjeru, niti smo osjećali potrebu za bilo kakvom raspravom. Samo koristim ovo naše pravo, kao kluba, da vas, gospodine ministre, upitam radoznalosti radi čisto dvije stvari. Kao što znate, predsjednik Sudskog savjeta aktuelni je gospodin Vukčević, koji je svojevremeno bio visoki funkcioner Demokratske partije socijalista. Da li po ovome zakonu koji danas dopunjavamo da bi ispunili ove tehničke propuste, da li u njemu postoji i sljedeći propust, koji sigurno nije tehnički - da li bi gospodin Vukčević danas mogao da postane ponovo neki visoki funkcioner DPS-a a da pri tom zakon ne predviđa da bi u toj situaciji morao da prestane da bude član Savjeta i predsjednik Sudskog savjeta? Da li ovaj zakon, da kažem, eksplicitno predviđa da tzv. ugledni pravnici kao članovi Savjeta i predsjednici Sudskog savjeta ne mogu biti partijski funkcioneri partija. Možete li to da nam odgovorite, crnogorskoj javnosti i meni.

Druga stvar, da li taj zakonski tekst predviđa da osobe koje su prepoznate u lokalnoj zajednici kao nasilnici u porodici, pravosnažno osuđeni za nasilje u porodici, iako tih presuda imamo jako malo s obzirom na stepen nasilja u porodici koji je prisutan u našem društvu, da li oni mogu biti ugledni pravnici koji mogu postati članovi Sudskog savjeta, pa dakle i predsjednici Sudskog savjeta, s obzirom na ovaj zakonski tekst? Ako su to stvari koje nedostaju ovom zakonskom tekstu, onda mislim da ovaj zakonski tekst nije samo tekst u kome su se potkrale tehničke omaške nego jedan zakonski tekst koji je radikalno loš. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zamolio bih sljedećeg učesnika u raspravi, odnosno učesnicu, koleginicu Jonicu da uzme riječ. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Imajući u vidu da se radi o tehničkim korekcijama u ovom zakonu, neću govoriti o onome što je suština tehničke korekcije, ali ću iskoristiti ovu raspravu da podsjetim na neke stvari. Samo što ste izabrani za ministra, gospodine Pažin, dva dana nakon toga postavila sam vam poslaničko pitanje: Da li ste zadovoljni kvalitetom pet pravosudnih zakona koje smo donijeli u Skupštini dva - tri mjeseca prije vašeg izbora i da li smatrate da su oni u tom tekstu u kojem su usvojeni jednako ili dovoljno kvalitetni da prevaziđemo tu prepreku, proklizava politički direktor DPS-a, to mi se dopada, i da li ste tim tekstovima zakona prepoznali sada kvalitetan mehanizam za poboljšane borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije? Naravno, potpuno svjesna činjenice da niste odgovorni za te tekstove zakona koje je predlagala Vlada u kojoj nijeste bili, usvajala Skupština na kojoj u tom dijelu nijeste mogli imati uticaja, ali u želji da se tada suočimo sa tim da tih pet zakona nemaju kvalitetna rješenja. Da podsjetim na činjenicu da SNP, iako je bio inicijator izmjena u oblasti pravosuđa, kako ustavnih tako i svih ostalih, prvi put nešto u toj oblasti nije glasao zato što nijesmo bili zadovoljni načinom na koji su koncipirana ta zakonska rješenja. Kao što to obično biva kada mi iz Kluba SNP-a upozorimo na neke stvari, dešava se sljedeće.

Prvo se desilo da Zakon o državnom tužilaštvu nije u skladu sa Ustavom, jer je jedna norma direktno suprotstavljena Ustavu i moja koleginica Jasavić je predložila izmjene zakona kako bi popravila tu grešku. Sada imamo predlog Vlade kojim se popravljaju greške, tehnički propust koji je mogao da proizvede jedan zastoj u daljem kvalitetnom organizovanju funkcionisanja pravosuđa do nove godine. U drugom zakonu postavlja se pitanje šta ćemo sa daljom primjenom ostalih zakona sve uočiti u ovim propisima i negdje dilema da li je i ovaj put, kao što to često biva, a danas smo eto zaredom u prilici da prepoznamo kako se nekad zbog potrebe da se na brzinu donesu neka zakonska rješenja da bi se ispoštovale neke obaveze, donesu rješenja koja proizvedu ponekad više štete nego koristi.

Naravno, do kraja priče opomena svima nama i vama kao predlagačima iz Vlade i nama u Skupštini u kojoj glasamo zakone, koji glasamo neke amandmane prema afinitetima, da li nam se sviđa klub poslanika ili poslanik koji ih predlaže ili ne, a ne po sadržini, da počnemo da razmišljamo o tome da ono što se ovdje usvaja proizvodi posljedice po naše građane i da konačno shvatimo da je svako od nas u onom momentu kada glasa ovdje odgovoran i za posljedice koje svojim glasanjem proizvodi u tekstovima zakona kojima se uređuje život naših građana.

Do kraja priče, da ova rasprava ne bi bila potpuno monotona, konstatujemo da treba popraviti jednu tehničku grešku, konstatovali ste i vi da je Odbor za politički sistem prepoznao još jednu tehničku grešku koju je sa dva amandmana uredio a vi u ime Vlade prihvatili tako da je postao sastavni dio zakona, da ne bi bilo loše da u završnoj riječi možda kažete kako se moglo desiti, ako je tačno, a mislim da je prilično precizno bilo objavljeno, da se u jednom primorskom gradu na jednu visoku funkciju u crnogorskom pravosuđu izabere neko ko ima samo pripravničko iskustvo uz obrazloženje koje je po mom mišljenju nesulvislo. Koristim priliku da najavim, pošto to nijesam uradila kroz ova poslanička pitanja, zahtjevom po članu 50 Poslovnika, ili ću tražiti kompletnu dokumentaciju po osnovu koje je izvršen izbor te osobe u tom primorskom gradu, a nakon što mi vi odgovorite odnosno dostavite sve podatke učiniću ih dostupnim javnosti, jer mislim da su prekršeni svi mogući propusti, a ono što je potreba ovog Sistema je da ozbiljne, odgovorne ljude, koji ispunjavaju zakonske uslove i koji imaju odgovarajuće znanje, biramo na odgovorne pravosudne funkcije. Hvala.

PREDSJEDAVALAČICA MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se koleginici Jonici.

Zamolio bih koleginicu Jasavić da uzme riječ. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani gospodine Pažin, poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani građani,

Set zakona iz oblasti pravosuđa je jako važan pa i kada su tehničke primjedbe u pitanju, treba ih pažljivo sagledati. Saglasna sam sa koleginicom Jonicom da su se potkrale neke greške koje moramo u hodu ispraviti, ali najvažnije je da se Sudskom savjetu ne potkradu greške kada bude birao kandidate za sudije i kada se budu sprovodili postupci ocjenjivanja sudija. Ovo iz razloga što sam udio pravosuđa od 90. godine i zaista imam iskustvo u tom dijelu da mogu da kažem da smo se dosta toga nagledali, čak i lošeg, i da sam u tom dijelu veoma zadovoljna što sam učestvovala u ustavnim reformama kao i u donošenju ovih zakona. Oni su mogli biti boljeg sadržaja, ali da je svakako bolji nego što je bio. Ono što jeste važno da odložimo primjenu ovog zakona do 1. januara 2016. godine jeste zato što imamo pitanje važno oko izbora sudija, kako ćemo birati, koga ćemo birati, kao i profesionalnog ocjenjivanja rada sudija ...dosta

složen, ali i objektiviziran. Sudija ima pravo da participira u svom procesu i to ima svoju ologiku i dinamiku koja je meni razumljiva. Čekala sam je već 25 godina, upravo ovakvu jednu dimenziju, i biću veoma zadovoljna što će ljudi imati prilike ako budu i dalje konkurisali da konačno kroz objektivizirane uslove negdje konkurišu.

Ono što želim da kažem za ovo preostalo vrijeme jeste da je Skupština ta koja će uvijek izlaziti u susret racionalnim predlozima koji dolaze iz Sudskog savjeta i ona će pažljivo kontrolisati rad s obzirom na član 11 Ustava Crne Gore i na princip podjele vlasti, rad pravosuđa, i da nikada neće ustuknuti od toga da ono što je preostalo okonča na pravi način i da komentariše jer imamo kompetencija mi koji smo se sa tim bavili da možemo pravosudne sudske odluke komentarisati a to će u krajnjem biti i analiza nekih možda budućih pokoljenja sa stanovišta kako je radio sistem pravosuđa do ovih reformi o kojima sada govorimo.

Ove reforme jesu rezultat naših evropskih integracija i zato možemo zahvaliti svima nama koji smo zaista spremni da se uhvatimo ukoštac sa ozbiljnim izazovima vezano za prilagođavanje evropskim standardima ukoliko budemo imali ... efekte u ovom dijelu.

Mi očekujemo prvenstveno iz Pozitivne Crne Gore ozbiljan rad u pravosuđu sa stanovišta ozbiljne borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou i vi ćete s pravom reći da očekujete da tužilaštvo pokrene te postupke, jer pravosuđe ne može raditi ukoliko tužilaštvo ne pokrene efikasne i djelotvorne tužilačke istrage i ukoliko ne napravi kvalitetne optužnice. Tužilaštvo sada jeste na ozbiljnom ispitu, ali to jeste uvezan proces sa radom Ministarstva unutrašnjih poslova i sa radom Agencije za nacionalnu bezbjednost, jer po našim novim normativnim rješenjima sada Agencija za nacionalnu bezbjednost je dužna da obavještava Ministarstvo unutrašnjih poslova o vrlo važnim devijantnim pojavama koje ukazuju na moguće kriminalne aktivnosti.

Na kraju, želim da iskoristim ovaj minut i po na način što želim da poželim crnogorskim pravosudnim organima, prije svega Sudskom savjetu zaista uspješan rad. Da li će on biti uspješan to ćemo da vidimo, ali ta želja podrazumijeva da se više ne ponavljaju greške kakve su se ponavljale ranije, vezano za suđenje u razumnom roku, na član 6 Evropske konvencije, jer vi veoma dobro znate kao neko ko poznaje tu materiju, jer ja znam da vi to znate, da pravda mora biti efikasna, da se moraju sprovoditi efikasni sudski postupci u jednom razumnom vremenskom roku. To znači da nećemo imati suđenje, recimo, za ubistvo Duška Jovanovića, koje traje već 11 godina. Imali smo pravosnažnu presudu, pa smo imali odluku Ustavnog suda, pa opet imamo vraćanje kompletnog tog procesa, to negdje pokazuje da nijesmo kao država i u istražnom postupku i u krivičnom postupku i u prekrivičnom postupku kvalitetno obavili stvari.

Nadam se da se više neše u crnogorskom pravosuđu ponavljati stvari kakve su zaista zabrinjavajuće pojave, a vezano za dugo trajanje postupka u slučaju ubistva inspektora Ščekića, 10 godina taj postupak traje. Inspektor Ščekić je obavljajući visoku dužnost u Ministarstvu unutrašnjih poslova ubijen 2005.godine, tu još uvijek nemamo stvari dovedene do kraja na pravi način. Posebno što zabrinjava, zabrinjava to da je CD koji je bio sa iskazom zaštićenog svjedoka izgubljen u pravosuđu, imam informaciju ali o tome neću govoriti ovom prilikom, da je tužilaštvo sačuvalo taj dokaz i dobro je da je bar neko sačuvarao dokaz, inače imali bismo osnovnu sumnju da se organizovani kriminal opasno uvukao u pravosuđe. Ne želim da zaista nikom ništa podmećem, ali to jesu zabrinjavajuće pojave i vas pozivam kao odgovornog čovjeka u Ministarstvu pravde da se osvrnete, s obzirom na vaše nadležnosti, na rad u okviru vaših ingerencija na rad pravosuđa. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegici Jonici. Završili smo sve prijavljene diskusije.

Pitam ministra pravde da li želi iskoristiti pravo na završnu riječ? Želi. Izvolite.

ZORAN PAŽIN:

Osjećam potrebu kao svoju dužnost da odgovorim poslanicima koji su mi se obratili. Nešto smo proširili spektar rasprave vezano za Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom savjetu i sudijama, ali to ne govorim kao kritiku, naprotiv uvijek mi je zadovoljstvo da razgovaram sa poslanicima o pitanjima pravnog poretka u Crnoj Gori, posebno kada je u pitanju organizacija sudske vlasti kao jedno pitanje koje je u svakom slučaju od kapitalnog značaja za ukupni društveni napredak u Crnoj Gori.

Upitan sam što mislim o kvalitetu seta zakona o pravosuđu. Rekao bih prije svega da dijelim mišljenje Venecijanske komisije koja se veoma pohvalno izrazila o kvalitetu ovih zakona, a komparativno gledajući, rekao bih da su ovi zakoni usaglašeni sa najvišim evropskim i svjetskim standardima, da su u nekim elementima iznad onoga što su naše evropske obaveze, čak i korak dalje od onoga što je neophodno bilo u ispunjavanju agende evropskih obaveza usaglašavanja sa evropskim pravnim standardima. Svi smo mi individualne ličnosti. Svako od nas radeći neki posao unio bi nešto svoje. Vjerovatno bih i ja da sam radio na samom tekstu ovih zakona, možda unio neki svoj pristup čitavoj ovoj problematici, ali mislim da suma sumarum imamo jedan visokokvalitetni tekst koji može biti pouzdan oslonac za ono što jeste zadatak pravosuđa u narednom periodu, na što ste vi jako dobro, plastično, eksplicitno ukazali.

Zahvaljujem se na podršci za ovaj zakon. Mislim da smo mi u prilici sada da sa visokokvalitetnim tekstom postignemo i visokokvalitetne rezultate i samo je to, zapravo, mjerilo uspjeha. Zakon može biti pravno-tehnički najsavršeniji, ali ukoliko u dodiru sa životom ne da odgovarajuće rezultate onda ćemo biti kao društvo neuspješni i bićemo u prilici da utvrđujemo liniju odgovornosti ko je za to zapravo odgovoran.

Ja se, naravno, nadam da će pravosuđe biti na nivou očekivanih rezultata, jer smo svjesni zapravo da je to mjerilo uspješnosti ukupnih reformi i nema sumnje da je došlo vrijeme da sa apsketa planiranja normativne djelatnosti uđemo u zonu rezultata, i to ne možemo ući kroz neke pripremne faze nego rezultate moramo da imamo vrlo brzo. Ako ih ne budemo imali onda ćemo biti u prilici da zajedno sjednemo i razgovoramo i da vidimo ko je za to odgovoran, jesu li tome doprinijela rješenja koje imamo, koja su, kažem, iznad standarda, koja su bila neohodna, a iz iskustva znam da ako se preambiciozno planira nešto, to u praksi ne mora dati odgovarajuće rezultate. Mislim da se u principu treba kretati u zoni mogućega i u zoni očekivanih rezultata. Hvala vam još jednom na podršci.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru pravde na završnoj riječi. Sa ovim smo završili pretres ova dva predloga zakona.

Po dogovoru, sada bismo prešli na glasanje. Dajem pauzu od pet minuta dok se poslanici iskupe. Hvala vam.

Molimo kolege da budu u sali prilikom i rasprava i glasanja.

-Pauza-

Nastavljamo naš današnji rad.

Glasaćemo prvo o Predlogu zakona o izmjeni Zakona o strancima, uz napomenu da se odlučuje većinom glasova svih poslanika i uz napomenu da je sastavni dio

Predloga zakona jedan amandman poslanika Srđana Milića i Snežane Jonice, predlagača zakona. Imajući to u vidu glasaćemo zakon u cjelini.

Otvaram glasanje.

Zaključujem glasanje. Objavljujem da je glasalo 46 poslanika, za je bilo 45, protiv 1 i uzdržanih nije bilo. Konstatujem da je Skupština usvojila...

Konstatovao sam... ali evo uvažavajući...

Hvala. Još jednom pozivam da glasamo, ovaj put Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Zahvaljujem se. Konstatujem da je glasalo 46 poslanika, za je bilo 45, jedan protiv i nije bilo uzdržanih.

Sada mogu konstatovati da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjeni Zakona o strancima. Hvala vam.

Prelazimo na drugo glasanje o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o sudskom Savjetu i sudijama.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 49 poslanika, za je bilo 49, nije bilo uzdržanih i niko nije bio protiv. Konstatujem da je zakon usvojen u načelu. Upoznajem vas da su sastavni dio zakona dva amandmana Odbora za politiki sistem, pravosuđe i upravu. Imajući to u vidu stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Zaključujem glasanje. Konstatujem da je glasalo 49 poslanika, za je bilo 49, nije bilo protiv i nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama Zakona o sudskom Savjetu i sudijama.

Zahvaljujem se i najavljujem pauzu od pola sata. U 14h nastavljamo poslanička pitanja za potpredsjednika Vlade gospodina Markovića. Hvala vam.

02.06.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kao što smo juče i najavili, vraćamo se na 5.sjednicu, na tačku 12 Predlog zakona o kooperativama, a nakon toga kao što smo takođe najavili raspravljaćemo tačku 13. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu.

Prema evidenciji koju ovdje imamo o Predlogu zakona o kooperativama preostale su još tri diskusije naših poslanika i prvo dajem riječ Žani Filipović, a neka se pripremi poslanik Tuponja.

Izvolite.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi ministre gospodine Konjeviću, poštovani građani i građanke Crne Gore, poštovane kolegice i kolege,

Svaka odgovorna država definiše okvir političkih i institucionalnih promjena kojima će na najbolji način definisati poljoprivredni sektor, razvoj tog sektora i blagostanje stanovništva iz ruralnih područja. Da bi ovu svoju ulogu država na adekvatan način ispunila ona mora da jednom stabilnom, dugoročnom i efikasnom politikom reaguje na aktuelne izazove.

U Crnoj Gori tokom posljednjih godina usvojen je veliki broj zakona kada je u pitanju poljoprivredni sektor i poljoprivrednici i ruralna sredina, kao što je bio Zakon o poljoprivrednom i ruralnom razvoju iz 2009. godine, pa onda izmjene i dopune toga

zakona koji smo imali 2014. godine, Nacionalni program ruralnog razvoja iz novembra 2008. itd.

Što se tiče sektora poljoprivrede, on ima veoma važnu ulogu u ekonomiji Crne Gore. To je djelatnost koja svojom privrednom ekološkom i sociološkom ulogom pridonosi održivom razvoju. Prema zvaničnoj statistici, ili onoj koju sam ja uspjela da pronađem, oko 49 hiljada domaćinstava u Crnoj Gori bavi se poljoprivredom. Od toga jedan broj i jedan dio se poljoprivredom bavi iz hobija dok sve veći broj poljoprivrednika poljoprivredu posmatra kao biznis.

U Crnoj Gori se obrađuje tek 1/3 poljoprivrednog zemljišta, što je najmanje u Evropi, upoređenja radi, u Evropskoj uniji velika većina svih poljoprivrednih gazdinstava 97% mogu se okarakterisati kao porodična poljoprivredna gazdinstva koja pokrivaju oko 69% poljoprivrednog zemljišta s prosječnom površinom oko 10 hektara.

Poljoprivreda i ruralni razvoj zauzimaju centralno mjesto među zajedničkim politikama država članica Evropske unije. Zašto je zajednička poljoprivredna politika izuzetno važna? Zato što se mora naravno osigurati proizvodnja za više od 500 miliona potrošača u Evropskoj uniji, zdravstveno ispravnom i sigurnom hranom. Poljoprivreda predstavlja najznačajniji izvor prihoda posebno stanovništva na sjeveru, u planinskom regionu čije su mogućnosti ograničene kada je upitanju ostvarivanje alternativnih prihoda. Shvatila sam iz diskusija prošle sedmice da je Zakon o kooperativama iniciran kao sastavni dio reforme zakonodavstva u oblasti agrara sa ciljem daljeg unapređenja razvoja crnogorske poljoprivrede, a posebno proizvodnje hrane. Udruživanje, svi dobro znamo, je praiskonska potreba, naročito kada je riječ o poljoprivredi. I takođe sam pronašla jedan podatak da je osnivanje kooperativa počelo na Zapadu još 1800. godine. Udruživanje je jedan od važnih faktora naravno u pospješivanju konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje ne samo na crnogorskom tržištu već, i na evropskom, tako da sam mišljenja da država svojim mjerama i naravno predlogom ovog zakona može mnogo uraditi na tom planu.

Period poslije Drugog svjetskog rata obilježile su zadruge, o tome ste Vi pričali prošle sedmice, ali kooperative se smatraju boljim vidom udruživanja i svrsishodniji su za proizvođača u odnosu na zadrugu.

Što se tiče, ja sam to ovako shvatila, ako poljoprivrednik ima sigurnu prodaju za dio proizvoda ostatak za koji nema tržište daje kooperativi koja funkcioniše po principu neke vrste akcionarskog društva koje sklapa ugovore sa kooperantima prije nego što počne proizvodnja. Time se kooperantima garantuje kojom količinom će da raspolažu na osnovu čega se planira izvoz, a poljoprivrednicima na drugoj strani garantuje se otkup. Kooperative su za razliku od zadrugarstva dobrovoljne organizacije i otvorene za sva zainteresovana lica koja mogu da koriste njene usluge. Veliki broj kolega, vidim da imamo tri amandmana potpuno po istom pitanju koja su prošle nedjelje, vrlo slična. Neko od kolega smatra da mogu tri kooperanta, neko pet, Vi ste u zakonu stavili sedam, eto čisto pitam, da li ćete prihvatiti ove amandmane? Ako ih prihvatate, u redu. Mi ćemo podržati iz Demokratske partije socijalista ovaj Predlog zakona o kooperativama, vjerujem da će ovaj zakon zaživjeti u praksi na pravi način i na dobrobit naravno poljoprivrednika kao i svih građana Crne Gore. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice Filipović.

Naravno, sa nama su doktor Petar Ivanović, ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja i magistar Darko Konjević, generalni direktor Direktorata za ruralni razvoj.

Možete sad ogovoriti, a možete i u završnoj riječi, kako god želite.

Izvolite.

Naravno, naravno, imate pravo na završnu riječ, izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Koristim priliku uvijek da ponešto podijelim sa uvaženim članovima Parlamenta, ali isto tako i sa poljoprivrednim proizvođačima, jer sam uvjeren da jedan dio njih i pažljivo prati ono što je od njihovog interesa.

Hvala Vam na diskusiji i jedan dio ću ostaviti za završnu riječ, kako ste i sami sugerisali radi korektnosti naše komunikacije, ali ste postavili jedno pitanje koje mislim da je jako bitno.

Mi smo predložili minimalni broj osnivača, sedam, imajući u vidu trenutno važeći zakon koji se vremenski odnosi još na onaj period od 1996. Dakle, evo praktično 20 godina se ista pravila primjenjuju i cijenili smo da je to broj koji je dobar na osnovu istraživanja koje smo sproveli. Takođe, u raspravi koju smo imali javno smo saopštili da nema nikakvih problema ukoliko postoji valjana argumentacija i ubjeđenje koje imaju poslanici da se broj osnivača smanji, da smo mi zainteresovani ne samo da udovoljimo želji poslanika kroz amandmane, nego ako je argumentacija takva da je to bolje rješenje nemamo nikakav problem sa tim rješenjem, nama je važno da kooperative zažive. I jedino što mi očekujemo onda od poslanika jeste da, naročito od onih koji su predložili amandmane, da se što je moguće više uključe u promovisanje Zakona o kooperativama i širenje ideje kooperativa među poljoprivrednim proizvođačima.

Dakle, ja na taj način doživljam jednu otvorenu saradnju u Parlamentu, nikakvih problema nama da se smanji broj osnivača, ali ujedno molim sve poslanike Parlamenta Crne Gore da osnovnu ideju ovog zakona promovišu dalje, a ne da nakon toga opet krene do neke politizacije i da ispadne da jedna dobra pružena ruka saradnje od strane Ministarstva poljoprivrede bude još jednom zloupotrijebljena, eto zbog toga sam se javio. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Tuponja ima riječ.

Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi ministre Ivanoviću, gospodine Konjeviću, kolegkinice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Predlog zakona o kooperativama je još uvijek na dnevnom redu i podijelio bih svoje razmišljanje vezano za ovaj zakon sa vama. Pa u osnovi, gospodine Ivanoviću, ja Vama zamjeram što ste predložili ovaj zakon. Vi ste otprilike u situaciji da ste to morali da uradite. Vjerovatno bi i svaki drugi ministar na Vašem mjestu bio prisiljen da to uradi, jer se radi o izvjesnom usklađivanju koje je bilo neophodno i vezano za evropske integracije.

Ono što je meni u Vašem obrazloženju indikativno je da Vi kažete dace ovaj zakon doprinijeti razvoju ruralnih područja jer daje dobar osnov za udruživanje porodičnog gazdinstva i malih proizvođača, povećanje obima proizvodnje, povećanje dohotka na poljoprivredno gazdinstvo, organizovanje i stupanje na tržištu štiti zajedničke interese itd. Malo po mom sudu pretenciozno jer mislim da je i dosadašnji Zakon o zadrugama isto sve ovo omogućavao i ove izmjene ovoga zakona više tumačim kao kozmetičke nego suštinske.

Kako i nema suštinskih izmjena mislim da je možda bilo, čak i lakše, da ste amandmanski djelovali na onaj prethodni zakon pa uvijek tamo gdje je pisalo do sada

zadruga, da ubacimo riječ ,kooperativa, umjesto tih zadruga jer ovaj zakon po mom sudu ne utiče na suštinu. A suština jeste da smo mi prošle godine uvezli bliz 400 miliona, uvezli hrane u vrijednosti blizu 400 miliona eura, a kako znam da i Vi volite brojke to gospodine ministre iznosi po glavi stanovnika, po danu blizu dva eura, 1,75 eura svakog dana po svakom stanovniku Crne Gore se uveze hrane. Mi praktično na taj način dolazimo do zaključka da se kompletna hrana za građane Crne Gore uvozi.

Ono što bih htio od Vas danas da čujem, ne samo ja nego vjerujem da je to interesantno za cijelu javnost, jeste odredbe ovog zakona u članu 52 jer tu postoje izvjesne bojazni pa imate priliku da to pojasnite i umirite one zainteresovane strane. A u članu 52 se govori o imovini kooperative, to jest postavlja se pitanje, što je sa imovinom zadruga koje će sad nakon usvajanja ovog zakona koje je prilično izvjesno, što će biti sa imovinom zadruga? Što će biti sa ugovorima ili tekućim poslovima zadruga koje prerastaju ili mijenjaju organizacioni oblik i postaju kooperative. Takođe, u članu 60 i 61 gdje se radi o udruženjima, savezima, asocijacijam itd, koje ostvaruju kooperative. Takođe, šta se dešava sa istim tim oblicima udruživanja koje imaju današnje zadruge, da li onda one po automatizmu ostaju u tim savezima, udruženjima i na koji način je regulisana ta oblast, jer to jednostavno da kažem komplikuje stvar. Ako postoji neka zadruga na današnji dan mijenjanjem te forme, stupanjem na snagu novog zakona, takve su njihove pravne posljedice u odnosu na prošlo i buduće vrijeme. Ako su bili već u nekom udruženju, nekom regionalnom, međunarodnom, da li vi iz Ministarstva omogućavate njima da po nekom automatizmu te zadruge prerastu, postanu, nastave svoje članstvo u tim asocijacijama i jednostavno da im komplikujete život, da im olakšate taj proces. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Tuponja.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala Vam.

Poštovani poslaniče Tuponja,

Slijedeći isti princip da ostavim nešto i za završnu riječ, a u nadi da direktno odgovorim na Vaša postavljena pitanja krenuću od toga da trenutno u Crnoj Gori imamo 71 zadrugu, koje sve zajedno zapošljavaju negdje oko 40 ljudi i ja mislim da ovaj zakon zaista prdstavlja u jednom dijelu i suštinske izmjene i te suštinske izmjene su nastavak politike Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja da se zavodi red. Zavodaenje reda sigurno neće pogoditi nikoga ko radi i nijedna poljoprivredna zadruga u ovom momentu koja radi neće imati problem primjenom ovog zakona ni kada je u pitanju imovina, ni kada su u pitanju tekući poslovi. Kada je u pitanju imovina imate član 67 koji se zove nastavak korišćenja imovine, pa vas molim da proučite i taj član i tim članom je regulisano kako i na koji način će imovina koja je nesporna, koja sada pripada zadrugama nastaviti da se koristi kao imovina kooperativa. Ono što može biti problem jeste ukoliko imamo slučajeve gdje postoji sporna imovina, a složićete se kao poslanik da je to ipak problem koji mora da se razriješi. Dakle, još jednom ponavljam, sve zadruge koje rade nemaju nikakav problem u implementaciji ovog zakona.

Što se tiče drugog pitanja koje se odnosi na udruživanje suštinske izmjene ovog zakona jeste da daje mnogo veću slobodu udruživanju. Mi ne želimo da normiramo način udruživanja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Želite li da ogovorite?
Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Evo, samo kratko, jer zapravo nijesam dobio, mislim da nijesam dobio kvalitetan odgovor u smislu da li se članstvo u nekoj asocijaciji automatski produžava ili će ono biti ili se mora cijeli taj postupak, meni je jasno da Vi kažete, imaju pravo. Naravno, da imaju pravo ali da li im se omogućava prohodnost da budu da nastave to svoje članstvo u toj asocijaciji ili se mora cijeli postupak ponoviti? To pojednostavljenje toga bi značilo zadrugarima, takođe i pojednostavljenje imovinsko pravnih odnosa koje su imali do sad da imaju i dalje. Naravno, da omogućavate ovim zakonom da to bude prohodno samo je pitanje koliko je to komplikovano. To je, a suština i dalje naravno ostaje da mi užasno puno para trošimo na uvoz hrane i da mi, ali to uopšte ajde da kažem nije tema ovog zakona ali je osnovna tema vašeg Ministarstva da se uvoz hrane od 400 miliona eura na godišnjem nivou ili 1,75 eura po glavi stanovnika po danu, mora drastično smanjiti ako mislimo da budemo zemlja koja kao osnovnu svoju, jednu od osnovnih svojih privrednih djelatnosti ima poljoprivredu.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

PETAR IVANOVIĆ:

Naravno, držaću se pravila i ostaviću za završnu riječ jedan dio komentara jer ne mogu u kratkom roku odgovoriti na pitanje izvoza. Rado ću Vam odgovoriti na taj dio pitanja u okviru završne riječi, ali radi poljoprivrednih proizvođača. Još jednom, nikakvih problema nemaju sadašnje zadruge koje su aktivne, koje rade, koje imaju imovinu, koje imaju ugovore da nastave da rade po novom Zakonu o kooperativama. Dodatno, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja izražava spremnost da svima koji rade pomogne da taj proces bude što je moguće bezbolniji i ne očekujemo to nikakve probleme. Ko može da ima problem oko primjene novog Zakona o kooperativama? Oni koji ne rade, a bi da raspolažu sa imovinom koja uz to još i nije njihova. Sigurana sam da ćemo se nas dvojica složiti da tu nema nikakvih pravnih mogućnosti da dalje nastavimo da to bude tako, posebno što ste i sami izrazili zabrinutost oko velikog uvoza, pa kako ćemo smanjiti uvoz ukoliko poljoprivredne komplekse ne učinimo dostupnim onima koji hoće da rade.

I drugo, postavili ste pitanje udruživanja. Još jednom ponavljam, udruživanje je potpuno slobodno, svako članstvo nastavlja i dalje da bude članstvo onako kako je bilo sa izmjenom naziva, a taj naziv je pitanje samih osnivača kooperative, a ne Ministarstva poljoprivrede ili nekog drugog.

I treće, ono što nijesam uspio da odgovoriti zbog kratkog vremena u ovom prvom dijelu. Sa smanjenim brojem ovako kako smo razumio sam, napravili jednu vrstu konsekvusa ovdje u Parlamentu, dvije prosječne porodice u Crnoj Gori mogu osnovati kooperativu. Ja mislim da je to veliko olakšanja i da je to suštinska promjena i da je to još jedna pružena ruka poljoprivrednim proizvođačima, a oko uvoza ako mogu da iskoristim ovih preostalih 15 minuta pa ću nastaviti dalje u završnoj riječi.

Podsjećam vas, a imate te podatke jer smo ih dostavljali članovima Parlamenta, da samo u četiri mjeseca, jun, jul, avgust i decembar koji se vezuje za turističku sezonu se ostvari gotovo 50% kompletnog uvoza, eto lijepo prilike da povežemo kooperative i rast proizvodnje poljoprivrede.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Imamo još jednog diskutanta, poslanik Obradović.

Izvolite i time završavamo diskusije.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Hvala, uvaženi gospodine Mustafiću.

Uvaženi gospodine ministre Ivanoviću, poštovani gospodine Konjeviću, poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore.

Znamo da u Crnoj Gori 50, 69% stanovništva se bavi poljoprivrednom proizvodnjom, da je veliki dio površine naše države je pod ruralnim područjem, da poljoprivredni proizvođači ne mogu da se izbore na tržištu da nađu dakle, svoje mjesto pod suncem ukoliko se ne udruže, ukoliko ne udruže svoja sredstva, snagu, radnu snagu, stoku, mehanizaciju, mašine itd, kad mogu da budu jedino konkurentni inostaranim firmamama poljoprivrednim proizvođačima itd. Iz tog razloga veoma je važno da se oni udružuju i da prate kooperative, i kooperativa upravo jeste to pravno lice u koje se udružuju pravna lica ili fizička lica radi ostvarivanja zajedničkih društvenih, ekonomskih i drugih interesa. Za razliku od nekadašnjih poljoprivrednih zadruga koje su bile prinudnog karaktera 50-tih godina prošlog vijeka i koje zbog toga nijesu imale svijetlu budućnost. Ove kooperative su naravno na dobrovoljnoj osnovi u interesu samih kooperanata i zato vjerujem da će oni imati jednu veliku perspektivu. Naravno, postavlja se to pitanje, ranije je bilo 10 osnivača, da li je dovoljno da bude manji broj od tih sedam koliko je sada predloženo u zakonu. Određeni poslanici su dakle, kao što je gospođa Filipović istakla podnijeli amandman među kojima ja i koleginica Maida Bešlić, Šefkija Murić i drugi, da smatramo da je tri kooperanta dovoljno obzirom da najmanje, obzirom da imamo tako razučena područja na sjeveru da ne mogu drugačije da osnuju kooperativu, ukoliko ne bude taj manji broj. Evo, ja sam siguran, i vi ste to istakli, da će biti nekih od tih brojeva 3 i 5 i tako dalje, uglavnom neophodno je da bude neparan kao u samoj strukturi istih. Kooperative ne mogu da budu, recimo, tipa studentskog, zdravstvenog i tako dalje, ali mogu biti ratarskog, voćarskog, povrtarskog, vinogradarskog, ribarskog, kooprative u oblasti domaće radinosti turizma i tako dalje i zaista je funicionisanje u kooprativama određeno da oni imaju određene organe, kako bi mogli da funkcionišu. Da bi mogli da se osnuju moraju kooperatnti da unesu određena sredstva i ta sredstva su novčana u novčanom ulogu u iznosu od 500 najmanje eura, a mogu pored tih novčanih sredstava da to bude materijalna dobra i određena imovinska prava.

Što se tiče samih organa mora se prvo zakazati Skupština, dakle imamo Skupštinu, imamo Upravni organ, Organ upravljanja, imamo organ rukovođenja, to jest direktor i Nadzorni odbor kao neko ko vrši nadzor nad rad istog. Kooperacija ima svoju Skupštinu koja donosi odgovarajuća akta, bira izvršni nadzorni organ i tako dalje i donosi taj osnivački akt kojim je propisan način rada kooperative, Upravni odbor vodi tu poslovnu politiku kooperative. Sastoji se od najmanje tri člana. Nadzorni odbor takođe, sastoji se od najmanje tri člana i on vrši nadzor nad finansijskim poslovanjem Upravnog odbora, naravno taj koji zastupa, odnosno predstavlja kooperativu.

Što se tiče same kooperative, one na tim dobrovoljnim osnovama na jednim demokratskim osnovama, ravnopravnom principu može prestati samim isključenjen nekoga ukoliko taj ne plaća odgovarajuću članarinu koja se plaća na godišnjem nivou, ukoliko ne ispunjava druge odgovarajuće obaveze, ukoliko sam dobrovoljno istupi, prestaje smrću i tako dalje. Predviđeno je zaista na kvalitetan način ovim predlogom

zakona i samo formiranje kooperativa, njihovo funkcionisanje, eventualno izlazak iz istih. Ono što karakteriše kooperative, to jedna demokratičnost, jedna dobrovoljnost za iste i ponovo ističem da je cilj istih na toj ravnopravnoj osnovi da imaju bolji plasman, bolju proizvodnju, bolji promet, bolju organizaciju. Ne mogu se, recimo oni organizovati za otkup i prodaju maline ili recimo pečurke i tako dalje, lako kvarljive robe poljoprivrednog proizvoda, ukoliko se ne udruže u kooperaciju, ukoliko nemaju veću količinu iste robe i tako dalje, vrši se edukacija u samim kooperacijama i zaista podržavam predlog ovog zakona. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, poslaniče Obradoviću. Ovo je bila posljednja diskusija. Evo prilike za završnu riječ, ministre, naravno bez pominjanja poslanika. Imate pet minuta i malo više, ako bude potrebno, nije problem. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Poštovani poslanici, naravno poštovani građani Crne Gore,

Ja želim da izrazim svoje zadovoljstvo kvalitetom diskusije koje smo mi imali u Parlamentu, povodom Zakona o kooperativama. Mislim da nije neuobičajeno da postoje razlike u promišljanju, ali nijesam primijetio da, ako preskočimo onaj uobičajeni arsenal spočitavanja, stvari koje nemaju nikakve veze sa ovim zakonom, da postoje suštinske razlike kada je riječ o Zakonu o kooperativama, između bilo koje političke stranke koja je član Parlamenta. I zbog toga vam se zahvaljujem.

Prepoznao sam takođe i želju svakog pojedinačnog diskutanta da se pomogne poljoprivrednim proizvođačima, ne samo u lakšoj implementaciji ovog zakona, nego i u širenju jedne dobre ideje koja se prepoznaje od vaše strane u predloženom Zakonu o kooperativama.

Ipak bih izdvojio jednu diskusiju, to je diskusija gospođe Žane Filipović, iz razloga što mislim da je svojom diskusijom pronikla u dvije suštinske stvari. Prva se odnosi na dugoročno rješenje. Dakle, vi ste mogli primijetiti da prethodno na snazi gotovo dvije decenije i sa ovim predlogom mi smo zaista htjeli da gledamo malo duže unaprijed, da stvorimo dovoljno slobodni pravni okvir da ljudi mogu slobodno da se udružuju da prepoznaju svoje interese i da idu u pravcu prepoznatih interesa i slobode udruživanja i kreiranja rada, stvaranja nove vrijednosti, jer još jednom bez rada džaba nam je priča o bilo čemu. I ovaj zakon po našem mišljenju i dubokom uvjerenju stvara uslove svima koji žele da rade, da rade.

Druga stvar, koju ste vi takođe uočili jeste pitanje otkupa. Kako je u ovom momentu pitanje otkupa dominantno predstavljeno, što zahvaljujući medijima, što zahvaljujući pogrešnom interpretiranju uloge države u čitavom sistemu. Dakle, poljoprivredni proizvođači su tu da proizvedu, a država je tu da otkupi poljoprivredne proizvode, ali tako sistem ne funkcioniše. Upravo iz tog razloga smo ponudili rješenje da kooperative objedine poljoprivredne proizvođače. Mi znamo jako dobro da vrijedni poljoprivredni proizvođači ne mogu i da se bave proizvodnjom i prodajom, da je to jako teško, upravo iz tih razloga ovo udruživanje je u osnovi zamišljeno tako da se otvori prostor za nekoga ko će zastupati zajedničke interese poljoprivrednih proizvođača da se bavi organizovanim otkupom i prodajom. Paralelno sa tim obezbijedena su finansijska sredstva koja će ići ka finansiranju upravo takvih projekata koji će jednim svojim dijelom rješavati pitanje otkupa, alit o pripada privatnom biznisu, a ne državi. Zbog toga mislim da ste pronikli u samu suštinu pitanja.

Kada je u pitanju uvoz, želim još jednom da istaknem da ukoliko je taj uvoz toliko dobra prilika za biznis, prosto je nevjerovatno zbog čega mi nemamo toliko puno

zainteresovanih investitora da ulažu u poljoprivredu i da iskoriste tu fenomenalnu priliku koja postoji kada mi uvozimo toliko puno poljoprivrednih proizvoda i da to zamijene sa domaćom proizvodnjom. Ali, ono što naši statističari još uvijek ne evidentiraju, to je domaća proizvodnja koja se prodaje ovdje u Crnoj Gori, kroz takozvani tihi izvoz kroz turizam i ja sam siguran da bi se mnogi iznenadili kada bi vidjeli tu cifru. Tačno je da je statistički evidentiran uvoz, ali nije evidentiran tihi izvoz i mnogo toga je daleko više izbalansirano u ekonomskom sistemu Crne Gore, nego što se to da na prvu loptu zaključiti iz statističkih podataka.

Ono što ne želim da komentarišem to su pojedine napomene koje su se odnosile na to da će zakon zbuniti poljoprivredne proizvođače, da je pitanje pomodarstva. Pojedini poslanici su čak govorili i o elementima korupcija, ja ih zaista ne prepoznajem u ovom zakonu i bilo bi lijepo i koristno za rad budućih diskusija kada ne bi tako sponge davali komentare nego ih i potkrijepili valjanim dokazima. Takođe, mislim da je važno da Ministarstvo poljoprivrede ima već oformljeni tim ljudi koji će pružiti mogućnost svim zainteresovanima da formiraju nove ili da preregistruju postojeće kooperative i da lagano uđu u novi sistem i ono što je u esenciji svega jesu troškovi. Mi u Crnoj Gori moramo dalje zajednički raditi na smanjivanju troškova proizvodnje. Jedino tako možemo učiniti naše poljoprivredne proizvode konkurentnim i ne treba samo da gledamo uvoz, nego da gledamo i izvoz.

Želim da vas obavijestim da smo ni sam ne znam kako dobili pismo podrške, vjerovatno da se preko socijalnih mreža pročulo da je ovaj zakon u Parlamentu i ničim izazvani dobili smo jedno veoma interesantno pismo podrške gdje ova izuzeto moćna kooperativa daje podršku i Parlamentu i Ministarstvu na predloženom zakonu, imajući u vidu broj ljudi koji okupljaju u okviru svoje mreže i to je prilika da crnogorski poljoprivredni proizvođači uđu u jedan veći sistem.

Ja vam zahvaljujem na kooperativnosti. Nadam se da naša zajednička kooperativnost po pitanju ovog predmetnog zakona će stvoriti uslove da poljoprivredni proizvođači u Crnoj Gori prihvate Zakon o kooperativama i da svi zajedno damo svoj doprinos, kako sam to već kazao da popularišemo ovu dobru ideju. Ne može odjednom, ali siguran sam u nekoliko koraka da ćemo doći do vrlo jasnih ekonomskih efekata primjene ovog zakona. Još jednom zahvaljujem svima.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, ministre. Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o kooperativama, dakle pretres, a naravno izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku, tačku broj trinaest - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu.

Predstavnici Vlade su isti kao u prethodnoj tački Petar Ivanović, ministar poljoprivrede i naravno, Branislava Božović je direktorka Agencije za duvan.

Izvjestioci odbora su Neven Gošović, Zakonodavnog odbora i profesor doktor Jelisava Kalezić, Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade, ministra Ivanovića, da li želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

U cilju racionalizacije vremena i ostavljanja više prostora za pitanja i za diskusiju, a imajući u vidu da smo manje više među svim prisutnim poslanicima ovdje danas u sali, već obavili jedan krug razgovora na Zakonodavnom odboru i na Matičnom odboru i ja bih, ako se slažete preskočio samo uvodnu riječ i prešao odmah na diskusiju, uz napomenu da, ukoliko ima zaista dodatnih pitanja mimo onoga što smo već odgovarali

na dva pomenuta odbora biće nam zadovoljstvo da oko tih novih postavljenih pitanja i otvorimo polemiku. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Znači, vi faktički ste racionalizovali uvodnu riječ i prelazimo na diskusije.

U ime Kluba Demokratske partije socijalista Luidž Ljubo Škrelja, a neka se pripremi poslanik Labudović, u ime Kluba DF-a.

Izvolite, kolega Škrelja.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA:

Dame i gospodo poslanici, uvažene građanke i građani, cijenjeni ministri sa saradnicima, uvažena gospođa Božović,

Zadovoljstvo nam je da vas vidim u Parlamentu i želim vam ugodan boravak ovdje među nama.

Pretpostavljam sam, gospodine Mustafiću, da će da preuzme da rukovodi sjednicom uvaženi profesor Radulović, jer uvijek kada ja diskutujem nalazi se profesor Radulović, što mene čini izuzetno zadovoljstvo i srećnim.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ima jedna tajna ljubav, bješe stara pjesma, ali kroz istoriju Crne Gore. Ajde jedno pitanje. Kako se duvan zvao u naša doba? Kotroban. Izvolite.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA:

Duvan je biljka koju su milenijuma uzgajali autohtoni narodi Kariba i Amerike. Koristili su je kao pesticid, lijek za spaljivanje tinktura, obloga i naravno za pušenje. Do prije 100 godina duvan se smatrao lijekom. No, nakon Drugog svjetskog rata pušenje i duvan postaju optuženi za uzrokovanje najgorih terminalnih bolesti na planeti od kancerogenih oboljenja svih dijelova respiratornog trakta do moždanih udara kardiovaskularnih oboljenja i time slično. Američki domoroci su uglavnom koristili i pravi duvan. Rustičnu podvrstu duvana koja je bila svijeta biljka i koja se koristila za brojne religijske retuare. Od posvećivanja žetve, lova i ribolova do slavlja, te rođeni, tugovanja za umiranje i naravno kao sredstvo meditacije, divinacije i mjerenja zaraćenih strana zbog čije simbolike nastala kovanica "Lula mira".

Indijanci su koristili duvan i kao pestidit i sencit, te za liječenje upale pluća, bronhija. Dobro ste čuli Indijanci su samonikli duvan koristili kao lijek. Španjolski osvajači su duvan prenijeli u Evropu, a Englezi su svoje podvrste duvana donijeli iz Sjeverne Amerike, to je područja Primarne Kolonije koja je naziv dobila po djevičanskoj kraljici Elizabeti prvoj Tudor. Nekadašnja Kolonija Veldina je postala poznata po imenom duvana zlatne boje, a od nekadašnje Veldina Tobako Kompaniji su nestali ne samo najveće duvanske kompanije na svijetu, već i bankarske.

Duvan ima preko 60 različitih podvrsta, no najviše se uzgaja virdžinija.

Duvan se danas uglavnom proizvodi u Sjedinjenim Američkim Državama, Brazilu, Turskoj, zemljama bivše SFRJ, Kubi i Njemačkoj. Industrijska masovna proizvodnja duvana je stvorila brojne vrste cigareta i tržište koje ih broji po konzervativnim kalkulacijama oko 30% sveukupne svjetske populacije starije od 18 godina. Od šezdesetih godina XX vijeka, duvan je sve češće i sveagresivnije proglašavan glavnim uzročnikom raka pluća, bronhija, grla, nosa, te se s pušenjem duvana počelo smatrati uzročnikom stvaranja kardiovaskularnih poremećaja i bolesti uključujući stvaranje tromba, srčanog udara i zastoja, a ritmije te je optužen i nastajanje moždanog udara.

Znanost, odnosno nauka je pronašla preko 500 opasnih hemikalija u duvanu i naravno rastrubila kako nikotin stvara ovisnost. Duvan se seje u hladnim ramovima i žarištima da se spreči napada insekata, a zatim se presađuje u polja. Duvan je jednogodišnja biljka koja se bere mehanički ili ručno. Nakon bere duvan se skladišti za sušenje bilo vješanjem, grupisanjem ili stavljanjem na velike gomile sa cevastim otvorima, kako bi toplota mogla da izađe iz centra, profesora. Sušenje omogućava sporu oksidaciju i degradaciju karotenoida. Ovo omogućava duvanu da dobije odlike koje se obično pripisule glatkoći dima. Nakon toga, duvan se pakuje u zavisnost od vida upotrebe u šta spada pušenje, žvakanje ušmrkivanje i tako dalje. Većina cigareta koristi dimom, sušen duvan koji daje blaži, lakši udišujući dim. Koristeći je lakše udišući dim sušenog duvana niskog koeficijenta kisjelosti je glavni razlog zašto pušenje izaziva rak pluća i druge bolesti povezani sa udisajnim dimom.

Prema svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, duvan je ubjedljivo najčešći uzrok smrti u svijetu koji se može spriječiti. U izvještaju 2008.godine je SSO je procijenila da duvan prouzrokuje 5,4 miliona smrti godišnje. Duvan najčešće izaziva bolesti koje pogađaju srce, jetru i pluća, pušenje glavni faktor rizika za srčane udare. To sam rekao.

Znači najstarija istorija duvana počinje u Sjevernoj Americi. Prikazuje sveštenike kako puše, što je bio dio obreda u slavu Sunca. Riječ tobako domoroci su upotrebljavali za cijev ili lulu koja im je služila za pušenje. Nakon što je otkrila Amerika 1492.godine postaje najrasprostranjenija nejestiva uzgajana biljka. Godine 1518. duvan je donesen u Evropu u Portugaliju prvi put. Godine 1550. uzgoji se šire na Južnu Ameriku, godine 1570. počinje uzgoj u Africi, godine 1006.godine duvan se uzgaja u Kinu, Japan i u Indoneziji, gospodine Labudoviću. Sultan Sulejman drugi. 1687.godine uvodi prve poreze na duvan. Godine 1827. Žan Nikotu u duvanu alkaloid koji je po njemu dobio naziv nikotin, a u međunarodnu upotrebu nalazi naziv Nikotijana Tabaka. I ukoliko definitivni kraj, dvije izreke koje su se mene sviđele u vezi duvana. Čuveni Beli Halmas je rekao: "Jelo je tjelesni čin, pijem je duđevni, a pušenje duhovni čin, uvijek treba započeti sa jelom, a završiti sa dimom". Kraj citata.

Dok Ivo Andrije je rekao: "Tada je uvidio kakva je vatrica ta stalna vatrica pred vidom i taj modrikasti dim koji golica oči i grlo, omogućuje čovjeku da pusti suzu bez plača, da udahne duboko i izdahne vazduh, a da se to ne zove uzdah. Taj dim, uvijek isti, ali uvijek drugačiji odvrtao mu je misao i od onog čega se bojao i u izuzetno srećnim časovima odvodio ga u potpunu izgubljenost i zaborava, hranio ga je kao hljeb i tješio kao drug, noću je sanjao da puši, kao što drugi sanjaju susret sa onima koje voli". Kotroban se zvao zbog toga što se švercovao. Hvala na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Škrelja. A đe Crnogorci nikada nijesu švercorali, Crnogorci nikada nijesu odili na bijele torove, ne mi smo bili mnogo u istoriji.

Kolega Škrelja, sebe sam prepoznao u tim riječima. Pušio sam tri kutije cigara. Zaspijeva sam sa cigarom, a budio se cigarom i jedva sam ga ostavio. Snijeva sam mjesec dana auto-put da idem s lijeve i desne strane niđe trafike za cigare i jedva sam ga ostavio. E, po tome ko puši je pametniji. Ja sam nekada pušio tri kutije. Vi ćete lako izvući zaključke. Kad sam bio pametniji? Idemo dalje. Priča o duvanu, ako ima ide utemeljenja ima je u Crnoj Gori. I na sjeveru se koristio, ne znam koliko se sadio.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

I pravo da vam kažem, ne znam šta reći, a ne zaplakati. I to ne od plavičastoga dima već od ljepote i sveobuhvatnosti izlaganja koje smo prethodno imali, tako da mi dođe da priložim diskusiju. Da ne kvarim utisak i da ne kvarim doprinos koji je poimanju duvana i u proizvodnom i u sociološkom i psihološkom i svakom drugom smislu kolega Škrelja dao malo prije. Ali, gospodine ministre, da se vratimo mi ovome od čega se živi, ovo što se puši. Ne bih vjerujte mi na kraj pameti mi nije bilo da se javim po ovom pitanju, tim prije, što mi ,gospodine potpredsjedniče, na sjeveru pušimo, al' ga ne sadimo. I ovo što tek sad vi radite kroz ovaj doprinos razvoju sjevera u Mojkovcu i tako dalje, to je pokušaj da nas natjerate i da se i time bavite.

Gospodine ministre,

Dakle, mi u ovom trenutku u skupštinskoj proceduri imamo dva potpuno oprečna zakona. Jedan je Zakon o duvanu čija rješenja koja trenutno nudite treba da omogući i da olakša njegovu proizvodnju u promet i tako dalje i imamo Zakon o zabrani korišćenja duvanskih proizvoda. Ne možemo u jednu ruku sijeno, a u drugu vatru, pa po potrebi. Ono što mene kao nekoga ko je zakleti antipušač interes u ovom zakonu jeste ova olakšavajuća okolnost koju ste proizvođačima duvana učinili time što ne moraju da imaju svoju laboratoriju.

Gospodine ministre,

Javna je tajna da proizvođači duvana, pri čemu mislim na one svetske poznate proizvođače duvana, taj proizvod svakodnevno obogaćuju sa preko 60 aditiva, čija funkcija nije da poboljšaju njegove zdravstvene komponente i smanje štetne rizike, već na protiv svaki od njih je uperen na to da izazove veću zavisnost kod korisnika duvanskih proizvoda. O tome u ovom zakonu, a Bogami ni u onom koji zabranjuje njegovu upotrebu nema ni riječi.

Gospodine ministre,

31.maja je bio Svjetski dan bez duvanskog dima. Tog dana je saopšteno da u Crnoj Gori do 15 godina uzrasta gotovo 10% te populacije se susrelo ili već masovno koristi duvan i duvanske proizvode. I dok vi u jednoj ruci držite rješenja koja pomažu njegov promet, proizvodnju i tako dalje u drugoj navodno držite rješenja koja bi trebalo da smanje njegovu upotrebu. Ono što predstavlja najveći rizik, a to je ponašanje adolescenata, jer se 96% pušača na to opredjeljuje u doba do petnaeste godine života, mali je broj onih koji su kasnije počeli da puše, u to i o tome ni riječi, gospodine ministre. Ovdje me Ljubo podsjetio na čuveni Verdžinija Tobako, on je u Americi do te mjere razvio svoju proizvodnju, promet i sve ostalo da je postao maltene imperija finansijska, proizvodna, prometna i svaka druga, da ima svoje banke, i tako dalje, pa vjerovatno gospodine Škrelja i ovim vi pokušavate kroz Montenegro Tobako da stvorite otprilike istu imperiju. Ali, znate u čemu je problem. Non-stop u svim tim rješenjima zakidate državu. Ja neću da se miješam u nadležnost kolege Velizara Kaluđerovića kada je u pitanju Duvanski kombinat Podgorica, ali to što vi radite sa njim, pokušavajući da inagurišete novi u Mojkovcu i da legalizujete nešto što je najveća opasnost i protiv čega se društvo od najranijeg vremena prometa duvana borila to je švrec cigareta, to ovaj i slične zakone čini potpuno besmislenim Ljubo i ja se slažem sa vama, bolje je bilo ovo predavanje, bar smo po nešto saznali i vratili se malo u istoriju, nego ovaj zakon koji u tom pogledu neće popraviti ama baš ništa. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Labudoviću. Izvolite, kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine ministre Ivanoviću sa saradnicom,

Evo, pošto mi je, kolega Labudović, pomenuo ime i da sam ja čovjek koji imam ekskluzivu kada je u pitanju problematika vezana za Duvanski kombinat, ja vas pozivam, između ostalog bićemo u prilici da povodom jedne od narednih tačaka dnevnog reda donesemo odluku o otvaranju parlamentarne istrage i obrazujemo Anketni odbor, pa ćemo se svi skupa uz pratnju i pažnju cjelokupne javnosti baviti tom problematikom. Još jednom da ponovim, cijenim da je društveno i izuzetno značajno, interesantno i korisno da se na najozbiljniji način pozabavimo tom problematikom. Ja sam već zaradio jednu prijavu i interesantna je i slobodan sam da je podijelim sa kolegama i sa cjelokupnom javnošću.

Jedan od ljudi - funkcionera u Duvanskom kombinatu za kojeg sam ja istina, rekao da se lažno predstavlja kao izvršni direktor u Duvanskom kombinatu koliko ja poznajem Zakon o stečaju, takve funkcije nema u preduzeću koje je u stečaju, jer nema Skupština akcionara, Skupština akcionara bira bord direktora, a jedino bord direktora može da imenuje izvršnog direktora. Ali me taj gospodin u obraćanju predsjedniku moje partije Aleksi Bečiću, dobro napao i požalio se, pazite predsjedniku moje partije o tome što ja i kako radim, ali dako nekako i to izdržim.

U obrazloženju predloga zakona, gospodine, evo da počem od toga, naveli ste da su razlozi za donošenje izmjena i dopuna Zakona o duvanu, sadržani su u zaključku Vlade od 17.maja 2012.godine, kojim se na predlog Savjeta za regulatornu reformu unapređenje poslovnog ambijenta i usvajanje Akcionog plana za unapređenje poslovnog ambijenta i giljotine propisa. Iz maja '12. godine sada Predlogom izmjena i dopuna Zakona obezbjeđuje se unapređenje poslovnog ambijenta. Tri godine je proteklo od tog zaključka Vlade i čini mi se, ako bi to bio ključni motiv za izmjene i dopune ovog zakona onda vjerujem da ćemo se lagamo usaglasiti da se užasno sporo radi. Ali, da li je zaista to ključni motiv za predložene izmjene i dopune ovog zakona, ja paripadam ljudima koji prateći čitavu problematiku vezanu za proizvodnju duvanskih proizvoda u Crnoj Gori, mislim da nije. Evo da ponudim nekoliko argumenata u ovih dva minuta koliko mi je na raspolaganju. Između ostalog, pogledao sam na sajtu Agencije za duvan ko su u Crnoj Gori subjekti koji su registrovani, koji se nalaze u registru proizvođača duvanskih proizvoda. I vi ćete mi potvrditi da ih imamo u ovom trenutku samo dva. To su Duvanski kombinat AD u stečaju, dakle kolektiv koji je već duže od jednog stoljeća se bavio duvanskom proizvodnjom, ali je očigledno, a o tome ćemo ako Bog da pričati povodom Predloga odluke o otvaranju parlamentarne istrage, pred likvidacijom i drugi je kolektiv BO "Montenegro Tobako kompanija" na adresi Polja bb. Mojkovac. Zbog javnosti i svih kojih prate ovu problematiku, ovo nije firma koja je jedini ponuđač za kupovinu novog duvanskog kombinata. Ne, nema te firme u registru proizvođača duvanskih proizvod u Crnoj Gori.

Ponuđač za kupovinu novog duvanskog proizvoda, a budimo iskreni i otvoreni tražimo kupovinu onog što je činilo duvanski kombinat u prethodnih čitavo jedno stoljeće je druga firma koja se zove Montenegro Duvan comerc i ona nije među proizvođačima duvanskih proizvoda. Istina, jeste na istoj adresi Polja bb. Mojkovac i jeste jedno isto lice koje se pojavljuje kao ovlašćeno, izvršni direktor i jedne i druge kompanije.

Vi članom 2, predlažete kolega Labudović je već naglasio u članu 10 stavu 1 tački 5 dodaju riječi da uz, da bi mogla javnost da nas prati, tačka 5 glasi - ima odgovarajuću laboratoriju za analizu i utvrđivanje kvaliteta duvanskih proizvoda, to je kao uslov za učešće na javnom tenderu da bi neko dobio odobrenje da je proizvođač duvanskih proizvoda, a vi sada kažete - ili da ima odgovarajući ugovor sa laboratorijom koja to može biti. To potencijalno može da bude unapređenje poslovnog ambijenta, ali s

obzirom na postojeće stanje interesantno je da to prokomentarišete. Kada smo već na tom članu 10, pitam vas otvoreno i recite da li je ova firma koja je registrovana iz Mojkovca za proizvodnju duvanskih proizvoda ispunjava uslove iz tačke 4 ovog člana, da ima kapacitet za proizvodnju cigareta iz svog asortimana od najmanje milijardu komada godišnje. Milijarda komada cigareta podijeljeno na 20 je 50 miliona paklica, u jednom kilogramu duvana 50, dakle milion kilograma, odnosno to je cirka gotovo hiljadu tona mjesečno. Da li Tabacco company ima kapacitet proizvodnje duvanskih proizvoda od milijardu komada na godišnjem nivou? Sljedeća promjena koju sam posebno zapazio je član 3, da se u članu 21 u stavu 2 tačka 2 poslije riječi proizvoda dodaju riječi da se taj uslov može ispuniti na način što će se zaključiti ugovor između proizvođača duvanskih proizvoda i vlasnika licence za proizvodnju duvanskih proizvoda. Da li ovakva formulacija ovog člana koji sada glasi da proizvođač, odnosno uvoznik duvanskih proizvoda dužan je da prije stavljanja u promet duvanskih proizvoda ispuni jedan od uslova, a to je ovaj iz tačke 2 koji se dopunjuje da ima ugovor o licencnoj proizvodnji duvanskih proizvoda, a vi sada dodajete zaključen između proizvođača i vlasnika licenci. Da li isključujete mogućnost da je proizvođač duvanskih proizvoda istovremeno i vlasnik licence? Zar nije takav bio slučaj sa Duvanskim kombinatom a.d. Podgorica, nažalost, u stečaju? Ovakvom formulacijom vi po sili zakona hoćete da napravite razliku između proizvođača duvanskih proizvoda i vlasnika licence. Mislim da to nije u redu, formulacija norme je takva. Pretpostavljam da nijeste imali takvu namjeru, jer mislim da je to vam svake pameti. Hvala vam.

PREDŠEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Kaluđeroviću.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre Ivanoviću, gospođu Božović,

Na početku da izrazim žaljenje zašto ministar Ivanović nije dao malo opširniju uvodnu riječ po pitanju Predloga ovog zakona, iz same činjenice da je na snazi Zakon o duvanu već punih sedam godina i da je bilo potrebe da u uslovima kada imamo rast sive ekonomije na području prometa duvanskih proizvoda koji se približava nivou iz 90-ih godina, bilo je potrebe da se, iako ovaj predlog zakona ne pokriva ključne stvari koje možda uzrokuju djelimični rast te sive ekonomije, osvrne se na primjenu ovog zakona, da nam kaže gdje su fokusni problemi koji se tiču same primjene, ima li toga još u odnosu na ovo što je predloženo, da bi trebalo da se dopuni i svakako da nam da negdje kraći izvještaj kako se primjenjuju kaznene mjere u dijelu prometa duvanskih proizvoda, s obzirom na brojne prekršajne mjere, a mi predstave nemamo o tome, recimo, koliko je tih prekršajnih naloga, odnosno koliko je budžet ostvario kroz kršenje ovog zakona, odnosno kroz rad inspeksijskih službi, vidimo da se mijenja i nadzor. No, neko, ministre Ivanoviću, vjerovatno misli da nema potrebe zbog svega par izmjena koje su predložene ovim zakonom i koje se ne tiču suštinskih stvari, da se osvrne na primjenu zakona. Po meni, uvijek je prilika kada se govori o izmjeni nekog zakona da se govori o njegovoj primjeni.

Dalje, interesovaće me zašto nijesu amandmani kolega Bešlić i Vuković koji su predloženi, koji su bili u proceduri i u proceduri su prihvaćeni od strane Vlade, pretpostavljam da ste vi bili izvjestilac. Meni su ovi amandmani veoma interesantni, negdje ne tragu ne da suzbijaju biznis barijere već da suzbijaju reklamiranje duvana koje ide onako do nivoa da se narod jednostavno navikava i da budemo najveći potrošači i

konzumenti duvanskih proizvoda u Evropi. Niko još uvijek nije izračunao oportunitetne troškove zdravstva koje zdravstvo ima i milione koji se ulažu u zdravstvo i troše na liječenje bolesti zavisnosti od duvana.

U pravu je, kolega Labudović, u proceduri su dva predloga zakona i Predlog zakona o ograničenju i upotrebu duvanskih proizvoda. Bila je potreba da se ta dva zakona nađu ovdje na dnevnom redu istovremeno, da ih u paketu razmatramo i da pravimo taj neki balans između onoga što jeste potreba da se puni budžet od akciza, jer se radi o akciznom proizvodu sa, po meni, potrebom da cijene duvana budu veoma visoke kao jedan od vidova sprječavanja konzumiranja duvanskih proizvoda i potrebe da poštujemo i taj drugi zakon o kome ćemo svakako razgovarati, koji se apsolutno ne poštuje nego smo ga devastirali kroz dva druga akta, gdje smo dozvolili privremenu upotrebu duvana u ugostiteljskim objektima da bi naplatili tamo neku taksu koju ne naplaćujemo. No, i to je priča za neku drugu priču.

Veoma je interesantno da se ključno obrazloženje u ovom predlogu zakona nalazi u Savjetu za eliminisanje barijera koji je donio neki zaključak iz 2012. godine. Onda dvije i po godine prođe i da se, gle čuda, u decembru prethodne godine predloži ovaj zakon. Sada ima tamo neka norma koju je neko ovdje pomenuo, a tiče se olakšavanja biznis barijera time što se nekome tamo neće, kada se javi na tender, staviti kao uslov da posjeduje sopstvenu laboratoriju. Interesuje me ko to ima laboratoriju koja se sada eliminiše iz Predloga ovog zakona? Ima li nekoliko tih laboratorija ili ima samo neko, pa sada neko treba da uđe na tržište, pa mu ta laboratorija predstavlja višak, odnosno dodatno ulaganje? No, da i to zanemarim. Imam i ja taj spisak sa sajta, ako je on ažuran, Agencije za duvan. Interesantno, jedan jedini obrađivač koji se bavi proizvodnjom i obradom duvana, dva proizvođača DKP, tu niste stavili da je u stečaju, ažurirajte sajt, dakle DKP je u stečaju, veoma je bitna stvar da ne bi pravili razliku između DKP-a koji je u stečaju, imamo i ovaj novi, je li tako, gospodine Kaluđeroviću, DKP i Montenegro Tabacco company iz Mojkovca, dakle dva proizvođača, onda čak osam trgovaca na veliko, nešto više uvoznika, nešto više izvoznika i ogroman broj trgovaca na malo. Svi oni plaćaju neke takse shodno Zakonu o duvanu, od toga se puni budžet, svima njima se produžavaju licence i o tome malo znamo. Biće prilike, nadam se, ovdje u parlamentu diskutujemo ako ovaj parlament prihvati Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage vezane za rad DKP-a koji sam podnio zajedno sa kolegom Kaluđerovićem, u ime poslanika opozicije, da malo više prodiskutujemo o ovoj oblasti i da se kada se dohvatimo pitanja statusa Duvanskog kombinata Podgorice u stečaju svakako dohvatimo i pitanja uopšte statusa prometa duvanskim proizvodima.

Ono što je suština, potpredsjedniče, još minut mi samo treba jeste da u ovom trenutku u junu 2015. godine, a gospođa Božović i ja to znamo jer smo članovi jednog savjeta koji se bavi suzbijanjem sive ekonomije, imamo enorman porast šverca duvana i duvanskih proizvoda u Crnoj Gori koji se opasno približava nivoima iz 90-ih godina. Ko su profiteri od toga šverca? Ko gubi u tom švercu duvana? Zašto država nema mehanizme, dakle govorim o Upravi carina koja možda najbolje radi svoj dio posla, ali zašto i neki drugi državni organi od Policije, Poreske uprave, Agencije za duvan ne rade svoj dio posla, pa da imamo realno ovaj obim sive ekonomije na području 15% do 20%, a ne 40%? Mogu, a neću iznositi one podatke, gospođu Božović, jer smo ih tamo negdje imali, da kažem koliko država gubi time što izvršna vlast ne radi svoj dio posla i što je omogućila ponovo zlatne devedesete u Crnoj Gori, odnosno ponovo šverc duvana. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULović:

I vama, kolega Damjanoviću.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi ministre sa saradnicom, danas kada razgovaramo o Zakonu o duvanu, prosto se ponovo postavlja pitanje koja je svrha donošenja zakona koji se neće primjenjivati do kraja. To da se ne primjenjuju zakoni je jasno, recimo, iz izjave direktora Uprave carina koji je u martu ove godine rekao da su u zadnjih pet godina u Crnoj Gori u konstantnom padu prihodi od akciza na duvanske proizvode, akcize se povećavaju. Takođe, ono što jeste interesantno jeste da je u akciji koja je trajala mjesec i po dana zaplijenjeno 600.000 komada cigareta, ne paklica, ukupne vrijednosti od 50.000 eura i da je na osnovu toga podneseno pet krivičnih prijava. Osnovno pitanje je, vi biste kao ministar to trebali da znate da li su posjećivane fabrike, objekti, firme, kako god ih zvali, u Podgorici i Mojkovcu po tom osnovu. Jer, imamo informaciju od direktora Carina da je ovo sve rađeno na osnovu nalaza i inspekcija u ilegalnim skladištima i maloprodajnim objektima. Da li se pošlo na izvor cijele te priče, da se vidi da li su tamo najveće nepravilnosti?

Međutim, izgleda da su to neke oaze za aktivnosti koje su duboko u zoni sive ekonomije, u kojoj očigledno ne mogu svi inspekcijski organi države Crne Gore da uđu, pa smo onda na kraju u obrazloženju zakona dobili, u suštini, negdje akcentovanje cijele te priče da se u stvari ovaj zakon donosi zbog boljeg biznis ambijenta. Za koga? Citiram ovdje razloge za donošenje zakona, da su razlozi, prije svega, u zaključku Vlade na sjednici održanoj 17. maja 2012. godine kojim je na predlog Savjeta za regulatornu reformu i unapređenje poslovnog ambijenta usvojila Akcioni plan za unapređenje poslovnog ambijenta. U suštini, govorimo o poboljšanju biznis ambijenta. Za koga? Za ove koji ne plaćaju ni ono što treba da se plaća. Akcizna markica je, prije svega, jedna od najbitnijih prihodovnih stavki u budžetu Crne Gore i ne samo Crne Gore nego inače.

Druga stvar koja je tu meni bila posebno važna, kada je riječ o usaglašenosti sa pravnom tekovinom Evropske unije, niste naveli da su ove izmjene usaglašene sa tekovinama Evropske unije već ste naveli da, citiram, obim i izmjene Predloga zakona je takav da se njima ne dira u osnovni koncept Zakona o duvanu koji je već usklađen sa relevantnim međunarodnim dokumentima. Nije vaše da to procijenite. U krajnjoj crti trebalo je Ministarstvo inostranih poslova da da negdje osvrt i na ovaj dio priče. To je jedna vrlo slobodna interpretacija, u trenutku kada ista Vlada odbija da prihvati predlog Pozitivne da se oprema za bebe oslobodi PDV-a, odnosno da poreska stopa PDV-a bude nulta. Jako je bitna usklađenost sa evropskim zakonodavstvom koja, uzgred budi rečeno, nije prekršena tim predlogom, a ovdje vidimo da to i nije toliko bitno. Kada god pričamo o ovome mi moramo da se osvrnemo na kontekst gdje je ova vlast 90-ih godina, kada se posvađala sa svim oko nas, kada su zatvorene sve fabrike, tada je duvan i šverc duvana, uvoz i izvoz duvana bio jedna od osnovnih djelatnosti, čak se ona predstavljala kao maltene perpetuum mobile naše ekonomije, odnosno nepresušni izvor prihoda koji održavaju da se isplaćuju i penzije i plate i stvoren jedan potpuno naopak sistem vrijednosti koji je, u konačnom, rezultirao i ovim danas da konačno ishodište ima u tome da gledamo u strateškog partnera kao nekog ko će da riješi sve naše probleme. Samo danas u Crnoj Gori, čini mi se, može se u nacionalnom parlamentu čuti da je pušenje duhovni čin. To smo čuli u jednom od izlaganja. Ono što jeste negdje konačno ishodište ove priče, tranzita i priče da nas je duvan održao jeste u tome da čin pušenja predstavlja duhovni čin. Čini mi se da se to samo ovdje može čuti.

Ono čime bih završio jeste mali proizvođači isto nisu zaštićeni ovim zakonom dodatno, bilo je instrumenata. Ako se sada s jedne strane ovaj zakon donosi, ponavljam

zbog poboljšanja biznis ambijenta, između ostalog i u ovoj oblasti, onda je bio interes države da koncipira izmjene na način da mali proizvođači duvana budu više favorizovani. Govorim čak i o individualnim proizvođačima. Ne, za njih je ovaj zakon potpuno irelevantan, ali očigledno se donosi za neke velike igrače da se njima olakšaju neke procedure. Na kraju ti isti igrači ne poštuju ni državu, a što je najbitnije, ne poštuju ni budžet Crne Gore očiglednim izbjegavanjem plaćanjem akciza. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Periću, uz zahvalnost što ste potencirali za ono što mora da ima svaki predlog izmjena, a to je tzv. korelaciona tabela, i to smo se u prethodnom sazivu dogovorili sa Vladom.

Svaki član je li usaglašen, nije usaglašen, do kada će biti primijenjen, zašto nije i sve ostalo. Ne na časnu riječ, da je zakon usklađen ili nije usklađen u potpunosti, ministra vanjskih poslova.

Ministre, imate mogućnost da iskomentarišete, odgovorite, rećete, objelodanite, razvredite. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala vam, poštovani predsjedavajući.

Nastojću da se osvrnem na neke od najvažnijih teza koje sam čuo. Vidim da je od strane nekoliko poslanika teza o ukidanju laboratorije proizvela malo čudna razmišljanja. Mislim da se dijametralno suprotno razlikujemo oko toga šta smo mi zapravo predložili. Vašoj pažnji bih skrenuo član 7 sadašnjeg zakona koji kaže ima laboratoriju za analizu i utvrđivanje kvaliteta duvana, odnosno zaključen ugovor sa ovlašćenom laboratorijom. Taj član mi nismo promijenili. Niko nije tražio da se taj član mijenja. Ono što smo predložili jeste da se koriguje član 10 i to ne na način da se ukine laboratorija, a član 10 kaže - ima odgovarajuću laboratoriju za utvrđivanje kvaliteta duvanskih proizvoda, a mi smo dodali ili zaključen ugovor. Niko ne ukida laboratoriju nego daje mogućnost ili da ima laboratoriju ili da ima zaključen ugovor, ali ne da nema laboratoriju. Ta opcija o kojoj ste vi govorili, žao mi je, ali ovim zakonom nije predviđena. Takođe, bila je jedna teza kako to sada Ministarstvo zdravlja predlaže smanjenje i ukidanje pušenja, a Ministarstvo poljoprivrede, bar sam ja tako stekao utisak iz vaše diskusije, podstiče pušenje. Mi nikoga ne podstičemo niti bilo šta zabranjujemo. Mi samo nastojimo da se zavede red u ovoj oblasti. To je intencija ovih korekcija koje smo predložili, ništa više od toga. Da li neko želi da puši ili ne, mi to pravo ostavljamo pojedinačno ljudima i to je njihovo pravo. Ministarstvo zdravlja propisuje pravila kako, na koji način, u javnim ustanovama, na javnom mjestu može da se, kako se to kaže, uživa u duvanu. Da li neko uživa ili ne, ne znam, nisam pušač. Imam moje viđenje o duvanu i o pušenju, ali to je već lična stvar. Molim vas da suština ove diskusije bude da li smo mi ovim izmjenama nešto loše napravili unutar sistema ili ne. Treće, mističnost ponuđača. Pravo da vam kažem, ne znam da li biste vi dopustili da na vašoj poslovnoj adresi neko olako registruje još jedno pravno lice, sa ili bez vašeg znanja. Ono što je uobičajeno i to vas uvjeravam, ne samo kao ministar poljoprivrede nego kao neko ko je dugo godina radio u Agenciji za privlačenje stranih investicija, da postoji nešto što se zove specijal purpose wrinkle. To je potpuno uobičajena stvar da neko ko je vlasnik, suvlasnik, ko ima namjeru da se prijavi na neki tender, osniva jedno posebno pravno lice na istoj adresi zbog potreba tog projekta. Takođe vas molim da sva pitanja koja se odnose oko privatizacije, oko javnog poziva Savjeta za privatizaciju uputite Savjetu za privatizaciju. Vi znate da ministar poljoprivrede nije član Savjeta za privatizaciju.

Oko toga da želimo da ograničimo da proizvođač prometuje duvan, to nije tačno. Molim vas, to nije tačno. Mi samo hoćemo da napravimo red, da se zna ko proizvodi, a ko prometuje. Onaj ko proizvodi mora biti registrovan za proizvodnju, a onaj ko se bavi prodajom, prometom mora biti registrovan za promet. Niko ne brani nekome da bude i proizvođač i da prodaje, ali za to mora biti registrovan. To je intencija predloženih promjena. Neke stvari se ponavljaju u vašim diskusijama.

Što se tiče teze da smo sada iznenada, sredinom 2015. godine nam je palo na pamet da predložimo ovaj zakon, to baš nije tako. Postoji program rada Vlade, postoji program usvajanja određenih zakona. Ovaj zakon usvojen je na nivou Vlade u oktobru 2014. godine i mi smo ga po proceduri uputili Parlamentu. Bilo je planiran za oktobar 2014. godine, to smo učinili i dostavili ga po proceduri vama. Posljednje što meni možete da kažete jeste da kasnimo.

Što se tiče komentara oko transparentnosti, tri stvari. Prvo, na sva poslanička pitanja sam odgovorio i odgovore poslao u pisanoj formi svim uvažanim poslanicima koji su postavili poslanička pitanja. Izvještaji Ministarstva poljoprivrede, izvještaji Agencije za duvan nalazi se na web sajtu Ministarstva poljoprivrede. Koliko je meni poznato, poslanik, rekoste da ne pominjem imena, koji se osvrnuo na pitanje transparentnosti je i član Vladine komisije za suzbijanje sive ekonomije ispred parlamenta. Sada mogu da pominjem? Gospodine Damjanoviću, pretpostavljam da kao član Vladine komisije ispred parlamenta imate mogućnost da sve ovo o čemu ste pričali pokrenete kao pitanje. Ne želim da otvaram nikakvu polemiku sa vama nego želim da vas uvjerim da bilo koje pitanje koje pokrenete ka Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja biće tretirano u skladu sa uobičajenom procedurom jer mi nemamo šta da krijemo. Agencija za duvan je izdala oko 800 rješenja godišnje. Mi nismo za deset godina imali nikakve postupke, nikakve primjedbe. Imali smo jednu žalbu nedavno izjavljenu. Lično smatram da postoje neki drugi razlozi zašto je ta žalba izjavljena, ali neka ide normalan zakonom propisan proces, pa ćemo da vidimo šta će se desiti sa tom žalbom. Ako smo mi nešto pogrišili, naravno tu smo i odgovaraćemo za svaku našu grešku. Ipak, složit ćete se ako imamo 800 rješenja godišnje, imamo deset godina period rada i nema gotovo nijedne žalbe, valjda i to nešto pokazuje. Da li će to riješiti pitanje sive ekonomije? Ne, ali ovaj zakon ne uređuje one koji ne poštuju zakon. Svrha ovog zakona jeste da uvede više reda među onima koji ovaj zakon poštuju. Što se tiče inspekcija i nalaza inspekcija, vi znate da inspekcije nijesu u sastavu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, to ponavljam stalno. Molim vas, imate drugu adresu na kojoj treba da uputite vaša pitanja.

Što se tiče malih proizvođača, time završavam i zahvaljujem što ste mi produžili vrijeme za izjašnjenje, ali mislim da je važno zbog njih, ne da je ovaj zakon oštetio male proizvođače nego im je pomogao jer im garantuje otkup. To nije bilo uređeno prije. Mi smo analizirali pažljivo koliko se porodica u Crnoj Gori i u kojim krajevima Crne Gore uzgojem duvana, analizirali zbog čega je došlo do odustajanja od gajenja te kulture od koje su, pravo da vam kažem, školovali svoju djecu, neko je i popravljao svoje domaćinstvo, gradili su kuću ili su popravljali kako izgleda njihova kuća. Sada bismo htjeli tamo gdje postoji tradicija i kultura uzgoja duvana da pokušamo da to vratimo, ali na način da zbog toga što je u pitanju jedna vrlo osjetljiva materija i, u pravu ste, koja je regulisana brojnim propisima Evropske unije koje mi nemamo namjeru niti na bilo koji način želimo da prekršimo, želimo da kroz dozvoljene sisteme derogacije otvorimo mogućnost onim porodicama koje su se bavile uzgojem duvana da to mogu da nastave da rade i da imaju zagarantovan otkup.

Posljednje pitanje, time završavam, svrha zakona koje donosi Ministarstvo poljoprivrede jeste, ponavljam, zavođenje reda. Nemojte spočitavati Ministarstvu poljoprivrede to što neko krši zakon. Niste ni vi kao poslanici krivi ako neko pređe na

crveno svjetlo, a bili ste tu pored njega. Dakle, postoji zakon koji uređuje određena pravila i postoji i postojaće uvijek oni koji će nastojati da krše ta pravila. Ovaj zakon se ne donosi zbog onih koji hoće da krše pravila nego zbog onih koji rade shodno pravilima. U ovom krugu toliko, uz još jednu zahvalnost što ste mi produžili vrijeme.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, normalno da bi odgovorili na uvodna izlaganja poslanika, možete ubuduće u drugom krugu uvijek kada zaželite da komentarišete, a ima jedno pravilo da u završnoj riječi pošto nema mogućnost poslanik da to iskomentariše, tada ne idete na taj nivo direktne konfrontacije nego dajete neku završnu riječ. Svi poslanici su se javili. Prvo kolega Damjanović, pa Labudović, pa Kaluđerović, pa Perić da potvrde ili negiraju ovo što ste do sada rekli.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Hajde ovako, što se kaže, jedno po jedno. Niste odgovorili na to zašto ste ad literam odbili amandmane kolega iz DPS-a Bešlić, Vuković koji idu u cilju ograničavanja državnog reklamiranja i sveobuhvatne ponude duvana u Crnoj Gori, sveobuhvatne ponude i dostupnosti duvana svakom živom u Crnoj Gori. To je prva stvar.

Nismo odgovorili na ovo banalno pitanje ko u ovom trenutku ima tu jednu laboratoriju. Kada ste govorili oko člana 7, zaboravili ste da kažete da se onamo govori o laboratoriji i o ugovoru za obradu duvana. Ovdje se govori o tenderu za proizvodnju. O tom potom. Vidjećemo ko će se javiti na taj tender, pa ćemo ići tragovima izmjene zakona.

Kada su izmjene zakona u pitanju, ponovo niste u pravu, gospodine Ivanoviću. U oktobru je Vlada, i kaže se utvrdila Predlog zakona. Zna li kada ga je dostavila parlamentu? Namjerno ga je dostavila 24. decembra, znajući da tada nema šanse jer je sjednica zadnja već zakazana da prođe i čekao se mart, april i evo ga sada posle protoka vremena. U obrazloženju Predloga zakona pišete da je to regulatorna reforma iz 2012. godine. Samo govorim i ređam datume vezane za dramatičan i dinamičan razvoj koji se upravo ovih dana i na prekompoziciji tržišta dešava u sektoru duvana. Kada govorimo o onome ko su proizvođači, ko su ovi koji na veliko prometuju, mene kao građanina ove države koji je zabrinut za zdravlje nacije gdje su Crnogorci, odnosno građani Crne Gore jedni od najvećih po broju plućnih bolesti itd. zbog zavisnosti od duvana, u interesuje je da radimo sve ono što rade normalne države svijeta, da ograničimo dostupnost duvana. Vi u gradovima velikih ozbiljnih država, u centrima, nećete naći trafike gdje se prodaje duvan. Nećete ih naći blizu škola. Nećete naći ni ove ljude koji su natjerani iz socijalne nužde da idu uveče po kafića po Podgorici i prodaju duvan sa ruke, što se kaže, iz kofera. To nema. To normalna država radi. Na drugoj strani povećava akcize, ostvaruje neke prihode, sprečava šverc duvana. O švercu duvana ne pričamo. On se i kao član Radne grupe za sivu ekonomiju, odgovoran sam čovjek, ne baratam podacima koji su tamo tajni koji se iznose, ali govorim o pojavama. Vratili smo na nivo gotovo iz 90-ih godina. Gubi budžet ogromna sredstva zbog tog šverca duvana. Šta je prilika da o tome govorimo ako ne kod Predloga izmjena Zakona o duvanu koji stvara tržište i tržišni ambijent, pa zašto sada taj tržišni ambijent nije dovoljno dobar, da li zbog samog zakona i primjene zakona ili ponašanja nekih drugih ili inspeksijskih organa, to je već druga priča.

Vi govorite o tome da nije stvar Ministarstva poljoprivrede. Ko vrši nadzor nad ovim zakonom? Evo ga član 36 važećeg zakona. Nadzor vrši Ministarstvo, pa

Ministarstvo za poslove trgovine kojeg nema i ono nekome pripada, pa onda Ministarstvo za poslove zdravlja plus inspekcije. Inspekcije su tada bile, jedna je makar bila kod Ministarstva poljoprivrede, pa je formiran galimatijas, jedno zajedničko tijelo koje je objedinilo nekoliko inspekcija koje se muči da zaživi, ali neko mora da vrši nadzor. Sada i po novom Predlogu zakona vršite ga vi i vrši ga zajednički inspekcijski organ. Kome ću da se obraćam i da pitam za probleme u radu poljoprivredne inspekcije, sanitarne inspekcije, tržišne inspekcije vezano za nelegalni promet i šverc duvana Uprave za carine itd. ako neću resornom ministru iz ove oblasti. Zahvaljujem se na prekoračenju, mislim da sam bio u materiji.

Da ne mijenjamo teze nego da ponese svako svoj dio odgovornosti zašto je konzumacija duvana u Crnoj Gori po broju stanovnika jedna od najvećih u Evropi, zašto masovno obolijevamo i trošimo milione i zašto nam ljudi umiru od plućnih bolesti izazvanih zavišnošću od duvana i zašto, pored svega toga, imamo enorman šverc duvana ovdje u Crnoj Gori. Valjda je nama cilj da imamo što više izvoznika duvana koji će to što proizvedemo ovdje pod monopolom države, jer smo imali državnu firmu, da ide van Crne Gore, a ne što više uvoznika i prometača na veliko ili stotine malih objekata koji to prodaju da bi duvan bio dostupan svakome, pa i djetetu u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Damjanoviću.

Pustio sam vas, nema kolege Medojevića, on je doktor za tu materiju, tako zbog toga malo više.

Ne. Uvijek da me dobro slušate, onda ćete biti pametniji.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine ministre, ili da slušate gospodina potpredsjednika ili da povučete malo onog plavičastog čisto zbog duhovnog prosvjetljivanja.

Gospodine ministre, više sam nego siguran da dok je svijeta i vijeka biće i duvana i da se ta oblast mora urediti. Sa te strane ovaj zakon nije sporan, ali je sporno to što država nema strategiju šta joj je važnije, da li da omogućava i liberalizuje uslove za proizvodnju i promet duvana ili da ih usložnjava, da ih postrožuje da bi se dobio ovaj drugi efekat. Nemoguće je, gospodine ministre, da vi meni kao poslaniku koji treba da se izjasni danas o ovome, a sutra o onom drugom zakonu, dođete kao da nijeste u istoj Vladi. Kažete - hajde da liberalizujemo, da spasimo malog proizvođača, da distributeri i sve to, a onda dođe vaš kolega ministar zdravlja i zakuka ovdje kako svi pomriješmo zbog upotrebe duvanskih proizvoda. Jedno od to dvoje, gospodine ministre, strateško opredjeljenje.

Drugo, ja bih volio da jednom ova država izvrši poređenje količina koje su proizvedene u Crnoj Gori, količina duvana koje su legalno uvezene u Crnu Goru, sa godišnjom potrošnjom građana Crne Gore, pa biste vidjeli da je to razlika koliko bog i šeširdžija gospodine ministre, što me upućuje na zaključak. Evo ja nijesam iz branše i ne pušim, ali me upućuje na zaključak da šverc duvana koji je započeo 90 i nekih i dalje traje uz ranije otvorenu podršku, a danas uz skrivenu podršku države. Za određene i za privilegovane, a sve to plaća krajnji potrošač, kroz zdravlje cijenu i sve ostalo.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

To je suština kad ste rekli, kada uparimo ta tri podatka, vidjet ćemo da neće ide u dim "sav duvan ide u dim", ali to ide u dim.

Izvolite, kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala.

Gospodine ministre Ivanoviću, povodom moje napomene da u registru agencije za duvan nema potencijalnog kupca Duvanskog kombinata u stečaju vi kažete nijeste vi član Savjeta za privatizaciju. Znam ja da nijeste član Savjeta za privatizaciju, ali je nesporno da vaš resor je nadležan za proizvodnju duvana, odnosno duvanskih proizvoda. I po prirodi stvari, mislim da vam kao ministru pripada, da i te kako pokažete interesovanje, kakav je poslovni ugled, poslovni bonitet, potencijalnog kupca, budućeg proizvođača duvanskih proizvoda, ako iole razmišljamo ozbiljno da zaista Crna Gora ima značajnu proizvodnju duvanskih proizvoda.

Gospodine ministre, vi znate da je područje Zete, Malesije, Lješkopolja, pa i Bjelopavličke ravnice bogom dano za proizvodnju kvalitetnog duvana i ne tako davno. Imali smo nekoliko hiljada kooperanata Duvanskog kombinata, koji su proizvodili izuzetno kvalitetan duvan. Sada je nažalost proizvodnja duvana na ovom području čini mi se ostala na nivou simbolična. Umjesto toga Duvanski kombinat u stečaju je u vezi sa tim vama direktno pitanje jer ima veze, sa ovom normom koju ste predložili da se zaključuje da je uslov i obaveza proizvođača, odnosno uvoznika duvanskih proizvoda, da proizvođač zaključi ugovor o licencnoj proizvodnji, sa vlasnikom licence. Pitam vas direktno dali naša Agencija za duvan ima pouzdan podatak da Duvanski kombinat u stečaju koji proizvodi na moje poslaničko pitanje odgovorili su mi, da su 2013.godine, samo u 2013.godini, proizveli hiljadu tona cigareta kleopatru. Znamo da je prije nekoliko mjeseci Grčka zaplijenila nekih 145 tona upravo od te proizvodnje da li postoji rizik da se jedan kolektiv u Crnoj Gori bavi proizvodnjom i prometom duvanskih proizvoda sa licencom za koju nema potpuno regularan ugovor. I posebno je pitanje to to ću potencirati još jedanput da je cijena po kojoj se vrši proizvodnja tih cigareta nevjerovatno niska oko devet centi po paklici je morala bi biti oko tri puta viša i po tom osnovu smo izgubili do sada samo po tom osnovu po 30 miliona evra.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Kaluđerović.

Izvolite, gospodine Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Na par stvari, ministre.

Kada je ovdje govoreno da je malim proizvođačima olakšano individualnim proizvođačima prije svega ja ću citirati ovdje izvještaj Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju, prostorno planiranje, gdje je istaknuto da nedvosmisleno treba regulisati prava i obaveze malih proizvođača duvana.

Znači to je i dalje veliko polje nepreciznosti. Ali ono što je i još jedna stvar, kad ste govorili o tome da je više firmi na jednoj adresi. Malo mi je to iznenađujuće jer ste vi u krajnjoj crti univerzitetski profesor i ekonomista ste po struci. Znači abcd da umjesto malih firmi koje se bave prosto administrativnim kancelarijskim poslovima gdje postoji logično da na jednoj adresi imate više firmi. Da kada na jednoj adresi imate mnogo firmi, to je prvi pokazatelj može biti, ne mora naravno da znači, ali da može biti da imate ili neku zonu sive ekonomije kartelskog udruživanja, korupcije čega god. Tako da me iznenadilo i to branjenje tog podatka. Ali, ono što je najbitnije za nas jeste koliko se naplaćuje akciza, ako je po onome što imamo u izvještajima ispada da je Crna Gora

zemlja nepušača, ja mislim da nije. I ono što je pitanje pošto ste vi rekli da je ovo cilj ovog zakona zavođenja reda, evo i vi ste resorni ministar. Ponavljam pitanje.

Koliko puta ste zavodili red na dvije adrese, na adresi u Podgorici gdje se proizvodi duvan i u Mojkovcu. Da li iko tamo ulazi, to je bilo pitanje na koje nijesam dobio odgovor. Kolike su bile revnosne inspekcije, tim prije, jer kažem, sve ono što je u akciji Uprave carina, recimo konkretno Uprave carina sprovedeno, odnosilo se na neke budžake u suštini, negdje mimo nekih objekata i sitne maloprodaje, gdje su pronađene nezakonite, odnosno paklice cigareta bez akciza, osnovno je pitanje, da li ste pošli na izbor, onamo gdje se proizvode cigarete.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Periću.

Kolege, prelazimo na drugi krug rasprave povodom Predloga zakona i dopune Zakona o duvanu.

U ime Kluba poslanika DPS-a kolega Duković, a zatim kolega Bojanić, Kluba samostalnih poslanika.

Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Ivanoviću, gospođo Božović,

Ono što treba na samom početku reći jeste da Predlog izmjena i dopuna Zakona o duvanu ne tiču se usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom, jer i postojeći važeći zakon je usklađen sa evropskim zakonodavstvom, a cilj je samo uklanjanje određenih biznis barijera tj. unapređenje poslovnog ambijenta za sve one koji budu željeli da se bave ovim, ja mogu slobodno reći značajnim biznisom. Kažem, značajnim biznisom zbog toga što je i naše područje bilo poznato po gajanju ove biljke. Istina u neka prošla vremena, mnogo više nego što je danas, ali vjerujem da sa uklanjanjem određenim biznis barijera, ta proizvodnja može ponovo porasti na našem području, a znamo da je bila jako značajna i jako popularna. Iako se svugdje u svijetu vodi jaka kampanja protiv pušenja svjedoci smo zbog dugotrajne, zbog svih štetnih posljedica koje duvanski dim izaziva. Svjedoci smo da proizvodnja duvana i sama duvanska industrija u svijetu uopšte nije oslabila. Iako se svaka država brani uvođenjem određenih velikih poreza i akciza na duvan i duvanske proizvode, postoji veliko interesovanje za bavljenje ovim biznisom. Što znači, da su velika sredstva koja se ulažu ipak u ovaj biznis jako značajna, a sudeći po podacima koji su danas na rapsolaganju ova industrija će i dalje da živi. Naime, po dostupnim podacima, danas u svijetu puši oko 1,1 milijardu stanovnika, što će reći, da svaka treća odrasla osoba danas u svijetu, na zemljinoj kugli upotrebljava duvan i duvanske proizvode i ono što je karakteristično da u razvijenim zemljama svijeta postoji ili trend stagnacije ili blagog pada upotreba duvana i duvanskih proizvoda. Dok se u nerazvijenim ili zemljama u razvoju evidentan porast upotrebe duvana i duvanskih proizvoda. Iako je naravno suditi po ovim podacima onda duvanska industrija još uvijek ima svijetlu budućnost. Nažalost.

Zbog velikih poreza, koje svaki proizvođač i onaj koji se bavi proizvodnjom duvana ima često je i zloupotreba duvana i duvanskih proizvoda. Tako da se često i nađe šverc duvana i duvanskih proizvoda i obično tim švercem rukovode i najveće kompanije koje danas u svijetu postoje za proizvodnju duvana. I sasvim je u redu i za pozdraviti je član predloženog zakona član 7, koji kaže da za sve one koji budu osuđeni za krivično djelo nedozvoljene trgovine duvana i duvanskih proizvoda, da se neće izdati

dozvola u narednih pet godina za bavljenjem ovom djaltnošću, a za one u maloprodaji tri godine. Takođe, što je dobro još kolege su to već pomnule i labaratorija ne mora svaki imati svoju labaratoriju, već to može imati ugovor sa drugim proizvođačem, odnosno onim ko posjeduje tu labrotoriju i sopstveno vozilo što naravno stvara mogućnost ekonomskog pitanja ulaska u ovaj sami biznis. Još jedna stvar koju bih želio ovdje da pomenem jeste da se još koja je novina predložena zmjenama, jeste da se svaka promjena cijena mora prije svega biti objavljena u Službenom listu Crne Gore, sa tačnim datumom od kada će se te cijene primjenjivati, jer je česta nažalost i kod nas bila ta zloupotreba cijene, jer znamo da cijene duvana često rastu, to je naravno intencija države da duvan i duvanske proizvode građanima učine što manje dostupnim.

Ono što bih želio još na kraju da istaknem jeste da se predloženim izmjenama i dopunama Zakona ne obavezuju, nema dodatnih troškova ni za privredu, ni za građane. Samo se stvara jedna bolja ekonomske osnova za sve one koji budu željeli da se bave ovim biznisom i zbog toga smatram da ovaj zakon u suštini treba svi podržati.

Pošto je moj kolega uvaženi gospodin šŠkrelja izrekao nekoliko interesantnih izreka vezanih za duvan i upotrebu duvanskih proizvoda i ja sam se prisjetio jedne koju je jedan čuveni pisac Mark Tven tiče se odvikavanja duvana i on je za sebe lično rekao, ja sam vrlo lako, lako mi je bilo ostaviti taj duvan, ja sam to najmanje u život uradio barem hiljadu puta. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega posebno na ovoj osljednjoj rečenici. Ali to nije opravdanje za one koji nemaju jak karakter, za to treba jak karakter. Ja prvi put sam omanuo, drugi put nijesam zahvaljujući velikoj prehladi. Pošto kolega Bojanić, tu je negdje, ali nije tu.

Izvolite, kolegice Bešlić.

MAIDA BEŠLIĆ:

Potpredsjedniče Skupštine, uvaženi Parlament, kolege poslanici, poslanice, poštovani građani Crne Gore, uvaženi ministre Ivanoviću i gospođu Božović,

Ja, u ovom svom kratkom obraćanju ću se zaista da kažem vezati za amandmane koje smo podnijeli na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu kolega poslanik Filip Vuković je pomenuo kolega poslanik Damjanović, koji trenutno nije tu. Znači, šta je nas rukovodilo da podnesemo amandmane na Predlog zakona. Prije svega odredbe direktive 2014/49 Evropskog parlamenta o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica, o proizvodnji i prodaji duvanskih srodnih proizvoda koja pored potrebe uspostavljanja jedinstvenih mehanizama u praćenju i kontrolisanju ovih roba od proizvođača do konzumenta, naglašavaju da posebnu važnost treba dati zaštiti zdravlja ljudi, naročito kako bi se smanjilo konzumiranje duvana među mladim osobama. To je i bio razlog podnošenja amandmana na član 2 Predloga zakona, gdje smo predložili da se u prodajnom objektu u kojem prehrambeni proizvodi čine više od 50% ukupnog ostvarenog prometa. Prodajni prostor za prodaju duvanskih proizvoda, fizički odvoji, vidno označi i udalji od prehrambenih proizvoda. Nesporno je da su uslovi za prodajni prostor za obavljanje trgovine na malo definisani drugim zakonima, kako ste vi i istakli u mišljenju na naše amandmane. Ali, naš predlog se isključivo odnosi na prodajno mjesto trgovinu sa prehrambenim proizvodima.

Takođe, smatram da povećanje naknade za dobijanje odobrenja sa 100 na 200 eura, kada je u pitanju promet duvanskih proizvoda ne predstavlja administrativnu barijeru niti ugrožava poslovni ambijent. Kod amandmana 2 smatrali smo da je postojeće rješenje u zakonu, a koje glasi: da prevoz duvanskih proizvoda ne smije se vršiti istovremeno sa prevozom drugih roba dobro. Predlogom izmjena predlažete da se

prevoz duvana može vršiti istovremeno i sa prevozom drugih roba, ali samo u slučaju kada su duvanski proizvodi odvojeni na odgovarajući način od druge robe, čime se onemogućava direktan kontakt prodor mirisa.

Ovaj predlog izmjena člana je kako stoji u vašem obrazloženju predlagača zakona utemeljeno na unapređenju poslovnog ambijenta i evo da kažem da takav stav i prihvatimo, ali je neophodno preispitati u postojeću normu u članu 41 Zakona o duvanu, gdje stoji da tržišni inspektor pored upravnih mjera i radnji propisani zakonom kojima je i uređen inspekcijski nadzor, tržišni inspektor je obavezan da preduzme i sljedeće upravne mjere i radnje. I primjera radi u tački 4, zabrani prevoz duvanskih proizvoda prevoznim sredstvima koja nijesu označena propisanom oznakom, kao i ako se prevoz vrši istovremeno sa drugom robom. Prosto bi vjerovatno trebali malo da obratite pažnju, kao ako se prevoz vrši istovremeno sa drugom robom i predpostavljam da bi u tom smislu predlagač kao predlagači podnijeli amandman. Ono takođe, što je nas rukovodilo što smo smatrali jeste da je neophodno da privredno društvo, odnosno preduzetnik koji se bavi prometom duvanskih proizvoda, organ uprave dostavlja izvještaje o ostvarenom prometu u kojima je procentualno iskazanoi finansijsko učešće duvanskih proizvoda o ukupnoj prodaji. Jer, će se i na ovaj način uspostaviti u pravcu praćenja tokova duvanskih proizvoda.

Naš razlog za podnošenje amandmana 7, 8 i 10 Predloga zakona, bio je cilj da se prosto poboljšaju i unaprijedi kontrola prodaje cigaret bez dokaza o porijeklu, što bi doprinijelo pouzdanoj kontroli svojstava duvanskih proizvoda koje dolaze do konzumenta i sprečavanje izloženosti, stanovništva, nekontrolisanim proizvodima duvana. Kontrola takve prodaje, pored ostvarenih fiskalnih ciljeva dovela bi do većeg stepena poštovanja standarda, praćenja ukpnog procesa tokova duvanskih proizvoda, uostlaom kako je nalaže član 16 direktive Evropske unije. Iako je u vašem mišljenju rečeno, da je Zakonom o akcizama već regulisan način, postupak i obilježavanje duvanskih proizvoda, akcizom markicom. Te, da su propisane prekršajne kazne za proizvođača, odnosno uvoznika koji prije stavljanja upotrebe duvanskih proizvoda iste ne obilježi kontrolnom akciznom markicom, a da su zakonom o inspekcijskom nadzoru propisani postupci kršenja propisa u prometu duvanskih proizvoda.

Smatram da ovo ovlašćenje tržišne inspekcije, treba naročito istaći, precizirati baš u ovom Predlogu zakona. Jer, je evidentno da je prisustvo tržištu duvanskih proizvoda koji nijesu označeni markicom da kažem evidentno. I ono svakako prihvatajući ove vaše osnovne razloge koji su vas rukovodili, to je Akcioni plan za unapređenje poslovnog ambijenta i Akcioni plan za implementaciju preporuka "Giljotine" po osnovu propisa. Lično smatram da možda i ovi predloženi amandmani mislim da unapređuju implementaciju zakona i osnovni ciljevi za njegovo donošenje i svakako u onoj poslovničkoj proceduri će se i odrediti oko ovih amandmana.

Toliko. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice Bešlić.

Ministre, izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Želim nekoliko stvari da istaknem.

Prva stvar je da ste u pravu za ovo što ste sad rekli za član 41. I sugerišem da, moramo samo razumjeti kakva je tehnika izrade zakona. Nekada se to radi kroz kaznene i završne, kaznene ili završne odredbe i shvatio sam iz vašeg izlaganja sada povezanost dva člana i jedan na koji ste predložili amandman i odbijanje amandmana

kreira sada i ovu situaciju u članu 41 na koju s pravom ukazujem. Jer, će onda nastati problem primjene zakona. Zato predlažem, da se ovaj problem riješi amandmanski, mislim da tu nemamo nikakvih poteškoća, a ako želite da prezentirate i nove amandmane. Jer, napominjem, da naša namjera nije da olakšamo prodaju, nego da zavedemo veći red u prodaji. Ja vas samo molim da povedemo računa i o drugim zakonskim propisima. Vi ste dobili naše tumačenje, konkretno riječ je o Zakonu o unutrašnjoj trgovini, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda i možda formulacija koju ste vi predložili nije bila. Evo, nemojte mi zamjeriti najsretnije rješenje u odnosu na druge postojeće zakone koji prave ograničenja nama u izmjenama ovog zakona.

Zbog toga predlažem da još jednom pogledate, možda i da preformulišete neke od vaših amandmana, mi ćemo ih ponovo razmotriti. Mislim, da imamo proceduralno vremena za to sve do usvajanja samog zakona. Ali vas uvjeravam da nije nikakva namjera nama da podstaknemo posebno ne maloljetna lica ili mlade ljude, da što više da zavedemo red u prodaji. Mi ostavljamo individualnu odluku samim ljudima kako će se odnositi prema upotrebi duvana.

Druga stvar, koju bih htio kada sam već uzeo riječ da napomenem jeste da pozovem sve vas kao poslanike na realizaciju onoga što je čini mi se stvar civilizacije, mislim da je poslanik Perić upravo na to ukazao pitanje sistema vrijednosti normi. Kada govorimo o kampanjama, neke od tih kampanja inicirala je i Vlada, nekih od tih kompanja inicirale su nevladine organizacije.

Dakle, ja vas sve pozivam da zajedno radimo na kampanjama koje će dovesti do pojačanja svijesti o štetnosti upotrebe duvana. Ali, to nije ovaj zakon, ovaj zakon ne daje prostor za reklamiranje. Nasuprot, uzima taj prostor, ali mi smo sa promjenama koje su bile male i limitirane i nijesu zadirale u suštini evropskog zakonodavstva, zbog toga nemate akta na koji ste se osvrnuli. Htjeli da dodatno uredimo ovaj sistem. Svjesni, da sa tim promjenama nećemo riješiti pitanje, niti sive ekonomije, niti pušenja u Crnoj Gori. Dakle, imajmo to u vidu. Ali, zato sa povećanjem obrazovanja i boljom edukacijom građana, mislim da ćemo postići bolje efekte. Eto u najkraćem pozivam vas da još jednom razmotrimo drugačiju formijlaciju amandmana i da otvorimo prostor za to i pozivam vas da evo napravimo jednu zajedničku kampanju koja će podići svijest posebno kod mladih ljudi o štetnosti upotrebe duvana. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, ministre, steoretipe prošlosti treba mijenjati, ja se slažem. Ja mislim da nije bilo strine i babe u Komane koja nije pušila kod mene. Sad gledam i u Turskoj, kao dio njihove istorije, takođe, veći je procenat pušenja nego što je kod nas.

Da li kolegince Bešlić, samo da vas informišem.

Dogovorili smo se sa generalnim sekretarom, da produžimo, pošto je po Poslovniku amandmani se mogu predavati dok traje rasprava u drugom krugu. Mi smo danas u drugom krugu, pa ćemo to pomjeriti sutra do 12 sati, tako da možete da predajete amandmane. Izvolite.

MAIDA BEŠLIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Upravo ministre što ste rekli i da je svrha da se uvede više reda da kažemo kada je u pitanju i proizvodnja prodaje duvanskih proizvoda, vrlo rado zajednički nam je cilj. Upravo, radi implementacije ovog zakona.

Toliko, hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice.

Sad ima riječ kolega Tuponja, pošto kolega Bojanić je zakasnio na ovaj voz prvi je on bio prvi, pa će čekati sljedeći.

Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče, poštovani gospodine Ivanoviću, gospođu Božović, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore danas raspravljamo o duvanu i duvanskim proizvodima. Zapravo zakonskoj regulativi koja reguliše ovu oblast. Međutim, mišljenja sam da kod nas nije toliko problematično zakonska regulativa i ono što je u okviru zakona već ono što je izvan zakona. I to posebno u ovoj oblasti. Puno je oblasti u našoj državi, nažalost u kojoj je veća problematika, ono što je van zakonskih okvira, nego u samim zakonima.

Dakle, cijelom svijetu je jasno, da je Crna Gora meka za šverc svih mogućih proizvoda, a posebno cigareta i nije dobro da mi unutar Crne Gore zatvramo oči pred tim problemom, da nabijamo glavu u pijesak i da se pravimo sve u redu. Da bi uopšte mogli da riješimo taj problem, potrebno je najprije da ga priznamo, da budemo svjesni da on postoji.

Pa vas ja pitam, da li mislite da u Crnoj Gori postoji šverc cigareta?

Da li mislite da to ima razmjeru organizovanog kriminala, ako ima, a mislim da mi ne možete dati negativan odgovor. Imate li procjene u kom obimu se to dešava i u kom obimu država trpi gubitke po osnovu toga. Da li mislite da se taj organizovani kriminal dešava mimo znanja struktura vlasti.

Ne prihvatam vaš odgovor, da taj dio koji se tiče van zakonskog djelovanja u toj oblasti nije vaš resor i da o tome trebaju da se staraju neke druge službe. Vi kao resorni ministar koji je odgovoran i za ovaj važan dio našeg cijelog privrednog sistema. Nijeste izolovano ostrvo koje se bavi isključivo svojim nadležnostima, već u komunikaciji sa ostalim državnim organima poput Uprave za inspekcijske uslove, poreske uprave, MUP-a, Carina, morate komunicirati, morate vi djelovati, da i oni rade svoj dio posla, jer to je i u vašem interesu ukoliko vi prepustite isključivo njima da se odnose prema tom poslu bez neke snažne komunikacije sa njima, taj posao neće biti odrađen na dovoljno dobrom nivou.

Dakle, ja očekujem od vas da vršite pritisak na sve druge organe i ne samo u ovoj oblasti da se stvari u ovoj državi odvijaju onako kako je to predviđeno zakonom. I da se sankcionišu svi oni koji krše zakon. To je direktno i u vašem interesu kao ministra koji je odgovoran za ovaj resurs i ukoliko to bude bolje i rezultati vašeg rada, će naravno biti bolji.

Tako da najveću pomoć kako malim, tako i velikim proizvođačima duvana i duvanskih proizvoda i sadašnjim i budućim u Crnoj Gori vi ćete dati time što ćete zaustaviti šverc duvana i duvanskih proizvoda i njima omogućiti da u zakonskim okvirima unaprijede svoje poslovanje. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Tuponja.

Ministre, hoćete li da komentarišete? Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala vam, poštovani predsjedavajući.

Poštovani predsjedavajući, u jednoj od rasprava koje sam imao nedavno u Parlamentu čuo sam sljedeću tezu. Kaže, da poslanici imaju pravo da postave retoričko pitanje, ali to nije pitanje na koje vi ministre možete da odgovorite. Šta onda ministar treba da uradi, da odćuti retorička pitanja. Sada ste postavili pitanja, otprilike po sistemu da je ministar poljoprivrede odgovoran za sve. Ali, isto tako ste predpostavljam glasali za makar jedan dio zakona koji su u istom ovom ministru ukinuli mogućnost da ima mehanizme kojima bi mogao da reaguje.

Dakle, ono što je moja odgovornost koju prihvatam jeste da pažljivo uočavam probleme koji postoje i da učinim sve ono što je u nadležnostima koji su mi dati zakonima usvojenim u ovom Parlamentu. Da reagujem u rješavanju problema. Nažalost, i vašu i moju nijesu sve nadležnosti u rukama Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja. Pomenuli ste komunikaciju sa drugim institucijama, naravno da komuniciram, naravno da je naša obaveza da komuniciramo između sebe. Ali nekada način komunikacije koji postoji u svakoj uređenoj državi, nije toliko brz koliko se u realnom životu brzo odvijaju stvari. I upravo iz tih razloga, sam više puta i skrenuo pažnju, da pojedina rješenja koja idu u pravcu. E sada ministri vi tu treba da bude prvaci svijeta u različitim disciplinama, ali ćemo vam staviti jednu ruku pozadi, zato što nemate jedan mehanizam, pa drugu zato što nemate drugi mehanizam. Dajte sad trčite najbrže, neće biti dobar. To nije pitanje individualno, to je pitanje uređenosti sistema. I nije ništa Crna Gora specifična kada su takve stvari u pitanju. I druge zemlje su prolazile kroz različite pokušaje da nađu optimalno rješenje. Ja samo mislim, ukoliko vam je cilj da budemo još efikasniji, moramo promijeniti neka od postojećih institucionalnih rješenja. Kako bi povećali nivo odgovornosti i dinamiku rada.

Što se tiče čverca, mislim da kršenje zakona postoji u gotovo svim zemljama svijeta, negdje više negdje manje. Gospodine Tuponja, koliko ja znam o vašoj biografiji, vi ste jedan od ljudi koji su nakon izbijanja rata u bivšoj Jugoslaviji, otišli sa prostora Crne Gore. Ostali su ljudi koji su na taj način iskazali recimo svoj revolt za dešavanje u tadašnjoj zemlji, su bili onemogućeni da se bave određenim poslovima kojima su se do tada bavili. Ali siguran sam da i vi i ja znamo jako dobro da nekadašnja zemlja nije spadala u red onih evropskih država koje su bile prepoznate po svojoj ekonomiji. Razlozi, korijeni, polijevanja sive ekonomije su mnogo dublji i moramo ih izvući iz neke politikantske priče i oni zadiru u događaje koje su dešavale na ovim prostorima i reakcija ljudi koji su tražili način kako da prežive. To ne znači, da se razumijemo da ja želim na bilo koji način da legalizujem sivu ekonomiju ili šverc. Ne. Samo moramo razumljeti genezu nastanka problema, a kada jedan problem nastane i dobije takve obime, onda je vrlo teško i reagovati na način da se u kratkom roku suzbije. Zbog toga pozivam sve članove Parlamenta da isto tako uzmu učešća, ja konstantno pozivam članove Parlamenta da idemo na teren i da pogledamo zajedno šta se sve dešava, još niko od vas nije reagovao. Da li sam ja odbio neku vašu inicijativu. Dajte mi neki predlog, dajte mi neku inicijativu, ja ću reagovati, ali odgovorite i kada ja vas pozivam, a nemojmo da idemo ka retoričkim pitanjima, da li ima šverca, da li ima sive ekonomije, ima u svakoj zemlji, zato i ovim zakonom uređujemo oblast kako najbolje znamo i umijemo. Ako imate neki konkretan predlog da to treba učiniti još bolje, molim vas dajte nam amandman, dajte da vidimo kako da se ova oblast još bolje riješi. Ajde da vidimo. Konkretno predlog, konkretan amandman. Imate otvorena vrata ministarstva, ukoliko postoji dobar predlog nema razloga da ga ne prihvatimo. I dajte sa te retorike da pređemo na djela, na činjenicu i oko rezultata. Jel' mogu još tri sekunde.

PRREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Može, ako je u cilju poboljšanja ovaca i koza u komane. I da mi nađete rješenje će ću sa onim sijenom, jer nema jedno grlo bez jedan magarac koji mi je loze nagrdio. Ajde da vratimo ovce i koze u Komane. Muka rabota, nema, budžet da kažete koliko ima, ali nećemo o tome, nego ajmo o kotrobanu.

PETAR IVANOVIĆ:

Ne bih tu skupu trgovinu, prije bih ovdje ostavio ove tri sekunde nego da ulazim u tu trgovinu. Riješićemo jedan dio problema koji ste naveli, ali ga moramo riješiti na sistematizovan način i ne samo na jedno mjesto nego po istim pravilima koji važe za čitavu Crnu Goru, po proceduru, kažem za sve registrovane poljoprivredne proizvođače.

Što se tiče rezultata, želim samo da skrenem pažnju na jedan finansijski rezultat koji, čini mi se da je plod nerazumijevanja, može se po najmanje odnosi na poslanika Tuponju. Nijesu budžetski prihodi proizvod akciza za onaj koji ide ka izvozu. Tu nema akciznih markica, pa ako govorimo o finansijskom rezultatu onda čini mi se da ovaj zakon daje prostor da napravimo više reda, da finansijski rezultat bude bolji za ono što je zakonom uređeno, što se prometuje na prostoru Crne Gore, ali iz ugla odgovornosti zna se kome idu akcizi, zna se kome idu inspekcijski nadzor, a zna se kome idu uočavanje problema i predlaganje zakona i mi smo tu učinili. Ja molim da svako uradi svoj dio posla. Izvinjavam se.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre. U pravu ste za ono da svaki sistem je švercovan sa duvanom, ali Boga mi ima jedan period će se najviše švercovalo u Crnoj Gori. Izvolite kolega Tuponja, možete malo više, zato što je ministar malo više pričao.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Pa evo, uvaženi ministre Ivanoviću, zaista nijesam shvatio zašto je bitno za javnost moja biografija da sam početkom '90-tih godina otišao iz one države, gdje sam odbio da idem na dubrovačko ratište i gdje nijesam kao, tada mladi čovjek u miješanom braku vidio budućnost u ondašnjoj zemlji, ali predpostavljam da vi imate svoje razloge zašto ste to pomenuli.

U svakom slučaju, vi ste dio državnog aparata i to državnog aparata koji, evo treću deceniju privodi kraju vladavine u ovoj zemljič. I suviše često čujem od vas da nijeste nadležni, da su vam vezane ruke.

Gospodine Ivanoviću,

Ova vlast je kreirala taj sistem. Nije vama opozicija kriva ako postoje nešto što vas sputava u vršenju vaše dužnosti. Naprotiv, možete se obratiti opoziciji uvijek, ako vam je potrebna neka pomoć da svoj zadatak obavljate na način koji će biti efikasniji i bilji od ovoga do sad, jer ovaj do sad ima ovakve rezultate kakve ima. Oni su loši i nijesam vam ja dao nikakav rok da biste vi rekli stvari se mogu dešavati tako brzo, ali rok koji približno 26 godina traje, mislim da ste vi prekoračili sve rokove. To što vi nijeste ministar svo to vrijeme, to mene ne interesuje, vi ste Vlada kontinuiteta. Ne možete se vi ponašati na način, znate ja sam tek od skoro stupio na ovu dužnost, pa sve ono što su radili moji prethodnici je loše, a ovo što sad ja radim je sjajno, ali nemojte mi stavljat u moje džepove ono što su radili oni prije. Ja želim ne vama, ja želim Crnoj Gori uspjeh kroz uspješnog ministra poljoprivrede i ruralnog razvoja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama Tuponja. Sledeći je kolega Obradović, a zatim u trećem vozu kolega Bojanić. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Raduloviću, ministre Ivanović sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Prvo zaista poslije izlaganja mog partijskog kolege gospodija Ljuba Škrelje koji je odu o duvanu, ne znam zašto smo uzimali riječ, ali kad već smo tu svi govorili da kažem i ja nešto, mislim da bi ta oda trebala kao besjeda da se otkuca i gospodine Raduloviću da se zauzmete za to da u svakoj paklici cigareta nađe taj štampani materijal, ukoliko nijesu sa onom etiketom pušenje ubija, škodi zdravlju i tako dalje. To je stvarno jedna prava lična karta o duvanu.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Odmah ću da kažem da se stavi na You Tube, znači našoj službi govor kolege Škrelje biće stavljen na You Tube.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Svaka čast, slažem se. Imaju šta da nauče.

Gospodine Raduloviću, na jednoj strani imamo proizvođače, državu, oni koji prodaju duvan, koji naravno žele da zarade, a na drugoj strani imamo zdravlje je u pitanju i smatram da treba da idemo u prilog zdravlju, da imamo što manje pušača. Vidimo da svaki treći građanin u svijetu puši i da treba naravno da zaštitimo, prije svega nepušače, odnosno da smanjujemo one koji konzumiraju duvan, ali nije lako, jer je duvan kao droga osloboditi se duvana i sami je gospodin Radulović istakao da je bilo veoma teško da ostavi duvan, ali je jak karakter za razliku od mog oca koji je 60 godina pušio duvan, pa preživio srčani infarkt i nakon toga čim je malo ozdravio ponovo počeo da puši, ali vi ste imali jedan vidoviti san da ste sanjali auto-put i trafike, trafike su bile tu da ukazuju da više ne idete da uzimate duvan, da sanjate da će Crna Gora imati auto-put, jer kao što svi znamo da je počeo da se gradi. Da ne zaboravim gospodine ministre, a to sam trebao na prethodnoj tački, ali isto može ovdje vezano za duvan za naše proizvođače uopšte poljoprivredne i tako dalje, veoma važno da su obrazovani, to sam malo napomenuo, odnosno da konkurišu za MIDAS projekat, IPA projekat i tako dalje, pa po tom pitanju da vas pitam šta se može učiniti, šta se čini da bi oni konkurisali za ta sredstva pristupnog fonda i da bi zaista tu bili konkurentni da bi osposobili i svoje farme i tako dalje.

Kada govorimo o duvanu on je mnogima dostupan nažalost i djeci i vrlo se teško odvikava od duvana, ali cilj prije svega ovog zakona koji nema puno odredaba je, vidim da se pooštri i kaznena politika i da se uvede red kada je u pitanju sam duvan. Tu mora da se suzbije siva ekonomija, jer imamo prodaje i mimo mjesta gdje se prodaje na ulici, na tezgama, ispod tezg i tako dalje, ali smatram da je tu kriva inspekcija da ona mora kvalitetnije da radi i da radi bolje i da tu zakonska rješenja koliko god ih mi unaprijedili ne mogu da pomognu, tako da smatram da su ovdje ovi predlozi koji su uvršćeni u ovaj predlog zakona veoma kvalitetni. Ali, inspekcija treba bolje da radi.

Kaznene odredbe su takve zaista da su visoke od 10.000 do 20.000 hiljada evra će se kazniti pravno lice, ukoliko stavlja u promet duvana, a nema karticu, vrši rezanje duvana na nepropisan način, uvozi duvan nema za to licencu, prodaje duvan takođe bez potrebnog odobrenja i tako dalje i pooštrene, da recimo pravno lice sada se kažnjava sa pet godina da, ukoliko mu je oduzeto pravo, odnosno licenca za obavljanje ove djelatnosti, ukoliko to radi zabranjuje se pet godina da ponovo obavlja djelatnost, a

preduzetnik tri godine, to je povećano sa tri odnosno jedne godine što je zaista za svaku pohvalu.

Inače, ovdje imamo jednu novinu, to je sama definicija rezanog duvana, to je onaj duvan što se može pušiti, odnosno konzumacija da se dalje ne industrijski prerađuje, imamo dalje povoljnosti da ne mora uvoznik, odnosno proizvođač duvana da sada ima tu laboratoriju za ispitivanje kvaliteta duvana, već da zaključi ugovor sa onim ko ima tu laboratoriju, dalje da isti proizvođač odnosno uvoznik duvana treba da zaključi ugovor sa onim koji ima licencu i dakle to su te određene novine, a takođe treba da usklađuje rast shodno cijene duvana sa porastom cijena na malo i da naravno te cijene uvijek objavi u "Služenom listu", ako ne takođe se sankcionisati isto. To su te najveće novine koje se tiču ovog zakona, kažu da su one kvalitetne i ne vidim razloga da se ovaj predlog zakona zaista i ne usvoji, a i na kraju ja bih istakao jedno, želja mi je dakle da se što manje puši, jer duvan škodi i tijelu i duši. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministar ima pitanja. Izvolite, ministre, a izvinjavam se, kolega.

PETAR IVANOVIĆ:

Poštovani gospodine Obradoviću,

Postavili ste dva pitanja koliko sam razumio. Jedno je pitanje obrazovanje poljoprivrednih proizvođača i mogućnost da oni konkurišu projekte MISAS, IPA i tako dalje i drugo na jedan način ste apostrofirali i ulogu kaznenih odredbi u predloženom zakonu u smislu sprečavanja, ako mogu tako da kažem pojačavanja težine prodaje duvana, kao indirektni doprinos da se smanji potrošnja duvana u Crnoj Gori.

Što se tiče prvog pitanja, želim da napomenem da način na koji će u budućnosti Crna Gora dobijati iz sredstava Evropske unije sredstva za razvoj poljoprivrede tijesno povezan sa površinama koje se obrađuju. Nije povezan sa tipom kulture koji se sadi na pojedinoj površini, koliko je povezan sa tim da se mora obrađivati sve veće i veće površine. Mi nemamo pravo da određujemo nikome u Crnoj Gori koju kulturu će da sadi na nekoj površini koja je privatno vlasništvo. Neka od kultura će biti vezana i za istoriju bavljenja poljoprivredom te konkretne porodice ili te zajednice. U Crnoj Gori postoji istorija, postoji tradicija, postoji čak i kultura gajenja duvana u određenim djelovima Crne Gore koji su prepoznati, istorijski su prepoznati kao prostori gdje se gajio duvan. Ja ne želim da ulazimo u polemiku da li je upotreba duvana dobra ili loša, nijesam ljekar, to pitajte druge ljude, ali postoji velika razlika između tog duvana o kojem pričamo i cigarete koje kupuju u prodavnicama, trafikama i tako dalje. Ono što je važno da znaju poljoprivredni proizvođači jeste da nema ograničenja u mogućnosti da konkurišu na pojedine projekte koji se daju u smislu obrade zemljišta, kao što nema ni ograničenja da apliciraju za mjere agro-budžeta, koji su transparentne i javne, koji su objavljene na sajtu Ministarstva koje Vlada Crne Gore usvaja, gdje takođe imamo i jednu mjeru podrške uzgajalima duvana. To je to što moramo da priznamo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Samo da vas pitam. Zar nema poteza masline i za broj maslina i za proizvodnju maslinovog ulja, kvote prema Evropskoj uniji i za vinovu lozu. Na kraju, kada odgovorite, jer me to živo interesuje.

PETAR IVANOVIĆ:

Evo, odmah ću vam reći. U ovoj fazi u kojoj se mi sada nalazimo mi nemamo problem kvota. Još uvijek se nalazimo u fazi o kojoj nemamo ograničenja. Nalazimo se u

fazi u kojoj možemo povećavati površine po zasadima i saditi sve ono što je interes poljoprivrednih proizvođača. Ono što imamo kao ograničenje jeste u ovoj fazi implementacija standarda koji postoji u Evropskoj uniji i upravo iz tih razloga smo predložili bili kada ste pomenuli masline, Zakon o maslinama i maslinovom ulju, kako bismo evropski i svjetske standarde inkorporirali u zakonodavstvo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

A ulaskom u Evropsku uniju, da li tada dobijamo kvotu?

PETAR IVANOVIĆ:

Od ovog momenta do ulaska u Evropsku uniju mi imamo propoziciju pregovaračku koju dostavljamo i pregovore shodno pregovaračkoj poziciji. Ne bih u ovom momentu govorio o tome, mislim da ne bi bilo korektno i zbog onih koji rade na izradi pregovaračke pozicije i mislim da suviše daleko odlazimo sada, ali ono što jeste važno je da Crna Gora prepozna dugoročne interese u oblasti poljoprivrede i da se bori za zaštitu tih interesa. I drugo da postoje takozvani sistemi derogacije, odnosno odstupanja od onoga što je uobičajeno pravilo Evropske unije, koji posebno važe za male zemlje poput Crne Gore.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I pospješi proizvodnju do ulaska da bi dobili što veću kvotu. To sam i potencirao. Izvinjavam se zbog upadice, ali je mnogo važno.

PETAR IVANOVIĆ:

Sve je u redu.

Naravno, slažem se upravo zbog toga dao sam odgovor.

Što se tiče kaznenih odredbi, upravo sam razgovarao sa gospođom Božović i žao mi je na neki način što u dosadašnjoj raspravi nijesmo akcentirali taj dio, nekako se bar meni pojavio utisak da čitavo vrijeme kroz ovaj zakon, kao da se favorizuje prodaja duvana, a upravo možete vidjeti suprotno da se kroz kaznene odredbe koje su veoma rigidne, kroz sve ono što je dato u završnim odredbama indirektno utiče na ograničenje prodaje duvana. Dakle, ako ćemo da zabranimo upotrebu duvana onda nema potrebe da imamo ovaj zakon. Vi znate šta treba da uradimo, ali ako je dozvoljena prodaja duvana onda smo iskoristili sve moguće mehanizme koji su nam stajali na raspolaganju da ograničimo prodaju duvana, ali još jednom ponavljam. Ne možemo zabraniti upotrebu sa ovim zakonom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre. Izvolite, kolega Obradoviću. Nema potrebe. Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovani ministre Ivanoviću, gospođo Božović,

Da kažem, usput sam se javio, jer bilo je par pitanja koja su ostala nedorečena pa sam htio da to pokušamo do kraja da raščistimo danas. Kao i kod mnogih drugih zakona ja ovdje negdje uvijek se pitam za razloge i ciljeve ovakvog zakona i stvarno mi je sporno. Jako mi je sporno, ako smo 2012. godine odnosno u maju '12-ste godine Savjet za regulatornu reformu je donio mjere i Akcioni plan za implementaciju preporuka giljotina propisa i mi to nakon tri godine dobijamo u Parlamentu.

Valjda je to trebalo ta giljotina propisa da budu hitne mjere. Nijesam čuo za neku sporu giljotinu, bilo bi jako nezgodno, tako da je vjerujem da je nešto drugo bilo zašto se to baš sada donijelo i negdje dozvolite da sumnjam jer ne bi bilo prvi put, naravno vidjećemo, vrijeme će pokazati, ispravno moje sumnje, ali sumnjam da sam zbog nečijih ličnih potreba odnosno određene grupe ljudi crtaju zakone i idemo stalno na ono da se vraćamo kad donosioci odluka, odnosno predlagač zakona piše zakone prema nečijim ličnim potrebama, onda te lične potrebe postaju zakon i onda nema stvarno potrebe da se krše zakoni. Nacrtamo zakon onome kako treba, on će da ga ispuni, drugi ne mogu i eto sve je po zakonu.

Jeste da je u oktobru 2014. godine, kako ste rekli je li da je Vlada to donijela i sad pazite od maja '12-ste pa do oktobra 2014. godine Vlada koja je navodno proaktivna u tome da smanjuje biznis barijere, da otvara tržište ona čuti dvije godine i onda se sjeti da je to strašna biznis barijera u oktobru 2014. godine. Neće biti baš da je tako i ja sumnjam da nije tako, ali naravno vidjećemo u susret ovih tendera i prodaje ovih prerađivačkih kapaciteta što imamo u Crnoj Gori, da li imam pravo, odnosno da li su moje sumnje opravdane.

Htio bih da vas pitam par pitanja, odnosno tri pitanja koje su kolege Damjanović, kolega Kaluđerović vas pitali i mislim da nijeste dali odgovore ili ja sam propustio, mislim da sam pažljivo slušao. Pošto se ovaj sam zakon faktički na dvije, tri stvri se samo odnosi, jedno je da ste dali mogućnost da pored sadašnjeg kako je definisano u sadašnjem zakonu važećem da bi neko se bavio proizvodnjom cigareta treba da ima laboratoriju za analizu i utvrđenje kvaliteta duvana. Sada je to prošireno, sad može da ima ili ugovor sa ovlašćenom laboratorijom.

Ponoviću pitanje, gospodine Damjanoviću, da li sada oba koliko ja znam dva su je li proizvođača duvana u Crnoj Gori, imali obadva laboratoriju ili da kažem taj koji se treći javlja kako vi kažete da li se to njemu otvara prostor da on, pošto nema vjerovatno, jer je samo registrovan za promet, a nema proizvodnje, da otvaramo prostor da sklapanjem ugovora sa nekom od laboratorija ispuni taj uslov.

Drugo je pitanje, takođe, gospodin Kaluđerović vas je pitao ponoviću, da li oba proizvođača sada u Crnoj Gori imaju kapacitete kako ih obavezuje Zakon o proizvodnji milijardu cigareta? Ako nije tajna recite nam koji je to obim proizvodnje koji oni danas imaju, dva ovlašćena, odnosno jedina zvanična proizvođača cigareta u Crnoj Gori. Mislim da baratate tim podacima, nema ih mnogo, vjerujem da znate koliko proizvodi jedan proizvođač, a koliko proizvodi drugi, nije poslovna tajna, nadam se.

Treće, interesuje me šta se dešava sa ovom licencom za Kleopatru? Ko je ima, da li je to licenca ili je to podlicenca? Ako čujem odgovore onda možda i nastavimo raspravu po tom pitanju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojaniću.

Izvolite, ministre, dosta pitanja, da vas podsjetim ima dobra laboratorija za analitičku hemiju na Univerzitetu.

PETAR IVANOVIĆ:

Predloženim promjenama dobila mogućnost da bude laboratorija koja može da radi upravo one poslove zbog kojih je formirana ili jedan dio poslova zbog kojih je formirana. Dakle, govorim o laboratorijskim analizama da ne bi bilo pogrešno protumačeno.

Gospodin Bojanić je postavili ste tri pitanja.

Prvo, da li se izmjenama i dopunama ovog zakona sa uvođenjem odredbe da ima laboratoriju u svom posjedu ili da zaključi ugovor sa nekom drugom namješta tender za nekog drugog? Odgovor je ne, ne namješta se.

Želim takođe da vas obavijestim da u Crnoj Gori na žalost mi nemamo dovoljno stručnih lica koji bi mogli da se angažuju u različitim laboratorijama, da imamo rastuću potrebu za raznim laboratorijama. Isto tako imamo rastuću potrebu da se akredituju po međunarodnoj metodologiji sami metodi laboratorijskih analiza i to će biti jedno usko grlo u nastavku dalje saradnje na implementaciji pojedinih zakona. Da bismo na neki način očepili ovaj problem, predložili smo rješenje da se isto tako mogu angažovati lica koja rade u nekim drugim laboratorijama po metodama koje važe za tu industriju. Nikakve namjere nije bilo da se bilo kome namješta tender ili neki posao.

Zamolio bih gospođu Božović da vam ona odgovori na preostala dva pitanja vrlo direktno. Ja ću se samo ograničiti na treće Vaše pitanje uz napomenu, da još jednom ponovim kada govorimo o eksportu za to nisu potrebne nikakve licence. Mi ne dajemo nikakve licence za eksport. Na drugo pitanje će vam odgovoriti gospođa Božović, samo prije tog bih se osvrnuo na dinamiku o kojoj ste govorili. Tačno je da je Akcioni plan usvojen u maju 2012.godine. Podsjetiću vas da je od maja 2012.godine pa na dalje bilo dosta dešavanja u Crnoj Gori, da je nova Vlada imenovana u ovom Parlamentu u decembru 2012.godine i da je donijela program rada i da je po tom programu rada Vlade, predlaganje zakona ka Vladi i usvajanje od strane Vlade, bilo predviđeno za oktobar 2014.godine što je ovo ministarstvo uradilo, ispoštovalo program rada Vlade.

Dakle, ja još jednom ponavljam, kada je riječ o dinamici da je Akcioni plan za uklanjanje biznis barijera sadržavao jako puno predloga koji nijesu mogli istovremno biti usvojeni od strane svih ministarstava nego da je upravo iz tih razloga napravljen dinamički plan kada će u kom kvartalu biti predložene izmjene i dopune pojedinih zakonskih propisa.

Ako dopuštate zamolio bih gospođu Božović da ona odgovori na ovaj drugi dio pitanja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Izvolite.

BRANISLAVA BOŽOVIĆ:

Dobar dan i hvala na datoj riječi.

Ova dva pitanja bi prva i mogla da povežem i laboratoriju i godišnju proizvodnju cigareta, jer su oba uslova zadata članom 10 koje proizvođač mora da ispuni da bi dobio dozvolu za proizvodnju duvanskih proizvoda, odnosno cigareta.

Svje je propisano zakonom i Uredbom o javnom tenderu. Ono što možda vi ne znate je Uredba o javnom tenderu za dodjelu licenci za proizvodnju cigareta je akt po kojem mi u stvari raspisujemo tender i prikupljamo ponude. Nakon prikupljenih ponuda, po proceduri koja je propisana tom uredbom, one se vrednuju i napravi se rang lista. Nakon što se utvrdi rang lista i odredi prvi najpovoljniji ponuđač, ako se jedna licenca dodjeljuje, jer se u javnom tenderu uvijek naglašava da li dodjeljuje jedna licenca ili vi i taj prvo rangirani ako se radi o jednom ponuđaču, onda se vrši uvid u sve ono što je propisano članom 10 zakona. Znači, formiraju se odgovarajuće stručne komisije, komisije formiraju ministar poljoprivrede i ministar zdravlja, kompetentna komisija od stručnjaka čiji je zadatak da ispituju da li ti proizvođači ispunjavaju sve ovo što je dato članom 10 Zakona o duvanu, gdje su ključne ove dvije stvari koje vi pominjete.

Hoću da kažem da Agencija za duvan defakto i nema uvid u to da li ti proizvođači stvarno to imaju, ali na bazi Izvještaja koje dobijamo od relevantnih komisija, koje su

formirali ministar poljoprivrede i ministar zdravlja, mi onda dodjeljujemo odgovarajuću licencu. Ne sumanjma da nisu ispunili uslove, jer to su potpisali stručnjaci za taj dio posla. Znači, stručnjaci koji se razumiju i u laboratorije i u mašine za proizvodnju cigareta. Tako je i bilo u oba slučaja, jer smo do sada imali samo dva javna tendera za dodjelu licenci za proizvodnju cigareta. Prvi put je to bilo za Duvanski kombinat, i ako je Duvanski kombinat već bio proizvođač star jedan vijek, ali smo morali da uskladimo njegovo poslovanje sa Zakonom o duvanu. Znači i on je prošao svu proceduru kao da se radi o novom subjektu.

Nakon Duvanskog kombinata tu je bila fabrika u Mojkovcu koja je konkurisala sa projektom jer zakon dozvoljava mogućnost da konkurišete sa projektom, tako da je taj proizvođač prvo nakon što je isto sproveden postupak tendera, on se jedini javio na tender, ispunio je uslove koji su propisani tenderom, rangiran je kao prvorangirani proizvođač, e onda je dato tom proizvođaču privremeno rješenje. Šta to znači? Znači da u roku određenom koji se po dogovoru napravi, da li je to bilo pola godine ili godinu, dajemo mu zadatak da realizuje projekat, da napravi fabriku, nakon čega opet komisije relevantne su praktično izvršile prijam tog objekta i te opreme. Mi smo onda, Agencija za duvan je na bazi tih izvještaja dodijelila licencu za proizvodnju cigareta.

Je li to dovoljno ili treba još nešto da se doda?

Htjela sam da dodam, treće pitanje odnosilo se na licencu proizvodnju. Hoću da kažem, Agencija za duvan dodjeljuje licence i za izvoz. Znači, izvoz duvanskih proizvoda, obrađenog duvana, duvanskih proizvoda. Duvanski kombinat, sad je on u stečaju, ima tu licencu. Ima licencu od Agencije za duvan i on može da izvozi. Mi samo dajemo licencu da on može, naravno, nakon što ispuni uslove koji su propisani zakonom, on ima taj papir, ta licenca se i ne plaća. Sam naš izvoz cigareta iz duvanskog nas ne interesuje, ne pratimo izvoz, nas interesuje ono što se realizuje na domaćem tržištu, jer država upravo od toga ima koristi, kao što je rekao ministar, to su akcize, carina i PDV-e. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem na Vašem trudu da odgovorite na pitanja i objašnjenje čitave procedure ali na kraju mi nijeste odgovorili ono konkretno što sam pitao.

Ja sam Vas konkretno pitao ne na osnovu projekta, znam ja šta je tender, znam kako funkcionise tender, znam ja da se nešto dobija na osnovu projekta, ali sam Vas vrlo jasno pitao da li danas, a vi ste Agencija za duvan, vaše je da pratite da li je onaj projekat sproveden ili je samo ostalo na projektu, vrlo sam vas jasno pitao, da li danas oba proizvođača u Crnoj Gori imaju laboratorije za utvrđivanje kvaliteta duvana, a ne šta je uradila komisija 2009.godine. Pitao sam vas za kapacitet oba proizvođača. Nijeste mi odgovorili. Nema potrebe, znam ja šta je tender i znam kako funkcionise tender, pročitao sam zato sam vas i pitao jasno i direktno, da li danas, na današnji dan, jer siguran sam da znate i vi, da ne pričam da pratite zakon.

U momentu kad vidite da neko ne ispunjava uslove zbog bilo kakve stvari na osnovu čega je dobio licencu vi ukidate to. Formirate komisiju pa ćete da ukinete nekome dozvolu, ako ne ispunjava uslove. Jasno vas pitam, da li danas oba proizvođača ispunjavaju uslove iz člana 10 važećeg Zakona o duvanu, da li ima kapaciteta za proizvodnju od milijardu komada i da li imaju laboratoriju, a ne šta je uradila komisija 2009.godine i koja je proizvodnja. Ako ćete da kažete kažete, kažete neću da vam kažem,

ne znam, ali nemojte da mi preskačete odgovor, na vrlo jasna i jednostavna pitanja. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Što jednostavnije to pametnije, to bolnije.

Ministre, hoćete li po minut da odgovorite, da ne bi to ostavljali za poslanička pitanja i nedorečenost ili da bi to u završnoj riječi. Ne može u završnoj riječi, zato što kolega Bojanić bi bio uskraćen.

Hoćete li po minut? Izvolite, ministre, minut.

PETAR IVANOVIĆ:

Gospodine Bojaniću,

Vaše pitanje se, koliko se meni čini, odnosi na tri stvari koje sam vrlo precizno odgovori na onaj dio koji se uputili meni. Dakle, Duvanki kombinat posjeduje laboratoriju i nadamo se da će jedan jedini ponuđač, nije ih bilo pet ili deset nego jedan jedini ponuđač, biti u mogućnosti da nastavi tradiciju proizvodnje duvana, iskoristi, unaprijedi laboratoriju i to je ono što ja znam. Podvlačim još jednom, nisam bio član Savjeta za privatizaciju niti sam, nego sam posmatrajući čitavu proceduru se raspitivao za sve ono što je vezano za Duvanski kombinat.

Nisam se osvrtao na drugu firmu iz razloga što nije se ništa deštavalo u toj drugoj firmi i ne mogu vam u ovom momentu odgovoriti na to pitanje, ali nikakav nije problem vi možete kroz poslaničko pitanje ili na neki drugi način odgovoriti, a ja ću se se i sam zainteresovati i u koliko mi date neki dodatni rok pokušati da odgovorim da li druga firma laboratoriju u svom sastavu ili nema.

Što se tiče licence za Kleopatru, kako ste rekli, da ne bi bilo zabune jedno je licenca za izvoz, a drugo je licenca za izvoz specifičnog proizvoda palice cigareta koji se zove Kleopatra. Moj odgovor je bio, ne, nema potrebe da se daje licenca za izvoz paklica cigareta pod oznakom Kleopatra. Ovo što ste čuli je licenca za izvoz duvana, generalno. To su dvije različite stvari.

To nije pitanje za ministra, to izvolite postavite pitanje privrednom subjektu koji se bavi, a koliko mene sjećanje služi vi ste to nekoliko puta i radili i dobijali odgovor.

Treće, da li oba proizvođača imaju kapacitete. Pazite, ne znam našta tačno mislite. Ako govorimo o kapacitetima u momentu dodjeljivanja licence, da. Zato je ova procedura bila objašnjena kakava je procedura i šta u tom momentu kada se dodjeljuje licenca proizvođač treba da ispunjava. U najkraćem to je to.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Znači stečeno pravo se ne uzima. Tako sam razumio. Jeste li vi tako razumjeli?

MLADEN BOJANIĆ:

Razumio sam ja odlično. Jako dobro sam razumio. Nisam to jasno decidno čuo, a naročito od predsjednice Agencije za duvan. Pa šta je vaš posao osim da kontrolišete poslovanje dva proizvođača duvana u Crnoj Gori? O čemu mi pričamo, nemamo ih 300, pa da vi ne znate u svakom momentu.

Pitam vas jasno, treći put, da li danas obadva ova proizvođača u Podgorici i u Mojkovcu imaju laboratoriju u skladu sa zakonom kakvu moraju da imaju, vi mi ne odgovarate. Kažete 2009. na osnovu projekta su oni to dobili. Komisija izašla i oni su u projektu napisali - imamo laboratoriju, nabavićemo je i vi ste im dali licencu, a niste pošli da vidite imaju li danas i da li rade i dalje po uslovima.

Rekli ste, projektovani kapaciteti imaju milijardu cigareta. Vi pričate sa nam kao sa djecom, izvinite, ali vrijeđate razum. Ja Vas pitam danas, a Vi meni odgovarate na osnovu projekta prije šest godina i ne znate koliko dva proizvođača cigareta u Crnoj Gori, jedina dva, proizvode cigareta. Izvinite, gospođo, ali jeste li Vi iz Agencije za duvan ili za lijekove? Izvinite što ovako govorim. Dva osnovna jednostavna pitanja, ne pitam vas ništa iz nuklearne fizike ili ne znam čega. Pitam vas ono sa čim bi trebalo svakodnevno da se susrećete. Ako Vi kao direktor Agencije za duvan ne znate sad da kažete imamju laboratoriju, nemaju laboratoriju, proizvode ovoliko, proizvode onoliko, ona ja nemam šta više da razgovaram. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojaniću.

Vi, ministre, fino završnu riječ oblikujte kako mislite da je najbolje za ovaj Vaš predlog. Izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Mislim da nije red početi završnu riječ sa rasplamsavanjem strasti, mislim da završna riječ treba da posluži da se spuste i smire strasti. Spuštanje strasti ni na koji način ne znači bježanje od pružanja odgovora i postoje procedure koje stoje na raspolaganju svim poslanicima i koje obavezuju nas kao članove Vlade da ih ispoštujemo do kraja. Prema tome, sve što je ostalo neodgovoreno, a razumio sam da ipak nema nikakvih dodirnih tačaka sa Predlogom zakona nego je potpuno jedna pobočna priča, pri čemu se predlaganje ovog zakona željelo iskoristiti za te pobočne priče, može se nastaviti kroz poslanička pitanja i kroz druge vrste dijaloga.

Ovim putem želim da pozovem sve poslanike koji imaju interesa za pojedine oblasti da dođu u Ministarstvo poljoprivrede. Nema nikakve potrebe da interesovanje postoji samo onda kada diskutujemo u Parlamentu, to interesovanje može da bude kontinuirano, tekuće tokom bilo koje nedelje, bilo kog mjeseca da zajednički pretresemo ono što je interesovanje pojedinih poslanika, biće nam zadovoljstvo. Ne moramo u ovom momentu znati svaki pojedinačni detalj, ali u svakom slučaju moramo uvijek biti spremni da zajednički dođemo do nekog rješenja.

Ovaj zakon koji je pred vama, da se vratimo zakonu, predložen je sa namjerom da se zavede više reda. Ubjeđen sam da rješenja koja smo ponudili idu u tom pravcu i da će doprinijeti zavođenju većeg reda kako u oblasti proizvodnje tako i u oblasti prometa duvana. Takođe, ovaj zakon je otvorio i neke dodatne mogućnosti. Mi smo analizirali jednu od tih mogućnosti koja se odnosi na pitanje laboratorija, ali ih nije ukinuo, nije se bavio spuštanjem, snižavanjem standarda, nego nasuprot iznalaženjem praktičnih i realnih mogućnosti da u jednoj maloj državi koja ima ograničeni broj stručnih ljudi i ograničene kapacitete bude primjenjiv zakon. Dakle, nismo išli sa idejom samo da predložimo zakon pa da onda nastane problem u njegovoj primjeni, nego smo svjesni određenih zastoja koji su bili u primjeni prethodnog zakona i išli ka alternativnim rješenjima koje će omogućiti da ono što je realno problem u Crnoj Gori bude adekvatno riješen.

Sami ste pomenuli jednu od postojećih laboratorija i na taj način otvorili prostora za rad svim mladim ljudima koji žele da kroz laboratorije gdje rade daju svoj doprinos u različitim oblasima, ne samo u oblastima duvana. Takođe, ovaj zakon je otvorio mogućnost i malim poljoprivrednim proizvođačima koji se bave uzgojem duvana da se vrate onome što je nekada bila proizvodnja na njihovim imanjima, da ožive tradiciju i da pri tom imaju gotovo zagarantovan otkup. To nije želja, da se razumijemo, Ministarstva poljoprivrede da podstakne razvoj duvanske industije nego nasuprot, želja Ministarstva

poljoprivrede da se povećaju površine koje se obrađuju u skladu sa tradiciom koja postoji u pojedinim djelovima Crne Gore.

Mislim da svako ko je sa dobrom namjerom učestvovao u današnjoj raspravi a moje razmišljanje je takvo da ipak većina, najveći broj diskutanta je imao dobru namjeru, nije mogla da prepozna bilo šta loše u predlozima koje smo dali. Ostali smo otvoreni i za jednu formulaciju koja možda nije bila najsretnije data i onemogućila nas da tako i prihvatimo olako sam predlog, zahvaljujući Vama, gospodine predsjedavajući, shvatio sam da je produžen i rok za davanje mogućnosti za amandmane, tako da se evo i ovom prilikom zahvaljujem na toj mogućnosti. Predlažem da zajednički sjednemo i da nađemo rješenje koje će biti obostrano prihvatljivo, neće narušiti duh zakona, a što je moguće više primaći osnovnoj ideji koju sam prepoznao kroz vašu diskusiju.

Ovom prilikom želim da pozovem sve uvažene poslanike da se ne zaustavimo sada samo na usvajanju zakona, a slijedeći duh kooperative evo i ovdje očekujem da ćemo biti kooperativni i da ćemo otvoriti vrata usvajanju ovog zakona nego da svi zajednički damo doprinos što boljoj implementaciji ovog zakona na način da ne samo puko slovo zakona bude primijenjeno nego i da dio implementacije bude jedna obrazovna, edukativna kampanja koja će biti prije svega usmjerena ka mladim ljudima gdje ćemo tokom te kampanje ukazati na neke štetne posledice po zdravlje usled upotrebe duvana i duvanskih proizvoda. Ali, učiniti to objektivno i realno na naučnoj osnovi, a ne da i sami budemo dio bilo kakvih kampanja koji su dio jednog malo šireg i mnogo većeg problema koji prevazilazi granice Crne Gore. Ja sam prepoznao spremnost kod najvećeg broja poslanika da u takvoj kampanji učestvuju i zahvaljujem se svima vama na komentarima, na postavljenim pitanjima i na vašem doprinosu danšnjem radu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre.

Upravu ste, treba ministar nauke da objedini sve laboratorijske kapacitete u Crnoj Gori i da ih standardizuje i licencira, jer za malu Crnu Goru je mnogo skupo da imamo dvije ili tri laboratorije koje bi radile sat vremena mjesečno.

S ovim konstatujem da je pretres u vezi ovog Predloga završen, izjasnićemo se o njemu naknadno.

Kolege informišem, vas i javnost, da sutra Skupština radi po odborima, preko sutra ponovo radi Plenum, otvara se sedma šednica, usvaja se dnevni red, a zatim se vraćamo na šestu šednicu sa već usvojenim dnevnim redom o kojem ćete biti naknadno informisani.

Svako dobro, doviđenja.

04.06.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, nastavljamo sa našim radom. Po dnevnom redu je danas Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i gospodin Perišić, generalni direktor Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju.

Pozdravljam ministra i njegovog saradnika.

Izvjestioci odbora su Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Rešid Adrović Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam ministra Kavarića da li želi da da dopunsko obrazloženje.

Izvolite, ministre.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo, samo kratko.

Na osnovu člana 77 stav 1 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore sa Evropskom unijom, Crna Gora je preuzela obavezu da će preduzeti neophodne mjere kako bi se postigla usaglašenost sa tehničkim propisima zajednice i evropskom standardizacijom, metodologijom, akreditacijom i procedurama za ocjenu usaglašenosti. Zakon o akreditaciji uređuje oblast akreditacije u saglasnosti sa regulativom 765/08 EEZ. Zakon je djelimično usaglašen sa ovom regulativom jer nisu preduzete odredbe o prekograničnoj akreditaciji.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji uređuje pravne pretpostavke da akreditaciono tijelo može da vrši prekograničnu akreditaciju na zahtjev organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti iz druge države, kao i jasnije definicije pojedinih pojmova iz oblasti akreditacije.

Obzirom da predmetni zakon trenutno ne uređuje slučajeve kada se organizacija za ocjenjivanje usaglašenosti druge države obrati crnogorskom akreditacionom tijelu, navedeni zakon je u tom dijelu dopunjen. Takođe, u saglasnosti sa sugestijama Evropske komisije, pojedine definicije su zamijenjene sa definicijama direktno preuzetim iz EU Akija. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru na dodatnom objašnjenju.

Prelazimo na prvi krug diskusija.

Zamolio bih kolegu Jelić da u ime kluba poslanika Demokratske partije socijalista uzme riječ. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici, poštovani ministre Kavariću, poštovani građani,

Predloženim zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji nastavlja se usaglašavanje sa Evropskom regulativom iz ove oblasti i kompletira se set obaveza koje ima država Crna Gora na dalje EU integracije, a koje slijede iz punopravnog članstva akreditacionog tijela Crne Gore u evropskoj kooperaciji za akreditaciju.

Ovim izmjenama i dopunama zakona, prije svega, se definišu pojedini pojmovi iz oblasti akreditacije koji su direktno preuzeti iz Evropske unije, tj. definicije same akreditacije, harmonizacija standarda itd. Takođe, ovim zakonom se propisuju slučajevi u kojima akreditaciono tijelo izdaje sertifikat o akreditaciji i uvodi isključenje shodno kome se određuje da akreditaciono tijelo ne smije da promovise usluge, tj. da marketinški djeluje na teritoriji drugih država, ni da nastupa kao konkurencija akreditacionim tijelima iz drugih država.

Takođe se ovim zakonom uređuje i prekogranična akreditacija, te se omogućava veći nivo saradnje sa akreditacionim tijelima iz drugih država.

Ovaj zakon u potpunosti ispunjava obaveze koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, što je veoma važno naglasiti. Takođe, ovaj zakon je predviđen i programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a usaglašen i sa slobodom kretanja robe kao jedna posebna poglavlja. Takođe je usklađen i sa odredbama sekundarnih prava Evropske unije. Za sprovođenje ovog zakona nijesu

potrebna finansijska sredstva u budžetu Crne Gore. Posebno moramo da vidimo šta je to izvod iz izvještaja o napretku Crne Gore za 2012. godinu upozorio što se tiče ovog samog zakona, to jeste zakon koji se odnosi na slobodu kretanja robe.

U samom poglavlju 1, sloboda kretanja robe, saopšteno je da horizontalne mjere strategija i akcioni plan za uvođenje slobodnog kretanja robe su pripremljeni, ali još uvijek nijesu usvojeni. Takođe, naglašeno je u izvještaju da je potrebno više rada kako bi se obezbijedilo funkcionisanje kontakt osobe u saradnji sa Svjetskom trgovinskom organizacijom.

I ovdje bih postavio pitanje gospodinu ministru jesmo li tu osobu pripremili za saradnju sa Svjetskom trgovinskom organizacijom koja je dužna da zajedno funkcioniše prema tehničkim propisima Evropske unije. Od 26% harmonizovanih standarda, osnovano je 15 tehničkih komiteta. Pripreme za članstvo u Evropskom institutu za telekomunikacijske standarde je još uvijek u ranoj fazi. Takođe, broj akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti povećao se na 21, ali i dalje je na niskom nivou.

Zašto je to još uvijek na niskom nivou kako je napisano u Izvještaju o napretku za 2014. godinu?

Takođe, crnogorska strategija razvoja akreditacije od 2014-2018. završena je u martu, ali još uvijek čeka na usvajanje. Interesuje me kada će se usvojiti ako nije usvojena i šta je razlog što čekamo na usvajanje.

Želio bih da saopštim da formalna aplikacija za potpisivanje multilateralnog sporazuma sa evropskom kooperacijom za akreditaciju još uvijek nije dostavljena. Koji je razlog i kada ćemo to imati?

Znam da je malo više pitanja, ali je veoma interesantno da vidimo dokle smo došli što se tiče ovog napretka.

I kao što je to u Izvještaju o napretku saopšteno, postignut je ograničeni napredak u jačanju kapaciteta za sprovođenje oblasti slobodnog kretanja robe, ali rad je u toku i, naravno, sa ovim predloženim zakonskim tekstom mi ćemo ispuniti i one obaveze koje se očekuju od nas a koje su u samom izvještaju.

I na kraju, gospodine potpredsjedniče, Odbor za ekonomiju, budžet i finansije je kao matični odbor za zakonski tekst većinom glasova predložio Skupštini da usvoji Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Jeliću na diskusiji na izvještaju sa Odbora.

Zamolio bih koleginicu Đurašković da uzme riječ. Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Hvala lijepa, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre, dame i gospodo, poštovani građani,

Izmjene i dopune Zakona o akreditaciji predlažu se radi stvaranja pravnih pretpostavki da akreditaciono tijelo Crne Gore može da vrši akreditaciju na zahtjev organizacije za ocjenjivanje usaglašenosti iz druge države kao i jasnije definicije pojedinih pojmova iz oblasti akreditacije. U saglasnosti sa sugestijama Evropske komisije pojedine definicije su zamijenjene definicijama direktno preuzetim iz Evropske unije.

Poštovani građani, akreditacija je postupak kojim mjerodavno tijelo formalno priznaje da je ustanova ili osoba sposobna za obavljanje određenih zadataka. Zajedno sa sertifikacijom predstavljaju postupke za uspostavljanje povjerenja i olakšanja međunarodne saradnje i ukidanje tehničkih prepreka između zemalja. Pod akreditacijom se podrazumijeva zvanično priznanje da je neko tijelo za ocjenjivanje usklađeno na ime

laboratorije, inspeksijsko tijelo i da je kompetentno da sprovodi aktivnosti ocjenjivanja usklađenosti sa međunarodno prihvaćenim pravilima. Razlika između akreditacije i certifikacije je u tome što se akreditiranjem dokazuje da je neko kompetentan, odnosno nadležan, ovlašten, mjerodavan i osposobljen za obavljanje određenih ispitivanja, mjerenja, inspekcije i ostalih usluga. A certifikacijom se dobije potvrda, odnosno certifikat.

Poslove akreditacije vrši akreditaciono tijelo kao samostalna neprofitabilna organizacija. Organi tijela su upravni odbor, direktor i nadzorni organ.

Poštovani građani, postavlja se osnovno pitanje - Da li će biti privilegovani oni koji budu članovi akreditacionog tijela i da li će samo privilegovani dobijati certifikate za obavljanje tih djelatnosti? Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Đurašković.

Zamolio bih kolegu Tuponju da uzme riječ. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi kolegice i kolege, poštovani ministre Kavariću, poštovani građani Crne Gore,

Danas na dnevnom redu imamo jedan od onih zakona koji je više tehničke prirode, koji je neophodan u funkcionisanju sistema jedne države i njegova suština i izmjene i dopune ovog zakona u principu nemaju ništa sporno. Posebno ako pogledamo usklađenost ovog propisa sa evropskim zakonodavstvom, gdje u vašem izvještaju nalazimo da je ovaj zakon potpuno usklađen sa propisima sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije.

Ono o čemu bih ja htio da govorim je postojanje i funkcionisanje akreditacionog tijela, u smislu da je to tijelo formirano Odlukom Vlade iz 2007. godine i da je, barem prema informacijama koje imam a njih imam sa sajta akreditacionog tijela, u periodu od 2007. do 2014. godine, dakle za osam godina, objavljeno dva biltena, od kojih je zadnji prije četiri godine, 2011. godine. Da li u međuvremenu nije bilo potrebe da se bilo kakav drugi bilten objavljuje, ili nema nikakvih novosti? A što se tiče novosti, isto sa sajta, crpim informaciju zadnja vijest vezana za akreditaciono tijelo datira od prije tačno godinu dana. 06.06.2014. godine imamo posljednju informaciju objavljenu o radu akreditacionog tijela, a u periodu od ovih osam godina akreditovane su 24 organizacija. 24 organizacije za osam godina, dakle, po tri organizacije na godišnjem nivou.

Meni se čini da postoji prostor za efikasniji rad ovog tijela, jer ako pogledamo šemu kako funkcioniše akreditaciono tijelo, onda ispada da ima više tijela koji funkcionišu u okviru vaše organizacije nego organizacija koje ste akreditovali. Tako da u cilju efikasnosti i finansijskog aspekta održanja te organizacije, siguran sam da postoji prostor da ova organizacija, ovo tijelo bude efikasnije, da bude manjeg obima a da obavlja isti posao. Dakle, 24 organizacije su akreditovane u periodu od osam godina. Nisam našao informaciju koliko je zaposlenih u akreditacionom tijelu. Možda bi bilo zgodno da i to imamo pa da stavimo neke paralele vezano za to kolika je efikasnost rada zaposlenih u vašem tijelu sa onim poslom koje ovo tijelo obavlja. Mislim da postoji prostor da se sve to uradi na mnogo efikasniji način. Očekujem Vaš odgovor.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Tuponji.

Ovim smo završili prvi krug diskusija.

Pitam ministra Kavarića da li želi da da komentare. Imate završnu riječ. Hvala Vam.

Dobro. Prelazimo na drugi krug diskusija.
Koleginica Filipović ima riječ. Izvolite, koleginice.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovani ministre, poštovani građani i građanke Crne Gore, poštovane koleginice i kolege,

U savremenom svijetu kojeg odlikuje proces globalizacije i liberalizacije svjetske trgovine zahtjevi koji se stavljaju ispred proizvođača u pogledu bezbjednosti i kvaliteta robe i usluga su u konstantnom porastu. Obimniji zahtjevi su rezultat konstantnog povećanja zahtjeva i potreba od strane potrošača, kompanija i državnih organa. Budući da akreditacija obezbjeđuje povjerenje u bezbjednost, nepristrasno i nezavisno sprovođenje ispitivanja, etaloniranje, kontrolisanje ili certifikacije, akreditacija je od suštinskog značaja gotovo u svim oblastima proizvodnje, kao i u svim granama industrije.

Prioritetni cilj državne politike Crne Gore je punopravno članstvo u Evropskoj uniji. Punopravno članstvo podrazumijeva i punu integraciju crnogorskog tržišta u zajedničko tržište Evropske unije, koje danas čini 28 unutrašnjih tržišta država članica. Da bi Crna Gora postala dio tog, da kažem, evropskog zajedničkog tržišta od preko 500 miliona potrošača, onda je jasno naravno koliko je značajno uključivanje Crne Gore u to najekskluzivnije tržište u svijetu po pitanju potrošnje.

Da bi se, naravno, taj cilj ostvario da bi mi postali dio tog zajedničkog tržišta, moramo harmonizovati naše zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije. Za to je Skupština Crne Gore 2009. godine usvojila Zakon o akreditaciji. Na dnevnom redu plenarnog zasjedanja su izmjene i dopune ovog zakona, koje sam ja ustvari shvatila samo kao tehničke izmjene.

Ja ću reći zašto je akreditacija važna. Ona je važna za privredu, za organe državne uprave, za akreditovane organizacije i, naravno, za krajnje korisnike a to su kupci i potrošači. Akreditacija je prisutna u mnogim oblastima koje su od zajedničkog i opšteg značaja za građane, a naročito u sferi privrede, trgovine, zaštite životne sredine, zaštite zdravlja i zaštite potrošača. Na primjer, akreditovana tijela ispituju, kontrolišu i certifikuju liftove, žičare, mašine, igračke, medicinska sredstva, građevinske proizvode, opremu za domaćinstvo, kozmetičke proizvode, vozila, gorivo, naftne derivate, prehrambene proizvode, vodu za piće, robu široke potrošnje i sl. Akreditovane ispitne laboratorije se bave ispitivanjima u oblasti zaštite životne sredine, kao što su ispitivanje vode, zemljišta, vazduha, buke i sl. Akreditovane medicinske laboratorije ispituju uzorke u medicinske svrhe za potrebe dijagnosticiranja i eventualnog preduzimanja daljeg medicinskog tretmana.

Ja sam skratila diskusiju i pričam na ovaj način zbog toga što je bitno da građani znaju šta je ovo, a vi ste govorili koliko je značajno akreditaciono tijelo Crne Gore i čime se ono bavi. Hvala vam puno.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem koleginici Filipović.
Procedura. Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Uvaženi potpredsjedniče, ova tačka dnevnog reda se raspravlja na način što se naprave uvodna izlaganja, nakon uvodnih izlaganja predlagači zakona komentarišu uvodna izlaganja, a nakon toga uvodničari imaju još jedan komentar na komentar predlagača zakona. Samo bih htio da izrazim svoj protest da ministar Kavarić se potpuno oglušio o uvodna izlaganja iako sam ja u svom uvodnom izlaganju postavio vrlo eksplicitna pitanja koja bi pomogla u ovoj raspravi i koja bi bila zanimljiva za javnost.

Naravno, ministar Kavarić ima pravo da ne komentariše, ali mislim da to nije dobro za parlamentarnu diskusiju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ministre, samo trenutak da odgovorim na proceduralno reagovanje kolege.

Pa evo mislim da ste Vi sami dali odgovor na Vaše postavljeno pitanje gdje ste kazali da ministar može a ne mora da komentariše diskusije iz prvog kruga prijavljenih diskusija. Razumio sam iz reakcije ministra Kavarića da se u najvećem dijelu složio sa diskusijama koje su se čule u prvom krugu. Najavio je i završnu riječ. Siguran sam da kroz završnu riječ neće biti tonova za oponiranje, nego će dati određeni osvrt možda i na te diskusije. Vjerujem da je to odgovor i da će to biti u skladu sa Vašim očekivanjem kroz Vašu proceduralnu reakciju.

Ministre Kavariću, izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Dakle, nije mi bila namjera da izbjegavam diskusiju. Naprotiv, u duhu parlamentarne rasprave a opet potrebe za efikasnošću vremena koje ovdje provodimo, nekako smo tako iskomunicirali da možemo i u završnoj riječi. Ako ima insistiranja i ako nije propuštena proceduralna prilika, ja mogu i sad da odgovorim.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Predlažem prosto kao doprinos parlamentarnoj diskusiji i raspravi u ovome donu da se osvrnete na pitanja kolege Tuponje i time bi i završili.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Potpredsjedniče, ako se slažete, ja bih se osvrnuo na sva pitanja da ne bismo onda otvorili još jednu seriju onih kojima na pitanja nije odgovoreno. Kad već uzimam riječ, mislim da je efikasno.

Prvo, zahvalio bih na konstruktivnim komentarima i pred pitanjima koja zaista ulaze u meritum onoga što je problematika koju tretira ovaj zakon. Znači, radi se o još jednom tehničkom zakonu, vidjeli ste i sami na bazi onoga što se predlaže.

Po pitanju konkretnih pitanja što se tiče punkta za saradnju u oblasti tehničkih barijera u trgovini, pitao je poslanik Jelić. On je uspostavljen, nalazi se u Ministarstvu ekonomije tako da je ta vrsta standarda zadovoljena.

Na pitanje koliko ima akreditovanih laboratorija, u svome pitanju odgovorio je poslanik Tuponja. Znači, ima ih 24. Sve su private. Odnose se na gorivo, lijekove, građevinske materijale i druge stvari.

Što se tiče Strategije slobodnog kretanja roba, ona je usvojena u oktobru prošle godine.

Što se tiče potpisivanja Sporazuma "Meamla", takozvanog Sporazuma o priznavanju Sporazuma o akreditaciji, imamo spremnu aplikaciju. Možemo da je pokrenemo svakog momenta, međutim ona podrazumijeva izvještaj iznos koji nije tako mali i godišnja članarina koju moramo da platimo. Pokušavamo i u tom dijelu da budemo efikasni i da ga pokrenemo onoga momenta kada nam bude neophodno.

Što se tiče pitanja oko eventualne privilegovanosti bilo koga, odbijam takvu mogućnost imajući u vidu kakve su procedure. Ovdje se ne radi o procedurama javnih nabavki, tendera itd. Radi se o vrlo komplikovanom i do kraja birokratizovanom vrlo preciznom procesu prepoznavanja standarda njihove sertifikacije, kasnije akreditacije. Dakle, postoji i institut za standardizaciju u kome se prepoznaju standardi, poslije to ulazi u proceduru za ocjenjivanje i plaćanje troškova neophodnih za akreditaciju na bazi kojih se dobija sertifikat o akreditaciji. Imajući u vidu da je ovo evropski standard i da ova vrsta sertifikata se odnosi za mnogo šire tržište nego što je naše, tu smo prinuđeni da se ponašamo u skladu sa onim što su vrlo precizne birokratske norme uspostavljene od strane Evropske unije. Što se tiče samog procesa, vjerujem da bi svako od nas mogao to da zamisli na jednostavniji ili manje komplikovan način.

Što se tiče osam godina rada, možemo konstatovati, to je informacija koju ja imam, da je naš Institut za akreditaciju, odnosno akreditaciono tijelo najjeftinije akreditaciono tijelo u Evropi. U ovom momentu ima devet zaposlenih. Znači monogo manje nego sektora koje ste prepoznali u šemi. Sektori se odnose na vrlo jasne standarde po pitanju procedura u procesu akreditacije. Slažem se da je mnogo interesantniji sajt ako je apdejtovan češće, ako proizvodi događaje. Ali, ovo je ona vrsta institucij, da se tako izrazim, dosadnih birokratskih institucija koje prati zadovoljavanje standarda i sa tog aspekta ono što su novosti za korisnike to se objavljuje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru Kavariću.

Za komentar se prijavio kolega Jelić.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospodine ministre, dobio sam odgovor na moja pitanja. Ja sam ovdje citirao Izvještaj o napretku Crne Gore za 2014. godinu.

Dobro je što smo otvorili toliko laboratorija, 24 koje ste Vi saopštili. Takođe je dobro da je usvojena i Strategija za period 2014 - 2018. godina. Usvojena je u oktobru i to je još jedan pokazatelj jedan da u ovoj oblasti napredujemo. Dakle, u sljedećem izvještaju sigurno ovo će biti notirano. Ono što je moja zabrinutost jeste što ste rekli da sporazum još uvijek nije potpisan jer to košta. Znamo da to košta, ali taj sporazum moramo potpisati. Znam i da su nam ograničena budžetska sredstva za implementaciju mnogih djelatnosti u okviru akreditacionog tijela, ali bih skrenuo pažnju da za budžet za 2014. godinu na neki način omogućimo dodatna sredstva kako bi u pozicijama budžeta imali pare i za ovaj sporazum, a osim toga i novac za sve one stvari koje bi išle na to da se podigne nivo kvaliteta u samom akreditacionom tijelu i institucijama koje prate akreditaciono tijelo. Kako Vi kažete, za podizanje tehničkih standarda potreban je novac. Potrebno je koliko je moguće da vodimo računa kada budemo imali raspravu o budžetu za 2016. godinu da ovim stvarima zaista posvetimo računa kako bismo imali više sredstava i kako bismo ojačali tehničke, materijalne i eventualno kadrovske potencijale. Naravno, kako bismo to digli na nivo koji se od nas traži u ovom trenutku, odnosno kako je to napisano u Izvještaju o napretku. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Jeliću.

Drugi komentar od kolege Tuponja.

Izvlite, kolega.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem na odgovoru ministru Kavariću. Samo jedna mala korektura. Uglavnom nijesu to sve privatna preduzeća, nego je tu desetak javnih preduzeća od Doma zdravlja, Hidrometeorološkog zavoda, Forenzičkog centra, Instituta za biologiju mora itd. Apsolutno ne sporimo potrebu za postojanje toga tijela i za ovim zakonskim usklađivanjem sa Evropskom unijom. Moje pitanje je bilo usredsređeno na efikasnost toga tijela, na to koliko je to tijelo obimno u odnosu na posao koji radi. Dakle, iz mog ugla gledano, za osam godina, devet zaposlenih, 24 akreditacije, to nije proporcija efikasnog administrativnog sistema. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Tuponja.

Pitam ministra Kavarića da li sada želi iskoristiti pravo na završnu riječ, ili je to već učinio kroz date komentare.

Izvolite, procedura.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem. Možda je došlo do nesporazuma, jer sam se prijavio naknadno, ali neću puno uzeti vremena. Možete ovo tretirati kao neko moje vrijeme za raspravu koje imam. Jesu važne akreditacije, saglasan sam s tim i akcioni planovi i sve, međutim, ja sam se javio da još jednom pozovem gospodina Kavarića da odgovori na pitanje koja je njegova obaveza. Dva mjeseca to stoji. 15 dana je bio rok da odgovorite. Ja ću zbog vas i zbog javnosti pročitati o čemu se radi. Po mom mišljenju, jako i mnogo važnije pitanje nego akreditacije, bez obzira što i ovo može da bude mnogima interesantno. Ali, evo da čuje i javnost i svi vi zašto gospodin Kavarić neće da odgovori već dva mjeseca.

Na osnovu člana 50 Poslovnika Skupštine obraćam Vam se sa zahtjevom za dostavljanje informacija o visini oštetnih zahtjeva i trenutnom stanju tri arbitražna postupka koji se vode protiv države Crne Gore i državnih fondova pred Centrom za rješavanje investicionih sporova, kao i informaciju o angažovanim ... kancelarijama, pravnim i finansijskim ekspertima, vrstom i obimom njihovog posla i cijenom njihovih usluga. Jedan je postupak u vezi Željezare a.d. Nikšić i dva postupka u vezi KAP a.d. Podgorica. Radi se o stotinama miliona štetnih zahtjeva, radi se vjerovatno o stotinama hiljada koje ova država i dan danas plaća pravnim savjetnicima i advokatima da bi nas zastupali u tim sporovima i smatram izuzetno važnim pitanjem. I pored toga što je em važno, em Vaša obaveza da odgovorite u skladu sa Poslovníkom, Vi već dva mjeseca i pored dvije urgencije preko sekretara Skupštine i sekretara Vlade se oglašujete na ovaj naš zahtjev. I onda dolazite ovdje i treba da raspravljamo s Vama onako sve to da pređemo i da pričamo o akreditacijama. Ja ne želim da raspravljam o bilo čemu dok ne dobijem odgovor od Vas. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Bojaniću ako sam dobro razumio, Vi ste imali sada objedinjeno učešće, objedinjenu raspravu o Zakonu o akreditaciji i proceduralnu reakciju. Neobično objedinjavanje učešća u diskusijama, ali živi je organizam Parlament tako da ...

Uredu, važno mi je da smo stavili štrik na Vašu diskusiju da ste završili. I ministar Kavarić ima pravo da da odgovor na Vašu diskusiju koje nije bilo povodom akreditacije.

Izvolite, ministre Kavariću.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Prvo bih oko ovog dijela koji se odnosi na intervenciju poslanika Bojanića, mislim da je treća, peta, evo ne znam ni ja i kolege kad su dolazile. Znači, prvi put kad ste me pitali, ja sam ponudio odgovor. Vi ste na njega reagovali kako ste ragovali. Sve odlaganje je bilo u želji da Vam ponudim što bolji odgovor, jer da sam htio da nastupim birokratski ja bih Vas uputio na drugu instituciju koja se time bavi. Sad Vam kažem, odgovor je kod mene na stolu danas, dobićete ga sutra. Da sam htio da postupam birokratski, uputio bih Vas na Savjet za privatizaciju, na načelo tajnosti, na predsjednika komisije koja se vodi arbitražama u slučaju Crne Gore, na advokate koji treba da vide šta to može da izađe u javnost, a da ne naruši načelo tajnosti u arbitražnom postupku.

Zahvaljujem. Što se tiče Zakona o akreditaciji, mislim da sam rekao u većem dijelu u prethodnoj završnoj riječi, ako se to može nazvati tako. Još jedanput zahvaljujem svima na komunikaciji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru Kavariću. Ovim bismo završili pretres o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji.

O ovom Zakonu izjasnićemo se naknadno.

Zahvaljujem ministru Kavariću i njegovom saradniku na učešću u raspravi.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Zorica Kovačević, ministarka rada i socijalnog staranja, koju pozdravljam i Tijana Prelević, v.d. generalne direktorke Direktorata za rad.

Izjestioci Odbora su Željko Aprcović Zakonodavnog odbora i Zoran Jelić Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres i pitam ministarku Kovačević da li želi da da dopunsko obazloženje.

Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Poštovani poslanici, poštovani građani,

Kratko ću dati osnovni osvrt na predložene zakone o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova. U okviru reforme radnog zakonodavstva krajem 2007. godine donijet je Zakon o mirnom rješavanju radnih sporova, kojim je uređen način i postupak mirnog rješavanja radnih sporova, kolektivnih i individualnih, izbor prava i obaveze miritelja i arbitara i druga pitanja od značaja za rješavanje ovih sporova.

Radi obavljanja stručnih poslova koji se odnose na mirno rješavanje radnih sporova, početkom 2010. godine osnovana je Agencija za mirno rješavanje radnih sporova kao posebna organizacija sa svojstvom pravnog lica. Stoga su se donošenjem navedenog zakona, kao i osnivanjem Agencije koja je počela sa radom početkom 2010. godine stvorili normativni uslovi da se po prvi put u Crnoj Gori putem socijalnog dijaloga ostvaruje vansudsko rješavanje radnih sporova i na taj način postiže efikasnost u njihovom rješavanju. Imajući u vidu da su radni sporovi po svojoj prirodi hitni, rasterećuju se sudovi kod kojih ovi poslovi dugo traju.

Osnovni razlog za izmjenu i dopunu Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova je što je inoviranim Akcionim planom za implementaciju preporuka "giljotine propisa" utvrđena obaveza izmjene Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova, usaglašavanje sa izmjenama Zakona o radu i Zakona o reprezentativnosti sindikata. Pored toga, primjenom Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova došlo je do problema u praksi koje je potrebno otkloniti izmjenom navedenog zakona.

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova revidiraju se određene odredbe, i to: precizira se djelokrug rada agencije, organi upravljanja i djelokrug njihovog rada; unapređuje se odredba koja se odnosi na definisanje što se smatra kolektivnim radnim sporom i ko se smatra strankom u sporu; preciznije se definiše šta čini predmet individualnog radnog spora; unapređuju se odredbe koje se odnose na definisanje uloge miritelja i arbitara; propisuje se mogućnost formiranja privremenih i stranih radnih tijela prema ukazanoj potrebi i unapređuju se odredbe koje se odnose na postupak mirenja u individualnom sporu i kolektivnom sporu. Takođe, unapređuju se odredbe koje se odnose na troškove postupka, odredbe koje se odnose na vođenje evidencije u agenciji itd.

Imajući ovo u vidu, predlažem Parlamentu da usvoji izmjene i dopune Zakona o mirnom rješavanju sporova. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministrici Kovačević.

Prelazimo na diskusije.

Kolega Čavor u provom krugu diskusija u ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista.

Izvolite, kolega.

BRANKO ČAVOR:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažena ministarka, koleginice i kolege poslanici,

Pred nama je danas Zakon koji se bavi veoma interesantnim pitanjima i sigurno značajnim rješavanjem sporova, jer svi dobro znamo da sporovi nijesu nimalo prijatni, često sporovi mogu biti dugotrajni i za jednu od stranaka nepovoljno završe. U mentalitetu svih nas je često u Crnoj Gori da uglavnom sporovi idu ka sudskoj instanci, a kakva su kretanja određena u svijetu sve više je mogućnosti i potrebe da se to radi i alternativnim putem a to je jedan od ovih načina. Prije svega i zbog efikasnosti rješavanja sporova i zbog prenatrpanosti sudstva ovim pitanjima. Iz tog razloga je u Crnoj Gori donesen ovaj Zakon o mirnom rješavanju sporova još 2008. godine, čime se pokazalo da u Crnoj Gori sve više se razvija socijalni dijalog i da se na ovaj način i država Crna Gora predstavlja kao država na zavidnom nivou vladavine prava, a i sa aspekta ostvarivanja ljudskih prava.

Profesionalni način bavljenja ovim pitanjima pripada Agenciji. Već je ovdje rečeno da je Agencija osnovana 2010. godine i da je njen rad dosta jednostavan i zasniva se na načelu dobrovoljnosti, načelu sporova koji su kolektivni i individualni, učesnika u sporovima, miritelja i arbitara i tome slično.

U uvodnom izlaganju je nešto kazano, a vjerovatno nije nepoznato svima nama, prednosti ovih rješavanja sporova pred agencijom u odnosu na rješavanje pred sudskim instancama. Jedan od tih razloga je i prije ulaska u sudsku proceduru rješavati mirne sporove što i jeste preporuka, a drugi način je u toku sudskog postupka moguće je ući u rješavanje mirnim putem sporova kod Agencije čije su praktično odluke ukoliko i jesu dobrovoljne na nivou i sudske presude. Dakle, svakako se osjeća i ta povoljnost.

Drugo što je važno, već sam kazao da je i uspostavljena saradnja sa sudskom vlasti, s tim što je preporuka jedna kod sudija da u mogućnostima kada je to prilika učesnicima u sporu preporučite mogućnost rješavanja i putem rješenja koji su dati ovim zakonom, odnosno preko agencije. Već prema nekim podacima, 11% predmeta su pred agencijom su bili u fazi sudskog postupka.

Ono što je takođe interesantno jesu podaci koji govore o radu u agenciji, da je u 2014. godini bilo oko 7.804 predmeta i da je praktično većina njih, radnih sporova su pojedinačni, individualni, a samo njih 12 je kolektivnih. Ono što je pokazatelj da se sve više daje značaj ovom pitanju što je u 2014. godini čak 11,22% više ovih zahtjeva prema agenciji u odnosu na četiri prethodne godine.

Takođe, značajno je istaći da od predmeta koji su ovdje bili dati, odnosno u proceduri pred agencijom, 80,2% je pozitivno riješeno, što je takođe značajan pokazatelj, a 15,36% je obustavljeno, 2% je odbačeno, a 2% predloga u cjelini je procesuirano, odnosno u postupku je arbitraže.

Dakle, imajući sve u vidu, osnovni cilj Predloga izmjena i dopuna ovog zakona je kvalitetnije ostvarivanje prava građana i smanjenje pritisaka na sudove. S druge strane, potreba implementacije onoga što su rješenja u Zakonu o radu i Zakona o reprezentativnosti sindikata, kao i onog dijela koji se odnosi na unapređenje poslovnog ambijenta, kako mi to popularno nazivamo "giljotine propisa". U skladu sa tim su i određene izmjene u prvacu unapređenja pojedinih djelatnosti, prije svega djelokruga rada agencije, kao i odredbe koje se odnose na kolektivne sporove, odredbe koje se odnose na definisanje uloge miritelja i arbirtara i tome slično.

Završavajući diskusiju na ovu temu, podržavajući predlog ovog zakona, odnosno izmjena i dopuna zakona, moja preporuka je da agencija svojim aktivnostima uradi na što većoj afirmaciji svoga rada, da što više se približi građanima i onima koji su u potencijalnom sporu i da to bude jedan doprinos rješavanju ovih pitanja kako je to definisano i predlogom ovoga zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Branku Čavoru.

Sada će kolega Vučinić dati doprinos svojom diskusijom mirnom rješavanju radnih sporova.

Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani, uvažena gospođo ministrice sa saradnicom,

Prije nego što pređem na razmatranje ovoga zakona, htio bih da kažem nešto o položaju radnika u Crnoj Gori.

Najteže je biti radnik u Crnoj Gori, ustvari nemoguće je, jer to više nije radnik nego zaposleni na određeno vrijeme. Kao takav, radnik se izrabljuje do najviših mogućnosti od strane raznoraznih poslodavaca koji su svoj kapital stekli na dosta sumnjiv način, čast izuzecima. Radnik danas nije radnik, nego najamnik. To je činjenica, jer imamo Aluminijumski kombinat i Željezaru. Tamo radnici nemaju kolektivni ugovor, nema sistematizacije radnih mjesta, nema akta o procjeni rizika na radnim mjestima. Kad pričamo ovako o najvećim preduzećima, šta se tek radi onda po nekim trgovinskim radnjama gdje se za 200 eura izrabljuju radnici do maksimuma radeći više od osam sati, radeći sve što im naredi poslodavac. Da ne govorimo o zanatskim radnjama i tamo gdje se uopšte zakon ne primjenjuje. Znači, radnika danas u Crnoj Gori uopšte zakon ne štiti.

Ali, da se vratim na Agenciju. Ja sam ulazio na vašu stranicu web stranicu na Vaš sajt i tamo sam vidio podatke u Izvještaju o radu da ste imali od 2010. do 2013. godine 6.929 zahtjeva za mirno rješavanje radnih sporova. To je za četiri godine, a onda samo u 2014. godini je taj broj veći nego za sve prethodne četiri godine. Interesuje me zbog čega je to tako. Je li zbog toga što radnici, odnosno poslodavci vjeruju u Vaš rad, ili je neki drugi razlog? Što se tiče arbirtara i miritelja, mislim da je na tom spisku njih 47.

Primaju li oni nadoknadu? Vidim da je u 2014. godini bio zaista veliki rad, jer je oko 150 i više tih predmeta bilo po ovom arbitru ili miritelju, jer na tom spisku ima 47 njih koji su rješavali te radne sporove. Jeste da ste Agencija za mirno rješavanje radnih sporova, ali zaista to radite na miran način. Uopšte se ne čujete u javnosti, nema podataka o tome koliko ste izmirili tih strana u sporu. Umjesto da vi reagujete, da se vratimo na primjer otpuštenih radnika Željezare, umjesto vi da pozovete te radnike, pozivaju ih političke partije. A vi ste institucija koja ste zato predodređena i koju je Vlada formirala da to radite. Zbog čega to praktično radite u tajnosti, a gledajući ove vaše rezultate to radite na jedan izvanredan način. Pa evo da se dokažete, uzmite spor otpuštenih radnika Željezare, uzmite to i riješite. Mislim da nije u redu da na takav način ti radnici budu istjerani iz Željezare, a evo vam i činjenice šta je sve prekršeno. Prekršena je odredba Zakona o radu koja se odnosi na prekovremeni rad, zatim odredba koja se odnosi na procjenu tih radnih mjesta jer su to radna mjesta sa posebno teškim uslovima rada. Znači, prekršena je i odredba koja se odnosi na uvođenje prekovremenog rada. Pozovite te strane u sporu i riješite taj slučaj.

Čini mi se da je ovaj zakon kozmetičke prirode, da je unaprijeđen rad Agencije što se tiče formiranja Upravnog odbora i načina rada Odbora. Ali, stvar je u tome što se kod nas iako donosimo i ovakve kozmetičke zakone oni glavni zakoni ne primjenjuju. Ovo se odnosi na Zakon o izmjeni i dopuni zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koji se sa ovog mjesta opstruiše.

Gospođo Kovačević, Vi ste rekli da Vas niko nije kontaktirao, niko se nije žalio, a evo danas ako ste čitali Vas demantuju Sindikat i radnici bivšeg Šumarskog preduzeća "Javorak". Prije 20-tak dana su dolazili kod Vas, imali sastanak s njima. Mislim da je predmet tog sastanka bila opstrukcija ovoga zakona. Odgovorite zbog čega radnici Javorak ne mogu da iskoriste svoje pravo kad potpuno zadovoljavaju uslove iz toga zakona koji smo ovdje zajedno s Vama izglasali u Skupštini? Jeste da ste Vi bili protiv, ali smo imali većinu pa je zakon izglasan.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vučiniću.

Zamolio bih kolegu Perića da uzme riječ.

Izvoite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažena ministarko,

Dakle, zakon koji danas razmatramo više stvari tretira jednu vrlo slojevitu materiju. To je, prije svega, materija radnih sporova, dominantno. Zanimljivo je da je od 2010, od kada je osnovana Agencija, oko 7.000 predmeta, ako imam dobru informaciju, procesuirano, da je visok procenat riješenih slučajeva i da su dominantno structure tih sporova iz oblasti neplaćanja rada dužeg od punog radnog vremena, neplaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, kao i neplaćanje godišnjih odmora. Koliko smo razumjeli, to je najviše bilo tretirano ovim zakonom. Onda smo dobili izmjene i dopune zakona koje jesu negdje više tehničkog karaktera osim u jednom članu na koji ću se osvrnuti u drugom dijelu diskusije.

Ovdje imamo problem koji nije moguće riješiti samo radom ove agencije i čini mi se da sada agencija pokazuje limite u svom radu. Znači, ona je radila kvalitetan posao, ali kad imate jedan ambijent u kojem značajan broj radnika nema uopšte potpisan ugovor o radu, u kome inspekcije ne rade svoj posao, gdje bi pripremile ulazne podatke za ove sporove sa kojima se vi suočavate, u kojima je nemoguće prevaliti ni sav teret

odgovornosti na poslodavce jer poslodavci u Crnoj Gori se susrijeću i sa lošim biznis ambijentom i sa pritiskom korupcije, pritiskom nepotizma, pritiskom partijske dominacije, nelojalnom konkurencijom, pritiskom uvoznih lobija, dakle, u tim okolnostima njima je teško da ispune sve obaveze koje imaju prema državi. Ono što onda imamo kao jednu opštu klimu, imamo i nezadovoljne radnike i nezadovoljne poslodavce i to produkuje veliki broj predmeta, sa čime se vi suočavate svakako.

Međutim, osvrnuću se kratko šta jeste sistemski problem i onda bih prešao konkretno na zakon. Sistemski problem jeste da imamo biznis ambijent koji neće biti opterećen ovim poštastima. Druga stvar jeste da se onda insistira na poštovanju ugovora, prije svega, da se ugovori uopšte potpisuju sa radnicima i nakon toga, u trećem koraku, da se traži od radnika da poštuju odredbe ugovora. Na svaka tri koraka mi imamo probleme. Iz tog razloga i kažem da jedan rad koji jeste pohvalan koji radi agencija, pokazuje u ovom trenutku svoje limite, pokazuje da sve više sporova dolazi ka vama i da vi jednostavno to nećete moći da opslužite na kvalitetan način u periodu ako se nastavi sa ovim brojem zaposlenih, sa ovom strukturom agencije, ako se broj zahtjeva počinje povećavati ovom dinamikom.

U tom smislu, nas je posebno brinula izmjena u odnosu na postojeći član 4 zakona koji se tretira članom 3 predloženog zakona, gdje se kaže da se individualnim radnim sporom smatra spor koji je nastao u ostvarivanju prava iz rada i po osnovu rada. To je manje-više bilo u ovom prethodnom zakonu. Onda ste sada dodali - utvrđenim zakonom, kolektivnim ugovorom, aktom poslodavca i ugovorom o radu. Ovo nije ništa sporno, ali u slučajevima kada značajan broj radnika nema potpisan ugovor o radu, ima sporne ugovore o radu, eventualno ugovore o djelu, ugovore o sezonskom poslu koji vrlo često nijesu možda ni usklađeni sa zakonom, nekad nijesu ni potpisani, nekad nijesu ni parafirani, na ovaj način vi uvodite tu zonu da ti ljudi budu u startnoj poziciji lošiji u ovim procesima.

To je ono što konkretno zakonsko rješenje kod nas izaziva određeno podozrenje. Razumijem da vi morate da normirate, razumijem da vi morate da imate jasni pravni okvir, ali, s druge strane, moramo da uvažimo realnost da se radnici često susrijeću sa najgrubljim mogućim kršenjem zakona, u smislu nepotpisivanja ugovora o radu. Pomenuću samo jedan slučaj koji imam potrebu da pomenem, da je predsjednica Sindikata u KAP-u dobila otkaz. Govorimo o ambijentu gdje oni koji trebaju da zastupaju prava radnika dobijaju otkaze. S druge strane, mi uvodimo norme kojima dodatno tražimo da se normiraju pretpostavke da bi neko ostvario uopšte prava koja ima iz nekog ugovora, a ako nema uopšte ugovor, njegova prava ovakvim izmijenjenim zakonskim rješenjem jednostavno više uopšte ne mogu biti ni tema pred Agencijom za rješavanje mirnih sporova. To izaziva kod nas veliku zabrinutost. Ukoliko ministarka bude komentarisala ovaj dio, rado bih nastavio polemiku. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Periću.

Posljednji učesnik u prvom krugu diskusija je kolega Popović. Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovane predstavnice Vlade,

Ovim zakonom treba naročito da skrenemo pažnju javnosti na jedan segment ekonomskih i socijalnih prava. To su prava iz radnog odnosa, pravo na jednakost i

zabranu diskriminacije u ostvarivanju ovih prava, pravo na zaštitu na radu, pravo na ograničeno radno vrijeme i odmor, pravo na pravične i povoljne uslove rada i druga prava. Prije svega, na političkom nivou zahtjev za demokratizacijom stavio je u prvi plan prvu korpu ljudskih i građanskih prava, pravo na udruživanje, pravo na slobodu govora, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, dok je društveni napor da se brane ekonomska i socijalna prava oslabio, a povremeno i potpuno izostao.

Takođe, tranzicija, privatizacije i otvaranje tržišta, usmjereni na privlačenje investicija i postizanje privrednog rasta, kao i u svakoj tranzicionoj zemlji išli su za liberalizacijom u oblasti ekonomije, ali su zato, s druge strane, ekonomska i socijalna prava doživljena kao ostatak komunističke prošlosti i kao neka vrsta ideološkog relikta koji više nije u modi. Kada zaposleni ne dobije minimalnu zaradu, topli obrok ili naknadu za prevoz, kada mu je povrijeđeno radno pravo, kada trpi diskriminaciju po osnovu pameti, nacionalnosti, pola, seksualnog opredjeljenja ili kada kao stručnjak biva otpušten da bi na njegovo mjesto došao provjereni poslušnik, može se za pomoć obratiti Agenciji za mirno rješenje radnih sporova. Mogu na njena vrata zakucati i poslodavci, jer bi tako izbjegli beskrajne i skupe sudske postupke, uštedeli velike pare i vrijeme.

Problem je, međutim, u tome što za tu mogućnost ni jedni ni drugi uglavnom ne znaju. Osnovna prednost rješavanja sporova pred agencijom je brzina. Sporovi, individualni ili kolektivni, rješavaju se za najviše 30 dana. Osim toga, mirno rješavanje je besplatno dok takav sudski spor košta 4.400 eura. Ekonomično i za državu, harmonizuje odnose strana, unapređuje socijalni dijalog, a što je veoma važno prevenira štrajk. Treba znati da su u evropskim zemljama Americi i Japanu decenijama mirnim putem rješava više od 90% slučajeva radnih sporova. Riječ je o veoma isplativom projektu ako se uzme u obzir da u velikim preduzećima dan štrajka košta od 50.000 eura do pola miliona. Zbog velike preopterećenosti i sporosti sudstva u međunarodnoj pravnoj praksi sve veća važnost se daje vansudskim ili tzv. alternativnim načinima rješavanja radnih sporova. Ovaj trend je kod nas zastupljen u propisima, ali u praksi još nedovoljno.

Rad Agencije za mirno rješavanje radnih sporova morao bi da bude prepoznatljiviji i vidljiviji kako bi se što veći broj radnika i poslodavaca u narednom periodu obraćao za pomoć i posredovanje u rješavanju problema, čime bi se rasteretili sudovi i smanjio broj štrajkova u ovom turbulentnom vremenu. Važno je da se rad agencije učini prepoznatljivim, da se podrži unapređenje njenog rada i podizanje njene vidljivosti. Veoma je važno da se prepozna njena uloga u rješavanju sporova koji se odnose na zabranu zlostavljanja na radu, odnosno mobing.

Mirno rješavanje radnih sporova važno je jer doprinosi brzom i efikasnom rješavanju problema, smanjenju štrajkova i rasterećenju sudova. Izmjenama zakonskog okvira ona bi postala ključni faktor u harmonizaciji radnih odnosa, što bi bio i odgovor države stvarnosti i građana na preporuke Evropske komisije. Pri tome, jedan od prioriteta bi trebalo da bude konstatna edukacija i profesionalni razvoj miritelja i arbitara, kao i potreba da se javnost bolje upozna sa njenim nadležnostima i efektima koje ostvaruje.

Na kraju, Liberalna partija će podržati Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Da li ministarka želi da da odgovore i komentare na uvodne diskusije? Želi. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Prvo, želim da zahvalim svim diskutantima na komentarima vezano za Predlog izmjena i dopuna ovog Zakona, pa ću krenuti redom.

Slažem se sa Vama, gospodine Vučiniću, i sa ostalim učesnicima u raspravi da nije prepoznato da rad agencije treba da bude više javan i rezultati koje je ova agencija postigla u ovih pet godina treba da budu dostupni javnosti, iz jednog prostog razloga što u zadnje vrijeme možemo konstatovati da je javnost upoznata, imajući u vidu da u 2014. i početkom 2015. godine imamo ogroman broj priliva predmeta. To su predmeti vezano za naknadu prevoza kod javnih zdravstvenih ustanova i kod Vojske Crne Gore koji su u toku. To znači da je agencija, radeći na ovim predmetima koje je imala u ranijim godinama, postigla zapažene rezultate, gdje je procenat uspješnosti preko 80%. To govori da je rad agencije veoma dobar, uspješan. Mi smo iz tog razloga ove godine kadrovski ojačali rad agencije sa još jednim pravnikom sa pravosudnim ispitom, imajući u vidu da imamo ogroman broj priliva predmeta.

Što se tiče rada u agenciji, mogu da vam kažem da agencija redovno saraduje sa međunarodnim ekspertima i to je obaveza po zakonu, da miritelji i svi zaposleni moraju da prođu redovne obuke. To radimo svakodnevno i to ćemo raditi u budućem periodu imajući u vidu cilj da stvaramo preduslove da svaki spor koji imamo pred agencijom radimo kvalitetno i onako kako to očekuju i podnosilac zahtjeva i javnost.

Što se tiče nadoknade za miritelje, gospodine Vučiniću, ona se kreće od 50 do 150 eura, 150 eura zavisno od broja predmeta. Ta nadoknada od 150 eura odnosi se na od pet do 50 sporova koje ima jedan miritelj. Nije nadoknada veća, ali je tolika kolika je i mi to redovno izmirujemo. Imamo ukupno 47 miritelja i svaka stranka u sporu ima pravo da bira ko će joj biti arbitar i miritelj, što je veoma dobro. Ne određujemo mi u agenciji, nego stranka ima mogućnost da izabere svog arbitra u sporu. To je nešto što je, po mom mišljenju, veoma demokratski i veoma dobro.

Što se tiče zahtjeva, mi smo upravo članom 3 o kome je govorio uvaženi poslanik Perić htjeli da proširimo i da omogućimo agenciji na neki način i dokazni postupak. Agencija u svom radu ima dokazni postupak. Njoj je dozvoljeno da taj dokazni postupak radi na način da koristi ako nema ugovore o radu, onda ima kolektivni ugovor, da koristi akte poslodavca, imajući prosto u vidu ovo o čemu ste Vi govorili da za veliki broj predmeta nema potrebna dokumentacija, ali je agencija u svom radu ima pravo na dokazni postupak. Ona će izmjenama ovog člana omogućiti da se taj dokazni postupak može izvesti da bi se stranci u sporu omogućilo da pred agencijom da je u pravu i da treba da se taj spor završi onako kako je stranka u sporu dozvolila. Mi smo svjesni u Agenciji i Ministarstvu da veliki broj poslodavaca nema ugovore o radu, da nema kolektivne ugovore, da nema akt poslodavca, ali to donekle nije toliko vezano za naše ministarstvo, više je za druga ministarstva, za Upravu za inspeksijske poslove. Uvijek govorim da bi trebalo i drugi nadležni organi da rade posao za koji su osnovani. I bez zahtjeva Ministarstva i bez zahtjeva zaposlenih, to bi trebalo da bude redovna obaveza Uprave za inspeksijske poslove. Upravo zbog toga smo željeli da ovim članom 3, dopunama omogućimo agenciji da taj dokazni postupak bude proširen i da se koriste granski i kolektivni ugovori i akt poslodavca kako bismo omogućili zainteresovanim u sporu da imaju mogućnost da izvrše dokazni postupak.

Što se tiče ovoga o čemu je gospodin Janko na kraju govorio, moram da Vam kažem da nijesu samo ti radnici dolazili oko rješavanja pitanja penzionisanja po zakonu koji ste vi predložili, a koji je usvojio parlament. Upravo tumačenje zakona, upravo zato što veliki broj radnika smatra da ima pravo po tom zakonu je bila prilika da se u Ministarstvu rada obavi razgovor i da mi na neki način uputimo sve zainteresovane radnike da podnesu zahtjev nadležnim područnim jedinicima Fonda PIO u Crnoj Gori.

Nikome nije zabranjeno da podnese zahtjev. Rekla sam Vam prošli put da smo čekali dugo da dobijemo spisak firmi od jednog privrednog suda Crne Gore zato što je dokumentacija i arhiva Privrednog suda iz Bijelog Polja /Prekid/ pa je bilo potrebno duže vrijeme Privrednom sudu i gospodinu Jovaniću. Na moju urgenciju iz Ministarstva uspjeli smo da dobijemo kompletnu dokumentaciju. Uvjeravam vas da nikakve opstrukcije neće biti ni u Fondu PIO ni u Ministarstvu. Svi oni koji imaju pravo po zakonu dobiće....

Međutim, ne znam da li ste Vi upoznati i kako Vama prenose radnici, ali postoje određeni problemi. Jedan broj radnika, iako ima pravo, nije mu povezan radni staž. Ljudi dolaze i pitaju šta da rade. Mi pokušavamo, ako nam vjerujete, svakodnevno i na Vladi i zajedno sa Ministarstvom ekonomije da riješimo probleme tih radnika koji dolaze kod nas. Nije nam samo cilj da ih primimo, da im damo kafu ili vodu i da ih ispratimo. Oni to odlično znaju. Nijesmo samo te radnike primili. Rekla sam Vam, ako ste me dobro shvatili, da niko nije došao da se žali na opstrukciju Fonda PIO. Tačno je da je u početku bilo nesnalaženja, tačno je da nijesmo imali podatke, tačno je da smo tražili od Fonda PIO Crne Gore da pokrene inicijativu da svaka područna jedinica veoma odgovorno pristupi primjeni zahtjeva i da na svaki podneseni zahtjev odgovori pismeno. Naravno, imamo rok do kraja juna. Uvjeravam da ću uraditi sve da nikakve opstrukcije neće biti kod Fonda PIO. Mislim da nema potrebe oko toga više da zamaramo javnost, to sam Vam rekla, a biće prilike da utvrdimo da li je i gdje bila opstrukcija oko Fonda PIO.

Zašto nije agencija primila radnike. Agencija radi na dobrovoljnoj osnovi. I radnici Toščelika su imali mogućnost da se obrate agenciji, budite sigurni da bi bili, a ja sam ih primila ponovo jutros. Juče sam razgovarala sa generalnim direktorom Toščelika. Nadam se da ćemo tokom naredne nedjelje na zadovoljstvo i jedne i druge strane uspjeti da dovedemo do kraja davanje otkaza zaposlenim radnicima u Toščeliku. Jutros sam ponovo sa njima razgovarala, juče sam razgovarala sa izvršnim direktorom par sati. Mislim da smo na neki način došli do konačnog rješenja da izađemo u susret radnicima u Toščeliku na način što će poslodavac tokom naredne nedjelje na moj zahtjev vratiti sve zaposlene da rade. Ja sam se, Janko, na Vaš komentar prošle nedelje zainteresovala, pozvala sam izvršnog direktora, razgovarala dugo vremena sa njim i sa njegovim saradnicima. Imala izvještaj inspeksijske službe, razmijenili smo mišljenje oko određenih stvari, složili se oko određenih problema i na kraju došli do jednog zajedničkog dogovora da nakon njegovog povratka sa službenog puta još jedanput sjednemo u Ministarstvu rada sa svim zaposlenim koji su dobili otkaze i da tokom naredne nedjelje pomognemo radnicima da nađu svoje ponovno zaposlenje zato što se radi o veoma časnim, poštenim i veoma kvalitetnim radnicima. Da li je bilo nerazumijevanja između poslodavaca, da li je bilo određenih propusta, i to smo konstatovali, ali ostavimo to da sačekamo ponedjeljak kada se izvršni direktor vrati sa puta, da učinimo napor. Možda je to donekle bila i moja uloga u svemu ovome i neki poziv. Možda će poslije ovoga svi radnici koji budu imali problema dolaziti u Ministarstvo. Moram da Vam kažem da dugo vremena u Ministarstvu provodim sa svim radnicima koji se obraćaju za prijem. Nema toga koga nijesam primila od svih zaposlenih u Crnoj Gori i to ću nastaviti i dalje da radim. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministarki Kovačević na iscrpnim odgovorima i komentarima.

Kolega Vučinić ima pravo na komentar. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Dobro je to što će radnici Željezare biti vraćeni na posao i fino je čuti od Vas da su to poštene i vrlo marljivi radnici i da je to ne bih rekao nesporazum, nego jednostavno neko neodgovorno ponašanje poslodavca. Dobro je da se to završi, da se ti ljudi vrate na posao i da imaju od čega da žive.

Što se tiče agencije, agencija je institucija koju plaćaju građani. Agencija ne može tako da se ponaša, da vidi koliko je tih radnih sporova, koliko je tih radničkih problema, da nikako ne reaguje nego što se radnici nijesu javili agenciji. Zbog toga što jednostavno radnici ne znaju za tu agenciju. Vjerovali ili ne, niko od 12 otpuštenih radnika Željezare nije znao za agenciju. Iz tako jakog preduzeća, kada sam im rekao da ih je Inspekcija rada uputila na Agenciju za mirno rješavanje radnih sporova, oni su mi odgovorili da ne znaju za to. Znači, ne čujete se. Vi treba da ste aktivniji. Jednostavno ako vidite, ako saznate iz medija da postoje problem, da pozovete putem medija te radnike i da im pomognete. Mislim da su radnici daleko slabija i oštećenija strana od poslodavaca.

Što se tiče ovog zakona u vezi penzionisanja, oni koji su ostali bez posla zbog stečaja, vršena je opstrukcija. Prvo je vršena zbog toga što je rečeno, moram ovo da kažem, da nemaju tumačenje. Direktor Fonda PIO je imao tumačenje. Tražio je od mene tumačenje i dobio je to tumačenje. Zašto ga nije primijenio ne znam. Druga stvar, vršena je opstrukcija zakona zbog toga što se tumači u privrednom društvu zakon se tumači na takav način, u privrednom društvu u kojem je država imala vlasnički udio u trenutku uvođenja stečaja. To nije tačno. Zakon jasno kaže - u privrednom društvu u kojem je država imala vlasnički udio. Znači da je bilo opstrukcije. Da uputim poziv da tim radnicima koji zadovoljavaju uslove što se tiče ovog zakona jednostavno omogućite da ostvare ovo svoje zakonsko pravo da bi mogli otići u penziju. Ukoliko to ne uradite, imaćete problema. Imaćete problema i sa tim zaposlenima kojima ste uskratili to pravo zbog opstrukcije ovog zakona. Ja ću, budite sigurni, ovdje predlagati u parlamentu taj zakon. Ako treba da ga nacrtamo, da bi svi oni koje je vaša politika ostavila danas bez kore hljeba i koje je ostavila na ulici da se snalaze kako znaju i umiju, dok sve te žrtve tranzicije bar ne osiguramo sa tim više, rekoh, socijalnim davanjima nego sa penzijama. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Perić ima sljedeći komentar. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Dakle, ministarko, da nastavimo ovu polemiku u vezi sa članom 4 postojećeg zakona. Imamo, recimo, jedan slučaj kada neko ko radi u Agenciji za zaštitu lica i objekata u suštini radi bez ikakvog ugovora. Polazim od te pretpostavke. Po ovom članu koji sada imamo kaže se da se individualnim radnim sporom, u daljem tekstu individualni spor, smatra spor koji nastaje u ostvarivanju prava zaposlenog iz rada i po osnovu rada. On bi imao neku mogućnost na osnovu ovog člana da mu prosto bude lakše da dođe do ostvarenja svoje pravo. Mi imamo u krajnjoj crti vrlo visok procenat. Ako imam u glavi dobar podatak, preko 80% se uspješno riješi sporova, što je za svaku pohvalu. Ne radi se o tome da imamo nizak procenat, recimo 15, 20% i sada nam je tu bitno da djelatnost dodatno normiramo, već taj obuhvat čini mi se ide sasvim solidno. Onda uvodimo to da je pored ovoga ostvarivanja prava iz rada i po osnovu rada potrebno da to bude utvrđeno zakonom, kolektivnim ugovorom, aktom poslodavca i ugovorom o radu. Ne "ili" nego "i". Onda ovog radnika u suštini negdje gubimo iz obuhvata djelokruga rada Agencije za mirno rješavanje sporova.

To je ono što nas brine. Jasna nam je vaša namjera da bude sasvim nešto drugačije, ali bojim se da ćemo u praksi imati vrlo osnovano pozivanje poslodavaca da ako neko nema ugovor ne može da dođe uopšte u poziciju da se žali po ovom osnovu. Ponovo idem korak nazad, ovi problemi bi se mogli mnogo bolje premošćavati da Uprava za inspekcijske poslove bude mnogo ažurnija. To bi značilo mnogo veće rasterećenje ove agencije i lakši rad. U suprotnom, bojim se da striktnom primjenom ovog člana /Prekid/ broj radnika koji nemaju potpisan ugovor o radu ne mogu se pozvati na ovaj član u punom kapacitetu, da ih suštinski negdje i obespravljujemo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Periću.

Posljednji prijavljeni za komentar, kolega Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala. Poštovana ministricе, ovdje imamo najveći problem kako afirmisati Agenciju za mirno rješavanje radnih sporova. Imamo problem što ogromna većina radnika, poslodavaca nema pojma da ta agencija postoji. Ta agencija se mora afirmisati sama poput, recimo, Investiciono-razvojnog fonda koji na taj marketing troši ne mala sredstva. Jer, ova agencija stvarno može da uradi mnogo toga, da rastereti sudove, da rastereti poslodavce, radnike, ali niko ne zna za to. Drugi problem je ovdje prilično veliki, kako da se konstantno edukuju i profesionalno razvijaju miritelji i arbitri. Ono što mene interesuje, možda je to i bilo u ovoj Vašoj osnovnoj diskusiji ali nijesam uhvatio taj momenat, je kako je izabrano ovih 47 miritelja, po kojim kriterijumima. Nadam se da ćete to u završnoj riječi reći. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Ministarko, samo da se dogovorimo. Nemate pravo sada po Poslovniku. Predlažem da se tokom diskusija možete osvrnuti na neka pitanja. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Slažem se da nije možda dobro afirmisan rad agencije. Da ne radi dobro, bilo bi afirmisano. Ali evo, mi ćemo uraditi napor. Drugo, moram da vam kažem, u Upravnom odboru Agencije su predstavnici sindikata, poslodavaca i predstavnik Vlade. Vlada je svojim zaključkom upravo obavezala da svi sporovi idu prvo pred agencijom, sve nadležne državne organe. Ali evo, vidite kako rade sindikati Unije poslodavaca. Sjede u Upravnom odboru i ne obavještavaju ni svoje zaposlene, ni poslodavce da imaju pravo da pred agencijom obavijeste. Tu vidimo ulogu predstavnika. Imamo stručnu komisiju opet od predstavnika i Vlade i svih socijalnih partnera. Na predlog te stručne komisije, gospodine Popoviću, biraju se miritelji. Oni daju predlog i na taj način se bira.

Drugo, oko pitanja gospodina Perića, mi smo htjeli da omogućimo ...

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Samo jedna napomena. Vi dobro znate, ovdje ste dugo vremena bili u parlamentu, ako ste imali dodatni komentar na komentar kolege Popovića, sada najavljujete na komentar kolegi Periću i ako bude još nekih dodatnih komentara, kolege imaju pravo da se jave na Vaše komentare. Završite misao. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Samo dajem informacije, ovo o čemu je govorio gospodin. Potrebno je da zna i javnost, možda i zaposleni građani da postoji agencija i agencija radi na principu dobrovoljnosti i tajnosti. Svi se dobrovoljno javljaju i tajnost je podataka. Ovo o čemu je gospodin Perić govorio, možda se nijesmo dobro razumjeli, mi smo htjeli da proširimo mogućnost agenciji da u dokaznom postupku. Iako nema ugovor o radu, on može da podnese zahtjev kod agencije i agencija će da vodi dokazni postupak i da utvrdi navode njegove. Htjeli smo, ako nema ugovor o radu, možda postoji granski kolektivni ugovor za tu oblast obezbjeđenja koje ćemo koristiti. Mi smo htjeli ne da skratimo, nego da proširimo mogućnost da koristimo i granski kolektivni, a ne prava koja imaju po zakonu. Mi smo svjesni da određeni ljudi nemaju ugovor. Ako podnese zahtjev, to ne znači da nema pravo pred agencijom, ali će agencija u dokaznom postupku da gleda i granski, i kolektivni, i akt poslodavca da bi dokazni postupak dovela do kraja i izašla u susret tome ko je podnio zahtjev. Samo nam je to cilj bio, ništa drugo. Vjerujte.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministarki. Slažem se da su ovo bile dodatne informacije u prilog sadržajnosti rasprave po ovom zakonu. Pitam kolege koje su pomenute da li žele. Kolega Popović upravo je ovako razumio. Kolega Perić ipak želi. Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Ponavljam, ne sumnjam u Vašu dobru namjeru, ali opet po osnovu zakona u tom dijelu jeste u pravu, ali po osnovu rada se mogu podrazumijevati upravo svi ovi akti. Ako neko bude želio restriktivno da tumači zakon, onda može da to smatra imperativnom normom. Ako ima kolektivnog ugovora negdje u nekoj oblasti, ne sprječava i sada da on bude tretiran u radnom sporu, odnosno u sporu pred Agencijom za mirno rješavanje sporova. Na ovaj način, u nekom užem reduktivnijem tumačenju sada može da se traži kao isključivo da su potrebne i te norme. Govorimo o kategoriji radnika koji nemaju nikakav ugovor. Oni su najranjiviji u cijelom ovom procesu i vjerujemo da je to do sada sa ovom odredbom iz oblasti to bilo obuhvaćeno. Na ovaj način bojim se, u želji da proširite, da ste suzili. To je naša briga. Podnijećemo amandman s tim u vezi i nastaviti polemiku na odborima i na plenumu kasnije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Mislim da je ipak bio koristan ovaj dodatni dijalog između poslanika i ministarke Kovačević.

Prelazimo na drugi krug diskusija. Prvi diskutant je kolega Saša Pešić. Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče Simoviću.

Poštovani generalni sekretare, uvažena Skupštino, poštovani građani, uvažena ministarko Kovačević,

Nakon donošenja Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova, krajem decembra 2017. godine, i Zakona o izmjenama i dopunama Osnovnog zakona, koji je usvojen 2011. godine, danas poslije četiri godine u skupštinskoj proceduri imamo novi Predlog zakona o izmjenama i dopunama jednog jako važnog zakona, u ovom slučaju Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova. Obaveza usaglašavanja sa izmjenama Zakona o radu i Zakona o reprezentativnosti Sindikata, kao i potreba otklanjanja određenih problema, odnosno nedostataka koji su se pokazali u praksi, dijelom o tim nedostacima su pričale moje uvažene kolege u dosadašnjem toku diskusije, prilikom primjene ovog

predmetnog zakona osnovni su razlozi za izmjenu i dopunu zakona koji je danas na dnevnom redu zasijedanja.

U postupku izrade predloga zakona, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u predviđenom roku uputilo javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata u sastav radne grupe. I nevladine organizacije koje se bave pitanjima iz oblasti rada imale su mogućnost da učestvuju u procesu izbora jednog predstavnika koji bi uzeo učešće u radnoj grupi, čija je obaveza bila da sačini predlog zakona o izmjenama i dopunama važećeg zakona. Inače, navedenim zakonom je uređen način i postupak mirnog rješavanja radnih sporova, kolektivnih i individualnih, izbor prava i obaveza miritelja i arbitara, kao i druga pitanja od važnosti za rješavanje ovih sporova.

Navešću i neke odredbe koje se revidiraju, a koje su posebno meni skrenule pažnju na njih. Precizira se djelokrug rada Agencije za mirno rješavanje radnih sporova tako što se predlogom zakona dodaju pet novih članova kojima se definišu organi agencije, upravni odbor, direktor, kao i njihov djelokrug rada. Unapređuju se odredbe koje se odnose na definisanje šta se smatra kolektivnim radnim sporom i ko se smatra stranom u sporu. Ovu odredbu tretirao je član 1 predloga kojim se mijenja član 2 postojećeg zakona. Takođe se preciznije definiše šta čini predmet individualnog radnog spora. Ovu odredbu tretira član 3 predloga zakona, kojim se mijenja član 3 postojećeg zakona i o ovome nešto je govorio uvaženi kolega Perić i ja neću bliže objašnjavati tu normu. Isto tako, unapređuju se odredbe koje se odnose na troškove postupka i odredbe koje se odnose na vođenje evidencije u agenciji.

Posebnu ulogu u obavljanju stručnih poslova koji se odnose na mirno rješavanje radnih sporova ima agencija, koja predstavlja prvu institucionalnu službu za vansudsko rješavanje kolektivnih i individualnih radnih sporova. Vansudsko rješavanje kolektivnih i individualnih radnih sporova rezultat je pozitivnog razvoja socijalnog dijaloga u našoj zemlji i predstavlja i još jedan pravni mehanizam ostvarivanja demokratije kojim se omogućava poštovanje prava zaposlenih i poslodavaca u pravnom sistemu naše zemlje. Agencija, kao nezavisna institucionalna služba za vansudsko rješavanje radnih sporova, trebala bi da stručnim i efikasnim rješavanjem kolektivnih i individualnih radnih sporova stvara uslove za uspješno poslovanje i unapređenje poslovnog ambijenta u Crnoj Gori.

Sa sajta agencije sam imao prilike da se upoznam sa onim što su njeni osnovni ciljevi. Neki od njih su ovdje pomenuti i ja ću ih pročitati: Brzo i efikasno rješavanje pravnih sporova; besplatnog postupka; rasterećenje sudova; harmonizacija odnosa socijalnih partnera iako četvrta od odredbi u nizu, po mom mišljenju, jako bitna, jer znamo šta znače za uspješnost jednog privrednog društva harmonični odnosi između poslodavca i zaposlenih. Tako da su osnivanjem agencije stvoreni normativni uslovi da se sporovi iz radnog odnosa riješe van redovnih suđenja /Prekid/ i dopunama Zakona o mirnom rješavanju i radnih sporova dobio je potrebnu većinu glasova prisutnih poslanika na Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje i očekujem da tako bude i na plenumu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Pešiću. Zamolio bih koleginicu Bušnjak da uzme riječ. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi građani,

Ja ću ovome da pridjem predstavljajući jedan konkretan slučaj u kome sam bila učesnik i hoću da vas navedem na razmišljanje kako treba kazniti neke organe koji

ulaze u sudske sporove i gube ih znajući unaprijed da će biti izgubljeni, a troše se pare iz budžeta.

Naime, riječ je o Univerzitetu Crne Gore, koji je godinama kršio kolektivni ugovor i nije zaposlenima povećao platu što je bio u obavezi iz kolektivnog ugovora. Oni su toga bili svjesni i nijesu bez obzira što smo se obratili kao zaposleni, ja mislim da je bilo preko 500 ljudi, agenciji i dali smo predlog rješavanja, jer se radilo o ogromnom iznosu da se to može na neke rate isplaćivati, već da nađemo neko kompromisno rješenje. Univerzitet Crne Gore, svjestan svoje greške, koju ni jednog časa nije sporio, već su rekli da su zakinuli radnike za taj iznos, svo vrijeme i pitanje je bilo čak kasnije u toku sudskog spora i gdje su pare, da li su pare od Ministarstva finansija uplaćivane univerzitetu za tu svrhu, a da su išla na neke stvari. Ja sad neću time da licitiram, pošto nijesam sigurna da je to tako bilo, ali sam sigurna da smo se obratili agenciji da je ponuđeno rješenje, a da univerzitet to nije prihvatio, a svjestan činjenice da će se izgubiti taj spor, jer su priznali i na sudu kasnije da su zakinuli radnike.

Na taj način, kasnije pokušavana je opstrukcija pa se nijesu pojavljivali na sudu. Prvo pravni zastupnik univerziteta, lice zaposleno na univerzitetu nije dolazilo na sudska ročišta, a obzirom da je ogroman broj zaposlenih tužilo univerzitet, oni su po 30.000 hiljada eura morali da plate samo zato što se nijesu pojavili na sudskom ročištu. Kasnije kada je spor izgubljen, plaćeno je ukupno skoro 200.000 hiljada eura na račun sudskih troškova. Da ne kažem da bez obzira na pravnog zastupnika uzet je i advokat, što u suštini nijesu trebali jer se radi o procesu koji bi mogao pravni zastupnik univerziteta da radi i zato niko ne odgovara, a možemo i da personalizujemo odgovornost osobe koja je kriva za to, makar za ovih 30.000 hiljada, koji su dva puta po 30.000 plaćeno zbog nepojavljivanja na sudskim ročištima.

Iz tog razloga hoću samo da kažem da agencija postoji, ponudi, a ovdje se radi, znači o nekome ko je na budžetu države i ko svjesno krši, ko svjesno ulazi u sudski spor koji će izgubiti, vjerovatno se nadajući se da će u nekom procesu, ja mislim da je možda igra slučaja da smo mi dobili taj spor, jer su se oni nadali da će se na sudu izgubiti ili zataškati, ili zastarati, ali srećom zbog prebukiranosti sudova taj spor je otišao sudu u Bijelo Polje i tamo je taj sudija za par dana donio presudu. To je bilo sve toliko jasno da se nije moglo izgubiti, ali očigledno su oni očekivali da će dobiti na vremenu i na kraju univerzitet je sve to morao da plati, a sa druge strane se tobož kuburi, nemaju sredstva za isplate ljudima koji su držali nastavu preko norme i slično. Hoću da ukažem na to da država mora da vodi računa o sredstvima iz budžeta, pa bilo kada se radi o univerzitetu, koliko god se univerzitet izvlačio i pokušavao da kaže da je to autonomija univerziteta i da ne može neko da zadire u autonomiju. Autonomija jeste u dijelu nastave izbora profesora i u tom dijelu, ali ako koriste sredstva iz budžeta, moraju da su odgovorni i da se odgovorno ophode prema njima. Ja sam tražila ima više od godinu dana, ni sad nijesam dobila odgovor na to pitanje, evo čekam više od godinu dana bivšeg ministra prosvete Stijepovića, pa sad Boškovića, da natjeraju Univerzitet da mi odgovori na pitanje koliko su para po izgubljenim sudskim sporovima potrošili. A naveo me je na to slučaj u kojem sam i ja učestvovala. Tužila sam univerzitet, jer sam vidjela da postoje i pojedinci koji se zaklanjaju iza institucije, a imate instituciju koja se zaklanja iza države, a ovamo svi građani plaćaju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Bošnjak. Zamolio bih Branku Tanasijević da uzme riječ. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovana ministarko Kovačević sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Početak 2010. godine osnivanjem Agencije za mirno rješavanje radnih sporova prvi put u Crnoj Gori stvoreni su uslovi da se putem socijalnog dijaloga ostvaruje vansudsko rješavanje radnih sporova. Pošto radni sporovi po svojoj prirodi zahtijevaju efikasnost u rješavanju, osnivanjem agencije je omogućeno ostvarivanje tog principa. Od svog osnivanja Agencija za mirno rješavanje radnih sporova je opravdala svoje postojanje unapređenjem socijalnog dijaloga, što predstavlja još jedan pravni mehanizam kojim se omogućava poštovanje prava kako zaposlenih, tako i poslodavaca u pravnom sistemu Crne Gore.

Njenim postojanjem napravljene su velike uštede za Budžet Crne Gore, a samim tim i za društvo. Takođe, znatno su rasterećeni sudovi kod kojih rješavanje ovih sporova po pravilu dugo traje. Za razliku od suda pred kojim se spor može pokrenuti bez saglasnosti, s druge strane, osnovni princip rada agencije je princip dobrovoljnosti, što znači da i jedna i druga strana moraju biti saglasne za mirno rješavanje spora. To nije limitirajući faktor, jer su se u praksi sve više prepoznale prednosti dogovornog rješavanja sporova pred agencijom, kao brz, efikasan i najjeftiniji način, a pri tome je veoma važno istaći da su odluke agencije pravosnažne kao i sudske, a pritom nema advokata, nema sudskih troškova, a arbitre i miritelje plaća agencija.

Da bi agencija nastavila da radi punim kapacitetom i da bi unaprijedila svoj rad, predložen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju sporova. Predlogom se revidiraju određene odredbe kojima se precizira djelokrug rada agencije, organi upravljanja i djelokrug njihovog rada. Zakonom o mirnom rješavanju sporova je izmijenjen i dopunjen i zbog usaglašavanja sa odredbama Zakona o radu i Zakona o reprezentativnosti Sindikata. Takođe, jedan broj odredbi važećeg zakona je izmijenjen i dopunjen zbog određenih nepreciznosti i nedoumica koje su nastale u njegovoj primjeni.

Predlogom zakona precizirani su i definisani individualni sporovi. Kao što je već rečeno, predviđeno je da se individualnim radnim sporom smatra spor koji je nastao u ostvarivanju prava iz rada i po osnovu rada utvrđenih zakonom, kolektivnim ugovorom, aktom poslodavca i ugovorom o radu. Takođe, predlogom se unapređuju odredbe koje se odnose na definisanje šta se smatra kolektivnim sporom i ko se smatra stranom u sporu, a uloge miritelja i arbitra u kolektivnim i individualnom radnom sporu su precizno odeđene.

Propisana je mogućnost formiranja privremenih i stalnih radnih tijela prema ukazanoj potrebi, unaprijeđene su odredbe koje se odnose na postupak mirenja u individualnom i kolektivnom sporu, odredbe koje se odnose na troškove postupka i vođenje evidencije u agenciji.

Predlogom zakona je predviđeno da se Statutom bliže urede uslovi i način rješavanja, odnosno prestanak mandata članova upravnog odbora prije njegovog isteka. Uređena je nadležnost upravnog odbora da donosi statut agencije i akt unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove rada i druge akte u skladu sa zakonom; usvaja program odluke za miritelje i arbitre, kao i način njegovog sprovođenja; daje inicijative za donošenje izmenu zakona i drugih akata kojima se uređuje funkcionisanje i rad agencije i vođenje postupka iz njene nadležnosti; usvaja predlog zahtjeva za obezbjeđivanje budžetskih sredstava agencije za narednu fiskalnu godinu; usvaja godišnji izvještaj o radu agencije; usvaja godišnji izvještaj o finansiranju poslova agencije; obrazuje stručne komisije i radna tijela agencije; usvaja planove agencije i tako dalje.

Agencija za mirno rješavanje sporova, kao adresa kojom se s povjerenjem obraćaju i zaposleni i poslodavci, potrebna je svakoj državi, jer su radni odnosi od

posebnog značaja za društvo u djelini. Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova doprinosi se efikasnijem radu agencije, preciziranjem djelokruga njenog rada, postupci se pojednostavljaju, eliminišu određene nejasnoće i unapređuju radni odnosi, štedi se vrijeme i novac i doprinosi vladavini prava. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Tanasijević. Zamolio bih kolegu Labudovića da uzme riječ. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege, gospođo ministarko sa pomoćnicom, gospodine predsjedavajući, gospodine generalni sekretare, Vama koristim priliku da čestitam novog-starog predsjednika, uvaženi građani Crne Gore i dijaspore i uvaženi članovi međunarodne svemirske stanice Mir koja kruži iznad naše zemlje, računam da sam vas sve pozdravio.

Možda ću biti i unaprijed se izvinjavam malo izvan teme, ali riječ je ipak o suštini priče koju danas pričamo, a to je o posredovanju u sporu između radnika i poslodavaca. Ima jedna institucija koja bi da je sreće trebalo mnogo više da doprinese da se ovi sporovi riješe prije nego izađu iz kapija firmi i ustanova i prije nego dođu do suda i ostalih instanci pravde i prava. To je sindikat. O tom posredniku, gospođo ministarko, se ovdje uglavnom ćuti, pa sam iskoristio priliku pošto danas boravite ovdje da Vas pitam ko je dozvolio, bez obzira što znam dio Vašeg odgovora da je to autonomna radnička asocijacija u čiji rad Vi nemate baš previše ingerencija da se mijašate, ali ipak vi ste ovdje da štitate zakon, da se privatizuje ta radnička asocijacija? I ko je dozvolio, gospođo ministarko, da puca bruka, da se prije par sati pred zgradom bivšeg državnog Sindikata pesnicama tražila i branila fotelja generalnog sekreta Sindikata?

Gospođo ministarko, ko je dozvolio da u ugovoru između generalnog sekretara, koji bi, po mom poimanju, trebalo da bude činovnik a ne funkcioner, stoji klauzula da mu se otpremnina planira na 87.000 hiljada evra ili da vam prevedem, gospođo ministarko, možda nijeste jaki u matematici - to je sedam godišnjih Vaših i mojih plata.

Gospođo ministarko, ko dozvoljava tom sindikatu da godinama trguje sa prostorijama koje je Savez sindikata Crne Gore imao u Domu sindikata u Beogradu i da na taj način pribavlja enormno bogatstvo za sebe i ljude oko sebe, a da mu u sred tog generalnog sekretarijata danima, mjesecima, godinama štrajkuju njegovi zaposleni? Ako je ova vlast na bilo koji način došla ovdje, a doveli su je ti radnici prije svega i na ovaj i na onaj način joj daju legitimitet, arči 70 godina radničkog nasljeđa u Crnoj Gori, ko je dozvolio radničkoj asocijaciji koja je po vokaciji dužna da to štiti da to radi gore i od same vlasti?

Gospođo Kovačević, razumijem Vašu poziciju. Tek ste stigli i imate mnogo prećih problema, ali činjenica da radnici u Crnoj Gori, ako ih uopšte ima, a ja sam sklon zaključku, pa neka se naljute, ja sam dijete radničke porodice i možda mi se danas otac prevrće u grobu, da kažem da radnika više nema, jer da ima, to što se danas desilo pred zgradom državnog Sindikata nije smjelo da se desi i ne bi prošlo na način na koji je prošlo. Ko štiti danas tu šaku ne mogu reći radnika, nego neka mi ne zamjere kao roditeljima se obraćam jadnika koji idu od ulice do ulice od vrata do vrata i prose milostinju plaćajući članarine tima da mogu da otplaćuju i isplaćuju u ovoj mjeri? Dokle će da ćuti i država, i radnici, i ova Skupština, i svi u Crnoj Gori i da gledaju kao nijemi posmatrači ovu bruku koja se dešava u sindikatu? Izvinjavam se Uniji slobodnih sindikata. Ovdje je riječ o onome što je nekada bio državni sindikat i u koga smo svi ulagali. I moje

su pare tamo i danas govorim kao radnik. Ja sam ovdje zaposlen i imam pravo da se obratim vama da tražim da me kao radnika /Prekid/ kod tog i takvog sindikata. I zašto ćutite? Jel' treba milicija da rješava situaciju u državnom sindikatu? Ja, gospođo Kovačević, zaista ostajem zgranut i kao poslanik, i kao građanin, i kao radnik nad činjenicom da se dvojici, trojici ljudi u tom nazovi državom sindikatu... /Prekid/ Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Labudoviću. Sa ovim smo završili diskusije povodom ovog predloga zakona.

Pitam ministarku Kovačević da li želi da iskoristi pravo na završnu riječ. Hvala.

Dakle, sa ovim smo završili pretres o ovom predlogu zakona o kojem ćemo se naknadno izjasniti. Zahvaliću u ime svih vas ministarki Kovačević i saradnici na učešću u raspravi. Sada bi prešli na sljedeću tačku dnevnog reda. Hvala.

Predlažem da sada razmatramo Predlog zakona o određivanju memoranduma o razumijevanju o institucionalnom okviru inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u Jugoistočnoj Evropi.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su mr Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova i Mirsad Mulić, generalni direktor Direktorata za vanredne situacije.

Pozdravljam generalnog direktora Direktorata za vanredne situacije gospodina Mulića.

Izvjestioci odbora su Maida Bešlić, Zakonodavnog odbora i Nikola Gegaj, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres i pitam gospodina Mulića da li želi da da dopunsko obrazloženje. Izvolite.

MIRSAD MULIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, poštovani poslanici, cijenjeni građani,

Ovim zakonom se potvrđuje memorandum o razumijevanju o institucionalnom okviru za inicijativu za prevenciju pripremljenosti za katastrofe u Jugoistočnoj Evropi, koji je potpisan u Sarajevu između Vlade Crne Gore, Vlade Republike Albanije, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Republike Makedonije, Republike Srbije, Republike Slovenije i Republike Turske, dana 28. novembra 2013. godine. Naknadno, 18. aprila 2014. godine Savjet ministara Bosne i Hercegovine potpisao ovu inicijativu.

Crna Gora je prihvatila Inicijativu za preventivu i pripremljenost za katastrofe u Jugoistočnoj Evropi kao regionalni institucionalni okvir za države Jugoistične Evrope, s ciljem poboljšanja i jačanja sposobnosti i kapaciteta za sprječavanje nastanka prirodnih i drugih katastrofa. Glavni i najvažniji cilj Inicijative za prevenciju pripremljenost za katastrofe u Jugoistočnoj Evropi su da se poveća preventiva i pripravnost za katastrofe, kroz edukaciju, izradu projekata, kao i da se prepoznaju i razmjenjuju stečena znanja i iskustva koja su se pokazala kao najbolja u praksi.

Gore navedeni ciljevi su u skladu sa Nacionalnom strategijom za vanredne situacije iz 2006. godine, koja predstavlja najbitniji strateški dokument u oblasti zaštite i spašavanja i ima za cilj sagledavanje izvora postojećih i budućih rizika i uspostavljanje koncepta organizovanog djelovanja državnih i drugih institucija u saniranju vanrednih situacija, stvorenih u svim oblicima prirodnih, tehničko-teholoških i drugih hazarda.

Navedenim memorandumom se obezbjeđuju formalni okviri za države Jugoistične Evrope, izrade programi koji vode ka jačanju kapaciteta za sprječavanje i odgovor na prirodne i druge katastrofe koje eventualno prouzrokuje čovjek. Memorandumom o razumijevanju se poboljšava i jača sposobnost i kapaciteti države,

sprječavaju katastrofe što je i osnovni cilj ove inicijative. Navedeni memorandum ima veliki značaj za oblast zaštite i spašavanja, jer uvažava potrebu za daljim jačanjem regionalne saradnje i regionalne konsultacije u oblasti upravljanja katastrofama, prije svega, izgradnja kapaciteta, metode i, kao što rekoh, najbolja iskustva i prakse. Memorandumom se izražava spremnost Crne Gore, kao i ostalih strana potpisnica da sarađuju i unapređuju svoju saradnju u ovoj oblasti. Nadalje, značajno za memorandum je i to što se države potpisnice stavljaju u ravnopravan položaj, kao i sve aktivnosti i mjere koje se podrazumijevaju u cilju smanjenja rizika od katastrofa.

Pošto se memorandum u cjelosti odnosi na pitanje iz oblasti zaštite i spašavanja prirodnih i drugih katastrofa, osnovni nosilac njegove implementacije je Ministarstvo unutrašnjih poslova. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, gospodine Muliću.

Prelazimo na prvi krug. U ime DF-a kolegistica Kalezić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovana Skupštino, gospodine Muliću, poštovani građani,

Ovo je nesporno jako važna tema. Bez obzira što govorimo o Predlogu zakona o potvrđivanju memoranduma o razumijevanju i institucionalnom okviru inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa, radi se zapravo o sljedećem.

Nekada smo u okviru SFRJ i u okviru Socijalističke Republike Crne Gore, kao federativne jedinice veće države, imali veoma dobro organizovanu službu civilne zaštite. Ona se u Crnoj Gori pokazala posebno i izuzetno poslije aprilskog zemljotresa 1979. godine. Na osnovu tih iskustava Crna Gora je razvila više aspekata prevencije od prirodnih katastrofa, posebno od ugroženosti zemljotresom, jer se ispostavilo da se seizmička aktivnost povećava, došlo je i do promjene standarda u projektovanju, pa su i ona područja Crne Gore za koja ranije nije postojala obaveza projekantata da konstrukciju proračunavaju i na opterećenost od seizmičkog udara obuhvaćena. Dakle, ovo je znak da se veoma pažljivo i svestrano pristupilo upravo prevenciji. Ona se odražavala kada je u pitanju ugroženost od zemljotresa i kroz izradu planske, prostorno-planske i urbanističke dokumentacije. Nažalost, znam da je ovo drastično što ću da kažem, ali ta praksa je napuštena. Mi sada govorimo o institucionalnim kapacitetima, pod kojima se najčešće podrazumijeva broj činovnika koji se sasvim činovnički bave pitanjem da li imamo ili nemamo neki pravilnik i tu se stvar završava, kao da smo uveli nacionalno geslo o prevenciji protiv prirodnih katastrofa, a Bogme i industrijskih, koje bi se sažele u dvije riječi - dako neće. Nažalost, ne može da bude da neće, jer ugroženost je sve veća iz različitih razloga. Neki su prosto pitanje geološkog perioda planete na koji ne možemo da utičemo. Pitanje klimatskih promjena na koje utičemo na drugi način, ali ne možemo da spriječimo; pitanje šumskih požara kao prirodnih katastrofa koji ne mogu da se kontrolišu ni jednostavno, ni lako, ni jeftino. Posljednjih desetak godina mi smo imali antologijske primjere neodgovornosti u okviru sistema prevencije prirodnih katastrofa. Evo primjera, poplava Bjelopavlića, Zete i velikog područja rječnih dolina na sjeveru Crne Gore u novembru i decembru 2000. godine i novembru i decembru 2010. godine. Čak ni istraženo nije /Prekid/ je stvarno uticaj na koji se može djelovati. Ja ovo tvrdim kao neko ko je jako detaljno upoznat sa tim okolnostima sa stanovišta praćenja stanja u prostoru. Naravno, potpisaćemo ovaj sporazum. U redu je, jasno je da je saradnja potrebna, jer poplave ne poznaju granice. Kada se podigne osam metara nivo Skadarskog jezera kao što je to bilo 2010. godine, isto tako se postradamo i mi u Crnoj

Gori kao i u susjednoj Albaniji. Ali, da ne čekamo sljedeću poplavu da se to potvrdi da vidimo zbog čega je to došlo. Nije samo zbog kiše.

Završiću, kolega. Radi se o tome da se ugroženost povećava. Mi odlažemo organizovanje, mi zapostavljamo stare modele, zaboravljamo da ima još ljudi koje znaju i povećavamo kobajagi institucionalne kapacitete potpisujući razne memorandume, koji su naravno neophodni, ali koji treba da imaju pokriće u našoj organizovanosti, a ne slabosti u našoj neorganizovanosti. I još nešto. Dolazi do opasne zamjene teze koja glasi -ako Crna Gora uđe u NATO pakt, onda će to biti riješeno tako što ćemo dobiti pomoć. To je besmislica. Moramo da smo odgovorni prema sebi, svom narodu, svom prostoru, a ne da očekujemo ko će doći u pomoć. Doći će u pomoć i mi ćemo nekome otići u pomoć, ali to ne znači da treba da budemo bespomoćni.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice, na ukazivanju problema.

Ako ste gledali jednu televizijsku emisiju, kolegice Kalezić, direktora profesora doktora iz Skoplja Seizmičkog instituta Bosne i Hercegovine, Srbije, cijelog regiona, seizmički udari su naša neminovnost, ali statika u zgradama je naša katastrofa. A ovo, direktore, u rezoluciji oko ekologije, samo sa kolegama iz Albanije da napravite smetlišta, da ne budu u Bojani poplave, veliku bi radotu napravili. Da očistite samo Bojanu, veliku stvar bi napravili, a ne što drugo.

Siguran sam da će u ovom fonu biti kolega Tuponja, pošto je građevinar. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovani gospodine Muliću, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore, Gledaću da budem što koncizniji, što kraći. Čitajući materijale koje ste nam dostavili, moram da Vam skrenem pažnju na neke stvari koje smatram da su od važnosti, jer ako pristupamo nečemu, onda očekujem da to bude i temeljno razrađeno i prevedeno i da cio taj postupak ne bude samo forme radi, nego da bude od suštinskog značaja.

Pazite, sami memorandum je preveden sa engleskog jezika i on sad na crnogorskom jeziku govori o pripremljenosti i prevenciji katastrofa u Jugoistočnoj Evropi. Katastrofe nijesu pravno definisane. Mi govorimo o vanrednim situacijama. Dakle, sami naslov ovog Predloga zakona je, po mom mišljenju, sporan. I kad govorimo o katastrofama, onda imamo prevod da se radi o prevenciji i pripremljenosti za prirodne i izazvane katastrofe. Ove izazvane katastrofom u engleskom jeziku su dodate kao "man made disasters", a ako govorimo o takvim "man made disasters", onda mi u našoj zemlji imamo puno tih katastrofa. Hajde da ih definišemo jer su one u privredi, jer su one u ekonomiji u domenu javnog duga ili su u oblasti građevinarstva, đe imamo 100 hiljada nelegalnih objekata, na klizištima, neproverene statike koje su, po mom sudu, stanje katastrofe.

Zatim imate u članu 1 skraćena JIE, koja treba da označava Jugoistočnu Evropu, a u prethodnom stavu ste naveli da će ta skraćena glasiti SEE. Imate neusklađenost u samom tekstu, koja je za jedan međudržavni dokument neprihvatljiva i površna. Dakle, skraćena JIE nije data kao skraćena za Jugoistočnu Evropu, nego je prethodno navedeno da će ta skraćena glasiti SEE. Sva međunarodna udruživanja, pogotovo sa prijateljskim zemljama u oblasti neke međusobne pomoći, solidarnosti u vanrednim situacijama je za podršku i naravno da je treba i realizovati u nekom ako bude potrebe primjeru. Za mene je neprihvatljivo da vi kažete što se tiče budžetskih

sredstava da će ovaj zakon na godišnjem nivou iznositi najmanje 25 hiljada eura. Što znači najmanje? Gornja granica nije data, vi ne dajete okvirno definiciju koliko ovo zapravo košta. 25 hiljada eura je najmanje učešće pojedine države potpisnice ovog memoranduma. Ali, tu nijesu prikazani ni dodatne aktivnosti koje bi bile sprovedene, nijesu prikazani putni troškovi, ni dnevnice, ni mnogo toga što će dodatno opteretiti ovo, tako da cifra od minimum 25 hiljada eura u principu ne znači ništa.

Koleginica Kalezić je govorila o stanju u našoj zemlji. Ja mogu da imam lični sud da je stanje katastrofe u Direktoratu MUP-a koji se tiče nepogoda, vanrednih situacija. I to je ono što je važno, što treba da definišemo ovim zakonom, jer njegova primjena i zaštita ljudi i njihove imovine u Crnoj Gori treba da bude na većem nivou. Počev od poplava, požara, a zaključno sa nelegalnim objektima na teritoriji Crne Gore.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega.

Gospodine Muliću, možete da odgovorite. Izvolite.

MIRSAD MULIĆ:

Hvala. Čuli smo komentare. sa nekima se slažem, sa nekim naravno ne, ali evo da krenem redom. Prije svega, želim da se zahvalim poslanici Kalezić koja uvijek ima konstruktivan odnos prema onome što dolazi iz Direktorata za vanredne situacije kada je u pitanju sistem zaštite i spašavanja, pokazujući veliko razumijevanje i želju da svojim dobrim sugestijama i nespornim znanjem pomogne u onome što mi iznosimo ovdje kao predlog bilo kroz zakon ili nešto drugo.

Pomenuli ste civilnu zaštitu. Nesporno je da je civilna zaštita jako važan faktor u sistemu zaštite i spašavanja. Nažalost, ona je u Crnoj Gori prošla jednu veliku transformaciju i evo mi upravo pripremamo za zaštitu jako važan faktor u sistemu zaštite spašavanja. Nažalost, ono je u Crnoj Gori prošlo jednu veliku transformaciju. I upravo pripremamo Zakon o zaštiti i spašavanju kojim ćemo stvoriti uslove za formiranje jedinica civilne zaštite. Pokušali smo to nekoliko puta do sada. Nažalost, nijesmo uspjeli. Vjerujemo da ćemo ovoga puta uspjeti, jer nudimo sistemski rješenja koja su poznata i u okruženju i u evropskoj praksi. Svakako, jedinice civilne zaštite su važna podrška onome sistemu. Što se tiče preventivnih aktivnosti, da bismo imali dobar sistem zaštite i spašavanja, neophodno je imati tri osnovna elementa. Neophodno je imati dobru normativu. Mi se upravo trudimo kroz sve ove zakone koji su prošli u protekle dvije godine, kako sam ja na čelu ovog direktorata. Zatim, neophodno je imati dobro obučene jedinice i neophodno je imati dobro opremljene jedinice. Da biste sve to troje imali neophodno je da imate stabilan izvor finansiranja. Mi imamo izvor finansiranja iz budžeta Crne Gore. Lokalne službe zaštite i spašavanja se finansiraju iz lokalnog budžeta. Je li to dovoljno? Naravno da nije. Ovaj sistem je jako složen i jako skup. Opet se vraćam na zakon gdje smo predvidjeli uspostavljanje jednog fonda kojim ćemo finansirati ovaj sistem, dodatno sve ovo unaprijediti, stvoriti dobre uslove, naravno za kvalitetniji rad ukupno službi sistema zaštite i spašavanja i cijeloga sistema.

Dakle, preventivi poklanjamo dosta pažnje. Trebalo bi vremena, ali ne znam da li da otvaram tu temu. Uradili smo značajan broj opštinskih planova za zaštitu od poplava, zaštitu od požara. Radili smo edukaciju kroz osnovne i srednje škole, veliki broj obuka upravo kroz ovu inicijativu. Dakle, ova inicijativa služi za obuke, za edukaciju i jednim svojim manjim dijelom za opremanje sistema zaštite i spašavanja. Ukupno na godišnjem planu treba zaista najmanje 25 hiljada. Zašto smo naveli najmanje 25 hiljada. Ostavili smo mogućnost nekim državama ukoliko imaju prostora da mogu dati i veća sredstva od

25 hiljada. Dakle, 25 hiljada je obaveza Crne Gore i sredstva su predviđena budžetom. Važno za ovu inicijativu jeste da ni jedna katastrofa, ni jedna stvar, ni jedna nepogoda ne dolazi samo do granice jedne države. Upravo ovom inicijativom mi jačamo i naše kapacitete i dobrosusjedske odnose sa ostalim državama u eventualnom reagovanju na bilo koju vanrednu situaciju. Imamo i međunarodne sporazume sa svim državama ex Jugoslavije i u slučaju neke vanredne situacije zaista tako i reagujemo. Tako je bilo kada su bile poplave u Srbiji, tako je bilo sada kada su bile poplave u Albaniji, poplave takođe u Bosni i Hercegovini. Ponudili smo i pomoć i u Hrvatskoj u skladu sa procedurama prihvatanje međunarodne pomoći i vjerujem i drago mi je da razumijete ovu inicijativu i vjerujem da ćete glasati za nju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, gospodine Muliću.
Koleginice Kalezić, izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine Muliću, zato što tema jeste ne samo aktuelna, nego odlučujuća da se spriječe stradanja ljudi, gubitak života, gubitak imovine i utoliko prije ne može da se objasni jedan dosta bezbrižan odnos u dugom periodu države prema suštinskoj organizovanosti. Ja se neću složiti sa Vama, gospodine Muliću, da se ne može bez para. Naravno ništa ne može bez novca da se uradi, ali znanjem mogu da se naprave jako velike uštede. Prema tome, postoji i ono što su rezerve u znanju i iskustvu koje je, nažalost, prilično marginalizovano i zapušteno. Ja ne govorim samo o ugroženosti od seizmike. Naravno, zna se da su prirodne katastrofe, poplave, klizišta, zemljotresi, šumski požari, mećave sve što nas dotiče. Sva je prilika da nam slijede još neke, evo vidimo da su visoke temperature već počele i može da se desi da već početkom jula imamo temperature preko 42 stepena. To je već elementarna nepogoda. Dakle, tu ne može biti organizovanosti samo onoliko koliko ima para, a posebno što vi ne možete platiti sistem civilne zaštite. Ona se zove civilna zaštita što učestvuje stanovništvo, učestvuju građani. Vi ste mlad i agilan čovjek i ja to poštujem i pozdravljam. Ali, ovo ne može da se izmješta samo na nivo činovničkog organizovanja. Strašno ćemo patiti, postradati i imati gubitke ako vrlo brzo ne uozbiljimo organizovanost i zaista veliki broj ljudi se uključi da zna kada, gdje i šta treba da radi u slučaju određene opasnosti.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice. Hvala i Vama.
Sve što je u interesu Crne Gore i javnosti, a Vi tako i činite ja uvažavam.
Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem. Iako je gospodin Mulić praktično izignoriseo moje sugestije, ja ću još jednom ponoviti da sami pojam ili naziv ovog Predloga zakona nije u duhu ni našeg jezika, niti naše pravne terminologije, jer izraz katastrofa možemo da različito tumačimo. Mi imamo vanredne situacije, vanredno stanje, ali ne i stanje katastrofe. Takođe, i ova tehnička sugestija koju sam dao iz člana 1 ovo vezano za skraćenice, to je nešto što biste praktično tehnički trebali da ispravite. A kad sam govorio o troškovima, govorio sam o troškovima Crne Gore, a ne o troškovima drugih potpisnica ovog međunarodnog ugovora. Jer, razumijem da u memorandumu piše da se odnosi naravno na sve potpisnice ovog ugovora, ali kad vi dajete objašnjenje nakon zakona kako to i pripada dokumentima koja dolaze do nas, pravite procjenu finansijskih sredstava koji se tiču

isključivo Crne Gore. I u tom trenutku više se ne tretiraju ostale države. Ovdje vi kažete - nasaje obaveza Crne Gore da obezbijedi održivost stalnog budžeta i inicijative, odnosno finansijska sredstva na godišnjem nivou u iznosu od najmanje 25 hiljada eura. Taj izraz najmanje jednostavno ne može da stoji. On je kao takav nedefinisan i morate to dati preciznije.

Prevenција, naravno kažem još jednom i svako međunarodno udruživanje Crne Gore i međusobna solidarnost i pomoć u tim vanrednim okolnostima jeste nešto što jača i zbližava i u korist je cijelog regiona. Radi se o prijateljskim zemljama i takva solidarnost i treba da postoji. Ono što se u Crnoj Gori ne radi jeste pravna prevencija vezana za zemljotres, za seizmiku, za 100 hiljada objekata o kojima nemate nikakve informacije o njihovom stanju, o njihovoj podlozi, na kakvim se oni terenima nalaze, na na kakvim se klizištima nalaze. Zar nije bilo dovoljno upozorenje nedavna situacija u Markovićima? Svi smo gledali onu kuću koja stoji nakrivljeno i koja je kliznula sa svog prvobitnog mjesta nekoliko metara. Takvu situaciju, preventivu za zemljotres u Crnoj Gori, gdje smo trusno područje, gdje smo seizmička zona ja zaista ne vidim. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Tuponja.

Gospodine Muliću, izvolite.

MIRSAD MULIĆ:

Hvala. Govorimo o preventivi kao najvažnijem obliku djelovanja u oblasti zaštite i spašavanja. Prije sam rekao da je dobro da razumijemo taj dio i neki stručnjaci su izračunali da se euro uložen u preventivu sedam puta više vraća.

Želim da odgovorim poslaniku Tuponji. Slažem se sa ovom skraćenicom. Slažem se, moglo je biti kao što smo naveli. Oko ovoga, znači sve su države potpisale najmanje 25 hiljada. Država Crna Gora ima obavezu 25 hiljada. Ako procijeni, ako ima sredstava ili ako hoće, može dodati i više, ali je osnovno 25 hiljada.

Ovaj sporazum je jako bitan i regionalnog je karaktera. Kao takav, važan je za eventualni odgovor na bilo koju vrstu katastrofe.

U hijerarhiji je vanredna situacija znatno manje nego što je katastrofa. To ste pitali. Vanredna situacija je stanje kada se redovnim djelovanjem organa ne mogu otkloniti posljedice nekog hazarda ili događaja koji je nastupio. Katastrofe su znatno veće. Vanredna situacija može biti zbog snijega, a katastrofa može biti zbog nekog tehničkog, tehnološkog akcidenta, nešto što pogodi cijelu državu, područje ili šire. Slažem se da je to nešto između, a što se tiče finese ove oko prevođenja, ne mogu komentarisati to sa Vama. Ali, mislim da se razumijemo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U redu, gospodine Muliću. Sa ovim smo završili pretres, a o ovom predlogu ćemo se naknadno izjasniti. Zahvaljujem Vam na saradnji.

Uvažene kolege, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - Predlog zakona o potvrđivanju protokola o privilegijama i /Prekid/ Centra za sprovođenje zakona u Jugoistočnoj Evropi.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su magistar Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova, opravdano odsutan zbog jučerašnjeg Kongresa, i dr Miloš Vukčević, generalni direktor Direktorata za bezbjednost, zaštitne poslove i nadzor.

Izvjestioci odbora su Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Žana Filipović, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi da nam da dopunsko obrazloženje? Izvolite.

MILOŠ VUKČEVIĆ:

Zahvaljujem. Biću kratak. Ključni razlog zbog kojeg se predlaže usvajanje ovog zakona je sprovođenje Protokola, odnosno Konvencije Centra za sprovođenje zakona u Jugoistočnoj Evropi SELEC, koja je potpisana u Bukureštu, u Rumuniji, 9.12.2009. godine, kao jačanje međunarodne saradnje u borbi protiv svih oblika kriminala, koji predstavljaju prijetnju za ugovorne strane SELEC.

Budući da postoji interes ugovornih strana SELEC da se unaprijede odnosi u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala i međunarodnog terorizma, Ministarstvo unutrašnjih poslova kao resorno ministarstvo koje vrši nadzor nad radom Uprave policije u neposrednoj komunikaciji sa ostalim ugovornim stranama SELEC-a je uskladilo tekst protokola. Predlogom zakona o potvrđivanju Protokola omogućava se bliže uređivanje odnosa između strana potpisnica u vezi aktivnosti kojima se uređuju privilegije, imuniteti Centra za sprovođenje zakona u Jugoistočnoj Evropi i oficira za vezu. Tako SELEC i njegova imovina gdje god da se nalaze i ko god da ih drži uživaju imunitet od svake vrste zakonskog procesa, osim ukoliko u nekom posebnom slučaju savjet svojom odlukom odobri odricanje od ovog imuniteta. Takvo odricanje od imuniteta se ne odnosi ni na jednu mjeru izvršenja za koju je potrebno posebno odricanje od prava. SELEC ne uživa imunitet u pogledu građanske parnice protiv tužbe direktno vezane za postupak, kao i građanske parnice vezane za kršenje pravila o zaštiti ličnih podataka. Takođe, oficirima za vezu se odobravaju u zemlji domaćinu privilegije imuniteta shodno Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima iz 1961. godine. Važno je napomenuti da privilegije i imuniteti u ovom protokolu ne odobravaju se za ličnu korist samih ojedinaća, već radi osiguranja nezavisnosti u obavljanju njihovih funkcija. Dakle, riječ je o funkcionalnom imunitetu.

Članom 16 je propisano da imunitet od zakonskih procesa se ne primjenjuje u odnosu na građansku parnicu za naknadu štete, za nesreću strane uzrokovane vozilom, plovilom, letilicom kojom je upravljao neki predstavnik zemlje članice, oficir za vezu, generalni director, član SELEC, odnosno predstavnik operativnog partnera, niti se imunitet od zakonskih procesa primjenjuje u odnosu na djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja.

Na osnovu svega izloženog predložio bih Skupštini da usvoji ovaj zakon kako bi Centar za Jugoistočnu Evropu i oficiri za vezu uživali privilegije, imunitet u skladu sa ovim protokolom.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Gospodine Periću, izvolite da polemišete sa gospodinom Vukčevićem. Odustali ste?

Onda konstatujem da je pretres po ovoj tački dnevnog reda završen i o njemu ćemo se naknadno izjasniti.

Prelazimo, uvažene kolege, na - Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o uzajmnoj pomoći u carinskim pitanjima.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Radoje Žugić, ministar finansija i Vladan Joković, direktor Uprave carina.

Izvolite, ministre Žugiću. Vi kao i uvijek aktivni. Hoću da Vas pohvalim zbog angažovanja, prisustva i uvažavanja ovog doma za razliku od nekih Vaših kolega, nije važno iz koje su partije, koji imaju preča posla.

Izvolite, gospodine ministre Žugiću.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Predlogom zakona o kojem danas raspravljamo obezbjeđuju se neophodne pretpostavke za punu implementaciju Sporazuma potpisanog između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima, čiji je prioritetniji cilj usmjeren na suzbijanje kršenja carinskih propisa i krijumčarenja.

Želim da podsjetim da je dosadašnja carinska saradnja u ovoj oblasti sa Republikom Turskom ostvarivana na osnovu Sporazuma između Savezne Republike Jugoslavije i Vlade Republike Turske o uzajamnoj pomoći u sprječavanju, istraživanju i suzbijanju carinskih prekršaja koji je potpisan 2002. godine.

Rukovođene aktuelnim problemima sa kojima su u radu suočene carinske službe Crne Gore i Turske, iskazana je spremnost za zaključivanje novog sporazuma. Saglasno tome, 19. septembra 2013. godine u Podgorici je potpisan novi Sporazum koji se bazira na modelu sporazuma koji je u primjeni u Evropskoj uniji i Svjetskoj carinskoj organizaciji i pruža široke osnove za transparentnu saradnju carinskih službi dviju država, a posebno u pogledu: uspostavljanja efikasnih mehanizama za sprječavanje i suzbijanje carinskih prekršaja i borbe protiv nezakonitog prometa opojnih droga, oružja, municija, akciznih proizvoda, kao i razmjene informacija u cilju sprječavanja istraživanja i suzbijanja carinskih prekršaja i borbe protiv kriminalnih pojava i terorizma.

Dakle, Sporazumom između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima stvaraju se uslovi za uzajamno pružanje pomoći u sprječavanju i istrazi kršenja carinskih i spoljno-trgovinskih propisa, davanje obavještenja koja se koriste u svrhe suzbijanja krijumčarenja, kao i uslovi za preduzimanje mjera za ostvarivanje saradnje u proučavanju, razradi i sprovođenju novih carinskih postupaka, obuci kadrova i razmjeni stručnjaka. Polazeći od značaja i sadržaja informacija koje su predmet razmjene, posebna pažnja u Sporazumu je posvećena načinu upotrebe i čuvanja ovako dobijenih informacija, uz istovremeno uvažavanje nacionalnih interesa zemalja ugovornica. Sporazumom je regulisan i način upotrebe dobijenih informacija u eventualnim sudskim procesima, učešće eksperata i svjedoka u tim procesima, kao i zaštita ličnih podataka koji se mogu naći u razmijenjenim informacijama.

Imajući u vidu navedeno, predlažem Skupštini da usvoji Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Turske o uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre Žugiću.

Prvu diskusiju u ime kluba poslanika DPS-a ima kolega Sutović.

Izvolite, kolega.

JASMIN SUTOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi ministre Žugiću, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Pred nama je Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima. Saradnja

između Uprave carina Crne Gore i Uprave carina Republike Turske odvija se na osnovu Sporazuma o uzajamnoj pomoći u sprječavanju, istraživanju i suzbijanju prekršaja između Vlade Savezne Republike Jugoslavije i Vlade Republike Turske, koji je potpisan februara 2002. godine u Istanbulu. Iz potrebe da se unaprijedi saradnja u ovoj oblasti, a imajući u vidu probleme sa kojima su suočene carinske službe svijeta u pogledu uspostavljanja efikasnih mehanizama za sprječavanje i suzbijanje carinskih prekršaja, proistekao je Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima potpisan septembra 2013. godine. Ovim sporazumom bi se smanjili carinski prekršaji i postigla bi se pravilna primjena odredbi koje se odnose na zabrane, ograničenja i kontrolu.

Ukoliko se saradnja između carinskih organa strana ugovornica unaprijedi, došlo bi do sprječavanja prekršaja carinskih propisa i napora koji bi osigurali preciznu naplatu uvoznih i izvoznih dažbina, poreza i drugih naknada. Moramo uzeti u obzir i obim i tendenciju rasta nezakonite trgovine opojnim sredstvima i psihoaktivnim supstancama koje predstavljaju opasnost za javno zdravlje i društvo. Stoga cilj ovog zakona je da se uspostavi pravni okvir za saradnju i uzajamno pružanje pomoći u sprječavanju i istrazi kršenja carinskih, deviznih i spoljno-trgovinskih propisa. Carinskih organa strana ugovornica pružiće jedni drugima pomoć u obezbjeđivanju pravilne primjene carinskih propisa posebno u sprječavanju, otkrivanju, istraživanju i borbi protiv carinskih prekršaja.

Sporazumom između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima stvaraju se uslovi za - carinski organa strana ugovornica pružiće jedan drugom pomoć na način i pod uslovima predviđenih ovim sporazumom; obezbjeđivanje pravilne primjene carinskih propisa posebno u sprječavanju, otkrivanju, istraživanju i borbi protiv carinskih prekršaja; davanje obavještenja koja se koriste u svrhu suzbijanja krijumčarenja; ostvarivanje saradnje u proučavanju, razradi i sprovođenju novih carinskih postupaka, obuci kadrova, razmjeni stručnjaka.

Sporazumom je uređeno da se saradnja, odnosno pružanje pomoći u carinskim pitanjima ostvaruje na osnovu zahtjeva i po sopstvenoj inicijativi carinskih organa strana ugovornica. Pomoć obuhvata, između ostalog, dostavljanje informacija o aktivnostima na suzbijanju krijumčarenja koje bi mogle da budu korisne u sprječavanju carinskih prekršaja i naročito posebnih sredstava koja se koriste u borbi protiv carinskih prekršaja.

Osim toga, tu je i pomoć novim metodama i tehnikama koje se koriste prilikom prekršaja carinskih propisa, kao i zapažanja i otkrića koja su rezultat uspješne primjene novih sredstava u sprječavanju krijumčarenja. Prema predloženom zakonu, organ molilac će zahtjev podnositi u pisanoj formi. Izuzetno u hitnim slučajevima zamoljeni organ će prihvatiti i usmeni zahtjev. Zamoljeni organ će biti u obavezi da preuzme sve prihvatljive mjere kako bi postupio po zahtjevu, osim u slučajevima kada smatra da se ispunjenjem zahtjeva nanosi šteta nacionalnim interesima njegove države.

Za sprovođenje zakona nije potrebno obezbijediti sredstva iz budžeta Crne Gore. Predlažem Skupštini da prihvati ovaj Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o uzajamnoj u carinskim pitanjima. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala i Vama, kolega Sutoviću.
Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:
Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažni ministre, u vrlo kratkim crtama bih se osvrnuo na sporazum koji danas potvrđujemo između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima. Sa stanovišta njegovog donošenja pred ovaj Parlament i usvajanja nema ništa sporno. Dobro je da se otvaraju svi administrativni „ventili“ da bi država imala bolju i spoljno-trgovinsku razmjenu i da bi u konačnom to doprinosilo i privredi. Međutim, to bi sve trebalo da bude tako. Ja bih ovaj konkretan slučaj uzeo kao primjer, kao lajtmotiv da se prosto osvrnemo koliko je loša spoljno-trgovinska slika Crne Gore. Konkretno, kada je riječ o robnoj razmjeni sa Turskom, mi smo imali prošle godine u devet mjeseci razmjenu, neko će reći da je to mnogo, a čini mi se da je to malo, 31,7 miliona eura. Od toga je, prema podacima koje imam pred sobom, 26,1 milion eura uvoz iz Turske, a svega 5,6 miliona eura izvoz iz Crne Gore.

Ako vidimo stopu investicija od 2006. godine od strane turskih investitora je uloženo oko 55 miliona eura, a samo u 2012. godini je uloženo 25 miliona, što će reći da ni stepen investicija nam nije na nivou na kom bi mogao da bude. Koristim priliku da posebno izrazim zadovoljstvo što su investitori ovdje poput Turkish airlinesa i poput Gintaš kompleksa. Ovdje bih istakao i rad Turske Agencije TIKA u Crnoj Gori, koju recimo nisamo nigdje uspjeli da uvežemo sa našim ekonomskim sistemom. Prije svega, recimo u promociji zanatskih malih poslova posebno na sjeveru Crne Gore gdje bi se moglo na neki poseban način i pokrenuti cijela jedna industrija suvenira, malih proizvoda od drveta i slične male djelatnosti. To govori da samo prelazimo iz zakona u zakon koji usvajamo po inerciji, a suštinski ona stvar koja je nama bitna se ne mijenja.

Znači, dobro je da usvajamo ovaj sporazum, ali bi bilo mnogo bolje da koristimo u punom kapacitetu ono što će nam oni omogućavati. U ovom trenutku moram reći da je to ipak na prilično niskom nivou. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Periću.
Kolega Žugiću, izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Ono što je posebno važno jeste da ovaj zakon i njegova primjena nemaju negativne fiskalne implikacije. Dakle, nema tereta po stranu budžeta države, ali svakako da jedan ovakav sporazum i slični sporazumi ovom doprinose valadavini prava i time stvaraju temeljniju bazu za niz indirektnih korisnih efekata. Ne bismo oko detalja vezano za razmjenu. Rekli ste na kraju kakva je razmjena sa Republikom Turskom.

Ono u čemu se ne mogu složiti sa Vama, gospodine Periću, jesu strane direktne investicije iz Turske. Znači, one jesu u tom segmentu nesporne, kako ste Vi kazali, ali ne možemo zaboraviti da je Turska nedavno otvorila svoju Ziraat banku u Crnoj Gori, kao podloga obimnim namjerama turskih investitora da valorizuju brojne resurse sa kojima je Crna Gora bogata. Tako da ja očekujem da će se taj trend stranih ulaganja iz nama prijateljske države Turske svakako nastaviti u narednom periodu i biti mnogo većeg obima, a time i robna razmjena.

Kratak komentar koji se tiče realne ekonomije. Realna ekonomija mora snažiti svoju konkurentnost. Mi smo i danas na Vladi imali nekoliko akata kojima smo doprinosili jačanju konkurentnosti naše ekonomije i snaženju motivacije stranim ulagačima da ulažu u Crnu Goru i da širimo poresku bazu a time i prostor za veću naplatu javnih prihoda, odnosno veći nivo održivosti javne potrošnje.

Oko TIKA turske državne agencije, tu je bitno šta je svrha i šta je djelatnost, odnosno šta je namjera te agencije. Ja sam imao sreću da saradujem sa njima i da smo za jedan grad na sjeveru Crne Gore dobili značajnu pomoć, a ta pomoć se valorizovala

u turističkim kapacitetima. Dakle, oni su nesporno veliki donatori i mislim da se u okvirima njihove nadležnosti, definisanje njihovim zakonom, koriste kapaciteti u maksimalno mogućoj mjeri. Da li je moguće za vaš predlog, treba vidjeti. Ako je moguće, zašto da ne. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, ministre Žugiću.

Plus imate kod mene zato što danas ste jedini ministar koji je bio dok sam ja bio. Nema veze, kolega. Skupština je čvorište političkog i ukupnog života i Vlada treba da se upravlja prema Skupštini, a ne Skupština prema Vladi, odnosno prema određenom ministru.

Zahvaljujem, gospodine Žugiću na Vašem prisustvu. Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Na redu je Predlog zakona o potvrđivanju Atinske konvencije o prevozu putnika i njihovog prtljaga morem, usvojen 1974. godine i Protokola iz 2002. godine, uz Atinsku konvenciju o prevozu putnika i njihovog prtljaga morem usvojen 1974. godine.

Ovlašćeni predstavnici su Ivan Brajović, ministar saobraćaja i pomorstva, opravdano odsutan, znate i sami zbog čega, i Vladan Radonjić, kapetan i VD generalni direktor Direktorata za pomorski saobraćaj.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite. Kapetane, pošto sam bio u mornarici, Vi ste kapetan, bio je kapetan fregate, regate. Gledajući ovo, kapetan bojnog broda, tu ste Vi negdje.

VLADAN RADONJIĆ:

Hvala Vam. Ja sam kapetan duge plovidbe. Znači, riječ je o trgovačkoj mornarici, ne ratnoj mornarici.

Što se tiče nekih dodatnih objašnjenja o značaju ratifikacije ove konvencije, odnosno prihvatanja ove konvencije, želim da kažem da smo mi članica Međunarodne pomorske organizacije, da imamo obavezu primjene njenih standarda, a i da pregovaračkim poglavljem 14 prema Evropskoj uniji, takođe, imamo obavezu da ratifikujemo ovu konvenciju i primijenimo njene odredbe. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kapetane duge plovidbe.

Prelazimo na diskusije. U ime kluba poslanika DPS-a kolega Gegaj.

Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani gospodine Radonjiću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Atinska konvencija uspostavlja režim odgovornosti za štetu koju pretrpi prevezeni putnik na pomorskom brodu. Prevoznik odgovara za štetu ili gubitak prtljaga ako su se incident ili šteta dogodili tokom prevoza i ako se šteta dogodila usljed krivice i nemarnosti prevoznika. Atinska konvencija o prevozu putnika i njihovog prtljaga iz 1974. godine značajnije je izmijenjena 2002. godine usvajanjem Protokola o izmjeni te konvencije na Diplomatskoj konferenciji u Londonu. Na ovaj način je nastavljen proces unifikacije pomorskog prevoza putnika. Ovim protokolom putnicima je pružena veća zaštita i poboljšan njihov pravni položaj u odnosu na Konvenciju iz 1974. godine. To je bio i osnovni razlog za njenu izmjenu.

Protokol 2002. godine donosi niz drugih vrlo važnih novina. Uvodi se obavezno osiguranje od odgovornosti za štete zbog smrti ili tjelesne povrede putnika. Protokol iz 2002. godine mijenja osnovicu za primjenu graničnog iznosa odgovornosti. Prema Konvenciji iz 1974. godine, novčani iznos ograničenja za smrt i tjelesne povrede putnika primjenjuje se po putovanju, dok je prema Protokolu iz 2002. osnovica za primjenu graničnog iznosa svaki putnik i svaki događaj posebno. Crna Gora pridaje veliki značaj na uspostavljanju visokog nivoa sigurnosti i bezbjednosti plovidbe, zaštite ljudskih života na moru i zaštite mora od zagađivanja sa plovni objekata, tako da je neophodna primjena međunarodno prihvaćenih tehničkih normi. U tom smislu, potrebno je da se briga o ljudskim životima i briga o prtljagu vrši na osnovu međunarodnih pravila, što svakako doprinosi povećanju sigurnosti i bezbjednosti plovidbe u vodama Crne Gore.

Potvrđivanjem ove konvencije realizuje se jedna od preuzetih obaveza iz nacionalnog programa za integraciju Crne Gore u Evropsku uniju. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega.

Kolega Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Uvažene dame i gospodo, poštovani kapetane, samo par stvari.

Ovo je jedan od onih zakonskih akata, dokumenata na koje nemamo pravo nikakvog djelovanja, koji se usvajaju ovako kako su nam dostavljeni ili se ne usvajaju. Ono što bih htio da kažem je da nemam razumijevanja za hitnost odlučivanja o ovom zakonu. Ako se radi o konvenciji iz 1974. godine i protokolu iz 2002. godine, zamijenjen 2008. godine navodite razloge hitnosti. Pogotovo mi nije razumljivo Vaše obrazloženje u tom smislu, jer kažete - s obzirom na prirodu postupka utvrđivanja međunarodnog ugovora kojim država formalno izražava spremnost da bude vezana, kao i činjenicu da u ovoj fazi ne mogu vršiti izmjene i dopune teksta međunarodnog ugovora predlaže se donošenje zakona po skraćenom postupku.

Ovo objašnjenje me navodi na razmišljanje da se pitam koliko je neko ozbiljno pročitao uopšte ovaj sporazum, jer je sama rečenica da država izražava spremnost da bude vezana nerazumljiva, neprihvatljiva. Suština je da nas mnogo i ne pogađaju ove konvencije iz prostog razloga što je jako skroman naš prevoz putnika i njihovog prtljaga. Tako da je suština da mi kao država trebamo da podignemo taj prevoz putnika i njihovog prtljaga na jedan mnogo veći i značajniji nivo, jer sa aspekta kojeg imamo sad ova konvencija zaista ne utiče mnogo na nas, imajući u vidu jako skroman broj i prevezenih putnika i njihovog prtljaga. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Tuponja.

Kapetane Radonjiću, možete da iskomentarišete. Izvolite.

VLADAN RADONJIĆ:

Vjerovatno je došlo do neke tehničke greške u kucanju obrazloženja. Riječ je o ratifikaciji, odnosno prihvatanja odredbi, a kasnije ćemo kroz nacionalne zakonske akte raditi implementaciju te konvencije. Što se tiče naše flote, u samoj konvenciji dato je da je konvencija obavezujuća ili za državu koja ima svoje brodove, odnosno da pod svojom zastavom ima putničke brodove i države u koju ti putnički brodovi svraćaju. Sada, nažalost, nemamo toliko frekventno kretanje putnika i ovaj prevoz putničkim brodovima,

ali nadam se ubuduće da će ga biti više. Svakako zbog jednog broda koji saobraća na liniji Bar-Bari, imamo obavezu ratifikacije ove konvencije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Tuponja, želite li? Ne.

Hoćete li još nešto u završnoj riječi? Ne.

Uvažene kolege, konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Zahvaljujem na prisustvu, kapetane.

Kolege, sa ovim smo završili današnji rad. Informišem vas da sutra radimo po odborima. Ponedjeljak takođe, a u utorak nastavljamo. Bićete blagovremeno obaviješteni sa kojim tačkama.

Prije toga ćemo imati čuveni kolegijum. Prijatno.

09. 06. 2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, nastavljamo sa radom.

Sljedeći Predlog zakona o kojem ćemo danas raspravljati je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Ivan Brajović, ministar saobraćaja i pomorstva koji je opravdano odsutan i Mladen Lučić, direktor Lučke uprave.

Sjednici će prisustvovati i Vladan Radonjić, v.d. generalnog direktora Direktorata za pomorski saobraćaj.

Pozdravljam gospodina Lučića i gospodina Radonjića.

Izvjestioci odbora su Radovan Obradović iz Zakonodavnog odbora i dr Strahinja Bulajić Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres i pitam da li predstavnik Vlade želi da da dopunsko obrazloženje. Želi. Izvolite.

MLADEN LUČIĆ:

Poštovani predsjedavajući, uvaženi poslanici i poslanice, dragi građani,

Zakon o jahtama donesen je u junu 2007. godine, a stupio je na snagu 1. januara 2008. godine. Uskoro sedmogodišnjoj primjeni Zakon nije doživio do danas nikakve izmjene i dopune i za to su se ukazale velike potrebe. Takođe, primjenom Zakona sa aspekta državne zastave, odnosno registra jahti identifikovani su veliki nedostaci koji se ovim izmjenama žele popraviti.

Za period od stupanja na snagu do danas upisano je svega oko 200 jahti iako se očekivalo mnogo više. Takođe sa aspekta posjeta stranih jahti bila je jedinstvena vinjeta, bilo da je jahta za ličnu upotrebu ili za privrednu djelatnost, što je otežavalo kontrolu, tj. dalo dosta osnova za sivu ekonomiju. Ovim predlogom zakona jahte smo razdvojili, ne samo po veličini već i po namjeni i time olakšali posao inspekciji sigurnosti plovidbe.

Obzirom da smo u jeku izgradnje velikih marinskih kapaciteta sa već postojećim smatramo da ovaj zakon dolazi u pravo vrijeme i da će biti dobra osnova za dalju valorizaciju nautičkog turizma i svakako sigurnosti plovidbe vodama Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Lučiću na uvodnom obrazloženju.

Prelazimo na diskusije.

Zamolio bih koleginicu Čatović da uzme riječ u ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista.

MARIJA ČATOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani predstavnici Ministarstva, kolege poslanici, uvaženi građani,

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama je urađen po principu primjene svih relevantnih i obavezujućih međunarodnih konvencija, a u cilju kreiranja pravnog okvira za bolji i kreativniji razvoj nautičkog turizma u Crnoj Gori, koji je sa stanovišta povoljnosti uporediv ili bolji od zemalja u Mediteranu.

Pored stvaranja uslova za privatno javno partnerstvo kroz razne koncesione aranžmane i prostorno planiranje priobalnog područja koji su predmet drugih posebnih zakona na osnovu kojih se stvaraju uslovi za izgradnju i funkcionisanje marina za razvoj nautičkog turizma, izuzetno je važan i administrativni tretman jahti. Razvojem kapaciteta za vez i pružanje usluga nautičarima potrebno je prilagoditi postojeću regulativu u cilju smanjenja komplikovane procedure u odnosu na već razvijene podsticajne ambijente u drugim zemljama.

Cilj ovih izmjena zakona je da se za strane i domaće vlasnike jahti obezbijedi dovoljno atraktivan registar kroz smanjivanje administrativnih barijera, a pri tome u potpunosti zadrži primjenu standarda za sigurnost na moru.

Ovim predlogom se postiže pojednostavljenje procedura, podizanje nivoa sigurnosti i bezbjednosti plovidbe, zaštitu ljudskih života na moru i zaštitu životne sredine. Predlog zakona kojim se uređuje boravak jahti u vodama Crne Gore u odnosu na postojeće propise sadrži značajne izmjene gdje se na jednom mjestu i nedvosmisleno propisuju svi postupci i isprave u toku plovidbe jahti u vodama Crne Gore.

Za stranu jahtu koja se iznajmljuje u Crnoj Gori uvodi se postupak za dobijanje vinjete za privrednu djelatnost sa kojom se olakšava kontrola svih inspekcijskih organa. U ovom predlogu zakona primijenjene su sve relevantne međunarodne konvencije kao i propisi Evropske unije iz ove oblasti:

1. Međunarodna konvencija o zaštiti života na moru,
2. Međunarodna konvencija o zaštiti životne sredine od zagađivanja s brodova,
3. Međunarodna konvencija o baždarenju brodova,
4. Međunarodna konvencija o standardima za obuku, sticanje zvanja i držanje straže pomoraca,
5. Direktive Evropske unije o plovilima za sport i rekreaciju,
6. Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. juna itd.

Odredbama člana 1 vinjata je definisana za ličnu upotrebu i za privrednu djelatnost zbog jasno definisane namjere boravka strane jahte u vodama Crne Gore, te olakšavanja rada inspekcijskih organa u cilju suzbijanja sive ekonomije.

Članom 3 propisuje se obaveza shodno međunarodnim konvencijama, da se IMO tj. Međunarodna pomorska organizacija broj dobija od same međunarodne organizacije, a ne kao do sada rješenje Uprave pomorske sigurnosti.

Član 4 reguliše mogućnost izdavanja prepisa sertifikata i drugih isprava.

Odredbom člana 11 Predloga zakona razdvojena je cijena upisa jahte na motorni pogon, jahte koje mogu imati više od jednog trupa i jahte koje imaju pogon na jedra. Ovo je bila jedna od većih zamjerki na postojeći Zakon o jahtama jer se u nautičkom turizmu

boravak na motornoj jahti koja ima više od jednog trupa smatra luksuzom, a jedrenje je mnogo zahtjevnije i nema izražen epitet luksuza.

Odredbom člana 12 i 13 definisana je obaveza strane jahte prilikom uplovljavanja u vode Crne Gore, te koja su sve dokumenta i procedure potrebne, kako bi lice koje upravlja jahtom dobilo vinjetu koja je uslov za plovidbu u strane jahte unutrašnjim morskim vodama, rijekama i jezerima.

Članom 14 propisane su odredbe za kretanje članova posade koji nemaju vizu. Mnogi članovi ovog zakona obuhvatili su, kako primjenu odredbi u slučaju sportskog takmičenja ili izlaganja u nautičkom sajmu, tako i o pilotaži, zatim ispravama koje mora posjedovati domaća ili strana jahta, minimalnom broju članova posade, ovlašćenjima i sposobnostima, sticanju ovlašćenja o osposobljavanju, obuka za sticanje zvanja za jahte koje viju crnogorsku zastavu.

Članom 20 regulisano je sprečavanje zagađivanja mora sa jahte i propisano je da se dozvoljava pranje palube i vanjske površine jahte slatkom vodom i biorazgradivim sredstvima koja nisu štetna za morsku sredinu.

Članom 26 i 27 propisane su kaznene odredbe, tako što će se novčanom kaznom od 500 do dvije hiljade eura kazniti pravno lice ako ne istakne zastavu Crne Gore na tačno propisano mjesto, te ako ne postoje taksativno nabrojani propisani zahtjevi iz oblasti sigurnosti plovidbe i mora.

Istim članom kazniće se lice koje ne vodi knjigu evidencije na iznajmljivanje jahti od 500 do pet hiljada eura.

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.

Zbog gore navedenog, a u cilju pojačane bezbjednosti i sigurnosti jahti prilikom plovidbe i boravka u Crnoj Gori kao i privredne djelatnosti u ovoj oblasti i povoljnosti koje pružaju izmjene i dopune ovog zakona u odnosu na druge zemlje, ovaj ću zakon podržati.

Hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Zamolio bih kolegu Kneževića da uzme riječ.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Skupštine.

Uvažene kolege, poštovani građani,

Ja sam prije nekih sat vremena bio na sjednici odbora gdje su se razmatrali 18 amandmana koje sam podnio na Zakon o jahtama, i da vam uhvatim muštuluk nijedan od 18 amandmana nije usvojen. Ti amandmani su bili fokusirani isključivo na preventivno djelovanje vezano za šverc narkotika, bijeloga roblja, cigareta i treba da određenim novčanim kaznama i normama omoguće punjenje budžeta jer oni koji imaju novca za jahte i koji su spremni da uplove u Crnu Goru, trebalo bi i da plate to zadovoljstvo, tj. da i mi vidimo neke koristi od njih kao što su nekad neki gledali i imali veliku korist od nas.

Pa evo, u 2013. godini šta piše štampa u Italiji: "Kalabrijska mafija kupovala glisere u Crnoj Gori za šverc hašiša". Radi se o plovilima dužine 12 metara koji su kopnom prenošeni u Đenovu, gdje su najprije adaptirani za potrebe šverca, nakon čega su kretali za Maroko, piše Korijere de la sera.

Za sada javnosti nije poznat broj kupljenih glisera, njihova marka, kao ni odakle su tačno kupovani u Crnoj Gori, iz koje su u Italiju, gliserima preko Jadrana, švercovane cigarete tokom 90-ih godina.

April 2014. godine - šverc cigareta između Crne Gore i Italije, zapravo nikad nije prestao, a malo ostrvo Sveti Nikola koje se nalazi preko puta turističkog središta Budve, služilo je kao logistička baza tokom 2012, 2013. godine, a moguće je i duže.

U ovim novinama se smatra da je Crna Gora država u kojoj se i dalje švercuju cigarete. Ostrvo Sveti Nikola je kao baza i prema riječima italijanske finansijske policije. Krijumčari koji su prevozili cigarete do obale italijanske pokrajine Apulja, boravili su na ostrvu tokom svog boravka u Crnoj Gori. Od 2007. do 2010. godine ostrvo je bilo u vlasništvu firmi srbijanskog biznismena Stanka Subotića, zvanog od milošte Lepi Cane. Znači on je izgubio ostrvo jer nije vraćao kredite ali je to ostrvo nazvano i „put u raj.“

Novinarka Osisi RPI-a posjetila je ostrvo u avgustu 2013. godine, servis za popravku radio je sa nekoliko prisutnih barki, ulaz u kompleksu bio je blokiran mrežom koja je zaklanjala pogled prema unutra.

Zbog brojnih skandala pojedinci kažu da Crnom Gorom vlada kriminal pod maskom pravne države. Na drugom dijelu ostrva nalazi se restoran i nekoliko barova. Novinarka Osisi RPI-a pitala je radnike u baru kako bi mogla otvoriti kafić na ostrvu. Dali su joj broj mobilnog telefona Đukanovićevog šefa obezbjeđenja.

Prema dokazima koje je prikupila policija u Italiji operaciju krijumčarenja nisu ometale crnogorske vlasti, a barem jedan policajac koji je dolazio na ostrvo bio je podmićen, a bio je podmićen zato što je i sam imao jahtu koja je vrijedila 20 hiljada evra i bio je podmićen zato što je dobijao na desetine i desetine punih kanistera benzina kako bi zatvorio oči pred krijumčarenjem cigareta, vjerovatno narkotika i čega sve još ne. Dakle, crnogorska veza je izvanredno funkcionisala, a što je najvažnije u presretenim transkriptima italijanske policije, razgovor između italijanskih i crnogorskih kriminalaca jasno se vidi da italijanski kriminalci kažu da nema razloga za strah od policije, jer je policija podmićena.

A ja ću sada citirati prvog, u susret kongresu Demokratske partije socijalista, prvog predsjednika Demokratske partije socijalista Momira Bulatovića, molim vas desetak sekundi koleginci Čatović ste dali, a on je u svojoj knjizi Pravila ćutanja, napisao kako mu je Milica Pejanović Đurišić, današnja ministrica odbrane, navodno dostavila dokumenta Službe državne bezbjednosti iz kojih se vidjelo da je Marović izvjesnom Čupiću, biznismenu iz Budve, omogućio da bez plaćanja bilo kakvih dažbina 40 šlepera natovarenih cigaretama prođe kroz Crnu Goru i uđe u Srbiju.

Pozivajući se na dokumenta Službe državne bezbjednosti, Bulatović je naveo i da je Maroviću za uslugu plaćeno 40 hiljada maraka po šleperu, citiram: "Pozvao sam Svetozara Marovića i pokazao mu dokumenta. Pogledao ih je krajnje ležerno i bez imalo zbunjenosti. Je li ovo istina - pitao sam. Jeste - mirno je uzvratio.", zabilježio je Momir Bulatović.

Kakve veze ima Svetozar Marović sa ovom tačkom dnevnog reda? Zato što i on ima jahtu, doduše ona je na Krfu.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Kneževiću.

Sljedeći učesnik u raspravi je u ime Kluba samostalnih poslanika kolega Gojković. Izvolite, kolega Gojkoviću.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodo iz Ministarstva, poštovane kolege,

Ja i kolega Neven Gošović smo amandanski djelovali sa tri amandmana, od toga su nam prihvaćena uslovno dva amandmana i treći amandman nije, tako da smatramo da smo dali neki doprinos u poboljšanju ovog zakona, prvenstveno kada se tiče ekologije zaštite mora od zagađenja.

Ono što je važno reći za ovaj zakon da se pokušava poboljšati ambijent za nautički turizam i smatram na tome treba još raditi ali svakako da neka rješenja ovdje koja su u ovom zakonu su povoljna, pogotovo što su precizna što se tiče vinjete, što je dobro da se razdvoji čarter od privatnog korišćenja jahti i mislim, ne znam koliko je dobro ovo rješenje da se ovako drastično smanje kazne. Ali, da vidimo šta će to donijeti u budućnosti, jer smatram da ovaj sloj vlasnika luksuznih plovila ne treba oslobađati ovako u velikom obimu kazni.

Ono što želim da kažem to je, prije svega, da ovo što se tiče nautičkog biznisa jahti, ovo možemo posmatrati u neka tri nivoa, to je prije svega zakonodavni okvir, institucionalni, tržište i fiskalni okvir. Što se tiče zakona koji su usvojeni u ovom parlamentu njih je usvojen priličan broj koji su poboljšali stanje i što se tiče zakonodavne regulative o zagađenju mora i ono što je važno, što se ekonomije tiče, da je ipak bolja situacija nego prije sedam, osam godina kada je čarter u pitanju, jer smo imali veliki dio sivog čartera. U stvari mi tada kao država nismo imali nikakve mogućnosti da kontrolišemo sivi čarter niti zakonski je to bilo obrađeno. Danas već imamo neku bolju situaciju, daleko od dobre, ali je bolja nego što je to bila 2007, 2008, 2009. kada se počelo raditi u ovom pravcu.

Što se tiče institucionalnog okvira, moramo da kažemo da su naše kapetanije, prije svega, stručno osposobljene da naši pomorci koji završe pomorske škole mogu taj posao da obavljaju u svakoj državi na svijetu i to je jedino zanimanje gdje su potpuno uklopiv naš sistem obrazovanja sa svjetskim potrebama, tako da naši pomorci i lučki kapetani mogu to da rade u bilo kojoj luci na svijetu sa istim kvalitetom kao što to rade ovdje.

Problem je jer nemamo obalsku stražu. To je veliki rizik pogotovo kada su u pitanju ovi veliki kruzeri koji uplovaljavaju u Boku. Vidimo šta se desilo s ovim brodom prije par dana da je bilo smrtnih slučajeva. Mi nemamo kao država mogućnosti ni novca da reagujemo. Na tome će se morati puno više raditi, pogotovo kada je ovo pitanje jahti jer sve su veće jahte koje doplovljavaju, sve je veći rizik i od posade i od tehnike da se dese možda neki incidenti i na žalost, kao što smo vidjeli i sa smrtnim slučajevima kao što je bilo juče.

Što se tiče tržišta, ja sam 2009. godine podržao premijera Đukanovića kada je govorio o Porto Montenegro, isključivo iz jednog razloga i pored velikih beneficija koje je dobio investitor, podržao sam iz razloga što sam smatrao da Porto Montenegro može radikalno da promijeni turističku sliku Crne Gore, a što se donekle i desilo, ali samo u Tivtu. Znači, još nemamo mi benefite Porto Montenegra kome su date velike olakšice, nemamo na nivou cijele Crne Gore ni na nivou sve do Ulcinja i Boke, itd. Tu se moglo mnogo više uraditi i iskoristiti.

Što se tiče fiskalnog okvira? Fiskalni okvir prvo za tržište da kažem da je tržište u razvoju sa određenim stepenom zaštite od svjetske krize ali smatramo, ja smatram da se pokrenulo i da će i pored ove krize jednog dana ponovo to biti tržište u razvoju i da imamo solidne osnove za to.

Što se tiče fiskalnog okvira, on je u potpunosti problematičan. Smatram da nije bilo potrebe da se oslobađaju vlasnici jahti PDV-a, da se smanjuje onaj PDV, to nije imalo nikakvog uticaja, to su ipak investitori koji imaju novac i oni mogu lako da plaćaju te nautičke usluge. Znači ušlo se u nešto što je sada teško ispraviti. Sada bi bilo vrlo

loše, recimo kada bi se taj PDV vratio na neku normalnu granicu kao što plaćaju drugi građani Crne Gore. To bi bio udar na konzumente nautičkog turizma u Crnoj Gori. Tako je napravljena greška, tu grešku je sada vrlo teško ispraviti.

Druga greška, što se tiče fiskalnog okvira je situacija da vlasnici jahti izbjegavaju porez na promet preko lizinga i ofšor države Delaver. Svi znamo da su te jahte registrovane na of šor zonu Delaver i oni na taj način nisu vlasnici tih jahti sve dok ne istekne lizing, i na taj način sprečavaju države da naplate porez na promet. Mislim da bi to na nekom međunarodnom nivou trebalo Crna Gora da pokrene, jednostavno da ljudi koji imaju novac oporezuju za promet plovila itd. Znači sigurno fiskalni okvir je problematičan. Država ne ubira sredstva koja je trebala da ubere, ni ova a ni druge jer se na taj način izbjegava. Pogotovo Crna Gora gdje je PDV niži.

Još 20 sekundi predsjedniče.

Znači što se tiče ovoga, podržaću ovaj zakon, smatram da tu treba još dosta da se radi, ali kada je već o nautičkom turizmu riječ, vratimo se na Porto Montenegro. Samo dvije rečenice, da ponovim da nismo iskoristili sve benefite koje je Porto Montenegro mogao da donese, da država nije organizovana na način da se stvori brend Boka, jer brend Boka kao jedan zaštićeni akvatorij mogla bi da bude u zimskoj sezoni najveća škola jedrenja u Evropi i smatram da država ne prepoznaje tu šansu koju Boka pruža da bi se uz Porto Montenegro, vjerovatno i Porto Novi Azmont gdje će biti marina, da se razvija i taj zimski turizam jer Boka pruža izuzetne uslove za taj biznis.

Još jednu rečenicu, samo molim vas.

Kada se politike tiče u oblasti nautičkog turizma, mislim da trebamo pogledati naše kolege Hrvate i tu je ključna izjava njihovog bivšeg ministra, nadležnog ministra Božidara Kalmete koji je rekao da Hrvatska ne smije imati ni jedan vez viška niti ni jedan vez manjka. Šta to znači? Nautički turizam je svakako dobro došao. Međutim, mora se paziti koliko su optimalni prirodni resursi za razvoj nautičkog turizma. Već sada imamo problem u Boki da imamo veliki broj jahti i da one ugrožavaju druge vidove turizma, tako da imate situaciju, zbog nepoštovanja propisa, da je vrlo teško sačuvati red na plažama kad naiđu mega jahte i tu dignu ogromne talase, naprave štetu itd.

Mnogo toga treba još uraditi ali svakako da jedno tržište u razvoju, za razliku od onoga što je bilo prije desetak godina, i svakako ću podržati ovaj zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Zahvaljujem se kolegi Gojkoviću, u redu je. Hvala vam.

Kolega Perić je sljedeći učesnik u raspravi.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Sama svrha donošenja ovog zakona, odnosno predlaganja ovog zakona nije sporna, radi se o optimizaciji već postojećih rješenja, usaglašavanja sa međunarodnim propisima, i ono što je više kolega istaklo a što se i nalazi u obrazloženju, prosto stvaranju boljih preduslova za razvoj nautičkog turizma. Ništa od toga nije sporno.

Ono što jeste negdje za malu bojazan i negdje izvesni stav kluba jeste da je bilo prostora da se razmišlja da se uopšte ne ublažava kaznena politika u ovom dijelu. Ali, vi ste u krajnjoj crti izašli sa tim predlogom i, tu što se kaže, gotovom poslu mane nema, osim da pokušamo nešto amandmanima ali ne vidim da postoji spremnost za tu vrstu korekcije.

Druga stvar je ovdje nama bila interesantna. Mi smo predložili unatrag nekoliko mjeseci izmjene Zakona o PDV-u gdje je traženo da se uvede viša stopa poreza za

kupovinu i prodaju jahti da se ta sredstva koja bi se nadomjestila dijelom iz tih izvora preusmjere za nabavku opreme za bebe. Da je tada Vlada odbila taj predlog, i ne vidim da je u međuvremenu promijenila taj svoj stav, ali ono što je druga stvar govori mnogo više od donošenja ovog zakona pred poslanike sad, jeste da je fokus negdje ministarstva, čini mi se neadekvatan. Znači, kako god bilo postoji određen broj jahti u Crnoj Gori i treba nastojati da se naplati što više po tom osnovu. Naravno ako dignete ljestvicu previše, vlasnici jahti mogu da odu iz Crne Gore.

Takođe, postoji još jedan vrlo zabrinjavajući trend, a to je da vlasnici mega jahti, velikih jahti, u suštini ne žele da se registruju pod našom zastavom. Nismo vidjeli da će zakonske norme promijeniti dio, taj problem. Ali ono što nas mnogo više brine dok govorimo o jahtama recimo nama propadaju neki tradicionalni zanati koji su vezani za vodu, za plovne objekte.

Koleginica Jasavić je unazad nekoliko mjeseci postavila ministru Brajoviću tada pitanje u vezi sa nosiocima čuvara tradicije vještine izrade čunova porodica Brnović i Čelebić iz Podgorice, odnosno sa Žabljaka Crnojevića, koji su se tada žalili da recimo za izradu jednog čuna koji košta između 300 i 350 eura, postoji cijena i do 500 eura, da je potrebno platiti različitih dažbina čak i do 350, pa čak u nekoj varijanti i do 400 eura. I tu Vlada ne čini nikakvu proaktivnu ulogu, ne preuzima nikakvu ulogu, ništa se u tom dijelu ne mijenja i fokus uopšte nije pomjeren, recimo na one male igrače na tržištu, gdje se prosto pokazuje i zakon, u zakonu da Vlada prosto negdje gleda opijena u te velike investitore, u te velike mega jahte, a na kraju, često se desi, ne često ali desi se da neka od jahti ne plati čak ni vez. Čuveni primjer u Kotoru kada ruski milijarder nije platio ni vez od nekoliko dana kada je bio usidren u kotorskoj luci.

Takođe ono što je nama takođe negdje fali inicijativa da Ministarstvo zapravo nije prepoznalo značaj inicijative o javnom pomorskom saobraćaju na teritoriji Boke, gdje je recimo kotorska opština pokušala u nekoliko navrata da uspostavi javni prevoz između naselja u samoj Boki, koje bi bilo pospješenje i za sam turizam i kao značajna turistička komponenta, ali što je mnogo bitnije značilo bi i podsticaj za razvoj ljudi koji imaju brodice, koji imaju manje brodove, prosto da i oni osjete neku profitnu ulogu da oni osjete neku korist od promjene zakonodavnog okvira. To vidimo da prosto nije sfera interesovanja Vlade.

Ovdje ja, time ću negdje i zaključiti, nisam, uvoženje vinjete za jahtje koje se iznajmljuju Crnoj Gori je dobra ideja. Pitanje za vas koliko smo mi spremni da to realizujemo i da li očekujete povećanje po tom osnovu ili ne, ili je to samo lijepa želja.

Završavam izlaganje time da bi zaista bilo dobro da Ministarstvo pomorstva i saobraćaja, pored ovih zakona krene malo i sa proaktivnijom ulogom u razvoj svega onoga što znači mali biznis i u tom dijelu koji se odnosi na komponentu koja se odnosi generalno na pomorstvo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegi Periću.

Pitam predstavnika Vlade da li želi da da odgovore i obrazloženja na uvodne diskusije.

Izvolite.

VLADAN RADONJIĆ:

Dame i gospodo, poštovani predsjedniče,

Ja ću dati svoje mišljenje sa aspekta stručnosti pomorstva i sigurnosti plovidbe jer ovaj zakon o jahtama je napravljen namjenski samo da bi se primijenila sigurnost plovidbe, tako da ovo što je govorio poslanik Knežević više dotiče neki drugi zakon kojim

se bavi Ministarstvo unutrašnjih poslova, prije svega Zakon o graničnoj kontroli, a ne Zakon o jahtama koji je, znači opet ponavljam, ima ulogu prvenstveno donošenja nekih sigurnosnih mjera.

Prolazeći kroz amandmane koje je dao poslanik Knežević, htio bih da na jedan način dam obrazloženje na koji način i koji je postupak strane jahte koja dolazi u Crnu Goru. Znači, ona ima u članu 12 Predloga zakona kojim se mijenja član 20 postojećeg zakona u stavu 2, data je mogućnost slanja dokumenata elektronskim putem, ili preko ovlaštenog lica, znači, misli se na agenta, kopija dokumenata radi dobijanja vinjete i ovjere popisa posade i putnika. Znači vi nikako ne možete da izvršite graničnu kontrolu na način tako što ćete poslati kopije dokumenata. Kažem, opet to nije dio ovoga zakona, bavimo se samo vinjetama, bavimo se sigurnošću plovidbe, utvrđivanjem sposobnosti jahte da li ona sigurno može da plovi u vodama Crne Gore. Ovo znači da jahta ima mogućnost slanja dokumenata za dobijanje vinjete, ali samo vinjete koja je dokaz sigurne plovidbe u vodama Crne Gore i nekoliko dana prije pojavljivanja u vode Crne Gore dokumenta se arhiviraju i čuvaju do fizičkog dolaska jahte. Ovaj dio obaveza je u nadležnosti Ministarstva saobraćaja i pomorstva.

U stavu 1 tog člana data je obaveza stranoj jahti ili stranom čamcu da najkraćim putem uplovi u odredišnu luku otvorenu za međunarodni saobraćaj radi obavljanja granične kontrole u skladu sa Zakonom o graničnoj kontroli. Znači, ovaj stav pomenutog zakona izričito nalaže da strana jahta u momentu kad prođe liniju teritorijalnog mora mora direktno da ide na luku odredišta, odnosno na luku gdje će da izvrši svoju graničnu kontrolu, odnosno da se prijavi za dolazak u Crnu Goru. I ova procedura je dio obaveza u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.

Nakon obavljene granične kontrole, stav 3 Prijedloga zakona, jahta se upućuje na dobijanje vinjete kojom ukazuje da je ispunila uslov sigurne plovidbe u vodama Crne Gore. U organizacionoj jedinici Ministarstva čekaju se dospjela dokumenta elektronskim putem, dopunjuju se ukoliko nešto nedostaje i vrši se uplata naknade za korišćenje objekata sigurnosti plovidbe i ovaj dio je u nadležnosti Ministarstva saobraćaja i pomorstva. Znači dokumenta koja su poslata elektronskim putem čuvaju se u lučkoj kapetaniji ili ispostavi kada jahta dođe da fizički prijavi, odnosno vlasnik jahte da prijavi svoju jahtu, on onda izvrši uplatu i time, normalno ukoliko nedostaju određena dokumenta i njih priloži, i time je kompletirao proces dobijanja vinjete i tada mu se može izdati vinjeta.

Ono što je vrlo bitno da kažem jeste da smo sa paralelno sa ovom procedurom donošenja, odnosno prvo predloga izmjena i dopuna Zakona o jahtama i cijelom ovom procedurom koja završava skupštinskom raspravom, radili na izgradnji jednog posebnog softvera kojim će se upravo omogućiti ova elektronska baza podataka, znači prije svega dobijanja podataka elektronskim putem, sjedinjavanje u jednoj jedinstvenoj bazi i normalno, ta će nam baza podataka koristiti i od strane inspekcije sigurnosti plovidbe gdje će naltene inspektor sigurnosti plovidbe kada prođe plovidbom i iskuca samo ime jahte ili serijski broj jahte ili identifikacioni broj takozvani hal lambar znati odmah da utvrdi da li je ta jahta dobila vinjetu i na koji vremenski period je dobila. Znači na taj način ćemo imati kompletnu kontrolu nad izdavanjem vinjeta.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvolite još desetak sekundi.

VLADAN RADONJIĆ:

Hvala.

Što se tiče ofšor zastava istina je da postoje plovila i jahte koje se nalaze u našim marinama koje su pod zastavom ofšor drdžava i da je njihova registracija dosta jeftinija nego naša i upravo donošenjem ovog zakona mi stvaramo upravo osnovu za donošenje tehničkih pravila za pregled jahti pod crnogorskom zastavom, ali onda na međunarodnom nivou imamo pravo da tim pravilima tretiramo i strane jahte tako da smatram da ćemo imati upravo na osnovu tih tehničkih pravila mogućnost da i proverimo sigurnost plovidbe i tih jahti. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Radonjiću.

Imamo tri prijavljena komentara.

Prvi prijavljeni za komentar je kolega Knežević, zatim kolega Gojković i kolega Perić.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću,

Gospodine Radonjiću,

Ne bih se složio sa vama da moja diskusija i amandmani o kojim sam govorio na Odboru se ne dotiču ovog zakona o jahtama, jer kao što ste, nadam se, pažljivo slušali ja sam podnio 18 amandmana. Evo samo u prvom amandmanu je bila norma koja se odnosila da se ne može prevoziti više od 12 putnika na jahtama, vi ste to odbili. Ako se može prevoziti više od 12 putnika na jahtama onda je jasno da može da dođe i do šverca ljudi, tj. šverca bijeloga roblja što je postala karakteristika na mediteranu, a pročitao sam i nekoliko podataka oko šverca ljudi na Jadranskom moru, da ne pominjemo onaj slučaj sa brodom i dalje nereagovanje državnog tužioca, tako da sam u sljedećim amandmanima precizirao i način sidrenja, ulaska u luku, vinjete, dobijanja registra, načina kontrole, zahtjeva za upis u registar, tražio proširenje inspeksijskih poslova, odnosno inspeksijskih ovlašćenja, čak i dio koji se odnosio za upis jahte u registar i obnovu sertifikata, jasno precizira određena novčana sredstva koja se tu pominju, iskoriste za popunjavanje budžeta Crne Gore, a ima jedan dio zastava, naravno to nije u amandmanima ali dio zastavi o načinu kako treba da bude istaknuta na, zastava istaknuta na jahti i kazne koje sleduju ukoliko to nije urađeno na pravilan način. Ja mogu reći da su veće kazne za ova nesrećne privredne subjekte koji funkcionišu po Crnoj Gori i za građane ako na pravi način ne istaknu crnogorsku zastavu, ako se ona vlači po zemlji, nego za ljude koji imaju milione i milione i nekoliko jahti u svom posjedu, tako da sam podnio 18, završavam, 18 veoma konkretnih i korisnih amandmana koji su trebali da djeluju preventivno na ono o čemu ste vi govorili. Međutim, vaš odnos prema njima najbolje govori o tome da vam je politika amandmana u ovom parlamentu potpuno promašena. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Gojković, sljedeći prijavljeni za komentar. Izvolite.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodine Radonjiću, vi ste i iz svoje pozicije i okvira svoje struke dali sasvim korektnu prezentaciju ovog zakona. Međutim, mi kao poslanici moramo da iskoristimo javnu scenu da pošaljemo poruke Vladi i javnosti kada je bilo koja problematika u pitanju.

Što se tiče problema fiskalnog okvira kada je nautički turizam u pitanju, kada je riječ ofšor, radi se o tome da su te jahte registrovane najviše na državu koja je of šor zona iz razloga da ne bi došlo do promjene vlasništva i da ne bi bili u Crnoj Gori obavezni da plate porez na promet. Tako neko ko kupi iz Crne Gore jahtu koja vredi 10' do 20 miliona eura, nije njen vlasnik, sve je u taj lizing u of šor zoni i na taj način izbjegava 20-tak godina, koliko je vremenski period upotrebe jedne jahte da plati porez na promet što se na kraju potpuno izgubi. Znači to je u međunarodnim okvirima problem i to treba rješavati.

Radi javnosti, domaći tajkun kad kupi jahtu od nekoliko miliona eura, registruje je na bankarsku instituciju, finansijsku instituciju u of šor zoni, nije zvanično njen vlasnik, za to nemate crnogorskih registracija, i izbjegava porez na promet koji bi možda bio nekoliko miliona u tom slučaju. To je problem što se tiče of šora.

Što se tiče drugoga pšroblema gdje ćete vrlo brzo biti suočeni sa pritiskom javnosti to je utvrđivanje optimalnog broja jahti koje mogu da saobraćaju u toku ljetnje turističke sezone na crnogorskoj obali. Taj broj nije bezgraničen, on je sada veliki i ugrožava druge vidove turizma, iako sada tu treba biti pametan i dobro procijeniti fiskalne i svake druge ekonomske benefite koje dobijamo, šta se razvija na uštrb nečega drugoga da ne bi došli jedan dan u situaciju da kompletna obala postane marina a da drugi vidovi turizma budu ugroženi.

Radi informacije samo 2008. Hrvatska je imala 1000 čarter kompanija sa 3000 brodova, koliko je taj biznis diskutabilan, za godinu dana je 60% čarter kompanija otišlo u bankrot zbog svjetske ekonomske krize.

Samo 20 sekundi predsjedniče, izvinjavam se.

Ja mislim da je interesantno. Inače, Crna Gora se ponaša kao da nema more, vi više gurate te vaše planine nego što imamo priliku o moru da pričamo.

Još jedna stvar, ja mislim da je vrlo bitno da čujemo. Svi se ponosimo sa kruzerima koji uplovljavaju u luku Kotor, sa brojem turista, sa rekordima i td. Ja ovdje postavljam pitanje - da li mi imamo obalsku stražu i kako ćemo reagovati u slučaju nekog problema? Nikako. Nemamo ni stražu, ni brodove, itd. limali smo situaciju sada sa ovim brodom gdje se desilo što se desilo, to je greška valjda posade, kapetana broda, vlasnika, itd, nije države Crne Gore, ali je naša obaveza da reagujemo sutra ako se nešto desi ne daj bože na kruzerima od 2000 putnika, vidite šta se desilo s Kosta konkordijem. Ne zaboravite da budućnost crnogorskog turizma i nautičkog i svakog drugog može da zavisi o nekom adrenalinu neke daleko istočne zemlje koji nije završio osnovnu školu, a manipuliše sa brodom ili kruzerom koji vozi nekoliko hiljada putnika, i to je moguće, završi se kurs tri mjeseca, da mu se pozicija i on može da ugrozi cijelu državu ovdje, što se i vidjelo juče u ovoj nesreći koliki je to problem, tako da apelujem na to da se već jednom da javnosti odgovor šta je sa obalskom stražom, to je veliki novac, kolike su mogućnosti Crne Gore, šta je optimalan okvir da se ta obalska straža može finansirati, a ne možemo se baviti razvojem ni nautičkog turizma, ni kruzinga ako nemamo institucije koje su spremne da to pokriju.

Imamo kapetanije, imamo sve kvalitetno, obalsku stražu nemamo mogućnost djelovanja nesreća i zagađenja, itd. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi.

Kolega Perić ima sljedeći prijavljeni komentar. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Ja sam imao pitanje u odnosu na vinjete koliko ćete biti u stanju da ispratite tu cijelu priču i nisam dobio direktan već indirektan odgovor kojim nisam baš previše ni zadovoljan.

Ja ću samo podsjetiti, u obrazloženju i sami kažete za stranu jahtu koja se iznajmljuje u Crnoj Gori uvodi se postupak za dobijanje vinjete za privrednu djelatnost, sa kojom se olakšava kontrola svih inspekcijskih organa. Nama nije jasno kako se olakšava rad inspekcijskih organa jer je prvo pitanje bilo da li smo mi u situaciji uopšte da ispratimo da li se te vinjete uopšte iznajmljuju, odnosno koriste po ovom zakonskom rješenju, to je bilo prvo pitanje. A ono je značajno iz prostog razloga iz kojeg sam i tražio odgovor na ovo pitanje - Kako je to moguće da sve manje većih jahti je pod crnogorskom zastavom i zašto se to dešava iz godine u godinu. Drugim riječima moguće je da neko iz Crne Gore ima jahtu sa stranom zastavom i prosto može, osim onog veza koji plati, a može i njega da izbjegne da plati, na kraju dolazi se do toga da on može da izbjegne da plati ovu vinjetu ako nemate dovoljno jak institucionalan okvir da sprovedete ovu odredbu, a očigledno nemamo. To je bilo osnovno pitanje i za to sam pravio korporaciju sa činovima, gdje čovjeku koji pravi čun, jedan čun uzmemo 350 eura, zavisnosti koliko to vrijedi između 300 i 500 eura, a ovdje nemamo mehanizam da naplatimo nekome iz Crne Gore ko ima jahtu, ko je koristi za poslovne svrhe, znači vrlo je istaknuto za poslovne svrhe u Crnoj Gori, a strana jahta, i na kraju, najvjerovatnije neće ni biti u prilici da se naplati ta vinjeta. Za to mi je žao što nijesam dobio odgovor na to pitanje, a cijenim da je vrlo značajno. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Periću.

Prelazimo sada u drugi krug diskusija.

Zamolio bih kolegu Radovića Kruša da uzme riječ.

Izvolite kolega Radoviću.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče,

Uvažene kolegice i uvažene kolege poslanici, predstavnici Vlade i ministarstva, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je Predlog izmjena i dopuna Zakona o jahtama.

Nautički turizam privlači veliku pažnju kako u cijelom svijetu tako i u Crnoj Gori iz razloga što pripada elitnom turizmu i ima izuzetno visoku profitabilnost i značajne ekonomske učinke po ukupan privredni razvoj Crne Gore. Evidentan je rast i razvoj nautičkog turizma u Crnoj Gori u posljednjih 10 godina. Iako posetpeno zauzima visoko pozicionirano mjesto na skali značaja po crnogorski turizam, razvoj nautičkog turizma u punom kapacitetu se tek očekuje, zbog čega se nužno nameće potreba da se postojeća pravna regulativa prilagodi, da se eliminišu komplikovane administrativne procedure po uzoru na druge razvijene zemlje, a u skladu sa pravnim tekovinama Evropske unije i potvrđenim međunarodnim konvencijama.

Prirodni potencijali Crne Gore su idealni za razvoj nautičkog turizma. Crna Gora obiluje prirodnim ljepotama, čistim morem, privrednim atrakcijama, biloškom raznolikošću, ekološki očuvanim okruženjem i podmorjem i drugim potencijalima koji predstavljaju temeljni kapacitet održivog razvoja nautičkog turizma. Sve je veći broj stranih turista koji u Crnu Goru dolaze jahtama, što je dokaz da Crna Gora postaje sve popularnija turistička destinacija u svijetu.

Upravo se ovim predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama na efektivniji i kvalitetniji način u odnosu na postojeći zakon o jahtama, regulišu pitanje registracije jahti, plovidba, boravak i iznajmljivanje jahti u Crnoj Gori.

Poseban akcenat se stavlja na pojednostavljene, procedura registracija jahti, uz lakši pristup po pitanju roka važnosti sertifikata o upisu koji se sada za sve vrste jahti izdaje na period od tri godine, bilo da se radi o jahti za ličnu upotrebu ili jahtama za obavljanje privredne djelatnosti.

Uvažavajući druga pozitivna rješenja koja donosi ovaj predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama može se donijeti jedinstveni zaključak da bi se njegovim usvajanjem kreirao kvalitetni pravni okvir za razvoj nautičkog turizma u Crnoj Gori, kojim bi se, pored ostalih benefika koje donosi, privukle direktne strane investicije poput ekonomski dokazanog projekta Porto Montenegro u Tivtu.

Zbog svega navedenog ja ću glasati za ovaj zakon, ali ću isto tako napomenuti sljedeć: da zakoni nijesu dovoljni jer su tijesno povezani sa lukama. S toga kao građanin Herceg Novog i kao poslanik želim da sugerišem Ministarstvu i Vladi da u narednom periodu sagledaju mogućnost unapređenja gradske luke u Herceg Novom koja je jedna od najstarijih luka u Crnoj Gori kako bi se omogućio veći broj i prihvat jahti i brodova u luka u Herceg Novi. Naravno, to se može uraditi samo na jedan način sa vrlo visokim investiranje. Da bi do toga došli predlažem u ovom visokom domu da se razmotri mogućnost da se kapitalnim budžetom za 2016. godinu predvide određena sredstva da bismo uradili pomak u ovom pravcu i luku u Herceg Novom, unaprijedili i omogućili veći broj prihata jahti i drugih vrsta brodova, jer svi dobro znamo da je Herceg Novi direktno na ulazu u Boku i to bi puno značilo i Crnoj Gori i svima nama u Herceg Novom.

I drugo, Luka Zelenika koja je teretna luka, svi to dobro znamo, u Crnoj Gori nije u funkciji posljednjih 10 godina. S obzirom da je Luka Zelenika privatizovana ne spori se vlasništvo, ali lično predlažem da Ministarstvo i Vlada razmotre mogućnosti da se kroz javno privatno partnerstvo pokuša naći rješenje i da luka Zelenika postane luka koja će prihvatati upravo kruzere i na taj način omogućiti turistički razvoj, veću turističku ponudu u Herceg Novom, a samim tim i možda rasteretiti luku Kotor jer nam se dešava da zbog velikog interesovanja i zaliva koji je najljepši na svijetu, tako je to dokazano, rasteretimo luku Kotor i imamo dvije destinacije - destinacija Herceg Novi i luka Kotor, pa će se vjerovatno kroz neki režim saobraćaja moći mnogo toga dobroga obezbijediti u cilju interesa i onih koji su posjetoci, a i u cilju interesa razvoja poljoprivrede u našim gradovima, kao što su Kotor i Herceg Novom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Radoviću.

Očekivano i uobičajeno imaćemo komentar kolege Gojkovića u prilog novskom dijelu.

Izvolite, kolega Gojkoviću.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Moj razlog javljanja bio je drugi ali evo da i ove političke teme prokomentarišem. Mi smo skoro kao opozicija Opštini Herceg Novi predložili i dali finansijski plan kako da se finansira izgradnja lukobrana u Herceg Novom. Međutim, Demokratska partija socijalista je glasala protiv. Znači mi smo dali novac. Morsko dobro dva i po miliona je u zadnjih nekoliko godina izdvojilo za sponzorstvo i reklamu. Imali smo dobru volju Ministarstva da se dio toga novca ustupi opštini Herceg Novi po Zakonu o lokalnoj samoupravi da se finansira. Kompletan DPS i vlast je glasala protiv. Da ne govorim o

luci Zelenika kako bi se znalo ko je privatizovao, ko je doveo silose, šta se sve tamo dešavalo. Znači ovdje je jedna priča, Herceg Novi je druga priča.

Znači, motiv moga javljanja je bio sljedeći, zbog javnosti prije svega, jer je gospodin Radović rekao da je Crna Gora idealna za nautički turizam. Svakako da njeni segmenti jesu, ja ću kazati koja su to dva segmenta, zbog toga sam se javio, zbog javnosti. Prije svega to je segment da se dva najznačajnija nautička djela u ovom dijelu svijeta su Hrvatski i Egejski Arhipelag i Crna Gora se nalazi između. Znači kompletan saobraćaj se odvija ljeti između hiljade hrvatskih ostrva i Egeja, znači kompletan nautički turizam se seli iz jednog dijela u drugi, da li to ide iz Grčke u Hrvatsku ili iz Hrvatske prema Grčkoj, to je u tom periodu, oni zaustave se u Crnoj Gori, ostaju dan dva, i tako dalje i to je ono što Crna Gora dobija mrvice od nautičkog turizma, znači daleko je to od Hrvatske i Grčke, ali svakako ima i taj dio svoj značaj.

Ovaj drugi segment koji je vrlo značajan to je geografska specifičnost Boke, da je jedan zatvoren bazen gdje se može, gdje država to nije iskoristila svoje centralizacije normalno ne može uopšte Vlada da obuhvati da spozna sve kakve mi imamo prednosti gdje bi se mogle praviti, stvarati brend Boka, da Boka postane evropski centar škole jedrenja. Znači imate mirno more tokom cijele godine i ono što je najvažnije to je bezbjednost. Ljudi se, bez obzira da li su sa zapada ili iz Evrope, vrlo teško odlučuju odlučuju na nautički turizam zbog bezbjednosti, ljudi se boje izazova. Međutim, kada im se to predoči u jednoj dobroj kampanji da je Boka zatvoren prostor, da je to kao jezero, da su potpuno bezbjedni smatram da bi to u budućnosti moglo da ima velike efekte ukoliko država, normalno prepoznava sve te prednosti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Radović ima odgovor.

SLOBODAN RADOVIĆ:

Baš mi je drago da ste se javili za riječ.

Moram, zbog javnosti kako vi to često govorite, da saopštim da sam ja čovjek koji gleda u budućnost za razliku od vas koji stalno gledate nazad, za to ste tu gdje jeste.

Što se tiče komentara, zbog toga se ne vraćem na luku Zeleniku ko je i kako privatizovao, tačno je jedno da je privatna, da postoji i da se sad ne koristi i mislim da se i predstavnici Vlade slažu da bi je trebalo staviti u funkciju.

Što se tiče vašeg rješenja na lokalnom parlamentu u Herceg Novom, gdje sam ja bio protiv vašeg rješenja i biću opet ali, zbog javnosti, moram da obrazložim zašto i kako.

Gospodin Gojković je predložio da od prihoda od zakupa koji ubira Morsko dobro i 300 hiljada eura, koje se vraćaju Opštini Herceg Novi da se sa tim novcem krene u izgradnju i proširenje luke u Herceg Novom. Ko se imalo razumije zna da su to vrlo minimalna sredstva koja bi se potrošila u pokušaju za unapređenje luke ali se time ništa ne bi uradilo jer je ovo kapitalni projekat gdje su potrebni milionski iznosi, a ovaj novac koji je gospodin Gojković usmjeravao na unapređenje luke, on je ni približno dovoljan da se uradi priprema u komunalnom opremanju i svemu onome drugome na uređenju šetališta što je potrebno uraditi svake godine u rasvjetu i svemu ostalom. Tako da, gospodine Gojkoviću, nijeste imali ni približno kompetentan ni kvalitetan predlog a želite da poentirate, naravno, na žalost, to nikada ne možete uraditi i nećete i žao mi je što zaostalo gledate. Nastavite dalje, tako gledajte, a ja ću uvijek u budućnost. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Kaluđeroviću, predlažem da ovaj dijalog ostavimo na nivou morskog Herceg Novoga.

Kolege, molim vas, završili smo raspravu po ovom zakonu.

Svakako dobićete riječ, ja sam pomislio da ste sa maketom koju ste prezentirali da ste sa time dali svoj iskaz u odnosu na ovaj zakon, ali može i riječ i makete. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Sačekajte da je privežem za Strahinjin vez.

Mogli biste i nama podgoričanima dva tri konopca, tu pod Blažov most, da nam ne završavaju u Adžovim vrbama.

Ne, ali zaista hoću da postavim jedno pitanje koje će mene makar lično opredijeliti da li da glasam za ovaj zakon ili ne. Ja se u nautiku i nautički turizam ne razumijem, ali me živo interesuje da mi ovi što se razumiju i što će da podrže ovaj zakon, objasne da li rješenja predviđena njime omogućavaju da nam se Sveto vrati kući. Nedopustivo je da Sveto u čunu, makar ga pravila i porodica Brnović, vesla do Krfa, pa da se tek tu ukrca na svoju jahtu. Može svašta uz put da mu se desi. Mogu da se dignu talasi pa da mu prevrnu čun, mogu da ga spopadnu ajkule, a može i da zaluta pa da završi, recimo u Kalabri,a tamo se, bojim se ne bi ga odmah prepoznali, prošlo je dosta vremena.

Izvinjavam se, sad ću stvarno da postavim jedno ozbiljno pitanje.

Mene sad interesuje - šta je to do sad u postojećem zakonu smetalo, bilo stranim bilo domaćim, a posebno akcentiram domaće vlasnike jahti, da ih vežu u crnogorskim pristaništima i crnogorskim lukama. I šta je to toliko važno što je sad urađeno, što će iz korijena da promijeni situaciju i Crnu Goru učini povoljnijom destinacijom nego što je to do sad bila. Jer, ako je iko učinio na vou toj vrsti turizma, učinila je Crna Gora, od manka pa nadalje, da ne ulazimo sad u detalje.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Labudoviću, najavili ste komentar u odnosu na diskusiju, molim vas, kolege Radovića. Nijesam prepoznao komentar, u odnosu na diskusiju kolege Radovića, najavili ste i pitanje i imali smo u ovom zadnjem dijelu vaše diskusije pitanje koje sam siguran da će predstavnik predlagača u završnoj riječi odgovoriti na to pitanje, pri čemu moram primjetiti da ste vašoj današnjoj kreataivnosti koja je bila u dva pravca usmjerena, marketarstvo, nijeste baš neku maketu priredili adekvatnu za, kad bi bio u prilici da ocjenjujem rekao bih na nivou OTO-a iz prvih razreda osnovne škole, a i u izrazu ove diskusije, mislim da ste takođe bili na nivou kreativnosti u dijelu marketarstva. Hvala.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine Simoviću, vi se s vremena na vrijeme zaboravite gdje sjedite. Ako želite da polemišete pređite tamo đe vam je mjesto pa polemišite. To da vi ocjenjujete moju kreativnost niti vam pripada niste baš ni stručni. Nije ovo poljoprivreda, ovo su ipak jahte.

A drugo, ako ste zaduženi da čuvate lik i djelo Sveta Marovića, nemate potrebe da ga branite od mene, jer ja sam ovim pitanjem zapravo izrazio brigu za njega, onu brigu koju vi odavno više ne pokazujete za tog čovjeka. Ja se najiskrenije bojim da vam taj čovjek negdje ili se ne potopi na moru ili ne zaluta, zbog činjenice da dosadašnje rješenje u zakonu je njega natjeralo da svoju jahtu veže u Krh. Eto, samo za to.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Labudoviću, siguran sam da ćemo se složiti da ja bilo gdje sjedio u ovome domu imam pravo da iskažem svoj stav, a to mi pripada i kao predsjedavajućem da ukažem i zamolim da povedemo računa o javnoj riječi i da povedemo računa o kvalifikacijama u odnosu na sve ljude koji su prisutni u ovom domu i koji nijesu prisutni u ovom domu, posebno o ovima drugima.

To je čini mi se nešto što je uvijek bila karakteristika ovoga parlamenta i u tom pravcu je moja molga bitla da povedemo računa.

Hvala vam.

Pitam predstavnika predlagača da li želi da iskoristi pravo na završnu riječ. Izvolite, gospodin Lučić, izvolite vi.

MLADEN LUČIĆ:

Evo, zahvaljujem, samo kratko bih se zahvalio svima koji su učestvovali u ovoj diskusiji i dali sigurno svoj doprinos.

Cilj svakog zakona, posebno izmjena i dopuna je da unaprijedi postojeće, jer rekao sam u uvodnom izlaganju da ovaj zakon već šest godina nije pretrpio nikakve izmjene i da su se ukazale potrebe, date određene izmjene, a sve u cilju bolje valorizacije nautičkog turizma kao najprofitabilnijeg segmenta turizma.

Samo bih iskoristio da gospodinu Gojkoviću kažem, potpuno je u pravu što se tiče obalske straže i da je formirana radna grupa od predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva odbrane, našeg ministarstva, Uprave carina i još predstavnika drugih organa, da je na čelu te grupe admiral Samardžić i da, jedna pauza je sada bila u njenom radu, ali ima obavještenje da će uskoro da počne da radi i da će se formirati ova obalska straža kao zaista jedan segment jer svakako povećanje broja dolazaka i kruzera i jahti raduje, ali isto tako i potencijalne opasnosti koje mogu da se dese, rastu samim tim. Ideja je svakako da se sinergija svih potencijala kako kadrovskih tako i tehničkih i mornarice i policije zajedno svi ti kapaciteti budu iskorišćeni za obalsku stražu. Hvala svima još jednom.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sa ovim smo završili pretres o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama. Izjasnićemo se naknadno o ovom predlogu zakona.

Zahvaljujem predstavnicima Vlade na učešću.

Prelazimo na sljedeći predlog zakona, to je Predlog zakona o kinematografiji.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Pavle Goranović, ministar kulture i Dragica Milić, generalna direktorka Direktorata za kulturno umjetničko stvaralaštvo.

Pozdravljam ministra i njegovu saradnicu.

Izvjestioci odbora su dr Miodrag Vuković Zakonodavnog odbora i Branka Tanasijević Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvaram pretres i pitam ministra Goranovića da li želi dati dopunsko obrazloženje.

Želi, izvolite.

PAVLE GORANOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi poslanici,

Kinematografske djelatnosti predstavljaju veoma složenu i specifičnu oblast kulture za čije ostvarivanje je potreban odgovarajući normativni okvir. Crna Gora u ovoj oblasti baštini dugu i vrijednu tradiciju. Podsjetiću vas da je 1903. godine održana prva filmska

projekcija na Cetinju, 1911. otvoren prvi bioskop u Kraljevskom pozorištu Zetski dom, a 1922. snimljen i prvi crnogorski film. Istovremeno u to vrijeme se snimaju brojni filmski žurnali, a mnogi inostrani producenti nadahnuti Crnom Gorom ovdje su radili svoje produkcije. Danas su to naša vrijedna kulturno historijska fakta. Takođe, u dugoj historiji crnogorske kinematografija, neizbrisiv trag ostavili su naši autori čija djela danas predstavljaju značajno kulturno nasleđe Crne Gore ali i zemalja iz regiona. Takva filmska ostavština obavezuje nas da predano radimo ne samo na očuvanju filmskog nasleđa i njegove valorizacije, već i na stvaranju uslova za dalji razvoj ovog sektora kulture. U kontekstu ovlašćenja državnog resora pretpostavka za ostvarivanje tog cilja jeste inoviranje zakonodavnog okvira.

Godinama je ova oblast egzistirala pod otežanim uslovima jer postojeći zakon nije obezbjeđivao sprovođenje utvrđenih razvojnih prioriteta kao preduslova njene revitalizacije. Primjera radi u Crnoj Gori ne postoji institucija koja bi se u cjelini bavila zahtjevnim kinematografskim djelatnostima na način primjeren zemljama regiona i Evrope. Dalje, decenijama su ulaganja u filmsku proizvodnju bila nedovoljna i svedena samo na državni budžet. Evidentan je i nedostatak odgovarajućih podsticajnih mjera koje bi doprinijele povećanju inostranih snimanja u Crnoj Gori iako je za to vladalo veliko interesovanje brojnih međunarodnih producentnskih kuća.

Zbog toga je neophodno da se donese novi zakon kojim bi ova oblast kulture bila normirana na način kako je to učinjeno u svim zemljama okruženja, ali i najvećem broju evropskih zemalja i koji bi istovremeno obezbijedio stalni razvoj crnogorske kinematografije i njenu integraciju u regionalne i evropske tokove.

Novi zakon je koncipiran u osam poglavlja koja, osim osnovnih odredbi o kinematografskim djelatnostima, načelima razvoja i definisanja domaćih i inostranih produkcija, odnosno koprodukcija, propisuju javni interes u kinematografiji i način njegovog ostvarivanja, uslove za obavljanje djelatnosti, odnosno proizvodnju, promet, komercijalno umnožavanje javnog prikazivanja kinematografskih djela, ali i sve druge obaveze koje proizilaze iz tih poslova. Dalje, način na koji inostrani producenti mogu snimati svoja djela u Crnoj Gori, kategorizaciju kinematografskih djela radi zaštite maloljetnih lica, unapređenje rada bioskopa, posjedovanje odgovarajućih licenci za sve vidove korišćenja kinematografskog djela u cilju zaštite autorskog i srodnih prava, te uspostavljanja odgovarajuće baze podataka.

Zakon takođe, na kraju sadrži i ona standardna poglavlja koja se odnose na nadzor u njegovom sprovođenju, te kaznene, prelazne i završne odredbe.

Ovom prilikom želim posebno da ukažem na novine koje zakon donosi, a odnose se, prije svega na osnivanje nacionalne ustanove koja bi se bavila poslovima od javnog interesa u oblasti kinematografije, novi način finansiranja kinematografije, kao i podsticajne mjere za inostrane producente i snimanje filmova u Crnoj Gori. U tom kontekstu zakon predviđa osnivanje filmskog centra javne ustanove koja će se baviti i sprovođenjem mjera i aktivnosti od javnog interesa u kinematografiji, razvoj savremenog kinematografskog stvaralaštva, međunarodnu promociju i prezentaciju, podršku i podsticaj produkcije i koprodukcione saradnje i realizaciju onih obaveza koje proizilaze iz Programa Evropske unije i Savjeta Evrope.

Kada je u pitanju finansiranje kinematografije, pored redovnih izvora iz kojih se kinematografija do sada finansirala, zakon uvodi filmski fond kao novi model finansiranja. U tom smislu zakon propisuje obveznike, procenat i osnovicu izdvajanja za filmski fond. Među utvrđenim obveznicima su javni servis, komercijalni emiteri koji imaju nacionalne pokrivenost, operateri pružanja usluga kablovske, satelitske distribucije, radio televizijskog programa kojima je to osnovna djelatnost, operator javnih komunikacijskih mreža, uključujući operatore pristupa internetu. Procenat izdvajanja je

različiti kod pojedinih obveznika, kao i osnovica za obračun. Propisani procenat primjenjuje se na onaj dio godišnjih prihoda koje utvrđeni obveznik ostvari obavljajući djelatnosti kojima se nesporno doprinosi iskorišćavanju kinematografskih djela ili se ta djela čine dostupnim većem broju korisnika.

Prilikom koncipiranja ovog, dakle potpuno novog modela finansiranja kinematografije, korišćena su iskustva zemalja regiona kao i velikog broja drugih zemalja u kojima je ustanovljen ovakav ili sličan sistem podrške i razvoja kinematografije.

Uspostavljenim modelom finansiranja stvoriće se povoljniji uslovi za filmsku proizvodnju u Crnoj Gori i koprodukciju saradnju za poboljšanje kadrovske strukture, revitalizaciju bioskopa i kinematografsku infrastrukturu, kao i učešće u međunarodnim regionalnim, evropskim filmskim fondovima.

Cijenimo da je u odnosu na dosadašnja izdvajanja napravljen veliki iskorak za crnogorski kinematografski sektor.

Takođe, naglasio bih na kraju da je ovaj zakon potpuno usklađen sa međunarodnom pravnom tekovinom, a to je potvrđeno i pozitivno mišljenje Evropske komisije. I na kraju, sa stanovišta Ministarstva kulture i Vlade očito je da Zakon konstituiše rješenja kojima se obezbjeđuje dugoročan razvoj crnogorske kinematografije u svim njenim segmentima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, ministre.

Prelazimo prvi krug diskusija.

Zamolio bih koleginicu Tanasijević da uzme riječ. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Krajem 19 vijeka, rađa se još jedna umjetnost film. Braća Linijer autori prvog filma koji je nosio naziv "Izlazak radnika iz fabrike Linijer". Prvi put su ga javno prikazali u Parizu 28. decembra 1895. godine. Spojili su projekciju, izuliju pokreta, fotografiju, sva tri suštinska elementa na kojima je zasnovana kinematografija.

Prvi filmski dokument vezan za Crnu Goru nastao je samo godinu dana poslije rađanja kinematografije uopšte u oktobru 1896. godine, kada je francuski kameraman snimio posjetu kralja Nikole I Petrovića Rimu povodom udaje njegove kćeri za tadašnjeg prestolonaslednika Italije. Ta storija je ušla u film braće Linijer koji je prikazan u Rimu krajem januara i početkom februara 1897. godine. Mislim da je vrlo bitan podatak da su se filmovi o Crnoj Gori snimali samo godinu dana poslije osnivanja kinematografije.

Filmske prestave u Crnoj Gori su se davali u dvorani Zetskog doma gdje je bilo pozorište još 1907. godine. Bio je to jedan od najljepših bioskopa toga vremena koji nije imao drugog naziva osim kinematograf. Prva Prijestonica crnogorske filmske proizvodnje prometa i prikazivanja filmova bila je Cetinje gdje je snimljen prvi film o Crnoj Gori, gdje je prikazana prva filmska predstava, odnosno počela sa radom profesionaln kinematografija. Na Cetinju su prilikom proglašenja Kraljevine Crne Gore 1910. godine bili snimatelji iz Beča, Rima, Budimpešte, Splita, itd. Prvi stalni kinematograf otvoren je na Cetinju sredinom 1908. godine, a do 1914. godine otvoreni su bioskopi u Kotoru i Nikšiću u doba austrougarske okupacije od početka 1916. godine do pred kraj 1918. nekoliko bečkih filmskih producenata snimalo je u Crnoj Gori ratne reportaže, dokumentarne filmove i filmove o ljepotama Crne Gore, njenim ljudima i znamenitostima.

Prvi igrani dugometražni film crnogorskog života Vaskrsenja ne biva bez smrti, proizveden je u okviru italijanske kinematografije, sa njihovim filmskim kadrom aprila 1922. godine. Scenario za ovaj film napisao je Vladimir Popović koji je sudjelovao i u režiji filma.

Dakle i u prvoj polovini 20 vijeka snimalo se u Crnoj Gori i o Crnoj Gori koja je postavila temelje sopstvene kinematografije i bila u svakom pogledu atraktivna destinacija za strane kinematografe.

Okončanjem drugo svjetskog rata uspostavlja se kontinuitet filmske djelatnosti u Crnoj Gori. Na Cetinju je 1949. godine osnovan Lovćen film. U maju 1951. godine ovo preduzeće je snimalo prvi crnogorski dokumentarni film, a u oktobru 1955. godine snimljen je prvi dugometražni igrani film crnogorske profesionalne kinematografije.

Najteže vrijeme za filmsku umjetnost u Crnoj Gori dolazi poslije raspada Jugoslavije. U to vrijeme sačuvana su samo tri produkcijska punkta Ljubljana, Zagreb i Beograd. Tokom 90-ih godina u Crnoj Gori nije snimljen ni jedan film, a početkom ovog vijeka snimljeno je svega nekoliko, tačnije pet dugometražnih filmova.

Zbog svega prethodno rečenog, revitalizacija kinematografije je dug prema Crnoj Gori, ona je neophodnost i njena kulturna potreba. Postojeći uslovi u tom smislu su destimulativni, naročito iz razloga što ne postoji institucija koja bi se na sistematičan način bavila pitanjem njenog unapređenja. U filmsku produkciju i druge segmente kinematografije se ne ulažu dovoljna finansijska sredstva, nedostaju mjere za privlačenje inostranih producenata za snimanje u Crnoj Gori itd. Da bi se obezbijedila funkcionalnost ovog sektora i neophodni kontinuirani razvoj ove oblasti, kao i integracija crnogorske kinematografije u regionalne evropske tokove, neophodno je donijeti novi zakon o kinematografiji. Predlogom novog zakona predviđena su rješenja kojima se obezbjeđuje dugoročan razvoj ove oblasti kao što je osnivanje filmskog centra Crne Gore kao institucije koja će se baviti filmskim stvaralaštvom.

Predlogom zakona je definisan institucionalni okvir za bavljenje kinematografijom i utvrđena obaveza države da finansira ovu oblast. Predviđeno je da u finansiranju učestvuju i drugi subjekti koji na posredan ili neposredan način koriste kinematografska djela i građu da bi se obezbijedila ekonomska održivost ovog dijela kulture. Ulaganje u kinematografiju je od suštinskog značaja jer film kao jedan od najkompleksnijih kulturnih komunikatora čuva esenciju vremena čovjeka i društva u kome je nastao.

Da bi se snimali inostrani filmovi u Crnoj Gori Predlogom zakona su predviđene podsticajne inostrane producente u smislu povraćaja jednog dijela sredstava koja se potroše snimajući u Crnoj Gori. Predlog zakona o kinematografiji izraz je nastojanja da se obezbijedi kontinuirani dugoročan razvoj filmske umjetnosti u Crnoj Gori, kao jedan od načina da se sačuvaju opšte i tradicionalne kulturne vrijednosti, istorijske činjenice, kulturna posebnost i umjetnički potencijal kao bitan uslov uspostavljanja ravnoteže održivosti, konkurentnosti, promocije i razvoja jednog društva.

Demokratska partija socijalista će podržati Predlog ovog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Prelazimo na sljedećeg učesnika u raspravi. Sljedeći učesnik je kolega Pavlović. Izvolite kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine Simoviću.

Gospodine Simoviću, proceduralno da vam se obratim, želim zaista da protestvujem protiv ovakoga načina rasprave u kojoj ja ne vidim nikakvu svrhu, nikakav

koncept ne vidim u pozadini ovoga načina rasprave u kojoj ja ne mogu da komentarišem, ili bilo ko od nas ne može da komentariše recimo izlaganje ove moje prethodnice koje je trajalo pet minuta, a možemo da komentarišemo izlaganje recimo gospodina Zarubice koji će kasnije možda govoriti, koje isto traje pet minuta, samo za to što je gospođa Tanasijević prva govorila. Meni je taj koncept potpuno sumanut. Ja bih volio da mi neko objasni koja je logika u pozadini toga.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ne, ali mi dozvolite da odgovorim na vašu proceduralnu reakciju.

Dakle, ovo je jedna praksa koju smo ustanovili već neko vrijeme i koja je ustanovljena dogovorom svih poslaničkih klubova, gdje je saopšteno da u prvom krugu diskusija imaju pravo učešća svi predstavnici klubova ne vodeći računa o veličini kluba, dajući prostor na takav način i manjim poslaničkim klubovima sa ambicijom da u prvom krugu diskusija daju se stavovi u ime svih klubova politički, stručni i ostali stavovi, a da se rasprava odvija kroz drugi krug diskusija gdje su data mogućnost na komentare, reprike i slično. Mislim da ta praksa se pokazala do sad opravdanom i dok ne bude nekog drugog dogovora, uz učešće svih predstavnika poslaničkih klubova, radićemo na ovakav način i ja sam siguran da ćete se i vi složiti sa idejom i dogovorom koji je praktično postignut.

Izvolite, predlažem da počnete sa vašom diskusijom.

KOČA PAVLOVIĆ:

Samo da kažem, vezano za ovo što ste vi pokušali da pojasnite, ja se nadam. neću složiti sa tim, ta logika, taj koncept je imao nekakve takve kakve logike kada je to bilo desetominutno uvodno izlaganje, na koje, dakle izlaganje u ime cijeloga kluba, a naš klub je, kao što znate prilično brojna, dakle obrazlaganje političke pozicije jednoga brojnoga kluba, to je imalo nekakvoga smisla. Malo po malo to je pretvoreno u obično petominutno izlaganje kao bilo koje drugo. I u tom smislu je to nelogično. A sa druge strane ja sam, kao što znate, žestoko protiv toga koncepta jer se dešavalo da taj prvi krug diskusija potraje tri i po sata. Vi ste mi svjedok pa se dešavala apsurdna pozicija u kojoj jedan klub kakav je brojna kao što je vaš ili brojem kao što je naš imao jednakih 10 minuta kao bilo koji poslanički klub od tri poslanika. Mislim da je to nešto što definitivno mora da se mijenja i za to sam se javio, prosto želeći da javno apelujem na vas da promijenite to gore na kolegijumu.

PREDSJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ništa novo u uslovima i situaciji kada se vi ne slažete sa dogovorom koji je, ponavljam, jednoglasno postignut na kolegijumu. Ne bih koristio ovu priliku da tumačim koliko je koji klub brojna ili bio brojna, mislim da na tu temu ne treba danas da o tome razgovaramo i zamolio bih vas da ovu proceduralnu reakciju ne iskoristite u smislu traženja veće minutaže za vašu diskusiju u odnosu na pet minuta koliko imaju svi učesnici u prvom krugu diskusija povodom ovog zakona.

Izvolite vaših pet minuta.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Ja ću se, kao i obično, držati vremena koje mi pripada.

Dakle, gospođo Tanasijević, ja sam htio na početku da reagujem, u stvari da komentarišem vaše izlaganje za to što ste vi dali jedan sjajan šlagort za jedan dio ovoga zakona tj. za konkretnom član 15. Upravo vaša diskusija ilustruje do koje je mjere

nesuvislan taj član. Evo sad ću vam pročitati, dakle radi se prosto o toj arhivskoj filmskoj građi o kojoj se brine kinoteka i onda se kaže u prvom, drugom, četvrtom stavu, kaže da građe toga tipa ne može se koristiti u komercijalne svrhe. Vi znate da film Vaskrsenja ne biva bez smrti je rediteljka, državna režimska rediteljka Vojvodić upotrijebila za onu svoju predstavu Montenegrini u pozorištu, pa je li to komercijalno djelo? Je li to komercijalna upotreba. Znači, to ne može da se koristi u pozorišnim predstavama, ne može da se koristi u filmovima, ne može da se koristi u reklamama, ne može da se koristi na televiziji, koja je to logika. Toga nigdje u svijetu nema.

Dakle, samo sam htio da ukažem na jednu po mom mišljenju nesuvislost koja se nalazi u ovom tekstu i ja apelujem odmah na početku na Ministarstvo da ili ide sa amandmanima, ja ću ukazati na mjesta gdje bi trebalo amandmanski djelovati na ovaj tekst predloga, ili da se povuče ovaj tekst zakona pa da idemo sa nekim izmjenama.

Ovo govorim kao neko ko je 2008. učestvovao u izradi Zakona o kinematografiji, prvoga i bio nezadovoljan rješenjima koja su na kraju otišla u taj zakon i kao neko ko je, nadam se da novopečeni gospodin ministar se sjeća da sam ja napravio jedan film, mislim da sam jedini u ovom parlamentu koji je autor filma. Dakle, neko ko je po oba osnova zainteresovan za ovu problematiku i poznaje je sa obje strane.

Ja moram da kažem da je ovaj zakonski tekst nedorečen u nekim ključnim oblastima. On čak na jednom mjestu otvara ozbiljan prostor za korupciju i to da kažem, ovako precizno, on u stvari samo ozakonjuje jedno stanje koje je, po mom mišljenju, kriminalno. A sad ću kazati o čemu se radi.

I drugo, mislim da je takođe loše definisan u nekim ključnim oblastima gdje se ne stvara, a postoji mogućnost da se stvori bolji ambijent za razvoj naše domaće kinematografije koja je na onim granama na kojima znamo da jeste. Ovaj zakon u suštini bi trebao da se zove Zakon o filmskom centru Crne Gore i o fondu. Jer to su u stvari te ključne stvari koje se unose ovim novitetom, ovim zakonskim tekstom. Ja sam, ja ne mislim da je ta ideja formiranja filmskog centra epohalna. Mislim da je iskustvo sa Muzičkim centrom Crne Gore pokazalo šta ta ideja formiranja centra muzičkog, filmskog, operskog, itd. donosi jednoj maloj državi kakva je Crna Gora za muziku, za film i za te ostale kulturne djelatnosti. Ja ne mislim da je to naše prestrukturiranje na ideju muzičkog centra donijelo bilo kakav procvat muzičkog stvaralaštva i izvođaštva u Crnoj Gori. Dapače, u tom periodu, nakon toga mi imamo ukidanje i onih orkestara i onoga drugoga simfonijskog, televizije Crne Gore, itd. itd. Prosto imamo situaciju u kojoj ja taj muzički centar Crne Gore vidim kao u stvari jednu sinekuru koju je DPS dao nekome tamo Mirkoviću za to što je on uradio nešto za DPS. Sad treba nekome Baletiću da se da ovaj novi filmski centar za to što je uradio za DPS nešto. E u tom smislu ja mislim da je to loše za film u Crnoj Gori.

U članu 12 gdje se propisuje značenje izraza, kaže se da je javno prikazivanje je ovlašćeno prikazivanje kinematografskog djela u bioskopu. I ovdje se tretira kao jedino dozvoljeno prikazivanje filma, takozvano javno prikazivanje, koje je definisano ovako, isključivo u bioskopu. Znate li ministre, samo razmislite malo, ovaj Džada fest, koji se završio sinoć, on je suprotan ovome zakonu. Srećom da nijesmo donijeli ovaj zakon prije mjesec dana, Džada fest bi bio zabranjen. Je li to nešto što vi želite da dobijete s ovim zakonom? To je još jedna, da kažem nesuvislost.

Evo samo, izvinjavam se. Oko ključne stvari, ako mogu 20 sekundi, znači ključna stvar, evo da odmah preskočim, ja sam zaista mislio da će biti 10 minuta, pa sam se bio pripremio za jednu ozbiljnu raspravu. Ključna stvar gospodine ministre, članovi 21 i 22, tada 2008. kada smo govorili o tom zakonu, ja sam sugerisao ljudima koji su bili plaćeni, ja nisam bio plaćen, ja sam bio poslanik, ja sam sugerisao ljudima koji su bili plaćeni eksperti koji su radili tada na tom zakonu, da obrate pažnju na iskustva Rumunije i

Bugarske koje su uspjele da privuču strane producente, da im ponude lokacije za snimanje, da im ponude te osnovne tehničke usluge njihovim ekipama i na taj način da dobiju novac koji će onda kasnije usmjeriti u pravcu razvoja vlastite, sopstvene produkcije. Tada me nisu poslušali. I danas, gospodine ministre, ovi članov 21 i 22 u stvari ne govore o ključnoj oblasti. Evo sad ću vam reći o čemu govore. Ne govore, gospodine ministre, i kasnije ovaj član koji propisuje kako se finansira, znači to je 35, član 35. O čemu oni ne govore, znači imate situaciju kakvu je recimo imala Hrvatska prije jedno mjesec dana. Mislim igre Troma, tako da se zove ona velika svjetska mega serija, snimana je recimo u Dubrovniku. Za to snimanje, gospodine ministre, se plaća državi. Znači, kada vi koristite prostore Crne Gore, neki strani producent dođe da snima ovdje neki bombaster, on mora da plati državi što koristi prostore Crne Gore.

Samo malo, molim vas da završim, stvarno je bitna priča. Ne govorim ništa što sam skinuo sa vikipedija, govorim o nekom iskustvu koje može da bude značajno, ako će Ministarstvo to da usvoji da izmijeni zakon, molim vas 20 sekundi.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvolite, 20 sekundi.

KOČA PAVLOVIĆ:

Ovdje u članu 35 mora da se unese to kao jedan od izvora prihoda. A oni članovi 21 i 22 mora da se precizno to definiše, jer ovako neprecizno definisano, dozvola Ministarstva, otvara se prostor za nastavak, da kažem jednoga lešinarskoga rada nekih ljudi koji to već rade. Imate ovdje snimljenih brdo filmova na teritoriji Crne Gore o kojima mi pojma nemamo. Postoji jedna grupa lokalnih da kažem procudenata koji njima daju razne usluge, ali od toga država Crna Gora i film crnogorski nema nikakve koristi, oni imaju svoje lične koristi. I ti producenti kada dođu, oni znaju da u Hrvatskoj za ono što su dobili u Dubrovniku, uopšte da koriste Dubrovnik kao mjesto, oni su morali da plate 600 do 700 hiljada eura.

Kad dođu ovdje da snime nešto u Kotoru, oni imaju to u glavi tu cijenu, a onda im taj divlji producent iz Crne Gore kaže ja ću završiti dozvolu iz Ministarstva da dobiješ, daj mi 50 hiljada. To je to.

Prva stvar u ovom članu 35, da se unese to da te pare koje se dobijaju od snimanja stranih produkcija i koprodukcija na teritoriji Crne Gore da to ide u Fond za finansiranje filma. Drugo, takse na privremeni uvoz opreme, male se stave, pa i ta taksa ide po zakonu na finansiranje filma. Treće, gospodine ministre, cjelokupna boravišna taksa te ekipe koja dođe da snima na teritoriji Crne Gore ne bi trebalo da ide turističkoj organizaciji i Ministarstvu turizma da obilazi sajmove nego da ide u Fond za razvoj filma. To su stvari koje sam ovako na brzinu htio da vam kažem. U članu 36 stav 2 dvotačka 2 to je potpuno neostvarivo, gospodine ministre. Hvala. Izvinjavam se.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Pavloviću, imam problema da sa vama izađem na kraj kao predsjedavajući, u dijelu potrebe poštovanja vremena. Kao što vidite, svi poslanici i poslanice uvažavaju, pet, deset sekundi je prekoračenje i to je nešto što omogućava efikasnost našeg zajedničkog rada.

Imam proceduralnu reakciju od kolegice Šćepanović. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potredsjedniče.

Obraćam se vama. Molila bih vas da se poslanik u svojim diskusijama pridržava člana 98 koji kaže da poslanik može govoriti samo o predlogu koji je na dnevnom redu i

u vremenu propisanom za izlaganje. Uz sve konstruktivne primjedbe koje je kolega Pavlović imao na ovaj zakon, molila bih vas, nije korektno, prije svega, zbog naše kolegice Tanasijević koja je govorila u propisanom vremenu, a kolega Pavlović je imao duplo više vremena nego naša kolegica, da vas zamolim da se poslanici pridržavaju Poslovnika i vremena za izlaganje. Sve primjedbe koje imamo na ovaj zakon imaćemo priliku da damo amandmane i to je način. Predložićemo amandmane za sve ono što smatramo da treba mijenjati u zakonu.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Uvažavam vaše očekivanje i siguran sam da ćemo svi zajedno doprinijeti da poštujemo naš zajednički Poslovnik i naše zajedničke dogovore. Uvažavam i ja ponekad potrebu da se daju određene sugestije, nešto što se propustilo možda na matičnom odboru i sl. Vjerujem da sve ono što doprinosi kvalitetu zakona koje usvajamo u ovome domu, da moramo iskazivati i veći stepen tolerancije u odnosu na ono što je dozvoljeno vrijeme. Ostavljam svima nama pojedinačno da poštujemo ono što su dogovori i ono što je Poslovnik. Hvala vam na razumijevanju.

Nastavljamo sa diskusijama. Zamolio bih kolegu Nišavića da uzme riječ. Izvolite.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre, poštovana Skupštino, poštovani građani, Predlog ovog zakona treba posmatrati između izjave reditelja Veljka Bulajića da u Crnoj Gori nema kinematografije i činjenice da Crna Gora ima vjekovnu tradiciju kinematografije, onda je ovo pokušaj da se popravi stanje u ovoj oblasti i spasi crnogorska kinematografija. Naime, reditelj Veljko Bulajić ocjenjuje da danas u Crnoj Gori nema kinematografije i da je ona u Crnoj Gori nestala i da ovdje ne živi, zahvaljujući najviše da je za život kinematografije potreban veći novac i da se za 200 do 250.000 eura koliko se izdvaja iz budžeta Crne Gore za razvoj kinematografije ne može napraviti ništa posebno. Ako uz to uporedimo da se, recimo, u Hrvatskoj izdvaja oko 15 miliona za razvoj kinematografije, onda možemo da vidimo gdje se mi nalazimo. Ako znamo da je kinematografija djelatnost koja obuhvata proizvodnju, promet, distribuciju, prikupljanje, čuvanje i prikazivanje kinematografskih djela, slažemo se da za to treba mnogo i mnogo novca, pa u tom pravcu i vidim Predlog ovog zakona da bi se koliko je to moguće popravila finansijska situacija u ovoj oblasti.

S druge strane, ako pogledamo činjenicu da je prvi film u Crnoj Gori snimljen i prikazan 1902. godine, a prvo filmsko ostvarenje vezano za Crnu Goru, to smo čuli u uvodnom izlaganju gospođe Tanasijević je prikazano godinu dana posle pronalaska filma 1896. godine. Vidimo da kinematografija u Crnoj Gori ima tradiciju više od jednog vijeka. Od 1908. godine počinje sa radom i prvi bioskop u Crnoj Gori na Cetinju, u prostorijama kafane Lovćen, daju se dvije predstave od osam do devet i od devet do deset sati uveče, čak se daju predstave i nedeljom, doduše po sniženim cijenama. Kasnijih godina počinje filmsko prikazivanje i razvoj bioskopa u Crnoj Gori 2010. godine u Nikšiću i tako redom, putujući bioskopi. Tradicija kinematografije duža od jednog vijeka u Crnoj Gori doživljava svoj procvat 60-ih godina prošlog vijeka. Tada se osniva i Zeta film, preduzeće za proizvodnju i distribuciju filmova, ali on prestaje sa radom 2005. godine, odnosno prodat je 2005. godine jednoj kiparskoj firmi, dosta pod sumnjivim okolnostima.

Što se tiče bioskopa u Crnoj Gori, ono što je bitno, mislim da sada radi osam bioskopa u Crnoj Gori i da, recimo, bioskop u Bijelom Polju nije prestajao sa radom svih

ovih godina i da je zahvaljujući entuzijazmu radnika bioskopa Bijelo Polje filmovi su prikazivani iako je bilo jedan do dva gledaoca. Bila je intencija da bioskop ne prestaje sa radom. Problem bioskopa Bijelo Polje je pretpostavljam problem i drugih bioskopa, problem u opremi. Ovo je prilika da vas zamolim da Ministarstvo kulture poradi i na tom problemu kako bi Bjelopoljci imali kvalitetnije prikazivanje filmova i kako bi se publika vratila u bioskope. Pomenuo bih član 30, bioskopi na teritoriji Crne Gore koji ispunjavaju propisane uslove za rad mogu se radi koordinacije rada i jedinstvenog stručnog pristupa organizovati u bioskopsku mrežu. Nadam se da će ovaj član pomoći da se popravi stanje u bioskopima Crne Gore, da će ispomagati jedni druge i što će ulaznica da bude standardizovana, a mislim i cijena ulaznice da će biti univerzalna na teritoriji Crne Gore.

Ono što me raduje, to je član 35 finansiranje kinematografije, između ostalog i osnivanje filmskog fonda, gdje se nadam da će taj filmski fond napraviti da se stanje u crnogorskoj kinematografiji popravi. Stav 4 u članu 36 bioskopski prikazivači 3% od svake prodane bioskopske ulaznice. Mislim da ovaj stav ne bi trebalo da stoji znajući trenutnu posjećenost bioskopa i mislim da nije nekakav, odnosno da je to nikakav prihod, što se tiče filmskog fonda. Da se vratim na pitanje bioskopa, treba da postavimo pitanje kako vratiti gledaoce, odnosno kako vratiti ljude u bioskope. Kako omladinu odvojiti od višerasovnog bavljenja na društvenim mrežama, kako im dozvoliti, odnosno kako ih motivisati za romantično bavljenje dva sata u bioskopima. Sjetimo se naše mladosti, tada su bioskopi bili ne samo edukativni nego i mjesta za romantično druženje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam na podsjećanju.

Zamolio bih kolegu Perića da uzme riječ.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi ministre, uvažena pomoćnice ministra,

Sama namjera zakona nije sporna i to što se propisuje da je kinematografija djelatnost od javnog interesa je dobra stvar. Čini se da nema djelatnosti u Crnoj Gori gdje je toliko iskrivljen sistem vrijednosti kao u kinematografiji. Čast kompletne istoriji crnogorskog filmskog stvaralaštva, ali autor koji je napravio četiri monumentalna ostvarenja - U ime naroda, Ljepota poroka, Iskušavanje đavola, Čudo neviđeno, koji je stvorio to samo u pet godina je bio potpuno zaboravljen, umro je u potpunoj bijedi i nigdje nije bilo prepoznato ono što je on radio. To je sistem vrijednosti koji uspostavlja ova vlast kontinuiteta kada je riječ o kulturnoj politici.

Samo je moguće danas, ministre, tu koristim priliku da vam uputim i javnu kritiku, nije direktno skopčano sa zakonom, ali jeste sa kulturnim ambijentom, samo je danas moguće u Crnoj Gori da ministar kulture u jednoj organizovanoj hajci na jednu NVO aktivistkinju koju je Američka ambasada dala nagradu za hrabrost, kaže da je prirodno da kao ministar i član Vlade dijeli i podržava politiku vrednosne sudove predsjednika Vlade i pridružuje se i podržava stavove koji za cilj imaju afirmaciju kulture javnog morala i odgovornosti javnih djelatnika. Samo je to danas ovdje moguće, imati tako iskrivljen sistem vrijednosti. Onda danas dođete ovdje pred nama sa zakonom koji je, u suštini neprimjenjiv. Osim namjere sve vrvi nevažavanje realnosti, sve vrvi. Javnosti radi, ovdje govorite o bioskopima na teritoriji Crne Gore. Kojim bioskopima? Kakvo je stanje u oblasti bioskopske industrije koja je industrija u razvijenim zemljama, govori podatak da jedini bioskop koji ima iole pristojan repertoar se nalazi u Šoping molu. Onda vi nama u članu 30 govorite bioskopske mreže, bioskope na teritoriji Crne Gore koji su

ispunjavaju propisane uslove za rad mogu se radi koordinacije rada jedinstvenog stručnog pristupa u obavljanju djelatnosti organizovati u bioskopsku mrežu. Jel se vi šalite? Jel vi znate šta je realnost danas? Znate li da je cijena karte u bioskopima luksuz za ogromnu većinu djece, da budem tu vrlo konkretan, a i odraslih svakako?

Dalje, ministre, vi jeste od skoro na toj poziciji, ali bojim se da mi ovdje ovim rješenjima kao filmski centar s jedne strane ne urušimo kompletan koncept kreativnosti mladih stvaralaca. Da li onaj ko bude sutra upravljao filmskim centrom može da ima, hajde tako metaforički da kažem, šapu na sve što se bude snimilo u Crnoj Gori? Koji je mehanizam zaštite od toga? Onda, pazite, nakon 90-ih godina se snimilo bukvalno oko desetak dugometražnih filmova u Crnoj Gori. Od toga je za pohvalu ono što su uradili Marija Perović i Nikola Vukčević sa svoja tada dva debitantska ostvarenja "Opet pakujemo majmune" i "Pogled sa Ajfelovog tornja". Znate li kolika je bila kontribucija Ministarstva? Znate li kako su se ti ljudi dobijali da snime uopšte te filmove? Znate li u kakvim je uslovima vođena produkcija? Znate li koliki je budžet, recimo, za 2015. godinu kada je riječ o stvaralaštvu? Milion i osamsto hiljada eura. Gdje završavaju te pare? Kako to da ne možemo da imamo iole pristojno, govorimo o skromnoj produkciji filmova, o skromnim budžetima koji su potrebni za snimanje?

Dalje, kako ćete vi da obezbijedite sredstva za filmove? Vi kažete u članu 35 da će finansiranje kinematografije obavljati, između ostalog, iz budžeta lokalnih samouprava? Ponovo pitam jel se vi šalite? Koja to lokalna samouprava je u stanju da izdvoji sredstva za tako nešto danas u Crnoj Gori? Dalje, vi ovdje u filmskom fondu, govorite da će javni servis 5% od ukupnog godišnjeg prihoda ostvarenog od marketinga uplaćivati u filmski fond. Koje je raspoloženje Radio Televizije Crne Gore da pristane na ovako nešto? Znamo da ne može da sastavi kraj sa krajem. Dalje, uvodite sljedeću stvar. Komercijalni emiteri koji imaju nacionalnu pokrivenost davaće 0,8% od ostvarenog godišnjeg prihoda. Jeste li vi svjesni da su mediji na ivici opstanka u Crnoj Gori, posebno elektronski? Koja sredstva vi onda mislite da uberete odavde osim što ste pobrojali neke stavke? Čisto da se vidi šta se tu može raditi. Govorite o podsticaju ulaganja u proizvodnju kinematografskih djela. Kažete da producent ima pravo na povraćaj dijela sredstava utrošenih u Crnoj Gori za proizvodnju kinematografskog djela kao podsticajnu mjeru i uopšte ne razrađujete taj mehanizam do kraja. Izvinjavam se, ali je potrebno i drugi diskutantni su uzimali više vremena, potrebno mi je malo vremena, 30 sekundi.

Ono što je negdje bitno, koja je intencija ovog zakona da dobijemo još jednu instituciju, da dobijemo još jednu mogućnost kulturnog monopola i, na kraju, u konačnom da ne znamo da li će to da porodi nove filmove ili neće. Ministre, time ću završiti. Ne vodi se ovako politika u oblasti kinematografije, već država staje iza istaknutih stvaralaca kao što je trebala da stane iza Živka Nikolića koji je umro 2001. godine gotovo u materijalnoj bijedi, ali bez ikakve sinekure, a ne da maltene ministri idu u akademike, idu u rektore, idu u ambasadore i primaju nacionalne penzije. Sredstva od milion i osamsto hiljada eura opredijelite za nekog od istaknutih stvaralaca u Crnoj Gori, nemamo ih, nažalost, previše, a ne osnivanje filmskog centra koji će pojesti onoliko novca koliko bi bilo potrebno da se koncipira, pa i, mogu reći, potpuno dovrši jedan film. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Ovim smo završili prvi krug diskusija. Pitam ministra da li želi da da odgovore na postavljena pitanja i da komentariše uvodne diskusije? Želi. Izvolite.

PAVLE GORANOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici, prije plenuma imali smo dobru atmosferu na skupštinskim odborima. Vjerujem da je cilj i ove diskusije da Skupština usvoji zakon koji će zbilja ovu oblast unaprijediti. Poslanica Tanasijević je u pravu kada kaže da ovim zakonom vraćamo određeni dug prema Crnoj Gori jer je ovo zapravo kulturna potreba.

Što se tiče primjedbi koje smo čuli, mislim, prije svega, na diskusiju poslanika Pavlovića, zapravo slažemo se u tome, osnivanje filmskog centra i osnivanje filmskog fonda jesu ključne novine ovog zakona. Upravo u članovima koji definišu ulogu centra i fonda regulisane su i podsticajne mjere direktno oko člana 15 kada je u pitanju čuvanje arhivske građe. Riječ je o članu zakona koji je uvažio Evropsku konvenciju o zaštiti audio vizuelne baštine iz 2001. godine.

Poslanik Nišavić je komentarisao, između ostalog, član 35. Slažem se sa tim da treba pospiješiti bioskopsku mrežu i ne samo u Bijelom Polju nego i svim crnogorskim gradovima. Posebno bih naglasio da je taj član 35 koji se odnosi na bioskopske prikazivače usaglašen sa njima od kojih 1,5% bi išlo na teret distributera, a 1,5% na teret prikazivača.

U odnosu na diskusiju poslanika Perića, mogu da kažem da ovaj zakon upravo ukida monopol i time se ostvaruje decentralizacija ove oblasti. Ovaj zakon, takođe, ima cilj da sačuva ono što je najvrednije u oblasti kinematografije kada su u pitanju crnogorski stvaraoci, a uvođenje filmskog fonda upravo da pospiješi brojne naše mlade autore koji iz godine u godinu kandiduju se, prije svega, kod fondova Ministarstva kulture za makar početak ulaska u proces pravljenja filma. Nijeste u pravu kada govorite o bioskopima, prije svega zbog toga što je Ministarstvo kulture u prethodnom periodu, posebno u okviru programa razvoja kulture na sjeveru Crne Gore uložilo značajna sredstva u scenski i tehnički dio tih sala. Mogu da vam kažem da se u gotovo svim centrima kulture odvija prikazivanje filmova. Možemo govoriti o bioskopskoj mreži. To da li je najveći bioskop u Šoping molu trenutno u Crnoj Gori, to nije samo crnogorska posebnost. Mislim da ćete se sa tim složiti. Prije petnaestak dana imali smo prilike da otvorimo jedan sličan bioskop i u Budvi.

Vi mislite da je ovaj zakon nerealan. Takođe se ne bih složio sa tom ocjenom posebno zbog toga kada govorimo o obveznicima, o onim subjektima koji su u obavezi da izdvajaju određeni dio svojih sredstava za razvoj kinematografije. Taj segment zakona je dogovoren upravo sa njima. To je nešto što je prošlo javnu raspravu i radovao bih se da ste se vi tada uključili sa vašim idejama, ali jednostavno svaka ideja je dobro došla. Međutim, zaboravljamo jedno, da je ovaj zakon nešto što je ona praksa koja je trenutno zastupljena, posebno u zemljama regiona. Kada je gospodin Pavlović govorio o hrvatskom iskustvu, podsjetio bih na to da su prilikom izrade ovog zakona upravo najviše korištena iskustva Hrvatske i zemalja regiona. Toliko, potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru.

Imamo dva prijavljena komentara, kolega Perić i kolega Nišavić. Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Ministre, kada sam govorio o bioskopima koji imaju iole frekventan bioskopski repertoar, čvrsto stojim na stanovištu da imamo samo jedan bioskop u Šoping molu. Ako će nam kultura zavisiti od toga koliko će se šoping molova otvoriti sve nam je jasno. Vi mi kažite drugi bioskop, uvažavanje kompaniji Cineplex, osim Cineplexa u Podgorici koji daje emitovanje barem tri različita filma u sedmici dana, povući ću svoju tvrdnju. Vi me

demantujte. Druga stvar, mi govorimo o filmskom fondu. Koja ćete vi sredstva uspjeti da naplatite? Ako vi koncipirate, između ostalog, da sredstva obezbjeđujete od lokalnih samouprava, kažem da je to uzaludan posao, jer oni nemaju, nije da neće nego nemaju sredstva za tako nešto. Dalje, budžet je već imao. Vi ste predvidjeli budžet da daje sredstva. Vlada da je htjela budžetom da opredjeljuje sredstva za to imala je načina. Mi jesmo nego ste novi na toj poziciji, mi smo više puta ukazivali na matičnom odboru da je potrebno da Crna Gora promijeni politiku prema domaćim stvaraocima i da prosto, ako hoćete da popularišem potpuno do kraja i taj pristup, Crna Gora je slala jednog autora na Eurosong, nije čak ni organizovala ni takmičenje. Zašto nekad ne bi mogla stati iza nekog snažnog autora koji nije u sferi popularne umjetnosti ili popularnog izvođaštva, kako god? Zašto ne bi mogla? Tu nemamo neki odgovor.

Ono što nama najviše za brigu, cijela produkcija koja se odnosi na kinematografiju u Crnoj Gori, da se sva spoji na jednom mjestu, jedva da može da iznese i vi to dobro znate, produkciju jednog kakvog blogbastera, jednog filma niskobudžetnog. Govorimo o tom stanju. Ne vidim da će se bilo šta promijeniti. Nažalost, ponovo ću završiti naslovom jedne serija Živka Nikolića, kao da se ponašamo po onoj logici - Đekna još nije umrla, a kad će ne znamo. Taj pristup mora da se promijeni. Mora se ulagati u konkretne istaknute filmske stvaraoce. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Zahvaljujem.

Što se tiče, gospodine ministre, bioskopa, svakako je to nužna potreba svakog grada, svakog građanina i zato sam u tom pravcu i intervenisao da se osnaži rad ne samo bjelopoljskog nego svih bioskopa u Crnoj Gori. Ali, drugu jednu stvar, što se tiče problema finansiranja filmskog fonda, pitao bih vas da li su vam upućene primjedbe i da li ste upoznati, a sigurno jeste čim je na vašu adresu upućeno, primjedba Privredne komore gdje je Savjet Privredne komore utvrdio da je kinematografska taksa za operatere mobilne telefonije i interneta biznis barijere, te je takav stav Vlada podržila i utvrdila Predlog zakona o unapređenju poslovnog ambijenta koji je usvojen u Skupštini Crne Gore. Drugi dopis u istom pravcu, dopis Telenora koji je dostavljen i Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, zatim Odboru za ekonomiju, dostavljen je i vama, gdje se, takođe, traži da se teret finansiranja filmskog fonda može biti nametnut samo onim subjektima koji svoju djelatnost ostvaruju u toj oblasti, a ne korisnicima interneta itd. Pitam vas kakav je vaš stav prema ova dva dopisa. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ministar može odgovoriti, kao što kaže kolega Damjanović koji je ovako uvijek spreman da sugeriše i pomogne, hvala vam na tome, da je važno da ministar da odgovor na postavljeno pitanje. Izvolite.

PAVLE GORANOVIĆ:

Ministarstvo kulture je bilo poznato sa ovim primjedbama koje svakako iz ugla Privredne komore ili nekih drugih subjekata izgledaju drugačije, ali Vlada nije usvojila te primjedbe, prije svega iz razloga što ovaj zakon, po mom mišljenju, prevazilazi značaj za oblast kulture. Mislim da je ovaj zakon veoma važan i za ukupnu međunarodnu

afirmaciju Crne Gore. Možemo govoriti o nedovoljnom broju sredstava ili o tome da bi za ovu oblast kroz redovan budžet ili kroz budući filmski fond trebalo da se izdvajaju mnogo veća sredstva. Moramo uvažiti činjenicu da Ministarstvo kulture na nivou godine putem konkursa za filmsko stvaralaštvo ulaže značajna sredstva za kinematografiju, ali upravo prepoznajući da je taj dio budžeta nedovoljan, uvodimo i ove novitete koji se odnose na filmski fond. Odgovorio bih i to da Ministarstvo kulture izuzetno vodi računa o crnogorskim stvaralocima i da će to svakako sa posebnom pažnjom unaprijed činiti, jer mislimo da je to najveći potencijal Crne Gore. Sigurno je da ćemo se sa posebnim senzibilitetom odnositi prema svim projektima koji afirmišu crnogorsko kulturno stvaralaštvo ne samo u ovoj oblasti nego i svim drugim. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Dobili ste odgovor. Ovim smo završili prvi krug diskusija uključujući i komentare i odgovore predstavnika Vlade, odnosno ministra Goranovića.

Prelazimo na drugi krug diskusija. Zamolio bih koleginicu Šćepanović da uzme riječ. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani predlagači, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore, Kinematografske djelatnosti predstavljaju veoma složenu oblast kulture. Složićemo se da ovoj djelatnosti u prethodnom periodu nije posvećena ona pažnja koju ova oblast i zaslužuje. Prije svega, osnovni razlog tome je, kao što smo čuli iz diskusije, da postoji institucija koja se sistematično i isključivo bavi ovom oblašću. Takođe su u pitanju i nedovoljna finansijska sredstva i ulaganja u filmsku produkciju. Kao treći razlog jeste i nedostatak mjera za privlačenje inostranih producenata za snimanje u Crnoj Gori, s obzirom da u postojećem zakonu to nije bilo riješeno na adekvatan način.

Zbog svega ovoga je i bilo neophodno da se donese jedan novi zakon kojim bi se ova oblast u potpunosti regulisala i normirala, a na način kako je to urađeno i u drugim zemljama u okruženju. Predlogom ovog zakona predlažu se rješenja kojima se propisuje i obezbjeđuje dugoročan razvoj ove oblasti kulture. Ova zakonska rješenja odnose se, prije svega, na rješavanje onih pitanja koja su se tokom dosadašnje analize sprovedene od strane Ministarstva kulture u ovoj oblasti pokazala kao najslabije karike u kinematografiji.

Zakonom je definisan institucionalni okvir za obavljanje djelatnosti kinematografije koje su od javnog interesa. Propisana je definicija šta se smatra kinematografskom djelatnošću, šta je kinematografsko djelo i da je kinematografija oblast od javnog interesa. Takođe, u ovom zakonu je precizirano šta se smatra javnim interesom u kinematografiji u smislu ovog zakona. U ovom kontekstu je i predviđeno da se djelatnost unapređenja razvoja kinematografije ostvaruje preko javne ustanove koju osniva Vlada Crne Gore, a koja će se zvati filmski centar i u čijoj će nadležnosti biti sprovođenja mjera i aktivnosti unapređenja i razvoja savremenog kinematografskog stvaralaštva i potencijala. Ono što ovaj zakon, takođe, tretira jeste i poboljšanje ove oblasti i u tom smislu sa ovim zakonom, a na to želim posebno i da se osvrnem utvrđuju izvori finansiranja kinematografije. Dakle, pored izvora finansiranja iz državnog budžeta i to u okviru stope od 2,5%, zakon predviđa i druge izvore finansiranja, kao što su budžet jedinica lokalnih samouprava, zatim finansiranje od strane producenata, donacima, međunarodnih fondova i slično, ali ja posebno želim da se osvrnem na izvor finansiranja filmski fond. Obveznici finansiranja iz filmskog fonda su ustvari, prema ovoj obavezi su lica pravna ili fizička koja na direktan ili indirektan način koriste kinematografska djela ili

omogućavaju pristup njihovom korišćenju na različite načine. Na ovaj način ovdje je utvrđeno da su ti obveznici, prije svega javni servis, koji će finansirati ovaj fond u iznosu od 5% od ukupno godišnjeg prihoda ostvarenog od marketinga, zatim komercijalni amateri koji imaju nacionalnu pokrivenost, operatori pružanja usluga kablovske, satelitske, internet distribucije, bioskopski prikazivači, 3% svake prodane bioskopske ulaznice od čega 1,5% će ići na teret prikazivača, a 1,5% na teret distributera kinematografskog djela.

Takođe, ovim zakonom je predviđeno nad kojim su ovi obveznici dužni da najkasnije do kraja aprila svake godine dostave centru podatke ostvarenom godišnjem prihodu, jer je ustvari to osnovica za izdvajanje sredstava za ovaj filmski fond.

Moje pitanje predlažem, a to pitanje postavila sam i na odboru. Dobila sam odgovor, ali želim još jednom zbog građana Crne Gore da čujem, da li će ove obaveze dovesti u krajnjem, da li je to vaša analiza pokazala da li će ove obaveze u krajnjem dovesti do povećanja cijena ovih usluga, odnosno na konkretnom primjeru bioskopskih ulaznica, da li će to dovesti do povećanja cijena bioskopskih ulaznica, ako već imaju prikazivači obavezu plaćanja 1,5% uplate sredstava u ovaj fond.

Takođe, želim i da istaknem da se u petom poglavlju ovog zakona su predviđeni podsticajne mjere za producente, te je propisano da producent koji ima snimak kinematografsko djelo ovim sredstvima koja nijesu obezbijeđena iz državnog budžeta, može da ostvari pravo na povraćaj dijela tih sredstava, što je svakako jedna podsticajna mjera i mogućnost za producente koji će svakako, po ovom zakonu je predviđeno i dobiti dozvole za snimanje na teritoriji Crne Gore. Na neki način ovo je promocija Crne Gore, tako da je ovo mjera koja je zaista za pohvalu. Iz svih ovih razloga poslanici Demokratske partije socijalista će podržati ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Imamo prijavljeni komentar kolege Pavlovića, na diskusiju kolegice Šćepanović. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Član 36 stav, podtačka 2 kojom se reguliše uzimanje procenta 0,8% od ostvarenog godišnjeg prihoda komercijalnih emitera je neostvariva za komercijalne emitere čije je sjedište van Crne Gore i koji se centralno, da kažem, koji reklame uzimaju centralno. Recimo kooperacija "Pink", koja posluje, kao što znate i emituje programe, ima svoje filijale i u Hrvatskoj i u Bosni i u Crnoj Gori i u Makedoniji i tako dalje. Oni prosto uzimaju pare za reklame od velikih oglašivača kakva je cola-cola gore, ta cijena reklamiranja podrazumijeva cijenu reklamiranja nad cijelom prostoru gdje oni imaju signal i vi ne možete nikako odgonetnuti koji je dio te cijene ustvari onaj koji se daje za reklamiranje na teritoriji Crne Gore. Prema tome, to je potpuno neostvarivo, a sa druge strane potpuno je, da kažem gotovo smiješno računati na nekakav prihod od ulaznica. Mi sada imamo mnogo manje nego prije 15 - 20 godina mnogo manje bioskopa u Crnoj Gori, to je zanemarljiv jedan prihod. Ovdje se radi prosto jedino od prihoda od budžeta i to namjerno napravljeno kako bi svaki filmski projekat zavisio, isključivo od budžeta, a te pare dajete vi, prema tome svi filmski producenti će morati vama da se obrate. Ja sam vrlo jasno ukazao da je izvor prihoda potencijalni, ovo snimanje na teritoriji Crne Gore gdje nigdje ne vidimo ko to naplaćuje i kako, samo imamo dozvolu ministarstva, ali stvarna cijena je ustvari propisana članom 42 gdje se propisuje prekršaj od 1.000 do 5.000 eura onome ko nema dozvolu ministarstva. Prema tome, vi ne morate da plaćate

ništa. Može vam ministarstvo tražiti 50.000, 100.000, 500.000, vi samo izadete snimate to što vam treba i platite kaznu od 5.000. Znači Blok Baster neki snimate po Crnoj Gori na kraju platite kaznu od 5.000 i vi ste što bi rekli ispoštovali. Prema tome, ovo je još jedan zakonski projekat koji očigledno ukazuje na to da ova administracija ne vodi računa o državi i o nacionalnim interesima, nego u ovome zakonu kao i u svakome vašem predlogu zakonu, možete precizno prepoznati po imenu i prezimenu onoga koji je projektovan tu da mu se da neka sinekura i prepoznati prostor za korupciju i zbog toga gospođice Šćepanović, mi pozivamo ljude i razgovaramo s ljudima po Crnoj Gori i svi su spremni da se ide na proteste u septembru da vas prinudimo na poštene izbore na kojima ćemo vas konačno smijeniti. Prema tome, evo još jedan materijalni dokaz, materijalni pokazatelj razloga zbog kojih ogroman broj građana u Crnoj Gori traži da se ova nesposobna i korumpirana vlast makne.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvolite kolegkinice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvlajujem, potpredsjedniče.

Kolega Pavloviću, neću se složiti sa vama da je niti ovaj zakon niti bilo koji drugi zakon koji je usvojen u ovom Parlamentu prostor za korupciju bilo koga. Tu imamo nadležnog državnog tužioca koji se bavi korupcijom, a očigledno neki od nas neće ni da daju izjavu kada iz državni tužilac pozove, tako da je to suvišno što ste sada rekli. Mislim da, što se tiče vašeg komentara da su izbori nepošteni. Više međunarodnih organizacija je potvrdilo da su izbori u Crnoj Gori sprovedeni na zakonit i pošten način. A, što se tiče vaše primjedbe na član 36 to mi je prilika da postavim i pitanje i da zamolim predlagače da nam prezentuju njihovu analizu, koja se odnosila upravo na član 36 i na mogućnosti koja su to sredstva koja se mogu ostvariti od tačke 2, a odnosi se na komercijalne emitere koji imaju nacionalnu pokrivenost i da li imate, koliko sam shvatila na odboru imali ste te podatke analizu koja se tiče prodatih bioskopskih ulaznica. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, ministre. Možete sada odgovoriti na pitanja poslanice Šćepanović ili saradnica, direktorka. Izvolite.

DRAGICA MILIĆ:

Što se tiče pitanja gospođe Šćepanović, moram da kažem da smo prilikom izrade ovog zakona zaista vršili analizu svih kinematografskih djelatnosti i uključili izradu ovog zakona predstavnike kompletnog kinematografskog sektora.

Što se tiče cijene ulaznica, na osnovu saradnje sa bioskopskim prikazivačima utvrdili smo procenat od 3% i to tako što će se cijena, odnosno obaveza uplate dijeliti između prikazivača i distributera i nema nikakvog razloga da taj iznos utiče na povećanje cijene ulaznice.

Što se tiče kompletne procjene benefita koje bi kinematografski sektor imao od ubiranja takozvane kinematografske takse je otprilike na godišnjem nivou, računajući i ulaganje države, nešto oko milion i dvjesto hiljada eura, s tim što je ulaganje države ovdje napravljeno u odnosu na dosadašnja izdvajanja a to znači od 200.000 do 250.000 hiljada eura godine za kinematografsku proizvodnju. Svi ostali subjekti će znači uložiti u filmski fond oko milion eura. To je naravno za onoga ko zna, što znači produkcija kinematografskog djela maliznost, ali je u odnosu na dosadašnja ulaganja u crnogorsku kinematografiju u ovom trenutku to veliki iskorak.

Obaveze javnog servisa je u odnosu na ono što ostvari putem marketinga i to je prosto iznos koji prepoznaje u završnom računu javnog servisa, kao i naravno ukupan prihod komercijalnih emitera. Ne sporim da to može biti problematično u odnosu na status medija, ali ono što nas je opredijelilo da definišemo na ovaj način obveznike naknade jeste to, što u svakoj od evropskih zemalja televizije javni servisi i komercijalni emiteri, kako ih mi zovemo u drugih državama oni imaju drugačiji naziv jesu obveznici. Nema države u Evropi u kojoj televizije nijesu obveznici izdvajanja naknade za proizvodnju kinematografskog djela. Ukupna izdvajanja javnog servisa i komercijalnih emitera su otprilike od nivou od 30.000 do 40.000 hiljada eura godine, s tim što je to aproksimacija. Mi nijesmo imali niti smo mogli doći do završnih računa na osnovu kojih bismo mogli da napravimo preciznu kalkulaciju tih troškova, ali to je otprilike za pet komercijalnih emitera koji imaju nacionalnu pokrivenost ukupan godišnji iznos. Ako mogu da kažem još vezano za bioskope i da u Crnoj Gori ne postoje bioskopi, pošto je to bilo jedno od pitanja.

U Crnoj Gori u svakoj opštini postoje javne ustanove kulture koje se zovu centri za kulturu ili nekako drugačije, ali imaju status javne ustanove. U svakoj od tih javnih ustanova ima bioskog. To su opštinske institucije kulture. Ja ne govorim o nekim privatnim firmama koje se takođe bave prikazivačkom djelatnošću. Govorim samo o javnim ustanovama čiji su osnivači opštine. U Crnoj Gori ih ima 22 od toga svaka od tih ustanova ima bioskope. Vlada Crne Gore u periodu od 2009, 2010. uložila u 11 bioskopa na sjeveru Crne Gore u renoviranja adaptacije tehničko-tehnološko opremanje, tako da je svako od tih bioskopa spreman da prikaže kinematografska djela. Isto važi i za bioskope na jugu Crne Gore, od kojih neki imaju kontinuirano prikazivanje, a najveći broj bioskopa, samo povremeno obavlja prikazivačku djelatnost. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Imamo prijavljenu proceduru od kolege Perića. Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Nemam ništa protiv da se rasprava proširi bilo kojim dodatnim pravilima, ali uvažena pomoćnica ministra je komentarisala prethodne diskusije i time nas dovela u poziciju da ne možemo da iskomentarišemo, da bi pomogao diskusiji da sada ne bih otvarao ili da uvedemo mogućnost da mi možemo komentarisati konkretno.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega dozvolite, slažem se sa vašom primjedbom i predlažem da izađemo na ovakav način, da vi i kolega Pavlović uzmete po minut, da komentarišete odgovore koje je dala koleginica direktorka Milić, jer je osvrnula na vaše uvažene uvodne diskusije i mislim da ste u pravu i izvolite minut vi i kolega Pavlović. Izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Da pojasnim, da iskomentarišete stav i to je sasvim uredu i da imamo mi pravo na kontra stav. Koliko je puta potrebno da ponovim, ja ću ponoviti. Bioskopi koji imaju bioskopski repertuar, koji je broj koji ima tri projekcije sedmično, tri različita ostvarenja u kontinuitetu na teritoriji Crne Gore. Ja tvrdim da postoji samo jedan u Šoping centru u Podgorici. Evo, još uvijek ne znam nagovijestili su da postoji neki Šoping centar u Budvi da je skoro otvoren ne znam. Bioskop ne čine zidovi i zgrade čini i to, ali ja sam uporno govorio o bioskopu kao mediju gdje se obavlja projekcija filmova. Mi to nemamo, a to da u aktu negdje u sistematizaciji postoje projektor, izgled rečeno projektor nema Petnjica.

Tražili smo 1.500 eura, recimo da dobije i Petnjica projekat, pa ga ministarstvo nije recimo dobilo. Sjećate se vjerovatno tog amandmana. Znači, uzgled rečeno to što negdje u aktu o sistematizaciji postoji da centar kulturu ima i djelatnost bioskopa ne znači da on defakto postoji dejure da, ali defakto ne. Govorim o elektro procitetu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam. Izvolite, vaših minut vremena.

KOČA PAVLOVIĆ:

Nedovoljno je kratko vrijeme da se osvrnem na sve ono što ste vi komentarisali iz moga izlaganja, ja bih samo osvrnuo na jednu stvar. Ovo je vezano za finansiranje od strane televizija.

Prvo, što se tiče finansiranja od strane ovoga marketinga koji ima javni servis godišnjih prihoda od 5%, ja mislim da je korektno potpuno mi se čini principijelnim prihvatljivo da se izdvaja iz toga prihoda za finansiranje filmskog fonda, možda i veći procenat, jer mislim da je ovo premali procenat. A, što se tiče ovih komercijalnih emitera. Ovo je potpuno neostvarivo, već sam vam rekao za komercijalne emitere, a to su manje-više dominantni emiteri na prostoru Crne Gore koji imaju sjedište van Crne Gore. Znači to je neostvarimo.

Situaciju koju vi kreirate jeste situacija u kojoj ćete i pet malo, da kažem domaćih, da kažem emitera početi da gušire sa ovim, a stranima nećete moći ništa naplatiti. Imamo, veoma, veoma zabrinjavajuću situaciju kada su u pitanju domaći emiteri. Evo danas sam saznao da je po svoj prilici jedan od glavnim domaćih emitera glavna televizija prodana Ukrajinskoj banci navodno nekoj bivšoj ambasadori ovdje, a po svoj prilici DPS. Imate jednu strašno tešku situaciju, ekonomsku situaciju u kojoj se nalaze jedan, da kažem diskriminišući položaj u kome se nalaze domaći elektronski emiteri, u odnosu na ove "Pink", Prva i tako dalje. I vi ovim zakonom još to pogoršavate, prema tome ovo je stvarno neprihvatljivo i još jedan da kažem evo i konkretni razlog zbog čega će i neki ljudi iz te branše, a ja sebe smatram da sam dio te branše. Ja imam film, jer mi mene smatrate da sam dio te filmske mranše. Ko mene predstavlja u tom filmskoj branši sa kim ste vi razgovarali, dogovarali ovakav zakon. Ja mislim i ljudi iz filmske branše stvarni stvaraoci imaju razlog da u septembru, oktobru da nam se pridruže na protestu.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi. Sledeći učesnik u raspravi je kolega Labudović, ovaj put bez ankete. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Ali rado bih donio, pa bih ga poklonio ovima u Petnjici, ali neda ministarstvo. Tako da ću se osloniti samo na ovo malo bilješki što imam ovdje.

Koleginice i kolege, gospodine predsjedavajući, zaštitniče lika i djela Demokratske partije socijalista i njenih istaknutih članova, gospodine ministre,

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Gospodine Labudoviću, samo u ovoj uzlozi zaštitnik našeg Poslovnika. Hvala.

EMILO LABUDOVIĆ:

Dobro, dobro i to vam priznajem. Ja ću rizikovati da navučem modijum svojih kolega na sebe, ali po principu popu bob, a bobu bob, reću ću da ovaj zakon i nije toliko

loš. I to nije moj stav samo. Ja sam u ovom zakonu, kao neko ko je izvan cijele ove priče razgovarao sa mojim prijateljima koji su iz branše i koji su u njemu vidjeli priličan broj pozitivnih rješenja, ali su takođe primijetili i neka rješenja koja ga još uvijek ne čine savršenin i ne čine ga zakonom koji će crnogorsku filmsku stvarnost, a o njoj je riječ pomjeriti za jedan kadar. I ono što je najvažnije gospodine ministre, ovaj zakon sam po sebi neće snimiti ni jedan novi film u Crnoj Gori. Ali, da krenem redom.

Prvo, ono što je najdiskutabilno jeste takozvani javni interes. Znete u jednoj državi koja je sve podredila tržištu i koja se ponaša tržišno i nastoji da se ponaša tržišno javni interes je hodanje ivico noža. Vi znate da u svijetu su proizvođači producenti kinematografskih djela firme i preduzeća koja imaju sva prava i sve obaveze bilo kojeg drugog preduzeća i na njih se odnose sve one norme i svi oni zakoni kojaregulišu, recimo proizvođača automobila, tako da ovo od kako smo napustili socijalističko samoupravljanje gdje je o svemu brinula država, briga države o ovome je u nekim segmentima prilično pretjerana i izlazi iz onoga da država samo treba da stvori zakonske okvire i ništa više. Ali, da krenem redom.

Član 16 kinoteka, propisali ste šta je ona i šta je njena obaveza i ja se slažem da je to jedna od najvažnijih kulturnih institucija koju treba da ima svaka normalna država, ali ja vas pitam ima li naša kinoteka? One uslove koje joj omogućavaju da izvrši sve ono što joj je propisano članom 16. Vi znate da čuvanje filmskih traka na kojima su zabilježene istorije još od prošlog vijeka je veoma osjetljiv posao i da te laboratorije posjeduju samo, čini mi se kinoteka u Beogradu i u Zagrebu, nijesam više siguran da igdje drugo postoji na Balkanu, osim ove beogradske gotovo nijedna druga. Znači, naložiti kinoteci Crne Gore da radi isti posao koji treba, recimo da radi Kinoteka u Beogradu ili Kinoteka u Zagrebu da ministru bude lakše jeste poprilično onako da kažem prenormirano. Ona nema uslove zato gospodine ministre i to je nešto ušta bi Crna Gore trebala da uloži prije nego u bilo šta drugo, jer je arhiva i bilo ona koja se odnosi na neke događaje i na neka filmska ostvarenja koja su urađena još na početku industrije, bilo ova savremena koja se takođe ne čuvaju, ako jednog dana mogu da budu od i te kako istorijske važnosti, je obaveza par ekselans svake države.

Član 29 zaštita maloljetnika. Ja vas pitam gospodine ministre šta je danas u ovim uslovima u prisustvu društvenih mreža, u prisustvu interneta, šta je neprimjeren sadržaj za jedno filmsko ostvarenje i da li mi imamo cenzor ili cenzursku komisiju koja procjenjuje šta je u tom filmu ili u tom filmskog ostvarenju bilo koje vrste neprimjerenost za mlade. Koji je to kriterijum, koja je to institucija koja će odrediti da je nešto primjereno i da je nešto neprimjereno i što će biti uputstvo, recimo inspekcijskim organima nadležnim za regulisanje ovog pitanja kojima ste naložili obavezu da to kontrolišu i zaprijetili poprilično visokim kaznama.

Član 31 ulaznica. Do te mjere ste to prenormirali, gospodine ministre da će čak da propišete i njen izgled. Ajte nemojte molim vas ostavite to distributerima, ako uopšte danas ima potrebe za filmskim ulaznicama i ne zaboravite, ja ne znam vi ste mlađi, ali ja pamtim rijeme kada se u pojedinim bioskopima umjesto parčeta papira dijelile knjige, kao dokaz da ste platili ulaznici i da možete da prisustvujete bioskopskoj prestavi. Omogućite i današnjim distributerima da eventualno dođu na takvu ideju. A o tome kako se odnosite prema bioskopima u Crnoj Gori najrečitiji primjer je ovaj kulturni bioskopi i kulturno znanje kulturno u Podgorici Kino "Kultura" koji ste sravnili i ostavili ga na nivou ledine, kakve nema nigdje u okruženju.

I samo na kraju, gospodine predsjedavajući dozvolite mi, pošto sam evo pozitivan prema zakonu. Pitanje finansiranja filmskog centra. Ja razumijem što je javni servis, računam da vam mogu vjerovati, govorite istinu da je prihvatio ovo rješenje zato što javni servis go neće platiti iz sopstvenih prihoda, platiće iz budžeta, kao i sve ostalo.

Zato što će, ono što eventualno plati iz tog svog prihoda nadoknediti u budžetu, jer da ima svoje prihode i da se tako odnosi platio bi dugovanja Radiodifuznom centru, evo par godina. Pitam vas zašto nijeste uvrstili i provajdere televizijskih programa koji takođe ostvaruju enormu ekonomsku dobit emitujući te iste filmove na svojim kanalima i na svojim paketima koje prodaju po Crno Gori i ne zabovajte da ovo dvostruko oporezivanje, jer televizijski emiteri već plaćaju za upotrebu filmova vlasnicima licenci i distributerima. I sasvim na kraju 39 član povraćaj sredstava ostvaren po pitanju učešća u nekim produkcijama i koprodukcijama.

Gospodine ministre, tu ste najsumnjiviji, jer ćete navodno kriterijume i uslove za povraćaj tih sredstava da propisujete vi. E tu leži ona priča o Živku Nikoliću i svih onim autorima koji na ovaj ili na onaj način nijesu bili ljubimci ovdašnje politike. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Zamolio bih koleginicu Vuksanović da uzme riječ. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Hvala.

Poštovani građani Crne Gore, uvaženi predsjedavajući, poštovane kolege, predstavnici ministarstva.

Pred nama se danas nalazi jedan vaoma značajan zakon, prije svega uslađen je sa najvažnijim propisima Evropske unije i zaista se vidi iz zakona koje smo pročitali da je uloženi veliki trud, da se svaka norma uskladi sa onim što je zapisano u dokumentima koje zahtijeva od nas Evropska unija.

Takođe, ovaj zakon je veoma značajan i na praktičnom planu u smislu razvoja kinematografske djelatnosti, upravo zato što iz te same djelatnosti proizilaze razna djela za ovu oblast, što govori o činjenici da se kroz tu oblast mogu spoznati veoma značajni autori djela, kako bi u tom djelatnosti došli do izražaja kvalitet njihovog rada talanat koji je doprinijeti prosperitetu države i samoj afirmaciji u dijelu stvaralaštva naše države.

Ono jedino što bih ja sugerisala jesu par nekih pravnih nedoumica koje imam, a koje su veoma važne za ovaj zakon. Mi u članu 1 imamo predmet koji kaže: "Kinematografska djelatnost obavlja se pod uslovima i na način propisanim ovim zakonom". Predpostavljam da ste htjeli reći da je predmet ovog zakona kinematografska djelatnost. Ono što je mene bunilo jeste da u članu 2 stoji: "Kinematografska djelatnost imamo stav 1 i 2". U stavu 1 piše: "Kinematografska djelatnost obuhvata djelatnost i proizvodnja prometa distribucije i tako dalje, a u stavu 2 kinematografska djela igrani dokumentarni ekस्पlicirani eliminitirani i drugi film i tako redom". Da li je možda trebalo staviti u predmetu, kad kažemo predmet nekog zakona uobičajeno je kada se piše o pravnoj tehnici da kaže: "Predmet ovog zakona na primjer je kinematografska djelatnost. U natavku se ide rečenica. Kinematografska djelatnost obavlja se pod uslovom i načinom propisanim zakonom". Da li je možda trebalo ovo da da kinematografska djelatnost obavlja staviti kao prvi stav člana 2, a ovaj dio koji je prvi stav člana 2 biti u stavu 1 iza toga da je predmet djela kinematografska djelatnost. Znači, onda bi norma glasila na sledeći način.

Predmet ovog zakona kinematografska djelatnost. Kinematografska djelatnost obuhvata djelatnost toga, toga i to bi bio član 1, a da onda u članu 2 prvi stav bude da se kinematografska djelatnost obavlja pod uslovima i na način propisan zakonom. To bi u nekoj pravnoj tehnici trebalo da bude ovako. E, to uopšte ne mijenja suštinu zakona, samo pravimo neku izmjenu u tom dijelu, što je u skladu sa tom pravnom tehnikom koja se primjenjuje.

Što se tiče načela 7. Vi ste u dijelu koji se odnosi na razvoj kinematografije koja su ostvarena na načelima pomenuli u tački 1 pravo autora na slobodi izražavanja. Ako pogledamo autorska prava, autorska prava su apsolutna prava koje za objekte imaju autorsko djelo. Što je autorsko djelo? To je nova duhovna tvorevina iz oblasti, nauke, umjetnosti i književnosti. Ovdje konkretno možemo da kažemo umjestnosti, međutim kada govorimo o autoru djela, onda zakonodavac, a i pravna teorija poznaje da autor djela ima i izvjesna ovlašćenja. Ta ovlašćenja autora djela dijele se u dvije grupe, to su moralna ovlašćenja autora djela i imovinska ovlašćenja autora djela. Jedna od tih moralnih ovlašćenja autora djela je ovo pravo autora na slobodi izražavanja. Ostala djela, ostala ovlašćenja koja imaju autor, kao što je pravo na obavljanje djela, kao što je pravo na pravo pokajanje koje je više karakteristično za oblast književnosti i nauke, ovdje nijesu takve navedene. Pa mene zanima da li se ono kroz zakone u drugim mjestima negdje podrazumijevaju i da li autor ima i neka imovinska ovlašćenja koja u ovom dijelu nijesu nabrojana. Mislim da je to vrlo značajno precizirati, da bi neko ko je tvorac ovog djela iz oblasti kinematografije znao u odnosu na ovo koja su njegova ovlašćenja u slučaju povrede njegovih prava, ili pak ugrožavanja.

I ono što želim naglasiti jeste. Kada kažemo domaće kinematografsko djelo bilo da je domaće ili strano ovdje konkretno domaće, kinematografsko djelo je svi znamo autorsko djelo. Da bi jedno djelo imalo karakter autorskog djela i da bi autoru dala pravo na zaštitu, šta je bitno?

Pod 1.

Da je ono novo ide u oblasti duhovne sfere to je književnost, umjetnost ili nauka. Vi ovdje u tom djelu kada ste definisali domaće kinematografsko djelo nijeste naveli karakteristiku novosti, jer samo na osnovu toga mi možemo govoriti o autorskom djelu koje je novo, a ne o plagijatima i tako dalje. Eto samo sam htjela da mi se to pojasni. Da li je ovdje izostavljena ta karakteristika novost ili se možda negdje podrazumijeva? Ja vam se zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Imamo još dvije prijavljene diskusije, koleginja Kalezić i kolege Pašića. Izvolite kolegjinice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine potpredsjedniče Simoviću, poštovana Skupštino, poštovani ministre Goranoviću, poštovana gospođo Milić i poštovani građani,

Ja ću početi pitanjem a to je već smo podrobno od više koleginja i kolega saznali o istorijatu razvoja kinematografije u Crnoj Gori i kinematografije o Crnoj Gori, odnosno filmskih ostvarenja. Međutim, ono što smo takođe saznali i što znamo da od dvije kinematografske kuće, nekada zavidnog renomea, Lovćen filmu i Zeta filmu nemamo podatke ili ako imamo kakvo je stanje dokumentacije nakon nestanka tih kinematografskih kuća. Posebno što se tiče Zeta filma, jer moguće da nijesam precizno obaviještena, da je prvo uslijedila prodaja dijela zgrade, kasnije likvidiranje firme i neke informacije koje imam o dokumentaciji koja se tu nalazila ne tvrdim da su dovoljno precizne, nijesam mogla da ih provjerim, vrlo su uznemiravajuće. Da je dio te baštine, veoma važne nekako dosta rasut, nadam se ne i uništen. To je bilo pitanje.

Sada bih ukazala na ono što je već rečeno i što smatram da je bitno i što smatram da može da opravda usvajanje ovog zakona, u koliko se ipak pristupi nekoj pažljivoj primjeni, odnosno izoštravanju principa kako da se zaista postavi i formira filmski centar predviđen ovim zakonom, Fonda za razvoj kinematografije i zaštita

kinematografske baštine. Meni se čini da je mogući izvor stabilnog finansiranja u dvijema pozicijama. Prvo, stvarna vizualna vrijednost i privlačnost prirodne i građene sredine mnogih mjesta u Crnoj Gori i drugo, jedna dobra veoma umjetnički produbljena i domaćinski dosledna prezentacija kvaliteta te sredine prema poznatim filmskim stvaraocima i čuvenim filmskim studijima. Mislim da je ovo dobrovoljno jasno rečeno. Prirodu Crne Gore i određene gradove, dijelove gradova ili spomenike možemo takoreći neograničeno koristiti u koliko se to dovoljno domaćinski i dovoljno umjetnički i obazrivo pripremi. Inače ćemo doći u situaciju na kakvu je ukazao kolega Pavlović, da se sve ovo koristi deset puta ili više od deset puta jeftinije, a da ne ide u fondove koji su potrebni da se oporavi kinematografija u Crnoj Gori. Evo dajem prilog 20 sekundi.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam na diskusiji i svakako hvala na racionalnosti i efikasnosti. Imamo poslednju diskusiju od kolge Pešića.

Izvolite, kolega Pešiću.

SAŠA PEŠIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi ministre Goranoviću, poštovana gospođo Milić, dragi građani,

Pred nama je Predlog zakona o kinematografiji i ja to kao član Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport podržavam iz razloga jer predlog novog zakona konstituiše rješenje kojima se, kako je to kazao i predlagač, obezbjeđuje dugoročan razvoj ove oblasti kulture.

Kinematografska djelatnost obuhvata djelatnosti proizvodnje, prometa, distribucije, javnog prikazivanja, prikupljanja, zaštite i čuvanja kinematografskih djela, razvoj djelatnosti i druge djelatnosti u skladu sa ovim zakonom. Tako dakle, ova djelatnost predstavlja veoma specifičnu oblast kulture koja pruža široku paletu mogućnosti i to ne samo u oblasti filmske produkcije nego i na polju međunarodne promocije Crne Gore u smislu boljeg i cjelovitijeg korišćenja njenih atraktivnih prirodnih potencijala, u tom sam siguran da se svi slažemo, za inostrano snimanje. Nepostojanje institucije u Crnoj Gori koja bi se na sistematičan način bavila pitanjem unapređenja kinematografije kod nas, nedovoljna finansijska ulaganja u filmsku produkciju i ostale segmente kinematografije kao i nedostatak mjera za privlačenje inostranih producenata za snimanje u Crnoj Gori su jedan od brojnih razloga zbog kojih je Zakon o kinematografiji donesen prije sedam godina prevaziđen.

Kako je više puta ovdje od uvaženih koleginica i kolega rečeno novim zakonom ova oblast će biti uređena na način kako je to urađeno u svim zemljama iz okruženja, ali njima će se obezbijediti integracija naše kinematografije u regionalni i evropske tokove. Da je predlagač imao namjeru da dođe do najboljeg mogućeg predloga zakona govori činjenica o aktivnostima koje ministarstvo kulture imalo od početka oktobra 2013. kada je Vlada utvrdila Nacrt zakona o kinematografiji i zadužila ministarstvo da sprovede javnu raspravu o tom dokumentu nakon čega je i dostavljen Predlog zakona o kinematografiji.

Podatak da je Nacrt zakona sa programom javne rasprave, a to sam pročitao dostavljen na 122 adrese govori o mogućnosti velikog broja relevantnih institucija i pojedinaca da daju svoje predloge, primjedbe i sugestije na taj dokument. Takođe, ističem i bitan podatak da se u vrijeme javne rasprave o Nacrtu zakona raspravljalo i na međunarodnom filmskom forumu održanom na Cetinju kojim su prisustvovali predstavnici filmskog sektora zemalja regiona. Govoreći o iskustvima u svojim zemljama

predstavnicima tih zemalja podržali su crnogorski Nacrt zakona navodeći da su takva rješenja u njihovim zemljama odavno zraživjela i što je posebno značajno potpuno promijenila odnos prema ovoj oblasti kulture.

Naime, rješenja sadržana u Nacrtu zakona po njihovom mišljenju učiniće naš filmski sektor značajnim regionalnim partnerom, doprinijeće promociji svih potencijala Crne Gore, obezbijediće značajan priliv sredstava za održivost filmskog sektora, ali će donijeti i ekonomsku korist državi. Čitajući predlog zakona više nego ostale zainteresovali su me par odredbi zakona i ja ću ih sada pomenuti.

U poglavlju dva, ostvarivanje javnog interesa član 14 tretira Filmski centar Crne Gore. Ovom odredbom koja je novina u odnosu na postojeći zakon predviđeno je da se djelatnost za unapređenje i razvoj kinematografije ostvaruju preko javne ustanove u čijoj nadležnosti je sprovođenje mjera i aktivnosti unapređenja i razvoja savremenog kinematografskog stvaralaštva, međunarodna promocija i prezentacija kinematografskog stvaralaštva i potencijala, podrška i podsticaj produkcije obavezno prikupljanje i čuvanje, zaštitu i korišćenje kinematografske baštine i tako dalje. Obveznici izdvajanja sredstava za filmski fond su pravna i fizička lica, o tome je ovdje bilo riječi, koja se bave djelatnostima prometa, distribucije, prikazivanja, iznajmljivanja i tako dalje djela, kao i drugim vidovima korišćenja kinematografskog djela.

Na kraju, podsjetiću da je naš Matični odbor prilikom razmatranja Predloga zakona bio jednoglasan da predloži Skupštini da usvoji Predlog ovog zakona. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVALJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Pešiću.

Kolega Pavlović, želi komentar na vašu diskusiju.

Izvolite, kolega, Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Kolega Pešiću, reću ću nešto što vjerovatno niko u ovoj sali ne zna, mislim čak da ni gospođa Milić ni novopečeni ministar ne znaju. Zna li vi da je Zeta film imao ekskluzivna prava prikazivanja za jedan vjerovatno od najboljih filmova napravljenih u zadnjih 50 godina na prostoru Evrope, "Amadeus". Zna li to? Ekskluzivna prava je imao za to. "Amadeus" jedno vrijeme nije bio u distribuciji nigdje u svijetu zato što je Zeta film držao ta prava, a sa Zeta filmom se desilo ovo što se desilo.

Zna li da je Zeta film imao tonski studio, jedan od najboljih u regionu? Inače, kad se snima film ton se snima naknadno. Dakle, kad se završi snimanje filma na setu onda cijela ekipa dolazi negdje gdje ima dobar tonski studio i radi se posebno snimanje tona. Oni budu tamo po 20 dana. Da vam ne govorim o tome turističkom aspektu te priče i o toj zaradi. Sve to je uništeno, to su dali Branu Mićunoviću, to ste vi dali nisam ja dao vaša partija DPS. To institucija kulture u ovoj državi u kojoj ima malo dugotrajnih institucija kulture, malo, koje imaju takav kontinuitet, to je bila jedna od značajnih institucija kulture koju ste vi potpuno izgoreli, izgoreli ste je.

Bio sam prije neki dan u selu Ilinu brdo kod Pljevalja gdje radi škola osnovana 1860. Zna li u kakvom je stanju ta škola? Katastrofa. E to je slika Crne Gore, to što ste uradili sa Zeta filmom, to što ste uradili sa tom školom u Ilinom brdu koja je osnovana one godine kada je ubijen knjaz Danilo. To što ste uradili sa tim institucijama kulture, to je u svakoj normalnoj evropskoj državi institucija kulture, a pogotovo u malim državama kao što smo mi, trebalo bi da bude. To što ste uradili sa njima uradili ste sa čitavom Crnom Gorom. Zato će biti u septembru ono što će biti.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Pavloviću.

Ne bi smo sada o llinom brdu kolega Stanišiću, hvala vam.

Pitam ministra, da li želi iskoristiti?

Da, izvolilte.

SAŠA PEŠIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, vrlo kratko.

Uvaženi poslanice Pavloviću,

I pored toga što nesporno uvažavam da možda u filmskoj industriji dosta toga znate, jer ste malo prije kazali da imate jedan snimljeni film, ja nemam bavim se nekim drugim stvarima, ali nemojte misliti da samo Vi znate o filmu ili kinematografiji posebno ovdje u ovom Parlamentu. Nemojte tako da ste sigurni da ste ekspert za ta pitanja, a da drugi niko ne može sa vama da polemíše. Kada ste pomenuli da ne postoje više Zeta film i Lovćen film mislim da je neko ovdje od prethodnih kolega pominjao i istakao je to kao žal. Žao je i meni naravno, ali mislim i uvijeren sam znajući bekground novog našeg ministra kulture, siguran sam da će i kinematografiju kao jednu iz oblasti kulture dovesti, posebno uz primenu ovog Zakona o kinematografiji, na jedan značajno veći nivo.

Znate zašto sam u uvujerenju kada ovog govorim da će to biti tako? Ako su svi relevantni ili većina ili možda značajni relevantni filmski faktor u liku pojedinaca institucija koji su bili na Međunarodnom filmskom forumu na Cetinju kazali da Crna Gora, odnosno njena kinematografija ima perspektivu i da su predlozi rješenja u novom Zakonu o kinematografiji na nivou najboljih u regionu i Evropi, ja sam uvjeren da ćemo nakon nekoliko godina kada bude priča o ovome i o kulturi u Crnoj Gori posebno kinematografiji imati šta da kažemo. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Pešiću.

Pitam ministra da li želi da iskoristi pravo na završnu riječ?

Želi, izvolite.

PAVLE GORANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, uvaženi poslanici,

Zaista se zahvaljujem na interesovanju koje ste iskazali vezano za ovu značajnu temu koja je danas bila na dnevnom redu. Ostali smo par odgovora dužni.

Prije svega, vezano za Dom kulture u Petnjici, svakako Ministarstvo kulture će kada se budu i konstituisale institucije u toj opštini imali u vidu i potrebe građana Petnjice i da će u skladu sa tim, kao što to radi i sa drugim opštinama utvrdili politiku koja će uskladiti interese Petnjičana sa onim što je kultura politike na nacionalnom nivou.

Vezano za izlaganje gospodina Labudovića, član 16 ovog zakona koji tretira arhivsku građu iz oblasti kinematografije. Slažem da je to pitanje veoma važno i da će veoma brzo ovo pitanje biti riješeno na adekvatan način u novoj zgradi koju će crnogorska kinoteka imati. Vezano za član 29 koji se odnosi na zaštitu maloljetnika, mogu reći to da su svi prikazivači obavezni da upozore na sadržaje koji su neprimjereni.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ministre, samo se izvinjavam na kratko, sugerišem da ne pomonjete poslanike u završnoj riječi, da date opšti osvrt, jer bi poslanici imali potrebu da komentarišu.

PAVLE GORANOVIĆ:

Završavam sa tim, ostao sam dužan ta dva pitanja.

Vezano generalno na ono što je utisak, da smo svi zajedno svjesni da postojeća rješenja iz ove oblasti nijesu adekvatno tretirana do sadašnjim zakonom i zaista mislim da će ovaj zakon dobiti podršku svih u Parlamentu i da će on svakako biti podsticajan za sve filmske stvaraoce, kako one afirmisane tako i brojne koji dolaze i nadam se da ćemo uskoro imati i prve rezultate pozitivnih rješenja ovog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se ministru Goranoviću i gospođi Milić na učešću u raspravi. O ovom zakonu izjasnićemo se naknadno. Bići i rasprava u pojedinostima.

Ministre, koleginica Kalezić moli da joj odgovorite na njeno pitanje ako možete da date odgovor, Vi ili koleginica Milić.

Da li gospođa Milić želi da da odgovor na pitanje koleginice Kalezić?
Izvolite.

DRAGICA MILIĆ:

Možete li me podsjetiti našta se odnosilo?

Zaista ne znam da odgovorim na to pitanje, šta se sa tom građom desilo, ali iz neke prakse i iskustva koje smo imali prilikom koncipiranja ovog zakona, poznato nam je da je jedan dio arhivske građe ne samo iz Zeta filma, nego i iz nekih drugih institucija prosto završio na nekim neadekvatnim adresama, nešto se od toga nalazi, nešto se od toga već vraća crnogorskoj kinoteci, ali još uvijek nemamo precizne podatke šta je sa kompletnom tom arhivskom građom. U ostalom da bi se izbjeglo ubuduće takvo ponašanje ili takav odnos kada je u pitanju arhivska građa imate član 19 ili tako nešto zakona u kojem stoji da je zabranjena kod privatizacija institucija i prodaja kinematografske građe koja se nalazi u njihovom posjedu. Dakle, mogu da govorim samo za ubuduće da se ako je i bilo toga više neće dešavati.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Sa ovim smo završili raspravu o ovom zakonu, izjasnićemo se naknadno. Zahvaljujem se ministru Goranoviću i gospođi Milić na učešću.

Predlažem da pređemo na sljedeći Predlog zakona, to je Predlog zakona o potvrđivanju Ugovora o energetskej povelji. Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Vladimir Kavarić ministar ekonomije koji je opravdano odsutan i gospodin Čanović generalni direktor Direktorata za energetiku, pozdravljam gospodina Čanovića sa saradnikom.

Izvjestioци odbora su Emilo Labudović Zakonodavnog odbora i doktor Jasmin Sutović Odbora za međunarodne odnose. Otvaram pretres i pitam, gospodina Čanovića, da li želi da da dopunosko obrazloženje?

Želi, izvolite.

MIODRAG ČANOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

Crna Gora je na Konferenciji energetske povelje u Varšavi 2012.godine potpisala Deklaraciju o pristupanju Crne Gore energetskej povelji. Potpisivanjem deklaracije Crna Gora je dobila status posmatrača nakon što je Sekretarijatu energetske povelje dostavila pismo kojim se izražava interes da postane članica. Nakon dobijanja

statusa posmatrača Crna Gora je pozvana od strane Sekretarijata energetske povelje da dostavi izvještaj koji se sastoji od tri dijela.

Prvi dio izvještaja se odnosi na poslovni ambijent Crne Gore, drugi je harmonizacija zakona i regulative odredbama energetske povelje, treći dio se odnosi na energetska efikasnost i uticaj na životnu sredinu. Na sjednici Vlade održane 24. oktobra 2013. godine, ovi izvještaji su usojeni i donesen je zaključak kojim su se Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo vanjskih poslova pa i Evropskih integracija obavezali da nastave sa daljim aktivnostima u cilju dobijanja statusa punopravne članice energetske povelje, odnosno pripremu zakona o potvrđivanju Ugovora o energetske povelji i njeno usvajanje od strane Skupštine Crne Gore.

Energetska povelja je multilateralni ugovor koji je zasnovan na osnovu Ugovora o energetske povelji iz 1994. godine potpisan u Lisabonu i broji ukupno 54 ugovorne članice i potpisnice. To su zemlje bivšeg Sovjetskog saveza, Evropske unije, centralne i istočne Evrope, zatim zemlje Azije i Pacifika. Takođe, energetska povelja ima i 20 posmatrača uključujući i države i neke međunarodne organizacije. Članice energetske povelje iz našeg regiona su Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Makedonija i Albanija, dok je Srbija u procesu pristupanja. Svrha ugovora je uspostavljanje pravnog okvira u cilju promocije dugoročne saradnje u oblasti energetike zasnovane na komplementarnostima i uzajamnoj koristi u skladu sa principima energetske povelje.

Povelja takođe ima za cilj stvaranje stabilnog sveobuhvatnog i nediskriminatorskog pravnog osnova za prekogranične odnose u energetske sektoru. U praktičnom smislu energetska povelja ima za cilj da preko svojih mehanizama zaštiti i podstakne investiciju zemljama članicama, kao i da promoviše trgovinu energetske proizvodima i uslugama. Benefiti Ugovora o energetske povelji koji su zaštita investicija, jednako tretiranje domaćih i stranih investitora, trgovina energijom, energetske proizvodima i opremom koja se odnosi na energiju u skladu sa pravilima Svjetske trgovinske organizacije čija smo članica od 2012. godine, zaitm, sloboda tranzita energije, poboljšavanje energetske efikasnosti, međunarodno rješavanje sporova, uključujući i arbitražu između investitora i države i arbitražu između država.

U skladu sa Ugovorom o energetske povelji našim Zakonom o stranim investicijama obezbjeđuje se jednako tretiranje domaćih i stranih investitora. Uzimajući u obzir da je Ugovor o energetske povelji usklađen sa zakonodavstvom i praksom Evropske unije čija je i sama Evropska unija članica, kao i da je Crnoj Gori prioritet harmonizacija sa evropskim zakonodavstvom smatramo da neće biti prepreka za implementaciju odredaba iz ovog zakona.

Veoma je važno napomenuti da je jedan od zahtjeva Evropske komisije u procesu pristupanja evropske uniji, da Crna Gora postane članica Energetske povelje. Uslov za dobijanje statusa punopravne članice Energetske povelje potvrđivanje Ugovora o energetske povelji od strane Skupštine Crne Gore. Da bi doprinijela ispunjenju ciljeva energetske povelje Crna Gora će biti u obavezi da i dalje promoviše kako domaće tako i strane investicije, da stvara uslove kojim će se obezbijediti konkurentno tržište koje će biti jednako za sve, kao i da nastavi sa aktivnostima za obezbjeđenje sigurnosti snadbijevanja svim energentima što je jedan od prioriteta strategija razvoja energetike i energetske politike Crne Gore. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, gospodine Čanoviću.

Otvaram pretres, odnosno pitam u ime prestavnika poslaničkih klubova, ko želi da govori. Prvi prijavljeni je kolega Branko Čavor, a neka se pripremi kolega Abazović.

Dakle, kolega Branko Čavor u ime klub Demokratske partije socijalisti, kolega Abazović u ime kluba Samostalnih poslanika.
Izvolite, kolega Čavor.

BRANKO ČAVOR:

Gospodine potpredsjedniče, uvaženi predstavnici, kolegice i kolege poslanici, Pred nama je danas veoma značajan međunarodni ugovor, naša obaveza i potreba u ovom Parlamentu je da kroz ratifikaciju ovog ugovora steknemo status pristupanje evropskoj povelji, odnosno budemo članice. Prihvatanjem ovog ugovora nakon čega bi on postao pravno obavezujući dokumenat i za nas kao državu. Na ovaj ugovor ne gledam kao na i sam postupak retifikacije kao puku formalnost, kao još jedan korak ka putu ka Evropskoj uniji već gledam kao jedan veoma značajan korak u daljem razvoju energetskog sektora i prije svega kroz regionalnu saradnju.

Ono što je takođe značajno iz ovoga dijela jeste međunarodnog i potpisivanje ovog ugovora, ali ono o čemu posebno trebamo kod nas voditi računa to je valvORIZACIJA onih resursa sa kojima raspolaže Crna Gora u oblasti energetike. To je najvažnije pitanje.

Kada govorimo o povelji, već rečeno da je cilj njen stvaranje energetske saradnje iz zemalja potpisnica i veoma važno 54 potpisnice ovog ugovora i upravo se kroz ovaj ugovor može doprinijeti pouzdanoj energetskoj politici naše zemlje, što je takođe značajno, a ujedno i stvoriti stabilan sveobuhvatni pravni osnov za prekogranične odnose u energetskom sektoru. Takođe, značajno je da je ovaj ugovor pravno obavezujući što znači i smanjenje određenih rizika u poslovanju u ovoj oblasti, s obzirom da su po ovom ugovoru predviđene jasne procedure u slučajevima kada dolazi do narušavanja ugovora i sprova koji mogu nastati. Dobro je i to što uz pomoć ovoga mehanizma se formiraju i ekonomski savezi zemalja koji imaju reazičita i politika i kulturološka pravna i mnoga druga usmjerenja u cilju ostvarivanje zajedničkih interesa, sopstvenih a i zajedničkih. To su: obezbjeđivanje otvorenih tržišta energije, osiguranja snadbijevanja energijom, stimulisanje prekograničnih investicija i trgovine u energetskom sektoru, pomoć zemljama u ekonomskoj traniziciji u izradi energetskih strategija, privalčenje stranih investicija sa ciljem promocije proizvodnje energije na dorživ način i to me slično.

Ono što je takođe značajno da energetska povelja obezbijedi transparentnost i mogućnost izbora snadbijevača energentima po jasno određenim pravilima bez monopola. Takođe, bitno je napomenuti to da strane investicije mogu biti realnosti i jesu realnost, ali su uz članostvo u ovoj povelji veoma realnije. Već je rečeno da je Crna Gora od 2012.godine posmatrač i da je ispunila one svoje obaveze koje su išle ka statusu člana, odnosno do ovoga današnjeg dana kada ratifikujemo ovaj ugovor. Već je tu rečeno da su te obaveze iz obalsti stvaranje posebnog ambijenta, harmonizacije zakona i kao stvaranje uslova za energetske efikasnost, prije svega, sa aspekta uticaja na životnu sredinu. Ministarstvo ekonomije je tu svakako odigralo značajnu ulogu u dolasku i odgovoru na ova pitanja koja su ovdje i rečena.

Da to nije zatvoren sistem govori i to da je upravo krajem prošlog mjeseca održana konferencija Evropske povelje u Hagu i da je njen cilj bio usvojiti i raditi na modernizovanoj evropskoj povelji, što je veoma značajno. Zbog toga jeste značajno da se što više stvara sinergija između vlada svih država a i energetskih kompanija u cilju stvaranja održive politike koja se odnosi na proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije. Takođe je značajna i regionalna saradnja u kojoj se koriste komplementarne vrijednosti svih zemalja. U svemu tome vidim značajnu ulogu i Parlamenta i već postoje

neka određena iskustva u našem Parlamentu na naš Odbor za energetiku je već imao susrete sa odborima susjednih država iz regiona, što je značajno kao korak.

Što se tiče zemalja iz regiona i Slovenija, i Hrvatska, i Bosna i Hercegovina, i Makedonija, i Albanija članice Evropske povelje, a već je rečeno da je i Srbija u procesu pristupanja.

Na samom kraju bih kazao da je ovaj ugovor značajan zbog čega očekujem od svih nas bez obzira bila opozicija ili pozicija da potvrdimo ovaj ugovor da glasamo za ovaj zakon iz razloga što ovaj međunarodni ugovor jednak za sve njegove članice sa jedne strane, a s druge strane da su potpisnice države ovog ugovora sa najačom kolonijom u Evropi, pa je zbog toga i nepotrebno trošiti suviše riječi na značaj ovoga međunarodnog ugovora. Mi iz naše partije ćemo podržati ovaj međunarodni ugovor.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem se Čavoru koji je prenio stav Kluba Demokratske partije socijalista.

U ime Kluba samostalnih poslanika čućemo poslanika Abazovića, neka se pripremi poslanik Damjanović.

Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani predstavnici Vlade i Ministarstva,

Evropska unija je nastala na temelju između ostalih i na temelju Evropske energetske zajednice kao najvažnijeg da kažem sektora razvoja Evrope u jednom poslijeratnom periodu, odnosno periodu nakon Drugog svjetskog rata i to je opšte poznata stvar i povelja koja je danas na dnevnom redu apsolutno nije sporna ni sa jednog aspekta, a to je ono što zaista mi treba da baštinimo i u budućnosti i da budemo dio te zajednice i da stvaramo što je moguće kvalitetnije, povoljnije uslove, razvoja energetike u Crnoj Gori, ali i konektovanja sa drugim evropskim državama, sa kojima očekujemo da imamo svedeno mišljenje, kvalitetnu saradnju to nije sporno iz tog razloga, ja želim da afirmišem ovakav akt koji ste danas donijeli u Skupštinu, ali želim da postavim, da iskoristim vaše prisustvo da postavim dva pitanja koja su izuzetno važna, čini mi se za javnost, a koja su se sticajem okolnosti na politički ili nepolitički način izbjegla u prethodnom periodu.

Prvo, da vam kažem sljedeće. Znete li šta je Janez Kopač predsjednik Evropske energetske zajednice rekao kada se pokrala struja za KAP. Rekao je da je to hajdučija, kakvu nije vidio u životu. To je rekao Janez Kopač, ponavljam zbog javnosti. Direktor Evropske energetske zajednice. Dali ovakva povelja usvajanja ovakve povelje je vezivanje ruke Vladi Crne Gore, jer sada neće moći da uradi slične hajdučije u narednom periodu. To je jedno.

Drugo, da li znate da je gospodin Protubač, koga ste tada uhapsili, kao Vlada govorim, ne govorim naravno personalno ni o čemu, kao Vlada uhapsili tada zbog te situacije, da li znate da je tužio Crnu Goru i da traži odštetu zbog po njegovom sudu neovlašćenog hapšenja, jer čovjek po njegovim tvrdnjama nije imao nikakve veze sa tim. I koliko to može da nas košta.

Gospodin Protubač, to je drugo.

Treće, šta je bilo sa onim izmjenama Zakona o energetici. Jeste li ovdje bili prisutni kada je većina poslanika državnog parlamenta Crne Gore, glasala da se stopiraju, da se zaustave paušalna naplaćivanja gubitaka u mreži. Jeste li nakon toga

utvrdili da nećete povući zakon iz procedure. Jeste li po starom sistemu kada niste mogli da legalizujete tu pljačku, nastavili da kršite zakon.

Da li ste upoznati sa odlukama suda, da ne može na takav način da nezakonito na takav način naplaćivati gubitke onom rješenju. Rekli ste, potvrdili su i stručnjaci da nije moguće raditi prenos električne energije bez gubitaka, zašto ga niste ograničili. Da li mislite da ste na taj način prevarili mene lično kao predlagača ili 40 i nešto poslanika koji su glasali za to. Ili nevladine organizacije MANS koji je stavila takav amandman, nije ga stavila u proceduru, ali ga je predložila pa preko poslanika stavila u proceduru. I da li namjeravate da nastavite taj sistem kažem legalne, to je ilegalne. Ali, bez legitimiteta bez legalnog osnova, naplaćivanje gubitaka u mreži ili po tome želite nešto da preduzmete.

Poštovani građani Crne Gore, možemo mi da donesemo milion ovkavih povelja i možemo da iskažemo veliki zaista interes, da budemo dio i Evropske zajednice, ali je najbitnije naše ponašanje i implementacija takvih zakona. Da li mislite, da je ovakva praksa, a naveo sam vam je kroz dva vrlo čini mi se poznata primjera građanima Crne Gore u skladu sa ovom poveljom i u skladu sa onim što trebaju da budu evropske vrijednosti nije važno da se samo radi o energetsom sektoru ili o drugim sektorima. Ako jeste svaka čast, ako jeste, to meni lično vrijeda logiku, ali svaka čast, radite koristite sile nije nikakav problem. Zato sam se i javio ponavljam, nemam ništa protiv Povelje, Povelja je sasvim okej, samo mi odgovorite da li na ovaj način sami sebi suzbijamo mogućnost da pravimo hajdučiju, kako je to rekao predsjednik Evropske energetske zajednice, da li očekujete da ćete imati štete što smo uhapsili čovjeka koji misli da uopšte nije kriv, zbog toga što se krala struja sa evropske energetske mreže i da li namjeravate, da gubitke koji su nelegalni uvedete u legalne tokove, pa bilo to 10 - 15% ili koliko budete smatrali, da je optimalno.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Riječ ima poslanik Damjanović u ime Kluba Socijalističke narodne partije, a neka se pripremi poslanik Tuponja. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poslanici Vlade gospodine Čanoviću,

Ne može gospodin Abazović, da vam oprostí onu hajdučiju, a ni mi, vezano za snabdijevanje KAP-om. I ne samo retoričkoj ravni prilika da se kod diskusije oko ove ratifikacije, odnosno potvrđivanja ugovora o energetske povelji napravi jedna paradigmu kašnjenja Crne Gore, crnogorske vlasti, odnosno dugog puta koji prolazimo, isuviše dugoga da bismo evo stali u red neko je pomenuo 50 i nešto zemalja, ja već izbrojah 62 zemlje, za ovih pola godine koliko je to u proceduri bilo i čekalo da dođe ovdje do Parlamenta. Odnosno svih zemalja, maltene iz ovog regiona, osim Srbije, Hrvatska od 1994. godine, je li tako, član ove Povelje i sa izuzetkom Rusije, iako je gle čuda upravo tih 90-tih godina za vrijeme Jeljcinove Rusije, a da bi se s njom bolje saradivalo od strane Zapada, se ušlo u ovaj proces usaglašavanja i konstituisanja i Povelje jednog ambijenta koji bi omogućio i investicije i demonopolizaciju sektora energetike itd. itd.

Naravno, mi smo 12. novembra u Varšavi počeli ovu priču, evo privodimo 15, naravno mislim da niko ovdje neće biti protiv toga da se podrži ovaj Predlog zakona, ratifikuje energetska povelja, jer defakto je to nešto što nam slijedi na ovom evropskom putu. Vi ste rekli da je dio odnosno uslov ove ratifikacije da vi pošaljete odnosno Vlada

da pošalje, je li tako, izvještaj o poslovnom ambijentu u Crnoj Gori izvještaj o harmonizaciji zakona i regulative i izvještaj koji se odnosi na energetska efikasnost i životnu sredinu.

Predpostavljam da nam je dugo trebalo da ta tri izvještaja podnesemo, jer pitanje je šta smo mogli podnijeti ranije i zato smo ovako među zadnjima ušli u ovaj voz. Ali ni to nije toliki problem, bilo je potrebe, kada ste nas već ovdje informisali o Predlogu ovog zakona, da nam kažete da je nedavno prije nekih 15-dana u Hagu, održana ministarska konferencija i da mi više nemamo u energetska povelju. Mi smo dobili takozvanu međunarodnu energetska povelju.

Dakle, kako se popularno kaže abdejtovanu povelju iz 1994.godine, sa nekim novim obavezama stavkama, gdje tek treba da hvatamo i taj voz. I stalno kasnimo i stalno hvatamo voz. Dakle, vrijeme nas pretiče, gospodine Čanoviću. Kada bih sada ja takođe kao i moj uvaženi kolega Abazović, retorički postavio pitanje, šta će Crna Gora imati. ratifikacijom ove energetske povelje, a kažem već je nova na Ministarskoj konferenciji u Hagu u maju usvojena, u tu ratifikaciju pitanje kada ćemo mi postati dio kao posmatrači, dosadašnji zajedno sa zemljama uglavnom iz Afrike, afričke unije i sa Srbijom.

Dakle, šta će Crna Gora imati od ratifikacije, da li će se demonopolizovati tržište energetike? Da li će građani, odnosno sektor privredne moći da bira snabdjevače? Da li ćemo imati to famozno, konačno pravno i funkcionalno razdvajanje Elektroprivrede i mogućnost izbora? Šta je sa punom liberalizacijom energetskeg tržišta od 1.januara? Zašto je odloženo usvajanje novog Zakona o energetici, odnosno njegovo usklađivanje sa trećim paketom, pa ćemo onda da dobijemo packe od ovog istog gospodina Kopača pa smo to ostavili kao obavezu tek za treći kvartal pitanje da li ćemo i tada da usvojimo? Šta je sa nekim stvarima koje se takođe tiču i energetkse povelje, sa lošom primjenom, odnosno neadekvatnom primjenom Zakona o energetskej efikasnosti? Ko to sprečava reizbor gospodina Martinovića godinu dana za člana Regulatorne agencije za energetiku? Predlog koji je utvrđen na Vladi Crne Gore koji nikad nije došao na Parlament jer ga je neko iz kadrovske komisije vratio jer ima svog favorita. Šta je sa problemima koje imamo sa Italijanskim partnerom A2, vezanim za gradnju termoelektrane, odnosno novim ugovorom sa Elektroprivredom I A2? Šta je sa lutanjima u izboru strateških projekata koji se tiču i snabdijevanja gasom i slično?

Dakle, mali milion problema, a upravo je ova energetska povelja negdje vrhunac, odnosno krunski dokaz da bi stupanjem u njeno punopravno članstvo trebali da upravo imao sve ovo što su problemi. Vi ste pomenuli sigurno snabdijevanje energentima, a ja kažem kako možemo imati, dozvolite samo još minut potpredsjedniče, pitam kako možemo imati gospodine Čanoviću, vi to bolje znate, sigurno snabdijevanje energentima, kada nemamo naše skladište nafte, nego se vodi spor države, sa Jugopetrolom, od momenta kada su defakto ta skladišta i privatizovana, odnosno nijesu privatizovana i sijaset drugih problema na polju energetike koje čini mi se Crna Gora, niti umije, niti želi, niti hoće, a bogomi niti može da rješava, a vozovi prolaze. Zaključujem da je energetska povezivanje u regionu i saradnja u oblasti energetike, evo infrastrukture i saobraćaja, možda i način da se prevazilaze brojni politički problemi koji imaju države Zapadnog balkana i da bi Crna Gora po svemu onome što joj pripada i po razvojnim šansama koje ima na polju energetike morala da ovo predvodi, čini mi se ovo da joj pokazuje plastično, da kažem da zajedno sa Srbijom zadnji pristupamo energetskej povelji, je na začelju te kolone, gubi se razvojna šansa gospodine Čanoviću, a evo da vidimo da li ćemo što dobiti, ako se usvoji, nadam se da hoće i ratifikacijom ove povelje.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Damjanoviću.

Čućemo poslanika Tuponju u ime Kluba pozitivne Crne Gore. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvažene dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore, evo danas imamo pred sobom Predlog zakona o potvrđivanju o energetske povelji i ja bih odmah gospodine Čanoviću na početku iznio svoje negodovanje, primjedbu, na pripremu ovog dokumenta. I u ovom dokumentu koji je dostavljen poslanicima, praktično nemate jednu stranu teksta, a da u noj nema ili slovna greška ili loš prevod, ili nešto treće. E onda se ja pitam, jeli ovo neko čitao, jeli pročitao iko koliko je tu slovnih grešaka, pogrešnih padeža, duplih slova, nedostajućih slova. Ovo je očigledno prevedeno sa Hrvatskog niz izraza iz Hrvatskog jezika koji su ostali, meni u principu ne smeta da bude i na Hrvatskom. Ali, ako je već prevedeno na crnogorski jezik, onda je to trebalo biti u cjelini.

Zatim, kao što je uobičajeno, da se uz zakon dostavi obrazloženje zakona, a ovo jeste zakon, iako je povelja, govorimo o zakonu. Nijesu, nije dostavljeno obrazloženje, niti ustavni osnov, niti razlozi za donošenje ovog zakona, tako da sva ta aljkavost u dostavljanju ovoga dokumenta rađa moju sumnju i na aljkavost procesuiranja, sprovođenja onda i ovoga zakona. Vi ste u vašem uvodnom izlaganju rekli zašto, koji su to razlozi za donošenje ovog zakona, nijesmno imali to u pisanoj formi ovđe.

Da li je to da se radi o zaštiti investicija, jednakom tretmanu za domaća i strane investitore, trgovine energijom tranzit, arbitraža itd. itd. Ali na kraju ste rekli zapravo ono što je ključ svega, a to je da je zahtjev Evropske unije da Crna Gora bude članica energetske povelje i to smo mi jednostavno slijedili taj njihov zahtjev, sad što god tu da piše imali mi prednosti od toga ili ne, mi bi to potpisali, bez obzira na sadržinu svega toga. I ovo što je kolega Damjanović rekao mi smo jedna od posljednjih članica koja potpisuje ovu povelju. Ja pravo da vam kažem, ja se čudim da nam dozvoljavaju da je potpišemo poslije slučaja interkonekcije, ja da sam na njihovom mjestu, ja nebih ni dozvolio da mi budemo članica potpisnice povelje.

Osvrnuo bih se još kratko na poglavlja, koja sadrži ova povelja, povelja sama po sebi nije sporna. Ja ne vidim da je i do sad bila prepreka, da se bilo što od ovih nekih tretmana, zaštita investicija, tranzita i arbitraže i po sadašnjem zakonodavstvu se sve to dalo riješiti i ne vidim neki poseban benefit Crne Gore u tom smislu osim kažem ovoga zapravo vi ste to rekli, da je to zahtjev Evropske unije i tu se jednostavno povinujemo tome zahtjevu. Vjerujem da će ovaj Predlog zakona imati većinu i u ovom Parlamentu. Interesovalo bi me možda da kažete nešto u vašem komentaru u vašem odgovoru kako izgleda načelo finansiranja, pošto ono nije baš definisano. Dato je da se troškovi Sekretarijata snose ugovorne strane u skladu sa svojim patnjama i sposobnostima itd. to je dato u Aneksu B, ali Aneks B se samo okvirno osvrće opet na to, da se na godišnjem nivou formiraju ti planovi. Ali, s obzirom da obično ovakve povelje glase u onom dijelu koji nam nije dostavljen, da ovo nema uticaja na budžet, a uspostavi se da i tekako ima. Htio bih da okvirno nam kažete koji red veličine je to novca.

Dakle, životna sredina namem baš mnogo vremena, životna sredina i energetska efikasnost su jako dobro zastupljeni u ovoj povelji. Vjerujem nadam da ćete naći volje i vremena i da pročitate ovu povelju, vezanu za zaštitu životne sredine i za energetske efikasnost i da ćete sa te svoje pozicije nastojati i voditi brigui ove povelje budu ispoštovane u našoj državi.

Zahvaljujem.

da sve to završimo i da predamo. Mi jednostavno napravite izvještaj, nije jednostavno, evo vidite i gospodin Tuponja imao primjedbe, to je materijal od 200 strana, ne znam 130 strana potrebno sve navesti svaku sa engleskom ili sa hrvatskog ili sa nekog jezika, svaku sitnicu ima grešaka, vjerovatno bio je sad sastanak energetske povelje u Hagu i oni su najavili da će da izvrše izmjene neke modernizacije povelje koja je praktično potpisana 1994.godine u Lisabonu i ona se mijenjala do sada. Znači, ima nekih stvari koje treba da se urade isto kao što mijenjamo zakon svake godine, se dešava iz Evropske komisije iz energetske zajednice, da se novi amandmani, nove direktive donose i mi moramo to da implementiramo, da s vremena na vrijeme izmijenimo. Mi ćemo amandmansi djelovati ako bude trebalo, kada se donese taj novi, nova energetska povelja inovirana je i mi ćemo tu ubaciti amandmansi u ovu koja već postoji.

Evo toliko, ja pozdravljam i zahvaljujem se što ste svi dali podršku.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Imamo tri prijavljena odgovora na vaše komentare.

Prvo ćemo čuti poslanika Damjanovića.

Poslanik Abazović. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Gospodine Čanoviću, evo vrlo kratko, izvinite što sam upao u riječ gospodinu Damjanoviću. Zatražio sam to.

Ja sam i prošli put ako se sjećate za razliku od nekih kolega iako se najviše odnosilo na mene lično potpuno zanemario i znao sam da nema nikakvih loših, bez obzira što je vaš nastup bio ne kažem da je bio grub ali možda malo afektivan, nijesam to tako zaista doživio. Ali radi javnosti mi smo ovdje kad god nešto Vladi ne odgovara i kad su teme koje ovako i direktno dotiču trpjeli razno razne uvrede i pozive na fizičke obračune, tako da to nije ništa strašno, ja zaista u odnosu na vas nijesam to niti osjetio niti mislim da imate razlog da se oko toga ograđujete ali, želio sam da kažem sljedeće.

Evo elementarno logični da postavimo stvari. Zašto biste uopšte u zakonu koji ste vi predlagali, stavljali gubitke, ako ste mogli po starom zakonu da tu odredbu naplaćujete kao i do sada, čisto radi građana. Ima odluka suda ako želite da vam je donesem, donijeću vam je nemam je ovdje kod sebe, ali donijet ću vam je dostaviću vam je, gdje sud to zabranjuje. Vi znate da je bila velika kampanja zbog toga ste i htjeli da promijenite između ostalog i taj član i ukoliko do toga nije došlo vi ste nastavili po starom. Tako da nemojte, mislim da radite ilegalnu stvar ili u najmanju ruku pravno sporno i diskutabilno. Ajmo da imamo čista posla, ajmo da ga promijenimo, da ga učinimo, da imamo čista posla, to je poenta cijele priče. Kada upoređujete sa Srbijom, jesu gubici veći, ali je struja skoro duplo jeftinija. Zašto to ne kažete, jesu možda gubici nekoliko procenata veći, ali je struja duplo jeftinija, to je velika razlika i mislim da ja nijesam ekspert iz ove oblasti, ali nemojte da mislite da baš ništa ne može logično da promisli ni jednu situaciju. Ja vas molim, apelujem da uradite izmjene i dopune u smislu da one budu svima i jasne i da nemamo nikakvu konfuziju oko toga.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite vaš odgovor na komentar, pa poslanik Tuponja.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Gospodine Čanoviću, Deklaracija nije akt pravnoobavezujuće prirode, ovo je politička deklaracija, jedan svojevrstan, hajde da ga tako nazovem energetska pasoš, kojim se Crna Gora predstavlja ostalim državama s kojima treba da sarađuje i u regionu i u cijeloj Evropi. I ja nijesam zadovoljan činjenicom da je Crna Gora, uz Srbiju, po pitanju ove povelje izolovana od ostatka Evrope. Da se sve zemlje Evrope defakto tu osim Crne Gore i Srbije. Ne ulazim u razloge zašto to Srbija nije uradila čak i2008.godine. Ali od referendumu, od državne nezavisnosti je prošlo devet godina, i to teško može biti argument da se ovaj posao nije uradio ranije. Da smo ga uradili ranije, da li bi to neke konkretne posljedice napravilo na energetsom tržištu, na investicije u energetska sektor,pitanje je, pitanje je način na koje se vodila energetska politika i uopšte politika ekonomska Vlade, od osamostaljivanja do danas, da li je i bilo prostora nažalost, sa lošom politikom Vlade u oblasti energetike, da se nešto uradi. I naravno, ova povelja treba da nam donese i transparentnost, i tu mogućnost izbora o čemu sam pričao, demonopolizaciju, i svakako bolji ambijent za investiranje. Investiranja nema, ukoliko ozbiljni investitori ne sagledaju Crnu Goru kao jedan dio regionalnog tržišta, jer Crna Gora je mala sama po sebi da bi bila ona jedino interesantna i negdje sam to izrazio zadovoljstvo kašnjenjem. Dakle, pomenuo sam nekoliko stvari konkretnih koje se tiču posredno i neposredno ove povelje i dao vama određene poruke ministru Kavariću koji ovdje nije naravno i cijeloj Vladi da se neke stvari završavaju. A ako ne mogu da se završe, ako ne smiju da se završe ili ne umiju da se onda ovdje jasno kaže u Parlamentu, da otvorimo i tu tabu temu, te tabu teme i ovog ugovora i aneksa famoznoga sa A2A, da vidimo šta je taj problem sa "Jugopetrolom", sa našim skladištima, da vidimo šta je to problem, da vidimo šta je sa primjenom zakona. Nekako suviše nonšalantno je, potpredsjedniče, reći, mnogo je trebalo da se toga prevedu od direktiva

i zato nijesmo predložili novi zakon o energetici.

Treći paket je, i tu zaista završavam, bila obaveza da se primijeni u novom Zakonu o enegetici do 1.januara o.g. Mi to nijesmo uradili, jun je mjesec, nagovještavate jul i skraćeni postupak. Imaćemo problema sa energetska zajednicom i Evropskom unijom zbog kašnjenja.

Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Mnogo tema ste potencirali i dotiču se ove teme, ali svakako nijesu u okviru vremena koje smo predvidjeli za ovu temu.

Poslanik Tuponja ima na komentar direktora Čanovića. izvolite.

GORANA TUPONJA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pa evo, javio sam se za komentar, zapravo unaprijed očekujući da ćete Vi uopšte dati neke odgovore na moje pitanje, nažalost ja ih nijesam dobio. Moja su pitanja bila, što se zapravo suštinski mijenja za Crnu Goru, jer mi sad praktično iz nekog statusa posmatrača pridružujemo mijenjamao ili ćemo mijenjati u punopravno članstvo i da li se tu nešto suštinski mijenja jer sad sav taj zaštitni mehanizam koji nosi ova povelja bio je zapravo i do sad kroz različite zakone na snazi.

Takođe, nijeste mi odgovorili što to zapravo znači punopravno članstvo u finansijskom smislu, barem okvirno, barem približno za Crnu Goru i nikakvu napomenu nijeste dali zašto imamo, zašto nam fali cio jedan dio materijala vezanih za ovu

problematiku koji se tiče razloga za donošenje ovog zakona, ustavnog osnova i uopšte obrazloženja koji normalno sleduje uz svaki predlog zakona koji se dostavlja poslanicima, a ja vam želim napomenuti a Vi to vjerovatno i znate, da zakonski tekst ovakav kakav je sad pred nam sa svim ovim graškama jezičkim, slovnim i svim ostalim smisaonim greškama prevoda, on je zakon takav kakav jeste i vi ga ne možete više ni mijenjati. On će ostati ovakav aljkav kakav jeste osim ako ne budete dali nekom lektoru u međuvremenu da napiše možda, jer praktično na svakoj strani imaćete preko dvjesto amandmana da bi se svaka riječ ispravila, on ostaje onakav kakav jeste tako da tu čak ne možete ništa ni da izmijenite. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Prelazimo na dio koji je posvećen diskusijama, prvi poslanik koji će diskutovati je poslanik Gegaj, a neka se pripremi poslanik Nikčević.

Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažena gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore.

Crna Gora s obzirom na prirodne resurse, razvoj energetskeg sektora postavila kao jedan od svojih strateških ciljeva. Kao i u drugim oblastima tako i u oblasti energetike Crna Gora stalno teži razvoju i unapređenju međunarodne saradnje.

Crna Gora je kao što znamo članica evropske energetske zajednice od 2006. godine a usvajanjem Zakona o potvrđivanju ugovora o energetskej povelji postaće i punopravna članica energetske povelje koja ima kao što smo čuli veliki broj članica iz čitavog svijeta. Energetska povelja ima za cilj da obezbijedi zaštitu investicije u zemljama članicama, da promoviše trgovinu energetskeim proizvodima i uslugama, da omogući nesmetan prenos energije preko granica država članica da podrži stretegije o energetskej efikasnosti i da naglasi prepoznavanje suvereniteta država članica na njenim prirodnim resursima. Energetska povelja podrazumijeva i opredijeljenost vlada država članica za saradnju u pogledu transfera tehnologija, otvaranja finansijskih tržišta i unapređenja pravila i konkurencije. Crna Gora kao članica energetske zajednice i buduća članica energetske povelje i Evropske unije odlučna je da slijedi savremeni trend koji prepoznaje značaj energetike za ekonomski sveukupni razvoj svake države, pa i naše države. U skladu sa tim naša država je utvrdila ciljeve i pravce razvoja u oblasti energetike i donijela dva, mogu reći, strateška dokumenta, energetskeu politiku i strategiju razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine. Radi se o obimnim dokumentima koji na sveobuhvatan način razrađuju niz mjera i instrumenata čijom implementacijom se predviđa ispunjenje usvojenih ciljeva energetske politike u Crnoj Gori. Ovim dokumentima se ističe potreba za intezivnijim korišćenjem prvenstveno domaće energetskeih resursa, odnosno potencijala naročito hidroenergetskih što bi trebalo da doprinese da Crna Gora postane značajan energetskei partner na regionalnom nivou. U skladu sa tim glavni prioritet energetske politike koji su sadržani u ovim dokumentima su sigurnost snabdijevanja energijom, razvoj konkurentnog tržišta ekonomije i održiv ekonomski energetskei razvoj. Energetskeom politikom je predviđeno da Crna Gora poslije 2020. godine postane neto izvoznik električne energije. U tom cilju u narednom periodu će se intezivno raditi na realizaciji projekata izgradnje novih izvora električne energije, modernizacije postojećih elektrana kao i na realizaciji projekata izgradnje novih prenosnih distributivnih objekata i obnove proširenja postojećih objekata. Posebno je značajan projekat podmorskog kabla, jednosmjerne struje za povezivanje

elektroenergetskih sistema Crne Gore i Italije koji je značajan ne samo kao energetska veza Crne Gore i Italije nego i kao energetska veza zemalja Zapadnog Balkana sa Evropskom unijom, kao i sa aspekta ukupne bezbjednosti i razvoja regiona u cjelini.

U crnoj Gori je u toku realizacija reforme, dakle energetskog sektora sa aspekta energetske politike i strategije. Pomenuta reforma podrazumijeva usklađivanje strateških i energetskih ciljeva Crne Gore sa onima Evropske unije. Formiranje energetske zajednice i potpisivanje zajedničkog Sporazuma o energetici stvoren je pravni okvir za integrisano energetske tržište koje ima za cilj ne samo da kreira integrisano regionalno tržište već i da obezbijedi privlačenje investicija u energetskom sektoru i sigurno i održivo snadbijevanje energijom. Evropska unija je postavila visoke ciljeve u oblasti energetike u tom cilju su donijeta tri energetska paketa, odnosno direktiva i preporuka koja se moraju primijeniti u zemljama članicama kao i onim koje to namjeravaju postati kao što je i naša država.

Dakle, značaj energetike za Evropsku uniju kao cjelinu sa jedne strane i priroda elektroenergetskog sistema sa druge strane usloveli su sistemski pristup prema kojem je na samom početku bilo neophodno uspostaviti jedinstveno tržište električne energije i gasa.

Na samom kraju moje diskusije samo da kažem da investicije u energetskom sektoru su neophodne kako bi se ublažio deficit električne energije. Dakle, naša država mora izgraditi nove energetske objekte i u te investicije ne smijemo dozvoliti bilo kakvu improvizaciju. Postaju mnogo atraktivnije imajući u vidu da će podmorskim kablom između naše države i Italije sve zemlje regiona imati pristup energetskom tržištu Evrope. Toliko i zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolegi Gegaju.

Poslanik Nikčević ima riječ i time ćemo završiti krug zainteresovanih poslanika za diskusije.

Izvolite, poslaniče Nikčević:

RADIVOVJE NIKČEVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Pozdravljam predstavnike Ministarstva na čelu sa gospodinom Čanovićem, kolege poslanici,

Evo, poznata je činjenica da Crna Gora na konferenciji evropske povelje koja je održana u Varšavi 2012. godine potpisala Deklaraciju o pristupanju energetske povelji. Tim činom naša država dobija status posmatrača nakon što je Sekretarijatu povelja dostavila pismo koje izražava interes da postane članica. Dobijanje statusa posmatrača Crna Gora je ispunila uslove da Sekretarijatu energetske povelje dostavi izvještaj koji se sastoji kao što je već rečeno iz tri dijela.

Prvi dio se odnosi na osnovni ambijent naše države, drugi dio je harmonizacija zakona i regulative sa odredbama Energetske povelje, a treći se odnosi na energetske efikasnost i uticaj na životnu sredinu.

Vlada je godinu dana nakon potpisivanja Deklaracije, tačnije 24. oktobra 2013. godine usvojila ovaj izvještaj i zadužila Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo vanjskih poslova da odradi sve aktivnosti kako bi dobili status punopravne članice Energetske povelje, odnosno da pripremi ovaj zakon koji danas razmatramo. Ovom prilikom treba kazati da je Energetska povelja multilateralni ugovor koji je stupio na snagu, imamo dva datuma 1988. i imamo datum 1994. godine kao datum svečanog potpisivanja ovog ugovora u Lisabonu i kao što je već rečeno potpisnice i ugovorene članice su 54 zemlje

među kojima su zemlje bivšeg SSSR-a, Centralne i Istočne Evrope, zemlje Azije i Pacifika. Ona ima i 20 posmatrača uključujući i međunarodne organizacije i države.

Ugovorom o Energetskoj povelji se uspostavlja pravni okvir sa ciljem promovisanja dugoročne saradnje u oblasti energetike. Ta saradnja se zasniva na komplementarnostima uzajamne koristi u skladu sa ciljevima i principima Energetske povelje.

Povelja takođe ima za cilj stvaranje stabilnog sveobuhvatnog i nediskriminatornog pravnog osnova za prekogranične odnose energetska povelja smanjila političke rizike koji su u vezi sa ekonomskim rizicima u ekonomijama u tranziciji to stvara ekonomske saveze, to stvara saveze između zemalja različitog kulturnog, ekonomskog pravnog miljea, ali su udružene u svojoj opredijeljenosti da ostvare zajedničke ciljeve i to obezbijediti otvoreno tržište energije te osigurati i snabdijevanje sa energijom, stimulisati prekogranične investicije i trgovinu u energetskom sektoru, pomoći zemljama u ekonomskoj tranziciji u izradi njihovih energetskih strategija odgovarajućeg institucionalnog i pravnog okvira za energiju, te poboljšanje i modernizaciju njihovih energetskih industrija, privlačenjem stranih investicija s ciljem promocije proizvodnje na regionalno održiv način, kao i razvoj sigurnih i raznovrsnih izvora uvoza energije predstavljaju pitanja koja zahtijevaju hitno rješavanje u mnogim zemljama, posebno zemljama u razvoju. Energetska polja nude razne mehanizme za rješavanje ovih prioriternih zadataka kroz multilateralnu saradnju.

Osnovni elementi ugovora u energetskoj povelji su zaštita investicija. Ugovor obezbjeđuje zaštitu stranih investicija u energetski sektor na osnovu principa nediskriminacije. Prihvatanjem ugovora država preuzima obavezu da proširi državni tretman, odnosno tretman najpovoljnije države u odnosu na državljane, pravna lica i ostale države potpisnice ugovora. Osnovni cilj ugovora je stvaranje odgovarajuće investicione klime. Dalje, trgovina energijom, energetskim proizvodima i opremom koja se odnosi na energiju, na osnovama pravila koja važe za svjetsku trgovinsku organizaciju. Slobodan tranzit energije omogućava siguran i postojan i pouzdan transfer energije od zemlje proizvođača do zemlje koja trguje, odnosno potrošača električne energije, poboljšanje energetske efikasnosti. Energetska povelja zahtijeva od ugovornih strana da teže ka ekonomski efikasnijem načinu minimiziranja štetnih uticaja na okolinu koji su i posljedica aktivnosti koje se odnose na energiju, a sprovode se na njihovoj teritoriji, međunarodno rješavanje sporova uključujući i arbitražu između investitora i države i arbitražu između država i na kraju poboljšanje zakonske transparentnosti.

Osim ovih najvažnijih elemenata energetska povelja podrazumijeva i preuzete obaveze i opredijeljenost za saradnju vlada, prije svega u pogledu transfera tehnologija, otvaranja finansijskih tržišta, te unapređivanje pravila konkurencije.

Ovo su sve razlozi koji su ponukali DPS da podrži ovaj zakon. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, poslaniče Nikčević.

Ovim smo završili diskusije. Pitam gospodina Čanovića da li želi dati završnu riječ. Izvolite, imate pravo na završnu riječ pa vi iskoristite koliko mislite da treba.

MIODRAG ČANOVIĆ:

Još jedanput zahvaljujem se na diskusijama.

Gospodin Tuponja je postavio pitanje koliko to utiče na budžet. Znači svaka zemlja proporcionalno broju stanovnika u odnosu na GDP daje neku Za Crnu Goru je to godišnje 416 eura. Samo toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o potvrđivanju Ugovora o energetskej povelji.

Naravno i o ovom ćemo se predlogu, kao i o ostalima, naknadno izjasniti.

Zahvaljujem gospodinu Čanoviću i saradniku za učešće u današnjoj raspravi.

Sada prelazimo na objedinjeni pretres o 25 i 26 tački dnevnog reda i to: Predlogu zakona o potvrđivanju koncencije međunarodne organizacije rada o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu broj 167 i Predlogu zakona o potvrđivanju konvencije međunarodne organizacije rada o promotivnom okviru za bezbjednost i zdravlje na radu broj 187.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Zorica Kovačević, ministarka rada i socijalnog staranja i Tijana Prelević, vd. generalne direktorke Direktorata za rad.

Izvjestioci odbora su, Zakonodavnog Vladislav Bojović i Neven Gošović.

Otvaram pretres i pitam predstavnicu Vlade da li želi dati obrazloženje. Ne želi. U redu.

Izvjestioci odbora da li se javljaju? Ne javljaju se.

Prelazimo onda na raspravu.

U ime poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista čućemo poslanika Sutovića, a neka se pripremi poslanik Vučinić.

Izvolite poslaniče Sutoviću.

JASMIN SUTOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana ministarko Kovačević, uvažene koleginice i kolege, poštovani građani,

Pred nama je Predlog zakona o potvrđivanju dvije konvencije, i to Koncencija međunarodne organizacije rada o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu broj 167 i Konvencija o promotivnom okviru za bezbjednost i zdravlje na radu broj 187.

Crna Gora pridaje veliki značaj za uspostavljanje visokog nivoa zaštite i zdravlja na radu, zaštitu ljudskih života i neophodna je primjena međunarodno prihvatljivih tehničkih normi. Crna Gora je još 2006. godine, kao 179 država postala punopravna članica međunarodne organizacije rada, prethodno postavši članica Ujedinjenih nacija iste godine. Tim činom je prihvatila prava i obaveze koji proizilaze iz njenog članstva. Crna Gora je tokom 2007. godine putem supcesije pristupila preuzimanju 68 konvencija čiji potpisnik je bila zajednica Srbija i Crna Gora.

Građevinarstvo je jedno od najznačajnijih djelatnosti u pogledu mogućnosti povređivanja i ugrožavanja zdravlja zaposlenih. Unapređenje kvaliteta zaštite i zdravlja na radu to je jedan od primarnih aspekata poslovanja. Razvoj kvaliteta doprinosi efikasnijem korišćenju proizvoda i usluga ali i u radu zaposleni u bezbjednijim i humanijim uslovima u kojima se upravlja.

U skladu sa postojećom zakonskom regulativom u vođenju zaštite i zdravlja na radu u građevinarstvu treba pristupiti sa puno aktivnosti i sistematičnosti uz jasno definisanje odgovornosti subjekata u ovoj djelatnosti.

Osnovni razlozi za usvajanje ove dvije konvencije su stvaranje pravnog osnova i potrebe za usaglašavanjem nacionalnog zakonodavstva sa propisima međunarodne organizacije rada, ispunjavanje uslova u pogledu kvaliteta i konkurentnosti na tržišno poslovanje i istupanje na međunarodnom tržištu rada i očekivanje da će se obezbijediti efikasnij zaštita zdravlja na radu zaposlenih.

Shodno ovim konvencijama svaki zaposleni ima pravo za zdravo i sigurno radno mjesto koje udovoljava standardima sigurnosti na dostojne radne uslove u građevinarstvu, na zdravstvenu zaštitu, mjere za poboljšanje radnih uslova, kako bi došlo do smanjenja profesionalnih povreda, bolesti i smrtnih slučajeva. Potvrđivanjem ove dvije konvencije postiglo bi se osavremenjivanje čitavog niza uslova za sprovođenje mjera i aktivnosti na promovisanju zaštite na radu jer će na taj način biti postignuti cilj, a to je da svaki zaposleni i svaki poslodavac budu upoznati sa svojim pravima i obavezama na položaju zaštite i zdravlja na radu. Većina povreda na radu i bolesti koje su u vezi sa radom mogu se spriječiti pa je prevencija način za proaktivno rješenje pitanja zaštite i zdravlja na radu.

Konvencije se primjenjuju na izjednačavanju standarda koje se odnose na područje zaštite i zdravlja zaposlenih u oblasti građevinarstva koje bi, kao tako, moglo da odredi nacionalno zakonodavstvo.

Imajući u vidu da poslodavci imaju najveću odgovornost za zaštitu i zdravlje na radu, kao i njihovu najvažniju obavezu da zaposlenima omoguće bezbjedno i zdravo radno mjesto i da ih uključuju u razmatranje svih pitanja vezanih za zaštitu zdravlja na radu, dok zaposleni imaju odgovornost za sopstvenu zaštitu na radu, što se ogleda u načinu na koji pristupaju svojim radnim mjestima. Ove konvencije obavezujuće su za one članice međunarodne organizacije rada, a čije su ratifikacije registrovane kod generalnog direktora Međunarodne kancelarije rada.

Konvencija stupa na snagu 12 mjeseci od datuma kada je ratifikacija dvije članice registrovana od generalnog direktora. Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada dostavlja generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije člana 102 povelje Ujedinjenih nacija.

Opšti cilj ratifikacije ove dvije konvencije jeste unapređenje i očuvanje zdravlja, radi sprečavanja povreda na radu, profesionalne bolesti i bolesti u vezi sa radom i njihovog svodenja na najmanje moguću mjeru.

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore. Predlažem Skupštini da prihvati ovaj predlog zakona o potvrđivanju dvije konvencije. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, poslaniče Sutović.

Riječ ima poslanik Vučinić iz Demokratskog fronta, a neka se pripremi poslanik Tuponja. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, poštovani predstavnici Vlade, ministricе Kovačević i gospođu Prelević,

Što se tiče ovih konvencija, odnosno zakona o potvrđivanju konvencija koje bi išle u cilju obezbjeđenja zaštite života i zdravlja radnika na radnom mjestu, ja ne bih imao što da kažem osim da treba podržati sve što ide u cilju poboljšanja i očuvanja zdravlja tih radnika. Ali, lako je napisati, lako je staviti potips na ove konvencije. Međutim, vrlo je teško ovdje u Crnoj Gori to sprovesti u djelo. Ovo kažem iz razloga što u Crnoj Gori znamo kakav je položaj radnika, znamo što se tiče standarda po ovim konvencijama, to je za evropske standarde. Međutim, kod nas radnik dolazi na posao gladan. Dolazi psihički opterećen jer ne zna kako će sa tom zaradom koja mu obezbjeđuje ili ne obezbjeđuje minimalne uslove za život da prehrani sebe i svoju familiju i tako mogu

slobodno da kažem da je danas u Crnoj Gori činjenica da je zdravlje i život radnika na zadnjem mjestu i da je zdravlje i život radnika najjeftiniji u Crnoj Gori.

Takođe, želim da kažem da ovdje u Crnoj Gori može slobodno da služi kao školski primjer izrabljivanje radnika od strane poslodavca, jer s obzirom kako poslodavci u Crnoj Gori postupaju sa radnicima i koliko su te plate, znači da poslodavci jedini način da dođu do profita je na osnovu jeftine radne snage, jer znamo kako je u kojoj mjeri ponuda veća od tražnje. Toliko o položaju radnika u Crnoj Gori.

Što se tiče ovoga položaja radnika, odnosno njihove bezbjednosti u građevinarstvu, evo mi možemo potpisati tu konvenciju, ali možemo da izađemo na teren i da vidimo kako radnici rade u građevinarstvu. Vidimo tamo da, evo sada je ljeto, možemo se uvjeriti da na 40 stepeni celzijusa temperature da rade ti ljudi na građevinama i jednostavno ne mogu da se razlikuju da li su to crnogorci ili crnci i današnjim poslodavcima je samo bitno da im stave šlem na glavu, a hoće li oni biti obezbijeđeni na toj visini i kako će uspijevati da se snalaze na tim neobezbijeđenim skalama, to je druga stvar. Iz tog razloga smo prošle godine, čini mi se imali veliki broj radnika koji je nastradao u građevinarstvu, a takođe, pošto nam sada predstoji realizacija tih građevinskih projekata, kao što je auto put, onda bi dobro bilo da se osposobe ti radnici za te poslove i da bi se na vrijeme obezbijedila njihova bezbjednost na tim poslovima, jer evo, da se vratimo u istoriju kada je radnik bio mnogo cijenjen, kada se vodilo računa o njegovoj bezbjednosti, dogodio nam se most Pjenavac, kada je poginulo skoro 25-6 ljudi na tom mostu i daleko bilo da nam se to ponovi.

I evo na kraju, da iskoristim i vaše prisustvo ovdje u Parlamentu da pomenem tri aktuelna problema, danas radnika i bivših radnika u Crnoj Gori. Evo da kažem problem radnika Unika boksita. Danas Odbor povjerenika rudnika boksita drži u neizvjesnost te radnike, oni su već dva mjeseca se plaćaju na minimalce od 193 eura iako postoji rješenje sa angažovanjem firme Neksan, koja je i do sad kroz poslovno tehničku saradnju obezbjeđivala rad i proizvodnju u tom preduzeću, Odbor povjerenika neće da donese odluku o prodaji tog preduzeća, a da sa tom prodajom da bi se nastavio rad i da bi se tim radnicima povezao radni staž, jer dugo godina bivši poslodavac nije uplaćivao doprinose za penzijsko osiguranje, a na osnovu tih uplaćenih doprinosa mogao bi jedan dobara broj njih da reguliše penziju po osnovu ovog zadnjeg zakona.

Takođe, dozvolite mi samo, vrlo su važna pitanja. Što se tiče opstrukcije ovoga zakona o penzionisanju onih koji su ostali zbog stečaja bez posla, i dalje se nastavlja ta opstrukcija. Vi ste ovdje u Parlamentu javno pozvali sve one koji imaju problema, međutim ne vidim da su imali velike koristi od toga poziva. I dalje kontaktiraju mene kao predlagača i ja bih vas zamolio da prestanete sa opstrukcijom toga zakona i da obezbijedite toj radničkoj sirotinji koji su ostali bez posla da ostvare zakonsko pravo na tu penziju.

Želim na kraju da kažem još jedan problem. Prošle sedmice kada smo raspravljali rekli ste da je bio nesporazum za 10 radnika Željezare, da će i oni biti vraćeni na posao, to je bilo za juče. Međutim, nemam takvu informaciju da je bio nesporazum i da su ti radnici vraćeni na posao.

Evo, ja sam htio samo da iskoristim ovu diskusiju da pomenem neke vrlo važne probleme radnika u Crnoj Gori. Mislim da nije na odmet da u sklopu ove diskusije i o tome razgovaramo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Poslanik Tuponja ima riječ u ime kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi poslanik Kalač.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Poštovane kolegice i kolege, poštovana gospođo Kovačević, poštovani građani Crne Gore,

Mi danas imamo pred sobom na dnevnom redu praktično dva zakona koja se tiču potvrđivanja konvencije za bezbjednost i zdravlje na radu. Jedna je specifična za građevinarstvo, ja ću malo više pažnje posvetiti njoj s obzirom na moju struku, a to je generalno za sve ove međunarodne konvencije važi da su one sadržajno uvijek prihvatljivije, njima ne možete naći neke zamjerke, pogotovo što ni poslanici uopšte nemaju ni mogućnost da nešto amandmanski djeluju jer mijenjaju tekstove, to je nešto što dolazi do nas da bude prihvaćeno ili da ne bude prihvaćeno, bez mogućnosti uticaja, s tim što, naravno uvijek se to tiče naše problematike i uvijek postoji naše lokalno zakonodavstvo koje se tiče te materije i ono uvijek ili po pravilu bude u raskoraku sa onim što piše u zakonu i onim što imamo u praksi, što imamo u stvarnom životu. A mi u stvarnom životu, što se tiče rada u građevinarstvu imamo 100 hiljada nelegalno izgrađenih objekata. Tih 100 hiljada nelegalno izgrađenih objekata nisu došli, nisu transportovani ili barem ne svi, helikopterom, već su građeni, građeni su na crno. To su dani, godine, pa mogu reći i decenije hiljada radnika koji su radili na crno i to je činjenično stanje da je to ogroman segment sive ekonomije i ogromno opterećenje za sve one legalne zaposlene u građevinarstvu, a dda ne govorimo o tome koliko je tu bilo povreda tu bilo nepoštovanja propisa u dijelu koji se tiče rada u građevinarstvu, koji apsolutno teče mimo zvaničnih tokova i legalnih tokova.

Koliko je tu stranih radnika iz okruženja koji potpuno nelegalno borave, možda čak i legalno borave, ali nelegalno rade u Crnoj Gori. I vi i ja znamo da možemo sad da odemo tu do Sahat kule, tu u Podgorici da ćemo tu naći radnu snagu koja će da nam radi i građevinske i poljske poslove i potpuno bez ikakve kontrole na tržištu rada.

Ono što se često čuje u zadnje vrijeme, barem to je moje iskustvo, od strane ministara je neko povlačenje i separatisanje u svoj dio nadležnosti, ne želeći da se upliće u dio nadležnosti koji se sad tiče, recimo, inspekcijских poslova, ali ja vas posmatram kao dio izvršne vlasti i među vama je neophodna saradnja, bez obzira što taj inspekcijски dio nije u vašoj direktnoj nadležnosti, ali vi morate saradivati sa njima i naravno, što oni budu imali više vaših imputa i rješenja na terenu, a i vaš rad će naravno time biti bolji i uspješniji.

Želim samo još da ukažem na jednu stvar, mene to izgleda posebno iritira i posebno upada u oči, već sam na nekoliko prethodnih govorio o tome, ovi su zakoni često kopirani od prošlih zakona pa i ovu rečenicu koju nalazim ovdje, već sam je nalazio u nekom od prethodnih zakona, kad vi za razloge hitnosti za donošenje zakona po skraćenom postupku, vi kažete:

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja Međunarodnog ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana, kao i činjenicu da se u ovoj fazi mogu vršiti izmjene i dopune teksta Međunarodnog ugovora predlaže se donošenje zakona po skraćenom postupku.

Dakle, ovim država formalno izražava spremnost da bude vezana, što god to značilo meni to ne izgleda da ima mnogo smisla pa provjerite u buduće svoje tekatove koje dajete u obrazloženju. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, poslaniku Tuponji.

Riječ ima poslanik Kalač u ime Kluba Bošnjačke stranke kao poslednji uvodničar.

Izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala Vam, potpredsjedniče Mustafić.

Uvažena ministarko sa saradnicom, uvažena Skupštino, uvaženi građani.

Saglasan sam sa stavom mog predhodnika da je u Crnoj Gori sagrađen veliki broj objekata bespravno, da je na tim objektima radio veliki broj radnika koji su uglavnom radili na crno i da iz tog procesa postoji i veliki broj ljudi koji nijesu mogli ostvariti svoja prava po osnovu povreda koje su se desile. Međutim, to je nešto što je već iza nas, tu ne možemo napraviti veliki pomak, ali smo napravili veliki iskorak ukoliko od današnjeg dana ne samo zbog usvajanja ove konvencije nego zato što treba tako da djelujemo, kažemo da se na taj način više ne može raditi već da se mora raditi u skladu sa zakonom.

Potvrđivanje Konvencije, Međunarodna organizacija rada o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu broj 167 revidira se Konvencija o propisima o bezbjednosti za visokogradnju iz davene 1937. godine. Razni predlozi poprimili su oblik Međunarodne konvencije i usvojeni 20. juna 1988. godine pod nazivom "Konvencija o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu". Kako je i definisano u prvom poglavlju, polje primjene i definicije Konvencija se primjenjuje na sve aktivnosti u građevinarstvu bez obzira da li je u pitanju visokogradnja ili niskogradnja uključujući i svaki postupak od pripreme terena do okončanja projekta. Ovom Konvencijom su precizno definisani izrazi uz pojašnjenje svakog pojedinačno kako ne bi bilo nedoumica u tumačenju. Kako je to dato u članovima 6 i 7 Nacionalno zakonodavstvo će donijeti mjere kako bi se obezbijedila saradnja između poslodavaca i radnika radi osiguranja uslova rada na gradilištu, ali i naznačiti da se kako poslodavci tako i samozaposleni moraju pridržavati propisanih mjera za ovu oblast. Pored obaveze za poslodavce i radnike ovom Konvencijom su propisane i obaveze Nacionalnog zakonodavstva da predvidi pravo svakog radnika i da se za to pravo zalaže. Međutim, zalaganje na uspostavljanju visokog nivoa zaštite i zdravlja na radu moglo je biti i veće. Prihvatanje ove Konvencije ne treba da bude isključivo radi potrebe za usaglašavanjem Nacionalnog zakonodavstva sa propisima Međunarodne organizacije rada već prvenstveno radi zaštite i zdravlja na radu, to jest zaštite ljudskih života. Sve predhodno rečeno, odnosi se i na Konvenciju o promotivnom okviru za bezbjednost i zdravlje na radu broj 187.

Svjedoci smo da postoji ogroman broj povreda na radu, a da nijesu rijetiki ni slučajevi sa smrtnim ishodom. Povrede ili bolesti zadobijene na ovaj način kao i smrtni slučajevi negativno utiču na produktivnost i privredni razvoj. Crna Gora je 14. jula 2006. godine postala punopravna članica Međunarodne ograncizacije rada najvišeg svjetskog foruma oblasti radnog prava. Ovaj segment prava je ostao u sjenci drugih prava iz oblasti rada i po osnovu rada. Kako je njegov značaj veliki edukacija poslodavaca i zaposlenih je neophodna i u tom slučaju i zaštita zdravlja na radu zauzeće svoje mjesto u pravnom sistemu. Da bi prevencija zaštite i zdravlja na radu dala rezultat potrebno je da svaki poslodavac ali i svaki zaposleni budu upoznati sa svojim pravima ali i svojim obavezama iz ove oblasti. Prema opšte prihvaćenom rješenju u Evropskom zakonodavstvu niko drugi osim poslodavaca nije u obavezi da izdvaja nijedan euro za zaštitu ljudi u procesima rada. Suštinski to znači da sve troškove bezbjednosti i zdravlja na radu kako one preventivne vezane za organizovanje i sprovođenje preventivnih mjera tako i one posledične u smislu saniranja povreda i oboljelih na radu, plaća poslodavac. Država ne smije na ovaj način samu sebe amnestirati od rješavanja socijalnih problema povrijeđenih i oboljelih ako svu krivicu prebaci na poslodavca, upravo čini to. Zahvlajujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, poslaniče Kalač.

Nakon uvodnih diskusija, pitam predstavnicu Vlade želi li da prokomentariše ili da odgovori na neka eventualno postavljena pitanja.

Izvolite, ministrice Kovačević.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Prvo želim da vam se zahvalim na uvodnim diskusijama i da na startu kažem da se slažem sa onim diskusijama koje govore da je potvrđivanje ova dva zakona i dvije Međunarodne konvencije veoma značajno za bezbjednost i zdravlje u građevinarstvu i naravno, druga Konvencija koja se odnosi na promovisanje promotivnom okviru za bezbjednost zdravlja na radu broj 167. Saglasna sa vama da najveći broj povreda imamo u građevinarstvu i da je to i jedna od rizičnih mjesta kada govorimo o povredama koje se zadnjih godina dešavaju u samom građevinarstvu. Imamo podataka da na pojedinim gradilištima radi nekoliko podizvođača i to dodatno stvara probleme oko povreda na radu ali i potvrđivanjem ove dvije konvencije ja sam sigurna da ćemo učiniti napor da i poslodavci i zaposleni poštuju prava koja su predviđena poštovanjem ovog zakona. Znači, potpuno sam saglasna da Uprava za inspekcijske poslove treba da bude prepoznata u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja i ja moram da vam kažem da sam ja tu saradnju i preporuke i upute koje sam im slala za ova dva mjeseca prepoznala i moram da vam kažem da sam u veoma kratkom roku dobila povratnu informaciju vezano za zaštitu prava radnika i dešavanja koja su bila u zadnjih dva mjeseca vezano za povrede i u "Tos Celik-u" vezano i za ostala dešavanja u pogledu zaštite samih radnika u pogledu njihovih prava i u pogledu Zakona o radu i naravno u pogledu ovo o čemu danas govorimo.

Znači, potpuno saglasna da veća saradnja mora da bude Ministarstva sa Upravom za inspekcijske poslove i to prepoznato od strane našeg Ministarstva bez obzira što Uprava za inspekcijske poslove nije u nadležnosti našeg Ministarstva ali mora biti u dijelu češće kontrole i našega zahtjeva da se češće kontrolišu građevinska preduzeća i gradilišta kojih u Crnoj Gori, potpuno se slažem, imamo i legalizovana i nelegalizovana. Vezano za izgradnju nelegalnih objekata saglasna sam sa Vama gospodine Tuponja da tu radi veliki broj ljudi koji nijesu prijavljeni, koji su u zoni sive ekonomije i da je bilo povreda od strane velikog broja građana koji nijesu građani naše države nego iz susjednih država, ali isto tako moram da kažem da su poslodavci bili dužni da urade napor i da sve te ljude koje zapošljavaju bilo legalno ili nelegalno zdravstveno zaštite. Bilo je primjera i da nije bilo tako. Imajući u vidu sva dešavanja i veoma osjetljiv posao u građevinarstvu, potrebno je da potvrdimo ova dva zakona i da na neki način primat u ovim konvencijama biće u odnosu na nacionalno zakonodavstvo koje imamo trenutno sada u Crnoj Gori. Potpuno sam saglasna sa problemima o kojima ste govorili i zahvalnost što ćete podržati ova dva zakona, s mojom obavezom da češće iniciram kod Uprave za inspekcijske poslove i kontrolu građevinskih objekata, gradilišta koje trenutno imamo u Crnoj Gori, imamo ih legalnih i nelegalnih, sve u cilju kako bi se i nacionalno zakonodavstvo i ova dva zakona poštovala.

Dozvolite mi samo da kažem na pitanja gospodina Janka Vučinića. Prije svega, opet želim da kažem da što se tiče opstrukcije, ona ne može nikako biti. Naša je obaveza da svaki zahtjev u svim područnim jedinicama, filijalama Fonda PIO moramo da primimo. Zahtjevi teku od dana podnošenja zahtjeva i naša je obaveza da svakog podnosioca zahtjeva u roku predviđenom obavijestimo da li ima ili nema pravo na uslove

penzionisanja shodno zakonu o kojem vi govorite. Opet vas uvjeravam da ću učiniti sve da nijedna opstrukcija ne bude od strane Fonda PIO. Ako ih je bilo vezano za dostavljanje podataka ili tumačenje zakona, možda vi to tako smatrate, ali vas uvjeravam, gospodine Vučiniću, da ću uložiti sav trud i napor i pokrenuti pitanje odgovornosti za sve one ljude u okviru mog ministarstva koji budu vrši opstrukciju vezano za podnošenje zahtjeva i vezano za odluke po zahtjevima koje treba da uradimo u zakonskom roku kako bi podnosioci zahtjeva imali pravo na drugostepeni postupak tj. žalbu.

Što se tiče pitanja Boksita, razgovorala sam sa radnicima Boksita. Nije u mojoj nadležnosti, ali sam obavila razgovor sa predsjednikom Privrednog suda, upoznala ga da su bili, čak mu uputila jedan dopis sa molbom da odbor povjerioca. Bili smo zajedno ministar ekonomije i ja, razgovarali, čula sam sve probleme koje ima. Tada je bilo rečeno da će odbor direktora, ne znam da li će ove nedjelje biti drugi sastanak odbora povjerilaca u kome će se donijeti konačna odluka oko radnika Boksita, s tim što sam tada dobila informaciju da je koncesija za rudu, takođe, sa zadnje sjednice Vlade i raspisivanje tendera, jer onaj ko bude uzeo Boksita mora imati koncesiju na rudu. Šta će mu Boksiti bez koncesije koja treba da se odradi. Mislim da je to sada usaglašeno iako se kasni sa tom koncesijom.

Treće, pitanje radnika Toščelika, trebali smo juče da imamo sastanak u Nikšiću. Nijesmo ga imali, imamo ga sutra, ne znam još za termin. Moja je intencija, kao što sam ovdje rekla crnogorskoj javnosti, da sutra konačno dogovorimo da se svi radnici Toščelika vrate na svoja radna mjesta, jer takva je bila tema razgovora između mene i izvršnog direktora. Sutra imamo sastanak u Nikšiću, predložila sam da budu i radnici sa nama, obavijestiću ih. Dobila sam povratnu informaciju od kabineta izvršnog direktora da bi to trebalo da bude sutra, ne u ponedjeljak. Odloženo je zbog nemogućnosti prisustva sastanku predsjednika Opštine Nikšić gospodina Grbovića koji je izrazio spremnost, jer su radnici bili kod njega, da i on bude sa mnom na sastanku, da definitivno sutra donesemo konačnu odluku vezano za radnike Toščelika. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Prijavio se kolega Vučinić, odgovor na komentar, a onda i kolega Tuponja, čini mi se. Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Gospođo Kovačević, daću vam jedan predlog. Da organizujemo, što se tiče ove opstrukcije, po meni opstrukcije Zakona o penzionisanju onih koji su ostali zbog stečaja bez radnih mjesta, da organizujemo sastanak koji će biti otvoren za javnost ili da organizujemo neku televizijsku emisiju gdje ćemo na pravi način raspraviti o tome ko ima ili nema pravo, da li ima ili nema opstrukcije. Evo, dajem predlog, ne znam d ali vi hoćete da prihvatite taj predlog da budete vi prisutni, direktor Fonda PIO i svi oni koji nam mogu pomoći da razriješimo više to životno pitanje za jedan veliki broj bivših radnika.

Što se tiče Rudnika boksita, njihovog problema, oni imaju rješenje sa firmom Neksan. Ako država ima bolje rješenje neka odmah potrči sa tim rješenjem da ne bi ti radnici ostali na ulicu i da ne bi kao prošle godine radnici Metalci mjesecima bili tu ispred zgrade Vlade. Nadam se ovo što ste mi rekli u vezi radnika Željezare da će to sutra biti riješeno. Prošli put ste rekli o kakvim se radnicima radi, savjesnim i marljivim, tako da mislim da će se to sutra uspješno završiti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:
Poslanik Tuponja. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Biću kratak. Saglasni smo oko konvencija, da one same po sebi nijesu sporne, da su prihvatljive za Crnu Goru. Nadamo se da će imati i neki veći efekat od toga, a ne samo mrtvo slovo na papiru. Drago mi je da i vi vidite da je segment nelegalne gradnje i nelegalnog rada na građevinama u Crnoj Gori jedan veliki problem i što se zalažete da bude savladan, a jeste jedan veliki izazov gdje je neophodna saradnja vašeg ministarstva ne samo sa Upravom za inspeksijske poslove nego i sa Ministarstvom održivog razvoja u čijoj je nadležnosti utvrđivanje građevinskih dozvola ili opštinskih službi, a bogomi, gospođo Kovačević, i MUP-a. I Ministarstvo unutrašnjih poslova će vam biti neophodno na pokušaju da regulišete ovaj segment nelegalnog rada u Crnoj Gori, a time biste mnogo pomogli onima koji legalno rade u Crnoj Gori. Njihov položaj bi bio značajno osnažen, samim tim ako smanjite nelegalno tržište. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:
Zahvaljujem, poslaniče Tuponja.

Sada prelazimo na diskusije. Prema evidenciji koju imamo, imamo dvije prijavljene diskusije, poslanik Labudović i onda poslanik Perić da se pripremi. Izvolite, poslaniče Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, možda bismo domete intencije ove dvije konvencije najbolje osjetili da smo ovu raspravu organizovali na nekom od ovih gradilišta o kojima je govorio kolega Vučinić ili na Čemovskom polju među onim vašim udarnicima koje ste tamo doveli, pa da vidimo u kojim uslovima i sa kojim stepenom zaštite danas djeluje to nešto malo radnika u Crnoj Gori koji još uvijek nešto rade.

U ovoj raspravi nama stalno izmiče jedan veoma važan, po meni, čak i važniji segment nego što je sama bezbjednost. Ovdje je riječ, pored bezbjednosti, i o zdravlju radnika, a bezbjednost je samo jedan od uslova ili preduslova da radnik bude zdrav. Da bi radnik bio zdrav nije dovoljno da ima samo šlem, rukavice i zaštitno odijelo. Još hiljade i hiljade nekih drugih pretpostavki su neophodne da bi se govorilo o zdravom radniku i o mjerama koje štite njegovo zdravlje. U zemljama visoke tehnologije, u zemljama visokih standarda se ovome pitanju posvećuje i te kako pažnje i to u dva pravca. Prvo se posvećuje pažnja ambijentu u kojem radnik djeluje i stvara bez obzira u kojoj grani, a drugi pravac je propis. Gospođo Kovačević, tamo propisi koji su doneseni, norme koje su uspostavljene se poštuju. Ovdje uglavnom bivaju zapisane i fino odložene u zbirke propisa koje se čuvaju u pojedinim ministarstvima. Uostalom, ne rade oni to tamo iz altruizma. Oni to rade iz veoma ekonomskih i vrlo sebičnih razloga, a to je što zdrav radnik je mnogo produktivniji radnik i mnogo više doprinosi na radnom mjestu na kojem se nalazi i što su tamo nadoknade za povrede do kojih je došlo zbog nepoštovanja uslova rada izuzetno visoki. Vi ste danas ovdje rekli da ste pričali sa izvršnim direktorom Toščelika iz Nikšića oko situacije sa radnicima. Znate li šta bi se desilo, gospođo Kovačević, da u Americi, u Pitsburgu đe su one njihove velike neko natjera tog radnika da iz druge pređe u treću smjenu i da pti tom bude povrijeđen. Znate li kolika bi to bila kazna za menadžment i za vlasnika Čeličane. Oni bi je zatvorili. Ovdje se na to niko osvrnuo nije koliko je da mi izvinu te porodice poginuo pas na ulici. I ne

možemo govoriti gospođu Kovačević bez obzira o kojoj se grani radi. Ovdje je trenutno u pitanju građevinarstva, a gotovo su jednaki uslovi u svim ostalima. O zdravlju radnika kada se radi danonočno, kada se radi bez državnog praznika, kada se radi bez dana odmora, znate li koliko žena naročito u trgovini rade, a da jednog dana odmora imale nijesu. I što je najgore gospođu Kovačević, tu se ponovo vraćamo na zdravlje, a zdravlje nije samo fizičko, zdravlje je i mentalno. Kada su zadnji put primili platu, koliko je ta plata, koliko smiju da pisnu a tom radnom mjestu, ko su im sve šefori, ko su im svi vlasnici. Pomenuli ste nauspud podizvođače, to je rak rana crnogorskog građevinarstva. Što se ovdje opšte više ne zna ko izvodi radove, pa se tako može desiti, kao što se desilo onim nesrećnim radnicima iz Bosne i Hercegovine da su ovdje obavili posao u Crnoj Gori bili tri četiri mjeseca i na kraju dala im država pare za povatnu kartu. E, to je bio efekat njihovog boravka u Crnoj Gori. Do god takve uslove imamo, dog god se na taj način odnosimo prema radnicima, ovo što danas usvajamo, a zašta ću ja glasati makar neka stoji na papiru je bez ikakvog vidljivog efekta. Ovdje treba brezova metla, ako ne i čelična gospođu Kovačević, se pomete po crnogorskom građevinarstvu, da se uspostave prave mjere i odnosi, pa da se uđe u ozbiljne poslove tipa auto-puta koji očekuje i tako dalje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvljaujem poslaniče Labudović. Obaviješten sam da je poslanik Perić odutao od diskusije. Zahvaljujemo se za racionalizaciju. Želite li da diskutuje? Kolega Nišavić. Izvolite.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovana ministarko, Donošenjem ove dvije konfencije, upravo i duživljam definicijom iz razloga hitnosti, kažete da koji vam država i formalno izražava spremnost da bude vezana. Šta to znači? Vas da pitam da li su i do sada poštovana prava radnika, prava na zaštitu zdravlja na radu, da li će donošenjem ovih konvencija biti nešto unaprijeđeno u tom pravcu, šta je bilo do sada, kako se radilo, čuli smo iz prethodni diskusija kako se štite, odnosno kako se poštuje Zakon o zaštiti zdravlja na radu, prije svega poštovanje tog zakona, upravo i daje ovu definiciju da je ovo formalno prihvatanje obaveze, nametnute od strane međunarodne organizacije rada.

Ovu priliku ću iskoristiti da vas pitam vezano takođe za ovaj Zakon o penzionisanju radnika koji su zbog stečaja otišli na Biro rada, a imaju navršenih 30 godina radnog staža, interesuje me šta se dešava sa radnicima koji su jedan dio radnog staža obvili u bivšoj zajednici Srbija i Crna Gora, odnosno radili su u Srbiji i poslije stečaja dio radnog vremena proveli su u našim fabrikama, a ljudi iz Penzijsko invalidskog fonda tumače, kao da nemaju pravo konkurisanje za ostvarenu penziju po ovom zakonu, pa me interesuje taj odgovor bliže da mi objasnite. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SURLJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem na diskusije. Dajemo priliku za završnu riječ ministrici Kovačević, naravno uz uvažavanje odgovora na pitanje koja je čula u diskusijama. Izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Potpredsjedniče, još jedan put zahvaljujem na podršci koju ćete dati usvajanjem ova dva zakona. Ovo jeste jedna od obaveza naše držve na putu prema evropskim integracijama i to je bila obaveza ovog ministarstva i tačno je da smo tražili po hitnom postupku, ali ono o čemu je govorio veliki broj poslanika i gospodin Labudović jeste da

na ovaj način želimo da više zaštitimo radnike i potpuno se slažem sa vama, gospodine Labudoviću ,da poslodavci moraju i te kako da vode računa, da je njihova najvažnija obaveza da zaposlenima omoguće bezbjedno i zdravo radno mjesto. I to je ono što je intencija ovog zakona koliko je to do sad sprovedeno i koliko je bilo, potpuno se slažem sa vama da su primjeri koji su bili u praksi govorili da tako nije bilo, ali ja sam sigurna da ćemo nakon potvrđivanja ovog izglasavanja zakona, ja ću insistirati. Žao mi je što nije tu gospodin Tuponja juče Uprava za inspekcijske poslove imala kontrolu građevinskih firmi imaćete izvještaj na sajtu našem vrlo brzo po našem zahtjevu i podaci su dosta zabrinjavajući. Bilo je i pečaćenje objekata, bilo je kazne i bilo i zatvaranje objekata građevinskih, gradilišta, tako da sama jedna kontrola ukazuje na ovo o čemu ste vi danas govorili da Uprava za inspekcijske poslove treba jačati, treba im dati mogućnost i ta saradnja nadležnih ministarstava, kao što je Ministarstvo rada i socijalnog staranja će moja intencija u narednom periodu biti da što češće angažujem i da zahtijevam, bez obzira da li mi se neko žali ili podnosi zahtjev da uprava mimo toga što je turistička sezona radi na kontroli objekata, jer je zaštita na radu kod Uprave za inspekcijske poslove formirana je ta inspekcija imamo veoma kvalitetne ljude, tako da nema nikakve prepreke da ta uprava radi onako na zahtjev ostalih ministarstava. Ja moram da vam kažem da tu saradnju imamo izvanrednu sa Upravom za inspekcijske poslove. U veoma kratkom roku je dobijen izvještaj za Tos čelik, tačno je gospodine Labudoviću da je Uprava za inspekcijske poslove konstatovala rad poslije određenog vremena i to stoji u zapisniku što meni daje za pravo da mogu da otvoreno razgovaram sa direktorom Tos čelika i ja očekujem da će i tu imati neku kaznu. Znači potpunosan da je gospodin vlasnik Tos čelika mora da obezbijedi uslove po ovim konvencijama i da nijesu i ako to nije bila primarna obaveza poslodavaca i potpuno saglasna da sa njime razgovaramo otvoreno oko zaštite radnika na tim radnim mjestima, što se tiče mene kao ministra rada.

Što se tiče vašeg pitanja gospodine Nišaviću. Ovo vaše pitanje se odnosi na sporazume koje ima država Crna Gora sa osiguranjem, znači ako je dio staža obavio u drugoj državi, mi imamo potpisane sporazume socijalnog osiguranja sa velikim brojem država, imamo sa Srbijom. Ovih dana intenzivno radimo da potpišemo sporazum sa Bosnom, zato što ima veliki broj ljudi, tako da očekujemo da ćemo mi učiniti napor da te sporazume potpišemo, tamo da bi jednom broju ljudi koji ima staža u drugoj državi omogućili da ga ne šteti podnošenjem zahtjeva kod Fonda PIO da bi mogao da ostvari penziju. Znači intenzivirali smo razgovore sa Bosnom, očekujemo da ćemo možda i do kraja nedelje potpisati taj sporazum, dogovorili smo se da oni potpišu tamo, ja ovdje da ne bih čekala da putujemo da se izlažemo troškovima, sa Srbijom imamo potpisan sporazum, imamo samo izmjenu kod vojnih penzionera i to je nešto što smo dobro uradili, legalizovali smo sad vojne penzionere i u pogledu zdravstvene zaštite, u pogledu staža, tako da očekujemo da ćemo naredne nedelje potpisati taj alex sporazuma i time stvoriti uslove za ovo o čemu ste vi govorili. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, ministrice Kovačević. Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o potvrđivanju konvencije međunarodnih organizacija rada o bezbjednosti zdravlju o građevinarstvu broj 167 i Predlogu zakona o potvrđivanju konvencije o međunarodnoj organizaciji rada o promotivnom okviru za bezbjednost i zdravlje na radu broj 187, a time smo završili i današnji rad. Nastavljamo sutra sa utvrđivanjem dnevnog reda za sedmu sjednicu i nakon toga raspravu o onim tačkama koje izglasamo da budu na dnevnom redu. Počinjemo u 11 sati. Hvala vam.

11.06. 2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, nastavljam sa PETOM sjednicom.

Po dnevnom redu je PREDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O RADU.

Podsjećam da su Predlog ovog zakona podnijeli poslanici: dr Branka Bošnjak, Milutin Đukanović, Vladislav Bojović, Janko Vučinić i dr Jelisava Kalezić.

Izjescioci odbora su: Ljubo Škrelja, Zakonodavnog odbora i dr Radosav Nišavić, Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres i pitam da li neko od kolega poslanika ili poslanica žele da da dopunsko obrazoženje.

Kolega Vučiniću, izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane koleginice i kolege poslanici, poštovani građani,

Predložili smo zakone iz razloga što danas u Crnoj Gori nikada nije bio gori položaj radnika iz razloga što nijesu radnici nego zaposleni na određeno vrijeme ili najamnici sluge kod onih koji su opustošili ili opljačkali državu Crnu Goru ili njene građane. Ali, pokušaćemo sa tim zakonskim izmjenama da u neku ruku i poboljšamo taj položaj ali smo najavili pravi način na koji bi poboljšali položaj ne samo radnika nego svih građana u Crnoj Gori a to su najavili protesti u septembru. No, da se vratim na Zakon o radu, on se sastoji od dva dijela. Jednim dijelom on se osvrće na utvrđivanje kriterijuma prilikom zapošljavanja u preduzećima i ustanovama gdje država ima vlasnički, većinski vlasnički udio i ti kriterijumi su sljedeći: potrebno je da kandidat koji hoće da se zaposli u državnim preduzećima da bude rangiran na osnovu prosječne ocjene tokom studiranja na osnovu dužine studiranja, odnosno školovanja, rezultati provjere stručnosti i sposobnosti i vrijeme provedeno na evidenciji zavoda za zapošljavanje, kako bi se napravila rang lista i ne bi mogao direktor da ima diskreciono pravo i da po svom nahođenju prima kandidate koji pretenduju da se zaposle u državnom preduzeću. Sa ovim bi se u velikoj mjeri suzbila zloupotreba partijskog zapošljavanja. Činjenica je danas da u Crnoj Gori da bi se mladi čovjek zaposlio nije mu to odlučujuće kakvu je imao ocjenu tokom studiranja, koliko je proveo na birou rada, kakve su mu sposobnosti, nego da li ili nema knjižicu Demokratske partije socijalista. Taj predlog zakona suzbija tu zloupotrebu i zapošljavanje u partijske svrhe i ne bi bilo onog čuvenog "jedan zaposleni četiri glasa". Drugi dio zakona se odnosi na agencije za ustupanje zaposlenih. U svim uređenim zemljama svrha tih agencija je da pomognu onima koji nemaju posla, da im pomognu u pronalaženju zapošljavanja. A u šta su se pretvorile te agencije kod nas u Crnoj Gori? Praktično one su se pretvorile u agencije koje izigravaju Zakon o radu. Znamo da je prošle godine u decembru istekla ona zakonska odredba po kojima su svi oni koji su zaposleni po ugovoru na određeno vrijeme, bilo je potrebno da se ti ugovori transformišu na ugovore za stalno. Ugovore na neodređeno vrijeme ali šta su se dosjetili poslodavci i vlast u Crnoj Gori? Dosjetili su se da formiraju ti agencije i da preko tih agencija izigravaju Zakon o radu i da ih dalje zapošljavaju, radnike, na određeno vrijeme. To svrha agencija nije i zbog toga članom 2 ovoga zakona se uskraćuje zapošljavanje preko agencija, odnosno ograničava do 10% od ukupnog broja zaposlenih i na rok koji je kraći od šest mjeseci. Dobro se zna šta predstavlja radnik na određeno vrijeme, kako on može da se ucjenjuje, kako imamo mnogo slučajeva tih radnika koji su mobingovani od strane poslodavaca. Jednostavno ucjenjuju se od mjeseca do mjeseca, da li će im se produžiti taj ugovor o radu u koji se

gotovo zaključuje samo na mjesec dana. Uzimajući u obzir stanje na tržištu rada gdje je ponuda mnogo veća od tražnje, možemo konstatovati da položaj tih radnika je veoma težak, praktično je nezamisliv i zbog toga je potpuno opravdan ovaj predlog zakona o radu kojim ćemo suzbiti zloupotrebu zapošljavanja a u neku ruku sa ugovorima na određeno vrijeme ćemo poboljšati položaj tih radnika. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Vučiniću.

Čuli smo riječ predlagača.

Prelazimo u prvi krug diskusija, a zamolio bih kolegu Obradovića da u ime Kluba Demokratske partije socijalista, uzme riječ. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Simoviću, poštovani predlagači, odnosno poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Vezano za sam Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu koji je predložen od strane poslanika Demokratskog fronta, mogu da kažem da on nosi dosta novina koje nijesu ni u skladu sa direktivama Evropske unije, odnosno Suda za pravdu Evropske unije, kao ni sa dosadašnjom praksom.

Naime, jedna od najvažnijih osnovnih ljudskih prava jeste pravo na rad i zaposlenje, i svi imaju jednaka prava na rad. Niko im ne može uskratiti to osnovno pravo i da bi se neko zaposlio mora da ispunjava opšte i posebne uslove a ti uslovi su da je državljanin Crne Gore, da je punoljetno lice, da je zdravstveno sposoban, da nije osudjivan na krivično djelo za koje se godnjenje preuzima po službenoj dužnosti, osim toga posebni uslovi da ima propisanu školsku spremu, da ima određenu dužinu radnog iskustva, da ima odgovarajući položeni stručni ispit. Takodje, jedan od posebnih uslova negdje se traži poznavanje stranog jezika, poznavanje rada na računaru i tako dalje, a ovdje se uvode sasvim nove odredbe koje se odnose na određene novine i to kako slijedi. Poslodavac će u preduzeću, odnosno ustanovi čiji je većinski vlasnik država bodovati kandidate koji se javljaju za upražnjeno radno mjesto na sljedeći način:

Prosječna ocjena tokom studiranja 70 bodova od ukupno 100 bodova. Zatim imamo dužina studiranja 10 bodova od ukupno 70 bodova. Dužina provedena na evidenciji Zavoda za zapošljavanje 5 bodova od ukupno 100 bodova, dužina studiranja odnosno školovanja 15 bodova od ukupno 100 bodova. Kada govorimo 70, 15, 10 ili 5 bodova nejasno je je li to najviše 70 bodova, do 70 bodova i tako dalje, nije istaćeno koliko, nije istaćeno koliko vrijedi ocjena 6, 6 i po, 7, 9, 10 i tako dalje, to se mora precizirati, i to ovdje uopšte nije predviđeno iako je navedeno da će se to posebnim pravilnikom utvrditi. Ali, ako stoji konstatacija 70 bodova od 100 onda ste zakovali to pitanje i ne možete više odredjivati je li to do 70, 60, 50 a opet imate ocjene koje se razlikuju jer su neke manje, neke veće. Takođe, postavlja se pitanje kako rangirati one ocjene zavisno od toga sa kojeg su fakulteta. Znamo i težinu fakulteta da nijesu iste ocjene po tom pitanju tako da i tu je teško primjenjiv, odnosno uopšte neprimjenjiv ovaj zakon. Takodje stoji da će se objaviti rangiranje svih kandidata na internet, na oglasnoj tabli, upoznaće se svi kandidati i da je poslodavac dužan da zaključi ugovor o radu sa prvorangiranim kandidatom. Ukoliko to on ne odradi ili ne zaključi u tom slučaju će se smatrati da u roku od 15 dana ako ne zaključi da je zaključen ugovor o radu sa prvoplasiranim. Zamislite sada da se zaključuje ugovor o radu bez donošenja akta odnosno odluke i rješenje u prijem u radni odnos. Dakle, nećemo imati nikakav pisani trag, rukovodilac neće moći sam da izabere svoj tim radnika za kolje smatra da su najbolji, a samo 10 bodova će dobiti oni po ovome, po provjeri o radnoj sposobnosti.

Dakle, ako neko izuzetno se ocijeni da je bio dobar na provjeri radne sposobnosti dobija samo 10 bodova za razliku od nekoga ko može da ima 10 a da je tu bio veoma loš što znači da ne mora da prosječna ocjena tokom studiranja opšte da bude parametar pravi na osnovu kojeg ćete izabrati kandidata sa najvećom ocjenom da će biti garant, da će sutra on da bude najbolje radio. To starješina, iz komunikacije, intervjuja iz provjera znanja može da utvrdi i da vidi u tom dijelu. Takodje, kada govorimo vezano za agencije za zapošljavanje, privremeno zapošljavanje, na određeno vrijeme, ovdje se uvode takodje barijere da se može zapošljavati najduže do šest mjeseci u toku godine i više, a najduže do šest mjeseci najduže do 10% od ukupnog broja uposlenih, što je u suprotnosti sa Sudom pravde Evropske unije koja je donijela čvrste i jasne stavove i odluke, da ne može zabraniti privremeno zapošljavanje agencijama osim kada je u pitanju sigurnost tržišta rada i u pitanju kada se radi o bezbjednosti zdravlja ljudi koji su zaposleni. Samo u tim slučajevima ugrožavaju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Obradoviću.

Kolega Vučinić, ponovo, ali sada u ulozi uvodničara u ime svog Kluba. Izvolite, kolega Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

(Govor s mjesta, ne čuje se.)

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sljedeći učesnik u raspravi u ime Kluba samostalni poslanika je kolega Mladen Bojanić. Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zbog specifičnosti Kluba govoriću u svoje ime a vjerujem da moje mišljenje dijele i ostali članovi Kluba.

U Crnoj Gori je na snazi jedna praksa, metaforički bih rekao, da su niske strasti pogasile visoke peći i uništile srednju klasu i onda se ne treba čuditi zašto 70% mladih traži uhlebljenje, odnosno posao u državnoj administraciji, pored sve priče o preduzetništvu ali to je još jedna, da je nazovem, ako nije gruba riječ, prevarom vladajuće elite jer jednostavno sva ta priča liberalnog ili neoliberalnog kapitalizma je da nas ubijede da ste vi kao individualac krivi a oni su vam sistemski spriječili da možete da birate posao i da razvijete svoj biznis. Ali, dobro, to je neka šira priča.

Što se tiče zakona ja ću ga podržati, ne iz ambicije i iluzija da će on da spriječi partijsko zapošljavanje i nepotizam u državnim kompanijama, odnosno državnim i privrednim društvima i ustanovama. Molio bih ako postoji prostor predlagaču da promijeni termin "preduzeće" jer to je privredno društvo već terminološki odavno Zakonom o privrednim društvima imamo taj termin pa možda je prikladniji da ovdje stoji da se odnosi na preduzeća, odnosno privredna društva i ustanove gdje je država većinski vlasnik. U svakom slučaju, ne gajim iluziju da će ovaj zakon riješiti, spriječiti nepotizam i partijsko zapošljavanje, smo svi svjesni, ali će bar suziti prostor, bar će suziti prostor i bar će da kaćem napraviti da ako je veće partijsko zapošljavanje, a ono bar da taj ko je partijski kadar ispunjava neke osnovne stručne kvalifikacije za taj posao. Ovako je u milost ili nemilost partijskog direktora, a naravno tu onda veze nema niti se pita stručnost i kao rezultat toga imamo i propast ogromnog broja privrednih društava koje je država vodila sa svojim partijskim kadrovima, a o ustanovama da ne govorim.

Sticajem okolnosti ustanova ne može da propadne ali zatio kroz budžet te gubitke nadoknadujemo iz godine u godinu. Dakle, da ne uzimam puno vremena, podržaću ovaj zakon iz želje da bar suzimo prostor ovom zlu, da kažem koji je već 25 godina na snazi da apsolutno nikoga ne interesuje ni vaša struka, ni vaše znanje, bitno je da se lojalan partijski kadar ili eventualno neki bliski srodnik direktora privrednog društva, koje je većinsko vlasništvo države ili ustanove da biste dobili posao. Svi ostali kako kreatori ekonomske politike kažu neka traže na tržištu svoje mjesto, a ti koji se upućuju na tržište već decenijama sjede u državnim organima i primaju sredstva iz budžeta i glavni su korisnici naših sredstava. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Bojaniću.

Dakle, ipak smo napravili korekciju i zamolio bih uvaženu koleginicu Kalezić da uzme riječ u ime Kluba poslanika Demokratskog fronta. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče Simoviću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani Crne Gore,

Danas govorimo o predloženoj izmjeni i dopuni Zakona o radu koja je došla od strane Demokratskog fronta. Imamo razloga svi skupa, kao Skupština, da se pozabavimo pitanjem Zakona o radu sa dva aspekta. Ukazaću na prvi aspekt a to je da nama kao državi, kao zajednici, izmiče onaj osnovni kontekst odnosa prema radu koji je tekovina, duga tekovina, 150-godišnja tekovina socijalnih komponenti države, evropska, koja se polako razvijala u kontekstu ne da država bude poslodavac, nego da država zaista napravi zakonodavni okvir, kojim bi se pravo na rad, kao jedno od osnovnih ljudskih prava, obezbijedilo i unaprijedilo. Na žalost, današnji zakon koji imamo, ne samo ove izmjene i dopune, nego Zakon kao cjelina koji se primjenjuje, ima otklon prema tom osnovnom konceptu. Neću dalje o tome govoriti, ali mislim da Skupština Crne Gore suštinski treba da se pozabavi time. Mi vidimo da se građanima Crne Gore, zapravo određenom promjenom politike države, proklamovane, kao države socijalne pravde, otežava pravo na rad. Država ne može biti poslodavac niti je to intencija svima. Naprotiv, država treba da bude poslodavac za one poslove i za one oblasti koje su u funkciji otvaranja drugih poslova i rada. Sada ću prestati sa ovim lamentiranjem nad opštom situacijom koja ne važi samo u Crnoj Gori i ne samo za postsocijalsitičke države, ona u cijeloj Evropi počinje da biva pitanje koje treba ponovo rješavati, ali ukazaću na jednu oblast koju neki od nas poznaju bolje, neki nekoliko ograničenije, ali svi imamo uvide. Državni univerzitet Crne Gore već godinama je mjesto gdje se veoma krši Zakon o radu, gdje se već godinama opstruira i onaj zakonodavni okvir koji imamo, gdje je došlo do toga da promjenom Zakona u Univerzitetu se retroaktivno ljudima oduzimaju stečena prava i zasnovani stalni radni odnos, gdje su prevedeni od nekadašnjih asistenata u saradnike, gdje je tim prevođenjem, osim što je prekršen Zakon o radu, došlo do bitnog pogoršanja opštih okolnosti da bi oni došli na poziciju da budu birani u zvanje. Međutim, tu ide Univerzitet Crne Gore kao poslodavac, u ime države, na bezobzirnu eksploataciju mladih ljudi koji bi trebalo da ponesu taj državni univerzitet, da ga preuzimaju. Na koji način? Na način da se isključivo veliki broj njih zapošljava na određeno vrijeme gdje radi u uslovima koji su iz XII vijeka, iz fabrika XII vijeka. Ja ovo ne karikiram, ovo saopštavam kako jeste. I još je gore, veliki broj ljudi koji su stekli uslov za izbor u zvanje po Zakonu o Univerzitetu, ne biva biran da bi mogao da bude eksploatisan.

Dakle, ako se to događa u okviru institucije kao što je Državni univerzitet Crne Gore, onda možemo samo da pretpostavimo kako će se reflektovati na druge institucije gdje, po prirodi stvari je niži stepen obrazovanosti, niži stepen osviještenosti radnika. Ja molim pažnju i ove skupštine i zainteresovane javnosti da preduzmemo nešto da se zaista istraži ovo stanje na Univerzitetu Crne Gore koje sve više kulminira pravnim nasiljem. Konačno je stiglo i dotle da redovni profesori Univerziteta dobijaju otkaze. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Zamolio bih kolegu Tuponju da uzme sada riječ, neka se pripremi kolega Kalač. Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Predlog zakona o dopuni Zakona o radu. U zemlji kakva je Crna Gora gdje je država najveći poslodavac i gdje u našem normativnom zakonodavnom okviru imamo mnoge stvari uređene postoji veliki raskorak sa onim što imamo u stvarnosti, a stvarnost je u potpunoj suprotnosti od onoga što imamo na papiru. U stvarnosti imamo partijsko zapošljavanje, u stvarnosti imamo da je mehanizam održavanja vlasti zapošljavanje u državnoj administraciji, zapošljavanje u javnim ustanovama, u preduzećima u kojima je država većinski vlasnik.

Predlog ovog zakona koji su podnijele kolege iz Demokratskog fronta je neophodnost da se pokuša barem uvesti red u toj oblasti, jer nemam velika očekivanja da ćemo u tome uspjeti upravo zbog toga što ti isti koji zloupotrebljavaju svoje pozicije i pribjegavaju tom partijskom zapošljavanju među svojim kolegama imaju one koji bi trebali da ih kontrolišu, a zapravo ti koji bi trebali da ih kontrolišu oni i vrše pritisak na njih da uoči izbora ili uopšte između izbora zapošljavanje u državnim ustanovama bude po partijskoj liniji. To je snažan mehanizam koji ova vladajuća struktura, već evo blizu 30 godina trenira i praktikira i usavršila ga je do te mjere da se jako jako teško boriti protiv njega.

U ovom predlogu zakona imamo, on se odnosi na ustanove koje su u većinskom državnom vlasništvu. Na žalost, sama ta odrednica govori da privatno vlasništvo i društveno vlasništvo nemaju iste kriterijume pri zapošljavanju. Privatni vlasnik je prinuđen, što je sasvim prirodno i normalno, da bira kadrove koje zapošljava po stručnosti i po kvalitetu, ovi u državnoj administraciji nemaju tu obavezu, već upravo rade na očuvanju sopstvene vlasti i koriste taj mehanizam da bi sačuvali vlast. A onda, poslije toga pričamo o tome kako država nema administrativnih kapaciteta, a kako će ih imati kad se na taj način zapošljavaju ljudi u državnoj administraciji.

To se opet vraća na onu ključnu riječ - vladavina prava. U ovoj zemlji nije, ne postoji vladavina prava na tom nivou da bi suzbili ovakav način održavanja vlasti. Mladi ljudi žele da odu iz ove zemlje, na žalost to je tako ili ako žele da ostanu, žele da rade u državnim ustanovama. Zašto? Za to što imate tamo taj partijski ljuč koji vas održava, bez obzira na rezultate koje postiže ta državna ustanova.

Što se tiče samog zakona, mi ćemo imati amandmansko djelovanje jer po mom sudu isključivo rezultat provjere, stručnosti i sposobnosti mora biti najpreči interes onoga koji daje taj posao, poslodavac. Znači, bilo da je on u državnoj administraciji, bilo da je u nekoj firmi koja je u državnom vlasništvu ili privatnom vlasništvu, pa mora biti isti kriterijum isti interes toga poslodavca da taj neko ko će da radi u toj firmi bude na

najvećem stručnom nivou i koji će mu doprinijeti da njegova firma bude što bolja. To je kriterijum koji mora da poklopi sve ostale kriterijume, ali je, da bi se taj kriterijum uspostavio potrebno uspostaviti prije toga nezavisnost tog instrumenta, neko ko je neko nezavisno tijelo koje će moći na jedan objektivna način da procjenjuje stručnost i sposobnost kadra koji će raditi u državnoj ustanovi i mora se uvesti i na djelu odgovornost rukovodioca firmi u državnom vlasništvu, jer oni, sad za sad, nemaju apsolutno nikakvu odgovornost za svoj rad ili nerad. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Zahvaljujem se kolegi Tuponji.

I posljednji učesnik u prvom krugu diskusija kolega Kalač. Izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala vam, predsjedavajući.

Uvažena Skupštino, uvaženi građani Crne Gore,

Ovaj predloženi zakon čine samo tri člana. Međutim, ta tri člana daju dovoljno prostora da mi o ovom zakonu možemo danas poprilično raspravljati da li je dobar ili ne, rano je suditi o tome. Imamo prilike da svako od nas iznese svoje mišljenje u odnosu na ovaj zakon.

Što se tiče prava radnika, nesporno je da se prava radnika moraju poštovati. Predloženi zakon ne suzbija nezakonito zapošljavanje, a to je mišljenje na osnovu predloženog načina bodovanja. Prosječna ocjena tokom studiranja 70 bodova od ukupno 100. Znamo da danas postoji veliki broj fakulteta koji možda i ne zaslužuju da se tako zovu, a zbog postojanja takvih fakulteta imamo fabrikovanje kadrova iste struke i onda se na uštrb, odnosno korist kvantiteta idemo na uštrb kvaliteta, tako da izuzev onih pojedinaca koji se stvarno zalažu da postignu dobre rezultate na tim fakultetima svojim znanjem, imamo veliki broj onih koji donesu visoke ocjene sa takvih fakulteta, a zasigurno te ocjene ne zaslužuju.

Drugi kriterijum, dužina studiranja, odnosno školovanja 15 bodova od ukupno 100. Svjedoci smo da imamo i takvih kadrova koji su dvostruko ili više promašili broj godina studiranja od onog koji je planiran, i ovdje ostaje nejasno da li tako dugo studiranje ne ide njima u prilog ili ne. Ali, to po automatizmu ne znači da onaj koji je završio u najkraćem roku ima i najbolje znanje.

Smatram da su rezultati provjere stručnosti sposobnosti u stvari ključni kriterijum i da oni trebaju biti na prvom mjestu. Ovdje je to 10 bodova od ukupno 100, bez obzira na dužinu studiranja, bez obzira na ocjene koje su ti kandidati donijeli sa tih fakulteta, trebaju se izvršiti provjere radnih sposobnosti tih ljudi, a tek onda ići u ostale provjere.

Vrijeme provedeno na evidenciji Zavoda zapošljavanja pet od ukupno 100 bodova, na žalost, imamo primjera da su ljudi po 10 ili 15 godina na evidenciji Zavoda zapošljavanja, i zasigurno takav dug period proveden na birou njima ne ide u prilog osim onih koji su se samostalno zalagali da se i dalje edukuju i završavaju, ostali su se stagnirali, tako da sigurno dugo vrijeme provedeno na birou za zapošljavanje nije dobra preporuka za zapošljavanje. Da bi se ova oblast uredila, neophodno je napraviti izmjene i u drugim segmentima. Prvenstveno promijeniti upisnu politiku, a onda će to biti ključ za rješavanje ovih problema i upisnu politiku treba uskladiti sa potrebama na tržištu rada. To je u najkraćem vezano za ovaj zakon tako da ovakav način bodovanja smatram da nije najbolji. I ono što je pogrešno shvatanje danas je da država treba da bude poslodavac. Često sam u kontaktu sa tim mladim ljudima koji su završili fakultete, a nemaju posla, većina njih na neki način osjeća sigurnost da treba biti u državnoj upravi.

Međutim, oni koji žele da uspiju u svom poslu i da zarade novac zasigurno se ne trebaju držati takvog stava i takvog mišljenja, već tu svoju zaradu potražiti u privredi, a naravno država treba da im omogući da oni mogu nesmetano poslovati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Kalaču.

Nijesam primijetio i evidentirao pitanja za predlagača, ali ako predstavnik predlagača, kolega Vučinić želi da uzme riječ, možda u ulozi komentara na diskusije uvodničara.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Evo da zahvalim svima koji su uzeli učešće u raspravi povodom ovog zakona. Očito je kako se diskutuje i kakve su diskusije onih poslanika koji participiraju u vlasti i onih koji su u opoziciji.

Iako sa ovim zakonom se tačno utvrđuju kriterijumi kako bi se kandidati zapošljavali u preduzećima gdje država ima većinsko vlasništvo i sa takvim kriterijumima bi se spriječio nepotizam i partijsko zapošljavanje. Izgleda to onima koji ovdje predstavljaju parlamentarnu većinu ne odgovara, a znamo u aferi „snimak“ šta je bilo i kako je bilo, kako su se zapošljavali i kako je na osnovu tog zapošljavanja dolazilo se do glasova da bi se prekrojila izborna volja građana na izborima.

Mislim da je ovaj član potpuno jasan. Znači, nakon ovog rangiranja donosi se pravilnik kojim će se detaljnije razraditi način bodovanja iz stava 1 ovog člana, a zatim rang lista se objavljuje na oglasnoj tabli ili na internet stranici tako da svi kandidati koji su konkurisali znaju kako i na koji način su bodovani i ko je od svih tih kandidata zadovoljio sve te kriterijume i ko je prvorangirani.

Znači, direktoru preduzeća se oduzima to njegovo pravo da zloupotrebljava položaj direktora, da se po nekim rodbinskim ili partijskim vezama zapošljava i zaposliće se onaj ko ostvari najbolje rezultate po tim kriterijumima koji su utvrđeni ovim zakonom.

Što se tiče ovoga člana 2 koji se odnosi na agencije za zapošljavanje, ponovo kažem kod nas te agencije nemaju onu svrhu kao što imaju u uređenim zemljama. Agencije su u uređenim zemljama koje važe zakoni formirane da bi se pomoglo onim licima koji traže posao da u slučaju kad nemaju posao da bi im se pomoglo da premoste taj period do novog zaposlenja. A šta je kod nas? Kod nas hipotetički može preduzeće koje, recimo, ima 300 zaposlenih na određeno vrijeme da ono samo formir agenciju za ustupanje zaposlenih i da sve to 300 radnika na određeno vrijeme prebaci na tu agenciju, a kasnije ponovo da ih vrati u to svoje preduzeće.

Znači, mi smo majstori kada treba nešto iskarikirati i kad nešto treba zloupotrebiti. Mislim da u Crnoj Gori agencije su zloupotrijebljene i još što je gore, te agencije na račun bespomoćnosti tih radnika koji traže posao, zarađuju na njihovoj mucu i uzimaju procenat od njihovog rada odnosno od njihove zarade. Stvar je ovdje jasna, sa ovim zakonom se sprečava pojava nepotizma, sprečava pojava partijskog zapošljavanja. Vidim ovdje po diskusijama kome to ne odgovara. Mislim da ovaj zakon ide u prilog radnicima koji traže posao, koji su zapošljeni na određeno vrijeme i koji su izvrnuti klasničnom izrabljivanju od strane poslodavaca. Mislim da je najjeftinija radna snaga ovdje u Crnoj Gori u regionu, a takođe da je i najjeftinije zdravlje i život koji oni prodaju u tim preduzećima, fabrikama, trgovinskim radnjama, zanatskim radionicama za neke mizerne novce, jer su te radničke plate u prosjeku od 200 do 300 eura. Ako ko hoće da pomogne tim radnicima koji su danas najugroženiji u Crnoj Gori, onda će svakako

podržati ovaj zakon, a ko je protiv njih, ko hoće da i dalje omogući tu eksploataciju naše mlade snage, oni će biti protiv ovog zakona. Zahvaljuje.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sljedeći učesnik u raspravi je kolega Medojević. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Kolega Janko Vučnić je objasnio suštinu ovoga zakona, ali ja bih želio da se obratim građanima Crne Gore da shvate da su trendovi u kojima se mi nalazimo od 2006. godine, jako loši, izrazito negativni kad je u pitanju struktura radne snage i već danas možemo da konstatujemo da je sama struktura radne snage takva da je ekonomska politika premijera Đukanovića i njegovog ekonomskog savjetnika, posebno partnera Veselina Vukotića, dovela do ozbiljnih poremećaja na tržištu rada.

Dakle, mi smo kada smo proglasili nezavisnost imali u prerađivačkoj industriji 25 hiljada ljudi. Danas imamo 11 hiljada ljudi, kolege. E ovo je vaša ekonomska politika dovela. Znači, 2006. godine, kad je bila nezavisna Crna Gora, a ne velika Albanija, kolega Škrelja, ne velika Albanija i Ulcinj je crnogorski grad, samo da znate i biće crnogorski grad. O pravima možemo da razgovaramo a oko granica ćemo morati da se pobijemo, nadam se da nećemo. Znači 30 hiljada ljudi je bilo u prerađivačkoj industriji, sad je 11 hiljada. Međutim, u trgovini je bilo 23 hiljade, sada je 36 hiljada. Prosječna zarada u trgovini je 200 eura. Ne možete imati zaštićenog radnika ako ne radi u industriji, samo industrijski radnik je zaštićeni radnik. Tamo gdje imate industrijske radnike i imate industriju imate sindikat. Pogledajte šta imate u Crnoj Gori. Sindikalni funkcioneri su postali sindikalna mafija. Desetine miliona eura se okreću u nekim stanovima, a postaju se eksplozivni pod auta i prva je i jedina zemlja u tranziciji, vjerujte, izučavao sam 20 godina, gdje je predsjednik sindikata policajac.

Znači, vi ste sve pretvorili, izvrnuli ste ruglu čitavu ekonomsku tranziciju i sada imate radnu snagu koja, uglavnom, je fizička i jeftina radna snaga. Vi kasirku lako možete da zamijenite, radnika u trgovini lako možete da zamijenite. Ali, mi gospodo imamo 11 hiljada zaposlenih u prerađivačkoj industriji. Znači, ova država je ekonomski neodrživa. Pogledajte strukturu radno aktivnog stanovništva. Građani Crne Gore moraju da znaju da će Demokratski front, kad dođe na vlast, baviti se zaposlenošću a ne nezaposlenošću. Više nije bitna stopa nezaposlenosti, bitna je stopa zaposlenosti. Koliko aktivnog radnog stanovništva radi u Crnoj Gori. Pogledajte kod nas. Znači stopa aktivnosti 49,9%, stopa zaposlenosti 34,8% stanovništva samo radi, a stopa nezaposlenosti po definiciji Međunarodne organizacije rada je 30,3%. Prema tome, poštovani građani, ukoliko se nastavi ovakva ekonomska politika svi ćete biti najamna radna snaga, bez ikakvih prava za to što na tržištu uvijek ima ponude za kasirke, za radnike u trgovini, za sjekuritije, za jeftina radna mjesta i radnu snagu koja teško može da se izbori za svoja prava, posebno u zemlji u kojoj sindikat već poprima obilježje sindikata iz Sjedinjenih Američkih Država 30-tih godina. Znači, ozbiljno organizovanih kriminalnih mafija, tuče, napadi, oružje, dizanje bombi. Ko od njih brine brigu o radnicima, oni brinu brigu o svojim milionima koje su nakrali od sindikata.

Prema tome, poštovani građani Crne Gore, za to Demokratski front poziva na proteste. Ovakva ekonomska politika koja je već u Crnoj Gori napravila, ne političke razlike, ne nacionalne razlike, gro mladih političara, kolega kažu proglašićemo veto na podjele. Ne mogu proglasiti veto na podjele između siromašnih i bogatih. To su mladi neiskusni političari koji tek počinju, kojima je neko napunio glavu. Demokratski front

insistira na podjelama. Neko je ovdje uništio srednju klasu, neko je ovdje napravio masovnu sirotinju i neko je sklonio milijarde na računima van zemlje. Prema tome, te milijarde koje su na račune van zemlje moraju se vratiti u ekonomski finansijski sistem Crne Gore, a to neće vratiti niko mirnim putem. Dakle, to se mora uraditi protestima i demonstracijama i za to Demokratski front poziva građane da nam se pridruže. Svako ko želi da se pridruži protestima, svako ko je za promjene u Crnoj Gori on je za Demokratski front. Svako ko je protiv protesta, ko je protiv promjena, on je za status quo i kandiduje se da bude koalicioni partner Demokratske partije socijalista. I to je pošteno da se zna, postoje dvije grupacije - jedna koju predvodi Demokratski front koja će izaći na ulice da zaštiti dostojanstvo i dignitet ovoga naroda i države da pošalje poruku da država Crna Gora nije ničija privatna prćija, da je to država građana, da će izbori da budu slobodno izražena volja građana da se neće krasti. Po vašim evidencijama koje smo dobili iz štava Demokratske partije socijalista 2012. osam hiljada i 200, daću vam ako želite tačan broj, stranaca je glasalo. Najviše u Nikšiću i najviše iz Srbije hiljadu i 800 i nešto. To su nelegalni i nezakoniti glasovi.

Predsjedniče ako mogu da završim, malo sam bio prekidam.

Osam hiljada stranaca je glasalo za Demokratsku partiju socijalista 2012. godine, po vašim evidencijama iz vašeg izbornog štaba koji su došli do mene. Kako, vi vidite, vidite ko od vas dostavlja meni podatke. Daću vam tabelu pa uporedite. To su tri mandata i vi onda govorite o slobodno izraženoj volji građana i opozicija ima problem sa podrškom. Ne, poštovani građani, opozicija nema, prava opozicija Demokratski front nema problema sa podrškom. Ima problema sa izbornom krađom i za to su protesti mehanizam i metod demokratske borbe da se izborimo za fer i demokratske izbore na koje će se svi građani Crne Gore izjasniti koju politiku podržavaju.

Politika ekonomska DPS i ove Vlade dovela je narod pred prosjački štap, državu pred bankrot a i dužničko ropstvo. Politika Demokratskog fronta će obnoviti ovu zemlju. Mi imamo znanje i hrabrosti i imamo dovoljno patriotizma da ispravimo ovaj pogrešni kurs u koji 20 godina vodina vodite ovu zemlju.

Izvinjavam se na prekoračenju i hvala, gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Dozvolite, kolega Škrelja.

Kolega Medojeviću, nije bio poent samo u prekoračenju, moja je obaveza bila da vas upozorim, pa makar to bilo i post festum, da ste, osim prekoračenja i temu koju smo imali kroz Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o radu, prosto široko postavili i govorili ste mnogo šire nego što je tema ovoga predloga zakona, od unutar opozicionog dijaloga kroz raspravu o ovome predlogu zakona, do granica i mnogo šire.

Toliko. Evo ubuduće molba da vodimo računa o dnevnom redu i o temi.

Imate.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem se, potpredsjedniče.

Mi se ovdje nalazimo u Parlamentu, tema je Zakona o radu. Ja sam govorio o strukturi tržišta rada, govorio sam o problemima koji su strukturne prirode i koje može riješiti samo jedna ozbiljn korijenita promjena.

Kolega je legitimno dobacio vezano za crnogorsku državnost i nezavisnost i ja sam imao potrebu kao čovjek koji se od 90-te godine, kada ste se i vi i vaše kolege zalagali za veliku Srbiju, a ja za nezavisnu Crnu Goru, reagujem ljudski i politički. Ne znam šta je tu problem, ne znam šta je tu problem. Evo, ja sam pomenuo, recimo

gospodina Slavka Perovića, da kažem da sve što je rekao i o narodu, i o međunarodnoj zajednici, i o DPS-u, i o SDP-u, i o Evropskoj uniji, sve bi mu sad potpisao i sve bi mu dao za pravo. Šta je tu sad strašno, ne vidim potrebu za proceduralno ragovanje.

Da nije kolega Ljubo Škrelja reagovao oko nezavisnosti, ne bi ni ja reagovao. To je normalni parlamentarni dijalog. Meni ne smeta ali imam potrebu da reagujem. I takođe, kolega može da se javi za komentar da meni reaguje. Dakle, nema nikakvih problema, tema je mislim bila fokusirana ali sam bio, da kažem motivisan, ne isprovociran, pa sam rekao svoj stav oko pitanja granice i oko pitanja prava Albanaca u Crnoj Gori, to nije ništa strašno.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ukazali ste i meni da dam svoj doprinos ovom parlamentarnom dijalogu jer nijesam reagovao a imao sam i ja namjeru, da nijesam predsjedavao svakako bih reagovao na vašu konstataciju kada ste u prvom licu množine govorili o nezavisnosti, o obnovi nezavisnosti Crne Gore, i to govori čovjek koji je u mjesecima kada se presudno vodila bitka za obnovu nezavisne Crne Gore, odlazio na neke druge adrese van Crne Gore i molio da se ne obnovi nezavisnost Crne Gore.

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Dok ste vi, kolege iz Demokratske partije socijalista, govorili o velikoj Srbiji, o potrebi razračunavanja sa Hrvatskom, mrzili šah zbog šahovnice, dok ste pozivali ljude da idu na Dubrovnik, ja sam kao student pozivao moje kolege studente i pravio peticiju u ovom domu, kao student, borio se da se studenti vrate sa tog fronta. I tada proglašavan od vas i vama sličnih kao dezertter, neprijatelj i izidajnik i rizikovao sam život i tada kada sam govorio istinu i sada kad sam govorio istinu.

Nezavisnost, gospodine Simoviću, nije obnovljena. Crna Gora je nezavisna od Srbije, ali nije nezavisna od mafije. Tek kad postane nezavisna od mafije, kad Demokratski front dođe na vlast biće u punom i pravom smislu nezavisna država.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Da budem i ja do kraja jasan kad ste vi otišli u toliko detalja, gospodine Medojeviću, mislio sam na vaš odlazak kao sastavni dio četvorke u Vašington, u martu mjesecu 2006. godine, kada ste obijali po raznoraznim adresama predstavljajući da vas primaju tamo relevantne adrese u Stejt dipartmentu, a znamo nivo na koji ste primjeni i kako je organizovana posjeta i šta su vaše poruke bile tamo. To su moje asocijacije bile kada sam govorio da vi najmanje imate pravo da pričate u prvom licu množine kada je na dnevnom redu obnova nezavisnosti Crne Gore. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Još jednom sam pomenuo, ostali smo nepravedni prema Slavku Perovuću, ja lično neki put sam upotrijebio neku riječ koja možda nije bila adekvatna tom trenutku, ali živi smo ljudi.

Dakle, želim sada da vam kažem da sve što je Slavko Perović rekao, to vam sada ponavljam, o nezavisnosti, o DPS-u, o SDP-u, o Evropskoj uniji, o međunarodnoj zajednici, o građanima koji su prodali svoje dostojanstvo i prihvatili da za 50 eura prodaju svoj politički stav i svoju dušu, ja sada potvrđujem.

Samo želim da vam kažem sljedeće - dakle u Sjedinjenim Američkim Državama, ja sam išao da zastupam ideju Pokreta za promjene, da Crna Gora nikad neće biti

nezavisna dok se ne ispune potreban i dovoljani uslovi. Jedan je da obnovi nezavisnost formalno i da postane članica Ujedinjenih nacija, drugo je da se smijeni Demokratska partija s vlasti.

Sad da vam kažem, juče je uhapšen Keljmendi, jedan od članova porodice Keljmendi zbog napada terorističkih na sjever Kosova, na Kosovsku Mitrovicu. Sramota me kao Crnogorca i kao borca za nezavisnost da je Naser Keljmendi ugradio svoje prljave pare u crnogorsku državnost. Uradićemo sve kao Demokratski front da vratimo dostojanstvo svojoj državi da ona bude zajednička kuća i Crnogoraca, i Srba, i Bošnjaka, i Albanaca, i Hrvata, da bude demokratska, da u njoj važe pravila, važe zakoni i važi sila zakona, a ne zakon sile. Tako što sam ja pričao u Americi 2006. godine i to što sam ja pričao u Americi 2003, 2004, 2005. i što pričam sad, uvijek je isto, borba za dostojanstvenu, demokratsku, slobodnu, nezavisnu, prosperitetnu državu Crnu Goru. A to nije država Crna Gora u kojoj vlada Demokratska partija socijalista.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Prijavili ste se za komentar.

LUID ŠKRELJA:

Gospodine potpredsjedniče,

Gospodin Medojević je u pravu kada je rekao da sam dobacivao. Jesam dobacivao, dobacivao sam na njegovu konstataciju koju je ovdje izrekao kada smo proglasili nezavisnost. Ja sam mu rekao da on nije proglasio nezavisnost, on je činio svašta i sve što je mogao u njegovoj političkoj moći da do nezavisnosti Crne Gore ne dođe. Zbog toga sam se osjećao da mu to kažem a i to je njegovo pravo tako da se ponaša. On tako tretira svoju državu, što je i još jedan dokaz.

Ali nešto što mi se ne sviđa kod gospodina Medojevića jeste nervoza, prevelika nervoza je znak silazna putanja kao političke ličnosti. Znači, umjesto da svaki dan budete mirniji, staloženiji, znači uvidevši greške koje ste učinili u prethodnom periodu, sada ste gubiti kontrolu nad političkim pričama i ovdje i pričate sa nervozom, i višeš i galamiš kako Ulcinj ne smije, biće u Crnoj Gori. Gospodine Medojeviću, Ulcinj, ja ne znam đe ga vi vidite? Znaš što će da bude najveći problem s Ulcinjom? Ukoliko ga vi i takvi kao vi krenete da ga branite, tad ne znam što će biti sa Ulcinjom. Inače, nemojte da brinete za Ulcinj jer više ću ja braniti i Ulcinj i Crnu Goru od vas. To ste dokazali, imali ste prilike to da dokažete i znam kako ste se ponašali. Velika Albanija i ti projekti su u glavama i promašenih političkih ličnosti. To treba da znate dobro i onaj ko to prolongira i oni koji supropagirali neđe drugo i ovi koji pokušavaju na taj način da podmetnu Albancima projekat velike Albanije koji ne postoji niti u Crnoj Gori, ni na Kosovu, a ne postoji ni u Albaniji.

Samo da vam kažem, čovjek koji je zagovarao projekat etničke velike Albanije na zadnjim parlamentarnim izborima nije prešao cenzus i nije ušao u albanski parlament. Ne znam zašto ga vi sad afirmišete ovdje. Ili imate neke druge namjere i to su namjere ne što volite Albaniju, ne zbog toga što želite velika Albanija, nego da ne bude Crne Gore, to je vama cilj. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Medojeviću, izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ja sam bio vrlo precizan. Vjerujte da vi niste pomenuli to pitanje ja to ne bih ni pomenuo. Vi ste dobacili meni, Nebojši Medojeviću, etničkom Crnogorcu koji ima samo jednu svoju državu, to je Crna Gora, ima samo jednu zastavu, to je ova koju sam nosio 90-te godine kad je bila zabranjena. Kad su ovdje mnogi mahali zastavama zbog kojih se sada stide i koje progone iz Crne Gore. Dakle, ja sam taj koji je 90-te godine zagovarao građansku državu Crnu Goru i branio manjine od veliko nacionalne politike koja je tada bila dominantna u Crnoj Gori, gdje su bili ugroženi i Bošnjaci, i Albanci, i Crnogorci, i mi Crnogorci, tako da vas podsjetim, ja sam bio tad, zajedno sa kolegama iz Pokreta za promjene i to mi služi na čast, meni lično. Politički se to nije vrednovalo zbog toga što nismo imali slobodne izbore, što nije bilo slobode, građani su zaboravljali takve turbulencije i preokrete koje ste vi radili.

Dakle, ja sam sasvim ubijeden i siguran i znam to iz više izvora da projekat velike Albanije je živ politički projekat. Ja ga uopšte ne osuđujem, vjerujte. Ja samo konstatujem, kao političar, da je to projekat koji ima potpunu podršku albanske političke elite, albanske inteligencije, albanske dijasporu, on je živ politički projekat i nema nikoga koga sam ja sreo od ozbiljnih albanskih političara da će reći da to ne postoji. Prema tome, što se mene tiče, znaju svi kolege, apsolutno uvijek spreman i sutra kad budemo vlast da razgovaramo o jednom novom dogovoru u Crnoj Gori, o pravima Albanaca u Crnoj Gori, autonomiji, o kulturnim pravima. To sam rekao i Bošnjacima u Rožajama, takođe. Prvi preduslov je da se braća pomire Srbi i Crnogorci, jer Crna Gora je u svom biću pravoslavna hrišćanska država. Ali, to ne znači da je zatvorena za sve ostale.

Kad Demokratski front dođe na vlast, doći će brzo uz pomoć građana, otvorićemo diskusiju. Niko nije zadovoljan pravima, gospodine Škrelja u Crnoj Gori, vjerujte, Albanci nisu zadovoljni, Bošnjaci nisu zadovoljni, Srbi nisu zadovoljni, ja kao Crnogorac nisam zadovoljan. Znači, moj crnogorski identitet je ugrožen za to što se pretvara u jedan drugi identitet koji nikad nije postojao u Crnoj Gori.

Prema tome, gospodine Škrelja, dolazi do velikih odluka, izvinjavam se gospodine potpredsjedniče, dolazi vrijeme velikih odluka. Stvari nisu riješene u Crnoj Gori, one su stavljene pod tepih. Ja predstavljam političara koji ima viziju da sjednemo da se dogovorimo. Znam odlično, imam dosta prijatelja i političkih i ličnih među albanskim političarima. Vjerujte da ovo što vam ja kažem je ovako. Kada će se to desiti i kako će se to desiti i moja poruka je njima ista. Što bi rekli pljevaljski Muslimani - bujrum da se dogovorimo o pravima. Ali uvijek u istoriji o granici nema dogovora, gospodine Škrelja. Granica se brani fizički silom ili osvaja silom, a o pravima možemo da razgovaramo na najvišim međunarodnim standardima ali granicu ko takne može samo silom da je promijeni.

PREDSJEDAVALAČI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ne. Javio se kolega Nimanbegu, ja vas molim da uvažite.

Proceduralno možete.

LUIĐ ŠKRELJA:

Moja proceduralna reakcija se odnosi na tome da gospodin Medojević priča o Albancima, o pravima Albanaca u Crnoj Gori. A kad je ova vlast priznala državu Kosovo, đe čine većina Albanci, oni su htjeli da zapale Skupštinu i Crnu Goru. Da se razumijemo jednom. Znači, ne pije vodu ta priča.

Gospodin Medojević je prvi stao ispred Skupštine da zapali Skupštinu zbog toga što je aktuelna Vlada države Crne Gore priznala realnost na Balkanu, državu Kosovo, nezavisnu državu Kosovo. I sad, kome mi treba sad da pričamo priču kako će

da brani Albance. Ne, gospodine Medojeviću. Izgubili ste povjerenje među Albancima. Hvala. Izvinjavam se.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ragovali ste proceduralno i trebali ste se mene obraćati, što ste učinili u većem dijelu proceduralne reakcije, ali ste u zadnjem dijelu dali mi osnov da dam riječ i kolegi Medojeviću.

Jedan minut za vas, molim vas da to bude minut.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Vjerujte da se ovdje radi o vrlo važnim stvarima. Dakle, mi želimo da crnogorska nacija ili crnogorski narod prestane da asimiluje Bošnjake. Mi želimo to. Zašto bi neki Enes ili Samir bio Crnogorac? Nije prirodno, Crnogorac je pravoslavni hrišćanin. Nek bude Bošnjak, Albanac neka bude Albanac, Hrvat neka bude Hrvat, mi želimo da se napravi jedan pošten dogovor. Niko nije zadovoljan. Ne možete silom džakom brašna, 50 eura i udbom zaustavljati nacionalne pretenzije, nacionalne težnje svih naroda, ljudi. Mi smo dakle ozbiljni i odgovorni ljudi.

Prema tome, velika Albanija postoji kao projekat, ona ima u svom sastavu i dio teritorije Crne Gore, to je realnost. Mi kao realni političari, nema nikakve nervoze kolega Škrelja, ja ovo pričam mnogo godina. Raspitao sam se kod kolege Bardhija, objasnio mi je, ni jedan dokument nije potpisan između države Crne Gore i Albanaca o priznanju teritorijalnog integriteta, nikad to nije napravljeno otvoreno albansko pitanje. Ja mislim da je otvoreno, treba da razgovarimo, vjerujte čak i o autonomiji, čak i o decentralizaciji, o prenošenju nekih nadležnosti na nivo lokalnih samouprava u obrazovanju, u policiji, zna kolega Nimanbegu, razgovarali smo o tome, vjerujte postupam kao evropski političar ali kao crnogorski patriota. I samo kažem jednu stvar, mi smo se dogovorili u Demokratskom frontu sa braćom Srbima, poštujemo međusobne odnose, međusobna prava, nudimo isto to svima drugima u Crnoj Gori ali nema sile, nema krađe, nema otimačine glasova, nema prevara na izborima, gospodine Škrelja, ne može biti nezavisna Crna Gora ako vi kradete na izborima. Čak ako birate lokalni opštinski odbor vi ne možete da se dogovorite da prebrojite glasove, a ne kad govorimo o republičkim izborima.

Znači, nema nervoze, nema nikakve prijetnje ni prema kome, vrlo spreman, vrlo raspoložen da razgovaram o novom društvenom dogovoru u Crnoj Gori, o novom dogovoru sa Albancima i sa Bošnjacima u Crnoj Gori, ali prethodno dogovor sa Srbima, i to je Demokratski front i promjena vlasti i onda kreće novi dogovor o Crnoj Gori.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Medojeviću, ja vas molim da budete racionalniji u potrošnji vašega vremena, dosta sekundi ste potrošili na konstataciji o dogovoru unutar Fronta. To su ti neki elementi i račun na koji bi mogli da budete racionalniji.

Kolega Nimanbegu, ima riječ.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Ja reagujem, komentar na jednu diskusiju kolege Medojevića koja sigurno ne može ostati bez komentara. Sigurno da je Crnoj Gori potrebno dosta političkih dogovora i sigurno da demokratija nije proce koji se završava, ona se razvija. Ali, ja reagujem iz razloga što primjećujem i to ću javnosti da uputim tu poruku, jedno poigravanje riječima gospodina Medojevića koji želi da koristi i brani Albance, ali nekako im crta metu,

nekako im crta metu. Pominje se velika Albanija. Pa da, jer Albanci ako bilo što traže oni to sanjaju i nešto rade protivu ovakve države i te države.

Pominje se Kelmendi koji je Albanac. Gospodine Medojeviću, ne želeći da branim stav ili ono što DPS treba da priča, nek pričaju oni. Ali ako neki moj glasač glasa za mene, a eventualno je nešto radio kriminalno, to nisam ja, to nisam ja. Ali, vašom igrom riječima želite kriminalizovati cijeli jedan projekat, želite kriminalizovat. I s toga bih vas zamolio da ne branite, jer koliko ja primjećujem iz medija, vi ste najveći zagovornik velike Albanije u Crnoj Gori. Ne znam bilo ko da priča osim vas, čak i tvitujete često to. Navedite mi jednog političara albanskog da je govorio o tome, navedite mi izjavu premijera, predsjednika. Ima relevantnih političara koji bi o tome trebali pričati. Navedite mi šta Evropska unija smatra o tome.

A što se tiče kod vas kao Crnogorca je sigurno potrebna veća demokratizacija ili poštovanje prava manjina. I ono kad vi o tome govorite možemo sjesti i govoriti, ali mi iskomentarišite nešto. Zašto je Crnoj Gori potrebno bilo 55% glasova da bi izglasli nezavisnost, a ne 50,01. Za to što se i građani manjina nisu smatrali ravnopravnim i to je ključ.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Medojević, samo trenutak, kolega Jelić se javio proceduralno, proceduralno se javio.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine potpredsjedniče, ja se obraćam vama u skladu sa članom 98 Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore u kojem se kaže: "Poslanik ili drugi učesnik u pretresu može govoriti samo o predlogu koji je na dnevnom redu i u vremenu propisanom za izlaganje. Ako se govornik ne udalji od dnevnog reda i ne pridržava se vremena propisanog za izlaganje, predsjednik, tj. vi kao potpredsjednik ćete ga na to upozoriti". Dalje se kaže: "Ako se govornik ni poslije upozorenja ne drži dnevnog reda ili vremena za izlaganje, predsjednik Skupštine će mu isključiti mikrofon, oduzeti riječ i pozvati sljedećeg prijavljenog za pretres da uzme riječ".

Ja bih vas molio da se vratimo tački dnevnog reda a ne da pričamo ovdje šta je bilo 89. - 90-te, jer neki ovdje žele ekskluzivno da sebe ostvare pravo da su u tim godinama bili oni bajraktari, a ovdje postoje ljudi koji su isticali crnogorsku nezavisnost i koji su zbog toga ostajali bez posla i bili šikanirani.

Molim vas, gospodine potpredsjedniče, da se vratimo dnevnom redu.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, meni ste se obratili, dobro ste pročitali i citirali član tog našeg poslovnika. I ja sam malo iznenađen zbog čega, upravo kada je na dnevnom redu Predlog, molim vas kolega Medojeviću, kada je na dnevnom redu Predlog zakona koji je predložio gospodin Vučinić sa svojim kolegicama i kolegama, zbog čega se tako uporno skreće sa rasprave o tome zakonu. Ali, evo, to neka javnost procijeni.

Hvala. Kolega Medojeviću, imate mogućnost da date komentara.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine Nimanbegu,

Ja se zaista trudim da budem vrlo ozbiljan i vrlo odmjeren. Siguran sam i o tome sam i pisao ako ste pratili, u dva tri navrata, moj tekst o novom društvenom dogovoru u

Crnoj Gori. Često koristim termin reset, restart ili nešto drugo. Znači, u svakom slučaju mislim, a za to imam dosta argumenata, da su Albanci u Crnoj Gori nezadovoljni svojim nacionalnim položajem, svojim nacionalnim pravima, svojim kulturnim pravima, nivoom participacije u vlasti i autonomijom koju traže. Jesam li ja nešto rekao protiv Albanaca i crtao metu. Ja vam samo kažem da je to nešto o čemu sa Demokratskim frontom ćete moći pošteno da razgovarate, ne kao sa Demokratskom partijom socijalista. Potpišete prije referendumu sporazum sa Bošnjačkom strankom, sa Albancima i sve prevarili. Ništa vam nisu ispunili. Ja se namećem kao, ne kao lider Albanaca u Crnoj Gori nego kao Demokratski front, kao jedna politička organizacija koja, vi to vidite, potpuno baštini temeljno tradicionalno crnogorsko srpsko pomirenje, želimo da Crnu Goru okarakterišemo u ono što je uvijek bila u istoriji kao pravoslavna hrišćanska država, na istim vrijednostima na kojima se danas zasniva Evropa. Ali, to ne znači da imamo bila šta protiv Albanaca.

Evo, ja vam sad kažem, kolegama iz Bošnjačke stranke, spremni smo da razgovaramo o novom društvenom dogovoru u Crnoj Gori koji podrazumijeva najviše standarde u poštovanju ljudskih i manjinskih prava, ali samo postoje dvije tri stvari. Dakle, o granici ne može da se razgovara, o suverenitetu Crne Gore ne može da se razgovara sa Demokratskim frontom. Pazite, ovdje se govori o državi, ovdje se ne radi o političkim pitanjima. Ovdje govorimo o budućnosti države Crne Gore koja je izgrađena u mulju. I zašto sam spomenuo gospodina, ako se može nazvati gospodin, može u nekom pežurativnom smislu, Kelmendija? Za to što je on rekao da je pomagao referendum o nezavisnosti Crne Gore, da je ulagao svoje kriminalne pare u podršku toga političkog projekta. Ja sam tada u Parlamentu, poslije referendumu rekao da je meni neprijatno, evo da budem, kao što mi je neprijatno i da su kriminalci crnogorskog i srpskog naroda, bili ste svjedok, pominjao sam ih sve, ne pravim nacionalnu razliku između kriminalaca, gospodine Nimanbegu, za mene su svi isti. I oni, kao što znate, međusobno jako dobro saraduju.

Prema tome, poštovani kolega, vjerujte da je ovo jedna poruka za novu Crnu Goru, za buduću Crnu Goru. Poštujem svakog građanina Crne Gore, dokazao sam da poštujem svaku manjinu i mislim da zajedno treba da napravimo novo ustrojstvo u državi Crnoj Gori, da svi budu zadovoljni, da svi budu svoji na svome.

A o tome da li postoji projekat velika Albanija, tu se razlikujemo. Ja mislim da je veoma politički živ, da je utemelje u nacionalnom programu Albanaca, da ima podršku i od gospodina premijera Rame koji je javno rekao da će, ukoliko Evropa ne izađe u susret, oni krenuti u spajanje sa Kosovom. Izvinite, to je vrlo važan segment projekta velike Albanije, između Kosova i Albanije.

Prema tome, postoji mnogo mnogo političkih izjava, političkih poruka. Nije to tema da uvažim sugestiju potpredsjednika i da se samo kaže - izvinjavam se potpredsjedniče, u pravu je kolega Jelić. Znači, zaista od kako ja znam i od kako se ja i on znamo bio je za nezavisnu Crnu Goru, bio je etnički Crnogorac i jedan od rijetkih ljudi iz Demokratske partije socijalista, za koga mogu reći. Inače, nisam mislio na vas, kolega Jeliću, za to što se dobro poznajemo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Kolega Medojeviću, nema potrebe. Kolega Nimanbegu nemate pravo sada.

Da li se vi proceduralno javljate. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Potpredsjedniče Simoviću, hvala na datoj riječi i gledaču reagovati što je moguće više proceduralnije, ali na ovakve riječi moram vam se obratiti jer ovo je obraćanje gospodinu Medojeviću, takođe.

Gospodin Medojević, evo šta on govori u svom izlaganju, govori o čemu? O granicama, govori o suverenitetu i govori o nekom sporazumu predreferendumskom. Pa mi smo odrasli u tome da smo kao Albanci osumnjičeni od rođenja da ćemo nešto napraviti što je zlo za državu, bilo da je bila Jugoslavija, pa Crna Gora, pa SRJ itd. I gospodin Medojević kao političar to vješto, on se obraća svojim glasačima.

Ja u ovom slučaju mu ne vjerujem na njegove ponude o nekom razgovoru i o dogovoru, za to što je tako govorio 2008. kad je trebao se kandidovati za predsjednika Crne Gore, da i Kosovo je sasvim priznata država, a na kraju je izašao da protestuje. On je na TV Teuti kod nas i potvrdio maltene da će, ako on bude predsjednik, da će Kosovo priznati. Ali, šta je proceduralno? Rama je premijer suverene države. On govori, on je govorio o Kosovu, druga suverena država i to su stvari koje i vama liči na projekte, to nijesu projekti velike Albanije. Šta je sa granicama? Jasno je da se granice od Helsinškog sporazuma na ovamo ne mijenjaju, zato je raspad Jugoslavije bio takav da su se poštovale administrativne granice bilo republika, bilo pokrajina, nije bilo centimetar pokretanja granica, nije ni Sutorinu na pitanju, nije ništa. Znači, crtanje meta na Albancima vam ne ide u politički prilog, samo podgrijavate ono što ne biste trebali.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Medojević samo da se dogovorimo.

Dakle, prije ste se izvinili meni kao potpredsjedniku zbog prekoračenja vremena, hvala na tome, dobićete riječ, ali mislim da to Vaše izvinjenje treba prije svega da ide ka kolegi Vučiniću, vašem kolegi iz vašeg Kluba koji je predlagač ovoga zakona kojeg vi uporno opstruirate sa diskusijom koja nema veze sa ovim zakonom.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Kolega Nimanbegu,

Dakle, ovdje su stvari dosta jasne. Rekao sam kako se obraćam.

Dakle, nema ovdje glasača, ovdje je država u pitanju, odnosi u državi. Nećemo, nema izbora, mi idemo na proteste mada je vama interes da se pridružite demokratskim protestima da dobijete fer i poštene izbore. Vi ste imali primjedbu da DPS krade izbore u Ulcinju. Pozvani ste da se pridružite protestima za slobodu i demokratiju, valjda je to interes svakog građanina i svakog naroda i svake nacionalne manjine u Crnoj Gori. Sloboda, demokratija, formiranje prve demokratske Vlade u Crnoj Gori i onda da sjednemo da se dogovorimo. Novi dogovor o Crnoj Gori, jer ako mi vi kažete da su Albanci zadovoljni sa svojim položajem u Crnoj Gori, onda ja se izvinjavam. Meni što govore, da su izuzetno nezadovoljni ljudi iz dijaspore kritikuju lokalne političare da su nejedinstveni da se bore za vlast, da ne štite albanske nacionalne interese, to meni kažu, i ja ne ulazim u glasove albanskog biračkog tijela niti Demokratski front, ali kao Vlada sutra, kao vlast sutra zainteresovan sam za mir, dugoročnu održivost Države Crne Gore. Zato da li vjerujete ili ne, to je vaša stvar. Mi kad dođemo na vlast ponudićemo vam, evo sad vam nudimo, pridružite se protestima, valjda ste i vi pogođeni krađom izbora i mehanizmom zloslutnim za sigurni glase, koji DPS 25 godina vlada ovom zemljom. Ajmo na proteste. Dajte da dođemo do slobodne Vlade i da sjednemo da razgovaramo, pa me onda provjerite da li i kako ja mislim. Inače, što se tiče svih ovih stvari mislim da je nekorektno, ja sam čovjek jedini koji je reagovao na "Orlov let" sam bio ja Crnogorac i Pokret za promjene. Nijedan albanski političar ta dva dana nije smio

da reaguje u strahu od specijalnih jedinica. Tako da albanci dobro znaju ko im je prijatelj i ko im je neprijatelj u Crnoj Gori. Ne trebamo ni ja ni vi da ih ubjeđujemo u te stvari. Ali, mi smo imali problem u pravoslavnom biću, nijesmo uspjeli da se dogovorimo, evo sad smo na dobrom putu i kad svi budemo svoj na svome, dogovorićemo se, garantujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Medojeviću, nema šta, dosljedni u namjeri da potpuno skrenete sa dnevnog reda i sa teme koju imamo, koju je kandidovao između ostalih kolega Vučinić, ali dobro. Nadam se da ćemo sada imati uslova da pređemo na temu našeg rada.

Kolega Stanić je sljedeći učesnik u raspravi.
izvolite, kolega Staniću.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Prvo bih htio da čestitam gospodinu Janku Vučiniću na ovoj izvanrednoj stvari. Dakle, u državi u kojoj praktično nema radnika a ima robova, čovjek je prvo osnovao radničku partiju, a sad evo i predlaže Zakon o izmjenam i dopunama Zakona o radu kojim će se uvesti nekakav red u zapošljavanju. Nema iluziju da će se ovim mnogo promijeniti iako prođe u Skupštini a ni tu nijesam optimista, ali makar će se suziti ti široki putevi za partijsko zapošljavanje. Da u Crnoj Gori nema radnika i radničke klase najbolji dokaz je ovo što se dešava u Sindikatu. Izgleda da nema profitabilnijeg posla u Crnoj Gori nego biti sindikalni lider. To više nijesu lideri Sindikata, to su kontroverzni lideri. Gospodin Vučinić je izuzetak koji potvrđuje pravilo, dakle nastavio je tu borbu koju je vodio u Sindikatu.

Zašto je ovo važno? Zato što je Crna Gora privatna država, partijska država i totalitarna država, a takve države nijesu dobre. Tamo gdje se u državi ne mijenja vlast, obično se mijenja država. Najbolji primjer je za to velika Jugoslavija SFRJ, bila je privatna država jednoga čovjeka, bila jednopartijska država, bila je totalitarna država. Kad je taj vlasnik privatne države umro, nastao je kaos. Kad se raspala ta jedna partija kaos se nastavio, ostala je sila JNA koja se ponašala kao slon u staklarskoj radnji. Bojim se da se to ne ponovi i u Crnoj Gori. Ako išta uništi ovu državu to je negativna selekcija. Kako negativna selekcija? Pa zbog partijskog zapošljavanja, zbog privatnih fakulteta na kojima se fabrikuju diplome koje mnogo ne vrijede i Bolonje konačno. Bolonja će uništiti prosvjetu u Crnoj Gori.

Ja ću da vam navedem primjer iz Pljevalja. U Pljevljima postoji Narodna biblioteka "Stevan Samardžić" 20 godina tamo je uslov bio za direktora, društveni fakultet i položen bibliotekarski ispit. Dakle, to je bilo neko civilizacijsko dostignuće. Na prošlim izborima je pobijedio DPS, neću da govorim kako i na koji način, nije tem, ali sad mijenjaju direktore. I eto desilo se da u DPS-u nema osobe sa položenim bibliotekarskim ispitom. Promijeni se Statut Narodne biblioteke, kakav bibliotekarski ispit, trice i kućine, to je nešto što je pripadalo 20 vijeku sad smo u 21 vijeku, dovoljan je društveni fakultet. Novine su već objavile fotografiju tog profesora geografije koji treba da unaprijedi Narodnu biblioteku "Stevan Samardžić" iz Pljevalja. Ja se samo čudim gospodi iz DPS-a kad već imaju iskustvo, doveli su direktore iz Podgorice i Nikšića. Dakle, direktor Rudnika uglja doveden je iz Podgorice, plata tri-četiri hiljade evra, doveden je direktor Termoelektrane vjerovatno i tamo nekoliko hiljada evra. Zašto, je li moguće da u velikom DPS-u nema osobe sa položenim bibliotekarskim ispitom, pa se dovede fino iz Podgorice ili iz Nikšića? Je li problem što je mala plata direktora biblioteke? Pa i to se može riješiti. Poveća se plata na hiljadu, na dvije, da se odvojeni život, ne znam da li to

još postoji, daju se dnevnice, ne mora ni biti nedelju dana u Pljevljima, kao što i ovi direktori budu dva, tri dana u Pljevljima i onda se vraćaju, ali imaju svoje goniče robova koji te radnike bukvalno progone. Dolazili su mnogi da se žale, a kad im ja kažem napište kažu ne smijemo. E to vam je ta situacija o pravima radnika u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Stanišić se javio za komentar.

Izvolite.

OBRAD STANIŠIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Uvažene koleginice i kolege,

Kratko ću, kolega Staniću, Vi o političkom zapošljavanju pričate kako vam kad padne na pamet. Vi dobro znate da ste pred lokalne izbore pričali da, kada ste napustili Demokratski front, da u Pljevljima postoji političko zapošljavanje u jednoj radnoj organizaciji u kojoj je na čelu čovjek koji je bio nosilac liste ispred Demokratskog fronta, znači, iz opozicije. Pričali ste čak i na konferencijama za štampu da je u tom preduzeću političko zapošljavanje i da se društvene pare koriste u svrhe političkog zapošljavanja i u partijske svrhe. To ste pričali, mislim. E sad pričate o političkom zapošljavanju, ali što se tiče vlasti. Ne znam kad ste u pravu, tada kad ste to pričali ili danas kad pričate da je najveća pošaast u Crnoj Gori političko zapošljavanje od stane DPS-a. Samo ću Vam reći jednu stvar, kao čovjek koji partijski koordinira rad u jednoj opštini koja je opoziciona opština, opozicija je na vlasti od svih rukovodećih mjesta u toj opštini, a na rukovodeća mjesta odlučuju državni organi. Jedino mjesto je direktora Obrazovnog centra koji je iz naših partijskih redova. Pa da vam kažem direktor bolnice je, doskorašnji direktor bolnice bio je u nekoliko izbornih ciklusa nosilac odborničke liste ispred opozicione partije. Da je direktor Distribucije brat predsjednika Socijalističke narodne partije u Plužinama, da je šef Biroa za zapošljavanje iz opozicije, da je šef Biroa za nekretnine iz opozicije, da je šef Biroa Uprave prihoda iz opozicije i vi pričate ovdje piču o političkom zapošljavanju. Ja vam kažem u toj opštini jedno jedino mjesto, a pripadaju sva ova koja sam rekao pripadaju vlasti, je direktor Obrazovnog centra i vi pričate o političkom zapošljavanju. U Herceg Novom koliko je takvih mjesta bilo iz vlasti dok je opozicija bila na vlasti? Nijedno. I u Pljevljima isto tako, gospodine Staniću, koliko je bilo na tim rukovodećim mjestima u lokalnoj upravi gdje ste se vi pitali, koliko je mjesta bilo iz vlasti? Nijedno. Ovdje pričamo o političkom zapošljavanju i o DPS-u kao o tome ko jedino zapošljava. Normalno da najviše ljudi u organima državnim ima iz Demokratske partije socijalista, znate li zašto? Zato što je to najveća partija. Ali, nemojte da mislite da bilo ko od nas ovdje nema iz uže i šire rodbine zaposlene u državnim organima, a pričamo o političkom zapošljavanju. Nije tačno, svi mi imamo našu rodbinu dijelom zaposlenu u državnim organima, a pričali ste jednu priču pred one lokalne izbore kad ste napustili Demokratski front, a danas pričate sasvim drugu priču. Nijeste mi onaj isti Novica Stanić.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Stanišiću.

Kolega Staniću, da li želite?

Izvolite.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine Stanišiću,

Uvijek isti Novica Stanić i uvijek je govorio istinu. Stalno koristite termin, političko zapošljavanje, vjerovatno ste mislili na partijsko zapošljavanje, dakle prva ispravka.

Druga, ja nijesam napustio ni Demokratski front ni Novu srpsku demokratiju nego sam otud izbačen, istjeran kako god hoćete. Pročitao sam u novinama to da je urađeno.

Treće, ja nikad i ni na jedno mjesto nijesam govorio o partijskom zapošljavanju u toj jednoj firmi, evo da ne pominjem ime, a Vi znate o kojoj se radi, jer dostupni su, dok sam ja bio predsjednik opštinskog odbora tamo, ima zapisnik sa svake sjednice izvršnog odbora, sa svake sjednice opštinskog odbora, nek se formira komisija, nek pregleda to, nek nađe jedno slovo da je bilo na tim sjednicama kao što je bilo kod vas afera "snimak" da vas podsjetim, o zapošljavanju. Ja sam govorio o zapošljavanju jednoga čovjeka, direktora te firme koji je zloupotrijebio moje povjerenje da bi sticao političke prijatelje koji će sutra mu poslužiti da smijeni Novicu Stanića, i to je legitimno. Ja sam tada citirao Iva Andrića, ne znam koga bih pametnijeg - ako ne znate ko vam radi o glavi sjetite se kome ste najviše valjali u životu.

Vi mi pričate o Beranama o Plužinama, ne znam o čemu, a ja Vam ispričao slučaj o Pljevljima, Narodna biblioteka "Stevan Samardžić" bibliotekarski kurs uslov, Vi to ukidate poslije 20 godina, novine najavljuju sliku čovjeka profesora geografije koji treba tamo da zasjedne i usreći tu ustanovu. E to vam je slika vašeg ponašanja i vašeg rada.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Stanišiću i kolegi Staniću.

Sledeći učesnik u raspravi je kolega Đukanović.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore, Evo, pred nama se nalazi Zakon o radu, a kao jedan od najvažnijih elemenata izmjena tog zakona je i uvođenje kriterijuma prilikom zapošljavanja.

Očekivali smo da će Demokratska partija barem na nivou zakonodavne aktivnosti pokazati više fleksibilnosti prema ovome zakonu, jer ovaj zakon utvrđuje jasne kriterijume i sprečava bar na zakonskom nivou manipulacije kojih smo bili svi svjesni u predhodnom periodu.

Objašnjenja predstavnika DPS-a da nije sve razrađeno ovim zakonom padaju u vodu, to su samo alibi priče, jer u zakonu je jasno saopšteno u stavu 2 prvog člana, da su državni organi obavezni da u roku od 30 dana da donesu Pravilnik kojim će preciznije odrediti način bodovanja.

Najgora stvar koja može da se desi jednom društvu, kad jedna velika populacija izgubi nadu, a danas ljudi koji su bez posla izgubili su nadu. Zbog čega su izgubili nadu? Zato što ne mogu na legalan način da dođu do posla. Danas je kod polovine građana Crne Gore usađeno mišljenje da je bespredmetno i konkurisati i nekome može da smeta ovaj predlog zakona. Možda bodovanje nije najbolje ali ovo bodovanje je jednako za sve i na ovaj način mi bi mogli da vratimo barem na zakonskom nivou, stalno se ograđujem, povjerenje jednog dijela građana. Zbog čega stalno spominjem, na zakonskom nivou? Zato što se vlast aktuelna pokazala veoma dobra u izbjegavanju i nepoštovanju mnogih zakona koji smo do sada usvojili.

Mladom čovjeku koji završi fakultet sa visokom ocjenom, jedan od najvećih životnih poraza je kad konkuriše a kad njegov kolega za koga čitava okolina zna, na primjer, da je lošiji đak od njega dobije posao prije njega. Takve stvari kod mladih ljudi

stvaraju nepovjerenje i prema institucijama, prema kompletnom državnom aparatu. Očekujemo da ipak Demokratska partija socijalista razmisli prije nego što se izjasni o ovom zakonu, mi smo spremni da uvažimo i amandmane, maltene spremni smo da o svemu ovdje pričamo ali suština našeg predloga, još jednom ponavljam, da kriterijumi budu jednaki za sve, jer dešavaju se nevjerovatne stvari prilikom zapošljavanja. Glavni segment je takozvani intervju, i u Crnoj Gori i po tome je poznata i specifična u regionu, veliki broj nastavnika i profesora fizičkog su direktori osnovnih škola. Zamislite vi kad oni obavljaju intervju sa doktorima nauka istorije koga će da prime na posao ili da bude još, ili sa doktorima nauka fizike. Na primjer, javi se u osnovnoj školi za profesora fizike doktor nauka fizike. Zar nije to paradoks i koliko tek sad možete da osjetite koliko su vaši argumenti, zbog čega nećete da glasate za ovaj zakon, minorni, jer izgleda da i dalje planirate da nećujete upošte šta mi pričamo. Ovo su argumenti koje saopštavamo za svakog normalnog čovjeka koji ima zdravu logiku prihvatljivi, za vas nijesu i uporno kroz čitavo političko djelovanje ponašate se ignoranski prema stavovima opozicije, odnosno Demokratskog fronta. Nije čudo što ćemo veliki broj naših govora u Parlamentu završavati rečenicama, moraćete da nas saslušate, moraćete da uvažite činjenice i argumente, jer najesen vas čekaju protesti pošto koristite silu u Parlamentu i silom poništavate argumente, jedino koju silu vi razumijete to je ulica, a vama je ulica poznata, vi ulicu slavite, ulicom ste došli, a mi se nadamo da ćete ulicom i otići. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega, samo da kolegu Đukanovića zamolim za određeno pojašnjenje, čini mi se da je to obaveza. Govorili ste o nekoj sili u ovome Parlamentu.

Kolega Đukanoviću ako smatrate da je riječ sila, da je argument sila, da je činjenica sila, onda ste u pravu. U svakom drugom smislu nijeste u prvu i ja mislim da ovaj Parlament je najmanje prepoznat po tome kako Vi to saopštavate, a dobićete proceduralnu reakciju.

Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Za svakog normalnog, sila je kad neko ignoriše činjenice i argumente. Kako to možemo nazvati već silom. Kako nekom može da smetaju kriterijumi koji su jednaki za sve, a kao alternativu neće da ponudi nešto drugo. Šta je to nego sila. To je sila koja zloupotrebaljava državni aparat i vi ste toga dobro svjesni.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Ja sam doživjela kao uvredu, jer ako se kaže, svako ima imalo zdrave pameti, zdrave logike on će glasati za ovaj zakon. Znači, da oni koji budu protiv tog zakona nemaju zdravu logiku, a imamo zdravu logiku i ponalazimo upravo argumentaciju u Ustavu Crne Gore koju u članu 8 kaže, zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, a u stavu 2 kaže se, neće se smatrati diskriminacijom propisi uvođenje posebnih mjera koji su usjemereni na stvaranje uslova za ostvarivanje Nacionalne rodne ukupne ravnopravnosti i zaštite lica po bilo kom osnovu i nejednakom položaju.

Mi smo u Skupštini Crne Gore usvojili veliki broj zakona koji u sebi sadrže odredbe da će se prilikom zapošljavanja davati prednost licima, osobama sa invaliditetom, licima iz manjinskih nacionalnih zajednica, upravo da bi podstakli njihovo

zapošljavanje i u tom slučaju da se primjenjuje ovakav sistem, ovakav kriterijum, ali potpuno i svi mi podržavamo postojanje kriterijuma za prijem na posao. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Đukanoviću.

Koleginica Drobnjak je imala proceduralno.

Zahvaljujem se na Vašoj proceduralnoj reakciji, mislim da je bila na mjestu, pozvali ste se na Ustav Crne Gore, mislim da bi to trebalo da bude obavezno štivo za sve nas uovome domu, očigledno da nije i to je čini mi se razlog što ponekad imamo ovakve situacije i ovakav odnos prema određenim članovima Ustava. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući,

Mislim da ne smijete da dozvolite ovakvu zloupotrebu procedura. Gospođa Drobnjak ima pravo na komentar, nek se javi i iskomentariše i ostajemo u nekom načinu parlamentarne komunikacije. Neću da kažem normalne komunikacije, zato što za mene ovo nije normalna komunikacija. Saopštio sam jasno da biti protiv ovoga a ne ponuditi nikakvu alternativu je van zdrave logike i pri tome sad ostajem ovdje. Poslanica je saopštila da, jednu neistinu i to moram na žalost, iako se radi o dami, moram da saopštim, saopštila je jednu neistinu, da oni vode računa među parametrima i o nacionalnoj zastupljenosti. Nacionalna zastupljenost u državnim organima je katastrofalna, gospođo Drobnjak.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Koleginice Drobnjak, sačekajte malo.

Kolega Đukanoviću, Vi ste upravo sada demonstrirali kako se zloupotrebljava proceduralna reakcija.

Kolega Đukanoviću, ja Vas molim i nećete dobiti više riječ po proceduri, tako smo danas počeli, vidjeli ste kako je kolega Medojević krenuo sa proceduralnim reakcijama, tako smo i nastavili i ja vas molim da nastavimo sa diskusijama, sa komentarima a prije toga koleginica Drobnjak se javila, kao dami da damo riječ. Shvatio sam da, ne može.

NADA DROBNJAK:

Ja se javljam kao poslanik koji je, poslanica koja je uvrijeđena. Ja nijesam govorila neistine, ja sam citirala ustavnu odredbu i podsjetila sve nas da smo usvojili zakone koji imaju te afirmativne mjere, akcije, koje bi se poništile usvajanjem ovih kriterijuma. Nijesam govorila o statistikama, nijesam govorila ni o čemu drugom, najmanje sam govorila neistinu i mislim da nije korektan ovakav, a pozvala sam, citirala sam, kasnije je bila drugačija interpretacija osnovnog izlaganja.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Razumijem Vašu reakciju, jer činjenica je da je kolega Đukanović u svojoj proceduralnoj reakciji kazao, taj vrednosni sud o Vašoj proceduralnoj reakciji i evo ja kao predsjedavajući se izvinjavam što nijesam reagovao.

Kolega Đukanoviću, izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Moja reakcija sad proceduralna, odnosi se na Vas, gospodine Simoviću.

Mi imamo problem, gospodine Simoviću, kad Vi vodite sjednicu. Ne može da se završi ni jedno izlaganje a da Vi nešto neiskomentarišete. To je, javite se, Vi ste poslanik, možete da reagujete i kao poslanik da imate komentar. Nemojte da zloupotrebljavate mjesto predsjedavajućeg. Nema potrebe, prijavite se za komentar, za diskusiju, a ne kako god ko govori iz opozicije Vi iskommentarišete njegovo izlaganje i onda kad se poslanik iz opozicije, odnosno iz Demokratskog fronta javi da proceduralno reaguje, Vi onda smatrate da se stvara neki problem, da opozicija stvara problem. Ja mislim da bi Vi trebali Vašim vođenjem sjednice da doprinesete da se eventualni problemi smanje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja ne vidim problema. Ne vidim ni da kršim po bilo čemu, u bilo čemu kao predsjedavajući.

Kolega Popović se javio za proceduru, izvolite.

SRĐA POPOVIĆ:

Gospodin Đukanović je uvrijedio prosvjetne radnike, uvrijedio profesore fizičkog vaspitanja, koji je rekao da većina direktora osnovnih škola su profesori fizičkog vaspitanja, što nije istina, i proglasio profesore fizičkog vaspitanja da su maloumni da oni ne bi mogli da obave nijedan intervju sa nikim drugim osim ono što je profesor fizičkog vaspitanja. Rekli ste ako dođe doktor istorijskih nauka, kako će direktor škole koji je profesor fizičkog vaspitanja da sa njim razgovara. Profesor fizičkog vaspitanja je akademski građanin, obrazovan i stručan da može da razgovara, prema tome mislim da dugujete jedno izvinjenje profesorima fizičkog vaspitanja.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Popoviću, ovo nije bila proceduralna reakcija, ako kolega Đukanović dozvoli.

Kolega Đukanoviću, dozvolite da odgovorim kolegi Popoviću na proceduralnu reakciju.

Vaše učešće u ovoj raspravi je bilo adekvatno komentaru, na diskusiju kolege Đukanovića nijeste mogli dobiti komentar jer se umeđuvremenu za komentar javio kolega Obradović i pretopostavljam da je to bio Vaš motiv da zloupotrijebite proceduralnu reakciju i zbog toga ću morati dati pola minuta kolegi Đukanoviću.

Minut, koliko god vam čovjek da malo vam je, izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Simoviću, od kada smo počeli predstavnicima jednog kluba da dajemo mogućnost da imaju dvije proceduralne reakcije. Pogledajte da li ste Vi sad prekršili proceduru. Kada sam govorio o profesorima fizičkog, i Vi ste svjesni bili da nije namjera da ih uvrijedim, ali složićete se i Vi da profesor fizičkog ne može da vrši kvalitetan intervju na primjer sa dva doktora matematike ili dva doktora fizike, dva doktora hemije ili biologije. Ne može, to nije prirodno stanje, zato imamo sistemsku grešku.

Mi kroz ove kriterijume očemo da eliminišemo te potencijalne, subjektivne osjećaje da se neko zapošljava. Zbog toga vas pozivamo da glasate za ovaj zakon. U tome je problem. Ako vi mislite da može na taj način da se uradi kvalitetan način, onda mi živimo u različitim koordinativnim sistemima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Da Vam odgovorim pošto ste proceduralno, meni ste se obratili. Postavili ste mi pitanje, odgovor je da nijesam prekršio Poslovnik tako što sam kolegi Popoviću dao pravo na poroceduralnu reakciu u skaldu sa članom 102, koji nedefiniše niti ograničava broj poslanika iz kluba za proceduralne reakcije. Činjenica je da je to dobra praksa koju smo njegovali u ovom i ja pozivam sve poslaničke klubove da to tako činimo i u narednom periodu. To ograničenje se odnosilo na komentare i pravo na komentar ima konačno kolega Obradović.

Izvolite, kolega Obradović.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem.

Osjećam zaista potrebu da repliciram na izlaganje gospodina Đukanovića, jer se on uglavnom obraćao meni kao predstavniku Demokratske partije socijalista. Vezano za ovaj zakon, ja ističem da on ne valja ništa i on se amandmanski uopšte ne može upotpuniti. Ima tri člana, jedino valja ovaj treći član, da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu. Prva dva člana ne valjaju ništa. Iz kojih razloga? Zakon je upotpunosti neprimjenjiv. Ako vi stavite da će se bodovati kandidati na sledeći način, da će 70 bodova da dobije onaj vezano, u odnosu na to kolika mu je prosječna ocjena, stoji 70 bodova, kako ćete da rangirate nekog ko ima šesticu, sedmicu, devetku, desetku, ako ste zakovali i stavili 70 bodova? Nijeste stavili najviše 70 ili do 70 bodova. To vam sad ukazujem na to da vas ispravljam i tu. Ako hoćete amandmanski to je to, najviše 70 ili najviše 15 za dužinu studiranja, a ne 15 onda ne možete da primjenjujete.

Dalje, što ne možete da se primjenjuje. U Zakonu o radu stoji da poslodavac donosi odluku u roku od 30 dana od dana isteka oglasa ili konkursa, a vi stavljate ovdje 15 dana rok.

Treće, kako ćete da zaposlite nekoga ako mu ne donosite rješenje i odluku o prijemu u radni odnos. Vi stojite ovdje, ako ga ne primite u roku od 15 dana smatraće se da je primljen.

Četvrto, shodno sudu pravde Evropske unije ne možete ograničavati pravo na određeno vrijeme jedino ako je u pitanju zdravlje i bezbjednost radnika, samo tu možete to da uradite. I na kraju, zaista praktično, ne primjenjiv zakon, dalje demagoški, ne samo ovaj nego i svi naredni zakoni koji predlažete su demagoški, ekonomski i ne mogu se sprovoditi, odnosno vi nudite Trojanskog konja građanima Crne Gore. Nijesu oni naivni i neće prihvatiti.

Jednom ste vi iz vašeg kluba rekli da su, evo samo završavam, da smo mi bećari, vi proizvođači. Vi ste proizvođači magle. Kažete da ste za mir a uopšte nijeste. Nudite alternative, nudite proteste. Naravno, ne trebaju protesti, ne trebaju sukobi, ne trebaju. Treba im rad, mir itd.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Pravo na odgovor na komentar poslanik Đukanović.

Izvolite, dva minuta za Vas.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Dobro je što je gospodin Mustafić preuzeo da vodi sjednicu i ja mislim da će sjednica ubuduće da ide mnogo lakše i bolje.

Gospodine Obradoviću, radi javnosti, da se javnost upozna kako volite da manipulišete. Prosječna ocjena tokom studija 70 bodova od ukupno 100, i vama je

problem da u to nije navedeno maksimum 70. Ponovo kažem da je to manipulacija, a u stavu 2 piše, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona će se donijeti poseban Pravilnik kojim će se detaljnije razraditi način bodovanja stava 1 ovoga člana. Očigledno je da Demokratska partija socijalista barem na zakonodavnom nivou ne želi da izgubi jednu od najsnažnijih poluga za očuvanje vlasti, a to je da može da utiče na zapošljavanje u Crnoj Gori.

Bili smo spremni da prihvatimo amandmane ali mislim da je dobro da građani Crne Gore vide sa kojom grčevitošću branite postojeće stanje, ali vaša je partija prije nekoliko godina takođe imala u kriterijumima da najviše bodova donosi prosječna ocjena. Tada ste to gospodine Obradoviću podržavali ili da budem precizniji, nijesam primijetio da ste se javno usprotivili tom načinu. Tada je to bilo u redu, ali ne čudim se ja gospodine Obradoviću, oko krupnijih stvari vi ste promijenili i prilagodili svoje mišljenje ali to je već vaš problem a ne naš. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, poslaniče Đukanović.

Dužan sam da kažem jednu rečenicu, dakle, mislim da sva trojica potpredsjednika na svoj način veoma tolerantno i veoma ažurno vode ovaj Plenum i mislim da se ponašaju dakle, u skladu sa Poslovníkom, ponekad ga i fleksibilno tumačeći, naravno da bi izašli u susret poslanicima kojima uvijek nedostaje vremena.

Nastavljamo dalje, imamo dakle, samo još jednu diskusiju u okviru ove tačke dnevnog reda. Koleginica Branka Bošnjak i kolega Labudović. Dakle, dvije pardon, dvije diskusije koleginica Bošnjak i kolega Labudović nakon koleginice Bošnjak nek se pripremi.

Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Da se pridružim ovim pohvalama da mi ipak više volimo, imamo pravo da volimo više kad Vi predšedavate.

Poštovani građani i građanke Crne Gore upravo se obraćam vama, jer se ovo najviše vas. Mišljenja sam da ova negativna, i to ću ponoviti, to sam više puta i rekla ali namjerno ponavljam, mišljenja sam da ta negativna kadrovska selekcija koju sprovodi DPS je najveći genocid koji se vrši nad mladim generacijama. Čini mi se da smo dotakli dno po tom pitanju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Koleginice Bošnjak, dajte da pokušamo, znam da je figurativno, znam da je metafora ali dajte da ipak biramo riječi. Riječ genocid je zaista teška čak i u semantičkom značenju.

BRANKA BOŠNJAK:

Pa ja evo, najveće zlo koje ova vlast sprovodi nad mladim generacijam. Evo, ako je to neka blaža riječ i mislim stvarno da smo dotakli dno po tom pitanju, jer je vlast uspostavila neke nove kriterijume po kojima niti znanje niti diploma, niti prosječna ocjena ništa ne znače, znači samo partijska knjižica, znače kumovske veze, znače rođачke veze, ostalo je sve nebitno. I baš zbog toga što je preovladalo neznanje došli smo u ovu situaciju koju smo došli i zbog toga je ovakvo ekonomsko stanje u našoj državi. Ona bezperspektivnost koja se nudi mladim generacijama je nešto što je vrlo opasno i zbog toga imamo i ovoliko iseljavanje i odlazak najkvalitetnijeg kadra, odlaze

nam ljudi iz zemlje a vi na to zatvarate oči, a sve je razlog ovo upravo što pričam. Razlog je zato što nemaju šansu od raznih neznalica koji su zaposjeli neka rukovodeća mjesta i ne dozvoljavaju da onima koji znaju više i znaju bolje da im budu konkurencija i onda se u raznim zakonima ostavili diskreciona prava da starješine organa da mogu da kažu ko će biti taj i zato vas ne interesuju kriterijumi samo vas interesuje način kako da vaši kadrovi budu zaposleni na tim mjestima, a znanje vas uopšte ne zanima.

Pošto mi brinemo o Crnoj Gori i brinemo o budućnosti mladih generacija a ovo nije neki model koji ranije nije postojao, on je postojao onog momenta kada ste vi procijenili da je bolje da držite vlast na taj način što ćete samo svoje zapošljavati i na taj način ih kupovati da vam daju povjerenje i na sledećim izborima, čiji su se kriterijumi ukinuli i sada imamo maltene samovolju pojedinaca. Ta samovolja pojedinaca se vidi i ovih dana posebno u školama jer ste vidjeli, evo i danas ima neki tekst iz neke škole u Baru. Imate ljude koji se ponašaju kao da su tamo gdje su oni na čelu na nekim pozicijama kao da je to njihovo privatno vlasništvo, pa onda ucjenjuju raznorazne ljude koji tu rade da moraju da se ponašaju kako oni žele i po njihovom obrascu. Zapošljavaju se oni koji su njima dragi i lojalni, znanje uopšte nije bitno i dovodimo sve obesmišljavamo i te posledice koje se već vide su katastrofalne.

Znači, jedna zemlja koja je vrlo bogata i koja ima mali broj stanovnika gdje bi mogli svi da živimo dobro i da budemo zadovoljni da imamo visoki standard, vi ste jednim neznanjem, da kažem, pohlepom i nezaježljivošću za nekim stvarima doveli do toga da smo mi sada vrlo siromašni i da mlade generacije nemaju nikakvu nadu. E pa da bi vratili nadu tim mladim ljudima u znanje i obrazovanje i vjeru da će samo od njihovog truda zavisiti da li će dobiti posao, da se više ne manipuliše sa njihovom budućnošću zarad nečijih partijskih interesa, mi smo predložili ove izmjene zakona i smatramo da niko ko misli dobro Crnoj Gori ne može biti protiv. Protiv mogu biti samo oni koji manipulišu ljudskim dušama i oni koji radi ličnih, odnosno partijskih interesa ne vode računa o budućnosti mladih ljudi i uopšte budućnosti ove zemlje.

Nemam ja neku nadu da ćemo naići, evo već vidim i iz ovih komentara, da ćemo naići na odziv, odnosno da glasanje za, od strane vlasti, je to njima svakako ne odgovara, ali hoću da kažem građanima da ćemo mi da probamo sve, ali očigledno da su protesti jedini način na koji možemo da dođemo do promjena u ovoj državi. Sve se proba, probali smo donošenje zakona, amandmanski smo djelovali na sve, izgleda da nepostoji način, jer ova vlast neće otići na miran način. Sve resurse su iskoristili, upotrijebili da bi zadržali vlast i zbog toga su protesti jedini koji će da vrate vjeru u slobodu i normalne fer odnose.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Poslanik Labudović, čime ćemo okončati listu diskutanaata.

Izvolite, kolega Labudović.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče,

Dozvolite i meni slobodu da izrazim zadovoljstvo što Vi predsjedavate. Imam neke potpuno lične razloge tim povodom. Neću otkriti toplu vodu ako podsjetim kolegice i kolege da su zakoni izraz političke volje većine. To je otkako postoji ovaj parlament, to je jedna od premisa koja je u samom temelju parlamentarizma i potpuno je svejedno na koji se način dolazi do većine. Ona ne mora biti svaki put preslikana kao izborna volja građana, može se formirati kao at hok i sve to. Ja bih shvatio odnos kolega iz većinskog dijela ovog Parlamenta i njihov otpor ovom zakonskom rješenju kad

bi ovdje postojala isključivo politička volja i politički interes nas koji smo u opoziciji. Ali, bih ja volio da mi bilo ko od vas kaže, šta, koji zarez, koje slovo, koja norma u ovom rješenju favorizuje bilo koga iz opozicije i da li se bilo šta u ovom predloženom rješenju odnosi i donosi isključivo privilegiju pripadnicima opozicije. Onda bih u tom slučaju razumio vaš plitički stav, razumio vaš politički otpor i složio se s time.

Dakle, ovdje je riječ o zapošljavanju i to ne bilo kako. Činjenica je da ne postoji politički i ekonomski program koji u jednom trenutku može da riješi situaciju u kojoj se kad je o zapošljavanju riječ, odnosno o nezaposlenosti nalazi Crna Gora. Po mjerilima i kriterijumima Svjetske organizacije rada 40% odraslog stanovništva u Crnoj Gori ne radi i to se ne rješava preko noći i ne rješava se rješenjem at hok, pa ni ovim. Ali, nije samo problem zaposliti sve nezaposlene, već zaposliti one koji mogu da rješavaju i da doprinesu stvaranju ambijenta i političkog i ekonomskog i socijalnog da se zaposli neki drugi, ne samo da se sve završava time što će se oni zaposliti. I ne bih volio da me pogrešno shvatite ni vi ni građani koji ovo slušaju, nepotcjenjujem nikog i ničiji rad, ali nikad neće biti problem zaposliti dovoljan broj radnika na Plantažama, makar to išlo po o-ruk sistemu, gospođe Kovačević. Neće biti problem naći dovoljan broj onih koji će gurati kolica sutra na autoputu ili kopati pored njega. Problem svake države, a pogotovo države koja se nalazi na ovom nivou ekonomskog, tehnološkog i svakog drugog razvoja, jeste zaposliti najbolje. Zaposliti one koji znaju više od drugih, zaposliti one koji imaju viziju, one koji su spremni i mogu da vuku naprijed, to je problem. Nije dakle, problem formirati Azmont akademiju koja će da školuje one koji će da zavrću žice, nego je problem zaposliti doktore nauka koji vam sjede na Birou za nezaposlene. Zaposliti one silne magistre, ja iskreno se nadam i računam da su oni do tih titula i do tog nivoa znanja došli časno i pošteno i da iza toga stoji adekvatno stanje. E to je problem gospodo i ovo je jedno od rješenja koje omogućava da ti ljudi kojisu u svoje školovanje u svoje usavršavanje i u svoje znanje uložili nešto malo više nego drugi, da oni budu sigurni da onog momenta kad diplomiraju, kad magistriraju, kad doktoriraju nema vrata u Crnoj Gori a koja su, da kažem, iz njihovog obrazovnog profila, koja će im biti zatvorena, gdje će ih čekati obijeručke, a ne ovo o čemu je govorila koleginica Bošnjak da se oni pakuju i odlaze van granica Crne Gore. I ne zaboravite, ovim odnosom ne činimo mi kontra uslugu njima, naprotiv. Mi njih na neki način spašavamo. Će god odu, šta god da rade van granica Crne Gore biće im bolje nego u Crnoj Gori. Ovdje isključivo gubi Crna Gora. Vaša Crna Gora moja i svačija. I ako nastavimo ovaj odnos prema kvalitetu prije svega, prema znanju, prema viziji, prema gledanju u budućnost, ako nastavimo ovu negativnu selekciju, ako nastavimo ovu stagnaciju onda će sve ovo što radimo na nivou obrazovanja, na nivou školovanja i svega toga pasti u vodu. Ova djeca su izuzetno pametna, to su djeca koja od prije nego što progovore i prohodaju nauče da barataju kompjuterima, društvenim mrežama i ne znam sve čime. Ova djeca su provalila sistem i danas ne govore ocu, pošalji me na doškolovanje recimo u Firencu, nego, tata, upiši se u DPS, valjaće mi sutra da bi se zaposlio. Ako to bude jedini kriterijum i ako to bude, pri čemu ovo DPS je trenutna situacija, ako ovo postane praksa svejedno je ko će sutra biti na vlasti. Ako ovo uvedemo kao kriterijum, kao način ponašanja kao gledanja na stvarnost biće svejedno koji je DPS na vlasti. Ako se ovako nastavi, gospodo, onda smo džabe krečili i džabe ulagali ovolika sredstva u obrazovni i vaspitni sistem. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, poslaniče Labudović.

Kolega Obradović, uvažavam Vaše pravo da komentarišete, međutim moram upozoriti sve nas skupa zapravo, da za tri minuta bi ušli u treći sat rasprave, a na Kologijumu utvrđeno vrijeme je sat plus, dakle što znači do dva sata. Znači, ostalo je još

samo da čujemo završnu riječ, ukoliko želi predlagač i time završavamo diskusiju o ovoj tački.

Molim Vas kolegkinice Kalezić, ako možemo da se suzdržimo od procedure. Izvolite, rečenicu nije problem.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala Vam.

Zaista ću kratko, nije neobično što je nastalo ovoliko digresija zbog ove teme. Pokazuje se koliko dramatično nema posla i u okviru toga koliko dramatično je to što ima posla, a poslodavac je država, se ne raspodjeljuje pravedno i zato ću citirati, koga interesuje može da nađe preko googl-a Džoel Skauzen, jedan zanimljiv čovjek Amerikanac i antiglobalista u nekom drugom doduše kontekstu ali vrlo primjereno našoj situaciji rekao je: " Treba da praktikujemo i unapređujemo građansku neposlušnost do nivoa da obezbijedimo opstanak". Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovo je više vrijednosni nego proceduralni citat, ali daćemo priliku kolegi Vučiniću da da završnu riječ.

Molim Vas da budete što racionalniji da ne bi probili vrijeme koje je predviđeno za diskusiju.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Evo nastojaću da budem što kraći. Ova diskusija u vezi Zakona o radu u jednom trenutku se proširila tako da je izašla iz teme, ali sasvim opravdano, jer je ovo Parlament i ovdje trebamo da razgovaramo o svim aktuelnim pitanjima koja se dešavaju danas u našoj državi. Ali, kako stvari stoje o kojem god zakonu počnemo da razgovaramo onda kroz diskusiju se vratimo na neka osnovna pitanja. Ono što nije korektno od strane poslanika iz parlamentarne većine je to što kad namaju argumente, nemaju argumente zbog ovih zakona koje mi želimo pomoći građanima, kojima želimo pomoći radnicima koji su bez posla, onda se diskusija usmjeri u pravcu države i često ovdje nama upućuju, Demokratskom frontu da smo mi neko ko ne misli dobro državi. Zapravo onaj ko ne misli dobro državi sjedi u vašim klupama, jer ne biste tako olako pristali da danas imamo Crnu Goru kao zarobljenu državu gdje su sve njene institucije zarobljene i gdje centri moći koji upravljaju Crnom Gorom nijesu, ne zna se tačno gdje su, čini mi se da nijesu na strani zakona. A što se tiče vaše moći kao poslanika, vi po meni praktično nemate nikakvu moć, vi ste tu za odručiti, prirući, tako ono što vam se kaže to i radite i tako i glasate.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Vučiniću, molim da ne pominjete imena poslanika, jer ćete izazvati reakciju, a to nije uobičajeno za završnu riječ.

JANKO VUČINIĆ:

Da zakon ne valja ništa,ono što rade poslanici vladajuće parlamentarne većine ne valja ništa, jer ako neće da podrže ovaj zakon koji ide u prilog običnim građanima, običnim ljudima koji izdržavaju svoje familije, koje traže zaposlenje onda ne znam koji bi to drugi zakon valjao.

Smatram da ovaj zakon potrebno podržati i potrebno je uvesti pravila, potrebno je uvesti kriterijume, ne možemo dozvoljavati razno-raznim političkim vojnicima koji

sprovode instrukcije od svojih šefofa, koji ne znam odakle ti šefofi potiču, da li iz svijeta kriminala, ili iz svijeta politike i na taj način da se zapošljavaju naši mladi ljudi. Po meni zakon je na svom mjestu, zakon treba podržati i zakon ide u prilogu i pomoći onima kojima danas traže posao i koji hoće sigurna radna mjesta, ne da budu najamnici i sluge nego da budu radnici koji imaju svoje dostojanstvo i koji imaju sigurnost svog radnog mjesta. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Kolega Obradoviću, možete li da se uzdržite od reakcije, ako vam nije sporno, jer sam upozorio kolegu Vučinića? Dakle, ovim smo okončali raspravu o Predlogu zakona o dopunama Zakona o radu i naravno o ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno kada budemo glasali i o drugim predlozima.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda to je Predlog zakona o dopuni Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

Podsjećam vas da su Predlog zakona podnijeli poslanici: Milutin Đukanović, doktor Branka Bošnjak, Janko Vučinić i Vladislav Bojović.

Izvjestioci odbora su Veljko Vasiljević, Zakonodavnog odbora i mr Branka Tanasijević, Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvaram pretres.

Pitam, ko želi od poslanika dati dopunsko obrazloženje?

Poslanik Đukanović, izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama se nalazi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju. Suština je ovog zakona da se konačno ispušta član 75 Ustava Crne Gore, koji glasi: "Osnovno školovanje je obavezno i besplatno".

Ovim izmjenama je predviđeno da je država obavezna da obezbijedi udžbenike i školski pribor za sve učenike osnovnih škola. Samo da citiram konvenciju Ustava člana 75 Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima djeteta član 28, dijete ima pravo na obrazovanje. Država je obavezna da osigura besplatno i obavezno osnovno obrazovanje, podstiče različite oblike srednjeg obrazovanja, dostupne svim i omogući pristup višem obrazovanju u skladu sa sposobnostima djeteta. Na žalost, ponovo ne možemo da naiđemo na dobar prijem parlamentarne većine. Na odborima parlamentarna većina nije bila protiv ovog zakona, ali bila je uzdržana, a to znači ukoliko nastave sa takvim ponašanjem da ovaj zakon u Parlamentu Crne Gore ne može dobiti većinu. Zaista želimo da nam neko argumentovano objasni, šta znači član 75 Ustava Crne Gore, osnovno školovanje je obavezno i besplatno. Da li neko ko nema novca ne može poslati dijete u školu, a po Ustavu on je obavezan da ga šalje. I u troškovima koje ima ova država, mi smatramo mnogi ti troškovi su neracionalni, trošak između pet, šest miliona eura zaista ne bi bio neki izdatak koji bi mogao do te mjere da destabilizuje javne finansije i prirodno bi bilo da se u ovom Parlamentu napravi prvi iskorak i da ovaj Parlament pokaže da je spreman da poštuje i Ustav i konvencije Ujedinjenih nacija, a pogotovo da preuzme ulogu da se bori da djeca budu ravnopravna.

Dosadašnjim zakonom pravo na besplatne udžbenike imaju što se kaže djeca iz ranjivih kategorija. Znači, djeca sa invaliditetom ili djeca čiji su roditelji u stanju socijalne potrebe. Zar treba na početku njihovog životnog puta da ih javno obilježimo kada dobiju besplatne knjige, a čuli smo prošle godine ta djeca su kasnije od druge djece dobili udžbenike da se već zna u tom uzrastu da su ona djeca koja pripadaju ranjivim kategorijama. Zar treba ta etiketa da se nametne tom djetetu? Znači, ovim izmjenama

spriječili bi diskriminaciju ranjivih grupa i pozivamo poslanike Demokratske partije socijalista da ponovo ne proglašavaju ovaj zakon, da je ovo manipulacija, da želimo da dobijamo jeftine političke poene. Gospodo, vama niko nije branio da u prethodnom periodu donesete ovakav zakon. Samo nas nemojte ubjeđivati da ponovo loše rasuđujemo kad potpuno jasno tumačimo ustavnu normu da je osnovno obrazovanje obavezno i besplatno, da to predstavlja političku manipulaciju. Na žalost i prilikom prethodnog zakona i sad kad raspravljamo o ovom zakonu nema niko iz Vlade Crne Gore. Zato još jednom ponavljamo i vlast neka to shvati veoma ozbiljno, takvo ponašanje predstavnika državnih organa govori samoo jednom, da njih jednostavno ne interesujemo šta mi pričamo. Mi kao opozicija potrebno smo vlastima da budemo neki dekor i privid demokratije. Pričati o dva veoma ozbiljna zakona o Zakonu o radu i Zakonu o osnovnom obrazovanju, a da niko iz Vlade Crne Gore ne nađe za shodno da barem pokuša nekim argumentima da objasni zbog čega je ovo za Vladu neprihvatljivo zaista, mislim predstavlja poniženje čitavog Parlamenta, a pogotovo poniženje -prekid- i ja ću završiti kao što sam prošlu diskusiju završio pitajući vas gospodine predsjedavajući da se nalazite u ovakvoj situaciji i da se ovako prema vama odnose državni organi, šta bi ste našli kao jedini način djelovanja? Jedini način djelovanja, očigledno ponavljaćemo stalno koji će da razumije ova vlast su protesti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Đukanoviću, pa se možemo zamisliti vi u mojoj, ili ja u vašoj ulozi, ali otvramo dilemu samo, ili eventualno nedoumicu. Vi ste predstavnik predlagača i koliko je meni poznato predstavnicima Vlade ne moraju biti prisutni na učešće u raspravi niti moraju biti prisutni prilikom rasprave, jer je riječ o predlogu koji su poslanici stavili u proceduru.

Nastavljamo dalje. Nije bio komentar, samo sam odgovorio na vaše pitanje. Dajemo riječ predstavnicima poslaničkih klubova. Koleginica Branka Tanasijević, ima riječ u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi koleginica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, predlagači zakona, poštovane koleginice i kolege, poštovani građani,

Predlog zakona o dopuni Zakona o osnovnom obrazovanju predložili su poslanici: Milutin Đukanović, Branka Bošnjak, Janko Vučini i Vladislav Bojović.

U obrazloženju predloga zakona su istakli da je zbog postojeće socioekonomske situacije u Crnoj Gori, učenicima osnovnih škola, neophodno obezbijediti besplatne udžbenike i školski pribor. Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport razmatrao je sličnu inicijativu 29.jula 2013.godine kada su poslanici Srđan Perić i Mladen Bojanić predložili amandmane na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju, koji su se odnosili na besplatne udžbenike za sve učenike osnovnih škola.

Takođe, sa istim predlogom odboru se obratila i nevladina organizacija Udruženje roditelji i druge nevladine organizacije. Sve ove predloge povezuje ista pravilnost da je besplatno obezbjeđivanje udžbenika dobar i opšteprihvaćen princip, ali da u ovom momentu je on teško primljenjiv u Crnoj Gori.

Broj učenika u osnovnim školama u Crnoj Gori, školske 2013, 2014.godine iznosio je 68.133, broj odjeljenja u osnovnim školama bio je 3.273, tako da odnos odjeljenja učenika u redovnom osnovnom obrazovanju iznosi 1:21, a odnos broj nastavnika i učenika 1:14. Ove školske godine upisano je oko 70.000 osnovaca i oko 32.000 srednjoškolaca. Dakle, ako bi udžbenici i školski pribor za osnovce prosječno koštali

između 100 i 150 eura, zašto pominjem tu cifru, uglavnom udžbenici koštaju u zavisnosti od razrada do 100 eura, a računam da je makar 50 eura potrebno za pribor iz državnog budžeta bi za tu svrhu trebalo izdvojiti između sedam i deset miliona eura, a samo za udžbenike bilo bi potrebno između pet i šest miliona eura. To bi bilo neophodno za prvu godinu realizacije ovog predloga. Druge i treće godine izdvojila bi se polovina ove sume, jer 47% udžbenika je radnog tipa koji se ne mogu vraćati. Četvrte, a najkasnije pete godine udžbenike i pribor bi ponovo trebalo kupiti, jer je to otprilike vrijeme za koje se svakodnevno korišćena knjiga haba do nivoa da se ne može više koristiti. Knjige se često podvlače, popunjavaju se margine, a često se i prve ocjene upisuju u udžbenike. Takođe, knjige se zbog izmjene nastavnih programa često moraju dopunjavati i mijenjati.

Činjenica je da svakom dijete treba jednaka pažnja i tu ste u pravu, međutim ljudski je opravdano dati prednost u zaštiti djece koja pripadaju takozvanoj osjetljivoj kategoriji. Imajući to u vidu kolegica Draginja Vuksanović i ja smo u julu 2013.godine predložile amandman koji je postao sastavni dio teksta zakona, da pravo na besplatne udžbenike prvenstveno treba da imaju djeca bez roditeljskog staranja, djeca čiji je roditelj, odnosno staratelj korisnik materijalnog obezbjeđenja porodice, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca smještena u ustanove socijalne i dječije, djeca na porodičnom smještaju, djeca u hraniteljskim porodicama, djeca egipćanske i romske populacije, odnosno pokušali smo da zaštitimo budžet svih osim dobrostojećih roditelja.

Razlog za predlog ovog amandmana nije bio samo da se obezbijede udžbenici za ovu kategoriju djece, već da se i stimulišu da završe školu. Ovo se naročito odnosi na romsku i egipćansku populaciju. Predmet brige u ovom slučaju su sva djeca koja se suočavaju sa materijalnim, ali ne samo materijalnim nego i drugim problemima. Za ove učenike od izuzetnog značaja je da im se udžbenici obezbijede na vrijeme. I tu vas podržavam da ti učenici moraju dobiti udžbenike prije nego što počne godina, da ne bi bili stigmatizirani i skretali pažnju zato što ne posjeduju udžbenike u prvim danima školske godine je znak da oni papadaju ovoj kategoriji. Taj problem se prevazilazi na način da se udžbenici obezbijede na vrijeme i da ta djeca izbjegnu stigmatizaciju.

Rješenje iz predloga zakona da djeca imaju obavezu da vraćaju knjige, smatram da bi bilo opterećenje za ovu - prekid - u slučaju, ako izgube ili znatno oštete udžbenik, jer bi u tom slučaju morali da kupe novi, da nadoknade štetu školi u visini cijene koštanja udžbenika. Mi smo na Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport razgovarali o smanjenju cijene udžbenika, što predstavlja jedan od načina da se rasterete porodični budžet prošle školske godine cijene udžbenika su smanjene za 10,6%. O svim ovim pitanjima se razgovaralo na sjednici Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport, koja je održana 19.maja 2015.godine, a na kojoj Predlog zakona o dopuni Zakona o osnovnom obrazovanju nije dobio potrebnu većinu.

Uslovi da se obezbijede besplatni udžbenici za svu djecu, kao što sam rekla za sad ne postoje, međutim u narednom periodu bi trebalo razmotriti koji je to najprihvatljiviji model da bi udžbenici postali dostupni svoj djeci osnovnih škola, a i o modelima smo takođe razgovarali na odboru. Hvala lijepa.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem se kolegici Tanasijević. Zamolio bih kolegicu Bošnjak da uzme riječ.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem se, potpredsjedniče.

Uvaženi građani i građanke Crne Gore,

Mi smo prije svega ovaj zakon podnijeli iz razloga što smatramo da konačno treba da se odrednica Ustava ispoštuje i vi te nažalost imali pravo na ovo i ranije, ali nije postojala volja za nečim ovakvim, jer jasna je ustavna odredba koja kaže da je osnovno obrazovanje obavezno i besplatno. To besplatno ne znači da nemate da uplaćujete školarinu, jer bi onda pisalo i za srednje obrazovanje da je besplatno, to je značilo da su svi udžbenici i sve što je potrebno za završetak osnovnog obrazovanja trebala država da obezbijedi. Naravno, ova držva ne brine dovoljno o svojim građanima, brine vrhuška vlasti samo o sebi i bližnjima i iz tog razloga ova odrednica ni do danas nije ispoštovana.

Mi smo ovim zakonom predložili, da se to još i zakonom potvrdi i da svi imaju pravo na besplatne udžbenike, svi osnovci. Mislim da bi time i nepravda koja je postojala, a ne kažem da nije postojala od dobre volje među kolegama kada su predložili da samo takozvane marginalizovane grupe, odnosno djeca sa invaliditetom i djeca čiji su roditelji korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice imaju pravo na besplatne udžbenike, ta odrednika i ako je možda bila humana i izglasana na taj način, pošto ova država dovoljno ne brine, ona se postarala da se kasni sa kupovinom ovih udžbenika, pa smo imali prošle godine i mjesec dana kašnjenja pa su ta djeca bila obilježena, jer su već mjesec dana u školama išli bez udžbenika i time su im stavili etiketu, da su siromašni da su drugačiji od ostalih. I ovo je način da se i to izbjegne. Zašto sva djeca trebaju da budu jednaka i da imaju ista prava i ona koja su iz neke porodice i može da obezbijedi udžbenike da kupi, a iz onih siromašnih ne treba da pravimo razliku, jer sva djeca imaju pravo na to.

Ono što želim da kažem, a vjerovatno će moj kolega potencirati više koji je pokrenuo tu priču i na Odboru za prosvjetu, jeste i druga stvar što su udžbenici u našoj državi veoma skupi. A zašto su skupi? Zbog toga što samo Zavod za udžbenike i nastavna sredstva ima nonopol i nemamo konkurencije i iz tog razloga se ogromna sredstva izdvajaju za udžbenike. I sada ako imate jednu crnogorsku porodicu koja ima troje djece u osnovnoj školi vidite da više od jedne plate se mora izdvojiti za udžbenike i za školski pribor, a krši se Ustav. Iz tog razloga mislim da ne bi smjeli da dozvolimo da se ne izglasa ovaj zakon ni vi iz vlasti, a mi iz opozicije, samim predlaganjem smo ukazali da ovo treba da bude na snazi. I ono što hoću još da kažem jeste što vlast se često poziva na budžet. Ja bih strašno voljela kada biste vi brinuli o budžetu kad se koriste službeni automobili, kada se bahato troši novac na razne stvari na koje bi mogli da se uštedi a uvijek ste zabrinuti kada treba širim, da kažem za javni interes i ljudima običnim dozvoliti da nešto što ih Ustavom pripada da im se obezbijedi i sad glavni argument to košta pet miliona ili više. Pet miliona nije puno za ozbiljnu vlast i za ozbiljnu državu. Davali ste garanciju raznim tajkunima njima ste snizili porez. Vldite u Porto Monenegru porezi na jahte i razne stvari oni mogu da uživaju sa manjim porezom, a naša djeca kojima Ustavom pripada da imaju besplatne udžbenike dok su u osnovnoj školi to nijeste dozvolili. Iz tog razloga smatram da ta argumentacija ne stoji, ne može da stoji, možda ove godine da nije planirano, ali mislim da i sad u budžetu pravilnom preraspodjelom se može doći do tih i da već i od septembra može ovaj zakon da krene sa primjenom i da se obezbijede besplatni udžbenici, samo ako postoji dobre političke volje među nama i ja se nadam da će kolege iz vlasti to shvatiti i u krajnjem slučaju krenuti da poštuju konačno Ustav. U suprotnom, kao i za sve ostalo reći ću da je jedina borba izgleda - prekid - ovakve vlasti i protesti i građanska neposlušnost. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Kolega Bojanić. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dosta toga je rečeno, tako da ću pokušati da i ja svedem ovu diskusiju u neko racionalno vrijeme. Naravno da ću podržati ovaj zakon. Smatram da ima potrebu da se zakonski reguliše norma, odnosno obaveza ministarstva da obezbijedi besplatne udžbenike za sve osnovce iz prostog razloga što na žalost gotovo da polako ovaj zakon može da bude avangardniji i to što vi sad kažete da samo onim porodicama korisnicima materijalne, odnosno ovih potreba dodataka. Na žalost ovaj zakon kao da gleda u budućnost pa malte ne da će ogromna većina građana i porodica Crne Gore doći u domen materijalnih potreba, odnosno socijalnih davanja, pa evo da ovim zakonom ukažemo da izjednačimo sve i da svi dobijaju besplatne udžbenike i negdje pored ove socijalne kategorije, dimenzije ovog zakona ja vidim neku edukativnu ili vaspitnu, kako god, prvo da se nauče ti đaci, odnosno učenici najmanjih razreda da čuvaju stvari, da imaju obavezu prema tome što dobiju da koriste i da vrate i naravno da će i to i ako neki udžbenik oštete pa roditelj to plati daleko manje će koštati jedan ili dva udžbenika nego deset, koji su sa te strane zaštićeni njihovi, kažem i roditelji, na kraju krajeva, ako svih 10 udžbenika ta djeca unište onda neka se roditelji zabrinu kako vaspitavaju tu decu. I takođe još jedna stvar jako bitna pokazatelji solidarnosti negdje izjednačiti u tom najmanjem uzrastu sve učenike. Imao sam prilike da boravim u Velikoj Britaniji koja je daleko bogatija od Crne Gore i to mi je odmah zapalo za oči, a vjerujem da mnogi znate. U svim osnovnim školama, odnosno svaka osnovna škola, svi đaci nose uniforme iste, jednake, iz jednog prostog razloga zato da ne bi socijalne razlike bar vidjele u tim prvim godinama života u prvim razredima. Mi jesmo nekada nosili doduše onako one mantile pa su prilično ružni bili, pa smo iz izbjegavali, ali tada nije bilo ni potrebe za tim mantilima, jer smo gotovo svi bili negdje u socijalno istom rangu 10 -20% gore-dolje, ali tu je negdje bilo srednje klase. Danas je nema, ponoviću ono što sam rekao i u prethodnom izlaganju niske strasti su uništile srednju klasu i vjerujem da je ovo bar jedan od načina, bar da u tim prvim godinama školovanja se ta djeca izjednače, ako ništa drugo bar da imaju prvog dana u školi svi knjige, a ne da čekaju da li će im država neki socijalni dodatak dati njihovoj porodici ili da će negdje iz nekog stečajnog potraživanja doći do nekog novca, pa da priušti da kupi djeci knjige. I podržaću ovaj zakon, što se mene tiče, a vjerujem svi iz kluba, naravno govorim u svoje ime, ali vjerujem da dijelim mišljenje svih članova kluba. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Pozitivna će podržati ovaj zakon uz podsjetnik da je prilikom donošenja budžeta za jednu od prethodnih godina kao i prilikom donošenja Zakona o opštem obrazovanju podnesen amandman i evo da pokušamo još jednom da vidimo da li će se nešto promijeniti kod vladajuće partije. Nijesam neki veliki optimista. I takođe kada se ovdje govori o iznosu sredstava koji je potreban pominjano je pet miliona, šest miliona, to uopšte nije taj iznos. To je taj iznos ukoliko udžbenike posmatramo kao tržišnu kategoriju. A u realnim i održivim razmjerama taj iznos može da se smanji između dva i po i tri miliona eura na godišnjem nivou. A ako bi se štampa zanavljanja na svake tri godine, odnosno nakon proteka tri godine raspodjele učenika, preuzimanje od strane učenika i vraćanje taj iznos bi bio 700.000 do 800.000 hiljada eura. To su realni iznosi.

Sada ću se osvrnuti na ono što cijenim da je jako važno ono gdje se mogu činjeni vrlo konkretni pomaci sada. Cijene udžbenika u Crnoj Gori su nerealno visoke. Znači,

javnosti radi mi komplet udžbenika za VII razred osnovne škole 84 eura, VIII 73 eura, IX razred 78 eura, za I razred gimnazije iznosi 95 eura. To je bilo u 2014. godini. Slobodan sam da ovo izjavim da svaka cijena bilo kojeg od ovih kompleta preko 40 do 50 eura nije računica koja pokriva samo trošak već koja omogućava i profit konkretno instituciji Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Javnosti radi. Zavod za udžbenike i nastavna sredstva nije ustanova koja je tržišno orjentisana, već koja od Budžeta Crne Gore na godišnjem nivou prihoduje nekih oko 800.000 hiljada eura, šesto i nešto hiljada eura ide za plate i to apsolutno nije sporno, ali Zavod za udžbenike i nastavna sredstva je mimo reformskih ciljeva, monopolista na tržištu udžbenika. Iako je reforma obrazovanja podrazumijevala to da nastavnik je slobodan u izboru udžbenika različitim podzakonskim rješenjima smo došli do toga da je udžbenik obavezan za svakog nastavnika i da on u suštinu nema tu slobodu koja mu je negdje propisana i zakonom, a i temeljnim dokumentom reforme crnogorskog obrazovanja knjigom promjena. Ono što je dodatno za nas sporno da se ni honorari za autore nijesu na visokom nivou, tako da se dešavalo da honorar za udžbenik VII i VIII razreda kada imamo koautorstvo primi bukvalno honorar između 300 i 400 eura. A sada pazite po nalogu Državne revizorske institucije samo u 2012. godini trošak je bio od 420 i 4.000 ukupno eura među kojima dominantno bio trošak otpisa udžbenika. I ti udžbenici su otpisani u dva navrata u februaru i u decembru 2012. godine zbog toga što je krov prokišnjavao, a ako je krov prokišnjavao u februaru mogao se popraviti da u decembru ponovo ne prokišnja. Ali to je u suštini sve priča da se vlasni ne dosjete. Poenta cijele priče jeste da su ti udžbenici preko punktova mjesnih zajednica dijeljeni upravo partijskim aktivistima, konkretno u Podgorici. I to je ono što je zaista bilo više puta isticano da jeste to za brigu. Takođe, kada govorimo o cijeni udžbenika, kada govorimo o iznosima dobro je da znamo da su troškovi sponzorstva recimo ove ustavnove iznosile u toj godini 135.000 hiljada eura.

Takođe, da su troškovi reprezentacije bili recimo 43.000 hiljada eura, takođe da je 49.500 hiljada eura dodjeljivano za nagrade po odluci i na tada pitanje ministru aktuelnom šta će učiniti da cijena udžbenika u štamparijama koje država plaća budu javni mi smo bili obećanje da će se to dogoditi. Ja odgovorno na ovom mjestu tvrdim da su cijene koje plaća, a koje država plaćala preko Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva u štamparijama drastično niže od onih koje se prodaju u knjižarama. Kako nije riječ o ekonomskoj kategoriji i kako je takođe dodatno najavljeno da će se udžbenici štampati na lakšem papiru da bi ukupan udžbenički komplet bio jeftiniji, tim prije logika da ove cijene bude bukvalno prepolovljene. Da to bude konkretan doprinos, ja pošto ističe vrijeme, zaista imam puno teza koje jesu sporne u ovom pristupu koje imamo naplate udžbenika. Ono što nas posebno brine u cijeloj toj priči, da je recimo prihod od prodaje udžbenika u 2012. godinu iznosio skoro tri miliona eura, da je država znači kroz sistem plata i troškova održavanja renti i tako dalje Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva dodatno ima kontribucije od 800.000 hiljada eura i da mi na kraju u tim uslovima smo imali otpis udžbenika u vrijednosti od četiristo i nešto hiljada eura. I onda sada pričamo kako je nemoguće niti imamo besplatne udžbenike i sa druge strane nije moguće ni da imamo nižu cijenu udžbenika.

Volio bih ako predlagač bude iskomentarisao prosto da imam priliku da nastavim ovaj dio priče, jer je vrlo zanimljiv, da cijene udžbenika, vrlo je bitno za javnost, mogu biti ne malo, već drastično niži od onog što se prodaje u knjižarama. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Kolega Damjanović, sljedeći učesnik u raspravi. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Potpredsjedniče Simoviću, poštovani građani, gospodine predlagaču,

Samo sam se javio, a neće biti potrebno pet minuta da iskažem stav Kluba poslanika SNP-a, koji će svakako podržati ovaj predlog koji je došao od kolega Đukanović, Bošnjak, Bojović i Vučinić, iz prostog razloga što je to još jedan u nizu pokušaja, evo već duže vrijeme da se ustavno načelo iz člana 75 Ustava koji u stavu 1 jemči pravo na školovanje pod jednakim uslovima, u stavu 2 govori da je osnovno školovanje obavezno i besplatno razradi kroz izmjenu ovog zakona. Dakle, ustavno načelo i mislim da je sav trošak koji je ovdje dat u nekim procjenama koji može biti evidentno i niži ukoliko se zakon do kraja primijeni, zaista marginalan u odnosu na mogućnost i dostupnost besplatnog školovanja. I ono što sam htio da kažem a zahvalnost zaista kolegi Periću, što je podsjetio na izvještaj Državne revizorske institucije, institucija Javne ustanove za udžbenike i nastavna sredstva i na kontrolno saslušanje koje smo imali tada sa predstavnicima te institucije i tada ministrom Stijepovićem, i ono što je ministar tada obećao, i na ono što su konstatacije revizora u tom izvještaju gdje se, i čekao sam vas da je pomenete, došli do konačne cifre od nekoliko stotina, četiristo i nešto hiljada evra otpisanih vrijednosti udžbenika. Imamo luksuz da otpisujemo po pola miliona evra udžbenike koji su negdje pokisli na tavanu te institucije nijesu podijeljeni, i da plaćamo nevjerovatno visoke marže od štamparije tih udžbenika i one njihove nabavne cijene do prodajne cijene koju dotira država, a nemamo volju, odnosno ne iskazujemo volju da podržimo nešto što bi i ovo riješilo. Prema tome, ne vidim razloga da se jedna ovakva inicijativa ne podrži i klub poslanika će u tom smislu dati svoju podršku. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Damjanoviću. Zamolio bih kolegu Nimanbegu da uzme riječ. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Potpredsjedniče Skupštine, poštovane kolegice i kolege poslanici,

Pa ja želim povodom rasprave o dopuni Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju iskoristiti priliku, reći da moje nedoumice ili opšte neko gledanje na koje bi se gledalo na ovakav predlog zakona.

Sigurno se postavlja pitanje da li je ovo demagoški jedan zakon? U ovom domu imali smo par prilika po mom skromnom mišljenju da usvajamo neke zakone koji sigurno nijesu bili dobro proanalizirani, čije je namjere imala politikanski više nego razvojni ili obrazovni cilj, ali bih želio pohvatiti kolege iz Demokratskog fronta koji su predložili i ako možda oni to nijesu na najkvalitetniji način obrazložili u smislu pozivaju se na ustavno određenje ili obavezu. Mislim da su pogodili zakon. Ovdje je bar prilika u ovom domu da razgovaramo svi skupa oko našeg sistema osnovnog obrazovanja i šta možemo mi doprinijeti kao poslanici da se to poboljša.

Pitanje je da mi kao Crna Gora idemo u reformu obrazovanja, već više godina rezultati su takvi kakvi su, ali moje iskustvo govori da naši učenici nose velike i teške torbe. I oni imaju problema oko toga. E, sada ovim zakonom obavezuje se država da im omogući besplatne udžbenike i zahvalio bih se i kolegici Tanasijević, kao uvijek na ozbiljnom pristupu u obrazlaganju zakona i kolegi Periću, jer možemo suočiti njihova argumenta ili cifre koje su nam ovdje predložili. I bez obzira da li je ta cifra sedam miliona ili dva i po miliona mislim da bi trebala za ovaj dom da bude izdržljiva za državu Crnu Goru. Bez obzira da li je to sedam, da li je dva i po miliona, ja ću lično ovakav predlog zakona podržati. I sigurno bi bilo dobro da su tu i predstavnici Ministarstva

obrazovanja i da nam kažu da li njegova primjena može biti i 2016 i 2016.godine, ako ne možemo ovu budžetsku godinu, ako želimo odgovorni prema budžetu države ove godine nema sredstava i da se primjena realizuje za sledeću školsku godinu, ne ova koja nastupa u septembru nego sljedeću.

Mi trebamo povući najbolje prakse i po onome što mi i saznanje kao poslanika, kao i rukovodioca jedne nacionalne institucije koja se zove Nacionalni savjet Alabanaca, govori to da mi moramo povući najbolju praksu. Po meni je možda potrebno puno aktera koji su zainteresovani za ovaj proces od Ministarstva obrazovanja, od Zavoda za udžbenike, od možda članova Odbora za obrazovanje da idu svi u Finsku i da tamo provedu 15 dana i da dobro analiziraju kakav je tamo sistem i da vide da li ga možemo mi implementirati. I takav treba da bude odnos. Nažalost, naš obrazovni sistem jest suočen sa problemima koji po meni su problemi centralizacija tog sistema. O tome ćemo govoriti kod sledećeg zakona i sigurno partijskog ili politikanskog stava oko samog procesa koji utiče na kvalitet, a to je zapošljavanje, rukovođenje i to je ozbiljan problem. Da se ukratko na završetku moje rasprave osvrnem na situaciju u obrazovanju u osnovnom obrazovanju na albanskom jeziku, on ima iste probleme koje ima obrazovanje na službenom jeziku, s tim da mi imamo velike primjedbe. Što se tiče kvaliteta nekih udžbenika, nastavnog gradiva koji je u tim udžbenicima i planovi programa koje ste trebali realizirati i mi imamo sada napokon konkretne pozitivne signale od strane novog ministra obrazovanja, jer godinu dana to ministarstvo nije imalo ministra i već se formira jedna radna grupa koja će raditi na tome uz njihovu odgovornost da se taj proces završi što prije da bi mogli dosta tekstova udžbenika popraviti za ove godine.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, završite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Samo bih želio zbog principa poreske ili te odgovornosti, mislim za implementaciju ovog zakona je potrebna volja, jer mislim da nijedan poslanik u ovom domu u principu nije protiv ovakvog zakona, neće izgovoriti da će on opteretiti budžet ili da jesu argumenti koji se moraju saslušati, ali mislim da nije dovoljno da samo učenicima obezbijedimo besplatne udžbenike nego mora jedna kvalitetnija reforma biti primijenjena u cijelom obrazovnom procesu.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Zamolio bih kao posljednjeg učesnika u prvom krugu diskusije kolegu Sijarića da uzme riječ. Izvolite.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Dame i gospodo,

Kao neko ko je juče iz škole došao, praktičar malo ću analizirati predložene izmjene i dopune Zakona o osnovnoj školi, pa ću početi redom od člana 34a. Kaže:"Pravo na besplatne udžbenike i školski pribor imaju svi učenici osnovnih škola. Ministarstvo je obavezno da obezbijedi udžbenike i školski pribor iz stava 1 ovog člana".

Učenik je obavezan da čuva udžbenike i školski pribor iz stava 1 ovoga člana na kraju nastavne, odnosno školske godine neoštećene vrati školi."

Vi znate da je koncept osnovnog obrazovanja takav 3+3+3, devetogodišnja osnovna škola, da prvi obrazovni ciklus u osnovnoj školi su radni udžbenici i da se tamo ne mogu vraćati udžbenici i koristiti. Znači, udžbenici su potrošačkog karaktera, troše se u prvoj godini i ona djeca koja su i do sada uzimala, odnosno imala pravo na te udžbenike, imaooci socijalnih davanja, zatim pripadnici određenih kategorija invaliditeta i tako dalje su svake godine dobijali nove udžbenike.

Moguće je u drugom i trećem ciklusu koristiti udžbenike ali ne određen broj priručnika radnih listova koji su sastavni dio udžbenika, tako da je tu negdje možda ta mogućnost data na 60% od ukupne cijene kompleta udžbenika koja se može koristiti u narednoj godini. U prvoj godini su radni listovi, kao što samo ime kaže i, ispunjavaju se i tako dalje. Onda u narednoj godini brišu to učenici, nedovoljno izbrišu, onaj učenik koji ima nove radne listove dođe u situaciji da mora da razmišlja dok ispuni te radne listove, onaj već ima ispunjene iz prethodne godine, tako da se ne pruža mogućnost da svi učenici jednako učestvuju u rješavanju problema preko kojih se rješavaju putem radnih listova.

Nema predstavnika Ministarstva prosvete pa neke adekvatne podatke ne možemo da imamo. Uvijek kada su u pitanju predlozi određenih zakona pozivamo se na cifru. Koliko to košta?

Gospođa jeste dala jedan opšti podatak da je oko 70.000 učenika, da u prosjeku od prvog razreda do devetog razreda kompleti koštaju od 60 do 100 eura bes pribora, ali zanimljivo bi bilo da ima predstavnika Ministarstva prosvete. Koji je to broj učenika koji već ministarstvo obezbjeđuje u odnosu na ovaj ukupan broj, kolika je to razlika, da li će radne listove i tako dalje, znači onih 60% za one koji vraćaju udžbenike, to je drugi i treći ciklus, koji vraćaju, šta, hoće li roditelji, ako se ovaj zakon usvoji dotirati, odnosno nabavljati taj dio udžbeničkog pribora i prpratnog materijala ili će ministarstvo finansirati i taj dio svake godine? Znači, nema u potpunosti učenik IX razreda evo da uzmemo sad primjer IX razred, da može koristiti te udžbenika iz prošle godine, jer najmanje od tih 100 eura 40 eura treba ponovo roditelj da izdvoji da bi kompletirao te udžbenike. Mislim, da bez predstavnika Ministarstva prosvete i dobro pripremljenih podataka nemamo konstrukciju finansijsku. Govorim o finansijskoj konstrukciji, ali u svakom slučaju osnovno obrazovanje na ono našto se poziva predstavnik, odnosno predlagač zakona jeste da je obavezno što kaže kolega u Finsku. Finska je daleko otišla sa svojim reformama u obrazovnom sistemu i služi kao primjer u Evropi, pa čak i svijetu tamo stoji doduše da su udžbenici nešto što sleduje učenike osnovnog obrazovanja.

Mislim da se treba više poraditi na ovom zakonu sa više činjenica i podataka i Zavod za školstvo. Tačna je činjenica, da ako može da se toliko udžbenika jednostavno baci, a tamo su učenici koji nijesu u stanju potrebe da dobiju te udžbenike zaista nešto je tu zahvalilo ministarstvo je trebalo dopuniti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolegi Sijariću. Nastavljamo sa diskusijama.

Zamolio bih kolegu Bojovića da uzme riječ.

Izvolite, kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Na samom početku, želio bih da kažem da mi valjda treba u ovom Parlamentu da vodimo računa o autonomiji ove institucije i da ne nastupamo na način da ovaj Parlament pretvaramo u ispostavu Vlade, pa da svaki put tražimo mišljenje Vlade da bi se odredili. Vlada je imala priliku da saopšti svoj stav, da iznese analize, da iznese

podatke, ona to nije uradila. Ja sam apsolutno siguran zbog čega ona to nije uradila. Zbog toga što želi da opstruira donošenje ovakvog jednog zakona.

Takođe, predlažem gospodinu Sijariću, predlažem predstavnicima Bošnjačke stranke da podnesu amandman na ovaj zakona i ja kao jedan od predlagača im garantujem da će on biti prihvaćen, ako je u dijelu tehničkih izmjena koje se tiču toga da li trebaju da se vraćaju udžbenici ili ne. Što se nas tiče potpuno je prihvatljiv amandman i da učenici uopšte ne vraćaju udžbenike, već da nakon svake godine država finansira u skladu sa Ustavom udžbenike za sve učenike osnovnih škola.

Ja moram da pročitam još jednom Ustav. Dakle Ustav, članu 75 stav 2 glasi: "Osnovno školovanje je obavezno i besplatno". Ne možemo mi prihvatiti da se u Crnoj Gori ustavna načela sprovode i primljenjuju djelimično i selektivno. Dakle, ili se poštuju ustavna načela, ili se ne poštuju. U ovom konkretnom slučaju od strane Vlade, ovo ustavno načelo se ne poštuje ono se grubo gazi i obesmišljava. Ne možemo da prihvatimo da je jedan dio prava na besplatno školovanje osnovnih škola zagaranovan, a drugi dio prava nije obezbijeđen i mi želimo i sa te strane da intervenišemo.

Ako je prosječna plata u Crnoj Gori duplo manja od iznosa minimalne potrošačke korpe, ako je prosječna penzija tri puta manja od iznosa minimalne potrošačke korpe, ako u Crnoj Gori po podacima Ujedinjenih nacija imamo oko 100.000 hiljada nezaposlenih građana onda je apsolutno jasno da je plaćanje udžbenika djeci u osnovnim školama ne mali izdatak za svaku porodicu i građanina u ovoj državi.

Cijena kompleta udžbenika možemo da pretpostavimo da je tu negdje oko pet miliona eura. S druge strane, kada govorimo o izdacima koje bi trebalo da postoje na nivou države, međutim sa druge strane negdje oko 100 evra treba da izdvoji svaka porodica samo za jednog učenika, a zamislite kako je to u porodicama u kojima ima troje ili više đaka, a imamo prosječna primanja kakva imamo, ili imamo porodice koje imaju daleko ispod prosjeka. Takođe, nastava u školama, dobro je poznato, kako koja godina prolazi sve je više zahtjeva da roditelji dodatno finansiraju školovanje djece u osnovnim školama, pa se svaki put ispostave novi zahtjevi za nove troškove roditelja.

Mi vidimo da sa jedne strane imamo primjere raspanja budžetskog novca od strane budžetskih jedinica, imamo primjere da se vraćaju višemilionski dugovi koje su napravili tajkuni ovoj državi, da se na stotine miliona evra garancija koje je neko drugi napravio otplaćuje iz budžeta ove države, podsjetiću da je samo na KAP otišlo osamsto miliona evra, pa imamo situaciju da se čak i cigarete kupuju državnim novcem u određenom ministarstvu, pa u tom ministarstvu da kažem konkretno Ministarstvo poljoprivrede je u pitanju, još uvijek ne možemo da znamo i mediji se već nedeljama bavi ko je pušio te cigarete, koje su plaćene državnim novcem? Sve to može da se podnese, sve to može da se toleriše, bez bilo kakve odgovornosti, ali sa druge strane ne mogu obezbijediti sredstva za finansiranje besplatnih, ajde da kažem obezbjeđivanje besplatnih udžbenika za cjecu iz osnovnih škola.

Ovo je stvar klasične političke volje u ovom Parlamentu. Baš kao što je pitanje političke volje, borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije. Tražio sam prije nekoliko dana prilikom rasprave u okviru poslaničkih pitanja da se obezbijedi nešto oko pet miliona evra za konačnu isplatu svim građanima koji imaju pravo na opremnine od Fonda rada koji su došli u tu situaciju, nakon što su izgubili posao, jer su im firme otišle u stečaj. Dakle, tražio sam oko pet miliona evra. Završavam sa sledećom rečenicom.

U ovom trenutku mi tražimo da država obezbijedi sredstva za besplatne udžbenike, takođe oko pet miliona evra. Mi mislimo da to nije previše. Mi smatramo da je to minimalna mjera socijalne odgovornosti ove države prema tim najugroženijim kategorijama stanovništva. Prema radnicima koji su ostali bez posla zbog toga što smo imali kriminalne i pljačkaške privatizacije i prema djeci u osnovnoj školi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Poslanik Stanić je sljedeći učesnik u raspravi. Izvolite.

NOVICA STANIĆ:

Potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici,

Mislim da bi bilo zanimljivo kada bi se napravila jedna ozbiljna analiza šta je zapisano u ovom Ustavu Crne Gore, a šta je u praksi, počev od prvoga člana u kome piše, da je država socijalne pravde, a nije, nigdje više socijalne nepravde, da je ekološka država, a nije, da je besplatno školovanje član 62 svako ima pravo na rad, a vidjeli smo kako se zapošljava. Govorili smo o partijskom zapošljavanju i jedan pokušaj da se to zapošljavanje uredi dočekan je na nož. Onda član 75 o obaveznom i besplatnom osnovnom obrazovanju. Odmah da kažem podržacu ovaj predlog zakona. Ali, uvijek tu ima jedan problem šta naši učenici dobijaju sa tim besplatim udžbenicima. Znate, na ovim balkanskim prostorima postoji bosanski lonac u kulinarstvu. U ovoj Crnoj Gori postoji crnogorski lonac u jeziku. O kakvom crnogorskom loncu govorimo. Podsjetiću na 8. septembar 2011. godine, dakle politički dogovor o pojedinim pitanjima koja se tiču evropskih integracija Crne Gore, potpisnici Igor Lukšić, tadašnji predsjednik Vlade, Srđan Milić, Andrija Mandić i Nebojša Medojević. Tada je definisano da đaci u školama, dakle preko ovih udžbenika o kojima danas govorimo i koje bi trebali da budu besplatni, uče crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost, iz kog se u tom nazivu i dobija ocjena.

Čitam dalje taj politički dogovor: „Tokom školske 2011-2012. godine nastava će se dominantno oslanjati na nastavni plan i program dosadašnjeg predmeta maternji jezik i književnost uz dopunu sadržaja koji će obezbijediti izučavanje specifičnosti maternji jezik.“ Šta mislite da li je Ministarstvo ispoštovalo ovaj stav i da li su đaci 2011-2012. godine učinili iz udžbenika za maternji jezik i književnost? Nisu. Učili su po novim udžbenicima koji su štampani crnogorskom azbukom, da ne kažem tzv., a sastavljeni prema nastavnom planu i programu za tzv. crnogorski jezik.

Čitam dalje: „Ministarstvo prosvjete će, u cilju izrade trajnog nastavnog plana i programa ovog predmeta, radi početka primjene u školskoj 2012. i 2013. godini, formirati posebnu komisiju od eksperata za sva četiri jezika, u slučaju potrebe Ministarstvo će se obratiti Evropskoj komisiji za ekspertsku pomoć.“ Komisija formirana. Šta mislite da li je nešto uradila? Nije. Postavljao sam pitanje i prethodnom ministru prosvete gospodinu Stijepoviću, pa novom ministru prosvete gospodinu Boškoviću i evo odgovora. Kaže gospodin Bošković da je komisija formirana, a podsjećam 2011., ovo je 2015. godina, ali u komisiji među ekspertima za ova četiri jezika nije mogao da se postigne konsenzus i sve ostalo mrtvo slovo na papiru. U ovom dogovoru kaže da će se u tom slučaju obratiti ekspertima Evropske komisije i u zadnjem članu 5 potpisnici sporazuma će periodično najmanje u tri mjeseca razmatrati implementaciju sporazuma. Niti su se obratili ekspertima Evropske komisije, niti smo mi svaka tri mjeseca to razmatrali u ovoj skupštini. Vrijeme prolazi, uči se po tzv. crnogorskom jeziku. Postavio sam dopunsko pitanje ministru prosvete gospodinu Boškoviću, svi rokovi po Poslovniku prošli, odgovora nema. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Staniću.

Imamo još dvije prijavljene diskusije. Prva kolege Labudovića i druga diskusija kolege Danilovića. Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, ovo djeluje po malo monotono, ali ovo vaše ćutanje i ignorisanje ovih tema možda ponekad govori više od onoga što biste eventualno mogli da izjavite. Ispada kao da su djeca koja idu u školu, kao da su osnovci samo naši i da bi ova rešenja pomogla samo našima, a da ovi vaši uče negdje drugdje, neke druge škole, iz nekih drugih udžbenika. Pa neće biti tako.

Podržaću ovaj zakon iz jednog potpuno drugog ugla od onoga koji su imali njegovi predlagači, a to je što on u izvjesnoj mjeri omogućava da se u najranijem dobu kada se vrši socijalizacija te djece, stvara ako ništa drugo makar privid jednakosti i jednakih šansi za sve. Znae, to se na Zapadu vrši na potpuno drugi način. Tamo se klasna i socijalna segregacija vrši kroz status škole, pa oni iz boljestojećih porodica uče neke bolje stojeće i dokazanije škole, dok oni siromašni idu u tzv. pučke škole, tako se i liječe i to je tamo normalan način statusnog određenja u društvu. Mi smo ipak drugačijeg i socijalnog i kako god hoćete nasljedstva.

Ovo što se predlaže ovim zakonom, a ja bih ovome dodao čak i obavezne đačke uniforme, omogućava da ta djeca na samom početku kada tek postaju akteri društvenih dešavanja ne budu segregirana i ne budu statusno označena na način koji nije ni malo prijatan i u dobu koje ostavlja najdublje posledice na ukupan psihofizički razvoj. Ovdje se govorilo o brojnim problemima u praktičnoj realizaciji ovih rešenja. Ja ih ne vidim. Čak bih i predložio, mada ne znam je li za to neophodno da se radi amandmanski ili se to može nekim aktom ministarstva, da ti udžbenici budu vlasništvo škole i da škola, kao što se to svuda u svijetu radi, omogućava zapravo pristup đacima njima za vrijeme dok su u školi, a da samo onaj radni dio koji se podrazumijeva u vidu nekih radnih svesaka gdje je neophodan domaći rad, eventualno daje za nošenje kući. Jeste li sreli nekad nekog od osnovaca naših škola ovih dana i ovih godina? Ono što oni nose u svojim đačkim torbama, a na svojim nejakim plećima bi oborilo magare. Onda nije čudo što posle sve analize ukazuju da su nam djeca bolesna od ravnih tabana i od krive kičme. Ovo je rešenje, da se kroz malo ulaganje u školske ormariće ti udžbenici u najvećem broju odlažu u školi i budu prisutni i dostupni đacima onda kada im trebaju, a ne da ih šetaju po gradu kao Radosav kredencu. To bi, takođe, omogućilo i njihovo obnavljanje na isti način na koji se obnavlja školski inventar. Kao što se obnavljaju klupe, kao što se obnavljaju krede, kao što se obnavljaju table, kao što se obnavljaju prozori, na isti način obnavljati i udžbenike. Nešto Ministarstvo, čak bi se mogla formirati i neka fondacija. Postoji nebrojeno načina da se obezbijedi stalno obnavljanje tih udžbenika.

Konačno, najvažnije. Rekli ste da je najveći problem što to košta. Pitam vas šta ne košta u ovoj državi? U ovoj državi je, izgleda, najjeftiniji život. Sve drugo košta. Može li biti skupo ulagati u sopstvenu budućnost, ulagati u ono što produžava život, kakav god da je u ovoj državi i nas u njoj? Može li biti pet miliona na koliko ste otprilike proračunali cijenu koštanja prve godine, biti skuplje od jedne etape tour de Italija koja se planira kroz Crnu Goru i koja bi trebalo otprilike da košta tu negdje? Sada razmislite, koleginice i kolege, s druge strane, izvinite što inače ne volim da nas dijelim ovdje, ali moram danas, je li važnije da propedalaju onih stotinjak biciklista kroz Crnu Goru ili da svi đaci pod jednakih uslovima, a to je zapisano u Ustavu, pristupe makar tom osnovnom školovanju, a posle će, hvala bogu, tata iz DPS-a omogućiti neki drugačiji status. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Poslaniče Labudoviću, imate jedan prijavljeni komentar. Koleginica Tanasijević. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Kolega Labudoviću, vi me uvijek kao sociologa inspirišete da imam potrebu da komentarišem vaša izlaganja, iz tog ugla da je potrebno da se djeca u osnovnoj školi socijalizuju. Pomenuli ste jednu suštinsku stvar. Činjenica je da djeca imaju glavni od osnovnog obrazovanja i vaspitanja, njihov glavni kapital je upravo uspješna

socijalizacija. To je motivisalo koleginicu i mene da i napišemo onaj amandman, da djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, djeca romske i egipćanske populacije itd. imaju pravo na besplatne udžbenike iz razloga što njihova uspješna socijalizacija, između ostalog, zavisi od toga. Jer, različitosti u tom smislu su takve da djeca navikavaju da žive jedni sa drugima, da to ne primjećuju, da se homogenizuju na taj način i da prihvataju jedni druge kao jednako vrijedne. Međutim, socijalizacija podrazumijeva još jedan problem, kolega, a to je da djeci trebamo biti uzori i da je vrlo bitno za djecu osnovnih škola da oni imaju i u nastavnicima i u nama ovdje i građanima uzore koje će slijediti. Zato mi je drago da danas kada se raspravlja o obrazovanju kao neko ko je 20 godina smatram bio usješan profesor, ipak se ova priča odvija na akademskom nivou. Da li košta nešto sedam miliona, dva miliona, da li je to besplatno ili nije, kako se tumači taj pojam, mislim da to nije toliko važno koliko je bitno što smo u ovoj priči ipak dali određeni nivo.

Drugi razlog zbog čega sam se javila je što ste vi pomenuli jedan model koji smatram prihvatljivim, a to je upravo model koji je kolega prethodno pomenuo da bi trebao da bude ogledni, ne samo za Evropu nego i za svijet, a to je finski model. Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport je imao privilegiju da se upozna sa finskim modelom. Oni imaju udžbenike koji su u posjedu škole. Učenici u razredima osnovne škole sve što nauče, nauče u školi. Mi imamo mnogo činjenica koja usvajaju djeca i možda previše posvećujemo pažnju obrazovnoj komponentni, možda zanemarijući vaspitnu. Vaspitna je jednako važna koliko i obrazovna jer je osnovna škola vaspitno-obrazovna ustanova. Oni stiču elementarno znanje u osnovnoj školi za koje im nije potrebno da nose knjige kući. Koriste ih kabinetski, koriste ih u školama i te knjige se ne habaju kao na način kada ih nose djeca. Na kraju, medicina je dokazala da količina knjiga koju nose naša djeca negativno utiče na njihovu kičmu i to jedno upozorenje da ovakav model, pričam najiskrenije kao profesor, ponuđeni model nije prihvatljiv. Ne bih dala djeci da nose knjige kući jer je to za njih veliko opterećenje. Dalje, ako se udžbenik ošteti, dijete iz socijalno ugrožene kategorije mora da ga kupi ili plati školi što ga je uništio. Kao profesor bih najviše voljela da se knjige uništavaju od čitanja, ali danas se vrlo malo, gospodine, čita. Nažalost, mnogo se više pažnje posvećuje nekoj elektronskoj komunikaciji nego dobijanju podataka itd. Iz tog razloga bi model koji bi bio preporučljiviji upravo bio taj. On bi mnogo manje koštao i od ovih sedam ili deset, kako ja kažem, ili od ovih dva i po o kojima je govorio gospodin Perić, jer su knjige i pribor u posjedu škole.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Labudoviću, mislim da nema potrebe za odgovorom. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Prije svega, da uvažim koleginicu, na neki način ovo sam shvatio kao podršku onome o čemu sam govorio i samom ovom zakonu. Želim samo da podijelim sa vama jedan osjećaj koji me prati još iz osnovne škole, koji samo govori da su ti utisci i ta saznanja o društvu i okolini koja vas okružuje možda trajnija od svih onih koji mi se dešavaju ovih dana.

Naime, tada je bio obezbijeđen doručak za đake škole u kojoj sam išao. Meni je kuća tik uz školu bila. Bila je u početku ideja da se taj doručak dijeli samo đacima iz najudaljenijih krajeva sela. Zna li kako su se oni bijedno osjećali sa onom šoljicom varenike u prahu i sa onom krofnom dok, na sreću, tadašnji direktor nije uvidio i onda nas uveo sve u red. Na isti način će se osjećati, vjerujte, oni kojima ćete dati udžbenike samo zato što su nekog posebnog statusa u odnosu na sve ostale. Nema veze ko je to. Jesu li to Romi, jesu li to djeca sa posebnim potrebama, jesu li to invalidna djeca, potpuno je svejedno. Vi ih na taj način u samom startu segregirate i označavate, u njihovim očima, vrlo negativno. Iako stoji sa stanovišta neke šire društvene konotacije pozitivan predznak toga izdvajanja, ali u njihovim očima to se doživljava kao negativno. Prema tome, ili za svu djecu ili da ne krećimo. Uvijek glasam za to i dobro je da i djeca onih koje dovoze u školu mercedesima, shvate da nijesu makar u startu ništa vrednija i ništa bolja od ostale djece. Jer, ne zaboravite, ovo ne počinje samo prvim razredom osnovne škole, ovo se dešava još u vrtićima. Ne mogu sva djeca u vrtić. Možete da zamislite prednost djece koja su četiri ili pet godina u vrtiću u odnosu na djecu koja, što bi se reklo, iz opanaka ulaze u školske klupe. Ako ne možemo baš da riješimo to sa vrtićima do kraja, ovo možemo i budite sigurni to bi bila najpametnija i najhumanija investicija države za koju znam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Možete proceduralno, drugačije ne možete. Izvolite, minut vremena.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Nemojte zamjeriti, ali morala sam reagovati kada ste pomenuli djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju ili lica sa invaliditetom, znam da imate najbolju moguću namjeru jer vas doživljam kao takvog čovjeka, upotrijebili ste termin invalidna lica i znam da to vrlo teško pada toj kategoriji. Sigurna sam da nijeste imali nikakvu namjeru. Samo još želim da kažem ovo da i u predškolskim ustanovama i u ustanovama osnovnog obrazovanja, djeca koja prihvate djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju, i jedni i drugi imaju korist. Oni nauče da prihvate različitosti, nauče se plemenitosti, nauče se humanosti. Oni pomažu jedni drugima. To je dobro, uslovno rečeno, za zdravu djecu jer se nauče humanosti, plemenitosti, pomaganju, a djeca koja imaju smetnje i teškoće u razvoju pored zdrave djece brže napreduju. To je možda jedan od najboljih projekata na nivou osnovnog obrazovanja u Crnoj Gori. Nijesam imala namjeru da polemishem nego znam da ste vi čovjek koji se vrlo jasno izražava, vrlo vas cijenim u tom smislu i iz tog razloga sam reagovala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Nema razloga za daljim pojašnjavanjem, sasvim dobro smo se razumjeli.

Kolega Danilović ima riječ. S tom diskusijom ćemo završiti i diskusije o ovoj tački. Izvolite, kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvažene kolegice i kolege, gospodine potpredsjedniče, uvaženi građani,

Dok ne zaživi ovaj fini finski model, mi ćemo ipak podržati ovaj predlog kolega iz Demokratskog fronta, mislim na grupu poslanika koja pripada Demosu, iz prostog razloga što smo tako mislili i ranije. Imamo dvije mogućnosti. Ili da primijenimo Ustav ili da ga izmijenimo. Ne možemo ga rastezati, mada ste vi za to majstori, moram da

priznam, kao praćku kada treba Ustav iznad svega, Ustav i iznad države koju bi trebalo samo da uredi, a kad ne treba može i drugačije.

Uvažene kolegice i kolege, podsjetiću vas i vrlo mi je važno ovo zbog građana i zbog vas koje izuzetno cijenim jer umijete lijepo sa riječima, da je predsjednik Vlade nedavno rekao da je gorivo luksuz i prilično zajedljivo, pa bez namjere da uvrijedim, i zajapureno, u žargonu kažem, danima objašnjavao kako je to svakome jasno. Ako je gorivo luksuz, sasvim je izvjesno da knjiga i osnovno obrazovanje nijesu. Kada ste htjeli da pridobijete dvije trećine za izglasavanje Ustava, jedan od mamaca je bio i besplatno obrazovanje za sve osnovce. Neću se složiti sa kolegama koji kažu da se ovim izbjegava stigmatizacija učenika u najranijem dobu. Nemojte to da radimo, malo je populistički. Stigmatizacija roditelja se izbjegava.

Uglavnom, uvažene kolegice i kolege, a nijesmo toliko svi u godinama da nemamo i djecu u osnovnoj školi, znamo da udžbenike u 90% slučajeva kupimo prije nego djeca sjednu u klupe i ne kupuju djeca udžbenike nego roditelji. Nemojte da taj motiv bude osnovni. Ako hoćete da izbjegnute stigmatizaciju, morali bismo mnogo čega promijeniti. Samo da vas podsjetim, djeca su stigmatizovana zbog toga što nose različito skupe patike, što dolaze različito odjevena, što imaju različit džeparac. Tako da ni u prvom osnovne ne možete izbjeći da se i te kako razlikuju oni iz dobrostojećih i oni iz lošestojćih. U ovom društvu ima bogatih par procenata i super bogatih, a ostalih su izgubljena srednja klasa i oni u stanju socijalne potrebe. Tako da svakome može dobro doći ko ima jedno ili troje djece da ne mora platiti na početku školske godine u tu besplatnu svrhu, recimo, 300 evra, a posle idu besplatne ekskurzije, pa sve besplatno da ne pričamo o školskom priboru, ovdje se radi o udžbenicima. Nemojte da računamo cijenu udžbenika na osnovu ovoga koliko kupujemo zaista. Nije pošteno. Mogli smo reći da to košta i 14 miliona na godinu dana nego dobijamo popust. Od koga? Država bi mogla u tu svrhu, predlažem odmah, da ima državnu štampariju, jednu je prodala zajedno sa Pobjedom, a i tu smo mi poreski obveznici platili kao što pristajem kao poreski obveznik da plaćam ako treba taksu, kada je već plaćam, mimo svoje volje za put koji je luksuz, ako je gorivo luksuz, da plaćam za obrazovanje sve djece i da plaćam ako treba više od onoga ko ima manje.

Nemojte da se služimo demagogijom. Gospodin bivši ministar prosvete, da ne govorim ružno o čovjeku, imao je predlog, gotovo naišao na egzaltaciju kod kolega iz vladajuće koalicije da se uvedu tableti. Nadam se da nije pogrešno akcentovano. Nadam se da se mislilo na tablete, a ne na tablete. Evo, ta sredstva koja su izdvojena za tablete da damo za besplatne udžbenike. Kako je to bilo planirano da se sprovede da nema stigmatizacije. Mislim da ćemo se snaći da odštampano te udžbenike bili oni u vlasništvu škole ili u vlasništvu đaka, vjerujte da to mnogo jeftinije košta, da su to tiraži koje su par dana znali da izbace dnevne novine štampajući naslove ovog ili onog svjetskog i evropskog klasika. Ponešto o tome znamo.

Međutim, problem je samo da li mi to želimo ili ne. Suštinski pomoći ćemo roditelju, običnom čovjeku, zaštititi njegov budžet. Što se tiče stigmatizacije đaka, imamo mi od čega da počnemo, imamo čime da se bavimo. Ta klasna razlika je postojala i u besklasnom socijalizmu, danas je užasno izražena, ali mi se čini postoji neka pravda da oni koji imaju manje uče bolje, a tako je opet, čini mi se, makar bilo i ranije. Zaboravimo zasad patike, ovdje je ustavna obaveza koju DEMOS podržava da imamo besplatne udžbenike za đake osnovnih škola. Samo kratko, kolega, naša podrška i za prethodni i sljedeći zakon, nećemo se javljati svakim povodom, dovoljno je da se zna javno da ovi predlozi zakona koje sam pomenuo, makar ova prva tri, imaju podršku četiri poslanika DEMOS-a. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Pitam predstavnika predlagača želi li da da završnu riječ? Želi. Poslanik Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Prethodna rasprava je pokazala da opozicija podržava ovaj zakon dok najjača stranka vladajuće koalicije nije spremna da glasa za ovaj zakon. Uspostavljanje jednakih šansi u obrazovanju mora biti prosvjetnim vlastima ideja vodilja. To je suština. Prihvatio bih, odnosno prihvatili bi donekle da je neko ko se bavi finansijama iz Demokratske partije socijalista oponirao ovom zakonu i da saopštava argumente da se nema dovoljno novca u budžetu, mi bismo iz opozicije to veoma lako demantovali i građanima pokazali da se može izvršiti dovoljno ušteda da bi se kupile knjige. Ali, nevjerovatno je, nećete zamjeriti, gospođu Tanasijević, da vi kao predsjednik Odbora za prosvjetu nećete da podržite ovaj zakon. To je ono što generalno ne prihvatamo i što nas ponovo upućuje da i neki ljudi iz Demokratske partije socijalista koji slove za ugledne građane, u momentu kada treba poslušati partiju i biti partijski vojnik, to stavljaju ispred. Ubijeden sam da kod vas postoji opredjeljenje da se podrži ovaj zakon i da se uradi jedan humani gest.

Da ne bude da mi izmišljamo nešto što ne postoji nigdje, u Sloveniji koja je članica Evropske unije od prvog do devetog razreda djeca dobijaju besplatne udžbenike koje na kraju godine moraju da vrate. U Srbiji, za prva tri razreda osnovne škole 300.000 osnovaca, takođe, ne moraju da razmišljaju o cijenama udžbenika. U gradu Beogradu, od četvrtog do devetog razreda grad Beograd obezbjeđuje besplatne udžbenike đacima. Nažalost, ovdje teško ko može da se usprotivi ovom zakonu, ali biti uzdržan prilikom glasanja o ovom zakonu znači biti protiv ovog zakona. Takođe, evo i poslednji argument, napominjem da, prema stavu Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu, nedostatak materijalnih sredstava ne smije biti opravdanje za uskraćivanje ostvarivanja garantovanih ljudskih prava. Da vas pitam, kada dođe dijete u školu bez knjiga, može li da pohađa nastavu? To je odgovor koji ovdje ko je protiv ovog zakona mora da da. Ako mu roditelj nema novca, dijete ide u školu bez udžbenika, može li da prisustvuje časovima?

Još jednom izražavamo svoj protest. Slažemo se kada poslanici predlažu određene zakone da predstavnici Vlade ne moraju da prisustvuju, ali to ne moraju ne obavezuje ih da ne dođu. Mislim da bi bilo korektno da su prisustvovali danas raspravi o ovoj tački dnevnog reda i da pokušaju nekim argumentima koje mi možda ne znamo nas ubijede zbog čega neće da podrže ovaj zakon. Očekujemo od svih prosvjetnih radnika koji pripadaju vladajućoj koaliciji da ipak prelome i da podrže ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovim smo završili raspravu. Pomenuti ste, hajde da pokušamo da to bude proceduralno u minut vremena, ako može. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Samo je bitno da odgovorim na jedan navod koji je poštovani kolega Đukanović rekao. To je da ću ja iz partijske discipline glasati protiv ovog zakona. Kažem vam da ovaj zakon ne podržavam zbog profesora u sebi, zbog modela koji ste ponudili. Ako ste s pažnjom slušali moju diskusiju, dakle protiv principa besplatnih udžbenika nijesam, ali jesam protiv modela koji ste vi ponudili. Rekla sam koji bi bio jedan od prihvatljivih

modela za mene, a to bi bilo da škole budu u posjedu udžbenika, da se oni koriste u školi, da se djeca ne opterećuju noseći ih kući i na taj način da se udžbenici habaju, vraćaju, kupuju itd. Model koji vi nudite, za mene kao profesora nije prihvatljiv i ja sam to prije rekla, jer svoj profesionalni i ljudski dignitet ne stavljam u službu politike, kako ste vi to definisali.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite minut, nije problem, ali da ipak vodimo računa o vremenu.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

I da prihvatimo vaše obrazloženje, vi to tako vidite, ali pozivamo vas podnesite amandman, vjerujte mi, predlagači će ga veoma ozbiljno razmotriti, sa željom to o čemu ste pričali da to ugradimo u zakon. Ukoliko podnesete amandman smatraćemo da se, ipak, uzdižete iznad te partijske discipline. U suprotnom, na vašu žalost moraću da ostanem pri stavovima koje sam ranije saopštio. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Đukanoviću koji je u ime predlagača dao završnu riječ o Predlogu zakona o dopuni Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju. Mi ćemo se i o ovoj tački izjasniti naknadno.

Prelazimo na 30. tačku dnevnog reda. To je Predlog zakona o izmjenama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici dr Branka Bošnjak, Milutin Đukanović, Vladislav Bojović, Janko Vučinić i prof. dr Jelisava Kalezić. Izvjestioci odbora su Srđan Perić, Zakonodavnog odbora i mr Branka Tanasijević, Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvaram pretres. Pitam ko želi od poslanika dati dopunsko obrazloženje? Branka Bošnjak. Izvolite, kolegice.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Mi smo ovaj zakon podnijeli sa ciljem da izvršimo depolitizaciju, u mjeri mogućeg, u školama koja je uzela veliki mah u zadnje vrijeme.

Naime, reformom do univerzitetskog obrazovanja imali smo dobre pravne akte i u jednom momentu je i bila decentralizacija i direktore škola, odnosno rukovodioce u ovim ustanovama do univerzitetskog obrazovanja birali su školski odbori i upravni odbori, ali je sastav tih upravnih i školskih odbora bio u skladu sa evropskim standardima, gdje je mnogo više bila uključena i lokalna zajednica i zaposleni, a mnogo manje je bilo politike u školama.

Međutim, kada smo došli u situaciju da jedan direktor bude nepoželjan za Demokratsku partiju socijalista i da dođe do čuvenog štrajka cetinjskih gimnazijalaca u Cetinju, nakon toga je naprasno došlo do izmjene zakona. Vi ste onda izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju opet sve centralizovali i potpuno odsupili od standarda koje nam Evropa daje i napravili ste izmjene zakona u tom smislu da većinu u školskim odborima čine predstavnici institucija Ministarstva prosvete, smanjili ste udio ljudi iz lokalne zajednice, roditelja i zaposlenih i dali ste ministru da vodi glavnu riječ ko će biti direktor škole, odnosno da on postavlja i razrješava direktore škola. Samim tim na način na koji radi DPS, vi ste brutalno uveli politiku u školske klupe. Ovih dana imamo niz slučajeva počev od onoga direktora Medicinske škole koji bez ikakvog disciplinskog postupka kažnjava i daje otkaze nastavnicima. Danas u novinama imate direktoricu

škole u Baru, pa onda imate direktoricu vrtića u Nikšiću. To su ljudi koji su partijski dovedeni tu i na taj način osjećaju se da imaju dobra leđa i da mogu da rade šta hoće i na neki način su privatizovali te ustanove i na taj način je politika postala dominantna u školama, što se odražava i na kvalitet obrazovanja i uopšte na neke međuljudske i kolegijalne odnose u školama, pa su nam i prosvjetni radnici veoma nezadovoljni. Zbog te politizacije koja se ogleda čak i u tome da smo u zadnje vrijeme imali i raspodjelu funkcija u koalicionim sporazumima, gdje su nam se vladajuće partije drznule da čak i mjesta direktora škola aneksima ugovora odrede, pa je tu čak pisalo da su već neki izabrani na nekim pozicijama, što je dokaz kako se vlada i kako ona mjesta koja bi trebalo da budu na javnom konkursu i depolitizovana, u stvari su do te mjere politizovana da se nalaze u aneksima koalicionih sporazuma. Zbog toga sam i podnijela krivičnu prijavu protiv direktora DPS-a gospodina Tarzana Miloševića i potpredsjednika Bošnjачke stranke Nurkovića, u nadi da će državni tužilac odreagovati jer ovo što se dešava, uvođenje politike u škole je nešto što je vrlo opasno po jedno društvo ako plegira da bude demokratsko i prosperitetno.

Iz tog razloga se nadam da ćemo naići na podršku. Mi smo izmjenama ovog zakona predložili drugačiji sastav školskih odbora i upravnih odbora. Naime, to je vrlo slično onome što je nekad važno prije čuvene cetinjske gimnazije i štrajka gimnazijalaca. Predložili smo da školski odbori, odnosno upravni odbori u tim ustanovama imaju drugačiju strukturu, dao se veći procenat, odnosno udio ljudima iz lokalne zajednice i zaposlenima da nemamo dominantan uticaj ministarstva i da su oni ti koji biraju i razrešavaju direktore, a ne da to radi ministar. Ministar samo daje saglasnost na to.

Iz tog razloga smatram da smo valjda toliko zreli da ne čekamo da nam neko iz evropske zajednice pošto je ovo na uštrb decentralizacije, važeće rešenje, mislim da treba da budemo toliko zreli da izglasamo ovaj zakon i ne čekamo da nam neko iz Evropske unije naredi da odradimo neke ovakve izmjene. Mi smo predložili rješenje koje je u potpunosti u saglasju sa standardima koja važe svuda i u okruženju, ne samo u Evropskoj uniji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Ovo je bilo izlaganje u ime predstavnika predlagača.

Sada idemo uobičajenim ritmom na predstavnike poslaničkih klubova. U ime Kluba DPS-a govoriće poslanik Popović, a neka se pripremi poslanica Kalezić. Izvolite.

SRĐA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, pred nama je Predlog zakona o izmjeni Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju koji su podnijeli koleginica Branka Bošnjak, kolega Milutin Đukanović, Vladislav Bojović, Janko Vučinić i prof. dr Jelisava Kalezić.

Osnovni cilj ovoga je depolitizacija, da nema politike, a isto tako sam ubijeđen da je ovo podneseno isključivo iz političkih razloga. Jer, sama priča koleginice Bošnjak, podstakla je takvo jedno razmišljanje da se radi o politici. Predlagači zakona u obrazloženju ističu da način biranja i razrješavanja direktora obrazovnih ustanova nije u skladu sa procesom transparentnosti. Ne vidim da nije transparentnost. Na mom ličnom iskustvu mogu da kažem da sam po raznim osnovama biran četiri puta kao direktor obrazovnih ustanova. Mislim da sam to negdje u parlamentu govorio. Jedan način koji je, po meni, isto bio dobar jeste da su me birali zajednica učenika gdje sam dobio jednoglasnu podršku, savjet roditelja jednoglasnu podršku, lokalne samouprave jednoglasnu podršku. Ono što je bilo najtransparentnije jeste tajno glasanje

nastavničkog vijeća. Vjerovali ili ne, i tu sam prošao jednoglasno. Vjerujte da nijesu svi članovi kolektiva članovi DPS-a. Pričam nešto što je bilo, može da se provjeri. Prema tome, i tajno glasanje, po vama, nije transparentno i tu je opet politika. Mislim da neke stvari brkamo.

Prema važećem Opštem zakonu o obrazovanju i vaspitanju, direktor ustanove bira se na osnovu javnog konkursa i podnesenog programa razvoja ustanove. Mislim da je i to transparentno. Konkurs za izbor direktora raspisuje školski odbor, upravni odbor, dva mjeseca prije isteka mandata direktora. Kandidat za direktora je dužan da uz prijavu na konkursu priloži program razvoja ustanove, što govori da se od direktora očekuje da ima potrebne reference. Program razvoja ustanove podnosi kandidat za direktora na osnovu izvještaja o evaluaciji i samoevaluaciji obrazovno vaspitnog rada ustanove. Direktor ustanove bira i razrješava osnivač. Direktor javne ustanove bira i razrješava ministar. Javna ustanova dostavlja kompletnu dokumentaciju Ministarstvu u roku od sedam dana od dana završetka konkursa. Za razliku od važećeg rješenja članom 3 Predloga zakona se precizira da direktor ustanove treba da bira i razrješava upravo odbor uz saglasnost osnivača, što mislim da u ovakvim slučajevima onog ko je osnivač, onaj ko je finansijer itd. da gubi neke svoje ingerencije za koje treba da odgovara. U Crnoj Gori ima oko 220 direktora osnovnih i srednjih škola, sa oko 11.000 zaposlenih. Mislim da ovih 11.000 zaposlenih u ovim ustanovama znaju najbolje ko može da ih predstavlja, ko može da bude direktor škole.

Prema važećem zakonu, školski i upravni odbor ustanove čine tri predstavnika ministarstva, odnosno tri predstavnika lokalne samouprave, jedan predstavnik zaposlenih i jedan predstavnik roditelja. Predstavnik roditelja bira savjet. Čuli smo od predlagača da oni imaju drugu koncepciju, odnosno da tri predstavnika budu zaposleni, dva predstavnika lokalne samouprave i po jedan predstavnik ministarstva, socijalnih partnera, centara za stručno obrazovanje, Zavoda za školstvo i roditelja. Na Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport ovaj predlog nije dobio potrebnu većinu i, naravno, ni ja ga neću podržati, glasaću protiv. Mislim da je čisto više iz nekih političkih razloga nego iz suštinskih, ali opravdanih razloga. Važećim rješenjem se smanjuje mogućnost lobiranja, a od direktora se očekuje da bude ne samo dobar menadžer nego i stručno lice, dobar poznavalac obrazovnog procesa koji može unaprijediti nastavni proces. Mislim da jedno ovakvo rješenje ne treba mijenjati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala poslaniku Popoviću.

Poslanica Kalezić ima riječ u ime Kluba Demokratskog fronta, a neka se pripremi poslanik Bojanić. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Upravo smo čuli da je predlog o kome raspravljamo vođen političkim razlozima, to je potpuno tačno. Radi se o suštinskim političkim razlozima kako očuvati kroz jedan važan sistem, a to je obrazovni ono što je najvažnije u svakoj zajednici, a to je socijalna kohezija. Kroz mnogo primjera možemo da dokažemo, nije teško dokazati, da je socijalna kohezija u Crnoj Gori teško narušena, da je ravnoteža poremećena. Nažalost, kada se to događa u obrazovnom sistemu, onda se to mnogo dublje, mnogo bolnije, mnogo opasnije utiskuje u pamćenje te zajednice i kod mladih i kod svih učesnika i, što je još gore, odražava se na rezultat. Loš rezultat obrazovnog sistema je loša budućnost, loša garancija za budućnost. To je ono čime treba da se rukovodimo da osposobimo

obrazovne ustanove da, prije svega, rade profesionalno i kvalitetno na obrazovanju, ali takođe, profesionalno i kvalitetno na podizanju samosvjesnih građana ove države. Mnogo slučajeva znamo, to se vjerovatno nećemo sporiti, da već priličan niz godina postoji stalni partijski upliv u izbor ne samo rukovodećih ljudi u obrazovnim ustanovama nego čak i u izbor nastavnog kadra. To je opasno za sve. Tu postoji neka sitna, privremena, jednokratna ili možda i višekratna korist onih koji su trenutno na vlasti, ali dugoročno mi pravimo zarobljeno društvo i zarobljene umove. Molim vas, primjer cetinjske gimnazije je posebno ilustrativan. U ovako teško podijeljenoj Crnoj Gori, vještačko podijeljenoj po mnogim osnovama, mi smo imali slučaj čiji smo svi svjedoci da su svi roditelji i svi učenici, bez izuzetka, stali u korist čovjeka koji se nacionalno izražava kao Srbin na sred Cetinja, jer su se isključivo opredjeljivali njegovim profesionalnim i etičkim kvalitetima i nije im bilo dozvoljeno, nažalost, da se opredijele za kandidata koga podržavaju i kolektiv i roditelji i nastavnici. Ukazaću na praksu mnogih evropskih zemalja. Jedan obrazovni nivo osnovne i srednje škole, posebno osnovne su u domenu lokalnih zajednica. I tu nema šta centralna vlast da se pita. Centralna vlast se pita kod kreiranja politika. Ljudi iz lokalnih zajednica znaju i ko je etičan i ko je stručan i koga žele da obrazuje njihovu djecu i koga žele da predvodi kolektiv. To je teško narušeno sadašnjom praksom. Smatram da i u postojećem zakonu, ako bi se on nepristrasno primjenjivao, postoji mogućnost da se objektivno djeluje. Takođe, smatram da postojeći zakon bez predloženih izmjena ostavlja mogućnost manipulacije, a da ta manipulacija sve više dolazi do izražaja. Ne smijemo to da radimo djeci, roditeljima i sami sebi. U ime toga, ako je neophodno, a jeste kažemo ovo jeste iz političkih razloga, nije trebalo da bude, trebalo je razlozi da budu obrazovni, razlozi kvaliteta, razlozi upoređivanja sa ostalim evropskim državama. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Riječ ima Mladen Bojanić, u ime Kluba samostalnih poslanika, a neka se pripremi poslanik Damjanović.

MLADEN BOJANIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, za razliku od onih prethodnih zakona kada sam govorio u svoje ime, sada imam mandat da će kompletan Klub samostalnih poslanika podržati ovaj predlog zakona. Po meni, iz jedne vrlo jasne i logične stvari, jer ne znam da li treba očigledne stvari, aksiome dokazivati, da je u obrazovanju najrigidnije partijsko zapošljavanje i nije ni čudo što su i sadašnji i bivši ministar prepoznati kao partijski vojnici, da ne kažem ništa pejorativno, ali neki najodgovorniji, veliki partijski funkcioneri i to ih je preporučilo da budu ministri, a ne neko njihovo bog zna kakvo veliko iskustvo u obrazovanju i prosvjeti.

Ono što je ključno u svemu ovome da kako kažu ko je glava kuće od njega sve ide. Mislim da se vrlo jasno zloupotrebljava već godinama izbor direktora škola i ustanova jer ministar prvenstveno to gleda da zaposli partijske kolege, čast izuzecima, ali vjerujem da sve te izuzetke možemo na prste jedne ruke izbrojiti u Crnoj Gori, ostalo su jasno partijski kadrovi. Negdje računam da kako tako utičemo na ovaj izbor. Jer, po ovom predlogu zakona treba da direktora javne ustanove, škole bira školski odbor, pa uz saglasnost ministra, a ne kako je do sada zakonom da je ministar potpuno autonoman u izboru direktora škole. Ne bih dalje širio priču i, da budem racionalan, ponoviću ono s početka. Klub samostalnih poslanika će dati podršku ovom zakonu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, poslaniče Bojaniću. Hvala za racionalnost i konciznost koju ste pokazali. Poslanik Damjanović ima riječ u ime Kluba SNP-a, a neka se pripremi poslanik Perić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Želio je prije mene neko iz SDP-a pošto oni imaju veći broj poslanika.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite, kolega Damjanoviću, u ime Kluba SNP-a da saopštite stav.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam.

Evo i ja kratko, trudeći se da racionališem vrijeme za diskusije, danas imamo jedan veći broj tačkaka dnevnog reda od strane kolega iz opozicije, odnosno sada smo došli na ovaj opozicioni dio. Da dam podršku u ime Kluba poslanika Socijalističke narodne partije Predlogu zakona o izmjenama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju koji su podnijele kolege Bošnjak, Đukanović, Bojović, Vučinić i Kalezić.

Ovo iz jednog prostog razloga. Sve da zanemarimo taj pokušaj depolitizacije na rukovodećim mjestima u obrazovnim ustanovama, ali ako se oko toga ne možemo složiti, mislim da se možemo složiti oko jednog principa suštinske decentralizacije. Kada govorimo o decentralizaciji, inače stalno mantramo o jednom te istom da se formira opština, da se tamo napravi zgrada te nove opštine, da se pozapošljava rođački i politički podoban kadar i da se, eventualno, kupi automobil. Suštinska decentralizacija se svodi da i obrazovne ustanove i ustanove gdje se građani liječe budu negdje blizu gradu, blizu opštini i da negdje opština, odnosno lokalna samouprava ima ako ne dominantan, a ono veliki uticaj na izbor kadrova, jer valjda ljudi u lokalnim zajednicama su ti koji treba da odluče o kadrovima, pogotovo rukovodećim kadrovima u sistemu obrazovanja, kažem i u sistemu zdravstva bi trebalo da je tako, a ne da im se to po nekoj komandnoj vojnoj odgovornosti negdje delegira sa pozicije ministra, odnosno Vlade. Ne sporeći da je shodno sadašnjem poretku osnivač javnih ustanova Vlada i da negdje Vlada ima tu mogućnost uticaja potpuno je dovoljno da ministar daje saglasnost na ono što bi birao shodno Predlogu ovog zakona Školski odbor i neka dovedemo onda ministra u situaciji da ministar mora da obrazloži svima nama kad ne bi dao saglasnost za nešto što je predloženo od strane nekoliko ljudi u Školskom odboru predstavnika i zajednice i zaposlenih roditelja učenika, zašto on smatra da neko nije podoban i da nije dobar izbor za recimo direktora škole. Samo teret obrnute odgovornosti da ministar dođe u situaciju da daje i ne daje saglasnost, ne isključujem da će se desiti situacije gdje će ministar opravdano uskratiti saglasnost za poneki izbor, ali računam da će, kolega je rekao 200 je od prilike direkto škola, da će u najvećem broju slučajeva ono što se zaista pokaže kao izbor tog Školskog odbora koji je sastavljen od najreprezentativnijih ličnosti i lokalne zajednice i roditelja i zaposlenih da taj izbor ne može biti grešaka.

Dakle, jedan predlog koji ide ka suštinskoj decentralizaciji, ka približavanju škola i prosvetnih ustanova lokalnim sredinama, ka većoj sinergiji između lokalnih sredina i obrazovnih ustanova i negdje da vam pravo kažem tu vidim i da se ministru prosvjete, koji je sada ključan u izboru direktora škola malo olakšava rad i radno vrijeme, da ne mora da se bavi tom teškom problematikom, da uoči izbornih kapmanja okuplja direktore škola kod njega u kancelariju, da im daju upustva što i kako, pa će ovih 200 da utiču na ovih 11 000, ovih 11 000 kao roditelji na ostale i tako dalje. Prema tome, nadam se da će kolege iz parlamentarne većine uvidjeti da je ovo predlog koji zaista negdje je za

opštu stvar i da ide ka onome što svi negdje želimo, a to je da Crna Gora bude depolitizovana i decentralizovna, jer zaista nas nema ni mnogo da bi smo i iz toga malo što nas ima kao kadrova birali političke kadrove i politički podobne partijske kadrove. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem se poslaniku Damjanoviću.

Ima riječ, poslanik Srđan Perić, u ime kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi poslanik Nimanbegu.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče,

Kao i za prethodni zakon, podsjetiću da smo kada je usvojen Zakon o opštem obrazovanju predložili gotovo identičan amandman i sa te strane ćemo apsolutno podržati ovo rješenje. Ono što bih ja brano ovo rješenje sa jednog potpuno drugog aspekta. Ovo je u stvari vraćanje ka onom što je bio ključni cilj u reformi crnogorskog obrazovnog sistema. 2002.godine uz pomoć inostranih eksperata, koji imaju vrlo dobru reputaciju ne samo na našim prostorima već i evropskim krugovima, sugerisano je da obrazovni sistem bude koncipiran na način da se snaži autonomija nastavnika i direktora škola i da se osnaži uticaj lokalnih samouprava. Tada smo mi takođe preslikali gotovo identičan finski model i iskoristili uporedna iskustva koja smo dobili iz Slovenije. Kako onda to izgleda 12 godina kasnije, da mi primijenimo sva ona rješenja koja su negdje manje više kozmetičkog karaktera, a da zađemo u suštinu.

Taj koncept reforme podrazumijevao je da je direktor osnovne škole u stvari menadžer te škole i da je čak nebitno koje je obrazovne profilacije. Njemu je bitno da obezbijedi efiksano funkcionisanje tog sistema. Taj direktor škole je išao na obuku koje se plaćaju, išao je usavršavanje na različite seminare i uslovno rečeno država je ulagala u taj direktorski kadar. Onda se desilo, nekoliko godina u nazad, da je DPS našao mehanizam da ipak lokalna samouprava nema uticaja u biranju direktora već da ono bude apsolutno i do kraja centralizovano. Onda se dogodi da ono što je ključno rješenje u reformi crnogorskog obrazovnog sistema ako se sastoji u jednoj jedinoj riječi, decentralizacija, bude u stvari ukinuto. Onda mi danas upoređujemo da li je bolji finski model, nije finski model, mi smo doslovno prepisali finski model, a onda smo ukinuli ono što nam nije odgovaralo iz tog sistema, zapravo parlamentarna većina.

Upoređivali smo se tada sa najboljim sistemom u tom trenutku u Evropi. Mi danas ukidamo to rješenje koje je kičma i osovina uspješnosti upravo finskog modela. Takođe, u većini država Evropske unije opštine su osnivači osnovnih škola i onda opštine i imaju dodatni uticaj u tom dijelu. Na kojoj god studijskoj posjeti da smo bili, evo kolege iz Odbora za prosvetu, nauku, kulturu i sport neka me isprave, nigdje nismo imali ovako rješenje. Ovo rješenje je ekstremno rigidno, a svi znako čemu ono složi. Direktor škole na žalost danas u Crnoj Gori ima dominantno dva zadatka, da prati zapošljavanje i da piše sigurne glasove nastavika prije svega. Pazite, kako bi bilo moguće u XXI vijeku da svaka škola za vrijeme prethodnog ministra prosvjete dobije dopis u kome stoji da ako bilo koji nastavnik po bilo kom osnovu odsustvuje sa nastave da se javi direktno Ministarstvu prosvjete i da će onda ono odmah odrediti ko će voditi proces nastave.

Jesmo li dotle došli u XXI vijeku? Kažem, nakon toga se došlo do zaista jedne jako loše situacije da smo srušili drugi osnovni princip reforme crnogorskog obrazovnog sistema, a to je permanentna evaluacije i usavršavanje rješenja koje se vide da nijesu dobre i za to smo, takođe, angažovali inostrane eksperte. Šta je tu ključ? Da isti taj

direktor koji je menadžer, koji ima autonomiju, nad kojim partija nema uticaj, da nakon četiri godine izvršite evaluaciju njegovog rada. Vi to danas u ovim okolnostima ne možete. Uopšte je nebitno šta će evaluacija da pokaže. Ministar je u konačnom taj koji će reći on je dobar ili nije dobar, odnosno da prevedem on je dobar ili nije dobar. Mi na kraju imamo, samo da pomenem neke od stvari za koje je direktor škole odgovoran. on bi trebao da radi na razvoju nastavnog kadra, on bi morao da uspostavi čak i neku vrstu uslovno rečeno međunarodne saranje ili razmjene nastaničkog kadra, on bi trebao da pomogne sportske aktivnosti škola, on bi trebao da obezbijedi dodatna sredstva za školu, on bi trebao da obezbijedi donatore za školu, a vi nemate ni jedan sada kriterijum, ne postoji ni jedan zakonski instrument kojim ćete vi provjeriti kako taj direktor radi i na kraju da kažete, u redu obavljao si dobro posao ili nisi. Jedini konačni ultimativni mehanizam koji postoji je volja ministra, ako pokaže na osnovu nekog rezultata direktor škole neku vrstu rezultata i u skladu sa tu potpuno prirodnoj autonomiji, vrlo brzo je mogao da očekuje da bude smijenjivan.

Podsjetiću na čuvenu rečenicu jedna od istaknutih akterki afere "Snimak" da se neki direktori javnih institucija među kojima su i direktori škola ponašaju prilično autistično, jer se ne angažuju tokom izbora. Ovo postojeće zakonsko rješenje koje ova norma treba da izmijeni potpomaže upravo takvu situaciju i svi u ovoj sali, a ubijeden sam i više hiljada nastavnika koji rade u školama apsolutno zna da je ovo apsolutna istina. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem doktoru Periću, koji je iznio stav Pozitivne Crne Gore.

Riječ ima poslanik Nimanbegu u ime kluba Albanskih partija, HGI i Liberalne partije, a neke se pripremi poslanik Sijarić.

Izvolite, poslaniče.

GENCI NIMANBEGU:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane koleginice i kolege,

Rasprava o izmjeni opšteg Zakona o obrazovanju i vaspitanju je jedna rasprava o kojoj se neminovno moramo još jednom podsjetiti stanja u školstvu i razmišljati koji su uzroci doprinijeli tome, ali napokon i koji su nam rekao bih politički ciljevi. Politički cilj Force je decentralizacija i u sektoru obrazovanja. Stoga zakonski predlog za nas je apsolutno prihvatljiv i kao što smo ga podržali da uđe u dnevni red, tako ćemo podržati i ovaj Predlog zakona.

Mi kao kontraargument često čujemo od strane predstavnika ministarstva, da pošto je država osnivač onda država ima pravo upravljanja školama. Želio bih što se tiče finansija podsjetiti da je mjesto stvaranja poreza, doprinosa da su to lokalne zajednice. Radna mjesta se dešavaju jednoj zajednici, privredni subjekti tu posluju, građani plaćaju PDV, poreze i oni svi zbog centralizacije većinom idu u državni budžet i država tako finansira škole. Ono što smo mi ranije imali, mi se zalažemo kao partija čak da se sistem kod nas promijeni na taj način da opštine imaju apsolutnu ili većinsko upravljanje škola. Ovaj način ovdje neće biti kao što je predložen, ovdje neće biti da neka zajednica ima prvenstvo u upravljanju jer su predlagači predložili da iz lokalne samouprave bude dva od sedam ili dva od devet, od strane zaposlenih dva ili tri, zavisi da li je to osnovna škola, da li su stručne ili su mješovite srednje škole i na taj način prelazimo odgovornost sa sadašnjeg sistema decentralizujemo i na lokalnu samoupravu, što je apsolutno prihvatljivo i poželjno.

Moram podsjetiti da u Crnoj Gori prilikom ovakvog zakona moramo razmišljati i o konfliktu interesa. Na žalost konflikt interesa je kod nas shvaćen previše usko ili zbog sigurno primjera koji su se dešavali u praksi mi najpotpunije ne reagujemo na neke pojave, a to su pojave da u školskim odborima mi imamo, po odgovoru koji sam ja dobio od strane ministarstva, da imamo poslanike, ambasadore, odbornike, sekretare političkih partija, upravo jedan kolega među nama, koji je u Upravnom odboru dvije škole i želeći da im pomognemo, ja ovo kažem, da se oslobode puno obaveza ali da bude ravnopravnost podjele odgovornosti za razvoj škole, ovakav zakonski predlog potpuno prihvatljiv.

Recimo, znam da će neće ljutiti, ali imamo Osnovnu školu u Ulcinju "Maršal Tito" i po odgovoru koji ja imam od ministarstva kolega naš je u Upravnom odboru, a takođe jedan odbrnik iz te partije, drugi odbornik te iste partije, a to se ponavlja i u Osnovnoj školi u "Štoju" i "Maršal Tito" i "Štoj" imaju poslanike u Upravnom odboru. Stoga nije potrebno samo izmijeniti ovaj zakon nego i Zakon o konfliktu interesa da vidimo da omogućimo puno onih koji znaju ovu materiju da učestvuju u upravljanju školama. To nije stvar jedne partije, to je stvar odgovornosti prema djeci, prema nama i stoga su predlagači dali pravi zakon i nadam se da će on dobiti podršku u ovom domu.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, poslaniče Nimanbegu.

Poslanik Rešad Sijarić će u ime kluba Bošnjačke stranke saopštiti stav partije i time završavamo krug uvodnih izlaganja.

Izvolite, poslaniče Sijariću.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege,

Danas raspravljamo o takoreći setu zakona iz oblasti obrazovanja. Imamo ovaj Predlog o izmjenama i dopunama Zakona opšteg obrazovanja i vaspitanja. Suštinski radi se o dva člana Zakona o opštem obrazovnju i vaspitanju koje treba promijeniti. To su članovi koji se odnosi na broj članova školskog odbora, odnosno Upravnih odbora i na način imenovanja, odnosno izbora direktora. Ako sam dobro propratio i pročitao malo detaljnije predlagač u članu 72 stav 4 kaže, mijenja se i glasi,

Broj članova školskog, odnosno Upravnog odbora javne ustanove ne može biti manji od pet, niti veći od devet članova.

U stavu 4, predloženih izmjena stoji sledeće:

Školski, odnosno Upravni odbor mješovitih i srednjih škola i obrazovnih centara čine, tri predstavnika zaposlenih, dva predstavnika lokalne samouprave, to je pet, jedan predstavnik ministarstva, šest, socijalnog partnera, sedam, Centra za stručno obrazovanje, osam, Zavoda za školstvo, devet i roditelja deset. Ovdje ste jednog više uvećali, nije bitno vjerovanot ćete tamo nekoga micati, jer će biti u suprotnosti sa uvodnim dijelom ovoga člana.

Broj članova školskog odbora mislim da je od pet do sema optimum i da vam kažem nešto, u većini škola na sjeveru u osnovnim školama broj članova školskog odbora je pet. Znae koji problem imaju direktori da sakupe školski odbor, da održe sjednicu školskog odbora. Jednostavno ljudi neće da dođu na sastanke. Jednostavno se održe sjednice telefonske, jeste li saglasni i slično. Uvećanje broja članova školskog odbora pravi dodatne komplikacije oko funkcionalnosti školskog odbora. Tako da ne vidim tu neku posebnu, u ovom dijelu, mislim da nije dobro uvećavati broj članova.

U ovom drugom dijelu decentralizacije u potpunosti se slažem i ja sam za regionalizaciju, odnosno decentralizaciju i ranije sam, ali ne u ovom smislu geografskih regija nego statističkih regija. Navodite tamo primjer Srbije, da u Srbiji znam konkretno slučajeve po regionima, normalno postoje takozvani pomoćnici ministra, odnosno ljudi koji su direktno zaduženi na centralnom nivou vlasti samo se informiše, inače su ti regionalni ministri obrazovanja ti koji daju konkretnu saglasnost za predložene kandidate za direktore škola. Ako je Vlada osnivač škola, ako je resorno ministarstvo, ako resorni ministar ima odgovornost u toj oblasti onda nekako moramo vjerovatno, logično je neovisno od toga od koga je Vlada sačinjena, koje je partije sačinjavaju, da ima i većinu u upravljačkoj strukturi. To je sasvim logično. Tražimo odgovornost određenog ministra za dešavanja, odnosno nedešavanja, za sve propuste, prvi direktor pa ministar za sve što se dogodi podnose ostavku. Ako taj čovjek nema ovlašćenja da bira, odnosno da utiče na izbor rukovodioca u toj školi, onda nekako on ima alibi da kaže pa neko ga je drugi i doveo na to mjesto, otkud moja odgovornost za sva loša eventualna događanja u školi, nadamo se da neće.

To je u tom dijelu. Znači, smatram da ne treba ministar da ima nego školski odbor ali da školski odbori treba da budu sastavljeni ne glomazni, pet ljudi dovoljno i da ta tri čovjeka koja postavlja ministar, odnosno predlaže u školski odbor da ima većinu. Još samo ako može predsjedavajući, vezano za priču, odnosno za tužbu koju je uvažena poslanica vezano za koalicioni sporazum oko nezakonitog upošljavanja iz Bošnjačke stranke na pozicije direktora.

Što se tiče, svi direktori iz Bošnjačke stranke koji su došli, došli su putem konkursa, ispunjavaju u potpunosti uslove. Da li je to sad način preko nekakvih aneksa kolaicionog sporazuma ili tako dalje, znako odlično Ustavnu odredbu, srazmjerna zastupljenost manjinskih naroda. To je možda jedan do načina da se mi i izborimo da u dijelu imamo tu srazmjeru. Naši kandidati pisali su programe, naši kandidati koji su došli na te pozicije kako ste vi to tamo i tužbom naveli ispunjavaju sve formalne zakonske uslove i mislim da tu nijesmo ništa uzeli što nam ne pripada. To nam pripada.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Sijariću.

Ovim smo završili krug uvodnih izlaganja i predlagač je čuo neke komentare ili pitanja eventualno koja su Vam postavili. U koliko želite možete da odgovorite na ta pitanja, a onda ćemo preći na diskusije.

Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Ja ću na početku da se zahvalim svima onima koji su rekli da će podržati ovaj zakon i to me raduje. Raduje me posebno od nekih stranaka koje su sada u vladajućoj većini isto su napravili iskorak i podržali nešto što mislim da je za dobro svih nas.

Pokušaću da dam odgovore na neka pitanja i neke dileme koje su kolege u prethodnim izlaganjima imale. Prvo ću se osvrnuti na izlaganje kolege Popovića, žao mi je što nije tu, jer je po meni on bio malo kontradiktoran. Iskoristi ovaj mikrofon i tu je bilo malo ličnog marketinga, a mislim da nije mogao da se pohvali da nije bio sistem kakav je bio on ne bi imao šansu da sada nam kaže da su ga izbarali tajnim glasanjem i da je Školski odbor i Zajednica učenika i Savjet roditelja dali njemu glas, da je bilo ovo rješenje da ga imenuje i bira ministar, onda on ne bi mogao da se pohvali da je on bio taj koji je zaslužio tu poziciju. Iz tog razloga mi je kontradiktorno zašto on osporava ovo rješenje, zato što ovo rješenje bi baš trebalo da bude rješenje koje će da iznjedri najbolji kadar.

Što se tiče naše ideje i to da li je ovo politički ili ne, mislim da je DPS uveo politiku u škole, mi smatramo to vrlo opasnim. Možda smo trenutno već počeli posljedice toga da osjećamo, ali sigurno naredne generacije i kako godine idu te posljedice će biti sve veće. Iz tog razloga želimo da preduprijedimo ovo i da kažemo da stvarno politici nije mjesto u školskim klupama i tamo ne treba da budu partijski lojalni kadrovi koji možda ne zaslužuju da budu na tim pozicijama, nego da treba da se naše neko ko je najkvalitetniji i da trebaju lokalne zajednice kao što je kolega iz Podgorice rekao, ja se potpuno slažem sa njim, jer putovali smo dosta i znam da u svim demokratskim zemljama je makar osnovno obrazovanje spuštено na lokalni nivo i da su lokalne zajednice te i kontolišu, odnosno nadzorne su nad osnovnim obrazovanjem, regije obično za srednje obrazovanje, a samo se ministarstva bave visokim obrazovanjem, voljela bih da to jednog dana dođe i kod nas. U tom slučaju, mislim da bi imali i kvalitetnije kadrove i kvalitetnije obrazovanje, jer sam sigurna da lokalna zajednica i najbolje zna ko je taj koji treba da bude na čelu škola i tada bi se školstvo više i cijenilo i bili bi i zadovoljniji i nastavnici i roditelji i sami učenici.

Što se tiče kolege iz Bošnjačke stranke ovdje je trebalo da bude - ili, slažem se sa Vama, jer ste smatrali da je maksimalno devet članova. To što ste Vi naveli neku školu na sjeveru Crne Gore, a kojoj je manji školski odbor a da ljudi ne dolaze, ja baš mislim zbog toga što su se oni pretvorili samo u tehička lica koja su tu proforme, a većinu čine predlozi ministarstva koji možda i ne žive u toj lokalnoj zajednici, pa im je možda i muka da dođu. Mislim da kad vi date nekome veću obavezu, odgovornost samim tim ćete imati i bolji rad u tim školskim odborima, nego u ovom slučaju sada što su oni maltene proforme tu i sve se ministar pita.

Kad ste već pominjali odgovornost, hoću da kažem imali smo toliko loših situacija u školama i nekih afera nikad se nije desilo da ministar traži, odnosno razriješi nekog od direktora. Prosto to se ne dešava, DPS to ne radi. Oni vrlo štite svoje kadrove šta god da urade, čak ako nešto loše urade čini mi se da onda i prosperiraju bolje. Postaju ambasadori, ne znam šta već. Iz tog razloga ne mislim, ministar može kroz školsku inspekciju i uvijek on je tu da se sprovodi zakon i može da nađe način da utiče na to. Budite sigurni da zaposleni u školama, lokalna zajednica, zajednica učenika, Savjeti roditelja, nikad neće izabrati osobu koja će biti do te mjere neodgovorna i koja ne zaslužuje tu poziciju. To može samo neko ko misli samo o partijskim poenima i kome su bitna prebrojavanja glasova i kome je bitno da vidi ko mu od zaposlenih glasa i ko mu je lojalan.

Što se tiče ovog koalicionog sporazuma o kome smo pričali i tužbe koju sam ja podnijela, ja se svakako zalažem da sve manjine imaju udio u svim institucijama sistema i tamo gdje su većina da budu i većina i u školama, ako ima kadra koji je kvalitetan, ali na prvom mjestu jeste kvalitet, a onda ide ta pozitivna diskriminacija. Vi niste smjeli da dozvolite da to piše u aneksu ugovora. U aneksu ugovora ne smije da piše obesmislili ste javni konkurs, što znači, da je bez obzira i ako su bila možda dva kandidata iz Bošnjačke stranke pa ste uzeli bolje, ali vi ste automatski eliminisali nekoga ko nije vaš stranaki kolega. Neću da kažem da možda to rješenje nije kvalitetno ali diskriminisani su ostali koji su mogli da konkurišu, a već unaprijed ovim sporazumom su bili eliminisani. Nadam se da će državni tužioc odreagovati.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem se poslanici Bošnjak.

Imate, naravno, jer se koleginya Bošnjak nije zadržala samo u ravni odgovora na pitanja, nego je komentarisala uvodna izlaganja, odnosno izlaganja predstavnika

poslaničkih klubova, tako da ste se upravo prijavili za odgovor na komentar, a onda kolega Sijarić nakon vas.

Izvolite, kolega Popoviću.

SRĐA POPOVIĆ:

Koleginice Bošnjak, nije vaše da procijenjujete kako je ko i kojim zaslugama došao ovdje. Mislim da ne bi bilo fino da te teme otvaramo. Kako je ko i na osnovu kojih radnih rezultata je došao ovdje. Ja vam govorim što vjerovatno nećete da shvatite da se sirektori biraju na osnovu javnog konkursa i na osnovu programa rada koji ponude javne ustavove. Prema tome, kako sam ja prije biran i tako dalje, mislim da mi služi na čast i zašto se na tim konkursima niko nije javljao to je drugo pitanje. Vi ne možete da vjerujete nego sve mislite da je sve namješteno. Ja vam dajem primjer da sam prije nekih četiri, pet godina javila se profesorica jedna iz Nikšića, jedna prvom konkursu za profesora ekonomskih grupa predmeta nije se javi niko, na drugom konkursu nije se javio niko i kad sam treći raspisao javlja se koleginica jedna iz Nikšića kad sam je nazvao nije mogla da vjeruje. Vjerujte niti znam u koju partiju pada i tako dalje. Prema tome nije namješteno.

Vi se mislite da je namješteno, u sve sumanjate, sumnjate čak i na one vaše ljude koje stavite iza glasačkih kutija da su oni tamo izmanipulisani i niste nikada sigurni i jesu li onaj zapisnik svjesno ili nesvjesno potpisali. Prema tome moramo vjerovati ljudima, moramo vjerovati u institucije sistema i moramo vjerovati u obrazovni sistem Crne Gore. Taj posao radimo, od tog posla jedemo hleb i ako ne vjerujemo u jednu od najvažnijih karika ovog sistema onda nešto nije u redu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Poslanik Sijarić, vaši komentari.

REŠAD SIJARIĆ:

Ipak da vas demantujem bilo je smjene, smijenio je ministar u Rožajama jednoga direktora srednje škole i tako. Znači, procijenio je da direktor se ogriješio i to je sad pitanje da li se direktor ogriješio o profesiju.

Što se tiče ovog dijela vezanog za, vraćamo se na vašu tužbu, nije u pitanju Bošnjačka stranka kao Bošnjačka stranka, ja govorim o manjinama. Ako mi u sudovima koje usvajamo u Zakonima o sudovima jasno stoji ono što je ustavna kategorija da je obaveza starješine organa, odnosno predsjednika određenog suda da ispoštuje strukturu upošljenosti, odnosno da taj procenat onda to isto ne vidim šta je to obrazovanje posebno da se izuzima iz te oblasti. Znači, ne samo Brošnjaci nego i druge manjine u Crnoj Gori treba da su srazmjerno zastupljene i samo u tom pravcu smo mi. E sad da li po vama, tumačenje, da li je to greška što je to negdje u nekom aneksu koalicionog sporazuma pisalo što je u tom slučaju politički subjekt djelovao, to je drugo pitanje, suštinsko pitanje je znači prisutnost manjina u državnim organima, odnosno to je na neki način i jedna obaveza države koja je svakako kroz ustavne norme predviđena, tako da ne vidim tu nikakav poseban grijeh. Znači, radi se o ustavnim kategorijama koje treba sprovesti, da tu nijeste imali nekog posebnog osnova. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Riječ ima kolega Perić.

SRĐA PERIĆ:

Samo kratko, znači za vrijeme bivše SFRJ direktor škole nije mogao biti izabran bez amina lokalne samouprave. To je tada bilo tako. Danas, je to apsolutno moguće i danas imamo javni konkurs koji je dobrim dijelom obesmišljen jer konačnu riječ, bez obzira na to ko se prijavi, ima ministar i to što se ljudi ne javljaju na te konkurse nije značaj da niko ne želi da bude direktor škole, da ne otvaramo i onu priču da je lakše biti berač na plantažama nego poslanik u Skupštini, to je isto kao kad neko kaže da niko ne želi da bude direktor škole, ipak da malo uđemo u neku zonu više realnosti. Ljudi prosto znaju kako ide taj mehanizam, on je razradjeno to perfekcije. U tom na žalost neke negativne perfekcije i danas na čžalost nakon 30 godina možemo samo konstatovati da je rješenje koje smo imali 83,84,85, ovdje su direktori škola koji su birani po tom sistemu. Taj sistem je bio mnogo volji i liberalni u tom smislu izbora direktora nego što je danas koji je do kraja centralizovan. To sam htio samo i osjećao potrebu da podcrtam i ne bih dalje uzimao riječ.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Nemate pravo, vi ste predlagač, govorili ste dva puta. Tokom diskusije da se javite kasnije kada god želite.

Da saslušamo diskutante pa se onda možete javiti kao predlagač u svakom momentu, naravno .

Poslanik Škrelja će sada govoriti a neka se pripremi poslanik Bojović. Izvolite poslaniče Škrelja.

LUIDJ LJUBO ŠKRELJA:

Gospodine potpredsjedniče, iskreno da vam kažem, nijesam se htio javiti za diskusiju, ne što ne uvažavam i ne cijenim napore poslanika koji su podnijeli predloge za izmjene i dopune određenih zakona, ali moj je princip da djelokrug i ovlašćenja Vlade, države, u ovom konkretnom slučaju države Crne Gore, smatram da je ona kompetetna i adekvatna da reguliše pitanja za šta ona i odgovara. Ako znamo da je i nauka i prosvjeta, pošto smo čuli, u domenu Vlade, da upravlja time, onda svaka priča u tom kontekstu je suvišna čak i politikanska. Ne odnosi se na vas nego na gospodina Nimanbegua.

Gospodin Nimanbegu je veoma vješto htio da dokaže i pominjući moje ime kakav je sastav tamo i pritom pobrkajući upravni odbor i školski odbor. To su dva različita pojma. Apsolutno nemaju nikakvih dodirnih tačaka. Upravni odbor je organ upravljanja u svakom preduzeću pa i u ustanovama, a školski odbor je jedno reprezentativno tijelo koje apsolutno u svom domenu nikakvu ni jednu odluku tokom svoga rada ne donosi. Školski odbor je reprezentativno tijelo koji okuplja , sada slučajno da ne hvalim sebe volonterski status svakako, ali okuplja ugledne građane koji su proizašli iz te škole i koji na indirektan, direktan, neposredan ili bilo koji način mogu da pomognu toj ustanovi da nastavi da živi. Upravo je to moja obaveza u Školskom odboru Osnovne škole "Marko Nukulović" u Štoju, tamo će sam završio osam godina osnovne škole Javno sada saopštavam, da ako neko može da kaže da je taj školski odbor dobio jedan jedini cent, nego samo što smo mi donirali, evo ja podnosim ostavku na sve funkcije koje imam, tako da nije dobro pominjati imena , povezivati ih za tamo što nema nikakvih razloga a što nema nikakve veze sa politikom. To je prva stvar. U toj školi ni jedan nastavnik nije iz mjesta. Znači, nijesam mogao da utičem da se zapošljavaju oni koji glasaju za mene.

Drugo, direktor te ustanove nije član Demokratske partije socijalista, nego je član Koalicije koji vlada u Ulcinju Gencija Nimanbegua, a neka Genci Nimanbegu dokaže da je to uradio kada su u pitanju članovi Demokratske partije socijalista tamo će on

doprinosi, tamo će on radi, tamo će odlučuje i tamo će se čuje njegova riječ kao potpredsjednika stranke, odbornika, poslanika i predsjednika Nacionalnog savjeta Albanaca, a za sve te funkcije prima nadoknadu, za sve te funkcije koje sam nabrojao. Neće ima kancelariju, neće ima auto, neće ima vozača, ali to mu ne smeta, ali mu smeta Ljubo Škrelja što je član Školskog odbora u Osnovnoj školi "Marko Nukulović", osam razreda, 79 učenika i to volonterski i bez i jednog jedinog dinara, nikada. Nikada. To uporno tvrdim i to stavljam pred crnogorsku javnost, tako da sam uopšte iznenađen, iznenađen kako je našao gospodin Genci, moj sugrađanin, da sada pred crnogorskom javnosti dokaže ko je ko u školskom odboru. Isto tako, htio bih da nam gospodin Nimanbegu kaže ko je ko u odborima, upravnim odborima će se prima nadoknada i do 300 eura. Znači, u lokalnim upravama, da vidimo ko je tu. To je prva stvar.

To je ozbiljna tema. Znači, ja sam ponosan i srećan što makar malo, sasvim malo, ako ništa drugo, svojim prisustvom na dan škole mogu da pomognem Osnovnoj školi u Štoju, koja je zahvaljujući lokalnoj vlasti, da me je stid i sramota da vidim kao poslanik u Skupštini Crne Gore da vidim u kakvom je stanju. Umjesto da mi pričamo o tome da pričamo o tome šta je naš doprinos da te ustanove gdje idu naša djeca upodobimo sa standardima 21. vijeka, mi pričamo ko je u školskom odboru. Školski odbor, kažem vam apsolutno ne odlučuje ni o čemu i naglašavam da direktora javne ustanove bira onaj koji je formirao i ko je nadležan za javne ustanove, nadležno ministarstvo. Da li je to dobro ili nije dobro rješenje o tome se može razgovarati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Nijeste se bavili diskusijom o zakonu već likom i djelom kolege koji je ovdje u sali i on se javio za komentar.

Izvolite kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Pa ja ne tražim komentar, ja bih repriku i to kaznenu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ako smatrate vi je ukažite.

Šta ste procijenili kao uvredljivo?

GENCI NIMANBEGU:

Uvredljivo je insinucija gospodina Škrelje da ja primam nadoknade, kao potpredsjednik stranke, i kao predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca, to su insinucije kojima se želi obezvrijediti, ja sam volonter u Nacionalnom savjetu Albanaca.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite, imate pravo na kaznenu repliku pošto je procjenjujete kao uvredu.

Dakle, spominjali ste partiju, kolega Nimanbegu je potpredsjednik jedne političke partije i ima pravo u ime te partije na repliku jer ste govorili o političkoj partiji.

Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Znači, ja obavljam funkciju kao volonter u Nacionalnom savjetu Albanaca. Odgovorno lice, ne primam nikakvu nadoknadu za to. U političkoj partiji sam potpredsjednik, apsolutno nikakvu dnevnicu nikad nijesam uzeo iz partije i dosta oko

toga. Neću više pričati ni riječi, jer ne želim da se pod tim relativizuje moja priča koja je bila duboko suštinski opredjeljena za razvoj obrazovanja u Crnoj Gori.

Javnost mora da bude svjesna i da ima neki stav. Naš stav, predlagači koji su dali, kaže: "školski odnosno upravni odbor ustanova" da li su predškolska, osnovna i zbilja gospodin Škrelja želi da brani da je bar tokom 2013. godine bio i u Školi "Maršal Tito" i u Školi "Marko Culović" a ja sam isto bio u jednoj Osnovnoj školi osam godina pa nijesam u upravnom odboru niti to tražim, ali je baš siptomatično kako se nadju baš određeni ljudi da budu u tim školama.

Ono što je ključno, ako mi želimo biti odgovorni za razvoj naše djece, je da obrazovanje koje im pružamo primjere koje im dajemo da budu takvi da će oni biti bolji ljudi, obrazovaniji ljudi, kvalitetniji ljudi i ja koa predsjednik političke partije smatram da ovo što je u sistemu školstva, način kako se biraju direktori, način kako se obrazuju upravni odbori, nisu dobri i da se oni moraju mijenjati. Nema tu više ni jednog zareza niti sinuacije, niti pominjanja imena u pozitivnom ili negativnom smislu. To su primjeri adekvatni. Što se tiče onog dijela upravnih odbora koji su spomenuti, ko su ti ljudi koji po 300 eura primaju, morali ste istaći još jednu stvar, da sam predložio Skupštini opštine Ulcinj da svi odbori primaju, upravni odbori preduzeća isto zaradu kao odbornici. Da li su je primjenili neki upravni odbori to može biti tema diskusije, ali sigurno da ono što je ključno da se ovdje mi trebamo boriti i svojim primjerima pokazati i transparentnost i odgovornost prema svakom učinjenom koraku, potrošenom centu i ono djelovanje koje radimo u interesu javnosti.

PREDŠEDAVALAČI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Nema potrebe, kolega Škrelja, iz prostog razloga što smatram da i vi i kolega Nimanbegu i većina poslanika u ovom parlamentu učinili bi čast svakoj obrazovnoj ustanovi da se nadjete u školskom odboru, dakle bez obzira da li je riječ o poslanicima vlasti ili opozicije ili neke treće da kažem partije koja predstavlja ili opciju koja predstavlja određene ovdje, dakle potpuno smatram da svako može da čini čast obrazovnoj ustanovi.

Zaista vas molim da nastavimo dalje. Mislim da nema razloga dalje da produbljujemo nesporazum a nema ga.

Poslanik Bojović se prijavio za riječ, pardon, prijavljen za diskusiju, a nakon njega poslanica Šćepanović.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, smatram da ne zavređuje da se komentariše najveći dio izlaganja pojedinaca iz vladajuće koalicije. Međutim, moram da, na žalost, konstatujem da je gospodin Sijarić, koji je naš kolega iz Bošnjačke stranke, koji nam se ovdje predstavio kao prosvjetni radnik, u svojoj diskusiji. Tako je, predstavili ste se kao prosvjetni radnik, to govorim zbog toga što su i moji roditelji prosvjetni radnici, čisto da znate i zbog toga osjećam posebnu odgovornost kada govorim o ovoj temi, dakle vi ste nam ovdje pokušali opravdati vulgarnu politizaciju i partizaciju obrazovnog sistema. Vi ste pokušali da opravdati vulgarnu politizaciju i partizaciju svih društvenih svera života, između ostalog i obrazovnog sistema, tvrdeći da je sasvim normalno i prirodno da ministar, odnosno vladajuća koalicija postavlja sve direktore škola u ovoj državi. Dakle, vi ste samim tim opravdali i koncept privatne, totalitarne partijske države protiv koje se mi iz Demokratskog fronta najsnažnije borimo. Moram da kažem da sam zapanjen zbog toga što vi, kao prosvjetni radnik, na takav način doživljavate obrazovni sistem.

Druga stvar, ovaj naš Predlog zakona predstavlja, tačno političku reakciju, ali odgovornu političku reakciju na pokušaj, odnosno na činjenicu drastične politizacije obrazovnog sistema i školskog sistema u Crnoj Gori. Ponavljam, ovo je politička, odgovorna politička reakcija na vulgarnu politizaciju jedne svere društvenog života u kojoj, ako želimo da očuvamo vrijednosti u ovoj državi, da ih učinimo ispravnim a ne nakaradnim, ne bi trebalo da bude mjesta politici ni približno u ovoj mjeri koju ste vi uspostavili. Ovaj će se zakon koji mi predlažemo, usvojio se on danas ili ne, morati jednom usvojiti i implementirati ako država uopšte, ako ova država Crna Gora želi da bude normalna i demokratska država.

Obrazovne ustanove u Crnoj Gori se od strane ove vlasti tretiraju isključivo kao resurs , kao državni resurs koji je potrebno zloupotrebjavati u partijske svrhe, prije svega u predizborne svrhe. Direktori tih osnovnih škola i srednjih škola, umjesto da budu izabrani po principu moralne odgovornosti, javnog morala koji treba da promovišu, oni se i stručnih kvalifikacija, oni su pretvoreni u poslušne i ponizne aktiviste Demokratske partije socijalista i njihovih satelita, pa imamo situaciju da se tim direktorima osnovnih škola i srednjih škola danas u Crnoj Gori sudi čak i za kupovinu glasova. Dakle, ne samo da su oni pretvoreni u obične partijske aktiviste koji treba da evidentiraju ko za koga glasa u školama, već se njima daju čak i zadaci da kupuju glasove.

Dalje, posebna dimenzija koju želim da kažem jeste vaspitna dimenzija, dimenzija koja se tiče sistema vrijednosti koji mi valjda ovdje treba da gradimo. Djeca u osnovnim školama bi trebalo da se valjda naviknu od samog početka da žive u privatnoj i partijskoj državi. Samom činjenicom da mogu da konstatuju da su direktori osnovnih škola izabrani isključivo po partijskom ključu, da ih je izabrao ministar, dakle djeca u Crnoj Gori već treba, to je vaspitanje koje vi promovirate, da se navikavaju i da se prosto prilagođavaju činjenici da žive u privatnoj partijskoj državi u kojoj vlada diktat nekoga iz vrha vlasti.

Osnovni zadatak direktora osnovnih škola i srednjih škola je, na žalost, i zbog toga mi insistiramo da se promjeni način njihovog izbora da ponavljam prate i evidentiraju ko za koga glasa i da vrše političke pritisak na zaposlene. To je osnovni zadatak direktora osnovnih i srednjih škola u Crnoj Gori. Mi ne možemo prihvatiti da je to normalno, da je to u skladu sa normalnim standardima života. Mi se snažno protiv toga borimo i ovaj naš predlog zakona treba da bude prvi korak ka depolitizaciji sistema obrazovanja a samim tim i prvi korak ka normalizaciji života u Crnoj Gori.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Imate prijavljeni komentar na Vašu diskusiju. Izvolite.

REŠAD SIJARIĆ:

Mislim da me kolega pogrešno tumačio. Ja sam samo onaj ko ima odgovornost, ko snosi odgovornost treb da ima i kopetencij, treba da čovjek normalno ako je neko odovoran i sutra vi ako vršite vlast i ako ste vi gospodine ministar i odgovarate za svoj resor, pa nekako tamo treba da imate ovlašćenje. Više ovlašćenja nego drugi. To je po meni neka logika i samo sam u tom pravcu govorio. Znači odgovornost i ovlašćenja povezao. U suprotnome ako nemamo ovlašćenja malo odgovornosti osjećam. Samo osjećam odgovornost onda kada imam ovlašćenja. Znači u tom dijelu nekako ste čini mi se malo preudicirali i nešto mi imputirali nešto što nijesam reako. Rekao sam i sljedeće, jesam za decentralizaciju, i nijesam za to da se direktori biraju u Podgorici. Neka se biraju na nivou regija. Upravo sam za regionalizaciju. Ali, da u upravljačkim strukturama, u školskim odborima i upravnim odborima i dalje smatram da osnivač treba da ima veći

udio. Ne većina. Ako je 5 , 3 plus 2 treba da bude taj neki odnos, upravo radi odgovornosti i ništa drugo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Meni je jasno, gospodine Sijariću, da vi danas morate da opravdate činjenicu da ste vi potpuno protiv zakonito koalicioni sporazum utvrdili, ko to treba da bude direktor osnovnih škola iz stranaka vladajuće koalicije. Mislim, da to radi prilično neubjedljivo i nevješto, ali moram kad ste se već dotakli pitanja odgovornosti direktora. Znači, šta je problem, problem je što danas direktor škole jedinu odgovornost koju osjeća jeste odgovornost prema partiji koja ga je tu postavila i jedinu odgovornost koju on ima, jeste da bude poslušan aktivista partije koja ga je tu postavila. Vi ste obesmislili instituciju i direktora škole, koji bi trebalo da bude moralni simbol, vrednosni simbol u jednom društvu u jednom školskom sistemu u jednom obrazovnom sistemu itd. Znači, to je jedina odgovornost sveli ste školski odbor na jednu vrstu hajde da kažemo šta je to grupe ljudi koja zapravo nema nikakve odgovornosti i koja sprovodi isključivi tehnički dio posla, a to je raspisivanje konkursa o svemu drugom odlučuje ministar isključivo slijedeći partijsko-političku logiku i ništa drugo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Bojoviću.

Marta Šćepanović, koleginica ima riječ i neka se pripremi poslanik Stanić i time ćemo okončati diskusije o ovoj tački. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, pa namjeru niti da se javljam niti da diskutujem, ali očigledno je da je diskusija danas jedini način da se ovdje dođe do riječi, jer više puta sam se javljala za komentare, nije mi dozvoljeno. Tako da, samo iz razloga što sam pogrešno to vrijeme tražili. U redu, prihvatam.

Dakle, više puta ste povodom ove tačke danas dnevnog reda pominjala decentralizacija lokalnih samouprava, decentralizacija školskog sistema. Dakle, decentralizacija lokalne samouprave da. To je nešto i što smo se obavezali i samim potpisivanjem Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, gdje je prosto i zagarantovano da lokalna samouprava postoji u ustavnom sistemu, nezavisnost lokalne samouprave u finansijskom smislu, upravnom nadzoru u pravu na udruživanje, evo po sjećanju iz ove Evropske povelje, koliko mogu da se sjetim svega da se pravo na udruživanje, pravo na obavljanje javnih poslova i to svakako da. Međutim, kada govorimo o lokalnim samoupravama, posebno u ovom Parlamentu uvijek se nekako svi dotaknemo i teške finansijske situacije u kojoj se nalaze lokalne samouprave, odnosno uvijek se pominje da lokalne samouprave, koje se nalaze u takvoj finansijskoj situaciji, ne mogu niti da, iako su finansijski nezavisne ne mogu da ih izfinansiraju, niti one obaveze koje su dužne po zakonu po lokalnoj samoupravi da finansiraju. Iz tog razloga sam željela da ukažem na to, da ako pominjem decentralizaciju školskog sistema to bi svakako sa sobom vuklo i određenu odgovornost, a i obavezu lokalnih samouprava, da u potpunosti finansiraju rad jedne školske ustanove. Dakle, od lož ulja do plata zaposlenih. Ja koliko sam čula sjećam se jeste da kada je kolega Perić pomenuo, raniji sistem ono čega se ti zaposleni

sjećaju jeste da nijesu ni onda redovno primali plate, jer je lokalna samouprava finansirala škole sve u zavisnosti od lokalne samouprave do lokalne samouprave. Takođe, želim da ukažem na sljedeće, a to je da čulo se kroz diskusiju da je ovaj zakon u stvari odgovorna politička reakcija na sve ono šta se dešava, iz tog razloga pozivam kolege da i sami izanaliziraju zapošljavanja u onim opštinama gdje su oni na vlasti i gdje oni vrše vlast i kako u tim opštinama dobru poštuju koalicione sporazume, koje su potpisali i na koji način obesmišljavaju svo zapošljavanje i dijele otkaze, kao što je neko pomenuo danas da se dijele otkazi bez disciplinskog postupka, da i u tim opštinama se dijele otkazi i bez disciplinskog postupka i bez primjene zakona, kao da ne postoji ni zakon ni ništa. Tako da, to je upravo jedan dokaz da je ovaj zakon kao što je već rečeno iz ovih klupa u stvari jedna politička priča. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Imate čini mi se dva prijavljena komentara na vašu diskusiju.

Poslanik Perić, onda poslanik Nišavić.

SRĐAN PERIĆ:

Nijesam zaista planirao da se uključujem, ali negdje me i Šćepanović a i kasnije u diskusiji prozvala. Tako da u ovom dijelu kad je riječ o redovnom isplaćivanju zarada kada su nadležne lokalne samouprave, apsolutno je tačno, apsolutno je tačno, da smo 90-tih primali tri marke, naši roditelji zapravo da su primali tri marke. I to je bila posljedica jedne katastrofalno loše politike, upravo Demokratske partije socijalista koje je tada oponašala apsolutnu vlast i nije nikakve veze direktne imalo sa tim što se direktor škole birao uz amina ajde tako da kažem lokalne samouprave. Ono što je bitno da ne zađemo ovo je jedna od rijetkih tačaka đe ne moramo čak da zađemo u političku sferu. Ovo je pitanje struke. Struka kaže da lokalna samourpava treba da se pita. Uperedna iskustva to govore eksperti koje smo dovodili to govore. Ono što se nalazi zapisano u knjizi promjena koji je temeljni dokument reforme crnogoroskog obrazovnog sistema se to nalazi. Znači, sve mi što u krajnoj crti smo plaćali da bi dobili kao savjet ide u pravcu da se direktori biraju sa više autonomije, odnosno da ministar nema toliko centralizovanu funkciju to je poenta. Ja ću vam sada reći, da vi i sada imate uporedna iskustva gdje se zaista isplaćuje novac, lokalna samouprava za nastavnike u školama i to funkcionije i kad ne funkcionije ne znači da model nije dobar. Nego je u tom trenutku nažalost država doživjela svoj kolaps, kada su u pitanju isplate, jer ako se isplaćuje plata u javnom sektoru ili u lokalnoj samoupravi sa kašnjenjem od šest mjeseci, godinu ili dvije to je totalni kolaps finansija i to zaista nema nikakve veze sa ovim, nego sa krovnom potpuno pogrešnom političkom, sekonomskom situacijom, sankcijama sa ovim što je već bilo. A ovdje, u ovom dijelu kažem, samo pustite struku, ništa politika treba da bude po strani. Pustite struku, platili smo ekspertE, pisali smo mi dokumente kojima to mi tražimo i sada odustajemo od toga.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolegice Šćepanović, ako želite da odgovorite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Pa kolega zbog kojih tada nijesu, ja se ne sjećam, ali znam da je bilo ratno stanje da je bila tranzicija tako da, to su razlozi koji nijesu isplaćivani na redovnu zaradu, ali

onda je bila obaveza ne državnog budžeta, već i lokalnog budžeta da isplaćuje te zarade. Ja se slažem sa vama što se tiče decentralizacije ja smatram da treba i u lokalne samouprave, sigurno više da se pitaju kada se biraju direktori, nego država. Ali ja, sam ukazivala na jedan drugi problem, a to je problem finansijskih sredstava da opštine finansiraju javne ustanove, na to sam ja ukazala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Imate još čini mi se dva prijavljena komentara.

Ja zaista vas molim kolege uvažene vaše pravo da komentarišete ali da vodimo računa da nakon ovoga raspravimo još jednu tačku dnevnog reda, pa da bi stigli sve u onom realnom roku koji smo i planirali.

Izvolite kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Počecu sa zadnjom rečenicom iz diskusije uvažene koleginice Šćepanović, da je ovo politizacija sa ove strane i sa strane opozicije. Međutim, to je sasvim suprotno i uvijek politizacija vladajuće garniture u tom pravcu navesti samo nekoliko primjera i kada odbori koje je imenovala vaša vlast školski odbori povodom sadašnjem Zakonu o školstvu daju prednost kandidatu, izaberu kandidata po pravilima konkursa. Ministar, ima toliku političku snagu da i to što su vaši odbori izabrali čovjeka za direktora škole promijeni i postavi drugog direktora. Možda vi ne znate taj slučaj, ali kolega iz Bijelog Polja sigurno to zna. I drugi primjeri da školski, sadašnji školski odbori postavljaju na mjestu direktora ljude koji ne zadovoljavaju kriterijume konkursa, nego na pojedina mjesta dovode ljude koji u suštini nemaju nikakve veze sa prosvjetnim radom, a to je ustanovila i komisija koja je skoro završila rad, Komsija školstva i Komisija sindikata prosvjete.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Želite li odgovor koleginice. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Odbor čak nema pravo čak ni da otvori dokumentaciju, on samo može da primi dokumentaciju i proslijedi ministru, da se ništa ne pita prilikom izbora direktora. Što se tiče vaše druge konstatacije da postoji neko ko ne zadovoljava uslove konkursa da može da bude izabran, to je u potpunosti nezakonito i svaka strana u tom postupku ima pravo žalbe i svaka strana će u tom postupku ako se žali poništiti taj konkurs. Mislim da je prvi kriterijum filter koji se prolazi, to su uslovi na konkursu, tako mislim da to ne stoji. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Imate još jedan prijavljeni komentar, Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine Mustafiću.

Nastojacu da to bude kratko ali ne uspije mi često, da kažem kratko.

Ovdje se nekoliko puta isticalo da je pitanje političko, to je nesumnjivo i tu nema prikrivanja. Mislim da je nepotrebno proglašavati to polikantskim pristupom. Zašto? Prvo,

pitanje sposobnosti lokalnih zajednica da suštinski djeluju autonomno, samostalno, na lokalnom nivou je tendencija kojoj mi u političkom smislu težimo. Mnoge su prepreke na tom putu. Međutim, ono što treba ukazati lokalne zajednice, kako god da je teška ekonomska situacija mnogo bi se prije osposobile za autonomno funkcionisanje u okviru svojih nadležnosti da prihodi nijesu nepravedno išli u državnom budžetu a poslije kap po kap dostavljani lokalnim zajednicama. Molim vas, iz razloga svoje profesije prije nekoliko godina sam pravila analize u vezi sa prostornim planom koji je tada rađen. Tada je za koncesije na šume koje su u sjevernom regionu Crne Gore 70% išlo u državni budžet, 10% Upravi za šume i 20% je ostajalo lokalnim zajednicama sa svim štetama koje su vrlo često neodgovorni koncesionari radili.

Imam evidentirane mnoge primjere. Dakle, da je bilo suštinskog osposobljavanja lokalnih zajednica, već došlo datle do tog modela, da bar osnovne škole, a možda i neke srednje škole ili sve srednje škole budu u kompetenciji lokalnih zajednica. To je ono što, ako već hoćemo da govorimo o političkoj suštini treba da prvo pomenemo, i tu nema politikanstva osim ako politikanstvo nije da preskačemo suštinu pa se bavimo marginalnim događajima, a ne suštinom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, koleginice.

Izvolite, koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Mislim da je politički pristup prije svega iz razloga što, a to sam već i rekla u diskusiji, da ono što tvrdite da pokušavate da promijenite vi upravo ne primjenjujete onamo u opštinama u kojima vršite vlast. Takođe, vi ovim predlogom nijeste ponudili rješenje decentralizacija. Kao treće, šta sam istakla tokom cijele svoje diskusije, jeste da lokalne samouprave opet ponavljam nemaju finansijskih sredstava, da finansiraju i škole. Smatram još nešto, da bi se sa tim pristupom stvorio još veći razor u regionalnom smislu, jer vjerujte mi, u školama na sjeveru mnogo više sredstava treba nego školama na jugu, finansijskih sredstava za finansiranje. Koliko samo jednoj školi na sjeveru treba na godišnjem nivou lož ulja za grijanje, mnogo veći je to iznos sredstava nego školama na jugu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Riječ ima poslanik Stanić, a neka se pripremi poslanik Labudović i mislim da ćemo time završiti raspravu.

Izvolite, poslanice.

NOVICA STANIĆ:

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Evo i ako je kolega Bojanić već saopštio u uvodnom izlaganju da će poslanici kluba Samostalnih poslanika podržati ovaj Predlog zakona osjećam potrebu da ipak sa nekoliko argumenata podruprem potrebu da se ovo usvoji i ako ne gajim iluziju da će to proći, ali neka građani čuju.

Puna su nam usta Evrope, hoćemo u Evropu i samo Evropu, u Evropi je decentralizacija, a te decentralizacije je bilo mnogo više u onoj SFRJ nego što je danas ima u nezavisnoj Crnoj Gori. Kolega Perić je pomenuo da se ni jedan direktor škole nije mogao postaviti a da lokalna samouprava nije dala saglasnost, a ja znam i pamtim da u Pljevljima ni jedan direktor ne samo škole nego bilo kojeg preduzeća čak i Centra

bezbijednosti nije mogao biti postavljen bez saglasnosti komiteta HP u Pljevljima. Doduše bio je to Komitet jednostranački, ali i to je bilo pravednije, tamo smo se u to vrijeme svi takmičili ili bar većina kako doći do tog komiteta da bi se odlučivalo. Razumije se to je kroz određene procedure kasnije realizovano.

Do čega smo došli danas, evo samo ću vam pokazati na nekoliko primjera. Koleginica Kalezić je pomeula svijetli primjer Cetinja, direktora škole, Srbina koji se tako izjašnjavao, kad su gimnazijalci, mladi ljudi, a šta su drugo roditelji mogli nego da podrže svoju djecu, zahtijevali da on postane direktor ili da bude direktor. Na žalost, u to vrijeme ili malo prije toga, desetak i više godina od danas, u Kosanici karaj Pljevalja sjećam se direktor Milutin Petrović koga hoće kolektiv, koga hoće roditelji, koga hoće školski Savjet, ali neće ministar prosvjete. Pa su tada poništavane odluke, pa su mijenjani članovi Školskog odbora, pa su rađena čuda Božija, da mislim da to vrijeme čeka nekog novog Nušića ili Dušana Kovačevića da opiše šta se tada radilo. Nije to samo u školama.

Ja sam prije desetak godina donio ovdje pismo direktorice pošte u Pljevljam koja izvještava svoga direktora na nivou Crne Gore koliko je uradila i poradila da se uveća broj glasova DPS-a na sledećim izborima. Zna li kako se ta priča završila? Istragom državnih organa, ko je falcifikovao njen potpis i ko je zloupotrijebio pečat. Pojela maca, ali ono što ste navikli da radite to se nastavlja. Gle čuda, muž te direktorice danas je u ekipi onih desetak aktivista DPS-a koji su za pare socijalnih davanja kupovali glasove u Pljevljima, tim ljudima se danas sudi.

Ako hoćemo da govorimo o primjerima i o vaspitnoj ulozi škole evo vam novoga primjera. U toj grupi ljudi koj su novcem koji je planiran da se pomaže socijalno ugroženim kategorijama građana u Pljevljima, oni kupuju glasove za to i direktor jedne elitne škole nekad u Pljevljima osnvone, on je to radio. Sad vas ja pitam, kakav ugled taj čovjek može imati kod svojih đaka, kakav ugled ima škola na čijem je čelu, takav direktor?

Razumije se da je ovo negativna selekcija onoga o kome sam govorio u mom prethodnom izlaganju. Ako se za direktore ne biraju stručni, moralni ljudi, nego se biraju oni koji kupuju glasove, koji obezbjeđuju sigurne glasove i ne bi me začudilo da u buduće ako ne u zakonu, onda u nekom internom pravilniku DPS-a bude zavedeno da prvenstvo imaju oni koji su brali breskve na plantažama. To je današnja Crna Gora. Zahvaljujem na pažnji.

PREŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Komentar poslanik Škrelja se javio. Izvolite.

LJUIĐ ŠKRELJA:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Molim vas da gospodinu Labudoviću skrenete pažnju da uvijek kada ja pričam dobacuje pa me dekoncetriše jer volim da vas slušam kad nešto kažete onda gubim kocetraciju.

Gospodine Staniću, sa uvažavanjem komentarišem tvoje izlaganje iz jednostavnog razloga što smatram da samo pravim, iskrenim i istinitim činjenicama možemo da dođemo do konkretnih i boljih rješenja. Nije samo u onoj SFRJ trebala saglasnost lokalnih jedinica ili lokalnih vlasti za izbor direktora, nego i u Crnoj Gori i to ne toliko davno. Samo ne treba zaboraviti da smo to zadnjim zakonskim rješenjima prepustili nacionalnim savjetima, da nacionalni savjeti Albanaca, Srba, Hrvata, Bošnjaka, Muslimana i tako dalje, daju mišljenje na izbor direktora škola. E kako oni daju mišljenje? Ja sam član Nacionalnog savjeta Albanaca. Ja to nikad neću da kažem jer se

stidim kako se odlučuje o tim stvarima. I tačka, što se toga tiče. Kako oni davaju mišljenje. Inače, smatram da je realno i da je rješenje u cijelom svijetu da osnivač preduzeća, institucije, kartela, kompanija, bilo koga, pa na njemu je da on odlučuje od koga će da traži odgovornost i ko će da ga predstavlja u najboljem svijetlu. To je pravilo u cijelom svijetu i to je pravilo koje primjenjujemo i mi ovdje u Crnoj Gori i vi u Pljevljima i mi u Ulcinju kada smo bili vlast. Ima li primjera, kada ste u Pljevljima vršili vlast da ste postavili sekretara za finansije iz Demokratske partije socijalista? Ne postoji to, to bi zemljotres bio. Isti slučaj i u Ulcinju. Kada smo mi bili vlast postavili smo naše ljude. Kada su ovi vlast, postavili su svoje ljudi. Onda zašto bi bio izuzetak i javne ustanove iz obrazovanja? Zašto bi bilo drugo kada se tako ponašamo svugdje? Svugdje se tako ponašamo čim se dograbimo vlasti, kritikujemo druge s pravom, i ja mislim da je kritika i različita mišljenja samo mogu da doprinesu do boljeg i konačnog rješenja u interesu svijetu. Apsolutno ne smatram kao negativno sučeljavanje, ali treba uzeti u obzir ono što je ranije bilo, izvinjavam se, pa smo cijenili da to nije dobro i da to prepustimo nacionalnim savjetima da oni daju mišljenje o izboru direktora javnih ustanova iz obrazovanja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Ja mislim da postoje samo jedni, naši građani. Dakle, ni vaši ni naši.

Izvolite poslaniče Staniću, odgovor na komentar.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine Ljubo, zadovoljstvo je sa Vama polemisati, jer Vi ne unosite zlu namjeru. To mi je jasno, ali mislim da niste u pravu. Prvo, kažete da osnivači treba da postavljaju direktora. Ja bih podržao to. Znae kako, Vlada je osnivač ministarstva tih škola, ali Vlada je uzela iz Pljevalja sve što se moglo uzeti i šakom i kapom. Kad su pare u pitanju, onda je to jednosmerno kretanje, pravac Podgorica, bilo da je ugalj, struja, šume. Nama ostaje devastacija životne sredine, zagađen vazduh, voda zemljište i iseljavanje. Nemamo kud, to je što se tiče toga.

Što se tiče nacionalnih savjeta, gospodine Ljubo, ja nikad nijesam prihvatio niti ću prihvatiti da su Srbi nacionalna manjina u Crnoj Gori, ali mi nijesmo nacionalna manjina, mi smo građani devetoga reda, deveta rupa na svirali. Pa uzmite onaj Izvještaj Ministarstva za manjinska prava, koliko nas je zaposleno u državnoj upravi u organima vlasti. Nađite mi direktora škole koji je Srbin u Pljevljima gdje su većina Srbi. Nema ga i ako je bio taj je zaboravio, jer je to jedini način da postane direktor. Nemojte braniti ono što je neodbranljivo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Molim vas, nema razloga za proceduralnu reakciju, nema razloga. Molim vas, da je bilo nešto u proceduri nekorektno ja bih intervenisao i reagovao na to. Možete ali prema meni, samo prema meni, u koliko želite da meni nešto sugerišete.

GENCI NIMANBEGU:

Gospodine potpredsjedniče, poslanik Demokratske partije socijalista je rekao navod koji nije tačan. Znači, želio bih ga ispraviti, ako Poslovník omogućava. Znači u razgovoru on je rekao da Nacionalni savjeti daju saglasnost na izbor direktora, a oni daju mišljenje.

PREDSJEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega molim vas. Kolega Škrelja je rekao mišljenje, nije rekao saglasnost. Dakle, navod kolege Škrelje je bio u ovom kontekstu o kojem ja govorim. Ne, ne kolega, nijeste u pravu.

GENCI NIMANBEGU:

On se pozvao, možemo pogledati u zapisnik jer je tačno govorio da nije bilo samo u Jugoslaviji nego je i sada i taj navod nije tačan.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Slobodno u stenogram pogledajte, nije. Kolega, govorio je o mišljenju, govorio je o mišljenju.

Izvolite.

Kolega Labudoviću, nadam se da ste vi upravo time dolazimo tačno do onog vremena koje je predviđeno a to je sat plus zapravo to su puna dva sata za diskusiju.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Ne mari, gospodine potpredsjedniče, što se rasprava odužila, vjerujte nije me tema motivisala da se javim koliko jedna sintagma koja se ovdje provukla kroz nekoliko diskusija, a to je da je ovo sve politička priča.

Prije svega, u Skupštini jeste mjesto političkoj priči, a ja sa žaljenjem moram da se složim sa vama na tome će se i završiti. Ovo vam je onaj pokušaj da se regulišu posledice, a da se uzroci ostave po strani, ili narodski rečeno, da se riba očisti od repa mada se osjeća sa glave. Ajde probajte, budite iskreni prema sebi i prema građanima pa probajte da se sjetite ko su bili ministri prosvjete u zadnjih nekoliko mandata i koliko su oni imali veze sa prosvjetom, sa obrazovanjem, sa školama osim što su bili školovani. Ovaj model biranja direktora školskih ustanova nije od juče, ali u vrijeme kad se to odlučivalo na sličan način odlučivalo se tako sa se vodilo računa prije svega o interesu škole, djece i obrazovanja kao sistema. Pa je bilo vrijeme, sjećam se toga vremena kad smo se kao generacije jedni drugima predstavljali ne time koliko i kako smo znali u školi već ko nam je bio direktor i ko nam je predavo srpski, matematiku, fiziku, hemiju.

Mogu vam iz ličnog primjera kad sam na fuakultetu polagao filozofiju posle prvog pitanja kada me je profesor pitao ko mi je predavo filozoviju u srednjoj školi, rekao da je to bio profesor doktor Slobodan Tomović, rekao je kolega nema potrebe dalje da razgovaramo. Ko to danas u Crnoj Gori, koja to generacija može da istakne. U tome je problem gospodo. Ne bi bilo problema da direktore biraju ministri kad bi ministri bili zaista ministri prosvjete i obrazovanja. Vi možete da se ljutite na mene, kako god hoćete, ali to su bili partijski komesari koji su vodili računa isključivo o interesu partije i to je postao model društvenog ponašanje ne samo u obrazovanju, u gotovo svim drugim segmentima, u gotovo svim drugim sferama.

Zahvaljujući tom znate li gdje smo došli? Već nekoliko zadnjih godina na čuvenom PISA testu naši đaci su na pretposljednem mjestu u Evropi. Mi koji smo se prije koliko 20 - 30 godina dičili, našim učenicima, našim studentima, našim visokoškolcima i našim stručnjacima koji su izašli iz tih i takvih škola. Da vam ne pomijem, samo da kažem na žalost, najsvježije, a bio je prije skoro 30 godina primjer recimo jednog Ljubiše Stankovića koji je otišao na treću godinu doškolovavanja, tamo je istog momenta promolisan u profesora. Koliko danas ima takvih u Crnoj Gori, ko ih proizvodi. Ovakvi direktori, ovi ovakvi profesori nema šansi. E zato gospodo možemo mi da pričamo političku priču, ali se ova politička priča odnosi jednako i na moje sinove koji

su studenti i na vaše i na sinove vaših rođaka, ne možemo svi da se školujemo u Italiji, ne možemo svi da idemo na sorbonu, neko će morati ipak ovdje da završi školu, a kakvu školu završavaju, najbolji vam je primjer, to što je 10% đaka jedne generacije izađe iz škole, a da ne zna prava imena svojih profesora. Nego je to sve neki ćorko, neki brljo, neki ne znam ovaj brko i ovakav i onakav. Jeli to škola, jeli to nivo obrazovanja 21 vijeka kojem težimo. E to je problem, što se sve svelo na političku priču, mi ćemo se ovako što bi se reklo izjadati jedni drugima, vi ćete onako to mirno da saslušate, kad dođe do dizanja ruku biće onako kako je i do sad bilo, a školstvo u Crnoj Gori će i dalje da tone i tone, dokle ne preskočimo i tu zadnju prepreku i budemo definitivno posljednji, napisa test u Evropi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Komentar, kako da ne. ali imate pravo na komentar. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Gospodine predsjedavajući, da će se moj komentar najmanje odnositi možda na diskusiju uvaženog kolege Labudovića, ali nas je ovo prethodno što sam čuo od mnogih kolega iz opozicije, zaista me na neki način ponukalo da kažem nekoliko riječi o tome da bih mnogo više volio umjesto ove rasprave, koja se ticala izbora direktora njihovog statusa, njihovog položaja, njihovog digniteta, da smo brali breskve, nego što smo ovde sjedjeli i slušali koje kakve hijerarhije. Mislim da bi bilo korisnije.

Jer, ipak vrijeda razum ne znam koliko je smiješno da se kaže, za direktora u prosvjetnim ustanovama da su partijski poslušnici, a to ste čuli jednako kao i ja i to je za opomenu bilo, jer oni ne mogu biti kao autoriteti niti u sredini u kojoj žive bitišu i rade niti prema onoj djeci koju vaspitavaju, a koje je to tako. Ako nemaju elementarne, ne elementarne nego visoke reference i u životu i u ponašanju i u društvu i u struci. Ja duboko smatram da smo daleko od tog stanja. Ali isto zalažem se za ono za sve što ne valja da ga treba mijenjati na bolje. Naravno, studiozno analitički i uz naravno konsultaciju kao što se rade i mnogi kvalitetne zakone i vrhunskih stručnjaka iz tih oblasti.

Ono drugo što želim da apostrofiram to je da ovim nećemo postići ništa i svi ovi predlozi zakona od kolega iz opozicije sa pravom, koje predlažu imaju sa njihove strane određenu političku podršku. Ali, vjerujte kao pravniku, mislim da malo njih ima neko valjano pravno utemeljenje, a ima ih 10 - 15 koje sam stavio na dnevni red ove sjednice. Zato i neke ne čudi naše neinteresovanje povodom diskusija po mnogim od ovih tačaka koje bi mogle da izazovu da su kvalitetnije ovi zakoni pripremljeni i naše interesovanje po ovim pitanjima. Ovo više zbog građana, naravno uz svo uvažavanje kolega iz opozicije koji predlažu ove zakone i njihovo pravo da ga obrazlaže na način, kako to rade, ali bez vrijeđanja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kad god je bilo nešto uvredljivo i ono što nije u skladu sa nekim lijepim manirima u ovom Parlamentu.

Želite li odgovor na komentar poslaniče Labudoviću? Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Prije svega što ste rekli, samo bih se složio samo u jednom. Bolje bi bilo da smo brali breskve. Ali, to samo govori o tome, našta je spao ovaj Parlament, čak i da sve ovo

nema veze o tome, sa time o čemu ste vi govorili, da nije pravno utemeljeno, da nije ovako, kao tema zaslužuje veoma ozbiljan i mnogo ozbiljniji pristup nego što ste vi pokazali. Nijesmo mi ovo predložili da bi popravljali sistem koji ste vi vaspostavili. U tome nema promjene, moramo da promijenimo vas i to je samo pitanje dana. Ali, ne da bismo mi bili mjesto vas, već da bi promijenili model. Ovo kao model ne valja. Ovo kao, model gospodine Vuletiću, daje rezultat ovo o čemu sam vam ja govorio. Činjenica, da smo predposljednji u Evropi po kvalitetu znanja, bi trebalo da zabrine ko vas, ko mene. Ukoliko vi ne računate, da se to ne odnosi na ono iz DPS-a, tamo ih stvarno nijesu razvrstavali po tome, nego su ih uzimali onako iz škola, metodom slučajnog uzorka i ispitali i došli do katastrofalnih rezultata. Boli me gospodine Vuletiću činjenica da mi koji smo se ponavljam još jednom ponosili znanjem i ono sa čime smo zavređivali jedno od prvih mjesta u toj Evropi. Danas, moramo da pognemo glavu i da se zacrvemo i sve dokle snaga i autoritet direktora ne budu proizilazili iz njihovog vrednosnog, saznavnog, moralnog i svakog drugog habitusa već samo iz podrške ministra, škola će nam biti onakva kakva jeste.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovim smo završili krug diskusija i pitam predstavnicu predlagača, želi li završnu riječ?

Poslanica Bošnjak. Izvolite, nadam se da ćete i vi u pet minuta uspjeti da sublimirate potrebu.

BRANKA BOŠNJAK:

Pa evo slušajući diskusije danas, osvrnula bih se prije svega, na ovaj dio gdje se u jednom pokazala neke zabrinutost, da li taj ko će da snosi odgovornost i zaboga odgovoran i ministar, pa onda kako to da on se ne pita o svemu.

Pa ovaj zakon o opštem obrazovanju i model Finske, odnosno skandinavskih zemalja je usvojen 2002.godine, bio je ministar Backović i to je ona čuvena do promjena u domu univerzitetskom obrazovanju koji su svi prihvatili vrlo i dobili veoma pozitivne ocjene, ali sve je to fino bilo do 2010.godine, odnosno 2009.godine, kada su se pobunili gimnazijalci, zato što su htjeli za direktora, nekog ako nije odgovarao vrhu vlasti i oni su stali u odbranu svog nastavnika i dotadašnjeg direktora i onda je naprasno promijenjen ovaj član. I ja ne znam zašto se trudite da obesmisлите nešto za šta se neka generacija žao mi je što tu nije kolega Vuković, koji je branio taj zakon, jer je on dugo u Parlamentu i kolega Nikčević. Oni bi se sjetili da su branili ovo što ja sad pričam, ali, neke 2002.godine. Znači, promijenila se generacija u DPS-u, pa valjda mijenjate ili su se promijenili temelji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Molim vas, vi ste predlagač.

Naravno, sve je afirmativno što ste kazali, ali vodite računa o tome, da ne izazovete neke naknadne komentare, nakon vaše završne riječi. Nije običaj, jer ste predlagač. Dakle, vi sada iznosite argumentaciju kojom želite da ubijedite Parlament da prihvati ono što vi predlažete.

BRANKA BOŠNJAK:

Kolega Mustafiću, ubjeđujem da se sjetite šta su mislili 2002.godine i narednih osam godina poslije to. Da se prisjetite, da su oni isti hvalili da je Zakon dobar iz razloga što će decentralizovati, sistem osnovnog obrazovanja, i spustit ćemo ga malo više na

lokalni nivo i nećemo dozvoliti upliv velike politike u škole. Jer, ćemo dati različitim strukturama u školskom odboru, da biraju i razrješavaju direktora i predlažu i nađu najbolje rješenje. Nije ministar tu neko ko neće učestvovati, ministar je taj koji će dati saglasnost na to. Pa ako neko baš bude ko ne odgovara, može ministar da kaže ne može da bude taj, ali mora dati dobro obrazloženje.

U ovom slučaju po važećem zakonu, ministar nikoga ne pita, on sam fino odluči ko će, a školski upravni odbori su samo tehnički tu da raspišu javni konkurs i zbog toga su nam ovakvi kadrovi i na mjestima direktora škole i niko nije zadovoljan. Evo čuli ste i da manjinski narodi nijesu zadovoljni i moram i koristiti ovu svoju završnu riječ, da kažem da ne smijemo dozvoliti, to je i cilj ovoga zakona. Da nam u aneksima nekih partija, postoje mjesta u kojima se raspodjeljuju direktorska mjesta u školama. Ja ne mislim samo u školama, nego u bilo gdje gdje postoji javni konkurs to se obesmišljava i ne može se to pravdati manjinama, pa nije ta partij samo predstavnik manjina, vaoljda imaju i neke druge nemanjinske partije. Ja evo što se mene tiče bila sam Bošnjak, kad se niko od vas nije prezivao, deklarirao kao Bošnjak. Ja sam autentična.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Koleginice, molim vas. Koleginice Bošnjaci su nacija koja je mnogo starija od vas. Jeste ali nijeste, mnogo starija vas i nemojte molim vas.

BRANKA BOŠNJAK:

Ja govorim o izjašnjavanju.

Ja znam da niko od vas nije tako izjašnjavao bili su sve moji rođaci koje sam znala, prezivali se Bošnjak. Ali, meni je drago, ja sam negdje i da kažem, eto imam tu privilegiju da po mom prezimenu se jedan cio narod zove. Čak i stranka postoji.

Ali hoću da kažem, ovo je bila šala, ali nijesam ništa loše mislila, čak i afirmativno hoću da kažem, da stvarno treba da razmislimo svi dobro i mislim da je ovo dobro rješenje i sa aspekta decentralizacije i dobro je rješenje sa aspekta depolitizacije, odnosno izbacanja politike iz škola i mislim da ne trebamo više makar u školskim klupama da se dijelimo na naše i na vaše, ako postoji neko iz opozicije ko zloupotrebljava greška je u sistemu, sistem treba da rješava ove stvari i greška je takođe u ovom zakonu. Zato što zakon nam omogućava da neko iskorišćava svoje pozicije i da uvodi politiku tamo gdje joj mjesto nije. I zato, još jednom se zahvaljujem kolegama koji su rekli da će podržati ovaj zakon i molim kolege iz DPS-a i iz Bošnjačke stranke da razmislim mislim da je ovo rješenje koja je bolje za budućnost generacije, jer greške koje pravim u obrazovnom sistemu su greške koje skupo plaćamo i to na dugoročnom možda sad posljedice i ne vidim utoliko, a čini mi se da su već počele da se vide. Ali vremenom će te posljedice biti sve veće i veće. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Koleginice Bošnjak.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. I o ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno i u dogovoru sa kolegama ovim objavljujem završetak rada, nakon pet sati i 15 minuta rada, neprekidno, kontinuirano i zakazujem nastavak za utorak. Počecemo sa Zakonom o stečaju.

Proceduralno. Izvolite, samo mi recite gdje sam pogriješio kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Tražili da se rasprava nastavi u utorak, ja i kolega Bojanić smo bili spremni da raspravljamo oko ove veoma važne teme, upravo sada, sa malo drugačijim stavovima u

odnosu na ovo što je predlog i što je intencija, ali nikakav problem. Mene samo interesuje druga stvar.

Kada ćemo raspravljati o Izvještaju fonda za manjine za 2013. i 2012. godinu. To je ostala obaveza, jer ne računamo da ćemo to odmah staviti na dnevni red, čim gospodin Kurtagić koji je dobio poziv kasno dođe na sjednicu, samo da vidimo kada.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ako imamo nedoumica, možemo zakazati Kolegijum konsultovati se oko toga, nikakav problem.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ovo je u redu da nastavimo u utorak, ali da znaju kolege predlagači zakona, jer sam ja među njima, da li u utorak idemo sa petom sjednicom ili se vraćamo na sedmu, sa Izvještajem fonda za manjine.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ja bih ipak prepustio da se dogovorimo oko toga na Kolegijumu.
Hvala vam.

16.06.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, predlažem da nastavimo sa radom.

Po dnevnom redu je Predlog zakona o dopuni Zakona o stečaju.

Podsjećam da su predlog zakona podnijeli poslanici: Milutin Đukanović, docent dr Branka Bošnjak, Vladislav Bojović i Janko Vučinić.

Izvjestioci odbora su Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Goran Tuponja, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam da li predstavnik predlagača želi da da uvodno obrazloženje.

Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Ovaj Predlog izmjena i dopuna Zakona o stečaju je veoma kratak i sastoji se praktično od jedne rečenice, a onda glasi: "U stečajnu masu ulazi imovina većinskog vlasnika firme koja je u stečaju". Iako je ova rečenica kratka, ona ima i te kako veliku težinu, jer njena težina je u tolikoj mjeri da je mogla spriječiti sve ono što se do sada desilo u Crnoj Gori što se tiče crnogorske privrede, a to je pohara naših fabrika, hotela i ostalih preduzeća iz kojih su radnici praktično istjerani. Neko sa otpremninama, neko bez otpremnina, ali uglavnom od njih su većina završila danas kao socijalni slučajevi. Eventualno neko je imao sreću da se penzioniše po mnogobrojnim dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim smo htjeli da pomognemo tim ljudima koji su istjerani na ulicu. Ali, vidimo da se ti zakoni konstruišu u velikoj mjeri.

I na osnovu toga imamo egzodus mladih ljudi i porodica, jer u Crnoj Gori mladi ljudi ne mogu živjeti, doći do posla i zarađivati za život.

Poslije svega što se dogodilo, oni koji su upravljali privatizovanim preduzećima i bili njihovi većinski vlasnici i koji su namjernim nedomaćinskim poslovanjima doveli do

stečaja su /Prekid/ svojom imovinom, ne bi sada imali uništenu /Prekid/ državu. Ali, uz prećutnu saglasnost onih koji su se izgleda ugrađivali u te koruptivne privatizacije došlo je do toga da mi smo danas praktično država u stečaju. Da nije bilo tako, sada bismo imali naše fabrike u kojima bi radnici radili na svojim mjestima, za svojim mašinama, imali trgovinske radnje, imali hotele. Danas nemamo ništa.

Svi stečajni postupci su posljedica, kao što sam već naveo, štetnih privatizacija. Znamo kakve su bile privatizacije, jesu li to bile privatizacije ili berzanskog tipa ili privatizacije koje su privatizovale na osnovu štetnih i koruptivnih privatizacionih ugovora i ti većinski vlasnici su dolazili do ogromne imovine i raspolagali tom imovinom kako su htjeli i umjeli bez ikakve kontrole. Njih niko nije kontrolisao i očigledno da je to bila korupcija na najvećem mogućem nivou. Došlo krajnje vrijeme da stanemo na put takvim privatizacijama, odnosno da privatizovanje onoga što nam je ostalo od naše privrede zaustavimo sa ovom izmjenom, odnosno ovom dopunom u zakonu, da onaj ko upravlja fabrikom, preduzećem odgovara i svojom imovinom. Tada bi poveo računa i upravljao domaćinski jer bi odgovarao svojom ličnom imovinom.

Tako evo imamo i najteži primjer Vektra Boke, koja je prije dva dana uvedena u stečaj. Kada smo preispitali tu privatizaciju na Komisiji za privatizaciju, vlasnik te kompanije je rekao da nije zalagao imovinu pod hipoteku, nije uzimao kredite, nije prodavao imovinu ali vidimo šta je u pitanju. Stečaj uveden na osnovu tri miliona duga prema jednoj banci, koja je dala kredit uz založenu imovinu ovoga preduzeća. Mislim da ova rečenica će u velikoj mjeri spriječiti sve one koji misle da se na takav način domognu velike državne imovine, da je opljačkaju, da napune svoje džepove, a da radnike istjeraju na ulicu i ostave bez posla. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Vučiniću.

Pitam predstavnike odbora da li žele riječ.

Koleginica Šćepanović u ime Zakonodavnog odbora. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Zbog kolega i zbog građana imam potrebu kao izvjestilac da kažem šta se desilo na Zakonodavnom odboru. Tačno je da je ovaj zakon prošao Zakonodavni odbor, ali samo želim da predstavim jednu diskusiju koja se vodila na Zakonodavnom odboru povodom ovog zakona. Dakle, kolege koje su bile protiv ovog zakona, odnosno da ovaj zakon nije usaglašen sa Ustavom i zakonom, svi smo imali svoje razloge za to.

Ovaj zakon je na Zakonodavnom odboru imao dileme kod svih kolega da li je u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom naše države iz razloga što norma koja je predviđena ovim zakonom glasi da u stečajnu masu ulazi imovina većinskog vlasnika firme koja je u stečaju. Dakle, na pitanje predlagaču da li je to i privatna imovina, da li se ovo odnosi i na privatnu imovinu nekog lica, predlagač je rekao da jeste i tu se vodila polemika oko toga obzirom da je stečajna masa cjelokupna imovina stečajnog dužnika, pravnog lica na dan pokretanja stečajnog postupka.

Vlasnik firme odgovara za obaveze samo do iznosa visine onoga što je unio u osnovni kapital društva. To je suština. Dakle, imovina privrednog društva je jedno, a privatna imovina je drugo. Iz tog razloga smo ukazali da ovaj zakon nije u saglasnosti sa članom 58 Ustava, koji kaže - Jemči se pravo svojine, takođe član 60 jemči se pravo na nasljeđivanje, jer ćemo na ovaj način doći u situaciju da neko ko naslijedi imovinu ona uđe u stečajnu masu privrednog društva. To su bili razlozi zbog kojih smo glasali protiv ovog zakona.

Samo sam željela da predstavim ovdje polemiku koja se vodila na Zakonodavnom odboru, ali zakon je dobio potrebnu većinu i Odbor je glasajući izglasao da je on u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Šćepanović.

Očigledno da je i dalje ostala potreba da s kolegama iz Zakonodavnog odbora sagledamo rad, način odlučivanja, ali biće prilike da na tu temu organizujemo konsultacije i siguran sam da /Upadica/ Samo da završim, kolega, jer upravo imamo i u narednim tačkama situaciju gdje je bilo preglasavanje oko pojedinih tačaka. To je sve kumulativno razlog zbog čega ukazujem na potrebu da sagledamo svi zajedno aktivnosti i odluke koje donosi Zakonodavni odbor.

Razumio sam da kolega Labudović želi proceduralno. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Želim, gospodine potpredsjedniče, prije svega da Vam skrenem pažnju na Vašu, izgleda, urođenu potrebu da sve morate podvrgnuti svom komentaru, a pogotovo rad Zakonodavnog odbora. To ste izgleda naslijedili od predsjednika Skupštine. Kad god Zakonodavni odbor usvoji odluku koja ne odgovara Vašim političkim interesima, Vi dovodite u pitanje njegovu nadležnost i način odlučivanja.

Ako dozvoljavate da sam ja, osim toga što sam poslanik i neko ko ne mora da bude stručno do te mjere verziran, onda pretvorite Zakonodavni odbor u odbor pravnika i izmjestite ga izvan ove skupštine. Mi smo političari i na osnovu onoga kako mi poimamo činjenice koje nam se podastu, mi o tome glasamo. Kad god Vam se to ne sviđa, onda se dovodi u pitanje naša odluka. A kad Vam se sviđa, potpuno su Vam nebitni motivi zbog kojih smo, recimo, propustili neki zakon i dali mu validnost.

Ja sam se javio za diskusiju i objasniću šta me je, ne mene nego kolege, motivisalo da smatramo da ovaj zakon nema ustavnu smetnju, ali mislim stvarno, jednom prestanite da maltretirate Zakonodavni odbor svaki put kad Vam se ne sviđa neka njegova odluka.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Labudoviću, vjerujem da smo se razumjeli i ovaj put kao i u svim slučajevima kada smo na plenumu imali priču oko Zakonodavnog odbora. Nije u pitanju da li se kome sviđa ili ne sviđa odluka Zakonodavnog odbora, nego je u pitanju Zakonodavni odbor u ulozi granta da zakone koje usvajaju, koji se raspravljaju na ovome plenumu da moraju biti u skladu sa Ustavom Crne Gore.

Prema tome, imamo kapaciteta da u Zakonodavnom odboru upravo budu pravnici koji mogu da daju te garancije. Ja vjerujem u kapacitet kolega pravnika, poslanika koji sjede u ovome domu. Hvala vam.

Po rasporedu, meni je igrom slučaja zapao Zakonodavni odbor, ja ću imati obavezu da sa predsjednikom Zakonodavnog odbora i članovima Zakonodavnog odbora na Zakonodavnom odboru otvorim ovu temu. To je moja obaveza i potrudićemo se da dođemo do rješenja koje će biti garant donošenja zakona koji su u skladu sa Ustavom ove države. Hvala vam.

Predlažem da nastavimo sa diskusijama.

Kolega Zoran Jelić je učesnik u prvom krugu diskusija. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici, poštovani građani,
Na dnevnom redu je Predlog zakona o dopuni Zakona o stečaju, koji su podnijeli poslanici: Milutin Đukanović, Branka Bošnjak, Vladislav Bojović i Janko Vučinić.

Čuli smo uvodno izlaganje predstavnika predlagača iako nijesmo imali nekih novih stvari da čujemo, više je pričana priča iz djelokruga privatizacija i sl.

Smatram da ovaj zakon ne treba prihvatiti iz sljedećih razloga: Osnovna ideja sadržana u članu 1, a obrazložena u poglavlju II - Razlozi za donošenje zakona je u tome da se spriječi da mnogi vlasnici ili većinski vlasnici firmi u Crnoj Gori nedomaćinskim poslovanjem uvećavaju svoju ličnu imovinu uvodeći pri tome privredno društvo u stečaj i slabeći na taj način privrednu i ekonomsku situaciju u našoj zemlji, kako piše u obrazloženju Predloga ovog zakona.

Ja želim da ukažem na sljedeće - U članu 2 Zakona o privrednim društvima definisani su oblici obavljanja privrednih djelatnosti. U toj podjeli predviđeno je da je preduzetnik, tj. fizičko lice koje se bavi privrednom djelatnošću radi sticanja dobiti odgovorno za sve obaveze u vezi sa privrednom djelatnošću koju obavlja cjelokupnom svojom imovinom. Dakle, to je već, poštovane kolege predlagači, definisano u Zakonu o privrednim društvima.

Ostali oblici privredne djelatnosti, prije svega, akcionarska društva i društva sa ograničenom odgovornošću, koja se mogu registrovati samo kao pravna lica su društva kapitala. U članu 17 stav 2 Zakona o privrednim društvima stoji da je akcionarsko društvo pravno lice koje je svojom imovinom i obavezama potpuno odvojeno od akcionara. Stav 3 -Akcionarsko društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom. Dakle, onom imovinom koju su akcionari unijeli u akcionarsko društvo.

U stavu 4 istog člana stoji da akcionari nijesu svojom imovinom odgovorni za obaveze društva i to je potpuno jasno i precizno. Međutim, nažalost, kad se predlažu zakoni, ne čitaju se drugi zakoni i želi se na neki način, sa ovakvim zakonskim rješenjima, dovesti u koliziju druga zakonska norma.

Za društvo sa ograničenom odgovornošću - u članu 64 stav 1 Zakona o privrednim društvima navodi se da društvo sa ograničenom odgovornošću mogu osnovati fizička i pravna lica ulaganjem novčanih ili nenovčanih sredstava u društvo radi ostvarivanja dobiti, a njegovi osnivači odgovaraju za obaveze društva do iznosa svojih uloga.

Potpuno jasno i precizno definisano. Ulozi osnivača čine početni kapital samog društva.

Prihvatanjem predloga da u stečajnu masu ...većinskog vlasnika firme koja je u stečaju u potpunosti se obesmišljavaju navedene odredbe Zakona o privrednim društvima koje su zasnovane na provjerenom konceptu tržišne ekonomije i društva, kako to insistira i Evropska unija u poglavljima prilikom pregovaranja sa Crnom Gorom.

Dakle, uvođenjem navedene norme stvorila bi se ogromna biznis barijera, jer mnoga fizička i pravna lica ne bi pokretala biznise otvarajući nove firme zbog straha da zbog odlaska u stečaj koji ne mora da bude posljedica nedomaćinskog poslovanja, jer znamo da stečaj može biti i zbog tržišnih uslova, mogu izgubiti sve što su stekli, ili čak naslijedili imovinu od prethodnih generacija.

Osim toga, zašto bi samo većinski vlasnik bio odgovoran kada u mnogim firmama u upravljanju učestvuju i manjinski vlasnici, na primjer 51:49% odnos vlasništva kapitala. Osim toga, u mnogim privrednim društvima su i većinski vlasnici strani državljani. A pitanje za samog predlagača zakona - Šta ako je u nekom društvu većinski vlasnik strani državljanin, a pravne norme u zemljama odakle on dolazi imaju suprotno dejstvo od dejstva ovoga Kako to uraditi je pitanje za koje očekujem odgovor od predlagača.

Dakle, ova norma koja se predlaže u ovom zakonu bila bi nemoguća i suprotna pravu državi iz koje fizičko lice dolazi. Uz to, vjerovatno bi mnoga privredna društva koja sada dobro posluju ugasila svoju djelatnost kako u nekom trenutku ne bi došli pod udar ovakve norme.

Oprostite, samo još da zaključim. Gospodine potpredsjedniče, samo još par sekundi pošto ipak govorim u ime Demokratske partije socijalista.

Rješenje za problem koji je naveden u obrazloženju predložene norme, a kojim se želi preduprijeti ili kazniti njome je u dosadašnjoj primjeni svih zakona koji regulišu oblast privrednog prava. Ja sam citirao Zakon o privrednim društvima. Dakle, ovdje se mora zaista voditi računa da se pojačanom kontrolom poslovanja privrednim društvima, povećanoj transparentnosti, što sada radi već i Centralna banka i Poreska uprava...

Dakle, to je ono što sam imao da saopštim i kažem da ovaj zakon uopšte ne treba prihvatiti jer je u koliziji sa drugim zakonskim rješenjima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Đukanoviću, izvolite, uz obavezu da i Vama dam prekoračenje koje je imao kolega Jelić. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore, Svjedoci smo da se u Crnoj Gori dešava jedan vrlo interesantan paradoks, da veliki broj preduzeća ide u stečaj ili se u ta preduzeća proglašava bankrot, a da vlasnici tih kompanija stiču, odnosno imaju veliku imovinu.

Mi smo sa ovim predlogom zakona pokušali da iniciramo kod Demokratske partije socijalista da pokaže politički stav da je spremna da rješava te probleme, a problemi su zaista veliki. Zbog dugova, odnosno dužničko-povjeralačkih odnosa između pravnih subjekata u Crnoj Gori imamo situaciju da preduzeća duguju preko 700 miliona evra poreza. Takođe, imamo veliki broj nenaplativih kredita. Ovim zakonom otvorili bi proces da se konačno u Crnoj Gori uspostavi jedan nivo povjerenja između pravnih subjekata koji bi sigurno olakšao poslovanje i učinio da finansijsko- ekonomski sistem bude značajno stabilniji. Nažalost, nijesmo naišli na podršku vladajuće većine, ali ako je razlog da se odredbe ovog zakona kose sa Zakonom o privrednim društvima, to je lako promijeniti. Ako usvojimo ovaj zakon, 'ajmo na sljedećoj sjednici da promijenimo i te odredbe u Zakonu da ne bismo imali koliziju.

Nema toga ko nas može ubijediti da je u Crnoj Gori izgrađeno povjerenje u poslovanju. Da li je moguće i u jednoj zemlji u regionu, da ne kažem i šire, da jedan vlasnik ima šest kompanija. Konkretno, radi se o kompaniji Vektra i vlasniku Draganu Brkoviću. Šest kompanija je otišlo u stečaj. A svi znamo da taj čovjek ima veliku imovinu. Ako to nije dovoljan razlog da se ozbiljno zamisle predstavnici vladajućih stranaka da ovaj zakon podrže, ne znam šta je. Vladajuće stranke na ovaj način svjesno omogućavaju, da ne kažem, kaos na ekonomskom finansijskom tržištu Crne Gore.

Kad određena kompanija ode u stečaj ili bankrotira, ne pravi samo štete samoj sebi. Ako je ona poslovala sa dobrim kompanijama i ostane određeni iznos sredstava dužna za određene usluge koje je pružala ta kompanija, ona nestabilnom čini i dobru kompaniju. Ukoliko bi vlasnik firme znao da kad njegova kompanija ode u stečaj ili se u njoj proglasi bankrot, će on svojom ličnom imovinom morati da nadoknadi sredstva koja je dužan određenim pravnim subjektima, budite sigurni kod tog vlasnika i te kako bi postojala opreznost prilikom poslovanja. Ne bi mogao da se ponaša na finansijskom tržištu kao hajduk. Ostane kompanija dužna tri i po miliona, kompanija nema nikakve

imovine, a vlasnik kompanije ima imovinu, nekretnine, zemlju i ostalo u vrijednosti preko dva miliona evra.

Potrebno je da ova skupština pošalje poruku i mi mislimo da bi ovo poslalo poruku svim investitorima da je mnogo bolje, sigurnije i bezbjednije ulagati u preduzeća u Crnoj Gori. Ako nemamo jasno definisane odnose, ako ne možemo da igramo i nije u redu da se pozivamo na poštenje vlasnika, ova norma bi, siguran sam, i te kako bi učinila da se u Crnoj Gori korektnije ponašamo u poslovanju jedni prema drugima.

Još da se vratim na ovu kompaniju, na vlasnika koji je šest firmi uveo u stečaj. Ta njegova firma ostala je i bankama dužna preko sto miliona evra. I danas se pokreću sudski postupci, a vlasnik se nada da ipak u Crnoj Gori nije toliko snažna pravna država i ubijeđen je da neće morati da plati cjelokupan iznos. Znači, ko je dužan nekom, te dugove mora da podmiri. Ako ne može iz poslovanja firme, može iz svoje lične imovine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Đukanoviću.

Kolega Bojanić je sljedeći diskutant u raspravi. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Uvaženi kolege, poštovani građani,

Moram da napomenem da ću govoriti u svoje ime a ne u ime kluba, jer vjerujem da će biti različitih mišljenja, tako da ću ja svoj stav iznijeti i moram da se ograničim, odnosno da kažem da, naravno kao i svako pitanje u ovom parlamentu traži određenu političku težinu. Trebalo bi neki stručni ugao da imamo o svemu tome i pošto u ovom konkretnom slučaju imam želje da podržim sve što dođe iz klubova opozicije i što ide ka tome da se spriječi zloupotreba svega što se dešava, ima mnogo tih zloupotreba. Ja ću da kažem da će da prevagne struka i u startu mogu da najavim da ne mogu da podržim ovaj zakon. Ja ću biti uzdržan jer dolazi iz redova opozicije i da kažem, eto negdje u tom dijelu, uzdržaću se od glasanja o ovom zakonu.

Zašto ne mogu? Ne mogu prvo što mislim da ovaj zakon nije u skladu sa normama a ni sa duhom Zakona o privrednim društvima. Znam namjeru predlagača i saglasan sam da ima puno zloupotreba, ali mislim da nije problem u normiranju, odnosno u zakonu, nego u nepoštovanju zakona i vrlo jasna postoji norma - član 4 Zakona o privrednim društvima, koja upravo ovo sprječava, odnosno treba da spriječi, čime bi predlagač zakona htio da, kroz stečaj, spriječi zloupotrebe. Vrlo jasno član 4 Zakona o privrednim društvima kaže - Kada postoji zloupotreba ograničene odgovornosti ili teža povreda odredaba o akcionarskom društvu, društvo sa ograničenom odgovornošću ili komanditnom društvu, sud može utvrditi neograničenu odgovornost jednog ili više vlasnika u slučaju akcionarskog društva ili društva sa ograničenom odgovornošću, kao i komanditora u slučaju komandnog društva.

Dakle, naš zakonski sistem već predviđa u slučaju zloupotreba o kojima smo govorili da sud može da donese odluku da je vlasnik, ne jedan nego više vlasnika su neograničeno odgovorni za svu štetu.

Ovom normom kojom predlagač pokušava da imovinu privatnu stavi u stečaj, odnosno da se vodi kao stečajna masa bojim se da bi se došlo do nekih kontraproduktivnih rješenja, odnosno posljedica. Vrlo je nejasan u da li je većinski samo 51%. Šta je sa članovima porodice? Vrlo jednostavno, prebaciti dio na člana porodice. Šta je sa stranim vlasnikom koji dolazi van Crne Gore? Kako od njega naplatiti imovinu? Bojim se da bi bio onda selektivan, da bi samo bio primjenjiv na vlasnike većinske iz

Crne Gore, a neselektivan po pitanju naplate i imovine privatnika. Da li je on, da li je društvo kojim je rukovodio, ili akcionarsko, ili privredno, ili društvo sa ograničenom odgovornošću ušlo u stečaj zbog njegovih zloupotreba ili nekih objektivnih okolnosti. Bojim se da ovim zakonom tretiramo sve većinske vlasnike u Crnoj Gori, potencijalne „prevarante“, neko ko je svesno gurnu firmu u stečaj da bi prelio imovinu kompanije u svoj lični džep. Ne mogu to tako da gledam.

Ponoviću nešto što sam ranije čuo. Sama norma, odnosno duh Zakona o privrednim društvima prepoznaje dvije vrste privrednih društava - društva lica i društva kapitala. Kod društva kapitala vrlo je lako objašnjivo jer su društva ograničene odgovornosti, samo ime kaže, akcionarsko društvo. Dakle, vi ste kao vlasnik, koliki god da ste, odgovorni onom imovinom koju ste uložili u tu kompaniju. Bojim se da biste sa ovim napravili strašan problem svima ljudima koji hoće da otvaraju firmu i ovima koji su ih sad otvorili, većinski vlasnici, a nemaju veze sa privatizacijom.

Dakle, ogroman broj kompanija privatnih doo i ad apsolutno nemaju nikakve veze sa privatizacijom niti je učestvovao. Mi ih sad guramo u isti koš sa svima onima koji jesu. I tvrdim i diguran sam da je bilo zloupotreba, ali mislim da ovo nije način da spriječimo te zloupotrebe.

Dakle, treba insistirati na poštovanju Zakona o privrednim društvima i naročito na sudovima da /Prekid/ ondje gdje se ustanovi da je bilo zloupotreba sud, odnosno Zakon daje mogućnost da se onda djeluje odnosno da se i imovina privatna plijeni u slučaju zloupotrebe, za nadoknadu onih koji su oštećeni. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Evo da i ja nekoliko riječi kažem o ovom predlogu zakona koji je podnjet od strane kolega iz DF-a gospode Đukanović, Bošnjak, Bojović i Vučinić. Ja sam 8. juna na Odboru glasao za ovaj predlog zakona, ali sam jasno rekao da glasam za ideju samog zakona, ali da rješenja ostaju veoma problematična. Tu bih se složio s kolegom Bojanićem. Naravno postoji ovdje jedna vrsta opozicione solidarnosti i ja gotovo uvijek glasam za predloge koji dođe iz opozicionih klupa. Međutim, moramo malo povesti računa da predlozi moraju da budu konzistentni i da zaista pokušamo da riješimo problem ne sporeći dobru ideju.

Dakle, što je navelo, pretpostavljam, predlagače da reaguju sa ovim predlogom zakona? To su neopisivo dugi stečajni postupci u Crnoj Gori. To je činjenica da, a to sam prvi u ovom parlamentu rekao i dobio sam ćutanje, postoji jedna vrsta stečajne mafije, da imamo problem u radu dva privredna suda u Bijelom Polju i Podgorici, koji su i ogroman broj firmi potjerali u stečaj i državnih i drugih i da dugotrajni stečajni postupci odgovaraju i stečajnim upravicima i takozvanim vlasnicima, potencijalnim kupcima, kako bi se firma obezvrijedila.

Sad pokušavamo da iz toga izađemo sa jednim ovakvim rješenjem. Međutim ovo rješenje će u praksi da stvori brojne probleme i evo, samo nekoliko stvari pa da predlagač razmisli da li da povuče ili da značajno koriguje ovaj predlog zakona, jer neke stvari zaista postaju nelogične. Naravno, spomenuću i to da je na dan 31.12.2010. godine iznos firmi u stečaju koje duguju po osnovu poreza bio 78 miliona, da je nakon četiri godine, 31.12. prošle godine, 146 miliona poreskog duga firmi u stečaju, ili svaki

četvrti evro se duguje za poreze iz stečaja. Da imamo i neaktivna preduzeća, likvidirana itd, ali to je već nepoštovanje postojećeg zakonskog poretka, to je već i nedostatak političke volje da se neke stvari utjeraju. Pa evo juče imamo pokretanje stečaja u Vektra Boki. Je li tako, kolega Gojkoviću? Prošle godine je počela ta priča i podnijet predlog za otvaranje stečaja. Godinu dana. Kome je trebalo godinu dana? Kad je ovaj parlament diskutovao o radu stečajnih sudova i o tome šta se tamo radi? I onda nam dolaze ovakvi predlozi koji pokušavaju da riješe te stvari, a koji mogu da donesu dosta dosta problema.

Evo nekoliko stvari. Zakon o privrednim društvima, o kojem je govorio gospodin Bojanić, će biti u koliziji. Recimo član 44, kod d.o.o kaže da njegovi osnivači odgovaraju za obaveze društva u iznosu svojih uloga, jedna od njih. Akcionarska društva, gdje smo vlasnici svi mi iz masovne vaučerske privatizacije. Ka d je država vlasnik većinski, kojom će imovinom država da odgovara? Budžetom? Iz budžeta da nadoknađuje, iz šupljeg u prazno da presipamo. Dakle i to ostaje problem. Po mom mišljenju, postoje veći problemi nego imovina dužnika u stečaju.

Šta je sa imovinom poreskih dužnika a koji nijesu u stečaju? Kako ćemo da naplatimo porez? I tu postoje vlasnici te firme. Šta je sa imovinom dužnika iz obligacionih odnosa gdje firma duguje firmi i neće to da plati? I tamo postoji neka lična imovina.

Ja sam svjestan da ovdje imamo u Crnoj Gori biznismena čije firme i imperije propadaju, a milioni su u inostranstvu na računima i obezbijeđeni su. Pitanje je kad i kako, kojim kanalima međunarodne saradnje ćemo doći do tog novca, odnosno negdje uspeti da jedan dio gubitaka koji su napravljeni i socijalizuju se kroz budžet i kroz druge mehanizme da se usmjere na onoga ko je to napravio. Ali, ovo će otvoriti niz problema. Kažem državna firma većinski vlasnik Ulcinjska rivijera je bila jedno vrijeme u stečaju pa je izašla iz stečaja. Šta recimo s njom ili s nekom takvom firmom gdje je većinski vlasnik država, a ona treba da imovinom uđe u stečajnu masu? Šta je imovina? Zemljište ispod te firme. Dakle, ili akcionari, ili društva, recimo gdje je samo Vlada osnivač d.o.o. Dakle, mnogo, mnogo nepoznanica, mnogo stvari, mnogo kolizija. Ideja je, čini mi se časna i korektna, ali nije način na koji se rješava.

Ovdje treba mora da se otvori ozbiljna priča o stečajnim postupcima, o poštovanju zakona, o radu sudova, o tome kome je odgovaralo obezvređivanje imovine kroz stečaj, prema kome su obaveze ostale. Ovako se neće riješiti ni jedna stvar koja je tehničke prirode.

Ovaj Zakon ima samo dva člana, znači član 1 i član 2 koji govori o stupanju na snagu. Član 1 - u stečajnu masu ulazi imovina većinskog vlasnika firme koja je u stečaju. Ovdje bi trebalo da se kaže stečajnog dužnika jer je to izraz koji se pojavljuje u svim ostalim zakonima a ne firma koja je u stečaju. Ne znam. Sugestija predlagaču je da malo stanemo da ovo korigujemo i da li se može korigovati do nivoa da bude upotrebljiv predlog koji će imati reperkusije ili da težište stavimo na poštovanje zakona. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Damjanoviću.

Kolega Tuponja je sljedeći učesnik. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Crnogorska stvarnost je takva da se u mnogome razlikuje od normativne stvarnosti u Crnoj Gori. Ja mislim da je i u ovoj oblasti ono što imamo u zakonima

dovoljno bilo da imamo drastično bolju situaciju u zemlji nego što je imamo u dijelu privrednih subjekata.

Dakle, ja sam pripremajući se za ovo izlaganje pokušao malo da uđem u strukturu poslovnih subjekata u Crnoj Gori. Podatak koji imam je iz drugog kvartala 2012. godine koji kaže da u Crnoj Gori ima približno 24.000 poslovnih subjekata. Od toga 83,2% čine društvo sa ograničenom odgovornošću i jednočlano društvo sa ograničenom odgovornošću. Najveći broj gro svih naših privrednih subjekata je društvo sa odgovornošću, preko 80%, i među njima treba tražiti krivca za ovakvu situaciju. Takođe, pripremajući se za ovo izlaganje htio sam da vidim spisak blokiranih pravnih lica i preduzetnika i pravo da vam kažem htio sam sebi da oštampam taj spisak, međutim vidio sam da taj spisak čini 341 strana gusto kucanog teksta. Vi u Crnoj Gori imate 14.320 - 30. aprila 2015. godine koje su na spisku blokiranih pravnih lica i preduzetnika. Na zemlju od 620.000 stanovnika to je jeziva cifra. To je toliko alarmantan indikator da u toj oblasti nešto nije u redu, da je apsolutno potrebna intervencija i ovu intervenciju kolega iz Demokratskog fronta vidim i cijenim na taj način. Imamo ogroman problem. Uvažavam diskutante koji su govorili o tome da postoji izvjesna kolizija sa drugim zakonima, ali dobro je da o ovome pričamo i moramo o ovome da pričamo. Jer, 14.300 blokiranih privrednih subjekata ukazuje na postojanje zloupotrebe. I nemojte da budemo samo kritični prema tome, nego da tražimo rješenje. Privredni poslovni ambijent u Crnoj Gori je na niskim granama. Ne postoji zaštita svih onih koji su uvezani u lanac drugih privrednih subjekata kad ovi zloupotrebljavaju. Oni nemaju zakonsku mogućnost da posluju na taj način da firmu potpuno svjesno povedu u stečaj, dužnike ostave na cjedilu, a svoje lično bogatstvo uvećavaju. Ova tema je akutna i potrebno je tražiti rješenja. Dajte, budite konstruktivni. Vjerujem i da i vi bez obzira što ovaj predlog zakona dolazi od opozicije, želite da u Crnoj Gori postoji bolji privredni ambijent i da se i sigurnost i radnika i drugih privrednih subjekata koji su vezani u lancu sa ovima koji ovo zloupotrebljavaju i da nađemo neko rješenje. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Tuponji. Da li kolega Vučinić želi da da' odgovore. Bilo je dosta pitanja u uvodnim diskusijama. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem svima koji su uzeli učešća u radu povodom ovog zakona. Ovim zakonom mi smo jednostavno pokazali da imamo dobru ideju. Htjeli smo da otvorimo proces i da otvorimo raspravu u Parlamentu, da vidimo kako sačuvati ono što je ostalo od naše privrede.

Nije me iznenadila diskusija kolege Zorana Jelića, koji je rekao da DPS neće podržati ovaj zakon iz razloga što ste vi već spremili da trinaest privatizacija bude tajna. Nećemo znati kako i na koji način će se sprovesti te privatizacije i kome ste namjestili Institut "Simo Milošević", "Montenegroairlines", Institut crne metalurgije u Nikšiću. Ali, borićemo se na svaki način da te privatizacije ne budu tajne, nego javne i da vidimo šta ste namerali sa tim privrednim preduzećima. Šta hoćemo sa ovim zakonom? Hoćemo da onaj koji je većinski vlasnik, koji donosi odluke što se tiče poslovanja ne da odgovara kao na osnovu koruptivnih privatizacionih ugovora, ili što je na berzi kupio akcije, nego da odgovara i svojom ličnom privatnom imovinom. Da je toga bilo, ne bi na ovakav način bila uništena crnogorska privreda.

Kolega Jelić naveo strane investitore. Ti strani investitori u Crnu Goru ne trebaju da dođu sa mišlju da će tamo naći nekoga koga će potplatiti, ko ih neće kontrolisati i koji će moći na osnovu tih koruptivnih radnji da čine od tih preduzeća do kojih dođu šta god

im je volja i da ih uvedu u stečaj. Imamo primjer Željezare. Da se sjetimo Montenegro spešliti stilsa kako i na koji način je doveo Željezaru do stečaja. Niko se i ne sjeća predsjednika odbora direktora Radomira Vukčevića, koji je imao platu 30.000 eura, 10.000 sredstava za reprezentaciju i koji je sklapao koruptivne ugovore. Čini mi se da su još u Luci Bar dizalice koje je on pogađao pa i onaj ugovor na osnovu kojeg je nabavljena elektrolučna peć u Željezari. Mislim da je to njegova inicijativa. Sindikat je pokrenuo krivičnu prijavu protiv gospodina Vukčevića i ostale koji su tada rukovodili Željezarem. Međutim, odgovor od državnog tužilaštva je bio da nikakvih krivičnih radnja u tom postupku nije bilo. Vidite do čega je došla Željezara. Danas tamo radi jedva 200, 250 radnika sa mizernim platama i samo da podsjetim da Željezaru za koju su pale bankarske garancije i koje su platili građani Crne Gore u iznosu od trideset tri miliona evra da je za samo za petnaest miliona evra. Ko je platio ceh svega toga što se desilo u Željezari? Članovi Izvršnog odbora sindikata koji su, vjerovali ili ne, osuđeni na kazne zatvora od tri mjeseca, što im je pretvoreno uslovno na tri godine. Zar trebamo da dopustimo i dalje da nam se dešavaju takve stvari? Da ne otvaram raspravu i da ne pominjem i Rudnike Boksita, kojima je bilo omogućeno od vas, od vaše vlasti da pet godina ne uplaćuju poreze i doprinose. U trenutku kada su ti radnici našli rješenje, našli investitora, vi ne date da realizuju tu ponudu. Nećete da pustite te ljude da počnu da rade i zarađuju za život, nego ih vi držite na minimalac i ucjenjujete ih na svaki mogući način.

Mislim da je ovo jednostavan odgovor na Vaše pitanje, kolega Jeliću, da iako su strani investitori, trebaju da se pridržavaju naših zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Malo odgovora na postavljena pitanja od prvog kruga učesnika u diskusiji. Kolege, idemo na drugi krug diskusija. Komentari.

Kolega Jelić se javio za komentar. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Pa evo od predlagača zakona nijesam dobio ni jedan odgovor. Očito da je u pokušaju odgovora promašio temu.

U ovom uvodnom izlaganju u Skupštini povodom ovog zakonskog teksta ipak je progovorila struka. Kako to gospodin Radulović, potpredsjednik Parlamenta, kaže, "struka i nauka", bez obzira odakle kolege poslanici dolaze, da li iz opozicije ili pozicije. Tu smo jedinstveni. Kad sam govorio o Predlogu ovog zakonskog teksta, da je u koliziji sa drugim zakonima i da ga ne treba prihvatiti, iz klupa sam naspram sebe imao osmijeh i dobacivanje. Međutim, kad su kolege iz opozicije govorile o ovom zakonu da nije kvalitetan, nastala je zabrinutost i zabrinuta lica. Ali dobro, svako može izražavati svoje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo.

O kvalitetu samog zakona je govorio i jedan od predlagača zakona i rekao je, potvrdio je ono što sam ja rekao, da je ovaj zakon u koliziji sa Zakonom o privrednim društvima. Tu se potvrdila teza da ovaj zakonski tekst je u praksi neprimjenjiv, ili treba izmijeniti sijaset zakona pa doći do ovoga zakona. Pretpostavljam, i tu se slažem sa kolegama, da je postojala možda dobra namjera, ali napravljena je, nažalost, kolege, greška u koracima. Znači, nijeste napravili ovo kako treba.

Nijesam dobio ni jedan odgovor - šta je sa praksom sličnim zakonima, šta je sa bračnom imovinom koja je stečena a koja je ušla povodom ovog vašeg zakona, šta sa njom. Zatim, šta sa naslijeđenom imovinom i mnogo toga. Dakle, ni jedan odgovor nijesam dobio. Ono što je neko od kolega koji su govorili o ovom zakonu, rekao da

budemo konstruktivni. Ja, uvažene kolege, predlagači zakona /Prekid/ prilikom izrade ovih zakona da napravimo kvalitetno zakonsko rješenje koje će biti na dobrobit svih građana. Ne samo ja, nego i svi kolege ekonomisti. Očito da ovaj zakon nijesu radili ekonomisti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Dvije stvari.

Slažem se sa uvažanim kolegom da je progovorila struka. Mora struka da govori u Parlamentu kada se radi o ovako osjetljivoj materiji, ali neka se kolege slože sa mnom da su policija, odnosno tužilaštvo progovorili mnogo ranije, ne bi bilo potrebe da progovara ni struka, ni da dolazi do ovakvih lex specialis zakona upravo u ovim stečajnim postupcima o kojima se radi. Dakle, policija, državno tužilaštvo, jedna mala kratka delikatna analiza takozvanih stečajnih postupaka: ko ih je u kom momentu otvorao, ko su bili stečajni upravnici za ova dva privredna suda, kakvi su efekti tih postupaka, sa koliko se duga izlazilo iz tih postupaka, kolike su bile naknade tih ljudi koji su vodili stečajne postupke i koliko obezvređivano imovine. Imaćemo prilike, nadam se, oko Duvanskog kombinata da tu priču otvorimo ovdje žestoko i do kraja. Naravno, onda ne bi bilo potrebe da progovara struka na kraju, odnosno kada je sve dovedeno do stečaja, što bi rekli, ili do obezvređivanja državne imovine.

Na konto ovoga što je kolega Vučinić rekao, uz molbu da se sagleda mogućnost da se ovo doradi, da se ova ideja zaista razradi kroz jedan primjenjiv zakon koji bi ovdje bio testiran i eventualno usvojen. Pomenuo je jedan par ekselans primjer, a to su Rudnici boksita. Zajedno smo kolega Vučinić i ja, prije par dana, primili predstavnike Sindikata Rudnika boksita i evo do čega dovodi taj dugotrajni stečajni postupak u Boksitima. Sada postoji neki odbor povjerilaca na čelu sa nekom gospođom koja je zaštitnik imovinskih odnosa, koja apsolutno ne da da se realizuje ponuda koja je potpuno objektivna za imovinu Rudnika boksita, gospodina Davidovića i koja rješava probleme. Je li to dio stečajnog postupka? Je li to način na koji se vode ovi postupci? Ko su ti predstavnici državnog kapitala? I tamo je državni kapital i dan danas u Rudnicima boksita kao i u KAP-u, koji kroz ovakve postupke i ovakve odluke još više imovinu Rudnika boksita. Ko se to čeka? Ne za pet miliona, kao što je gospodin Davidović dao jednu pristojnu cijenu koja nudi perspektivu i oporavak Rudnicima boksita, može za 500 hiljada, za par godina ili za par mjeseci. Je li to ideja? Zbog tih stvari trebamo da djelujemo u Parlamentu na način, da li kroz ovaj zakon, da li kroz neki drugi zakon, da li kroz upravnika i sudija, da vidimo šta ti ljudi rade. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Bojaniću, Vaš komentar. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Ponoviću, cijenim namjeru, znam da ima zloupotreba i imam simpatije na to kako se pokušavaju riješiti problemi, odnosno zaustaviti zloupotreba, ali mislim da način nije dobar i mislim da je jedini način na koji možemo da djelujemo svi zajedno da vidimo šta da uradimo po pitanju efikasnosti Privrednog suda. Privredni sud je taj koji treba da

rješava sve te sporove, koji treba da riješi odnose, da napravi razliku i utvrdi da li je bilo zloupotreba između privatne imovine i imovine kompanije i na kraju da donese odluku. Nažalost, Privredni sud je takav kakav je. Spor, neefikasan. Bilo je na desetine slučajeva gdje je vrlo kasno reagovao i po pitanju zaštite prava manjinskih akcionara i po pitanju zaposlenih, a naročito po pitanju stečaja. Dakle, neopravdano dugo se čeka na stečaj, gomilaju se obaveze prema povjericima i na kraju se ide u stečaj kad bukvalno nema više imovine kod stečajnog dužnika da bi se svi naplatili iz toga.

Takođe, da ukažem na jednu opasnost - šta ako se desi da je država većinski vlasnik kompanije. Recimo KAP, 30% je bila država vlasnik, 30% je trebalo da pređe u vlasništvo akcija da se vrati na ime tih garancija koje smo dali za vlasnike, odnosno za KAP. Ne znam da li je to sprovedeno, ali bi trebalo da budemo 60% vlasnici KAP-a, država. Ako bi ovaj zakon važio, država bi bila odgovorna da izmiri 360 miliona duga. Kome? Opet Rusima. Dakle, još jednom iz budžeta da platimo povjericu koji potražuje nekih 150 miliona. Opet iz države da im vratimo 150 miliona. Zamolio sam predlagača i rekao prije ovog plenuma da ne mogu da podržim ovaj zakon i negdje bi trebalo da svi zajedno pogledamo to sveobuhvatnije i da vidimo koje je najefikasnije i moguće rješenje kako bismo spriječili sve ove zloupotrebe. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Labudović je sljedeći učesnik u diskusiji.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Poštovane kolege i kolegice,

Zahvaljujem na ovim lekcijama iz domena prve godine ekonomije i prava koje ste nam danas podijelili, ali u onoj istoj mjeri kojom cijenim vaše znanje dozvolite da konstatujem i da uzmem sebi za pravo da kažem da ni mi nijesmo pali sa kruške. S tim u vezi činjenica je i od te činjenice ne bježim, ja sam tu činjenicu iznio na Zakonodavnom odboru, da bi u zemljama uređene ekonomije ovaj zakon bio prilično problematičan. Ali, u zemlji prvobitne akumulacije kapitala kakva je Crna Gora, gdje se do osnovnih sredstava dolazi putem pljačkaške privatizacije, bez obzira da li je ona bila pljačkaška sa stanovišta zakonskih pogodnosti ili sa stanovišta braće i kumova, ovaj zakon i te kako ima smisla.

Pravo nije samo puka norma. Pravo je i filozofija, pravo je etika, pravo je ideja. Prema tome, ovaj zakon bih ja sa tog stanovišta nazvao zakonom nužde. Jer, ako se vratimo definiciji stečaja, koja glasi da je stečaj niz ekonomskih mjera i postupaka usmjerenih na ekonomsko ozdravljenje privrednog subjekta, ja vas pitam - može li neko do vas da mi navede primjer firme u Crnoj Gori koja je ozdravila kroz postupak stečaja i vratila se normalnom tržišnom poslovanju. Ne. Mi smo do te mjere tu instituciju, taj institut srozali da smo praktično postali zemlja u stečaju.

Ovaj zakon je, takođe, lakmus papir koji lako otkriva bolne tačke i loša rješenja postojeće zakonske regulative koja u ovoj oblasti nije učinila ništa. Da jeste, ne bi se dva najveća privredna giganta koje je Crna Gora imala i koji su bili motori i lokomotive njenog privrednog i ekonomskog razvoja prodala za ukupno 43 miliona evra. Gospodo, ako je to model ekonomske politike, ako je to završeni i savršeni zakonodavni okvir u kome se odvija poslovanje u Crnoj Gori, onda bi zamolio kolegu Vučinića da ovaj zakon povuče.

Ustavna norma na koju se ovdje pozivalo o nedodirljivosti lične imovine nije sporna, ali se ona odnosi legalno i legitimno stečena na imovinu koja je stečena

poštenim radom, a ne varijantom kojoj su pribjegavali ovdašnji biznismeni: Za jeftine pare kupite firmu; založite je kao kolateral za basnoslovni kredit; kredit premjestite u neku drugu sferu ili ga jednostavno odložite na sopstveni račun u inostranstvu; firmu ostavite banci da ne zna šta će sa njome, a radnike državi da ih ona kroz socijalni program spašava od osnovnog siromaštva.

Gospodine Simoviću, Vi ste bili ministar poljoprivrede. Nikšićanin ste. Kako možete da prođete pored radnika "Nike", čiji je vlasnik ne samo njih, nego i desetine i desetine kooperanta u Nikšiću, doveo na prosječki štap, a ovih dana sa svojom drugom firmom građevinskom koja nema nikakve veze sa varenikom se sprema da učestvuje u poslu vijeka, kako ga nazivate? A ostavljajući radnike i kooperante vama i nama da rješavamo njihov problem. Dokle ćemo tako, gospodine Simoviću?

Prema tome ili da ovaj zakon prihvatite ne samo ka dobru namjeru, već kao jedno rješenje koje, hvala Bogu i Sveto pismo bi se moglo nadograditi a ne neki Predlog zakona, na kome treba poraditi da bi ako ništa drugo, /Prekid/ proces preispitivanja svih zakonskih normi koje regulišu ovu oblast, jer da su dostatne, da su efikasne, da su dale rezultat, ovom zakonu ne bi bilo mjesta i ne bi bilo uopšte potrebe za njegovo predlaganje. Najlakše se pozvati na ovu ili onu normu i njenu neprimjenjivost, a kad bismo pretresli sve zakone koje smo ovdje usvojili, pa i zakon koji nas dovodi ovdje, o izboru odbornika i poslanika, šta sve nije primijenjeno, a postoji u zakonu onda bi smo, gospodine /Prekid/ počnemo sve iz početka.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Labudoviću.

Pitali ste me o razmišljanju kada prolazim pored "Nike". Tačno je da prolazim jednom nedeljno najmanje pored "Nike" i razmišljam svakako o budućnosti i sudbini tog preduzeća i zabrinut vezano za situaciju sa kooperantima i sa uposlenim, ali vjerujem da će do rješenja doći. Kao rezultat angažmana i vlasnika, i uposlenih, i tolerancije od strane kooperanta, ali očigledno da imamo samo jednu malu razliku, kolega Labudoviću, Vi i ja. Što se ja radujem informaciji kada bilo koja kompanija iz Crne Gore dobije posao bilo to u poslu vijeka ili nekom manjem i vjerujem da je to jedan od ohrabrujućih momenata koji će ići u prilog rješavanju problema i u "Niki". Tražili ste odgovor. Ne znam da li ste zadovoljni sa njim, ali to je moje razmišljanje kad prolazim pored "Nike".

Kolega Obradović se javio. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Poštovani poslanici i poslanice, uvaženi građani, poštovani predlagači,

Gospodine Labudoviću, predlagači za ovaj zakon imaju zaista dobru namjeru. Poštenu i čestitu namjeru da spriječe zloupotrebu službenog položaja, nesavjesnog rada u službi, neosnovanog praćenja i da spriječe odgovarajuća krivična djela. Tu nema nikakve dileme. Međutim, norma u ovom članu kako je postavljena je loše postavljena, da u stečajnu masu ulazi imovina većinskog vlasnika. Sporna je koja je to imovina. Moje je mišljenje da bi moglo da glasi - samo ona imovina koja je protivpravnim radnjama u firmi koja je pod stečaj većinski vlasnik stekao tu privatnu imovinu. Tad bi ova norma bila potpuna, valjana. U ovom slučaju imamo dosta dilema. Šta ako je država većinski vlasnik? Šta ako je stekao tu imovinu prije nego što je osnovao firmu većinski vlasnik? Šta ako je to imovina ranije dijelom bila i bračnog druga? Onda ona ne može da pada pod tu normu. Ne bi mogla da se ta imovina oduzima, odnosno da bude u stečajnu masu. To su te određene dileme, nedoumice. Dakle, norma nije dobro postavljena u ovom članu zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Labudoviću, izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine Obradoviću, Vi slovite za /Prekid/ i od prakse. Od Vas sam očekivao ne primjedbu, nego amandman da ono što ste primijetili u normi kao nekvalitetno i neodrživo popravite. Nemojte postavljati retorička pitanja kad znate, a u Crnoj Gori svi svakoga znamo o prethodnoj imovini, kad znate da su ljudi zavarivači auspuha i sa gole ledine stizali do imovine milionske i milionske vrijednosti. Samo mi nemojte reći da su tu imovinu naslijedili od đeda.

Osim toga, gospodine Obradoviću, i ova imovina koju su krčmili i o kojoj je riječ je naslijeđena od nekih đedova. Ovo nije palo sa neba, ovo su generacije i generacije radnika i trudenika Crne Gore stvarali, da bi se našli neki golofuskovići koji su to uzeli i prenijeli u inostranstvo. Šta sad treba? Da se ponašamo kao noj zavlačeći glavu u pijesak. Imamo problem, gospodine Obradoviću. Imamo činjenicu da postojeća zakonska infrastruktura ne garantuje zaštitu onoga što je nekad bila narodna imovina. Ili ćemo i dalje ćutati i čekati da svi konačno odemo u stečaj, na ledinu ili ćemo nešto činiti. Mi smo napravili prvi korak. Nije dobar. U redu. Vi kažete eksperti ste, znate sve, dajte. Ili vama odgovara postojeće stanje, a ne biste tu ništa da mijenjate ili stisnite petlju, dođite da zajedno napravimo ovaj zakon onakvim kakav će da spriječi one posljedice koje su bile njegova osnovna intencija. Ovako priča sistema - to vam nije dobro, mi se od toga distanciramo, to je, pravo da vam kažem, neću, zadržaću se na ovome.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Gojković je sljedeći učesnik u raspravi.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Poštovane kolege, ja ću da pažnju javnosti usmjerim prema jednom problemu koji je trenutno pred državom Crnom Gorom, prema jednom pitnaju od državnog značaja. Ubjeđen sam da to ima tu vrijednost, a to je stečaj kompanije Vektra Boka o kojoj je već ovdje bilo govora. Ubijeden sam da će uspješnost toga stečaja u najvećoj mjeri zavistiti od toga koliko ćemo mi kao političari uspjeti da stavimo pod lupu javnosti, prije svega, ovdje u ovoj državnoj skupštini, a zatim u lokalnoj skupštini Herceg Novom.

Zašto smatram da je ovo pitanje od državnog značaja i zašto ga potenciram danas povodom ove tačke dnevnog reda. Prije svega, zbog mogućnosti da se i dalje nastavi sa gazdovanjem kompanije kao što je to bilo do sada bez podozrenja i najmanjeg mog ličnog prema ljudima koji će voditi stečaj, ali uglavnom pažnja kriminalne javnosti u Herceg Novom već je prebačena sa Instituta Igalo na Vektra Boku. Znači, istog momenta kad je objavljen stečaj, usmjerili se politički krugovi prema tome šta mogu da zgrabe od kompanije Vektra Boka. Smatram da se to neće moći zaustaviti, da će i dalje biti nastavljena zloupotreba ukoliko ova državna skupština ne bude to držala pod svojim okom i ukoliko lokalna skupština /Prekid/ jer jedino tako možemo obezbijediti javnost toga postupaka.

Druga stvar, posebno pitanje su ogromna dugovanja koja ta kompanija ima prema opštini Herceg Novi i prema državi Crnoj Gori. Znači, ta dugovanja moraju biti naplaćena na adekvatan način i zaštićeni državni interesi. Zbog čega smatram da je ovo pitanje od državnog interesa? Samo da podsjetim javnost da je to kompanija koja je zapošljavala hiljade ljudi početkom 80-tih i 90-tih i da je tadašnji direktor otišao u zatvor

90-tih i postao svjetski rekorder po dužini trajanja pritvora od tri i po godine. Čuvena afera sa bankom, zatim imamo privatizaciju sa Brkovićem i tako dalje.

Cijelo to vrijeme je raznošena imovina ove kompanije da bi po posljednjim podacima koje imam ta kompanija ipak imala prije godinu dana 128 000m² zemljišta i 40 i nešto hiljada kvadrata nekretnina. Vrijednost bilizu 100 miliona eura. Ja postavljam pitanje - Da li je bez obzira što stečaj vode ljudi koji su stečajni upravnici i tako dalje, sto miliona eura vrijedno da se to stavi pod fokus ove i lokalne skupštine u Herceg Novom? Posle 15-tak godina pljačke te kompanije, 20 godina pljačke te kompanije i dalje je to najznačajniji resurs za razvoj jedne opštine. Znači, mi nemamo drugi toliko važan. Ukoliko se to ne zaštiti u ovom procesu stečaja, ja mislim da mi kao grad nemamo šanse da opstanemo makar ne da se živi kvalitetno kao što se to živjelo do sada. Zato ću svakako i u lokalnoj skupštini i ovdje u državnoj skupštini tražiti da se razmotre mogućnosti intervencije države u ovom stečaju, jer tamo su izuzetno važni lokaliteti kao što su Hotel Plaža, Tamaris, Igalo... Moramo biti svjesni da su potpuno različiti uglovi gledanja jednog stečajnog sudije i jednog stečajnog upravnika i način na koji to gleda jedna kompletna lokalna zajednica ili država kada su razvojni resursi u pitanju. Sa poštovanjem svakog od tih ljudi koji će voditi stečaj, moram da kažem da razvojni resursi jedne države, jednog grada, treba da budu razmatrani i donešene odluke na jednom nivou koji je mnogo veći od pojedinaca, u ovom slučaju ljudi koji će voditi stečaj. Smatram da treba da se razmotre mogućnosti kako da država interveniše u ovom stečaju. Ukoliko država i opština ne budu intervenisali kroz svoje skupština, od izvršne vlasti u državi ne očekujem, jer je ona napravila ovaj problem. Premijer i Vlada Crne Gore su napravili problem u Vektri Boki. Isto tako to ne očekujem od izvršne vlasti u Herceg Novom koja se vidi sa čim se bavi.

Znači, apelujem na poslanike ove Skupštine i na odbornike Skupštine Opštine Herceg Novi da držimo ovo pod lupom javnosti, da uradimo sve što je moguće, sto miliona eura nije mali novac oko koga ne treba da se izjasni i ova Skupština i da se ova država i da se ne dozvoli da to sada otmu neki drugi Brkovići. Možemo poslije procesa stečaja imati tamo pet, šest drugih poslanika koji će to posmatrati i dalje kao nekretninu, prodavati i tako dalje.

Takođe, smatram da ima posla za tužioca i policiju i smatram da javnosti treba da budu stavljeni na uvid dokumenti koje su bile plata menadžmenta u Vektra Boki, koliko su bile plate radnika, kako se došlo do stečaja i tako dalje. Po informacijama koje imam, plate menadžmenta su bile na mnogo većem nivou nego što su to plate radnika i to treba sve ispitati. Svakako ću insistirati na ovome i potenciraću to pitanje kao što sam do sada. Moramo zaštititi osnovne razvojne resurse jednog grada i smatram da je poenta Predloga zakona gospodina Vučinića bila sasvim korektna. Kada u državi ne funkcioniše pravni sistem, nemate drugog metoda ni kao opozicija da ukažete. Evo ja pričam o toj Vektra Boki evo sedam godina i nema mogućnosti da se nešto utiče. Dođemo poslije toliko vremena, poslije toliko mojih pokazivanja fotografija trebalo je pet, šest godina da dođemo do toga da je to stečaj.

Inače, prokomentarisao bih i razmišljanja određenih pojedinaca o nekim privrednim resursima koji su nas doveli tamo gdje treba. Bolje bi bilo da nijesu. Mislim da bi bilo manje štete po Crnu Goru. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Bojoviću, izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjediće.

Ja ću krenuti od podataka koji su već prethodnih mjeseci objavili kao zvanični podaci, kada je u pitanju broj firmi koje su u Crnoj Gori otišle u stečaj. Dakle, u 2014. godini i ovo je važno da javnost zna, 630 firmi u Crnoj Gori je otišlo u stečaj, a u prvih pet mjeseci 2015. godine 151 kompanija je dovedena u situaciju da je u njoj proglašen stečaj. Apsolutno je jasno da ovo ne može biti stvar slučajnosti, da ovo ne može biti stvar poremećaja na tržištu usled globalne ekonomske krize, na šta se često poziva vlast, već da je ovo stvar isključivo organizovanog kriminala i visoke korupcije u Crnoj Gori. Ponavljam, 630 firmi je otišlo u stečaj tokom 2014. godine i 151 za prvih pet mjeseci u ovoj 2015. godini.

Navešću primjer, onako najsvježiji i najaktuelniji u Opštini Pljevlja. Imamo preduzeće "Monter - Kod",. Riječ je o nekada uspješnoj firmi koja je privatizovana, čiji je vlasnik gospodin Ljubiša Ćurčić, visoki funkcioner Demokratske partije socijalista i sada potpredsjednik Opštine Pljevlja. Dakle, potpredsjednik Opštine Pljevlja i visoki funkcioner je vlasnik firme koja je otišla u stečaj. 62 mjeseca u toj njegovoj privatnoj firmi nijesu uplaćivani porezi i doprinosi radnicima "Monter - Koda", a skoro četiri godine radnici nijesu primili plate. Kako žive to samo oni znaju. Zbog nepovezivanja radnog staža 62 puna mjeseca radnici ove nekada uspješne firme u Pljevljima, koji čak imaju 34 godine radnog staža, ne mogu da odu u penziju. Radnici su predmet zamajavanja, manipulisanja i od strane vlasnika, i od strane lokalne uprave, i od strane državnih organa. Pozivam ovom prilikom i nadležnu ministarku rada i socijalnog staranja da nešto konkretno preduzme, da se zaštite osnovna prava radnika ove firme, a isto tako pozivam vrhovnog državnog tužioca koji inače ništa ne preduzima da sprovede istragu i utvrdi da li je bilo visoke korupcije u slučaju privatizacije ove firme, s obzirom na to da je vodi još uvijek visoki funkcioner DPS-a i potpredsjednik Opštine Pljevlja.

Stečaj je, kako i ovaj primjer pokazuje, jedan od ključnih mehanizama kojim je sistemski u prethodnim godinama unštavana privreda Crne Gore. Crna Gora ima situaciju da je suočena sa fenomenom postojanja stečajne mafije, ali isto tako bez obzira što je prošlo više od devet mjeseci, podsjetiću vas, više od devet mjeseci od kako je izabran novi vrhovni državni tužilac, možemo da konstatujemo da gospodin Stanković i njegovo tužilaštvo i nakon više od devet mjeseci nije zadalo ni jedan udarac privrednom kriminalu u Crnoj Gori, a imamo situaciju da nam je privreda potpuno uništena i devastirana. Nema kontrole stečajnog postupka, stečajni postupci su obavijeni velom tajne, nema suđenja stečajnoj mafiji, kao što ima u drugim državama. Stečajni kriminal počiva na tri stuba i sva ta tri stuba se tiču visoke korupcije.

Prvi stub koji održava stečajnu mafiju, to je korupcija u privredi, zatim imamo korupciju u državnim organima i organima lokalne samouprave i imamo korupciju u pravosuđu. Tako imamo situaciju da u Srbiji već godinama, a još uvijek traje suđenje pred specijalnim sudom, takozvanoj stečajnoj mafiji. U ovom postupku se sudi predsjedniku Trgovinskog suda, sudijama, advokatima, direktorima preduzeća. U Crnoj Gori kako vidimo nema ni naznaka da će biti pokrenuti sudski postupci protiv stečajne mafije.

Moraće neko krivično odgovarati za to što je privreda ove države uništena, zbog toga što su preduzeća opljačkana, a radnici dovedeni na ulicu ili na prostački štap. Zbog toga vlast ne želi da obezbijedi regularne uslove za izborni proces, ne želi da obezbijedi fer i demokratske uslove, jer je svjesna da nakon pada ove vlasti mnogi visoki funkcioneri ove vlasti, moraće krivično da odgovaraju između ostalog i zbog privrednog kriminala koji je nanio višemilionsku štetu državi i radnicima u Crnoj Gori. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Imali smo još dvije prijavljene diskusije kolege Danilovića i kolega Medojevića, ali pretpostavljam da su u pitanju objektivni razlozi. Evo kolega Medojević u međuvremenu ulazi.

Dakle, kolega Danilović iz objektivnih razloga nije u mogućnosti da priloži svoju diskusiju.

Kolega Medojević posljednji učesnik u diskusiji. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Nadam se da gospodin Škrelja neće ovaj put širiti diskusiju pa da se držim tačke dnevnog reda.

Dakle, ovaj Predlog zakona bi trebao da riješi jedno sistemsko pitanje u Crnoj Gori, a to je ko je odgovoran za poslovanje privrednih društava. Ko je odgovoran za rezultate i obaveze koje proizvodi jedno privredno društvo u pravnom prometu u Crnoj Gori. Ukidanjem službe društvenog knjigovodstva, o čemu ja mnogo ovdje govorim sa punim pravom, privrednici su ostali bez bilo kakvih provjerljivih informacija o bonitetu svojih poslovnih partnera sa kojima stupaju u pravni promet u privredi Crne Gore. To je registrovala i Svjetska banka u svojoj studiji i to je netransparentnost, nedostatak pravovremenih kvalifikovanih informacija, provjerljivih informacija o poslovanju privrednih društava, o bonitetu privrednih društava, jedan od ključnih razloga za visoki sistemski rizik koji međunarodni kreditori propisuju Crnoj Gori.

Jedan od ključnih razloga za nedolazak relevantnih stranih investitora u Crnoj Gori, jer su strani investitori naučili na predvidljiv pravni okvir, na jasna pravila i moraju da znaju sa kim posluju, ko su im dobavljači, ko su im kupci u Crnoj Gori. U Crnoj Gori ukidanjem SDK-a, prebacivanjem platnog prometa na banke, sad vi kao privrednik nemate način da provjerite bonitete svog poslovnog partnera. Ako neko ima veze u Privrednom sudu, kao što imaju tajkuni Demokratske partije socijalista, oni mogu nesmetano da proizvode obaveze, da ne plaćaju i da guraju firmu u stečaj i da regulišu ta pitanja na način da se šteta prebaci uglavnom ili na državu Crnu Goru ili na kompanije koje su izdale robu ili dale robu ili neku drugu uslugu firmama.

Dakle, ovdje se radi o tome da je privredni sistem u Crnoj Gori namjerno napravljen netransparentnim i da nemamo podatke. Ovo vam govorim kao neko ko se bavio konsaltingom. Prvo što vam traži partner, traži vam provjerene državne podatke. Mi nemamo državnu reviziju u privredi. Imamo privatne revizije koje izdaju onakve nalaze kakve plati menadžer. Dakle, menadžer vam plati i on vam napiše ono što vi hoćete. Pod hitno vratiti državnu reviziju u privredni, pod hitno vratiti obavezu objavljivanja poslovnih izvještaja, poslovnih knjiga na internetu, na veb sajtu, da svi možemo da imamo informacije koliko je neko dužan, koliko ima zaliha, kakvi su mu prihodi, koliki su mu gubici, jer bi se onda iz tog jednog transparentnog privrednog subjekta vratio red u privredu. Vjerujte, pavana nesigurnost je, ono što ja razgovaram sa mojim klijentima stranim investitorima, ključni razlog zašto ne žele da dođu u Crnu Goru. Zato privlačimo razne inostrane investitore sa interpolovih potjernica.

U Crnoj Gori u zadnjih desetak godina skoro da niko nije uložio a da nema neki krivični dosije ili interpolovu potjernicu u nekoj drugoj državi. Najvažnije državne resurse prepuštamo ljudima koji su se već ogriješili o zakon i u svojim državama. Njih predstavljamo kao velike strateške investitore, prijatelje Crne Gore kojima se poklanja arsenal Tivat. Znaete da je Piter Mank u svojim rudnicima zlata eksploatisao radnu snagu, da je bio pod krivičnim istragama više zemalja gdje je investirao u rudnike zlata,

da ne govorim o ovome što treba da kupi čitav Miločer i Maestral i sve ostale stvari. Da ne govorim o Restisu i ostalim ljudima.

Nedostatak transparentnosti u privrednom sistemu je jedan od ključnih problema. Najveće žrtve su država koja ne može da naplati svoja potraživanja. Evo vidite sada direktor Poreske uprave kaže – ljudi, pod hitno nešto mora da se mijenja u poreskom sistemu ne možemo da naplatimo. Pa kako da naplatite kad najveći tajkuni DPS-ovski, kolega Gojković je govorio, svi svu najveći dužnici. Svjesno, dakle ne postoji problem u Crnoj Gori u privredi koji nije povezan sa kriminalom i korupcije. Milijardu eura je nenaplativih kredita u bankarskom sektoru. Po 50-ti put ponavljam nema tu nikakvih bankarskih kredita, to su talovi menadžmenta banaka sa privilegovanim korisnicima. Nema nikakvog poreskog duga. To su talovi ove vlasti sa njihovim tajkunima koji im omogućavaju da ispunjavaju svoje zakonske obaveze da bi onda finansirali izborne kampanje i učestvovali u izbornim krađama u Crnoj Gori.

Prema tome, poštovani građani, poštovani radnici, vi ste najveće žrtve personalno ove vlasti i zaista je meni pitanje jedne socijalne društvene patologije kako vi glasate Demokratsku partiju socijalista. Dovedeni ste na prosjački štap, najsiromašnije ste strukture u Crnoj Gori i za 20 do 50 eura glasate onu političku partiju koja je razorila vaša preduzeća, ostavila vas na ulici, ponizila vas, dovela vas ispod ljudskog dostojanstva i svela vas na budete /Prekid/ kupoprodajnih ugovora jedanput u četiri godine. Dakle, ovako kada se uvede obaveza da privatni vlasnici svojom imovinom garantuju obaveze koje imaju mislim da je to korektno. Tako bi trebalo da imaju obavezu i da garantuju prema državi.

Znači, napravite stotine miliona eura obaveza, ne plaćate poreze, ne plaćate zarade radnicima, vidjećete kada se podvuče, evo ja sad da kažem kad se podvuče bilans koliko Voli plaća doprinosa na plate radnicima. Ali, zato je vaš privilegovani tajkun i zapošljava kad su lokalni izbori, koji ima određene privilegije kao i Vektra Boka, kao i svi ovi o kojima smo govorili.

Mi ne očekujemo da će Demokratska partija socijalista rezati granu na kojoj sjedi i zato pozivamo se radnike žrtve tranzicije koje su ostali bez radnog mjesta da se u septembru pridruže Demokratskom frontu na ulici, da se ova vlada obori sa ulice onako kako je i došla, da se napravi prva fer i poštena prelazna Vlada koja će sprovesti demokratske i slobodne izbore i da dođu ljudi koji će ove probleme rješavati. Demokratski front ima rješenje, ovdje ih svaki dan dajemo. Ali ne možemo da prihvatimo da većinom koja je stečena izbornim krađama i manipulacijama se legitimiše ono što nije slobodno izražena volja građana. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Sa ovim smo završili diskusije.

Pitam gospodina Vučinića da li želi da iskoristi pravo na završnu riječ u ime predlagača. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Mi smo predložili jedan zakon, jedno korektno rješenje da bismo zaustavili dalju pljačku države, da bismo zaustavili ovu katastrofalnu ekonomsku i socijalnu situaciju. Izgleda da ovdje što se tiče ove strane nema volje za to. Evo stručnjak za ekonomiju, gospodin Jelić, koji nam je ponudio pomoć. Da mu zahvalim na toj pomoći, znamo koja je njegova stručnost što se tiče ekonomije. Za njega je velika i piljara sa kojom je počeo. Rekao je, dao je zamjerke na stručnosti.

Slušao sam i Vas, gospodine potpredsjedniče, u vezi mljekare "Nika". Rekli ste da Vi imate rješenje, samo nemojte da to rješenje bude da su kooperanti radnici "Nike" prvi po moralu što se tiče isplate zaostalih potraživanja.

Što nam je ovaj zakon potreban? Da se ne bi desila ponovo Željezara, da strani investitori ne tuže državu Crnu Goru i hoće da naplate. Taj vlasnik koji je opljačkao tu fabriku da tuži državu Crnu Goru i traži obeštećenje od 95 miliona eura. Da nam se ne bi desio Kombinat aluminijuma, da nam se ne bi desila HTP Boka, jer kako su oni dolazili do imovine, kako su pljačali tu imovinu, dali su pet ili deset miliona eura i onda nakon daljeg postupka privatizacije mnogostruko su naplatili tu cijenu koju su dali. Davali su imovinu pod hipoteku, uzimali kredite, trošili, punili svoje džepove i tako su se završavale te privatizacije.

Ne kažem da je odličan predloženi zakon besprekoran, ali može se amandmanski urediti. Uvažavam primjedbe kolega iz opozicije. Mogu amandmanski djelovati i možemo napraviti zakon koji će zaštititi našu državnu nekadašnju društvenu imovinu. Ovdje smo čuli čak i neke primjedbe - pa šta će supružnici. Evo poslanici iz Demokratske partije socijalista su se najviše zabrinuli šta će supruge onih koji pljačkaju naše fabrike, naše hotele, naša preduzeća. Ne mislim da /Prekid/ zakona. Vidjećemo sa amandmanima. Ukoliko su amandmani prihvatiljivi, prihvaćemo ih. Mislim da je zakon na svom mjestu i da je krajnje vrijeme da donesemo nešto sa čim ćemo spriječiti pustošenje i građana i države. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Da vas podsjetim, kolega Vučiniću, na jednu dobru praksu u ovome domu. Kada bi predstavnik predlagača na ovakav način iskoristio završnu riječ a najčešće su predstavnici predlagača u ime Vlade, uvijek smo s pravom dobijali reakcije iz poslaničkih klupa gdje je ukazivano da je to zloupotreba završne riječi.

Kolega Vučiniću, Vi ste zloupotrijebili svoju završnu riječ, jer ste kroz završnu riječ najmanje pričali o zakonu. Pominjali ste kolegu Jelića, o tome će on kazati svoj sud, a i meni ste postavili određena pitanja. A i pogrešno ste me citirali. Kada ste me citirali vezano za moj odgovor kolegi Labudoviću, vezano za situaciju u "Niki". Nijesam kazao da imam rješenje, nego sam kazao da se nadam rješenju, kao jednoj akciji radnika, kooperanta i vlasnika "Nike" i iskazao zadovoljstvo zbog informacije koju smo svi zajedno podijelili, da kompanija koja je u određenom vlasničkom odnosu u "Niki" učestvuje u jednom kapitalnom projektu kakavi su pripremni radovi za izradu autoputa. Toliko što se tiče dijela Vaše završne riječi, a ticala se moje definicije odnosa prema stanju u mljekari "Nika".

Kolega Jelić s pravom traži riječ i dobiće dva minuta u odnosu na odgovor kolege Vučinića kroz njegovu završnu riječ.

ZORAN JELIĆ:

Nije prvi put da gospodin Vučinić zloupotrebljava Poslovnik o radu ove Skupštine ne samo ovdje, nego i u odborima u kojima je član. Naravno, to mu nećemo dozvoliti.

Ono što želim da saopštim jeste da sam imao dobru namjeru, imajući u vidu da je kolega iz opozicije rekao da želimo da budemo kooperativni, da pomognemo u izradi zakonskih rješenja koja će biti dobra za sve građane Crne Gore. U tom kontekstu sam to saopštio gospodinu koji je bio u ime predlagača. Rekao sam da nudimo pomoć, imajući u vidu da on nije ekonomista i da je napravio grešku u koracima kada je u pitanju ovaj zakon, da ne kažem potpuno promašio, što se vidi iz njegovog uvodnog izlaganja i što se vidi iz obrazloženja na kraju u završnoj riječi.

Kada pokušate da nekoga uvrijedite, neću Vam to dozvoliti, a o Vama govore Vaši postupci. Naročito ono što ste radili, gospodine Vučiniću, kroz nasilničko ponašanje prema osobama, smijte se koliko hoćete, postoje i krivične prijave, prema damama iz tog kolektiva kako ste pokazivali svoju snagu. O tome neću govoriti, o tome govore Vaša djela. Govore Vaša djela kako ste se ponašali prema investitorima, kako ste rušili jedan, da tako kažem, sistem koji je bio u tom kolektivu i kakvu ste Vi korist izvukli iz svega toga. Dakle, na tome neka rade državni organi. Nadam se da se nećete kriti iza poslaničkog imuniteta i skupite hrabrosti da izađete na ročište i da pokažete vašim simpatizerima kakav je u stvari Janko Vučinić. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Vučiniću, proceduralno.

JANKO VUČINIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, ono što sam rekao u vezi Mljekare "Nika" je živa istina. Čuo sam kako su radnicima i kooperantima rekli da će oni po moralu biti prvi isplatni red. Oni su danas i bez zarada i bez toga novca.

Što se tiče gospodina Jelića, samo sam iznio moje mišljenje o njegovoj ekonomskoj stručnosti. Nijesam ga uvrijedio. Mislim da ga nijesam ni na koji način uvrijedio. Piljara nije ni za kakvo ponižavanje. Ukoliko on ne može da vodi piljaru, mogao bi da bere breskve ili veže loze na plantažama i da tako pokaže njegovu ekonomsku stručnost.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Prava proceduralna reakcija, nema šta. Hvala vam.

Koleginice i kolege, ovim smo završili ovu tačku dnevnog reda. Po redosljedu trebalo bi da nastavimo sa Predlogom zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su uslijed stečaja preduzeća otišli u prijevremenu penziju. Imajući u vidu da je Zakonodavni odbor donio odluku kojom se ističe da ovaj predlog zakona nije u skladu sa Ustavom Crne Gore, morali bismo na plenumu u skladu sa Poslovnikom da se o tome izjasnimo. Ali, imajući u vidu da nas nema dovoljan broj poslanika u parlamentu i da nijesmo najavili glasanje, a dogovor je dobra praksa u parlamentu da najavimo glasanje po bilo kojoj tački dnevnog reda, odložićemo ovu tačku za neki od narednih dana. Predlažem a nastavimo na Predlogom zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju. U međuvremenu, kolega Kaluđerović se javio proceduralno. Izvolite, kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Vi ste saopštili činjenicu da Zakonodavni odbor nije dao zeleno svjetlo za Predlog ovog zakona o izmirenju dugova prema bivšim radnicima Kombinata aluminijuma. Podsjećam, gospodine potpredsjedniče, to se lako može provjeriti uvidom u naš Poslovnik, da je procedura prethodnog izjašnjenja parlamenta oko postojanja ustavnog osnova predviđena u fazi utvrđivanja dnevnog reda. Mi smo imali činjenicu da smo usvojili dnevni red prije nego što se Zakonodavni odbor izjasnio i odradio dio posla iz svoje nadležnosti oko teksta Predloga ovog zakona. Kod takvog stanja stvari, mislim da mi imamo i potrebu i obavezu da obavimo raspravu o Predlogu ovog zakona, a kada se bude o njemu izjašnjavalo, u tom trenutku kada je on već uvršten u dnevni red,

možemo kao prethodno pitanje raspraviti i pitanje postojanja ustavnog osnova /Prekid/ drugačijeg tumačenja u odnosu na ovo o Predlogu ovog zakona. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Slažem se. Ovo je još jedan dodatni razlog da ono što smo kazali na početku današnje sjednice svi zajedno posvetimo i analiziramo rad Zakonodavnog odbora. Molim vas da ovu tačku odložimo i da pređemo na sljedeću tačku, ostavljajući poslovničko tumačenje potpuno otvorenim da vidimo kako ćemo izaći iz ove situacije. Očigledno je da je dobra praksa da u dnevni red uvrstimo one tačke koje su prošle Zakonodavni odbor i to ćemo se, u granicama mogućeg, u narednom periodu truditi. Kada imamo na samoj sjednici zahtjev za proširenje dnevnog reda, onda je to praktično i nemoguće. Ostavljam otvorenu ovu tačku dnevnog reda, da li je realizovati kako kaže kolega Kaluđerović i kakav je bio moj predlog i kako stoji ovdje u podsjetniku, dogovorimo se. Predlažem da nastavimo sa Predlogom zakona.

Izvolite, kolega Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Proceduralno. Mislio sam da će dovoljni biti argumenti gospodina Kaluđerovića koji je saopštio da mi treba da obavimo raspravu o ovom zakonu. Jer, on je ušao u dnevni red i treba da raspravljamo o njemu. Prije glasanja možemo da razgovaramo o tome da li je u skladu sa Ustavom ili nije, da li treba da se izjašnjava ili ne treba. Ovako čisto na Vašu volju da ga maknete sa dnevnog reda da se o njemu ne raspravlja, ne znam šta ćemo dobiti novo do glasanja. Šta će to novo da se desi. U suštini, ispada da Vi ovu tačku hoćete da maknete sa dnevnog reda, mi to ne prihvatamo. Ako nećete da sada raspravljamo o ovoj tački, tražim pauzu petnaest minuta da vidimo šta da radimo sa ovim. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Đukanoviću, odluka Zakonodavnog odbora povodom ove tačke dnevnog reda glasi: "Utvrđuje se da Predlog zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su usljed stečaja preduzeća otišli u prijevremenu penziju nije saglasan sa Ustavom i pravnim sistemom." Ovo je odluka koju je donio naš Zakonodavni odbor, ne ulazeći u način donošenja odluke na Zakonodavnom odboru. Da li se ulazilo u meritum ili je raspravljano da li je u skladu sa Ustavom ili ne, ali ovo je odluka koju sam citirao Zakonodavnog odbora. Prema tome, možemo dati pauzu, samo da čujemo kolegu Damjanovića i kolegu Aprcovića.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Da dam i ja mali prilog. Da ne ulazim u meritum načina, jer sam bio na toj sjednici Zakonodavnog odbora zašto je tada raspravljano, iako je jedan kolega bio opravdano odsutan, zašto se nije sačekao, zašto predsjednik Odbora nije dao pauzu. Sve da ostavimo po strani, nego da pričamo o ovome ovdje što je kolega Kaluđerović dobro eksplicirao. Mi imamo ne samo tu tačku, već i tačku Zakon o izmjeni i dopuni Porodičnog zakona koji smo koleginica Marković i ja podnijeli koji, takođe, nije dobio potrebnu većinu na dnevnom redu. Sada onemogućavamo sa Vašim predlogom da se o istima raspravlja. Neću ovdje podsjećati koliko je do sada predloga zakona koji nijesu dobili većinu na Zakonodavnom odboru hladno raspravljano bez odluke plenuma. Vi kažete - ima ih sijaset. Sada vi ovdje hoćete novu praksu ili da se vratite staroj praksi da iako

nismo na početku glasali jer nije bio raspravljjen zakon, da preskočimo jednostavno ovu tačku.

Sada Vas pitam. Tražite 41 da bi se plenum izjasnio o ustavnom osnovu. Hoćemo li to da uradimo danas, za tri dana? Možda nas sada ima 41 možda je sada većina iz opozicije tu, možda većina iz vlasti. Koja će to biti većina do trenutka glasanja o dnevnom redu 45 tačaka koji može biti krajem juna ili ko zna kada u julu, koja će u jednom momentu kada predsjedavajući procijeniti, možda vi kao pripadnik većine da je parlamentarna većina trenutno u sali ili gospodin Radulović koji će procijeniti da je manjina u sali, da kaže sada vraćam, stavljam na dnevni red da se izjasnimo oko ustavnog osnova, znajući da će dobiti većinu?

Nemojte to da radite, gospodine Simoviću. Imate jedan korektan predlog gospodina Kaluđerovića, imate našu želju da raspravljamo o Predlogu zakona, a najkorektnije moguće je da se uoči glasanja o tom zakonu, takođe, glasa o ustavnom osnovu. To je najkorektniji mogući prilaz. Ako ne, tražim pauzu da se dogovorimo oko nastale situacije.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Damjanoviću, imamo korektne predloge, ali imamo ovakvu odluku Zakonodavnog odbora kakvu imamo. Prema tome, to je vodilja pri čemu, kolega Damjanoviću, nemojte da strepите od prevarnog glasanja. To nije bila praksa u ovom domu nikad niti će biti. Glasaćemo onda kada se dogovore poslanički klubovi.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Evo, da vas pitam da ne strepim da neće biti prevarnog glasanja. Hoćemo li da glasamo kada u ovoj sali bude 81 poslanik, ili kada bude 41? Kako ćemo znati ko je koja većina koja će donijeti odluku o tom ustavnom osnovu?

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Glasaćemo kada se dogovorimo da je dan glasanja.
Izvolite, kolega Aprcoviću.

ŽELJKO APRCOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolege poslanici, uvaženi građani,

S obzirom na činjenicu da se otvorila jedna dilema, pa besmisleno je da otvorimo raspravu, pa da se kasnije izjašnjavamo o ustavno-pravnoj osnovanosti predloženog zakonskog akta. Besmisleno je stvarno. Međutim, treba da se poštuje Poslovnik, član 93, koji se precizno izjašnjava u dijelu koji se odnosi kada Zakonodavni odbor ne utvrdi ustavno-pravnu osnovu na osnovu određenog akta koji treba da se raspravlja na plenumu. Pročitao bih ga radi pojašnjenja, nama i građanima koji prate televizijski prenos.

Član 93 precizno saopštava - Ako Zakonodavni odbor predloži da se predlog zakona, odnosno drugog akta ne usvoji zbog nepostojanja ustavnog osnova za njegovo donošenje, o ustavnom osnovu nakon dodatnog obrazloženja predlagača, odnosno predstavnika Zakonodavnog odbora Skupština odlučuje bez pretresa. Rasprava može da traje najduže pet minuta. Idemo dalje. Stavom 3 predlog akta za koji se u smislu stava 1 ovoga člana ocijeni da nema ustavnog osnova za njegovo donošenje, neće se staviti na dnevni red Skupštine, a ako je stavljen, izostavlja se sa dnevnog reda.

Gospodo, kolege poslanici, nemojte da kršimo Poslovnik koji smo zajednički donijeli. Pustimo da se plenum izjasni bez raspravljanja o ustavno-pravnoj osnovi predloženog akta i da nakon toga vodimo raspravu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Aprcoviću, na Vašoj pomoći. Ako je stavljen na dnevni red, a to je ova situacija da ga već imamo stavljenog na dnevni red, a naknadno se izjasni plenum da nije u skladu sa Ustavom i potvrdi odluku Zakonodavnog odbora, izostavlja se iz dnevnog reda. Pokušavam i ja precizno da tumačim naš Poslovnik.

Tražite pauzu. Izvolite. Petnaest minuta pauza.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, poslije malo duže pauze u odnosu na naš dogovor, nastavljamo sa radom.

U konsultacijama dogovorili smo se da završimo još dva predloga zakona, i to Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju i Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Dakle, Zakon o dopuni Zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Podsjećam da je Predlog ovoga zakona podnijela poslanica docent dr Branka Bošnjak.

Izvjestioci odbora su Radovan Obradović Zakonodavnog odbora i Andrija Popović Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres i pitam koleginicu Bošnjak da li želi da da dopunsko obrazloženje.

Želi. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani građani i građanke Crne Gore, osnovni motiv zbog kojeg sam predložila dopunu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju na način da se osiguranicima muškarcima umanju starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju za vrijeme provedeno na služenju obaveznog vojnog roka je načelo ravnopravnosti i jednakosti svih građana prilikom sticanja prava na starosnu penziju.

Utemeljenje za ovaj predlog nalazim u činjenici da su muškarci koji su služili vojni rok u bivšoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji i drugim državnim zajednicama u kojima se Crna Gora nalazila kasnijom profesionalizacijom vojske dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na mlađe generacije muškaraca. Vojni rok je služen u javnom interesu i bio je dužnost i čast za svakog mladića.

S druge strane, generacije muškaraca koje su na odsluženje vojnog roka proveli 12 mjeseci ili duže prinuđeni su da idu najmanje godinu dana kasnije u penziju, jer im se ovo vrijeme ne računa u minimalne uslove za ostvarivanje starosne penzije. Zato sam smatrala da kao žena doprinesem da se ova nepravda prema muškarcima ispravi i smatram da treba ispraviti ovu nepravdu i kroz predloženu dopunu zakona omogućiti muškarcima da ukoliko žele, znači nije obaveza, ali ukoliko oni žele omogućiti da smanje uslove za ostvarivanje prava za starosnu penziju za vremenski period koji su proveli u vojsci.

Zadatak države je da u normativnom pogledu i u praksi obezbijedi da svi građani imaju isti tretman i položaj prilikom ostvarivanja određenih prava. Ukoliko se ne usvoji ova odredba, muškarci koji su nekada bili obavezni da služe vojni rok u pogledu ostvarivanja prava na starosnu penziju, ostaće u neravnopravnom položaju.

Pored toga, smatram da nedavno zakonsko povećanje starosne granice za penzionisanje, kako bi se izjednačili sa zakonskim rješenjima evropskih zemalja nije ni logično a ni humano jer postoji ogromna razlika u životnom standardu, u kvalitetu zdravstvene zaštite, ostvarenju osnovnih ljudskih prava i, ono što je jako bitno, u dužini životnog vijeka. Primjera radi, u mnogim državama nekadašnjeg istočnog bloka priznato je vrijeme provedeno na osluženju vojnog roka u staž, kao što su: Češka, Mađarska, Rumunija, Bugarska, čak se otišlo i korak dalje, pa državni budžet pokriva uplatu doprinosa za vrijeme provedeno u vojsci, tako da Slovenija priznaje umanjene ovih uslova za dvije trećine vremena provedenog u vojsci.

Znajući u kakvom je stanju naš budžet, ja nijesam predlogom zakona rekla da se radi o ovom osiguranju iz staža, već sam rekla da se umani starosna granica i da se ovo vrijeme provedeno u vojnom roku računa u posebni staž i na taj način mislim da će se ispraviti nepravda. I pošto je veliko interesovanje bilo od strane građana da se na ovaj način ispravi nepravda, ja sam odlučila da predložim ovaj zakon i mislim da ovdje bi trebali svi konsenzusom da damo podršku ovom zakonu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Bošnjak.

Prelazimo na diskusije.

Prva učesnica u diskusiji kolegica Bešlić.

Izvolite, kolegice.

MAIDA BEŠLIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvažene poslanice i poslanici Skupštine Crne Gore, poštovani građani,

Pred nama je danas Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju koji je podnijela uvažena kolegica Bošnjak, kojim se predlaže da se osiguraniku uračuna u poseban staž vrijeme provedeno na odsluženju vojnoga roka, te da su osiguranici koji to pravo žele da iskoriste, obavezni da podnesu zahtjev.

Jedan od osnovnih razloga koji su rukovodili predlagača, kako stoji u obrazloženju Predloga zakona, je obezbjeđenje načela jednakosti i ravnopravnosti prilikom sticanja prava na penziju. Mislim da ovaj parlament, visoki dom, ne može prihvatiti ovaj predlog zakona, jer se dopunom člana 74a narušava taj princip jednakosti i ravnopravnosti jer je činjenica da je znatan broj korisnika penzije, a koji su odslužili vojni rok, taj period služenja vojnog roka, shodno propisima, nije mogao biti uračunat u penzioni staž. Znači, znatan broj osiguranika je već ostvario pravo na penziju i vrlo je diskutabilno kome i kako priznati pravo retroaktivno.

Vrijeme koje je osiguranik proveo na služenju vojnoga roka, po osnovu zakona, nije mu mogao biti uračunat kao osnov za ostvarivanje prava na penziju.

Drugi razlog zbog čega ovaj parlament ne bi mogao prihvatiti ovu dopunu zakona je činjenica da bi se narušili osnovni principi na kojima se temelji sistem penzijskog i invalidskog osiguranja, a to je da sva prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja zavisi od doprinosa za penziju i invalidsko osiguranje. Narušila bi se načela da se prava iz penzijskog osiguranja ostvaruju zavisno od dužine izdvajanja i ulaganja u fond penzijskog i invalidskog osiguranja i osnovice na koju se doprinos obračunava. To je načelo pravičnosti i prihvatanjem ovog predloga ono bi bilo narušeno.

Lica koja bi predloženim zakonom stekla pravo da im se vrijeme služenja vojnoga roka računa kao radni staž, tokom tog perioda nijesu uplaćivali doprinos za penzijsko osiguranje. Osiguranici koji su odslužili vojni rok poslije navršenih 20 godina života imaju povoljnije uslove za invalidsku penziju jer im se godina provedena na odsluženju

vojnoga roka računa u radni vijek, pa je to povoljniji način sticanja prava na invalidsku penziju. To definiše i član 38 stav 2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

I konačno, obzirom da je ukinuta regrutna obaveza i obavezno služenje vojnoga roka Odlukom o profesionalizaciji od 5. septembra 2006. godine, /Prekid/ gubi smisao, obzirom da je dobar dio osiguranika već ostvario pravo na penziju. Parlament treba prihvatiti stav Vlade Crne Gore u kojem stoji da s obzirom na predlog da se u penzijski, odnosno poseban staž računa ranije proveden period o suženju vojnoga roka za koji nije plaćen doprinos i koji nije mogao biti osnov za ostvarivanje prava na penziju korisnicima koji su do sada stekli to pravo, usvajanjem predloženog zakona ne samo da bi se utvrdile nove finansijske obaveze za penzijski sistem, već bi se narušio princip ravnopravnosti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegini Maida Bešlić. Kolega Vučinić je trebao da bude sljedeći učesnik u raspravi. Kolega Labudović će zamijeniti kolegu Vučinića. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege,

Zanimljivo, o ovoj čisto muškoj stvari, od same inicijative, pa do prijavljenih uglavnom raspravljaju žene. Ali, ja ne znam koliko su one bile u prilici da budu svjedoci tih čuvenih odlazaka na služenje vojnog roka. Mi koji smo tamo bili to pamtimo za čitav život, pa i jedne i druge želim da podsjetim da je na pozivu pisalo: „Otadžbina te zove“. E pa kada je zala otadžbina, mi smo se odazivali ne drženi se onog gesla - Ne pitaj šta domovina može da učini za tebe, već šta ti možeš da učiniš za domovinu. I činili smo to koliko smo mogli i koliko se od nas tražilo. Neki malo više, neki malo manje, uglavnom najmanje svi po godinu dana. Neki se vratili sa značkom primjernog vojnika, neki se prošvercovali kao i uvijek u životu, ali u svakom slučaju svako od nas je gledano današnjim kriterijumima i današnjim mjerilima izgubio tu godinu života na nečemu što danas niko ne vrednuje.

Ono što ja ne shvatam jeste zašto se izražava otpor o ideji i zašto se pokušava poturiti floskula, čak i Vlada to čini, da bi usvajanje ovog predloga zakona uslovilo dodatne finansijske rashode Fondu za penzijsko-invalidsko osiguranje. Ovaj predlog zakona ukoliko bi se usvojio, u onom finansijskom smislu, u smislu određivanja iznosa i veličine penzije ne bi imao ama nikakvih posljedica po onoga ko bi iskoristio pogodnosti ovog zakona. Jedino što bi omogućilo jeste da za godinu dana prije steknu penziju, ali istovremeno rizikujući da ta godina dana, pošto je prazna u smislu finansijskog efekta na izdvajanje u Fond penzijsko-invalidskog osiguranja koji je osnovica za izračunavanje visine penzije. Znači, onaj ko bi se odlučio da koristi ovu mjeru u izvjesnoj mjeri bi bio na gubitku. Ali, sa druge strane bi zbog zdravstvenog stanja, zbog porodičnih prilika, zbog sijaset nekih drugih eventualno pogodnosti ona imala neki drugi efekat.

Činjenica je da je najveći broj bivših vojnika već odavno u penziji. Neki su riješili sve ovozemaljske probleme i da neće biti velika navalica na ovaj institut, jer nema ekonomskog efekta, nema velikog broja pripadnika građana Crne Gore koji bi koristili ovu pogodnost. U najmanju ruku, ovo je simboličan gest otadžbine za koju smo nekada činili ono što smo morali da činimo, što smo voljeli da činimo. Pripadam generaciji koja je s ponosom išla u vojsku i s ponosom bila vojnik, gospodine Simoviću, i otud se vratila sa značkom primjernog vojnika. I ne samo u vojsku, nego na radne akcije i na mnoge druge društvene aktivnosti koje su bile u funkciji podizanja ukupnog nacionalnog dohotka. Danas niko za državu prstvom neće da mrdne ako mu nije plaćeno, a država ovim stiče

priliku da se onima koji su nekada radili za nju oduži jednim simboličnim gestom koji u suštini nju ne košta ništa, korisnicima ne znači puno, ali omogućava da u izvjesnim prilikama iskoriste mogućnost da godinu dana dođu prije do penzije, koja će, ponavljam biti obračunata samo na osnovu onoga što je izdvajano u Fond penzijsko-invalidskog osiguranja. Kako za ovu godinu nije bilo izdvajanja, znači ona u tom smislu ne ulazi u konačni obračun i, ponavljam, nema nikakav negativni finansijski efekat na sredstva Fonda penzijsko-invalidskog osiguranja. Zato jedan čisto muški apel koleginicama, uz zahvalnost kolegini Bošnjak što se sjetila onoga čega se mi nijesmo sjetili, da omogućite onoj grupi i onoj grupaciji bivših vojnika da ukoliko žele i ukoliko imaju potrebu iskoriste i ovu privilegiju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Labudoviću. Kolega Mladen Bojanić ima riječ. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi građani, poštovane kolege,

Dakle, ja ću govoriti po običaju racionalno, ali vjerujte da dijelim mišljenje i ostalih kolega iz kluba, ali naravno prilikom glasanja svako će se od njih odrediti, ali vjerujem da govorim u ime cijelog kluba.

Podržaću ovaj zakon. Čuo sam da ga neće podržati zbog ravnopravnosti, odnosno sad neki govore da neće biti u ravnopravan položaj svi korisnici budućih penzija. Ja ne bih tako rezonovao. Ja ću da ga podržim zato što nijesu svi bili jednaki u momentu, jer mnogi koji bi ostvarili pravo na rad morali su da idu u vojsku. Vojska je bila obavezna. Dakle, nije bilo izbora - hoću da radim, ili hoću da idem u vojsku do 2006. godine. Znači ako je država vam onemogućila vas da radite godinu dana, 'ajmo da ispravimo to pa da dozvolimo da ljudi koji su tu godinu dana bili na osluženju vojnog roka onako kako je zakon tada nalagao, oni su jednostavno sad uskraćeni, odnosno moraju jednu godinu više radnog staža da imaju. Nažalost, penzijska reforma kasni najavljivana je evo 10 godina i znam da ima problema u penzijskom fondu, znam da ima problema sa likvidnošću. Ali, ne vjerujem da ovo nešto će drastično da promijeni nagore, tako da negdje tu se zadržim da budem racionalan u diskusiji. Podržaću ovaj zakon zbog jednakosti i solidarnosti, na kraju krajeva, prema onima koji su jednostavno umjesto godine staža imali godinu vojske. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi. Zamolio bih kolegu Radosava Nišavića da uzme riječ. Izvolite.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Predlog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim se predlaže da se u penzijski staž uvede i vrijeme provedeno na odsluženju vojnog roka, član 2 kaže, u članu 74a, poslije stava 1 dodaje se stav 2 i 3 koji glase: "Osiguraniku muškarcu može se uračunati u poseban staž vrijeme provedeno na odsluženju vojnog roka, naravno onima koji to žele." Dakle, ovaj predlog ima za cilj da se ispravi nejednakost prilikom sticanja prava na starosnu penziju. Prije desetak godina ukinuta je zakonska obaveza da zdravi i sposobni mladići služe vojni rok, tačnije 5. septembra 2006. godine ukinuto je obavezno služenje vojnog roka.

Nekoliko godina prije toga bila je i norma civilnog služenja vojnog roka, uglavnom za mladiće koji su imali određene zdravstvene probleme. Njima je bilo omogućeno služenje vojnog roka u pojedinim firmama. Služenje vojnog roka bila je zakonska obaveza i mislim da se svi mi stariji sjećamo, da ako bi neko pokušao da izvrda ovu obavezu ili ako bi zakasnio samo jedan dan, kod njega je dolazila vojna policija i nasilno ga odvodila na odsluženje vojnog roka. Ali takvih je bilo izuzetno malo, jer služenje državi, služenje otadžbini je bila čast svakog mladića. Tada se nije dovodilo u pitanje hoćemo li ili ne u vojsku. To je bila ne samo zakonska, nego i lična, moralna i svaka druga obaveza.

Pravednije bi bilo da se ta godina provedena u vojsci računa u beneficirani radni staž i to godinu na godinu /Prekid/ u radnoj obavezi svih 24 sata dnevno. A što se tiče dužine služenja vojnog roka, ona je bilo u zadnjih 35 godina uglavnom godinu dana. Dakle, ovom dopunom zakona o PIO ispraviće se nepravda i ukinuće se nepravilnosti između različitih generacija muškaraca i između polova prilikom sticanja prava na starosnu penziju. Ispraviće se nepravilnost i u odnosu prema sadašnjim profesionalnim vojnicima koji dobrovoljno rade u vojci i imaju radno vrijeme od osam sati i zato primaju nadoknadu. A oni koji su služili vojni rok u funkciji opšteg dobra i sigurnosti države primali su za to simboličnu naknadu koliko da se kupi konac i igla i da se kupi dopisnica da se jave svojim.

To nije bio volonterski rad, već zakonska obaveza, pa se to mora i tako vrednovati, a Socijalistička narodna partija će podržati predlog ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Da vas pozdravim. Prvo da se snađem, đe smo i kako smo, jedva bi čekali da omanem, ali nećete to gledat. Znam đe ću poći, kolega, u slobodnu i demokratsku Crnu Goru. Veoma brzo. Nećete me uhvatiti, moram da budem profesionalac. Pričate o vojsci, a ja sam bio gardista kada je bilo najteže, godinu dana.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Biću racionalan s vremenom. Mišljenja sam da predloženi zakon i te kako ima smisla, jer se na taj način praktično omogućava ljudima koji su jednu godinu života posvetili potpuno bez naknade ovoj državi i ovom dopunom i izmjenom zakona se praktično ne utiče na visinu njihovih penzionih pitanja. Ono što može da ima efekta na Penzioni fond jeste da bi Penzioni fond tim osobama davao godinu dana duže penziju u odnosu na neki prosječni životni vijek, ali uprkos tome ovaj zakon i te kako ima smisla i da ga treba podržati i otišao bih možda još i korak dalje, jer sjećate se svi da je u osamdesetim godina postojala ne vojna obaveza, ali su i žene služile vojsku. Tako da podrškom ovoga zakona mi smo podnijeli amandman, on je u skupštinskoj proceduri, gdje želimo da ista ova prava mogu ostvariti i žene koje su odslužile vojni rok. Jer, bez obzira što to nije bila vojna obaveza, one su svojim još uzvišenijim odnosom prema državi, jer su dobrovoljno išle na služenje vojnog roka, dale doprinos ukupnom društvu. Naš amandman bi izjednačio muškarce i žene u ovom pogledu, a inače i to je Ustavom zagwarantovano pravo da je jednakost i ravnopravnost građana i među polovima zagwarantovana.

Takođe, slažem se sa konstatacijom da je država u obavezi da ima jednak pravilnik svih subjekata koji se nalaze u istim pravnim situacijama, tako da vjerujem da

ću naići i na razumijevanje kod predlagača ovog zakona da ovaj amandman postane sastavni dio predloga zakona. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Tuponja. Izvolite, kolegice Bošnjak. Dopunite, usaglasite se, kako god mislite. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Ja ću pokušati da dam odgovore na pitanja, odnosno dileme koje je iznijela kolegica iz DPS-a. Mislim da obrazloženje da veliki broj ljudi postojećih korisnika penzija koji su služili vojni rok, a da im taj period shodno propisima koji su se na njih primljenjivali nije mogao biti uzet u obzir prilikom ostvarivanja prava na penziju je pomalo besmisleno. Šire posmatrano, ovo znači da nepravde ne treba ispravljati, ako ćemo tako šturo da gledamo, pa ako su ranije generacije trpjele nepravdu u znak solidarnosti sa njima da bi trebalo nastaviti istom praksom. Mislim da to nije u redu. Zamislite samo kad bi se rukovodili ovim principom, na kom nivou bi bila ljudska prava i kako bi čovječanstvo uopšte izgledalo ako bi tako gledali da ne ispravljamo nepravdu koju su bile u prošlosti. Mislim, da je to potpuno besmisleno, osim toga aproksimativno otprilike jedno 30 generacija muškaraca koji su služili obavezni vojni rok nije još uvijek steklo pravo na starosnu penziju. Onda ova Vaša druga teza koja se odnosi na invalidsku penziju da osiguraniku je lakše da ispuni uslov za invalidsku penziju ne znam zbog čega se ovo uopšte ističe, jer u pitanju je klasična zamjena teza. Pravo na invalidsku penziju posebno pravo iz Penzionog i invalidskog osiguranja u koje u ovaj zakon uopšte ne zadire. Ovo propisuje nešto potpuno drugo. Teza da bi usvojenim zakonom došlo do stvaranja novih vinansijskih obaveza takođe ne stoji, jer je zakonom period služenja vojnog roka uzima u obzir samo utvrđivanje ovih minimalnih uslova za sticanje prava na starosnu penziju ili prijevremenu penziju i ne traži od glavnog budžeta da preko fonda izvrši retroaktivnu uplatu doprinosa za navedeni period licima koje žele da iskoriste ovo pravo, već samo da se smanji starosna granica i biće njihov izbor. Jer, time, kao što je kolega Labudović objasnio, njima će možda biti manji prosjek za penziju, biće im manja penzija, ali zato je osavljeno prvo da oni sami odluče da li će da podnesu zahtjev ili neće. Onaj ko misli da mu to ne odgovara, ne mora da podnese zahtjev.

Što se tiče kolege Tuponje prilikom predlaganja zakona, ja sam imala u vidu i ovu činjenicu da su u jednom periodu i žene služile vojni rok, ali njima nije bio obavezan vojni rok, već je bila njihova dobra volja da li hoće i bio je period od pola godine a ne cijela godina. Iz razloga što sam htjela baš ja kao žensko da ovu nepravdu koja se čini prema muškarcima ispravim, ja sam predložila samo ovo, a sada kada vi muškarci predlažete da uračunate i ženama iako je to bilo dobrovoljno, ja ću naravno prihvatiti vaš amandman i on će postati sastavni dio zakona.

Ovdje se pominje neka neravnopravnost. Ne znam što se nijeste zalagali, vi znate da u jednom članu ovdje postoji da se poseban staž računa i za žene koje su rađale, znači za šest mjeseci. Zašto tada nije bilo povika zašto je to diskriminatorski, zašto baš žene koje rađaju, jer imate žena koje iz bioloških razloga ne mogu da imaju djecu? Niko se nije bunio, a sada ovo nešto što je potpuno odraz dobre volje ispravljanja neke greške i nešto što se stavlja dobrovoljno ljudima da li hoće, a nema uticaja na budžet, vi nećete da prihvatite. Mislim da DPS one inicijative ma koliko dobre da su, a dolaze iz opozicije ad hok odbijaju, jer ovdje ne postoji ama ni jedan razlog zbog čega ni finansijski, a niti su vam argumenti takvi da se odbije ovaj zakon. Samo imam osjećaj da ćete, kao u mnogo slučajeva do sada, sačekati određeno vrijeme, ali ja se ipak nadam da će ovaj zakon proći. Ali ukoliko ne prođe ovaj zakon, onda će DPS da se javi poslije

par mjeseci sa istim ovim zakonom i da oni predlože to i da onda sve bude onako kako treba. Mislim da je jedini razlog zašto ne podržavate ovaj zakon zato što ova inicijativa dolazi iz opozicije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice. Svaka država koja koristi ET tehnologiju je ... država. Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem kolegici Bošnjak na datom obrazloženju i prvo moram da kažem da mislim da je lijepo, pošto vi kao žena predlažete zakon koji se tiče muškaraca, a onda mi muškarci amandmanski djelujemo da borimo se za prava žena.

Naravno, vremenski period koje je neko proveo na osluženju vojnog roka je različit i kod muškaraca, bilo je i duže od godinu dana, bilo je i kraće od godinu dana. Vremenski rok koji je neko proveo na osluženju vojnog roka bi trebao da bude uračunat shodno ovom zakonu u ukupan staž, to jest na umanjenje starosne granice za sticanje prava na penziju, koliko god to bi bilo preračunato na odgovarajući način. Zahvaljujem što ste uvažili i našu argumentaciju.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega. Kako što ovdje vjerodostojno piše, niko se nije prijavio u drugom krugu.

Kolegice, hoćete li sada završnu riječ? Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Samo još jednom da apelujem na kolege iz DPS-a da razmisle, jer se radi stvarno o jednom zakonu koji će ispraviti istorijsku nepravdu i još jednom hoću da naglasim uporedna rješenja, da su maltene sve zemlje Istočnog bloka u kojima je bilo obavezno služenje vojnoga roka ovu nepravdu ispravile. Neke zemlje koje su imale bolji budžet i više sredstava, čak su uplatili to kao obavezno osiguranje. Vodeći računa o budžetu, tražila sam da se ovo uračuna u posebni staž i tražila sam da to bude dobra volja ukoliko hoće neko da podnese zahtjev, ukoliko smatra da bi na bilo koji način ovim bio oštećen, znači može da ispuni redovno uslove za starosnu penziju i iz tog razloga mislim da ne postoji ni jedan argument koji je bio protiv.

Nadam se da sam i u svom obrazloženju i odgovoru na pitanja kolegici dala obrazloženje i ubijedila je da glasa za ovaj zakon. I eto, još jednom apelujem. Ukoliko ovaj zakon ne prođe, mislim da to nije samo dobra volja DPS-a, već sam rekla, to bi samo pokalazo i to da stvarno sve postaje besmisleno što mi predlažemo i da su protesti jedina prava mogućnost da dođemo do nekih slobodnih izbora i da dođemo do demokratije u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice. Vi zloupotrebljavate završnu riječ sa tim protestima Demokratskog fronta. Malo se i krši poslovnička procedura.

Uvažene kolege, konstatujem da je pretres završen, a o Predlogu ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda to je - Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti.

Podsjećam da je predlog zakona podnio poslanik mr Aleksandar Damjanović.

Izvjestioci odbora su Emilo Labudović, Zakonodavnog odbora i Zoran Jelić, Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres.

Da li, gospodine poslaniče Damjanoviću, želite da nastavite priču? Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Gospodine Raduloviću, kolege,

Radi se o priči koja se već dugo pričala ovdje u Parlamentu i nema potrebe da se ulazi u priču. Ja ću samo da dam kratne napomene, odnosno da više govorimo o proceduri ovdje nego o suštinskoj volji za podršku o ovom predlogu zakona, koja je ovdje iskazana i koja je evidentna.

Podsjetiću da je Predlog zakona prvobitno 4.marta podnešen u skupštinsku proceduru, da je dobio podršku na Zakonodavnom odobru 30.marta, na Odboru za rad, zdravstvo i socijalno staranje 1.aprila tekuće godine i da se uz konsenzualnu podršku najvećeg broja partija i klubova ovdje o njemu plenum izjasnio na jednoj od sjednica. Tada sam molio, poštujući naš zavjet da nema prevarnih glasanja, da se odloži glasanje zbog odsustva jednog broja kolega, naravno tada to nije uvaženo iza predsjedavajućeg stola i zbog opravdanog odustva jednog broja kolega zakon tada nije dobio evidentnu većinu, dakle od 41, iako je imao većinu u prostom zbiru. Nakon toga sam ponovo podnio isti predlog zakona 16.aprila, par dana nakon glasanja i ponovo je isti predlog zakona dobio većinu na Odboru za rad, zdravstvo i socijalno staranje 1. juna, na Zakonodavnom odboru 28. maja, četiri puta su dva odbora dala većinu o ovom predlogu zakona. Sada je on u proceduri, naravno o njemu će biti izjašnjavanje kada se budemo izjašnjavali oko ostalih predloga zakona. Suština je, tada imamo dovoljan broj poslanika u sali koji su evidentno dali podršku kroz predstavnike svojih klubova. Egzistira u ovom parlamentu trenutno možda i ta činjenica nije zgoreg da se pomene, 18 partija, sedam iz vlasti, 11 iz opozicije i sa rezervom Demokratske partije socijalista i eventualno još predsjednika jedne manjinske partije, sve ostale partije i klubovi su dali konsenzualnu podršku ovom zakonu.

Očekujemo i od mojih kolega iz Demokratske partije socijalista da izađu u susret potrebi da se ovo usvoji sa konsenzusom, jer kažem, zakon je defakto pred usvajanjem. Ovdje naravno nema potrebe da podsjetim, ali evo isto da kažem da se uvodi kategorija nadoknade za dvije osjetljive socijalne, ne samo socijalne kategorije. Jedna naknada je za roditelje njegovatelje, odnosno staratelje lica koji su korisnici lične invalidnine, mislilo se ovdje na djecu sa smetnjama u razvoju i to je naknada u iznosu od 193 evra po djetetu.

Druga je naknada za žene po osnovu rođenja troje ili više djece, koje imaju radni staž, odnosno koje su bile zaposlene, kako bi se i ta negdje nepravda ispravila da žene koje su bile u situaciji da imaju jedan izuzetan radni angažman, istovremeno i podižu troje ili više djece, gdje bi ta naknada bila u dijelu 70% od prosječne neto zarade u Crnoj Gori, nekih 350 evra.

Mislim da se radi o potpuno apolitičnom predlogu zakona i bio bih zadovoljan kada bi i kolege koje su iskazale rezerve u onom prvom dijelu, uz očekivano prisustvo ostalih kolega, jer će ovaj zakon glatko proći, nadam se da ćemo to imati prilike da vidimo u glasanju brzo, da se do ovog predloga zakona glasanjem dođe do konsenzusa i da Crna Gora u punom smislu ostvari suštinsku ustavnu ulogu koju je Ustavom definisala, a to je da bude socijalna država u pravom smislu. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne. U redu.
Prelazimo na prvi krug razmatranja Predloga. Riječ ima uvažena kolegistica Drobniak. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

Poštovane kolege,

Pred nama je, kao što je predlagač zakona uvaženi kolega Damjanović rekao, zakon o kome smo razgovarali krajem marta, koji je izglasan u aprilu i koji je dva dana nako glasanja opet dat u proceduru sa malom izmjenom u tome od kada počinje primjena ovog zakona. Ali sve ono što smo tada argumentovano rekli zbog čega ne treba usvojiti zakon i danas važi. Kolega Damjanović je rekao, zakon tretira dvije ranjive kategorije. Jedna su roditelji djece sa invaliditetom i ovim predlogom zakona uvodi se status roditelja njegovatelja, ali uopšte nije definisano ko je taj roditelj. Zakonom se propisuje da će roditelj njegovatelj dobijati nadoknadu, ali ne zna se ko je taj roditelj. Nema uopšte propisano ko je. Da li su roditelji njegovatelji i oni koji usvoje dijete koje ima invaliditet, da li su to roditelji u hraniteljskim porodicama? Ako napravimo upoređenje sa zakonima koji su u regionu, onda vidimo da su oni restriktivniji u davanjima prema djeci sa invaliditetom, ali jasno definišu koliko roditelj njegovatelj dobija sredstava, ali se jasno zna ko je roditelj njegovatelj i zbog toga ... da ne može dobiti podršku. Spremni smo da razgovaramo o kompletnim izmjenama socijalnih davanja, ali na ovaj način odrediti da će neko dobijati novac, a ne zna se ko samo se zna koliko novca, mislimo da nije prihvatljivo.

Druga kategorija su žene koje su rodile troje ili više djece. Ako su rodile troje djece onda moraju da imaju 25 godina staža, ako su rodile četvoro i više djece 15 godina staža da bi dobile nadoknadu koja se predlaže predlogom ovog zakona. Samo ću navesti podatke koje sam i ranije navodila. U Crnoj Gori broj žena koje su rodile troje i više djece je 81.689, broj zaposlenih žena u Crnoj Gori koje su rodile troje i više djece 15.493. Znači, direktno će biti diskriminisano 66.196 žena koje su rodile troje i više djece, a ne zna se među ovim zaposlenim koliko ih je ostvarilo 15 ili 25 godina staža.

Znači, ovaj zakon uopšte ne dovodi do toga da se unaprijedi položaj porodice nego dovodi do diskriminacije jedne kategorije žena u odnosu na druge kategorije žena. Ustav zaista prepoznaje uvođenje afirmativnih mjera. Ali ovo nije uvođenje afirmativnih mjera, jer zašto su te žene u lošijem položaju od nekih drugih žena? Nema odgovora na to pitanje.

Takođe, ovim zakonom se uvodi jedna velika nepravda, jer se sav teret roditeljstva svaljuje na leđa žena. Mi treba da govorimo o odgovornom roditeljstvu, mi treba da podržimo ono što se i radi u Vladi, a to je izrada dokumenta pravca i razvoja Crne Gore za period 2015 - 2018. koji se očekuje da će biti usvojen u drugom kvartalu 2015., a u kojem se dokumentu posebna pažnja posvećuje demografskim pitanjima i politici nataliteta. Mi ne smijemo u ovim zakonskim rješenjima da kažnjavamo žene koje zbog raznih razloga nijesu mogle da se ostvare kao majke. Mi ne smijemo da teret, kao što sam već rekla, roditeljstva svaljujemo samo na leđa žena, već treba da govorimo o odgovornom roditeljstvu. I za kraj, ja ću samo pročitati jedan dio saopštenja ženskih nevladinih organizacija koje se bave pitanjima prava žena, pitanjima prava djece, koje smo dobili 14. aprila na dan glasanja predhodnog ovog zakona u kome se kaže:

„Pored činjenice da je ovaj predlog očigledno slijep za mnoge oblike rodne diskriminacije čime se direktno krši Ustav Crne Gore, Zakon o rodnoj ravnopravnosti i potpisane međunarodne konvencije, on stvara podjele između samih žena, a to je oprobani recept da se spriječe i onako slabi emancipatorski pokušaji da se uloga žene u društvu tradicionalizuje i vrati u okove patrijarhata, ovog puta naizgled afirmativnim

mjerama.“ I samo jedno saopštenje koje sam pronašla na Facebook stranici Socijalističke narodne partije u kome se kaže:

„Jedan od najvažnijih zadataka asocijacije žena odbornika SNP-a Glavnog grada Podgorica biće unapređenje uloge žena u politici i ukupnom društvenom životu. Neophodno je mijenjati shvatanje o tradicionalnoj jednostranoj ulozi žena u društvu uz podsticanje praktičnog učešća žena u političkom, kulturnom i ekonomskom životu Podgorice i Crne Gore kako bi žena mogla da se u potpunosti ostvari kako u svojoj porodici i u svojoj profesiji tako i u svojoj zajednici.“

Predlog zakona i ovo saopštenje, ako su argumenti ženskih nevladinih organizacija tačni, a ja sam sigurna da su tačni, ... Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, koleginice Drobnyak.

Kolega Knežević ima riječ. Izvolite, kolega.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Hvala, prvi potpredsjedniče Skupštine.

Ako dozvolite malu intimizaciju, poslužiću se hitom grupe Novi fosili - kako je dboro vidjeti vas opet. Za predsjedavajućim mjestom, naravno.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Vraćate me u mladost. Izvolite, kolega i hvala.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Sudeći po onoj analizi, vi ste najmlađi od svih nas u predsjedništvu Demokratskog fronta, tako da ovo je adekvatno.

Poštovani građani, Crnoj Gori prijete bijela kuga i ovaj predlog zakona doživljam kao borbu protiv bijele kuge i pozicioniranje majki, to jest žena u crnogorskom društvu, posebno u ovom vremenu tranzicije koje je eliminisalo vrijednosti na kojim je počivala Crna Gora kao država. Napraviću malu hronologiju i iznijeti nekoliko podataka koji govore o surovosti vremena u kojem živimo.

Podatak iz 2001. godine. Prirodni priraštaj u odnosu na 1950. do 2001. godine u Crnoj Gori je opao za oko 60%. Prosječna starost premašuje 34 godine, a udio starih od 65 godina u ukupnom stanovništvu iznosi 11,52% što će reći da smo po analizi Ujedinjenih nacija država sa vrlo starim stanovništvom. Tvrdnje doktora Miomira Dašića koji se poziva na prognoze jednog američkog instituta a koje se odnose na stanje prije 1995. godine su zabrinjavajuće. Prema tim prognozama Crnoj Gori sa sadašnjom stopom nataliteta treba 410 godina da postigne dvostruko veći broj stanovnika i to pod uslovom da ne bude ratova ili bilo kakvih nepogoda, naravno to ne uključuje proteste. Albaniji treba samo 25 godina, predsjedavajući gospodine Raduloviću.

Znači, za 25 godina Albanaca može biti duplo više, ima ih oko dva, dva i po miliona. Znači, može ih biti pet miliona za 25 godina, a Crnogoraca kako god se pisali, Crnogorci, Srbi, Muslimani, Bošnjaci, Hrvati ili Albanci koji žive u Crnoj Gori, treba 410 godina da dođemo do nivoa milion i trista hiljada stanovnika. Da neki od nas makar mogu da žive 150 ili 200 godina pa da pokušamo da eliminišemo ovaj zaostatak, ali to je zabrinjavajući podatak.

Međunarodni forumi su 1817. godine dali saglasnost da se iz Crne Gore iseli 20 hiljada crnogorskih porodica zbog teških ekonomskih neprilika u državi. Zvuči poznata analogija sa dešavanjima na sjeveru. Crnogorci su se 100 godina, najmasovnije početkom 20. vijeka kada je u Crnoj Gori živjelo 240 hiljada stanovnika, raseljavali po

cijelom svijetu zbog siromaštva i gladi. Samo u periodu od 1879. kad smo stekli nezavisnost na Berlinskom kongresu do 1892. godine iz Crne Gore u Srbiju se odselilo 3.607 porodica sa 20.051 članom, i sad kažu da između Crne Gore i Srbije ne postoje neke bliske veze, a oko 100.000 stanovnika iselilo se iz Crne Gore u periodu između 1948. i 1981. godine, i to sve zbog teške i nezavidne ekonomske situacije i nerazvijenosti crnogorskoga društva.

Podatak iz 2009. godine, u 11 od ukupno 23 crnogorske opštine broj umrlih je veći od broja rođenih osoba, a u 10 stagnira, dok je samo u Plavu i Rožajama natalitet pozitivan, kaže doktorica Ranka Mirković.

Prirodni priraštaj u Crnoj Gori opao je za 60%, a broj novorođene djece za 25% u poslednjih pet godina. Iz godine u godinu sve je manji broj novorođenčadi.

S obzirom da mi protiče vrijeme, pročitacu još ovaj podatak. U Crnoj Gori je 2012. godine rođeno 6.713 beba dok je umrlo 5.871 osoba, što predstavlja prirodni priraštaj od 842 koji je najniži od 1950. godine pokazali su preliminarni podaci iz Zavoda za statistiku Crne Gore. Negativan prirodni priraštaj zabilježen je u čak 13 opština. Kakvo je stanje u 2015. godini ne smijem ni da slutim. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega.

To je jedan od najvećih problema, bijela kuga. U svakoj porodici to tangira manje ili više, tako da trebalo bi time ozbiljnije da se pozabavimo.

Procedura. Izvolite, kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

...podatak za 2013. godinu koji se odnosi na broj rođenih i broj umrlih i u odnosu na 2012. godinu, samo želim da kažem da je u Crnoj Gori 2013. godine bio pozitivan prirodni priraštaj. Bilo je rođeno 7.475 a 5.917 umrlih i bio je pozitivan prirodni priraštaj 1.558. To je za 2013. godinu. Takođe za 2012. godinu je bio pozitivan prirodni priraštaj za razliku od analiza koje su pokazale u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini gdje je prirodni priraštaj bio negativan i to je bio zabrinjavajući faktor.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ovo je bilo slobodno tumačenje, kao što je i moja slobodna volja da vas kandidujem u drugom ... o tome. Može li? Zapisao sam vas.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Volio bih da kolegice Šćepanović pažljivije sluša, nego što pogrešno ispravlja navode. Da ste me pažljivo slušali, ja sam pročitao podatak iz 2012. godine i saopštio sam, profesore Raduloviću, da je rođeno 6.713 beba dok je umrlo 5.871 osoba što predstavlja pozitivan prirodni priraštaj od 842, ali koji je najniži od 1950. godine. Tako da nije bilo nikakve potrebe za vašom ispravkom navoda. Pažljivije me slušajte i neće biti nikakvih problema.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zato ćemo i današnju priču oko ovog možda najznačajnijeg pitanja po Crnu Goru, kako sam rekao, koje tangira skoro svaku današnju crnogorsku famelju u najvećoj mjeri, po meni, zbog socijalnog stanja, a i zbog ugodnosti izvitoperio se neki cilj i ljepota življenja kod mlađeg naraštaja.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Za ovaj zakon imam mandat da govorim u ime svih članova Kluba samostalnih poslanika i da potvrdim ćemo na glasanju podržati ovaj zakon. Prošli put nijesu bili svi, da to još jednom pojasnim, iz Kluba samostalnih poslanika iz razloga što jednom broju članova još nije bio riješen, da kažem, pravni status u Klubu. Nijesu prisustvovali sjednici i jedan poslanik je imao neke međunarodne obaveze tako da tada nijesmo mogli biti u punom broju. Što se tiče Kluba samostalnih poslanika ovaj put ćemo biti i svi ćemo podržati ovaj zakon.

Predlagač ne znam je li propustio, ali u svakom slučaju da pomenem, da za razliku od onog predhodnog zakona gdje je, da kažem, glavna zamjerka bila, onih koji su bili protiv zakona, da nijesu planirana budžetska sredstva za isplatu ovih novih dviju kategorija socijalnog davanja. Ovaj put Predlog zakona je promijenjen i primjena ovog zakona je 1. januar 2016. godine što znači da sasvim dovoljno vremena da se utvrdi i da se u predlogu budžeta za narednu godinu ta suma i obezbijedi.

Dakle, radi se o dvije stavke, dvije nove kategorije socijalnih davanja i naknade roditelju negovatelju i licu koje je korisnik lične invalidnine i naknade po osnovu rođenja troje ili više djece. Dakle, uglavnom se govorilo o ovom drugom dijelu gdje je naknada po osnovu rođenja troje ili više djece, manje o ovom provom. Mislim da jedan i drugi zavređuju pozitivan pristup svih poslanika, jer jeste jedan vid diskriminacije, ali pozitivne, ja je tako doživljavam, prema one dvije kategorije koje bi trebalo da u socijalnoj državi budu pozitivno diskriminisane i da se njima obezbijedi dodatni izvor sredstava jer i jedna i druga kategorija to zaslužuje.

Dakle, tu ću završiti diskusiju, da ne idem dalje u obrazlaganje. Klub samostalnih poslanika u punom sastavu, znači svih 10 poslanika, podržava ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALAČI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Bojaniću.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Prije nego krenem na raspravu o zakonu, negdje je samo ... glasanje o ovom zakonu, da služba usaglasila raspored svih poslanika, da ne bismo došli u situaciju da fali jedan ili dva glasa. Apel svim klubovima i Kolegijumu predsjednika Skupštine da se to ne dogodi, jer već početkom jula značajan broj poslanika znam da će biti odsutan, van Crne Gore, a neki imaju stranačke obaveze.

Ovaj zakon je pokušaj da se poboljša na posredan način populaciona politika, ali negde ima za želju i za konačan cilj poboljšanje ukupnog položaja žena, one kategorije žena koje su rodile troje i više djece. Kada je branjena ova odredba da se stavljaju u diskriminaciju, došli smo do jednog nevjerovatnog podatka. Znači, da od 81.000 majki u Crnoj Gori samo 15.000 radi koje imaju troje i više djece, što će reći da u kategoriji žena koje imaju troje i više djece procenat nezaposlenosti je 81%. To smo mogli da izračunamo iz ovih podataka koje je iznijela koleginica i koji vjerujem da su tačni, ja nijesam mogao doći do tih podataka ali vjerujem da jesu tačni. Koliko imamo socijalnih disbalansa na drugoj strani govori jedan drugi podatak. Recimo u Crnoj Gori prema podacima Monstata ukupno ima oko 120.000 stanova i kuća koji se vjerovatno izdaju, od toga je 58.000 stanova koji su sasvim izvjesno ili u novogradnji ili koja gradnja nije starija od 10 godina što će reći da su stanovi u dobrom stanju i koji se većinom izdaju i koji se zbog neprijavljivanja izdavanja upravo i tretiraju kao prazni stanovi, dobar dio njih. Radi se o ukupnom kapitalu koji negdje iznosi oko tri milijarde eura, jer bi se taj kapital

oporezovao, iako je to prihod lokalne samouprave, ali govorimo o načelu ukupnog iznosa. Samo 0,1% na godišnjem nivou i mi bismo imali dovoljno novca sasvim izvjesno da pokrijemo, recimo, za godinu dana ove troškove ili makar za 10-tak mjeseci zavisi sada kakve su tačne kalkulacije.

Ono što je druga stvar ovdje zanimljiva jeste da ovaj zakon u konačnom ne mora da ima ni dugoročne ekonomske efekte iz prostog razloga što ako povećavamo javnu potrošnju sa ovim izdacima ta sredstva će završavati u Crnoj Gori i možda je bolje da Vlada svoju stratešku ekonomsku politiku usmjeri na povećanje javne potrošnje u ovom dijelu, nego što oprašta poreze investitorima, jer sa jedne strane taj novac može da se nikad ne vrati u Crnu Goru a ovaj će biti utrošen ovdje i stvoriti ukupno povoljniji ambijent. U suštini, u prvom dijelu zakona postoji jedna stvar gdje sam zamolio predlagače i naišao sam na razumijevanje kolege Damjanovića, da u dijelu gdje se govori o naknadama za roditelje njegovatelje, da se doda i stavka staratelj. Radi se o jako malom broju ljudi koji su u toj kategoriji a negdje se njegovatelj smatra i u kategoriji staratelja, ali da ne bi bili nedoumice to treba ugraditi u okvir zakona. Cijenimo da ako išta može da se učini sa 193 eura da se poboljša životni standard tih ljudi koji se brinu o licima koji su korisnici lične invalidnine, zapravo koji se staraju o djeci koji su korisnici tog prava, da je to najmanje što možemo učiniti i tu se, ubijeden sam, radi o jako malim sredstvima ukupno sa stanovišta budžeta, malim sredstvima. Kažem, ovdje smo na raskrsnici da li želimo da popravljamo ono što možemo popraviti, po kriterijumima koji jesu jasni, koji ne diskriminišu nikog u istoj kategoriji građana ili da jednostavno dolazimo do ovog podatka da branimo stav time što ćemo reći da je 81% majki koje imaju troje ili više djece nezaposleno i da iz tog razloga nije dobro vršiti bilo kakvu vrstu takozvane diskriminacije, pozitivne diskriminacije, već da treba čekati da taj broj naraste na 85%, 90% ili nešto posto, i onda već da tražimo neko sasvim peto rješenje koje će u suštini društvo mnogo više koštati. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam, kolega Periću, posebno na ovoj konstataciji onih koji brinu o djeci koja se malo razlikuju od druge djece. Oni posvete život, znam sigurno iz nekih primjera koji su mi bliski, posvete život toj djeci a visoko su intelektualno i školski bili spremni.

Kolega Damjanoviću, izvolite, komentar.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče. Hvala svim učesnicima u raspravi koji su u ime klubova iskazali načelno stavove vezano za ovaj predlog zakona.

Dakle, želio bih da kratko odgovorim i onima koji su imali dileme, a razumio sam da je to koleginica Drobnjak koja je govorila ispred DPS-a. Dakle, zakon ne diskriminiše već afirmiše, to je prva stvar, i druga stvar, ovo nije zakon koji čašćava žene koje rađaju a uskraćuje ženama koje ne rađaju, već je ovo zakon koji pokušava da zaštiti jedan ranjivi položaj žene odnosno majke koja radi i koja je rodila troje i više djece. Troje i više djece znači neki prag gdje se daje doprinos borbi protiv bijele kuge u ovoj državi o čemu je kolega Knežević veoma precizno dao informacije i činjenice, a 15 i 25 godina staža su uzeti kao neki prosjek, odnosno kao sublimat te kategorije žene koja je u stalnom pokušaju da spoji dvije nespojive stvari u današnjoj neoliberalnoj Crnoj Gori gdje imamo punu diskriminaciju na tržištu rada. Da spoji majčinstvo kvalitetno i da spoji kvalitetan radni angažman. Jednostavno, uslovi rada u Crnoj Gori od strane poslodavaca, objektivni, subjektivni uslovi su takvi da je to gotovo nemoguće. To su heroji, koji to pojedinačno uspiju. Ovo je zato jedna satisfakcija kako bi se koliko-toliko taj ranjivi položaj korigovao. I nije nijedan zakon, pa ni ovaj ovaj stvar novca, iako zahvalnost

kolegi Bojaniću koji je podsjetio na veoma važnu činjenicu da je ovaj predlog zakona, za razliku od onog ranijeg ... od 1. januara naredne godine i otpao je. Dakle i apsekt nemogućnosti ostvarenja zakona u ovoj godini zbog nedostatka budžetskih sredstava, znači možemo ih blagovremeno planirati, ali kažem nije on stvar novca. Zakon svaki pa i ovaj je stvar principa i političke volje i kada je bilo 38 glasova za, protiv..., 15 uzdržanih, falilo tri glasa a sedam ili osam kolega nije bilo u sali, i tada je bilo volje i biće je, i hvala kolegama koji su to ovdje rekli. Na kraju krajeva neka i Demokratska partija socijalista ostane usamljena u ovoj priči, neću mnogo žaliti ukoliko se ne razumije da je ovo stvar principa, ukoliko ćemo se nadgornjavati. Kažem, ovo nema političku dimenziju.

Naravno, sve one predloge dobronamjerne i sugestije i sve ono što sam predložio, ja sam rekao kao prelagrač zakona, što prođe u ovaj plenum, meni apsolutno neće biti problem da to podržim.

Dakle, imamo, kolege, naknade za vrhunske sportiste, je li tako? Neka imamo, neka imamo, i to je segment koji afirmiše našu Crnu Goru. Imamo li i naknade istaknutim kulturnim stvaraocima? Tu već možemo da polemishemo ko su sve ta imena, ali u principu to su ti ljudi. Ima naravno i tu nepravilnosti, zašto neki nijesu itd, ali ispraviće se i ta nepravilnost, i neka imamo i te naknade i kultura je negdje u cilju afirmacije Crne Gore. Kad već mogu vrhunski sportisti, kad već mogu kulturni stvaraoci, pa nijesu manji heroji žene sa troje i više djece koje su 15 ili 25 godina ostavile svoga života u nekom maloprodajnom objektu na nogama, ili u nekom butiku, ili za nekom trakom u Titekso i već ne znam ni sam gdje. Prema tome, mislim da samo malo volje u odnosu na ovo što se ovdje predlaže ne bi bilo naodmet bez obzira na razloge kojih je veoma malo, ovdje koji su se čuli, i pozivanje na izjave pojedinih nevladinih organizacija. Jedan dio je možda skeptičan prema ovom zakonu, ali jedan ogroman dio njih, pet ili šest hiljada, daje podršku ovom zakonu, tako da već ne bih ulazio u tu vrstu reakcija.

Ponovio sam i ponoviću, četiri puta je ovo prošlo dva odbora i dobilo podršku. Pokazana je volja koja je ovdje potpuno nesporna. Kolega Perić je to dobro rekao, ne radi se samo o populacionoj politici, to je jedan segment ove politike, već se radi i na ovom drugom dijelu. Hvala vam na ovoj sugestiji za uvođenje pojma staratelj, iako njegovatelj to uključuje, ali da ne bi bilo problema u tumačenju zakona, jer vidim da u zadnje vrijeme pošto Parlament ne tumači više zakone, već to rade ministarstva, može da ih bude. Naravno, ja ću kao prelagrač podnijeti i o njemu se neće raspravljati jer će biti sastavni dio teksta Predloga zakona. Ono što ste rekli, naravno da ne moraju to da budu neminovno negativni efekti. Suština je i to je možda ključ ovdje, ovdje je princip dobrovoljnosti, potpredsjedniče, ključan. Znači, može da uzme žena naknadu, neće imati pravo da ima penziju ili platu, a ne mora da uzme. Znači, ne da nije diskriminacija, ne da je afirmacija, nego dupla afirmacija jer uključuje i princip dobrovoljnosti. Ja mogu ovako da ređam 10 sati argumentaciju, da pobijam ono što se lagano pobija, ali zbog racionalnosti, zbog uvažavanja današnje dinamike rada i onoga što nam predstoji narednih dana, ja ću se ovdje zaustaviti uz, opet kažem, zahvalnost svima onima koji su iskazali, a njih je dominantna većina ovdje u Parlamentu, podršku ovom zakonu. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Komentar na komentar, kolegica Drobnjak. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Ovo je zaista ozbiljna tema i ja bih imala i više od 10 sati da govorim argumentaciju zašto je ovo diskriminatoran zakon i zašto diskriminiše ogroman broj žena i sve muškarce.

Ja ću se složiti sa tim da ovaj zakon nije stvar novca već stvar principa, ali ću reći da on ima i jako, jako veliku političku dimenziju i da nažalost opet preko leđa žena mi vodimo neke političke borbe koje nijesu fer prema ženama. U čitavoj ovoj argumentaciji se vidjelo da mi i dalje ženu smatramo samo majkom i da je i dalje dominantna uloga kroz koju gledamo ženu u ulozi majke. Šta sa ženama koje se nijesu ostvarile u toj ulozi? Treba nagraditi žene koje imaju 15 godina staža i troje ili četvero djece. Šta je sa ženama koje se više od 15 godina bore da postanu majke, a ne postanu? Šta sa njima? Da li su one ravnopravne sa ovim ženama koje su se ostvarile kao majke, koje su srećne, ponosne, ostvarile su porodicu a podsjetiću vas, žena koja je u braku a nema porod, to se ne zove porodica nego bračni ugovor. Nemojmo da diskriminišemo te žene i nemojte govoriti da je populaciona politika ta što ćemo reći mladim parovima – znate, rodite vi sad dvoje, troje, četvero djece pa ćete za 15 ili 25 godina dobiti nadoknadu. To nije fer.

Svaka žena koja je u radnom odnosu, koja se ostvari kao majka, za svako dijete dobija pola godine radnog staža. Ona je automatski u prednosti u odnosu na onu ženu koja tad nije na bolovanju i radi njene poslove. Mi govorimo samo o majčinstvu, ne pominjemo očeve i diskriminišemo sve one dobre očeve koji hoće da budu odgovorni roditelji. Gdje je njima pravo da ostvare nadoknadu što su dobri očevi? Hvala.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam, koleginice Drobniak.

Jedno pitanje koje je krajnje bolno. Kaže, Bog je bezgrešan, a opet narod kaže, Bog se ogriješio o nekoj ženi.

Idemo dalje, prvo riječ ima koleginica Kalezić.

Izvolite, koleginice.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine potpredsjedniče Raduloviću, poštovana Skupštino i poštovani građani.

Pravo pitanje bi bilo zašto je Pensionski fond prazan. To je pravo pitanje. Zato što već decenijama je privreda sve slabija, zato što se država ne bavi naplatama. Mi smo maloprije čuli primjer iz Pljevalja, preko pet godina vlasnik privatizovane firme ne uplaćuje građanima penzijsko osiguranje, dakle novac ne ide u Fond. Mi nemamo službu društvenog knjigovodstva gdje bi prvo moralo da se uplati sve i to pokaže, pa onda da se dijele plate, pa onda ko god bio vlasnik preduzeća može dalje da nastavlja. Dakle, mi smo ... jednu deregulaciju sistema koja se sada odražava negativno na svaku poru ovoga društva i sada ću doći na temu. Dakle, nije problem da nađemo dobre forme da poboljšamo zakone, problem je da se nađe novac da se preživi, da se nađe novac za opstanak. Pažljivo sam slušala sve učesnike, ovo je predlog iz veoma humanih i dosledno humanih razloga bez obzira da li je nekim drugim razlozima osporavan ili ne, ali suština je u tome da treba vrlo veliku ljudsku nevolju koja se u ovoj zemlji gnijezdi više od dvije decenije nekako malo zaliječiti, malo popraviti sa malo novca. To je zapravo problem nerješiv, osim jednim potezom, a to je suštinska solidarnost u društvu. Kako da napravimo tu solidarnost, kako da naplatimo one silne stotine miliona evra nenaplaćenih poreza? To su pare i za ovaj fond i za druge fondove. Ono što ne možemo uraditi predlogom ovog zakona nego mnogo dinamičnijom promjenom sistema, to treba da preduzmemo. Kojim sve mjerama počev od Skupštine i svih drugih oblika aktivnosti i institucija i Vlade, to nije moj posao. Mogu o tome da pričam jer sam već u obavezama

koje sam prihvatila u Skupštini, ali mislim da je prva obaveza naša da obezbijedimo opstanak ovog naroda.

Sada ću za ovih minut i nešto ispirčati pred ovom skupštinom i pred građanima dokle može da stigne nepravda, sve po zakonu.

Poznajem gospođu iz Nikšića koja bi željela da radi, ostala je tehnološki višak i bez posla. Muž joj se teško razbolio i postao invalid i otišao u invalidsku penziju koju je uživao možda tri godine. Pošto je ona radno sposobna, pokušavala je, radila je što je mogla, kad je muž umro tu porodičnu penziju ostvarilo je jedno od četvoro djece koje je bilo na školovanju. Kad je prestalo pravo na korišćenje te porodične penzije najmlađeg djeteta, ona nije imala ni dovoljno godina radnog staža ni mogućnosti da radi, da zaradi taj dodatak do penzije, niti je po sadašnjem zakonu mogla da primi tu porodičnu penziju koju je muž ostvario a otišao je sa ovog svijeta možda sa 50 godina života.

Dakle, postavljam sad pitanje, ko je uzeo njenih skoro 25 godina staža na osnovu kojih ništa ne može da ostvari? Ko je uzeo tih 25 godina staža njenog pokojnog supruga koje su iskorišćene neke godine kroz invalidsku penziju i kroz porodičnu penziju što je primalo jedno od djece? Dakle, radi se o 50 godina doprinosa tom fondu i zakonu koji je po Ustavu Crne Gore. To se gasi, ljudi nemaju od čega da žive. Mislite da se taj mladić što je završio fakultet zaposlio? Nije. Nju su dobronamjerno iz Fonda PIO kome se obraćala posavjetovali, doneseite dokaz da niste sposobni za rad pa ćete da dobijete neko materijalno obeštećenje. Ona neće da falsifikuje. A znate li o kojim parama se radi - o 108 evra, za 50 godina uplaćivanja njenog staža i muževljevog i nema ništa, i mi sada nalazimo načina, ja ću naravno to podržati. Žena je rodila četvoro djece, ovaj bi je zakon bukvalno spasio gladi. Ona bi mnogo više voljela da može da radi i da zaradi mjesečno 300 evra. Ali ne može, neće niko da je primi sa 50 godina.

Dakle, u ovolikoj sirotinji, sa ovako praznim fondovima, sa ovako propalom privredom, možemo barem da budemo solidarni, ali prije svega da pozovemo na odgovornost - gdje su pare iz fondova. Dozvolite, ovo nije rekla-kazala, Crna Gora je stvarno mala, ove cifre što je kolega Milan Knežević iznio potpuno nas zalede. Mi se samoukidamo, ali se zna, baš zato što smo mali, da su bogami pare iz Fonda PIO stigle neke i na Kipar, a ne znam jesu li se vratile.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolegice Kalezić.

Komentar na to nema niko.

Riječ ima kolega Sijarić, a zatim kolega Labudović.,

Izvolite, kolega.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Dame i gospodo, poštovani građani,

Evo, ponovo raspravljamo o Prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti i prijedlogu koji je praktično identičan sa prošlim prijedlogom s tim što vidimo da je taj period primjene zakona pomjeren za januar 2016. godine i da su ostala dva člana koja su bila tada aktuelna predložena i danas. Mi iz Bošnjačke stranke, Kluba Bošnjačke stranke u potpunosti podržavamo član 2, u kojem stoji naknada roditelju njegovatelju lica koje je korisnik invalidnine da taj iznos bude 193 eura, da se uveća u odnosu na dosadašnja davanja. Međutim, drugi član a to je 39a, jedan od roditelja njegovatelja, odnosno član 3, u članu ... stav 1 poslije tačke 6 dodaje se nova tačka koja glasi "naknada po osnovu troje ili više djece". I prošli puta smo imali stav koji ću danas ponoviti, da naknada po osnovu rođenja troje i više djece bude za sve majke u Crnoj

Gori. Čujemo, popisom iz 2011. godine u Crnoj Gori da ima 81 hiljada žena, odnosno nekih koje su rodile troje i više djece, da ima oko 15 hiljada majki koje rade i imaju ovaj uslov, 15 godina, odnosno 25 godina radnoga staža i radi se tu o prilično velikoj razlici u broju, znači majki koje mi smatramo da one koje su radile i rađale imale su privilegiju, da majke koje su rodile troje i više djece rado bi radile ali nijesu imale tu privilegiju, nijesu imale mogućnost da rade i da se ta razlika ipak ne može staviti u ravan, da je to vid diskriminacije između majki koje su rodile troje ili više djece koje nijesu radile i onih koje su radile, da su ulagale u Fond penzijsko-invalidskog osiguranja, da one koje nijesu radile nemaju ta sredstva izdvojena u Fond. Ali nijesu imale ni plate, znači kad nijesu imale platu nijesu mogle ni ulagati. Stoga ćemo amandmanski djelovati na ovaj Prijedlog zakona, sve ostalo je za nas prihvaljito pod uslovom da budu obuhvaćene sve majke.

Znamo da je to na neki način, ako zovemo to udarom na Budžet, bogami Vlada neka neke budžetske linije u narednom period preusmjeri, ima sredstava, iako je to dosta pozamašna cifra, ali sigurno ova kretanja stanovništva u Crnoj Gori dinamička i prirodna, kao što znate sa sjevera masa ljudi je odselilo. Prirodna kretanja su ta da fertilitet u Crnoj Gori sad iznosi 1,70 i to rezultira negativan prirodni priraštaj i to je činjenica. Fertilitet od 3 je pozitivan, stabilan, prirodni priraštaj 2,5 promila koji je na nivou Crne Gore, takođe zabrinjava stanje na sjeveru Crne Gore gdje najviše majki ne radi, gdje najviše ljudi odlazi. Trebalo bi da budu obuhvaćene sve majke i na taj način može da se spriječi silno dinamičko kretanje stanovništva, negativan migracioni saldo stanovnika na sjeveru. Manje - više sve opštine na sjeveru imaju negativan prirodni priraštaj, sem Rožaja koje ima izražen prirodni priraštaj. Ostale opštine su i na granici negativnog prirodnog priraštaja.

To bi bila jedna podsticajna mjera i nataliteta i populacione politike, a bogami i gore da taj narod preživljava i da ne gleda u Evropu kako će se odseliti.

Eto toliko. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Riječ ima kolega Labudović. Izvolite, kolega.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Kolege, dopustite da u ovom momentu umjesto poslanika progovori pjesnik u pokušaju i da kaže da ovaj zakon doživljava kao odu ženi kao majci i ženi kao izvoru života. Jer, u Crnoj Gori, navodnoj "mačo" državi, kult majke pored svega ovoga što se dešava i pored svih napora koji se čine da se žena emancipuje nikad nije i neće izumrijeti. Ovaj zakon je odraz društvenog priznanja herojima ovoga doba, a to su žene koje su uspjele da se u istom momentu ostvare i kao profesionalci tamo gdje rade i da istovremeno budu stub porodice, da budu majke i da odgajaju troje djece. Ako oni koji nijesu bili u toj poziciji mogu da sude o tome koji je to napor onda mi zapravo ovdje ne govorimo o realnosti i mene izuzetno čudi što otpor ovom zakonu dolazi iz dva tabora, od kojih nikad ne bih to očekivao. Dolazi od žena i od nekih nazovi ženskih organizacija i organizacija za borbu za ženska prava. Ja se pitam, kakve su to žene, koje su to žene kad im može smetati činjenica da makar jedna jedina žena u Crnoj Gori popravi ekonomski status i ostvari neko ekonomsko pravo. Činjenica je da postoji nepravda, da nijesu sve žene, neke voljom što se kaže božjom, neke sopstvenim izborom u prilici da se ostvare kao majke, ali ne možemo kažnjavati one koje to jesu zbog ovih koje to nijesu. Inače, ta vrsta nepravde postoji u svijetu, postoji u životu, postoji u svakom društvu, ali se ne može jedna nepravda popravljati i opravdavati drugom.

Takođe, ne mogu da shvatim zašto se DPS jedini ovdje buni protiv ovog zakona. Pa neće valjda ovaj zakon da donese privilegiju samo ženama opozicionara. Neće valjda biti da žene koje glasaju za DPS, neće imati pozitivne efekte ovoga zakona. I hajte molim vas da jednom izađemo iz kruga te dnevne, da ne kažem kvazipolitike i da sagledamo realnost u njenom ukupnom obimu. I da konstatujemo da žena, majka, u Crnoj Gori je do te mjere obespravljena kroz činjenicu da je danas teže biti majka nego prije rata i nemojte da mi danas ližete krokodilske suze nad nedostacima ovog zakona i da ga smatrate neuspjelim pokušajem populacione politike jer on to nije. Ovo nije zakon koj će podstaći populacionu politiku. Nema toga bračnoga para koji će se opredijeliti sutra da ima troje djece samo da bi majka za 20 godina stekla ovo parvo. Ne. Oni koji vole djecu, oni koji mogu da ih rađaju, oni će ih rađati bilo ovog zakona ili ne bilo. Ali, ovo je neka vrsta društvene satisfakcije tim ženama koje nas produžavaju, koje nas čine narodom. Jer ovdje je govoreno o bijeloj kugi, ali nije govoreno o jednom njenom aspektu, koga su i te kako svjesni u Evropi, koga onako polako, doduše ispod žita, pokušava da riješi. Jer kroz činjenicu da se u pojedinim djelovima Evrope mijenja demografska topografija, postoji opasnost da se sa prenaseljenih područja planete prirodno vrši naseljavanje onih praznih područja i za 100 godina, a to je za život jedne države i za život jedne društvene zajednice koliko trenutak, imaćemo potpuno drugu demografsku sliku usred Evrope. Mi danas moramo da mislimo na generacije naših praunuka i čukunuka, i danas moramo da stvaramo uslove da ih bude više. Ako je ovo jedna od mjera u tom pravcu, ja sam "za". Ali bi mnogo bolje bilo, recimo, da ste glasali za Zakon o ukidanju PDV-a na proizvode neophodne za djecu, kad ste već glasali da se ukine PDV za kockare. Ali o tom-potom. I još nešto. Sve ja razumijem. Jesam za to da se podijeli teret roditeljstva, jesam za to da se ženi omogući potpuna društvena i svaka druga satisfakcija i emancipacija, ali postoji nešto što se neće promijeniti dok je svijeta i dok je vijeka. Žena je izvor života i nema te medicinske alhemije - evo sjede ovdje doktori koji će to potvrditi – koja bi to promijenils. Pa, ili će žena biti majka, ona koja to želi, ona to koja može, ili ćemo kao civilizacija nestati. Ovo je, kažem, ne zakon, ja ga bar tako ne doživljam, koji treba da podstakne populacionu politiku, ali treba da ohrabri, treba da da neku vrstu društvenog priznanja onim ženama koje, uprkos svim problemima sa kojima se suočavaju, kao stubovi domaćinstva a to objektivno i jesu, rađaju. Prilika je da na neki način ova država kaže hvala što postojite, jer dokle vi postojite, postojimo i mi, kao narod, postojimo kao država i postojimo kao zajednica.

Zahvaljujem i ja ću naravno glasati, i to sa obje ruke.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Labudoviću.

Prijavili su se dvoje kolega, prvo kolegica Drobnjak pa zatim kolega Perić.

Izvolite, kolegice.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Javila sam se najviše zbog ... ženske nevladine organizacije koje su uputile dopis svim poslanicima i poslanicama i duboko me je pogodilo pitanje ko su te žene i kakve su te žene. To su žene koje se više od 20 godina bave ljudskim pravima žena, koje pomažu ženama, koje pomažu porodici, koje pomažu Crnoj Gori da se emancipuje. To su žene koje volonterski rade, sve ono što treba uraditi, da bi žene zaista dostigle ono mjesto u društvu koje treba da imaju. To su žene koje ne razmišljaju o nadoknadama, ne razmišljaju ni o kakvim privilegijama, već je za njih nagrada ako su pomogle makar jednoj ženi. Zato ja mogu samo za njih da kažem da su to divne, energične, hrabre

žene, koje žive u Crnoj Gori, one su takve i nikako drugačije. One su samo iskazale svoj stav na osnovu svog znanja i svog iskustva i informacija koje imaju i podijelili ga sa nama, jer su užasnute tim da će se u ovom parlamentu izglasati zakon koji ... jednu grupu žena i koji je u stvari zakon koji podstiče retraditionalizaciju. U svim diskusijama ovdje se govori da je žena stub porodice. Žena ne treba da bude stub porodice. Žena, ako već govorimo o nekim nosećim elementima, može da bude samo oslonac podjednako kao i muškarac, da paralelno njih dvoje preuzimaju teret koji nosi ta greda, hajde da tu gredu nazovemo porodica. Samo to može i nikako drugačije da bude žena. Ovo jeste kvazipolitika, usvajanje ovog zakona, i ovo nije društvena satisfakcija onima koje su marginalizovane, već je ovo jedna velika nepravda prema svim onim ženama koje nijesu mogle da se ostvare kao majke. Prema svim onim ženama koje nijesu mogle da rode možda više od jednog djeteta. Prema svim onim ženama koje su iz raznih razloga odlučile da ne budu majke. Znači, ovo jeste diskriminacioni zakon, najviše zbog ovih svih diskusija koje se čuju, koje retraditionalizuju i ženu vraćaju samo u sferu privatnog i govori se samo o ženama majkama. Šta sa nama koje se nijesmo ostvarile kao majke, jesmo li manje vrijedne, jesmo li manje doprinijele?

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam, koleginice Drobniak.
Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Koleginice Drobniak, imam puno razumijevanje za pojedine vaše stavove. Jer, rekao sam da postoji kategorija žena koje su božjom voljom, evo ja kao vjernik ću uzeti tu kategorizaciju, bile uskraćene za mogućnost da budu majke, i to je nešto što se ne da promijeniti. Ima žena koje su odlučile da se posvete profesionalnoj karijeri, a da ovu drugu stranu svoga bića zapostave i ja to pozdravljam. Ali ne mogu da shvatim da zbog jednih ili drugih budu kažnjene one koje su se opredijelile za drugačiji stav. Ja se i dalje pitam koje su to i kakve su to žene kojima smeta boljitak makar jedne jedine žene u Crnoj Gori. I nemojte, molim vas, iz činjenice da su neke žene dobrovoljno i volonterski, kako vi kažete, preuzele odgovornost da se bore za ljudska prava na način da ih samo jednostrano posmatraju, isticati kao razlog zbog koga mi treba da ne podržimo ovaj zakon. Ja se neću iznenaditi da sutra pred ovaj dom dođe zakon o jednopolnim brakovima, i da se ne traži pravo da oni usvoje djecu. Svašta vi možete da napravite, možete da porodicu kao osnovnu ćeliju i instituciju društva razorite, ali ne možete da promijenite jednu činjenicu koja je starija od svih zakona i od svih emancipatorskih pokreta u svijetu, a to je da jedino žene rađaju. Da rastemo na kruškama, vjerujte, gospođo Drobniak, ja bih glasao protiv ovog zakona. Ovim zakonom mi odajemo priznanje onima na osnovu čijeg napora trajemo. Znači, da su tu vašu politiku sprovodile naše babe prije 150 godina, o čemu bismo mi danas govorili, gospođo Drobniak? E pa, ima žena koje hoće da budu majke, ima žena koje to hoće po svaku cijenu i uz izuzetan napor, i molim vas, nemojte da ih kažnjavamo zbog toga što postoje one druge. Svaka čast jednima i drugima, ja sam uvijek za to da se oda priznanje onima koje produžavaju vrstu i koje omogućavaju da trajemo kao narod i kao država.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.
Da uvažim temu i da uvažim koleginicu Drobniak, po jedan minut.
Izvolite, koleginice.

NADA DROBNJAK:

Hvala, potpredsjedniče.

Ako je neko ijednog trenutka u mojoj diskusiji doživio to da ja ne uvažavam žene koje su se ostvarile kao majke, želim da to osporim. Jer zaista uvažavam sve žene koje su uspjele da budu dobar roditelj i da se ostvare u svojoj profesiji.

Uvaženi kolega Labudović kaže žena je ta koja rađa, zaista to nema spora. Kao što nema spora da žena ne može sama sebe oploditi, već da mora da postoji muškarac da bi se beba rodila. I zato treba govoriti o odgovornom roditeljstvu i ovaj zakon diskriminiše sve muškarce odgovorne roditelje koji podjednako treba da podnesu teret roditeljstva.

PREDSJEDAVALA BRANKO RADULOVIĆ:

Svi doprinose u ime kompleksnosti teme.

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospođo Drobnjak, smatram sebe izuzetno odgovornim roditeljom. Ovaj zakon ni najmanje ne smeta da se i dalje osjećam takvim ili ni najmanje ne doprinosi da se osjećam diskriminisanim. Naprotiv. A na osnovu vašeg zadnjeg komentara, kada ste izjavili da izuzetno poštujete žene koje su učinile dodatni napor i ostvarile se kao majke, ja od vas očekujem i konkretnu akciju, a to je glas za ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam, kolega Labudoviću.

Izvolite, kolega Periću, komentar.

SRĐAN PERIĆ:

...kao oponiranje kolegi Labudoviću, ali rasprava je krenula u jednom pravcu gdje sam zaista želio da pojasnim i dodatni objedinjeni mehanizam.

Znači, žene koje se ostvare ili ne ostvare u roditeljstvu su apsolutno živa bića sa istim pravima i niko nije bolji niti gori zbog toga. Ali ovdje govorim o socijalno ranjivoj kategoriji. Znači, koleginica je rekla, 81% žena koje rode troje ili više djece je nezaposleno, a 18% je stopa nezaposlenosti. To je socijalno ranjiva kategorija i potpuno je prirodno da imamo pozitivnu diskriminaciju i ta diskriminacija je najupečatljivije izražena prema ženama koje rade i na poslovima gdje se traži stalno usavršavanje. Niko ne može da kaže da žena koja treba da bude proizvedena u zvanje docenta će biti u ravnopravnom položaju sa svojim muškim kolegom, jer će ona prosto imati manje vremena. Primjer iz prakse ću dati jedan koji demantuje, cijelu ovu priču negdje čini besmislenom. Moja koleginica sa studija koja je nakon druge trudnoće u školi radila na određeno vrijeme više nikada nije ostala da radi na neodređeno u školi, promijenila je profesiju, danas radi u butiku. Njena koleginica koja je imala jedno dijete ostala je da radi u toj školi, jer se oslobodilo to mjesto, da tako kažem, pola godine nakon njenog povratka. Radi se o tome da su žene koje rode troje ili više djece socijalno ranjiva kategorija sa ekstremno visokom nezaposlenošću, koju sada treba da zaštitimo. To je cijela priča. Dovoljno govori to da mi sada moramo da koristimo ovakav institut replike pobočno, već kakve god, a niko od kolega iz DPS-a ne uzima riječ po ovoj tački, jer duboko i oni znaju da taj stav koji brane nije odbranljiv. Hajmo da budemo krajnje racionalni, štitimo jednu socijalno ranjivu kategoriju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Malo ste iskoristili. Dobro.
Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Da iskoristim ovu repliku da kažem ono što sam u svojoj riječi zaboravio, a što mi se čini izuzetno važnim i što me čak više opredjeljuje da glasam za ovaj zakon nego sama njegova osnovna intencija. Još jednom ću da ponovim lični stav. Otac sam dvoje djece, troje podižem, ali one koje su ih rodile smatram herojima ovoga doba. Toliko o mom osjećaju povrijeđenosti i o mom osjećaju odgovornog roditeljstva.

Drugo, ovaj zakon smatram izuzetno važnim i sa jednog drugog aspekta o kome je, nažalost, ovdje najmanje govoreno, a to je što on podstiče staranje o djeci sa invaliditetom i djeci sa smetnjama u razvoju, nakon što njihovi biološki roditelji preminu ili izgube sposobnost da se staraju o njima. Ako se obezbijede sredstva da se ljudi motivišu da budu staratelji djeci sa invaliditetom, biće nam to jedan od najboljih poteza u životu. Vjerovatno će se stvoriti povoljnija klima, bolji uslovi da i ta djeca budu zbrinuta nakon smrti njihovih roditelja i da to bude dodatna motivacija za pojedince, porodice, ako hoćete, evo, da najprizemnije razgovaramo, a život često nameće i jedan takav odnos prema ovom problemu, da to bude dodatna motivacija da ta djeca ili kasnije odrasli ljudi koji nijesu u prilici da se brinu o sebi, budu zbrinuti. I iz tog razloga, čak i da nije ove prethodne varijante ovog zakona, gdje se finansijski ili na neki način drugi obezbjeđuju majke sa troje djece, ovaj segment, ovaj aspekt zakona dovoljan je razlog da bude podržan.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Sljedeći poslaniku u današnjoj raspravi o predlogu ovom je koleginica Đurašković. Izvolite, koleginice.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, poštovani građani, dame i gospodo,

Mislila sam da se ne javljam po ovom pitanju da diskutujem danas, jer sam o ovome diskutovala kad je ova tačka dnevnog reda bila prvi put na razmatranju. Međutim, moram nešto da razjasnim.

Poštovani građani, Predlog zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti sastoji se iz dva dijela. Prvi dio se odnosi na naknadu roditelju lica koje je vlasnik invalidnine.

Dame i gospodo, u Crnoj Gori postoji oko 60 hiljada lica sa invaliditetom. Predlogom ovog zakona, jedan od roditelja, njegovatelj, koji njeguje i brine o licu, koje je korisnik lične invalidnine u smislu ovog zakona, nezavisno od radnog i penzijskog statusa, ima pravo na novčanu nadoknadu. Visina neknade roditelju njegovateljju lica koje je korisnik lične invalidnine iznosi 193 eura mjesečno. Pravo na naknadu roditelju prestaje trajnim smještajem lica korisnika lične invalidnine u javnu ustanovu.

Drugi dio ovog zakona odnosi se na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece. Žane koja rodi dvoje ili troje ili više djece ima parvo, ukoliko to želi, na doživotnu mjesečnu naknadu u visini 70% prosječne neto zarade u Crnoj Gori ostvarene u godini koja prethodi godini ostvarivanja tog prava. Pravo iz stava 1 ovog člana stiče žena koja rodi troje djece i ostvari najmanje 25 godina radnog staža, odnosno žena koja rodi četvoro ili više djece i ostvari najmanje 25 godina radnog staža.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu" Crne Gore, a primjenjuje se od 1.januara 2016.godine.

Poštovane dame, vas niko ne tjera da idete u penziju na silu. Ukoliko je vaš slobodan izbor, a imate već ostvarena prava, a želite da odete u penziju, izvolite, mi ćemo ovim zakonom da vam to omogućimo. Ukoliko jedna žena ostvari želju da ode u penziju, ja ću glasati za ovaj zakon.

Želim da poželim svakoj ženi koja želi da se ostvari kao majka da je Bog blagoslovi i da postane majka, da skratimo sve ove priče ko je diskriminisan a ko nije.

Hvala lijepo.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice Đurašković.

Izvolite, kolega Sijariću.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Pitam predlagača zakona da li je odustao od varijante koja je na prošloj raspravi bila, da sve žene budu obuhvaćene Prijedlogom ovog zakona, ili će se odnositi na kategoriju žena koje su radile 15, odnosno 25 godina. Jer prošli put smo bili postigli taj koncept i išli smo u tom pravcu, vidim sad ne oglašava se predlagač zakona.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Prije nego što dam riječ kolegi Damjanoviću, i mene interesuje nešto, da li je ovo konstata o nadoknadi od 198 i da li će se ona sa zakonom mijenjati zavisno od promjene ekonomskih parametara iznosa penzija svake godine. To je nešto što bi trebalo da sadrži ovo i ako postoji mogućnost, ako ste vi saglasni, može se to i dopuniti sa amandmanom sutra ili preksutra, dok se dogovorimo.

Izvolte, kolega Damjanoviću, završna riječ.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Kolegi Sijariću da u završnoj riječi bez ulaska u polemiku odgovorim i ne ostavim ni jednu jedinu dilemu uoči izjašnjavanja u načelu, odnosno u pojedinostima.

Počecu od vas, potpredsjedniče. Sve kategorije u Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti su date u fiksnim iznosima. Tako da sam ja morao da dam ... u fiksnom iznosu. Mislim da postoji potreba da se ova i ostale kategorije usaglašavaju shodno promjenama životnog standarda, a fiksna ... je morala da bude fiksna. U odnosu na kolegu Sijarića, koji je dao svoj predlog, ja sam i tada rekao i podsjetiću, kolega Sijarić na kraju rasprave se vratio u kolosjek. Ovaj zakon je namijenjen ženama koje rade i koje su se ostvarile kao majke. Ukoliko vaš kontekst amandmana koji ste tada predložili, vidjećemo da li ćete predložiti opet, do ovog trenutka nemamo amandmane na ovaj predlog zakona, ide sa tim da naknadu ostvare sve žene vizavi toga da li su imale su ovaj radni staž kao uslov, ja sam tada rekao, ako ovaj plenum podrži vaš amandman, ja kao predlagač nemam problema sa tim. Bujrum, što bi rekli, da se to usvoji. Prema tome, ja sam i tada rekao, znajući da je intencija zakona nešto drugo, neću se oglašavati ni za ni protiv na Odboru vezano za vaš amandman, nego ću čekati da vidim kako će se plenum izjasniti. Ako plenum prihvati vaš amandman, imaćete i moju podršku kao predlagača zakona da se ide u taj koncept.

Isto kao što ja očekujem da, ukoliko plenum ne prihvati taj dio, vi zastanete i da razmislite, da li znate da smo glasali 14.aprila i kolege iz bošnjačke stranke, na čemu sam zahvalan, ali će biti naravno amandmanska procedura, pa ćemo ove stvari ja mislim razjasniti do kraja potpuno i ući bez dilema u tu raspravu.

U odnosu na ovo što su ostale kolege rekly da pozdravim pitanje koje se ovdje otvorilo, zašto mi danas ovaj Predlog zakona predlažemo, šta je sa Fondom penzijsko-invalidskog osiguranja, šta je sa onim mehanizmima koji su trebali, koleginice, da funkcionišu i da nema onda potrebe da se i sa ovom jednom vrstom lex specijalis dopuna kao i ostalim zakonima prevazilaze neke nepravde i neki pogrešni potezi, pogrešne politike koje su nam ispraznile državnu kasu, penzijsku kasu. Ne samo ispraznile nego su nas dovele do zida i pitanje je kako ćemo mjerama koje sada sprovodimo uopšte doći u situaciju održivog fonda, održivih penzija, plata itd. I naravno, ono što je i koleginica Đurašković podsjetila, ključan je princip dobrovoljnosti. Znači fiskalni uticaj, pitao me jedan kolega na Odboru koliki je ako niko ne uzme naknadu shodno zakonu, ja to ne znam, ne zna niko. Država ima mahenizama, zato što je odloženo dejstvo zakona za 2016.godinu, da otpremi budžetska sredstva koja su mnogo manja od onoga što se ovdje čulo, jer ne zaboravite da će jedan dio biti kompenzovan time što će se odreći od plate ili od penzije ili umanjiti onu naknadu za taj dio, pa će to biti u neto iznosu mnogo niže nego što se prepada ovdje narod po Parlamentu i okolo da mi nećemo moći to da izdržimo. I ono što je možda ključni segment rasprave, uz zahvalnost što je kolega Labudović rekao u jednoj ozbiljnoj diskusiji koja je upotpunila sve ono što ja nijesam stigao ili sam zaboravio ili nijesam našao za shodno da kažem u uvodnoj riječi. Neće ovdje biti ogromnih iskoraka u osnaživanju populacione politike. Vi ste rekly ohrabivanje i to je možda pravi izraz. Ja sam to tada takođe pokazivao, ovo je tabela uporedna plaćanja poreza na dohodak porodica po zemljama, onih neoženjenih ili bez djece i onih sa dvoje ili više djece. Nijesu iste poreske stope, Australija 28% neoženjenih bez djece, 16% porez na dohodak niži sa djecom, Irska 25% neoženjeni ili neudati osnova 1% sa djecom, znači puta 3 veći porez, Italija 45 naprema 35%, SAD 39 naprema 11% itd. Sve države ozbiljne koje vode ozbiljnu poresku politiku imaju poresku politiku kao ključni segment populacione politike, gdje se kroz poreske podsticaje i onda niko neće da kaže diskriminacija, nije afirmativna akcija, gdje se kroz portske podsticaje brani, unapređuje i osnažuje populaciona politika i popravljaju demokratski trendovi. Ovo je zadnji alarm, ovo je Predlog zakona, ovo je kap u moru, kap u moru, satisfakcija ženama koje rade. Zakon je namijenjen majkama, ženama koje su ostvarile i ulogu majke i ulogu radnika u katastrofalnim radnim uslovima u Crnoj Gori. Kap u moru, šta ova država treba da radi kroz sve segmente politike, demografske politike da bi izbjegli bijelu kugu koja nas polako dohvaća. Čini mi se, ako sad ne napravi nešto u ovim godinama ova generacija, da mi polako, polako nestajemo i kao narod. Hvala vam.

PREDSJEDAVALJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Uvažene kolege, konstatujem da je pretres po ovoj tački dnevnog reda završen i o njoj ćemo se izjasniti kasnije.

Sjutra imamo Kolegijum u 10.30 časova, tačno ćemo definisati kako će plenum raditi sutra, da li ćemo nastaviti po petoj sjednici ili ćemo se vratiti na sedmu sjednicu. Ja znam da ste vi bili vrijedni prethodnih dana i da ste spremni i za jedno i za drugo. Bićete blagovremeno informisani.

Hoćete li vi da rećete nešto, Damjanoviću? Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam.

Kako i na koji način radimo. Mislim da generalno nije dobro da kao đaci u osnovnoj školi koji imaju raspored časova ili u srednjoj školi, studenti, što ih čeka taj dan, niste vi tu krivi, najmanje vi, da mi ne znamo o čemu sutra da raspravljamo, pa ćemo donijeti ovdje dvadesetak predloga zakona. Nije problem, Ali onaj dan na kraju radnog dana, na kraju rasprave je rečeno da će gospodin direktor Fonda za manjine, koji je valjda kasno dobio poziv za učešće u raspravi ovdje u Parlamentu, narednog radnog dana doći ovdje da brani dva izvještaja za dvije godine unazad Fonda za manjine, gospodin Kurtagić. Za 2012. i 2013. godinu. Za 2014. godinu nema, ja sam to rekao ovdje u Parlamentu, to je nonsense. Evo da vidimo da li gospodin se pripremio i s obzirom da imamo ovdje problem odsustva sa pojedinim predlagateljima za neke tačke, da vas zamolim da sutra zajednički na Kolegijumu insistiramo da se obavi rasprava i o ta dva izvještaja. Ne znam ko bježi od te rasprave. Ko bježi od te rasprave ovdje, ako hoćemo da raspravljamo o predlogu izmjena Zakona o manjinskim pravima koji je tek na kraju kompletnog lanca rasprave oko manjinskih prava što uključuje i Fond za manjine. Evo toliko.

Izvinjavam se, potpredsjedniče.

PREDSJEDAVALAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

To je bila moja proceduralna greška.

Znači, nastavićemo sa radom. Kolege, bez ubuđenja, nastavićemo najvjerovatnije sa radom u tekućoj sjednici, a kada se stvore uslovi da dođe dotični gospodin, tada ćemo se vratiti na tu tačku dnevnog reda.

Bez uzbuđenja čitajte i svako dobro do sutra.

17.06. 2015. godine

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, nastavljamo 5. sjednicu proljećnjeg zasjedanja.

Imamo Predlog zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su usljed stečaja preduzeća otišli u prijevremenu penziju.

Imali smo mišljenje Zakonodavnog odbora u formi koja nije više puta ponovljena i spremna za odlučivanje kada se želi osporiti ustavnost nekog predloga na Parlamentu. Ponovio ono što sam više puta ponovio na plenumu repeticijus mader studiorum. Odluke koje usporavaju sa Zakonodavnog odbora ustavnost nekoga akta mora imati poziv na ustavnu odredbu koja je prekršena, odnosno dio zakona koji se odnosi na tu normu i nije u skladu sa Ustavom u dispozitivu i u obrazloženju, naravno, detaljnije obrazloženje o svim elementima neustavnosti akta da bismo mi ovdje u plenumu mogli odlučiti da li je neki akt po predlogu našeg radnog tijela u dijelu koji je naveden neustavan. Naravno dio, vjerovatno nije čitav, dešava se i to, ali vrlo rijetko, da je čitav akt protiv ustavan, tako da odluka koju smo dobili prvo nije ni donešena većinom, 6:6 nije odluka, ne postoje odluke koje su donešene 6:6, jer demokratija je odluka, a 6:6 nije odluka u demokratiji, tako da to nije kao više puta do sada prepreka da se jedan zakon razmatra u plenumu.

Kolega Vukoviću izvolite.

I da niste, dobili bi ste riječ. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

... do znanja da sam prisutan i da bih imao i obavezu ne samo potrebu koju osjećam da ispred Zakonodavnog odbora čiji sam član sad i u ovoj situaciji kažem čak i komentar na ovaj vaš komentar odluke, odnosno izvještaja Zakonodavnog odbora koji je dostavljen koleginicama i kolegama , članovima Skupštine na predmetnu temu.

Dakle, moraću digresijom da krenem, predsjedniče. 6:6 je odluka i to legitimna. Odnos 6:6 je osnova za zaključak. Neću tragati za nekom situacijom sličnom ili koja se desila u ovom Parlamentu, ali vi ste bar u desetak situacija predsjedavali kada smo se o zakonima izjašnjavali pa je rezultat bio 36:36 i rekli ste nema odluke, nema većine, nema odluke. Da se usvoji zakon, ođe pred Zakonodavnim odborom je bio zahtjev da se utvrdi da li ima ustavnog osnova. 6:6 nema odluke, nema ustavnog osnova, nema većine za ustavni osnov. Nema , nije se tražila većina za to da li nema ustavnog osnova. Niđe to ne piše, nego da li ima ustavnog osnova. 6 je bilo da ima, 6 je bilo da nema, prema tome odluka je donešena da nema većine da ima ustavnog osnova. Zakonodavni odbor, drugo, vaše upozorenje da je odluka nedostatna, odnosno, da, odluka nedostatna koja prati izvještaj možda je u radu. Ja ne osjećam odgovornost samim tim za to, pa ni kao izvjestilac i član Odbora pa ni obavezu da tumačim zbog čega ako se radi o nečemu što nije u redu da to komentarišem, branim ili da budem saglasan sa vama. Dakle, oni koji su pripremili ovaj tekst odluke vjerovatno slušaju ovo što ste vi rekli i služba će, više sam nego siguran, na to reagovati. U konačnom, usudiću se i reći ću da je u tekstu Odluke trebalo da piše u stvari ono na šta nas obavezuje Poslovnik, a to je: utvrđuje se da prijedlog zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma, čitam, iako je sada manje važno o kojem se sada zakonu radi, radi se o principima koji nas konfrontiraju, da li ih poštujemo ili ne, usled, koji je podnio poslanik, nije saglasan sa Ustavom, rekao sam kako je do toga stava se došlo i pravnim sistemom i ođe je greška. Mislim mogla se izbjeći jednostavnim citiranjem Poslovnika, i predlaže Skupštini da ga ne usvoji, nego nema Odbor razloga da to sugeriše Skupštini nego samo da se pozove na Poslovnik i da kaže da ga izostavi iz dnevnog reda, da ga izostavi, da ga suspenduje, da se o njemu ne priča, da se ne razmatra u skladu sa članom 93, čini mi se, ili ne čini mi se nego članom 93 Poslovnika, prijedlog akta koji se u smislu stava 1 ovog člana ocijeni da nema ustavnog osnova, kada se Skupština na osnovu sugestije iz izvještaja Zakonodavnog odbora o tome izjasni za njegovo donošenje, neće se staviti na dnevni red sjednice pošto naknadno je Odbor razmatrao, poslije utvrđivanja dnevnog reda, slijedi sljedeća takodje Poslovnikom sankcionisana situacija, ako je stavljen, a jeste, pa izgleda da nema ustavnog osnova izostavlja se iz dnevnog reda. Nama ostaje predsjedniče da glasamo o onome na šta nas Poslovnik obavezuje. Konstatacija Zakonodavnog odbora da je zakon, da zakon nije pripremljen u skladu sa Ustavom i pravnim poretom i da je u konfliktu sa zakonima iz pravnog sistema. Zakon je uvršten u dnevni red, slijedi drugi stav, mora da prefunkcioniše, obavezao nas je drugi stav ovog člana. Mi se moramo izjasniti, pa ako kažemo "da" Zakonodavni odbor , mi damo taj sedmi glas Zakonodavnom odboru i kažemo treba da ostane, raspravljamo, ako ne treba, ako nije ustavan, onda se izostavlja iz dnevnog reda. To je pravo, a mi smo fabrika zakona, obavezuju nas principi ustavnosti i zakonitosti. Juče smo, predsjedniče proslavili 800 godina Magna carte i rekli, javno obavezali se da ćemo čuvati pravno zdravlje ove države, čuvati pravni sistem kao osnovu za ono što nam je drugi ili prvi cilj a to je vladavina prava na osnovu prava, zaštita ljudskih prava i slobode i legitimnost svih postupaka pred nadležnim ustavom predviđenim organima .Ja bih molio da se tako ponašamo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Naravno, ja sam dugo u Parlamentu, samo 25 godina i slušao sam ovdje objašnjenja i vaše prije 25 godina, i vaše prije 25 godina o nepostojećem članu Ustava kojeg smo glasali o uvođenju vanrednog stanja. Naravno, i za svakog od nas govore. Molim vas, ja sam vas pažljivo slušao, ja sam vas pažljivo slušao, zato što iz onoga što govorimo treba da stoji neko prethodno ponašanje, neko prethodno ponašanje stoji, čovjek garantuje svojim prethodnim ponašanjem, između ostalog u Crnoj Gori kakav je čovjek, između ostalog u Crnoj Gori kakav je čovjek. Ali precizno. Ako mi doktore Vukoviću, donesete i jednu izvršnu odluku u istoriji pravnog sistema koja je donešena sa 6:6, odnosno sa istim brojem glasova, ja ću vaš predlog staviti na glasanje. I jednu, u istoriji pravnog sistema o kojoj se izjašnjavao neko a ako je predložena sa istim brojem glasova u demokratiji. Znači, molim vas, sljedeća stvar, sljedeća stvar, znači govorim o elementarnim kategorijama. I ja mislim da je pravo ugroženo skoro kao '92. u Crnoj Gori, skoro kao '92. u Crnoj Gori. Mislim da je ugroženo skoro kao '92. godine u Crnoj Gori, ali o tom potom. Znači i jednu odluku koja je neriješenim glasom može postati validan predlog u nekom tijelu u demokratiji.

Sljedeća stvar, da je čak i to moguće, a nije moguće, odluka ne nedostatna za odlučivanje zbog sljedeće stvari: Zbog toga što nemamo ni jedan član Ustava kojim se navodi da je povrijeđen ovim zakonom. Ne može biti opšta neustavnost i ne postoji opšta neustavnost u osporavanju bilo kojeg akta, ne postoji opšta neustavnost. Možemo svi da se vratimo na prvu godinu Pravnog fakulteta pa da to razmatramo. Ne postoji to. I po drugom osnovu ne možemo da se izjasnimo. Ako hoćemo da budemo ozbiljan zakonodavni organ, postoji prezumpcija ustavnosti kod predlagača ustavnih predlagača zakona, to je znači Vlade i poslanika. Dok mi, a to juče bojim se da nije shvaćeno, ... postoje tri vlasti u Crnoj Gori i ako jedna vlast ne zna da postoje tri vlasti u Crnoj Gori, postoje tri vlasti u Crnoj Gori, postoji samo jedna vlast u Crnoj Gori, postoji zakonodavna vlast u Ustavu član 11, postoji sudska vlast i postoji izvršna vlast. Znači, postoje tri vlasti u Crnoj Gori i treba ustaviti tri vlasti uključujući i ovu. Znači treba ustaviti i zakonodavnu vlasti da ne krši Ustav i zakone, a to znači da mi kao zakonodavna vlast ne možemo osporiti ustavnost ustavnih predlagača ako za to nemamo valjane razloge. Znači navedeni razlog. Ustavni predlagač u ovom slučaju je poslanik, a mogla je biti Vlada isto bih rekao kao što sam prošli put vratio mišljenje jer nedostatno je bilo, vratio sam mišljenje kada je bio ustavni predlagač Vlade, ne radi se o nikakvom političkom motivu nego pravnom motivu. Mora se navesti kada osporavate ustavnog predlagača zakona što je neustavno. Nije u skladu sa tim članom Ustava zbog toga, toga i toga. E, to je akt koji ovaj Parlament može onda da glasa i da odluči o neustavnosti. Naravno, vi ćete to bolje znati od mene jer vam je to uža struka ustavno pravo, da onda prelazimo u negativnog zakonodavca, u negativnog zakonodavca po, ali to pravo kada uzimamo u svoje ruke moramo ga do kraja obrazložiti. Ne možemo političkim nadigravanjima sa 6:6 pretvarati ovdje praksu da mi bilo kojem ustavnom predlagaču uskratimo pravo na ustavnost njegovog akta ako nemamo obrazloženja. E kad budemo imali obrazloženje onda ćemo glasati, onda volja većine može čak i to. Ali, u ovom slučaju ne može.

Izvolite odgovorite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Vama da se obratim predsjedniče, Vi ste se meni obraćali, a nijeste plenumu. Imali ste namjeru da održite čas iz demokratskih procedura, poznavanja demokratije. Ja se nijesam našao kao obavezan da slušam to i nešto sam zapamtio, nešto nijesam. Nije to razlog. Nije to razlog, vjerujte predsjedniče pa čak i vaše reminiscencije na neka prošla vremena mogu da dokučim i razlog. To je samo povod da vi ustvari branite ođe nešto što je teško branjeno. Ovaj parlament klizi u situaciju da se pretvori u opštu

pričaonicu, da može da uđe ko hoće, da može da uđe u Parlament šta hoće, a da Poslovnik bude za nas jedno fakultativno štivo, da ga tumačimo kako ko hoće, a posebno ako smo u poziciji da sjedimo i da bez ikakve poslovničke ... nadjite mi uporište u Poslovniku bez ikakvog poslovničkog uporišta da vi izvjestiocu odbora, bilo kom, u ovom slučaju meni, Zakonodavnog odbora održite mi, kako bi Podgoričani rekli ovo predavanje od desetak minuta. To je izgleda posljedica neke vaše unutrašnje potrebe, ja u to neću ulaziti. Ja bih ostao na onome što piše, ako je tačno sve što ste rekli, da mi treba da učimo lekcije iz procedura od početka jer smo neznaveni, molim, ja vidim da je to upozorenje sa tog, iz te stolice Odboru za zakonodavstvo. Ja da sam član, jesam, ja bih se povukao, povućiću se, jer ako toliko ne znam koliko nam vi imputirate ja snosim odgovornost. Ali ne znam da li ostale kolege, da li ostale kolege prihvataju ove ničim izazvane vaše reakcije koje veze nemaju sa Poslovnikom ... (ne čuje se) i koje treba poštovati u ovoj instituciji. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Složili smo se. Nijesam čuo odgovor da li postoji odluka sa 6:6 koja se može sprovoditi, pa na dalje. Ponavljam ovo sam više ... (govor s mjesta Miodraga Vukovića)

...

Možete, doći ću rado na to predavanje. Obećavam da ću doći, samo ako mi date riječ poslije toga da se osvrnem. Samo redom.

Ko se javio? Kolega Šabović. Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Hvala vam gospodine predsjedniče.

... ako budem umio. 6:6 nije prvi put da se članovi Zakonodavnog odbora izjasne o nekom predlogu zakona. Juče je to bio predlog poslanika. Prekjuče, možda čak i sutra, može biti da drugi koji ima pravo da podnese predlog zakona, tj. Vlada, dodje u ovu situaciju. Kako smo se ponašali u jednom i u drugom slučaju trebao bi da po meni bude princip, što se tiče oko tog rezultata neriješenog. Da je bio prisutan 13. član, bilo bi 7:6, onda bi taj zakon bio ustavan. Znači kod 6:6 nije ustavan, a da je bio sedmi, koji je bio opravdano odsutan bio tu, i glasao kako obično glasa, onda ... (Prekid)... stvar bila bespotrebna. Jer jedan od 6 ne dozvoljava nikakav prostor da li je zakon u skladu sa ustavom ili ne. Eto toliko koliko se i mi gore bavimo time. Ovdje je pored mene još nekoliko članova Odbora koji znaju da mi gore glasamo kao poslanici..... (ne razumije se).... Znači, svi glasamo kao poslanici i onda kada neko od tih poslanika, da me ne shvatiti,..... s druge strane kaže glasali ste protiv vladinog predloga da je neustavan, dajte obrazloženje. Kolega s pravom ustane i kaže, kome ja to dajem obrazloženje da je neustavan. Treba li da ga prozovem ili će sam da kaže kolega koji to stalno radi? Znači, kako to da kada imamo 7:6 isti predlog zakona je ustavan, a kada je 6:6 zašto nešto što je juče bilo normalno, danas izaziva ovolike polemike. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega žao mi je što opet moram ponavljat. Ponavljam, elementarne stvari iz demokratija, ali na žalost, prezumpcija ustavnosti postoji kod ustavnih predlagača. Mi ako hoćemo da sebi prisegnemo pravo da zaustavimo neki akt, mi moramo obrazložiti, vi morate obrazložiti što je to neustavno, a mi kao plenum imamo tu ustavnu moć da to prihvatimo ili odbijemo. Jer, ako odbijemo i dalje je ustavan akt, ako prihvatimo po našem mišljenju nećemo ga razmatrati i to je ta moć koja nam je data. Ali, ona mora biti korištena do kraja precizno obrazloženo jer onda je zloupotreba ako to ne radimo tako. Znači, 6:6 ne postoji kao odluka, ne postoji kao odluka. Prva stvar. Nije to jedina nedostatnost. Ponovio sam više nedostatnosti ovoga da bismo mogli odlučivati. Isto se

odnosim prema vlasti i prema opoziciji jer mi je to princip. Već sam se tako ponašao kada je bio predlog Vlade i odbranio sam tada predlog Vlade. Znači, nemam nikakvog motiva ali je vrlo važan princip za sve nas, za sve nas. Danas je slučajno opozicija, 99% su predlozi Vlade. Znači, sutra će biti predlog Vlade. Ako bude 6:6 neće biti uopšte razmatrano. Ako bude bez obrazloženja isto neće biti razmatrano, jer nije spremno za odlučivanje i ići će u proceduru. Znači, ponavaljm, da je Bog , Parlament a pogotovo elitu političku jednog društva mora da stvara praksa, ne može se sve iznormirati. Praksa je , stvaramo je i jasno je branjiva. Rekao sam pretvorićemo se u negativnog zakonodavca. To nemamo pravo. Nemamo pravo. Vlada predlaže, poslanici predlažu, ako nemamo dobro obrazloženje zašto je nešto neustavno, prezumpcija je da je ustavno, jer su oni ustavni predlagači. Ko je sljedeći, to će uraditi Ustavni sud, ako donesemo akt koji je neustavan. Ustavni sud će nas zaštititi od naše svemoći. Nemam ni malo političkog interesa u ovome što govorim, imamo samo interes da zaštitimo Parlament da ne uzme višak prava u odnosu na ono što mu pripada, a i kad koristi prava da ih koristi na valjan način.

(Upadica)

DŽAVID ŠABOVIĆ:

.....za te principe da nešto što je juče bilo pravilo danas već nije. Mislim, koji je način da poslanici, članovi Odbora daju pismeno zbog čega je nešto po njima neustavno. Ja i ako sam dosta ovako ko su ti načini kako da napišem zašto ovo nije ovako, kad on kaže ja sam poslanik i kao svi ostali glasao sam..... mene ne može niko da razjasni zašto da obrazložiom, zašto sam o nečemu glasao na taj način.Ja se slažem s tim jer tamo ima koji nijesu pravnici.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Objasniću vam zato postoje stručne službe, pa kada vi kažete da je nešto neustavno, oni će vas pitati što je to neustavno. Pa vi ćete reći to je neustavno, a onda će oni pisati obrazloženje, pa će to obrazloženje doći ovdje. (Upadica) E, pa nema ga i zato se neće raspravljati o aktu koji je nedostatan, o kome se ne može odlučivati, koji se ne može odlučivati. Znači, vaš akt je nedostatan za odlučivanje i obaveza je predsjednika ... da to spriječi i ide zakon u proceduru.Izvolite koleginice, pa će koleginica Šćepanović.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Dosta me čudi sva ova rasprava, najviše me čudi od profesora Vukovića koji je nekada bio asistent meni kao studentu, marksizma, sad Ustavnog prava.(Polemika)

A sada gospodin Šabović je objasnio neke stvari, znači i predsjednik, i vi kao član Zakonodavnog odbora, gospodine Vukoviću, trebali ste da znate da morate obrazložiti zbog čega neki zakon nije ustavan. Jer glasanje to je čisto politikanstvo. Ako je 6:6 a bez obrazloženja, na osnovu kojeg člana i šta je suprotno onda to smatram ne radnom nego nekom verzijom koja se dešavala na Odboru nego smatram zloupotrebom u političke svrhe. Ovdje niko od nas ne može da kaže da nijesmo zbog politike, svi smo ovdje političari, ali moramo razlikovati neke osnovne stvari na koje moramo imati saglasnost. Ono što je u suprotnosti sa Ustavom morate i objasniti. Vaša priča danas nije objasnila ništa. Kažite taj zakon koji je sada na redu ili SNP-a, porodični zakon, suprotan je Ustavu u tim i tim članom i tako, a ovo sve shvatam običnim politikanstvom. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Otvorili smo dijalog.

Koleginica Šćepanović, izvolite.

Sada koleginica Šćepanović pa ćete Vi onda, kolega Vukoviću, samo da objasni nešto pravno pa onda ćete nastaviti ovaj dijalog. Ući ćemo u repliku, da čujemo što je ...

MIODRAG VUKOVIĆ:

...Ja sam onaj koji je insistirao predsjedniče, vi ste krivi. Vi ste krivi ako dozvolite da se ovo pretvori u vašarište. Ođe je nasilje politike nad pravom. Ja nijesam ni jednu političku tezu iznio ali vidim kreće se i sa pokušajem konstituisanjem uvreda. Koleginice, Vi izgleda da mene gledate a da sam ja postao opsesija. Ja nikada, na žalost, ponoviću vam, na žalost nijesam radio na fakultetima đe se izučavao marksizam. Na žalost. Vi izgleda ili nijeste završili fakultet ili ste završili fakultet na koji nijeste išli pa ima onih kupljenih diploma. Ja sam diplomirani pravnik na fakultetu pravnom, državnom, đe sam bio asistent na Upravnom pravu, koleginice. Ne pamtim da ste bili moj student. Nemojte to da radite. Nemojte jer Medojeviću, rano je Medojeviću da pada u trans, u euforiju...(polemika)

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Vukoviću, nemojte sada...

(Polemika) Nemate riječ. Ja ću reći.

DANIJELA MARKOVIĆ:

(Isključen mikrofon)...

Imam visok prosjek na državnom fakultetu...marksizam jer mi nije zanimljivo baš ko su asistenti bili. A što se tiče prosjeka možete sada pogledati nagrade sam dobijala kao najbolji student u prvih 10, a vas vidiš nisam nešto primijetila....

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja sam imao čast da sam sa Marksom i Engelsom ... na jednoj svesci pa tako da nemam problema. Čast mi je.

Izvolite koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem predsjedniče.

Samo tri stvari. Prvo 6:6 nije odluka, to je Ustavni sud utvrdio po žalbi vaše partije, na odluku Državne izborne komisije, a u vezi odluke Opštinske izborne komisije, utvrdio to jeste. To je prvo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ostaje odluka na snazi, nije to nova odluka.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Da je to odluka, imate presudu u rješenju Ustavnog suda...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Koleginice, budite precizne, jedno je donijeti novu odluku...

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Vi ste pisali, vaša partija je pisala tu žalbu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Nijesam pisao tu žalbu, jesam uzeo treći mandat.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Možda ste im vi sugerisali drugačije. Možda. Znamo i kako.

Dalje, prezumpcija ustavnosti tu se sa vama u potpunosti slažem, da postoji prezumpcija ustavnosti svih akata koji dodju u Skupštinu. Dalje, takodje se sa vama slažem jer smo to i na prošloj sjednici kada je bila slična situacija utvrdili, sugerisali ste da svaka odluka bude detaljno obrazložena zbog čega neki akt nije utvrđen, neki predlog akta nije utvrđen da je ustavan. Tu se takodje slažem. Ali, želim da iskoristim ovu priliku kada već po ne znam koji put pominjemo rad Zakonodavnog odbora, da je na žalost taj rad nije ni struka. Na Zakonodavnom odboru smo trenutno u situaciji ...(Prekid)..... predsjednika Zakonodavnog odbora kad citat predsjednika Zakonodavnog odbora kada je prije dva dana na dnevnom redu bio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju, predsjednik je doslovice rekao da Predlog zakona nije u skladu sa Ustavom ali ja glasam za njega. E, to je rad Zakonodavnog odbora i zato mi dolazimo svaki put na sjednice u ove situacije. Eto toliko. Zahvaljujem vam na datoj riječi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Prozvani ste , ali minut.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Rekao sam, kada me je jedan kolega pitao, neću ga imentovati, šta fali da se izjasnimo o ovom predlogu zakona. Ja sam na maternjem jeziku štampanim slovima rekao fali nam sedmi. Fali nam sedmi. Znači nije bilo sedmog, jer tamo su 6 iz DPS-a, 6 iz opozicije i ja. I kad je 6 iz opozicije, nema šanse da glasam sa njima i onda sam, to oni pamte, a rekao sam moguće da ima predlog zakona pravnih nedostataka, slažem se da nema, ali ću zbog ideje i namejre koja je plemenita da sa onim ljudima i radnicima branim njihovo pravo, glasati i ođe i dolje za. Ali, to pusti to, kada bi ste vi radili u skladu sa ustavom, oho, oho, oho što bi bilo s vama.... (Polemika) ovo je

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Šaboviću, možemo li se čuti, jer ustanovljavamo praksu koja se može opet pojaviti već kod sljedećeg zakona, može vam biti iz svih odbora da ste za jednu odluku, ako bude nedostatna neće se o njoj glasati. Ako ne bude obrazložena. Možete biti jednoglasni, neće doći na glasanje. Mora se navesti što nije u skladu sa Ustavom. Znači, jeste. Prema tome, sve jedno je je li 7:6 , 10:6, mora biti u skladu ... (upadica)

Učenje demokratije je teško.

Idemo na raspravu u ime predlagača.

Kolega Vučinić izvolite u ime predlagača.

JANKO VUČINIĆ:

Poštovani gradjani, poštovani radnici Kombinata aluminijuma, uvaženi poslanici i poslanice, pa evo ovaj zakon, odnosno Predlog zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su mogu slobodno tako da kažem silom prilika otišli u penziju , predložio sam iz razloga jer su oni imali na te otpremnine zakonsko pravo. I oni godinu dana evo se okupljaju tu ispred Skupštine i sa pravom traže ono što im zakonski pripada i mislim bez obzira na ovo mimoilaženje što se tiče da li je u skladu

sa Ustavom ili ne, potrebno je bilo da ovdje u parlamentu raspravimo o tom njihovom velikom životnom problemu. Takodje bih htio da kažem da su ti radnici diskriminirani jer su i ostali radnici u Kombinat aluminijuma i u metalnoj industriji dobili otpremnine. Jedino su oni ostali bez išta i mislim da je za svaku osudu da neko ko je proveo preko 35, 36 godina radnog staža u toj fabrici, ko je tamo ostavio život i zdravlje da ode iz Kombinata aluminijuma kao podstanar i teško oboljeli invalid. Izmirenje obaveza prema ovim radnicima ,gdje je ovdje bilo definisano zaključcima. Mi smo te zaključke u ovom parlamentu donosili u 2012. godini pa smo onda ponovili to 2013. godine da bi krajem februara donijeli zaključke, ali samo zaključak koji se odnosi na izmirivanje obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma, ali šta je bolje kada ono što ovdje donesemo, one odluke koje se ovdje donesu, izvršna vlast jednostavno ignoriše.

Da ne spominjem da je to bila obaveza Vlade regulisana devetim zaključkom i da su čak trebali svaka tri mjeseca da nas obavještavaju u Skupštini šta su uradili povodom tih zaključaka, a takodje je to bila i njihova ustavna obaveza. Ovdje smo u Parlamentu čuli i tvrdnje ministra Kavarića, da je njima bilo da biraju da li će penzije ili otpremnine, što nije tačno jer znamo da u Kombinat aluminijuma nije bilo mjesta za njih. Radi se o 420 radnika koji su preko 30 i kusur radnog staža i jednostavno oni su morali da napuste KAP i u nikom slučaju nijesu mogli da ostanu tamo. Znamo kako Kombinat aluminijuma danas radi, kako su tretirani ti radnici, kao najamnici, kao robovi koji rade bez slobodnog dana, koji rade bez odmora, koji rade bez sindikata, a i taj Kombinat aluminijuma to je pitanje danas čiji je Kombinat aluminijuma. Da li je to Kombinat aluminijuma fabrika koju je neko platio pola iznosa novca za njega ili je to Kombinat aluminijuma Privrednog suda. Kako taj Kombinat aluminijuma danas radi? Da li radi sa gubicima? Ako radi sa gubicima ko plaća te gubitke? Da li su to gubici koji smanjuju stečajnu masu, ako radi sa profitom ko uzima taj profit? Ko na račun rada, muke i znoja tih radnika uzima profit i da li od toga profita plaća cijenu za Kombinat aluminijuma, a još se čeka da isplati punu cijenu od 28 miliona eura. Kombinat aluminijuma ovdje je sličan nekom bermudskom ili djavoljem trouglu samo što u bermudskom trouglu nestaju avioni i brodovi a ovdje nestaje novac. U tom đavoljem, ne znam kako sada Aluminijski kombinat iz vazduha lični, više da je kvadrat, nestalo je, ovdje smo čuli, preko 800 miliona eura. Ali, da se vratim na radnike Kombinata aluminijuma. Oni potpuno imaju zakonsko pravo na te otpremnine po važećem socijalnom programu i njima se te otpremnine moraju isplatiti. Moraju se isplatiti zbog toga, kao i što sam rekao na početku izlaganja, ostavili su tamo svoje živote, svoje zdravlje, oni su ulagati u razvoj Kombinata da bi danas neko na osnovu njihove muke, mogao da stiče ogromno bogatstvo i da stiče profit. Kada smo na Odboru razmatrali ovaj zakon bilo je primjedbe - pa šta će oni sa 12, 13.000 koliko dobiju te otpremnine. To za njih mnogo znači, mnogo znači iz razloga što mogu dograditi sobu ili kupatilo pa mogu napraviti neke normalne uslove za život ili za one, na žalost, koji su oboljeli da bi mogli da se liječe.

Završiću, predložio sam ovaj zakon iz razloga da bih pomogao tim ljudima koji su danas prinuđeni da žive sa tim minimalnim penzijama, koji više podsjećaju na socijalnu nego na normalnu penziju i iz tog razloga smatram da je potpuno opravdan zahtjev da im se isplate otpremnine i da ne budu diskriminirani u odnosu na druge radnike KAP i metalske industrije koji su dobili otpremninu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Vučiniću.

Bilo je to dodatno obrazloženje predlagača.

Idemo sada na uvodna izlaganja u ime poslaničkih klubova.

U ime Kluba Demokratske partije socijalista čućemo Nikolu Gegaja, a neka se pripremi poslanik Medojević.

Izvolite poslaniče Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore, poštovani radnici Kombinata aluminijuma i svi radnici u Crnoj Gori,

Dakle, čuli smo i od člana Zakonodavnog odbora, uglednog pravnika dr Miodraga Vukovića, sa pravnog stanovišta da ovaj prijedlog zakona gospodina Vučinića nije u skladu sa Ustavom Crne Gore niti sa pravnim sistemom Crne Gore a mogu reći po meni iz razloga što u povlašćen položaj stavlja određenu grupu radnika u odnosu na radnike u ostalim oblastima u Crnoj Gori. Po meni se time vrši kršenje prava na jednakost svih radnika na radu i po osnovu rada.

Kratko ću da se osvrnem na ono što je kolega Vučinić, mada smo i jedan i drugi inženjeri metalurgije, ali neću više o pravu hoću, naravno, ono što je Vlada uradila od uvođenja stečaja u KAP-u za radnike Kombinata aluminijuma.

Nakon uvođenja stečaja u KAP-u u skladu sa Zakonom o stečaju, zaposleni u Kombinat aluminijuma su prijavili sva svoja potraživanja. Napominjemo da Kolektivni ugovor predstavlja obavezu poslodavca da Vlada nema obavezu da namiruje potraživanja zaposlenih, već će u stečajnom postupku na zakonit način rješavati sva potraživanja pa tako i izmirenje obaveze nastali na zakonu zasnovanim pravima iz radnog odnosa.

Vlada Crne Gore je učinila mnogo više od zakonske obaveze. Takodje, Skupština Crne Gore je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kojim je bilo propisano da pravo na odlazak u starosnu penziju do 30. septembra 2013. godine imaju zaposleni kojima je u aluminijskoj industriji prestao radni odnos zbog uvođenja stečaja ako su navršili 30 godina radnog staža, staža osiguranja.

U cilju rješavanja ovog problema predloženo je da zaposlenima treba povezati radni staž, kako bi bili u situaciji da iskoriste postojeće zakonske pogodnosti i ostvare pravo na penziju. Do završetka stečaja Vlada Crne Gore će držati otvorenim socijalni program što je i njena obaveza, te da je isplaćeno oko 2,2 miliona eura za povezivanje radnog staža penzionisanim radnicima. Onaj ko je otišao u penziju, uvaženi kolega Vučiniću, nije obespravljen, već je socijalno zbrinut. Vlada do zaključenja stečaja u KAP-u ima obaveze prema svim radnicima, ali i radnici, jer ne slažem se sa Vama da ne moraju da odluče, ipak radnici moraju da odluče da li žele penziju ili otpremninu. Jedno i drugo ne može. Takođe, moram da napomenem da se Vlada Crne Gore uključila i u finansiranje socijalnog programa za zaposlene koji ostanu bez posla i to predstavlja pozitivan pristup rješavanju jednog od najvećih problema a to je preveliki broj zaposlenih što je doprinijelo optimizaciji broja zaposlenih u KAP-u s jedne strane, a sa druge strane riješio se i socijalni status onih koji su napustili preduzeća. Čini mi se da je ovo samo još jedan u nizu opozicionih zakona kojim se neodgovorno postupa prema budžetu, neodgovorno postupa prema postojećim penzionerima, jer mi znamo da sve ovo opterećuje a pogotovo ako znamo da je deficit u Fondu PIO oko 140 miliona eura. I govoriti o prijedlogu uvaženog kolege Vučinića za izmirenje obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma a ne govoriti o aktuelnoj situaciji, odnosno o stanju u Kombinat aluminijuma ipak mislim da ne bi imalo smisla, tako da ću reći da je po meni veoma dobro što je u stečaju očuvana proizvodnja u Kombinat aluminijuma, već imamo najave investicionog programa, koji je već počeo da se realizuje, KAP više se ne nalazi na

grbači države, KAP-om upravlja privatna kompanija Uniprom na osnovu Ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji, firma koja plaća sve račune, koja zapošljava 560 radnika. Dakle, postoje razlozi za zadovoljstvo i očekujem da će brzo Privredni sud privesti kraju i da ćemo imati Kombinat aluminijuma...(Prekid).... predstavljati i biti ono što jeste stub ekonomije Crne Gore. Toliko i hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Gegaju.

Poslanik Medojević će govoriti u ime Demokratskog fronta a neka se pripremi poslanik Bojanić.

Ne možete imati komentar, ovo su uvodna izlaganja. Izvolite poslaniče Medojeviću.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem se gospodine potpredsjedniče.

Evo, Demokratski front je predložio jedno rješenje ... da se ovim žrtvama crnogorske tranzicije, tj. žrtvama crnogorske vlasti, radnicima Kombinata aluminijuma, kompenzuje određena šteta koju su pretrpjeli zbog pogrešnih ekonomskih odluka Vlade Crne Gore. Jer, Kombinat aluminijuma, kolege iz DPS-a, nije vodila opozicija nego Demokratska partija socijalista, Socijaldemokratska partija i Bošnjačka partija u zadnjih nekoliko godina. Prema tome, Kombinat aluminijuma je u ovakvoj situaciji zbog pogrešnih odluka, te pogrešne odluke su koštale ovaj narod i ovu državu stotine miliona eura i ono što vam Demokratski front želi da poruči, nakon uspješnih protesta koje ćemo imati vrlo brzo i formiranja nove vlade, svako ko je donosio odluke će odgovarati krivično, krivično i materijalno. Dakle, to sam vam više puta rekao. Ne možete vi opljačkati milijardu eura i reći to su bile odluke većine. Ne, ne. Za te odluke većine će odgovarati, ta većina, konkretni ljudi koji su to radili, svako ko je potpisivao bilo kakvu odluku oko Kombinata aluminijuma a postoji i određena sumnja da su neki imali veliku ličnu korist i oni će odgovarati. Te će se pare vratiti državi Crnoj Gori i mi ćemo morati, kao prva demokratska vlada u istoriji Crne Gore, da ispravimo neke nepravde koje ste vi, kao totalitarna vlast, učinili građanima Crne Gore svih ovih godina. Najveće žrtve su radnici i najveći grijeh ove Vlade što ste zatvorili fabrike. To je najveći grijeh, zatvorili ste fabrike, ostavili ste ljude bez posla i pretvorili ste ih u zavisnike koji čekaju izbore da bi za 20 ili 50 eura ili džak brašna glasali za onu partiju koja ih je uništila. Evo sada vidimo da ljudi bježe masovno sa sjevera od vaše politike, od politike Demokratske partije socijalista. Armija je siromašnih i znate šta pričaju u Njemačkoj, da su politički diskriminisani, da su nacionalno diskriminisani, da su pobjegli od mafije, da su pomogli od siromaštva, to su vaši birači koji šire najbolju propagandu opozicionu trenutno u najvažnijoj zemlji Evropske unije i mi ih u potpunosti podržavamo. Šteta što takvu istinu nijesu govorili u zemlji i šteta što tu istinu nisu pokazali na izborima tako što bi glasali za drugu politiku. Dakle, 2006. godine, kada smo obnovili nezavisnost, kolege, u državnoj upravi radilo je 9.524 radnika, a sada 21.020. Povećali ste broj zaposlenih u državnoj upravi za 120%. U industriji je radilo 25.971 radnika a sada radi 11.395. Znači, za 120% ste smanjili broj zaposlenih u privredi, u jedinom dijelu ekonomije koja stvara novu vrijednost i koja može učiniti zemlju održivom. Prema tome, radnici Kombinata aluminijuma treba da dobiju dijelić od onoga što im je ova vlast otela i ukrala, djelić kompenzacije. U političkim i demokratskim reformama i tranziciji postoje primjeri gdje nova demokratska vlast vrati ljudima ili kompenzuje ljudima štete koje su pretrpjeli zbog političkog progona. Najveći politički progon su pretrpjeli zaposleni u Crnoj Gori koji su ostali bez hljeba, od dostojanstvenih radnika napravili ste sirotinju i pokazujete im put

Evropske unije i put Njemačke. Demokratski front ima u svom programu o mjerama suočavanja sa prošlošću osim lustracije i raskidanja svih štetnih ugovora i pokretanje krivičnih procesa protiv svih koji su potpisivali ovu pljačku Kombinata aluminijuma. Mislim da je dobra ideja i protiv poslanika koji su to glasali u Parlamentu. Svako mora da podnese odgovornost. Ne može se sve glasati. Znači, kada glasate nešto što košta milijardu eura onda morate da očekujete da ćete jednog dana i za to krivično odgovarati i mislim da Crna Gora zaslužuje tu prvu demokratsku vladu koja će pokrenuti pitanje krivične odgovornosti za donošenje političkih odluka. Što se tiče imovine koja je stečena krađom i pljačkom KAP-a, mi znamo ko je krao KAP, znamo gdje su te pare. Gradjani moraju da znaju da će naša vlada vratiti te pare i podijeliti građanima. Znači, radnici KAP-a i svi radnici koji su ostali bez posla mogu da očekuju, kada vlada Demokratskog fronta bude u Crnoj Gori, da će dobiti kompenzaciju za štete koje su pritrpjeli kao ljudi, kao radnici, pod terorom ovog režima Mila Đukanovića. Prema tome, moraju ljudi da znaju da sve što jedna pogrešna politika pokvari, jedna dobra politika ne može sve da popravi ali može da vrati pravdu, može da vrati osjećaj dostojanstva i možemo da kompenzujemo žrtve diktatorskog režima Mila Đukanovića, kako su to kompenzirali mnogi reformisti, demokrati od Istočne Njemačke, Češke, Poljske. Vjerujte da znam kako se to radi. Znači, znamo kako se to radi. Lično ću dati svoj maksimalni doprinos da se ...(Prekid).... ispravi, da se lopovi pohapse, opljačkana imovina da se vrati u Crnu Goru, izvinjavam se potpredsjedniče brzo ću, i da konačno počnemo da gradimo državu Crnu Goru, kao državu ravnopravnih građana, a ne kao privatnu državu jednog čovjeka, koji je uspio da od 25.971 radnika u industriji danas imamo nepunih 12.000 sa stalnom tendencijom pada. Prema tome, poštovani radnici ako ne možemo da se izborimo u Parlamentu, ako ne možemo da se izborimo političkim sredstvima, možemo protestima. Ovi su ulicom došli na vlast i ulicom treba da odu. Ključna uloga je tada bila radnika koji su radili i primali plate 1000 eura. Danas je to crnogorska sirotinja koja treba da dodje, da podrži Demokratski front i da ispunimo to što je božija pravda da oni koji su došli ulicom, ulicom odu sa vlasti i ostave mjesto poštenijima, boljima i stručnijima. Hvala.

PREDŠEDAVALJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Poslanik Bojanić ima riječ u ime Kluba samostalnih poslanika a neka se pripremi poslanik Nišavić.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, uvažene kolege, uvaženi građani,

Govoriću u ime kompletnog kluba i imam mandat da će svi poslanici Kluba samostalnih poslanika podržati ovaj zakona. Podržaćemo ga iz jednog prostog razloga jer nam se čini, odnosno ovim zakonom se ispravlja nepravda prema onim radnicima koji su po sili zakona, po stečaju morali da napuste radna mjesta a nijesu dobili otpremnine, kao i svi ostali u metalskoj industriji, da ih izjednačimo sa ostalim ni manje ni više. To će koštati ovu državu 5 i po miliona, ili malo ili mnogo kako se uzme. Iskoristiću priliku, naravno KAP je tema o kojoj se mnogo puta govorilo, da malo polemishem sa stavovima, prvo što smo čuli nedavno premijera koji se javno pohvalio da su Željezara i KAP primjeri uspješne privatizacije, a evo i danas smo čuli da KAP nije više na grbači, kako se kaže, države i opozicija optužena da se neodgovorno ponaša prema budžetu zato što tražimo 5 i po miliona za bivše radnike KAP-a.

Govoriću činjenicama, na osnovu samo dva dokumenta, zvanična, koja sam dobio - jedno od ministra finansija, kao poslaničko pitanje, drugo sam dobio od ministra

ekonomije. Doduše ovo drugo sam dugo čekao, svjedoci ste da sam tri puta u Parlamentu opominjao ministra ekonomije da ima obavezu da odgovori i konačno sam dobio odgovor. Dakle, šta se radilo u KAP-u, samo po osnovu ova dva dokumenta. KAP i Željezara su otišli u stečaj. Ostalo je 360 miliona priznatih dugova KAP-a, a u Željezari nešto oko 90 miliona. Neposredno prije nego što su otišli u stečaj ova država je platila 131 milion garancija za KAP, 34 miliona garancija za Željezaru, a onda smo kroz najgori vid, najgori mogući vid privatizacije prodali imovinu, ne te kompanije, jednu za 28 miliona, to je onaj KAP kojem smo dali godinu prije 131 milion garancija a mi ga prodajemo za 28. Od toga pola para nijesmo ni vidjeli i pitanje je hoćemo li da vidimo. Željezaru kojoj smo dali za opremu 34 miliona godinu prije nego što smo je prodali, prodali smo je za 15 miliona i nije tačna teza da ove kompanije žive. Ove kompanije su u likvidaciji, postoje nove kompanije, jedna se zove Toš Čelik koja je samo uzela imovinu od one stare Željezare, postoji Uniprom koji upravlja i uzima sve benefite iz KAP-a a nije ga platio. Ja vas pitam biste li dali svoju imovinu nekome da upravlja, da uzima, što kažu pravnici na plodu uživanja a ne plati tu imovinu. Ne biste to nikada uradili ali sa državnim imovinom da, vrlo rado ste glasali za sve ovo i još da kažem toliko drskosti imate pa da svi redom kažete da je ovo uspješna privatizacija. Sada ovo zadnje što sam dobio preključe, kažete KAP nije više na grbači Crne Gore, kamo sreće da nije. Znete li koliko nam prijeti tužbi od KAP-a, od onih strateških investitora za koje ste nam vi slobodno ću reći prodavali nam maglu da , matru nam je uveo profesor čuveni kako će, mi ne prodajemo kompanije nego mi kupujemo strateške investitore. Koliko ćemo da kupimo ove? Koliko smo ih već platili , ove strateške investitore? Sto ... miliona smo dali za KAP. Negdje su procjene 800 miliona, evo samo neka bude samo ovih 130 plus ono što smo 2009. godine otpisali i to je preko 300 miliona, samo za ta dva dokumentovano jasna, u papirima stoji da smo ih častili 300 i kusur miliona, a prodali smo KAP 28, odnosno 14 smo dobili a ko zna hoćemo li dobiti ove druge i prijete nam tužbe. 600 i 300 miliona, 900 miliona nam tužbama prijete ovoj državi od tih strateških investitora, jer očigledno nešto ima. Željezara nas tuži za 100 miliona, 100 miliona strateški investitor koga smo doveli, častili, dali mu milione i na kraju otišao i sada nas tuži za 100 miliona. Šta ćemo od toga, ne znam kako će se završiti arbitražni postupak to ne mogu ni ja da predvidim. Kamo sreće da država dobije to, nadamo se. Mi smo sad već platili, da znate, 710.000 eura za konsultante da nas brane...(Prekid)... uče kako da se branimo od nazovi strateških investitora koje smo vukli za ruku ovdje, ne mi nego znamo ko je to radio. Na kraju toliko drskosti imate da kažete opozicija se neodgovorno ponaša prema budžetu Crne Gore.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniče Bojaniću.

Riječ ima Radosav Nišavić, u ime Kluba SNP-a, a neka se pripremi poslanik Perić. Izvolite poslaniče Nišaviću.

RODOSAV NIŠAVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani radnici Crne Gore,

Pred nama je zakon o izmirenju obaveza prema radnicima KAP-a koji su, usljed stečaja preduzeća, otišli u prijevremenu penziju.

Član 1 kaže da : "Ovim zakonom reguliše se obaveza Vlade Crne Gore prema radnicima Kombinata aluminijuma u Podgorici koji je uveden u postupak prodaje kroz stečaj a koji su, usled toga, poslani u prijevremenu penziju pri čemu im prije toga nijesu isplaćene odgovarajući i pripadajuće im otpremnine".

Član 2: "Obavezuje se Vlada Crne Gore da, najkasnije do 31. marta 2016. godine, izmiri potraživanja prema 420 radnika KAP kojima prije odlaska u prijevremenu penziju nije isplaćena odgovarajuća i pripadajuća otpremnina".

Predlog ovog zakona u razlozima za donošenje kaže da Vlada uporno ignoriše i izbjegava da realizuje zaključke Skupštine Crne Gore vezano za problem isplate otpremnina za radnike KAP-a donošenje odgovarajućeg zakona ispostavio se kao jedini način da se ova obaveza prema 420 radnika konačno ispuni.

Poštovani građani, pitam vas, da li će Vlada postupiti po ovom zakonu, da ispuni svoje zakonske obaveze, kao što je postupila i prije predloga ovog zakona. Sumnjam da će se Vlada odnijeti kao prema zaključcima koje je ova Skupština četiri puta do sada usvajala a odnose se na probleme radnika KAP-a. Podsjetiću da je na inicijativu SNP-a, odnosno zaključke SNP-a, ova Skupština usvojila dva puta u 2012. godini i to 29. februara 2012. godine i 8. 06. 2012. godine i dva puta u 2014. godini kojim se obavezuje da obezbijedi sve neophodne, između ostalog, neophodne uslove za puno poštovanje zakonskih obaveza i obaveza predviđenih Kolektivnim ugovorom prema zaposlenima u KAP-u i Rudnicima boksita kao i za izmirenje postojećih obaveza nastalih na zakonu zasnovanim pravima iz radnog odnosa.

Tačka 9 - Vlada Crne Gore, kao državni organ, nadležan i odgovoran za vođenje ekonomske politike Crne Gore koja je odgovorna i za realizaciju ovih zaključaka, najmanje jednom u tri mjeseca će Skupštini Crne Gore podnositi detaljnu informaciju o problemima poslovanja KAP-a i realizaciji zaključaka Skupštine Crne Gore.

Pitam vas, poštovani građani, pitam vas poštovana skupštino, koliko je to puta Vlada u zadnje tri godine, od kako je imala tu obavezu da radi, dala informaciju o poslovanju KAP-a i o rješavanju problema radnika KAP-a.

Pitam se i šta je sa drugim obavezama Vlade koja je imala prema obespravljenim radnicima, šta je sa socijalnim programom koji su rijetko ili nikako ispoštovale propale firme sa sjevera, šta je sa radnicima "Vunka", šta je sa obavezama prema bivšim radnicima Bijelog Polja, "Špiro Dacić", "Prve petoljetke", šta je uopšte sa obavezama prema radnicima nebrojeno firmi i gradova sa sjevera Pljevalja, Mojkovca, Berana, Rožaja. Šta je sa obavezama Vlade, odnosno Fonda rada sa isplatom i one obaveze od 1.960 eura otpremnine, a bilo bi mi mnogo vremena potrebno da nabrojam sve obaveze Vlade koje je ona imala u ovih 20 godina vladavine prema obespravljenim radnicima Crne Gore.

Poštovani građani, poštovani radnici, SNP će podržati ovaj predlog zakona o ispunjenju obaveza prema radnicima KAP-a jer je inače ovo razrada zaključaka koje je SNP podnosila ovoj Skupštini 2012. i 2013. godine.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Nišaviću.

Riječ ima poslanik Perić u ime Kluba Pozitivne Crne Gore.

Izvolite dr Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Danas prisustvujemo možda jednom od zadnjih činova cijele drame ili priče u vezi sa Kombinatom aluminijuma Podgorica. Imamo predlog kolege Vučinića zakon o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su usljed stečaja preduzeća otišli u prijevremenu penziju, koji u suštini predstavlja realizaciju zaključaka upravo ove Skupštine. Radi se o ukupnom iznosu, kolege su pominjale oko 5.450.000,00 eura, za 420 radnika, što će reći oko 13.000.00 eura po radniku

otpremnine. Ono što je takođe, negdje se moramo prisjetiti, a prisjetali su se prethodnici, da je samo za garancije Vlada Crne Gore platila, odnosno država, odnosno građani Crne Gore, da su platili preko 130 miliona eura. Takođe smo čuli i iz manje članice vladajuće koalicije procjenu da je ukupna šteta koju je KAP prouzrokovao 800 miliona eura i negdje na kraju moramo svesti račun i na kraju treba da platimo ukupnu štetu. Ovdje imamo i socijalnu štetu koju nije u redu da prevalimo na one koji imaju najmanje, u ovom slučaju su to radnici koji su pošli u prijevremenu penziju.

Ovo tim prije jer su ti isti radnici imali, značajan broj njih, dugoročne kredite za otplatu stanova, ili kredite čiji je iznos premašivao 10.000 eura koji su podizali u trenutku kada su vjerovali, kada su imali ugovor na neodređeno vrijeme, kada su vjerovali da će biti u mogućnosti da ga servisiraju i značajan broj njih danas to nije u mogućnosti.

Naravno, kada čujemo da će to biti neki negativni efekti po budžet, svakako kada se više odliva nego sliva u budžet, tj. nije pozitivna tendencija, ali ako stalno slušamo kada dolazi bilo koji strateški partner, posredne, neposredne efekte i pozitivne koje sve mogu biti, da kažemo da ovdje mogu biti neki pozitivni efekti, da će makar tih 5,5 miliona eura dominantno biti potrošeno u Crnoj Gori, a negdje kako bi Vlada i Ministarstvo ekonomije imalo neku viziju da sa tim ljudima se radilo, moglo bi se negdje, na kraju, neko od tih ljudi kojih ima mlađih penzionera, možda da otvori sa tim novcem i neku manju radionicu. Ima ljudi koji su osposobljeni za tu vrstu posla.

Ono što je činjenica da jedino dugoročno rješenje jeste otvaranje novih radnih mjesta i pokretanje privrede, mi konstatno iz jednog ili drugog zakona pomažemo strateške partnere ili plaćamo socijalnu štetu radnicima. Znači, nema tu nikakve razvojne komponente i koliko god Vlada pokušavala sada sa nekom agresivnom marketinškom kampanjom da pokaže da je svako moguće rješenje svake nezaposlenosti i svakog socijalnog problema rad na plantažama to ipak nije slučaj. Iskoristiću ovu priliku da pomenem recimo do koje granice su ugrožena prava radnika ne samo u KAP-u nego i na nivou cijele Crne Gore. Pomeniću slučaj, uz njegovu dozvolu naravno gospodina Miodraga Maksimovića koji je radio u "Plantažama" sa ugovorm o radu na mjesec dana od 11. maja. Kada je bila čuvena moba radnika iz javnog sektora njemu je par dana prije toga rečeno da slobodno može da ide, da ne bude prisutan, jer očigledno bi postavljao neka pitanja, i u tom ugovoru koji je on imao potpisan, stoji da za vrijeme kišnih dana zaposleni nema pravo na naknaduzarade. To je ambijent koji se plasira kao neko spasonosno rješenje za građane, da je to mogućnost da riješe svoje socijalno pitanje da ne bismo sve radnike danas ove KAP-a, sutra neke druge dovodili u tu poziciju da budu angažovani po ugovoru o radu, gdje kada su kišni dani neće imati nikakvu zaradu, negdje bi trebalo da obezbijedimo minimum dostojanstva ako već govorimo o kumulativnim pozitivnim efektima kada dođe neki strateški partner i ovdje imamo nekih pozitivnih efekata. Na kraju, ponovo kažem potpuno promašena ekonomska politika rađa zakone koje krpe socijalne rupe. To je svrha i ovog zakona, mi je tako doživljavamo i u tom smislu će imati i našu podršku. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama poslaniče Periću.

Pošto smo ovim završili krug uvodnih izlaganja, pitam predlagača da li želi da prokomentariše eventualno, ili odgovori na neka pitanja koja su postavljena. Doduše, nije nešto bilo pitanja, ali moguće da želite neki komentar. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Da se zahvalim svima koji su uzeli učešće u raspravi povodom ovoga veoma važnog zakona. Vidim da su kolege iz opozicije svi podržali ovaj zakon. Na žalost,

kolege iz DPS-a, njihova stara priča, kada treba pomoći radničkoj sirotinji i onima koji su ugroženi, onda to nije u skladu sa Ustavom. Da je ovdje bilo riječi o tome da se da garancija Deripaski ili nekome iz MNSS-a po stotinu miliona, onda bi to bilo u skladu sa Ustavom i novac bi se morao naći da ne bi mi tjerali investitore, a kada treba one koji su ugroženi sirotinju da pomognemo, onda je pitanje je li u skladu sa Ustavom ili nije.

Uvaženi kolega Gegaj je rekao da su radnici Kombinata privilegovani. Nijesu. Ovi radnici koji su silom prilika otišli u penziju, oni nijesu privilegovani nego su oni diskriminirani. Oni nijesu socijalno zbrinuti jer su sa platama od 800 eura, koliko je bila prosječna plata u Kombinat alumunijuma, u Elektrolizi, došli na penzije od 250 do 300 eura. To su morali da prihvate milom ili silom. Pomenuli ste i poslovanje u KAP-u. Kada ste u toku poslovanja, kada ste se tako pozitivno izjasnili o Kombinat alumunijuma koji danas radi, odgovorite nam da li Kombinat alumunijuma, znate li da li on radi sa profitom ili radi sa gubitkom. Ako radi, ako prihoduje gdje ide taj novac, kome ide taj novac, s obzirom da vlasnik Kombinata alumunijuma, poluvlasnik, uplatio je pola novca od onoga koji je bio dužan da uplati za Kombinat alumunijuma?

Vrlo je teška situacija u kojoj radnici rade u Kombinat alumunijuma. Oni tamo nemaju stabilno radno mjesto, nemaju sigurno radno mjesto, oni su ucijenjeni od danas do sutra. Jer, svaki onaj ko digne glas da ne može više kao što se radi u Željezari, on će biti izbačen iz Kombinata alumunijuma na brutalan način kao što je izbačen i njihov predstavnik sindikata prije mjesec dana. Evo, da poručimo radnicima Kombinata alumunijuma da se pridruže Demokratskom frontu i protestima koje ćemo mi organizovati jer će posle promjene vlasti Kombinat alumunijuma biti njihov i oni će raditi za njih, radiće za njihove porodice, radiće za kombinat, radiće za državu Crnu Goru, a ne da pune džepove miljenika šefa režima Đukanovića.

Još da dam komentar na diskusiju kolege Nišavića. On je naveo mnogo radnika iz mnogih preduzeća da se nalaze u teškom položaju i one otpremnine 1920 eura koje treba da se isplate preko Fonda rada, ali neka ovo bude početak. Donosićemo zakone kako ćemo pomagati tu radničku sirotinju. Donijećemo zakon kako ćemo obezbijediti otpremnine od 1920 eura svima onima koji čekaju godinama na tu isplatu. Mislim da treba da budemo u pravom smislu država socijalne pravde kako je definisano Ustavom, a ne da pomažemo kojekakve bjelosvjetske tajkune i da im plaćamo štetu onu koju su oni učinili ovdje u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Pošto niste samo odgovorili na pitanje nego ste i komentarisali, onda i pravo kolegama da odgovore na te komentare. Poslanik Gegaj, nakon njega će poslanik Bojanić, čini mi se. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Kratko ću. Inače, moram reći da cijenim rad i napor uvaženog kolege Vučinića jer vidim u kontinuitetu predlaže izmjene i dopune zakona koji ili nijesu u skladu sa Ustavom Crne Gore ili imaju dosta pravnih manjkavosti. Takođe, interesantno je reći da ovaj predloženi zakon koji ima pet članova, a na ovaj prijedlog zakona je predloženo pet amandmana pokazuje svu ozbiljnost ovog prijedloga zakona.

Pripremajući se za ovu diskusiju, ipak sam morao, jer to uvijek činim, pokušavam da to radim temeljnije, da konsultujem pravnike. Poštovani kolega Vučiniću, rečeno mi je da svaki član osim člana 5 koji kaže da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu, ima dosta pravnih manjkavosti. Dakle, u članu 2 predlagač je kvantifikovao broj radnika na koje se odnosi predloženi zakon. Decidno 420

radnika. To nije pravna identifikacija i nema baš nikakvo pravno značenje. Pravo na otpremninu je individualno, a ne kolektivno pravo. To je pravo zasnovano na podzakonskom aktu i tek se u odgovarajućem postupku može utvrditi da li to pravo imaju 320, 420 ili 500 radnika. Ne sumnjam da ste dobro informisani da upravo tih 420 radnika imaju pravo na koje se odnosi predloženi zakon, ali taj podatak kao pravna identifikacija, dakle pravnici su mi rekli je ...

Takođe, član 2 postoji formulacija - obavezuje se Vlada Crne Gore. Ni to nije odgovarajuće zakonodavstvo već je karakteristično za pojedinačne pravne akte. Za zakonodavstvo je karakteristično, odnosno adekvatna formulacija Vlada Crne Gore je dužna. Takođe, u članu 3 riječ visina treba zamijeniti riječju iznos jer se otpremnina, siguran sam da to znate, izražava u novčanom iznosu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega, imate amandmansku proceduru, pa možete to po članovima procedure, mogućnost djelovanja amandmanima, pa onda možete to preko amandmana.

NIKOLA GEGAJ:

Da kažem zbog uvažavanja radnika Kombinata aluminijuma i samog kolege Vučinića, ipak da budemo precizni, da je prosječna penzija u KAP-u 475 eura, a ne 250, koliko je rekao. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Poslanik Bojanić ima riječ. Nemate pravo kolega Vučiniću. Poslanik Bojanić ima odgovor na komentar predlagrača.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Pošto je kolega Vučinić pitao gospodina Gegaja o trenutnom finansijskom poslovanju KAP-a, pošto sam pretpostavio da neće dobiti odgovor od kolege Gegaja, javio sam se da pokušam da osvjetlimo to sadašnje poslovanje. Jer, ono što znam, u Ugovoru o upravljanju KAP-om UNIPROM-a i stečajnog upravnika, odnosno stečajne uprave stoji da je, čini mi se, 500.000 eura UNIPROM je dužan da obezbijedi za plate radnika, da nabavlja sirovinu i da organizuje proizvodnju i kompletni prihodi idu na račun UNIPROM-a. Ono što su javne knjige su bilansi određenih kompanija, pa i UNIPROM-a i ne mogu da tvrdim šta je sve u UNIPROM-ovim bilansima, ali znam šta su zadnje cifre. Da je dobit, odnosno prihod sa nekih tri miliona u 2013. prije KAP-a i UNIPROM-a u 2014. kada je KAP ušao su deset puta povećani, negdje oko 33 miliona i da je dobit sa 200.000 UNIPROM-a u 2013. povećan na preko dva miliona u 2014. godini, dakle u periodu kada je UNIPROM preuzeo da upravlja KAP-om. Tako da negdje u tim odnosima treba tražiti dobit KAP-a, dobit UNIPROM-a od ovog posla za koji znamo da nije ni plaćeno ni pola iznosa. Sve u svemu, ... debelo se UNIPROM-u isplati da upravlja KAP-om. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Bojaniću.

Idemo na raspravu. Imamo četiri poslanika za sada uključujući kolegu Obradovića prijavljena za diskusije. Upravo dajem riječ poslaniku Obradoviću pošto je on jedini iz pozicije, a neka se pripremi poslanik Kaluđerović, pa onda idemo redom.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Mustafiću, poštovane poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Potičem iz radničke porodice i znam kako žive radnici i želja mi je samo da budem pravičan i objektivan i da ovi zakoni budu takvi. Međutim, ovaj zakon nije tako usmjeren. On stavlja u povlašćen položaj radnike, konkretno Kombinata aluminijuma Podgorica u odnosu na druge radnike. Šta je sa radnicima iz Ibra iz Rožaja, iz mog Bijelog Polja, iz Vunarskog kombinata?

Samo da se osvrnemo na određene činjenice vezano za Kombinat aluminijuma Podgorica, da je u prijevremenu penziju pošlo 470 radnika, da je Vlada opredijelila dva miliona i dvjesto hiljada eura za iste i da je prosječna penzija istima 475 eura. Znamo koliko je prosječna penzija ostalih radnika. Uzeli su otpremninu od 13.000 eura, a već su penzionisani. Znamo kolika je otpremnina jednog radnika koji radi četrdeset godina, državnog službenika itd., da dobije otpremninu od jedne bruto zarade, a onaj koji sporazumno raskine radni odnos tri bruto zarade. Da ne pričamo o tome da najskuplju struju plaćaju iz Kombinata aluminijuma Podgorica. Sve to ukazuje, dakle, na tu priču odvojenosti radnika, jedni su u povlašćenom položaju, drugi da nijesu u povlašćenom položaju. Zato smo mi isticali da ovaj zakon nije u skladu sa Ustavom i sa pravnim sistemom, a tu je trebao gospodin Krivokapić, ako smatra da treba da to damo, mi iz Zakonodavnog koji smo glasali protiv ovog zakona bi i dali te komentare i tačno se odredili po istom.

U svakom slučaju, ističem da većina zakona koje je predložio Demokratski front jednostavno nije u skladu sa zdravom logikom funkcionisanja države. Oni su bajkoviti, nešto slično tipa - penzioneri, tražimo da se donese zakon da od danas ne plaćate ni vodu, ni struju, ni telefon, ni prevoz, ni hranu. Jednostavno taj zakon je odličan za penzionere, oni bi svi da podrže, a mi bismo ispali protivnici tog zakona. Treba da budemo realni i pravični u svemu tome.

Dalje, kada je sam zakon u pitanju, on ima pet članova i isto toliko amandmana koji su postali sastavni dio Predloga zakona jer je podnosilac podnio te amandmane. Kada uporedim sam zakon sa amandmanima, onda tek vidimo jednu veliku disproporciju, nejasnoću u ovom predlogu zakona sa amandmanima. Uzimam osnovni tekst zakona, član 1, ovim zakonom reguliše se obaveza Vlade Crne Gore prema radnicima Kombinata aluminijuma. Ne može nešto da se reguliše ako se ne utvrdi i uvede obaveza nekome. Tek kada se nekome uvede obaveza, onda može da se reguliše to pitanje. Kako će da se reguliše ako već nije utvrđena obaveza nekome? Stavlja se obaveza Vladi Crne Gore. Ne može da se stavlja obaveza Vladi nego državi Crnoj Gori u tom dijelu.

Dalje, amandman 2. Ovim zakonom, stoji, uređuje se obaveza radnicima Kombinata aluminijuma. Prije reguliše, a sada uređuje se. Oba termina sasvim su pogrešna.

Idemo na amandman 3 gospodina Vučinića. Pravo na otpremnine iz člana 1 ovog zakona imaju radnici KAP-a kojima nije isplaćena otpremnina u skladu sa socijalnim programom Vlade Crne Gore. Postoji socijalni program Vlade Crne Gore, nije im isplaćena otpremnina u skladu sa istim. Ovim članom ne stavlja se van snage član 3 nego član 2 tako da ostaje na snazi član 3 predloga zakona koji glasi - visina pripadajuće otpremnine definišaće se shodno socijalnom programu koji ... za radnike KAP-a, a koji je još uvijek na snazi sada, a koji je važeći. Tako da imamo dva člana koja su potpuno istovjetna, odnosno protivrečna i samo ponavljamo jedne iste teze u odnosu na postojeći zakon. Očigledno je da nešto što ne može na ovaj način da se riješi, što se može riješiti na pravi način da se utvrdi obaveza državi za isplatu istih. Ovdje je toliko to

neprecizno rečeno da se ne može ni amandmanski popraviti, toliko ima nepreciznosti. U svakom slučaju, ... i rekao sam zašto. Nijesam protiv radnika, želim da im se pomogne, ali ne možemo prema jednim radnicima da budemo majka, prema drugima maćeha, a pored toga ima puno procesno pravnih nedostataka ovo zakonsko rješenje. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Sada ćemo čuti poslanika Kaluđerovića, a nakon njega poslanika Labudovića. Izvolite poslaniče Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Iz više razloga nijesam srećan ni kao pravnik ni kao poslanik što smo u prilici da rješavanje problema neisplaćenih otpremnina za 420 bivših radnika Kombinata regulišemo na način što ćemo donijeti zakon. Više bih volio kao pravnik da donosimo zakone koji uređuju neki društveni odnos na opštiji način i u interesu svih u Crnoj Gori.

Međutim, kada govorimo o ovome, bio bi grijeh da se odmah iza toga ne kaže mi sa donošenjem ovog zakona kojeg je predložio kolega Vučinić bavimo posljedicama u odnosu na uzroke na koje ću ja ovim povodom kratko podsjetiti. Skupština Crne Gore o problematici KAP-a, između ostalog, i u pogledu obaveza prema radnicima i bivšim radnicima Kombinata koji su zbog neodgovornih odluka Vlade Crne Gore, izuzetno štetnih ugovornih aranžmana morali i protiv svoje volje da idu prije vremena u penziju, bavila se četiri puta, dva puta u toku 2012., dva puta tokom 2013. godine. To su zaključci Skupštine koji jedni sa drugim predstavljaju cjelinu. To je potpuno jasno naglašeno u tim zaključcima naše Skupštine, da vas podsjetim 29. februara i 8. juna 2012. i 30. aprila i 27. decembra 2013. godine.

Ono što je bilo zajedničko u svim tim zaključcima Skupštine je bilo tada da se prvo raskine saradnja sa CEAC-om nakon što smo dobili informacije da se drastično krše i ne poštuju ključne ugovorene obaveze, da se pristupi reviziji svih dugovanja Kombinata i ukupnog poslovanja Kombinata i u tom dijelu pozvali Državnu revizorsku instituciju da to učini, da se pristupi izradi strategije dugoročne održivosti aluminijske proizvodnje i da se ona dostavi Skupštini najkasnije do 20. oktobra 2013. godine, da se ispoštuju obaveze iz zakona i kolektivnih ugovora prema zaposlenim i penzionerima Kombinata aluminijuma. Nijedan od ovih zaključaka Skupštine nije ispoštovan, poštovane kolege, sjećate se, nego smo umjesto poštovanja zaključaka od strane Vlade dobili javne tvrdnje da Skupština ovakvim zaključcima narušava princip podjele vlasti i narušava poziciju Vlade da vodi unutrašnju politiku. Prilika je da podsjetim da je premijer Đukanović, evo Vijesti od 21. oktobra 2009. godine, to je bilo neposredno prije zaključivanja ugovora o poravnanju kojim smo, to je Državna revizorska institucija utvrdila, uložili novih 307 miliona eura u Kombinat. Na pitanje zašto kupuje akcije firme koju je već jednom prodala Vlada, Đukanović je pojasnio da je to logika odgovorne Vlade koja pokušava da spasi šansu za 4.000 ljudi koji rade u KAP-u i Boksitima. Svjedoci smo, na žalost, da sada govorimo o samo nekoliko stotina zaposlenih u Kombinat aluminijuma i Boksitima.

Takođe, nakon prvih zaključaka ove Skupštine od 29. februara 2012. godine, premijer Đukanović, gostujući u emisiji Televizije Crne Gore "U centar", decidno je, između ostalog, izjavio: "Bio sam u prilici da vidim kako menadžment KAP-a računa ulaganje i oni imaju razloga da vjeruju da su u KAP uložili 200 miliona evra". Tada Vlada

premijera Igora Lukšića javno saopštava podatak da je inostrani partner u Kombinat aluminijuma uložio samo 30 miliona eura.

Poštovane kolege i poštovana javnosti, na ovo podsjećam jer izjava premijera Đukanovića da ima razloga da inostrani partner tvrdi i ima osnova da tvrdi da je uložio 200 miliona, u uslovima kada se vodi arbitražni postupak i to dva od strane CEAC-a u odnosu na Kombinat aluminijuma, a i to su podaci o kojima je govorio kolega Bojanić, predsjednik Kluba samostalnih poslanika, samo jedan arbitražni postupak je težak 600 miliona evra, i jedan i drugi se vode protiv države Crne Gore, dakle ..(Prekid)... 600 miliona evra, drugi još nemam precizan podatak, ali očigledno kolega Bojanić govori i tu o više stotina miliona protiv države zbog Željezare MNSS i Rekupero oko 100 miliona eura.

I da završim priču, da imamo makar približno realan odnos prema ovim pitanjima, obaveza države prema zaposlenim, da je država, da sada konkretizujem ono što je najavio kolega Bojanić, u ovih 710.000 evra koje je država već isplatila pravnim ekspertima da bi nas branili pred odgovarajućom arbitražom zbog sporova u vezi sa KAP-om i Željezarem, isplaćeno je 330.000 evra firmi i advokatskoj kancelariji iz Beograda i partneru iz Sjedinjenih Američkih Država, a 380.000 evra profesorima Radonjiću i Savkoviću sa Pravnog fakulteta u Podgorici i ekspertu Dejvidu Pavleku iz Sjedinjenih Američkih Država. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Kaluđeroviću.

Riječ ima poslanik Labudović, a neka se pripremi poslanik Abazović. Izvolite poslaniče Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, prvo ću da iskoristim priliku da se osvrnem na polemiku koja je bila na početku današnje rasprave i da kao član Zakonodavnog odbora kažem i iznesem svoj stav po kojem je ovaj zakon jednako ustavan i jednako neustavan kao i svi ostali zakoni koji su prošli proceduru rasprave na Ustavnom odboru. Da jednom, a na tome ću stalno insistirati, stavimo tačku na koncept samog odbora. Ako želite isključivo pravničko mišljenje, bez uticaja politike i političkog stava, onda vas molim ukinite odbor i formirajte komitet pravnika koji su izvan Skupštine, pa neka oni odlučuju o ustavnosti i usklađenosti sa zakonodavnim sistemom Crne Gore. Moje je ustavno pravo da glasam po sopstvenoj savjesti, a iznad moje savjesti je samo bog. Ni Ustav, ni partija, ni predlagač, ni Sveti Petar. Prestanite da me disciplinujete i da tražite od mene ono za šta nisam poslat ovdje. Ne polažem račune vama, niti predsjedniku, niti potpredsjednicima. Polažem račune onima koji su me glasali. Oni će odlučiti o tome da li svoj posao radim kako valja ili kako ne valja.

Uostalom, sjetite se, samo ću pomenuti jedan primjer Zakona o penzijama za poslanike. Sa gotovo stopostotnom većinom je prošao sve odbore i ovaj plenum. I šta? Našao se Ustavni sud i rekao nije ustavan. O obrazloženju neću ni riječi, ali se zna ko u ovoj državi daje konačnu odluku da li je nešto ustavno ili neustavno. Sve do tada je politika. Molim vas da jednom stavimo tačku na to. Ili mijenjajte koncept odbora, ili nas ostavite da u njemu radimo onako kako se radi od kada postoji višestranački parlament.

Sada da se vratim ovom zakonu. Pridružiću se kolegi Kaluđeroviću u osjećaju nelagodnosti što ću morati da glasam i da podržim ovaj zakon. Ne zbog toga je li on savršen i precizan u normama, već u činjenici da kada god se na neki način izdvoji neka grupa radnika, a ja sam ovdje jednom postavio oficijelno pitanje postoji li u Crnoj Gori

radnika mimo KAP-a, Željezare i Rudnika Boksita. Svaki put se sjetim mojih komšija i mojih zemljaka iz fabrike celuloze u Beranama, koja je prvi gigant u koju je stavljen ključ i o kojima ne samo da nije niko poveo računa svih ovih 20 i kusur godina, niko ih pomenuo nije makar na usput. Meni je dosta tih privilegovanih grupa i radnika iz određene ili fabrike ili određene djelatnosti. Ali, ako smo već kao Skupština postavili princip da smo nekome majka, a nekome maćeha, ima da to budemo do kraja. Ove 420 radnika KAP-a moramo u pravima i obavezama izjednačiti sa svim ostalim radnicima KAP-a koji su postale žrtve ekonomske politike i odluka koje su KAP dovele tu gdje jesu. Ako su svi prethodno penzionisani radnici Kombinata aluminijuma ostvarili istovremeno i otpremnine, da li je to ustavno, da li je to pošteno, da li je to ekonomski opravdano, to je druga priča. Prva i prevashodna priča je da su oni to ostvarili. Onda nema razloga i nema opravdanja i mi ne smijemo ni kao zakonodavac da prenebregnemo činjenicu da je njih 420 obespravljeno u tom dijelu. Kako, na koji način i ko drugi osim Vlada Crne Gore može i mora da izvrši ovu obavezu, o tome nema dileme.

Ono što meni posebno smeta, a što ne mogu da prećutim jeste sljedeće. Ja sam dijete radnika i to ne bilo kakvog radnika nego radnika težaka koji je 41 godinu gradio ovu državu i njenu ekonomsku osnovu golim rukama i koji je svaki treći mjesec primao najminimalniju platu koja se mogla primiti tada u Crnoj Gori i koji je za 41 godinu rada stekao penziju koju je naslijedila moja majka, a koja je tek prije pola godine prešla 150 evra. Imam pravo da to kažem. Nedostatak radničke solidarnosti kako unutrašnje, tako i ukupne, nedostatak sindikalne zaštite jer u ovoj zemlji nema sindikata, pa neka se ljuti koliko god hoće, a i to što ima brine samo o sebi, o svojim platama, o svojim privilegijama, dovodi do toga da umjesto da se problemi radnika rešavaju na način i na mjestu gdje nastaju, oni se stalno prebacuju nama i stalno se od nas traži osjećaj odgovornosti, osjećaj humanosti i malo, malo neko završi u nekoj jami. Onda daj spašavaj time što ćemo da mijenjamo zakon. Pravo da vam kažem, to ne vidim kao metod i ne vidim to kao rešenje, ali u ovom slučaju glasati ovaj zakon isključivo iz razloga da se tih 420 radnika u pravima izjednače sa svima onima iz Kombinata koji su na isti način otišli u penziju. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Labudoviću.

Riječ ima poslanik Abazović i posljednji diskutant nakon njega je poslanik Mandić. Izvolite poslaniče Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Da počnem od početka, odnosno od rasprave na koju možda nijesam stigao skroz na vrijeme, ali pominjao se Marks. Nemojte da se stidite Marksa. Marks je po svjetskom udruženju filozofa proglašen jednim od najvećih mislilaca milenijuma i kamo sreće da bilo da ste bili predavač ili da niste bili predavač da ste nešto naučili iz te teorije. Jer, ova teorija koju zastupaju poslanici DPS-a, ona je teško objašnjiva i vjerovatno neko ko bude temeljnije želio da se bavi političkim teorijama će moći izučavati kao kombinaciju onoga što se dešava na sjeveru Afrike ili na Dalekom Istoku kao koncept.

Da vam kažem sljedeće. Vi ste htjeli da izbjegnute ovu temu jer vi volite da izbjegnute sve teme koje imaju veze sa ekonomijom. Zbog toga vas je i svih pet, svaka čast vama, šestoro, izvinite, ostalo u sali. Da je ođe bila neka tema gdje je trebalo da se ishvalite nečim svi bi došli ođe ili na Premijerski sat svi dođete, namjestite se, dođete od

11:00 h. Kada treba da se priča o KAP-u, onda ne želite čak ni da pričate o podršci. Vi 100% nećete podržati radnike, vi ste te radnike istjerali na ulicu. Vaša politika ih je istjerala na ulicu. Logično je da ih nećete podržati, oni nemaju nikakvu zabludu da ćete ih vi podržati. Pričate o Ustavu, a imate neustavnog predsjednika države. Vi pričate o Ustavu. Je li to najveći nonsens. Tumačite da li je svečana sjednica, sjednica gdje treba ili ne treba kvorum pošto nema dovoljno poslanika da je sačine..... da tumače Ustav. Pozivam pravnike iz DPS-a, nisam pravnik, pa vi da poštujete Ustav možda bi poštovali nezavisno sudstvo, pa sve te prijave koje su bile za privatizaciju da se jedna procesuirala, pa sve te afere koje su se otvorile, da se i jedna završila sa nekim epilogom. To je sve pravedno, a kada treba da pomognemo radnike, pa čak ako to podrazumijeva da treba da ih nagradimo sa 5 miliona eura, zašto to ne bi uradila ova država koja je dala 700, 800 miliona eura koje kakvim tajkunima i koje kakvim lokalnim i međunarodnim tajkunima. Sada ste se sjetili da se odgovorno odnosite prema budžetu. Žao mi je što tu nije kolega Gegaj, pa to je tek paradoks svih paradoksa. Pa nijeste vi došli na vlast 2012, vi ste došli na vlast '90. Vi ste sve upropastili. Vi ste napravili budžet neodrživim i sada vi se borite za zaštitu odgovornosti budžeta a opozicija koja želi da pomogne radnicima i ako to neće riješiti i sve njihove probleme, jer neko ko se neodgovorno rukovodi javnim finansijama. I to vam je argument? Samo se pitam, dragi građani Crne Gore, je li ovo realno, je li ovo moguće, je li ovo zona sumraka? Jesmo li mi svi u "Informeru", jesmo li svi u "Minut, dva...", je li neko hoće da pogleda život, realni život . Zaista to je nevjerovatno. Imate situaciju, pišu vam o tome mediji u Briselu, vrlo često imate da čitate kroz našu štampu da nam sada su potraživanja na arbitraži, rekao je kolega Bojanić precizno 900 ili 700 miliona, potpuno je nebitno, a vi nećete da kažete , hoćete da date "Trinaestojulsku nagradu" a nećete da kažete da čovjek nije dao sve pare za KAP. Dajte sebi "Trinaestojulsku nagradu", pozovite onog profesora za UDG-a, dajte njemu "Trinaestojulsku nagradu". Ponizite državu, ali nemojte da mislite da u jednom trenutku ovo neće stati. Zaista ne znam kad, volio bih što prije, ne znam kad, ali nemojte misliti da nećete odgovarati za ovakve stvari. O KAP-u, da je sve pozlaćeno u Crnoj Gori, da je svaka fabrika koju ste upropastili ima više radnika nego što je imala '90-ih, da umjesto 29.000 koliko je nekada radilo sada radi 100.000 i da se desio samo KAP, u svakoj državi, u svakoj državi pa i sa manjim koeficijentom, indeksom demokratije vlast bi pala i bila bi vjerovatno optužena za koje kakve kriminalne radnje. Ponavljam da ste napravili industriju svjetskoga ranga, na nivou Japana, a da ste samo uradili KAP-u to što ste uradili, svaka odgovorna vlada bi podnijela ostavku i svaka osoba koja je bila involvirana u takav proces bi bio procesuiran.

Nadam se, dozvolite predsjedniče, završavam za 15 sekundi, da će predlog ovog zakona proći. Nemojte da pomažete radnike, pomažite tajkune, dobra vam je politika , odlična, a nemojte misliti da u jednom trenutku to neće prestati i da ćete biti odgovorni za to što ste radili. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Abazoviću.

Posljednji diskutant, kao što smo najavili, je poslanik Mandić. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ:

Dame i gospodo, uvaženi građani Crne Gore,

Mnogo puta sam u Skupštini govorio oko Kombinata aluminijuma, govorio o njegovim problemima, i vjerujem da ćemo danas uspjeti da bar damo dobar odgovor vezano za 420 ljudi, da ispravimo jednu nepravdu koja je napravljena tim ljudima, ali ovo

je danas dobra prilika da se podsjetimo na sve ono zbog čega se danas KAP nalazi u situaciju u kojoj se nalazi.

Kažem, odavno sam govorio o Kombinat aluminijuma, bio član anketnih odbora, vodio Komisiju za privatizaciju, sjećam se prvih rasprava u ovom parlamentu kada se raspravljalo oko ugovora o cesiji, KAP, "Vektra", Vlada Crne Gore, to je jedna od prvih velikih pljački Kombinata aluminijuma, onda štetni ugovor sa "Glenkorom", onda neki američki ambasador ... koji tu pomaže oko uvoza struje, jedan koruptivni strašni posao, "Standard" banka, nakon toga dolaze Rusi, ugovori koji se zaključuju sa Rusima. Sve skandal do skandala, zaključno sa ugovorom o poravnanju koji je sam po sebi doveo do onoga o čemu je govorio kolega Kaluđerović, da danas iščekujemo koliko će pred nekim sudom da se ispostavi faktura Crnoj Gori.

Da ne bude nikakve zabune za današnje teško stanje Kombinata aluminijuma odgovorna je Vlada Crne Gore, dominantno Demokratska partija socijalista i njen predsjednik, kao i Socijaldemokratska partija koja je snažno podržavala tu politiku od 97. godine pa do nedavno. Tek od nedavno imamo Socijaldemokratsku partiju koja ulazi u određena izglasavanja sa opozicijom, ali kada je već šteta tako napravljena da teško možemo da govorimo da će se situacija tek tako lako ispraviti i da će ovaj narod i ova zemlja moći da računa na Kombinat aluminijuma u onom obimu kako je to bilo projektovano i zamišljeno od ljudi koji su prije 50-ak godina osmišljavali budućnost aluminijske industrije u Crnoj Gori.

Dakle, tada je neko pametan, neko ko je shvatio da Crna Gora mora da zapošljava ljude, da mora da pronalazi kvalitetna radna mjesta, shvatio da u Crnoj Gori postoji boksit, i to od izuzetnog kvaliteta, jedan od najboljih u Evropi, da Crna Gora ima dobre potencijale sa električnom energijom, da Crna Gora treba da razvije željezničku infrastrukturu, ima Luku Bar, i neko je sve to pravilno skockao, osmislio, razradio i investirao i obučio i osposobio jednu kvalitetnu radnu snagu, kao što je postojala u metalurškoj industriji. I, onda dolazi Demokratska partija socijalista, odnosno prije Demokratske partije socijalista u onoj završnoj fazi Saveza komunista, počinju neka druga pravila. Ta komunistička sirotinja iz Centralnog komiteta gladna svega, osjetila je sjajnu priliku da pljačkajući Kombinat aluminijuma zarade prve milione. I ta jagma, i ta gramzivost, to čudo koje se pojavilo kod prve linije Demokratske partije socijalista, koje smo pratili poslije kao skakavce kako pljačkaju Crnu Goru od Primorja, preko Telekoma, preko svih preduzeća zaključno sa Celulozom u Beranama, to je razorilo ovu zemlju, tako da ovih dana kada obilazimo Crnu Goru, gledam jedan očaj, jedan krik koji ljudi ispoljavaju spremnost iskazujući da se dodje i da se ovo stanje riješi onako kako je i počelo 88. odnosno 89. godine.

Dakle, ljudi shvataju da se crta mora podvući i da ovdje, na žalost pošto se već dugi niz godina vlast ne uspostavlja na izborima, vlast ne predstavlja većinu građana Crne Gore, nego se ovdje kreira većinska većina tako što se krađu izbore i znaju ljudi da ako se podje ponovo na izbore u organizaciji ove Vlade da će se to završiti na isti način kao što se i do sada završavalo.

Niko nema dileme koliko su razvijene institucije u Crnoj Gori, niko više nema neke nade da će moći neku pravdu da potraži u tim institucijama kada dodje do izborne krađe i ono što je važno, poštovani građani a i vi radnici Kombinata aluminijuma koji se sada nalazite ispred ove zgrade Skupštine, morate svi zajedno sa nama, shvatajući težinu situacije u kojoj se nalazi Crna Gora da se konačno na pravi i ozbiljan način okupimo i jednom riješimo pitanje velikih pljačkaša, velike otmice koja se u posljednjih 20 godina kreirala i sprovodila u Crnoj Gori.

Mi danas imamo žalosnu situaciju, ta žalosna situacija traži snažan odgovor, ona se ne može popraviti kako nas savjetuju neki koji navodno podržavaju opoziciju

...(Prekid)... da ćemo mi nešto dogovarati, pregovarati, jedne druge savjetovati. Ovo može da se riješi samo hrabrim i odlučnim potezima i Demokratski front je shvatio i pozvao i pozvaće narednih dana, određujući tačni datum, početka protesta u Crnoj Gori jer onaj koji je sa ulice došao izgleda da ne može drugačije bez ulicom poći. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Mandiću.

Pitam predlagača da li želi završnu riječ? Želite. Izvolite poslaniče Vučiniću.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Mustafiću.

Pa evo, vrlo ću kratko.

Čuli smo ovdje od kolega poslanika iz Demokratske partije socijalista da opozicija predlaže, čini mi se da sam razumio, bajkovite zakone. Ako je to ovaj zakon bajkovit, koji treba da se da ljudima ono što im je zakonski pripadalo, i što mogu sa tim otpremninama da se na neki način uspješnije liječe, ili da dozidaju dio kuće ili da poprave krov, ili da promijene vrata i prozore koji su ... propali onda nemam riječi. Ili ako je to bajkoviti zakon onaj koji se danas opstruiše po Crnoj Gori gdje trebamo socijalne slučajeve koji su ostali kao žrtve tranzicije i zbog uvedenih stečajja, bez posla da penzionišemo onda je to crna bajka crnogorskih građana i crnogorskih radnika koju je napisao predsjednik Demokratske partije socijalista Milo Đukanović. I mi imamo našeg Andersena koji je

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Gospodine Vučiniću, završna riječ podrazumijeva znate šta, sublimiranje onoga zbog čega ubjeđujete nekoga da prihvati ono što vi predlažete. Vi ste predlagač, ovo su već komentari, da ne bi izazivali komentare sa druge strane....

JANKO VUČINIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, bilo je priče o bajkama, samo sam htio da kažem kakva je bajka većine građana Crne Gore i radnika ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Vučiniću, da se čujemo, imali ste vremena tokom rasprave da učestvujete u raspravi i da komentarišete. Dakle, završna riječ podrazumijeva ono što je smisao završne riječi.

JANKO VUČINIĆ:

Dobro.

Bilo je kometara u vezi amandmana. Amandmani postoje. Ja sam te amandmane podnio na primjedbe koje su mi iznijeli na Zakonodavnom odboru. Ti su amandmani tehničke prirode i oni su otklonjeni i zakon je tako jasnije i preciznije definisan. Ono što bih još želio da kažem, da ovo ne treba da bude neka javna govornica, prolazna govornica gdje ćemo doći da se ispričamo, nego ovo treba da bude Parlament gdje će, kao što je Parlament gdje trebaju da se donesu odluke koje će se poštovati. Ne smijemo dozvoliti sutra, ubijeđen sam da će ovaj zakon proći, da će proraditi savjest i kod kolega iz Demokratske partije socijalista i da oni u jednom trenutku počnu da razmišljaju o građanima, o siromašnim radnicima i da im i oni na taj način pomognu sa izglasavanjem ovog zakona, ali nikako ne smijemo više dozvoliti ,kao što smo dozvoljavali, u vezi ovih zaključaka da se oni ne poštuju i da se ignorišu od izvršne vlasti. Donijeće se zakon, ubijeđen sam da ćemo izglasati ovaj zakon i ukoliko i on bude opstruisan od strane

Vlade, onda jedino preostaje onim radnicima za koje smo donijeli ovaj zakon da se bore svim raspoloživim načinima demokratske borbe za ostvarivanje njihovih prava. To je na kraju.

PREDŠEDAVAJUĆU SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vučiniću.

Bila je ovo završna riječ o Predlogu zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su usled stečaja preduzeća otišli u prijevremenu penziju. O ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda, to je Predlog zakona o izmjeni i dopuni porodičnog zakona. Oko ovog zakona je, takođe, odluka ista Zakonodavnog odbora, ali pošto smo već imali sličnu situaciju u prethodnom zakonu nastavljamo sa raspravom. Predlog zakona su podnijeli poslanici Danijela Marković i magistar Aleksandar Damjanović. Izvjestioci odbora su Željko Aprcović Zakaonodavnog odbora i doktor Halil Duković Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres i pitam da li neko od poslanika koji su predložili zakon želi dopunsko obrazloženje?

Poslanica Marković, izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Radi građanki i građana Crne Gore i samih kolega, moram jer sam bila uskraćena u pravu na odgovor poslaniku koji je sada odsutan, a vezano je za Zakonodavni odbor.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Molim Vas, nemojte zloupotrebjavati institut uvodne riječi.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Samo da dam informaciju, neću ništa drugo. Da bi građani bili obaviješteni da sam ja završila pravni fakultet 1977 - '80-te sa visokim prosjekom i da nije bilo trgovine. Ta trgovina sad nastupa kod ovih profesora. Kod tih profesora nije bilo kupovine fakulteta ni obrazovanja, što se vidi manjkom i u sudstvu i u ostalim organima gdje je došla generacija asistenata i ostalih koji se bave trgovinom, a nijesu se bavili trgovinom ti stari profesori koji nisu živi. Prema tome, moram radi sebe, jer sam lično uvrijeđena da dam odgovor da sam bila dobar student sa prosječnom ocjenom, da profesor koji to prati neka se obavijesti, neka traži uvid u dokumentaciju, ali o tom potom.

Rekla sam da je stav Zakonodavnog odbora bio nelegitiman, jer je bio politikantski, do postoji ustavni osnov, oni ga nijesu obrazložili, što moraju kod svakog Predloga zakona da je od opozicije ili da je od Vlade mora da postoji obrazloženje o ustavnosti i zakonitosti. Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjeni i dopuni porodičnog zakona sadržan je u članu 16, tačka 5 Ustava Crne Gore kojim je propisano da se zakonom uređuju pitanja od interesa za Crnu Goru. Sasvim je jasno koje je pitanje od interesa za Crnu Goru, zaštita djeteta.

Ustav Crne Gore članom 17, stav 2 propisuje princip jednakosti svih pred zakonom, bez obzira na bilo kakvu posebnost i lično svojstvo. Međutim, kroz nekoliko članova Ustava država poklanja naročitu pažnju određenim kategorijama društva. Tako je članom 73 i 74 Ustava Crne Gore predviđena posebna zaštita majke i djeteta i prava djeteta Ustavom proklamovanim načelom naročite zaštite djece afirmiše se i kroz sam Porodični zakon. I međunarodnim dokumentima, prije svega, Konvencijom o pravima djeteta predviđa se posebna zaštita djeteta, jer članom 27, stavom 2 Konvencije

predviđa da roditelji i drugi odgovorni za djecu imaju prvenstvenu odgovornost da osiguraju u okviru svojih sposobnosti i finansijskih mogućnosti, a i sama država u tome učestvuje.

Šta je vodilo predlagača da donesu, da ne ne bi dalje opterećivali, svi imate ovo obrazloženje koje je predloženo uz Predlog zakona. Veliki broj samohranih roditelja u koje spadaju i majke i očevi nezavisno od toga kod koga je dijete, samohrani roditelj je i majka i otac, koji kroz zakonsku proceduru ne mogu da dođu do izdržavanja, odnosno postoji bezbroj pravosnažnih izvršnih sudskih presuda, a da djeca svoje zakonsko pravo izdržavanja ne mogu da ostvare. Nije samo problem Crne Gore, nego i u zemljama u okruženju i svugdje. Tako je Hrvatska donijela poseban zakon, Slovenija isto ima garantni fond, u Srbiji je donijet Nacrt novog porodičnog zakona kroz koji će ići i regulisanje alimentacionog fonda.

Znači, po ugledu na sve ostale, taj problem bi trebalo rješavati. Do sada postoji u Porodičnom zakonu Crne Gore odredba zakona po kojoj je obaveza organa starateljstva, ako jedan od roditelja kod koga je dijete a ne dobija izdržavanje da podnese predlog za izvršenje. Međutim ta odredba je mrtvo slovo na papiru, jer ni jedan organ starateljstva do sada nije podnio tužbu sudu, niti učestvovao u izvršenju te presude.

Porodični zakon se samo mijenja u dijelu gdje bi odredbu 284 izmjestili da se formira alimentacioni fond, opet ostaje to pravo u sklopu Ministarstva za rad i socijalno staranje, s tim da bi se vodila jedna precizna evidencija, jer je do sada svaki sudija morao kada donese presudu o razvodu braka da odluči ukoliko bračni drugovi imaju djece, da odluči o izdržavanju i tu presudu da dostavi organu starateljstva.

Međutim, ta praksa je pokazala da nema nikakvog efekta, da li su se presude dostavljale ne zna ni samo ministarstvo. Prema tome, ostalo je pitanje neriješeno i to pitanje ne bi mogli da izmještamo u Ministarstvo rada i socijalnog staranja na teren materijalnog obezbjeđivanja i socijalnih davanja, jer je izdržavanje jedna čista zakonska obaveza i tako je treba tretirati upravo kroz stvaranje alimentacionog fonda. Znači, predlog je bio na matičnom odboru, prihvatio je predlagač, odnosno ja sam u ime predlagača bila prisutna, prihvatila sam amandmane na ovaj Predlog zakona ... od strane odbora da se izmjesti u posebno poglavlje alimentacioni fond i da se ne tretira dijete nego u skladu sa Porodičnim zakonom Crne Gore kao povjerilac, jer još nije došlo do izvršenja nego kao primalac izdržavanja i sve te primjedbe su prihvaćene, tako da će dalji tekst ići po amandmanima.

Ako neko ima pitanje za to, tu sam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Prelazimo na uvodna izlaganja u ime poslaničkih klubova.

Čućemo koleginicu Šćepanović u ime Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi poslanica Đurašković.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovane kolege, uvaženi građani,

Ovih dana raspravljamo o jednom cijelom nizu zakona koji su na neki način politikantski jer je prosto jasno da je njihov osnovni cilj urušavanje kompletnog finansijskog sistema Crne Gore, a sve pod maskom brige za radnike i za majke. Postavlja se pitanje koja je krajnja cijena svega ovoga? Paralelno sa zaustavljanjem

razvojnih šansi Crne Gore i projekata koji bi doprinijeli da se budžet Crne Gore napuni imamo i sa druge strane želju pojedinih za promjenu vlasti i iz tog razloga se podnose ovakvi zakoni da bi se urušio kompletan finansijski sistem Crne Gore, a u krajnjem bi cijenu platili svi građani Crne Gore. Dakle, mimo zdrave logike e i izmjene propisa idu dotle da sve obaveze pa evo sada i obaveze zakonske roditelja da izdržavaju svoju djecu prebacuju se na teret države. Mislim da je to prevelika cijena koju će u krajnjem platiti svi građani Crne Gore.

Što se tiče ovog problema, ne plaćanja alimentacije svi smo saglasni i na odborima smo to rekli, da problem plaćanja alimentacije postoji, tj. izdržavanja i saglasni smo svi da zajednički treba da pokušamo da riješimo ovaj problem. Ovaj problem ne plaćanja alimentacije postoji i kao problem koji je prepoznat i na nivou Evropske unije. Naime, kako bi podstakla raspravu oko ovog pitanja Evropska komisija je 2004.godine donijela takozvanu Zelenu knjigu o obavezama izdržavanja u kojoj su postavljena brojna pitanja koja se tiču uređivanja postupka ostvarenja izdržavanja gdje je i postavljeno pitanje da države preuzmu obevezu izdržavanja u slučaju ne izvršenja ovih obaveza. Međutim, kako se radi o isključivoj obavezi roditelja mali broj država se odlučio na osnivanje ovakvih fondova ali se svakako drugim mehanizmima bore da ovi postupci budu efikasniji.

Što se tiče konkretnog predloga koji su podnijele kolege iz SNP-a kako su i sami rekli, ovaj predlog je podniet analogno uporednim iskustvima u Hrvatskoj i u Sloveniji. Moram istaći da se u Srbiji ovaj predlog pokazao kao neodrživ. Međutim, on je neodrživ iz više razloga. Prije svega, moram istaći da se u Hrvatskoj ovo rešenje usvojilo i da je već godina dana primjene pokazala da postoje brojne zloupotrebe, a takođe se pojavio i sledeći problem, a to je nemogućnost države da refundira sredstva od ovih lica iz razloga što su državi na raspolaganju isključivo ona zakonska sredstva i mehanizmi koji su na raspolaganju i samim roditeljima koji ne mogu da dođu do ovih sredstava. Takođe, predlog kolega iz SNP-a nije kao u uporednim državama jer se za razliku od Hrvatske gdje taj iznos zakonskog izdržavanja iznosi 50% zakonskog minimuma, kod nas je zakonski minimum izdržavanja 65 eura. Po predlogu kolega taj bi iznos bio ustvari puni iznos na osnovu presude koja je donešena u brakorazvodnoj parnici, a koji u krajnjem može biti i hiljadu eura mjesečno. Zavisi da li su se roditelji možda i sporazumno dogovorili. Tako da bi sutra ukoliko se roditelji dogovore sporazumno da bude veće izdržavanje 300, 400, 500 eura, ukoliko posle određenog vremena određeni roditelj ne plaća to izdržavanje ta bi se obaveza prebacila opet na državu.

Ono što je suština je da na osnovu Porodičnog zakona zakonsku obavezu izdržavanja ima roditelj i tu obavezu pored radno sposobnog roditelja koji svim dozvoljenim sredstvima treba da doprinosi izdržavanju svog roditelja nikako ne može da preuzme država. Nadalje, Porodičnim zakonom je, moram to istaći, već uspostavljen institut privremenog izdržavanja čija se efikasnija primjena u praksi mora zaista obezbijediti. O tome sam već govorila u postavljenom poslaničkom pitanju ministarki rada, jer zaista očekujem da ono što je predviđeno Porodičnim zakonom, članom 282 nađe svoju efikasniju primjenu u praksi i već sa kolegicom Azrom iz Pozitivne preduzimamo određene korake da ovaj institut koji postoji u zakonu da se njegova efiksanija primjena zaista mora omogućiti.

Koleginica je u uvodnom izlaganju istakla ...(Prekid)... prebaciti na Centar za socijalni rad, odnosno na Ministarstvo rada ove obaveze, da postoje obaveze koje su uspostavljene na osnovu Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Međutim, ovo je jedan potpuno drugi institut, jer Centar za socijalni rad je ustanova koja ima sva prava pa čak i veća prava u pojedinim oblastima od roditelja što se tiče djece.

Dakle, ako roditelj kao zakonski staralac djeteta ne podnese predlog za naplatu ovih sredstava Centru za socijalni rad ili ne podnese predlog sudu za prinudnu naplatu sredstava, Centar za socijalni rad ima ta prava da podnese ako roditelj ne vodi brigu o svom djetetu. Izvinite, samo kratko, pošto sam jedina iz Demokratske partije socijalista, molila bih vas samo još za minut.

Što se tiče samog zakona moram da napomenem da sredstva finansiranja ovog fonda nijesu jasna. Vi navodite budžet i drugi izvori, zatim se predlogom predviđa obaveza izdržavanja iz fonda dok traje zakonska obaveza. Dakle, do 26. godine, međutim, u Hrvatskoj imamo rješenje da se ovo pravo ograničava isključivo na tri godine. Meni je povodom ovog Predloga zakona sama suština, uzimajući u obzir sve ove razloge, da li je pravedno da jedan roditelj sa teškom mukom zarađuje i sa teškom mukom izdržava svoje dijete, a sa druge strane da imamo lica koja ne izvršavaju svoju zakonsku obavezu i u krajnjem će znati da će to za njega izvršavati preko alimentacionog fonda država.

Moram na kraju da istaknem da smo mi ovdje svi, da se ovaj problem koji je evidentan u Crnoj Gori, evidentan je podatak da 2/3 zakonskih izdržavanja se ne sprovodi, presuda se ne izvršava. Mislim da smo ovdje svi da se nađe realno rješenje i smatramo iz tog razloga da je predlog koji su podnijele kolege iz Pozitivne realan i da ćemo amandmanskim djelovanjem na taj predlog koji se odnosi na izmjenu Krivičnog zakonika riješiti, poboljšati, da će to biti prvi korak u rješavanju ove situacije, a to je pooštavanje kazni povodom krivičnog djela nedavanja izdržavanja. Takođe, smatram da treba da se izvrše amandmanske, tu već smo koleginica Azra i ja u dogovoru sa predlagačem, da se izvrši amandmansko djelovanje na Zakon o izvršavanju krivičnih sankcija gdje će ona lica koja su osuđena za krivično djelo nedavanje izdržavanja preko uvođenja rada u ovim institucijama, sredstva koja zarade biti dužna da isplate svom djetetu, djetetu kom su dužni da daju izdržavanje.

Mislim da su to trenutno realni koraci koje preduzimamo i činimo da se ovaj problem riješi a da ovo rješenje koje ste vi predložili u zakonu zaista nije dalo rezultate ni u uporednoj praksi pa nije ni adekvatno.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Čuli smo koleginicu Šćepanović, u ime Kluba DPS-a.

Sada ćemo čuti koleginicu Đurašković u ime Kluba Demokratskog fronta, a neka se pripremi poslanik Bojanić.

Izvolite.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo, uvaženi građani,

Statistika kaže da u Crnoj Gori živi 167 177 porodica. Od tog broja 14% čine one porodice kod kojih je jedan roditelj staralac djece, odnosno samohrane porodice. Češće su žene samohrani roditelji i to blizu 6:1, tačnije pet i po žena na prema jednog muškarca. U odnosu na broj stanovnika najviše je samohranih porodica na Cetinju i u Budvi, a najmanje u Ulcinju. Interesantan je podatak da najviše samohranih očeva ima u Herceg Novom.

U Crnoj Gori samohrani roditelji nisu prepoznati u aktuelnom zakonodavstvu kao ugrožena kategorija stanovništva. Njima je potrebna podrška svake vrste. Poslodavci izbjegavaju da zaposle samohranog roditelja, jer znaju ukoliko se dijete razboli on neće doći na posao jer mora da brine o djetetu. Potrebno im je produženje

radnog vremena vrtića, potrebne su novčane nadoknade, potrebne su redovne isplate alimentacije. Skoro 2/3 očeva ne plaća alimentaciju i često na sud prilažu netačne podatke o svom imovinskom stanju da bi iznos obavezne alimentacije bio što niži.

Neplaćanje alimentacije djeci od strane roditelja koji je po pravosnažnoj, izvršnoj sudskoj odluci dužan da istu plaća, predstavlja veliki problem sa kojim država mora da se izbori, a sve u cilju zaštite djeteta kao najveće vrijednosti jednog društva. Roditelj koji se brine o djetetu u takvim slučajevima suočava se sa teškoćama oko obezbjeđivanja uslova za život, podizanja, vaspitanja i obrazovanja djeteta, dok drugi roditelj istu obavezu izbjegava i uz to biva i neadekvatno sankcionisan od strane države. Iz navedenih razloga ovom izmjenom i dopunom Porodičnog zakona namjera je da država pomogne djeci čiji roditelji ne žive zajedno, da na jednostavniji način ostvare svoje pravo na izdržavanje od roditelja dužnika na način što bi se novčana sredstva na osnovnu pravosnažne izvršne sudske odluke isplaćivala iz fonda s tim da fond preuzme teret prinudne naplate od roditelja dužnika.

Sredstva isplaćena iz fonda kasnije bi se refundirala od roditelja dužnika i to uvećana za 10% na ime naknade za prinudnu naplatu. Demokratski front smatra da je porodica osnovna ćelija društva i da je ovo jedan dobar zakon i mi ćemo ovo podržati.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam kolegice.

Kao što je kolega najavio kolegu Bojanića, a zatim kolega Tuponja.

MLADEN BOJANIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, uvažene kolege, uvaženi građani,

Odmah na startu da kažem da Klub Samostalnih poslanika će podržati ovaj zakon. Smatramo da ovaj zakon može da bude slobodno na elegantan načina da riješi velike probleme. Kad dužnik koji treba da plati alimentaciju iz ko zna kojih razloga to ne radi radovno nakon tri mjeseca fond će platiti, a fond državni ima iza sebe snagu države da naplati to što je dao. Ako ko ima mogućnosti u državi da naplati svoje potraživanje, to ima država. Tako da ne bojte se da će ovo da bude nešto puno novca za državu Crnu Goru.

Nastaviću diskusiju, mislio sam tu negdje da prekinem da dam samo jasan stav Kluba Samostalnih poslanika, ali naravno, uvijek neko od prethodnika koji su protiv ovog zakona posegne za teškom nekom pričom, nekim teškim temama pa se onda ide u komentar da su ovo velika sredstva na teret države i naravno, onda se sve to začini sa jednom iskreno rečeno, meni polako liči na uvredu, da su ovo politikantski zakoni čiji je cilj urušavanje finansijskog sistema države. Pazite, to dolazi iz redova poslanika ćemo da podržimo ovaj zakon, hoćemo da urušimo finansijski sistem Crne Gore.

Neće moći. Ja vas pitam sad direktno i gledam vas, vi koji ste to malo prije progovorili. Sad kažite, da li ovaj zakon, ovih par miliona koje privremeno će da plati država, a ima načina da naplati od onoga ko ne poštuje zakon, da li je to veća opasnost za urušavanje finansijskog sistema države od 700 miliona poreskog duga koju je vaša vlast napravila, od 181 milion palih garancija koje ste vi napravili i nikad ih naplatiti nećete, od 130 miliona duga lokalne samouprave gdje u većini vi vršite vlast, od deficita za prošlu godinu 60 miliona u kome ste iznenađeni što je tu učešće 30 miliona eto pale garancije pa ih nismo predvidjeli. Zamislite tu neozbiljnost, neodgovornost, drskost da nam to kaže. I 30 miliona sudske presude protiv države pa je to iznenađenje sad to nam je došlo.

Kažem, osjećam to jako drsko prema nama. Sad od jednom vi ste zaštitnici koji ste sve ovo uništili, vi ste zaštitnici finansijskog sistema, a mi ga rušimo. Znae na šta mi

ovo liči? Ima jedna priča u knjizi, nije bitno mislim da je Liječenje Šopenhauerom , kad kaže dječak, sude mu za ubistvo roditelja i on traži milost od sudije, jer je ostao siroče. E, meni ovo liči na to. Sve ste uništili a sad tražite od nas i od javnosti, kad vas optužimo za to što ste uradili, pa ne može loša je ekonomska situacija. To je to. Sve ste uništili a onda da vas zaštitimo ne mogu svi pare, eto nemamo novca. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Nisam obratio pažnju, jeste li to rekli? Ne nego zato što sam gledao koliko još imamo danas posla, pa stvarno nisam čuo. Molim vas, ukoliko ste se opuštili bili malo da jednostavno možemo sve da kažemo, ali molim vas u nekom okviru koji ova skupština može da uvaži, primjereno. Jesmo li zadovoljni sad svi?

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Doslovce ste mi rekli, da vas gledam u oči i da sam se ja ovdje drsko se obraćala svima, tu moju veliku drskost da kažem šta sam rekla. Ja sam diskutovala i imam svoju diskusiju iza koje stajem. Vi ste komentarisali a ni nemate pravo na onakav način da komentarišete moju diskusiju i moje ponašanje.

Smatram da se ovim zakonima uvode trajne obaveze za budžet Crne Gore. Dakle, ne uvode se ovdje obaveze. Kolega Bojaniću, kao ekonomista ključno ste propustili da kažete, vi ste kolega Bojaniću rekli da sam ja

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Koleginice, imaćete priliku još dva minuta da iskomentarišete odgovor na predlagača, a razumjeli smo da to nije bila lična konotacija i molim vas da mi ne uzimate mikrofon i riječ. Znači, bila lična konotacija, konstatujemo to. Idemo dalje. Hvala vam.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ne može ni pola rečenice.

Izvoltie kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene koleginice i kolege, poštovani građani Crne Gore, danas na dnevnom redu imamo Predlog zakona o izmjeni i dopuni Porodičnog zakona vezan za plaćanje alimentacije u našoj zemlji. Nakon ovih malo povišenih tonova od prethodnih mojih kolega, ja bih rekao da apsolutno mirno i realno mi imamo i ovdje kao i u mnogim segmentima našeg društva veliki raskorak između normativnih akata i onoga što imamo u realnom životu.

Realnost jeste da se alimentacije ne plaćaju. Realnost jeste da država nema snage a možda nema ni volje ni interesa da sprovede zakon u ovoj oblasti. Državni aparat nije sposoban, nije znaven ili nema volje ili nešto četvrto da sprovede zakon. Ni dosadašnji zakon nije loš, ali država ga ne sprovodi i onda ne trebaju da vas čude ni inicijative od strane opozicije da se nešto uradi da bi se stanje poboljšalo. Ako parlamentarna većina donese neki zakon onda ona mora da stane iza njega. Ukoliko imate važeće sudske presude koje se ne izvršavaju onda država mora da stane u zaštitu onih korisnika tih presuda. Ako niste u stanju da stanete i da sprovedete zakon ...

kako je propisano, onda morate da snosite neke konsekvence.

Dakle, ako, uzeću za primjer samohranu majku, ne dobija alimentaciju a stoji joj propisano zakonom, sve su sudske instance prošle, ali i dalje nikakve koristi od toga, onda mora država da reaguje. Onda ne može da budete nijemi posmatrač svega toga i onda inicijative koje žele da riješe taj problem su potpuno očekivane i normalne. Ova inicijativa kolega iz SNP-a ide u istom pravcu, istom cilju kao i inicijativa iz Kluba poslanika Pozitivne Crne Gore da se riješi problem. Problem postoji, država nije sposobna da ga riješi na odogovarajući način i vi ne morate da se ljutite zbog toga nego vi morate da stanete iza svoje nesposobnosti da sprovedete zakon. Jednostavno u praksi imate nesprovođenje zakona i niko za to ne odgovara.

Pozitivna Crna Gora je dala u proceduru Predlog zakona koji ide u istom pravcu kao i predlog kolega iz SNP-a i mi ćemo podržati svako rješenje koje će doprinijeti da se to stanje poboljša. Stanje je jednostavno loše i vi to znate i vi to i priznajete i u vašem izlaganju ste to konstatovali. Ali, ne vidim nikakvu spremnost da stane država iza sopstvene nesposobnosti. Ako niste u stanju da sprovedete zakon idite, što donosimo ovdje, toliko zakona smo donijeli koji se ne sprovode. Ista je stvar sa Predlogom zakona o stečaju. Ista je stvar sa Zakonom o eksproprijaciji. Ista je stvar na desetine i stotine drugih zakona. Normativni akti su nama manje više dobri, ali njihova realizacija, implementacija - katastrofa. Neznanje, nesposobnost, nemanje političke volje. U čemu je stvar? Već blizu tri decenije vršite vlast u ovoj zemlji i nemate odgovarajuće rezultate za sprovođenje zakona. Stalno smo u ogromnom raskoraku između normativnih akata i implementacije.

Naš predlog je išao u pravcu izmjena Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti i izmjena Krivičnog zakonika i nije to opterećenje za budžet, nije čak ni ovaj od SNP-a. Sprovedite zakon pa neće biti potrebe da bude opterećenje za budžet. Ukoliko bi imali snage da sprovedete zakon, niti bi ovaj predlog SNP-a, niti predlog Pozitivne ne bi opterećivali budžet. Rješavajte probleme u korijenu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Tuponja.

Koleginice Marković imate mogućnost da komentarišete uvodna razmatranja. Izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Zahvaljujem.

Počela bih od poslanice DPS-a koja je na samom početku rekla da opozicija sa ovakvim predlozima zakona želi da Državu Crnu Goru dovede do bankrota, što je i smiješno i žalosno da opozicija koja je ovdje 20 godina opozicija sad će državu ona staviti na bankrot, a rješava probleme koje treba Država Crna Gora i vladajuća stranka, odnosno koalicija da rješava. Mi dajemo te predloge kako je i uvaženi poslanik Tuponja i rekao, da upravo dva su predloga od opozicije. Što se tiče vašeg mišljenja, to je vaše mišljenje mada građani Crne Gore znaju ko će da dovede do bankrota. Vama nije malo taksa za autoput i za reprezentativni sport, a za djecu nemamo novca, nemamo novca.

Dalje, vi ste postavili poslaničko pitanje gospođi koja je do juče sjedjela u ovim klupama kao poslanik, ministarki rada i socijalnog staranja i dobili ste odgovor kakav ste dobili, znači jedan nerad, jedan kaos bez podataka, bez uopšte učešća organa starateljstva, odnosno države u tom dometu zaštite djece u vezi izvršavanja i pravosudnih sudskih odluka, izvršnih sudskih odluka.

Znači, i dalje ćemo da žmurimo i da se pravimo da ne vidimo taj evidentni problem i kazaćemo da će opozicija da dovede do bankrota državu ako budemo davali

djeci izdržavanje. S obzirom da vi opet vam je bliže da u domenu socijalnih davanja, šta smo mi imali od tih socijalnih davanja do sad? To su socijalna, čim ide preko Centra za socijalni rad tu ne može da sprovede zakonska obligacija i zakonsko pravo djeteta na izdržavanje. To je i vama jasno, opet ćemo spiskove da pravimo preko centara za socijalni rad i da vršimo razne zloupotrebe.

Znači, ovaj predlog je predlog sasvim jasan da se zakon, vladavina prava ispoštuje da država svoju nemoć prizna i da ona uzme da svoju odluku koju je donio sud sprovede, odnosno u postupku izvršenja da se budžet Alimentacionog fonda puni na taj način.

Ništa neobično što ste rekli u zemljama u okruženju, sad ću vam kazat. Hrvatska je zaživjela, ima li zloupotreba? Ima zloupotreba u bilo kojoj .. pa sad možemo samo zloupotrebu o socijalnim davanjima. Koliko je ukinuto sad socijalnih davanja? Koje su bile zloupotrebe, a ne u Alimentacionom fondu šta će biti kad će biti? To već, vidjećemo neka oni koji budu radili u Fondu, kad Vlada osnuje Fond oni će imati evidenciju, pa oni vrše zloupotrebu ne vrše građani nego organ koji donosi rješenja i koji daje socijalna davanja ili ova davanja po osnovu Alimentacionog fonda, što se toga tiče.

Što se tiče krivičnog djela to mi ne možemo da promijenimo svrhu krivične sankcije. Znači, to je alternativna krivična sankcija koja je zastupljena na principu dobrovoljnosti. Znači, mi mijenjamo duh čitavog Krivičnog zakona ako sad uvedemo samo za krivično djelo nedavanje izdržavanja da se to promijeni. To treba sud efikasnija sredstva da upotrebljava a ne na ovaj način da mijenjamo. Ta kazna rada u javnom interesu je sasvim drugačije zamišljena ili mislite, napunićete budžet na taj način što će jedan recimo profesor da pristane da čisti u zelenilu, mislim to je van pameti svake, da mijenjamo svrhu i cilj sankcije, zna se šta je prinudni rad. Međunarodna organizacija rada je ukinula prinudni rad još 1921. godine. Ako bi mi kao obaveznost, znači uveli rad u javnom interesu, to vam nije dobrovoljnost nego obaveznost i to bi bio prinudan rad koji je zabranjen svugdje u svijetu.

Što se tiče refundiranja, država ima sve mehanizme da refundira sredstva. Visina izdržavanja, evo za informaciju, nikad nemam neke presude koja pređe 100 eura izdržavanja. Ne donosi se, nije tako sud baš darežljiv u davanju izdržavanja, ali ne gubi ništa država. Od tog bogatog koji je obavezan sudskom presudom da da 1.000 pa 1.000 valjda će mu naplatit, vjerovatno da on ima, shvatate. A ono što bi vi htjeli u domenu socijalnog davanja opet da otvorimo frontove u Ministarstvo rada i socijalnog davanja, znači da opet imamo redove da čekaju na socijalna davanja. To je za mene stvarno ispod nivoa vladavine prava i svega.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam kolegice Marković.

Riječ ima kolegica Šćepanović, pa kolega Tuponja.

Izvolite kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Dakle, gospođo Marković ako ste dobro slušali moju diskusiju, rekla sam da u vašem zakonskom rješenju, odnosno predlogu nije pravedno da neko s mukom zarađuje novac i da daje izdržavanje svom djetetu a da sa druge strane imamo nekog ko tu svoju zakonsku obavezu ne izvršava jer zna sutra da će država preko Alimentacionog fonda da plaća njegovu zakonsku obavezu, a država ima zakonsku obavezu izdržavanja prema Porodičnom zakonu isključivo djece bez roditeljskog staranja. Ako ste me slušali u diskusiji, istakla sam koji su koraci iz Demokratske partije socijalista koje ćemo

preduzeti i ja lično kao poslanik, ja ću da učinim sve što je u mojoj moći da pokušam da riješim ovaj problem, makar neke korake da načinimo, ali naravno u realnim i u zakonskim okvirima.

Što se tiče Krivičnog zakonika koji ste sada pominjali o tome ćemo kada bude rasprava povodom ovog zakona pa ćemo o tome raspravljati da li je dobro rješenje pooštavanje kazni ili nije i želim zaista da istaknem što se tiče vaše priče o socijalnim davanjima. Morate da razdvojite Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti i porodični zakon koji u članu 282 propisuje uvođenje privremenog izdržavanja do momenta dok se ne steknu uslovi da roditelj izdržava dijete, a sa druge strane i obavezu centara za socijalni rad da refundiraju ta sredstva koja su dali. Moj zadatak i svih nas iz ovih klupa je da učinimo sve da se taj član porodičnog zakona adekvatno primljenjuje u praksi od strane centara za socijalni rad. E, to je suština. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegkinice. Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Pa evo, samo još jedan kratak komentar.

U slučaju da se zakon sprovodi onako kako je i sad na snazi ne bi bilo nikakve potrebe za bilo kakvim inicijativama i od strane SNP i od strane Pozitivne Crne Gore. U ovoj zemlji je ogroman deficit vladavine prava i to je ne samo u ovoj oblasti, nego praktično i u svim drugim. Niti predlog SNP-a, niti predlog Pozitivne Crne Gore neće opterećivati budžet ukoliko bude primjene važećeg zakona, ali on se ne primljenjuje i vi imate situaciju da mi pokušavamo da dodatnim zakonskim rješenjima poboljšamo stvari, da ih uozbiljmo, da se stvari odvijaju u korist interesa i djece i samohranih roditelja. Tako da nema potrebe nikakve da reagujete na bilo koje inicijative koje dolaze od strane opozicije, jer one, makar vi to ne vjerovali, jesu u interesu građana Crne Gore. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Završili smo sa ovim krugom. Kolegkinice, nemojte na taj način, ako hoćete stvarno nešto da kažete obratite se meni kroz proceduru taj minut i ja ću biti grešnik uvažavajući vas kao poslanicu. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Biću kraća od minuta. Zahvaljujem vam potpredsjedniče, što ste mi dozvolili da kroz proceduralnu reakciju podsjetim kolegu da ja kao poslanik Demokratske partije socijalista upravo podržavam njegov predlog koji je on potpisao Predlog zakona o izmjeni Krivičnog zakonika, a koji je korak ka rješenju ovog problema.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li vi? Ajde uputite joj neke lijepije riječi. Da sam dva puta grešnik u životu bio dobro bi bilo, no sam bio i 102 puta. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Nije meni kolegkinice promaklo da vi podržavate naš predlog, naprotiv. Nije problem samo u tome što ćemo mi da donesemo sada zakonsko rješenje. Ja vam kažem. Imamo zakonsko rješenje koje je sasvim okej. Novo zakonsko rješenje koje ćemo da donesemo ovdje u Skupštini nije garant da će biti realizovan, vi vršite vlast blizu 30 godina u ovoj državi i vršite je selektivno, ne znate da sprovedete zakone, ne

želite da sprovedete zakone, to je problem u ovoj državi. Zakonska rješenja nijesu tako loša.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala. Da vas obavijestim da je obezbijeden televizijski prenos do 22 sata gospodo, da ćemo danas završiti ono što smo planirali i da radimo do 30.jula, pa na ovaj način polemišete koliko god hoćete.

Prelazimo na drugi krug, samo su se opozicioni poslanici javili.

Prvo koleginica Kalezić, pa kolega Abazović, pa koleginica Jonica.

Izvolite koleginice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Potpredsjedniče Raduloviću, poštovana Skupštino i poštovani građani,

Ja ću postaviti ponovo pitanje koje sam postavila juče, zašto nema para u fondovima? Da se zapitamo, a onda da nastavim temu koja je predviđena ovom tačkom.

Ovdje je jedan predlog koji ima mnogo smisla, pogotovu u Crnoj Gori, koja ako iko ima upamćenu ljudsku muku podizanja siročadi ima Crna Gora. Ovdje se ne radi u doslovnom značenju o siročadima, ali ako se podižu djeca iz razbijene porodice ona već trpe samom tom okolnošću. Dakle, ne samo dijete nego porodica treba da bude zaštićena.

Društvo je odgovorno da pomogne koliko može, a nekada i više nego što može i finansijski i na druge načine. Crna Gora je potpisnica Konvencije o pravima djeteta, pa se zapitajmo da li su djeca ugrožena samo u slučajevima kada jedan od roditelja ne plaća alimentaciju. Djeca su takođe ugrožena u brojnim slučajevima kada nemaju jednog roditelja i kada primaju porodičnu penziju koja je po pravilu nikakva i nedovoljna za elementarno održavanje života. Mi ovim predlogom koji podržava Demokratski front i koji ja lično podržavam o Alimentacionom fondu, takve stvari ne rješavamo, nego smo umirili savjest time da takva djeca imaju kakvu takvu porodičnu penziju. Ona je po pravilu tolika da ne može da se preživi. Dakle, ono na šta hoću da ukažem to je da postoje vrlo hitni razlozi, da se ponovo kada ovo usvojimo kao neophodnu mjeru, da se ponovo vratimo na porodični zakon i da vidimo u koliko slučajeva je zaista porodica ugrožena, pa preko porodice i djeca i da nastojimo da nađemo rješenja. Ta rješenja će biti ograničena, ta rješenja će biti sirotinjska, ali ta rješenja mogu biti solidarno podijeljena odgovornost države, radnih organizacija, porodica da se podignu ljudi. Ono što nas sada ugrožava to je da u brojnim slučajevima dozvoljavamo i svjesni smo toga, pokrivajući se zakonima i nalazeći obrazloženja kakva smo sad čuli da treba da se sačuva finansijska odgovornost, stabilnost, kao da je ona narušena tim sitnim parama, da se makar preživi. Dakle, finansijska stabilnost se time ne čuva. To obrazloženje, meni je žao što koleginica koja ga je dala nije tu, jer me je duboko dojmio cinizam takvog saopštenja. Ovdje se radi samo o tome da država posreduje da se ne umre od gladi dok se naplati alimentacija od živog roditelja, koji možda i ne može da je da ili neće da je da, a država ništa ne čini da nadomjesti nedostatak roditelja, a istovremeno ta ista država, ta ista Vlada smatra da treba daposreduje u oduzimanju imovine građanima Paštrovića i Buljarice da bi je dala nekom strateškom partneru. Ako država negdje treba da posreduje, onda treba da posreduje da se održi porodica, da se održi život, da se podignu djeca, a onda da vidimo kako da solidarno raspodijelimo taj trošak koji je trošak najvažniji za budućnost. I zato smatram da je predlog o alimentacionom fondu, osim što već postoji u zemljama sa kojima smo uporedivi, nešto što je hitna mjera i o tome prosto nema diskusije, to jednostavno ne može da nas destabilizuje, ali to nije dovoljno, moramo da ponovo razmotrimo sve slučajeve gdje je zaista porodica ugrožena i gdje su

ugrožena djeca i da nađemo mjere. To što su fondovi prazni nije obrazloženje, a traži objašnjenje, zašto su prazni? Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam. Socijalni karton je nešto što smo davno trebali da uvedemo, pa da ne bude selekcije u ovoj ili onoj mjeri nego onome kome je potrebno da se daje i pravna država mora postojati. Onaj koji je napravio i stvorio famelju treba prvi da se za nju zalaže.

Kolega Abazović nije tu. Koleginica Jonica, hoćete li vi sad? Vi možete uvijek kao predlagač da reagujete, kad želite. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Socijalistička narodna partija Crne Gore predložila je izmjene porodičnog zakona, sa namjerom da se u osnovi tih izmjena obezbijedi osnivanje alimentacionog fonda. Koji je razlog? Zbog toga što dvije trećine je presuda za izdržavanje djece nijesu uspjele da budu realizovane u Crnoj Gori. Koje su posledice? Djeca su suočena sa činjenicom da njihovi roditelji ne plaćaju izdržavanje ali posledice nedostatka sredstava snose oni za koje bi trebali svi zajedno da nalazimo način da riješimo problem. Djeca, dakle trpe zbog nesavjesnih roditelja, ali trpe i zbog nebrige države i onda zadnje što mogu da prihvatim je današnja priča, koju smo čuli, a to je jedna krajnje neprimjerena i nekorektna priča za ovakav predlog zakona, a to je da se radi o politikantskom predlogu i o tome da će ovakvim predlogom uništiti finansijski sistem države. Dakle, to pričati sa pozicije onih koji su taj sistem uništili ili ga uništavaju svaki dan na štetu svakog djeteta u Crnoj Gori je zadnje što sam mogla da prihvatim da ću danas čuti, ali izgleda ljudi i ne razmišljaju previše kad kažu ponešto. Međutim, eto reda radi za slučaj da je bilo neznanje, a ne nešto drugo da objasnim, Alimentacioni fond ne pravi problem državi u smislu da se stalno moraju odvajati sredstva u Alimentacioni fond. U suštini sredstva u Alimentacioni fond se izdvoje jednom, nakon toga država pokazuje svoju moć tako što će naplatom sredstava koje isplati djetetu da bi ona mogla normalno da živi i funkcioniše vraćati ta sredstva i jednom obezbijedena sredstva će stalno regresiraju i postoje u fondu. I suština priče. Radi se o jednokratnom izdvajaju države koje obezbjeđuje stabilno i normalno funkcionisanje djece i nadomještavanje onoga što je problem, a to je nebriga države, uz nesavjest odedenog broja ili velikog na žalost broja roditelja, jer podsjetiću država je imala mehanizme, podsjetiću neplaćanje izdržavanja je krivično djelo, podsjetiću centri za socijalni rad takođe imaju određene nadležnosti da prate situacije u kojima su djeca data, u kojima je određeno koji roditelj daje izdržavanja, kojem roditelju je na staranje povjereno dijete. Pa kada bismo pričali o primjerima čime se bave centri za socijalni rad, čine se ne bave došli bi do toga da ne rade ono što treba, jer da su centri za socijalni rad radili ono što treba prateći porodice, odnosno djecu koja su pod starateljstvom jednog roditelja, uz obavezu izdržavanja drugog znali bi oni prije nego mi da dvije trećine roditelja ne ispunjava tu obavezu, oni bi bili inicijatori pokretanja krivičnih prijava i kažnjavanja i reagovanja tužilaca, pa kada bi u više navrata sa jako ostrim sankcijama bili kažnjeni roditelji koji ne plaćaju lako bi se ta priča završila, ali dok god cijenu plaća jedan roditelj, dok god cijenu plaća dijete, državu Centar za socijalni rad koga god hoćete očigledno briga. Briga je i one s druge strane priča koju danas žele da kažu da je ovo politikantski predlog. Politikantski predlog je to što hoćemo da nađemo rješenje da po svaku cijenu na kraju mjeseca djetetu obezbijedi ono što mu treba da ima za izdržavanje. A ko će da plati? Plaćamo mi svi zajedno svaki dan i ono što bi trebali i što ne bi trebalo. E, ajde ono da plaćamo ono što zaista treba, to je da svako

dijete u Crnoj Gori ima osnovne uslove za funicionisanje. I da bismo se samo malo podsjetili koliko savjesti ima kod onih koji su danas pričali o politikanstvu.

Da podsjetim.

Imala sam amandman na Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći da se samohranom roditelju obezbijedi besplatna pravna pomoć. Klub DPS-a i SDP je glasao protiv. Hajde da objasnimo što bi to postiglo? Da majka ili otac, ali evo majka najčešće koja se brine o djetetu kojoj se ne plaća izdržavanje, koja nema ni znanja ni vremena, ni energije, ni novca da obezbijedi advokata da podnese zahtjev prema sudu, da pokuša da se naplati, makar kroz besplatnu pravnu pomoć obezbijedi da se naplati to izdržavanje. Ne. Glasalo se protiv amandmana da besplatnu pravnu pomoć damo samohranim roditeljima. Je li kome palo na pamet da radimo nešto a imali smo te predloge na zakonskim dodatnim olakšicama za zapošljavanje samohranih roditelja? Ne ni to, ali je nekima palo na pamet da danas ovdje pričaju o politikanstvu, da pričaju o finansijskom urušavanju države.

Ponavljam. Alimentacioni fond izdvajanje svih nas jednom, a zauvijek rješavanje problema u odnosu na djecu čiji roditelji nesavjesno ispunjavaju obavezu i izdržavanje, obezbjeđivanje da na kraju mjeseca svako dijete ima makar ono osnovno što bi valjda red bio u ovoj državi da bude prvo briga svih nas ovdje i da o tome jednako odlučujemo i jednako postupamo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Jonici i posljednji učesnik osim predlagača kolega Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Motiv mog javljanja nije odnos prema ovom zakonu, jer čuli ste generalni stav izlagača iz redova našeg kluba. Mi ćemo ga podržati. Ali, kao roditelj sam bio dužan da reagujem na dvije stvari, od kojih mi jedna prilično smeta.

Prva je da mi stalno rješavamo posledice, a ne rješavamo uzroke, ono o čemu je govorila kolegica Kalezić i da stalno dolazimo u situaciju da gasimo vatru kada je gotovo sve sagorelo.

Drugo, ono što meni kao roditelju smeta jeste što se u isti koš stavljaju svi razlozi za neplaćanje alimentacije i što se u isti kontekst a to je kontekst roditeljske neodgovornosti stavljaju jednako razlozi osionosti, negribe, neodgovornosti, kao i pukog siromaštva onih koji biše rado pomogli svoju djecu, bez obzira jesu li sa njima ili bez njih, ali nemaju od čega. Tu mi padaju na pamet oni legendarni stihovi Sergeja Jesenjina: "Izgorelog niko ne zapali".

Imajući to u vidu ja želim da još jednom podvučem ono što je gospodin potpredsjednik rekao ne samo za ovaj zakon, za cjelokupnu socijalnu politiku jednog društva kakvo je crnogorsko, gdje nas nema mnogo, gdje se možemo do podne prebrojati po svim osnovama i po svim kategorijama, prije svega je neophodna precizna evidencija, a drugo socijalni karton 20 godina se ovdje obećava socijalni karton, a on bi omogućio da se bez političke i partijske arbitraže tačno zna ko može, a kad može onda mora po cijenu odlaska u zatvor, a ko ne može i gdje onda stupa nešto što se zove državna i društvena solidarnost. Još nešto.

Djeca su zajedničko dobro cjelokupnog društva, njegova budućnost, pa kada je tako, a tako jeste onda je to društvo odgovorno i obavezno da im stvori minimum uslova za život. Neće ovo da riješi njihove ekonomske i egzistencijalne probleme, ali će omogućiti da makar koliko-toliko socijalne sigurnosti imaju u svoj razvoju. Pa kada smo

mogli za raznorazne budalaštine i za raznorazne propale ekonomske i ne znam sve druge projekte i lične ambicije i da pokrivamo lopovluk i krađu na svakoj mogućoj poziciji. Onda, zašto ne bismo i za ovaj fond uveli onaj sistem euro po euro, pa da svi koji možemo i koji imamo od čega, a to je oni koji primamo platu, odvojimo taj euro za djecu, bez obzira čija su, u krajnjem zbiru naša su i zahvaljujući njima, možemo da trajemo kao zajednica i kao društvo.

Prema tome, podržavam ovaj Predlog zakona, ali i dalje mi, kažem, smeta što će kad se on usvoji u istom košu biti i oni koji mogu, a neće i oni koji bi rado htjeli, ali ne mogu. Ali, bolje je i ovako uz taj grijeh, nego nikako, a onda činimo mnogo veći grijeh.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Labudoviću.

Izvolite kolegice. Završna riječ.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Ovdje smo danas čuli riječi partija pozicije, koje su sebe čak poistovjetili sa državom, dobro nije ono država to sam ja, nego država to smo mi. Opet opoziciju optužili, ako štite djecu da će dovesti državu do bankrota. Jer, djeca mogu da dovedu državu do bankrota, to je najveća sad opasnost od bankrota, ako se bude formirao alimentacioni fond, a neće nas dovesti do bankrota ni takse, ni razni ugovori, ni propast, ni tranzicije, ni privatizacije, to nas neće dovesti, ni prodaje sumnjive, to nije dovelo do bankrota. Ko je doveo ovu djecu u ovu situaciju, upravo država. Ne, država kao država, nego ljudi koji rade za državu, rade sudije, rade službenici Ministarstva rada i socijalnog staranja koji nijesu ozbiljno shvatili svoju ulogu zaštite djeteta. Ako je neozbiljno shvatio roditelj država je mora shvatiti ozbiljno. Zašto alimentacioni fond? Iz razloga što je to jedini garant da država svoju presudu može da izvrši. Sve druge, prebacivanje lopte u dvorište socijale, materijalnog obezbjeđenja koje postoji kao zakonski osnov u članu 282 nije zaživjelo, to je i činjenica koju smo ovdje kroz poslaničko pitanje utvrdili da nikada ni jedna tužba nije od strane organa starateljstva podnešena protiv nekog od roditelja. Niti je izvršni predlog podnijet u ime djeteta.

Zato, ako je država nemoćna u toj oblasti, mora se pozabaviti sa tim, formira se alimentacioni fond i izvršava svoje sopstvene odluke. Jer, moram odgovoriti neću prozivat. Svaki roditelj je po zakonu, po porodičnom zakonu dužan da daje izdržavanje bez obzira da li radi, da li ne radi. Znači to je jedna zakonska obaveza, koja ne oslobađa sud od odgovornosti roditelja da doprinese izdržavanju, pa na koji će se način snaći roditelj, to je njegova stvar. Ali, jer drugačije bilo kakvo rješenje ne postoji ni u jednom zakonu u okruženju, da se može roditelj osloboditi zakonske obaveze izdržavanja. Zato je predlog SNP-a i bio, da država izvrši svoju obavezu, odnosno, presudu koju je donijela jer ima sve elemente vlasti u svojim rukama preko Zavoda za zapošljavanje, poreske uprave, Uprave za nekretnine i svih ostalih organa MUP-a i ostalih koji mogu da doprinesu da se utvrdi činjenično stanje imovine ili zaposlenja roditelja koji ne daje izdržavanje. Shvatanje ovog predloga, kao puko politikanstvo, prosto je uvreda za sve one roditelje koje su ovdje diskutanti naveli koji je to broj djece i samohranih roditelja koji danas nemaju svom djetetu osnovne stvari za život. Znači, to je, a zloupotreba njihova da se njihova prava premještaju u zonu socijalnih davanja, materijalnih obezbjeđenja još veća je uvreda, jer postoji presuda ove države koja garantuje da se ona može izvršiti. Zato smatram za neozbiljno od pozicionih partija da

se tako odnose prema djeci. Jer polako ulazimo u neku zonu gdje nemamo definicije ni porodice, ni braka u neku zonu koja će nam se obiti o glavu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam kolegice Marković.

Sa ovim smo završili razmatranje ovoga predloga o kojem ćemo se i izjasniti naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnoga reda to je - Realizacija zaključaka Skupštine Crne Gore od 27.decembra 2014.godine, koji se odnose na stanje životne sredine u Pljevljima.

Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju, prostorno planiranje, razmotrio je realizaciju zaključaka Skupštine Crne Gore od 27.decembra 2014.godine, koji se odnose na stanje životne sredine u Pljevljima.

Izvjestio Odbora za turizam, poljoprivredu i ekologiju, prostorno planiranje je dr Predrag Sekulić.

Da li izvjestio Odbora želi riječ? Ne.

Izvolite kolega Bojoviću proceduralno.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Naravno gospodine prvi potpredsjedniče, da vi nijeste napravili nikakvu grešk. Ja bih samo želio da ukažem na činjenicu da mi nakon što smo kao Parlament usvojili 27.decembra prošle godine zaključke kojima su jasno obavezani određeni državni organi i ministarstva da preduzmu određene korake i mjere. Mi danas imamo situaciju da treba da raspravljamo bez prisustva predstavnika tih državnih organa, koji su zapravo dobili određene zadatke od Skupštine koji su obavezani između ostalog i da nam danas saopšte šta su to preduzeli u posljednjih šest mjeseci jer je već šest mjeseci prošlo od usvajanja zaključaka. Ja apsolutno ne vidim mogućnost da mi danas raspravljamo o ovoj tački dnevnog reda bez njihovog prisustva. Podsjećam da su predstavnici državnih organa, riječ je o Ministarstvu održivog razvoja, Upravi za inspekcijske poslove, bili prisutni na nadležnom odboru i saopštili svoju informaciju, realizaciju zaključaka. Što je podrazumijevajuće da oni danas budu prisutni ovdje i mislim da njihovo samo nedolaženje danas u ovaj Parlament, govori o tome koliko su oni ozbiljno pristupili realizaciji ovih zaključaka i kako se odnose prema zaključcima koje je ova Skupština donijela. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

To sam se i ja pitao i sad sam razgovarao sa generalnim sekretarom i sa predsjednikom Odbora i sa vama, prije ovoga.

Međutim, ima i nešto drugo, a to je da ste vi uz prisustvo odgovornih ličnosti i nadležnih za realizaciju pojedinih tačaka to razmatrali na Odboru i podnijeli ste izvještaj. Znači, ta sjednica se desila 28.maja tekuće godine. Potpisnik ovog izvještaja je predsjednik Odbora dr Predrag Sekulić.

Ja molim da vi usaglasite, da li želite, kolega Sekuliću da li vi želite, da ovu tačku odložimo za sutra ili za dva sata, pa da pozovemo ove ljude, pa da oni doprinesu kvalitetnom razmatranju, ili ćemo razmotriti ovaj izvještaj bez njihovog prisustva. Kako se god dogovorite vi iz matičnog odbora, tako ćemo mi za ovim predsjedavajućim stolom da uradimo. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala vam gospodine potpredsjedniče.

Da dodatno pojašnjemo ono što je i stav Odbora sa jedne strane, ali i da podsjetim uvaženog kolegu Bojovića koji je predlagač i odnosi se na odredbe Poslovnika.

Podsjetiću da je gospodin Bojović, tražio da ova tačka bude na dnevnom redu i da je on predlagač i da samim tim nema potrebe za prisustvom bilo koga od strane izvršnih organa.

Što se tiče same sjednice Odbora, ja ću podsjetiti da je Odbor predložio ovoj Skupštini zaključke, koje smo mi usvojili 29. decembra prošle godine i da smo, u skladu sa svojim programom rada, predvidjeli da mi te zaključke ponovo, odnosno ono što je urađeno razmatrimo svakih šest mjeseci. I to je Odbor uradio kako ste i sami rekli krajem maja i tada je konstatovano da nadležni organi izvršavaju svoja zaduženja i obaveze o čemu redovno izvještavaju matični odbor. Znači, može se nekome sviđa ili ne sviđa zaključak matičnog odbora, ali on je veoma precizan. Znači, državni organi rade svoj posao prema zaključcima i prema onome što ih je obavezala Skupština Crne Gore.

Kažem, još jedanput, podsjećam na odredbe Poslovnika, nema nikakve potrebe da ovdje bude bilo ko prisutan iz izvršne vlasti. Činjenica je da je gospodin Bojović bio prisutan na samoj sjednici Odbora, gdje su predstavnici svih ministarstava kao i predsjednik Opštine Pljevlja, kojem dugujem zahvalnost, što se odazvao tom pozivu prisutni i kažem još jedanput svim da nema potrebe za njihovim prisustvom, još jednom njegovim dodatnim prisustvom na ovoj sjednici. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Kada bi politički to analizirao, onda bi rekao ono kako je realizovano, bolje da dođe, jer će to biti plus. Međutim, ja sam samo to rekao, uvažavajući vas iz Odbora, što mislite da je bolje i kvalitetnije.

Evo sada otvorio sam, možete li vi barem jedno iz Demokratskog fronta proceduralno ili hoćete svi?

Možete li? Izvolite vi prvo kolegice Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Može da reaguje svaki poslanik, a nevezano ispred kluba i u ime kluba.

Ja sam samo htjela da kažem da morate voditi računa i o tome da i mi koji nijesmo članovi Odbora, htjeli da postavimo pitanje predstavnicima izvršne vlasti u vezi sa realizacijom zaključaka, da nam date šansu ovdje i iz tog razloga, mislim da treba da dođu predstavnici izvršne vlasti. U stvari, oni su ti koji nama poslanicima polažu račune, jer mi njih biramo, a ne oni nas i mislim da bi bilo krajnje više da držimo do digniteta Skupštine i da znamo šta kome, šta je ko u ovoj hijerarhiji i ko treba ovdje da podnosi račune, a ko treba da odgovara na pitanja. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam.

Molim vas, da mi doprinesete kako ćemo odlučiti, ja stojim vama na raspolaganju i taj sam koji će izvršiti vašu volju. Ajte vi prvo kolega Sekulić, pa Vuković, kolegica Kalezić, Bojović.

Ali, idemo ka konsenzusu. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala vam profesore, ja da pokušam.

Znači, kolege iz opozicije su predlagači ove tačke dnevnog reda. Podsjećam da smo i do sad imali nekoliko tačaka dnevnog reda, gdje su kolege iz opozicije predlagale promjenu zakona, a nijesu tražili da dođu predstavnici izvršne vlasti. Kažem još jedanput, prema našem Poslovniku, koji nas obavezuje ipak da se ponašamo u skladu sa njim, jer smo ga zajedno donosili ovdje u Parlamentu, prema našem Poslovniku, izvršna vlast nema obavezu da bude ovdje. Sve odgovore koji eventualno budu tražili naše kolege iz opozicije možemo da damo mi. Uostalom, sjednica Odbora je bila potpuno otvorena i mogli ste da budete prisutni na toj sjednici. Tako da ne vidim ni ja razlog zbog čega bismo odlagali ovu raspravu i zbog čega bi smo tražili da budu predstavnici izvršne vlasti ovdje prisutni.

Uostalom podsjećam, da je bilo vrlo korektno od strane predstavnika lokalne samourpave iz Pljevalja da se odazovu našem pozivu iako na to nijesu imali bilo kakvu ustavnu ili poslaničku ili poslovničku obavezu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala gospodine Sekuliću.

Izvolite kolega Vukoviću.

Mislite da ste vi tražili prije. Izvinjavam se kolega Vukoviću.

Hoćete li riječ ili nećete riječ? Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Dakle, ovdje je rečeno više tačnih stvari, ali na način da se pravi od toga paradoks. Tačno je da je pred Skupštinom, a poslije rasprave na Odboru, bilo pitanje situacije strahovitog zagađenja vazduha i vode u Pljevljima do nepodnošljivosti za život. Tačno je da je Skupština usvojila zaključke koje treba da organi vlasti, organi izvršne vlasti primijene. Tačno je da je to bilo na skupštinskom odboru. Ali građane, prije svega interesuje, da oni koji su izvršavali te zaključke ..(Prekid)... ovdje pred svima, pred javnošću kažu, šta je, šta nije i zbog čega nije urađeno. I zato smatram da je zahtjev kolege Bojovića, koga ne zastupam, zastupam svoje mišljenje, potpuno razuman i , izvinite, predstavnici aktuelne vlasti mogu da budu ovdje ili ne budu ovdje ovim povodom, ali oni takođe mogu da ne budu uopšte, pa da budu neki drugi. Obaveza je da mi završimo kao Skupština ono što smo kao Skupština započeli. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam kolegice, svi isto mislite, što i ja generalno. Ne samo za ovaj predlog, nego za sve što dolazi iz ove Skupštine, bilo da su predlagači, poslanici iz vlasti ili opozicije. Normalno bi bilo da dođe i izvršna vlast ili neka druga grana vlasti koju tangira ta rasprava i koja mora da se sprovede to. Jer je ovo krovna institucija u državi. Tako da će uz uvažavanje još mišljenja i drugih poslanika ja ću predložiti na kraju da ovo odložimo za sutra i da mi, naša služba pozove ljude, pa ko će da dođe, ko neće da dođe, to je njegovo pravo.

Izvolite kolega Vukoviću.

FILIP VUKOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, evo ste izrekli stav. Moj stav je suprotan vaših i vaših kolega iz Fronta. Mislim da je tema i problem važan ne samo za Pljevlja, nego i za Crnu Goru i da ne bi bilo na odmet da bude ne kvartalno, nego mnogo češće na dnevnom redu ovog Parlamenta. Tako da ja ne bih odlagao, potrošili bi danas taj sat vremena i upoznali ne samo poslanike, nego i javnost crnogorsku, a posebno građane Pljevalja dokle se došlo sa realizacijom supštinskih zaključaka. Materijale koje smo mi dobili

poslanici pročitali smo, oni koje je to interesovalo. Ne vidim zašto ne bi sad potrošili taj sat i možda evo i nas koliko ima u sali, našu pomoć kao potpredsjednika Skupštine i sekretara preporučili ili preko nadležnog odbora da se ista tema stavi na dnevni red uz obavezno prisustvo predstavnika nadležnih institucija, ministarstava.

Znači, to je moje mišljenje oko ove dileme koju sada imamo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam.

Vidite da nijesu moji ni iz DF-a ili moji iz DPS-a, nego jednostavno zbog sadržajnosti bolje rasprave i kvalitetnije u ovoj Skupštini, što smo uvijek uvažavali, ako je neko prisutan da tada polemišemo sa njim. Kako možemo polemisati sa nekim ko je trebao ovo da izvrši i ko je ovo izvršio ili nije izvršio, a on nije tu i dati mu određene kvalifikacije. A pošto je ovo izuzetna tema, ja ću ne samo po ovoj temi, nego po svakoj temi gdje predloži neko od poslanika, ajde ima ih dosta predloga iz DPS-a, pa i SDP-a i Bošnjake, sa nekim razmatra. Uvijek bude tu nadležan ministar, ili nadležni predstavnik neke institucije. To je normalno da se ukrste argumenti, da se dođe do nekog optimalnog rješenja, a ne nikako politikanstvo. Jer, Pljevljima i ekologiji, ne samo Pljevljima, nego poglavlju koje će biti najzahtjevnije. Najzahtjevnije u Crnoj Gori neće biti kad završimo sa 23 - 24 ekologija će nam doći glave i s parama i sa mnogim stvarima. I tu treba imati jedan stručni prije svega pristup. U tome je bilo, nije nikako bilo ništa drugo.

Izvolite kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Odmah da kažem gospodine potpredsjedniče, da podržavam vašu inicijativu, da mi ovu raspravu odložimo za sutra.

Međutim, ja moram da konstatujem jednu činjenicu. Meni je jasno, da je politički cilj kolega iz Demokratske partije socijalista, koji predstavljaju partiju koja je najjača.... da mi imamo ovdje improvizaciju od rasprave o ovoj temi i da preletimo preko ove tačke dnevnog reda, jer svakako bi to bila improvizacija ako ovdje ne bi bilo predstavnika državnih organa koji su bili obavezani zaključcima da nešto preduzmu, a vidimo da nisu preduzeli ništa suštinski i da nas ovdje obavijeste.

Dakle, ovdje nije riječ o tome da je Demokratski front ili evo personalno Vladislav Bojović podnio zahtjev, već sam ja podnio inicijativu da Skupština razmatra realizaciju zaključaka koje je ona donijela 27. decembra.

Dakle, podrazumijeva se da tu budu državni organi, jer zaključci kažu, između ostalog, Skupština Crne Gore poziva Vladu Crne Gore da to uradi to, pa onda poziva Upravu za inspeksijske poslove, pa preporučuje Ministarstvu zdravlja. I mi sad treba da vodimo raspravu ovdje bez njihovih predstavnika.

Dakle, apsolutno je jasno da je sve što se sprovodi od strane predstavnika državnih organa i od strane predstavnika DPS-a, u cilju zataškavanja odgovornosti i činjenice da ni jedan jedini suštinski korak nije preduzet u pravcu saniranja ekološke situacije u Opštini Pljevlja već šest mjeseci, od kako su zaključci doneseni. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Bojović, ni iz DPS-a, ni iz DF-a, ni jedan poslanik što danas nisu prisutni predstavnici institucija nije kriv. Kriv sam ja koji predstavljam rukovodstvo ove skupštine što ih nisam pozvao. Ja, znači ja se zovem taj i taj, jer sam predstavnik rukovodstva ove skupštine. Je li vam jasno? Izvinjavam se. Znači sve je jasno. Znači omanuo je potpredsjednik Radulović koji je bio na službenom putu.

Uvažene kolege, naknadno ćemo vas obavijestiti da li će tokom sjutrašnjeg dana biti održano razmatranje ovoga predloga, ove tačke dnevnog reda, izuzetno važne. Pozvaćemo predstavnike nadležnih institucija, da bi doprinijeli kvalitetu, sadržajnosti i stručnosti ove izuzetno važne priče.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju.

Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Srđan Milić i Snežana Jonica.

Izvjestioci odbora su Srđan Perić, Zakonodavnog odbora i dr Radosav Nišavić, Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvaram pretres.

Da li jedan od poslanika želi dati dopunsko obrazloženje?

Koleginica Jonica. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala vam potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Socijalistička narodna partija Crne Gore predložila je izmjene i dopune Zakona o visokom obrazovanju i radi se o predlogu koji, ponavljam još iz vremena kada je važeći zakon bio prvi put u proceduri, a zatim i donijet u oktobru ove godine.

Razlog za predlaganje ovih konkretnih izmjena je činjenica koja je nesporna i koju znaju svi oni koji studiraju i svi oni koji imaju djecu koja studiraju, a to je da se Bolonja različito primjenjuje od univerziteta do univerziteta, od fakulteta do fakulteta i od profesora do profesora, da iz tih razloga izvjesno ne možemo pričati o jedinstvenom načinu uspostavljenih pravila studiranja i da možemo pričati o nečemu drugome. Da na određeni način ono što radimo prilikom ovakvog definisanog zakona o visokom obrazovanju preskačući da neke stvari jasno definišemo zakonom, tiču se pravila studiranja, dajemo prostor da se dešava ono što je evidentno, a to je da guramo studente sa državnog fakulteta na neke privatne fakultete, da imamo pojavu da djeca završavaju sve one godine na privatnom fakultetu, pa da se pred kraj studiranja prebacuju na državni fakultet, kako bi sa njega imali samo diplomu, a da nam do kraja priče znanje koje će ponijeti nije bitno i da dezavuišemo ono što treba da bude hram znanja, a to je državni univerzitet.

Ono što je suština našeg predloga zakona jeste ta famozna priča o prenosu ispita sa osnovnih na specijalističke studije, kao i jasno definisanju rokovi i onoga što se u tim ispitnim rokovima može prijavljivati i polagati, a što ne. I potpuno svjesni činjenice da za slučaj da u ovoj državi zaista funkcioniše Bolonja i da je ona napravljena na način kako je i zamišljenjo i kako je trebalo da bude, ne bi bilo potrebno da predlažemo ovo što predlažemo. Insistiram na ovome da bismo se suočili sa realnošću, da jedini dio u kojem se eksplicitno držimo Bolonja ne bude onaj ko čini štetu i studentima i njihovim roditeljima i kredibilitetu državnog univerziteta, nego da upravo zakonom jasno definišemo pravilo, jer onda će ono obavezivati i državne i privatne univerzitete, kojim će se jasno definisati koliko se može ispita prenijeti, a koliko ne, i koji će jasno definisati koliko se ispita i kojih može u avgustu polagati, a koliko ne. Jer, u ovom slučaju imamo pravila koja su okvirna, koja nisu detaljno razrađena u zakonu, jer smo rekli da je to nešto što je prostor za pravila studiranja, ali onda imamo jedna pravila studiranja na državnom univerzitetu i imamo pravila studiranja koja se primjenjuju ili ne primjenjuju na nekim privatnim fakultetima. I nesporno je, i svi znamo, htjeli mi to da priznamo ili ne, da su nam se djece selila sa državnog fakulteta na privatne fakultete u slučaju, naravno,

kad su roditelji mogli da nađu načina da isfinansiraju tu ekskurziju da bi završili određene godine ili da bi završili određene faze studiranja.

A ključ odbijanja našeg predloga u ovoj fazi da se ne mogu prenositi ispiti sa osnovnih na specijalističke, je ono objašnjenje, mora se prvo završiti ovo da bi se počelo ovo. I to bi u normalnoj državi, u normalnom sistemu bilo tako. Ali, u normalnoj državi bi i diploma sa osnovnih studija nešto značila.

Iz tih razloga sam pitala ministra prosvjete - koliko je u državnoj upravi kao nekakvom pravnom sistemu u kojem država treba da pokaže svoj odnos prema diplomu osnovnih studija sistematizovano radnih mjesta sa diplomom osnovnih studija. Ministar do kraja priče u jednoj TV emisiji je rekao - vjerovatno ni jedno ili nekoliko, ali nemam te podatke, pa me uputio na MUP, pa me MUP informisao da ni MUP nema te podatke. Očigledno je ono što svi znamo da u suštini nemamo sistematizovana mjesta sa diplomom osnovnih studija. Pa što onda znači diploma osnovnih studija, papir s kojim se specijalističke upisuju ali su razlog da neko dijete godinu dana bude negdje drugo a ne na fakultetu, negdje možda na ulici, bude u fazi da odustane od studiranja a da njegov roditelj plati još jednu godinu stipendije više, jer roditelji baš imaju viška novca u ovakvom sistemu u kojem živimo.

Dakle tvrdim i sigurna sam da ovo i ovakvo rješenje mora i treba da bude prihvaćeno sve dok ne obezbijedimo da se Bolonja na kvalitetan način primjenjuje. Očekivala sam od onih koji su kritičari ovom predlogu zakona da predlože amandman da se ovo radi na način na koji SNP predlaže, recimo tri godine, ali da predlože zaključak. Obavezuje se državni univerzitet i nalazi se način i svi ostali univerziteti da obezbijede da se Bolonja kvalitetno primjenjuje, pa kad se bude primjenjivala u svim segmentima, onda ćemo odustati od ovoga.

Kad država obezbijedi da diploma osnovnih studija nešto znači, onda ćemo i mi odustati od ovoga, ali do tada nemojte da sijemo fantaziranja o Bolonji koja je najbolje definisana time što su i ljudi koji su o ovom zakonu pričali i negativno i pozitivno na odboru rekli da bi najbolje bilo da se vratimo starom sistemu. I ja se pridružujem toj priči, da se vratimo starom sistemu, vjerovatno bi nam djeca izlazila sa većim nivoom znanja i veći bi kredibilitet bio obrazovanja. Postavlja se pitanje zašto je tako, ali do tada, smatram da je korektno i prema djeci, i prema roditeljima koji treba da finansiraju godinu dana više zbog jednog ispita i rizikuju da im djeca odustanu od studiranja, da prihvatimo ovo što SNP predloži da jasno definišemo i onemogućimo da se na ovakav način samo pune budžeti privatnih fakulteta, jer se nalaze načini da se završi priča tako se djeca sele sa državnog na privatni. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam koleginice.

Dva zapažanja, s pravom pojedini poslanici kažu zašto i ovdje nije neko iz Ministarstva ili ministar, jer je ovo isto izuzetno važna tema. Ministarstvo je dalo mišljenje na ovo što je poslovnički obavezno, ovo je razmatrao i matični odbor, što je obavezno, tako da će ovo biti posljednji put da razmatramo nešto da nismo pozvali, pa može da dođe ili da ne dođe, da nismo pozvali. To je jedna stvar.

I druga stvar rektor jednog od najboljih univerziteta Evrope je rekao da uzima iz Bolonje samo ono što je najbolje, ne sve.

Na žalost, evo profesor univerziteta i ja treći, bogomi kameno.

Idemo redom. Profesor Popović prvi. Izvolite profesore.

SRĐA POPOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući,

Prvo želim nešto da kažem proceduralno, jer više puta u ovom parlamentu, a i danas se sa jednom dozom ironije spominjao marksizam, to je i danas bilo. Vi niste predsjedavali tada i maltene se brane neki da nikad nisu ni čuli za riječ marksizam, kao oni što su se nekad branili da pop nije nikad ni prošao pored njihove kuće a kamoli ušao u kuću. Ja sa ponosom ističem da sam prva generacija crnogorskih marksista, da sam taj fakultet upisao 1977. godine, i tvrdim da je to najbolja generacija, može se provjeriti, koja je ikad upisana na Univerzitetu Crne Gore, što se tiče po strukturi upisanih studenata.

Šta se desilo? Vrijeme je, svako vrijeme je majstorsko rešeto, itd., a mislim da se o Marksu tako ne može govoriti. Ko želi može da ga izučava da može i danas da ga izučava i kao filozofa i kao ekonomistu. Prema tome, mislim da nije korektno u ovom parlamentu sa jednom takvom dozom ironije da se govori o marksizmu, a vi znate da u ovom parlamentu bilo je, i ne samo ja, profesora marksizma koji su završili taj fakultet. Prema tome, mislim da nije korektno, a ima veze sa ovom temom.

Sad da se vratimo temi. Podnosioci predloga, uvažena i draga koleginica Snežana Jonica i uvaženi poslanik Srđan Milić, o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, smatram da se sa njim obesmišljava Zakon o visokom obrazovanju usvojen 20. oktobra 2014. godine.

Obavještavam vas da je Odbor za prosvjetu, nauku, sport i kulturu, razmatrao ovaj predlog zakona i da je većinom glasova, ne samo pozicije, da je predlog odbijen, odnosno da nije dobio potrebnu većinu. Mislim da u svemu ovome ima puno politikanstva u smislu da ste vi, mislim na opoziciju, za studente a mi iz vlasti da smo protiv studenata. Ne, mi nismo protiv studenata, mi smo samo za poštovanje i primjenu Zakona o visokom obrazovanju koji je dobio većinu u ovom uvaženom domu u oktobru mjesecu prošle godine.

Puno toga bi se imalo da kaže, malo je vremena, u članu 3 Predloga zakona o izmjenama se kaže da su studenti koji se sami finansiraju, ostvarili manje 40 bodova ili kredita, u skladu sa studijskim programom za određenu godinu studiranja, u narednoj godini studiranja finansiraju se iz budžeta Crne Gore. Mislim da to zahtijeva nova finansijska sredstva. Šta to znači? Mogu da se finansiraju oni za koje je Vlada, odnosno budžetom su predviđena sredstva za tu godinu, a ne svi oni koji su to uradili.

Isto tako, članom 91 Predloga, pravo polaganja kolokvijuma u popravnom terminu imaju studenti koji nisu izašli na kolokvijum ili ga nisu položili. Šta znači to? Da mogu da polažu u zadnjem tom dodatnom ili popravnom, kako ga oni zovu, roku itd. mogu svi oni, a mi znamo Bolonjska deklaracija tamo više nema vanrednog studiranja nego postoji redovno posjećivanje nastave, posjećivanje nastave, itd. Mislim da je takav jedan stav neodrživ. Isto tako, u važećem zakonu gdje je to, mislim, dobro predviđeno, članom 91, ispitni rokovi su direktno precizirani januarski - junjski. Ispitni rokovi iz stava ovog člana imaju dva ispitna termina, znači ima redovni i popravni, i svaki rok. Student ima pravo da predmet koji nije položio u rokovima iz stava 1 ovog člana, polaže u dodatnom roku prije početka naredne studijske godine. Ovo je sve dio autonomije svake visokoškolske ustanove zaseban.

Zakonom je, moram malo da požurim, Zakonom je propisano da se upis na postdiplomske specijalističke studije vrši na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim ili primijenjenim studijama, obima najmanje 180 kredita u skladu sa Statutom ustanove. Student stiže pravo upisa u naredni ciklus studija tek nakon završetka prethodnog ciklusa, a ne kao što se predviđa, jer ne možemo nešto upisati ako prije toga nismo završili. Isto kao da nisam završio osnovnu školu ali se upisujem u srednju školu, što se potvrđuje obrazovnom ispravom o stečenom visokom obrazovanju, konkretnog ciklusa.

Rezultati istraživanja uporedne prakse potvrđuju da važeća zakonska rješenja Zakonom o visokom obrazovanju su u potpunosti u saglasnosti sa zakonskim rješenjima koja važe u zemljama u regionu.

Iz svega navedenog, mišljenja sam da se dostavljenim Prijelomom izmjena i dopuna Zakona o visokom obrazovanju, ne unapaređuje kvalitet visokog obrazovanja, odnosno Zakon o visokom obrazovanju, za što predlažem Skupštini da ga odbije.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Popoviću da vas informišem, evo i zbog pohvale institucije, odmah su reagovali, i ova tačka koja je odložena za sutra, a radi se o ekološkom stanju u Pljevljima, će biti upotpunjene prisustvom gospođe Pejović i gospodina Grbovića koji su pomoćnik ministra i načelnica za ekologiju i glavni pregovarač.

Idemo dalje. Ima riječ kolegunica Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Poštovani građani i građanke,

Danas su pred nama izmjene Zakona o visokom obrazovanju. Ono što ću se ja složiti sa predlagačima da postoji haos u visokom obrazovanju i da postoji haos i na privatnim i na državnom univerzitetu i da to treba da se rješava, ali nisam mišljenja da se ovim zakonom u tom smislu može nešto riješiti jer meni ovaj predlog zakona u određenim članovima djeluje kao da ozakonimo kršenje pravila, odnosno ozakonimo i još više urušimo ono što je krenulo da se ruši. Ja nisam stava da to treba tako raditi.

Ja mogu da razumijem predlagače za to što znam da je, na žalost, Univerzitet Crne Gore kroz neke svoje odluke, napravio, usudiću se reći medvedu uslugu studentima, pa im je dozvolio da upišu specijalističke studije a da nisu završili osnovne studije i sad to su neki fakulteti radili i sad to treba ozakoniti. Ja mislim da je trebao Univerzitet, odnosno Senat univerziteta da i odgovara za nešto tako, jer radi se bukvalno o dva različita nivoa obrazovanja. To vam je, da prevedem, kao da tražimo da neko iz osnovne škole nema sve ocjene, neke predmete ima jedinicu, ali upisuje srednju školu. E tako iz osnovnih studija želimo da se neki predmeti prebace na veći nivo obrazovanja, odnosno te specijalističke postdiplomske studije. Sa tim se ne slažem iako razumijem razloge zbog kojih je kolegunica Jonica i kolega Milić pokušali da izmijene ovaj zakon, a ja mislim da je to ozakonjivanje nečega što je neregularno i iz tog razloga neću podržati ovaj zakon, jer prosto neću da učestvujem u urušavanju sistema Bolonjske deklaracije iako, evo sa kolegunicom Jelisavom sam pričala, ne znam da li smo mi bili zreli za taj sistem, a uzeli smo ono što je najgore i improvizovali Bolonjsku deklaraciju i doveli cio naš sistem visokog obrazovanja pod veliki znak pitanja.

Ono što ja želim da istaknem, Bolonja jeste predvidjela da imamo privatne univerzitete i to je u svim normalnim državama nešto što iznjedri bolji kvalitet jer imamo konkurenciju. Kod nas, mi smo i to izvitoperili, pa nam je pojava privatnih fakulteta, na žalost, dovela do toga da smo potpuno urušili kvalitet i na državnom univerzitetu. A iz kog razloga? Iz razloga što je država počela maćehinski da se odnosi prema državnom univerzitetu, pa onda imamo da profesori, odnosno pojedine univerzitetske jedinice, usudiću se reći, halapljivo otvaraju razne studijske programe i primaju enorman broj studenata samo da ti studenti ne bi otišli da studiraju na privatni fakultet. I onda imamo potpuno jedan haos. Ja sam za to da država vodi računa o svom državnom univerzitetu, da državni univerzitet vodi računa o kvalitetu i da upisuje određen broj studenata a ne ovako kao što imamo trenutno stanje da nam je državni univerzitet, ustvari po broju samofinansirajućih studenata najveći privatni univerzitet u zemlji. Jer, najviše imate samofinansirajućih studenata na državnom univerzitetu. Ali, država treba da poveća

izdvajanja i to znatno za državni univerzitet, a da državni univerzitet smanji broj samofinansirajućih ili potpuno ukine ...Mi jedno vrijeme uopšte nismo imali samofinansirajuće odsjeke, nego smo imali budžetski finansirane i imali smo subfinansiranje i izvjestan broj onih kojima je bilo omogućeno iz stranih država da studiraju kod nas, mi to sada nemamo, maltene ako nećemo računati okruženje kao strance.

I hoću da vam kažem, potpuno treba da se napravi jedan presjek i da se uradi jedna evaluacija, evo koristim stranu riječ, a ne bi trebalo, odnosno da vidimo gdje smo u ovom sistemu, šta smo uradili. Sigurna sam da je kvalitet znatno opao i mislim da sa ovim predlogom mi ćemo još više to da urušimo, a ne da dovedemo do pobjašnja stanja. Iz tog razloga ja ne mogu glasati za ovo. Nisam bila ni za to da se zakonom uvode oni novi dodatni rokovi, sve je to medveđa usluga studentima, njima to djeluje na prvu loptu, da kažem nešto što je prihvatljivo, što im je bolje, brže će završiti, ali to nije rješenje. Time se sve urušava i obesmišljava. Zbog toga mislim da ovo zahtijeva jedan ozbiljan pristup. Meni je iskreno, vrlo žao što se i Zakon o visokom obrazovanju koji smo usvojili prošle godine usvojio na brzinu i tu smo dozvolili, na žalost, da radi jedne osobe u ovom parlamentu našeg kolege, se ne brzinu glasa o tom zakonu i rasprava, i amandmani sve se završilo u jednom danu, da čoče, ta osoba ne bi ostala bez posla na univerzitetu. To ne smije da se radi i onda smo sve urušili, mnoge stavke ovog zakona ne mogu sad da se primjenjuju, opet smo stvorili prostor za razne manipulacije, ali mislim da treba da budemo odgovorni.

Ma koliko ova moja priča možda nije popularna među studentima, ali vjerujte, ne možemo da miješamo dva nivoa obrazovanja i slažem se sa tim da možda model 3+2 nije dobar, posebno što to ne prati tržište rada i što ne prepoznaju institucije sistema ove koji su završili osnovne studije u trogodišnjem trajanju da treba da idemo na četvorogodišnje, da se vrate, što su neki fakulteti i zadržali kao ekonomija, ali mislim da ovo, iako mi je uvijek teško kad glasam protiv nekog predloga koji dolazi iz opozicije, mislim da ovo nije način da se ova stvar uredi, poboljša, nego naprotiv.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam.

Izvolite kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

U izlaganju kolegunica Jonica je pomenula ključni problem crnogorskog visokog obrazovanja, a to je neskrivena tendencija da se dominantno budžetska sredstva opredjeljuju ka jednom privatnom univerzitetu, odnosno da u konačnom direktno ili indirektno, na ovaj ili onaj način, sredstva iz budžeta Crne Gore ne idu u CG, nego kao UDG. To je srž cijelog problema koji imamo i sa čime se suočavamo.

Pored jako velikog broja problema na univerzitetu koje imamo i generalno u oblasti visokog obrazovanja, ja ću samo kratko ovdje u ovom dijelu koji se odnosi na Zakon da mi zaista imamo koncepcijsku dilemu u članu 5, koji su iznijeli prethodne kolege, ali i s druge strane stoji argumentacija predlagača da su neki studenti već sad dovedeni u neravnopravan položaj, prije svega na državnom univerzitetu u odnosu na privatne i da ćemo mi podnijeti amandman na ovaj zakon da oročimo trajanje ovog zakona kao model kojim bi se premostili nedostatci koji postoje u funkcionisanju sistema i svoju podršku bi negdje i usloveli prihvatanjem tog amandmana ili makar u načelu bi imali, željeli bi da taj amandman bude usvojen.

S druge strane, ovdje kad govorimo o ovom zakonu ili bilo kom drugom zakonu koji se odnosi na visoko obrazovanje, vraćem se na početnu tezu, a problemi u toj

oblasti počinju onog trenutka kada guru i neoliberalne škole žele da idu na državne jasle. Tada počinje, znači kada osnivači jednog privatnog univerziteta vide da nisu u stanju da vode ekonomski održiv univerzitet, u tom trenutku počinje jagma ka državnom budžetu na ovaj ili onaj način, i onda počinju svi problemi.

Javnosti radi, podsjetićemo da je prvi zakon Predlog zakona o visokom obrazovanju pao na ovom plenumu i da je on predviđao direktan odliv sredstava ka privatnim univerzitetima. Onda smo išli sa nekom, uslovno rečeno, mekšom varijantom, kojom bi taj novac iz državnog budžeta išao ne direktno nego indirektno ka privatnom univerzitetu na način da se neki studijski program proglašava za studijski program od javnog interesa i tada bi se studentima koji to studiraju platilo to studiranje. I onda imamo koordiniranu najavu ministra prosvjete koji najavljuje ukidanje određenog broja odsjeka, koji najavljuje otpuštanje određenog broja nastavnog kadra, a s druge strane se radi transformacija odsjeka kako bi oni bili proglašeni za odsjeke, odnosno studijske programe od javnog interesa na jednom privatnom univerzitetu, koji sam pomenuo.

Ono što je druga stvar ovdje veliki problem, takođe mi imamo na državnom univerzitetu konstantno klimu koja stvara jednostavno to da nastavni proces ulazi u zonu neodrživosti. Znači, imamo ogromne grupe, imamo iznjurivanje asistenata, imamo potpunu nesigurnost, ako hoćete i socijalnu asistenata, imamo profesore prema kojima se sada trenira strogoća, gdje može da se predaje, gdje ne može da se predaje. Znači nije sporno da se uvede red, ali sa jedne strane da ministar koji sjedi u Vladi glasa da se univerzitet privatni na kojem on predaje ima odsjeke koji su od nacionalnog interesa, od javnog interesa, s jedne strane to nije konflikt interesa, ali je konflikt interesa sa druge strane ako neki profesor predaje na dva univerziteta.

Drugi problem koji se takođe ovdje nameće kao zaista ogroman problem jeste da Univerzitet Crne Gore ima i onako nedostatna sredstva za elementarno funkcionisanje. Univerzitet Crne Gore unazad nekoliko godina imao je budžet od 17 miliona eura, on je pao na 13 miliona eura. Neki mali progres se desio. Ali, sad opet imamo najavu ministra i rektorke da će tu biti nekih racionalizacija. Onda smo imali jedan nevjerovatan slučaj na Ekonomskom fakultetu, gdje su rektorat i Univerzitet Crne Gore sa jedne strane i dekanat Ekonomskog fakulteta i tada rukovodstvo Ekonomskog fakulteta razmijenili neviđeni arsenal uzajamnih optužbi, maltene o krađama, namještanjima, nezakonitom preuzimanju novca, nezakonitom dijeljenju honorara, pominjali su se milionski iznosi. I tada smo, iz opozicije, tražili kontrolno saslušanje da obje strane ispričaju koja se priča dešava u pozadini. I znate šta se desilo? Osim onog ko je funkcionalno odgovoran da bude to ministarka nauke, pojavili su se samo predstavnici studenata. Ni jedna ni druga strana nije se pojavila što dovoljno govori o haosu.

Molim samo za 30 sekundi jer mislim da je jako važno. Takođe mi ono što imamo kao drugi problem obesmišljavanje koncepta snažnog državnog univerziteta, mi državnom univerzitetu propisujemo u kontinuitetu kvote koliko može studenata da upiše, čak i na samofinansiranje. Kod privatnih to nemamo, kod privatnih može da se prenese ispit. Zakonska regulativa koja tretira privatne univerzitete u oblasti njihovog opšteg uređenja mnogo niže, ova ljestvica mnogo niže je postavljena nego za državne univerzitete i na kraju ministri u Vladi predaju na jednom privatnom univerzitetu i tamo stižu najveća znanja. Znači mi imamo, zapravo tamo valorizuju najveća zvanja. Nije mi poznato da je neko stekao, doktorirao tamo, ali tamo postaju docenti, tamo postaju profesori. I onda u tom cijelom kolopetu, ja moram završiti zbog vremena, ali ima jako puno toga, u tom kolopetu je nemoguće doći do konkretnog rješenja jer kvalitet nastave prosto nije u prvom planu. U prvom planu je kako da se jedan univerzitet, gdje vlasništvo ima i premijer, učini rentabilan na račun budžeta Crne Gore i dolazimo u tu situaciju da bilo koje zakonsko rješenje teško da može popraviti tu situaciju. Ovo rješenje jeste na

tragu da makar stvori uslov ravnopravnosti studenata na privatnom ili državnom univerzitetu. I time ću završiti, mi ćemo predložiti zakonsko rješenje, najvjerojatnije tokom ovog ili narednog mjeseca koji bi tretirao ukupno ovu materiju i pokušao da se prosto zaštiti državni univerzitet jer je on jedina brana da čuvamo i naučno istraživački kadar, da sačuvamo i nastavnike, da ako hoćete na kraju da imamo neke laboratorije i da to bude podrška ukupnoj privredi. Jer ona privreda koja nema iza sebe nauku je osuđena na propast. Zahvaljujem.

PREDŠSJEĐAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Periću.

Prije nego što dam riječ kolegici Jonici, da vam kažem da sam prošle nedjelje, kao redovni profesor, u posjeti najstarijem i najboljem univerzitetu srednje i sjeverne Evrope, 5% od budžeta ide na visoko obrazovanje. 100 miliona ima univerzitet u Velj... od države..... miliona od fondova Evropske unije, dvadeset načina kako saraduje sa privredom. Spoljašnja evaluacija, konkurentnost i prohodnost tih studenata je na top nivou. Zato imaju visoke tehnologije i zato imaju spoljnotrgovinski suficit. Moram to kao profesor. Daću poslije moj komentar pošto ćete vi tangirati i mene kao profesora, što ću da radim iduće godine. Izvolite kolegice.

SNEŽANA JONICA:

Računam, u svakom slučaju, vaš komentar korisnim. Pokušaću ukratko da odgovorim na ono što su rekle kolege. Kolega Popović kaže da ulazeći u pravila studiranja koje želim da smjestim u Predlog zakona, ulazimo u ono što je dio autonomije svakako univerziteta. E, baš to što mi imamo autonomiju svakog univerziteta na različit način primijenjenu kada su u pitanju pravila studiranja dovodi do posledica o kojima sam pričala. To je da u vrijeme kada se, složiću se, na određeni način kršilo pravilo i na državnom univerzitetu, odlukama Senata Univerziteta, pa su se prenosili jedne godine dva, jedne godine jedan ispit.

Na UDG-u, da to jasno kažem, prenosilo se tri ili četiri ispita. Kome se nije uklapalo da završi godinu tako što će preneti jedan ili dva, roditelji su se snalazili i skupljali pare, dizali kredite da pokupe pare da uplate na UDG-u da se preseli i završi tamo, da prenese i završi upis itd. Mi to dovodimo zbog toga što nećemo da zakonom propišemo da jednako važi za sve, pa da ne može tamo neđe za pare da se završi ono što na državnom fakultetu ne može jer su jasno definisana pravila. Princip zbog kojeg insistiram da neke stvari u ovoj fazi, jer očigledno ništa drugo u ovoj fazi ne možemo da uradimo je da bude jednako za sve na svim fakultetima i univerzitetima. Ne zbog toga što mi pokušavamo samo u jednom segmentu da poštujemo Bolonju na državnom univerzitetu, dovedemo do toga da se pune budžeti privatnih univerziteta, odnosno konkretno jednog koji nalazi načina da obezbijedi uslove da se tamo ide i da se tamo uplaćuju pare i da se tamo završava priča.

Koleginica Bošnjak je rekla da neće da učestvuje u urušavanju sistema. Vi znate što ću vam odgovoriti. Hajmo mi da konstatujemo, mi iz tih i ovih klupa nikad nismo ni učestvovali u urušavanju nego pokušavamo da popravimo. Da bismo popravili u ovoj priči, izgleda da moramo da kažemo jednu ključnu rečenicu sa kojom vjerujem da ćete se složiti, sistem je urušen. Sistem je definitivno urušen. Hajmo sada da vidimo što možemo i što treba da radimo, ali nemojmo da cijenu toga što je neko urušio sistem da bi napunio budžet UDG-a iz ovih ili onih razloga cijenu jedino plaćaju roditelji i djeca. Hajmo da povučemo liniju da jednako za sve važi. Hajmo da priznamo stanje. Uostalom, neću da budem nekorektna, ali da vas podsjetim šta ste uradili na onoj istoj sjednici Odbora za prosvjetu u drugoj tački. Jeste li na određeni način urušili sistem

produžavajući starim studentima? Jesmo. Slažem se sa tom odlukom koju ste donijeli jer su okolnosti dovele do toga, ali hajmo da u odnosu na jedne ne budemo takvi u odnosu na druge ovakvi. Hajmo da konstatujemo da u ovakvom stanju cijenu plaćaju studenti i roditelji, da nismo uspostavili sistem koji jednako važi za sve. Hajmo da konstatujemo konačno da je apsurd priče o modelu tri plus dva. Složile smo se, složio se ministar sa mnom na jednoj TV emisiji. Šta imam od toga što se složio? Ništa. Imamo pravnike koji funkcionišu po sistemu tri plus dva, kada završe osnovne studije su neupotrebljivi, ne postoje u sistemu, ne mogu da se zaposle u pravosuđu, ne mogu nigdje, nemaju značenje pravnika. I dalje taj model funkcioniše. Pričam o onome što najbolje znam. Model tri plus dva nema pojma. Moje pitanje, ponavljate mi, valjda svi znate da znam da je suština da se mora završiti jedna da bi se završila druga. To možemo da pričamo kada pričamo da se mora završiti srednja da bi se upisao fakultet, jer sa srednjom neđe možete da radite. Pričati da se moraju završiti osnovne da bi se upisale specijalističke. Moje pitanje - će će da rade sa osnovnim? Nema sistematizovanih mjesta u državnoj upravi ili ih možemo na prste prebrojati. Evo mjesec dana tražim odgovor, neće niko da odgovori jer znaju što će morati da odgovore. Dakle, nemaju će da rade. Što im onda znači da diploma? Papir za upis u sledeću godinu.

Nemojmo da godinu dana čekaju taj papir nego hajde da im povećamo količinu obaveza u sledećoj godini da ne fantaziramo da je to nešto što znači kada ne znači. Hajde da napravimo da diploma osnovnih studija nešto znači. Hajde da promijenimo sistem ili da ih natjeramo da promijene sistem, da ne postoji model tri plus dva tamo đe onesposobljuje djecu koja završavaju po tom modelu. Hajde da nešto u tom smislu radimo. Rekli ste, takođe, kolegice Bošnjak, najviše je samofinansirajućih na državnom fakultetu. Ono što nismo stigli danas da kažemo će idu pare od samofinansiranja sa državnog fakulteta. Imamo li jasno definisano gdje se mogu uložiti pare koje se dobijaju od uplata studenata kako za ispite u vanrednom roku koji, takođe, predlažem i za samofinansiranje. Bili se bolje primjenjivala bolonja? Ne bi bilo po stotine studenata u učionicama nego se ne ulažu tamo nego idu opet neđe drugo.

Do kraja priče samo ponavljam, mi smo predložili uslovni upis sa osnovnih na specijalističke studije sa prenosom 20 kredita. Predložili smo da se jasno definiše što se može prijaviti i polagati u avgustovskom roku od prijavljenih ispita i od onih ispita koji na početku te studijske godine nijesu prijavljeni. Do kraja priče, kolega Periću, hvala na razumijevanju. Cilj je i bio da isprovociramo amandman kojim će kolege tražiti da se ovo dozvoli da bi svi bili ravnopravni, ali da se oroči da ovo što mi tražimo oročimo dvije godine, tri godine, ali da postavimo uslove onome ko je odgovoran da obezbijedi da sistem počne da funkcioniše do tada, a do tada da jednako važi za sve da ne punimo budžete iz negdje ko zna kojih načina pribavljanja novca roditelja da bi nešto uradili za svoju djecu i UDG-u nego da uradimo da jednako važi za sve, da ta djeca na državnom fakultetu stižu znanja, da se ne sele sa fakulteta na fakultet iz ovih ili onih razloga nego da im napravimo da je ravnopravno svugdje i da to odrade sa onim nivoom sredstava koje imaju njihovi roditelji. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice Jonica. Javiću se u drugom krugu da polemišete sa mojim stavom. Neću dozvoliti nešto što nema logike da ja kao redovni profesor primjenjujem. Nema šanse. Da neko polaže specijalne metalne materijale kod mene ili termičku obradu, a da nije položio ni fizičku metalurgiju ni metalografiju, to je, ljudi, vraćam te studente neka idu, kod mene neće polagati. Javno to kažem.

Izvolite, komentar na komentar. Prvo kolegica Bošnjak, pa kolega Popović, pa kolega Perić.

BRANKA BOŠNJAK:

Ne osjećam da sam ičim dala doprinos urušavanju sistema visokog obrazovanja. Naprotiv, ukazivala sam javno. Ponekad nije bilo lako jer sam neko ko je na Univerzitetu i neko ko je u Rektoratu. Ukazivala sam na probleme koji se dešavaju i na sve anomalije koje se dešavaju na Univerzitetu Crne Gore. Osjećala bih se kao da sam dio još većeg urušavanja ako bih digla ruku za nešto. Prosto hoću da ostanem čista u svemu tome.

Ono kako ja to gledam, gledam ovo rješenje kao kada vidite, to mi je i koleginica, zajedno smo komentarisali to, kao kada imate nekog ko obija banku i sada mu vi date ključ da vam ne bi razbio vrata, da bi se ona zadržala i kažete - objijte banku, neću vam ništa, samo da se ne bi stakla polomila i ostalo. Nisam za taj način. Za to sam da ovo treba sistemski da se riješi, odnosno da treba da odradimo nešto, a to je da doprinosimo da se budžet Univerziteta Crne Gore poveća, da se zabrani upisivanje ovolikog broja samofinansirajućih studenata na državni univerzitet. Time će se poboljšati kvalitet jer mi sada imamo situaciju da nam profesori halapljivo se grabe zbog toga što su te cijene časa na studijskim programima koji se samofinansiraju veće nego cijena časa na budžetskim programima. Da država i mi kao poslanici utičemo na budžet na taj način i neka idu djeca, tako će najkvalitetnija doći na Univerzitet Crne Gore.

U ovoj situaciji mi imamo strašno loš kvalitet na Univerzitetu Crne Gore, izuzev u nekim društvenim naukama. Čak se ide na reorganizaciju ...(Prekid)... gdje se pokušavaju tehničke i prirodne nauke maltene da minimalizuju, a te nove tehnologije o kojima je prof. Radulović, ovo sada kažem profesor i potpredsjednik Skupštine pričao, to je nešto što treba ovoj državi, da mi stvaramo inkubatore preduzeća koja će da se otrgnu i da nam poboljšaju privredu, a mi se potpuno urušavamo. Puštamo da se na pravu iako imamo prezasićeno tržište pravicima i školujemo kadar za Biro rada, ne školujemo djecu da bi se zaposlili nego da bi bili na Birou rada. Ne smijemo to da radimo. Prosto ne mogu da dignem ruku za nešto ovako jer bi osjećala da ja dajem doprinos urušavanju, a nijesam od starta jer sam uvijek ukazivala na sve anomalije i probleme koji se dešavaju na univerzitetu i u sistemu visokog obrazovanja. Mogla bi o ovome dva sata, kratko je vrijeme.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam koleginice Bošnjak.
Izvolite kolega Popović.

SRĐA POPOVIĆ:

... Bošnjak, da bila je inspirativna tema i da bismo posebno mi koji smo ... na fakultetima mogli pričati danima i danima, ali spreman sam da i u ovom Parlamentu a možda i negdje drugo napravimo jednu analizu, Univerzitet Crne Gore prije i poslije Bolonje. Kakav je bio sistem obrazovanja prije, koji je bio kvalitet prije, koji poslije i da nađemo nešto. Mene je isto tako, uvijek me je golicalo, ono zašto Univerzitet u Bolonji ne radi po Bolonjskoj deklaraciji. Vjerovatno ima nekog razloga i za tako nešto. Ne slažem se sa konstatacijom da je urušen obrazovni sistem Crne Gore, sa takvom jednom konstatacijom se ne slažem. Da li treba poboljšati obrazovni sistem? Siguran sam i mogli bismo to da polemishemo. Isto tako sam siguran da nema Univerziteta Donja Gorica da bi se mnogo manje o obrazovanju, visokom obrazovanju u ovom domu pričalo. Nemam razloga da branim, samo jedan put sam ušao tamo na taj univerzitet, nijesam ni predavao niti sticao neko obrazovanje tamo, prema tome nema, ali se samo potencira jedan, imamo mi još privatnih fakulteta, dosta u Crnoj Gori. I samo komentar da smo na Odboru za prosvjetu "produžili starim studentima" da kažem, još godinu

dana, tačnije ja sam bio taj koji sam čak i tražio da oročimo još ovaj put i nikad više, znači do kraja školske 2015/2016. jer stvarno ima studenata, ja sam i tada govorio, puno nam se obratilo, puno nam je pisalo, da ima ih iz kojekakvih razloga, nekom je ostao jedan ispit nekom dva ispita i eto mislim da je to jednoglasno prošlo na našem Odboru, da smo svi shvatili da tim ljudima treba pružiti još jednu šansu iako je možda to neko zloupotrijebio neka služi na čast, ali bio sam zato i više nikad. Mislim da sa tim nijesmo napravili prekršaj. Ovo je stvarno tema gdje bi se moglo pričat na dugo i štiroko. Slažem se sa puno toga i što je rekla kolegunica Jonica i kolegunica Bošnjak, kolega Perić i svima nam je cilj čini mi se da imamo kvalitetan obrazovni sistem u Crnoj Gori na dobrobit i zadovoljstvo svih naših studenata.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Popoviću.

Slažem se sa Vama. Dati priliku ali ne da se preskoči predmet, to su dvije stvari.

Kolega Perić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Dakle, evo negdje je i bila kroz više rasprava se pominjao Univerzitet Donja Gorica. Znači, da tu budem vrlo do kraja jasan. Želio bih da taj univerzitet napravi ogroman profit i da ima ogorman broj studenata, ali da to ne radi sa budžeta, to je Slušali smo da će to biti međunarodni centar, reference, ne znam, da će se, ima tu zaista izvanrednih predavača, ali ne sa budžeta. Ono što ide sa budžeta treba da ide ka Univerzitetu Crne Gore, to je naša primjedba. Što se tiče ostalog, ja želim da imaju ne znam koliki profit.

Ono što je kod ovog zakona bitno, ja ću se osvrnuti, nije klasično oponiranje ali je bitno pojasniti stvari. Mi ovaj zakon ne možemo doživjeti kao trajno rješenje ali možemo doživjeti kao pokušaj da se napravi neki bajpas, zato što snažna je argumentacija koja govori protiv toga da se mogu prenositi ispiti, ali se radi o drugoj situaciji. Nekima je već dozvoljeno, neki su to već mogli da učine. Na privatnom univerzitetu je to moglo drastično puta više, ajmo da damo jedan rok u kome ćemo onda izjedanačiti sve i onda podvući crtu, jer ovako nikad nećemo podvući crtu. Na žalost, ovaj zakon je slika toga i ja ga doživljam tako, je slika toga, potpune nemoći administracije i ako hoćete i zakonodavne vlasti da učini nešto na tom osnovu, da se jednom podvuče crta, jer ovako crta nije podvučena. Hipotetički, da se ne usvoji ovaj zakon i dalje ćete vi bez obzira na ovaj zakon imati defakto stanje na jednom privatnom univerzitetu da se to dešava. Ajmo barem da onda pustimo jedan kratak period, dozvolimo da se to radi, razumio ... pljačkanju banke, a kad dozvoli pljačkašu banke, ali ako smo već sve doveli u taj položaj onda diskriminišemo one koji su vrijedno, marljivo radili i obnovili godinu u krajnjoj crti zbog toga i ostali negdje godinu dana.

Ono što je nama najveći problem ja se bojim je taj, da nama diplome sve manje vrijede. To je osnovni problem da naši univerziteti nemaju jake reference. Na žalost, to moram da kažem, nemaju značajne reference, da nema referentnih radova, evo ja govorim u oblasti koju pratim unazad 10 godina nijesam vidio u svjetskom časopisu referentni rad iz Crne Gore, što je poražavajuće, stvarno poražavajuće i na kraju nama treba, ... ne znam kakvo je stanje u tehnici, govorim iz oblasti filologije prije svega, da unazad 10 godina zaista nijesmo imali rad koji bi mogao da stekne tu vrstu referentnosti.

Na kraju, u krajnjoj crti pravim malu digresiju, kada je pravljeno kapitalno djelo za vrijeme bivše SFRJ, rečnik književnih termina. Znete li koliko je bilo autora iz Crne Gore? Nijedan, a bilo je više objašnjenja hiljade i hiljade referenci u toj knjizi. Ali, skrenuo sam potpuno u digresiju. Ono što je bitno, ajmo da pokušamo samo makar da

podvučemo jednu crtu koja bi bila fer za sve. Ako smo dozvolili jednima, iako to i dalje teče nemoguće je podvući crtu ako se on onda eksplicitno ne oroči i prekine ta praksa. Ovako nijesmo pravedni prema onima koji poštuju sistem. Uz puno uvažavanje kontra argumentacije rekao sam da imamo i konceptijske rezerve, ali jedini način da ta dva principa pomirimo je oročavanje ovog rješenja nakon čega ja se nadam bi uslujedila temeljna reforma visokog školstva u Crnoj Gori. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam kolega Periću.

Prelazimo na drugi krug ... profesor, izvolite kolegkinice.

JELISAVA KALEZIĆ:

Zahvaljujem kolega Raduloviću.

Ovo je konkretna tema, predlog koji je došao od strane kolega iz SNP-a, konkretnije kolegkinice Jonice, imalo bi razloga da se raspravlja samo o tome. Međutim, ja neću. Zašto? Zato što Zakon o visokom školstvu koji smo ovdje ne tako davno usvojili, kolegkinica Bošnjak je rekla da je zaista neka žurba da se on usvoji bila nekako čudno motivisana određenim razlozima koji nijesu baš bili objektivni. Dakle, taj zakon nije trebalo usvojiti. Zašto? Zato što je on u suštini pokrivao jedno područje nedorečenosti i neprovjerenosti šta mi kao društvo hoćemo sada kada imamo jedan državni univerzitet, dva privatna univerziteta i nekoliko privatnih studijskih programa na više mjesta u Crnoj Gori. Sve je to u redu. Ja lično smatram da treba da postoje državni univerziteti, da država treba da uredi pitanje režima studija i željenog kvaliteta. Da država treba da diktira kvalitet ispod koga ne može da ide nijedan, pa ni državni, pa ni privatni univerzitet. Ali, ovim zakonom koji je sada na snazi mi to nijesmo postigli. Zašto nijesmo postigli? Zato što nije tačno da država ima strategiju visokog školstva. Strategija postoji na papiru, međutim ako to što postoji na papiru dovedemo u relaciju sa stanjem privrede, sa stanjem institucija, sa kvalitetom diploma, mi vidimo da je to nešto u opasnom raskoraku, u strahovitom raskoraku. U tom raskoraku se dešavaju sve teže i teže stvari. Državni univerzitet je potreban, mislim da tu nema spora. Međutim, možemo i da osporimo to, pa da kažemo, Crna Gora u dogledno vrijeme u narednih 10 godina kako stvari stoje, neće imati novca za državni univerzitet. Izvolite, ko može da se organizuje, neka se organizuje. Država će moći da plati toliko i toliko stipendija za školovanje najboljih na najboljim univerzitetima. Za sledećih 10 godina se nema, ne može se .

Dakle i to bih prihvatila, ali ovako nemušto urušavanje i dovođenje državnog univerziteta u stečaj, pazite, to stanje stečaja se pripremalo unazad 12 godina na državnom univerzitetu. Evo, kolega Raduloviću ja sam malo starija, ali jednako pamtim, pripremalo se sistematski sa sve većim ubrzanjem, sada smo došli dotle da je državni univerzitet pred stečajem što bi bilo u redu i da se kaže ako je tako. Međutim, i dalje tumaramo i dalje ne znamo šta hoćemo i znate šta se događa, državni univerzitet se oslobađa mladih koji su perspektiva univerziteta i oslobađa se onih koji najviše mogu da daju, to su redovni profesori koji su tu na korak od penzije i koje počinje univerzitet da tretira kao nekoga ko treba tamo da stoji osam sati, jer Bože moj, po Zakonu o radu treba da je tamo osam sati. Pa to je sramota, to je besmislica, to je budalaština i to je u stvari jedan od dokaza da smo potpuno zabasali.

Dakle, Zakon o visokom školstvu ovakav kakav je, nije trebalo usvojiti, pod broj 1.

Pod broj 2, treba što prije da kažemo šta će da se, ako ostaje državni univerzitet, ako država može da ga finansira, koji studijski programi su nam bitni da se očuvaju. Jasno je da mnogi treba da se ukinu.

Treće, da kažemo, takvi kriterijumi su za privatne univerzitete, kao i za državni. Ne može se ispod kriterijuma. E, to je ono što bi nas počelo da ozdravlja. Svaka pojedinačna mjera u smislu, dajte da zaštitimo studente, uvijek sam radila, dajte da se pomogne studentima, ali ne pod cijenu da može da polaže matematiku 2, a nije položio matematiku 1. Toga nema, to je besmisleno, ali to preslikavanje sa državnog ide odmah na privatne univerzitete. Pa nije slučajno što na jednom privatnom univerzitetu ozbiljni univerzitetski profesori ne mogu da se dogovore da li znaju kako da se ocijeni da je nešto plagijat ili nije plagijat. Mi smo dotle došli. Mi smo dotle došli, dotle je došao naš visokoškolski sistem.

I još za kraj i hvala što ste imali strpljenja sa mnom.

Ima tome čini mi se bar pet godina. Svake godine se državni univerzitet uzburka kad se govori o budžetu. Kad sam napisala tekst koji je bio u dnevnim novinama, univerzitet i za budžetskog ogledala gdje sam upravo rekla ovo:

Prvo je pitanje, treba li Crnoj Gori državni univerzitet? Ja smatram da treba.

Drugo, da vidimo koliko to košta. Ako ne znamo koliko košta, onda se mi igramo. Dozvolite, za jednu godinu jednog studenta Građevinskog fakulteta da bi se to dobro i kvalitetno uradilo treba između 17 i 20 hiljada evra. Ne dobije se ni četvrtina od te sume, a traži se kvalitet iz godine u godinu, znam za fakultet gdje sam radila dugo i mi ne možemo da simuliramo.

Na kraju, ne možemo da dolazimo u situaciju da pojedinačnim malim mjerama dajemo nekakvu utjehu studentima ako im se stalno i stalno servira nešto što je slabijeg kvaliteta sa sve slabijim izgledima da se ikad igdje zaposle, a sa velikom dangubom vremena i novca.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam kolegice.

Evo, i ja sam pisao možda i prvi kolumnu sam napisao -crnogorski univerzitet, crtica, čerga, pa sam i dalje, i barem doprinio, toalet za studente i profesore nijesmo imali a ne što drugo.

Na žalost, došli smo do toga.

Izvolite kolega Popoviću, komentar na kolegicu, ako i Vi kao predlagač takođe želite.

SRĐA POPOVIĆ:

Samo oko jedne riječi, uvaženoj kolegici Kalezić koju stvarno cijenim i kao čovjeka i kao profesora i kao damu i sva uvažavanja ovog svijeta, samo mi je zasmetala jedan stvar, kaže:

Univerzitet se oslobađa mladih ljudi. Koleginice, zašto ne biste dali ličnim primjerom to da oslobodite mjesto Vi kao stariji a da dođe neko mlađi da radi mjesto Vas? Znači, ličnim primjerom da oslobađamo, penzioneri da idu tamo, a da mladim ljudima se omogući da rade na fakultetima.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Popoviću,

ja očekujem od Vas to da se javite.

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Da me je ... Popović vrlo dobronamjerno slušao, ali nije čuo. Ja sam kao vrlo negativnu stvar navela da se državni univerzitet oslobađa mladih u smislu da im ne

otvara perspektivu, a da istovremeno, dakle ne radi se o meni, ja sam u penziji i ne tražim uopšte, čak se sad ružno osjećam kad odem na žalost tamo gdje mi je godinama divno bilo, jer me muči savjest čime sam ja lično doprinijela da univerzitet dođe na te grane, makar i ne doprinijela. Dakle, mi smo svjedoci da su neki jako referentni univerzitetski profesori, pri čemu redovni profesori dobili otkaze, zbog nekog neobičnog tumačenja zakona. Neću o tome, nadam se da ćemo na Odboru o tome pričati, ali ono što je skandalozno, što je državni univerzitet podijelio desetine otkaza na početku sada već završene školske godine, ove 2014/2015. i to većinom se radi o mladim stručnjacima od kojih su mnogi već doktorirali i umjesto da im se otvori šansa koja postoji, postoji radno mjesto, nijesam ga ja zauzela. Naprotiv, oslobodila sam ga i moj kolega koji je takođe godinama razvijao neki predmet. Dakle, oni se eliminišu kao višak. Isto kao što Crna Gora na žalost je došla dotle da tjera svoje stanovništvo iz svojih kuća, da ih pušta, da nalazi opravdanje zašto ljudi odoše, univerzitet to radi, to je problem, to je zaista problem, ali još nešto.

Za ovo što sam rekla ja imam dokaze koji su sa imenom i prezimenom i to je nezgodno.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegince.

Izlaganje takođe ima i predlagač, kolegunica Jonica.

Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Koleginice Kalezić,

Vaše izlaganje smatram najpreciznijim mogućim suočavanjem sa realnošću, što mi je između ostalog i bilo cilj predlaganja ovog zakona, a makar i to bio najveći domet ovog zakona koji sam predložila, korisno je bilo da javnost Crne Gore čuje ono o čemu je pričala profesorica Kalezić danas, jer to je istina s kojom neko želi, neko ne želi da se pomiri, iz koje neko izvlači neke pokušaje duhovitih zaključaka iz nekih tamo vladajućih klupa, ali neka se neko zabrine i ja vjerujem da će makar dostići efekat da se svi zabrinemo, jer meni je to bio cilj. I cilj mi je bio, kao što je i rekao kolega Perić da napravimo bajpas, a ne da napravimo trajno rješenje da bismo onda doprinijeli trajno lošem procesu koji jednostavno na određen način osuđujemo i želimo da popravljamo. Ali, evo više sam se javila do kraja priče da i vama potpredsjedniče i koleginci Kalezić pojasnim i razmišljanje u onom dijelu s kojim se ja apsolutno slažem, ali sam mislila da se razumijemo, a ne pada mi napamet da ovakvim predlogom obezbijedimo da se može polagati matematika dva a da se nije položila matematika jedan, niti da obezbijedimo, a obezbijedeno je na žalost na Pravnom fakultetu da se ne položi rimsko, da se polažu stvarno i krivično, što je apsurd, eto i za one koji nijesu pravници zato što znate da je iz rimskog prava proizašlo sve drugo. Ali, činjenica je da se to uređuje pravilima studiranja, da se jasno definiše i to ne samo ovo sa osnovnih na specijalističke, nego da je sreće, a na jednom broju makar za one fakultete na državnom univerzitetu znam sigurno da nije pravilno ... koji se ispit ne može polagati, dok se neki ne položi. Uvod u pravo ispit sa prve godine prava može da se prenosi do treće godine, a uvod u pravo samim imenom govori da, dok se on ne položi ne može drugo da se položi. Na žalost, to su stvari koje treba da popravljamo pravilima studiranja se jasno definišu. Ono što ste vi rekli, pa ne može neko ko nije naučio ovo da uči ovo, ne može neko ko nije naučio slova da uči da čita i da piše. To su potpuno jasna pravila i to je nešto što je opseg jasno definisanih pravila studiranja na fakultetima. Naš predlog je bio druge prirode. Apsolutno je ravnopravnost i da onemogućimo ono do čega smo jedino doveli, to je da se puni

budžet državnog univerziteta i dozvolite mi da ne bih poslije trošila vrijeme još jednu stvar. Samo da podsjetim.

Imamo Zakon o stručnom osposobljavanju. Dva su kriterijuma da bi neko po tom zakonu ostvario pravo. Godine studiranja i prosjek. Po ovim pravilima kako se funkcioniše, gdje se lakše završava, ko će imati prioritet. Ovi koji završavaju na privatni fakultet, pa složili smo se, kako tako kvalitetniji su i na kvalitetniji način se završava, ali sa više godina studiranja uz ovo zbog čega predlažem i sa manjim prosjekom na državnom fakultetu. I što ćemo imati na kraju? Prvi će završiti stručno osposobljavanje oni koji su se selili sa tih raznih privatnih fakulteta, brže su završili, jer su preskakali godine, jer mu je bilo omogućeno. Znači, mi s jednim ciljem koji je dobar omogućavamo na kraju konačnu štetu i samo iz tih razloga predlažemo ovo kao bajpas i ponavljam prihvat ćemo. Evo čekam rokove iz amandmana kolege Perića, da to definišemo jasno rokom, ali da onda svi uradimo da do isteka toga roka omogućimo da to obesmislimo i da obesmislimo svako drugo obesmišljavanje državnog univerziteta i sistema visokog obrazovanja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hala vam kolegice Jonice. Ne samo što ne može da polaže, ne može da sluša predmet iz većeg stepena obrazovanja, nauke, stručnosti ukoliko nije potvrdio svoje znanje iz bazičnog predmeta. Ne da ga je slušao nego da ga je položio. To je suština. Nadgradnja znanja, znači usvajanje prethodnog znanja, bez toga ne može. Može pa na vrh glave.

Izvolite kolegice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Ja ću pokrenuti ono što kolegice i kolege sa odbora znaju. Koleginica Jonica , kao predlagač je bila. Ja sam rekla nešto što je potpuno kontradiktorno sasvim namjerno. Rekla sam podržacu, a inače sam protiv. Podržacu zato što nekako je ljudski učiniti sve što možemo da se neka teška situacija malo olakša. Mnogo roditelja i mnogo studenata su u stvarno teškoj situaciji. Žive u teškim okolnostima. Dovedeni su u teške okolnosti, ali principijelno sam protiv, jer naše je da vodimo, da imamo uvid u strategiju visokog školstva, da se bavimo zakonodavstvom i da kažemo ne možemo da produkujemo ono što je loš kvalitet koji će nam se poslije vratiti kao bumerang iz koje god da je profesije. Eto to je, zato sam i rekla nešto što je paradksalno i ostajem pri tome, naše je da se pozabavimo zakonom, da se pozabavimo stanjem na državnom univerzitetu, da vidimo kakvo je stanje na privatnim univerzitetima i da kao Skupština tražimo da se polože računi zbog tog stanja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam kolegice. Riječ kolegici Jonici još jedna... Zato sam kolege da omogućimo dopunski rok, da oslobodimo plaćanja, ali student mora očistiti godinu da bi išao dalje, da usvaja novo znanje, očisti godinu stari naš termin profesorski sa univerziteta i sve ostalo. Ne može drugačije. Ja već nešto i sa amandmanom usmjeravam ka tome da omogućimo i olakšamo studentima da, ako su došli da im još damo rok, da ih oslobodimo plaćanja, sve, ali da polože ispit.

Izvolite kolegice Jonice.

SNEŽANA JONICA:

U kontekstu ovoga sa čim je završila koleginica Kalezić da kažem još jednu stvar. Sada kada sam imala poslaničko pitanje, pitanje ministru o prihodima, dakle svih

fakulteta i svih univerziteta u Crnoj Gori od upisa i od onih uplata za ispite. Vjerovatno ste bili, ili nijeste bili tu, znate li koji je odgovor? Evo vam za državni, privatno ne mogu, nemam pojma. Ministar prosvjete nema informaciju, nema niko informaciju. Znači mi imamo jedan savršen prostor za ogromnu zaradu, za koju niti imamo informacije, niti imamo kontrole, a indirektno sa najboljom namjerom da gradimo bolji sistem na koji imamo određeni uticaj, pitanje je imamo li mi koji smo dobronamjerni, obezbjeđujemo da tamo može da se radi svašta. Cijenu plaćaju roditelji, plaćaju djeca. Slažemo se. Ja bih voljela da je najbolji mogući sistem obrazovanja, ja bih voljela da ni u primisli nijesam imala potrebu da predlažem ovako nešto, ali sam neko kome se obratio ogroman broj roditelja djece, neko ko je istraživao i one godine kada je senator univerziteta mijenjao pravilo dva na jedan, da je tada UDG mijenjao pravilo sa tri na četiri i da su brojke nenormalne. Koliko ih je otišlo da se prabaci tamo da završi i da su iznosi nenormalni i da radimo što, radimo protiv naše djece, protiv roditelja naše djece, protiv kojih je neko ko čini većinu u ovoj državi, odnosno ne čini većinu u državi, ali na alost čini većinu u ovoj Skupštini, već mnogo uradio dovodeći u takvu socio ekonomsku situaciju da uopšte treba da se snalaze kako će da obezbijede studiranje svoje djece. Iz tih razloga ponavljam.

Predlažem rješenje kojim se onemogućava da se neko, da bi rješavao problem seli na privatni univerzitet, pedlažem rješenje kojim se onemogućava privremeno, ponavljam da bi obezbijedilo da se svi uključimo a čini mi se da nam opet zakon i tu se slažem. Rečeno je, u oktobru smo ga donijeli. Jesmo li dali prostora državi da malo više utiče na popravljjanje sistema koji nije dobar? Ne, jer na svako pitanje o obrazovanju iz ovih klupa odgovor je ministra ja se tu ne pitam. Postavlja se pitanje što nam znači zakon u kojem nemamo kontrolni mehanizam za najvažniju stvar u ovoj državi za visoko obrazovanje. Ajde dok napravimo propis u kojem ćemo obezbijediti da postoje kontrolni mehanizmi, šta stvaramo na fakultetima, šta stvaramo na univerzitetima, šta ćemo poslije toga s tim, koji je kvalitet znanja, ko treba da ima prioritet a ko ne može da ima prioritet, kako se cijeni koja diploma i kakav je njen kvalitet, da obezbijedimo da jedinu cijenu ovog sistema u kojem nije jasno, šta je dobro, a šta nije dobro, ali se do kraja samo donosi papir i on nešto znači. Na kraju taj papir dovodi do toga da će prije stručno osposobljavanje završiti neko ko je donio nostrifikovanu diplomu iz nekog grada za koji ja koja sam učila iz geografije u ono vrijeme kada je ona bila jako precizna, ne znam ni da postoji, ali je donio diplomu. Brže je završio nego student na državnom fakultetu nostrifikovao i završiče stručno osposobljavanje, a ovo dijete neće, jer eto nedamo mu da prenese jedan ispit, nego će zbog tog jednog ispita platiti ili neće platiti nije bitno. Godinu dana će izgubiti, pa će on imati šest godina studiranja, a ovaj će savršeni što je došao iz Surdulice, evo da lupim sad biti da je završio za četiri godine i da mu je prosjek 9,5. Samo da napravimo suočavanje sa realnošću, da tražimo nešto što je realnost, a to je da diploma osnovnih studija u ovom momentu ništa ne znači bez papir za upis na specijalističke. Da možemo, da jasno pravilno studiranje obezbijedimo da se zna koji ispiti se ne mogu prenositi i da onemogućimo da se polaže nešto više, a da se prije toga, ono što je moralo da se položi ili nauči ne položi. Znači to je potpuno realno, ali da obezbijedimo da neko zbog jednog ili dva ispita ne gubi godinu dana, da obezbijedimo da njegov roditelj zbog jednog ili dva ispita ne uplaćuje godinu dana više školarine, da obezbijedimo da dijete zbog jednog ili dva ispita ne odustane od studiranja, pa da dođemo u poziciju da postane student iz one kategorije sa druge tačke dnevnog reda odbora, oni koji studiraju 10 i 15 godina i kojima smo isti dan dali pravo još jednu godinu, pa me čudi jedan kolega koji ima razumijevanje za ove studente koji mogu da prenosi, da prenosi, da prenosi, ali za ove nema. Ajmo konačno da se jednako odnosimo prema svoj djeci, da jednaka pravila obezbijedimo svoj djeci, a da mi popravljamo ono što smo

odgovorni, da jasno definišemo propisima i kako urediti sistem da jednako važi za sve i kako urediti sistem vrijednosti u visokom obrazovanju i kako do kraja omogućiti da se kontroliše ko što radi na tim privatnim fakultetima koji nijesu donijeli ono što su trebali da donesu i što svugdje po svijetu donose samo kod nas naravno sve ide naopako. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam kolegice Jonice što ste pokrenuli jedno od najznačajnijih pitanja. Ne znam da li će biti rezultata u svemu tome, ali spoljašnja evaluacija, nastavni program ... da li su sposobni da predaju, ne i laboratorija rješava to, da nema da se ide lijevo-desno, nego spoljašnjom evaluacijom omogućava akreditaciju koji je fakultet sposoban da stvori kadar a ko ne. Amandman je na ovo, pošto je mnogo važno, možemo tokom sutra razmisliti još malo, vidite, usaglasite u cilju popravljjanja kvaliteta našeg visoko-obrazovnog sistema.

O ovom predlogu ćemo se, uvažene kolege, izjasniti naknadno.

Sada da vas definitivno informišem, da ćemo sutra nastaviti u 11 sati, sa četrdeset četvrtom tačkom dnevnog reda pete sjednice. To je drugi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul-decembar 2014.godine.

Predstavnik predlagača je ministar Lukšić, a zatim ćemo nastaviti sa današnjom tačkom koja je trebala da bude na dnevnom redu, to je - Realizacija zaključka Skupštine Crne Gore od 27.decembra 2014.godine, koji se odnosi na stanje životne sredine u Pljevljima sa prisustvom predstavnika institucija koje su nadležne i zadužene za njihovu realizaciju. Poslije toga ćemo se vratiti na sedmu sjednicu proljećnjeg zasjedanja i tada će po razmatranju određenog predloga biti i glasanje, zato vas molim za prisustvo posebno poslije 13 sati.

Svako dobro i vidimo se sutra. Prijatno.

18.06.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, počinjemo sa našim današnjim radom.

Po dnevnom redu je Drugi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul-decembar 2014. godine.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Igor Lukšić, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija i Velimir Šljivančanin, šef Odsjeka za sektorske politike u Generalnom direktoratu za evropske poslove.

Pozdravljam potpredsjednika Lukšića i gospodina Šljivančanina.

Napominjem da su izvjestioci Odbora za evropske integracije, izvjestilac Odbora je gospodin Slaven Radunović, koji je trenutno odsutan.

Otvaram pretres i pitam potpredsjednika Lukšića, da li želi da da dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Uvažene dame i gospodo poslanici, dozvolite da vas pozdravim i izrazim zadovoljstvo prilikom da predstavim Drugi polugodišnji izvještaj Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul-decembar 2014. godine.

Predstavljanje izvještaja doprinosi kontinuitetu i daljoj afirmaciji i saradnji ključnih donosilaca odluke u pretpristupnom procesu, omogućavajući da se aktuelnosti pregovaračkog procesa približe predstavnicima zakonodavne vlasti i potvrđujući značaj daljeg partnerstva i povjerenja Skupštine i Vlade u obavljanju zadataka iz evropske agende.

Dosadašnji intenzitet započetog pregovaračkog procesa se sa istim tempom nastavlja u narednom periodu i njegove rezultate je, podsjetiću, prepoznao i Evropski parlament u Rezoluciji o napretku Crne Gore u 2014. godini, usvojenoj u martu 2015. konstatujući nedvosmisleni napredak Crne Gore na putu ka članstvu u Evropskoj uniji.

Tokom izvještajnog perioda, ali i u prvom kvartalu 2015. godine, nastavljena je aktuelna dinamika pregovaračkog procesa otvaranjem pregovora o ukupno šest novih poglavlja. Finalizacijom i konačnim usvajanjem adaptiranih akcionih planova za pregovaračka poglavlja 23 i 24 u februaru 2015. kao i nizom aktivnosti u pravcu zaokruživanja normativnog okvira za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije. Ubrzano smo radili i radimo na institucionalnom i kadrovskom osnaživanju novouspostavljenih tijela za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, poput specijalnog državnog tužilaštva, agencije za sprečavanje korupcije, kao i četiri nove organizacione jedinice u Upravi policije.

Podsjetiću da je februara 2015. usvojen Zakon o specijalnom tužilaštvu, kao i da su usvojeni Zakon o oduzimanju i upravljanju imovinom stečenom kriminalnom djelatnošću i izmjene i dopune Zakonika o krivičnom postupku kao ključni instrumenti daljeg jačanja vladavine prava i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Tokom izvještajnog perioda finaliziran je i 5. februara 2015. usvojen je revidirani program pristupanja Crne Gore za period 2015-2018. koji je obezbijedio dopunu strategijskog i zakonodavnog okvira u statusnom dijelu aktima koji su donijeti u 2014., neznatnu korekciju ranije predviđenih rokova i konačno povezivanje nove pravne tekovine sa nacionalnim propisima.

Napomenuću da je civilno društvo veoma prisutno u procesu integracija i da ostaje garant transparentnosti pregovaračkog procesa, ne samo angažmanom i doprinosom pregovaračkih tijela, već i jačanjem javne svijesti o samom procesu, njegovim prednostima i čekanjem rezultata. Pregovarački proces je zajednički poduhvat društva i Skupština u tom procesu ima naglašenu ulogu kohezivnog i nadzora faktora koji pažljivim monitoringom prati i usmjerava procese i doprinosi njegovom daljem kvalitetu.

Poštovane dame i gospodo poslanici,

Vlada prepoznaje napore koji predstoje i ozbiljnost zadataka od čijeg će ispunjavanja zavisiti ukupna procjena napretka Crne Gore na pristupnom putu. Posebno prepoznavamo činjenicu da predstoji zahtjevan period primjene usvojenog normativnog okvira, kao i kadrovskog i institucionalnog snaženja institucija u interesu podsticanja dugoročnih i održivih rezultata. Zahtjevi novog pristupa se kontinuirano vrednuju u cilju daljeg podstizanja mjerljivih rezultata u pregovaračkom poglavlju 23 i 24. Uvjeravam vas da, kao i do sada, Vlada ostaje otvorena za saradnju sa svim relevantnim akterima koji prepoznaju vrijednosti naših napora i koji su spremni da daju jasan doprinos zajedničkom djelovanju u pravcu obezbjeđenja pune legitimnosti pregovaračkog procesa i podsticanja očekivano društvenog napretka u interesu Crne Gore i njenih građana.

Ostajem, naravno, na raspolaganju za vaša pitanja i zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Lukšiću.

Proceduralno se javlja kolega Bojović. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Član 26, oko rada kolegijuma. Izvinjavam se gospodinu Lukšiću jer je vezano oko našeg unutrašnjeg rada pa sam htio odmah na startu da reagujem.

Mi smo juče dogovorili rad danas na kolegijumu. Međutim, na kraju jučerašnjeg zasijedanja gospodin Branko Radulović, predsjedavajući, tada je rekao da će biti neko glasanje danas o kome nije bilo riječi na kolegijumu i dobili smo sms poruku, takođe, poslije 20 časova sinoć, da su tačke neke na dnevnom redu za glasanje danas, pa da vidimo o čemu se radi. Jer, ne osporavam glasanje kako god, nego pravi nam se neprijatnost, naročito nama u klubovima jer damo jednu informaciju s kolegijuma kolegama, a onda se negdje tokom rasprave ili krajem dana to promijeni a da ni mi nismo upoznati članovi kolegijuma. I vrlo onako u neprijatnu situaciju dolazimo, nije to prvi put da se mijenja bez znanja kolegijuma, bez dogovora dnevni red i dajte da nekako to riješimo da vidimo u stvari šta da radimo, kakav je danas dnevni red konačno. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću.

Pa evo, kako vrijeme prolazi sve više postajem sklon nekoj vašoj ranijoj ideji da je dobro da imamo i zapisnike sa kolegijuma, ali to je tema za kolegijum.

Drugo, sve više, svaki dan dobijamo elemenata koji govore da bi ipak plenarni rad ove skupštine trebao da bude prioritet u odnosu na sve ostale obaveze koje poslanici imaju, bilo da su međunarodne aktivnosti bilo da su aktivnosti na domaćem planu. Čini mi se da to baš nije tako i čini mi se da rad u plenumu i da glasanje, posebno o važnim tačkama dnevnog reda koje imaju svoju i evropsku agendu, potrebu da ispoštujemo ono što je evropski kalendar, da često budu zanemarene i nekim drugim aktivnostima daje se prioritet. Ali, ovo je svakako tema za kolegiju i biću jedan od onih koji će insistirati da rad plenuma bude prioritet u odnosu na sve ostale aktivnosti, svakako brojne, odgovorne, važne koje stoje pred poslanicima i poslanicama ovoga parlamenta.

Nastavljamo. Radićemo danas, Kolega Radulović je najavio juče da ćemo nastaviti sa ovom tačkom dnevnog reda, nakon toga idemo sa tačkom oko životne sredine i Pljevalja, nakon toga, razumio sam, da ćemo nastaviti sa sedmom sjednicom, to je druga i treća tačka dnevnog reda i, ako se stvore uslovi za glasanje da glasamo. Ali evo očigledno i bojim se da one obaveze o kojim sam pričao na početku, da će biti prioritet u odnosu na ono što je, po meni, trebao da bude prioritet rada ovog parlamenta.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Ja sam saglasan sa tim što ste rekli, samo to sam rekao da znamo bar dan unaprijed da se držimo dogovora, jer mnogi imaju obaveze, planiraju, i ako treba da bude glasanje danas, a znate da su mnogi već planirali neke druge obaveze, šta god da je, da to stvarno na kolegijumu bar za jedan dan unaprijed znamo sigurno šta ćemo raditi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Vjerujem da smo se razumjeli i da imamo zajednički stav da plenum treba da bude prioritet u odnosu na sve obaveze i nadam se da ćemo svi tome dati svoj doprinos, svi poslanički klubovi, svi pojedinačno.

Hvala vam, kolega Bojaniću.

Nastavljamo po ovoj tački dnevnog reda.

Prvi učesnik u diskusiji, uvažena kolegistica Marija Maja Četović. Izvolite.

MARIJA ČATOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, kolege poslanici, ministre sa saradnicima, uvaženi građani,

Sadržaj drugog polugodišnjeg izvještaja za period jul - decembar 2014. godine, promijenjen je u odnosu na izvještaj za prvih šest mjeseci 2014. godine, koji je bio urađen po ugledu na kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracija Crne Gore u EU. Time je Ministarstvo prilagodilo dokument u određenoj mjeri i u skladu sa sugestijama upućenim od strane Odbora iznijetim na 31. sjednici.

Od ministra Lukšića smo čuli navode da je Crna Gora nastavila da održava dinamičan ritam procesa pristupanja, te da je usvojeno i predato sedam pregovaračkih pozicija od kojih su sve pregovaračke pozicije razmotrene na Odboru za evropske integracije, čime se dodatno jača saradnja Vlade i Skupštine u ovom procesu.

Takođe, istaknuto je da su na međuvladinoj konferenciji održanoj u Briselu 16. decembra 2014. pregovore otvorili u četiri dodatna poglavlja i to 18 statistika, 28 zaštita potrošača i zdravlja, 29 carinska unija i 33 finansijske i budžetske odredbe. Nastavljen je pozitivan kontinuitet u dijalogu Crne Gore sa državama članicama Evropske unije, te sprovedeno niz aktivnosti u interesu daljeg promovisanja transparentnosti pristupnog procesa.

Što se pregovaračkog procesa tiče u izvještaju je konstatovan dinamičan tok procesa koji oslikava ukupni bilans rezultata, 16 otvorenih poglavlja, od kojih su dva privremeno zatvorena, što Crnu Goru dovodi na polovinu puta kad je riječ o otvaranju pregovaračkih poglavlja. U međuvremenu, van izvještajnog perioda otvorena su još dva poglavlja do kraja jula očekuje se otvaranje dodatnih poglavlja.

Napredak Crne Gore u kratkom vremenskom periodu u okviru pregovora tokom sastanaka ističu naši evropski partneri i naglašavaju podršku u pogledu skorijeg članstva Crne Gore u Evropsku uniju, a već nas vide kao prvu sljedeću članicu. Na ovo ukazuje i nedavno donesena rezolucija Evropskog parlamenta u izvještaju o napretku Crne Gore kojoj je Crna Gora prepoznata kao država kandidat koja predvodi proces pregovora.

Dozvolite da ukažem i na ocjene o dinamici pregovora Evropske komisije iznijete u izvještaju o napretku. Naime, Evropska komisija ocijenila je da je dobar napredak u dva poglavlja 22 i 25, dalji napredak u četiri poglavlja: 18, 28, 29 i 31, te određeni napredak u 16 poglavlja. Ograničeni napredak ostvarne je u najzahtjevnijim poglavlja poput ribarstva i zaštite životne sredine, ali uprkos manjku kapaciteta, što finansijskih što administrativnih, očigledna je ekstermna posvećenost pregovaračkog tima da se što prije steknu uslovi za dostizanje traženih standarda i u ovim oblastima. Ne sumnjam da ćemo svi uskoro biti svjesni rezultata njihove posvećenosti rada. S tim u vezi, prema izvještaju Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, održana su dva sastanka radnih grupa o početnim mjerilima i to za poglavlje 8 - konkurencija i 17 - ekonomska i monetarna unija, kao i dva sastanka o završnim mjerilima i to za poglavlje 4 - sloboda kretanja kapitala i 32 - finansijski nadzor.

U vezi sa uvećanjem javnog duga u odnosu na prethodni period, u izvještaju se ukazuje na činjenicu da je 2014. godini nastavio rad GDP-a, ta da su projekcije Evropske komisije da će isti trend nastaviti i u tekućoj godini, dok je projekcija za 2016. godinu rast GDP-a od 3,5%.

I na kraju, konstatovano je da će pozitivan impuls u daljem razvoju u 2015. godini, po mišljenju Evropske komisije, predstavljati intenziviranje rada na dva velika projekta Porto Novi i Luštica, kao i početak radova na prvoj dionici auto puta Bar - Boljare, a

ocijenjeno je da će ulazak tri nove banke u tekućoj godini, uticati na poboljšanje kreditnog snabdijevanja preduzeća.

Kada je riječ o novinama u izvještaju, željela bih da istaknem da on sada sadrži analizu preporuka sa IX sastanka Parlamentarnog odbora za stabilizaciju pridruživanja. S tim u vezi konstatuje se donošenje ključnih antikorupcijskih akata, a Zakon o Specijalnom državnom tužilaštvu koji je u izvještajnom periodu bio u skupštinskoj proceduri, usvojen je 26. februara tekuće godine. Time je dat doprinos ulaganju daljih napora u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, odnosno pitanjima koja su obuhvaćena poglavljima 23. Dakle, normativni okvir u pravosuđe je postavljen, a sljedeći korak je sprovođenje svih ovih zakona.

U odnosu na izvještaj za prethodni šestomjesečni period, ovaj izvještaj ne sadrži informacije o aktivnostima Odbora za evropske integracije o usklađivanju zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, kao i informaciju o instrumentu pretpristupne podrške. Međutim, ove informacije sadržane su u kvartalnim izvještajima koji se dostavljaju Odboru za razmatranje, nije neophodno da budu dio ovog izvještaja.

I da zaključim, izmjene koje je pretrpio izvještaj u skladu su sa preporukama Odbora, te predstavlja dokument manje tehničkog karaktera u odnosu na prethodni, a sadrži konkretniju informaciju o dinamici pregovora sa EU, ispunjavaju obavezu u okviru tog procesa kao i konkretnijim preporukama. U tom smislu važno je napomenuti da je na samom Odboru uvedena praksa razmatranja samih preporuka pojedinačno, čime smo unaprijedili i ojačali kontrolnu ulogu. To ukazuje na zajedničko djelovanje, saradnju, te pružanje doprinosa pitanjima koja se tiču pregovora za što skorije učlanjenje Crne Gore u EU, oko čega postoji apsolutna saglasnost svih učesnika pristupnog procesa, što svakako utiče na efikasnost i kvalitetniju pripremu Crne Gore za EU: Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegici Čatović, uz pola minuta dodatnog vremena koje ste dobili bićemo tolerantni i za sljedećeg učesnika.

Kolega Medojević izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Evo, ova tema o napretku Crne Gore u evropskim integracijama došla je u fazu gdje umjesto da napredujemo, mi se vraćamo unazad.

U Izvještaju Evropske unije o napretku za 2014. godinu najlošiji dio izvještaja je upravo onaj koji bi trebalo da smo davno apsolvirali, a to je dio demokratije, vladavina prava, politički kriterijumi.

Dakle, u ovom se izvještaju konstatuje da lokalni izbori održani u toku izvještajnog perioda pokazuju da cilj jačanja povjerenja javnosti u izborni sistem još nije postignut. Znači, ako poslije 26 godina višepartijskog sistema imamo ovo kao konstataciju, znači da smo mi u debelom problemu. Demokratski front to zna i smatra da jedna ovakva država koja ima ovakvu ocjenu, dakle da poslije 26 godina mi i dalje dovodimo u pitanje legitimitet i legalitet državnih struktura i vlasti znači da je Crna Gora još predpolitičko doba i da se ne može izboriti sa drugim poglavljima i drugim temama ako se ne izborimo sa prvom fundamentalnom temom - da li je Crna Gora demokratska država.

Ako još dodate, malo je pte minuta, ali evo, uspio sam samo vrlo kratko da, vezano za antikorupcijsku politiku, gdje se konstatuje da Crna Gora ima veliki broj institucija i organizacija uključenih u oblast, ali da mora da ojača sveukupni kapacitet, kako bi propisno koordinirala, sprovela i pratila sve aktivnosti, ako vidimo da su rezultati u borbi protiv visoke korupcije veoma mali, ako vidimo da su rezultati u borbi protiv

pranja novca da ne postoje, ako imamo nove izazove u svijetlu poslovanja terorističkih organizacija preko Crne Gore, privatizacije djelova vojne industrije ljudima osumnjičenim za saradnju sa terorističkim organizacijama u svijetu, otvaraju se novi izazovi. Ako povežemo nekoliko ključnih nalaza iz ovog izvještaja iz 2014. godine, mi možemo konstatovati da Crna Gora nije demokratska i pravna država, da nema fer i slobodne izbore i da je njen vrh vlasti taj koji predstavlja političku opstrukciju i za demokratizaciju zemlje i za ispunjavanje osnovnih zahtjeva iz Evropske agende, a to je efikasnija borba protiv organizovanog kriminala i korupcije. Vrh države je taj koji je opstruirao sve ove aktivnosti, za to što je vrh države taj koji je Crnu Goru uveo u gravitaciju globalnog organizovanog kriminala i vrh države je taj koji sponzorise korupciju i ovaj vrh države i ova vlast je ta koja je odgovorna što mi nemamo vidljive rezultate u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije isključivo iz jednog razloga interesa iz konflikta interesa. Sve dok je DPS i Đukanović na čelu DPS-a neće biti nikakvih rezultata u borbi protiv korupcije na visokom nivou niti organizovanog kriminala, jer bi to bio jedinstven slučaj da predsjednik jedne vlade i vladajuće partije sam sebe uhapsi.

Zato, poštovani građani, početak evropskih integracija će biti onog trenutka kada dođe do promjene ove vlasti. Na žalost, mi do sad imamo jednu papirnu fazu evropskih integracija, gdje smo usvajali zakone i gdje nedostatak konkretnih rezultata, niko nije ušao u evropske integracije da bi usvajali samo zakone, već da bi država bila pravna i demokratska, da bi bila očišćena od kriminala i korupcije, da bi imali ekonomiju koja normalno funkcioniše, pravosuđe koje je nezavisno. Imamo li mi to danas. Nemamo. Dakle, danas imamo privatnu mafijašku državu, koja isključivo finansiranjem svojih lobista u Briselu uspijeva da dobija relativno pozitivne ocjene o napretku evropskih integracija. Znači, ako, tu u izvještaju stoji, ove godine nema afere "Snimak" u izvještaju, a to je sramno od strane Evropske unije. A o čemu da pričamo u Crnoj Gori ako ne pričamo o monstruoznom mehanizmu zvanom "sigurni glas", kojim Demokratska partija socijalista, a vidjeli smo i Socijaldemokratska partija ucjenama, pritiscima, krađama, zloupotrebom režima, zloupotrebom institucija, fondova, dovođenjem stranaca? Još vam jednom ponavljam, osam hiljada i nešto stranaca, koji nemaju pravo po zakonu i Ustavu, je glasao 2012. godine, po vašim evidencijama iz vašeg operativnog štaba. Ajde, demantujte me da to nije tačno. To su tri mandata i vi nama ovdje držite sad predavanje i govore o tome kako imate većinsku podršku naroda i kako imate pozitivne ocjene iz Brisela. Većinsku podršku naroda nemate, stičete je krađama na izborima i zloupotrebama režima kako su radile komunističke partije u totalitarnim režimima.

Mi nemamo o aferi slobodne izbore i Demokratski front za to poziva građane Crne Gore na isti način kako su to Česi, Poljaci, Mađari, istočni Njemci uradili, da izađemo na ulicu da se izborimo za prelaznu vladu. Prelazna vlada je ta koja će omogućiti ispunjavanje prvog i osnovnog uslova za priče o evropskim integracijama, a to je slobodno izražena volja građana na izborima koji se organizuju bez bilo kakvih pritiska i ucjena, to Crna Gora do sad nije imala i neće imati dok bude ove vlasti. Tak kada se formira prelazna vlada i kad se izabere nova vlada, mi ćemo moći da se suočimo i sa organizovanim kriminalom i sa korupcijom i sa svime što se dešava u Crnoj Gori, sa siromaštvom, sa egzodusom ljudi koji napuštaju državu Crnu Goru trbuhom za kruhom danas 2015. godine.

Poštovani građani Crne Gore, rješenja su vrlo jednostavna ili ćete i dalje čitati ove izvještaje i živjeti u jednoj privatnoj državi. Ovi izvještaji i druge aktivnosti ljudi iz struktura iz Evropske komisije, za nas iz Demokratskog fronta vrlo često su sporni, ne odgovaraju istini, rezultat su lobiranja. Plaćeni našim novcem, izvinjavam se potpredsjedniče, naše vrijeme tek dolazi, to sam vam rekao nekoliko puta i u septembru kada dođemo s građanima Crne Gore, tražićemo ono što nam pripada, da izbori budu

fer i poštenu, da stranci ne glasaju, da fanton birači ne glasaju, da se ne ucjenjuju i da se ne prijete ljudima i da se tek onda može govoriti o strukturama Evropske unije.

Na kraju, Pokret za promjene je pokrenuo inicijativu preko naših kolega iz Asocijacije kojima skoro pripadamo, evropskih konzervativaca i reformista i snažno podržavamo ideju engleskih konzervativaca da se izvedu duboke reforme Evropske unije. Ovakva Evropska unija, ovakva Evropska komisija koja se pretvara u jednu birokratsku strukturu, više ne odgovara mnogima u Evropi. Evo, Grčka mora da napusti Evropsku uniju, gospodine ministre. Ostale zemlje Evropske unije, ozbiljna je tema gospodine potpredsjedniče, ne znam kako niste za ovakvu temu dali malo više vremena da se priča, radi se o strateškoj državnoj temi pa dozvolićete da kao uvodničar imam barem malo vremena da zaključim sa stvarima koje su naša politička poruka.

Dakle, da li je danas Evropska unija u stanju u kojem je bila prije sedam osam godina, kada su počele evropske integracije, mi vidimo da se najvažnije zemlje Evropske unije sada snažno zalažu za reforme, država Crna Gora nije iskoristila ono što je mogla da iskoristi oko evropske agende, nije ni mogla jer je vladajuću strukturu interesovao samo svoj lični interes.

Dakle, građani, septembar ove godine, ulica je mjesto gdje ćemo se izboriti za poštenu fer izbore i gdje ćemo moći da počnemo stvarni proces evropskih integracija.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se gospodinu Medojeviću.

Sljedeći učesnik u raspravi je kolega Abazović. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre, pomoćniče ministra, poštovani građani Crne Gore,

Odmah na početku da kažem da je možda na sreću Vlade priča o NATO integracijama zamijenila priču o evropskim integracijama u posljednjih šest mjeseci, da je to i dobro i loše, da je to pozitivno i negativno, ali da je konkretna situacija, što se tiče evropskih integracija sljedeća: Da, tačno mi smo otvorili brojna poglavlja, što je dobro, što je zadovoljavajuće, ali o onome što treba da bude naš najveći iskorak, a to su konkretni rezultati, mislim da, naročito u onim oblastima koji su škakljivi i koji izazivaju veću pažnju javnosti, a to su prije svega poglavlje 23 i 24, takvih rezultata nema.

Najbolje o tome govori činjenica da su akcioni planovi napravljeni prilično ambiciozno, a da se, nakon određenog vremena zaista došlo do zaključka da oni ne mogu da se ostvare u tim rokovima i da je potrebno odraditi određenu reviziju. I Crna Gora stalno nešto čeka, stalno nešto čeka, te izbor tužioca koji je na kraju izabran i nakon 200 dana nije dao nikakav rezultat. Sada se čeka izbor specijalnih tužioca, formiranje agencije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, specijalne koja bi trebala 2016. godine da se uspostavi i tek nakon toga da očekujemo rezultat.

Znači, ono što bi trebalo konkretno da ode kao poruka građanima Crne Gore, jeste da mi odložimo ono što je zaista najbitnije. To što nas hvale sa međunarodnih adresa, to je dobro, to je dobro i u regionalnom kontekstu je to zaista značajno. Ali, građana radi a stoji i u polugodišnjem izvještaju, postoji više stepena po kojem Evropska unija ocjenjuje napredak po određenim poglavljima, pa tako imate zaista napredak, mali napredak, određeni napredak, bez napretka, itd. postoje razna stepenovanja i mislim da ne bi trebalo da se evropske integracije proces koje su, prije svega važne za nas i koje mi radimo zbog nas, zbog naših građana, zbog građana Crne Gore, a ne zbog Brisela i

zbog razno raznih pohvala. I ukoliko zaista budemo željeli da imamo implementirane evropske vrijednosti moraćemo nešto i konkretno zaista da uradimo u našim životima.

To što donosimo zakone, to je dobro. To što otvaramo poglavlja, to je još bolje. Ali, ministre, i sami ste svjesni, ne možemo da se pohvalimo, naročito u ključnim oblastima da smo bilo šta konkretno uradili. Recite mi i jedan predmet visoke korupcije koji je procesuiran i doveden do kraja. Počeo je mehanizam na RTCG, to je možda ovako, ajde da kažemo oslobađanja medija ili šta već i šta, šta je rezultat, šta mi očekujemo. Pominje se, ne znam, sanaderizacija, ne u smislu da trebaju da lete glave i da treba neko da se šikanira ili da se optužuje bez dokaza. Ne. Sanaderizacija, poštovani građani Crne Gore proces u kome institucije počinju da rade svoj posao. Pa hoće li to da rezultira procesuiranjem nekih ljudi koji su obavljali neke visoke državne položaje ili neće, to je nešto sasvim drugo. Proces sanaderizacije je proces u kome ljudi, bez obzira na funkciju, bez obzira na političku moć, postaju dostupni zakonom, ukoliko za njihove radnje postoje osnovane sumnje da je nešto bilo nezakonito. To je proces koji mi treba da otvorimo u Crnoj Gori, a ne stalno da odlažemo i da se krijemo iza toga kako su nam preambiciozni planovi i kako treba neke stvari.

Nije stvar u lošim tužiocima, stvar je u nedostatku političke volje i to je najveći problem i džaba pohvale, vjerujte, iako su dobre. Ja kažem u regionalnom kontekstu su dobre, dobro je da stvaramo taj utisak da zaista regionalno napredujemo više u odnosu na druge. Ali, vjerujte imao sam priliku i želim ovo da iskoristim u zadnjih 30 sekundi, da prije par dana na jednoj međunarodnoj konferenciji u Beogradu, pogledamo statistiku demokratskog napretka svih zemalja u regionu. Sve zemlje su zaista ostvarile minimalan napredak od 2006. do dana, po indeksu demokratije. To je ono što treba nas da brine.

Mi se vraćamo na kopenhaške kriterijume, dozvolilćete još samo 30 sekundiam, mislim da je važno. Mi se vraćamo na kopenhaške kriterijume, mi treba da održimo izbore, ne znamo da li ćemo po starom ili novom zakonodavstvu. I mislim da takve poruke, uz aferu "Snimak", da tu se potpuno slažem sa kolegom Medojevićem, jedna slična afera ili identična afera u Makedoniji je izazvala veliku zainteresovanost Evropeke unije i posredovanje u pregovorima između vlasti i opozicije. A u crnogorskoj prilici ona je zaboravljena ili spuštena na nivo nekih lokalnih ljudi koji su za rad Demokratske partije socijalista u Pljevljima ili u nekim drugim gradovima, pozivali neke ljude na ovaj ili onaj način.

Završavam s ovim, treba dati zamajac evropskim integracijama. Vi ministre, zaista neko ko predstavlja državu u ovom procesu, trebate da budete još aktivniji u tome. Tačno i NATO integracije su važne i izvjesne i u mnogim sektorima, pogotovo vladavine prava, potpuno kompatibilne sve ono što su zahtjevi Brisela. Ali, nemojmo samo da dozvolimo da ta priča baci sjenku na konkretne stvari koje traži Evropska komisija i da makar do ove zime, do ovog decembra gurne evropske integracije u drugi plan. Ipak su evropske integracije transformacija naše zemlje, a ne samo prosto tehničko završavanje stvari koje bi trebalo da rezultira učlanjenjem u Evropsku uniju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegini Abazoviću.

Kolega Šarančić je sljedeći učesnik u diskusiji, izvolite.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče Parlamenta.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani potpredsjedniče Vlade i ministre, poštovani gospodine Šljivančanin, uvaženi građani,

Dakle, i u ovom izvještaju, kao i u mnogim drugim koje priprema Vlada na samom početku se konstatuje da Crna Gora nastavlja da održava dinamičan ritam procesa pristupanja, pozitivan kontinuitet u dijalogu sa državama članicama Evropske unije, te da će prioritet ostati i dalje jačanje institucija, itd. itd.

Sve ovo, gospodine ministre, jako lijepo zvuči, ali neće biti da je sve baš tako ružičasto kao što piše u ovom izvještaju. A Izvještaj Evropske komisije o napretku, na malo drugačiji način govori o svemu tome. Ovdje se ne konstatuje da su na sedmoj međuvladinoj konferenciji o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, održanoj u Briselu 16. decembra 2014. godine otvorena četiri dodatna poglavlja i da je usvojeno i predato sedam pregovaračkih pozicija. Za mene su ovo nekako suvoparni statističko tehnički podaci, gospodine ministre. Ono što jeste suština govori da je u mnogim od tih poglavlja prema onome kako to vidi Evropska komisija, napredak ograničen, mali, neujednačen, o poglavlju 13 čak nije ostvaren nikakav napredak. Dakle, gospodine ministre, jasno je da i ovaj današnji izvještaj predstavlja ciljano samo jedan spisak lijepih želja i popis samo onoga što na neki način treba da izgleda pozitivno u ovom izvještaju. U njemu se ne govori o problemima pravosuđa ili na veoma štur način. Na primjer da Evropska komisija od nas i dalje traži da povećavamo njegovu efikasnost. Ne govori se ni o tome da je u oblasti borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala ograničen napredak, da nema rezultata gospodine ministre, već su veoma skromni u istrazi, gonjenju, osudama, naročito u slučajevima korupcije na visokom nivou. Nema ni systemske primjene ovlašćenja kada su u pitanju zaplijena i oduzimanje imovine stečene organizovanim kriminalom. A korupcija i dalje prevladuje u mnogim oblastima i nastavlja da predstavlja ozbiljan problem koji zahtijeva djelotvorno sprovođenje dubokih i trajnih reformi. Ovo se nalazi u izvještaju Evropske komisije, ovo nisu moje riječi niti bilo kojeg drugog poslanika iz opozicije.

Treba li dalje da pričamo o nerasklapanim ubistvima po ko zna koji put, sivoj ekonomiji, poreskim utajama i poreskoj administraciji i njenim kapacitetima i sposobnostima, o 720 miliona poreskog duga u Crnoj Gori. S pravom naše građane, ja mislim, najviše zanima ova priča o popularnim 23 trojci i 24-tvorci, ali mene kao poslanika, ako nekoga ko dolazi iz Pljevalja, najzagađenijeg grada u Crnoj Gori, možda i u Evropi sa dvije crne ekološke tačke i td. itd. zanima i ono što se dešava kada je u pitanju i oblast koju pokriva poglavlje 27. Radi građana da kažem, radi se o poglavlju životna sredina i klimatske promjene.

Evo ovih dana sam pročitao u štampi da je ministar Gvozdenović najavio da ćemo 2016. godine, otvoriti ovo poglavlje koje će biti mnogo teško, mnogo zahtjevno i mnogo skupo za Crnu Goru. Ja se plašim da kada krenemo u ovu priču da ćemo zaboraviti na 23 i na 24-tvorku, i na sve probleme koje tamo imamo pri problemima koje će nam donijeti poglavlje koje se tiče životne sredine.

Ja u ovom izvještaju, gospodine ministre, nijesam vidio mnogo toga jer gotovo ništa ne postoji o pitanjima ekologije i zaštite životne sredine i klimatskih promjena itd. Neće biti mnogo lakše, čini mi se ni kad su pitanja, ni kada su poglavlja 11, 12 i 13 u pitanju koja se tiču poljoprivrede i ruralnog razvoja, fitosanitarne veterinarske zaštite, ribarstva i td.

Pa možda je, gospodine ministre, u izvještaju trebalo posvetiti i određenu pažnju i način implementacije instrumenta 5 pristupne podrške, takozvane IPA, a nisam vidio da se o tome govorilo i problemima koji su vezani za sve to. Kada ste već od nekih destak strana posvetili gotovo dvije pune strane vama i gospodinu premijeru i vašim susretima i putovanjima, mogli ste da posvetite i nekoliko rečenica sprovođenju IPA programa, IPA 1 i pripremama za IPA 2. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Šarančiću.

Zamolio bih kolegu Perovića da uzme riječ.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi mnistre,

Danas razmatramo Izvještaj u vezi sa evropskim integracijama i negdje od početka do kraja sve se svodi na onu priču gdje smo krenuli evropskim putem, ali nikako da krenemo na taj put. A na toj karti se čini bi trebalo da stoji nešto što se zove borba protiv korupcije na visokom nivou i organizovanog kriminala, a to očigledno da nam fali u cijeloj ovoj priči. I ono gdje smo se mi sveli, ja sam saglasan sa kolegama koji su to pomenuli, dobro i raduje nas da su dobre, ohrabrujuće izjave iz Brisela, o trenutnom statusu Crne Gore u dugoročnom pregovaračkom postupku. Ali, ja vam moram reći da me to podsjeća često na onu situaciju kada vas neko sretne na ulicu i kada vam kaže "dobar si momak" i to je to. Odnosno, mi se samo borimo da zadovoljimo formu.

Ali, ono što je za nas jako zabrinjavajuće da Vlada nije shvatila da ispunjavajući formu mi treba da dostignemo evropske vrijednosti i da je to srž i suština evropskih integracionih procesa. I naravno, takođe, kada dobijemo pohvale koje je dobro da dobijemo, da ih trebamo doživjeti kao napor da radimo još više a ne kao mogućnost marketinga bilo kojeg vladinog činovnika.

Ja ću ovdje podsjetiti na jednu situaciju, na to jedno od prvih poglavlja koje je privremeno otvoreno i zatvoreno, a to je poglavlje o nauci i istraživanju koje je u decembru 2012. ako se dobro sjećam, privremeno zatvoreno, po metodologiji građana radi, privremenog zatvaranja koje znači da u nekom trenutku ako se ocijeni da u stvari pošle po zlu može ponovo biti otvoreno to poglavlje. U izvještaju o skriningu, na osnovu kojeg u krajnjoj crti negdje i dobijamo ocjene Evropske unije, stoji da je nivo ulaganja u nauku i istraživanje bilježi porast sa 0,13% 2010. godini na 0,43% bruto društvenog proizvoda u 2011. godini i tada se postavlja cilj da Crna Gora namjerava da poveća nivo ulaganja u istraživanje na 1,4% do 2016. godine. Ako uzmemo u obzir zakonodavstvo koje, sa stanovišta forme, nema nekih krupnih faulova, a jeste dobro da se primjenjuju do kraja, sasvim je očekivano da se to poglavlje privremeno zatvori. I znači mi dobijamo na tom obećanju, dobijamo, zatvaramo poglavlje.

Onda imamo izmjenu strategije naučno istraživačke djelatnosti za period 2012-2016, znači nakon ovog zaključivanja gdje stoji, gdje je Vlada prihvatila predlog Ministarstva nauke da u program rada Vlade za 2012. uvrsti dokumente koji se navode i kaže se "Reprogramira se utvrđeno dostizanje cilja od 1,4% bruto društvenog proizvoda u ulaganje istraživanje i razvoj u 2013. godini, što nije moguće dostići sa trenutnim ulaganjem", samo par mjeseci nakon skrininga. A onda, u Izvještaju o radu Ministarstva nauke za 2014. godinu kaže se da Ministarstvo nauke u saradnju sa MONST-atom u kontinuitetu realizuje aktivnosti na statističkoj obradi podataka o ljudskim resursima i ulaganju u istraživanje i razvoj i do 2014. godine urađeno je statističko istraživanje a da se završetak obrade očekuje.

Eto tako mi prolazimo iz jednog u drugo poglavlje.

Prema nezvaničnim informacijama koje imamo ovaj nivo nije porastao već je stagnirao, ako nije, po informacijama koje mi imamo od Centralne banke čini mi se za 2013. ili 2013. - 2014. godinu, svakako nije uopšte drastično skočilo u odnosu na ovo a neki podaci upućuju da on nije na nivou 0,40% nego 0,39% bruto društvenog proizvoda. To su ta obećanja i to su ta potpuno propuštanje prilike da poboljšamo ukupan standard

i da prosto kažemo da imamo probleme i da tražimo pomoć evropskih prijatelja, da tu dižemo stvari, da dižemo standarde.

Ono što bih, posbno negdje meni zbolu u oči dvije stvari, to je stvar koja se odnosi na sedmi sastanak podbora poljoprivrede i ribarstva gdje se kaže da je konstatovano da je došlo do rasta primarne poljoprivredne proizvodnje i povećanja prerade u tom sektoru i da je naglašen i rast otkupnog mlijeka. Ovo ne čitam zbog vas, jer vi ste pred nas donijeli ovaj izvještaj, već zbog recimo radnika ili kooperanata koji su radili u mljekari NIKA, da znaju da je otkup mlijeka na sjajnom nivou po ovom izvještaju.

I dalje, imate još jednu stavku kad kažete, kada je riječ o unapređenju stanja na tržištu rada i sad mi očekujemo tu neke cifre, koliko je ljudi zaposleno, šta je najveće dostignuće, treba podsjetiti da je strateški dokument iz oblasti politike zapošljavanja nacionalna zastupljenost za 2012-2015. i da je u suštini to sve što imamo u tom dijelu.

Znači, ono što nas brine, čime zaključujem, nama ne trebaju suve pohvale, trebaju nam da ovi rezultati i ove pohvale doživite na način da ispunjavamo standarde koje, nakon zatvaranja poglavlja više ne poštujemo. I ako se ta praksa ne promijeni, mi ćemo biti u ozbiljnom problemu da konačan proces evropskih integracija nećemo zaokružiti jako jako dugo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Periću.

Pitam potpredsjednika Lukšića da li želi da da odgovore na pitanja, komentare na uvodne diskusije.

Da li želite da date odgovore na pitanja i da komentarišete uvodne diskusije? Izivolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Sasvim očekivano, vrlo inspirativna debata koja negdje i opravdava uopšte donošenje Rezolucije o ulozi Parlamenta u monitoringu procesa evropskih integracija gdje svakih pola godine imamo od prilike, ne samo da se osvrnem na ono što je izvještaj o predviđenom vremenskom periodu, već i na aktuelnosti u međuvremenu koje su se desile, imajući u vidu da sam i u uvodnom izlaganju pokušao da napravim kopču sa najznačajnijim događajima ili najznačajnim obavezama koje su ispunjene na našem putu u prethodnih nekoliko mjeseci iako se izvještaj odnosi na drugu polovinu 2014. godine. Što je neminovnost za to što proces evropskih integracija nešto što traje u kontinuitetu i ne bih se složio sa ocjenom da ni na koji način da proces evropskih integracija odlazi u drugi plan, za to što u prvi plan izbija pitanje NATO integracija.

Ono što je fakat jeste da je odluka ministara inostranih poslova Sjevernoatlanskog saveza da u decembru ove godine razmotre, nakon sprovođenja intenzivnih fokusiranih razgovora, progres Crne Gore i eventualno nam dostav pozivnicu za članstvo i sasvim je logično da imajući u vidu da je to u narednih nekoliko mjeseci to najaktuelnija politička tema. Proces evropskih integracija će se nastaviti nakon decembra i sasvim sigurno u narednom periodu ući u još jednu svoju intenzivniju fazu, vjerujem onu posljednju pred samo članstvo ili ostvarivanje samog članstva u Evropskoj uniji.

Međutim, prosto imam utisak ili jednu impresiju iz koje prozilaze pitanja kakva bi ova rasprava bila da ne dobijamo sve te pohvale, šta bi onda bila interpretacija izvještaja Evropske komisije. Dakle, ipak mislim da treba biti negdje objektivn, to je da Crna Gora u odnosu na druge zemlje u regionu ozbiljno iskoračila, da je Crna Gora otvorila 18 poglavlja, da nas očekuje naredne sedmice još dva poglavlja da otvorimo. I to nije samo

za to što i tehnokratski ispunjavamo neke ciljeve, za to što sprovodimo proces evropskih integracija po dubini. Možda se nekome čini da je taj proces spor, možda se nekome čini da je prebrz, možda neko misli da mi nismo sposobni u ovom trenutku neke obaveze preuzeti kada su u pitanju neke specifične oblasti, kakve su životna sredina ili poljoprivreda i td. Međutim, ono što je sasvim sigurno jeste da je cijela crnogorska administracija podržana od strane civilnog sektora i ja ovo ipak, kao raspravu, doživljam kao jednu vrstu sasvim opravdane uloge poslanika da na neki način stimulišu dodatno razmišljanje o tome kako na najbolji mogući način da strukturiramo i vodimo ovaj proces.

Potencirajući okolnost da je našem putu već otvoreno više od 50% poglavlja koja se pregovaraju, a od 35 realno zemlja pregovara 33, specifičnost je Srbije što se kroz poglavlje 35, prati normalizacija odnosa sa Kosovom, dakle vi ste već u situaciji da smo otvorili preko 50% poglavlja. I to svakako nije tehnokratski podatak koji te kako treba primiti k znanju, već zaista jedan veoma konkretan indikator progresa koji se ostvaruje. Vidite, mnoge od rečenica koje ste citirali ili sve od rečenica koje ste citirali su u suštini rezultat izvještaja Evropske komisije, pa i ova oko otkupa mlijeka. Dakle, to su izvještaji koje oni pripremaju i o kojim daju nekad povoljne, nekad manje povoljne ocjene i to će tako biti sve do samog članstva u ostvarivanje članstva u Evropskoj uniji.

Izvještaj o Hrvatskoj, pola godine prije zaključivanja pregovora nije bio previše ružičast. Naprotiv, isticana su mnoga pitanja koja treba riješiti, što eventualno podstiče nas na razmišljanje da li je do kraja Evropska komisija objektivna, da li su zemlje članice Evropske unije u stanju da na adekvatan način procijene, itd. itd, što takođe se osporava čini mi se kroz ovu podršku koju je recimo poslanik Medojević dao, naporima vlade u Engleskoj da izdejstvuje reforme Evropske unije. Dakle, sad su u pitanju procesi. Nova generacija pregovora kojima mi pripadamo, koja sadrži naglasak na vladavini prava, ali i ekonomskom upravljanju i reformi javne uprave, je rezultat iskustva, iskustva drugih zemalja koje su prošle kroz isti proces, ali i iskustva Evropske unije koja je shvatila da u vremenu ekonomske krize možda i ne raspolaže svim adekvatnim instrumentima i treba ih graditi da bi proces pregovora doveo u članstvo zemlju koja je sposobna da sve svoje obaveze na adekvatan način preuzima.

Znači, u pitanju je proces. Mi smo pravalili jedan dugačak put, očekuje nas jedna veoma osjetljiva i zahtjevna naredna faza. Dakle, sasvim je jasno da 2016. pa da jedini rezultati rada institucija mogu obezbijediti dalju podršku. Zbog toga mislim da niko ne ignoriše takvu jednu okolnost. Iskoristiću priliku jer, shvatio sam, ističe vrijeme za komentarisanje odgovora u ovoj fazi, prva dva konkretna pitanja. Kada govorimo o nauci i istraživanju, ova obaveza se odnosi na datum ulaska u Evropsku uniju, pri čemu kada je u pitanju nauka i istraživanje objektivno privremeno zatvaranje uslijedilo je zato što u toj oblasti, kao i u oblasti kulture i obrazovanja nema previše komunitarno zakonodavstvo koje treba da transponujete u vaše domaće zakonodavstvo. Tako da su i ti ciljevi, rekao bih, više indikativni nego tvrdo obavezujući. Ono čega treba da budemo svjesni, da adekvatno ulaganje u ovu oblast i privlačenje sredstava i naša akademska zajednica koja mora da se osposobi da bude spremna da povlači sredstva iz fondova koji postoje. Crna Gora je jedna od prvih zemalja koja je potpisala Ugovor Horizont 2020, ali je sada na našoj akademskoj zajednici da pokaže spremnost i znanje da povlači sredstva. To će biti jasno jedan od indikatora ukupne transformacije društva.

I, vrlo kratko na temu IPA. Radi se poseban polugodišnji izvještaj na tu temu koji se posebno dostavlja i posebno razmatra, tako da u ovom trenutku nije bilo mjesta za ovaj višepolitički izvještaj o tempu pregovora sa Evropskom unijom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniku Lukšiću.
Imamo tri prijavljena komentara, kolege Medojevića, Abazovića i Perića. Izvolite, kolega Medojeviću.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine Lukšiću, vjerovatno ste namjerno preskočili ključno i fundamentalno pitanje - da li zemlja u kojoj se osporavaju izbori može da bude kandidat za članicu Evropske unije. Da li ovaj parlament koji ima sporan legitimitet gdje sjede, u većini, ljudi koji su, ne mislim personalno nego politički, DPS, SDP, Bošnjačka stranka, svoje mandate stekli suprotno Ustavu, kršeći slobodno pravo ljudi da se opredijele na izborima. To je nazad. Nedemokratska država koja ima nelegitimni parlament i zakoni koje usvaja ovaj parlament su nelegitimni. Zato ne možete ni da ih sprovedete. Problem je, gospodine Lukšiću, zato što se ponavljaju teze o korupciji na visokom nivou od prvog izvještaja. Nikakav napredak nema oko korupcije na visokom nivou. Šta će da uradi tužilac? Demokratski front je glasao protiv tužioca, jer tužilac treba da bude predmet istrage o korupciji kao i mnoge sudije, kao i mnogi visoki operativci u ANB-u, kao i mnogi visoki operativci u policiji. Prema tome, to je problem, kada imate nelegitimnu vlast, kada se do vlasti dolazi protivustavno, na pokradenim izborima, sve izvire iz izbora. Ako nismo demokratska zemlja, ako se sporimo oko legitimiteta Parlamenta, Vlade i državnih institucija, pa to ne može da bude nikakav kandidat za članstvo u Evropskoj uniji. Recite mi koji kandidat ima ovakvu konstataciju. Koji kandidat za članstvo u Evropskoj uniji koji je otvorio pregovore ima konstataciju da vlada ozbiljno nepovjerenje u izborni proces, što je jedan eufemizam za izbornu krađu jer ste uspjeli, čestitam vam, vrlo efikasno koristite lobiste našim parama i parama možda nekih drugih struktura da dobijate ocjenu dva minus.

To nije dovoljno za građane Crne Gore. To nije dovoljno za Demokratski front. Mi hoćemo slobodu, hoćemo demokratiju, hoćemo normalnu državu, normalne izbore, da se ljudi slobodno izjašnjavanju. Želimo da imamo Vladu kompetentnu, stručnu koja neće uzimati provizije za Telekom i za građevinske dozvole, za raznorazne stvari koje se dešavaju u Crnoj Gori, i mi ćemo se za tu Vladu izboriti kao i svi ostali slobodni narodi, demonstracijama i na ulici. Jer ovako, ako se svi pravimo da ste vi ministar zato što imate većinu u parlamentu, a da je ova većina u parlamentu zato što ima većinsku podršku građana Crne Gore koju ste kupili, koju ste izmislili, onda mi imamo ozbiljan problem. Taj problem deficita legitimiteta se rešava samo građani, demonstracije, protesti, ulice.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Medojeviću, uz napomenu da je dobro i da poštujemo vrijeme. Izvolite, kolega Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Simoviću.

Da se osvrnem, rekao sam, ali još jedanput da ponovim ako sam bio konfuzan, a mislim da nisam, samo sam rekao da ne bi trebalo NATO integracije, bez obzira što čekamo pozivnicu, pomenuo sam zimu ove godine, novembar, decembar, nije bitno, bez obzira što čekamo da pokriju proces evropskih integracija, bez obzira na aktuelnost moramo da zadržimo pažnju ljudi kako ne bi rastao evropski skepticizam i kako bi neke reforme koje su suštinske za naše društvo bile aktuelne i ljudi ih kao takve prihvatili. Jer, ne možete vi, gospodine Lukšiću, da kažete da ste samo vi nešto zaslužni i civilni sektor. Zaslužna je i opozicija. Vi imate konsenzus koji hvali Evropska unija o evropskim

integracijama. Imate i stabilizaciju koja se često pominje jer se Crna Gora pominje kao faktor stabilnosti, stabilizaciju kao jako bitan faktor zašto nas toliko hvale isto, između ostalog, zahvaljujući opoziciji. Imamo li mi demokratiju? To je pitanje svih pitanja. Između stabilizacije i demokratije, vi ste izabrali stabilizaciju, a ja bih izabrao demokratiju jer demokratija podrazumijeva i jedno i drugo, a stabilizacija može i bez demokratije. To je ovo što se pominje oko izbornog procesa i oko visoke korupcije itd. Zašto vi imate fokus na pohvale iz Evropske unije? Hoćete li da vam kažem šta mislim o tome subjektivno? Možda nije tačno. Zato što nemate nikakve rezultate u unutrašnjoj ekonomskoj politici i u vladavini prava. Onda se preko spoljne politike koja funkcioniše sa komponentom regionalne saradnje evropskih integracija, nadomještavaju te stvari. To se radi i kada su NATO integracije u pitanju. Ovo je proces svih građana Crne Gore i benefite treba da koriste svi građani Crne Gore. Vaše je kao Vlada da ono što se ponavlja iz izvještaja u izvještaj, između ostalih što je pomenuo i prethodni sagovornik, zaista bude i riješeno. To se ne rješava i zbog toga kritike. Da su i oni kritikovali kakva bi bila ova debata, ne znam, vjerovatno bi bila grublja, ali dozvolite mi smo tu da uputimo na samokritike. Samo na taj način društvo ne stagnira i samo na taj način društvo može da ostvari napredak.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Periću, vaš komentar.

SRĐAN PERIĆ:

Ministre, cijela ova situacija jako liči na ono da maturant koji dobija sve petice u zadnjem razredu srednje škole nikako ne može da upiše fakultet. Tu smo mi negdje. To jako dugo traje. Opet kažem da nas raduju dobre ocjene i dobro je da ih imamo. Još jednom da uputim i pohvale administraciji na poslu koji je učinila. Administracija je, neko je juče pominjao, udvostručena od dana obnove nezavisnosti, a pao je broj zaposlenih u privredi. To je ono što nas brine. To što je administracija obavila dobar dio posla svaka čast, ali znate kako, administracija i papiri se ne jedu. Građani ne vide opipljivo. Znate šta će vam reći? Ako nastavimo sa ovim, mi smo potrošili mnoge velike riječi u ovom Parlamentu, da mi ne potrošimo i te velike za nas značajne riječi evropsko jedinstvo, evropske integracije na ovaj način.

Ono što je bilo bitno za nauku i istraživanje, samo da vam prosto oponiram u tom dijelu. Ovdje se ne radi o nečemu na šta ste se vi obavezali, odnosno mi kao država kada da uđemo u Evropsku uniju nego smo u izvještaju skrininga rekli, dali maltene obećanje da će biti 1,4% brutodruštvenog proizvoda 2016. godine. U decembru ćemo usvajati budžet za 2016. godinu. Onda ću vas pitati da li imamo 1,4%. Znate li šta još to govori? To govori da onamo gdje država većinski ulaže, dominantno ulaže u nauku i istraživanje, znači da vam je privreda jako slaba, gotovo nikakva jer bi i država maltene, u ozbiljnim sistemima tu je participacija jako mala jer imate i snažnu privredu koja otvara laboratorije, ulaže u naučno istraživačke radove, forsira taj proces. Imate jedan proces koji je na Zapadu sada uzeo maha, da firme plaćaju ljudima da završavaju studije radi daljeg usavršavanja. To mi nemamo. Pazite, Univerzitet Crne Gore, juče smo pominjali, imao 17 miliona eura, sada je negdje oko 13-14 miliona eura.

I, zadnja rečenica, oko otkupa mlijeka. Ne sporim sadržaj ovog. Siguran sam da administrativci iz Brisela nijesu išli u Nikšić da kontrolišu rad Mljekare Nika. Samo sam želio da kažem u toj trci da se ispuni forma gdje su oni radnici Nike, znači njih nema u izvještaju. Oni ne mogu da prepoznaju da postoji problem u otkupu mlijeka. To je ono

što sam htio da kažem. Previše ste pošli u formu i niste iskoristili mehanizam da dižemo standarde i da usvajamo evropske vrijednosti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Nastavljamo sa diskusijama. Zamolio bih koleginicu Kalezić da uzme riječ. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovana Skupštino, gospodine ministre Lukšiću sa saradnikom, poštovani građani,

Prije nepunih sedam godina čula sam od jednog kolege iz Slovenije, zato i naglašavam da ne pripišem sebi originalnost toga, kaže - mi smo u početku imali taj normativni optimizam u vezi sa poslom pregovaranjima u raznim otvorenim poglavljima u vezi sa evropskim integracijama. Mislim da nas malo više drži normativni optimizam koji se plasira kao dobar rezultat nego što on može da se dokaže objektivnim stanjem u svim tim oblastima i to je veliki problem. Oprostite, pripadam baš staroj generaciji gdje se izvršavanje obaveza podrazumijevalo, a pohvale za izvršene obaveze se nijesu podrazumijevale i držim se toga. Dobro je da nas pohvale, ali treba da znamo šta nam je činiti.

Ono što vidim da je suštinski problem je sledeće. Institucionalni okvir koji se razvija često je prazan okvir. Tvrdnja da postoje, kako se to formuliše administrativni kapaciteti, što je jako rogovatna odrednica, često pokriva nešto što osjećamo da je suštinski, da nijesu angažovani najbolji poznavaoци oblasti i da se vrlo često suštinsko usaglašavanje naših zakona i organizacija naših institucija svodi na formu koja lijepo zvuči. Od toga nemamo ama baš ništa. Naprotiv, od toga imamo produbljivanje nepovjerenja i to je ključna stvar. Institucije su važne. Za svako organizovano društvo su institucije važne.

Međutim, u Crnoj Gori imamo, i to svi znamo i to je dokazivo, možda ne u pet minuta, ali mogu na nekim primjerima i sada da dokažem, imamo veliko nepovjerenje u institucije u različitim oblastima, u oblasti planiranja i uređenja prostora, u oblasti pravosuđa, u oblasti obrazovanja, u lokalnim upravama. Dakle, jedno veliko nepovjerenje građana. Ne ulazim u to da li su ti građani glasali, kako su glasali i zašto za određene političke opcije. Ali, ako razgovarajmo kao ljudi, kao obični ljudi u običnim situacijama vidjećemo da je nepovjerenje prema institucijama veliko i da je nepovjerenje prema institucijama dokumentovano brojnim ličnim primjerima i brojnim konkretnim situacijama.

Ovo možda zvuči opšte, a sada ću iskoristiti ovaj minut i reći da sam u svom radu u parlamentu odredila nekoliko područja gdje mi se čini da ću nešto možda i završiti i do kraja ovog mandata. I nešto i hoću. Jedna od tih stvari je istraživanje vrlo dokazive, dokazane kroz obimnu dokumentaciju, korupcije u zdravstvu. To je pred tužilaštvom već skoro 16 mjeseci, još nema epiloga. Imala sam potrebu da o tome razgovaram sa gospodinom Drobničem koji me je ljubazno primio. Od njega sam saznala da u Crnoj Gori 95% tužbi tužilaštvima podnose građani. Dakle, nijesu inicirane radom tužilaštva, one su inicirane radom institucija. Lijepo je da se mi u okviru poglavlja 23 i 24 prikažemo da imamo te i te institucije, ali nemamo rezultate. Veći je problem nepovjerenje građana. Ono što mene kao građanku trećeg doba, dakle pitanje je kada ću dočekati i da li ću dočekati neko bolje vrijeme, to što me suštinski pogađa, to što sve više građana Crne Gore čeka da završi postupke pred domaćim institucijama i da ide na evropske sudove,

to je ono što ne valja, to je ono što ne smije da se desi. Molim vas, samo minut, ne mogu brže da govorim nego što govorim.

Mi smo u jednoj tragičnoj situaciji kao kada u porodici postoji nasilnik koji iskorišćava zajednička dobra, koji maltretira ostale i porodica treba da trči u komšiluk ili da zove miliciju da se spasi. Mi treba stvari da završimo u svojoj kući, a onda smo pristali svuda i onda ćemo biti kao sav ostali normalan svijet. Ne znam da li još ijedan narod ima tu odrednicu da budemo kao sav ostali normalan narod.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Koleginica Nada Drobnjak je sljedeća učesnica u raspravi. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

Uvažene koleginice i kolege, na početku ću pozdraviti sve građane i građanke Crne Gore islamske vjeroispovijesti i srdačno im čestitati početak mjeseca Ramazana sa riječima Ramazan šerif mubare olsun.

Mi danas govorimo o drugom polugodišnjem izvještaju ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracija Crne Gore u evropsku uniju za period jul-decembar 2014. godine. Ovaj izvještaj je umnogome drugačiji od onog prvog o kome smo razgovali zahvaljujući sugestijama Odbora za evropske integracije. Mi smo govoreći o onom prvom izvještaju i ovdje u plenumu i svojevremeno na odboru imali zamjerke da je on isuviše mogu reći tehnokratski i tražili smo neke političke odluke, političke mjere i ovim izvještajem smo mi to i dobili. Ovaj izvještaj jeste dobar osnov za raspravu o tome kako su tekle crnogorske evropske integracije u procesu italijanskog predsjedavanja u drugom polugodištu 2014. godine. U ovom dokumentu dobili smo izvještaj o tome kako su dva strateška dokumenta u tom periodu urađena, a to su program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2015-2018. godina i dobili smo informaciju na koji način su urađene adaptacija akcionih planova za poglavlja 23 i 24, dva poglavlja koja su najviše u fokusu nas u parlamentu, fokusu građana, ali i u fokusu Evropske komisije i Evropskog parlamenta.

Kroz ova dva poglavlja možda se najviše vidi i treba da vidi promjena svijesti i rad na promjeni konteksta u kome živimo. Jer, evropske integracije jesu proces koji pripada svima nama koji živimo u Crnoj Gori, ne vodi ga samo Vlada iako ona ustavno vodi taj proces. To je proces od koga svi treba da imamo koristi, proces od koga svi treba da dođemo do toga da živimo evropske standarde. Zbog toga je, ponoviću ono što stalno u parlamentu i govorim, važno da je u proces uključeno cjelokupno crnogorsko društvo, da u pregovaračkim timovima ne sjede samo predstavnici vlasti, predstavnici Vlade već da je uključeno i kompletno civilno društvo i da i mi imamo predstavnike iz parlamenta. Ono što je važno za protekli period o čemu su govorile kolege i koleginice prije mene jeste da je u ovom izvještajnom periodu na međuvladinoj konferenciji između Crne Gore i Evropske unije u decembru mjesecu prošle godine otvoreno pet novih poglavlja. Pročitacu šta je tada u Briselu rekao evropski komesar za susjedsku politiku i pregovore o proširenju. On je rekao: "Ovo je jasan signal da proces proširenja napreduje i da svako ko je mislio da se u narednih pet godina ništa neće dogoditi, može da se uvjeri da je realnost sasvim suprotna i da je ovo dokaz da želimo da nastavimo i da to činimo. Uvjeren sam da ćemo, ukoliko Crna Gora održi ovaj tempo, uskoro vidjeti vidljive rezultate na dobrobit građana Crne Gore". Jasna poruka da Crna Gora ide dobrim tempom, u dobrom pravcu. Ovo jeste neki dobar vjetar u leđa za sve ono što i dalje činimo na ovom polju.

U ovom periodu desila su se i, po meni, dva važna politička dijaloga. Podsjetiću na Konferenciju o Zapadnom Balkanu u Berlinu 28. avgusta prošle godine, konferencija koja je organizovana pod pokroviteljstvom Savezne Vlade Njemačke, a koja je imala za cilj pružanje dodatnih podsticaja za ostvarivanje napretka u oblasti ekonomije i vladavine prava, bezbjednosti i pomirenja u regionu, te potvrđivanja posvjećenosti Evropske unije i Savezne Republike Njemačke evropskoj perspektivi zemalja Zapadnog Balkana. Konferencija je bila i prilika da se potvrdi spremnost Evropske unije da sredstvima iz instrumenata predpristupne podrške podrži napore država Zapadnog Balkana, posebno u oblasti investicijskih projekata kroz zapadnobalkanski investicijski okvir. U ovom periodu održana je samo još i sjednica POSP-a sa jasnim preporukama i sugestijama šta nam je činiti dalje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolegini Drobniak. Pridružujemo se vašim čestitkama povodom Ramazana.

Zamolio bih kolegu Bojovića da uzme riječ.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovani građani, mi možemo da konstatujemo da se evropske integracije Crne Gore nalaze u začaranom krugu formalno tehničkih, organizacionih i strukturnih reformi dok s druge strane vidimo da izostaju konkretni i mjerljivi rezultati, posebno u ključnim oblastima. Čitav proces evropskih integracija je upravo doveden u taj začarani krug formalnih reformi ne slučajno već upravo zbog toga što je to strategija ove Vlade. Zbog toga građani Crne Gore, bez obzira što smo ovaj proces otpočeli formalno i zvanično još 2005. godine, ne vide nikakve suštinske i praktične koristi od procesa evropskih integracija. Teška ekonomska situacija u kojoj se građani nalaze je direktna posledica činjenice da je upravo čitav proces evropskih integracija sveden na formu i da nema konkretnih rezultata, posebno u oblastima koja se tiču borbe protiv privrednog kriminala, između ostalog i visoke korupcije.

Međutim, pošto Vlada toliko u poslednjih mjeseci potencira tezu da je otvaranje pregovaračkih poglavlja dokaz napretka u procesu evropskih integracija, postavlja se opravdano pitanje kakve koristi građani Crne Gore imaju od činjenice da se otvaraju pregovaračka poglavlja, posebno imajući u vidu da ta pregovaračka poglavlja u svakom trenutku mogu da budu zatvorena, a da ne pričamo o potencijalnoj mogućnosti blokade pregovora zbog, ponavljam, izostanka mjerljivih i konkretnih rezultata u ključnim oblastima. Onda ne čudi zašto nam zvaničnici iz Evropske unije uvijek iznova saopštavaju da će ovo biti jedan dugačak proces i da treba da budemo strpljivi, pa se redovno se prolongiraju projektovani rokovi za učlanjenje u Evropskoj uniji. Nekada je to bila 2012., pa onda 2016., pa 2020., pa onda 2022. godina.

Međutim, šta je ova Vlada uspjela da stvori i da obezbijedi. Ova Vlada, odnosno vrh same vlasti je stvorio sve pretpostavke i sve uslove za prebacivanje odgovornosti između institucija i organa vlasti ako izostanu rezultati i ako izostanu konkretni koraci na kojima Evropska unija insistira. To smo već mogli da vidimo sa više strana i u izjavama aktuelnog premijera u ovom Parlamentu. Strategija ove Vlade je da se što više razvuče formalno tehnički dio posla, dio formalnih i zakonodavnih reformi kako bi se uvijek iznova pronalazio izgovor u toj sferi. Nismo dovoljno organizovani, nismo dovoljno zakona usvojili, trebalo bi još nešto. Onda sada imamo najnovije izgovore da nije uspostavljena Agencija za sprječavanje korupcije, nije izgrađena institucija Specijalnog

državnog tužilaštva. Kao da je neko državno tužilaštvo, pravosuđe u ovoj državi sprečavalo da u prethodnom periodu i bez ovih institucija ostvare rezultate.

Kada govorimo o aferi "Snimak", ovdje ste je pomenuli, znamo dobro da je u jednom od izvještaja Evropske komisije zahtijevano od strane Evropske komisije da se obezbijedi pravni epilog ove afere. Sve što je od strane državnih organa preduzeto, svodilo se na fingiranje, opstrukciju i farsu. Sve se svelo, i u ovom vašem izvještaju ste to naveli, na činjenicu da se vodi sudski postupak protiv pojedinih građana u Pljevljima koji nisu tretirani kao aktivisti DPS-a i ne sudi im se za kupovinu glasova već im se sudi za zloupotrebu službenog položaja, bez obzira što se zna da su svi oni do jednog članovi i aktivisti DPS-a i bez obzira što se zna da su hiljade evra dijelili pred same izbore. Međutim, i tužilaštvo, i sudstvo, ne samo da nije pokrenulo istragu u drugim opštinama već i ovu istragu je svelo na priču koja nema veze za izbornim procesom. Tako da se ni tužilaštvu ni sudstvu u ukupnom procesu nije desilo da im padne na pamet da povežu predaju tog novca i dijeljenje tog novca sa izbornim procesom. Molim vas, samo petnaest sekundi, svima ste to omogućili.

Niko ne može da očekuje da će se ova vlast obračunati sama sa sobom. Tako da moramo da konstatujemo da se ne može unutarpartijsko disciplinovanje uoči kongresa DPS-a pojedinih funkcionera DPS-a smatrati za postojanje volje za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Takođe, postavlja se pitanje koliko će još Evropska unija tolerisati izostanak konkretnih mjerljivih rezultata.

Završavam, moram malo da pomenem i NATO. Svima ste dozvolili minut, dozvolićete i meni. Mediji su danas objavili da će Demokratska partija socijalista, naravno od državnog novca da krene u krečenje stare zgrade Vlade u susret kongresu. Kada su u pitanju evropske integracije, džaba ste krečili, iz aviona se vidi da ovdje ne postoji politička volja za ostvarenje konkretnih mjerljivih rezultata i za napredak u ključnim oblastima evropskog puta. Završavam, zbog toga je ova vlast dala prioritet NATO integracijama, zbog toga što je to stvar koja se tiče bezbjednosti ove garniture na vlasti, a ne bezbjednosti države. Bez obzira što vidimo da se ova Vlada nalazi u poslednjoj fazi transa kada su u pitanju NATO promoteri, vidimo da to ne daje rezultata, ubjedljiva većina građana ove države i dalje je protiv učlanjenja Crne Gore u NATO. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Bojoviću, prekoračili ste značajno vrijeme, ali vjerujem sljedeći put da ćete imati razumijevanja.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi potpredsjedniče Vlade, poštovane kolege,

Dobro je da svako pola godine imamo ovakve izvještaje u Skupštini iz dva razloga. Prvi razlog je što na taj način pratimo ono što se radi u dijelu evropskih integracija gdje Skupština nije uključena. S druge strane, mislim da je dobro i zbog građana Crne Gore da vide koja je to politička linija razdvajanja između Demokratske partije socijalista i naših kolega iz opozicije. Malo podsjećanje, još desetak dana biće tri godine od otvaranja pregovaračkog procesa. Čuli smo, više od polovine poglavlja je otvoreno. Svi znamo da je to uspjeh i to ne može niko da negira. To su činjenice. Kada dobijamo komplimente sa evropskih adresa vezano za brz napredak u evropskom procesu i kada dobijamo komplimente sa evropskih adresa za sve ono što Crna Gora čini za stabilnost u regiona, ni to ne može da se negira. To su činjenice. Međutim,

imamo sada odnos kolega iz opozicije prema svemu ovome što su činjenice i prema ovome što je napredak Crne Gore, uz podsjećanje da i Evropski parlament redovno prati i izvještava sve ono što se dešava i redovno saopštava da je Crna Gora ostvarila vidljiv napredak. Onoga trenutka kada su shvatili da je Crna Gora pouzdani partner Evropske unije i da evropske integracije idu onim tokom kakvim smo planirali i kako smo obećali građanima Crne Gore i u svom izbornom programu s jedne strane, a sa druge strane da se podsjetimo svi zajedno mnogo brže nego što su to radile neke zemlje i u našem okruženju, prije svega mislim na zemlje bivše Jugoslavije, ali i neke druge države, mnogo brži proces nego što je to rađeno sa nekim drugim zemljama.

Još jedno podsjećanje koje građani Crne Gore treba da znaju, a to je da se kriterijumi Evropske unije danas mnogo višiji nego što su bili prilikom zadnjeg proširenja Evropske unije. Kada su shvatile naše kolege iz opozicije da su sve to činjenice, da ne mogu da ih negiraju, onda su krenuli u nešto drugačiju priču. To je da Briselu ne treba vjerovati, da Evropsku uniju treba postaviti na drugim političkim osnovama, da je treba reorganizovati i, u konačnom, da su ljudi iz Brisela korumpirani. Zaista je vrlo teško polemizirati sa ovim tezama koje su se danas čule u ovom Parlamentu. U konačnom, to je politička linija razdvajanja između nas i kolega iz opozicije. Čini mi se da je to i politička linija razdvajanja između naših kolega iz opozicije i podrške građana Crne Gore. Jer, dozvolite mi, u svim istraživanjima građani Crne Gore ubjedljivo kažu da su za proces evropskih integracija. To jeste ispunjavanje standarda u svih 32, odnosno 35 poglavlja. Imamo još jedan detalj. Od tog ispunjavanja standarda građanima Crne Gore može biti samo bolje. To građani Crne Gore mnogo bolje razumiju nego naše kolege iz opozicije, što je dobro i po Crnu Goru i dobro je po Demokratsku partiju socijalista zato što mi vodimo taj proces i zato što taj proces vodi u bolji život građana Crne Gore. S druge strane, zaista mi je nejasno zašto naše kolege iz opozicije stalno i iznova ponavljaju tu priču za koju znaju da nemaju podršku građana Crne Gore. I ne samo to nego je u sukobu sa elementarnim činjenicama. Neću da kažem drugu riječ, u sukobu je sa elementarnim činjenicama koje svi veoma dobro znamo u ovom Parlamentu.

Jedno podsjećanje jer se pominjalo pitanje izbornog procesa. Podsjećanje da smo zajedno radili na izbornim zakonima, da smo zajedno usvajali te izborne zakone ovdje. Usvajali smo ih zato što su naše kolege iz opozicije imale prigovor na ono što je bio stav građana Crne Gore u odnosu na njihovu politiku i ništa drugo. Povjerenje u izborni proces se neće nikada vratiti ako naše kolege iz opozicije ne budu konačno priznale da vode lošu politiku, a ne da je izborni rezultat pitanje nečega drugog. To odbacujem na svaki mogući način. U konačnom, vi ste govorili da Evropska unija sa nama neće otvoriti pregovore sve dok je ova vlast. Vi ste govorili da ako se pregovori otvore oni će biti zamrznuti. Sada je sljedeća floskula nakon 20 otvorenih poglavlja, sljedeća je priča - aha, Evropska unija u jednom trenutku može da prekine pregovore itd. Mislim da ta priča ne vodi ničemu i mislim da bi konačno naše kolege iz opozicije trebalo da vode računa o onome što su činjenice, ništa drugo nego što su činjenice. Da ne bude nikakve dileme, kada govorimo o NATO integracijama, to je jedinstven proces kada je u pitanju evropska bezbjednost. Možemo govoriti o neutralnosti, možemo govoriti o ispunjavanju drugih kriterijuma, ali mi nije jasno kako bismo ispunili bezbjednosne kriterijume koje traži Evropska unija ako ne bismo bili članica NATO-a. Izvinjavam se na prekoračenju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Bili ste vrlo precizni u vremenu, hvala vam na tome.

Sljedeći učesnik u diskusiji je kolega Pavlović. Možemo li da se na početku dogovorimo da budete jednako precizni kao i kolega Sekulić što se tiče vremena? Čisto kao ideja. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Da iskoristim ovaj vaš šlagvort, pa i ja vas da upozorim da me ne prekidate, da ne branite kolege u sali iz vašeg kluba od kritika, da ih pustite da se sami brane, da me ne prekidate bez razloga. Vratite mi vrijeme.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ne mogu vam obećati. Samo branim Poslovnik i na tome ću insistirati. Molim vas da se vrijeme vrati kolegi Pavloviću, pet minuta i bićemo striktni u vremenu. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala najljepše.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, dozvolite mi na početku da čestitam početak mjeseca Ramazana ljudima koji slave, ali ne samo ovim u Crnoj Gori koji slave nego i onima u Braušvajgu i u Grosteru i onima tamo čestitam. Možete li samo ovo dobacivanje? Na čestitku dobacivanje, stvarno mi je čudno. Dakle, čestitam i njima početak ovog mjeseca Ramazana i da iskoristim ovu priliku da ih obavijestim da prije jedno sat i po, dva vremena na Odboru za međunarodne odnose gdje sam inicirao kontrolno saslušanje ministra vanjskih poslova i evropskih integracija sa kojim sam želio da Odbor priča o tome da nekako pokrenemo diplomatsku inicijativu prema Njemačkoj kako bi se regulisao njihov status. Parlamentarna većina sastavljena od Demokratske partije socijalista, SDP-a i Bošnjačke stranke nije dozvolila da se to desi na Odboru, nije dozvolila našu inicijativu. Spriječila je, dakle, da uđemo jednu aktivnost oko regulisanja vašeg statusa, poštovani državljani Crne Gore koji ste pobjegli trbuhom za kruhom u Njemačku, a koji slavite Ramazan. Prema tome, to je čestitka koju vam je danas uputila parlamentarna većina u Odboru za međunarodne odnose povodom ovog vašeg velikoga praznika.

Govoriću, poštovani gospodine Lukšiću, samo oko nekih stvari, pošto je vrlo malo vremena, koje se tiče POSP-a. Mi sada u ovom polugodišnjem izvještaju imamo prvi put da su tretirani zaključci POSP-a u kojima smo mi pokušavali, mi članovi tog zajedničkog odbora crnogorskog i evropskog Parlamenta iz opozicije pokušavali smo da preko toga oruđa pokušamo i na neki način pokrenemo nešto u Crnoj Gori na planu reformi i da proizvodimo političku volju za reforme. Međutim, to apsolutno nismo uspjeli, to moram da kažem javno. Jer, od onih zaključaka POSP-a mislim da apsolutno ništa nije ispunjeno. Još jednom da ponovim, apsolutno ništa nije ispunjeno. S jednog na drugi sastanak mi ponavljamo iste stvari oko, recimo, afere "Snimak" o kojoj je sjajno govorio kolega Bojović. Apsolutno tu ništa nije pomjereno. Čak na zadnjem POSP-u, da vas informišem, gospodine Lukšiću, upravo sam naveo ovo što piše u vašem izvještaju. Da je oko afere "Snimak" od kada su optuženi osuđeni uslovno na kazne do šest mjeseci i obavezni da isplate neki iznos. Gospodin Marković mi je rekao da nije tačno, uhvatio me je u laži da su neki osuđeni na zatvor, povukao sam se misleći da sam možda pogriješio i da nisam čuo tu informaciju. Sada ste vi ovim izvještajem njega, gospodina Markovića, zamjenika šefa režima uhvatili u laži. Dakle, ja sam bio u pravu, a on je bio u laži.

Što se tiče izbora, takođe kolega Medojević je vrlo jasno govorio. Mislim da se posle toga malo toga može dodati. U izvještajima je vrlo jasno rečeno da su svi izborni procesi, legitimitet svih izbornih procesa ozbiljno je doveden u pitanje. To je, što bi rekli Englezi, vozilo demokratije. Bez toga nema demokratskog uređenja u nekoj državi. Bez

toga nema reforme. Prema tome, u samom vašem korijenu se nalazi jedna izborna prevara, izborni kriminal i to je ono zbog čega ćemo mi, kao što znate, kao što ste čuli, gospodine Lukšiću, pozvati narod i izaći na ulice da se izborimo za te poštene izbore.

Još jedna stvar. Tačno je, što reče moj prethodnik, da korupcija jeste linija razdvajanja vlasti i opozicije i ja se tu slažem. Korupcija je linija razdvajanja nas i vas, s naše strane nema, s vaše strane je ima. Eto, to je to.

Što se tiče klauzule balansa koja je pominjana ovdje, da vas informišem, kolega Radunović koji je nedavno bio u poljskom parlamentu me je zamolio pošto je spriječen danas ovdje da bude i da diskutuje, zamolio me je da vam prenesem da su Poljaci to vrlo jasno potcrtali njemu tamo. U onom zadnjem izvještaju pomenuta klauzula balansa. Nemojte da se igrate sa procesom evropskih integracija.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, ovdje je cijeli problem i to je temeljni problem ovog društva, to su pokradeni izbori zbog kojih ćemo mi na ulicu da izađemo da bi se izborili za prve fer i poštene izbore. Kao što ste čuli, režim uopšte ne negira da ništa nije uradio po pitanju vraćanja povjerenja u izborni proces. Sada se odjednom opet pojavljuju nekakve ideje o novim radnim grupama. To vam je ono staro komunističko - kada nećeš da riješiš neki problem, napravi radnu grupu, pa neka oni to rade. Ne, ne treba radna grupa da bi se vratilo povjerenje u izborni proces, treba VDT, ali ne ovaj koji je i sam optužen za kriminal nego VDT čistih ruku i koji ima petlju da se sukobi sa korupcijom i kriminalom u ovom društvu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Stanišić ima komentar na diskusiju kolege Pavlovića. Izvolite.

OBRAD STANIŠIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, gospodine potpredsjedniče Lukšiću, poštovani građani,

Mislim, kolega Pavloviću, da taj vaš poziv na proteste i vaninstitucionalno političko djelovanje ili kako vi to smatrate vaše, najbolje vam je rekao gospodin Čarls Tanok kada smo zajedno bili u Briselu, da se to tako ne radi i da to Evropska unija ne podržava. To vi dobro znate i svi oni koji su bili sa vama i sa mnom tamo. Vi otprilike sada posle tri godine mandata ove vlasti počeli ste da brojite glasove i šta je bilo na izborima. Dalje, bavite se manipulacijama. Gdje to piše u izvještaju bilo kakvom iz institucija Evropske unije da su svi izborni procesi u Crnoj Gori dovedeni u pitanje. Je li to vi mislite da ti ljudi koji su posmatrali izbore u Crnoj Gori i koji su ocijenili sve izborne cikluse demokratskim da sada negiraju ono što su napisali posle izbora?

No, vi otprilike, kolega Pavloviću, imate jedan problem. Vi sada, posebno vi iz Pokreta za promjene ste političke muve bez glave, ne znate kud udarate. Malo udarate dajte, braćo Srbi, pomozite, pa kada vidite da tamo nema onda dajte, braćo Albanci, braćo Bošnjaci, Muslimani, daj pomagajte. Vi, gospodine Pavloviću, i vaša politička partija da samostalno izađe na izbore ne može skupiti ni četvrtinu mandata, u tome je vaš problem. Bavite se nečim čime se poslanici i političari ne bave. Dosađujete građanima Crne Gore po sjeveru sada obilazeći i pozivajući na proteste. Daj, čovječe, ljudi imaju prečega posla, imaju mnogo radova da obave, a ne vas da okupljaju po livadama i da im vi pričate priče o ulici i protestima. Manite se čoravog posla i dajte da stvari rešavamo na način na koji smo se dogovorili, na način kako je to Ustavom zagantovano.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, kolega Pavloviću. Kolega Kneževiću, kolega Pavlović želi da odgovori kolegi Stanišiću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Kolega Stanišiću, ne znam šta ste vi čuli od gospodina Tanoka tada, ali ja znam šta sam ja čuo. Nemojte me, molim vas, prekidati, ja sam ćutao i slušao svašta što ste pričali. Prema tome, nemojte me prekidati, nisam reagovao ni na uvrede koje ste iznijeli prema partiji itd. jer prosto sam navikao na to od vas. Molim vas, upozorite, vaše je da vodite sjednicu. Nemojte, nisam reagovao, znači muve bez glave. Ako je ko muva bez glave, zna se ko je ođe muva bez glave. Ovo prvo muva, to je karakteristika, ovo bez glave je budućnost. Gospodine Stanišiću, znam šta je gospodin Tanok u višečasovnom razgovoru nama nakon preskonferencije koju smo kolega Medojević, predsjednik Pokreta za promjene i ja imali u Briselu, gospodine Stanišiću. Tamo je gospodin Tanok, u prisustvu vašeg ambasadora, vi ga možete pitati, bio frapiran činjenicama koje smo mi iznijeli, a koje pišu u svim vašim dokumentima. Kako da ne, on vjeruje vama, a ne vjeruje činjenicama. To je ono vjeruješ li meni ili svojim očima. Neka vjeruje svojim očima, gospodine Stanišiću. Nama vjeruju ti ljudi tamo kod kojih smo bili. Ne bi nam organizovali preskonferenciju da nam ne vjeruju. Oni tačno znaju šta se ovdje dešava. Svi izborni procesi su pod ogromnim znakom pitanja. To vam je u Deklaraciji 9. POSP-a, gospodine Stanišiću, za koju ste vi glasali. Nemojte da demonstrirate tako kratku baš pamet i sjećanje. Mislim kratko sjećanje, za pamet nema veze. Gospodine Stanišiću, htio sam da iskoristim stvarno, tražim deset sekundi zbog prekidanja, jednu stvar koju nisam rekao. Mi ovdje još uvijek govorimo, tri godine govorimo o aferi "Snimak", a godinu i nešto je prošlo od one beskrupulozne izborne krađe koju ste pokušali da napravite u Beranama, pa bili fizički zaustavljeni. Znae, beransko iskustvo je pokretač ovoga sada što će se desiti u septembru jer su svi ljudi tada ukapirali, pogotovo oni u Beranama da vas treba fizički zaustaviti, na ulici vas treba zaustaviti jer ćete vi dovijeka krasti izbore. Samo ta tri sata je Crna Gora imala slobodne izbore u svojoj istoriji. Ta tri sata u Beranama beranskih izbora, nakon trenutka kada su fizički zaustavili vaše kriminalce koji su kupovali ljude. Tek nakon toga, gospodine Stanišiću, desile su se prvi slobodni izbori u čitavoj Crnoj Gori i trajali su samo tri sata i mi smo pobijedili i pobijedićemo na prvim narednim izborima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Pavloviću, uz moju obavezu da reagujem u odnosu na vaše zadnje rečenice koje ste izgovorili koje su se odnosile na poziv na fizički obračun na ulicama Crne Gore. Molim vas, vjerujem da je to bilo u žaru vaše diskusije, da to nije realni iskaz vaše politike, jer to je nešto što ne bih samo ja trebao da reagujem kao predsjedavajući. Vjerujem u odnosu na taj poziv obavezne su da reaguju i nadležne državne institucije koje ste vi danas sami pominjali. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Vi stalno mene prepričavate, gospodine Simoviću, nema potrebe da me prepričavate. Vrlo jasno kažem, precizno se izražavam i stojim iza svega što sam rekao. Rekao sam vas i kriminalce koji su radili za vas u Beranama je bilo neophodno fizički zaustaviti i to se desilo u Beranama i rezultat toga su bila prva tri slobodna sata prvih slobodnih izbora u Crnoj Gori. To će se desiti, mi moramo izaći na ulicu da politiku ove

Vlade zaustavimo. To sam rekao, gospodine Simoviću, nema potrebe da me prepričavate. A vi, ako imate dokaze, gospodine Simoviću, da ti kriminalci tamo koji su tada zaustavljeni nijesu kupovali glasove i nijesu kriminalci, što ne dozvolite da se otvori postupak od toga nego godinu i po dana ovaj vaš VDT zvani vinobran jer je to jedini slučaj koji je doveo do suda, znači VDT zvani vinobran godinu i nešto dana čuti na ono što se desilo u Beranama. Gospodine Stanišiću, to će vam se desiti zato što ste takvi kakvi jeste. Jer, vi pokazujete da nećete da se promijenite, nećete da usvojite elementarne demokratske standarde koje Evropa baštini. Zbog toga, moramo izaći na ulice, nema druge jer je naše pravo da se izborimo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Pavloviću, javili ste se za proceduralnu reakciju koju ste zloupotrijebili, ali ste napravili ponovo niz propusta u vašem novom javljanju. Nastavljate sa omalovažavanjem državnih institucija, nastavljate sa omalovažavanjem ljudi koji se nalaze na čelu državnih institucija, u ovom konkretnom slučaju pričom o vrhovnom državnom tužiocu i kako ste ga označili kako se naziva. Kazali ste još dosta nekih stvari koje mi daju za pravo da vam više ne dajem proceduralne reakcije u ovoj našoj komunikaciji.

Kolega Stanišiću, nemate pravo na repliku, nije vas pomenuo. Kolega Husnija Šabović se javio za proceduralnu reakciju. Izvolite.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Nisam se javio za proceduralno nego sam se prepoznao u čestitki a ukoliko dozvoljavate u jednoj minuti ovaj bi rekao svoj stav povodom izjave Pavlovića.

Gospodine Pavloviću,

Ja vam se najsrdačnije zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Šaboviću, vi ste se javili, kako sam razumio za proceduralnu reakciju i iskoristite tu mogućnost.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Da se najsrdačnije zahvalim kolegi Pavloviću na čestitku ramazanskog blagdana, jer je samom izjavom da čestita ramazanske blagdane svim Muslimanima rekao sve. Međutim, u nastavku čestitke je zloupotrijebio i napravio je jedan grijeh, jer je počeo da nabraja pripadnike islamske zajednice u Braunsvajgu i tako dalje i na taj način pokazao zloupotrebu ovih svetih dana u političkoj konotaciji, znači u Braunsvajgu, a mi znamo koja je to veza Muslimana u Braunsvajgu i mislim da to nije dobro i da ovo oslikava stanje njega i njegovih kolega, da sve i malo pijateta prema i vjeri i politici i naciji, sve zloupotrijebe čak i današnje ramazanske dane. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Čovjek je stil i ja tu nemam obavezu ni potrebu da reagujem na način kako je čestitku uputio kolega Pavlović. To je njegov izbor, njegovo pravo, o tome će suditi svi oni prema kojima su upućene te čestitke.

Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Kolega Šaboviću,

Nadam se da mi vjerujete, a vjerujem da mi vjeruje najveći broj ljudi islamske vjeroispovijesti koji slučaju ovo. Naiskrenije sam uputio čestitku svim koji slave ove dane, ali sam želio posebno da apostrofiram i da napomenem i da izdvojim ove nesretne ljuci koji su zadnjih mjeseci bili prinuđeni zbog politike vaše Vlade gospodine, zbog policije, decenijske politike vaše Vlade, koji su bili prinuđeni sa malom đedom da idu u nepoznato, da ono malo para što imaju čak neko prodao kravu čuo sam ovo i ono, pakuje se i ide sa porodicom tamo. Da im pošaljemo poruku, gospodine Šaboviću, da nismo ih otpisali, nismo zaboravili na njih, ja sam siguran da se vi tu sa mnom slažete, kao što sam siguran da bi s obzirom na ovu vašu reakciju, da ste bili jutros na Odboru na međunarodne odnose da pričamo o tome na koji način tim ljudima da pomognu, jer ja mislim da je upravo ovaj praznik između ostaloga u sebi sadrži tu, da kažem motivaciju poziv ljudima da pomažu jedni drugima.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se. Molim vas, kolega Šaboviću.

Kolega Stanišić insistira na potrebi da se uključi. Molim vas objasnite vaše reagovanje.

OBRAD STANIŠIĆ:

Hoću, potpredsjedniče, zato što je kolega Pavlović polemišući sa vama meni poslao poruku. Pomenuo me je i po imenu i po prezimenu. Prema tome, to je moje pravo da odgovorim kolegi Pavloviću na tu političku provokaciju.

Prvo da vam kažem kolega Pavloviću, vi imate jedan problem veliki. Pošto ćete vjerovatno morati pozvati građane da idu sa vama zajedno u Brisel i da izađu na ulice Brisela da biste mitingovali protiv onih briselskih zvaničnika koji su pohvalili Crnu Goru svom evropskom napretku. Pa vi dobro znate, kad god neko iz Brisela pohvali Crnu Goru vi odavde ospete drvlje i kamenje na te ljude, pa čak ih pozovete da su korumpirani i tako dalje. To su vaši zvaničnici ovdje ponavljali.

Dalje, kolega Pavloviću, vi imate običak i kada u Brisel idete da Crnoj Gori iza leđa radite, pa da ono što pričamo tamo vi šaljete iza naših leđa neke vaše utiske i neka vaša razmišljanja o Crnoj Gori. Vi to dobro znate. A to se potvrdilo dojučerašnjem vašem lideru Demokratskog fronta, vi lično ste slali pisma i depeše kako ga treba srušiti, pa ste poslije osuđivali drugoga, da su to izmislile jedne dnevne novine i da je to neka služba vama podmetnula. Dobro vi znate, kolega Pavloviću, o čemu se radi. Vi ste političar koji do podne mrzi sebe, a od podne cijelu Evropu i cijeli svijet.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Kolega Stanišić je imao pravo na repliku. Nijesam evidentirao da vas je pomenuo u komunikaciji, izvinjavam se zbog toga. Iskoristili ste pravo na repliku, ali kolega Pavlović ima pravo na proceduralnu reakciju. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Ne, ja se izvinjavam svima, pogotovo kolegama koje čekaju da diskutuju. Nadam se da smo završili, nemam ništa protiv ovoga da se pojašnjavamo.

Kolega Stanišiću,

Bacamo drvlje i kamenje, bacaćemo na svakoga korumpiranoga političara, pa bio on u Briselu, u Andrijevici, u vašem Mojkovcu, Podgorici, u Budvi, nema veze, što se nas tiče. Ako je neko u Briselu ne smije da se dira, ako neko sjedi u nekoj ambasadi ne

smije da se dira. E, kod nas tako nije. Mi mislimo svojom glavom i niko ne drži niti omču oko vrata niti ima nas u fijoci neđe za neki Telekom ili nešto tako. Mi svojom glavom odlučujemo, potpuno svojom glavom. Ja znam da je Kongres DPS-a kolege, ali spuštite malo tenziju. Jutros ste se strašno ogriješili od one 1000 ljudi koji su izbjegli u Njemačku, da se prehrane i pobjegli od vaše politike. Strašno ste se ogriješili. Sramota je to, ljudi.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Kolega, zloupotrijebil ste proceduralnu reakciju. Nijednom riječju nijeste se osvrnuli na povredu procedure. Ponovo ste se obratili kolegi Stanišiću i ovaj put mu ja dajem pravo na repliku u trajanju od dva minuta.

OBRAD STANIŠIĆ:

Kolega Pavloviću,

Ja sam rekao da vi evropske zvaničnike koji pohvale Crnu Goru u svom napretku proglašavate korumpiranim, neodgovornim i tako dalje. To je istina, kolega Pavloviću i moraće da građane kojima sada dosađujete po sjeveru Crne Gore, ukoliko vas se odazovu, a naće budite sigurni imaju oni prečega posla da ih pozovete da na ulicama Brisela dokažete vašu politiku. O tome smo pričali, kolega Pavloviću i rekao sam i ponavljam. Vi ste političar koj do podne mrzi sebe, a od podne cijelu Evropu i svijet.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Sa ovim smo završili dijalog.

Izvolite. Proceduru.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine predsjedavajuću,

Molim vas, nemojte do te mjere da kažem navijate vodu na vodenicu vašega kluba. Ja znam da vama predstoji kongres, da ste vi hipersenzitivni sad i pokušavate da se pretvorite u mnogo agresivnije borce za partijsku stvar, nego što to inače jeste, čak i kada svojim očima vidite da nije tako, vi pričate jeste. Ja znam to, ali vas pozivam i vas i vaše kolege, to jest vaš klub, molim vas pozovite ih da malo spustite tenziju. Ovdje se radi očigledno o tome da se vi strašno bojite narodu, vi se strašno bojite protesta, jer da nema toga, da se ne bojite, pa ne bi ovako skakao kao oparen gospodin Stanišić, čuveni opareni poslanik.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Knežević je ovdje sljedeći učesnik u diskusiji.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvaženi gospodine Lukšiću, poštovani građani,

Mene ovaj vaš izvještaj podsjeća na dva litra rashlađenog čaja od nane koji u prvih 20 sekundi djeluje osvježavajuće, a poslije dobijete takvu mučninu da vam se povraća čitavi dan, drugim riječima nit pomaže nit odmaže. To je jedna nepregledna rijeka kontrodiktornosti nesuvislosti i lakše je ući u onu rijeku zaborava nego čitati ovaj izvještaj i loviti kontradiktornosti. Pošto je ovdje rasprava ograničeva na pet minuta, meni bi sigurno trebalo par dana da pobrojim sve one kontrodiktornosti ja ću pokušati da ukažem samo na nekoliko njih.

Prvo, vi glorifikujete odnos i komunikaciju između Skupštine Crne Gore i Vlade. Podsjetiću vas.

Gospodin Milo Đukanović, predsjednik Vlade i predsjednik DPS-a je upravo optužio predsjednika Skupštine za diktaturu Parlamenta, a gospodin Krivokapić je prije neki dan optužio gospodina Đukanovića da neogračineno Vlada i da je potrebno da se ograniči njegova vlast. Morate mi pojasniti kako je moguće da hvalite odnos između Skupštine i Vlade, kada i ptice na grani znaju da se Ranko Krivokapić i Milo Đukanović tako vole kada bi se ta ljubav procjenjivala i vagala obojica bi završili na intezivnoj njezi. Takođe, hvalite se ovdje sa borbom protiv organizovanog kriminala i korupcije, vladavinom prava i tako dalje i tome slično i tamo bliže i samo navodite sporazume. Postignut je sporazum između državnog tužilaštva sa sudovima između sudova sa policijom, između policije i advokatske komore, to su vaši svi mjerljivi rezultati. Oni svi postižu sporazume, a niko ni sa kim ne govori ni u crnogorskom pravosuđu. Vesna Medenisa ne može očima da vidi Ivicu Stankovića, Ivica Stankovć, ne može očima da vidi Duška Markovića, Duško Marković i Vesna Medenica zajedno ne mogu očima da vide Ivicu Stankovića, a svi postižu sporazume, a borba protiv organizovanog kriminala i korupcije se svela na sprovođenje karata. To sam rekao u nekoj od prethodnih rasprava i vi smo ovdje izvadite karte i borite se sa zamišljenim protivnicima i onda kada se podigne neka velika optužnica za organizovani kriminal i korupciju u toku sudskog procesa se savrši sa porodičnim naseljem ili tome slično prekvalifikuje se optužnica i nije ni čudo što se Duško Marković sad ovdje sladi budućem zamjeniku predsjednika Demokraske partije socijalista, jer je napravio takve ustavne promjene da je locirao krivicu na pravosudni sistem. On se fino izmakao, preuzeo je obavještajni sektor. I nemojte da vas čudi, gospodine Lukšiću, kada se naljuti na vas zašto izlaze listinzi, depeše cure i tome slično i tako dalje.

Evropska komisija je ukazala na nedostatak implementacije izbornog zakonodavstva, počevši od finansiranja političkih partija, biračkog spiska, elektronskih identifikacija i ono smatra da je to prioritet u reformama crnogorskog društva. Šta ste vi odgovorili? Vi ste odgovorili ko je MANS- u dao garant da prati izbore u 2014.godine? Nijeste se osvrnuli ni jednom na aktere afere snimak, samo ste locirali da su oni uslovno kažnjeni, a način na koji su oni kažnjeni bukvalno poziva da se na sljedećim izborima krene u nove zloupotrebe resursa. Ja ovdje moram da vas pitam otvoreno i želim da mi kažete šta je vama prioritet, evropske integracije ili NATO? Evropske integracije oko kojih imamo nacionalni konsenzus ili NATO gdje ste u ubjedljivoj manjini, ako nastavite ovako, gospodine Lukšiću, i čitava crnogorska Vlada, prije će vas proglasiti za sveca, nego što će Crna Gora ući u Evropsku uniju. Mi nećemo gledati Evropske unije, gospodine Lukšiću, i plašim se da će se ona raspasti ukoliko ova dinamika kojom vi idete ka Evropskoj uniji se nastavi.

Žao mi što uporno ćutite na aferu depeše, uporno ćutite na jedan veoma kontroverzni diktatorski dokument, gdje ste sve nas koji se protivimo učlanjenju Crne Gore u NATO označili kao državne neprijatelje, dodajući pri tom Mitropoliju crnogorsko-primorsku, dodajući civilni sektor koji se protivi učlanjenju Crne Gore u NATO i dodajući pri tom i Rusku federaciju. Očekujem, gospodine Lukšiću, da u diskusiji ili raspravi sa vama se pozabavimo i ovim problematikom. Zahvaljujem.

PREDSEDAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Sa ovim smo završili raspravu o ovoj tački dnevnog reda.

Pitam potpredsjednika Lukšića, da li želi da iskoristi pravo na završnu riječ? Želi. Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Kako god smatrate, dakle ne želim da je bilo što, što ću reći podrazumijeva, zato što je završna riječ neće biti moguće da poslanik ne odgovore, ne želim da tu vrstu proceduralnih prava koristi, naprotiv.

Želim da naravno zahvalim svim učesnicima u raspravi, zato što ona pokazuje kvalitet usvojene rezolucije u Parlamentu. Ako se ne varam, jednoglasno usvojene rezolucije i mogućnost da s vremena na vrijeme dakle u polugodišnjim intervalima ispratimo tok evropskih integracija. U mjeri mogućeg, zato što sam u prethodnom izlaganju naglasio da je taj proces kontinuiran. Teško je napraviti presjek na određeni datum i voditi raspravu, kao da se ništa u međuvremenu ne dešava. Iz tog razloga vjerovatno i pozivanje na ovaj izvještaj u određenim aspektima unosi, eventualno kontroverzu, a samo iz razloga što se ovaj izvještaj odnosi na period jul, decembar 2014.godina, a u 2015.godini se dešavale stvari koje su takođe imale implikacije na ono što je sadržaj izvještaja, ali ističem ovu njegovu vremensku definisanost i samim tim moguće potrebu da tokom ove rasprave naglasimo i neke događaje iz ove godine koji su važni za puno sagledavanje ovih pitanja. U tom kontekstu, želim da podsjetim da kada govorimo o zaključcima, kada govorimo o aferi "Snimak", budemo faktički korektni, a to je da je ova presuda koja se pominje u izvještaju bila presuda iz septembra 2014.godine, a da je u februaru 2015.godine, dakle u periodu koji izlazi iz okvira ovog izvještaja. Bjelopoljski Viši sud poništio prvostepenu presudu pljevaljskog Osnovnog suda, tako što je preinačio uslovnu kaznu u šest mjeseci zatvora za dva lica i ukinuo oslobađujuće presude za 10 lica za koje predstoj ponavljanje postupka. Ja mislim da upravo naše sudstvo na ovaj način pokazuje adekvatno postupanje u slučajevima koji podrazumijevaju visok stepen zainteresovan javnosti.

Da li je neko zadovoljan sa presudom roku nije zadovoljan sa presudom možemo intimno imati ovakav ili onakav stav, ali dozvolite da poštujem ono što su ingerencije odgovarajućih institucija.

Takođe, dozvolite da u ovom izlaganju samo ponovim nešto što sam već jednom javno kazao, a to je da kada govorimo o fenomenu iseljavanja jednog broja ljudi sa sjevera i njihovom odlasku u pokušaju da dobiju odgovarajući azil i tako dalje u zemljama, kao što je Njemačka potenciramo sljedeće: Tu nema, i zato mislim da je odbor na adekvatan način to ocijenio, prostora za bilo kakvu posebno diplomatsku inicijativu. Jedina komunikacija koja u ovom slučaju između dvije države može da se vodi jeste poštovanje propisa koji postoje, odnosno zakonodavstva tih država.

U konkretnom slučaju, odnosno sam nedavno javno kazao, a sada ponavljam. Ja apelujem na sve naše građane da to ne rade, da se ne izlažu nepotrebnom trošku, da ne pomažu ljudima koji su posrednici u tom poslu, da dolaze do odgovarajućeg extra profita, zato se ne izlažite tom trošku, odlaze u Njemačku ili bilo koju drugu zemlju i rizikuju vrlo brzo povratak zato što su procedure tih zemalja takve i skraćuju ih i proglašavaju zemlju sasvim opravdano, recimo Crnu Goru za sigurnu zemlju da bi što prije stvorili uslove da se ti ljudi vrate u Crnu Goru.

Problem ljudi na sjeveru se ne rješava njihovim iseljavanjem i lažnom brigom za njih kako im je tamo. Problem na sjeveru se rješava tako što ćemo se baviti kroz različite resore u domenu onoga što su mogućnosti Vlade i opština, da se kreiraju adekvatni i ekonomsko-socijalni uslovi za život kako im je tamo, problem na sjeveru se rješava tako što ćemo se baviti, kroz različite resore u domenu onoga što su mogućnosti Vlade i opština, da se kreiraju adekvatni ekonomsko-socijalni uslovi za život i regionalni razvoj. Da li smo tu dovoljno uradili, vjerovatno će velika većina reći da njesmo. Da li je tu nešto uradjeno? Nešto jeste. Da li treba još puno uraditi? Treba, naravno. Ali, nije samo Crna Gora zemlja iz koje se iseljavaju građani. Dakle, i dalje u proporcijama je najmanje građana Crne Gore koji odlaze. Ne zato što smo najmanja zemlja, nego zato što taj

proces tek ove godine počeo. Vi imate hiljade, desetine hiljada iz drugih zemalja regiona građane koji odlaze u sličnom pokušaju. Mislim da treba biti objektivan. Problem se ne rješava brigom za njima u tome da li će dobiti odgovarajući status u Njemačkoj, nego da se pitanje rješava adekvatnom odgovarajućom ekonomskom politikom u Crnoj Gori.^{LX}

Razumjeli ste moju poruku.

Takodje, ono što želim da istaknem a što mislim da sam u prethodnom izlaganju takodje naglasio, prioritete spoljne politike Crne Gore su članstvo u EU, članstvo u NATO-u, regionalna saradnja i multilateralizam. To su četiri prioriteta. Oni se u odgovarajućoj dinamici ostvaruju. Crna Gora će za koji dan biti u prilici da kaže da je otvorila 20 poglavlja. Dakle, to je više od 50% poglavlja koja se pregovaraju, u onima koja još nisu otvorena ispunjavamo mjerila. Pominjano poglavlje 13, ispunili su u međuvremenu u ovom periodu i jedna od mjerila koja važe za otvaranje poglavlja. Dakle, ta dinamika ide. Da li smo zadovoljni načinom na koji naše institucije funkcionišu, primjenjuju zakonodavstvo i tako dalje, upravo to govori o drugačijem kvalitetu procesa evropskih integracija i onome što je naš izazov za razliku od mnogih zemalja koje su u tom procesu bile '90-ih godina. Dakle, 14 godina je trebalo Poljskoj ili Češkoj, ili drugih zemljama, da završe pregovore i budu članica Evropske unije. Mi smo 9 godina u tom procesu. Realno devet godina i naš proces za razliku od onoga što se ranije pratilo, usvajanje zakonodavstva i tako dalje, mnogo više znači primjenu zakonodavstva i tu se slažem sa svima onima koji smatraju da smo mi zaokružili normativnu pripremu i taj normativni optimizam za koji smo, u jednom od izlaganja, podsjećali, suštinski preduslov da biste mogli imati merljive rezultate u narednom periodu i da bi okončali proces evropskih integracija na zadovoljavajući način. Tu nema prioriteta u smislu sada nam je ovo važnije nego nešto drugo. Ovo je sve dio jedne priče, i ono što je jedno od argumenata kojim sam posebno privržen jeste da je članstvo u NATO i članstvo u Evropskoj uniji dio jedne te iste priče evropeizacija ovoga društva i razvoja seta vrijednosti koji su nužni za potpunu transformaciju, odnosno ono što proces integracija nosi sa sobom a to je ta moć koju smo vidjeli u mnogim drugim zemljama Istočne Evrope.

Vrlo kratko, apsolutno nikoga nijesam ni u jednoj depeši ni u bilo kojoj mojoj komunikaciji proglašavao za državnog neprijatelja, već sam na interesovanje sagovornika uvijek pokušavao što objektivno da sagledam i prenesem ono što je aktuelno stanje u Crnoj Gori a to je da postoje opozicione partije, valjda ste vi jedna od njih, da postoje i ako u vašem bloku nijesu svi, da postoje nevladine organizacije koje su protiv toga, da postoji vrlo agilno djelovanje jednog broja velikodostojnika Srpske pravoslavne crkve koji učestvuju u kampanji oponiranja onome što je spoljno-politički prioritet Crne Gore. Ništa. Šta je tu novo? Ono što meni smeta jeste da je vrlo često to bio dio jedne propagande. Ne želim da se o temi NATO-a govori kroz propagadne mehanizme, nego kroz sagledavanje onoga što su prednosti, što su troškovi, što je uporedjenje različitih opcija i nakon toga vidimo da li imam većinsku podršku. Ono što me raduje jeste što ta podrška, bez obzira na sve i na vašu žalost, raste, zašto ljudi bez obzira na propagadne mehanizme kojima vi pribjegavate shvataju da je to najbolja opcija kada je bezbjednost Crne Gore u pitanju. Bezbjednost je preduslov za političku stabilnost, ko god bio na vlasti, u kojoj god političkoj formaciji i za dugoročni ekonomski progres. Izvinjavam se ako sam sa ovim isprovocirao neke od izlaganja ili nekog poslanika da se javi, nije nikakav problem, da saslušam i da odustanem od ponovne završne riječi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniku Lukšiću.

Pažljivo sam pratio vašu završnu riječ i moja procjena je da bih bio u obavezi da dam pravo na komentar kolegi Kneževiću jer ste istinski u zadnjem dijelu vaše završne riječi komentarisali diskusiju kolege Kneževića.

Kolega Knežević će dobiti pravo na komentar i predlažem da dobijete po minut vremena kolega Knežević i Vi, ako želite.

Kolega Pavlović, mislim da vi ne bi trebalo da dobijete pravo iz razloga što potpredsjednik Lukšić nije komentarisao vašu diskusiju. On je samo ispravio vaše netačne navode u vašoj diskusiji i to sa jasnim podacima koji govore da ste vi u vašoj diskusiji, saopštavajući kvalifikacije saopštenih neistina od potpredsjednika Markovića i kolega potpredsjednik Lukšić je saopštio da je to posljedica nepoznavanja ili svjesne zloupotrebe činjenica povodom tog slučaja. Molim vas da to uvažite kao ispravku navoda a ne komentar vaše diskusije.

Znajući da su ovi moji napori, kada ste vi u pitanju, uvijek uzaludni, očigledno ćete dobiti pravo na proceduru. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući ja tražim pravo na odgovor na komentar, jer gospodin Lukšić, možete te ga pitati, s obzirom na intelegenciju koju imam ja sam prepoznao u najvećem dijelu njegovog izlaganja komentarisanje onoga što sam govorio. Moguće da sam pogriješio. Pitajte gospodina Lukšića, ako griješim neću ništa govoriti.

Ne želim minut, tražim pravo na odgovor na komentar, a prvo odgovora na komentar nije minut.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Dobiće i potpredsjednik Lukšić pravo na minut poslije vašeg komentara.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine Lukšiću, odmah na početku da raščistim, nadam se ministre Lukšiću, nadam se da lažna briga kada ste pomenuli pojam lažna briga o ovim izbjeglicama da nijeste mislili na mene i na Demokratski front. Ako je lažna briga ono što mi radimo, odna bi trebalo valjda da bude prava briga ovo što vi radite. To je ništa ne radite ili zaustavljate te ljude koji su krenuli naredili ste policiji da zaustavlja autobuse, pa tajno idu preko granice do Novog Pazara pa tamo hvataju autobus. Dakle, o jadu zabavljanje tih ljudi koji su već odlučili da idu, to je kao prava briga vaša a ovo je lažna priga što mi tražimo. Mislim da to nije tako.

Što se tiče onoga što je ovdje navedeno vezano za aferu snimak . Afera snimak je afera koja se tiče izbornog kriminala i tako je doživljavaju u Briselu, tako je doživljavamo mi i tako ja mislim da je doživljava svako ko ne želi da se time manipuliše. A što ste vi u medjuvremenu neko dvoje osudili, prvo sve naravno oslobidli, tj. osudili uslovno, a onda neko dvoje izvukli pa osudili za zloupotrebu službenog položaja to je najobičnija manipulacija, gospodine Lukšiću. Možda su umedjuvremenu neki osudjeni za kradju šume, za nasilje u porodici od tih ljudi, a što ne pošaljete Briselu i tu informaciju, recite, ne, ne, poništili smo on onijesu ni oni uslovno, nego ovaj osudjen ne znam na ovoliko zbog kradje, ali ne pominjete za kradju šume i tako dalje.

Samo još jedna stvar gospodine Lukšiću, kažete nema mjesta za razgovor sa Njemačkom. Otkuda vi to znate? Jeste li vi nešto konkretno oko toga uradili? (Polemika) Mislim da je kanal komunikacije našeg ministra spoljnih poslova Crne Gore treba da bude sa Vladom Njemačke i sa Ministarstvom spoljnih poslova Njemačke, a ne sa

njihovim zaposlenicima po svijetu. Eto tako, da nije u redu to i nije u redu proporcionalno sa kim poredite Crnu Goru? Prvo nemate precizne podatke oko toga koliko je ljudi otišlo, zamajavate javnost i iznosite netačne podatke oko toga koliko je ljudi otišlo i treće uproedjujete nas sa Kosovom, pa je manje procentualno otišlo iz Crne Gore nego sa Kosova, nemojte to da radite.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, potpredsjedniče.

IGOR LUKŠIĆ:

Upravo, kao što ste vi kazali, dakle, nije tek tamo neko ambasador države koji je predstavlja i koji saopštava oficijalne stavove te države u zemlji prijema, na konkretnom pitanju gdje imate stotine naših građana koji se nalaze u situaciji traženja azila i ono što saopštavam nije rezultat proizvoljne interpretacije nego komunikacije koju imamo na tu temu. A zašto mislim da je u pitanju lažna briga? Zato što upravo argumenti zbog kojih vi tražite to jeste da mi tražimo da Njemačka odobri tim ljudima azil zato što su ovdje ugroženi, zato što je korupcija i tako dalje. Dakle, to je politička zloupotreba njihove sudbine, a ono što je moj apel njima da se ne izlažu tom trošku. Zašto je povećan broj ljudi recimo koji odlaze u Njemačku. Zašto se smanjio između ostalog broj ljudi koji su odlazili u Luksamburg, zašto se smanjio? Zato što je Luksamburg donio propise po kojima je praktično odluku o vraćanju i tako dalje. Dakle, nemojmo da se igramo sa sudbinama ljudi koji su nezaposleni, koji su žrtve lošeg ekonomskog i socijalnog stanja i tako dalje. Nećemo im pomoći time što će otići neđe drugo, pomoći ćemo im time tako što ćemo tražiti koje su to najbolje politike koje treba voditi. Ja bih mislio da je vaša istinska briga kada bi vi ponudili rješenja za neka od problema i rekli - evo vidite zašto mi mislimo da oni treba da ostanu, što su šanse u tome i tome a politika treba da bude takva, takva i takva. Ne. To nije vaš pristup, to je sa čime imamo problem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Kolega Pavloviću, ne možete dobiti riječ. Hvala na razumijevanju.

Predlažem da današnju raspravu oko izvještaja za posljednjih šest mjeseci prošle godine o evropskim integracijama završimo sa dijalogom kolege Kneževića i potpredsjednika Lukšića.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Potpredsjedniče Simoviću, prvo želim proceduralno samo da razjasnim jednu nedoumicu.

Znači, smatram da gospodin Lukšić nema pravo da komentariše nakon mog izlaganja, jer je to po Poslovníku. Nemam ništa protiv da komentariše, jer je bilo dovoljno prilike tokom ove rasprave da gospodin Lukšić iskoristi poslovničku mogućnost i da polemiše samnom, a ne da to uradi u završnoj riječi. Naravno, neću imati ništa protiv da završna, odnosno posljednja riječ u ovoj polemici koju ću imati sa gospodinom Lukšićem bude njegova, ali vam samo ukazujem na doslednost poštovanja Poslovníka.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Dozvolite da vam odgovorim. Mislim da ste u pravu u dijelu kada ste kazali da je potpredsjednik Lukšić trebao vašu diskusiju da iskoristi kao mogućnost za komentar.

Iskoristio je to pravo kroz završnu riječ, što je bio razlog zbog čega sam vam dao komentar nakon završne riječi potpredsjednika Lukšića.

Proceduralno ste potpuno u pravu ali ja sam siguran da ste vi jedan od onih koji ste uvijek za dijalog, za komentar, bez obzira čija je posljednja riječ, a posebno kada je na dnevnom redu tema kakve su NATO integracije. Mislim da tu dijaloga nikad nije previše. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Kako ste me ishvalili gospodine Simoviću tačno ću početi da vjerujem ovo što ste rekli. Ali, nemam ništa protiv da gospodin Lukšić takodje uzme učešće. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Molim kolegi Kneževiću, dva minuta da se nadoknadi.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine Lukšiću, vi kažete da u depeši nije ništa novo, da su to vaši opšte poznati stavovi. A zašto onda histerija i sve moguće istrage kako je procurela depeša i zašto se poziva na odgovornost i zašto saopštavate da će to ugroziti evroatlantski put Crne Gore ako je to ništa novo. Znate u čemu je suština? Vi pokušavate da branite nama da budemo protiv ućanjenja Crne Gore u NATO. To je problem. Vi kršite naše osnovne građanske slobode. Ja sam protiv ućlanjenja Crne Gore u NATO , prvo kao Milan Knežević, a onda kao predsjednik Demokratske narodne partije. Ono što vi tvrdite u depeši a što je neistina, gospodine Lukšiću, jeste da mi te aktivnosti sprovodimo pod patronatom ruske federacije. To je netačno. Ruska federacija nema nikakve veze sa našim aktivnostima antiNATO aktivnostima u Crnoj Gori. Pozivam vas pred crnogorskom javnošću da dostavite i jedan dokaz da Ruska federacija ima veze sa našim anti NATO aktivnostima, ja ću da podnesem ostavku i udaljiću se iz političkog života. Ali očekujem i od vas da to uradite ukoliko ne dostavite dokaze. Evo vam obadva prec crnogorskom javnošću. Prihvatite gospodine Lukšiću.

Dalje, o kakvoj propagandi vi govorite, potrošili ste desetine i desetine miliona evrana NATO propagandu. Pa frižider kad otvorimo, umjesto jaja i mlijeka, vidimo vas, Garčevića, Stonterberga i ne znam koga. Potrošili ste na ručkove i večere toliki stočni fond koji nemaju ni "Franca" ni "Goranović" zajedno promovišući NATO aktivnosti. I vi da govorite o tome da mi vodimo agresivnu NATO kampanju. Pa nama se, bre, vremenska prognoza na Televiziji Crne Gore zahvaljujući NATO-u neće biti kiše, pokušaćemo da napravimo oblake i da bude 25 stepeni umjesto 38 stepeni, neka to procijene poljoprivredni proizvođači kada dođu NATO trupe da dijelimo, paradaiz, paprike i sve ostalo njima tamo za 50 centi. O tome vi pričate.

Dozvolite da završim na sljedeći način, prije neki dan bila je ovdje francuska delegacija, medju njima je bila izvjesna gospođa Ženevje, koja me je pitala zbog čega sam protiv NATO-a, a onda trenutno obavlja funkciju zamjenika ministra odbrane u Francuskoj. Rekao sam samo jedan jedini razlog, to ću sada vama da ponovim gospodine Lukšiću, samo ućlanjenje Crne Gore u NATO jer nas je bombardovao 78 dana, besumično, bez mjere, bacajući kasetne bombe, osiromašeni uranijum, napraveci gancerogenu Crnu Goru i Srbiju koja ima najveći broj oboljeli kancera u Evropi. Protiv sam toga jer su nas 78 dana bombardovali, bolnice, stanove, kuće, škole, civilne objekte, napravivši od Crne Gore i Srbije sprženu zemlju. Nije, propaganda gospodine Lukšiću, to je istina.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega Kneževiću, iskoristili ste svojih 2 minuta za temu koja je aktuelna u Crnoj Gori.

Potpredsjednik Lukšić, izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Dakle, kao što sam više puta isticao i sada ću upravo to naglasiti. Vidjeli ste iz upravo ovog izlaganja da svako u Crnoj Gori slobodno kaže sve što mu padne na pamet na bilo koju temu, pa i na temu NATO-a, pozdravljam. Mislim da je ovo bio jedan primjer jednog korektnog propagadnog djelovanja.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Labudoviću, molim vas. Kolega Labudoviću, vrlo je bila interesatna diskusija kolege Kneževića, od frižidera pa dalje.

IGOR LUKŠIĆ:

Izvinjavam se zbog buke koju sam podstakao ali to što sam rekao nije bilo uopšte pežurativno nego mislio sam sa svakog pobjedinca koji živi u Crnoj Gori ima pravo da izrazi svoje mišljenje na bilo koju temu. To pozdravljam i za to se borim i za to mislim da je ovo bio jedan od načina na koji možete voditi dijalog o NATO-u, s tim što mislim da je ovo u sebi sadržalo upravo potvrdu onoga što sam malo prije rekao. To je bila propaganda. Ono što ne želim da učestvujem , u čemu ne želim da učestvujem jeste propaganda na temu NATO-a. Dakle, niko ne spori da je 1999. godine bilo bombardovanje. Hoćemo li da se vratimo da analiziramo kontekst zbog čega se sve to desilo?

Niko ne spori da je 1999. godine bilo bombardovanje, niko ne bježi od toga, ali mislim da je potrebno sprovesti ozbiljniju analizu na tu temu i upravo ono što je rekao generalni sekretar, prije neki dan, imajući odnos prema tome, je pokazatelj onoga zrelog i odgovornog odnosa koji NATO ima prema tom problemu, koji je imao u svojoj istoriji 99. godine, ali samim tim obaveza prema nama samima koji živimo u Crnoj Gori , prvo da nam se to više nikad ne desi, da učestvujemo u svim procesima koji su važni i drugo, da sagledamo sve opcije koje imamo na stolu, a ne doktrinalno, domatski ili propagadno procjenjujemo šta je bolje za budućnost Crne Gore kada je bezbjednost u pitanju. Da se ne vraćamo, dakle, u nedavnu prošlost na način na koji smo upravo imali prilike da čujemo da se to radi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Sa ovim smo završili ovu tačku dnevnog reda.

Zahvaljujem.

Veoma pozitivan komentar, normativnog optimizma. Ne, ne, vama najmanje želim da oduzmem riječ i vama najmanje ne želim da dam pravo na učešće u raspravi jer vi to ne zaslužujete ni po čemu. Izvolite, 30 sekundi.

JELISAVA KALEZIĆ:

Nazvao je propagandom izražavanje mišljenja koji nije bilo tema, molim vas, ali ovo što ste vi rekli je neprimjerena propaganda jer vi ste ovdje da odgovarate i da vodimo dijalog o izvještaju o integracijama. Molim vas samo jedno, ima nas još uvijek zdrave pameti koji pamtimo sve. I nemojte ovom narodu spočitavati krivicu bombardovani smo, treba da pričamo o kontekstu. Treba da pričamo o kontekstu. Dajte

da pričamo o kontekstu. Zašto smo bombardovani? Molim vas, hoćemo da pričamo o tome, gospodine ministre, dodjite u ovu Skupštinu da pričamo o kontekstu. Ko će da da milione crnogorskom zdravstvu? Ko će da da za sve one koji obiljevaju svakodnevno od malignih bolesti? Izvinite, vi ste pominjali kontekst.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ

Hvala, koleginice Kalezić, dobili ste riječ, očekujući da ćete komentarisati dio završne riječi potpredsjednika Lukšića koji se odnosio na komentar vaše diskusije a vezano za normativni optimizam.

Dobili ste riječ, ali ste potpuno da kažem, neću tešku riječ za vas da kažem, ali ste otišli na komentar teme NATO-a, i zbog toga ću potpredsjedniku Lukšiću dati minut za završnu riječ. Izvolite.

IGOR LUKŠIĆ:

Dakle, moram ovo da doživim kao vrlo razočaravajući istup, izvinite. Ja sam u pozitivnom kontekstu se osvrnuo na ono što sto je bio dio vašeg izlaganja. Podsjetiću sve nas da normativan optimizam ili normativna reforma nije suština procesa evropskih integracija i upravo to iskoristio da produbim dalji argument i da naglasim da u novom procesu proširenja kojem pripada Crna Gora je upravo naglasan na primjeni zakonodavstva a ne pukom usvajanju zakonodavstva . Na temu NATO nisam nametnuo danas, nametnule su vaše kolege, pa tu kritiku usmjerite prema njima. Osvrnuo sam se na te komentare zato što smo imali prilike da čujemo jednu lošu propagandu. Dakle, da li sam ja srećan zbog toga što sam živio u Crnoj Gori 1999. godine koja je bila bombardovana? Naravno da ne. Ko bi normalan bio? Ali, da li je to bombardovanje došlo tek tako ili vi i dan danas saopštavate stavove koji su na liniji onih koje smo 1990. pa do recimo ne znam koje godine slušali od režima iz Beograda. Dakle, problem je u tome što smo makar izašli iz te koalicije a vi danas dijelite te vrijednosti i da bi paradoks bio veći, molim vas, da bi paradoks bio veći, prije neku godinu kada su završili pregovore, šef pregovaračkog tima Srbije i šef pregovaračkog tima Kosova kod Kentri Enšton, znate na kojis u sastanak nakon toga otišli? Otišli su u NATO da bi tražili od generalnog sekretara da garantuje bezbjednost Srba na Kosovu. Ima velike veze sa nama, zato što ono vi radite je propaganda a ono što mi radimo je pokušaj da sagledamo realno sve opcije.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Molim vas da, u skladu sa evropskim manirima, privedemo ovu temu kraju i u to ime želim da se zahvalim potpredsjedniku Lukšiću na učešće u raspravi i saradniku Šljivančaninu. Hvala vam.

Koleginice i kolege prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - realizacija Zaključaka Skupštine Crne Gore od 27. decembra prošle godine koje se odnose na stanje životne sredine u Pljevljima

Podsjećam da je Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje razmotrio realizaciju zaključaka Skupštine Crne Gore od 27. decembra 2014. godine koji se odnosi na stanje životne sredine u Pljevljima.

Izvjestilac Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje je dr Predrag Sekulić i napominjem da sjednici današnjoj prisustvuje ministar Gvozdenović, zatim Ivana Vojinović, generalna direktorka Direktorata za životnu sredinu, klimatske promjene u Minsitarstvu održivog razvoja i turizma i dr Mersun Grbović, generalni direktor Direktorata za zdravstvenu zaštitu u Ministarstvu zdravlja.

Pitam da li gospodin Sekulić, kao izvjestilac Odbora, želi riječ? Želi. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi gospodine ministre sa saradnicima i uvažene kolege, Cijenim da bi bilo dobro upravo za ovu raspravu, koju je inicirao naš kolega Bojović, da pročitam ono što su bili zaključci samog Odbora. Odbor je konstatovao da je usvajanje zaključaka u Skupštini Crne Gore imalo za posljedicu aktivniji odnos nadležnih organa prema problemima koji u opštini Pljevlja egzistiraju dug niz godina. Naglašeno je da će Odbor kontinuirano, u skladu sa svojim nadležnostima i planom rada za 2015. godinu, pratiti realizaciju zaključaka. Odbor je ocijenio da nadležni organi izvršavaju svoja zaduženja i obaveze o čemu redovno izvještavaju matični odbor. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Sekuliću.

Pitam ministra Gvozdenovića da li želi riječ?

Proceduralno, izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Kao predlagač ove tačke dnevnog reda imam obavezu da vam, potpredsjedniče, skrenem na dvije stvari, važne.

Prije svega, dobro je poznato da smo mi juče odložili raspravu za danas, zbog toga što smo tražili da ovdje budu prisutni predstavnici državnih organa, na koje se ovi zaključci odnose. Kao što vidimo danas imamo samo djelimično prisustvo predstavnika državnih organa koje ovi zaključci obavezuju. Ovdje nema predstavnika Uprave za inspeksijske poslove, bez obzira što se jedan od zaključaka direktno tiče nadležnosti i aktivnosti te uprave, i ovdje nema predstavnika Agencije za zaštitu životne sredine, što bi negdje bilo podrazumijevajuće.

Druga stvar koju želim od vas da tražim jeste da se zbog javnosti, koja prati plenum, pročitaju zaključci koje je Skupština Crne Gore donijela 27. decembra 20124. godine, jer smatram da ne možemo raspravljati i ući u raspravu o realizaciji tih zaključaka, ili nazovi realizaciji, od strane predstavnika državnih organa, a da javnost ne zna kako glase zaključci. Pošto ste vi, kao potpredsjednik Parlamenta i ujedno i šef Poslaničkog kluba DPS-a ali i koordinator DPS-a za Pljevlja vi ste sasvim sigurno veoma zainteresovani za ovu tačku dnevnog reda. Siguran sam da pred sobom imate zaključke. Molim vas, da mi ne bi trošili vrijeme, da ih vi sada pročitate da bi znala javnost o čemu raspravljamo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ne mogu prihvatiti vaše očekivanje da budem ovdje u ulozi čitača zaključaka Odbora, slažući se sa vama u dijelu kada saopštavate moju zabrinutost vezano za stanje životne sredine u Pljevljima ili u bilo kojoj drugoj opštini koja ima probleme sa stanjem životne sredine, vjerujući da je to jedan izazov na koji treba svi zajedno da damo odgovor i da se ti problemi rješe, kako sa lokalnog nivoa, tako i sa nivoa svih nadležnih državnih institucija, uključujući svakako i sve poslanice i poslanike u ovom parlamentu, da svojim konstruktivnim odnosom damo doprinos a sa što manje politizacije i korišćenja takvih i sličnih situacija za pribiranje rekao bih političkih poena. Siguran sam da to nikome nije interes u ovome domu, pa ni vama.

Nijesam završio odgovor.

Juče ste insistirali da se odloži rasprava o toj tački dnevnog reda sa pozivom nadležnih državnih institucija da prisustvuju današnjoj sjednici. Kao što vidite veoma odgovoran odnos resornog ministarstva na čelu sa ministrom Gvozdenućem, svojom saradnicom i veoma odgovoran odnos drugog resornog ministarstva kojeg tangiraju ova pitanja. Mislim više nego dovoljan odgovoran odnos i obuhvatan nadležnih državnih institucija. Podsjetiću da je nadležni skupštinski odbor ovu temu u posljednjih pola godine imao par puta na svom dnevnom redu i na tim sjednicama Odbora odazvale su se sve nadležne državne institucije, od Agencije koju ste spominjali, od nadležne Uprave za inspekcijske poslove, od predsjednika Skupštine opštine Pljevlja i mislim da smo upravo na ovoj temi sve nadležne državne institucije, uključujući predlagača, pokretača ove inicijative, uključujući Skupštinski odbor i uključujući Skupštinu, cjelokupno pokazali odgovoran odnos. Molim vas da u tom duhu nastavimo i današnju raspravu.

Izvolite, ministre Gvozdenuću.

BRANIMIR GVOZDENUĆ:

U skladu sa kontinuiranom komunikacijom koju imamo sa Odborom za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, dostavljam vam izvještaj, i u ovom izvještaju se zbilja vidi ozbiljan progres koji je urađen u prethodnom periodu. Mi smo prije 15-ak dana dostavili kompletnu informaciju sa priložima vezano o sprovođenju kratkoročnih mjera i preporuka usvojenih na inicijativu Odbora, podatke o sprovođenju monitoring segmenata životne sredine, izvještaj o mjerenjima pojačanog inspekcijskog nadzora zagađenja u opštini Pljevlja i informaciju o ostalim sprovedenim i planiranim mjerama. To je jedan materijal na desetak strana i mislim na jedan kvalitetan i sadržajan način obrađuje kompletnu materiju. U skladu sa planom koji je Vlada usvojila prošle godine. Vrlo jasno smo preduzeli sve aktivnosti koje su vezane za koordinaciju kompletnog posla sa ambicijama da se urade što kratkoročne mjere, što aktivnosti koje su vezane za dugoročne aktivnosti koje treba da eliminišu ozbiljne probleme koje su vezane za Pljevlja. Pored svih elemenata koje su vezane za monitoring, investicija koje su urađene vezane za nove mjerne stanice, angažovani su eksperti koji treba da ponude određena rješenja.

Prije nekoliko dana u Ministarstvu je došao elaborat o rješavanju problema o zagađenosti u Pljevljima za koji smo angažovali bili Univerzitet Crne Gore -Mašinski fakultet sa ambicijama da predoči određene kratkoročne i dugoročne mjere. Ovaj materijal je još draft formi, ali pročitacu ipak zbog toga što je skupštinsko zasijedanje, jer ste mene pozvali i predložio bih vam ipak da u nekom narednom periodu organizujemo ovu komunikaciju kako bi bili u mogućnosti da potvrdimo određena rješenja koja su vezana za ovo ali i da definišemo način kako će se određeni predlozi koji su vezani za kratkoročne i dugoročne mjere realizovati jer za to treba obezbijediti određena finansijska sredstva. Očekujem podršku ovog doma kada budemo usvajali budžet za 2016. godinu, vezan za realizaciju i dijela ovih mjera koje smo ovdje naveli. Nadam se da tada nećete zaboraviti to što na ovaj način iskazujete kao svoje stavove.

U okviru predloga kratkoročnih mjera definisane su 7 mjera: da se svi kotlovi kotlarnice dovedu u pogonski ispravno stanje; da se izvrši obuka i doobuka rukovodilaca prostrojenja; da se zabrani upotreba uglja neodgovarajuće granulacije; svim gradskim kotlarnicama obezbijediti odgovarajuće količine briketa, jer se ovdje predlaže određeno alternativno rješenje za novo gorivo jer se smatra da će na ovaj način eliminisati značajan broj čestica; sprovesti javnu kampanju namijenjenu individualnim potrošačima o korisnosti zamjene uglja briketa ili peletom prilikom loženja peći, kotlova, kotlarnice sa novim kotlovima, snage preko 200 kv opremiti ciklonskim separatorima za prašinu. Uvesti instituciju energetskog inspektora savjetnika, koji bi u toku grejne sezone obilazio

i nadzirao način rada postrojenja. Jer, kao što znate, postoji mogućnost da svako, poslanici, građani iz Crne Gore dnevno prate PM čestice preko interneta, vidite ovih dana da je to u okviru da tako kažem definisanih elemenata, što nije bilo u periodu kada je bila grejna sezona i drugi vremenski uslovi.

Što se tiče dugoročnih mjera, ključna mjera koja se predlaže, jeste, mora se planirati izvršiti što veći obim toplifikacije, to je nešto što ste čuli iz Vladinih izvještaja, kao neka mjera koja će se planirati prilikom realizacije narednih investicionih aktivnosti na tom prostoru.

Druga, dugoročna mjera, maksimalno voditi računa o energetskej efikasnosti, odnosno sporevsti sve mjere u smislu smanjenja potrebne količine toplote za grejne objekte. Svaka zamjena, ili popravke energetskih postrojenja mora biti u skladu sa pravilima i odnosno energija, ekologija ekonomija, posebno voditi računa o mjerama za snaženje emisije PM čestica propisivanje vrste goriva i ugradnjom odgovarajućih uređaja to je ovo što je bilo pod zaključkom 4, vezano za kratkoročne mjere.

Izgradnja svih budućih energetskih objekata u sastavu toplotne mreže ili van nje mora da bude po strogim kriterijuma Evropske unije i korišćenjem preporuke baš o tome smo pričali, da su to posebne preporuke sa visokim nivoom tehnologija koje se moraju koristiti na prostoru.

Takođe, su i definisani zaključci kkoji treba da sagledamo da vidimo kako da obezbijedimo finansijska sredstva, a ona su usmjerena prije svega u ključnoj činjenici koja je proizašla iz sprovedenog ispitivanja govori da postrojenja radi sa niskim stepenom iskorišćenosti, to je posljedica objektivnih i subjektivnih okolnosti, ovakav režim rada postrojenja radi, direktnu posljedicu povećanje potrošnje goriva i sledstveno tome, veće emisije. Ispitivano gorivo briket, se pokazalo kao dobra alternativa i zamjena uglju, koja dovodi do smanjenja od ukupnog zagađenih emisija ali ne može da riješi u potpunosti problem emisija PM čestica. Naročito je znatno smanjena emisija CO2 koje ujedno i katalizator svih ostalim emisijama.

Ja sam juče kasno saznao da treba da prisustvujem ovoj sjednici, pa sam onda dobio poziv jutros u 15 do 10 da prisustvujem u 10 i 30, pa sam onda došao ovdje u 10 i 30, pa sam shvatio da treba još jedno sat vremena da sačekam, pa nijesam sačekao sat nego čini mi se skoro dva sata i nešto. Čini mi se da će poslanici biti zadovoljni sa progresom koji smo ostvarili. Radi se o važnom pitanju, važno pitanje koej treba da tražimo određena rješenja, čini mi se da smo pristupili na jedan kvalitetan način određenom analizom, na osnovu korišćenja da tako kažem ukupnih kapaciteta koji posjedujemo u Crnoj Gori. Nadam se da rasprava neće biti duga, kako bih mogao da završim već preuzete obaveze koje imam za današnji dan. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se, ministre, ponekad je teško planirati vrijeme koje poslanici i predstavnici Vlade uzmu u diskusijama, komentarima, replikama i slično i vjerujem da ćete imati pozitivan odnos u nastavku naše današnje diskusije povodom ove važne tačke dnevnoga reda.

Hvala vam još jednom.

Prelazimo za prvi krug diskusija i zamolio bih kolegu Vukovića da u ime Kluba poslanika Demokratske partije socijalista uzme riječ.

FILIP VUKOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, s obzirom da s pravom nijeste htjeli da pročitate zaključke Skupštine, pročitat ću ih ja s obzirom da je ovo suština današnjeg sastanka.

Uvodničar kolega Sekulić je prepričao otprilike vrlo kratko zaključke nadležnog odbora na kome se raspravljalo o situaciji u Pljevljima u oblasti životne sredine. I pošto sam ja isto član tog odbora, shvatio sam da tamo postoji i želja i volja i dovoljno iskustva nekoliko nas koji smo dugo radili u toj oblasti, uključujući tu i gospodina Sekulića koji je bio i resorni ministar, da zaključci koje je Skupština usvojila i koje na predlog kolege Bojovića danas treba da razmatramo tj. da analiziramo u kojoj fazi su zaključci sprovedeni. Na prvi pogled četiri kratka zaključka vrlo efikasno napisana. Međutim, u realizaciji tih zaključaka ništa nije kratko i ništa nije jeftino, naprotiv, s obzirom da sam se bavio ovim i dok sam bio u opštini, odnosno dok smo, a i prije praktično imamo faze rješavanja problema u Pljevljima od samog otvaranja i rada Termoelektrane Pljevlja, a nekako paralelno ti problemi prate i modernizaciju u načinu grijanja. Znači počinje, otprilike tih godina i da se svaka kuća, zgrada pored one standardne centralne kotlarnice kojih je bilo nekoliko u gradu, da prave neke mini kotlarnice i tako taj broj kotlarnice koji je rastao i sve to što je donosio progres u konforu života u dijelu energetike, odnosno obezbjeđivanja toplote u domovima Pljevljaka, mi imamo u Pljevljima nešto oko 230 prosječnog rejming dana i naravno velika količina toplote je potrebna da se griju prostorije prvenstveno stanovi, naravno i ostali prostori. Jedna studija koja je bila dovedena, odnosno nije studija, nego glavni projekat Toplifikacije Pljevalja, koji je rađen da je izvor Termoelektrana da je izvor za toplotu bude Termoelektrana, nije nikada realizovan, kasnije smo uz pomoć Evropske banke za obnovu i razvoj uradili jednu studiju koja je do sad najbolje urađena studija. Gotovo da Mašinskom fakultetu je trebalo samo da izvrši uvid u tu studiju, jer je tu urađena analiza po svim parametrima, apsolutno svim na bazi te studije radila je jedna renomirana Švedska kompanija koja u toj oblasti, odnosno Šveđani imaju mnogo više znanja i iskustva, nego mi. Jer, u Crnoj Gori faktički ovim se ne bavi niko osim u Pljevlja. Ovdje pojam toplotna energija, skoro da ne postoji u Crnoj Gori ne postoji nešto malo na sjeveru i uglavnom se rješava tako što je izvor toplote drvo. Ovo je po svojim svojstvima sagorijevanja nije problematično po životnu svojinu, kao što je to ugalj. Siguran sam da će to biti problem većine građana Crne Gore s obzirom da je električna energija isuviše skupa za grijanje prostora i taj problem koji je u Pljevljima trenutno imamo vjerovatno će biti njegovo rješavanje, da će dati ideju kako da se riješe i problem grijanja i u ostalim gradovima Crne Gore. Naravno i hlađenja. Znači, zaključci su bili, zaključak broj 1, Skupština Crne Gore to jest mi pozivam Vladu da donese plan zaštite sa mjerama sanacije životne sredine u Opštini Pljevlja. Taj plan postoji upravo u ovoj studiji, postoji u prostornom urbanističkom planu opštine.

Drugi zaključak je Skupština Crne Gore poziva Upravu za inspekcijske poslove da izvrši pregled svih registrovanih zagađivača.

Treći zaključak je Skupština Crne Gore preporučila Ministarstvu zdravlja da hitno pripremi preporuke za unapređenje, kvaliteta vode za piće u Opštini Pljevlja.

I četvrti zaključak je, Skupština preporučuje lokalnoj samoupravi Opštini Pljevlja, da razmotri mogućnost da u Pljevljima člana 26 Zakona o zaštiti životne sredine proglasi stanje ugroženosti. Znači, sva ova tri zaključka mogu da stanu u ovaj prvi zaključak gdje Vlada treba da uradi plan zaštite sa mjerama sanacije, da bi to uradila potrebni su joj bili podaci koje je dobila od inspekcijskih službi od Ministarstva zdravlja, koje je analiziralo kvalitet vode i u jednoj i u trećem slučaju je to samo analiza i pretpostavka za ove preporuke koje je ministra Gvozdenović pročitao, gdje su Mašinski fakultet analizirao i dao neke preporuke, većina tih preporuka koje ste vi pročitali je ili neprimjenljiva, ili ako se ne primijeni, neće bitno popraviti stanje u Opštini Pljevlja. Znači, jedina mogućnost, da stanje popravi je toplifikacija sa stabilnim izvorom, taj izvor u ovom slučaju treba da bude Termoelektrana Pljevlja, a onda se vraćamo na ono da

mreža toplovodi i veilovod i podstanice, razvodnici, toplote, koštaju šest, sedam, osam miliona eura. To građani Pljevalja iz bilo kog grada neće moći da plate ni kroz cijenu tog kilovata toplotne energije ni kroz eventualno da učestvuje u tome.

Znači, prava pomoć bi bila da Vlada odredi nekoga iz Opštine Pljevlja i da učestvuje u pregovorima, pošto je sad aktuelno ugovoranje drugog bloka Termoelektrane, da samim pregovorima vodi računa o ovom segmentu, gdje nije samo toplota, nego i ova mreža.

Za sada toliko, javiću se ponovo za riječ.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Sumnjam, bio sam više nego tolerantan u odnosu na vaše prekoračenje, ali tome treba da zahvalite upadicama. Ja sam ih razumio ocjenama, bravo na vašu diskusiju, koje su se čule iz opozicionih klupa. To je bio razlog što ste dobili neuobičajeno previše vremena u prekoračenju.

Kolega Bojović je sljedeći učesnik u raspravu. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine Simoviću, drago mi je što je gospodin Vuković pročitao zaključke da bi javnost znala o čemu danas raspravljamo i o realizaciji kojih zaključaka, mi danas raspravljamo. Ja sam vam skrenuo pažnju na činjenicu da u Skupštinu nije došao niko od predstavnika Uprave za inspeksijske poslove, bez obzira što je jedan zaključak direktno njih obavezuje i bez obzira što se radi o instituciji i organu koje je najnadležniji za to da se sankcionišu zagađivači u Opštini Pljevlja. Međutim, pošto mi je stalo do rasprave, ja smatram da treba raspravu da imamo ovdje zbog prisustva ministra.

Dakle, ja vas molim da ovo uvažite kao neku vrstu proceduralne intervencije.

Zaključci koje je pročitao gospodin Vuković i koji su u velikoj mjeri da ih nađem ja evo ih. U ovoj Skupštini usvojeni na način što je Demokratski front to treba da naglasim bio uzdržan, dok je gospodin Vuković i neka je on pročitao zaključke bio za ovakve zaključke.

Zašto je odmah da vam kažem, da to podsjetim javnost u decembru mjesecu Demokratski front bio uzdržan. Zbog toga što mi smatramo, da ovi zaključci koje je Skupština usvojila u decembru mjesecu, apsolutno nijesu odgovarali alarmantnom stanju i katastrofalno ekološkoj situaciji u kojoj su se Pljevlja nalazila u zimskim mjesecima i nalaze se i dan danas. Dakle, ti zaključci, takođe nijesu obavezivali nikoga i pri tom ti zaključci uopšte nijesu bili oročeni. I kakvu imamo danas situaciju, imamo situaciju, da je realizacija i ovih i ovakvih zaključaka, od strane nadležnih državnih organa ravna nuli. Nakon skoro šest mjeseci od kako su zaključci usvojeni, nema nikakvih suštinskih koraka i konkretnih i ozbiljnijih mjera u pravcu saniranja dramatično teške ekološke situacije u Opštini Pljevlja.

Ono što možemo da čujemo jeste samo najava, mjerenja i najava kozmetičkih intervencija koje više imaju za cilj da zamajavaju javnost i da zataškavaju odgovornost ključnih i najvećih industrijskih zagađivača, nego li da rješavaju problem.

Da krenemo od zaključaka, dva su ključna zaključka o tome je gospodin Vuković govorio. Skupština Crne Gore, poziva Vladu Crne Gore da donese plan zaštite sa mjerama sanacije za stanje životne sredine u Opštini Pljevlja. Gdje je taj dokument, dakle vidimo da Vlada nije realizovala ključni zaključak, nema dokumenta u Skupštini Crne Gore, koji se zove plan zaštite sa mjerama sanacije stanje životne sredine u Opštini Pljevlja. Da su oni taj plan izradili, oni bi ga dostavili. Dakle, zaključak 1 nije ostvaren i samo ću se još pozabaviti zaključko 4, pošto ova 2 i 3 ne zaslužuju mnogo rasprave, poslije ću o njima nešto reći.

Kada Skupština Crne Gore, preporučuje lokalnoj samoupravi Opštine Pljevlja, da razmotri mogućnost uvođenja, odnosno proglašavanja stanja ugroženosti. Predsjednik Opštine Pljevlja i pored protesta građana i pored toga što smo imali alarmantno stanje u ekološkoj sferi nije smatrao da je potrebno da se proglasi stanje ugroženosti u Opštini Pljevlja. Dakle, realizacija i ovakvih zaključaka je ravna nuli. E sad, nema ni pomena, u ovoj informaciji, koju smo dobili o tome da se građanima Opštine Pljevlja smanji cijena struje u zimskim mjesecima, kako bi oni mogli da sa goriva, odnosno sa uglja prelaze na struju. Nema ni riječi o tome, da se obezbijede subvencije države, za nabavku peći takođe iz istog razloga. Nema ni riječi o tome, da država obezbijedi novac za fabriku sa prečišćavanje vode, bez obzira što je to negdje saopšteno od strane Ministarstva zdravlja da je neophodno. Takođe, nema ni riječi o tome, da je rudnik uglja i Termoelektrana trebaju da se obavežu, da obezbijede sredstva da se u najskorije vrijeme krene sa realizacijom, izgradnje sekundarne mreže toplovoda, odnosno da se konačno počne sa projektom toplifikacije. Zašto bi građani Pljevalja čekali neizvjesnu realizaciju projekta Drugog bloka Termoelektrane, pa nakon što se on završi, pa da onda vidimo šta će biti sa toplifikacijom.

Dakle, nema ni riječi o tome u ovoj informaciji koju su nam dostavili državni organi da je neophodno Rudnik uglja i Termoelektranu obavezati da rekultiviraju kopove. I kakvu imamo situaciju. Imamo situaciju da zapravo ova informacija ima za cilj da se zataška odgovornost najvećih industrijskih zagađivača u Opštini Pljevlja. I šta smo imali, imamo situaciju inspekcijски organi, ništa nre preduzimaju. Razlog može biti samo ili da su u dbroj mjeri korumpirani ili da se na njih sprovodi snažan politički pritisak, Tužilaštvo ne preduzima ništa iako je u obavezi shodno krivičnom zakonodavstvu. I mi vidimo da će Pljevljaci i ovu zimu, koja se približava, dočekati, sa prašinom, sa rudničkih kopova, opkoljeni deponijama Maljevac, Jagnjilo, zasipani otrovnim česticama Termoelektrane Pljevlja i bez početka bilo kakvih radova na projektu toplifikacije. Jedino što se desilo, jedino što je preduzela ova Vlada je sljedeć, upravo kontraproduktivno. Vi ste dakle, predložili zakon, kojim se oslobađaju najveći industrijski zagađivači u Opštini Pljevlja i širom Crne Gore. Bilo kakve obaveze da poštuju ekološke standarde do 2020.godine. Dakle, do 2020.godine, mi ćemo imati nastavak trovanja stanovništva u Opštini Pljevlja. A možemo da konstatujemo i u zadnjim mjesecima, da je sve veći broj građana obolio od kancera i obolio od bolesti koje napadaju respiratorne organe. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Bojoviću.

Sljedeći učesnik u raspravi je kolega Stanić.

Izvolite, kolega Staniću.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, gospodine ministre, poštovani poslanici.

Kad sam pročitao zaključke i ovo što je urađeno, neodoljivo mi se nametnula potreba da počnem ovako.

Tužni zборе, pripala mi je u dio teška dužnost da se u ime preživjelih oprostim od pokojnih Pljevalja. Jer, ja tvrdim, da sve ovo što se radi u Pljevljima i dva sela oko Pljevalja, je ako može tako da se kaže ubistvo iz nehata. Vlada Crne Gore ne radi ništa, a ta dva sela su: jedno se zove Zbljevo, na obodu deponije pepela i šljake, a drugo se zove Karušće koje se nalazi između Termoelektrane i Kopa rudnika uglja. Čitam, šta je to urađeno, Skupština Crne Gore poziva Vladu Crne Gore, da donese plan zaštite sa mjerama sanacije. To je iz zaključka, novi izvještaj Odbora od neki dan. U resornom Ministarstvu s pažnjom očekuje elaborat, nije valjda, a ja vam kažem, Pljevljake ne treba

spašavati samo od zagađenja, nego od elaborata. Evo vam, gospodine ministre u ovom odličnom tekstu plan kvaliteta vazduha, veša Ministarstvo ga je čini mi se pravilo. Koliko je do sad elaborata urađeno. Čitam, studija integralna zaštita životne sredine, na teritoriji Opštine Pljevlja, od 1999. do 2097.godine. Jedan, dva, program zaštite životne sredine, TE Pljevlja, Tri program zaštite životne sredine rudniak uglja 2000. Četiri, strateški plan razvoja Opštine Pljevlja 2004. Pet, lokalni ekološki plan Opštine Pljevlja 2007. Šest, prostorno urbanistički plan Opštine Pljevlja. Osam lokalni akcioni plan za biodiverzitet Opštine Pljevlja 2011.godina. Devet, elaborat procjene uticaja na životnu sredinu u elektrofilterskog postrojenja. Deset, elaborat uticaja na životnu sredinu, eksploataciji uglja. Jedanaest, nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha sa akcionim planom za period 2013. - 2016. Jedanaest, elaborata, ovaj plan kvaliteta vazduha. Dvanaesti, u njemu se kaže, ako se ne preduzmu nabrojane mjere do 2020.godine, zagađenost u Pljevljima će se povećati 300%, evo vam i mjera u ovom planu kvaliteta vazduha, koje treba preduzeti od jedan do 15. Sve nabrojano, šta je urađeno od toga, ništa nije urađeno. Čitam dalje.

Zaključak dva, Skupština Crne Gore poziva Upravu za inspekcijske poslove, da izmjeri stepen zagađenja, pa šta ima da je poziva, pa zar nije to njihov posao da rade svaki dan. Ali, kako će raditi svaki dan, kad moraju da dođu iz Podgorice ili iz Berana, ne znam gdje im je sjedište. A da se lociraju u Pljevljima, e to je neizvodljivo. A šta su nam izmjerili, decembar, januar, februar 98 dana prekoračenja, dozvoljeno 35 u godini dana, od Nove godine u prva tri mjeseca, 70 dana, prekoračenja u dva mjeseca tri mjeseca imamo po 10 do 11 puta povećane koncentracije bez piralena, kancerogenog elementa. Čitam dalje.

Skupština Crne Gore, preporučuje Ministarstvu zdravlja da u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja u cilju sprečavanja akcidentnog stanja hitno pripremi preporuke za unapređenje kvaliteta vode za piće u Opštini Pljevalja. Ovo je najnoviji izvještaj sa Odbora doktor Mersud Grbović, generalni direktor Direktorata za zdravstvenu zaštitu itd. Čitam pasus. Deset puta sam pročitao, nijesam shvatio šta je čovjek ovdje htio da kaže, šta je rečeno. Evo prilike da objasnim.

Sljedeći zaključak, Skupština Crne Gore, preporučuje Opštini Pljevlja da razmotri mogućnost, primjene člana Zakona o životnoj sedini. Da se uvede stanje, proglašenje stanja ugroženosti. Pa ko će to da uradi, pa to ne smije niko da uradi, jer je dolje vaša vlast i ono što me iznenadilo pozitivno, vidim da je predsjednik Opštine tamo pristao na ovom poslije sjednice Odbora i da je izjavio, da je jedino rješenje, kojim bi se zaštitila životna sredina, izgradnja sistema toplifikacije. I evo pred Crnom Gorom, pozivam predsjednika Opštine Đačića, da ne dozvoli da se gradi Blok dva bez istovremene toplifikacije. Gospodine Đačiću, znam da imate snage da ste ambiciozan čovjek, nemojte to dozvoliti, ako ne možete sami pozovite iz Pljevalja da vam pomognu, da svi izađemo na ulicu i da se izborimo, da stanje životne sredine u Pljevljima bude, koliko, toliko podnošljivo.

Gospodin Vuković je pomenuo pravu stvar, a ja bih to rekao ovako. Nov ci, novci, moji sinovci planovi elaborati, programi ništa ne znači. Nije pet, šest miliona za toplifikaciju kad sam pitao ministra Kavarića, koliko je to, rekao je 15 do 20 miliona. Odakle, kaže Evropske banke daju povoljne kredite. Ko će da da garanciju, pa neće valjda Opština Pljevlja. Zato Pljevljaci, nemojte se uzdati u Vladu Crne Gore, dugačka je to ruka ona samo uzima, ona ne daje. Ako se sami ne izborimo za stanje životne sredine u Pljevljima, niko nam neće pomoći. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Da ipak ispoštujemo jednu dobru praksu i naš Poslovnik, da čujemo uvodna izlaganja. Nakon toga ćete vi imati mogućnost da komentarišete diskusije, uključujući i diskusiju kolega Stanića. Izvolite.

Molim vas, imamo još dvije uvodne diskusije, onda ćete vi svakako mogućnost da date odgovore i komentare diskusija.

Izvinjavam se moj je propust bio. Hvala vam.

Kolega Šarančić. Izvolite da čujete i ostale Pljevljake.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Parlamenta.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani gospodine ministre sa saradnicima, poštovani građani.

Evo dakle, po ko zna koji put, pričamo i raspravljamo na ovu temu životne sredine u Pljevljima danas, konkretno o realizaciji zaključaka Skupštine Crne Gore iz decembra 2014.godine. A sveobuhvatan i opšti zaključak koji se nameće ako posmatramo stanje na terenu i ono što je Vlada Crne Gore preduzela sa resornim ministarstvima, neizostavno se nameće da u stvari realizacije zaključaka nije ni bilo i ovakvih, kakvi jesu, niti bilo čega konkretnog što bi dovelo do popravljavanja stanja životne sredine u Pljevljima. Ja ne znam gospodine ministre po kom ozbiljnom progresu vi govorite i dalje se svodi na elaborate, na moritoring na mjerenja, na sajt gdje su nam dostupni ti podaci, da ih čitamo itd. itd. A šta od toga, konkretno ima životna sredina u Pljevljima, nema ništa. Prošlo je evo pola godine i nikome ovdje u ovome Parlamentu niti u Crnoj Gori nije jasno, šta su ovi zaključci, zapravo trebali da znače, šta se njima htjelo postići i koji su njihovi krajnji dometi. Da li je Vlada Crne Gore donijela ovo vezano za prvi zaključak. Plan zaštite, sa mjerama sanacije životne sredine u Opštini Pljevlja. Naravno, da nije jer što bi uostalom to donosila i koga još obavezuju zaključci ovog Parlamenta, odnosno ove Skupštine, poslije pola godine, od ove priče. I povodom toga na Odboru, državna sekretarka u Ministarstvu održivog razvoja gospođa Daliborka Pejović, saopštava da oni sa pažnjom u Agenciji u Ministarstvu čekaju, odnosno očekuju ovaj elaborat za rješavanje problema, zagađenosti vazduha u Pljevljima koji treba da uradi, odnosno sada je nova informacija, da je to u takozvanoj draf verziji, kako rekoste gospodine ministre uradio Mašinski fakultet. Kakvi će biti dometi te draft verzije, šta se od njega očekuje, šta može i koje rezultate da da sa još većom pažnjom, vjerujte očekuju i građani Pljevalja i veoma, veoma strpljivo očekuju i čekaju. Istina, Uprava za inspeksijske poslove izvršila je nekakve inspeksijske nadzore i što je uostalom i njihova zakonska obaveza i ne vidim ništa tu da je neki napredak i opet niko ni za šta nije kriv, donijeta su rješenja o nekakvim obaveznim mjerenjima, koja treba da se izvrše itd. itd.

Međutim, nije mi poznato da li je neko u lokalnoj upravi razmatrao i na koji način primjenu ovoga člana 26 Zakona o zaštiti životne sredine i o uvođenju stanja ugroženosti životne sredine. Znam da nikada nije proglašeno. Kada bismo možda pažljivije slušali gospodina premijera koji je nedavno odgovarao ovdje na pitanja gospodina Stanića u vezi životne sredine u Pljevljima, jedini isključivi krivci za takvo stanje su samo građani Pljevalja. On je poručio ovdje da treba da budu mirni da se ne bune da budu strljivi. Jer, eto bože moj imaju malo veće plate od prosjeka u državi, a to što su koncentracije štetnih materija u vazduhu deset puta veći od dozvoljenih ili 12 puta veći od dozvoljenih, to nikoga ne treba da zabrinjava, treba ćutati.

Dakle, jasno je i laicima, da se stanje životne sredine u Pljevljima moglo popravljati ranije, da je zato bilo volje, želje, ali nažalost tu smo gdje smo. Jeli bilo novca u budžetu gospodine ministre, moje odgovor je da jeste. Svakodnevno čujemo informaciju, da Elektroprivreda ima takozvana slobodna sredstva na računu od nekih

107hiljada evra. Ne znam u koju svrhu treba da ih upotrijebi, šta je cilj tih sredstava. Imamo investiciju u ovoj državi od milijardu evra, imamo 720 miliona nenaplaćenog poreskog duga, što govori o izvorima sredstava, nijesmo sposobni da ih uzmemo i da ih naplatimo, a onda samo nema kada je u pitanju životna sredina i zdravlje građana Pljevalja. Tamo hvali novca, tamo nikada nema nije ga bilo proteklih 30 godina. I ovako ako je u ovom Parlamentu znate gospodine ministre donositi nekakve dekorativne zaključke, ne znam da li koga obavezuju uopšte. Ali hajdemo jednom da opredijelimo nešto konkretno. Hajdemo da opredijelimo recimo 20-tak miliona evra za naredni budžet 2016.godine, za rješavanje nekih problema recimo, rješavanje vodosnadbijevanja u Opštini Pljevlja, znamo u kakvom je stanju tamo infrastruktura i sa kojim problemima prije tek par dana je voda za piće.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Šarančiću.

I imamo zadnjeg učesnika u prvom krugu diskusija kolegu Tuponju.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre Gvozdenoviću sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Nijeste mnogo pogriješili uvaženi potpredsjedniče, da sam prvi diskutant koji nije iz Pljevalja na ovoj temi. Ali, kako pripadam partiji koja ima poseban senzibilitet i za životnu sredinu i kako se prema životnoj sredini trebamo odnositi, iznio bih stavove koji se tiču zaključaka Skupštine, a oni su sljedeći.

Zaključak Skupštine broj 1 nije realizovan. Plan zaštite sa mjerama sanacije stanja životne sredine u Opštini Pljevlja, nije prezentovan Skupštini, osim ako nijeste mislili na ovo što ste imali u uvodnom izlaganju vezano za elaborat koji ste dobili sa Univerziteta Crne Gore, a tek da ne govorimo o tome da je zaključak Skupštine i da se Skupštini izvijesti o realizaciji mjera, smanjenja za zaštitu životne sredine. Znači, nemamo ni plan, a tek ne možemo onda govoriti o njegovoj realizaciji.

Što se tiče, Skupštinskog zaključka broj 2 koji se odnosi na Upravu za inspeksijske poslove, da izvrši inspeksijski nadzor svih registrovanih zagađivača u Opštini Pljevlja. Ja mogu reći da se u tom dijelu pa prilično ne znam koji izraz da upotrijebim, ali da ne budem pre grub, pa pomalo neozbiljno od njega prema svemu tome. Jer, ako u tim zaključcima imamo više od dvije trećine se tretiraju autoservisi, servisi za pranje auta, servisi za pranje tepiha. Ako vi čak u jednom trenutku kažete da je fizičko lice Fodović Ervedin iz Pljevalja, privtna kuća ekološki inspektor i izvršio inspeksijski nadzor sa Komunalnom policijom, komunalnim policajcem Potpara Božidarom, jeli to izvještaj koji trebate da podnesete Skupštini. A na prvoj strani ste na nekih pola stranice praktično pretrčali Termoelektranu i na drugoj polovini stranice pretrčali rudnik uglja. U jednoj rečenici se kaže, u Elektroprivredi se intenzivno razmatraju opcije za rješavanje problema deponovanja pepela i šljake Termoelektrane Pljevlja, sa glavnim pitanjima, rizicima. Bože, kako je to koncizno rečeno.

U drugoj rečenici kažete, ekološki inspektor je donio rješavanje kojim je naloženo da se u cilju smanjenja emisije praškastih materija preduzmu odgovarajuća tehnička rješenja na DTO sistemu Jagnjilo. Toliko uopšte, toliko nekorektno, toliko otaljavanje posla. Pa nas obavještavate da možemo da vidimo vaše rezultate na sajtu.

Što se tiče zaključka broj 3 koji se tiče kvaliteta vode za piće. Zaključak broj 3 je realizovan na sljedeći način.

Na osnovu, uradio ga je Institut za javno zdravlje, potpisao direktor Miomir Mugoša, na osnovu raspoloživih podataka nije moguće dati precizne preporuke za poboljšanje vode za piće. Kao opšte mjere preporučujemo sljedeće i onda se nabrajaju mjere koje možete preporučiti širom ove planete.

Zaključak broj 4, je bio svakako neinteresantan, jer se preporučuje lokalnoj samoupravi Opštini Pljevlja razmotri mogućnost primjene član 28 i to su oni vjerovatno uradili, a taj zaključak Skupštine sam po sebi je takav. Onda vi kažete u vašem izvještaju u kratkoročnim mjerama kao hitne mjere preporučujete da se smanje brzine kamiona za transport, mislim da svaki dalji komentar nije potreban. Završavam biću još kratak.

Dalje, navodite da Svjetska banka počinje sa pripremanjima za sektorsku studiju, da svjetska zdravstvena organizacija priprema izradu studije, da će Ministarstvo održivog razvoja i turizma u Opštini Pljevlja i Mašinski fakultet elaborat za rješavanje neko je prije mene govorio o tome, previše planova, previše programa, previše elaborata i studija koji ništa ne pomažu građanima Pljevalja, ništa ne pomažu, završavam. Jedino može da dođe do toga da oni počnu svoje kotlarnice da lože tim elaboratima, pa će onda možda na taj način imati neku korist od toga, sad, za sad nemaju. Meni se čini da država će se prije odreći zdravlja ljudi. Završavam zadnja rečenica.

Zdravlja građana, nego da će se odreći novca koji je potreban da bi se ekološka situacija u Pljevljima riješila. Hvala.

PREŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Sa ovim smo završili prvi krug diskusija, saa bih zamolio ministra Gvozdenovića ako želi da komentar na diskusiju i odgovore na pitanje. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Kvalitet vazduha za Opštinu Pljevlja, koji zajedno sa elaboratom za rješavanje problema zagađenosti u Pljevljima koji se prije svega odnosi na kotlarnicem, predstavlja plan i realizaciju zaključka 1, kad se inkorporiraju ta dva rješenja. Vi znate da u planu koji je vezan za kvalitet vazduha za Opštinu Pljevlja nijesu bile obrađene, ta alternativna rješenja za kotlarnice koje su sa svim mjerenjima definisane da izazivaju značajnu zagađenost i to je realizacija zaključka 1. Takođe je tačno da su uložena značajna finansijska sredstva u prethodnom periodu. Neko od vas je rekao za realizaciju novih filterskih postrojenja, realizovano preko 14 miliona eura. Takođe, Svjetska banka je odobrila kredit od 50 miliona eura, gdje je značajan dio predviđen i za deponiju Maljevac, a vi kao inženjer znate da se moraju uraditi projekti i da se mora uraditi projektna dokumentacija, da se mora uraditi svi elementi koji su vezani za realizaciju tog posla, a ne nikako da se to loži i u kotlarnicama i zbilja očekivao sam od vas da cijenite to što vam je struka da bi se projekti trebali uraditi. Slažem se da za projekte treba određeno vrijeme ti projekti se rade u skladu sa propisima koje uređuju međunarodne finansijske institucije i u skladu sa tim očekuje kad ima zatvorena finansijska konstrukcija, da se i to realizuje.

Druga stvar, znači, određene mjere koje treba da obezbijede realizaciju toga. Zar nije traženje alternativnog rješenja za postojeće kotlarnice rješenje? Zar nije dodatna analiza? Govorio je gospodin Vuković da postoje dva alternativna rješenja, jedno je bilo vezano za toplifikaciju Pljevalja, korišćenje resursa koji se odnosi na Termoelektranu Pljevlja, gdje je bilo čini mi se nešto oko 14 miliona eura, a drugo rješenje koje je bilo to je bila Vektra Jakić, gdje je bilo nešto oko sedam miliona eura. To su rješenja i elaborati na osnovu tih rješenja treba tražiti aktivnosti koje su vezane za naredne aktivnosti u skladu sa investicionim aktivnostima koje treba da se realizuju. Možda, se treba

podsjetiti prije nekih sedam - osam godina kada je neko glasao za odbijanje toplifikacije i nerealizacije projekta Termoelektrane koja bi vjerovatno da bude realizovana, ali da se ne vraćamo nazad da idemo naprijed. Čini mi se da je ovo dobar put i razmjena informacija, po meni ostvaren je progres, taj progres treba da se efektira već u grijnoj sezoni 2015./2016. godina. Očekujem dosta od realizacije mjera koje su definisane elaboratom za rješavanje problema zagađenosti u Pljevljima. Mislim da ovaj elaborat mora biti praćen i finansijskim predlogom, znači da predlože koji su to izvori sredstava koji bi mogli da rješavaju to pitanje. Kako doći do tih finansijskih sredstava, šta može da obezbijede vlasnici određenih postrojenja, šta može da obezbijedi opština, a što treba da obezbijedi Vlada? Meni se čini da je to dobar put.

Takođe, za rješavanje pitanja vodosnadbijevanja obratili smo se Evropskoj uniji za preusmjeravanje određenih finansijskih sredstava iz nekih drugih programa u program Pljevalja. Smatramo da je to urgentno pitanje, još nijesmo dobili pozitivan odgovor i kad dobijemo pozitivan odgovor i to će zahtijevati određeno vrijeme pripreme određene dokumentacije. Znači, bavimo se ovim pitanjem, ovo je visoki nivo prioriteta, formiran je posebni tim, zna se i ko je nosilac kompletnog posla. Da li Ministarstvo koje je formalno dostavilo ovaj dokument treba da prepravlja određene izvještaje institucija? Možda treba da sugerise na određene elemente i to mogu da prihvatim kao jednu primjedbu koju ću sugerisati da se ubuduće radi kako bi se onako preciznije mogli definisati određene stvari da to ne bude globalno, da to bude precizno, jer ovo zahtijeva precizno. Ovo je ustvari, da tako kažem, egzantna stvar. Ključna je stvar da pm čestice smanjimo i moramo da znamo šta ćemo uraditi, da li će to biti 25% ili nešto više kako je ta prva mjera koja se ovdje definiše, da li je to moguće uraditi u okviru, da tako kažem, finansijskih sredstava koje će biti odobrene u budžetu.

Takođe, siguran sam da svi razumijemo da bi budžet Crne Gore morao da funkcioniše, moraju da budu i investicije. Mi se moramo osloniti na investicione aktivnosti jer nema dovoljno kapitala na prostoru Crne Gore, 150 miliona eura direktnih stranih investicija donosi porast bruto društvenog proizvoda od 1% ili direktno donosi 25 do 30 miliona eura prihoda u budžetu koji je neophodan i za obrazovanje i za zdravstvo i za ovakve projekte koji su vezani za ekologiju. Zbog toga je možda dobar predlog, podržite nekoliko projekata koji su vezani za takve aktivnosti i onda ćemo imati dodatnih finansijskih sredstava da možemo da radimo i realizujemo ovakve projekte. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, ministre.

Kolega Sekulić, jeste li Vi sada?

Ne, kolega Tuponja,

Da čujemo kolege, kolega Bojović da čujemo.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Dakle, evo, čisto zbog procedure. Nadam se da imamo pravo na komentar gospodina ministra, on je i uvodničar.

Ne, ne, da vam kažem kako su stvari funkcionisale, nijeste bili ovdje.

Dakle, kao predlagač predstavljen je Odbor, a ne ja koji sam podnio inicijativu. Tako da smo mi došli u situaciju zapravo da nastupamo samo kao uvodničari, valjda imamo pravo sada da odgovorimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo trenutak.

Ako je Odbor predlagač zaključaka, jeste. Onda je Odbor morao da ovlasti svoga zastupnika u Parlamentu, kao što radimo za svako izvještavanje. Ko je bio u ime Odbora?

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Ministar je komentarisao moje izlaganje, svih nas kao uvodničar. Gospodin Sekulić određen za predlagača je po meni smišljena igra gospodina Simovića, da se ja kao predlagač i inicijator ove inicijative onemogućim da nastupim kao predlagač. Ali, apsolutno nebitno. Znači, ja samo tražim da sada odgovorim na ono što je meni saopštio gospodin ministar.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači, komentar na njegovo izlaganje.
Imate komentar na njegovo izlaganje.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Ne, on je komentarisao, a ja samo da odogovorim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Shvatio sam da je ministar imao svoje uvodno izlaganje.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Ne, ne, imao je uvodno, a onda je komentarisao naša uvodna izlaganja i mi sad tražimo odogovr.,

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Normalno, onda imate odgovor, uredu je.
Uredu, ako je komentarisao, nije mogao svih vas, mogao je da komentariše materijal samo jednog od vas, nije mogao sve da komentariše.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Možda da se vrati gospodin Simović, da ovo završimo.
Je li mogu ja da završim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možete, Vi možete, za ostale ćemo viđet.
Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Prije svega mislim da je značajno zbog čega, zbog toga što ste Vi, gospodine Krivokapiću, u završnici, da kažem, ove rasprave, jer mislim da smo vidjeli iz odgovora gospodina ministra ali i na osnovu informacije koju smo dobili od nadležnih državnih organa da je od strane njih sve učinjeno da se obesmisli ova inicijativa i da se obesmisle zahtjevi da se konačno nešto konkretno, suštinski i ozbiljno preduzme kada je u pitanju saniranje i rješavanje ekološke situacije u Opštini Pljevlja.

Dakle, i na osnovu ove rasprave i ovog dijela rasprave jasno je da u ovoj vlasti ne postoji politička volja da se ovi problemi u Pljevljima rješavaju i zbog toga smo mi toliko uporni i prisutni u javnosti i ne odustajemo, ne zbog toga što je to nama drago da bude tako, već zbog toga što se ništa ne preduzima.

Dalje, sva informacija koju ste nam dostavili se svodi na to da ste obećali da će se vršiti mjerenja. Pljevljacima je dosta mjerenja, dosta je kontrole zagađivača, potrebne su nam konkretne mjere, konkretne sankcije i konkretni koraci, od toga nema kako vidimo ništa.

Dalje, drugi cilj koji se želi postići od strane predstavnika državnih organa je da se zataška odgovornost najvećih industrijskih zagađivača u Opštini Pljevalja prije svega Rudnika uglja i Termoelektrane Pljevlja. To je najbolje potvrdio kolega Tuponja nabrajajući kako se završila inspekcija autoservisa i sličnih stvari.

Ministarstvo zdravlja, naloženo je Ministarstvu zdravlja, veoma je važno, gospodine Krivokapiću, jer se radi o kvalitetu vode koja je neispravna. Skupština Crne Gore preporučuje Ministarstvu zdravlja da u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja u cilju sprečavanja akcidentnog stanja hitno pripremi preporuke za unapređenje kvaliteta vode za piće Opštini Pljevlja. Od pet navodnih preporuka koje je dalo Ministarstvo zdravlja, četiri se odnose na to da oni preporučuju da se vrše mjerenja i kontrola, a mi znamo da imamo zagađenu vodu i samo je jedan zaključak. Taj peti koji preporučuje da se razmotri mogućnost da zbog neadekvatnog postrojenja za prečišćavanje vode nešto preduzme. I sad ja vas podsjećam ovdje. Tri godine za redom ja kao poslanik Demokratske narodne partije i Demokratskog fronta podnosim amandman za budžet države da se konačno obezbijede sredstva za rekonstrukciju Fabrike vode "Pliješt" kako bi 70% građana Opštine Pljevlja u zimskim mjesecima moglo da ima čistu vodu i tri puta vladajuća većina odbija taj amandman. Nadam se da kad četvrti put budem podnio, ako tada uopšte budem u prilici s obzirom na naše strateško opredjeljenje kao Demokratskog fronta, da će se konačno usvojiti taj amandman.

Zaključujem, obraćam se Vama. Dakle, ja pozivam Vas gospodine predsjedniče Skupštine da nam ovdje saopštite, da li ovaj Parlament treba da se odredi prema činjenici, da je realizacija zaključaka Skupštine Crne Gore od strane državnih organa ravna nuli, da vidimo da čak nije izvršen ni prvi ključni Zaključak, da nemamo dokument koji je Vlada bila u obavezi da donese a to je Plan zaštite sa mjerama sanacije stanja životne sredine. Dakle, da li će se ova Skupština odrediti prema toj činjenici i da li ovo treba da se završi ovom raspravom i da bude nikome ništa? Da li ćemo, dakle usvojiti nve zaključke ili ćemo pustiti da idemo u sledeću zimu u istim uslovima i u istim okolnostima? Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vi znate principe rada Parlamenta u Plenumu.

Parlament u Plenumu radi da bi odlučivao, a to znači u ovom slučaju da je donio Zaključke povodom realizacije preciznih Zaključaka, sve ostalo bi bilo nesvrhovito nazivati Skupštinu Crne Gore, a da nema Zaključke o nečemu o čemu je raspravljala. Tako da očekujem da ćete predložiti zaključke na Odboru o realizaciji ovoga što je bila obaveza da biste podstakli posebno ono što ste rekli, nijesam čuo cifru, koja je cifra za prečišćavanje vode potrebna. Ali, posebno oko toga da nađemo način da to uradimo, jer ponekad su nam milioni veliki a ponekad su nam beznačajni. Mislim da ovdje su značajni i treba ih naći.

Kolega Tuponja da čujemo.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče.

Uvaženi ministre Gvozdenoviću, da Vi prpadate partiji koja je na zadnjim parlamentarnim izborima 2012. godine prvi put osvojila valst, moje razumijevanje za vaše planove, za vaše strategije, za vaše elaborate i bonus koji biste imali bio bi znatno

veći nego što to jeste kad znam ja, zna cijela javnost da Vi evo blizu tri decenije vladate ovom državom.

Dakle, Vi nemate pravo nakon blizu tri decenije da nam pričate o planovima o elaboratima za zaštitu životne sredine u Pljevljima kad već blizu 30 godina ništa tamo ne radite. Kad nemate rezultate.

Dakle, Vi imate elaborata kroz ove decenije koliko hoćete i pošto su ti elaborati bukvalno više i neupotrebljivi, pošto su zastareli, pošto ste naručili nove, ajte da ih iskoristimo da oni svoje ognjište time lože, jer nikakve druge koristi od njih nema, osim što smo izgoreli državne pare da bi oni bili urađeni. Dakle, od samih projekata i planova živjet se ne može, niti će od toga išta bit bolje građanima Pljevalja već od djela. Djela su bitna, gospodine ministre. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolega Staniću po istom osnovu.

NOVICA STANIĆ:

Dakle, gospodine ministre da ponovim.

Pljevljacima ne fali zagađenosti vazduha i vode iz zemljišta, ali nažalost ne fali im ni elaborata. Ovaj koji sad priprema Vlada je 13 po redu, čitao sam maloprije redom, od toga mi nikakve koristi nemamo. Dakle, ponavljam, ono što bi Đorđe Balašević rekao "novci, novci moji sinovci". Bez para nema ništa popravka u Pljevljima. Dakle, Vlada Crne Gore treba da odriješi kesu a ako iz Pljevalja uzima i šakom i kapom, mislim na Rudnik uglja, mislim na Termoelektranu, ako onim žicama svakoga dana pola miliona evra ode prema Podgorici i jugu Crne Gore, pa valjda može da se vrati nešto i tim Pljevljima i tamo žive ljudi i oni treba da se liječe i da budu zdravi.

Evo, da podsjetim, bio sam odbornik ranije u Skuštini Opštine Pljevlja i kad smo god pitali i tražili Izvještaj o stanju zdravlja, koliko se povećao procenat oboljelih od respiratornih bolesti od malignih bolesti, znate šta je odgovor direktora doma zdravlja koji je istovremeno bio i odbornik DPS-a i danas. Znate, ne postoje registri i jedan pacijent se javlja više puta zbog iste bolesti. Pa je li moguće u 21 vijeku kad postoje kompjuteri da se ne može registrovati povećanje procenta oboljelih od respiratornih bolesti i malignih bolesti u Pljevljima. Svi tvrde da je to enormno visoko ali mi egzaktnih podataka nemamo. Nemamo, ja sam to molio i ministra zdravlja, evo tražim to i od direktora Direktorata, ali nema.

Gospodine ministre pominjete 50 miliona evra od Svjetske banke. Pa ja mislim da je prošlo pet godina kako se maše tim kreditom od Svjetske banke, 50 miliona. Sjećam se dok je ministar bio gospodin Sekulić, pa smo obilazili zajedno deponiju Maljevac, pa je to obećavano i prije njega za deponiju Gradac kod Pljevalja nekadašnjeg Rudnika i današnjeg olova i cinka Šuplja stinena i to je na duvačkom štapu.

Dakle, ponavljam, pare, novci, Pljevljaci. Ja kad odem negdje van Pljevalja i pitaju me šta se radi u Pljevljima, znate kako odgovaram, propadamo ali gospodski. Kako gospodski? Pa ne bunimo se. Pljevljaci ako se ne pobunimo Vlada Crne Gore ni ovaj ministar vam neće pomoći. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite, povreda Poslovnika.

FILIP VUKOVIĆ:

Pitanje direktno Vama, zašto mi nijeste dali riječ kad sam ja prvi bio u diskutanti? Prvog je mene pomenuo ministar Gvozdenović.

Znači, kad ste ušli, javio sam Vam se, rekli ste, za ostale ćemo vidjeti sad ima pravo kolega Bojović.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nijesam slušao, pa nijesam mogao čut šta vas je to kritikovao ministar, ali negdje logički mogu pretpostavit da Vas nije ništa kritikovao, da nijeste oponirali, pa ne može komentar unutar neoponiranja. Ako nema oponiranja nema ni komentara.

Nijesam mogao znati, jer nijesam bio u sali.

FILIP VUKOVIĆ:

Pa evo, ako nastavite da koristite logiku umjesto informacija onda neće tok biti dobar.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pa evo, pitam za informaciju, je li bilo oponiranje neko?

FILIP VUKOVIĆ:

Apsolutno oponiranje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, onda riječ.

Izvolite, izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Tema koja je juče odložena da bi danas pred ministrom to raspravili.

Znači, imao sam utisak da sa onom rečenicom, za ostale ćemo vidjeti, da ne želite da predsjedavate Skupštinom kao do sada, da želite da napravite neki zaokret u strategiji vođenja ovog Parlamenta.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vidite, kad na osnovu pretpostavki, ne na osnovu činjenica zaključujete pogrešno.

Izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Dobro, znači obadvojica smo pogriješili, je li?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, to je logička pretpostavka, jer u principu vrlo rijetko oponira ministar i članove vlasti.

A evo, desilo se, a nijesam bio tu, nijesam mogao čuti.

FILIP VUKOVIĆ:

Znači, mogu li ja sad dobiti riječ?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Ministre Gvozdenuviću, u dosadašnjoj diskusiji svih nas poslanika i u Vašim odgovorima odprilike došli smo do zajedničkog zaključka. Imamo dovoljno podataka i dovoljno istraživanja da možemo već te mjere da definišemo mnogo preciznije, a to ste i Vi kad ste pročitali Draft, doduše Draft izvještaja Mašinskog fakulteta. Ja nijesam imao prilike da ga vidim, ali otprilike pretpostavljam da ne razlikuje se mnogo od ostalih laborata koje imamo mogućnost da koristimo. Da Vaše Ministarstvo koje je resorno zaduženo za zaštitu životne sredine, ne samo u Pljevljima nego uopšte, da u ovoj situaciji odnosa, pregovora sa Elektroprivredom, odnosno Elektroprivreda sa većinskim akcionarom, poslije države, kompanijom A2A, pokušate da iznađete mogućnost da se svi ovi elaborati i ovi predlozi i podaci upravo valorizuju, a to je vrlo moguće s obzirom da je stepen iskorišćenja Termoelektrane, povećava se 20% ukoliko jedan dio energije se koristi za toplotnu energiju a ne sve za električnu energiju.

Znači, postoji prostor koji ima ekonomsku opravdanost, ima zakonsku opravdanost, ima ekološku opravdanost. Ako, kolega Stanić je upravu. Znači, uvijek će biti problem pare i da cio plan napravimo precizno, dinamički s datumima, uvijek ćemo imati nešto što je u rukama drugih, nekih kreditnih ili nekih investicionih institucija Evrope pošto mi to u komercijalnim bankama ne možemo, to je skup novac za tu svrhu. A ovdje postoji znači, prostor. Naravno, Ministarstvo za zaštitu životne sredine i Ministarstvo ekonomije i lokalna samouprava sigurno mogu da nađu način da se ovo efikasno riješi. Ne treba više gubiti vrijeme sa izradom elaborata i istraživanja. Mašinski fakultet ima dovoljno podataka u svim ovim i predhodnim projektima koji su bili dovedeni do glavnog izvođačkog projekta. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Šarančić, ako se ne varam od ovih potencijalnih spomenutih. Izvolite.

DANKO ŠARANČIĆ:

Dovoljno je više izgovora i po stoti i po hiljaditi put da nema novca za rješavanje ekološkiz problema u Pljevljima, to smo čuli ovdje i slušamo to 20-30 godina. Rekao sam vam gdje postoje unutrašnje rezerve, gdje postoje izvori sredstava. Je li istina da Elektroprivreda ima 170 miliona evra slobodnih sredstava na računu? Je li istina da u ovoj zemlji smo tako lako donijeli odluku o jednoj investiciji koja vrijedi milijardu evra? Je li istina da imamo poreski dug od 720 miliona evra koju investiciji autoput, valjda ste shvatili o čemu govorim, jednu milijardu evra, okvirno? Bio je 809 miliona pa smo onda došli, ko zna možda ćemo doći i do dvije kako je krenulo.

Želim da podsjetim još na jednu inicijativu pilsaničkog Kluba Socijalističke narodne partije u kojoj smo još u martu tražili od predsjednika Odbora resornog da održimo sjednicu u Pljevljima. Naravno, nije bilo političke volje da se ta sjednica održi u Pljevljima bar za sada. Zašto i kome to ne odgovara, nadam se da je građanima potpuno jasno. Zbog čega ne u Pljevljima? Zato što će tamo vjerovatno da dođu i građani iz Zbjeva, iz Šula, iz Gradca, iz Kalušića i da oni kažu kako im je i ko je odgovoran za ovakvu situaciju koja je trenutno tamo. Mislim da nijesu veliki troškovi, da smo mogli da pođemo do Pljevalja. Evo, predsjednik opštine se ponudio da bude tamo dobar domaćin. Možda bi nam i Vlada pozajmila onaj autobus kojim je išla na sjednice van Podgorice, tako da ne bi bilo na odmet da tu sjednicu gospodine predsjedniče Odbora održimo u Pljevljima.

Najavili ste i otvaranje poglavlja 27, 2016. godine. Ne znam kako gospodine ministre. Samo da nemamo nijedan drugi problem Pljevalja. Mislim da nije realno da

pričamo još uvijek o tom i o poglavlju 27. Možda ćemo i otvoriti, ali ne znam kada ćemo zatvoriti to poglavlje gospodine ministre. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poglavlje je naš interes i Evropske unije, jer tada počinjemo rješavati probleme. Tako da ćemo ga sigurno otvoriti, ali kad ćemo zatvoriti zavisi od nas dominantno.

Da li ima još neka nepravda koju nijesam ispravio?

Hvala, mislim o raspravi. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Dakle, podsjetiću vas.

U decembru mjesecu kada je ova tema bila u fokusu pažnje javnosti. Mi smo bez rasprave usvojili Zaključke. Prošlo je šest mjeseci od usvajanja Zaključaka. Mi smo došli u situaciju da danas obavimo raspravu. Obavili smo raspravu i konstatovali smo, ako ste pratili da Zaključci nijesu ni djelimično realizovani ili su realizovani u mjeri koja apsolutno ne odgovara motivaciji da ih usvajamo. Šta sada ovaj Parlament treba da preduzme? Vas pitam, plašim se da ćete izaći iz Plenuma, pa zbog toga sada, žao mi je što sprečavam kolege da odmah uzmu riječ jer želim da čujem šta oni misle. Dakle, da nam kažete, šta ćemo mi sada kao Parlament da uradimo?

Postavlja se pitanje zašto smo uopšte usvajali zaključke ako ćemo održati raspravu, staviti tačku na tome, niko ništa neće preduzeti? Oćemo li mi donijeti nove zaključke? Hoćemo li obavezati Državu, Opštinu, Rudnik, Elektroprivredu da pronađu način da obezbijede sredstva da se u susret sledećoj sezoni nešto konkretno i suštinski započne i kad je u pitanju vodosnadbijevanje i kad je u pitanju zaštita vazduha, zemlje itd. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vi predložite zaključke ako nije Odbor ili ako Odbor neće, mislim da hoće i negdje sam računao da bi trebao da bude urađen. Da Odbor razmotri ostvarivanje zaključaka i priloži nove zaključke kako bi se neke stvari afirmisale što su urađene, a neke tražile da se ubrzaju i locirale prioritetne, tako da u tom nekom kategorijalnom redu mislim da je odgovor na ovo pitanje. Ako Odbor neće da priloži zaključke Vi možete kao poslanik priložiti zaključke do glasanja o ovoj tački i tada ćemo glasati zaključke ili Odbora što bi bilo poželjnije jer ovo je konsesualno pitanje, da tu barem nemamo neke velike razlike i da te zaključke usvojimo povodom realizacije predhodnih zaključaka. Sve je jasno.

Može li kolega Sekulić sada, po treći put ga najavljujem, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Gospodine predsjedniče, uvaženi gospodine ministre sa saradnicom, gospodine Grboviću.

Mislim da bi bilo dobro kada raspravljamo o stanju životne sredine u Pljevljima da se možda malo vratimo ipak u istorijat. Od 1952. godine kada je počeo da radi Rudnik uglja pa do 1982. godine kada smo sredstvima Federacije tada zajedničke nam države, kad je izgrađen Prvi blok Termoelektrane sa instalisanom snagom od 210 MW uz podsjećanje da je tada bilo u projektu izgradnja i Drugog bloka Termoelektrane sa isto tolikom instalisanom snagom i da je bilo u projektu i toplifikacija Pljevalja.

Uz to što je izgrađen Prvi blok urađeno je nekih 30% infrastrukture za Drugi blok, ali nažalost tu se stalo zbog tadašnje ekonomske krize i nažalost nije urađena toplifikacija Pljevalja. Čini mi se da smo tokom predhodne dvije rasprave na sjednicama skupštinskog Odbora i tokom rasprave ovdje jasno locirali problem i čini mi se da makar

tu nemamo nikakva različita mišljenja. Znači, problem predstavljaju ložišta bilo velika, bilo mala i korišćenje lignita, Pljevaljskog lignita koji u svom sadržaju ima dosta sumpora. Naravno, kad se tome doda i klimatski uslovi u Pljevljima i kotlina u kojoj se nalazi dolazimo do toga da je vrijednost pm čestica u većem dijelu godine povećana do nivoa koji je iznad onoga koji propisuju pravila i naše države i Evropske unije.

Ono gdje se mi razlikujemo jeste, naravno osim u dijelu oštih kritika ili riječi koje upućujemo jedni drugima, znači ono gdje se razlikujemo jeste način na koji to prevazići. Ali, kako god razmatrali problem u Pljevljima moramo jasno da saopštimo. Znači, jedino prav trajno rješenje u Pljevljima jeste izgradnja toplifikacije Pljevalja. Na taj način bismo eliminisali sva ona mala i velika ložišta, znači govorimo o velikim ložištima preko 10 KW koja zagađuju Pljevlja uz naravno korišćenje modernog filterskog sistema koji je napravljen na Termoelektrani i naravno izgradnja Drugog bloka po najvećim evropskim standardima.

Ne treba zanemariti da u Pljevljima prema nekim podacima ima više stotina, znači od 700 do 900 individualnih ložišta, znači bilo velikih, bilo malih. Znači, jedini način da Pljevlja imaju čisti vazduh jeste da se tokom zime ne koristi ugalj za grijanje. Mi tu nemamo nikakve dileme, to je nešto što je više elaborata kao što ste sami rekli, istaknuto i tu kažem još jedanput, se moramo zajednički složiti da to jeste glavni problem. Naravno, uz to što možemo razgovarati na temu Termoelektrane i onoga što je zagađenje od strane Termoelektrane uz malo podsjećanje naravno da je Termoelektrana na nekoj visini iako samo četiri kilometra od grada na nekih 750 metara nadmorske visine uz još 250 metara dimljaka. Uz, kažem još jedanput, filterski sistem koji je uloženo oko 14 miliona eura tokom 2009./2010. godine. Možemo razmišljati na taj način da li je ili nije i u kojoj mjeri doprinosi Termoelektrana zagađivanju Pljevalja, ali kažem još jedanput, čini mi se da ovo što jeste rješenje, jeste toplifikacija.

Naravno, i tu se možemo razlikovati oko toga da li je to dobro, ono što je govorio gospodin Vuković, koji je bio dugo godina bio prdsjednik Opštine Pljevlja, da li je ispuštena šansa sa kreditom Evropske investicione banke sa tim da se na bio masu obezbijedi mogućnost toplifikacije ili sa druge strane da to bude uslov i da to bude dio projekta. Lično se zalažem za ovaj drugi dio, znači da to bude uslov projekta za Drugi blok Termoelektrane. Vjerujem da će se naći u dogledno vrijeme rješenje, naravno ova rješenja koja predlaže Mašinski fakultet su polovična rješenja u smislu grejanja na pelet itd, ali mislim da ima prostora i za razmišljanje na to, na temu da se pokuša obezbijediti Pljevljima nešto jeftinije grijanje na struju, s jedne strane, sa druge strane ostavlja se prosto pitanje, kako eliminisati neka srednja ili veća ložišta, govorimo o ložištima gdje imamo grijanje javnih ustanova, škola, vrtića itd, itd. Znači, da li ta mogućnost uopšte u ovom trenutku postoji i kolika je to investicija i da li bi nas taj međukorak odveo do toga da možda zaboravimo toplifikaciju kao trajno rješenje. Kažem još jedanput, zalažem se za ovo trajno rješenje. Čuli smo od ministra Gvozdenovića šta je sve Vlada preuzela po zaključcima, šta je sve umeđuvremenu dogovoreno.

Dozvolite samo par napomena koda se tuče samog Odbora. Znači, u našem planu rada bilo je razmatranje životne sredine u Pljevljima i bio je dogovor na samom Odboru. Međutim, kako je kolega Bojović insistirao da ovo bude na dnevnom redu ove Skupštine, tako zbog samog rada, dinamike rada Skupštine nijesmo mogli da planiramo tačno vrijeme kada ćemo poći u Pljevlja, o tome smo razgovarali kada je bio predsjednik Opštine gospodin Đaćić gost na našem Odboru i tada je dogovoreno da to uradimo početkom septembra. Znači, samo podsjećam članove Odbora na ono što su bili zaključci Odbora i još jedan detalj. Podsjećam, Odbor je procijenio da nadležni organi izvršavaju svoje zaduženje i obaveze o čemu redovno izvještavaju matični Odbor. Sad je samo pitanje da li mi da ponovo sazivamo Odbor i ponovo pokušati da ono što je

kolega, na čemu je kolega Bojović insistirao kada se našlo na dnevnom redu, da li davati neku drugačiju ocjenu, da li sa Predlogom zaključaka koji će biti slični onim zaključcima koje smo do sada imali prilike da, koje smo usvojili 27. decembra prošle godine, to ostaje otvoreno pitanje. Ali, kažem još jedanput, ocjena Odbora je veoma jasna. Znači, državni organi veoma predano rade svoj posao kada su u pitanju zaključci Skupštine, Skupštine opštine i još jedan detalj, izvinjavam se predsjedniče na prekoračenju, mislim da je bitno.

Znači, moramo da shvatimo da je pitanje vodosnadbijevanja pitanje lokalnih samouprava uz podsjećanje da su naše kolege iz opozicije godinama vršili vlast u Pljevljima i da to pitanje nijesu riješili. Naravno, saglasan sam sa tim, shodno da se radi o životu i zdravlju ljudi i da nađemo rješenje da se makar dio novca ili veći dio novca nađe i u državnom budžetu i da se pod sredstvom Direkcije javnih radova ovo pitanje zaista trajno riješi. Hvala, uz izvinjenje što sam prekoračio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imamo toliko vremena.

Pomenuo Vam je ime, imate komentar, repliku ne.

Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Dva puta smo kao poslanici slali dopis Vama, gospodine Sekuliću, i nadležnom Odboru da se održi Kontrolno saslušanje o realizaciji ovih zaključaka u Pljevljima. Vi ste to izbjegli da učinite zbog toga što Vam nije bilo u političkom interesu a ne zbog toga što navodno nijeste imali vremena jer je bio kao cajtnot . Naravno, nije bio cajtnot šest mjeseci ovo traje.

Druga stvar, kad govorimo o odgovornosti lokalnih vlasti, Demokratska partija socijalista je poznato vršila lokalnu vlast pet punih godina i ništa se suštinski nije promijenilo, ništa se suštinski nije preduzelo, nikakve konkretne mjere nijesu dovedene do kraja. Zašto? Koja god da je lokalna vlast, koja god da je politička garnitura na čelu Opštine Pljevlja i kakva god da je lokalna vlast, isti odnos centralnog nivoa, isti odnos centralnog nivoa.

Još jedna stvar, tada je čitav projekat toplifikacije na bio masu trebao da bude vezan, to su htjeli da učine funkcioneri DPS-a tada, za investiciju Dragana Brkovića koji je sve firme pa i ovu u Pljevljima uveo u stečaj. E zato ste vi željeli da vežete Projekat toplifikacije. Međutim, kad smo kod projekata toplifikacije ključno pitanje, zbog čega u ovom trenutku Vlada Elektroprivreda i Rudnik uglja i Opština Pljevlja ne naprave dogovor da se u najskorije vrijeme počnu da opredjeljuju sredstva za izgradnju Sekundarne mreže toplovoda i početak rada na toplifikaciji? Zbog čega bi čekali završetak Drugog bloka Termoelektrane koju magli više nego što su Pljevlja u zimskim mjesecima?

Drugo, Vi nam preporučujete pošto stavljate do znanja svima po ko zna koji put da je najveći problem u Pljevljima to što postoje individualna ložišta i što se zimi loži i zbog toga što vjerovatno imamo saobraćaj. Znači, mi bi trebalo da prestanemo da ložimo i da prestanemo da koristimo automobile i po vama čitava situacija će biti riješena. Dakle, upravo govorim o tome, da je Vaš cilj da zataškate odgovornost i političku i krivičnu i svaku drugu prvih ljudi Rudnika boksita i Elektroprivrede. Nije ni čudo, jer jedan od ključnih vlasnika Rudnika uglja na primjer je brat aktuelnog premijera i u tom grmu leži zec. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Sekuliću, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Kolega Bojoviću otvorili ste brojna pitanja ali zahvaljujem na prilici da pojasnimo neke stvari. Znači, da se ne zamajavamo. Kao mlađi kolega ipak pokušavate da politizujete nešto gdje nema mjesta za politizaciju. Znači, dogovor je sa gospodinom Đačićem, da to uradimo u septembru, a zašto nijesmo ranije, rekao sam zato što imate uostalom plan rada našeg Odbora, pitajte vaše kolege koji su članovi Odbora o našim zajedničkim dogovorima. Ne znam zašto vam je tako teško da pitate nekog od kolega iz vašeg kluba. Je li moguće da nemate komunikaciju između sebe? Pitajte kolege iz vašeg kluba šta smo dogovarali na samoj sjednici Odbora, pa ako treba dostavićemo vam i zaključke Odbora.

Znači, eksperti Evropske banke za obnovu i razvoj nijesu članovi DPS-a. Znači, oni su savjetovali da, naravno pošto oni ne finansiraju projekte koji se, gdje se energija koristi iz neobnovljivih izvora energije nego samo one projekte koji su ekološki čisti i njihova ideja je bila zajedno sa idejom opštine da se to riješi sa grijanjem na bio masu. To bi zaista trajno riješilo taj problem. Meni je samo žao što je taj projekat, to vam je i gospodin Vuković u više navrata saopštio, zaustavljen kada je došla vaša vlast i to Pljevljaci moraju da znaju.

Naravno, što se tiče samog Rudnika uglja i same Termoelektrane, znači koje rješenje Vi predlažete? Da napravimo referendum i da pitamo Pljevljake da li da zatvorimo Rudnik uglja i da zatvorimo Termoelektranu, jer ne vidim drugo rješenje koje Vi predlažete. Znači, to je jedini način da se, budite pristojni, znači to je jedini način da se riješi ovo pitanje po vama.

Znači, zato dok god radi Rudnik uglja i dok god radi Termoelektrana, po vama, biće zagađenje Pljevalja. Naravno, nijesam pominjao saobraćaj, ali zaista tvrdim da ložišta, zaista u velikoj mjeri doprinose zagađenju, odnosno povećanju pm čestica u vazduhu u Pljevljima i okolini. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Sekulić.

Kolega Stanić, komentar.

Izvlite.

NOVICA STANIĆ:

Želi bih da vas obavijestim da kredit za uvođenje modernog sistema grijanja na bio masu u Pljevljima nije još uvijek realizovan zbog lošeg finansijskog stanja "Vektre Jakić" i njene nemogućnosti da realizuje svoj dio obaveza. Ovo otuda što je "Vektra Jakić" najznačajniji koncesionar na šume i jedini mogući snadbjevač toplotnom energijom na bio masu na području Opštine Pljevlja. Nadamo se da će rukovodstvo "Vektre Jakić" što prije pronaći izlaz iz postojeće situacije kako bismo nastavili rad na ovom projektu. I još jednom da napomenem da je grant u iznosu od 2,5 miliona evra vezano za to da toplotna energija bude obezbijeđena iz bio mase, s poštovanjem Radoslav Ralević Evropska banka za obnovu i razvoj.

Ko je taj čovjek, ne znam, ne vjerujem da je ovo švrecovano.

Gospodine Sekuliću u 2009./2010. godini da je uloženo 14 miliona za filtere. Ja Vas podsjećam, da je Termoelektrana proradila 1982. godine. Dakle, 18 i ovamo osam, to Vam je 26 godina bez filtera. Pljevljaci pamte crne snjegove u okolini koje smo morali da trpimo. A evo, opet se pozivam na pad kvaliteta vazduha, vašeg Ministarstva odličan

elaborat ali mrtvo slovo na papiru. I u tački tri od onih 15 koje se pominju šta treba uraditi za spas Pljevalja, kaže, remontom filterskog postrojenja u TE Pljevlja treba postići usklađivanje sadržaja izduvnih gasova sa propisanim graničnim vrijednostima. Mjeru sprovodi Elektroprivreda Crne Gore, Termoelektrana Pljevlja, rok realizacije 2013. godina. Šta mislite da li je ovo urađeno? Nije. Dakle, "novci, novci moji sinovci".

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče,

Znači, moram još jedanput da izrazim žaljenje što taj projekat nije dovršen, jer sa tim bi bilo riješeno pitanje i toplifikacije i pitanje čistog vazduha u Pljevljima. Naravno, kad su u pitanju filterska postrojenja, sami ste rekli da je u pitanju remont. Znači, kada su u pitanju filterska postrojenja iz godine u godinu imamo sve bolje i bolja tehnička rješenja kada su u pitanju termoelektrane, a dozvolićete da nije mali novac uložen u nova filterska postrojenja. Naravno, ja zaista vjerujem da godinama ta

ranije nijesu mijenjana i na neki način da je Termoelektrana mnogo više zagađivala vazduh Pljevalja nego što je to sada slučaj. Tu nemam nikakvu dilemu, ali kažem još jedanput, mislim da kada govorimo i kada vidimo ono što su precizna tehnička očekivanja možemo da vidimo i ono što je učešće sa jedne strane Termoelektrane, ali sa druge i učešće individualnih ložišta kako velikih, tako i malih individualnih ložišta koji koriste većina građana Pljevalja za grijanje. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala, kolega Sekuliću.

Sljedeći diskutant je kolega Milan Knežević, ali pošto ga nema, onda će kolega Labudović.

Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče, i milo mi je što ste tu, kao ustavopisac i kao ustavobranitelj.

Želim sve vas ovdje da podsjetim na ovu knjižicu koje se često naročito većina lati kad treba da odbrani neku ideju u osporavanju opozicionih inicijativa. Ova knjižica, bilo pakovana ovako broširana ili onako u kožnom povezu kakva je ispred gospodina Krivokapića, je zakon nad zakonima u Crnoj Gori. Kakva god da je ona je naša povelja slobode i ona je naša magna charta, šta god mi o njoj mislili. Gospodine ministre, da se ne bi ste smijali tako slavodobitno, da vas podsjetim šta piše u ovoj knjižici, jer vi garantovano nijeste pročitali. U članu 23, gospodine ministre, piše da svako ima pravo na zdravu životnu sredinu i svako ima pravo na blagovremeno i potpuno obavlješavanje o stanju životne sredine, na mogućnost uticaja prilikom odlučivanja o pitanjima od značaja za životnu sredinu i na pravnu zaštitu ovih prava. Konačno, svako je a posebno država, obavezan da čuva i unapređuje životnu sredinu. Na žalost Crne Gore, na žalost Pljevljaka i na žalost svih nas država ste vi i gospodin Krivokapić.

Nemojte adresirati bilo kome drugome odgovornost za stanje životne sredine prije vas. Dosta je, gospodine ministre, analiza, mjerenja, strategija, planova i mjera, jer i bez toga onaj ko nema tri čuke o pitanjima životne sredine može da dođe do zaključka koji je katastrofalan, a glasi Pljevlja su crnogorski Černobilj. Možete vi da dižete obrve koliko god hoćete, ali je to evidentno. Černobilj je, gospodine ministre, iseljen. Za neke

prekasno, za neke kasno, za neke kako tako na vrijeme. Vi 30 godina prstom ne mrdate da bilo šta u Pljevljima promijenite. Ako već ne možete da riješite ni jedno od ovih strategija, planova i mjera iselite Pljevljake. Njih je 30 hiljada u Crnoj Gori, u Podgorici 10 000 praznih stanova. Dovedite ih sve u Podgoricu, gospodine ministre, ako već ne možete da im obezbijedite osnovno temeljno ljudsko i ustavno pravo da žive u zdravoj životnoj sredini.

Još nešto, gospodine ministre, da su samo Pljevlja ekološki problem Crne Gore to možda i ne bi bilo tako katastrofalno, svi bismo usmjerili snage u tom pravcu, ali neko je ovdje pominjao Pljevlja u izmaglici, Pljevlja su izmaglica za ukupno stanje životne sredine u Crnoj Gori. Ovdje se uporno već godinu i kusur dana čuti da najveći broj dana u Podgorici kvalitet vazduha po nekad biva trostruko gori nego u samim Pljevljima. Pominje se ovdje pljevaljski vodovod, a čuti se pred činjenicom da 70% gradskih vodovoda u Crnoj Gori kojima se snabdijeva 60% građana Crne Gore nije za ljudsku upotrebu. Ovdje se pominje porast kancerogenih oboljenja u Pljevljima, a čuti se da u Crnoj Gori vlada epidemija kancera. Sve gurate pod tepih, pod floskulom od koje više čovjeka spopada muka, nema para, ma nemojete. Čak bih vam i povjerovao da ste makar probali da jedan evro ili prije toga dinar, uložite u tom pravcu.

Gospodine ministre, to što vi ove probleme gurate pod tepih neće pojeftiniti i neće umanjiti problem sa kojim ćemo se prije ili kasnije morati suočiti. Krenite već jednom, krenite makar jedan jedini od ovih zaključaka, od ovih mjera koje ste napisali. Uđite u bilo koji projekat da vidimo da se ova Vlada sjekira i stara za dravlje svojih građana. Od toga da konstatujemo probleme, od toga da prepisujemo i normiramo mjere i strategije nema nikakve koristi. Nije tačno da nema para, gospodine ministre. Kad već ovih dana ovako zdušno lobirate dauvedite im porez te vrste. Šta radi sa podmorjem u Tivtu i okolini. Za svega ti i po miliona eura za koliko ste mu prodali onoliko i onako uređenu obalu u Crnoj Gori. Pa dajte, gospodine ministre, ako im već prodajete Crnu Goru, a prodajete je, prodajte je barem makar za neke pare od kojih ćemo i mi vidjeti neke koristi ili ćete nas držati u rezervatu kao indijance, obući u nacionalnu nošnju i pokazivati turistima onako čisto za neki džeparac.

Gospodine ministre, ovo je stvar suviše ozbiljna da bi ste se ovako odnosili prema njoj. To što Pljevljaci umiru dišući na škrge, gospodine ministre, prije svega je vaša sramota. Oni su takođe građani Crne Gore i imaju sva prava kao i svi drugi građani Crne Gore i dužni ste, evo piše u ovoj knjižici ako meni ne vjerujete, da im obezbijedite to. Ako ne obezbijedite i ako ne budete poštovali ovo što piše ovdje gospodine ministre, na kraju zna se gdje se završava. Pitajete gospođu Rabrenović, ti i takvi idu u Spuž, u nešto bolje uslove nego što sam ja bio, ali prije ili kasnije tamo završe.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Komentar kolega Vuković, a prije toga procedura.

Procedura Škrelja, izvolite.

LUIĐ ŠKRELJA:

Predsjedniče, Vama se obraćam za dvije stvari.

Prvo, mislim da gospodin Labudović potcjenjuje kad Ustav Crne Gore naziva knjižicom. Knjižica je ova, zdravstvena knjižica ili nešto drugo, a ne Ustav Crne Gore. Druga stvar, reći u Skupštini Crne Gore da u Crnoj Gori vlada epidemija kancera, mi nemamo takve podatke, to je opasno za građane i za javno mjenje i za sve nas koji živimo u Crnoj Gori. Ovo je moje proceduralno i mislim da ste trebali da opomenete

gospodine Labudovića da stvari naziva pravim imenom onako kako i piše na njima. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vjerovatno zbog jezičke barijere, ali za mali oblik knjige je on govorio, o formatu knjige a ne Ustavu. To jeste knjižica u formi u kojoj je štampana. Imate ustave koji su štampani na vrhu igle i zbog toga nisu manji ustavi. Važnije od toga u kojoj je formi je koliko poštujemo. Mnogo je važniji duh i sadržaj nego forma. Ustav je bitno da poštujemo, mi poštujemo upravo to normu, a formu u kojoj će biti iskazan može ova luksuzna knjiga koju smo štampali odmah, a može i u maloj formi, bitno je da ga svi znam i da ga svi poštujemo. Vama nije materinji jezik crnogorski pa je moguće da je to drugačiji osjećaj.

Epidemija kancera, naravno, nemam te podatke, mislim da je epidemija nešto što se prenosi. Kancer nije bolest koja se prenosi, tako da negdje računam da ni tehnički to ne može biti epidemija, a to nije bolest prenosiva, za sada koliko medicina poznaje, koliko medicina poznaje nije prenosiva bolest, evo tu imamo iz Ministarstva zdravlja i ne može biti epidemija. Tako da po oba osnova uz moje skromno znanje, pogotovo iz medicine, nisam imao razloga da ga prekinem. Hvala Vam.

Kolega Vukoviću, izvolite, Vi želite komentar.

FILIP VUKOVIĆ:

Da prokomentarišem izlaganje kolege Labudovića i od njega, čovjeka koji se uglavnom literalno izražava o nekim preciznim pojmovima nazvati Pljevlja Černobiljom je, sad ja nemem u mom srpskom jeziku riječ da bude adekvatna toj vašoj izgovorenoj riječi. Pljevlja su najljepši grad u Crnoj Gori, najzeleniji, najviše ima parkova, najviše parkovskog drveća.

Kolega Šarančić je te struke i nominalno i statistički, po glavi stanovnika i po broju drveća. Pljevlja su najljepši grad u Crnoj Gori. Ova priča o kojoj pričamo, problematika vezana za zmski period kad se troši fosilno gorivo i kad je grad u problemima zbog raznih štetnih čestica i emisija je potpuno druga priča. Naravno da su svi gradovi u svijetu koji imaju kao glavu industriju rudarstvo, proizvodnju električne energije, a Pljevlja na svu sreću to imaju i na sreću Pljevalja i na sreću Crne Gore. Pitanje da li bi ovdje i postojala Crna Gora da ne postoji tih 10% teritorije Opštine Pljevlja koji ekonomski čine možda više od 50% potencijala Crne Gore. Zašto tako sa nipodaštavanjem govoriti o jednom važnom gradu? Pljevljaci umiru, izumiru. U ovom Parlamentu ima nas pet iz Pljevalja, možda i najviše. Mislim da nas ima više nego iz Nikšića, a drugi grad posle Podgorice. Prema tome, vodite računa i nemojete baš toliko sebi da date na volju da tako ružno govorite o Pljevljima. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine Vukoviću, Vi ste na svom čistom srpskom jeziku iskazali nerazumijevanje onoga što sam ja rekao, takođe, rekao na srpskom. Ni najmanje nijesam nipodaštavao Pljevlja, naprotiv meni ih je izuzetno žao. Ja sam se, kao što vidite, jedan od rijetkih poslanika koji nije iz Pljevalja danas javio, iz razloga da podržim pravo tih ljudi da žive u zdravoj sredini. Džaba vam, gospodine Vukoviću, i to zelenilo i sve to što ima gore u Pljevljima a što ja ne sporim, ako vi od 365 dana 300 dišete vazduh koji nije za ljudsku upotrebu. Možete vi da pričate šta god hoćete, ja samo pitam,

bilo koga izvan Pljevalja, evo gospodina Krivokapića, Stankovića, bilo koga, evo mene, da li poveo svoju porodicu i svoju djecu u Pljevlja? Ne bi. Zato vi svake godine po četiri, pet hiljada Pljevljaka ode nekud. Valjda ne bi iz tako lijepog grada i tako zdravog grada, gospodine Vukoviću, išao niko nikud. Ne zabpravite i Černobilj je bio lijep grad, zelen, zdrav, sve do onog momenta dok se nije desilo šta ste desilo, a to što se desilo Černobilju Pljevljima se dešava evo 30 godina. Svaki dan u godini, to nije incident, to traje.

Ako je vama gore dobro čemu onda sva ova rasprava, vi ste onda nama ovdje podvalili. Vi ste mene dezinformisali kao nekoga ko kroz Pljevlja prođe jednom ili dva puta godišnje. Ako vam je zaista tako dobro, gospodine predsjedniče, tražim da skinete ovu tačku sa dnevnog reda i da se ne zamajavamo ovdje. Neće biti gospodine Vukoviću, džaba branite poziciju DPS-a u Pljevljima. Dovedi ste ga dotle da se sa punim pravom može reći da je to crnogorski Černobilj i tačka.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nemate sad, ali ima pravo, kolega Perić.

Vi ste se javili i Vaše ime je tu, jedan problem manje u svakom slučaju. Završena rasprava.

Kolega Knežević, kolega Perić i niko više.

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Jedno vrijeme sam se prijavljivala sama kod šefa poslaničkog kluba, pa ću biti opreznija.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Perić je bio džentlmen, izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine predsjedniče Skupštine, poštovana Skupštino, gospodine ministre sa saradnicima, poštovani građani,

Ukazaću na našto što je sasvim očigledno. Prije ove tačke mi smo imali razmatranje Izvještaja o procesu evropskih integracija u periodu od juna do decembra prošle godine. Ja sam pomenula da iz Izvještaja provijava institucionalni optimizam. Institucije neće završiti posao ako institucije ne završavaju svoj posao. Ako institucije djelimično ili u potpunosti ne završavaju posao i primjenjuju zakone stvara se nepovjerenje građana i time zatvaramo krug. Ovdje imamo jednu vrlo karakterističnu studiju slučaja. Naime, Crnu Goru čeka vruć krompir u vidu poglavlja 27 pitanje zaštite životne sredine i to svi znamo i oni koji su malo bliže toj materiji i oni koji kao poslanici ili radeći u državnoj upravi se bave ovim pitanjima.

Sada dolazimo na temu ove tačke, a to je da kod nas konstatovano da su poglavlja 23, odnosi se na vladavinu prava, odnosno na pravosuđe i osnovna prava i poglavlja 24 pravda, sloboda i bezbjednost, ono što smatramo da su ovako najteže savladive obsati i što se tiče institucije, i što se tiče primjene i što se tiče rezultata. Molim vas, osnovna prava, je ne širim ovo bezveze, ali ovdje se radi o osnovnim ljudskih pravima a ona su pravo na čist vazduh, čistu vodu i čisto tlo. Ne moramo mi da se bavimo sada, ješ nije došlo na red poglavlje 27. Problem je u tome što u slučaju Pljevalja i ne samo Pljevalja, mi takvih tačaka imamo još po Crnoj Gori, zaista su ugrožena osnovna ljudska prava, ugrožena do mjere da ljudima život ili nije bezbjedan ili je do te mjere nekvalitetan da treba da preduzimaju nešto a to što preduzimaju

preduzimaju neorganizovano. Stvar je zajednice, da organizovano rješava probleme. Znam, kao što većina ovdje zna da smo mnoge probleme naslijedili što se tiče stanja životne sredine, pa i ovo u Pljevljima naslijedili iz više prethodnih decenija. To je tačno. Čak i da nijesmo stvarali nove a jesmo, naslijedili smo neke, a stvorili smo i nove.

U Crnoj Gori to ne smatram slučajnošću, smatram jednom dobrom vizijom, donešena je odluka da se Crna Gora proglasi ekološkom državom. To i dalje smatram dobrom vizijom i velikom obavezom. To je doneseno u vrijeme koje je bilo jako ograničeno, sirotinjsko i teško vrijeme. Važne vizije možda imaju veze sa takvim teškim vremenima, ali je činjenica da postupci nijesu išli u skladu sa tim. Tu smo gdje jesmo. Ono što jeste veliki problem, što institucije i dalje se oglašuju. Drugo, da su neke institucije nešto preduzele, a za druge nijesmo baš sigurni.

Samo da završim. Ja sam škrt na pohvalama, to me nije glas i očigledno. Ali ću reći nešto što je istina, gospodin Gvozdenović je u dva navrata odreagovao vrlo operativno da kažem shodno situaciji dosledno. Kada je bilo trovanje, masovno trovanje ljudi u Beranama, neko i dalje spori da je to bilo trovanje, on je jedini od nadležnih institucija preduzeo pravu stvar. Mislim da sam dobro obaviještena. Ovo što je danas rekao odnosi se na elaborat mašinskog fakulteta, mislim da jeste na tom tragu, ali mislim da je nedovoljno i mislim da ne može da bude odgovor na to šta su radili ostali.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Razumio sam da još kolega Bojanić želi da da doprinos ovoj diskusiji kroz jedno kratko pitanje. Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Potovani predstavnici Vlade,

I današnja rasprava i ranije ide u prilog tezi da neko trajno rješenje sprečavanja zagađenja u Pljevljima je izgradnja bloka dva Termoelektrane u Pljevljima. S obzirom da mi, kao i ostali građani, a ni poslanici nemamo pravo da imamo uvid u to šta se dešava u toku pregovora A2 i Vlade, jer je sekretar Savjeta za privatizaciju donio odluku da je to tajni dokument. Mi jesmo to osporili ali još uvijek nemamo odluku Upravnog suda, a znamo da se tu vodi spor između Vlade i A2, odnosno Talijana je glavni oko finansiranja Termoelektane bloka dva. Negdje zadnje što imamo informacije iz medija, šturih informacija da je nešto od prilike dogovoreno, da se ide u tom pravcu da se formira nova firma u kojoj će Vlada da bude vlasnik 51%, a A2 49%. Sada to kad prevedem matematički onih 57 smo vlasnici od tih 49 eventualno nove firme, a ispalo bi da je Vlada 80% vlasnik te nove kompanije koja treba da finansira izgradnju Termoelektrane.

Kad to uvežem sa činjenicom da je to jedino nešto što će trajno riješiti probleme zagađenja Pljevalja, ja bih iskoristio prisustvo i ministra i predstavnika Vlade, da nam kažu, da li ima nekih novih informacija po tom pitanju i da li s obzirom da mi nemamo uvida u sve to najavljuje se da je uslov produženja ugovora i toplifikacija Pljevalja, da li je to tako i da li će Vlada kao jedan od uslova postaviti to da obavezno uz izgradnju bloka dva Termoelektrane ide i toplifikacija Pljevalja? Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Bojaniću.

Sa ovim smo završili diskusije. Imajući u vidu da je ovo specifična tačka sa aspekta predlagača, da je Predlog zaključaka potekao od skupštinskog odbora, imali smo inicijativu od gospodina Bojovića. Nećemo imati završnu riječ od predstavnika Vlade, ali svakako ministru daćemo mogućnost da odgovori i na ovo pitanje i ako je bilo

još pitanja tokom diskusija za koje ministar smatra da će dobiti odgovor na ovo pitanje, a procijenite za ostale da ne izazovete komentare od ostalih poslanika.

Hvala, ministre.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Danas sam smatrao da se radi o važnoj temi i da u okviru te važne teme treba da razmijenimo informacije, ali čovjek se ovdje ne osjeća često prijatno jer način komunikacije nekih poslanika je takav da bi zahtijevao potpuno drugačiji način odgovora nego što je moguće to da se iznese iz ovih klupa ovdje. Tražim od vas da zbilja obezbijedite normalni način komunikacije između poslanika i ljudi iz Vlade koji žele da rješavaju ova pitanja, smatraju da obezbjeđuju ozbiljan progres o svim ovim pitanjima i bore se da određeni resori koje vodimo obezbijede dobru realizaciju. U skladu sa tim podnosimo Izvještaje i spremni da odgovorimo na sva pitanja.

Mene ovdje nijeste, dio vas odgovorio na neka pitanja koja sam vam postavio, a pitanje je bilo da li vi smatrate da neko od vas smatra odgovornost zbog čega nema toplifikacije koja je trebala da bude završena prije nekoliko godina? To vam nijesam sad samo postavio, to sam vam postavio nekoliko puta prije kada se glasalo protiv određenih projekata koji bi trebali da su tada usvojeni 2007. godine bili završeni 2012.godine urađeni po najvišim evropskim standardima, korištene savremene tehnologije i tada ne bi pričali o projektima o kojim sad pričamo, nego bi pričali o konkretnoj realizaciji tih pitanja.

Što se tiče ovog ministarstva, prirodno je da zahtijeva da u okviru nove Termoelektrane bude obezbijeđeno tehničko rješenje koje treba da u skladu sa sekundarnom mrežom koja treba da se realizuje na nivou grada obezbijedi toplifikacija. To je zahtjev precizan ne samo 2014. ili 2015.godine nego to je bio jedan od četiri osnovna kriterijuma koji su bili definisani 2006.godine prilikom realizacije tendera za realizaciju toplifikacije. Ako neko treba da razmišlja o odgovornosti treba da razmišlja i o ovoj vrsti odgovornosti o kojoj ja pričam.

Slažem se sa vama da određene aktivnosti u državnoj i lokalnoj administraciji moraju da budu brže, moraju da budu efikasnije. Tačno je da su to neka naslijeđena prava iz prethodnog perioda. Životna sredina nije samo normativna realizacija, moraju da se ulažu ozbiljna finansijska sredstva i u skladu sa tim ozbiljnim finansijskim sredstvima mora da se poboljša stanje životne sredine. Mislim da smo ovdje u prethodnom periodu, teško možete ovom ministru prigovoriti taj dio posla. Odmah kad je popala realizacija Termoelektrane, kada su se predlagala rješenja A, B, C i D, tada smo tražili ključnu stvar koju treba da uradimo u Termoelektrani da se obezbijedi kredit od banke za realizaciju ključnog, tada problema. To je bilo pitanje filtera koji su ugađeni u koje je uloženo skoro 15 miliona eura.

Neko je od vas pitao, nisam imao priliku da odgovorim, da li su urađeni remont. Tačno, urađen je remont u skladu sa planom koji je definisan. Apel za sve da u okviru finansijskih sredstava raspoloživih obezbijedimo mnogo više investicija koje će donijeti nove prihode Crnoj Gori. Da te nove investicije budu praćne visokim ekološkim standardima, a ova postrojenja koja sad rade da im se obezbijedi niži nivo rada u korist novih postrojenja koja treba da se rade u narednom periodu. Hvala vam lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem ministru Gvozdenoviću na učešću u raspravi. Svakako i gospođi Vojinović i gospodinu Grboviću. Sa ovim smo završili raspravu o ovoj tački dnevnog reda.

23.06.2015. godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, predlažem da počnemo sa radom.

Na dnevnom redu je Predlog zakona o zaštiti potrošača korisnika finansijskih usluga.

Podsjećam da je Predlog zakona podnio poslanik Andrija Popović.

Izjesticoci odbora su Emilo Labudović, Zakonodavnog odbora i Almir Kalač, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam kolegu Popovića da li želi da da dopunsko obrazloženje. Želi. Izvolite, kolega.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Predlog zakona o zaštiti potrošača korisnika finansijskih usluga je dobio potrebnu većinu i na matičnom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i na Zakonodavnom odboru. Vjerujem da ćemo ga usvojiti i u Skupštini. On rješava mnogo problema koje korisnici finansijskih usluga imaju na neregulisanom crnogorskom finansijskom tržištu. Narocito su ugroženi žiranti u posljednjih sedam, osam godina, ni krivi ni dužni.

Zaštita korisnika finansijskih usluga predmet je interesovanja ne samo domaće, već i najšire međunarodne stručne javnosti. Značaj ovog pitanja dodatno je naglašen nakon izbijanja svjetske finansijske krize 2007- 2009. godine i materijalizacijom rizika u vezi sa finansijskim posredovanjem, velikom ugroženošću naročito žiranata. Propusti i slabosti zaštite korisnika finansijskih usluga vidljivi su podjednako u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju. Na razvijenim finansijskim tržištima ove slabosti su uglavnom u vezi s nedostatkom znanja korisnika o sofisticiranim finansijskim instrumentima i finansijskim inovacijama, kao i o rizicima sve kompleksnijih finansijskih tržišta. U zemljama u razvoju, posebno onima u društveno-političkoj tranziciji, kakva je i Crna Gora, zaštita korisnika finansijskih usluga bila je podređena pojedinačnom postprivatizacijskom jačanju tržišnog učešća banaka na domaćem tržištu. Zbog svega navedenog, brojne direktive Evropske unije, studije i preporuke Svjetske banke ukazuju na značaj transparentnog i pravovremenog informisanja korisnika o svim rizicima koji su u vezi s konkretnim finansijskim uslugama i to ne samo iz ugla nesporne zaštite korisnika, već i iz aspekta očuvanja stabilnosti cjelokupnog finansijskog sektora. Jer, samo finansijski educirani i pravično tretiran korisnik koji je u stanju ispravno ocijeniti rizike koje finansijske usluge nose po njegov ekonomski položaj u budućnosti sposoban je kupiti finansijske usluge koje odgovaraju njegovom profilu rizika, finansijskim mogućnostima i stvarnim potrebama.

Pod ovakvim pretpostavkama smanjuje se vjerovatnost materijalizacije rizika, koji bi u suprotnom u kratkom roku mogao ugroziti likvidnost a u dugom solventnost davalaca finansijskih usluga, samim tim i finansijski trošak rezervisanja za potencijalne gubitke po ugovorima o finansijskim uslugama. U dugom roku odnosi korisnika i davalaca finansijskih usluga podižu se na viši nivo međusobnog povjerenja, a konkurencija između davalaca finansijskih usluga postaje dinamičnija u pogledu uvažavanja zahtjeva potrošača za većom transparentnošću poslovanja davalaca finansijskih usluga.

Mehanizmi i instrumenti zaštite trebaju osigurati tri uslova: 1. Informisanost korisnika da su im na raspolaganju sveobuhvatne, pravovremene i razumljive informacije o uslugama finansijskog lizinga koji osiguravaju donošenje informisane odluke; 2. Pravičan i fer tretman od davalaca lizinga koji uvažavajući problem informacione asimetrije podrazumijeva odgovorno odobravanje finansijskog lizinga i finansijsko prosvjećivanje korisnika; 3. Pravo na efikasne i jeftine mehanizme mirnog rješavanja sporova, kao alternative sudskim postupcima.

Posebno je razrađena zaštita korisnika finansijskih usluga u pogledu njihovih prava i obaveza iz ugovora o kreditu i ugovora o ostalim uslugama, kao što su revolving kredit, kredit o bankovnom tekućem računu i ugovor o novčanom depozitu, u kojem će se regulisati i sljedeće oblasti: utvrđivanje obaveza banaka za striktno poštivanje odredaba zakona koji štite prava potrošača, kao ugovorne strane u ugovorima o potrošačkom kreditu; osiguranje jednostavnije procedure za dobijanje kredita i omogućavanje potrošaču izbor garancije za vraćanje kredita; osiguranje jasnog jezika jednostavnih odredbi ugovora o kreditu s ujednačenim pravima i obavezama ugovorenih strana. Uticaće se na primjenu dobre poslovne prakse banaka u smislu smanjenja ukupnih troškova kredita, omogućavanja vremena za iščitavanje i davanja mišljenja potrošača na ugovor o kreditu prije potpisivanja istog. Omogućiće se period hlađenja nakon potpisivanja ugovora u kojem vremenu potrošač može odustati od kredita bez kaznenih odredbi.

Na kraju, određene specifičnosti finansijskog sektora Crne Gore, koje se ogledaju u opšteprisutnom personalnom osiguranju ispunjenja obaveza korisnika prema finansijskim organizacijama, nametnule su potrebu šireg sagledavanja prava i obaveza svih ugovornih strana u aranžmanima sa finansijskim organizacijama.

Ovaj predlog zakona ima 48 članova. Liberalna partija ga je radila u saradnji sa NVO - Građanski bankarski ombudsman. Zahvaljujem im. Dakle, ovo je miks zakona koji su već u proceduri u zemljama u okruženju. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Otvaram pretres i imam molbu kolege Damjanovića da on uzme prvi učešće u prvom krugu diskusija jer ga čekaju određene obaveze koje su vezane za zakazivanje skupštinskog odbora, a vezano je za današnju temu koju smo imali na Kolegijumu. Vjerujem da će svi poslanički klubovi uvažiti molbu kolege Damjanovića. Razumijem da ste uvažili.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Popoviću,

Uz zahvalnost predstavnicima klubova što idem odmah nakon predlagača zakona sa raspravom, zbog ovih obaveza koje je potpredsjednik sada pomenuo, pokušaću da racionalizujem i ovo vrijeme koje mi je ostavljeno za diskusiju.

Kao što je i uvaženi kolega Andrija Popović, koji je predložio ovaj zakon, rekao, on je dobio podršku većine članova Odbora za finansije i budžet i time su se stekli uslovi da se i ovdje raspravlja. Predlog zakona kojim se pokušava zaokružiti sistem zaštite korisnika finansijskih usluga koji u ovom trenutku u Crnoj Gori nije dobar. Kolega Popović je napomenuo da je on došao kao plod korišćenja komparativnih iskustava, prije svega, Hrvatske i ostalih zemalja koje imaju ovakav zakon u svojoj pravnoj praksi, a u saradnji sa NVO Građanski ombudsman, odnosno gospođom Savićević, o čemu smo i

na matičnom odboru već unazad par godina imali prilike da govorimo, a vezano je za potpunu dogradnju zakonske procedure koja se tiče ova oblasti.

Podsjetiću da mi u praksi imamo Zakon o zaštiti potrošača, zakon koji se takođe bavi potrošačkim kreditima i ovo bi bio treći iz seta tih zakona kojim bi se ne samo kroz promjene zakonskih propisa, već i kroz promjene ponašanja, prije svega, finansijskih institucija zaokružio sistem zaštite klijenata korisnika finansijskih usluga.

Podsjetiću takođe da bi Centralna banka Crne Gore, po mom skromnom sudu, morala da bude mnogo mnogo aktivnija u odnosu na pasivnost koju sada iskazuje kod korišćenja sadašnjih mehanizama gdje bi natjerala banke da sprovode transparentne i jasne procedure obavještavanja svojih klijenata o mogućim reperkusijama svih ugovornih obaveza, odnosno sankcionisanju onoga dijela koji se tiče skrivanja tih obaveza od banaka ka klijentima. I podsjetiću da, takođe, u pravnoj praksi imamo i zaštitnika klijenata bankarskih usluga koji kroz svoje izvještaje negdje taksativno navodi gdje su najveći problemi. O tome je i gospodin Popović govorio. Tiču se i žiranata, odnosno žiriranja, tiču se tih skrivenih klauzula u ugovorima, onim famoznim sitnim slovima kada klijenat ne dobije obavještenja shodno riziku u koji ulazi, kada kupuje neki finansijski proizvod, pa onda posljedice koje se dešavaju a tiču se aktiviranja hipoteka i slično, gdje naravno imamo u najmanju ruku ponižavajući odnos prema tim potrošačima, odnosno korisnicima, klijentima finansijskih usluga. Kao jedan od drastičnih primjera mogu da navedem ovdje i stim bih negdje dao ovako plastično šta se u praksi dešava. To je odnos jedne banke prema korisnicima finansijske usluge koju popularno nazivamo ovdje švajcarski franak. Odnosno, korisnicima stambenih kredita indeksiranih u švajcarskim francima, gdje su zahvaljujući neobavještanju od strane banke koja je ponudila taj kredit Hipo-banke i pasivne pozicije Centralne banke kada se taj posao desio i počeo sprovoditi, ćutanju institucija, nereagovanju ni ovog parlamenta, to ću objasniti o čemu se radi, i skandaloznog ponašanja suda u Crnoj Gori koji jedan od možda najhitnijih postupaka koji se tiče parničnih stvari u ovoj državi u nedogled odlaže, tjerajući i on u dužničko ropstvo ovih 500 i više klijenata korisnika takozvanih švajcaraca. Dakle, jedan opšti haos gdje postoje konkretne žrtve, a to su klijenti koji su dovedeni u stanje da koliko god da plate te obaveze, one postaju sve veće i veće, zahvaljujući famoznoj valutnoj klauzuli koja je, nažalost, dozvoljena u našem sistemu.

Ja sam prošle godine u julu predložio predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima, gdje sam tretirao dvije stvari. Jedna je pokušaj da se ograniče kamatne stope koje su na nivou i do 25% u mikrofinansijskim institucijama koje „lome i dave“ korisnike finansijskih usluga i drugi nivo predloga zakona je bio da iz našeg pravnog sistema sklonimo valutnu klauzulu.

Vladajuća većina DPS - SDP nije podržala moj predlog zakona tada. Sada mogu da kažem da mi se čini da je i potpis ugovora o auto putu s Kinezima bio jedan od razloga da se to tada ne prihvati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Damjanoviću.

Sljedeći učesnik u raspravi je kolega Obradović.

Izvolite, kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče Simoviću.

Uvaženi gospodine predlagaču, gospodo poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Kada govorim o ovom zakonu, želim da istaknem da smo donijeli jedan kvalitetan zakon o zaštiti potrošača na predlog Vlade ovdje u Skupštini, ali naravno u praksi se često dešava da ima određene problematike koja se može i mora unaprijediti. Zato je i gospodin Popović podnio Predlog ovog zakona, smatrajući da određene odredbe treba upodobiti na način kako je to predviđeno ovim zakonom.

Ovaj zakon predviđa da korisnici finansijskih usluga, a to su sami građani, odnosno fizička lica treba da budu zaista obezbijeđeni i zaštićeni od pružaoca ovih usluga, a to su bankarske institucije i lizing društva, koji pružaju istima usluge. Kada su u pitanju banke, lizing društva, očigledno je da oni daju najviše kredite ali tu su u pitanju depoziti, platne kartice, kreditne kartice, ulazak u dozvoljeni minus i sve to treba staviti javno, transparentno da korisnici znaju uslove pod kojima dobijaju odgovarajuće kredite. U tim slučajevima bitno je da imamo jasne i precizne uslove i način na koji se vrši otplata kredita, koja je fiksna kamatna stopa, koja je varijabilna kamatna stopa, nominalna, itd. I to je naravno ugovoreno. Takođe, ovdje se predviđaju slučajevi kada neko vrati kredit u roku prije njegovog isteka. U tom slučaju naravno vraćaju se odgovarajuća novčana sredstva. Imamo određene odredbe koje se odnose na sam iznos depozita i odgovarajuće odredbe za slučaj kašnjenja, a to su upozoravanje samih korisnika vezano za njihov žiro račun, stanje, način otvaranja, za minuse, itd.

Inače, ovaj zakon se ne odnosi na kredite koji su iznad 75 hiljada eura i ispod 500 eura. Takođe, ne odnosi se na one za koje se zaključilo kod suda odgovarajuće poravnanje, ni na one ugovore koji se odnose na kredite za koje nema odgovarajuće kamate, itd, a predviđa izuzetne rigorozne novčane sankcije za neispunjavanje obaveza iz samih ugovora o kreditima.

U praksi znamo da smo imali veliku problematiku kada su u pitanju krediti, davanje istih. Dešavalo se nerijetko da imamo slučajeve da oni ljudi koji su obezbjeđivali taj kredit, odnosno žiranti često su bili u jednom veoma nezavidnom položaju na način što je njima vršena zabrana primanja plata, oduzimana imovina na način što onaj glavni uzimalac kredita nije vraćao kredit, ali oni su često ispaštali na način što faktički nijesu ni bili garanti, nego je često bila zloupotreba pa su falsifikovane i same njihove lične karte i dokumenta koji su davani kao zalog, odnosno jemstvo za taj podignuti kredit. I naravno, tu treba da reaguju odgovarajući nadležni državni organi, prije svega, institucije sistema, tužioc, sudovi u pravovremenoj i blagovremenoj sudskoj raspravi, postupku da pronađu vinovnike i na taj način da spriječe sve te zloupotrebe.

Inače, dosta je bilo tog dužničkog ropstva. Ovdje su predviđeni mehanizmi samog obezbjeđenja kredita, jemci, tj. žiranti, ali takođe i hipoteka na određenoj nepokretnoj stvari, gdje u slučaju da neko ne izmiri svoju obavezu u određenom vremenskom periodu, jemcima se oduzima njihova novčana imovina, odnosno oduzima se nepokretnost na koju je stavljena hipoteka, prodajom nepokretnosti itd.

Za sve one neregularnosti koje pokuša neko da izbjegne jasno su precizirane ovim predlogom zakona kaznene odredbe, za sve učesnike. U u tom dijelu su one zaista rigorozne kako za pravna lica, tako i za fizička lica, preduzetnike, odgovorno lice u pravnom licu i zaista na jedan primjeran način se uređuje i to pitanje. Dakle, da bi korisnici bili u potpunosti zaštićeni, prije svega, od pružanja tačnih informacija, od objektivnosti, transparentnosti rada, do zaštite putem obezbjeđenja na kvalitetan način da ne bi dolazili u situaciju da plaćaju neke kredite za koje oni nijesu bili garanti.

Imamo jedan zakon koji je zaista sadržajan sa dosta odredaba kojima se pokuša nadomjestiti određeni nedostatak i zaštititi potrošač. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:
Zahvaljujem kolegi Obradoviću.

Kolega Radunović je sljedeći učesnik. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Evo da upoznam i vas a i građane Crne Gore da Demokratski front će naravno i ovaj i svaki zakon koji na neki način štiti građane od, ne mogu da kažem tako grubo, prevara, ali sitnih prevarantskih oglasa vrlo često u novinama i u pamfletima banaka, podržati iako dolazi iz Vlade, gospodina Popovića. Dobro, iz stranke koja je dio vladajuće koalicije. Ali, u svakom slučaju je koristan i zbog toga će da bude podržan s naše strane iako sam shvatio da je on praktično kopija hrvatskog zakona. Mislim da bi ipak trebalo da se izvrši makar malo prečišćavanje teksta, jer mnogo hrvatizama ima. Nemam ništa protiv hrvatizama, ali ipak trebalo bi jer ipak se izglasava u Podgorici.

Poštovani građani, vi znate koliko vas ste bili žrtve raznih primamljivih proizvoda, kako se to popularno kaže, bankarskih i lizing kuća, koje vrlo često u svojim onim prvim signalima koji dolaze do vas djeluju atraktivno a na kraju se sve završi vrlo negativno po korisnike kredita. Pomenuću ovdje, eto da ne bude samo da se bavimo ovakvim stvarima kad je u pitanju Crna Gora, nego malo i u susjedstvu, u Srbiji ima baš ovih dana jedna agresivna kampanja, neću da pominjem ime banke, koja kaže - uzmite 250 hiljada dinara, a vraćajte samo po pet hiljada mjesečno. Onda, neki vrapci sa grane su dio marketinške kampanje, kako i oni znaju da je to sjajno itd. Jedino je preskočeno da se kaže da ovih pet hiljada dinara vraćate 84 sljedeća mjeseca, ili sedam godina, pa ukupno vratite 420 hiljada dinara. Znači tako je moglo da bude samo dvije hiljade. Bila bi ozbiljna prevara u pitanju i zbog toga je jedan ovakav zakon vrlo bitan jer on podrazumijeva da je sve potpuno transparentno, da se zna kolika je efektivna kamatna stopa, što podrazumijeva sve sakrivene troškove, i odobrenje, i kamate, i razne obračune i obračune eventualno prijevremenog vraćanja.

Pomenuću slučaj koji je bio vrlo popularan u Crnoj Gori kod jedne mikrokreditne organizacije koja je davala, kako su to građani voljeli da kažu, 1000 eura a vraćate im po 100 mjesečno, pa je to 20% kamata. Poštovani građani, većina vas koji ste bili korisnici tih pozajmica je mislilo da vraća 20% kamatu, a to je kamata koja je više 40% nego 20, jer ste vraćali po 100 evra od glavnice svakog mjeseca, tako da vam je ostatak duga bio mnogo manji. Međutim, niko, uključujući Centralnu banku, uključujući nadležne u državi Crnoj Gori nije reagovao, nego su pustili da godinama ta mikrokreditna organizacija koja je u međuvremenu prerasla u banku, pa se onda prodala jednoj važnoj i velikoj banci iz Zapadne Evrope, pljačka građane Crne Gore.

Ovakav zakon kakav je danas predložen umanjuje mogućnost da se ovakve stvari dešavaju. Traži transparentan pristup od strane banaka i lizing kuća i nudi određenu vrstu zaštite potrošačima.

Teško socijalno stanje u kojem se nalazi većina građana Crne Gore ali i regiona tjera nažalost građane ne samo da uzimaju nepovoljne kredite i lizinge, nego da se često zadužuju i kod zelenaša. Imali smo prilike da o tome pričamo i ovdje u Skupštini. Odgovori koje čujete od ljudi koji brane zelenaše i takve banke su uglavnom tipa - niko ih nije tjerao da uzmu takve kredite pod takvim uslovima. Nažalost, tjerala ih je teška situacija, natjerala ih je potreba da sutra prehrane dijete i da plate struju ili vodu da ne bi bila isključena. To ne znači da njihova država, čiji su oni građani i državljani, ne treba da im stane u zaštitu i onemogućiti i banke, ali i te zelenaše o kojima ćemo nadam se opet imati prilike da pričamo, da ne koriste tešku situaciju u kojoj se nalaze građani, već da imaju i u takvoj situaciji, kakve takve fer uslove i da jednostavno na taj način građani vrte povjerenje u ovu državu.

Gospodine Popoviću, podržaćemo vaš predlog zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Radunoviću.

Zamolio bih koleginicu Dragičević da uzme riječ.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi podnosioci zakona, uvaženi građanke i građani Crne Gore,

Ja bih htjela s jednog drugog ugla da govorim o ovom zakonu koji ću u svakom slučaju podržati jer je to nešto što će da zaštiti koliko toliko, kako su rekli kolege prije mene, one ljude koji su u potrebi da uzmu kredite.

Meni je jasno da smo mi u tranziciji, od 2007. godine je kriza, ali čim je počela ta tranzicija, najednom su se sjatile silne banke, silne firme, ne samo u Crnoj Gori, nego u sve te zemlje koje su bile u tranziciji i vjerovali ili ne, ni jedna od tih firmi, odnosno banaka u našoj zemlji i drugim zemljama u tranziciji ne ponaša se onako kako se ponaša u svojoj državi. Tu da počnem od Telekomu prvoga, pa da počnemo od ovih provajdera raznih. Kod nas su najveće cijene, kod nas je to najskuplje, kod nas nema razgovora sa potrošačem, ma čega da je taj potrošač, tako da mi dolazimo u situaciju - uzmi ili ostavi. Mislim da će ovaj zakon to da regulira, jer još je nešto jako negativno, a to je što mi nemamo banke naše. Sve su nam strane banke.

Ovo što je rekao uvaženi kolega prije mene, u Hrvatskoj, isto tako. Daju sve u strane banke, ali niko ne ide u ovu jedinu hrvatsku banku to je Poštanska banka. Tamo niko ne ide iako oni daju pod fer uslovima. A ove banke koje su došle tu da rade, niko nije došao da nama pomogne, toga moramo da budemo svjesni. Svi su došli da zarade, i to da zarade ne 1, pa na njega da dobiju 20%, nego ako ne dobiju na 1 tri puta toliko, onda to njima nije interesantno.

Žao mi je što možda nije i prije ili možda nije bilo zrelo vrijeme da se donese ovaj zakon, ali mislim da sve ono što je bilo do sada, ovo kako rekoše krediti u francima, mora da se zaštiti. Mislim stvarno da Centralna banka manje radi nego što bi mogla, jer ipak su oni neko ko mora da našu politiku vode, a ne politiku stranih banaka, odnosno firmi. Tako da sam potpuno saglasna sa svim kolegama prije mene i ja ću da podržim da mi moramo sebe štiti, a ne drugoga. 90% je tih koji su došli da zarade na nama i mi moramo da kažemo - 'ajde dosta je bilo i mi moramo sada da radimo pod fer i normalnim uslovima.

Samo toliko. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegici Dragičević.

Sada bih pitao predlagača da li ima potrebe, ja nijesam inicirao potrebu, niti pitanja za predlagača iz prvog kruga diskusije, ali može se osvrnuti kolega Popović. Ili da sačekate, imate još jednu diskusiju, pa onda kroz završnu riječ da se osvrnete.

Hvala Vam na razumijevanju i doprinosu efikasnosti našeg zajedničkog rada.

Sada bih zamolio koleginicu Kalezić da uzme riječ, kao posljednju učesnicu u diskusiji. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Simoviću, poštovana Skupštino i poštovani građani,

Ja ću ovo iskoristiti da ukažem na jednu pojavu koja nam je svima poznata, nekima možda iz bliže okoline. Ja sam o tome uglavnom saznala iz novina, a bogami

upoznala i neke građane koje je snašla takva nevolja. Konkretno, radi se o falsifikovanim kreditima gdje su građani bez svoga znanja, pa samim tim i bez svoje saglasnosti, postali žiranti, a u nekim slučajevima čak i nosioci kredita koje je neko uzeo i o tome saznali onog trenutka kad je počelo da im se oduzima od redovnih primanja. Da nevolja bude veća, vrlo često se radi o penzionerima. Ovakvih slučajeva, po mom uvidu, ima nekoliko stotina u Crnoj Gori.

Ono što vidim kao problem kojim treba da se pozabavimo, a pogotovo da se pozabavimo u okviru današnje teme ili eventualno reagujemo i amandmanski kao dodatak ovome što je predložio kolega Popović, to je da je ova država država svojih građana. Obaveza države Crne Gore je da zaštiti sva ustavna prava i ljudska prava svojih građana na način na koji to naš Ustav i zakoni propisuju. Mi smo suočeni i o tome svako od nas dobro zna da su desetine i stotine crnogorskih građana izloženi toj vrsti pravnog nasilja i finansijskog iscrpljivanja koja prosto nema uporište ni u čijoj drugoj praksi. Na osnovu falsifikata je postao dužnik, ničim nije zaštićen, treba da ide na sud. Treba da se izlaže troškovima i nedaćama. U međuvremenu mu se oduzima od plate ili penzije, šta već ima. I kada se i ako naravno izbori za sudsku presudu u svoju korist, on će prvo do kraja to da isplati banci, a onda da se ponovo po toj presudi, ako je moguće, namiri od onoga ko je napravio falsifikat. Raspitivala sam se kod pravnika. Prosto moje opšte obrazovanje i kultura, a prije svega zdrav razum ne mogu sa tim da se pomire. Činjenica je da država ima mogućnost da zaštiti građane, a ne banke. Kako? Onog trenutka kada je dokazano da je banka na osnovu bilo kog falsifikata dozvolila kredit u koji je uvučen građanin bez svoje volje i saglasnosti, banka mora da ide na sud i da traži onoga ko je napravio falsifikat, a ne da to građani preko građanske parnice ostvaruju.

Molim vas da razmislimo. Mnogo je ljudi koji su ovako oštećeni. Ono što je najveći cinizam, to je što su po pravilu birani ljudi često starije dobi, često penzioneri i često koji nemaju nikoga dovoljno mlađeg i dovoljno sigurnog da ih zaštiti. To je ono što ukazuje da kao društvo treba da malo bolje razmotrimo mehanizme zakonitosti, mehanizme solidarnosti i okolnost da država postoji kao ugovor građana. Dakle, ako bude sve više i više grupa građana koji se osjećaju da ih država ne štiti, da ih država napušta i, što je još gore, da se ne primjenjuju zakoni te države, onda mi gubimo tu zajednicu koja se zove država. Apelujem da amandman koji ću podnijeti podržite u smislu zaštite, makar sada i makar sa zakašnjenjem, ovakvih građana.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem koleginići Kalezić.

Razumio sam da je kolega Obradović prijavio komentar na Vašu diskusiju. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

U svom izlaganju sam, samo kraće, iznio, takođe, ove činjenice vezano za zloupotrebu bankarskih poslova, da su ojađeni mnogi građani jer nijesu bili korisnici kredita, a neko je podigao kredit u njihovo ime, pa su oni morali da vraćaju isti ili nijesu bili žiranti ili su bili nekom drugom, ali su zloupotrijebili njihovu ličnu kartu, kopirali i potpis i podigli su drugi kredit, a oni su bili žiranti u tom dijelu. Tako da se tu u potpunosti slažem da je to bila praksa i moramo da ih zaštitimo u potpunosti.

U ovom dijelu pravne tehnike, niko ne zna za taj slučaj dok mu se ne desi obustava plate. Tada građanin pođe i vidi da je u problemu. Onda on mora da pokrene postupak. Neće banka, jer su to uradili ljudi iz same banke, nego mora građanin da pokrene postupak kod centara bezbjednosti, kod MUP-a, kod nadležnih tužilaštava koji procesuiraju postupak, sprovode istragu i u tom postupku se utvrđuje ko je kriv. U tom

postupku oni ne mogu da obavežu njega da on izmiri banku, nego će sprovesti kvalitetan postupak. Nažalost, ti postupci su često dugi tako da se ne obustavlja isplata i oduzimanje novčanih sredstava sa računa samog dužnika, nego treba da prođe dug period dok on dokaže pravdu da on nije kriv uopšte, a oni koji se pronadu, vinovnici se osuđuju i oni moraju da odgovaraju i krivično i da vraćaju ta sredstva. Često ti ljudi nemaju sredstava da uplate i često ovi ljudi dugo traže pravdu. Zbog toga sam i govorio da treba što prije da se završavaju ti postupci i da se zaštite na kvalitetan način ljudi. Zaista ste u pravu da je tih slučajeva bilo dosta. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Svakako imate pravo, mada sam razumio komentar kolege Obradovića uz visok stepen slaganja. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

U tom slučaju će i kolega Obradović potpisati taj amandman. Izvinite onda što sam duplirala, ali ja sam na drugi način izložila problem. Izašla sam zbog jedne konsultacije na samom početku obraćanja kolege Obradovića, tako da stvarno nisam čula. Budući da je problem sa dva mjesta sagledan u ovom Parlamentu, mislim da ćemo se složiti, a posebno što kolega Obradović kao pravnik ukazuje na način postupka. Dakle, onog trenutka kada u policiji ustanove falsifikat, ne mora da se ide na sud. To je dokazan falsifikat i tu nema priče. Da li je to radio čovjek iz banke, ili neki rođak, ili neki komšija ili bilo ko, je irelevantno. To će banka u postupku da uradi, a ne građanin da se maltretira. U tom smislu je bilo moje izlaganje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Ovim smo završili sve prijavljene diskusije. Pitam predstavnika predlagača, odnosno kolegu Popovića da li želi da iskoristi pravo na završnu riječ? Želi. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala. Predlog zakona o zaštiti potrošača, korisnika finansijskih usluga koji je Liberalna partija radila u saradnji sa NVO Građanski bankarski ombudsman dugo se pripremao. Rješenja su iz zakona susjednih država, prije svega, iz Bosne i Hercegovine, odnosno Republike Srpske, Hrvatske, upodobljeno sa finansijskim tržištem Crne Gore. Zahvalio bih kolegama i koleginicama koji su učestvovali u diskusiji, koji su dali veliki doprinos. Svakako da očekujem da bi se ovaj prijedlog zakona poboljšao i amandmane, da ga maksimalno poboljšamo koliko možemo da zaštitimo korisnike finansijskih usluga, da zaštitimo žirante. Zahvaljujem gospodinu poslaniku Radunoviću, Demokratskom frontu koji je najavio podršku ovom predlogu zakona. Da podsjetim, bezbroj puta sam i ja podržao predloge zakona koji dolaze od opozicije ako sam smatrao da će donijeti boljitak, dobro građanima Crne Gore. Sigurno je da ću to i ubuduće raditi.

Samo radi javnosti još par stvari oko ovog predloga zakona o zaštiti potrošača korisnika finansijskih usluga. Glavni cilj ovog predloga zakona je uspostavljanje ravnopravnog odnosa između klijenata i banaka u kojem banke ne bi bile te koje diktiraju uslove. Zamrzavanje kreditnih obaveza možemo posmatrati kao jedan vid grejs perioda tokom kojeg bi građani bili relaksirani. Ako bude usvojen, zakon će se primjenjivati i retroaktivno, odnosno i na kredite uzete prije njegovog usvajanja. Krediti se ne uzimaju iz ćefa, već od muke. Zbog toga treba pomoći ljudima kada se nađu u situaciji da ne mogu izmiriti sve rate.

Da podsjetim iz zakona, uslovi za moratorij, pravo na moratorij imali bi građani koji tokom otplate kredita ostanu bez posla, bez obzira na to da li je do toga došlo zbog otkaza ili odlaska u stečaj preduzeća u kojem je radio klijent banke. Produženje roka otplate kreditnih obaveza mogli bi da dobiju i korisnici kojima kasni plata ili im je smanjena, što ih sprječava da redovno plaćaju ugovorene rate. Ozbiljni zdravstveni problemi zbog kojih su korisnici kredita na višemjesečnom bolovanju ili duže roditeljsko odsustvo, takođe, su razlog na osnovu kojeg se može odobriti zamrzavanje kreditnih obaveza. Na kraju, banke i mikrofinansijske institucije su dužne da prilikom izmjene ili uvođenja novih tarifa informišu klijente. To je jedna od obaveza koje su banke do sada u vrlo velikom broju zloupotrijebile i nijesu ispoštovale. To će biti regulisano ovim zakonskim predlogom. Ključno je informisanje klijenata, odnosno korisnika finansijskih usluga.

Svima se još jednom zahvaljujem. Nadam se da će ovaj prijedlog zakona dobiti potrebnu većinu na plenumu, a podsjećam još jedanput dobio je većinu i na matičnom odboru i na Zakonodavnom odboru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Ovim smo završili pretres. Izjasnićemo se naknadno o ovom Prijedlogu zakona.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda. To je Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Goran Tuptionja, Srđan Perić, Azra Jasavić i Darko Pajović. Izvjestioci odbora su Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora i Aleksandar Damjanović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Pitam da li neko od predstavnika predlagača kolega poslanika želi da da dopunsko obrazloženje. Kolega Perić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Pozitivna Crna Gora je predložila Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost koji se odnosi na izmjenu PDV-a za dvije kategorije proizvoda. Ono što je za nas bitno jeste uvođenje nulte stope PDV-a za hranu za odojčad, za bebe, opremu za bebe, kolica, krevetiće, dubak, uzrasta do dvije godine, odjeću za bebe za uzrast do dvije godine i dječije pelene. Takođe, povećanje stope PDV-a na 27% za mobilne telefone čija vrijednost prelazi 100 eura, na putnička vozila čija vrijednost prelazi 30.000 eura, na plovila, jahte, glisere i skutere, na avione i druge letilice, osim za avione koje koristi Montenegro airlines i na satove čija vrijednost prelazi 500 eura.

Osnov ovog zakona jeste vraćanje koliko je god to moguće principa solidarnosti u naš poreski sistem. Takođe, upravo iz tog razloga što je i bila namjera zakona, što se nalazi u obrazloženju, ovaj zakon ne bi trebalo da proizvede bilo kakva dodatna budžetska opterećenja jer ono što su prihoduje na jednu stranu, rashoduje se na drugu.

Građana radi, samo da se "poigramo" ciframa. Prema statistici, u zadnjih pet godina u Crnoj Gori se rodilo 7.419 djece, a godišnji rashodi koji roditelji imaju po tom osnovu se kreću u nekom prosjeku između 1.700 i 1.800 eura. Umanjenje ove stope sa 19% na 0% bi značilo uštedu za roditelje od nekih 23 eura na mjesečnom nivou. S druge strane, odakle taj novac, dovoljno je reći, recimo, ako kupite sat ili telefon u vrijednosti od 250 do 260 bi se kompenzovao ovaj izdatak, a da ne pominjem prodaju jahte koja može da košta i pola miliona eura, da bi to bilo dovoljno za 1600 mjeseci, odnosno za 133 roditelja za godinu dana da imaju olakšanje po ovom osnovu.

U suštini, ono što smo dobili kao obrazloženje Vlade i što za nas jeste bilo iznenađujuće je da za Vladu nije prihvatljiv ovaj zakon iz prostog razloga jer predlog za uvođenje nulte stope za hranu za odojčad, opremu za bebe i odjeću za bebe uzrasta do dvije godine, kao i dječije pelene je u suprotnosti sa direktivom 2006/112/EC. Onda to kaže ista ona Vlada koja je pred ovaj parlament došla i u ovom Parlamentu dobila većinu za Zakon o autoputu Bar-Boljare, gdje doslovno stoji da se porez na dodatnu vrijednost plaća po stopi od 0%. U ovom slučaju to nije bilo u suprotnosti sa odredbama evropskog zakonodavstva, ali kada je riječ o opremi za bebe jeste.

Takođe, u uvodnom dijelu imam potrebu da istaknem da po važećem Zakonu o PDV-u nulta stopa PDV-a se već propisuje u članu 25 i nije uopšte jasno na osnovu čega je Vlada ustvrdila da bi uvođenje poreske stope za ovu opremu za bebe bilo u suprotnosti sa zakonom. Tim prije jer dodatno pored autoputa ove godine je Vlada došla i sa predlogom da se investitori hotela na primorju oslobađaju PDV-a prilikom nabavki opreme, kompletne opreme koja može da se tiče toga.

Vladi to nije sporno u ovim slučajevima, ali jeste sporno kada je riječ o opremi za bebe. Ukupno na godišnjem nivou, govorimo o maksimalnim iznosima, ovo može da bude gubitak za budžet između milion i sedamsto i milion i osamsto hiljada eura. S druge strane, govorimo o maksimalnim iznosima, realno je da taj iznos bude par stotina hiljada eura, jer svi roditelji ne kupuju hranu već ima porodilja koje doje djecu. Takođe se nekad i prezajmljuje hrana, takođe se nekad prezajmljuje dubak i kompletna oprema za bebe. Govorimo o iznosu od par stotina hiljada eura koje su za Vladu mnogo, čak i da nemamo ovu prihodovnu komponentu, a mi nudimo odakle se može prihodovati ta komponenta, ali s druge strane nekoliko stotina miliona eura PDV-a i poreza nije nikakav problem da se usvoji.

Ono čime ću završiti, ono što nas je dodatno motivisalo da predložimo ovaj zakon jeste što je po istraživanju u organizaciji Save the Children koje je objavljeno u julu 2014. godine po opštim parametrima gdje je najbolje roditi se u region, koji obuhvata i zdravstvene i socijalne i ekonomske parametre, Crna Gora na začelju, da su ispred nas i Srbija i Makedonija i Hrvatska i Slovenija. Cijenili smo da je ovo jedan doprinos koji ne košta mnogo, a jako je dobra poruka i negdje promovišemo princip /Prekid/ koji je, slobodan sam da kažem, zahvaljujući kojom smo i opstajali vjekovima. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Periću.

Ovim smo čuli riječ predstavnika predlagača. Zamolio bih kolegu Jelića da uzme učešće u raspravi kao prvi diskutant. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Čuli smo predstavnika predlagača Zakona o izmjenama i dopunama Zakona na dodatnu vrijednost. Čuli smo, takođe, mišljenje Vlade i čak neke citate iz toga mišljenja. Ono što bih želio da saopštim jeste da ovu djelatnost u Crnoj Gori praktično propisuje direktiva 2006/112 Evropske unije. U toj direktivi, članovima 96 i 97, propisano je da države članice primjenjuju standardnu stopu poreza na dodatnu vrijednost koja ne može biti manja od 15% i nižu stopu poreza na dodatnu vrijednost koja ne može biti manja od 15%. To stoji u direktivi Evropske unije broj 112. Crna Gora je ovim Zakonom o porezu na dodatnu vrijednost usaglasila u ovom dijelu sa ovom pomenutom direktivom.

Međutim, predstavnik predlagača, tj. kolega Tuponja zajedno sa svojim kolegama, predlaže uvođenje još jedne dodate više stope, a to je stopa od 27% na

proizvode koje ste vi saopštili. Sada bih vam postavio jedno pitanje, gospodine Periću - U kojem to poreskom sistemu u Evropskoj uniji imamo dvije više stope poreza na dodatu vrijednost? Da mi kažete koja je to zemlja.

Smatram da nije dobro što bi se uvođenjem više stope poreza na dodatu vrijednost zavisno od vrijednosti proizvoda stvorila mogućnost da isti taj proizvod u različitim fazama prodaje, tj. cirkulacije od nabavke do potrošača može biti oporezovan i sa jednom i sa drugom stopom, sa stopom od 19% i stopom od 27%. Takođe se mogu očekivati i situacije koje su na tržištu poznate kada određeni proizvođači žele da putem rabata ili popusta umanje prodajnu cijenu, sa ciljem da se primijeni praktično niža stopa poreza od ove koju ste predložili. Takođe, smatram da predloženi zakonski tekst, naročito kada se govori o većim stopama poreza na dodatu vrijednost, ima negativni efekat na konkurentnost i ujednačavanje cijena, što su, takođe, razlozi na neprihvatanje ovog vašeg zakona.

Sistem poreza na dodatu vrijednost zasnovan je, između ostalog, na jednoj standardnoj stopi, u cilju stvaranja jednakih uslova za privređivanje na tržištu, a takođe i lakše administriranje u pogledu obračunavanja i plaćanja PDV-a. Iz tog razloga Crna Gora je upravo uvela tu jednu višu stopu poreza na dodatu vrijednost, to je 19%. Takođe, vjerujem da ste imali dobru namjeru kada ste predložili ovaj zakon, jer želite oporezovati one koji imaju više. Smatram da ste to trebali uraditi kroz druge mehanizme, a to je, prije svega, uvođenje većih stopa na porez na dohodak i na dobit, a ne porez na potrošnju. Vjerujem da ste imali dobru namjeru i ti mehanizmi se mogu iskoristiti u ovim zakonima koje sam naveo.

Što se tiče samog predloga za uvođenje nulte stope za hranu na odojčad tj. za bebe, vi ste rangirali do kojeg to iznosa godina, opremu, kolica i krevetiće, takođe je u suprotnosti za evropskom direktivom koju ste rekli. To je direktiva 112 jer tamo je pobrojano koji su proizvodi oslobođeni, a koji proizvodi ne mogu biti oslobođeni od niže stope PDV-a koja iznosi u Evropskoj uniji minimum 5%. Dakle, krevetići i ostala oprema osim hrane ne može biti oporezovana nižom stopom od 5%. Ako želimo u Evropsku uniju i ako želimo da otvorimo ta poglavlja, moramo se držati preporuka koje su date u ovoj direktivi.

Takođe, u obrazloženju nijeste naveli efekte koji se očekuju za roditelje. Pokušali ste kroz jednu analizu, ne sumnjam da to nije dobro. Jeste li sigurni kada bi bila niža stopa poreza na dodatu vrijednost, da li bi automatski pala cijena /Prekid/, ili bi taj trgovac zadržao tu razliku za sebe i na taj način stvarao ekstra profit? Iz ovih razloga, vidjeću odgovore pitanja koja sam vam postavio, mislim da ovaj zakon nije prihvatljiv i mišljenje Vlade, pretpostavljam, nijeste ga citirali do kraja, takođe je negativno na ovaj predlog vašeg zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Jeliću.

Zamolio bih kolegu Kneževića sada da uzme riječ.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Uvažene kolege, poštovani građani,

S obzirom da se Vlada ovdje poziva na određenu direktivu zbog čega ne može doći do smanjenja ili uvođenja nulte stope, želim samo da napravim nekoliko uporednih analiza. To je da je odlika velikog broja članica Evropske unije čak, čini mi se, i 15 njih da imaju razučeni sistem PDV-a. Znači pored standardne i niže stope postoji i

međustopa. Kolega Jelića, u ovim zemljama je međustopa između 7% i 18%, a niža stopa se kreće oko 5% i 6%. Pored toga, zemlje imaju pravo da u određenim okolnostima primjenjuju super snižene stope ili čak poreska oslobađanja. To su Luksemburg, Italija, Irska, Francuska i Španija i one se kreću između 2,1% u Francuskoj i 4,8% u Irskoj. Tako neke od njih - Francuska, Irska i Luksemburg zapravo primjenjuju tri različite stope, jednu standardnu, jednu sniženu i jednu međustopu, a mnoge zemlje primjenjuju ove mogućnosti na kupovinu novina, knjiga, usluge transporta i usluge vazdušnog, putnog, željezničkog saobraćaja, kao i za hotelski smještaj, a među povlašćenim stopama nalaze se i mineralna voda, prirodna voda, limunada i voćni sokovi. Tako da ne možemo sada reći da to nije standard u Evropskoj uniji i da se to ne primjenjuje na proizvode o kojima je govorio i kolega Perić. Moram spomenuti da se u i malom broju zemalja odobrava snižena stopa i na obući i odjeću, to su Irska i Velika Britanija u kojima se PDV ne plaća, u Luksemburgu je taj PDV 3%, a Poljska primjenjuje sniženu stopu za dječiju obuću. Smatram da bi normalno bilo da uvažimo i da imamo opštu i nultu stopu PDV-a i dobar socijalni program kako bismo cijenili društveni ambijent u kojem se trenutno razvija Crna Gora. Ako tome dodamo da smo imali nulte stope oslobađanja od poreza za raznorazne sumnjive investitore koji su opljačkali, privatizovali prirodna i nacionalna bogatstva, ostaje pravo pitanje zbog čega ne bismo i mi to primijenili. Evo, posljednji dokaz za to je i oslobađanje od PDV-a za izgradnju autoputa gdje se država, po mom mišljenju, odrekla enormnog dobitka i sama sebi napravila štetu.

Vi se ovdje pozivate na to da se moraju poštovati direktive Evropske unije i da po direktivi Evropske unije ne postoji mogućnost da se sve ovo oporezuje. Koliko smo mi, gospodo, kolege iz vladajuće većine, donijeli direktiva koje su usklađene sa Evropskom unijom, a od kojih sigurno ne poštujemo 90%? I sada smo odlučili da striktno se pridržavamo direktive Evropske unije koja se odnosi na proizvode vezano za djecu. Ako pri tome uporedimo stopu nataliteta i približavanje broja umrlih u odnosu na broj novorođenih, mislim da vodimo pogrešnu populacionu politiku i da ćemo se ubrzo suočiti sa bijelom kugom. O tome sam nešto govorio na prošlom zasijedanju.

Iznijeću samo nekoliko podataka. Za kupovinu kompletne opreme za novorođenčad potrebno je preko 1000 eura. Roditelji kažu da se zbog toga uglavnom odlučuju na pozajmljivanje ili, zamislite ovo, nasljeđivanje opreme za djecu. Zamislite kada neko dobije novorođenče i onda se odlučuje na model nasljeđivanja opreme za djecu koju su koristile neke njihove komšije, rođaci, prijatelji, kumovi i tome sl. To je katastrofalna ekonomska slika u kojoj se nalazi crnogorsko društvo. U Ministarstvu finansija su pojasnili da nema povraćaja PDV-a na opremu za bebe i ne planiraju ga. Volio bih da mi neko od ovih ekonomskih eksperata objasni zbog čega nema povraćaja za to. Povraćaj mogu da traže raznorazni špekulanti, raznorazni privatnici i ljudi za koje sam već spomenuo da su raznoraznim sumnjivim transakcijama dobili raznorazne ekonomske olakšice da bi se etablirali kao novopečeni crnogorski tajkuni od kojih država Crna Gora nema nikakvu korist. Zahvaljujem i izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Kneževiću.

Kolega Jeliću, ovo je bio prvi krug diskusija i imamo jednu dobru praksu da nema komentara na prvi krug diskusija. Imajući u vidu da nemamo više prijavljenih diskutantata, dakle to sada nešto naknadno kolega Labudović se prijavljuje, predložio bih, ipak, da uzmete učešće u raspravi, da date komentar kolegi Kneževiću jer na tome insistira i kolega Bulatović, napominjući da Vas je pominjao u svojoj diskusiji. Predlažem da uzmete učešće komentarom. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče. Više ću proceduralno, maksimalno uvažavajući kolegu Kneževića. Vjerujem da on nije imao namjeru da zloupotrijebi Poslovnik i da u ovom prvom krugu kada je to nemoguće odgovoriti zloupotrijebi Poslovnik, ali čisto radi javnosti i radi svih nas koji smo zainteresovani da zakoni dobiju kvalitetnu raspravu. Što se tiče niže stope, o tome sam rekao, niža stopa postoji i u Crnoj Gori. Po nižoj stopi se obračunava sva hrana, između ostalog i hrana za bebe. Dakle, to je po nižoj stopi.

Što se tiče kako država treba da reaguje na povećanje nataliteta i kroz druge aktivnosti, tu je, prije svega, Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti, gdje treba, i tu se slažemo, kolega Kneževiću, kroz kvalitetne socijalne programe ili aktivnosti ili mjere omogućiti roditeljima da imaju jeftiniji pristup opremi za bebe. Mi moramo poštovati direktive Evropske unije koje se odnose na ovu oblast ukoliko želimo da napredujemo u pregovorima i ukoliko želimo da otvaramo pregovaračke procese. Kao roditelj četvoro djece, gospodine Kneževiću, odlično znam koji su to troškovi i šta to jedan roditelj treba da ima obezbijedeno od opreme i hrane da bi mogao kvalitetno da podiže svoje dijete. Naravno, nijesu svi u mogućnosti ali upravo preko mjera i aktivnosti koji su dati u Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti treba iskoristiti. Je li taj zakon dobar, možda nije, možda treba ići u tom pravcu da zaista više zaštitimo one porodice koje imaju niža primanja i /Prekid/ u pitanju je, da tako kažem, drugi zakon, a ne kroz ovaj Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ.

Zahvaljujem kolegi Jeliću.

Izvolite, kolega Kneževiću, vrlo kratko.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Čisto pojašnjenja radi. Vas sam spomenuo zato što ste u svom izlaganju spominjali razne stope PDV-a i nadovezao se na Vašu diskusiju. Znači, nije bila namjera da polemishemo vezano za to, ali je suština u sljedećem. Znači, da bi trebalo razmisliti o uvođenju nulte stope PDV-a na opremu za bebe. Ukoliko ne, razmisliti o povraćaju PDV-a.

Jedan podatak, roditelji iz susjedne Srbije imaju pravo da u prvoj godini starosti djeteta ostvare povraćaj u iznosu od 400 evra, a u drugoj do 300 evra. Da bi ostvarili ovo pravo, ukupan prihod roditelja mora biti manji od osam hiljada eura na godišnjem nivou, dok ukupna imovina ne smije prelaziti 195 hiljada evra.

Zašto se ili ovim ili nekim drugim Zakonom o dječijoj i socijalnoj zaštiti nije razmišljalo o ovoj normi? Smatram da se ona može realizovati, da ne pravi velike rupe u budžetu a da na značajnom nivou podiže stepen realizacije onoga što svaki roditelj želi kada dobije dijete, a to je da mu obezbijedi normalne uslove za podizanje, za spremanje za vrtić, kasnije i za školu. Te prve dvije godine bi bile izuzetno značajne i korisne za roditelje, a ja vas još jednom molim - razmislite o tome da se ne držimo slijepo ove Direktive Evropske unije koja se odnosi na naše najmlađe sugrađane. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Kneževiću.

Dakle, ako se kolega Perić kao predstavnik predlagača slaže, da čujemo i kolegu Labudovića, a onda Vi kroz Vašu završnu riječ da se osvrnete na sve diskusije.

Hvala Vam.
Kolega Labudoviću, izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem i Vama i kolegi Periću.

Poštovane kolege, ja ću opet istaći jedno svoje viđenje stanja duha u ovom Parlamentu koji, nemojte se naljutiti, ponekad liči na vodvilj. Kao mi iz opozicije smo jedini nadležni da brinemo o dobru u Crnoj Gori, a vi iz vlasti svim silama se trudite da spasite Crnu Goru od neodgovorne opozicije. Samo se pitam, i sebe i vas, koji od zakona koji smo predložili a koji su naišli na zid vašeg odbijanja se ticao isključivo pripadnika opozicije i građana koji podržavaju nas? Hoće li, ako se, recimo, usvoji ovo rješenje samo oni koji rađaju djecu u opozicionim krugovima imati blagodeti ovoga zakona, ili će se oni odnositi na sve građane?

Gospodo, ne mogu da shvatim izostanak konzistentnosti u nečemu što se zove populaciona politika. Svi smo konstatovali i svi smo se složili da Crna Gora rapidno stari i da spada u red onih društava koje se nalaze pred opasnošću da prosto izumru.

Vama period od 50 godina danas možda izgleda beskrajno dug sa stanovišta razvoja jedne civilizacije, jedne države, jednoga naroda, a to je koliko sutra. Zaboravljate one krajnje opominjuće prognoze ljudi koji se bave demografijom, da će 2050. godine 60% građana Crne Gore biti starije od 50 godina. Za koga krečimo, gospodo?

Drugo, ovdje se stalno pominju direktive Evropske unije. Jesam li ja prespavao trenutak kad je Crna Gora ušla u Evropsku uniju i kad mora po svaku cijenu, bez obzira na stanje svojih ekonomskih i socijalnih prilika, da poštuje baš svaku njenu direktivu? Ja u to nijesam siguran, tim prije što i u samoj Evropskoj uniji ima izuzetaka koji su primjereni stanju ekonomskih prilika država koje to primjenjuju. I ono što je najvažnije, sjećate se ovdje, prije, mislim da ima dvije, dvije i po godine, digla neviđena bura i prašina kad sam predložio da se uvede PDV na dobitke od igara na sreću. Zapalila se Crna Gora. Pa su ovdje kolege iz vlasti, nemajući petlju da to prepuste onima kojima je to glavna obaveza, Vladi Crne Gore, zaobilaznim putem okapali dok nijesu progurali da se poništi zakon. I šta imamo za rezultat, gospodo? Ovdje je neko pominjao gubitak budžeta ako bi se usvojio ovaj predlog. Možete li da mi objasnite po kojoj to ekonomskoj i svakoj drugoj logici nadoknada od igara na sreću za državni budžet ne prelazi pet miliona evra? Neće biti valjda da je došlo do tolikog pada i do tolikog siromašenja u toj oblasti da država može tako lako da se liši desetina i desetina miliona evra koje bi, između ostalog, mogla da upotrijebi i u ove svrhe. I ono što je najvažnije, ovdje se lako može desiti, ja se iskreno nadam da hoće, da prođe zakon kojim ćemo na neki način obešteti i odati društveno priznanje majkama koje su rodile dvoje i troje djece. Ali, ovim sredstvima, ovim mjerama zapravo njihovim izostankom mi i podred toga što, na jednoj strani, kažem, činimo benefit, na drugoj, obeshrabrujemo mlade roditelje, uza sve one druge nedaće sa kojima su buduće majke i budući roditelji suočeni.

Gospodo, sve dok jedne cipelice "Cicibanke" za malo dijete do dvije godine koštaju 60 evra, mi ne možemo da govorimo o konzistentnoj politici Vlade i vlasti ove države kad je u pitanju populaciona politika. 'Ajte, kumim vas Bogom, da učinimo nešto u samom temelju, pa ćemo vrlo lako tražiti poslije rješenje u nadgradnji na koji način da to popravimo. Ovo Crnu Goru ne treba i ne mora da košta ni centa. Stisnite petlju, udite u svijet Džigijev i Branov, uzmite tamo taj milion, milion i po, koliko će se eventualno izgubiti primjenom ovog zakona za roditelje koji se, ipak, u ovom teškom trenutku ekonomskom ohrabre da imaju djecu, da ih makar sa te strane i makar toliko pomognemo i poboljšamo prilike.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Labudoviću.

Dakle, pitam predstavnika predlagača kolegu Perića da li želi da iskoristi pravo na završnu riječ.

Želi. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

... ovdje u dijelu završne riječi, da se dogovorimo o jednom pravilu. Znači, pošto u suštini jedini koji je oponirao našem predlogu je kolega Jelić i negdje će završna riječ dobrim dijelom značiti i odgovor na njegova pitanja. Ukoliko bi on dobio minut dodatno, da se dobije minut nazad, ali to je čisto proceduralno pitanje.

Sada prosto da odgovorim na sva ta pitanja i nedoumice da negdje pošaljem onu ključnu poruku koja je nama bila bitna. Ovakvi zakoni se ne usvajaju iz demagoških razloga, već je ovo poruka svim generacijama da će država voditi računa o roditeljima i zaštiti najmlađih kad god bude teško, a sad jeste teško. I poruke koje mi stalno šaljemo, da je nužno obrazovanje i da je nužna briga o najmlađima nije opet demagoška poruka, jer samo je to jedini način da prosto zaostalost koju imamo u odnosu na zemlje Evropske unije premostimo. To neće uraditi nijedan zakon. To je ono zbog čega mi tražimo ovaj zakon i taj zakon, opet kažem, državu može da košta u najnižoj prokalkulaciji 300 do 400 hiljada eura. Taj signal vrijedi te pare. I ono što zaista moram da kažem jeste da smo mi poštovali upotpunosti institucije Sistema. I prije nego smo predložili ovaj sistem mi smo obavili konsultacije sa Ministarstvom finansija od kojeg nijesmo dobili ove informacije koje smo kasnije dobili od Vlade. To je prva stvar.

Drgua stvar, povraćaj PDV-a kao zakonski mehanizam s kojim jesmo upoznati nam je takođe prezentovano kao komplikovanije rješenje i zbog toga smo odustali od njega i vjerovatno da veliki dio roditelja ga ne bi iskoristio.

Ono što takođe negedje se provijava da sada zbog ovoga bi stali pregovori sa Evropskom unijom. Znete šta? Nemojte da pravite od Evropske unije Baba rogu. Garantujem da pregovori sa Evropskom unijom ne bi stali zbog ovog zakona. Oni bi mogli stati, ali znate li zbog čega? Zbog toga što nemamo procesuiran nijedan slučaj korupcije na visokom nivou. To je mnogo veći problem, a u Briselu se nije prepoznao ovaj dio politike kao problem. Kada ste rekli da se nulta stopa poreza može odnositi samo na hranu, ja sam ovdje prosto cijenio da smo možda malo se više udubili u materiju. Mi upravo predlažemo da nulta stopa poreza bude za hranu za odojčad, jer je neprirodno da se recimo luksuzni sat i hrana za odojčad oporezuju po istoj stopi. Prosto je neprirodno i to je ono što smo tražili. I po kojoj stopi bi to bilo veći prioritet za državu da ima oslobođenog poreza na promet goriva i drugih neophodnih proizvoda koji se koriste za snadbijevanje plovila namijenjenih za plovidbu na otvorenom moru, od toga da to ima nulta stopa PDV-a za hranu za odojčad. To je ključno pitanje.

Dalje, Vaše pitanje u kojem sistemu imate višu stopu PDV-a. Zahvalan sam kolegi Kneževiću što je prosto prošao kroz materiju, nemam ni vremena sad da ulazim u to. Vi bolje znate od mene, ekonomsta ste po struci, da je stopa PDV-a prilično razuđena u zemljama Evropske unije, da to nije baš sve nivelisano kako ste dali predstaviti u tom dijelu. Ali, 'ajmo da odgovorimo drugim pitanjem. U kojoj je to zemlji sa ovim budžetom data pomoć od 131 milion eura jednom privatnom biznismenu, ruskom tajkunu u KAP-u? Novac koji bi bio dovoljan za 150 godina primjene ovog zakona. Otprilike, ako ne i više.

Vi se jako brinete šta ćete u onim situacijama kad postoji rizik izbjegavanja plaćanja PDV-a, odnosno ugrađivanja rabata? Da li će kupac prosto pomjeriti svoju

cijenu da se ona ne osjeti za konačnog potrošača? Prosto kao da ste preotali našu diskusiju koja se odnosila na nultu stopu Zakona o PDV-u za autoput. I tada ta argumentacija aposolutno po vas nije imala nikakvog smisla. Ali, sada kada je riječ o opremi za bebe, ima smisla.

Takođe, istu identičnu argumentaciju smo ponovili onda kada se raspravljalo o nultoj stopi PDV-a za investitore za hotele. I tada smo imali potpuno različito gledište. Sada vi usvajate našu argumentaciju, ali kada je u pitanju oprema za bebe. Takođe, negativan ishod na konkurenciju, ja vam moram reći ono što i vi sigurno znate da se radi o proizvodima koji se dominantno uvoze, nažalost, proizvodnje nema, a to bi moglo samo da pospješi domaću proizvodnju da ima.

I sa čim sam potpuno saglasan jeste namjera je bila zakona da se oporezuju više oni koji imaju više i ono čime jesam htio da završim, nas je jako zabrinula nespремnost Vlade i kolega iz parlamentarne većine, da kažu - ok, za nas nije prihvatljiv ovaj dio zakona, ali prihvaćemo ovaj, djelovaćemo amandmanski kao što mi činimo nebrojeno puta. Kada dođe neki zakon iz vladinih redova mi amandmanski djelujemo i poboljšavamo sve što mislimo da se može poboljšati, jer nam je to u opštem interesu. Vi ne sporite dobru namjeru zakona. Neki djelovi zakona da bi možda bili dobri, ali nećete amandmanski djelovati, već će se odbaciti cio zakon i koliko vidim jako teško da ćemo doći do parlamentarne većine.

Ponavljam i time zaključujem, jako je bitna poruka koju šalje Parlament da će misliti o onima koji im najviše trebaju kada je najteže, a to su mlade generacije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Mislim da smo sa ovim završili.

Kolega Jeliću ovo je bila završna riječ. Istina, bilo je određenih polemičnih tonova u završnoj riječi sa Vama. Ako insistirate, predlažem po minut i Vama i kolegi Priću.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče. Gospodin Perić je dao je odgovor na pitanja koja sam postavio. Jedno je pitanje bilo da mi kaže uporedni poreski sistem gdje postoje dvije više stope poreza. Nijesam dobio odgovor, ali dobro.

Ovo što ste rekli, kolega Periću, znam da ste imali dobru namjeru, ali ste to, da tako kažem, pogriješili jer to se ne može uraditi ovim zakonom. Ne možemo amandmanski djelovati na ovaj zakon da ispravimo ovo što je, da kažem, pogreška. Rekao sam da se to može uraditi prema Zakonu na dobit i porezu na dohodak. Dakle, to su ti zakoni gdje bismo mogli ovo oporezovati.

Ono što želite da stavite u isti kontekst jeste, da kažemo, jahte i odojčad. To su dvije različite stvari što ste vi i posložili u zakonu, ali nekako u komentaru želite da spojite sve te dvije zajedno stvari. Dozvolite, molim vas, Direktiva Evropske unije jasno propisuje koji proizvodi mogu biti oslobođeni od poreza i koji su oporezovani nižom stopom poreza. Tom Direktivom ne oslobađa se od poreza oprema za bebe. To tamo jasno stoji, pogledajte Direktivu.

Dakle, nijesam govori o demagogiji. Tu Vas nijesam ni razumio da Vi govorite demagoški, nego naprotiv. Imali ste dobru namjeru, ali nijesmo je usredsredili tamo gdje treba. Dakle, nijesam rekao da bi stali pregovori, nego Vas upozoravam da kad pravimo određene zakone ovdje, svaki taj zakon će doći negdje na ocjenu tamo u Evropskoj uniji. Ako je on u koliziji sa tom Direktivom, nećete dobiti neku pozitivnu ocjenu, nego će vas neko, da tako kažem, upozoriti da to ispravite kao što radimo sa svim ovim zakonima

koje donosimo u Skupštini. Meni je drago da ste konsultovali Ministarstvo finansija. Jeste li dobili odgovor? Vi ste rekli da niste i čudi me da niste dobili odgovor o svemu tome.

Osim toga, gospodine Periću, hrana u Crnoj Gori za bebe se oporezuje nižom stopom PDV-a u Crnoj Gori i to je jasno sapšteno. Ona se ne oporezuje sa stopom od 19% nego nižom stopom. I različite su gornje stope, više stope nivoa u Evropskoj uniji. One se kreću od 15% do 25% zavisno do zemlje, to ste dobro rekli. To je gornja stopa i postoji samo jedna. Ne postoje dvije. To je razlika u svemu tome. Prema tome, shvatam da ste imali dobru namjeru ali ovo niste dobro procesuirali kroz Skupštinu i vjerovatno možda kroz neki drugi zakonski tekst možete to uraditi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Periću, i Vaših minut vremena.

SRĐAN PERIĆ:

Samo pojašnjenje. Mi smo imali komunikaciju sa Ministarstvom. Dobili smo povratnu informaciju u direktnom razgovoru i ona ne korespondira apsolutno sa onim što smo dobili iz Vlade nakon mjesec dana. Tako da moram da kažem da je komunikacija bila sasvim u redu na toj ravni da je obavljena.

Ono što ja hoću da kažem, kao podnosilac, amandmanski se može djelovati, evo da povučemo da se dodatno ne oporezuju jahte, luksuzni satovi, mobilni telefoni ako bi to bio uslov podrške. I da padne sva argumentacija u vodu. Evo, mi smo spremni na to. I kad smo pisali zakon, i to da znate, mi smo išli na ovu varijantu -spremni da odustanemo od dodatnog oporezivanja za jahte, za mobilne telefone preko 100 eura, za satove u vrijednosti preko 500 eura. To je zona našeg kompromisa i da nemamo nikakav problem sa ovim što Vi pričate. Ako je to problem što smo htjeli da više oporezujemo ove kategorije, spremni smo od tog odustanemo. Ali, imaju kategorije za koje mi tražimo da bude nulta stopa PDV-a od 19%. Nije prirodno da po istoj stopi negdje na kraju oporezujete kategorije koje su prosto nespojive - one koje se odnose na djecu i one koje se odnose na luksuz. I siguran sam da u bilo kom skriningu to ne bi bilo locirano kao neki ekstremni problem koji bi na bilo koji način škodio Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ovim smo završili pretres po ovom Predlogu zakona. Naknadno ćemo se izjasniti.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Podsjećam da je Predlog odluke podnio kolega Andrija Popović.

Izvjestioci Odbora su Vladislav Bojović, Zakonodavnog odobra i doktor Draginja Vuksanović, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam kolegu Popovića da li želi da da dopunsko obrazloženje.

Želi. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Predlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore odnosi se na izvođenje državne himne u crnogorskom Parlamentu. Bezbroy puta je ovaj predlog

išao kao predlog, kao amandman. Nekoliko puta je dobio kao amandman potrebnu većinu, ali tada su predlagači povlačili Predlog odluke o izmjeni i dopuni Poslovnika. Uglavnom, ovo je sada malo korigovani Prijedlog odluke izvođenja državne himne samo na konstitutivnoj sjednici. Član 7 Poslovnika mijenja se i glasi: "Na prvoj sjednici Skupštine, poslije izvođenja državne himne, predsjedavajući konstatuje da je Državna izborna komisija podnijela izvještaj o sprovedenim izborima i objavljuje da je podnošenjem izvještaja Državne izborne komisije započeo mandat novoizabranim poslanicima...", itd.

Objasnilo: U Poslovniku Skupštine Crne Gore postoji propust oko nepostojanja obaveze izvođenja državne himne na sjednici koja ima svečano-radni karakter, a to je bez sumnje konstitutivna sjednica novog saziva Skupštine Crne Gore i ubuduće će postojati ta obaveza. Da podsjetim, na konstitutivnoj sjednici ovog saziva, 6. novembra 2012. godine, samo zahvaljujući poslanici Kalezić koja je tada kao najstarija poslanica predsjedavala Skupštinom, izbjegnuto je skandal. Dakle, mogla je prosto da odbije to, što ona nije uradila, nego joj zahvaljujem što je imala dobru volju i tada je izvedena državna himna u ovom visokom domu.

Svi zajedno se moramo dobro zamisliti, staviti prst na čelo i pitati se zašto se državna himna u ovom parlamentu ne izvodi godinama. Kako da očekujemo da bilo će drugo, na bilo kom drugom mjestu u Crnoj Gori se izvodi državna himna koja je, naravno veoma važna identitetska vrijednost, ako se na ovaj ili onaj način sprječava da se izvodi u državnom parlamentu?

Znate i sami da sam i ranije išao i sa prijedlogom koji, ponavljam, je dobio bio potrebnu većinu kao amandman da se državna himna izvodi na početku proljećnog i jesenjeg zasijedanja da bi to bio konsenzus. Od toga sam za sada odustao, tako da vjerujem da će ovaj prijedlog dobiti 100% saglasnost, odnosno da će ga svi podržati da to bude izvođenje državne himne na konstitutivnoj sjednici novog saziva Skupštine Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Zamolio bih kolegu Obradovića da uzme riječ. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedavajući gospodine Simoviću.

Poštovani poslanici, poštovani građanke i građani Crne Gore,

Nekoliko puta imamo predlog ovog zakona na dnevnom redu, s tim što je ranije bio u izmijenjenom obliku, kao što je gospodin Popović rekao to su sve bili njegovi predlozi. Ranije je bilo u predlozima da se na prvoj redovnoj sjednici proljećnog zasijedanja i prvoj redovnoj sjednici jesenjeg zasijedanja intonira, prije početka sjednice, državna himna i koji nažalost nije prošao u ovom domu iz razloga što ga određeni poslanici iz opozicionih redova nijesu podržali.

Naravno da smo uvijek za to da ovakve važne odluke, odluke koje se tiču izmjena Poslovnika i dopuna da se donose konsenzusom, odnosno jednoglasno. I zato smo svi ovdje i zato bi bilo dobro da ove izmjene i dopune Poslovnika donesemo jednoglasno, jer je za nas Poslovnik praktično Ustav i svi moramo da se držimo istoga i da isti poštujemo.

Sada je gospodin Popović izmijenio Predlog onih ranijih predloga izmjena i dopuna Poslovnika na način što je predložio da se intonira himna prilikom konstitutivne sjednice, kada je zaista ta sjednica svečanog karaktera. Dakle, ne vidim razloga da tako ne bude, jer imamo u Crnoj Gori podjelu vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast i

kada su svečanosti određene, kada su državni praznici, itd. intonira se himna. Mislim da toliko zaslužuje da se intonira himna i u ovaj dom, ovaj parlament ovdje jer posebno ovaj parlament donosi sve zakone, pa i Zakon o državnim simbolima itd, prema kojima treba da imamo svi zajedno izuzetno poštovanje. Ne mogu da shvatim da nekima od nas nijesu svetinje grb, himna, državna zastava, jer to je zaista nepojmivo. Mi možemo da bude državljani jedne države, možemo da budemo građani jedne države, možemo da budemo fudbaleri jednoga tima, ali kad pređemo da igramo za drugi tim, mi moramo da poštujemo simbole. Znači, bilo da smo pozicija ili opozicija. Možemo da se ne slažemo sa nečim, ali kad se nešto usvoji, kad je većina u pitanju, zakon se poštuje. Poslovnik mora da se poštuje, državni simboli moraju da se poštuju.

Neshvatljivo je da prilikom intoniranja himne neki od poslanika nijesu tu, da ne žele da prisustvuju, da ne žele da ustanu. Mislim da su ta vremena iza nas i ja se nadam da će prihvatiti ovaj predlog gospodina Popovića i da će shvatiti da, ja bar smatram, oni koji nijesu bili za suverenu državu, da nijesu protivnici ove države, nego su željeli da budu u zajednici sa Srbijom. Tako, isto tako smatram da nijesu protivnici ni himne, ne bi smjeli da budu. U mnogim zemljama uvode se i kaznene odredbe i sankcije za to, a mislim da mi treba da budemo dovoljno pametni, moralni, da poštujemo simbole, da poštujemo državnu himnu i da ustanemo da svetinje do kraja ispoštujemo. To je zaista tako, posebno sad iz razloga što gospodin Popović nije uvrstio to da bude prilikom prvog redovnog zasijedanja, proljećnog, jesenjeg, nego samo prilikom konstituisanja Skupštine kada Skupština proglašava one koji su postali poslanici na sprovedenim izborima. U tim slučajevima to je i posao izborne komisije, a posao nas da ispoštujemo ono što ovdje dogovorimo. Moramo i ovdje da budemo jednoglasni, da jednom zaista izađemo sa jedinstvenim stavom i da podržimo ovaj predlog gospodina Popovića.

Mi ćemo ga, svi iz Demokratske partije socijalista, podržati. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine Obradoviću.

Znači svi smo na fonu, Crna Gora je svih nas. Tako je. Znači da ne bude poslije jedne postave, jednog čovjeka, nego sviju nas. Sa himnom koju ćemo zajedno konsenzusom da doradimo, da napravimo prilagodimo i da svaka rečenica bude "Crna Gora svih nas", i "Nek je vječna Crna Gora".

Evo zašto sam dozivam da dođem što prije. Zbog Vas, gospodine Kneževiću, možda i Vašeg temperamenta i istine.

Izvolite uvaženi kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem, profesore Raduloviću.

Upravo i ovaj Vaš dolazak potvrđuje jednu legendu koja se odnosi na Vas, a može se čuti u klupama poslanika kad se Vi pojavite samo kažu - došao je tiho i ušao u legendu, kao Dok Holidej. Tako da Vi to potvrđujete i ovom Vašom digresijom.

Gospodine Raduloviću i gospodine Popoviću, odmah da vas relaksiram, nećete imati 100% podršku, jer poslanici Demokratske narodne partije sigurno neće podržati ovakve izmjene Poslovnika, jer po nama, one predstavljaju utjerivanje jedne ideološke matrice za koju ne postoji nacionalni konsenzus u Crnoj Gori, a o tome je govorio i profesor Branko Radulović.

Crna Gora nije ugrožena zbog toga što se ne intonira himna na proljećnjem i jesenjem zasajedanju ili zbog toga što imamo dileme da li će se intonirati na konstitutivnoj sjednici Skupštine Crne Gore. Crna Gora je ugrožena zbog kriminala,

nedostatka vladavine prava, sumnjivih privatizacija, pljačkaških privatizacija i zbog toga što smo 21. maja dobili privatnu državu jednog broja ljudi. Zbog toga što su jednako razočarani i oni koji su glasali za zajedničku državu i oni koji su glasali za crnogorsku nezavisnost koja nije počela 21. maja, to ovdje moram da ponovim zbog građana Crne Gore. Crna Gora je hiljadugodišnja država koja je svoju nezavisnost ostvarivala i realizovala kroz razne državno-pravne statute i moram vas razočarati da Crna Gora ne počinje od 21. maja 2006. godine.

Ovdje ću ponoviti stav partije čiji sam lider, a to je da je nama neophodan konsenzus u izmjeni sporne dvije strofe koje je napisao ratni zločinac Sekula Drljević. Ako ste, gospodo, spremni da na tome gradimo konsenzus, imaćete partnera u Demokratskoj narodnoj partiji, a ubijeđen sam i u Demokratskom frontu. Govorim o Demokratskoj narodnoj partiji zato što smo mi široka koalicija u kojoj postoje i politički subjekti koji ustaju, odnosno podržavaju ovakvu verziju himne.

Dakle, u koliko eliminišete ove dvije strofe koje je napisao dokazani ratni zločinac, onda ovakve intervencije gospodina Popovića neće biti potrebne. Ali Vi ste, kolega Obradoviću, govoreći ispred kluba poslanika Demokratske partije socijalista ustvari saopštili istinu, da vi sve nas koji smo glasali na referendumu za zajedničku državu, a bilo nas je 185.000, smatrate za građane drugoga reda, da ne treba da se dogovarate sa nama i da nam naturate vašu ideološku matricu pod nekakvom formom pomirenja. Pomirenje se zasniva na onoj kulturnoj rečenici iz "Balkanskog špijuna": "Đura će ti oprostiti što te tukao". Znači, mi ćemo da se pomirimo pod vašim uslovima, da prihvatimo sve vrijednosti koje ste vi etablirali i onda ćete vi da nam oprostite što ste nas maltretirali svih ovih godina zbog različitih političkih, vjerskih i nekih drugih ubjeđenja. Teško da sa nama možete imati konsenzus oko tog pitanja.

Dobro je što je kolega Popović ovo predložio, jer on je dokazani suverenista i ubijeđen sam da je to čovjek koji ne bi trebao da ima tu ostrašćenu ideološku mržnju. Moglo je biti i gore, da je neko predložio izmjene Poslovnika, da se ovdje igra i crnogorsko kolo, poskočice, pa bi smo se o jadu spleli ovdje ko bi bio u postolju a ko bi bio gore, da li Ranko, da li Ivan Brajović, Milo ili neko drugi.

Mi smo spremni da vam ponudimo kompromis, da dođe do izmjene i dopune Zakona o himni, odnosno državnim simbolima, da se ove dvije sporne strofe izbrišu, tri. Nemam ništa protiv da besplatno, ne kao drugi, sam dopišem te tri sporne strofe koje bi bile na dobrobiti i na opštu radost svim građanima Crne Gore. Evo nudim se da vam dopišem tri strofe za himnu koja će biti prihvatljiva svima i obećavam da nemam nikakav problem da posljednji stih bude "nek' je vječna Crna Gora".

Ali ovako kako vi planirate da /Prekid/ strogoću da disciplinujete nas koji smo dominantno na referendumu glasali za zajedničku državu, neće moći. Jer na isti način ovdje plasirate i procenete podrške oko NATO-a, na isti način plasirate sve moguće podjele i mi treba da bježimo od razgovora vezano za te teme, da zabijamo glavu kao noj u pijesak i da kažemo - mi nećemo da se bavimo time jer nam vi to namećete. Mi ćemo da se bavimo time, mi smo spremni da iznosimo svoje argumente, spremni smo da ih branimo, jer smatramo da smo na pravoj strani, a to je strani dijaloga. Vi, gospodo, izbjegavate dijalog i ono što je uradio juče gospodin Đukanović iznoseći netačne podatke o procentu podrške za pristupanje Crne Gore u NATO koja je porasla za mjesec dana 5% predstavlja dalje podizanje tenzija, dalje produbljivanje podjela i stvaranja jedne atmosfere nepovjerenja koju mi još dugo nećemo tolerisati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala.

Vidim ja kud ide ova rabota, da ćemo vrlo brzo doći do konsenzusa i oko simbola, ustavnog rodoljublja i oko svega, ali nam treba još promjena političkih snaga i odnosa.

Prvo ću dati Popoviću da replicira. Ne proceduralno, nego ćete isto Vi dobiti dva minuta. Dogovorite se iz DPS-a.

Izvolite, gospodine Popoviću. Poslije Popovića Vi dobijate i to isključivo zbog moje slabosti prema Vama.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče. Stvarno nijesam očekivao da će ovo izazvati bilo kakve diskusije i zbog toga sam skratio ovaj prijedlog. Ponavljam, on je kroz amandmansko djelovanje dobio potrebnu većinu dva puta u proteklih dvije i po godine. Da se osim ovoga državna himna osim na konstitutivnoj sjednici Skupštine novog saziva izvodi na početku proljećnjeg i jesenjeg zasijedanja koje bi ubuduće bili obavezno. Dakle, te sjednice bi obavezno bile u našoj prijestonici Cetinju, jer ovo što se na Cetinju sjednice održavaju je stvar samo nekog dogovora. To nigdje ne piše. Zahvaljujem dosadašnjim učesnicima u raspravi, predstavnicima klubova DPS-a, Demokratskog fronta. Naravno, ovdje se pokazao i odnos prema toj Crnoj Gori, govorim u ime Liberalne partije, poslanik Knežević u ime Demokratske narodne partije, ali vrijeme podjela u Crnoj Gori je završeno. Nikoga više ne zanima ko je 21. maja 2006. godine bio za nezavisnost Crne Gore, a ko je bio protiv. To je završena priča. Mislim da danas svi mi moramo da se zamislimo i počnemo boriti za pravednu i bolju Crnu Goru. To je ono što je, mislim da kao predlagač imam malo više vremena, ali nema veze.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Po dvije stvari imate.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Dobro, hvala. Brzo ću završiti.

Vrijeme podjela je završeno. Naravno, nikako ovo ne mogu prihvatiti što je rekao poslanik Knežević, Sekula Drljević je za mene, za Liberalnu partiju heroj Crne Gore. Stihovi državne himne:

"Rijeka će naših vala,
uskačući u dva mora,
glas nositi okeanu,
da je vječna Crna Gora"

je najljepši dio te himne. Tako da ne znam da li će ikad desiti da se takvi stihovi izbace iz himne. Dok je Liberalne partije neće. Naš politički uticaj nije veliki. Nekad je bio daleko veći, hvala Bogu. DPS je uzeo naš program, '97, '98. godine. Da nije bilo toga, ko zna šta bi se dešavalo i đe bi danas bila Crna Gora, ali u svakom slučaju u završnoj riječi ću se vjerovatno i osvrnuti na diskusije koje će se kasnije čuti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Popoviću.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine Popoviću, moram Vas razočarati jednom surovom istinom, a to je da je Crna Gora duboko podijeljena država po svim šavovima: političkim, nacionalnim, vjerskim i prevashodno ekonomsko-socijalnim. To što se sad Vi hvalite da je

Demokratska partija socijalista preuzela vaš program stvarivši privatnu državu koja je dodatno raslojila crnogorsko društvo i nije za neku pohvalu. Vaš stav o Sekuli Drleviću je skandalozan. Nemam namjeru nešto specijalno da ga komentarišem, ali napraviću jednu paralelu. To bi isto bilo kao kad bi sad njemačka usvojila za državnu himnu himnu koju je pisao Adolf Hitler ili Jozef Gebels, odnosno neku pjesmu koju su pisali Hitler ili Gebels. Plaši me ovakav Vaš stav, ali ponavljam, to je jedna isključiva ideološka matrica kojoj ja ne pripadam i kojoj ću se suprotstavljati dok budem i politički i ljudski trajao.

Ovo što ste Vi predložili i tobož nam napravili ustupak ne rješava problem. Ovo vam je kao da neku tešku bolest liječite čajem od nane i kiselim mlijekom. Ovo ne rješava problem. Ovdje je u svemu suština zato što mi imamo stav, za razliku od nekih koji nemaju stavove ni oko ovog ni oko drugih pitanja. Mi smo spremni da polemishemo sa vama. Kada se donosio Zakon o državnim simbolima, opozicija je bila van Parlamenta. Tada nije postojao nacionalni konsenzus 2004. godine i tada je Ranko Krivokapić zloupotrijebio poziciju predsjednika Skupštine izvršivši pritisak na Demokratsku partiju socijalista. Zato smo dobili ovakav Zakon o nacionalnim simbolima koji ne ujedinjuje Crnu Goru nego je dijeli.

Kad smo kod referendumu, zašto da non-stop govorimo o pokradenim izborima kao da referendum nije pokraden? Pa ptice na grani znaju da je referendum 21. maja 2006. godine brutalno pokraden. Sad vama smeta to što vam mi saopštavamo da je referendum pokraden, da ga je prersonalno pokrao Milo Đukanović. Stojim odgovorno iza toga, imam dokaze i pozivam državnog tužioca. Mi namamo namjeru da mijenjamo državno-pravni status Crne Gore, ali nemamo ni namjeru ni da ćutimo na brojnim zloupotrebama i krađama koje su sprovedene u ovih 15 godina. Najbolje još i to da nam zabranite.

Dakle, kolega Popoviću, Crna Gora je podjednako naša: i vas koji ste glasali za nezavisnu Crnu Goru i nas koji smo glasali za zajedničku državu. Ubijeđen sam da Vi nemate stav da bi mi trebalo da postanemo građani drugog reda, ali svi ostali koji misle da bismo mi trebali da postanemo građani drugog reda, da ne možemo da se zaposlimo u državnoj upravi, da ne možemo da govorimo srpskim jezikom, da ne možemo da se liječimo u zdravstvenim ustanovama, da ne možemo da imamo sva prava kao što imaju prava funkcioneri Demokratse partije socijalista, SDP-a, njihove žene, djeca, ljubavnice, sestre od ujaka i braća od tetaka, grdno su se prevarili. Tome ćemo se suprotstaviti svim raspoloživim, ali demokratskim sredstvima.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam.

Hoćete li dva minuta? Izvolite, koliko hoćete.

LUIĐ ŠKRELJA:

Hvala. Veoma cijenim Vaše rukovođenje Skupštinom.

Javio sam se i prvi put, ali sad su se nagomilale moje potrebe da se javljam na diskusiju gospodina Kneževića po pitanju moga predsjednika partije i Vlade. Prvo, gospodin Knežević je ustvrdio da podaci koje je sopštio predsjednik Đukanović oko podrške NATO-u ne odgovaraju istini, a da pri tom ne nudi nikakvu drugu varijantu kakve on podatke ima. To nije dobro, nije lijepo. Da takav nastup gospodina Đukanovića izaziva podjele i tenzije u Crnoj Gori. To apsolutno odbijam kao netačno, jer argumenti su argumenti, a suprotstavljanje argumenata je put dolaska do istine. Gospodin Knežević nam nije rekao ko je podrška NATO-u, nego samo je ustvrdio ono što je rekao gospodin Đukanović.

Druga stvar, gospodin Đukanović je stožer i napretka, i razvoja, i proglašenja, i dobijanja statusa nezavisne međunarodno priznate države Crne Gore, a ne čovjek koji je izmanipulisao i koji je ukrao izbore. To je rekao gospodin Knežević. Čak je prijetio i tužiocem. Ja ga i ovoga puta pozivam da sve te dokaze koje ima da što je prije moguće, čak i u nekim popodnevnim časovima da ponese u Državno tužilaštvo i da to više stavljamo ad akta. Znači, to je druga stvar.

Treća stvar, potpuno se slažem sa gospodinom Popovićem u jednom dijelu priče. Ne volim da ulazim u tu temu, jer smatram da pripada nekim drugima možda i prije mene da pričaju o tome. Ne znam ko je ratni zločinac, da li je bio ili nije bio, ali ono što je Sekula Drljević, po mom mišljenju, sa ove distance pjevao ljepše, emotivnije, slikovitije, kako god hoćemo, za Crnu Goru, neka nudi varijantu gospodin Knežević, bolje stihove i mi ćemo ih prihvatiti. Slažem se sa onim što je rekao gospodin Popović, jer taj stih je za Crnogorce u Crnoj Gori i za državljane Crne Gore nezamjenjiv. To je moje mišljenje. Ako neko ima bolje rješenje, neka izvoli.

Ne slažem se sa gospodinom Popovićem da je preuzela Demokratska partija socijalista program Liberala. Ne. Demokratska partija socijalista je realizovala ono što je bio san Crnogoraca od ranije, a ja nijesam Crnogorac, jer ja sam Albanac po narodnosti, ali sam državljanin Crne Gore i nemam drugu državu sem Crne Gore. ali on je realizovao ono što su mnogi i prije pokušavali. Svaka čast Liberalnom savezu, ali DPS ne može da preuzme nikome program, jer partija koja traje toliko dugo godina i svakim danom jača, ne može da kopira nikoga. Drugi kopiraju DPS.

Na kraju krajeva, dok druge stranke plašeci se idu na kongres, sa nekom dodatnom opremom, članovi Demokratske partije socijalista relaksiraniji nego ikad su završili Kongres i završili su onako da im zavide ne samo partije u Crnoj Gori i onoj Jugoslaviji, nego i šire u Evropi, pa čak i u svijetu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Škrelja.

Izvolite, kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Kolega Škrelja, nije lijepo da napadate Socijaldemokratsku partiju i njihov Kongres kad niko od /Prekid/ nije prisutan ovdje. Ja nijesam član Socijaldemokratske partije. Bogu hvala što nijesam, nemam baš nikakvih simpatija prema toj partiji, ali s obzirom da oni nijesu prisutni nije lijepo da pominjete neku opremu protivzaštitnu, obezbjeđenje i sve što se dešavala na Kongresu Socijaldemokratske partije, pa kad oni budu tu, to u nekim vašim međusobnim odnosima razriješite.

Ono zbog čega ja zbilja istinski žalim, zašto ova Vaša oda i tirada o liku i djelu Mila Đukanovića nije saopštena makar dva, tri dana prije Kongresa. Jer da je to čuo gospodin Đukanović, gospodine Škrelja, Vi biste sigurno bili zamjenik predsjednika prije nego Duško Marković. Ovako ste zakasnilo, ali s obzirom da nije sastavljeno još uvijek predsjedništvo, vjerujem ako još jednom ovo ponovite, možda i na albanskom, ubijeden sam da će Vas gospodin Đukanović uključiti u predsjedništvo Demokratske partije socijalista.

Ja sam gospodina Đukanovića direktno optužio da je kreator krađe na referendumu. Zato imam dokaze i Bijelu knjigu. Spreman sam da se ponudim vrhovnom državnom tužiocu da sve ove podatke provjeri u Bijeloj knjizi, gdje se nalazi tri hiljade brutalnih primjera zloupotrebe na 1.500 stranica. Spreman sam, gospodine Škrelja, da Vam poklonim tu knjigu, mnogo je teška. Moraćete da uzmete nekog od saradnika da

Vam je nosi do auta. Tolike su zloupotrebe i prevare bile na referendumu, a naravno i u drugim izbornim procesima.

Ponavljam stav da je Sekula Drljević pravosnažno osuđeni ratni zločinac, koji je odgovoran za hiljade i hiljade izgubljenih života i u Crnoj Gori i na prostoru bivše ratom zahvaćene Jugoslavije od 1941. do 1945. godine. Nije mjesto ni vrijeme da sad raspravljamo o Sekuli Drljeviću, ali ako je neko voljan, spreman sam ovdje da otvorim istorijsku debatu i da držim predavanje 24 časa, a da ne napravim ni jednu grešku vezano za Drug svjetski rat, koliko god vam to možda djelovalo prepotentno. Ponavljam, spreman sam da besplatno dopišem te sporne stihove. Ne tražim ni Trinaestojulsku nagradu, ni Oktoih, ne tražim da budem dvorski pisac, besplatno ću dopisati stihove crnogorske himne za koju tvrdim da će biti prihvatljiva za sve građane Crne Gore.

Ostaje mi enigma, gospodine Škrelja, kako Vi koji sad rekoste da se nacionalno izjašnjavate kao Albanac, znate šta sanjamo mi Crnogorci i Srbi. Kad tako dobro pogađate, možda ne bi bilo loše da se okušate sa nekom kladionicom pa da popunimo rupe u budžetu, a neka zalog bude Velika plaža. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Kneževiću.

Hoćete li po minut? Samo dvojica ste još u priči, a vrlo interesantno pričate.

LUID ŠKRELJA:

Hvala, potpredsjedniče. Naravno, drugačije i ne volim da komuniciram sa Vama, nego u sklopu onoga što treba da bude ljudska komunikacija. Tako to i doživljavam.

Prvo, gospodine Kneževiću, ja nijesam rekao za Kongres Socijaldemokratske partije, apsolutno, nijesam ga ni pomenuo. Pomenuo sam neke druge kongrese, šrafčigerima su otvarali vrata. Ovo je frešak kongres i tu se još sređuju utisci. Tako da sam pričao o nekoj prošlosti. Nijesam ja rekao šta sanjaju, svak ima pravo da sanja i da se poslije tog sna probudi onako kako on osjeća svoju tjelesnu potrebu ili emocionalno. Ja sam rekao da je Milo Đukanović realizovao dugogodišnji san Crnogoraca sa međunarodnom priznatom nezavisnom državom. Ne ulazim ja u emotivnost nikoga ko i šta sanja. Za Sekulu Drljevića apsolutno nijesam htio i ne volim da diskutujem /Prekid/ kažem to ste Vi rekli i ne oponiram Vašoj tvrdnji. Meni ti stihovi sviđaju i ne vidim ništa loše u tim stihovima. Ja sam samo o tome pričao, e sad kad već pričamo o himni, možda gospodin Popović treba da dopuni, jer očigledno ima potrebe da se stihovi ove himne dosta dobro nauče. Čak je malo jednom godišnje. Jedno četiri, pet puta treba ta himna da se odsvira ovdje da bi poslanici dobro naučili stihove te himne. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

E kad bi ono što piše stvorili u životu, onda bi druga pjesma bila.

Gospodine Kneževiću, i Vi u istom stilu.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine Škrelja, da sam maliciozan kao što nijesam, sad bih Vas pozvao pred crnogorskom javnošću da izrecitujete tu himnu. Da izrecitujete tu himnu, ne na albanskom nego na ovom maternjem, kojeg oni nazivaju crnogorskim, a koji je za mene oduvijek bio srpski.

Ja sam ubijeđen, gospodine Škrelja, da Vi ne znate čitavu himnu napamet, kao što je ne zna polovina odavde poslanika iz redova parlamentarne većine. Kolega Popović zna, mislim i u snu je recituje, što je evo i dokaz tih njegovih snova, bavimo se Poslovníkom s vremena na vrijeme. Tako da nema potrebe sada nam Vi utjerujete

učenje crnogorske himne kad je Vi ne znate. Uostalom, kako mi je interesantno ovo Vaše tumačenje da je Đukanović realizovao viševjekovni san. Crna Gora je bila nezavisna na Berlinskom kongresu 13. jula 1878. godine, evo sad kažete da je realizovao višegodišnji san, ali, rekli ste Crnogoraca, što znači gospodine Škrelja, da Vi nijeste sanjali taj san. Vi ste sanjali ili sanjate neke druge snove.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Svako sanja druge i ja sanjam treće snove, ali mi se snovi ne ispunjavaju. Izvolite, kolega Obradoviću. Hoćete li po minut, ili po dva? Hajde po dva. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Kneževiću, ja sam mišljenja da ste Vi trebali da uvažite Sedmi Kongres DPS-a i da budete naši gosti.

Da ste bili, vidjeli biste kakav rejting u svijetu uživa političar Milo Đukanović. Vidjeli biste da priča oko smjene vlasti samo može da bude bajka. I Vi tek ćete to da shvatite kad promijenite mišljenje i svoju teoriju. Veoma mudri političari znaju kad je vrijeme da donesu prave odluke. Vezano za nezavisnost Crne Gore, tu ideju je imao Milo i mi odavno, ali su trebali da sazru uslovi da se to bezbolno odradi. I sada ako imamo Crnu Goru državu Crnogoraca, mislim na građana, ona je jednaka država za sve: i za Crnogorce, i za Srbe, i za Muslimane, i za Bošnjake, Egipćane, Rome, Hrvate itd. I svi imaju jednaka prava. I ako imaju svi jednaka prava, i ako se zalažete za demokratiju, zašto onda ne poštujete državne simbole ako to izgleda ova Skupština? Bolje je i najgori zakon poštovati, nego najbolji ne poštovati, gospodine Kneževiću. I ne znam zašto Vi idete stalno u nekom suprotnom pravcu kad se sva ta pitanja odnose na to? Dakle, morate da poštujete odluke. Mi samo tražimo demokratiju od vas. Jedino što Crna Gora ne preduzima mjere protiv onih koji ne poštuju državu Crnu Goru. Dakle, to nije himna Crnogoraca, nego svih u Crnoj Gori. To je državna himna Crne Gore i mora da se poštuje.

Hvala Vama, gospodine Kneževiću, što ste Vi ponudili za dva ili tri stiha ili strofe, kako rekoste, da promijenite u državnoj himni. Zna se postupak kako se mijenja i himna, pa podnesite predlog za izmjenu državnih simbola zakona. Ali, dok su ovakvi moraju se poštovati. Ja ipak smatram, gospodine Kneževiću, da Vi obzirom na Vašu priču biste bili bolji za sastavljanje nekih bajki. Vjerujte da bi Vam pozavidio da je živ Hans Kristijan Andersen, jer stalno bajkovito pričate vezano za NATO podršku itd. Za pričate bajke, a da je živ i Hans Kristijan Andersen vjerujte da biste Vi bili takođe jedan od likova u njegovoj bajci, ali nažalost ne glavni nego sporeni, jer bi glavni bio tamo Mika Mačor jer sve što ne valja u ovoj Crnoj Gori kačite na rep toga mačka. I kao svaka bajka sa srećnim hepiendom, vi biste izgubili, mačak bi pobijedio a vi bili osuđeni. Dakle, kako u stvarnosti, tako i u bajkama. Kad prestanete da mislite o bajkama i o tim stvarima, onda ćete uspjeti i u politici. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam.

Proklizali ste u tim asocijacijama i uporedbama. Da se vratimo, molim vas. Gospodine Kneževiću, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Ja izuzetno poštujem kolegu Radovana Obradovića, njegovo poznavanje bajki. Doduše, ja ga bolje poznajem kao poznavaoca basni, jer je ispričao najljepšu basnu na promotivnom skupu Demokratske partije socijalista za vrijeme predsjedničkih izbora,

gdje je takozvanog predsjednika Filipa Vujanovića uporedio sa lavom, a sve članove glavnog odbora Predsjedništva i glasače Demokratske partije socijalista sa magarcima. Da li je on bio u pravu ili nije, pokazaće vrijeme. Niko ga nije demantovao.

Ja ću, gospodine Obradoviću, uvijek da potpišem basnu koju Vi budete ispričali i u privatnoj režiji i naravno na predizbornim skupovima, jer uporediti takozvanog predsjednika države sa lavom, što on nije, da predvodi armiju magaraca, što još uvijek niko ga nije demantovao, najbolje govori, gospodine Obradoviću, o tome kako Vi percipirate vaše biračko tijelo, članove i funkcionere i zbog čega vam je bio takav Kongres. A gost na vašem kongresu, gospodine Obradoviću, mogao bih biti jedino u ludačkoj košulji i tako bi me mogli samo dovesti ili teško nadrogiranog. A i tada, čini mi se, ako bih uzeo mikrofon u noge, pošto bi mi ruke bile svezane, poželio bih vam sve najgore naravno u političkom smislu na kongresu, da vam to bude posljednji kongres i da dođe do raspada Demokratske partije socijalista. Jer je to ozdravljenje za crnogorsko društvo. Prisustvovati vašem Kongresu je isto kao prisustvovati nekoj kolektivnoj hipnozi gdje se probudite nakon četiri godine, potpuno dezorjentisani, dekoncentrisani, sanjivi i nemate pojma što se dogodilo, osim što vam izgleda prepoznatljiv onaj prvi čovjek.

I još nešto. Ja poštujem državu Crnu Goru zato što sam rođen ovdje i svi moji preci, koji su i živjeli i prolivali krv za njenu slobodu, državnost i nezavisnost, kako god je mi tumačili. I baš zbog toga što je poštujem, gospodine Obradoviću, ja ne prisustvujem intoniranju himne na način što sjedim dok se intonira himna, nego imam dovoljno porodičnog vaspitanja da ne budem prisutan dok se intonira himna. Tako će i biti sve dok ne prihvatite konsenzus i kompromis da promijenimo ove inkriminišuće stihove koji duboko dijele Crnu Goru.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine Kneževiću.

U vezi basne? To zna sva Crna Gora. Nećemo o tome više.

Nemojte molim Vas.

Izvolite minut, da to dovršimo.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Kneževiću, želim Demokratskom frontu zaista sve najbolje, za razliku od vas koji bi da uništite DPS. Jer, ukoliko ste vi bolji, mi imamo jačeg protivnika, bolju opoziciju i mi moramo da budemo bolji. U tom dijelu se mi razlikujemo.

E vezano za ovu činjenicu koju je istakao za basnu, vezano za moju izjavu koju sam ja zaista rekao na promociji u Bijelom Polju, za izbore, ali ona nije tačno interpretirana. Vi ste gledali vjerovatno youtube i tamo isjekli ono što sam ja rekao. Ja sam rekao da je Napoleon Bonaparta izgubio jednu bitku, udario se u glavu i rekao - Bolje je imati hiljadu magaraca koje predvodi jedan lav, nego hiljadu lavova koje predvodi jedan magarac. A mi u našim redovima ćemo pobijediti zato što imamo sve same lavove, počev od Mila Đukanovića, Filipa Vujanovića, Svetozara Marovića, od lavica zlatnih rukometašica, itd. Dakle, imamo lavove i u Vojsci i na čelu države i zato ne možemo da izgubimo. Nijesam mislio nikoga da uvrijedim. Sad da ne ispadne da je gospodin Lekić magarac, a vi lavovi...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Molim Vas, molim Vas nemojte. Dobro, nemojte molim Vas.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Dozvolite da kažem, to je bilo samo citiranje. Smatram da je veoma u načelu kvalitetan čovjek, ali ste i kvalitetni ako imate i u svojim redovima kvalitetne lavove, kao što mi imamo...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Sve nam je jasno, sve smo razumjeli.
Izvolite. 'Ajde 20 sekundi molim Vas.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Ja nijesam znao da raspolažete sa tolikim fondom zvijeri u Demokratskoj partiji socijalista. Možda je trebalo da razmislite i o promjeni imena na ovom Sedmom Kongresu, pa da ga nazovete zoološki vrt s obzirom na broj lavova, zebri i ostalih zvjeradi koje imate.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Evo i ja sam neki mrčni lav, da doprinesem tome.
Izvolite, kolega Popoviću, u obliku forme završne riječi. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, ako znam, znali me jadi što pričat više. Niti znam što sam predložio, niti sam znao da ima u Crnoj Gori toliko magaraca. Nijesam imao pojma da ima lavova, mislio sam da u Crnoj Gori nema ni zoološkog vrta.

U ovoj završnoj riječi radi se o izmjeni Poslovnika. Predložene su izmjene i dopune Poslovnika u dijelu da će se državna himna izvoditi na konstitutivnoj sjednici novog saziva Skupštine.

Ne bih htio da ponovo uzburkam strasti kao predlagač. U obavezi sam da odgovorim na par konstatacija koje su se ovdje čule. Ovo je zvanična državna himna, koja kroz Ustav, koji je usvojen 2007. godine dvotrećinskom većinom u Skupštini Crne Gore, ima svoj puni legitimitet i ona se može na isti način izmijeniti. Dakle, izmjena i dopuna Ustava Crne Gore zna se kako ide procedura, ako se krene možda čak i referendumom. Ali, do tada ovo je državna himna Crne Gore. Ovo je državna himna svih Crnogoraca, Srba, Bošnjaka, Muslimana, Hrvata, Albanaca, svih onih koji žive u Crnoj Gori i vjerujem da će je do toga eventualnog momenta koji će biti za godinu, dvije, 100 godina svi i poštovati.

Druga stvar koja se čula ovdje jeste da je referendum, koji je održan 21. maja 2006. godine, za mnoge od nas sveti dan, sporan. Dakle, sve evropske, svjetske institucije koje su pratile taj referendum su potvrdile da tu ništa nije bilo sporno. 55,5% građana Crne Gore, odnosno građanki su tada podržale nezavisnost Crne Gore 44,5% je bilo protiv. Ja praktično nijesam ni čuo do sada da je bilo sporno. Evo danas čujem da je bilo nekih spornih momenata. Dakle, referendum 2006. godine, za razliku od onoga 1992. godine kad se glasalo na haubama auta, nije uopšte bio sporan.

Ne bih htio dalje polemiku da izazivam, ali moram se osvrnuti, neću pominjati imena, da podsjetim ja sam bezbroj puta pohvalio to što je DPS okrenuo ćurak i za 360% promijenio program. 1997, 1998. godine krenuo je ka onome što je san bio višegodišnji, višedecenijski, višestoljetnji mnogih generacija Crnogoraca, mislim u geografskom smislu. Do tada naravno da nije bio za tako nešto, bio je protiv toga sna. Ali, isto tako priznajem da nije bilo toga okretanja ćurka naopakog, Crna Gora danas n ebi bila nezavisna država. Bilo bi nas onih 20% suverenista, kao što nas je bilo i 90-tih godina prošlog vijeka. Taj procenat se ne bi promijenio, možda minimalno u pozitivnom ili negativnom smislu.

Vjerujem kad bude glasanje o Predlogu o izmjeni i dopuni Poslovnika Skupštine Crne Gore u dijelu izvođenja državne himne da ćemo doći do konsenzusa, možda ne stoprocentnog, ali visokog. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Popoviću.

Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Kolega Vuletić ima proceduralnu intervenciju.

Izvolite, kolega.

MILORAD VULETIĆ:

Gospodine predsjedavajući, odavno je meni jasno da je rad ovog Parlamenta postao, ili se usmjerava u pravcu obesmišljavanja svega i svačega što je na dnevnom redu. Na način što se ne poštuje Poslovnik, odnosno što se ne poštuje odredba član 98 do 101 Poslovnika, da ima da se priča o onome što je na dnevnom redu i u vremenu koje je za to opredijeljeno.

Druga stvar zbog čega sam se javio mislim da ste kao predsjedavajući morali jednog kolegu opomenuti koji je 140 hiljada građana najmanje, članova DPS-a, nazvao zoološkim vrtom, odnosno partiju kojoj ti članovi pripadaju. Mislim u najmanju ruku da je nekorektno, necivilizovano i neočekivano jer ja toga kolegu uvažavam. Ali, da obezvrijedi pola Crne Gore i da kaže da su članovi zoološkog vrta, a ne Demokratske partije socijalista je zaista uvredljivo.

I još jedno što bih želio da iskoristim i nadam se da ste demokrata i tolerantni ste već u ovim stvarima kada je u pitanju kršenje Poslovnika i sa moje strane, da kažem da se osjećam i ja jadno na temu ovu o kojoj su razgovarali prethodni poslanici da je svega 55% građana Crne Gore glasalo za nezavisnu Crnu Goru.

U svakoj krštenoj državi glasalo bi najmanje 85, 90%. Znači, definitivno da ima ogromnih podjela u ovom društvu i na nama je valjda ovdje zadatak, kao poslanicima i pozicije i opozicije, da svojim diskusijama, svojim akademskim obraćanjem doprinesemo pomirljivijem nekakvom tonu i budućem suživotu na ovim prostorima. Jer, država je majka jednaka za sve nas i jednako interese za nas, a posebno za ove buduće generacije. Svi zajedno o tome moramo voditi računa, a nadam se u budućem radu da ćemo najviše povesti računa o tome da se makar Poslovnik poštuje onako kako je i utvrđen i izglasan ovdje u ovom Parlamentu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Vuletiću. I ja sam zato, ali ja kada bih bio sam ili stavio ogledalo ispred sebe, pa gledao sebe, pa bih ja to tačno štopovao vrijeme, pa bi napravili ili bih otišao. Ja vas uvažavam, kolege, sve i još kada mi kažete, molim vas i kada mi ovako napravite, a znate da smo dobri prijatelji ja ću pustiti.

Ja ne znam što vi mislite pojedini, posebno kada su te teme neke koje se mogu tumačiti ovako i onako, ali kada su u pitanju aluzije ili ono što smo učili u prvi osnovne ili prije osnovne škole kada smo kroz basne, kroz život životinja, vodite računa. Ja sam prvi i jedini put dobio negativnu ocjenu, jedan minus, u prvom razredu gimnazije kada sam rekao da su životinje plemenitije od ljudi. I mene je bilo stid. Ja sam jedini učenik koji je u gimnaziji dobio jedan minus zato što sam rekao da su životinje bolje od ljudi. Nažalost, to mi se kasnije kroz život mnogo puta se obistinilo. Bio sam danas u Komanima. Niđe nijedne kuće, niđe ni jednoga čovjeka, a sa njima niđe ni jednog magareta. Niđe ni jedne koze, niđe ni jedne krave, niđe ništa. To je tragedija Crne Gore. Da ima više ljudi po selima i više magaradi po selima, ja to tako tumačim, bilo bi više

koza, bilo bi više obradivosti, bilo bi više čega, a magare je izuzetno prilagođeno našim brdskim terenima. /Upadica/ Možda kod vas u Bjelopavliće ne, ali kod mene u Komane da. Ja to tako tumačim. Ne nikako u pežurativnom smislu.

Ja Vas molim, kolega Kneževiću, da kažete koja životinja najbolje odgovara Zeti.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Kod nas su jedno vrijeme uspijevali nilski konji, ali otkada je Mugoša pošao za ambasadora u Ljubljani, ta životinjska vrsta je uginula.

Ako dozvolite, vrlo kratko. Žao mi je zbog proceduralnog reagovanja kolege Vuletića, jer ga je pogrešno doživio. Ja ću da napravim kratku hronologiju i time obrazložim zbog čega je on pogrešno doživio moje reagovanje.

Prvo, ako je ko trebao da se pozove na Poslovnik i da proceduralno reaguje, trebao sam da ja to uradim, jer me je kolega Obradović uporedio sa nekakvim mačorom, žikom ili mikom, pa me je onda uporedio sa nekim izmišljenim likom iz bajke, a s obzirom da znamo da su bajke fiktivna štiva, ja sam ovdje kao narodni poslanik predstavljen kao izmišljeni nepostojeći čovjek. Očekivao sam da će neko od kolega iz redova Demokratske partije socijalista reagovati na kvalifikacije koje je iznio kolega Obradović.

Kasnije sam se pozvao na ono što je on saopštio na predizbornom skupu. On se nadovezao na to i rekao je da su čelni ljudi iz njegove partije lavovi. Možemo da konsultujemo i stenogram. Ja nijesam rekao za glasače Demokratske partije socijalista da predstavljaju životinjski vrt, nego sam rekao s obzirom na broj čelnih ljudi koje je gospodin Obradović okvalifikovao kao lavove trebalo bi razmisliti o nazivu zoološki vrt, a to uopšte nije bila personifikacija za sve članove i glasače Demokratske partije socijalista, niti za funkcionere. Ali, priznajem jeste metafora za čelne ljude Demokratske partije socijalista, a šlagvort za to mi je dao upravo kolega Obradović. I ako je ko trebao da se pobuni zbog tog reagovanja i ovog basnoopisa u polemici sa gospodinom Obradovićem, kolege iz DPS-a su trebale da proceduralno reaguju zbog njega i njegovog načina saopštavanja i kvalifikovanja funkcionera partije kojoj pripada.

Dakle, još jednom ovdje, ponavljam, ne da se pravdam bilo kome, moja kvalifikacija se nije odnosila na glasače Demokratske partije socijalista i članove, niti se odnosila na niže funkcionere i ljude koji su članovi Glavnog odbora, ali se odnosilo na ljude koji su čelni, odnosno koji se nalaze u rukovodstvu partija. Gospodin Obradović ih je označio imenom lava, lavica, zebri ili ne znam čega.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Kneževiću. I ja sam to primijetio i htio da reagujem na taj način. Evo kolega Bojanić je htio nešto da doprinese. Još vas dvojica po jedan minut. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Gospodine predsjedavajući, opet uz veliko poštovanje lično prema Vama, opet greška u vođenju sjednice. Ako sam ja tražio proceduru, tražio sam je prema predsjedavajućem, a ne ni prema jednom od kolega. Zato ih nijesam poimenično ni pobrojao. A sva moja priča se odnosila na to da svi moramo da vodimo računa o izgovorenoj riječi u Parlamentu, bilo pozicija ili opozicija. Da je kolega Knežević to pažljivo slušao, vjerovatno bi to i registrovao na ovaj način, jer ne bismo došli u situaciji da se čaščavamo onakvim epitetima koji ne priliče niti ovom domu, niti nama lično, niti idu u funkciju jednog lijepog utiska kojeg smo makar do nazad nekog vremena imali kod građana Crne Gore, pa i šire u regionu. Moj je apel bio i ubuduće na to da dobro vodimo

računa o tome kako i na koji način branimo svoje stavove i političke, i lične, i sve ostale uz poštovanje Poslovnika. Ni više, ni manje, bez namjere nekoga da kvalifikujem ili ovako, ili onako, ili neko mene. Ako nekad nekome bih i uputio neku riječ, da kažem tako, neprimjerenu, uvijek sam u stanju da se izvinim. A to bih tražio i od onog kolege koji bi to uputio prema meni vjerovatno na mnogo grublji način nego ovo sad što saopštavam. Da ne bi dolazilo do te situacije, sve ovo što možemo figurativno da iskažemo možemo to reći. Dovoljno su pametni naše kolege i kolegice da bismo ostavili neki utisak i poslali poruku našim građanima na način kako cijenimo da to treba da uradimo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Vuletiću. To isto ja mislim. Poslanici su isto takođe ljudi kao i ja takođe sam specifičan po mnogo čemu i sa jedne i sa druge strane. Tako da ta tolerancija i predsjedavajućeg mora biti evidentna. Hvala vam. Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče. Samo da vas podsjetim, ne ulazeći u cilj odluke ili što god da se radi kod promjene Poslovnika, mene je zatekla praksa otkad sam u Skupštini, a svi manje-više imate više staža od mene, da se Poslovnik ne mijenja ukoliko ne postoji konsenzus svih klubova. Ja sam bio, da kažem, žrtva takve prakse, jer kada sam tražio izmjenu u dijelu zapisnika sa Kolegijuma, odbijeno i sa dnevnog reda, jer to nijesu bili saglasni svi klubovi. Sad pitam, ne ulazeći još jednom šta je suština izmjene Poslovnika, da li se ta praksa prekida, pa ćemo da glasamo o bilo čemu kada neko traži Poslovnik, ili ćemo to da vratimo /Prekid/ pa ukoliko postoji konsenzus svih klubova, da se onda ide na glasanje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Bojaniću, to je bila praksa stalno, ali ste Vi kao član Kolegijuma trebali to da potencirate. A Kolegijum nije iznad Skupštine ni plenuma, tako da može i bez sugestija Kolegijuma koji za dobro svega kaže da Poslovnik o zajedničkom radu treba donijeti uz puni konsezus. Znači, ne uz većinski dio, nego uz puni konsenzus, ali procedura ide dalje. Ja sam i završio ovu tačku, a vi možete da inicirate na Kolegijumu prije glasanja da se to razmotri uz prisustvo kolege Popovića. Ako to ne bude, onda će se doći na glasanje, pa onda ćemo uporediti sa većinom da li na ovaj ili na onaj način.

Zahvaljujem kolegi. Idemo dalje.

Idemo sa Predlogom zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o policijskoj saradnji.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su mr Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova i dr Miloš Vukčević, generalni direktor Direktorata za bezbjednosno-zaštitne poslove i nadzor.

Izvjestioci odbora su Luidž Ljubo Škrelja, Zakonodavnog odbora i Mićo Orlandić, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres. Gdje je ministar? Dajem pauzu od pet minuta. Nemojte izlaziti, molim vas.

24.06.2015.godine

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolegice i kolege, predlažem da nastavimo sa našim radom.

Na dnevnom redu je Predlog zakona o izmjeni Zakona o državnom tužilaštvu. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Azra Jasavić, Sržan Perić, Goran Tuponja i Darko Pajović.

Izvjestioci odbora su Emilo Labudović, zakonodavnog odbora i Snežana Jonica, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres. Pitam da li neko od kolega poslanika ili koleginka želi da da dopunsko obrazloženje povodom ovoga predloga zakona?

Kolega Vučinić se javlja proceduralno prije nego što predstavnik predlagača uzme riječ.

Izvolite, kolega Vučiniću, da čujemo u čemu je proceduralni propust.

JANKO VUČINIĆ:

Poštovani predsjedavajući, ja želim da se obratim rudarima.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Vučiniću, samo dozvolite, javili ste se proceduralno i po pravilu bi trebali meni da se obratite, meni, ne rudarima.

JANKO VUČINIĆ:

Ja želim da se obratim onima koji su danas iščekivali zasjedanje Skupštine, da bi se raspravljalo o jednom velikom problemu, o vanrednoj situaciji u Nikšiću.

Danas se na barikadama u Rubežima nalaze izgledniji rudari, nalazi se policija koja je na granici strpljenja, tu su mještani, više od pet hiljada mještana naselja Župe koji ne mogu doći normalno do svojih kuća. Znači, koji ne mogu normalno da žive, da rade da funkcionišu. Očekivao sam da će poslanici Demokratske partije socijalista prihvatiti našu inicijativu za zasjedanje hitne sjednice ovoga parlamenta na kojem bi otvoreno raspravljali ovdje o tom pitanju i riješili taj veliki problem da, daleko bilo, ne bi došlo do teških i nesagledivih posljedica. Vi to niste htjeli.

Mi smo predložili dnevni red, predložili smo zaključke koji nijesu ništa drugo nego pretočeni zahtjevi rudara iz Rudnika boksita Nikšić, a vi ste te zahtjeve počeli da ocjenjujete jesu li, kažem za poslanike Demokratske partije socijalista, jesu li u skladu sa Ustavom ili nijesu. Nemojte da sutra kada se nešto dogodi tamo, da onda raspravljamo jesu li u skladu sa Ustavom ili ne. Ono što je trebalo trebalo je koliko danas da raspravljamo o toj centralnoj temi danas u Crnoj Gori.

Kažem, tamo su rudari sedam dana koji su proveli noć pod vedrim nebom. Isto je tamo i u istom je položaju tamo i policija, tamo mještani Župe ne mogu da dođu do svojih kuća i vi ste našli danas ovdje da raspravljamo o zakonima koji su mogli da sačekaju. Sve je moglo da sačeka bez ovo, ova situacija u Nikšiću. I šta je bilo na Zakonodavnom odboru i šta je bilo na Odboru za budžet, ekonomiju i finansije. Poslanici Demokratske partije socijalista su napravili da mi ne možemo ni danas ni sutra zakazati tu sjednicu.

Predsjednik Parlamenta na kolegijumu, koliko sam obaviješten, je rekao poslije Vlade, ne nego, ne nego poslije toga kad se dogodi kaos tamo na tim barikadama, kad neko, daleko bilo, nekom nešto bude, šta onda. Onda je kasno da pričamo o svemu tome. Imali smo zaključke, imali smo naše političke stavove i to je trebalo da se donese ovdje u ovom parlamentu. O čemu pričamo, o amandmanima i o raznim zakonima koji su mogli da sačekaju. Ovo nije moglo da sačeka i ja tražim da raspravljamo o ovome danas ovdje.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Dozvolite samo da odgovorim kolegi Vučiniću, dobićete i vi proceduralnu mogućnost.

Kolega Vučiniću, zloupotrijebili ste proceduralnu reakciju. Nijeste se obratili meni kao predsjedavajućem, pokušali ste da zloupotrijebite i skupštinsku klupu i da se obratite, shvatio sam, zaposlenima u Boksitima, dozvolite, i ne samo to, nego ste u vašoj takozvanoj proceduralnoj reakciji, saopštili niz netačnih činjenica.

Dakle, ova tačka koju je predložio određen broj opozicionih poslanika nije bio razlog za sazivanje vanredne sjednice Skupštine Crne Gore sa tom jednom jedinom tačkom dnevnog reda iz razloga što su danas, jutros i Zakonodavni odbor i matični odbor nijesu dali podršku i prohodnost toj tački dnevnog reda.

Sljedeća vaša nepreciznost i netačnost je u tome što na Zakonodavnom odboru nijesu samo poslanici Demokratske partije socijalista bili i govorili o neustavnosti predloženog akta, nego je još određeni broj poslanika koji ne pripadaju Demokratskoj partiji socijalista, bili su uzdržani u odnosu, to potpuno nije važno, mogu vam pročitati odluku, mogu vam pročitati odluku Zakonodavnog odbora u kojoj se kaže da se utvrđuje da Predlog zaključaka povodom aktuelne situacije u rudnicima boksita Ad Nikšić, nije saglasan sa Ustavom.

Gospodine Vučiniću, koliko god vi insistirali, koliko god podizali tonove u ovom parlamentu, neće se u ovom domu raspravljati o aktima koji nijesu u skladu sa Ustavom ove države i sa pravnim sistemom ove države. Apsolutna većina u Zakonodavnom odboru je išla u prilog donošenju ove odluke. Takođe i na matičnom odboru potrebna većina poslanika se nije izjasnila za prohodnost te tačke do plenuma.

Prema tome, gospodine Vučiniću, ovo su činjenice. Ja razumijem vašu političku potrebu, ja razumijem vašu, ne ne, nema ovdje ljudske potrebe, pri čemu kao što vidite institucije sistema rade svoj posao, u toku ste da Privredni sud rješava pitanje u skladu sa onim što je pravni sistem ove države i ono što su očekivanja zaposlenih u rudnicima boksita. Vlada, ovih dana na svojoj sjednici ima pitanja koja se tiču boksita i ja sam siguran da je to put rješavanja i tog kao i mnogih drugih problema. Hvala vam.

Koleginica Šćepanović se javila za riječ.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Prosto sam imala potrebu da se javim jer je kolega Vučinić zloupotrijebio Poslovnik, vi ste to već potvrdili. Obratio se nama članovima Zakonodavnog odbora.

Ja vas molim, kolega Vučiniću, da ne politizujete ovu situaciju. Mi smo na Zakonodavnom odboru imali razloge i nijesmo koristili rečnik koji vi koristite, dovodite nas u situaciju da, prije svega ovdje pred građanima Crne Gore, dovodite građane Crne Gore i te iste radnike u zabludu da smo mi imali neke izmišljene razloge na Zakonodavnom odboru. Da mi shvatamo da je u pitanju ljudska potreba, mi smo ovoga puta kao članovi Zakonodavnog odbora ispoštovali predlog predsjednika Skupštine Crne Gore i detaljno obrazložili odluku koju smo donijeli, da ne pominjemo da su u pitanju zaključci kojima se izuzimaju od krivične odgovornosti pojedinci u Crnoj Gori, to ste vi predložili u zaključcima.

A još moram da vam kažem, prosto ste me iziritirali s vašom političkom reakcijom da nijeste baš tako ažurni da štite radnike u Opštini Kolašin, onamo gdje vi vršite vlast. Nijednom nijeste njih pomenuli kad su već u pitanju ljudske potrebe. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Predlažem da nastavimo po dnevnom redu.

Kolega Đukanoviću, šta želite, proceduralno. Prekinuću vas ako vidim da zloupotrebljavate proceduralnu reakciju.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući,

Samo želim određena pojašnjenja što se tiče sjednice kolegijuma. Konstatovano je na kolegijumu da se ovdje radi o političkom aktu i da Ustavni sud o ovom političkom aktu ne može da raspravlja. Došlo je do neslaganja. Predstavnici opozicije su insistirali da ovo uđe da se o ovim zaključcima raspravlja sutra. Demokratska partija socijalista je bila protiv toga da ovo uopšte uđe u raspravu, dok je predsjednik Parlamenta tražio da se održi sjednica Vlade, jer sjednica Vlade će biti održana sutra i da poslije toga se zakaže novi kolegijum da se donese konačna odluka. To je jedino tačno.

Znači, zbog odluke Zakonodavnog odbora i zbog odluke Odbora za ekonomiju i finansije nije bio dovoljan razlog na sjednicu Skupštine. Da bi nešto išlo na sjednicu Skupštine ne mora da dobije pozitivno mišljenje i saglasnost odbora, pogotovo kad se radi o političkom aktu ne o zakonu. Znači o ovom dokumentu Ustavni sud ne može da se izjašnjava, pa prema tome ne stoje razlozi da zbog toga ne može da uđe u zasijedanje.

I dalje smatramo da se akt može promijeniti, ali mora se o ovome otvoriti rasprava. Nemojte da kaskamo sa događajima što je gospodin Vučinić saopštio, šta ako se desi tamo neka tragedija. Ne košta Parlament ovaj da posveti dva sata vremena raspravi o rudnicima boksita. Zahvaljuje.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Pa upravo ste vi sada dali odgovor u odnosu na ono na čemu sam insistirao i u odgovoru kolegi Vučiniću, gdje ste kazali da vi ste željeli političkim aktom da riješite pravno pitanje u jednom od privrednih subjekata. Naš odnos je da taj akt nije mogao da bude na plenumu Crne Gore razmatran iz razloga što taj akt nije u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom Crne Gore. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Ne možete obojica. Izvolite, kolega Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Simoviću, tom retoričkom gimnastikom siguran sam ne možete ništa postići. Skupština Crne Gore ima pravo da donosi zaključke, rezolucije i ostale akte. Šta su to nego politički akti? Sada da vam bude alibi da neki politički akt nije u skladu sa Ustavom, to ste i na kolegijumu demantovali. Političari mogu da ispoljavaju razne stavove, to im ne može niko zabraniti, jedino ako to ne želi sada da uradi Demokratska partija socijalista. Još jednom podvlačim. U ovim zaključcima nema imperativnih normi. Ovaj akt samo sugeriše. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ovaj akt je samo nesaglasan sa Ustavom ove države i sa pravnim sistemom ove države. To je razlog zbog čega je Zakonodavni odbor većinom glasova tako odlučio. Moja obaveza je da dosledno poštujem ono što su stavovi skupštinskih odbora, a ne da prepričavam šta je rečeno na kolegijumu predsjednika Skupštine. Hvala vam. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ako govorimo o Izvještaju Zakonodavnog odbora, za vas, potpredsjedniče, informacija, na Zakonodavnog odboru članovi Zakonodavnog odbora iz Demokratske partije socijalista su bili protiv, dva člana Zakonodavnog odbora koji su potpisnici inače ove inicijative kolega Neven Gošović i kolega Velizar Kaluđerović su bili uzdržani. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Molim vas da završimo sa ovim.

Kolega Vučiniću, dobili ste tri proceduralne reakcije iz vašeg kluba. Molim vas, kolega Đukanoviću, da završimo sa ovim. Još jednom kolega Vučinić, pravo na proceduralnu reakciju. Obratite se ovoga puta meni.

JANKO VUČINIĆ:

Prvo, mene opominjete da zloupotrebljavam proceduralno javljanje, a koleginicu Martu Šćepanović ne opominjete zbog zloupotrebe. Ona je zloupotrijebila i obratila se meni. Ja ću da kažem šta je danas bilo na Zakonodavnom odboru. Bio je sporan četvrti zaključak koji se odnosio da se ne pokreću eventualne krivične prijave protiv radnika Rudnika Boksita zbog protesta koji su napravili prije nedelju dana. Poslanici Demokratske partije socijalista su bili protiv toga. Ne samo što ste izglednjeli te ljude, ostavili bez posla, ostavili ih na ulicu nego hoćete još i da ih bijete i posle toga da krenete na njih sa krivičnim prijavama i da ih hapsite i zatvarate. Što je mnogo, mnogo je. Zbog toga je bio ovaj zaključak. Mislim da je potpuno u skladu sa zahtjevima tih radnika. Prvi zahtjev tih radnika je bio da se ne pokreće krivična prijava protiv njih jer su istjerani sa svojih radnih mjesta jer mjesecima nema od čega da hrane svoju familiju, a vi ste našli da ih tučete, da ih hapsite i da ih zatvarate, rudare iz Nikšića.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Vučiniću, ponovo ste zloupotrijebili proceduralnu reakciju, ponovo politizujete ukupnu situaciju, ponovo ne saopštavate istinu. Kolega Vučiniću, nije to bila ideja ni Odbora za zakonodavstvo, ni bilo kog odbora, ni bilo kog poslanika u ovom domu to što vi kažete. Ideja je bila samo da se poštuju institucije ove države. Ideja je bila da svi odgovaraju za svoja učinjena djela. Ideja većine njih je, iza koje i danas stojimo, da to važi jednako i za poslanika koji se ponekad zna sakriti iza svoga imuniteta i za svakog građanina u Crnoj Gori. To je bila ideja i to ćemo uvijek zagovarati i tome težiti. Poštovanje institucija ove države. Hvala vam. Kolega Vučiniću, sada ste poslanik.

Predlažem da nastavimo. Izvinjavam se koleginići Jasavić, razumio sam da vi želite da date uvodno izlaganje. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane koleginiće, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

U suštini svake ozbiljne politike jeste čovjek i njegove potrebe. U suštini rada svake parlamentarne stranke mora biti ono što se odnosi na prava radnika. Prava radnika Rudnika boksita jesu primarna i moramo tom problemu prići na jedan vrlo ozbiljan način. Nisam bila u prilici da ovih deset dana budem u Crnoj Gori, ali već danas ću, ako ne danas i Skupština bude puno trajala, već sutra ću otići da posjetim radnike Rudnika boksita, da vidim šta su njihovi stvarni zahtjevi, njihove stvarne potrebe i da vidimo u kom pravcu ovaj parlament može raditi da se prevaziđe problem koji očigledno postoji. Jer, radnici da su zadovoljni, ne bi štrajkovali, koliko vidim, glađu. Gospodine

Simoviću, tu smo da rešavamo probleme. Mi ne smijemo biti dio problema, parlamentarne stranke ne smiju biti dio problema, moraju biti dio rešenja. Da bismo bili dio rešenja moramo utvrditi činjenice, moramo čuti ljude koji imaju probleme. Imam obavezu moralnu pred sobom da odem i posjetim te ljude, da čujem neposredno ljude i da vidim u čemu je problem i da vidim na koji način se može predložiti neko rešenje koje može biti adekvatno da bi se njihov problem riješio. Jer, mi smo ovdje zbog građana, a ne zbog nas samih ili zbog zakona, ali svakako i zbog zakona. Sjutradan imam obavezu prema tim ljudima, prema sebi, prema svom političkom angažmanu. Sjutra ću već imati svoj stav povodom toga.

Sada bih prešla na zakon kada već ne raspravljamo o zaključcima iz razloga iz kojih ste naveli, uvažavajući i argumentaciju kolega iz Demokratskog fronta, da pređemo na Zakon o državnom tužilaštvu. Ovaj zakon je predložen iz razloga što je jedno rešenje iz važećeg Zakona o državnom tužilaštvu neustavno. U važećem zakonu predloženo je da predlog za razrešenje vrhovnog državnog tužioca Skupštini može podnijeti 25 poslanika. Mi smo smatrali da je to neustavno rešenje, jer Ustav potpuno drugačije postavlja stvari. Razlog za donošenje ovog zakona koji smo predložili je ustavnim odredbama amandmana 10 na Ustav Crne Gore. Amandman 10 na Ustav Crne Gore predviđa da vrhovnog državnog tužioca bira i razrešava na predlog Tužilačkog savjeta Skupština Crne Gore. Ova ustavna norma implicitno podrazumijeva da predlog za biranje i razrešenje vrhovnog državnog tužioca može podnijeti Skupštini samo Tužilački savjet. Zaključak je da poslanici ne mogu direktno podnijeti inicijativu za razrešenje vrhovnog državnog tužioca Skupštini zbog čega je odredba člana 110 stav 8 Zakona o Državnom tužilaštvu suprotna Ustavu.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvinite, kolegice, samo da zamolimo kolegu Radunovića. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Meni apsolutno niko ne smeta, naučila sam da radim pod otežanim uslovima rada cijelog svog života, tako da vam se zahvaljujem na intervenciji, ali sam ja na permanentan pritisak i na izuzetno otežane uslove rada cijelog svog života u Crnoj Gori živjela, pa mi ni komentari sa strane apsolutno ne mogu zasmetati, tako da je vaša intervencija bila neophodna, ali vam se iz civilizacijskih razloga zahvaljujem, ali mi niste ni pomogli ni odmogli. Jer, ja mogu iznijeti svaki svoj predlog samostalno i bez vaše pomoći.

Zaključak je da poslanici ne mogu direktno podnijeti inicijativu za razrešenje vrhovnog državnog tužioca Skupštini, zbog čega je odredba člana 110 stav 8 Zakona o Državnom tužilaštvu suprotna Ustavu. Zbog navedenog je potrebno brisati 8 člana 110 Zakona o Državnom tužilaštvu kojim se predviđa da predlog za razrešenje vrhovnog državnog tužioca Skupštini može podnijeti 25 poslanika jer poslanici ne mogu suprotno Ustavu podnositi predlog za razrešenje vrhovnog državnog tužioca Skupštini, već to isključivo po Ustavu može predložiti Tužilački savjet. Kroz odredbe zakona se daje ovlašćenje da mogu podnijeti Tužilačkom savjetu inicijativu za razrešenje vrhovnog državnog tužioca, pored proširene sjednice Vrhovnog državnog tužilaštva i ministra pravde.

Imajući u vidu činjenicu da smo mi na Odboru za politički sistem raspravljali o ovom predlogu zakona, kolega Slaven Radunović je smatrao da je potrebno dodati umjesto veznika I, riječ "ili", ovo iz razloga da se ne bi smatrao da je kumulativno potrebno potrebno da bude zastupljen i ministar pravde i 25 poslanika, pa smo iz tog razloga amandmanski djelovali, ja kao predlagač zakona i dodala sam riječ, ili sam

zamijenila "ili", pa sam predvidjela da znači pored onih koji su ovlašćeni za podnošenje ove inicijative mogu i sa riječju ili, 25 poslanika podnijeti inicijativu za razrješenje Tužilačkom savjetu. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Neobično, ali nijeste ovaj put prekoračili vrijeme. Hvala vam na tome. Pitam izvjestioce odbora da li žele da uzmu riječ? Ne. Hvala.

Prelazimo na diskusije. Zamolio bih kolegu Radovana Obradovića, da uzme prvu riječ. Izvolite, kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi gospodine Simoviću, poštovani poslanici, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Ja govorim naravno u ime Demokratske partije socijalista, partija koja je zaista demokratska. Evo iz razloga zašto to govorim. Danas na dnevnom redu imamo Zakon o izmjenama Zakona o državnom tužilaštvu koji su podnijeli poslanici Pozitivne Crne Gore i koji ćemo mi podržati, jer je on zaista kvalitetan, usklađuje određene odredbe sa Zakonom i Ustavom i pravnim sistemom Crne Gore.

Na drugoj strani ono što nije kvalitetno, što nije u saglasnosti sa Ustavom, sa pravnim sistemom, sa zakonima to ne podržavamo. Dakle, nezavisno iz kojih redova nešto dolazi, ako je dobro, podržavamo, a ako nije ne podržavamo. Hoću da kažem da nijesmo podržali zaključke vezano za radnike Rudnika "Boksita", između ostalog je poslanik iz vaše stranke, gospođa Jasavić potpisao taj zaključak zato što smatramo da je on neusklađen sa Ustavom, pravnim sistemom i tako dalje. Znači, te zaključke iz tih razloga nijesmo prihvatili, ni iz kakve druge političke priče, nego ne želimo nepravim sredstvima da pomažemo radnicima, već instituciji sistema da rade svoj posao i stečajni sudija i upravnik i Vlada i Tužilaštvo i tako dalje.

Što se tiče ovog zakona istakao sam da je on zaista kvalitetan. Iz kojih razloga to govorim? Pa, jedino Tužilački savjet može da podnese predlog za izbore i razrješenje vrhovnog državnog tužilaštva zato što se i briše odgovarajuća odredba kako ste vi istakli svojim predlogom ovog zakona da to ne mogu učine 25 poslanika, a između ostalog, to je bio izborni predlog Vlade Crne Gore, ali amandmanski se djelovalo i to je uvršteno, ovdje nažalost prošlo u sazi izborni tekst zakona. Sada se to uvidjelo i mi smo to i tada znali da nije u redu da ne valja, da nije u skladu sa Ustavom i Zakonom i naravno vi ste odlično predočili to, mi se usaglašavamo sa istim.

Takođe, prilikom izbora Vrhovnog državnog tužilaštva, naravno sa željom da zaista Tužilaštvo i vrhovni državni tužilac zaista bude nezavistan, trudili smo se da tako i bude, da svaka grana vlasti bude nezavisna, da pogrešno ne tumačimo to, da treba da budu nezavisna, ali u isto vrijeme da budu pod kontrolom nekog drugog organa, nego zaista da su nezavisni vrhovnom državnom tužiocu, može da izabere Skupština na predlog Tužilačkog savjeta, ako taj predlog podnese proširena sjednica vrhovnog državnog tužioca, ministar pravde ili 25 poslanika. Sa ovim ili ste zaista ispravili nešto što se i sami naglasili da nije bilo dorečeno kako treba, jer se zaista i smatramo kumulativno da treba da podnese vrhovna i proširena sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva i ministar pravde i 25 poslanika, pa bi morali svi oni da podnesu taj zahtjev Tužilačkom savjetu da bi se izabrao i razviješio vrhovni državni tužilac. Ovako to nije kumulativno, nego pojedinačno može svaki od njih da podnese taj zahtjev Tužilačkom savjetu za izbor ili razrješenje vrhovnog državnog tužioca i iz tog razloga zaista mi i prihvatamo ovaj zakon, Predlog izmjena Zakona o Vrhovnom državnom tužilaštvu, jer je

dakle usklađen sa zakonom, o duhu zakona, sa podjelom vlasti, sa izborom vrhovnog državnog tužioca. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću. Sada bih zamolio kolegu Pavlovića da uzme riječ. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Poštovane građanke i građani Crne Gore,

Ovaj Predlog izmjena i dopuna Zakona o državnom tužilaštvu, ja želim na početku da pohvalim. On je po sadržaju takav da ja samo iz Vlade sam gledao ovako kvalitetno pripremljena dokumenta, kao da je iz Vlade.

Druga stvar da kažem da ja ću pokušati da ukažem na ono zbog čega Demokratski front neće podržati ovaj zakonski tekst, i ako, kao što mislim sve kolege znaju, a pogotovo kolegice i kolege iz Pozitivne Crne Gore, koji su predlagači ovoga akta, znaju da smo podržavali sve akte koji su dolazili iz bilo koje iz opozicionih partija, a radi se o jednoj percepciji našoj opozicione solidarnosti i zbog toga mi u principu po pravilu podržavamo takve akte, ali ovaj nećemo podržati. Evo sad pokušaću da navedem razloge zbog kojih to nećemo uraditi.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, nadam se da ste shvatili o čemu se ovdje radi. U aktuelnom zakonu je predviđeno da Skupština može pokrenuti pitanje odgovornosti, to jest smjene vrhovnog državnog tužioca. I o tom inicijativi odlučuje takođe Skupština. O svakoj takvoj inicijativi. Ovdje se predviđa da Skupština to sama ne može samoinicijativno da uradi autonomno, već da se mora obrtiti Tužilačkom savjetu i argumentuje se kaže se da je to tako, zato što je to suprotno Ustavu, tako se kaže. Znači, ovdje se tvrdi da Skupština ne može sama autonomno bez nadzora Tužilačkog savjeta da razmatra razrjeđenje vrhovnog državnog tužioca koga ona bira.

Tačnije, ovdje se predviđa da Skupština, kada je u pitanju odgovornost i eventualno razrješenje vrhovnog državnog tužioca može da radi samo ono što joj predloži Tužilački savjet i tvrdi se da je to zato što u Ustavu tako piše. Ja želim da podsjetim sve da je vrhovni državni tužilac, aktuelni, gospodin Stanković izabran od strane vas, mi nijesmo glasali za njega, kao što znate, od vaše strane je izabran, ne na predlog Tužilačkog savjeta. Znači Tužilački savjet je predložio kandidata, pa ga je ova Skupština odbila, a potom je Skupština samoinicijativno ne razmatrajući predlog Tužilačkog savjeta sama izabrala tropetinskom većinom u skladu sa amandmanom 4 na Ustav Crne Gore vrhovnog državnog tužioca. Prema tome, u Ustavu u amandmanu 4 je zapisana mogućnost i data mogućnost Skupštini kao vrhovnom domu, a ne domu koji je podređen Tužilačkom savjetu da sama izabere tužioca iz reda svih onih koji su se prijavili. Valjda ćemo se oko toga složiti. Valjda nije ovo moje laičko, ja nijesam pravnik, nije ovo samo moje laičko tumačenje, ovo je logično tumačenje, a ja još uvijek vjerujem da prava mora biti logično i ako u zadnje vrijeme čujemo raznorazna tumačenja po kojima pravo se tumači, neke norme se tumače na krajnje nelogičan način.

Poštovane kolegice i kolege,

Ako Skupština može da bira vrhovnog državnog tužioca, ne razmatrajući, bez ikakvog nadzora Tužilačkog savjeta i to ovakvog Tužilačkog savjeta koji je potpuno prepun DPS-ovih ljudi, potpuno oruđe u rukama DPS-a. Ako Skupština ima tu nadležnost, da bira vrhovnog državnog tužioca, bez ikakvog nadzora Tužilačkog savjeta, pa valjda je logika ustavna, pravna da ima pravo i da ga razviješi, da ima pravo sama da pokrene njegovu odgovornost.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, ovdje se radi o pokušaju daljnjeg razvlašćivanja ove Skupštine i o pokušaju zaključavanja svega što se dešava u Tužilaštvu, unutar toga DPS-ovoga Tužilačkog savjeta. Pokušava se spriječiti sljedeće: Ako Skupština pokrene inicijativu za razrješenje vrhovnog državnog tužioca ovim amandmana se želi u stvari natjerati Skupština da je dužna da se obrati Tužilačkom savjetu, koji je DPS-ov kao što sam rekao. Ako je taj Vrhovni državni tužilac kao što je ovaj vinobran DPS-ov, onda će taj Tužilački savjet, naravno da negativno odgovori na tu inicijativu Skupštine, i to ide u nedogled. Skupština nikad neće moći da razmatra pitanje rješenja Vrhovnog državnog tužioca. To je intencija ovog akta i tom smislu mi zaista ne želimo da podržavamo jedno dalje razgrađivanje ove Skupštine i upošte parlamentarizma u Crnoj Gori.

Moram samo još jednu rečenicu da dodam.

Dakle, poštovane građanke i građani Crne Gore, ova današnja inicijativa Demokratskog fronta koja je ovako ladno odbijena na ova dva odbora danas, a koja se tiče najurgentnijeg problema koji trenutno tišti Crnu Goru, dakle ovih rudara koji su tamo blokirali put i koji traže samo ono što su njihova elementarna ljudska prava u svakoj normalnoj da ne kažem demokratskoj, u svakoj normalnoj državi. Dakle, ovo što se danas desilo u Skupštini Crne Gore je samo nastavak, da kažem, razvlašćivanja ovoga Parlamenta i pretvaranja njega u jednu, još jednu od DPS-ovih institucija. Jer gdje, pitam vas, gdje u svijetu se može desiti da neko sa tom argumentacijom odbija priču, uopšte da razgovara, da razmatra problem koji je najznačajniji u ovom trenutku za Crnu Goru. Gdje u svijetu, gdje ako ne u Parlamentu, pobogu, ljudu, jeste li vi normalni?

Juče ste tako odbili inicijativu da razmatramo iseljavanje. Prije nešto ste odbili neke druge inicijative i potpuno želite da ugušite ovaj Parlament. Želite da pretvorite ovu formalno parlamentarnu demokratiju u ono što ona suštinski i jeste, privatna država Mila Đukanovića i zato ćemo, poštovane kolegice i kolege, poštovane građanke i građani, u septembru, pozivam vas da konačno izađemo i da kažemo ovima- ljudi, dosta je. Dosta je.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Pavloviću, Vi obično najavite jednu rečenicu, pa saopštite 15 rečenica, ali ne bi bio baš toliko problem u broju rečenica nego u sadržaju.

U ovome domu će se uvijek razgovarati, ovo će biti mjesto gdje ćemo voditi dijalog, gdje ćemo razgovarati i o zakonima i o svim drugim aktima, ali pod uslovom da ti akti budu u skladu sa Ustavom i sa zakonima ove države i siguran sam da se u tome svi zajedno slažemo.

Hvala vam.

Pitam kolegicu Jasavić, nakon zavšnih uvodnih diskusija, da li kao predlagač ima potrebu da da odgovore na eventualna pitanja i komentare? Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Svakako želim da zahvalim kolegi Pavloviću na njegovoj diskusiji, na njegovim argumentima, na njegovom komentaru da je predlog kvalitetno urađen.

Želim takođe, da ga podsjetim da ovo nije prvi put da kolege iz Demokratskog fronta ne podržavaju predloge opozicije. Mislim da nijeste podržali ni predlog SNP-a zakona o visokom obrazovanju, to su takođe predložili a nijeste podržali. Tako da to nije prvi put, na odborima, koliko mi je poznato, niste podržali, tako da ovo nije prvi put. Vaši argumenti jesu za razgovor, jesu za polemiku, može se reći, ali imajući u vidu činjenicu da je amandman 10 na Ustav Crne Gore predvidio da Vrhovnog državnog tužioca bira i

razrješava na predlog Tužilačkog savjeta Skupština Crne Gore, smatrali smo da ne može inicijativu direktno podnositi 25 poslanika. To je prvenstveno bio razlog zbog koga smo predložili ovakvo rješenje, a ništa drugo apsolutno ne stoji iza toga. Vi svakako imate mogućnost da se neizjasnite, odnosno da budete protiv ovog predloga zakona i da predložite neko bolje rješenje koje će pospješiti borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou na mnogo kvalitetniji način. Na način kako smo mi to radili kada smo predlagali amandmane na Ustav. Na način kako smo mi to radili kada smo predlagali amandmane na zakone o tužilaštvu, o sudovima i da date svoj konstruktivni doprinos, ne nihilističkim pristupom prema svemu što se predloži, nego konstruktivnim pristupom, jer cilj nam je, svima zajedno, da imamo uspješnu evro priču vezano za poglavlje 23 i 24. Iz tog razloga, izvolite, pokažite šta znate, predložite, mi ćemo vaše bolje argumente ako ih ponudite kvalitetnije od nas, sa zadovoljstvom prihvatiti i nećemo ići reciprocitetom da ne glasamo ono što je dobro, bilo da dolazi iz opozicije, bilo da dolazi iz vlasti.

Ono što je dobro za Crnu Goru, ono što je dobro za njene građane, bilo da predlaže opozicija, bilo da predlaže vlast. Pozitivna Crna Gora će uvijek pozdraviti i podržati. Tako da vas pozivam da samo ponudite kvalitetnije rješenje, bolje rješenje od ovog, mi ćemo biti spremni da podržimo svaki vaš bolji predlog. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Pavloviću, javili ste se za komentar.

Dozvolite, kolega Pavloviću, prvo nemam Vas evidentiranog da ste se prijavili za komentar, a prije Vas za komentar vašeg naknadnog prijavljivanja javio se kolega Obradović, a nakon kolege Obradovića Vi ćete dobiti riječ.

Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Simoviću.

Upravo tako, želim da iskomentarišem navode gospođe Jasavić vezano za ovaj predlog zakona. Ja sam istakao šta mislim o istom zakonu. Zaista je kvalitetan način na koji se bira Vrhovni državni tužilac, način na koji se razrješava Vrhovni državni tužilac u ovom domu koji nije dom nijedne pojedinačno političke partije, nije dom DPS-ovski, nije ni Vrhovni državni tužilac DPS-ovski. Ja vjerujem da je on Vrhovni državni tužilac svih građana Crne Gore, nezavisan, profesionalan i da je u obavezi tako da radi, u skladu sa Ustavom i zakonima ove države.

Isto tako dakle, institucije sistema mora da rade svoj posao odgovorno, savjesno i kvalitetno itd. Smatram, ovo, gospođo Jasavić, kada ste govorili, evo Vi nijeste podržali, ne znam, Zakon o visokom obrazovanju, opet neki zakon SNP-a itd, opet je neka priča vezano za neko lobiranje političkih stranaka u ovom i onom smislu i da ste spremni, jedino što ste ovako tu dobro rekli da ste spremni ukoliko ponudi Front neki bolji predlog od ovoga da ćete isti podržati, što se slažem sa Vama zaista, ali ja smatram da ono što je istaćeno iz Fronta da uopšte nije u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom. Evo uzeću ovo što ste Vi predložili. Dakle, oponiram u onom dijelu što ne treba da se sad gledamo koje sa kim u koaliciji, već da se isključivo bavimo strukom i onim što treba da radi ovaj dom. Isključivo da radi u skladu sa Ustavom, pravnim sistemom, da donosi takve zakone, a ne da što god nam padne na pamet da uvrstimo u dnevni red sjednice Skupštine i da i u nezakonitim stvarima ako to smatramo raspravljamo da ih proglasimo na silu, da su oni zakoniti i kvalitetni i neustavni i nezakoniti. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem se kolegi Obradoviću.

Sada kolega Pavlović.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Dakle, kolegice Jasavić, mi smo uvijek podržavali na glasanju sve inicijative kako amandmane, kako zakonske predloge koji su dolazili iz opozicije. I jedan od ključnih razloga je kao što sam rekao bila ta opoziciona solidarnost. Ja prosto mislim da ćemo mi u septembru vrlo solidarno biti zajedno, jer mislim da u podjeli u kojoj je sa jedne strane režim a sa druge strane narod, kakav je i ovaj trenutno rudarski u Rubežu, mislim da nam je mjesto jedino na jednoj strani. Nemam nikakvu dilemu oko toga da ćemo biti na jednoj strani. Upravo iz tih razloga mi smo stalno podržavali. Oko ovoga što ste Vi rekli zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom školstvu, još uvijek nije došlo na glasanje. Mi imamo vrlo negativan stav oko toga, ocjenjujemo to daljim urušavanjem jednoga već dobrana, urušenoga sistema visokog školstva, ali vidjećemo kako ćemo glasati, u svakom slučaju o tome nijesmo glasali.

Vi kažete da Pozitivna Crna Gora pozitivno reaguje na sve što dođe dobro, što je dobro za Crnu Goru bilo od vlasti bilo od opozicije. Ja se potpuno slažem sa tim, to je jedan pristup koji je konstruktivan, samo mi recite, šta je to dobro što dolazi od vlasti trenutno. Ne govorim o tome šta je bilo prije pet, 10, 15, 20 godina, šta trenutno je dobro što dolazi od vlasti, što treba da podržimo.

Dakle, ovdje se radi o jednom zakonskom tekstu kojim se pokušava onemogućiti Skupština. Ne da se borimo protiv korupcije, ni protiv kriminala, ni protiv čega drugog, nego da uspostavi odgovornost Vrhovnog državnog tužioca koga je ona izabrala. I umeće se nadležnost Tužilačkog savjeta koji je da ponovim, potpuni DPS, potpuno DPS-ovo oruđe. Umeće se on u sredinu da on odlučuje o tome da li će Skupština raspravljati ili ne.

Pametnome u Crnoj Gori, zdravorazumnom u Crnoj Gori, jasno da će ovaj Tužilački savjet na svaku inicijativu koja dođe do Skupštine eventualno, a tiče se odgovornosti nekoga vrhovnog državnog tužioca, kakav je ovaj aktuelni, koji ništa nije uradio gotovo godinu dana, za koga ste vi glasali nismo mi.

Izvinjavam se gospođi Jasavić, gospodinu Peroviću i cijeloj Pozitivnoj Crnoj Gori što sam to rekao, pogriješio sam, valjda vjerujete. Pogriješio sam, izvinjavam se. Oni koji su glasali za njega snose odgovornost za njegov nerad. Prema tome, ovdje se želi umetnuti ovim zakonom nešto što bi potpuno sam siguran Duško Marković objeručke prihvatio sa oduševljenjem, da se ubaci taj Tužilački savjet između i da on odlučuje da li će Skupština da raspravlja ili ne. On će uvijek da kaže ne. Ako se radi o tužiocu kakav je ovaj aktuelni i možda će reći- da, ako se bude radilo o nekom tužiocu koji ima skoposti, koji zaista želi da se bori protiv korupcije i kriminala. To je cijela priča.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ne, kasnije možete tokom rasprave.

Prelazimo u drugi krug diskusija. Sada imam tri prijavljene diskusije. Koleginica Kalezić, kolega Danilović i koleginica Bošnjak.

Koleginica Kalezić prva učesnica u drugom krugu diskusije.

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine potpredsjedniče Simoviću, poštovana Skupštino, poštovani građani,

Ja ću dio svog vremena posvetiti ovome što su kolege prije proceduralno iskoristile. Dakle, smatram da Skupština Crne Gore je obavezna i po zakonu i po Ustavu i moralno da se pozabavi vrlo brzo i da reaguje vrlo brzo na razne nedaće koje se dešavaju građanima Crne Gore, područjima, naseljima i čini mi se da ova Skupština, sebe ne isključujem, nema osjetljivost u tom smislu.

Pomenuću jednu stvar. Građani Herceg Novog su danima bez vode. Bilo je čak dana kad 48 sati nije bilo vode. To traje i traje. Skupština bi trebalo da odreaguje. Ljudi pate, iscrpljuju se materijalno, izlažu se ponižnjima, to je jedna stvar. Ja ne upoređujem sa količinom patnje nikšićkih rudara. To je jedna dramatična egzistencijalna situacija. Mi ne možemo da ne nađemo načina da odreaguemo. Ja nijesam iz oblasti prava.

Svjesno sam potrošila vrijeme da ne uzimam proceduralno imala sam prava, gospodine Simoviću, kao i svi ostali da se obratim Vama.

Dakle, prelazim na tačku o kojoj raspravljamo. Ja sam podržala izbor gospodina Stankovića za vrhovnog državnog tužioca i ako fizički nijesam bila u mogućnosti da odem i da glasam. Javno sam to saopštila. Ja se još uvijek nadam da to nije bila pogrešna podrška. Međutim, okolnosti koje su bile prije toga i koje su nastavile da se odvijaju povećavaju moju zabrinutost. Zašto? Zbog čega je VD vrhovnog državnog tužioca skoro godinu i po dana prije izbora sadašnjeg vrhovnog državnog tužioca bio onemogućen da radi. Ništa mu nije smetalo. Da li je smetala neka razlika u plati? O čemu se radi? Sve nadležnosti po Ustavu i po zakonu je imao. Dakle, propušteno je toliko vrijeme.

Drugo, ima još koji dan devet mjeseci kako je gospodin Stanković izabran. Vjerujem da je on imao razloga da neke stvari prvo sredi unutar tužilaštva i tužilačke organizacije. Međutim, ja posmatram stvar kroz jedan jedini slučaj gdje sam potpisnica krivične prijave upućene specijalnoj tužiteljki, bivšoj, prije ravnih 16 mjeseci sa ogromnom dokumentacijom koju nijesam bila dužna ni kao građanka, ni kao poslanica da podnosim, ali sam je sakupila i podnijela. Dokaz da je vrh crnogorskog zdravstva udružen da bi se izvlačio novac iz Fonda zdravstva. Ljudi su potpisali Ugovor za koga je šest veoma kvalifikovanih pravnika reklo da je nezakonit i da se po njemu ne mogu isplatiti pare. Nije to smetalo ni Osnovnom sudu, ni Višem sudu, čak ni Vrhovnom sudu, da kažu da je taj Ugovor u redu. Naš problem je mnogo veći.

Dakle, podržavam sve što može da ide u prilog pritiska od strane ove Skupštine na Državno tužilaštvo, da se radi efikasnije, stručan rad se podrazumijeva, ali vremena za čekanje više nema. Meni lično, uopšte ništa ne znače poglavlja 23 i 24, meni znači ono što građani smatraju, a građani smatraju da se gubi povjerenje u pravosudni sistem u Tužilaštvo, da se gubi povjerenje u državu. Zato što ne može biti Crna Gora jedina država u Evropi gdje nije dokazan nijedan slučaj korupcije u privatizacijama, gdje nije dokazan nijedan slučaj u zdravstvu, u koncesijama i tako dalje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Koleginice Kalezić, u prvih dva minuta obratili ste se meni, kako ste kazali, i osjećam se obaveznim da Vam i odgovorim u odnosu na Vaše obraćanje i da se složim sa Vama kada ste kazali da ovaj Parlament treba da bude mjesto gdje se vodi dijalog u odnosu na sve bitne teme za sve građane u Crnoj Gori. Sigurna sam da ćete se i Vi složiti sa mnom, ako kažem da pod uslovom da te teme su obrađene na način kako određuje i definiše naš Poslovnik i onako kako su u skladu sa Ustavom Crne Gore. Siguran sam da ćemo o rješavanju brojnih problema u Crnoj Gori svi zajedno doprinijeti ako poštujemo sve ostale državne institucije u Crnoj Gori, Da Stečajni sud radi svoj

posao, da sudija radi svoj posao, da policajac radi svoj posao, da doktor radi svoj posao, da poslanici rade svoj posao. Mislim da u takvoj organizaciji posla da ćemo svi zajedno biti uspješni u rješavanju problema koji tangiraju građane Crne Gore. Mislim da to treba da bude put i orijentir za sva sve nas. Hvala vam.

Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Tu čak vidim da ste saglasni sa dijelom ovoga što sam rekla. Radi se o sljedećem, moguće da je moj uvid pogrešan. Kao nestranačka ličnost i poslanica ja osjećam da mi ne reagujemo dovoljno osjetljivo na veliki broj problema i veliki broj nevolja koje tište građane Crne Gore. Sigurna sam da nam ne smeta ni Ustav, ni Poslovnik, ni nijedan zakon u tom smislu. Ovo nije nikakva demagogija. Ovo je moj lični doživljaj da se nekad stidim pred sobom i pred građanima što ne mogu da učinim ama baš ništa. U tom smislu je bila moja intervencija, a mislim da ste se Vi složili.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Razumio sam da ste se i Vi složili sa mojim preporukama, potrebe poštovanja institucija i svih zaposlenih u institucijama. Jednako i vrhovnog državnog tužioca i čovjeka u plavoj uniformi i u bijelom mantilu. Mislim da je to obaveza svih nas zajedno, svakog građanina Crne Gore i da u odnosu na tu obavezu nećemo ni imunitetima ni skupštinskim zaključcima. To je moja ideja i to je moja poruka bila. Hvala vam.

Kolega Goran Danilović je sljedeći učesnik u raspravi.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, kolegice i kolege, gospodine predsjedavajući,

Počecu vrlo jasno. Poslanička grupa DEMOS-a u okviru grupe nezavisnih poslanika, moram redukovano, ne znam kakav će stav zauzeti ostatak kolega je vrlo alergična na redukciju bilo kojih poslaničkih prava jer smatramo da ih je i onako malo, a ono što ih ima je potpuno obesmišljeno. Zbog toga, bez potrebe da nešto detaljišem, ali neke stvari da razjasnimo, odmah na početku kažem da mi nećemo podržati ovaj predlog izmjena zakona. Naravno, prilika je da čujemo i obrazloženje kolegice Jasavić zbog čega bi jedan opozicioni poslanik trebalo da glasa nešto ovako. Suvišno je da ne podsjećam na način na koji smo izabrali ili na koji ovaj parlament, da budem precizniji, izabrao državnog tužioca. Zašto parlament, volio bih da čujem objašnjenje, pošto mi je neubjedljivo da je mimo Ustava, ne bi mogao da pokrene inicijativu za smjenu državnog tužioca. Ovaj parlament bira državnog tužioca. Ovaj parlament je birao državnog tužioca. Ovaj parlament ima pravo da pokrene i njegovu smjenu. Bili bismo mnogo senzitivniji, ako mogu tako da kažem, da se ovdje radi, eventualno, o plekanju zakonodavne vlasti u sudsku vlast. Ali, nama sa političkim iskustvom malo dužim je vrlo jasno da tužilaštvo nije nezavisna grana vlasti nego u preciznoj podjeli vlasti na sudsku, izvršnu i zakonodavnu sa ovlašćenjima koja ima državno tužilaštvo je produženi dio izvršne vlasti. Ne znam zašto bi bilo koji opozicioni poslanik imao obavezu da podrži nešto ovako.

Podsjećam vas, kolegice Jasavić, i to mi je vrlo važno, da, jasno nam je da ustavna norma da na predlog Tužilačkog savjeta biramo državnog tužioca. Ali, samo da vas podsjetim, Skupština ne mora izabrati onoga koga predloži Tužilački savjet. Valjda vam je to jasno. Valjda vam je jasno da Skupština ne mora tražiti ni od koga odobrenje da pokrene postupak, da makar pokrene postupak za razrešenje onoga koga je birala. Ne mislim da radimo dobru stvar ili da radite dobru stvar time što jedan kontrolni

mehanizam Skupštine koja bira potpuno derogirate. Vjerujte mi da ne razumijem povod zbog kojeg ovako nešto predlažete. Nije mi jasno gdje se to prekršio Ustav. Nije mi jasno zašto je 25 poslanika malo. Ako je 25 poslanika mnogo za svaku drugu situaciju ili je dosta, ovaj državni tužilac nema zaštitu Ustava na način na koji ste je vi ovdje obrazložili. Samo ću vas podsjetiti i na jednu vrlo važnu stvar. Dok ga nismo izabrali bio je pritisak na opoziciju da se izabere jer je Crna Gora neće dobiti datum, neće dobiti proširenje i nećemo napredovati, moramo da ga izaberemo. To je bio izgovor dijelu dijela opozicije da glasa za gospodina Stankovića. Lično zajedno sa svojim kolegama ovdje prisutnim sam bio protiv toga. Kako smo ga izabrali niko više ne pominje ni onih 100 ni 150 dana koji bi valjda bili dovoljni da vidimo da jedan dio vlasti nešto radi nego se pravi problem i stvara utisak da ovdje stalno nedostaje normativa da bi neko mogao da se bavi svojim poslom. Odgovorno tvrdim da ni Ustav takav kakav je sa hiljadu mana ni adekvatni odgovorajući zakoni ne sprečavaju aktuelnog državnog tužioca da bude mnogo agilniji. Podsjetite me, ako ja loše pamtim, šta je ovaj državni tužilac dosad uradio da bi parlament dio svoje nadležnosti pod izgovorom da nije ustavno sada suspendovao.

Vjerujte da će biti vrlo teško, uvažena kolegice, da dobijete podršku kolega iz opozicije za ovakav predlog. Ne vidim da ovo pravo koje imamo i možemo koristiti ugrožava rad državnog tužioca. Postoji bar desetak sumnjivih zakonskih rešenja koje derogiraju Ustav, a koja nikako da konačno za ustavnu formu, odnosno zakonsku, ustavnu i da to ne bude smetnja ne samo državnom tužiocu nego i mnogim drugim segmentima vlasti. Nadam se da ste razumjeli naš prigovor. Imate odgovor vrlo jasan. Ne smatramo da ovdje postoji ustavni osnov. Ne mislimo da treba Skupština Crne Gore da se drži ravnopravno sa Tužilačkim savjetom, niti smatramo da je 25 poslanika prijatna ustavnom poretku, te zbog toga ne možete računati na našu podršku. Voljeli bismo da u međuvremenu povučete ovaj predlog jer smatramo da bi mogao, i već je, nanijeti dovoljno štete i vama, a ako prođe, uz saglasnost dijela opozicije, nanijeće definitivno štetu Skupštini, posebno onom njenom dijelu koji životno traži tu funkciju nadzornu koju parlament mora imati, a ovim nam definitivno uzimate to pravo i, čini mi se, dobrovoljno pristajete da budemo u ravni onih koje biramo, a one koje mi biramo bi trebalo da nam podnose račune. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Daniloviću.

Riječ ima poslanica Bošnjak, a neka se pripremi poslanik Kaluđerović. Da, naravno, imate pravo na komentar. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi kolega Daniloviću, mi smo samo željeli da zaštitimo vrhovnog državnog tužioca i od vlasti i oni imaju 25 poslanika, DPS ima 25 poslanika i od opozicije i od političkog pritiska koji on može da doživi u slučaju da bude radio u skladu sa Ustavom i zakonom, a neke političke strukture ne budu sa tim saglasne. Mi smo se veoma agilno zalagali kada je Ustav donijet da vrhovni državni tužilac bude biran od strane parlamenta sa dvije trećine, odnosno tri petine i podržali smo to rešenje zajedno sa kolegama iz SNP-a. Takođe smo vrlo agilno radili kada je donošen Zakon o Državnom tužilaštvu i o sudovima da ono što su bile klopke po nama tada od strane vlasti za samostalnost vrhovnog državnog tužioca, potpuno je nebitno ko je taj vrhovni državni tužilac, mi štitimo instituciju, ne lično, znači instituciju štitimo od strane pritiska koji može da doživi od Demokratske partije socijalista ili od opozicije i dajemo mu potpunu samostalnost i

tražimo rezultate, mjerljive rezultate. Priznaćete da Vlada može pokazati neki pomak za nekih možda 100 dana sa stanovišta donošenja zakona, ali tužiocu koji treba da sprovede efikasne i djelotvorne tužilačke istrage koje moraju da budu potkrijepljene sa kvalitetnim dokazima na kojima će da baziraju optužnice. Potrebno je dovoljno vremena i saradnja sa specijalnim tužiocem i primjena ZKP-a u potpunosti da bi imali konačno neko vrijeme kvalitetno za kvalitetan rad samog tužioca.

Ono što je naslagano od strane Demokratske partije socijalista u negativnom kontekstu kada je tužilaštvo u pitanju, sada treba da jedan čovjek sa svojom ekipom koju još uvijek nije uspio ni da konstituiše tako brzo raščisti. To je prosto nemoguće i nema ničeg subjektivnog. Dajte da vidimo koje je to optimalno rešenje, apsolutno sam spremna na razgovor. Smatram da je ovo neustavno iz razloga što je Tužilački savjet taj koji predlaže Skupštini samog tužioca i na osnovu tog predloga Skupština bira samog tužioca. Jer, po amandmanu 10 vrhovnog državnog tužioca bira i razrešava Skupština Crne Gore nakon saslušanja u nadležnom radnom tijelu, na predlog Tužilačkog savjeta, po raspisanom javnom pozivu. Hvala.

PREDEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, koleginice Jasavić.

Izvolite, ukoliko želite, kolega Daniloviću. Izvolite, odgovor na komentar.

GORAN DANILOVIĆ:

Koleginice Jasavić, nijeste me ubijedili. Apelujem na vas i na vaše pravno znanje da razmislite o ovome što predlažete da izgovor bude to što i DPS ima 25 poslanika pa da ukinemo pravo Parlamentu koji bira, koleginice, da ne može da pokrene postupak je nedopustivo. Podsjećam vas još jedan put, Tužilački savjet predlaže ali Skupština upravo zbog toga što je neprikosnoven zakonodavac pa u ovom slučaju i onaj koji bira, ne mora izabrati po predlogu određenog tijela. Hoćete li da vas podsjetim kako je bilo? Naročito ovaj tužilac, ali evo da i ja apstrahujem, ne zaslužuje da ovaj Parlament, govorim o 25 poslanika, nemojte da brinete da DPS ukoliko želi da zamijeni gospdina Stankovića će biti onemogućen sa ovom procedurom od 25, zamijeniće ga tako što će podnijeti ostavku i vi i ja to znamo. Nemojte da zbog Marka mrzimo svetog Marka.

Dakle, Parlament ima pravo, vaš predlog je po našem sudu, bez namjere da vrijeđam ono što ste vi uložili kao napor, je gori od postojećeg. Mi nijesmo zadovoljno ni mnogim postojećim rješenjima zbog toga smo i vodili veliku bitku kad je bila rasprava o ovom, po nama jednom od ključnih zakona, gore rješenje i mislimo da ga ne treba popravljati sada amandmanski nego treba prosto odustati od ove ideje da se Parlamentu onemogućiti zbog toga što se navodno krši Ustav. Ja vam garantujem da se Ustav ne krši. Onaj koji bira mora imati makar pravo da provjerava, a ne nikako da to može uraditi na predlog Tužilačkog savjeta čiji predlog ne mora usvojiti da bi izabrao vrhovnog državnog tužioca. Znae šta biva kad ne prođe predlog Tužilačkog savjeta, da se u stvari ne moramo mnogo oko ovoga zapetljivati.

Naš stav je vrlo jasan. Predlog ne smatramo adekvatnim. Predlog bi definitivno doveo do toga da Parlament uz pristanak opozicije ili dijela opozicije uzima sebi dio nadležnosti koje mu propisuje i Ustav i zakon i mi na to ne pristajemo ni po koju cijenu. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ.

Hvala Vam.

Riječ ima koleginica Bošnjak.

Nemate pravo nije vas pominjala uopšte, imenom i prezimenom nije pominjala uopšte. Koleginica je predlagač zakona, a Danilović je imao diskusiju oko zakona. Nemate proceduralnu mogućnost zaista.

Koleginica Bošnjak ima riječ, a neka se pripremi poslanik Kaluđerović.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Moram na početku reći da sam iznenađena da ovakav Predlog zakona dolazi od strane opozicionih kolega, jer ne mogu da vjerujem da naše kolege iz opozicije predlažu zakon koji urušava ugled Skupštine i uopšte položaj Skupštine. Mene ne bi iznenadilo da je neki takav predlog došao iz Vlade, iz razloga što evo ovdje nam premijer često spočitava skupštinsku dikaturu, tako da neki ovakav predlog bi bio normalan kad bi došao od strane Vlade, ali od strane opozicionih kolega da mi sami radimo protiv sebe, meni nije jasno. Takođe, nije mi jasno kako se došlo do ovog broja 25 i zašto baš broj 25.

Ovdje ima dosta nejasnoća, jer ne mogu da shvatim da neko predlaže i umanjuje naša prava, a daje pravo Tužilačkom savjetu koji ne u ovom momentu, nego oduvijek je bilo partijska ekspozitura ljudi koji će izglasati i donijeti ono što hoće vladajuća većina. Sada mi treba da njim upućujemo predlog pa da oni o našem predlogu raspravljaju i šta ako oni kažu ne slažemo se sav vama i mi nemamo pravo o tome. Prosto ne mogu da vjerujem da idemo na to da dodatno sami sebe ukopavamo. Mislim da mi kao poslanici treba da jačamo status Skupštine, a ne da mi utičemo na to da se on dodatno urušava.

Pošto je ovdje bilo prozivki o nekoj nesolidarnosti opozicije, našla sam se prozvanom jer ja sam ta koja sam na odboru glasala protiv izmjena Zakona o visokom obrazovanju, ali nije tačno da su svi glasali protiv, jer moja koleginica Jelisava nije glasala protiv toga zakona. Ja ću glasati i na plenumu protiv zbog toga što neću da glasam za nešto što dodatno urušava jedan sistem. Ja kao neko ko je učestvovao u jačanju tog sistema da zato što je propao radi kupljenja nekih političkih poena i politikanstva da ja sad dodatno to urušavam, ja to neću.

Neću nikada bez obzira šta mislili. Znam da nije popularno glasati, jer vidim po studentima koji se obraćaju, ali ja prosto ne mogu da idem protiv sebe i svojih nekih načela i ne želim da učestvujem u tome i kriterijuma koje čovjek pokušava da drži ako ih je uspostavio uopšte.

Ono što sam htjela po ovoj tački dnevnog reda, s obzirom da se radi o temi Vrhovnog državnog tužilaštva da kažem, takođe u javnosti jedan protest. Upoznata je javnost sa krivičnom prijavom koju sam podnijela, a odnosi se, i čudno što uvijek presjedava potpredsjednik Mustafić, kada ja pomonjem ovu temu, protiv direktora Demokratske partije socijalista, Tarzana Miloševića i potpredsjednika Bošnjačke stranke gospodina Nurkovića koji su, po meni, zloupotrijebili svoj položaj i uskratili pravo, u stvari ograničili pravo građana da se javljaju na konkurs i slobodno zapošljavaju po istim uslovima zato što u famoznom Aneksu sporazuma između dvije partije. Dvije partije su se našle da određuju ko će biti direktori škola i ako to ide na konkurst.

Zašto ovo pričam? Iz raloza što još uvijek namam odgovor da li je iko saslušan u tom postupku, da li se pokrenulo ili neke istražne radnje odrađene. Čak sam prije, ne znam tačan datum, ali ima deset dana sigurno, poslala urgenciju, odnosno poslala zahtjev Vrhovnom državnom tužilaštvu da mi se kaže dokle se stiglo sa tim i još uvijek nemam odgovor. Znači, institucije sistema su zarobljene. Kad god je neka važna tema i nešto što se tiče vrha režima mi imamo ćutanje. Hoćemo o vinobranu i nekim tamo stvarima koji se tiču običnog građanstva gdje možemo neke sitne "ribe", a kad se radi o nekim krupnim stvarima tu nema reakcije. I sad ne mogu da vjerujem da ovakav jedan

predlog, ali hoću da vjerujem da je to nesvjesno urađeno ili ne znam. Ne mogu da vjerujem da mi sami sebi svoja prava uzimamo i vrlo je diskutabilno i to što imamo samo jednog diskutanta iz pozicije, odnosno iz DPS-a i njihovo prihvatanje, ćutanje, ja bih se uvijek zabrinula kad oni počnu da hvale nešto što dolazi od opozicije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, poslanici Bošnjak.

Komentar na koleginicu Bošnjak, je li tako.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Ovo prosto razobličava jednu situaciju kojoj se uvijek faktura za bilo što unutar opozicionog djelovanja želi prevaliti. Mi ćemo čvrsto ostati na onom što je naše stanovište. Ajmo sad da pređemo u suštinu. Ustavom, amandmanom 10 na Ustav Crne Gore predviđa se da vrhovnog državnog tužioca bira i razrešava na predlog Tužilačkog savjeta Skupština Crne Gore. Toliko o pravu. Ni ja, ni koleginka Bošnjak nismo pravnici, ali imamo pravo na ovu vrstu ekspresije. Mi ovim predlogom suštinski želimo da sačuvamo dignitet, ne gospodina Stankovića, nego bilo kojeg vrhovnog državnog tužioca. Vrlo jednostavno, onaj vrhovni državni tužilac koji se suoči da nema rezultata, da prođe inicijativa iz Skupštine od 25 poslanika koja bi hipotetički pala na Tužilačkom savjetu završeno je sa njegovim integritetom. Više nego bilo koja druga situacija, jer po onome što saznamo da je defakto situacija onoliko ljudi koliko ga je razriješilo u Skupštini, onoliko poslanika toliko bi trebalo i da ga razriješi. U ovom trenutku javnosti radi, u prvom krugu bi trebalo 54 poslanika da smijeni hipotetički vrhovnog državnog tužioca, znači da glasa i DPS za njegovu smjenu i kompletna opozicija, a druga je varijanta 32 je samo potrebno da ne bude za tu smjenu, odnosno 49 treba da bude za njegovu smjenu.

Radi se o tome da koristeći mehanizam koji sada postoji on upravo zahvaljujući vlasti ne bi mogao biti smijenjen. Mi snažimo u kontinuitetu VDT-a i od njega tražimo rezultate. Ukazivali smo da njegovo vrijeme ističe. Dio opozicije misli da je ovo dobar način i dobra prilika da se nekim denuncijanskim metodama sada mi nađemo, kao eto mi nešto šurujemo sa vlašću ne znam već šta. Nas zanima kvalitetno rješenje koje će funkcionalno zaštititi ovo rješenje. Kolege iz opozicije misle da je ovo dobra taktika, bujrum, ali mi štitimo rješenje koje štiti dignitet VDT i ako se neko bude igrao sa njim jednostavno će sav njegov kredibilitet pasti u vodu putem ove forme koja znači usaglašavanje sa Ustavom. U suprotnom koristeći sada postojeći mehanizam on ako postoji većina u vladajućoj koaliciji nikad ne bih mogao biti smijenjen. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Želite li odgovor, kolegince Bošnjak?

Bujrum, što bi rekao kolega.

BRANKA BOŠNJAK:

Nemam ništa protiv Pozitivne Crne Gore i ne znam kako se to doživjelo. Mene je čak iznenadilo da je koleginka Azra pominjala ovaj Zakon o visokom obrazovanju to je predlog koliko ja znam SNP-a. Tako bih ja mogla da kažem da mislim da vi imate nešto protiv Demokratskog fronta.

Mene nijeste ubijedili, mislim da pravite grešku. Vrijeme će pokazati, a taj mehanizam o kome pričate i koji hoćete da mijenjate mi nijesmo učestvovali u kreiranju

tog mehanizma nego smo bili protiv toga. Mislimo da je i ovo što vi sad predlažete kao poboljšanje tog mehanizma protiv kog smo mi, protiv, mislim da je i gore od ovog mehanizma koji je sad važeći. Vrijeme će pokazati i ne mislim tu ni o sadašnjem vrhovnom državnom tužiocu, nego razmišljam dugoročno o ovom pitanju i uopšte. Mene brine to što je opozicija, odnosno ovi iz DPS-a podržavaju i to je meni dovoljan razlog da se zapitam da li je to ono što mi zaista hoćemo, što hoćemo kao kontrolni mehanizam i mi iz opozicije da bi to bio bolji sistem. Čim oni podržavaju, a neće da diskutuju to građani i građanke dovoljno govori o svemu, ali evo vidjećemo vrijeme će pokazati ko je u pravu.

Mi da imamo nešto protiv Pozitivne Crne Gore, ima nekih stavova sa kojim ćemo polemisati, ne lično i ne zato što je Pozitivna Crna Gora nego zbog toga što se ne slažemo sa stavovima koje iznosite. Makar u lični ime mogu da kažem. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolegici Bošnjak.

Dajem riječ poslaniku Kaluđeroviću, a neka se pripremi poslanik Bulatović.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Priznajem i Vi ste mi svjedok gospodine potpredsjedniče, da sam se naknadno prijavio za diskusiju. Mislio sam da ne diskutujem na ovu temu, cijeneći da nije nužno i da će Predlog ovog zakona lagano dobiti podršku u ovom domu i na glasanju i što se tiče vrednosnog suda o njemu. Ne zamjerite da kratko podsjetim, kada smo raspravljali o setu pravosudnih zakona, između ostalog o Zakonu o državnom tužilaštvu, ovaj sporni stav iz člana 110 Zakona o državnom tužilaštvu ušao je u konačnu verziju Predloga zakona na samoj sjednici, ako se ne varam Odbora za pravosuđe i Vlada je prihvatila predlog, ne znam ko ga je dao, nije u konačnom bitno, to je ovaj stav koji kaže da predlog za razrešenje vrhovnog državnog tužioca može podnijeti i 25 poslanika.

Kolege, ako vam nešto znači to što sam diplomirani pravnik i neko ko je imao čast da radi u kmisiji koja je pripremala tekst i amandmana na Ustav Crne Gore koje smo usvojili 31.jula 2013.godine i amandman 10 koji je posvećen pitanju državnog tužilaštva. Poziv svima. Hajde da malo sumornu društvenu zbilju kada je u pitanju kako funkcionise ovaj značajni državni organ da vam se odmah deklarišem, mislim negativno i svojevremeno sam neke stvari javno saopštio kao jedini poslanik, a moguće na način koji je zavređivao i da se kritikuje, neću sad time da se bavim. Zbog čega i ja mislim da je kolegica Jasavić i kolege koje su potpisali Predlog ovog zakona apsolutno u pravu? Zbog toga, kolega, što amandman deset na Ustav Crne Gore u svom drugom stavu, da ga pročitam, glasi:

Vrhovnog državnog tužioca bira i razrešava Skupština Crne Gore, nakon saslušanja u nadležnom radnom tijelu, na predlog Tužilačkog savjeta po raspisanom javnom pozivu.

Dakle, Ustav Crne Gore, odnosno amandman 10 jedino prepoznaje Tužilački savjet kao jedini nadležni organ koji može podnijeti predlog ili za izbor ili za razrešenje vrhovnog državnog tužioca. Čulo se ovdje da smo razgovarali i izabrali vrhovnog državnog tužioca u ovom domu mimo predloga Tužilačkog savjeta. Ne, ima Ustavno rješenje ako predlog koji poslije Tužilačkog savjeta ne dobije 2/3 većinu onda Skupština ima mogućnost da traga za 3/5 većinom, ali pazite, iz reda onih kandidata za koje je Tužilački savjet utvrdio već prethodno da ispunjavaju uslove javnog konkursa.

Dakle, jedini razlog zbog kojeg mislim da je u pravu koleginica Jasavić i kolege koje su sa njom potpisale Predlog ovog zakona jeste što zaista Ustav prepoznaje isključivo Tužilački savjet kao nadležni organ koji predlaže i izbor i razrešenje vrhovnog državnog tužioca. Ne može Skupština sama da se ovim bavi, ne može 25 poslanika, zbog toga što tako piše u Ustavu. Inače, znate da nam je usvajanje seta zakona iz sfere pravosuđa, iz Zakona o sudovima, o Sudskom savjetu, o Tužilaštvu, o Specijalnom državnom tužilaštvu, između ostalog bio ključni motiv da se politika što je moguće više izmjesti iz pravosuđa. Valjda će doći i neko bolje vrijeme kada ćemo svi osjetiti boljitak zbog toga. Ponavljam još jednom, sa punom profesionalnom ljudskom savješću mislim da je su u pravu predlagači što traže brisanje stava 8 člana 110 koji je naprasno ušao u tekst Predloga zakona i Vlada se sa tim saglasila. Pa je kada se glasalo o Predlogu zakona on bio sastavni dio Predloga zakona, jer je direktno u koliziji sa amandanom 10 stav 2 na Ustav Crne Gore. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Imamo prijavljeni komentar na vašu diskusiju, poslanik Pavlović, izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine predsjedavajući.

Kolega Kaluđeroviću, apsolutno vjerujem u ove informacije koje ste vi ovdje ponudili da je to u zadnjoj interakciji ušlo u taj član ali ovdje se radi, valjda ćemo se složiti oko toga, kada pogledamo sa strane, ovjde se radi o tome da li je u redu da Skupština traži dozvolu od Tužilačkog savjeta da raspravlja i odlučuje o odgovornosti vrhovnog državnog tužioca. Ja mislim da naš Ustav ne bi smio da Skupštinu stavi u podređenu poziciju u odnosu na Tužilački savjet kada je u pitanju odlučivanje, ocjenjivanje, odgovornosti vrhovnog državnog tužioca koji, koga što znate, bira ova Skupština. Radi se prosto o tome. Da sve maknemo na stranu što se tiče brojeva, u svakoj varijanti ista većina je neophodna da se razriješi kao i ona koja je bila neophodna da se izabere, apsolutno, ovjde se ne radi o promjeni tih brojeva.

Ovdje se radi o pokušaju umetanja Tužilačkog savjeta kao filtera koji će spriječiti eventualno kompromitovanje vrhovnog državnog tužioca koji ništa ne radi, tako što će se pokrenuti inicijativa u Skupštini o njegovom razrešenju. Inicijativa, kao što znate, kolega Kaluđeroviću, znači rasprava na odborima, pa plenarna rasprava i tako dalje. Prema tome, ovdje se želi sputati Skupština i sve nadležnosti iz Skupštine se izmjestiti i prenijeti Tužilačkom savjetu. Meni je potpuno jasno, ja se slažem načelno sa tim pristupom gdje je dobro pokušati zaštititi nezavisnu poziciju onoga koji pokazuje da zaista želi da radi svoj posao, ali moram da sve podsjetim zaštititi nezavisnost onoga koji očigledno pokazuje da neće da radi u stvari znači vjetar u leđa ovoj korupciji i opstrukciji ozbiljnu našega puta i u Evropsku uniju i u NATO.

Samo da Vas podsjetim, kolega Kaluđeroviću, Vi to odlično znate prije mjesec i po dana kolega Medojević predsjednik Pokreta za promjene i ja tražili smo od vrhovnog državnog tužioca dozvolu koja je u njegovoj nadležnosti, a ne u nadležnosti specijalne tužiteljke, on je šef, tražili smo dozvolu samo da napravimo uvid u dokumenta koja su došla iz Amerike povodom afere Telekom. Mjesec i po dana tražimo, čekamo odgovor. Oni nas muljaju gospodine Kaluđeroviću, ovo je još jedno oružje da se to muljanje onako do kraja provede. Ovo je jedan od zadnjih koraka da se do kraja zgazi jedan već zgaženi Parlament, gospodine Kaluđeroviću i mi kao što znate odlično zbog toga između ostalog, to je samo još jedan razlog zbog čega ćemo mi izaći na ulicu i zajedno sa narodom pokušati da se izborimo za ono što je naše pravo. Ne vidim razloga zašto bi

američki narod, austrijski narod, italijanski narod, španski narod, ruski narod, mađarski imali pravo neko na koje mi nemamo pravo. Mi imamo pravo i na slobodne izbore, a na slobodnim izborima, gospodine Kaluđeroviću, siguran sam da se u tome slažemo, zna se ko će pobijediti, mi.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Pavloviću, ja Vas zaista molim da vodite računa o vremenu da ne bi došli u situaciju da Vam moram isključiti mikrofon, ne bi bilo dobro. Nije to moja praksa, nisam to nikada uradio, ali doista u kontinuitetu vi to radite, nepotrebno produžavate. Ne, ja opominjem sve poslanike, ali Vi zloupotrebljavate toleranciju na drastičan mogući način, veoma drastičan. Nemojte to da radite, molim Vas.

Kolega Kaluđeroviću, izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Dakle, oko mog izlaganja, kolega Pavlović, ponudili ste javnosti argumentaciju koja nema veze sa onim što je moja argumentacija kojom podržavam ovaj Predlog zakona. Ponavljam još jednom, moj motiv je isključivo da se štiti princip Ustavnosti i zakonitosti u ovom domu. Nema nikakve veze sa kvalitetom obavljanja poslova u državnom tužilaštvu i sa neveselom društvenom zbiljom koju imamo. Nemojte me dovoditi u situaciji da kažem čovjeka koji je, takođe, kao pozicionar i da postaje sumnjiv zbog toga što ima ovakav odnos. Valjda ću i te neke sumnje izdržati, jer sam ubijeđen u ovom dijelu da imam argumentaciju koja je nesporna. Dakle, ponavljam, isključivo ovdje prepoznajem zaštitu Ustavnosti. Da podsjetim i ne zamjerite, hijerarhija pravnih akata, Ustav Crne Gore, najviši pravni akt, svi zakoni i svi ostali propisi u Crnoj Gori moraju biti saglasni sa Ustavom Crne Gore.

Član 110 stav 8 koji je naprasno ušao na dan kada smo glasali Zakon o državnom tužilaštvu na sjednici Odbora za politički sistem, čim sam kasnije vidio prečišćenu verziju zakona sam sam, tako mi Bog pomogao, rekao ova norma nije u skladu sa Ustavom Crne Gore, jer ponavljam još jednom, Ustav Crne Gore takav kakav je, ali on nas obavezuje, prepoznaje isključivo Tužilački savjet kao ovlašćenog predlagača i za izbor i za razrešenje vrhovnog državnog tužioca. Samo je to moj motiv i ta argumentacija zbog čega mislim da je predlog da se taj stav člana 110 briše, a koleginja Jasavić sa ostalim kolegama je predložila jednu normu koja na određeni način nadomiješta i ne derogira Ustavno, može da ide ovaj postupak prema Tužilačkom savjetu.

Da zaključim, koliko god kao parlamentarac želim da jača pozicija Skupštine Crne Gore, ipak ne bi bilo dobro da jedan isti državni organ i predlaže i donosi odluku o onome što sam predlaže. Ako bi bilo to da 25 poslanika predlaže pa plenum odlučuje onda bi se zatvorili u krug što takođe, mislim da može da bude potencijalna opasnost. Imajte na umu kolege da imamo preko puta parlamentarnu većinu takvu kakvu imamo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Poslanice Kaluđerović, imate komentar prijavljeni.

Poslanik Danilović, izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi, kolega Kaluđeroviću, iskreno i ljudski mene obavezuje i razmišljao sam za ovo vrijeme vaš pravni stav, bez ikakvih sumnji u časnu namjeru onoga što vi govorite, a ja ću rizikovati i ako znam da imam preko puta sebe iskusnog pravnika, da Vas podsjetim još jedan put ne ulazeći u političke motive. Ova Skupština bira na predlog

Tužilačkog savjeta koji mora da ostvari određenu većinu da bi predložio kandidata, ali se upravo njegovo mjesto zna zbog toga što Skupštinu taj predlog ne obavezuje nego u izboru državnog tužioca može posegnuti za onim čovjekom koji samo ispunjava uslove, a to ko ispunjava uslove u tehničkom smislu konstatuje vrhovni državni tužilac, odnosno izvinjavam se organ koji ga predlaže. Dakle, nema sumnje da se ovdje radi o tome da Parlament neće sada na razičit način razriještiti tužioca od načina na koji ga je birao, ali ne postoji ni jedan jedini razlog zbog kojeg bi smo susprendovali pravo 25 poslanika da mogu pokrenuti pitanje povjerenje tužioca koji može izabran njihovom voljom, a ne na predlog odgovarajućeg tijela.

Dakle, samo imajte to u vidu, ovo vas molim kolegijalno, da nije u pitanju baš ovako jedna stvar u kojoj mi moramo pa moramo da izaberemo onoga kojega je predložio organ koji je propisan Ustavom. Ne, upravo zbog toga što se radi o vrlo osjetljivoj temi, ovdje se radi o dijelu izvršne vlasti mi imamo pravo da izabremo i drugačije od onoga što je predloženo da Parlament ne može da preuzme odgovornost i da pokrene pitanje povjerenja čovjeku kojega je izabrao mimo predloga koji je konstatuisan od strane Ustavom prepoznatog organa. Imajte ovo u vidu kad o ovome raspravljamo.

Napraviću na kraju kratku digresiju. Ako ćemo pošteno, u striktnoj podjeli vlasti ovo pripada izvršnoj vlasti. Predsjednik Vlade se bira na predlog ili dobija mandat od predsjednika države. Kad ulazimo u njegovo razrešenje, i ako ovdje priznajem da nije potpuno odgovarajuće poređenje, ne treba nama nikakava konsultacija sa predsjednikom države nego se u ovom Parlamentu pitanje njegovog povjerenja može postaviti na vrlo adekvatan način. Predsjednik Vlade šta god vi mislili, na žalost u Crnoj Gori je drugačije, u ovom sistemu podjele vlasti je malo značajniji od vrhovnog državnog tužioca. Jer je na kraju to produženi dio izvršne vlasti na to vas upozoravam.

Ne sumnjam, obavezuje me vaš pravni stav, ali ostajemo u Demosu pri stavu da mi ovo ipak ne možemo podržati.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Želite li odgovor?

Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Kolega Daniloviću,

Razumijem vi niste diplomirani pravnik i evo neka ne zvuči pretenciozno da mi ova materija malčice bliskija. Nema dileme, da ko god ima razmišljanje u vezi sa ovim ovakva ili onakva da to ne čini sa dobrom namjerom i znam da parlamentarci u principu treba da kažu, hadje da imamo što više ovlašćenja, posebno kada se ima ovakva nevesela društvena zbilja, pa i kada je u pitanju kvalitet rada državnog tužilaštva, kao državnog organa u čijoj je nadležnosti gonjenje učinilaca krivičnih djela. Argumentacija na koju podsjećam, koja nas sve obavezuje koliko ja mogu da dokučim stvari je ono što piše u Ustavu Crne Gore, a Ustav je najviši pravni akt, a zakoni moraju biti saglasni sa njim.

Ponavljam još jednom, Ustav je, možemo reći, na žalost ili bez toga na žalost, prepoznao isključivo Tužilački savjet kao organ koji je nadležan da predloži izbor ili da predloži razrešenje. Nema nikakve dileme da odluku donosi ovaj Parlament i o izboru i o razrešenju, ali je redgač prepoznat u Ustavu i to je Tužilački savjet. Ne možemo mi i pored dobre volje i pored prepoznavanja pozitivnih stavki kod ovakve Ustavne norme u zakonu graditi normu da to može pored Tužilačkog savjeta da učini 25 poslanika. Samo je u tome problem. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvljujem.

Možemo li dalje?

Izvinjavam se kolega Bulatoviću, poslanik Milošević je tražio riječ, s obzirom da je pomenut u jednoj od diskusija, poimenice u negativnom kontekstu.

Pomenut je od strane, kolegkinice Bošnjak, ima pravo, naravno.

Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Žao mi je što je kolegkinica Bošnjak izašla ali ću se truditi da uopšte nju ne pomenem, nego ću samo da kažem, s obzirom da je bilo interesovanje za krivičnu prijavu gospođe Bošnjak, tužilaštvo je tražilo od dvije partije da se dostavi dokument koji je potpisan i tražilo izjašnjenje vezano za ta dva dokumenta i Bošnjačka stranka i Demokratska partija socijalista su dostavili izjašnjenje za taj dokument i dostavile su taj dokument.

Ono što bih želio posebno da apostrofiram a što je bilo ovdje rečeno u izlaganju određenih poslanika i nje, znači da se ovim dokumentom krše određena ljudska ili radna prava ljudi. Naprotiv, ovim dokumentom mi smo jasno rekli da pravo koje ima dokument govori se o pravima koja se zasnivaju na zakonu o isključivo regularnoj pravnoj proceduri i naša je ambicija bila, nemoguće, mogu znači dvije partije da potpišu kakav bilo akt. Važno je šta nastaje iz tog akta i da li ima bilo kakva neregularna posledica iz tog akta, to je suština priče. Mislimo da iz ovoga nema, ali na nadležnim organima je uvijek da cijene validnost potpisanog akta. Eto, samo toliko i hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, bilo je to pojašnjenje.

Poslaniče Bulatović imate Vašu diskusiju.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Prvo što ću da kažem jeste da se ovih dana navršava devet mjeseci od izbora Državnog tužioca i ova Skupština prije svega, a opozicija nadasve treba da stavi to na dnevni red kao pitanje, da li smo ispunili naše evropske obaveze vezano za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Danas je dame i gospodo otpočeo sa radom glavni Specijalni tužilac i čitava Crna Gora je okrenuta ka tome da kaže, da će borba protiv kriminala početi, odnosno korupcija da se vodi izborom gospodina Katnića koga je predložio gospodin Stanković i ovdje smo vodili rat, treba li da ga predloži ili ne? A šta gospodin Milo Đukanović kaže? I moram da kažem, skidam mu kapu. Zato što se igra sa nama, a igra se sa nama zato što mu i mi omogućavamo, rekao je sledeće ovdje u Skupštini, Vlada nije odgovorna za rezultat u borbi protiv korupcije, nego Skupština koja je izabrala Vrhovnog državnog tužica. I mi se danas umjesto da postignemo konsezus da nam dođe Vrhovni državni tužilac i podnese Izveštaj o tome šta je uradio za devet mjeseci vodimo teorijsko praktične rasprave o jednom Ustavu za koji na sreću, ja za njega nijesam glasao ni Demokratski front nije glasao.

Ja mislim da ova norma sa kojom mi usklađujemo ovaj zakon je nakaradna norma. Kad pročitate do kraja, tačno je. Ovdje piše da Skupština bira i razrješava Vrhovnog državnog tužioca. Nakon saslušanja u radnom tijelu, a na predlog Tužilačkog savjeta, na osnovu javnog oglasa, kako ćemo na osnovu javnog oglasa da razriješimo

tužioce? Ovo samo govori kako se ozbiljno radilo na izmjenama Ustava, da ne ulazim u druge analize. Spreman sam iako nijesam pravnik, ali jesam političar dugo godina i jesam sa pravicima vodio rasprave o tome da vidimo da li ovo obavezuje Skupštinu da u razrješavanju konsultuje Tužilački savjet. Ja razumijem ideju i podržavam da se oslobodi političkog uticaja Vrhovni državni tužilac, ali da napravimo čitav krug kolo naokolo doći ćemo do istih brojeva. Bez obzira pokrenulo 25 poslanika, Tužilačkom savjetu ili ovdje ne može se bez Demokratske partije socijalista ništa uraditi. Znae šta je suština? Suština je da je nakon ustavnih promjena Đukanović Milo i opet mu skidam kapu jer je iskoristio ovdje u Parlamentu određene političke strukture da ovlada Sudskim savjetom, Ustavnim sudom, Tužilačkim savjetom. I ovdje je poenta koja meni smeta, ne mislim da stoji iza toga loša namjera, a to je da mi ako nas je 25 pokrenulo inicijativu za smjenu Vrhovnog državnog tužioca po automatizmu ga dovodimo da nam podnese izvještaj o tome šta je on radio za devet mjeseci ili godinu dana.

Dame i gospodo, poštovani građani,

Svaki poslanik je dobio izvještaj o radu Tužilačkog savjeta, ali za 2014. godinu i znate šta će Ivica Stanković da kaže, ja sam sam tri mjeseca tu radio. Mi njega ne možemo da saslušamo zato šta je on godinu dana radio. Inicijativa za njegovu smjenu ne Ivica Stankovića nego Vrhovnog državnog tužioca je prilika da se raspravlja o učincima, odnosno o katastrofalnom radu Vrhovnog državnog tužioca. Ja sam jedan od poslanika koji je vodio rogovsku borbu da se u Zakon unese odredba da Vrhovni državni tužilac polaže specijalne izvještaje Skupštini, odnosno Odboru za antikorupciju. Ja sam to pokrenuo. I na kraju je DPS na to pristao i glavni Specijalni tužilac i Vrhovni državni tužilac podnose izvještaje Odboru za korupciju, ne i Plenumu, ne gospodo i Plenumu. Nama je Đukanović Milo rekao da ćemo mi biti odgovorni za nedostatak rezultata u borbi protiv visoke korupcije. Rezultata nema, jer da bi se vodila borba protiv visoke korupcije Vlada mora da vodi borbu protiv same sebe. Protiv aktuelnih ministara, bivših ministara i državnih funkcionera i on elegantno, ja ne odajem njemu počast na ovaj način, samo konstatujem realnost u kojoj se nalazim. Ja bih zato predložio, zamolio gospođu Azru Jasavić koja je ovdje imala uvijek dobre predloge pa i vezano za poziciju samog Vrhovnog državnog tužioca koja je bila konstruktivna da ovaj zakon Pozitivna Crna Gora povuče na određeno vrijeme, da se mi pozabavimo rezultatima rada Vrhovnog državnog tužioca, a ovo pitanje usklađivanja i neusklađivanja ima kad da dođe na dnevni red. Ovo nije prioritet, ovo ništa suštinski ne može da uradi izuzev da onemoguću opoziciju da pokrene pitanje šta je Vrhovni državni tužilac uradio za ovo vrijeme.

PREDŠEDAVALJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, imate pravo na komentar, imate prijavljena dva komentara, imaćete vremena još.

Poslanik Obradović, izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi gospodine Mustafiću.

Pravnici to znaju, ali pravnici vjerovatno ne znaju da po načinu na tumačenje jezičke norme pravne i jezičko-logično, ciljno, istorijsko itd, itd. Zašto ja ovo govorim? Ali, način na koji se bira neko kao u ovom slučaju Vrhovni državni tužilac na predlog Tužilačkog savjeta bira ga Skupština 2/3 većinom u prvom, drugom krugu, ako eventualno ne bude u prvom, onda 3/5 većinom. Na osnovu raspisanog javnog konkursa pa iz tog poistovjećivanja analogno tome trebalo bi da bude razriješen takođe, na osnovu javnog konkursa, e to je nešto stvarno što je neshvatljivo. To je, ja sam tako

doživio, gospodine Bulatoviću, tako razumio normu da bi to trebalo tako da ispada i da je zbog toga upravo nedorečen Ustav u tom dijelu.

Znači, to je nešto što je zaista, mislim ne mogu da vjerujem da je gospodin Bulatović to pomislio, ali onda želim da samo pojašni šta je pomislio na ta to. Jer je nevjerovatno da neko traži razrješenje nekoga na osnovu javnog konkursa. Zahvaljujem za pažnju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, poslaniče Bulatoviću, odgovor na komentar.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Obradoviću, na dodatna dva minuta. Prošao sam ja teža tumačenja iako nijesam završio pravo, nego ovu stvar koju Vi tumačite. Ovdje je jasno šta smo dobili kao rezultat ustavnih promjena i vama je jasno. Iako ste veći stručnjak za basne nego za bajke, ali i je i vama jasno. DPS je na bajkovit način i po sistemu basni došao do toga da Đukanović Milo upravlja većinama u Ustavnom sudu, Sudskom savjetu, Tužilačkom savjetu. Ja ne želim da iskažem negativne kvalifikative prema Ivici Stankoviću, ja njemu poručujem i ja najčešće to govorim, njemu je vrijeme odavno počelo da curi jer nema rezultata. Neka dođe i neka kaže koliko mu treba još vremena, ne da mijenjamo mi zakonska rješenja, koliko mu treba vremena? Ta obrazloženja koja postoje su bez ikakvog smisla. Nema rezultata u borbi protiv korupcije na visokom nivou i to je danas evidentna stvar i centarlno pitanje za Parlament nije pitanje usklađivanja određenih normi sa dosta nakaradnih pravnih rješenja u Ustavu koja koriste i zloupotrebjavaju se od strane upravo tog Đukanović Mila da bi mogao da progura određene stvari. Kako ćemo tumačiti, kako nećemo tumačiti, pa prisustvovali smo mnogim neustavnim rješenjima.

Gospodine Obradoviću, hvala Vam još jedanputu za dva minuta, ali Vam mogu reći da je čitav sektor bezbjednosti neustavan. Što se ne sjeti neko ovdje da pokrene pitanje da predsjednik DPS-a i zamjenik predsjednika DPS-a su dva ključna čovjeka, predsjednik Vlade koji neustalno upravljaju tim sektorom. Snizili su i onako nizak nivo civilne kontrole i to je za mene prioritjetnije pitanje, što se tiče ljudskih prava i sloboda, a ovo je potpuno vezano sa nečim što se zovu mjerljivi rezultati kojih nema.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Imaćete još dva minuta, kolega Bulatoviću.

Poslanik Perić ima komentar na vašu diskusiju.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Bulatović je na jedan vrlo konzistentan logičan način branio svoj stav. Na logičnoj ravni nema prigovora, ali govorim sad u suštini i govorim o onom što je pravni dio. Znam da ste dobar matematičar i znate kada se postavi formula u matematici ona se mora izvesti do kraja. Isto s Ustavom. Ono što smo mi radili u ovim ustavnim izmjenama jeste koncept snaženja VDT-a i ja se negdje plašim da mi u opoziciji smatramo da VDT treba da završi naš suštinski posao. Mislim da iz te možda logičke greške možemo da izvlačimo ovakav i onakav zaključak.

Ukoliko specijalni tužilac ne procesuiru aferu "Telekom", ako ne procesuiru žiro račune u švajcarskoj banci, ako ne krene sa optužnicama pod pretpostavkom da 25 poslanika podnese Tužilačkom savjetu inicijativu za njegovu smjenu, da Tužilački savjet

odbije, ajmo da idemo korak dalje, i ako to ne bi po automatizmu trebao da uradi, vi imate ogoljavanje suštine.

Ja podsjećam, po onom što sada imamo išli bi direktno na plenum, ukoliko bi vladajuća većina stala uz njega on je odbranjen u ovom Parlamentu. Znači, mi samo želimo na čistac da izvedemo stvari i najbolje u tom smislu da izvedemo do kraja ustavna rješenja. U tom smislu će stvari biti jasne, jer ako bude vladajuća većina čuvala gospodina Stankovića, pridružujem se da vrijeme ističe, pridružujem se da još uvijek nema rezultata koje očekujemo, ali po našoj procjeni valja dati još neko vrijeme, koliko ne svakako predugo. Ukoliko nikakvih tu rezultata ne bude i ukoliko ovo, opet kažem vladajuća većina gubi kredibilitet suštinski, a nemamo sada mehanizam u svojim rukama da ga smijenimo u suprotnom slučaju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Evo kolegi Bulatović još dva minuta. Izvolite.

PREDRAG BULATOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Periću, da li je potrebno da vas podsjećam da nakon što ste usvojili ustavne amandmane ovdje bi bila pravna lakrdija, morali ste da popravljate određena rješenja u određenim zakonima. Lakrdija pravna se desila, jer nije napisan tekst kako treba, pa je morao Ranko Krivokapić da vadi fleke pa ste svi zajedno vadili fleke koji ste glasali za to. Toliko o toj većoj matematici od obične matematike. Ovdje ste jednostavno pokazali da matematika je egzaktna nauka kod koje važe zakoni, ali ste pokušali da mi kažete da u matematici mora, a da u pravu ne mora. Ne. Kod DPS-a ne mora. Ako su oni napravili neke greške, ja mislim da Pozitivna Crna Goram, kao opoziciona partija ne treba to da popravlja. Ne sada. I vi imate jedan veliki problem u toj argumentaciji.

Gospodin Ivica Stanković je bio na Odboru za antikorupciju, gdje je po inicijativi gospodina Miljanića pokrenuto pitanje izgradnje Uprave zgrade policije posao koji se sabere na 25 miliona. Složiće te sa mnom 25 miliona je velika cifra. O tome je gospodin Kaluđerović govorio, ne prozivam, ovo afirmativno govorim da ne dobije repliku, mnogo godina ranije. Znači, deset miliona od tih 25 miliona se tiču brata jednog državnog funkcionera, da ne pominjem imena sada, to je uopšte poznato. Vrhovni državni tužilac se obavezao da će u roku od 60 ili 90 dana na Odboru za antikorupciju da dodatne informacije, jer je bilo elemenata krivičkog djela. Znači šta je poslije roka na osnovu opomene koju sam ja poslao kao predsjednik Odbora za antikorupciju meni dostavio. Dostavio mi je materijale i papire, ugovore, nije dostavio svoj stav. Tiče se najmoćnijeg čovjeka u Crnoj Gori i njegovog srodnika. Izvedite zaključak. I sada se vi bavite time da li će neko njega da uznemiri, ako pokrene pitanje njegove odgovornosti. Ja bih to ostavio. Na vas apelujem, gospodine Periću, vi ste jedan od predlagača, povucite ovaj zakon. Dajte mogućnost da u nekom određenom roku mi možemo da pozovemo vrhovnog državnog tužioca i da ga na plenumu ispitamo. Odbor za antikorupciju nema problem. Mi smo u to ugorali, bukvalno da kažem, ugorali u zakon da je obaveza vrhovnog državnog tužioca da dolazi glavnog specijalnog tužioca.

Da vas podsjetim. Sa sjednica odbora gdje predsjedava opozicija su išli vršioći dužnosti vrhovnog državnog tužioca kada su trebali da daju odgovore za aferu snimak, kako se krađu izbori, pa je bio navodno razlog, način vođenja sjednice, sigurni budite gospodine Periću nije dobra inicijativa koju ste dali. To je za sad što mogu da kažem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, Bulatoviću. Ovim smo iscrpili listu diskutiranja i dajem priliku za završnu riječ, poslanici Jasavić ukoliko ona to želi, naravno, znate da završna riječ ne podrazumijeva polemike.

AZRA JASAVIĆ:

Razumijem. Ja zahvaljujem svim kolegama na konstruktivnim raspravama na tome što su uzeli učešće i što su otvorili, neke nove svjetlosti bacili na mnoge stvari koje se dešavaju u Crnoj Gori, pa i kada je zakon u pitanju. Ono što želim da kažem, jeste da je Pozitivna Crna Gora, kada sluša što govori premijer, mnogo je važnije od toga što govori gospodin Đukanović, šta govori Ustav i Zakon za vas. I to što govori gospodin Đukanović, to nije obavezujuća apsolutno ni za kog, osim za ljude iz Demokratske partije socijalista. Upravo stavovi gospodina Đukanovića da prebaci Parlamentu svu odgovornost protiv organizovanog kriminala i korupcije su neutemeljeni i netačni. Zašto? Zato što gospodin Đukanović vrlo dobro zna, našto je ukazao i gospodin Pajović na jednom Premijerskom satu, da upravo Vlada je ta koja je po Ustavu dužna da kroz rad Agencije za nacionalnu bezbjednost i Ministarstva unutrašnjih poslova saraduje sa vrhovnim državnim tužiocem i da dostavlja sve relevantne informacije i obezbjeđuje kvalitetne dokaze koje takođe tužilac pribavlja, jer rukovodi kompletnom istragom. Ne može se gospodin Đukanović na taj način obraćati ovom Parlamentu i ovaj Parlament i crnogorski građani misle da je gospodin Đukanović u pravu, jer gospodin Đukanović, poštovani građani, nije u pravu. To je njegova politička teza koja je neodrživa, jer bez ozbiljnog rada ove Vlade, bez ozbiljnog rada Agencije za nacionalnu bezbjednost koja sada po novom zakonu o Agenciju za nacionalnu bezbjednost je dužna da dostavlja informacije Ministarstvu unutrašnjih poslova, bez kvalitetnog rada Ministarstvo unutrašnjih poslova nije moguće da se sprovedu kvalitetne i efikasne djelotvorne tužilačke istrage, niti je moguće da vrhovni državni tužilac do kraja kvalitetno radi svoj posao. Da to pojednostavimo. Ono što jeste indikativno, jeste da je ova odredba koju mi sada pokušavamo da izbrišemo na vrlo čudan način došla i to u zadnjem danu na planumu u sam zakon.

Ne zaboravite kakve opstrukcije smo imali u radu i Ustavnog odbora i u ovom Parlamentu, kada je bilo ustanovljavanje novih instituta vezano za vrhovnog državnog tužioca. Konstantno je bio pritisak iz Demokratske partije socijalista, da se vrhovni državni tužilac da mu se oduzme vlast i da postane engleska kraljica. To je bilo nešto što mi nijesmo htjeli da dozvolimo i iz tog razloga smo vrlo aktivno radili i kada je Ustav donošen i kada su zakoni donošeni i mi smo ovdje imali priliku da čujemo. Ja sam press konferenciju zajedno sa svojim kolegama sazivala da objelodanim zamke koje je vladajuća struktura spremala vrhovnom državnom tužiocu potpuno ne znajući ko će biti vrhovni državni tužilac, jer molim vas, uopšte nijesu personalna rješenja važna, važno je da naše institucije snažimo, to je suština. Mi moramo državnog tužioca da zaštitimo i od vasti i od opozicije. U ovom Parlamentu ne smijemo da dozvolimo da bilo koga kompromitujemo kroz napade bez argumenata, to je proces političke autodestrukcije i Pozitivna Crna Gora to neće prihvatiti. Nihilizam nije prihvatljiv za Pozitivnu Crnu Goru. Zalagaćemo se za jake institucije, za snažne institucije, zbog toga smo osnovani za punu vladavinu prava. Ne možemo dovesti vrhovnog državnog tužioca u poziciju, da ako jedna grupacija nije s brzinom zadovoljna ili sa svim pokrenutim postupcima nije zadovoljna. Nije bitno da li je DPS ili je nezadovoljna to što je pokrenuto ili je opozicija nezadovoljna što je pokrenuto ili nepokrenuto, da vršimo pritisak na ovaj način, kako se to ovim predlogom koji je važeći čini. Smatramo da je ovaj predlog ustavan zato što je jedino Tužilački savjet ovlašćen da daje inicijative za predlaganje i razrješenje. Ono što je nataloženo vrlo lošom vladavinom Demokratske partije socijalista, ne može jedan

čovjek sve da je Eliot Nes , da riješi na način kako se to očekuje. Ne možete govoriti da je devet mjeseci dovoljno za ozbiljne i kvalitetne, efikasne tužilačke istrage. Ne može se ni previše kasniti, ja pozdravljam moje kolege koji su na ovaj način pokazali da su spremni da vrše pritisak na Vrhovnog državnog tužioca. Na Vrhovnog državnog tužioca, niko neće izvršiti veći pritisak budite sigurni da od Pozitivne Crne Gore onog momenta kad vidimo da nema mjerljivih rezultata. I na kraju, završavam ukoliko ne budemo imali nemjerljivih rezultata u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. Ukoliko ne budemo vidjeli demokratske promjene koje se moraju destiti u Crnoj Gori, neće biti dobro da se sriječemo na način kako se to najavljuje, a kako će biti neophodno, ali nemojte da trčimo, nemojte da osuđujemo etikatiramo. Dajte i kolege iz opozicije i za opoziciono strateško djelovanje potrebno je i opreza i mudrosti i pameti koje opozicija ima svakako. Ali, nemojte da dozvoljavamo da na ovaj način kada su kolege iz pozicije odsutne na ovaj način mnoge stvari postavljamo, jer to nije nešto što ide u prilog opozicionom strateškom djelovanju u pravcu Demokratske smjene vlasti i sa tim završavam.

Hoću samo da na kraju da potenciram, da doprinos koji smo mi dali za osnaživanje institucije Vrhovnog državnog tužioca je bio vidljiv i apsolutno nije bio u korist ikom, čak ni Stankoviću, čak ni opoziciji, čak ni vlasti, već isključivo instituciji VDT-a i punoj vladavini prava za koju se zalažemo kroz jake institucije, a ne kroz pojedince.

Hvala vam.

PREDŠEDAVALJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjeni državnog tužilaštva. Naravno i ovim ćemo se o zakonskom rješenju izjasniti naknadno. Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda - Predlog zakona o izmjeni Krivičnog zakonika Crne Gore.

Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici: Azra Jasavić, Srđan Perić, Goran Tuponja i Darko Pajović.

Izvjestioci Zakonodavnog odbora su: Vladislav Bojović i Snežana Jonica Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam da li jedan od poslanika želi da da dopunsko obrazloženje.

Koleginice Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane koleginice, poštovane kolege, poštovani građani,

Mi smo predložili Predlog zakona o izmjeni Krivičnog zakonika Crne Gore i predložili smo i Zakon i amandmane koje imate na vašem stolu. Ovim zakonom smo zapravo željeli da pojačamo kaznenu politiku, kada je u pitanju krivično djelo nedavanje izdržavanja. Nedavanje alimentacije jeste od velikih problema sa kojima se suočavaju samohrani roditelji i njih nije malo, tako da negdje oko 70% samohranih roditelja uopšte ne dobija izdržavanje i alimentaciju od drugog roditelja. Podići dijete jeste jedan težak posao, napraviti dobrog čovjeka od djeteta jeste obaveza porodice, roditelja, ali svakako i društva. To se ne može ako roditelji nemaju potporu, osobito šire društvene zajednice, mnogi brakovi kao što vidimo jesu pod izazovima, imamo puni razvedenih brakova, imamo puno djece koje podiže jedan roditelj, a drugi koji je obavezan zakonom da se stara, ne stara na adekvatan način o djeci i djeca trpe, a kada djece trpe onda trpi društvo, to će se vidjeti tek kada ta djeca odrastu posebno punoljetni vidjet ćemo

kakve smo sve propuste napravili kroz Parlament ukoliko ne budemo kvalitetnije radili u zakonodavnom smislu u ovom Parlamentu.

Cilj promjena ovog zakona je u pronalaženju održivog rješenja za pomoć samohranim roditeljima gdje drugi roditelj izbjegava svoje obaveze za daanje alimentacije što je problem skoro dvije trećine samohranih roditelja. Predloženim zakonom smo pooštrili krivične sankcije za krivično djelo ne davanje izdržavanja na način što smo povećali kaznu zatvora sa jedne na dvije godine. Takođe smo predvidjeli, da u sudskoj odluci sud određuje obavezu da izmiri svoje obaveze da uredno daje izdržavanje.

Dosadašnja praksa primjene Krivičnog zakonika, za nedavanje izdržavanja pokazala se nedostatnom. Jer, djeca i pored ove odredbe nijesu dobijala izdržavanje kojim je dodijeljeno sudskom odlukom.

Naime, sudovi su najčešće za ova krivična djela izricali uslovne osude kojim se nije postizala svrha kažnjavanja. Sudovi, tužilaštva i advokatura moraju mnogo više učiniti na promolisanju rada u javnom interesu, kao alternativne sanckeije. To mora danas da učini i ovaj Parlament. I zato mi iz Parlamenta poručujemo da promolisanje afirmacija rada u javnom intresu mora krenuti iz najvećeg zakonodavnog organa, a to je Parlament. Da bi se to moglo postići, Ministarstvo pravde prije svega mora stvoriti neophodne normativne i organizacione pretpostavke koje propisuje Zakon u izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu.

Pozivamo Ministarstvo pravde da se ozbiljno pozabavi ovim zakonom da stvori preduslove koje su nephodne u punom smislu da zažive ovaj zakon da bi rad u javnom interesu mogao da funkcioniše. Ministarstvo mora posebno da se fokusira na primjenu člana 18 Zakona prilikom zaključivanja sporazuma sa organima državne uprave i oranima lokalne samouprave, kao i pravnim licima, odnosno organizacijama gdje bi se mogao obavljati rad u javnom interesu. U tom smislu, neophodno je organizovati širu organizacionu mrežu jedinica za uslovnu slobodu, takozvanih službi na regionalnom ili mjesnom nivou, kako bi rad u javnom interesu funkcionisao na način kako je to zakon predvidio. Jer, da bismo imali funkcionisanje samog instituta rad u javnom interesu Ministarstvo pravde, mora da radi svoj posao i nijesmo iz Parlamenta zadovoljni kojom se brzinom i dinamikom taj proces se odvija. A ovdje se u Parlamentu da kontrolišemo primjenu zakona i da ukazujemo kada ona funkcioniše.

Takođe Zakon o porodičnim odnosima mora biti mnogo kvalitetnije primijenjen vezano za važeće odredbe i prozivamo i Ministarstvo rada, da postojeći Zakon o porodičnim odnosima, mnogo kvalitetnije primjenjuje posebno u onom dijelu gdje se određuje pomoć samohranim roditeljima, kada jedan od roditelja ne daje izdržavanje i to je odredba koja postoji i gospođa Kovačević, će sigurno da mora kvalitetnije raditi na primjeni ovog člana. Na ovaj način bi bilo omogućeno da se u mnogo većoj promjeni za krivično djelo, nedavanje izdržavanja izrekne alternativna sankcija rada u javnom interesu. Potpunom implementacijom rada u javnom interesu koji bi vršili roditelji koji ne daju izdržavanje uvećalo bi se društveno bogatstvo, pa bi država imala mogućnosti da efikasnije pomogne samohranim roditeljima u slučajevima nedavanja alimentacije. Ključnu ulogu u primjeni afirmacije u radu u javnom interesu, imaju Ministarstvo pravde, nadležna tužilaštva, advokatura i sudovi koji izriču krivične sankcije za krivično djelo, nedavanje izdržavanja, kao i ovaj parlament kroz ovaj Zakon koji smo predložili. Kao i druge koje ću pomenuti. Kako je sistem alternativnih krivičnih sankcija u začetku, veoma važnu ulogu u afirmaciji o radu o javnom interesu mogu obezbijediti i mediji, kroz izvještavanje o primjeni ovog instituta. I ovdje niko nije aboliran od svoje odgovornosti da one stvari koje su dobre da naše društvo promoliše. Ovo posebno iz razloga, što je Akcioni plan 23 revidiran, a ovaj Institut još uvijek nije zaživio kako to funkcioniše u

zemljama Zapadne Evrope, recimo u Njemačkoj, Holandiji. Pozitivna Crna Gora će kroz godišnje izvještaje rada sudova i tužilaštva pažljivo pratiti kaznenu politiku za krivično djelo, nedavanje izdržavanja i kritikujemo ovom prilikom vrlo lošu kaznenu politiku sudova, koja je vrlo površna i tu se mora potpuno posvetiti pažnja da se promoliše rad u javnom interesu. Kroz parlamentarni nadzor tražićemo izvještaj od Vlade, odnosno resornog ministarstva, što je urađeno po pitanju primjene i afirmacije rada u javnom interesu. A od pravosudnih organa statističke podatke o izrečenim sankcijama rada u javnom interesu uopšte, a posebno za krivično djelo za nedavanje izdržavanja. Kako je u Skupštinskoj proceduri Predlog zakona o izvršenju kazni zatvora novčane kazne i mjere bezbjednosti sa kolegicom Šćepanović sam podnijela amandman, kojim smo pokušali otkloniti problem neplaćanja izdržavanja. Naime, po navedenom zakonu predviđena je naknada za rad zatvorenika koji rade u zatvoru. Predloženim članom 60 predviđeno je da se zatvoreniku od te naknade odbiju potraživanja na osnovu izvršenja obaveza u skladu sa zakonom. Kako bi se omogućilo da zatvorenik koji izdržava kaznu zatvora zbog nedavanja izdržavanja plaća alimentaciju, predvidjeli smo da od njegove naknade koju ostvaruju u zatvoru, odbiju potraživanja se na osnovu pravosnažne presude za krivično djelo nedavanje izdržavanja. Na ovaj način se može unaprijediti naplata nedavanja izdržavanja, jer sa predloženim izmjenama krivičnog zakona, pooštrile krivične sankcije za krivično djelo, nedavanje izdržavanja sa jedne godine na dvije godine.

I na kraju završavam, izvinite što sam prekoračila, apelujem iz ovog Parlamenta u ime svih onih poslanika koji su saglasni sa ovim Predlogom zakona, ukoliko mi oni to dozvole, da Ministarstvo pravde odradi kvalitetno svoj posao vezano za promolisanje rada u javnom interesu, postoje organizacione poslove koje mora završiti, sa jačanjem prebacivanja službe. Tu postoje podzakonski akti koje mora donijeti i tu postoje takođe ugovori koje mora zaključiti sa organima, jedinicama lokalne samouprave, gdje se vrše u javnom interesu. Takođe, apelujem na sudove, tužilaštva, na advokaturu, da se afirmiše rad u javnom interesu jer je to način da se i humanizuju kazne izvršavanja krivičnih sankcija. To je način da imamo veliki teret u samim zatvorima, to je način da se društvu vrati ono što je društvu uzete i to je na kraju način da se djeci koju rađamo obezbijedi da imaju normalne uslove za život. Hvala vam i izvinite što sam prekoračila.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Bilo je to uvodna riječ predlagača zakona.

Sada ćemo čuti izjašnjenja poslaničkih klubova. Poslanica Šćepanović ima riječ u ime kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi poslanica Bošnjak.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem vam, potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani,

Što se tiče ovog predloga zakona problem, kao što je već rekla kolegica u uvodnom izlaganju, je davanja izdržavanja je problem koji je prepoznat i na nivou Evropske unije a ovaj problem je svakako zastupljen i u našem društvu i na žalost sve više. Socijalni i ekonomski položaj jedno roditeljskih porodica je zaista na nezavidnom nivou i posebno želim da naglasim da su rezultati istraživanja koje je radila Nevladina organizacija "Sigurna ženska kuća" pokazali da se 92% predmeta pred sudovima su djeca povjerena na čuvanje i vaspitanje majci. To su jedno roditeljske porodice djeteta i mjake. Ovaj problem je prepoznat i drago mi je što je, da tako kažem, izdignut na veći nivo i što je prepoznat u ovoj Skupštini kao problem gdje su svaki poslanički klub dao svoj doprinos u vizuru rješenja ovoga problema, prvenstveno na kolege iz Socijalsitičke

narodne partije, koji su smatrali da rješenje ovog problema o izmjeni Porodičnog zakona a takodje i na kolege iz Pozitivne koji su svoj predlog dali u izmjeni Krivičnog zakona. Što se tiče samog Predloga zakona Krivični zakonik predviđa krivično djelo nedavanja izdržavanja. Medjutim, dosadašnja praksa primjene Krivičnog zakonika u ovom dijelu se pokazala nedoslednom jer djea, i pored ove odredbe, nijesu dobijala izdržavanje koje im je dodijeljeno sudskom odlukom. Ovim predlogom zakona se pooštravaju krivične sankcije za ovo krivično djelo i to ukoliko je u pitanju lice koje ne daje izdržavanje, povećana je kazna sa godine na dvije godine, novčana kazna do godinu dana, odnosno dvije godine. Ako je u pitanju teža kvalifikacija ovog djela povećana je kazna sa tri na pet godina zatvora.

Ovdje želim da istaknem, da se poslužim istraživanjem koje je sprovela Nevladina organizacija, u kojem je utvrđeno da je u ovim slučajevima najezdu pred sudovima, što je pominjala i koleginica Jasavić, najčešće izrečena krivična sankcija uvijek u ovim postupcima bilo uslovna osuda i to je bilo čak u 48 slučajeva, a nakon nje je slijedila kazna zatvora u 37% slučajeva, dok je novčana kazna zastupljena u 14% slučajeva. Ono što je posebno važno naglasiti jeste da je svaki treći okrivljeni već bio osuđen po osnovu ovog krivičnog djela.

Zaista smatram da ćemo sa ovim i sa izmjenom Zakona o izvršenju krivičnih sankcija, u vezi amandmana koje je pomenula koleginica Jasavić, doprinijeti rješenju ovog problema a svakako očekujem i da krivični postupak nakon usvajanja ovog zakona, nadam se da će ga podržati svi poslanički klubovi, da će krivični postupak biti efikasniji i zaista smatram a to je nešto što je i ukazano u ovim istraživanju jeste da, obzirom da osnovni državni tužioci imaju mogućnost zakonsku implementiranje instituta odlaganja krivičnog gonjenja, da će nakon ovoga ovaj institut pogotovo kada je u pitanju ovo krivično djelo, biti više zastupljen jer će se svakako u tim pregovorima i sklapanju sporazuma državni tužilac će prije doći do cilja a to je da dijete dobije sredstva od onog roditelja koje je dužno da ga izdržava. Iz tog razloga mi ćemo, uz određenu amandmansku korekciju podržati ovaj zakon jer smatramo da ovaj zakon i izmjene Zakona o krivičnim sankcijama mogu doprinijeti rješavanju ovog zaista evidentnog problema u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Riječ ima poslanica Bošnjak u ime Kluba Demokratskog fronta a neka se pripremi poslanik Popović.

BRANKA BOŠNJAK:

Ja ću reći da će Demokratski front podržati ovaj zakon i kako stvari stoje vidim da će se on konsenzusom donijeti u Skupštini, što mi je drago. I ne samo što je Pozitivna Crna Gora predložila, imamo predlog i od Socijalističke narodne partije alementacionom fondu što znači da je ovo bila jedna goruća tema, prepoznata u javnosti, i da je trebalo reagovati da bi se ove stvari koliko koliko riješile.

Ono što treba sve nas da zabrine jeste taj ogroman broj, da kažem porodica sa samohranim roditeljem odnosno tih porodica gdje imamo samohranog roditelja koji izdržava djecu, da je njih 14% u odnosu na ukupan broj porodica u Crnoj Gori, što nam govori da u ovo vrijeme tranzicije i ove loše materijalne i socijalne situacije u Crnoj Gori je ogroman broj razvoda i ogroman broj samohranih roditelja.

Ono što je prepoznato kao veoma veliki problem jeste što na žalost veliki broj roditelja a najčešće su to muškarci izbjegavaju da daju izdržavanje, odnosno zakonsku obavezu da brinu o svojoj djeci nakon razvoda.

Iritantno je što poslodavci, a nažlost u nekim slučajevima i država, gdje je država poslodavac, daju se lažne potvrde i o visini primanja ljudi koji pokušavaju da izbjegnu ovo a najviše ispaštaju djeca i to je nešto što je neoprostivo. Vjerujem da svako od nas u Parlamentu zna najmanje jedan slučaj da neki poslodavac namjerno daje ili neće da izda potvrdu da je neko zaposlen kod njega ili ako izda potvrdu daje neku minimalnu vrijednost, odnosno minimalnu platu da zaradjuje taj zaposleni, kako navodno ne bi oštetili njega ne računajući na to da u stvari uništava jedan mladi život, odnosno na uštrb djece, što je najveći grijeh.

Takođe hoću da izdvojim, sad sam iskritikovala tu stranu, ali evo da bi priča bila kompletna, imamo slučajeve i obrnute. Imamo slučajeve i zloupotrebe instituta alimentacije i o tome treba da razmislimo. Posebno se to javlja u slučajevima sportista. Imate sada ove mlade djevojke, atraktivne koje da kažem zgodne, ajde usudiću se mada će me ženske organizacije vjerovatno prozvati, ali koje sklapaju brak sa uspješnim mladim sportistima i sada od ukupnih njihovih primanja, znači ne traži se jer je malo specifičan posao kojim se oni obave, znači ne traži se od njihovih mjesečnih stipendija nego od ukupnih primanja, a ta primanja podrazumijevaju i njihove transfere, odnosno ugovore o transferima u druge klubove ili tako, traži se ovaj procenat koji treba za izdržavanje djece. Nijie problem kada bi se sva ta sredstva trošila na tu djecu, a najčešće taj roditelj drugi, najčešće je obrnut slučaj, već imamo situaciju da možda nekog budućeg partnera ili partnerku izdržava onaj koji treba da izdržava djecu jer se radi o ogromnim sredstvima koja se uzimaju. Zašto ovo pričam, pričam iz razloga što su naše institucije socijalne službe vrlo slabe jer je bitno da se provjeri kako se troši novac koji se daje za elimentaciju koju trebaju djeca da dobiju za elimentaciju. Znači, najveći je gorući problem to što se izbjegava to plaćanje ali takodje treba vršiti provjeru da li se namjenski ta sredstva troše. To je jedan problem o kome treba da razmislimo. Meni je drago što je ovo došlo na dnevni red i što se nadam, sigurana sam da se usvajanjem ovog toliko toliko ćemo napraviti korak naprijed i milo mi je što se promoviše ovaj novi institut rada u javnom interesu. To je nešto što nije zaživjelo kod nas a trebalo bi i nekako ljudi da se naviknu ako su nam zatvori prepuni makar mogu da rade u korist države i na taj način da izdržavaju kaznu. Hoću da kažem još jednom da mi je drago da smo se sjetili ovog problema i da se nadam da ćemo i jedan i drugi zakon koji se tiče ovog problema usvojiti konsezusom u Parlamentu Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegници Bošnjak.

Riječ ima poslanik Popović u ime Kluba Liberalne partije i albanskih partija. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Što se tiče Predloga zakona o izmjeni Krivičnog zakonika Crne Gore u ovom dijelu isplaćivanja, odnosno neisplaćivanja alimentacija, Liberalna partija će ga podržati. Nesporno veliki problem postoji naročito je veliki problem samohranih majki koje su medju najugroženijim slojevima društva i nalaze se na marginama interesovanja, može se reći slobodno sve tri grane vlasti (izvršne, zakonodavne i sudske vlasti).

Reći ću malo o ovom predlogu zakonu, o Zakoniku o krivičnom postupku koji je jedan od ključnih zakonika u borbi protiv korupcije. Na samom početku on definiše osnovne granice krivične prinude gdje kaže da zaštita čovjeka i drugih osnovnih

društvenih vredijnosti predstavlja osnove granice krivične prinude gdje kaže da zaštita čovjeka i drugih osnovnih društvenih vrijednosti predstavlja osnove granice za određivanje krivičnih djela, propisivanje krivičnih sankcija i njihovu primjenu, u mjeri u kojoj je to nužno za suzbijanje tih djela. Da bi u praksi ostvarili ovaj i druge zakonske principe kao što su zakonitost u određivanju krivičnih djela i propisivanju krivičnih sankcija, da nema kazne bez krivice. Ostvarivanje svrhe krivičnog kažnjavanja koja za rezultat moraju imati resocijalizaciju kao anti pod represi moramo imati profesionalne medije i otkloniti sva potrebna ograničenja koja sprječavaju puno i potrebno prisustvo javnosti u procesima pred sudovima, a posebno u procesima koji se vode za krivična djela korupcije. Uskladjivanje domaćeg pravnog poretka sa pravnim tekovinama Evropske unije, kao preduslova za pristupanje Crne Gore EU nije ništa drugo no postepeno kodifikovanje ranije usvojenih načela i normi koje Crna Gora baštinila i gradila kroz uporedno pravo izraženo i definisano članom 9 Ustava Crne Gore po kojem potvrđeni i objavljeni ugovori i opšteprihvaćena pravila Medjuнародnog prava predstavljaju sastavni dio crnogorskog pravnog poretka, te imaju primat nad domaćem zakonodavstvom.

Neophodna je dobra praksa prvenstveno ažuriranog zakonodavnog okvira kroz komunitarno pravo isključivo kroz nezavisno i nepristrasno sudstvo u predmetima korupcije i organizovanog kriminala kojima crnogorsko sudstvo upravo treba da položi test povjerenja građana i građanki o svojoj nezavisnosti i nepristrasnosti.

Dakle, to sudovi, zajedno sa tužilaštvom, mogu postići samo procesuiranjem novih predmeta i ponovnim pretresanjem starih kojima još nije donešena pravosnažna presuda, a ne oslobađanjem od gonjenja u nedostatku dokaza koji su morali biti pribavljeni. Imajući u vidu da su često optuženi iz takvih predmeta prepoznati u društvu kao korupcionaši, u manjim ili većim razmjerama, učestale povrede procesnih pravila sudskih postupaka upravo su ono što izaziva nesigurnost i negativno zapažanje rada sudova. I suviše komplikovana, a ponekad nejasna i međusobno protivrečna pravila istrage i glavnog pretresa, umejesto da doprinesu efikasnosti postupka, često su povod za njegovo odugovlačenje. Naš krivični postupak u dovoljnoj mjeri ne štiti interese oštećenih i praksa govori da je neosjetljiv za probleme žrtava krivičnih djela, pa shodno tome treba da reagujemo proširivanjem prava oštećenih. U Crnoj Gori prema mišljenju sudija, advokata, tužioca, predstavnika akademske zajednice i civilnog sektora postoji problem neujednačene sudske prakse. Kod nas postoji naglašeni odnos konkurentnosti unutar pravosuđa a još više izvan njega u odnosu na pravosuđe i obrnuto. Kao i ostale grane vlasti pravosuđe se mora razvijati u pravcu otvaranja prema javnosti. O ovome je mnogo lakše konstatovati nego sprovesti jer pravosudni sistem Crne Gore i dalje opterećuje neprimjeren politički uticaj a da brzina i obim zahtjeva koji su ispostavljeni u procesu reformi crnogorskog društva je znatno veći od trenutnih kapaciteta sudova, državnog tužilaštva, advokature i uprave policije. Pravosudni sistem u još doživljava kao nepotrebnu i remetilačku a posebno u dijelu komentarisanja sudskih odluka a na drugoj strani mediji u nedostatku adekvatnih informacija od strane samih pravosudnih organa lako dolaze u situaciju u kojoj se tekstovi zasnivaju na špekulacijama, prije nego na činjenicam, lako iako norme propisuju punu javnost sudskih procesa, osim normativno predviđenih slučajeva, podrazumijeva i punu javnost optužnica i sudskih odluka. U praksi ovaj princip nije do kraja ispoštovan. Optužnice se ne mogu naći u cjelosti ,objavljena sudjenja nijesu stenografski ispraćena, niti sudovi prepoznaju potrebu da pojedina sudjenja učine medijski direktno dostupnim. To bi značilo omogućavanje direktnih prenosa sudjenja od posebnog javnog interesa.

Izvinjavam se zbog prekoračenja ali mislim da je ovo trebalo reći u okviru Krivičnog zakonika Crne Gore iako se direktno ne odnosi na ove izmjene i dopune. Zahvaljujem potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Popoviću. Ovo su bile uvodne riječi, ali pošto imamo još jednog diskutanta, da li se slažete kolegkinice Jasavić da čujemo kolegu Labudovića pa da onda date završnu riječ. Izvolite, poslaniče Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče na ovom presedanu.

Koleginice i kolege, kao neko ko je uvijek bio i biće na strani žene a pogotovo na strani djece, bez obzira na okolnosti, ja ću glasati za ovaj zakon.

Glasaću ne iz partijske discipline već iz moralne obaveznosti i iz motiva koje sam upravo iznio, ali ću glasati teška srca, upravo zbog niza moralnih dilema koje imam kada su u pitanju ova rješenja a koja su, po meni, čak iznad ustavnog osnova jer zakon i pravo ne moraju da znače i pravdu. Prva moralna dilema koju imam kada je riječ o ovom zakonskom rješenju jeste što se u isti kontekst u kontekst očinskog uglavnom i roditeljske nebrige, stavljaju svi razlozi za neplaćanje alimentacije, pa su pod istim kišobranom ove norme i oni koji imaju i koji bi mogli kao i oni koji bi dali samo kad bi imali. Gospodo, ne možete svući gologa i nema te zakonske norme, možete ga zatvoriti na 10,15 godina, možete ga objesiti ali ga ne možete iscijediti kao suvu drenovinu i ne možete od njega tražiti da da ono čega nema. Takođe, diskutabilno je pitanje rada za javno dobro. To je alternativna sankcija još uvijek i ja sam bio čvrsto ubijedjen da je vrijeme prinudnog rada iz zakonodavstva ovog regiona definitivno umrlo na Golom otoku. Vi imate situaciju da danas veliki broj ljudi koji su iz raznoraznih razloga osuđeni na novčane kazne, koje su veće od 500 evra, traže da im se te kazne zamijene kaznom izdržavanjem zatvora jer nemaju od čega da plate. Da bi ovo bio pravedan i pravičan zakon, da bi bio u kontekstu jedne uspješne, jedne pravedne socijalne politike, nedostaje osnovni preduslov a to je socijalni karton. U ovoj državi od 650.000 stanovnika mora se znati koliko ko ima i koliko ko može, da bi se od njega uzelo onoliko koliko se može uzeti. Takođe, norma po kojoj bi se od ovih sredstava koje bi osuđenik zaradio radom za javno dobro alimentira alimentacija takođe je vrlo sporna. Nemojte da se zavaravamo, nema toga posla koji će oni raditi sutra, a koji će omogućiti toliki iznos sredstava da bi to moglo da pokrije i te troškove i troškove njegovog boravka u zatvoru jer, ne zaboravite, od kako se sada novim izmjenama Zakona o izvršenju krivičnih sankcija zabranjuje unošenje hrane najveći broj njih je upućen da se hrani u zatvorskoj kantini, da tamo kupuje cigarete i ostale potrepštine. Nedavno sam pročitao u novinama da je čovjek, koji je mjesec dana radio na plantažama, zaradio 57 evra. Zar stvarno mislite da će od tih 57 evra koje će zaraditi tu ili u nekom komunalnom preduzeću, jer ni u jednoj varijanti oni neće primati poslaničke plate, biti dovoljno da bi od njih mogli da odvoje i ovo što su dužni prema ovom zakonu i ono što njima treba za elementaran život. Pitam vas koje će oni to poslove da rade da bi mogli da zarade toliko da mogu da plate i jedno i drugo. Takođe, ta sredstva su namijenjena za početak njihove resocijalizacije i rehabilitacije i njihova svrha nije da oni zarade, već da im se pruži mogućnost da onog momenta kada izađu iz zatvora ne budu direktno na ulici i da ne budu povratnici, već da mogu, ako ništa drugo, da prežive mjesec - dva dana dok se nekako ne snađu u životu. Hoćemo li to da iz uskratimo?

Kada je riječ o ovom predlogu za formiranje alimentacionog fonda potpuno se slažem. Djeca su državno i društveno dobro, samim tim to podrazumijeva i brigu društva.

Kada smo mogli za razne budalaštine da izdvajamo onaj sistem "evro po evro" mogli bismo i na isti način da finansiramo po jedan takav fond. Još nešto, gospodine predsjedavajući, tražim od vas da podržite, ovdje je na dnevnom redu i Predlog zakona o ukidanju PDV-a na dječije proizvode. Hajte da ta sredstva, koja će se na taj način osloboditi, uplatimo u ovaj alimentacioni fond i sa ovim dodatnim mjerama, eto njega u mjeri i u iznosu koji omogućava da se ono što je obaveza društva, a to je briga o djeci, izvrši na način što se neće kažnjavati oni koji su već kažnjeni razorenim brakom, činjenicom da nijesu sa djecom i tako dalje. Nijesu svi koji su dužni dužni iz istih razloga i nijesu svi da kažem u prilici da se prema toj obavezi, koju priznajem, podržavam i u svakom slučaju smatram obavezom možda prije svih drugih obaveza, ali na žalost nijesu svi u prilici da je izvrše. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Imate komentar na vaše izlaganje od kolege Obradovića. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Poštovani građani Crne Gore, imam dvije primjedbe na izlaganje gospodina Labudovića, koji je istakao da ne zna kako ćemo nekoga ko nema sredstava, odnosno golog skinuti i obavezati da plaća alimentaciju, odnosno izdržavanje. Sasvim sam suprotnog stava, ako takvo imamo mišljenje da se on nikad neće potruditi da se zaista brine o onima o kojima treba da se brine, nastaviće sa takvim načinom života. Ukoliko ga mi obavežemo da on nešto odradi, ukoliko ima novčanu obavezu pa to ne odradi, onda ta obaveza treba se zamijeniti na način što treba da odleži određenu kaznu zatvora, pa će se potruditi da nađe posao i da radi a ne da se izležava i da zanemari svoje roditeljsko pravo i obaveze roditeljske.

Drugu primjedbu imam kada je u pitanju prinudni rad. Smatram da sve češće treba da to bude pojava a ne izuzetak. Dakle, kod prinudnog rada imaju koristi sami zatvorenici jer će im biti isplativije da rade nego da se izležavaju i država će imati koristi jer će imati koristi od njihovog rada, ali bi takodje trebalo taj rad da se nagrađuje određenom nadoknadom, platom, ne velikom ali dovoljnom za neke možda najosnovnije potrebe istih, i imali bi svi koristi.

Imam treću stvar koja se zaista ne odnosi na gospodina Labudovića, ali iskoristiću ovim putem tu priliku za podnosioca Predloga ovog zakona da ih zaista zamolim, jer želim da se konsenzusom donese i ovaj zakon, da se briše u članu 2 stav 4 kojim se mijenja član 221 jer to ne može da stoji u zakonu, da u sudskoj odluci sud određuje obavezu učiniocu da izmiri dospjele obaveze i da uredno daje izdržavanje. To ne može da stoji uopšte u zakonu. Oni sami treba da odluče kako treba da donesu odluku, da li nekog da obavežu da li da daje izdržavanje, da li djelimično izdržavanje, troškovi postupka ili odbiju zahtjev . Ako ovako stoji onda je sud u obavezi uvijek da postupi po zakonu. Zahvaljujem se na pažnji.

EMILO LABUDOVIĆ:

Pa, pravo da vam kažem, primjedbe koje je iznio gospodin Obradović na ono što sam rekao, gotovo da i ne zavređuju komentar jer, iskren da budem, ne znam na čemu su i temeljene. Gospodine Obradoviću, kada bi u ovoj državi svi mogli da rade 90% ovih problema ne bi postojalo. Nemojte polaziti od toga da zbog jednog ili 2% neogovornih očeva ili majki, svejedno, generališete sve one koji su iz raznoraznih razloga poklekli u situaciji kada je ovo društvo razorilo porodicu po svim mogućim i nemogućim parametrima i varijantama, da ih svrstavate u isti koš. Nema poslova, gospodine Obradoviću, na svakom čošku, 40.000 Crnogoraca vapi za poslom i sada treba da ih

kaznite što nema para i treba još da ih kaznite što nema posla. Drugo, prinudni rad, a ovo se svodi na to, je zabranjen svim međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima. Nije ovo 18. vijek. Na kraju krajeva, svako ima pravo da izabere da umjesto rada u javnom interesu izabere zatvor i da osluži pet godina ako treba. Šta ćete onda? Jeste li riješili pitanje davanja nadoknade? Ne. On će oslužiti pet godina kazne i izaći isto tako bez obaveze kao i prije toga. Ne rješava se to tako. Budite sigurni da se ne rješava to tako. A, drugo, ponavljam nema u ovoj Crnoj Gori takvog posla koji će oni moći da obavljaju osim da ih dovedemo da budu poslanici, od koje će plate moći da izvršavaju ovu obavezu, da žive tamo u zatvoru i da im se omogući oznaj iznos sredstava da kada izađu imaju makar mjesec dana obezbijedjena sredstva dok se ne snadju. Moramo i o tome da vodimo računa. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Želite li završnu riječ? Izvolite, poslanice Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem se svim onim interesatnim diskusijama, zahvaljujem i kolegi Labudoviću na otvorenim i iskazanim stavovima i dilemama vezanim povodom ovog zakona kao i kolegi Oberadoviću.

Želim samo kratko da kažem da je Parlament dužan da prati primjenu zakona. To mu je jedna od važnijih dužnosti i da prati dešavanja u našem okruženju sa stanovišta procesa koji ti zakoni izazivaju i da prati posljedice i da donosi adekvatna rješenja za rješavanje problema koji se nagomilavaju u društvu i da negdje bude konstruktivan a pritom da poštuje svakako Ustav. Ono o čemu moramo da brinemo a to je dosljedna primjena Krivičnog zakonika, ovo kada je alimentacija u pitanju, da pooštrimo krivične sankcije, da vodimo računa da sudovi samo pouzdatno izriču ustavne osude i da afirmišu rad u javnom interesu. Ovdje se stvorila dilema prinudni rad ili ne. Ne radi se o prinudnom radu, svo vrijeme je govoreno o afirmaciji instituta rada u javnom interesu. Objasniću. Mi moramo kao Parlament voditi računa da se dosljedno primjenjuje Zakon o izvršenju uslovne osude kazne rada u javnom interesu. Vidimo da Ministarstvo pravde nije dovoljno ažurno i ako kvalitetno neke stvari radi. U ovom pogledu mora mnogo kvalitetnije da postavi stvari, da zaključi sporazum sa mnogo više organa uprave, da radi na tome da stvori organizacione preduslove za obezbjeđivanje rada u javnom interesu. Porodični zakon se ne primjenjuje kako treba. Ministarka rada će sasvim sigurno dobiti i pisano obavještenje moguće čak i od grupe poslanica crnogorskog Parlamenta koje odredbe Zakona o porodičnim odnosima moraju dosledno da se primjenjuju u Zakonu o porodičnim odnosima da bi se alimentacije isplaćivale kako treba i da bi se djeca opskrbila jer su djeca centar svijeta. Bez ikakve patetike, to je poruka koju mora da pošalje parlament. Takođe, moramo da se svi dobro koncentrišemo kada bude na plenumu i na odborima Predlog zakona o izvršenju kazni zatvora, novčanih kazni, mjera bezbjednosti koji je tek u skupštinskoj proceduri. Ako budemo dobro pratili primjenu zakona i osnovano kritikovali Vladu, izvršnu vlast kroz argumente koje nudimo da ne radi dobro, benefite će imati svi građani, a mi na osnovu takvog rada i samo na osnovu takvog rada postati vlast.

Osnovni cilj je da osnažimo institucije i učinimo ih jakim, profesionalnim, da ih depolitizujemo. U tom pravcu treba da poboljšamo rad centara za socijalni rad. Pozdravljamo sve ono što se radi vezano za kontrolu centara za socijalni rad, ali molimo da se ne bude selektivno u tim poslovima. Molimo i ministarku rada i zahtijevamo od ministarke rada i od vrhovnog državnog tužioca da se na jedan kvalitetan način izvrši

kontrola rada svih centara za socijalni rad jer su zapravo ti organi bili fokusne tačke za zloupotrebe državnih resursa u političke svrhe, što je dokazala afera "Snimak". U tom pravcu želimo da se izvrši kompletna istraga svakog centra za socijalni rad jer su se veoma simtomatične stvari dešavale u tim centrima.

Takođe, želimo da kažemo da ovim zakonom uopšte nije postavljeno pitanje prinudnog rada već je postavljeno pitanje afirmativne akcije i sudova i tužilaštva i advokature i, prije svega, ovog parlamenta da promoviše rad u javnom interesu kao novi institut koji moramo da primijenimo. Zašto donosimo zakone ako ih ne primjenjujemo. Na kraju, želim da kažem da parlament treba da pošalje poruku kroz ovaj zakon da djeca jesu na prvom mjestu. Takođe, mora da pošalje poruku da promoviše rad u javnom interesu i ovaj zakon nije suprotan članu 63 Ustava koji zabranjuje prinudni rad, a prinudnim radom se ne smatra rad uobičajen u sklopu izdržavanja kazne lišenja slobode. Mi smo ovdje govorili o promovisanju, o obavezi sudova, tužioca, advokature da aktivni budu kada se izriču ove kazne za krivično djelo nedavanja izdržavanja iz člana 221. Jer, uslovne osude koje su do sada davane su se pokazale neefikasnim, svi smo u tom procesu osobito akteri u sudskom postupku i nemojmo da donosimo zakone koje ne primjenjujemo. Nemojmo kada donesemo zakon da ne pratimo kako se on primjenjuje. Nemojmo da ne razmišljamo kako da budemo dio rešenja. Nemojmo da stvaramo samo problem, ne nudimo rešenja jer ako budemo nudili rešenja bićemo i vlast, i to kvalitetnija rešenja od vlasti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslanici Jasavić.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjeni Krivičnog zakonika Crne Gore i o ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno.

Sada prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, a to je Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o policijskoj saradnji. Ovlašćeni predstavnici Vlade su mr Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova i dr Miloš Vukčević, generalni direktor Direktorata za bezbjedonosno zaštitne poslove i nadzor. Izvjestioci odbora su Luid Ljubo Škrelja, Zakonodavnog i Mićo Orlandić, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres. Pitam predstavnika Vlade ministra Konjevića da li želi dopunsko obrazloženje? Izvolite, ukoliko želite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici i poslanice, pred nama je Prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o policijskoj saradnji koji za cilj ima jačanje međunarodne saradnje, kao i produbljivanje i jačanje bilateralne saradnje između dvije države na polju policijske saradnje. Ovim se želi unaprijediti borba protiv međunarodnog organizovanog kriminala koja predstavlja prijetnju za ugovorne strane. Takođe, borba protiv trafikinga ljudima, suzbijanje nezakonitih ulazaka i presijecanje ilegalnih puta, predstavljaju jedan od ključnih razloga za zaključivanje ovog sporazuma i njegovu ratifikaciju. Postoji potreba da se bilateralna saradnja dvije države dodatno unaprijedi jačanjem ugovorno pravne osnove dvije države, imajući u vidu da su usaglašeni sporazumi o saradnji u više oblasti, čime će se stvoriti solidan okvir i temelj za realizaciju konkretnih zajedničkih projekata.

Ovaj sporazum će, između ostalog, omogućiti zaključivanje Protokola o sprovođenju zajedničkih patrola za zajedničku državnu granicu i Protokol o održavanju redovnih sastanaka graničnih policija na svim rukovodnim nivoima koji će imati za cilj

uspostavljanje i sprovođenje zajedničkih patrola za državnu granicu, unapređenje saradnje u borbi protiv svih vidova prekograničnog kriminala i uspostavljanje sistema efikasnije kontrole nadzora državne granice. Prijedlogom zakona o potvrđivanju Sporazuma omogućava se bliže uređenje odnosa između strana potpisnica u vezi aktivnosti kojima se unapređuje prevencija u suzbijanje ilegalne trgovine opojnih droga, borba protiv organizovanog kriminala i međunarodnog terorizma. Članom 5 definisane su oblasti u kojima će policije dvije zemlje sarađivati. Članom 7 predviđena je mogućnost da strana ugovornica može odbiti u potpunosti ili djelimično pružanje pomoći i informacije drugoj ugovornoj strani ako bi ispunjavanje zahtjeva moglo dovesti u opasnost njen suverenitet, nacionalnu bezbjednost i interes država strana ugovornica ili u slučaju kada je zahtjev u suprotnosti sa zakonodavstvima strana ugovornica.

Takođe, važno je napomenuti da je navedenim sporazumom predviđena mogućnost da strane ugovornice jedna drugoj mogu uputiti oficira za vezu čija je svrha jačanje policijske saradnje između dvije države, kao i pružanje asistencije prilikom razmjene informacije, obrade zahtjeva kriminalističke prirode, saradnja u implementaciji Sporazuma o readmisiji i sl. Oficir za vezu neće biti ovlašćen samostalno preduzimati korake u namjeri sprječavanja i suprostavljanje kriminalu, već će svoje zadatke obavljati sa karakterom podrške i savjetodavno u odnosu na organe za borbu protiv kriminala.

Na kraju, u cilju jačanja bilateralne policijske saradnje Crne Gore i Kosova sugerišem ili predlažem Skupštini da usvoji predloženi tekst zakona kako bi se njegove odredbe mogle u potpunosti implementirati. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, ministre.

Prelazimo na uvodne riječi predstavnika poslaničkih klubova. U ime Demokratske partije socijalista, čućemo Husniju Šabovića, a neka se pripremi poslanik Knežević. Izvolite, poslaniče Šaboviću.

HUSNIJA ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovani ministre sa saradnikom Vukčevićem,

Danas je pred nama Sporazum Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o policijskoj saradnji, Sporazum koji je potpisan marta 2014. godine, koji bi ova Skupština trebala shodno članu 82 tačka 17 Ustava Crne Gore da potvrdi. Crna Gora i Republika Kosovo njeguju tradicionalno dobre i prijateljske odnose. Bilateralna saradnja dvije države se temelji i unapređuje jačanjem ugovorno pravnog okvira i kroz potpisivanje različitih oblika sporazuma. Razlog zaključivanja ovog sporazuma jeste jačanje međunarodne saradnje, kao i saradnje dvije države u policijskoj oblasti. Predmet ovog sporazuma je jačanje bilateralne policijske saradnje između strana ugovornica u cilju prevencije istrage, rasvetljavanja i otkrivanja krivičnih djela kroz razmjenu informacija i kontakata ovlašćenih organa dvije susjedne države. Strane ugovornice će u skladu sa nacionalnim zakonodavstvima sarađivati u borbi protiv organizovanog kriminala i terorizma, nezakonitog prometa narkotika i trafikinga ljudima, krivičnih djela protiv života, zdravlja i ličnih sloboda građana, krivičnih djela protiv imovine, kao i krivičnih djela u oblasti privrede, odnosno svih onih koje podrazumijeva sporazum koji je potpisan između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo. Za izvršenje i implementaciju ovog sporazuma, nadležna su ministarstva unutrašnjih poslova i uprava policija dvije susjedne države. Mene posebno raduje informacija koju sam čuo da je Komisija Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore nedavno u Prištini sa Komisijom Vlade Crne Gore konačno stavila tačku na pitanje granice između Kosova i Crne Gore i da sve one priče

ne institucija Kosova nego pojedinaca, seljana koji graniče i gravitiraju granice između Crne Gore i Kosova, da je stavljena tačka na to pitanje i da tu više neće biti problema.

Takođe me raduje informacija da će konačno riješeno pitanje granice između Crne Gore i Kosova stvoriti i realnu pretpostavku da konačno Ministarstvo unutrašnjih poslova pristupi rešenju problema otvaranja graničnog prelaza na putnom pravcu Murina-Čakor-Peć, što opštine koje gravitiraju, plavska opština, Gusinje i Andrijevića jedva čekaju. Jer, to je jedan od putnih pravaca za koji mi vjerujemo da će doprinijeti kvalitetnijem i bržem izlasku iz nerazvijenosti ovih opština. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem, kolega Šaboviću.

Riječ ima poslanik Knežević, u ime Demokratskog fronta, a neka se pripremi poslanica Marković, u ime Kluba SNP-a. Izvolite, poslanice Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Skupštine.

Uvaženi građani, gospodine ministre, poštovane kolege,

Ovaj sporazum ima važnost taman kao kada bi moja mjesna zajednica, selo Mojanovići, sklopila sporazum sa Narodnom Republikom Kinom o izgradnji autoputa. Zato što je Kosovo kvazidržava stvorena na etničkom čišćenju Srba, Crnogoraca, Roma, Aškalija, Egipćana, Goranaca i Albanaca lojalnih Srbiji. Svako sklapanje bilo kakvog bilateralnog sporazuma sa ovom kvazidržavom je na granici zdravog razuma. Zabrinut sam za sve one koji budu glasali i podržali ovakvu vrstu sporazuma.

Da je ovo normalna i pravno uređena država, gospodine Konjeviću, vi ste kao ministar policije trebalo da naredite da se uhapsi Hašim Tači prilikom njegovog dolaska u Podgoricu zbog zločina koje je počinio na Kosovu 1998. i 1999. godine, umjesto što ste mu prostrli crveni tepih, organizovali svečane večere po Podgorici i Ulcinju, gdje su on i Edi Rama promovisali projekat velike Albanije, a niko od vas velikih državotvoraca nije smio da progovori ni riječ nego su vam u srcu Crne Gore crtali mape sa crnogorskim gradovima.

Sada ću da pročitam nekoliko podataka koga ste ugostili u svojstvu kvazi ministra spoljnih poslova. Prema podacima iz 1998. godine, u Likovcu pod komandom Tačijeve Dreničke grupe, odvedeno je 26 ljudi među kojima je i deset rudara sa kopa Belaćevac u Lapušnik 40-ak zatvorenika, Zočištu 30-ak, a najviše u Glođanu oko 60. Tokom 1999. godine taj broj je narastao 300 do 500 ljudi. Oni su tamo mučeni, ubijani, a neki su odvedeni u Albaniju gdje su im vađeni organi. Jedan od glavnih dokaza protiv Hašima Tačija i njegove Dreničke grupe koji je dostavljen Vilijamsonovom timu jeste video snimak iz logora u Likovcu, na kome se osim pripadnika ove grupe vide i četvorica kidnapovanih Srba sa Kosova i Metohije.

U Izvještaju Dika Martija stoji da su unutar Albanije postojali improvizovani logori u kojima su ubijani i zarobljeni civili većinom Srbi, a njihovi organi prodani na crnom tržištu. Takvih mjesta, prema Martijevom izvještaju, bilo je četiri. To su privatna kuća u selu Bicaj, zatim dvije kuće u gradiću Buren, onda privatna kuća poznata kao žuta kuća u selu Ripe kod Burelja, kao i seotsko imanje u mjestu Fuš Kruja kod Tirane. Eto, sa kime vi sklapate bilateralni sporazum u borbi protiv kriminala, organizovanog kriminala, korupcije, trgovine ljudima. Sa čovjekom koji je trgovao sa organima Srba, Crnogoraca, Roma, Aškalija, Egipćana i Albanaca koji su bili lojalni državi Srbiji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Kneževiću, da biste optužili nekoga da je trgovao organima morate imati ozbiljne dokaze za to ne novinske natpise. Riječ je o vicepremijeru susjedne države.

MILAN KNEŽEVIĆ:

To što je on vicepremijer za vas, gospodine Mustafiću, meni ne znači ništa, za mene je ratni zločinac i nemojte mi ovdje vi prilagođavati retoriku. Spreman sam da snosim odgovornost za ovo što izjavljujem, tako da, ako vi morate da šenite pred Hašimom Tačijem i Edijem Ramom, Milan Knežević ne mora. Nemojte me, molim vas, prekidati.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Kneževiću, birajte riječi. Ja biram riječi u parlamentu, pa birajte i vi. Molim vas, birajte riječi. Moje je pravo da vas prekidam shodno Poslovniku.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Vaše pravo je da me prekinete samo ako upotrijebim neku nedozvoljenu riječ, a sve što sam dosad upotrijebio je dozvoljeno i pozivam se na izvještaj Dika Martija, gospodine Mustafiću. Molim vas, dozvolite mi da završim ovu diskusiju. Znam da ste vi jedan od osvjedočenih ljudi koji je podržavao ovakvu tvorevinu. Imaćete pravo na diskusiju i nemojte me, molim vas, prekidati više.

Dalje, ovi vaši dobrotvori, prijatelji iz tzv. Republike Kosovo i iz Albanije tvrde da vam je Tači nešto poklonio, neka 42 kilometra, a oni tvrde, takođe, da smo mi ušli kao Crnogorci, odnosno Crna Gora 42 kilometra u teritoriju tzv. Republike Kosovo. Ovakvog prijateljstva još nisam vidio. Kao što nisam ni vidio da možete jednom ratnom zločincu da organizujete svečanu večeru u crnogorskom gradu u Ulcinju, na kojoj on promovise projekat velike Albanije i niko od vas živ nije smio da se čuje. Kao što ne možete da objasnite kako je Naser Kelmendi vođa narkoklana u Evropi koga jure sve moguće policije Evrope i američka DEA, finansirao referendum o crnogorskoj nezavisnosti i pomogao da Crna Gora bude nezavisna. Na kakvim ste to temeljima stvorili Crnu Goru 21. maja, kukala nam majka svima zajedno. Odluka o priznanju tzv. države Kosovo je jedna od najsravnijih u istoriji Crne Gore nakon one 12. jula 1941. godine, kada je pod pokroviteljstvom Pircija Birolija i domaćih izdajnika proglašena makaronska kapitulantska Crna Gora. Ovo nije u istorijskom, civilizacijskom i duhovnom kodu Crnogoraca. Gospodo iz parlamentarne većine, vi to dobro znate, kao i što znate da je Savezna Republika Jugoslavija upravo bombardovana zbog toga da bi Kosovo postala tzv. nezavisna država. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Riječ ima poslanica Marković. Proceduralno? Ovo su uvodna izlaganja, da izbjegnemo. U čemu sam pogriješio? Izvolite, obratite se meni.

NIKOLA GEGAJ:

Nijeste vi pogriješili, vi ste u jednom dijelu reagovali. Međutim, na početku izlaganja kolega Knežević je pomenuo jednu državu koja je međunarodno priznata, dakle priznata od najrazvijenijih evropskih država, priznata od Crne Gore, priznata od Sjedinjenih Američkih Država i države koje imaju legitimne i legalne institucije i rukovodstvo i nazvao kvazi državom, vicepremijera Tačija nazvao ratnim zločincem. Vi ste reagovali u onom dijelu kada je govorio o gospodinu Tačiju. Međutim, na početku, uvaženi potpredsjedniče Mustafiću, nijeste reagovali jer kolega Knežević je istim tonom

kojim je danas govorio o ovoj policijskoj saradnji, govorio i na sjednici za međunarodnu saradnju. Nazvati državu koja je priznata od najrazvijenijih evropskih i svjetskih država kvazi državom i uporediti tu državu sa jednim selom u Tuzima ili u Zeti, mislim da nije korektno, najblaže rečeno. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Nemate pravo, ovo je bilo meni upućeno. Poslanice Marković, imate riječ. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Izvinjavam se kolegici Marković. Izvinjavam se kolegi Mustafiću što sam morao da dobijem riječ dobacujući sa mjesta, što nije moj manir. Obraćam se upravo vama, kolega Mustafiću. Nisam uvrijedio tzv. Republiku Kosovo poređenjem sa mojim selom, Mjesna zajednica Mojanovići, jer tvrdim da moje selo ima veći legitimitet nego tzv. Republika Kosovo. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Molim vas, kolega Nimanbegu, imaćete diskusiju. Izvolite, proceduralno, meni se obratite.

GENCI NIMANBEGU:

Poštovani predsjedavajući Mustafiću, znam da ste vi širokog demokratskog opredjeljenja i da imate veoma demokratskog velikog nerva i to imam i ja. Mi smo u ovoj Skupštini uveli jednu proceduru da se lijepo obraćamo i da su naši govori politički usmjereni prema javnosti, prema glasačima, ali međusobno odgovorno. Ovako neodgovoran istup jednog poslanika koji je usmjeren svojim glasačima, ali može u Crnoj Gori dosta toga da doprinese u vraćanju nekih tenzija, morali ste na vrijeme reagovati, čak mu oduzeti riječ. Ne može on tako nazivati Kosovo da je kvazi država.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega.

Svaki govornik ovdje ima svoj stil, a taj stil govori puno o čovjeku koji govori. Izvolite, kolegice Marković.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Ne znam da li je kvazi država, uz poštovanje ministra i predsjedavajućeg, kao i građana Crne Gore, jasan je stav SNP-a povodom priznavanja Kosova. SNP smatra da je Crna Gora prerano priznala Kosovo jer je Kosovo svojim jednostranim aktom izvršila odvajanje od Republike Srbije. Što se tiče priznavanja, nije to samo stav SNP-a nego i svih partija koje drže do legitimiteta. Jer, upravo Kosovo nije članica Ujedinjenih nacija baš iz tih razloga što nema priznavanja više od polovine država, čak ni pet država Evropske unije nijesu priznale Kosovo. To su Grčka, Kipar, Španija, Slovačka, Rumunija. Baš zbog problema recesije koju u svom sastavu mogu da imaju. Mi smo skoro imali primjer Sutorine, pa smo digli toliku prašinu oko svega toga iako je postojao ugovor potpisan. Ovo je ugovor koji je potpisala Vlada Crne Gore sa kosovskim vlastima, tako ću ih nazvati, u Prištini 2014. godine, evo godinu dana je u toj skupštinskoj proceduri. Baš zbog nekih stavova kojih nemamo svi zajedno, legitimiteta tih međunarodnih sporazuma, bilateralnih sporazuma, jer ni Bosna i Hercegovina kao jedan susjed nije priznala Kosovo, kao ni sama zemlja od koje se odvajala Srbija, jer je izvršena povreda Rezolucije 1244, dio suverene teritorije Republike Srbije je odvojen. Mi

smo tako kako smo priznali, tu je što je. Normalno, jedan dio se i poslanika i klubova i građana Crne Gore nije složio sa time.

Što se tiče saradnje, ta saradnja mora postojati između bilo kojih organa, da li se radi o prekograničnoj, regionalnoj, međunarodnoj saradnji. Međutim, ovaj sporazum koji ste stavili ovdje pred nama, prije svega, nemamo ništa protiv da se ta saradnja odbija ne pominjući države. Jer, taj legitimitet će dobiti kada se zaviori njena zastava na vratima Ujedinjenih nacija. Mi znamo da to neće biti još, kao i kada priznaju pet jakih evropskih država. Da bi spustili malo tenzije oko toga, kada bismo uzeli taj sporazum o policijskoj saradnji, on nije predviđen programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, znači nije nas obavezala Evropska unija o nikakvom priznavanju niti ništa. Zatim, u tom sporazumu nije obrazložena potreba njegovog donošenja, sporazum je nejasan o kakvoj se obavezi u vezi pružanja pomoći radi. U članu 7 stoji svaka strana ugovornica može u potpunosti ili djelimično odbiti pružanje informacija ili djelimično odbiti pružanje informacija o ispunjenju zahtjeva ako smatra da može sebe dovesti u opasnost, njen suverenitet, nacionalnu bezbjednost ili interes države, strane ugovornice ili u slučaju kada je zahtjev u suprotnosti sa zakonodavstvom strane ugovornice ili njihovim međunarodnim obavezama. Šta to u vezi organizovanog kriminala dovodi u opasnost suverenitet, nacionalnu bezbjednost? Koji su to razlozi? Ako baš u vezi toga i postoji saradnja između država, ne samo po ovom sporazumu nego imamo i sa Srbijom, i sa Bosnom, i sa Hrvatskom, i sa ostalim.

Drugo, član 10 oficiri za vezu. Ova postavka je meni nejasna, da strana ugovornica može na ograničenom periodu uputiti policijskim i drugim organima odgovornim za sprečavanje i borbu protiv kriminala ili diplomatskoj misiji na teritoriji države druge strane ugovornice oficira za vezu ili uputiti policijskim i drugim organima odgovornim za sprječavanje i borbu protiv kriminala ili diplomatskoj misiji na teritoriji države druge strane ugovornice oficira za vezu. Oficir za vezu, što je najvažnije, obavlja zadatke u skladu sa propisima strane ugovornice koja ga šalje. Znači, za toga oficira, po vašem mišljenju, važi zakonodavstvo zemlje iz koje dolazi, to piše u ugovoru. Nađite član, pa ćete vidjeti. Znači, za njega ne važi naše domaće zakonodavstvo, iako se nalazi na našoj teritoriji. To me upućuje da je to nekako sklepano na neku brzinu i da se tu uopšte te odredbe ne poklapaju sa onim što bi trebalo kao u ostalim ugovorima koje se sklapaju o policijskoj saradnji, da bude jasno nego kao da je reda radi, eto, napravljen ovaj ugovor. Zatim, šta znači učešće oficira za vezu u diplomatskoj misiji? O kakvoj diplomatskoj misiji govorimo ako učestvuju oficiri za vezu? Znači, pri diplomatskoj misiji dolaze agenti da ne znamo ni šta rade na našoj teritoriji.

Sada pitanje kakva je bila saradnja crnogorske policije i kosovskih organa u vezi hapšenja Naser Kelmendija kada ga je predsjednik Sjedinjenih Američkih Država označio kao prvu osobu u Evropi po opasnosti za Ameriku? Jer, znamo da je bila situacija da nismo znali da li taj Naser ušao u Crnu Goru, na koji prelaz, da li je izašao, da li se još uvijek nalazi u svoj toj frtutmi koja je trajala mjesecima, gdje je Amerika lično tražila i označila ga, pozivajući se na Ameriku, ta Amerika je tog čovjeka označila kao najveću opasnost po američke interese. Šta je prepoznala?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, kolegice Marković.

Ovo je prvo obraćanje, pa ćemo drugo.

Zoran Miljanić, u ime Kluba samostalnih poslanika.

ZORAN MILJANIĆ:

Poštovani kolegice i kolege, poštovani predsjedniče, potpredsjedniče, ministre Konjeviću, gospodine Vukčeviću,

Mi u DEMOS-u bi bili jako zadovoljni i srećni kada bi ovaj sporazum značio da će saradnja policija biti na visokom novu i baviti se suzbijanjem organizovanog kriminala, štvorca narkotika, šverca nafte, ljudi, oružja i svih ostalih vidova kriminala. Međutim, do sada nemamo podatke da je ova saradnja bila na nekom visokom nivou i da je bila kvalitetna.

Ja ću se u mom izlaganju osvrnuti na nekoliko, po nama, važnih stvari a to je prvo da li će ovim sporazumom biti omogućen bezbjedan povratak raseljenih lica sa Kosova. Svjedoci smo da u Crnoj Gori već 15-16 godina boravi veliki broj raseljenih lica sa Kosova koja ne mogu da se vrate svojim domovima. Živo nas interesuje da li ćete insistirati, da li ćete ovim sporazumom omogućiti sa tamošnjom policijom da se ti ljudi bezbjedno vrate na svoja ognjišta. To je prvo.

Druga stvar koja je veoma značajna je da čujemo u zadnje vrijeme određene poruke, veoma ozbiljnih političkih struktura sa Kosova da granica između Crne Gore i Kosova nije definisana, odnosno da je ona 20 km u dubini crnogorske teritorije. Da li će ovaj sporazum doprinijeti konačnom definisanju granice između Crne Gore i Kosova i da li će se na to pitanje konačno staviti tačka. Jer insistiranje tih političkih struktura sa Kosova na tih nekih 20 km ako se ne varam, teritorije Crne Gore smatramo kao pretenziju na teritorijalni integritet Crne Gore.

Treća stvar vezana je za suzbijanje organizovanog kriminala i korupcije. Imali smo, što je gospođa Marković pomenula, priliku da ovdje upoznamo za naše vlasti investitora Namera Kelmendija, a za američku administraciju jednog od glavnih trgovaca narkoticima u Evropi, pa isto tako da vas pitam da li će ovim sporazumom biti, recimo, konačno riješena afera "Listing", afera čiji je sudionik upravo maloprije pomenuti Naser Kelmendi, kada je u tom kontekstu pomenuto da su sa njim bili u neposrednom kontaktu visoki državni i partijski funkcioneri DPS-a, kao i visoki funkcioneri Agencije za nacionalnu bezbjednost. To je veoma važno pitanje koje treba ova policijska saradnja da riješi.

Ne sjećamo se slučaja da je u toj saradnji dosadašnjoj, a znamo da je Kosovo prometna tranzitna teritorija za prolaz narkotika, pogotovo herojina iz Avganistana, Turske, prema zapadnoj Evropi, ne sjećamo se da je nekada i realizovan određenom policijskom akcijom da je procesuiran neki od takvih tovara. A kako bi bio recimo kada znamo da Centar Bezbjednosti Berane pokriva teritoriju Kosova i vidimo da visoki funkcioneri tog centra bezbjednosti sami švercuju ili pomažu ševrcu cigara, sami voze švercovane automobile, čak ih prenose sa funkcionera na funkcionera. I sve te afere do dana današnjega nemaju nikakav epilog. Tako da sve ove stvari, a da ne zaboravim slučajno i selidbu crnogorskih šuma na Kosovo, znači nelegalnu sječu šuma i prevoz tih naših prirodnih bogatstava iz Crne Gore na Kosovo, da li to rade i da li u tome učestvuju ili da li to pokrivaju visoki državni funkcioneri i policijski funkcioneri jer se radi o jednom velikom kriminalu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Miljaniću.

Priprema se kolega Nimanbegu.

SRĐAN PERIĆ:

Na samom početku da kažem da će Pozitivna Crna Gora podržati ovaj sporazum iz prostog razloga jer cijenimo da države treba da sarađuju između sebe, posebno policija u tom dijelu.

Ono što je prosto potrebno potencirati i što jeste pitanje ka ministru i njegovom saradniku - da li je te saradnje bilo do sad. I postavlja se jedno vrlo logično pitanje - koliko je potrebno sporazuma i zakona da bi otpočela istinska borba protiv korupcije na visokom nivou i protiv organizovanog kriminala.

Kolege su pominjali ovdje konkretan slučaj jednog narko bosa koji je gradio, u Crnoj Gori bio ugledan građanin, izvještavano o njegovom kretanju po Crnoj Gori kao da je zvijezda holivudskih filmova, koji niko nije smio da procesuirati, koji na kraju, ne za drogu, nego za divlju gradnju nije mogao biti procesuiran u Crnu Goru, već je bilo dovoljno da uplati po pet hiljada eura vrtiću i osnovnoj školi donacije, da na kraju on bude uhapšen upravo na Kosovu. Jeste li vi bili u nekim operativnim saznanjima, je li postojala ikakva saradnja u tom dijelu. I da, ako postoji, da li je ta komunikacija dvosmjerna, to je ono što nas zanima.

Druga stvar koja nas zanima jeste, na što se vraćam i što zaista mislim da neću iskoristiti do kraja svoje vrijeme, jer ovo je po meni ključno pitanje na koje očekujem odgovor. Šta je to potrebno da se dogodi da bi policija preskočila ovaj čuveni ping-pong između Tužilaštva i Policije da bi se bavila borbom protiv korupcije i organizovanog kriminala. I konkretno, šta je to zakonskog okvira vama nedostatno ili od opreme, ili od ljudstva, da bi se ta borba konačno rezultirala nekim konkretnim rješenjima i da bi pomogli Tužilaštvu u procesuiranju barem jednog slučaja korupcije na visokom nivou. Znači, pitanje je vrlo korektno, evo podržavamo ovaj sporazum, podržavaćemo svaki, a zakon koji suštinski se odnosi na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, odradićemo sve što treba Parlament da odradi, pitanje je vrlo jednostavno - šta je to što vam je još potrebno da bi vi nama došli sa nekim rezultatima u tom dijelu, a da to nisu rezultati ti da se pripadnici organizovanog kriminala mogu šetati kao ugledni građani po Crnoj Gori i biti predstavljeni kao takvi, a da na kraju u svojim matičnim državama budu uhapšeni. To je pitanje na koje mi tražimo odgovor i u odnosu na njega ću dati i komentar. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Periću.

Kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala vam, predsjedniče Parlamenta.

Poštovane dame i gospodo, kolege poslanice, kolege poslanici, poštovani ministre Konjeviću,

Ispred kluba Albanskih partija Forca, Albanska alternativa, HGI i Liberalne partije Crne Gore moram istaći da će naš klub podržati Zakon o potvrđivanju sporazuma između Vlade Kosova i Vlade Crne Gore kao sporazuma dvije suverene, nezavisne, susjedne, prijateljske države koje su na istom putu evropskih integracija. Vlade ove dvije države dijele iste vrijednosti i vlade ove dvije susjedne države imaju istu problematičnu istoriju sa našim sjevernim susjedima, čiji su, znate poslanici ovdje koristili priliku da ovu raspravu u duhu evropskih integracija, saradnje međusobno iskoriste za nacionalističke ispade i kad smo čitali dosta velike izvještaje gospodina Martia ima i ranijih izvještaja, ima izvještaja Kardnegi fondacija iz 1914. godine koji govore o Balkanskim ratovima. I samo zbog javnosti moram reći članovi međunarodne komisije su zaključili da su Balkanski ratovi bili inspirisani megalomanskim idejama velike Grčke, velike Bugarske, velike Srbije i slično.

U svakom slučaju, i Albanski i Crnogorski, Policijski, uprave policije imaju zadatak da ovaj sporazum primijene. Primjenom ovog ovakvog sporazuma jačaće se duh

saradnje, ono što je potrebno za razvoj naše dvije države i postulati koji su ovakvim sporazumima podržavaju se jednoglasno u ovom domu, sigurno da ćemo imati priliku da pojedine partije koje su, zalažu sa za evropske integracije, koje su sa nekim koalicijama, mislim da je interesantno vidjeti da li će podržati ovaj sporazum, jer to nije glas za ovaj sporazum, ovo je glas za evropske integracije. I na žalost, često imamo prilike ovdje da imamo poslanike kojima evropske integracije su samo floskula, a u suštini i u biti stoji veoma veliki žal za nekim nacionalističkim projektima, ali ono što je dobro da je njihovo vrijeme prošlo, ti projekti su prošlost i ono što nas spaja to moramo podržavati, moramo zajednički njegovati i saradnja među ovakvim državama je neophodna. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

Kolega, imate li što proceduralno, samo to možete dobiti.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Ja samo želim da se obratim jer je mene kolega Nimanbegu nazvao poslanikom sjevernih susjeda, da sam imao nekakav nacionalistički ispad, što ja mislim da nije tačno. Ja sam poslanik crnogorskog Parlamenta, dokaz za to ste mi vi kao predsjednik Skupštine, a još veći dokaz to su građani koji su podržali sa preko 80 hiljada glasova listu na kojoj sam se našao kao poslanik. To je pod broj 1.

Pod broj 2, gospodine Krivokapiću, zbog čitave crnogorske javnosti, ja smatram da sam za razliku od nekih, stvarno crnogorski poslanik i poslanik ovog parlamenta i čovjek koji je duboko utemeljen u Crnoj Gori i koji nema rezervne niti prioriternije države od Crne Gore, što ne mogu reći za neke poslanike koji sjede u ovom parlamentu i daj bože da vrijeme to ne pokaže.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Kneževiću,

Prvo ovdje je govoreno u množini, nije se govorilo o pojedincu poslaniku, nego neki poslanici. Ja čak mislim da, mada u Crnoj Gori sjeverno, južno, regije nisu dobro podijeljene geografski, drugačije je to složeno nego što je čisto sjeverno i zapadno i istočno, ali ste vi u odnosu na kolegu Nimanbegua sigurno sjeverno.

Ne, nego je Zeta sjevernije nego Ulcinj, to znači sigurno ste sjevernije od njega i ja mislim da je na to mislio. Sve ostalo je bilo stvar političke kvalifikacije koje nisu bile locirane na vaše ime nego je bilo uošpšteno rečeno, neki, neki množinski, tako da nije bilo na vas, ja bi vam, da je spomenuo vas, dao riječ.

Hvala vam.

Kolega Mustafiću, izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, predsjedniče Krivokapiću.

Bošnjačka stranka će podržati utvrđivanje ovog sporazuma iz prostog razloga što ima niz argumenata koji podupiru da se i ovaj sporazum kao jedan od važnih sporazuma, a prvenstveno u cilju jačanja odnosa dviju država, dviju susjednih nezavisnih država i naravno njihovog odnosa koji je veoma važan u suzbijanju ozbiljnog problema koji je i regionalni problem, ali je sigurno problem ove dvije države, a to je problem organizovanog kriminala. Dakle, policijska saradnja je najnužnija u svemu tom, s tim naravno što saradnju policija mora pratiti saradnja drugih organa, a to je prije svega agencija za nacionalnu bezbjednost ali i mnogih drugih organa.

I naravno, ovaj sporazum je još jedan u nizu onih sporazuma koji jačaju veze između Crne Gore, države Crne Gore i Republike Kosovo i naravno veza koje postoje, koje su duboke među građanima koji žive u ovim dvijema državama bez obzira na etničku, vjersku ili bilo koju drugu pripadnost. Dakle, veze između Kosova i Crne Gore nijesu samo veze susjeda nego su veze koje su i ekonomske, privredne i kulturne i veze koje su duboko utemeljene u tradiciji naroda, svih naroda koji žive na ovim prostorima.

Dovoljno je pročitati Radovana Zogovića pa vidjeti koliko i kako se divi kulturi jednog naroda koji nije njegov, ali sa kojim dijeli mnogo zajedničkih vrijednosti.

Takože, nas raduje da i ovo i još jedan korak u cilju bolje saradnje na Balkanu, reintegracije dezintegrisanog protora, sticajem okolnosti 90-tih godina i naravno još jedan korak u zajedničkim integracijama prema Evropskoj uniji i prema NATO-u ovog područja.

Zaista čudi podsjećanje na neke stereotipe prošlosti, mislili smo da su ti stereotipi davno iza nas, da su se neki mitovi raspršili, makar u ovoj zdušnoj podršci evropskim integracijama. Međutim, očigledno da još uvijek postoje ovdje neke ideologije, odnosno njihovi repovi koji su kod određenih političkih struktura prisutni. Na žalost, te ideologije se ponekad pojave ovako malo očiglednije i izoštrije, ali, nadam se da je to i ono što prolazi bilo sa koje strane i ja vjerujem da i Crna Gora i Kosovo imaju zajedničku perspektivu i vjeujem da ni jedan velikodržavni projekat, sa bilo koje strane dolazi, neće moći da ugrozi nezavisnost niti Crne Gore, niti Kosova, niti bilo koje države na Balkanskom poluostrvu iz prostog razloga što integracije kojima svi zajedno stremimo, prije svega NATO integracije, biće garancija za dugoročan mir i, naravno, jačanje vladavine prava i jačanje ekonomskog ambijenta u ovim državama.

Još jednom, podržavam ovakav sporazum i u ime kluba Bošnjačke stranke ćemo dati podršku kao i svim ostalim nastojanjima da se pojačaju dobre veze među susjedima na Balkanu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Idemo redom, kolega Labudović.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Želim na početku da se obratim vama i da izrazim neku vrstu čuđenja što i pored činjenice da ste vrstan pravnik i poznavalac, između ostalog, i međunarodnog javnog prava, tako stojički ćutite pred činjenicom da se ovdje pokušava uniziti međunarodno pravni status Crne Gore koja je međunarodno priznata država i čija se zastava vije na Ist Riveru sa kvazi -državom koja taj status nije i neće steći za sljedećih 100 godina. Ali, ako je vama svejedno, meni je još više.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hoćete li da vam pomognem. Pitali ste me.

EMILO LABUDOVIĆ:

Nema potrebe, sve mi je jasno, samo me čudi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne samo to, nego sam to pravo polagao u Srbiji i student iz međunarodnog prava.

EMILO LABUDOVIĆ:

Ne sumnjam da su vas dobro naučili. Međutim, izgleda da vam to nije bilo dovoljno.

Ako dozvolite ja bih da nastavim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Reći ću vam.

Prekinuo sam da ne bi ostao dužan odgovor, prekinuo sam reći ću vam.

EMILO LABUDOVIĆ:

Dobro, dobro, nema problema.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Prekinuo sam, reći ću vam.

Znači, međunarodno pravo priznaje država, nekad je to bilo i međunarodno priznanje vlada, pa je napušteno, ostalo je samo međunarodno pravo država, bilateralna stvar u osnovi. Tek onda dolazi multilateralna stvar, između ostalog Ujedinjene nacije. Da bi zemlja bila međunarodno priznata ne mora biti pri Ujedinjenim nacijama, ne mora biti. Čak je bilo i dvije Kine, itd.itd. da ne govorimo. Prema tome, za odnose Crne Gore s nekim je samo bitno da li ga je ona priznala, sve ostalo nije bitno. Kao odnose Evropske unije, nije bitno da su svi priznali, priznalo je čini mi se pet nije, a 23 jesu. Prema tome, u međunarodno pravnom smislu međunarodno priznanje je bilateralna kategorija primarno. Toliko. Hvala.

EMILO LABUDOVIĆ:

Da se vratim sporazumu. Ako se ostavi po strani kontekst, a ima na umu činjenica da je prekogranični kriminal odavno postao pošast koja jednako prijete i velikima i malima, i bogatima i siromašnima, jer je do te mjere razvijen, organizovan i bogat, da su budžeti međunarodnih kriminalnih grupa često veći nego budžeti pojedinih država, ovo bi se moglo i podržati i pozdraviti. Ali, ja neću glasati za ovaj zakon. Ne iz političkih razloga, već ih činjenice što on ni za jotu neće promijeniti i unaprijediti, već "izuzetno dobre postojeće odnose policije Crne Gore i južne srpske pokrajine Kosovo i Metohije. Ta dobra saradnja i ti dobri odnosi, kako po vertikali, tako i po horizontali, omoćili su i omogućavaju, gospodine ministre, da onaj međunarodni put droge o kome je ovdje govoreno, ne samo da nije presječen već je iz dana u dan jači, a da se tek na hrvatskoj granici sporadičnim akcijama uspijeva, tek toliko demonstrirati da se nešto radi, par kilograma ovoga ili onoga, ali ono što je najvažnije to i dalje traje. Zahvaljujući toj i takvoj saradnji, gospodine ministre, znanim i neznanim putevima, konjskim i magarećim tovarima, zvaničnim i nezvaničnim prelazima o kojima svako zna u Beranama i Rožajama, tone i tone cigareta putuju na ovu ili na onu stranu. Zahvaljujući toj i takvoj saradnji koja je do te mjere bliska da se prosto ne razlikuju oni sa ove i oni sa one strane, milioni kubika građe iz prigraničnih područja Crne Gore svakodnevno, završavaju na Kosovu i preko Kosova dalje.

Zahvaljujući toj i takvoj saradnji, gospodine ministre, saradnji o kojoj su neki pokušali da progovore pa sad strepe za svoj i za život porodica negdje u Luksemburgu, u Njemačkoj ili Austriji, pisale su i pišu svakodnevno novine. Zahvaljujući toj i takvoj saradnji, gospodine ministre, razni Kelmendi su mogli i mogu da se ponašaju kao da su i na jednoj i na drugoj strani u svojoj kući da budu finansijeri, da budu vlasnici nekretnina, itd. itd. Ali, ono, gospodine ministre, što mene posebno razočarava jeste činjenica da ta i takva saradnja nije pomogla da se ni za jotu makar pomakne traganje za preko dvije

hiljade nestalih osoba sa Kosova među kojima je značajan broj državljana i građana Crne Gore.

Gospodine ministre, 16 godina, 16 godina moja tetka ne zna šta joj je bilo sa sinom, ne zna je li živ u što najiskrenije sumnjamo, ne zna je li završio u Žutoj kući ili je negdje stradao po Kosovu i što je najgore, već 16 godina ide a ne zna gdje ide svake godine kad su Zadušnice, tražeći makar kamen da može da zaleleče na njemu.

Gospodine ministre, o kakvoj vi to saradnji govorite kad ono što zna čitav svijet, samo izgleda ne znaju ovdje, svedoči ne toliko o nesposobnosti, jer ja duboko vjerujem kad bi se htjelo to bi se vrlo lako riješilo, koliko o sprezi i to sa najviših do najnižih nivoa iz policije i s jedne i s druge strane i na žalost, korumpiranih čelnika EULEX-a, to mogu slobodno javno da kažem? Ovo što se dešava između Crne Gore i Kosova i Metohije liči na ono što se nekad dešavalo između Teksasa i Meksika. Oni su digli ogradu a vi donosite sporazum. Gospodine ministre, razmislite koje je od to dvoje efikasnije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću.

LUIĐ LJUBO ŠKRELJA:

Uvaženi predsjedniče, uvaženi ministre sa saradnikom,

Obično gospodin Labudović i ja imamo tu komunikaciju, a ja sam pripremio jednu diskusiju iz vikipedije, ali pošto vidim da to nije interesantno odustaću od te diskusije. Ali, zbog javnosti da kažem, da mislim da smo prešli preko ovoga doma nekoliko, na desetine ovakvih sporazuma ali ni jedan nije pobudio ovako veliko interesovanje kao ovaj, što mene lično čini nesrećnim i nezadovoljnim iz razloga što, kao što je rečeno maloprije, "neki poslanici" nijesu u stanju da prihvate realnost, da prihvate realnost, novu realnost na Balkanu, da prihvate ono što se suočavamo svaki dan sa takvom jednom činjenicom da je Kosovo nezavisna država i suverena država.

Reći da je južna Srpska pokrajina, lično doživljam uvredu za državu Srbiju. Inače, kad bi bila južna Srpska pokrajina bila bi u sastavu Srbije, a znamo dobro šta se desilo. Projekti velikih država znamo đe su, odakle potiču, a znamo i dobro posljedice i osjetili smo posljedice svi zajedno.

Što se tiče, opet pod znacima navoda "nekih poslanika", ne samo što bi Kosovo bila južna Srpska pokrajina, nego bi Crna Gora bila 27 jedinica u nekom izbornom krugu u južnoj Srbiji, ne u kompletnoj, nego u nekoj južnoj Srbiji. Ali, u svakom slučaju, sjećate se one rečenice kad je uvaženi, pokojni sad odavno, kad su mu nudili spas da mu život spasu da kaže jednu rečenicu, ali on je na kraju rekao ja ću da kažem to što vi hoćete, ali zemlja se ipak kreće, Kosovo je nezavisna država, možemo mi da pričamo što god hoćemo. Stoji i druga činjenica, nepametno izrečene stvari nisu uvijek u politici hendikep, možda neko i dobija na takvim stvarima. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Labudoviću, izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine Škrelja, dozvolite prvo da izrazim žaljenje što nećete iznijeti tu svoju diskusiju. Znam da bi bila poučna i da vas zamolim ukoliko je imate u pisanoj formi da mi je dostavite jer ja svoj proces obrazovanja još uvijek nijesam završio i volim da učim i da saznajem.

Znate šta, ovo su politička pitanja i ja ne plediram na to da vas ubijedim, kao što je i vama uzaludan pokušaj da ubijedite mene, ali prema važećim dokumentima

Ujedinjenih nacija i Rezoluciji 1244 koja nije suspendovana i nije promijenjena Kosovo je u sastavu Republike Srbije i samim tim je njena južna pokrajina. Što su međunarodne okolnosti ovakve ili onakve, to je druga priča. Ne zaboravite 500 godina je bilo pod Turcima, pa smo dočekali da se oslobodi. Neće ni pod Amerikancima biti duže ja vam svjedočim.

A šta je time dobilo Kosovo i koliko je nezavisno, najbolje svjedoče kolone njegovih građana koji svakodnevno kidišu na mađarsko-srpsku granicu bježeći od toga dobra, od te demokratije, od te slobode i od te nezavisnosti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću.

Kolega Sutović, izvolite sad, nema više komentara, a sprema se kolega Danilović.

JASMIN SUTOVIĆ:

Uvaženi gospodine predsjedniče, uvaženi ministre Konjeviću sa saradnikom, poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Pred nama je Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o policijskoj saradnji. Ključni razlog zbog kojeg je zaključen sporazum i jačanje međunarodne saradnje, kao i produbljivanje i jačanje bilateralne saradnje između Crne Gore i Republike Kosovo, na polju policijske saradnje.

Predmet ovog sporazuma između strana ugovornica je jačanje bilateralne policijske saradnje u cilju prevencije, istrage, prosvjetljivanja i otkrivanja kriminala kroz razmjenu strateških i operativnih informacija i redovnih kontakata ovlašćenih organa. Ovom saradnjom se želi unaprijediti borba protiv kriminala, borba protiv nezakonitog prometa narkoticima, psihoaktivnim supstancama. Takođe, i borba protiv trafikinga ljudima, presijecanjem nezakonitih ulazaka i presijecanje ilegalnih predstavlja jedan od ključnih razloga za zaključivanje ovog sporazuma.

Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo, o policijskoj saradnji potpisan je marta 2014.godine u Prištini. Potpisivanjem ovog sporazuma, strane ugovornice će u skladu sa nacionalnim zakonodavstvima njihovih država jedna drugoj obezbijediti informacije o licima o involviranju u organizovanom kriminalu. Pomagati jedni drugoj potregama licima osumnjičenih za vršenje krivičnih djela i lica koja izbjegavaju ličnu odgovornost ili služenje kazne. Kao i ostale informacije o nelegalnom prometu, narkotika i psihoaktivnih supstanci.

Ovim sporazumom svaka od strana ugovornica može u potpunosti i djelimično odbiti pružanje informacija ili pomoći, ako bi ispunjenje zahtjeva moglo dovesti u opasnost njen suverenitet, nacionalnu bezbjednost. Ili kada je zahtjev u suprotnosti sa zakonodavstvom strana ugovornica. Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme. Svaka strana ugovornica može da otkáže promjenu ovog sporazuma uz prethodno pisano obavještenje, dostavljeno drugoj strani diplomatskim putem. Otkazivanje sporazuma stupa na snagu nakon isteka šest mjeseci od dana prijema obavještenja. Za realizaciju ovog sporazuma nadležni su Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije država ugovornica. Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva iz Budžeta Crne Gore.

Predlažem Skupštini da usvoji ovaj Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o policijskoj saradnji.

Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, Sutoviću.

Poslanik Danilović.
Nijesam vidio, izvinjavam se. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:
Hvala.

Jasno je gospodinu Sutoviću i vama, da nije baš klasični komentar na njegovo izlaganje, nego prilika da dobijem dva minuta, da kažem ponešto na temu koja je danas na dnevnom redu, a koja je na ovako jedan živopisan način prezentovana.

Naime, ne treba ovdje niko da se pravi lud, vezano za odnos prema teritoriji koju neko naziva nezavisnom Republikom Kosovo, neko južnom srpskom pokrajinom. Stavovi su jasni.

Znači, ta teritorija je postala za neke države pa evo nažalost i za Crnu Goru nezavisna država Kosovo pod klasičnim pritiskom jedne države Sjedinjenih Američkih Država, koja je imala svoj interes da takva država nastane i meni je to potpuno jasno iz ugla američkih nacionalnih interesa. Jasno mi je da je tako bilo i iz ugla interesa građana Crne Gore koji su Albanske nacionalnosti to nije sporno.

Ono što meni smeta je što ovdje neki poslanici vladajućih stranaka koji sjede su to uradili protivno interesima svoje države i svojih građana. Između ostalog, i zbog ovoga o čemu danas pričamo ovdje, vi znate da nikakav sporazum ne može da promijeni činjenicu da je Kosovo, kako god hoćete da ga smatrate ,crna tačka na bezbjednosnoj karti Evrope, da je Kosovo mjesto gdje maltene legalizovan šverc narkotika oružja i svega ostalog. Da smo priznanjem kažem kao država Crna Gora, doprinijeli tome da ljudi koji su makar morali da čekaju da padne mrak, da bi se bavili svojim aktivnostima, a danas sjede na najvišim funkcijama u toj kvazi državi, dobili pečat između ostalog i Crne Gore i sad više ne mogu da rade i po danu poslove koji su zabranjeni. S takvim državama kvazi državama se ne potpisuju ovakvi sporazumi jer je to smiješno, ovo je samo još jedan korak u dodvoravanju velikim silama što je osnov spoljne politike ove Vlade.Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Kolega Sutović.

JASMIN SUTOVIĆ:

Gospodine Radunoviću, Crna Gora ima dobre međususedske odnose sa Kosovom i potpisanje ovog Ugovora policijskoj saradnji, će te dobre međususedske odnose samo potvrditi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala.
Ne možete, nema pobočne replike.
Izvolite kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, kolegice i kolege, gospodine Krivokapiću.

Dobro se sjećam kad je premijer Milo Đukanović, najavio da će Crna Gora priznati Kosovo, tada dominantni dio opozicije predložili smo recite gospodine premijeru ko vrši pritisak, da se zajedno odupremo i uslijedio je skoro za mene istorijski odgovor, nije bilo pritiska, to je naš interes.

Podsjećam vas uvaženi građani, da je onda skoro dirigovano Kosovo priznato voljom Vlade Crne Gore i voljom Vlade Makedonije, objave volje stavljam pod znake

navoda u isti dan. Podsjećam vas uvažene kolegice i kolege, da se Makedoncima nešto nije posrećilo, a ja molim boga da tako ne bude i sa nama bez obzira što je napravljena velika istorijska nepravda i što nijesmo mu postupali mudro. Volio bih, da neko ko za 25 godina nije bio mudar u politici, nego nasilan, jednom bude u pravu, pa da se pokaže kako je bolje vidio budućnost. Ja sumnjam, međutim, onaj ko je tako gledao prošlost da može biti ispravan u onom pogledu na budućnost. Koliko smo bili tada samostalni i naša Vlada kad je priznato nezavisno Kosovo, a to su odbili da urade neki koji su u statusu evropskih država mnogo prije nas. Toliko smo samostalni danas i oko ovog Sporazuma. Ja bih volio u kom god statusu i kako god vidite teritoriju Kosova i Metohije, da ovaj sporazum nešto olakša. Problem je uvažene kolegice i kolege što sporazumi policije u našem regionu dolaze uglavnom nakon sporazuma kriminalaca i sporazuma političara, koji ili nešto malo prethode sporazumu kriminalaca ili nešto malo se dogode po tom.

Podsjećam vas uvaženi ministre, a i pitam, bez obzira što znam da imate pravo na odgovor, na koje možda ja ne bih mogao da odgovorim. Šta bi uradilo vaše Ministarstvo unutrašnjih poslova, da se na teritoriji Crne Gore, dogodio slučaj danas pohodi Hamuš Haradinaj, on umalo nije počasni građanin. Stvar je bio ličnog principa odabira volje gradonačelnika Ulcinja da ne bude on, nego da bude neko drugi Hašim Tači. Ali, ja vas pitam da ovdje kažete šta bi se dogodilo pošto valjda potjernica koju je izdala Srbija važi podjednako za Crnu Goru koja je u procesu pristupanja, kao i za Sloveniju, koja je član Evropske unije i koja je priznala nezavisno Kosovo. Od odgovora na to pitanje, ja ću znati i odgovor o samostalnosti ovoga sporazuma. Znam i zbog čega ne želite mnogo oko ovoga da komentarišete. Tako je kad prepustite sudbinu vlastite države u ruke makar i onoga ko može više, vidi bolje i jači je. Ponekad je važno sačuvati dostojanstvo, kad ga nijesmo sačuvali na početku, sad je kasno, kaiš je odavno na posljednjjoj rupi.

Uvaženi prijatelji, vraćem se na ovo, saraduju kriminalci, granica je bušna, počasni građanin Crne Gore je voljom legitimno izabranog gradonačelnika Ulcinja su između ostalih i Hašim Tači, koji spori dio teritorije Crnoj Gori. Vi ćete vjerovatno uz posredovanje ući u molbe prema gospodinu Tačiju, da nam ipak nekako pripiše evo ono što je odvajkada naše. Bilo bi korisno, zbog kolega koji dolaze iz tog pograničnog područja. Naša moć da odlučujemo u ovom trenutku, kad su u pitanju odnosi sa Kosovom ne postoji. Najviše otpora, najčudnijeg i najsmješnijeg, dao je čovjek koji sjedi u stolici predsjednika Crne Gore gospodin Filip Vujanović, on je rekao dok se ne promijeni Ustav Kosova, neće poslati ambasadora na Kosovu, ni manje Kosovu ni više Crnoj Gori. Ne znam, ko je na gubitku, naravno nemajući u vidu personalitet, eventualnih kandidata, nego prosto jednu skeč paradu u kojoj je trebalo pokazati na kraju dostojanstvo, državno dostojanstvo se pokazuje na početku. Neće nam se posrećiti sa ovom policijskom saradnjom bojim se jer za policijsku saradnju treba da postoje preduslovi. Koliko god sam kritičan prema vlasti u Crnoj Gori i prema policiji u Crnoj Gori, mogao bih da kažem da sa ove strane postoji preduslov da se potpiše takav sporazum. A s druge strane, vas bih volio da pitam znate li s kim potpisujete sporazum. Jeste li sigurni, da taj s kojim potpišete sporazum ne bude sutra uhapšen na teritoriji neke od evropskih zemalja koje su u međuvremenu čak i priznale nezavisnost Kosova. Sve ovo govorim da bih vas samo opomenuo. Postali smo vrlo čudna zemlja. Prvo omogućimo i da se saraduju oni koji se svađaju po nacionalnoj osnovi, samo dok to donosi profit, da saraduju kriminalci, profiteri, onda hapsimo po nalogu spolja, puštamo po nalogu spolja, usvajamo sporazume, a prekogranična saradnja cvjeta i to doslovce i to nesmetano, nesputano. Završavam predsjedniče sa nečim sa čime sam i počeo.

U trenutku kad je navodno svojevrijemno Vlada odlučila da prizna nezavisnost Kosova, smatrao sam i danas smatram, a reći ću vam ipak jednu rečenicu viška. Da je to bilo istorijski pogrešno i da smo makar trebali da ispoštujemo susjeda sjevernog neko reče za mene malo više od toga Srbiju, pa da se mi pružimo onoliko, koliko i ona. Završiću pesimistički, tada mi je to bilo mnogo, bojim se da mi je danas malo, bojim se da mi i nije neka garancija. Znam da je ovo krupna riječ, ali u tom međusobnom priznavanju i političkom taktiziranju, pojede vrag šalu vrlo često.

Hvala vam lijepa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odgovor na pitanje.

Ministar je bio poslanik, pa zna svoje prednosti. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Uvaženi poslaniče Daniloviću, da razriješimo dileme na nivou principa.

Ono što se u međunarodne obaveze Crne Gore, pa samim tim i međunarodne obaveze u dijelu obaveza policije koja ima članstvom u odgovarajućim međunarodnim institucijama u ovom slučaju Interpola, crnogorska policija je svojim članstvom preuzela obavezu da izvršava, ono što su obaveze tih međunarodnih institucija. Potpuno je svejedno, da li se radi o ovom, onom ili nekom trećem licu. Dakle, to je preuzeta obaveza države Crne Gore i njenih organa da postupa shodno sistemu Interpola i njegovog funkcionisanja. Ne možemo postavljati pitanja šta biste uradili u slučaju ovom ili onom itd. i u tom i u bilo kojem drugom. Mi moramo postupati po onome što su naše preuzete obaveze, kada se te stvari tiču Interpola. To je stvar koja je jasna, i ne trebamo postavljati pitanja u tom segmentu. Govorim sa aspekta onoga, što je nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno policije u tom segmentu.

Neće Crna Gora moliti nikoga, kada razgovara o svojoj državnoj teritoriji. Bilo da su to razgovori sa Kosovom, sa Bosnom i Hercegovinom itd. Ja ću vas samo vratiti koliko je bilo debate u Parlamentu vezano za pitanje Sutorine. Kada ste na kontrolnom saslušanju i mene i ministra Lukšića, maltene negdje upozoravali i ukazivali da nijesmo dobro odradili taj posao itd. i tome slično.

Kao što vidite brzo se sleglo, zato što smo mi na balkanu još uvijek skloni da svaku stvar, koja je izuzetno ozbiljna razgraničenje između država, posebno nakon iskustva na Balkanu su zaista onako trusna se stvar završila. Nijesam čuo nikoga, a bilo je u vašem tadašnjem poslaničkom klubu dosta kritika na naš račun, da nijesmo dobro uradili posao, kada ta inicijativa koja je bila unutrašnja- politička u Bosni i Hercegovini. Nije prošla njihove institucije, nijesam čuo sa druge strane, na bilo koji način, da ste ukazali da ono što smo ja i ministar Lukšić, tada govorili se potvrdilo i da ostaje još jedna tačka, koja treba da se pređe koja je olakšana nakon ovakvog postupanja Parlamenta Bosne i Hercegovine, da se taj sporazum potpiše i finalno.

Izvinjavam se predsjedniče, negdje mogu kroz odgovor vama da odgovorim generalno.

Ponekad dođe pomalo politički, rekao bih za naše unutrašnje potrebe, razumljivu, ali po malo paradoksalnu situaciju. Zna, više se kritikuju nadležni državni organi u Crnoj Gori, što poštuju odluku ove države, odnosno ove Vlade, što njoj izvorno pripada shodno Ustavu da neku državu prizna ili ne prizna. Što želi da razvija dobrosusjedske odnose sa tom državom nakon priznanja, što želi da razvija bolje policijske odnose u tom dijelu. Ja ću vas podsjetiti, da je upravo saradnjom crnogorske i kosovske policije, došlo se do informacija vezano za hapšenje Safeta Kalića u Beču. To je bilo samo prije

osam ili devet mjeseci i to smo mi naravno javno obznanili, ali to prosto moram podsjetiti. U jedno odgovaram, nije baš da nema saradnje, naprotiv, ta saradnja je zajedno sa Austrijskom policijom dovela do lišenja slobode lica za koje su u tom trenutku potraživali dvije države Njemačka i Crna Gora.

I na kraju, kad nijesam čuo, taj stepen kritike, prema državnim organima susjedne nam države Srbije, koje u Briselu razgovaraju sa ovlašćenim predstavnicima Kosova. Sa tim istim političarima koje vi danas pominjete ovdje. Jer se razgovarati mora, razgovarati se mora, posebno se mora razgovarati. Dakle, nakon toga što imate nakon što imate odluku svoje države, svoje Vlade u tom segmentu. Posebno čudi znate, čudi kad neko kaže, da se mi dodvoravamo drugim državama. Znate kako bih ja to definisao. Tako definisao, da je preporuka tog političara da se automatski trebaju prekidati međudržavni odnosi sa tom državom. Naravno, svaki put kad je 4.jul, ja uredno vidim da čestitam dan državnosti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ja ne mogu, vidite nijesam dužan da obezbijedim da budete zadovoljni sa odgovorima na pitanje. Jer, možete komentarisati, možete komentarisati ako hoćete, komentarisat možete.

Imate pravo, pa zato je i komentar, nije ništa drugo, možete komentarisati ministre. Izvolite.

U ime Kluba, imate klub samostalnih poslanici, a Front će drugi, ko će u ime Fronta dogovorite se nije problem. Izvolite.

Kolega Danilović.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine ministre, ne znamjeram ja, vi ste čovjek sa poslaničkim iskustvom to koristite vješto i treba da ga koristite. Hvala vam na prihvatanju dijaloga, ne hvala vam što nijeste odgovorili vrlo precizno, a vrlo precizno pitanje. Jer, je vrlo rizično, očigledno, politički nepametno, govoriti direktno, da. I mi bismo po Interpolovoj potjernici koju je inicirala Srbija uhapsili Ramuša Haradinaja da se zadesio na teritoriji Crne Gore. Ja sam tražio taj odgovor, da ne bi bilo da naši prijatelji iz Albanske nacionalne zajednice misle kako ovdje postoji samo jedna nacionalno politička grupacija, koja bi njima nanijela štetu u svakoj prilici. I još sam jednu stvar htio da vam kažem, potom da ste odgovorili direktno. Vi kažete, vi biste postupili i molite boga da nemam pravo na repliku, pa da vas ne priupitam da li biste u istoj situaciji pošto potjernica važi uradili kao članica Evropske unije i zemlja koja je priznala Kosovo i vi. I jeste li svjesni toga, da sutra pod takvim ili sličnim potjericama, možete biti prinuđeni da u trenutku kada budete potpisivali sporazum, budete primorani da uhapiste ovoga sa druge strane, što potpisuje sporazum ili negdje na neutralnoj teritoriji u ovih 20 km koje još nijesmo definisali kome pripadaju da izvršite potpisivanje dokumenta.

Gospodine Konjeviću, može vam se desiti na takav način da uhapsite počasnog građanina Crne Gore, da se dogodi nevjerovatna stvar da počasni građanin budete juče, a sutra uhapšeni po potjernici, nekoga ko vas ni iz bliza tako ne vidi. Doveo sam stvar do apsurdna namjerno iz prostog razloga što vas samo podsjećam, da su prije vas, kakva god vaša namjera bila civilizacijska da sarađuju policije, kako ne bi sarađivali kriminalci, kriminalci odavno ušli u saradnju i već završili posao tako da ne vidim neku veliku korist od ovoga sporazuma koji će biti na kraju svih krajeva i po završenom poslu.

Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Država, poslanici, predsjednici Vlada, sve je to normalno. Možete, da čujemo proceduralno. Izvolite.

LUID ŠKRELJA:

Gospodine predsjedniče, ja stvarno nemam namjeru da kršim Poslovnik, ali ovdje se namjerno postavlja teza, kao da neko brani ovdje ratne zločince, ne mi pričamo o policijskoj saradnji između dvije suverene nezavisne države. Ja mislim da ima negdje drugo, ljudi koji su osumnjičeni i koji su Hag je pun njima, a niko ne priča o takvim ljudima. Znači, apsolutno nijedan zločin niko s ove strane ne brani niti odobrava, ni zločin ni pojedince koji su učinili zločine. Ali, nemojte da izbjegavamo tezu, pričamo o saradnji od dvije države, pa o zločincima. Zločinci svih, tamo gdje je pola Srbije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, zločinci su znači osumnjičeni su neki u Hagu, neki u nacionalnim sudovima ima ih po čitavom balkanu. Prema tome, po čitavom balkanu ih ima i tu nije ništa novo. Imaju pravo da govore o tome jedan od njih je bio osumnjičen u Hagu, tako da to je pravo potpuno.

Izvolite, imate pravo na odgovor. Izvolite.

Komentar, ne vi lično, može neko u ime Demokratskog fronta. To hoću, da odgovori, prvo samo da se odgovori. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Gospodine Daniloviću, ja sam vrlo precizno odgovorio. Ja govorim o principima o međunarodnim obavezama koje se konstituišu članstvom određene međunarodne organizacije i te obaveze i postupanja nadležnih državnih organa, shodno tim obavezama ne zavisi od imena i prezimena. Da li se neko zove Raško Konjević ili Goran Danilović, ili uz izvinjenje da ne spominjem sad nikoga, da mi se ne javi za repliku.

Dakle, međunarodne obaveze su, međunarodne obaveze postupanje po tim obavezama su definisane kroz članstvo u tim institucijama. Znači, Crna Gora je jedina zemlja na balkanu, koja je prošle godine u svojoj graničnoj policiji u svojim graničnim prelazima integrisala fine sistem. Prema tome, podaci koji ukazuju od 2014. do danas, veliki broj ljudi, veliki broj ljudi je upravo po međunarodnim potjernicama Interpola lišen slobode. Danas je nemoguće ući na teritoriju Crne Gore, nemoguće, ukoliko u sistemu interpola, ukoliko po različitim osnovama, različitim osnovama može da budete u sistemu Interpola. Dakle kroz fine sistem koji je Crna Gora implementirala kao dio svojih obaveza prema Interpolu. Dakle, što se tiče teritorija, opet vam kažem. Znači, nemojmo razgovore, među državama o razgraničenju, ajmo da posmatramo usko politički, vrlo brzo u ovom slučaju opet budete demantovani. Ja se sjećam vaših diskusija, diskusija vaših kolega prije šest ili sedam mjeseci, odnosno oko pola godine, vezano za pitanje Sutorine razgraničenje, s Bosnom i Hercegovinom. Tada smo rekli to je unutrašnje pitanje, nakon izbora u Bosni i Hercegovini, ta stvar je dogovorena, parafirana, tu promjene ne može biti.

Crna Gora je zaštitila svoj interes, jednako sa Bosnom i Hercegovinom, tako i sa drugim državama koje su nastale na prostoru bivše Jugoslavije. Znaju se principi razgraničenja tako će važiti za bilo koju državu. Ne želimo tuđe, naravno nećemo dati ni naše. I oko saradnje policije, naveo sam vam već jedan primjer. Dakle, vidjet ćemo evo u utorak naredni, kako neke evropske zemlje vrlo važne Evropske zemlje cijeni ulogu Ministarstva unutrašnjih poslova i crnogorske policije vezano za međunarodnu saradnju. Imat ćete to prilike da vidite 30. ovog mjeseca. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Ima prednost.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Prvo, načinom na koji tretirate Poslovnik i današnje vođenje sjednice i nadam se da to nema veze sa dolaskom gospodina Konjevića u Skupštinu i činjenicom da je on potpredsjednik Socijaldemokratske partije. Još uvijek ste, nijeste više, ali bićete to vam ja garantujem za Brajovića ne garantujem.

Drugo, pošto je ovako jedan slobodan način tumačenja Poslovnika omogućio kolegi bivšem u skupštinskim klupama Konjeviću, a sadašnjem ministru. Nakon izvjesnog perioda uzme riječ i generalno uđe na prethodne diskusije svih kolega u Skupštini, a ja ću vam citirati dio koji se odnosi na moje izlaganje, gdje je on polemisao sa mojim stavom o tome da je odluka o priznanju takozvane države Kosovo, jedna od najsravnijih u crnogorskoj istoriji, naizvajući je paradoksalnom i praveći paralelu zašto se nijesmo pobunili zbog činjenice, zato što Srbija pregovara sa predstavnicima te takozvane države. Ja smatram da imam pravo po Poslovniku da polemišem sa stavovima gospodina Konjevića i nemam nikakav problem da mu suprotno Poslovniku dozvolite da ima završnu riječ u toj polemici.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja sam rekao da imate pravo u ime Kluba, dokučiti pogotovo humanističkim naukama znate. Postoje čitave rečenice u književnim djelovima, drugačije složeni, inače je književnost umjetnost slaganja riječi. Pa bi neko mogao da mi kaže da su iste riječi u rečenici koji ste vi rekli drugačije složene, samo što nije dobio Nobelovu nagradu, a drugi postavili pitanje sastava, a iste su riječi u rečenici. Prema tome, ne mogu da njegove rečenice interpretiram do tog nivoa, da znam da li je upotrijebio neku vašu formulaciju ili neku vašu misao. To ne može niko. I zato je razlika između vas i Nobelovaca i mene i Nobelovaca velika. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Evo ja sam shvatio da vi i ja nijesmo Nobelovci. Evo prosto Mario Vargas Ljosa i da ja ne mogu da tumačim njegove dugačke rečenice koje predstavljaju tipičan odraz romana zoka svijesti. Gospodine predsjedniče, dozvolite, evo pošto se vi hvalite da ste završili pravo, dozvolite ja sam završio književnost, nemojte se baš zalijetati na taj teren, makar ne sa mnom. Zaletjeli ste se i proklizali ste, predsjedniče Skupštine. Hoćete li mi dozvoliti da završim ovo proceduralno reagovanje?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kad već pitate, možete.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Evo, dajem vam toplu preporuku ne zalijećite se na teren književnosti. Pošto volite Prusta i njegovo genijalno djelo u potrazi za izgubljenim vremenom, ja se plašim da je to sad vaša omiljena literatura. Od vas očekujem da mi dozvolite da, nije mi samo jasno, gospodine Krivokapiću, zašto toliko štitite gospodina Konjevića od javne debate u parlamentu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli ste me, daću riječ u ime kluba, ne mogu vama.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Dozvolite, ako sam ja bio uvodničar u ime kluba i ako je kolega, ali u ime kluba su se prijavila još nekolicina poslanika.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, ako ćete u ime kluba. Imate klub sa višesklonim odlučivanjem, ja ne mogu da to odlučim umjesto vas.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Nažalost, nikad nećete otkriti kakva je to privilegija. Smatram da je gospodin Konjević lično polemisao sa mojim stavovima. Neću da uzimam riječ u ime kluba zato što se prijavio kolega Radunović, ali evo neka ostane fakat da nijeste dozvolili javnu debatu između mene i gospodina Konjevića.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Zato što ste pročitali Prusta, izgleda i Džojisa, daću vam riječ. Izvolite. Samo ako mi kažete kako počinje "Portret umjetnika u mladosti", koja je prva rečenica, daću vam još jedanput riječ. Evo, pošto je to vaša oblast nije moja.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine Krivokapiću, da ste ovako propitivali delegate na Kongresu, mislim da bi rezultat bio bolji. Nemojte mene, molim vas, propitivati. Nemojte me propitivati za poznavanje književnosti. Možda da sam pomenuo Dostojevskog, ne bih dobio riječ alergični ste na Ruse.

Gospodine Konjeviću, u čemu je ovdje problem. Problem je zato što ste vi donijeli odluku koja je protivna nacionalnim interesima, jer da ste bili sigurni da je to prava odluka mogli da organizujete referendum i nemojte sada nama spočitavati zašto se ne ljutimo na ministra unutrašnjih poslova Nebojšu Stefanovića u Srbiji, ili vice premijera Dačića ili premijera Vučića, što pregovara sa predstavnicima takozvane države Kosova. To bi isto bilo kolega Konjeviću, kao kad bih ja sad vama prebacio zašto je na vašem kongresu bio čovjek čiji su sinovi na ratištu u Siriji predstavnici jedne od najozloglašnijih terorističkih grupa. Znači vama je na kongresu bili čiji su sinovi borbi i sila i sada ja trebam da se bavim time, umjesto da se bavite vi kao ministar unutrašnjih poslova i dobro što je vaš kongres prošao mirno i bez ikakvih ekcesa i indicenata. Znači, zamjena teza je vrlo opasna. Kada se pomenula Sutorina, ovdje je krenula čitava orkestrirana kampanja s pravom po meni, ne damo ne pedalj crnogorske zemlje, a kada neko državi sa kojom smo bili zajedno u federaciji i državi sa kojoj smo dijelili neka viševjekovna istorijska po meni, uglavnom pozitivna iskustva, otme dio teritorije koji je u prošlosti pripadao i bio sastavni dio Crne Gore, onda je to problematično, onda mi ne poštujemo međunarodne standarde i onda se ponašamo izo cionistički i protiv smo Evropske unije. E, neće biti da smo mi protiv Evropske unije, kao što želim i da vam saopštim ni za mene ni gospodin Fatmir eka, ao gradonačelnik Ulcinja, ne može da donese odluku, da Hašim Tači bude počasni građanin Ulcinja.

Završavam. Ta odluka je protivna nacionalnim interesim Crne Gore i Hašim Tači ne može biti počasni građanin Ulcinja, ako je Ulcinj još uvijek u Crnoj Gori, a jeste.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, izvolite, a ako ne želite idemo dalje.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Jesam zaista, poslaniče Kneževiću, bez obzira na ogromne političke razlike, ja i vi imamo korektnu građansku komunikaciju i Bože moj, ne slažemo se politički i ja to negdje doživljam zaista kao bogatsvo političkog sistema u Crnoj Gori, to je potpuno normalno. Nijesam polemisaio sa vašim stavovima, zato što, vjerujte mi nijesam smatrao da na ovu temu su relevante, evo najiskrenije vam to kažem. To ste potvrdili i ovim o čemu ovdje govorite, vi govorite da je Vlada Crne Gore 2008.godine donijela odluku koja je suprotna nacionalnim interesima države i građana, to je vaše pravo, naravno, samo što nakon takvog političkog stava bih podrazumijevao da je na izborima i 2009 i 2012.godine opcija koju vi predstavljate treba da pobijedite na tim izborima, jer je to bio svojevrsan referendum, između ostalog i u toj odluci. Građani su i o toj odluci Vlade rekli svoj stav na izborima.

Znate kako. Kada govorite i pravite klasičnu zamjenu teza, posebno kad u tu zamjenu teza političku umećete porodice. Ja bih recimo sada mogao politički ne prema vama, jer to nikada nema manir i prema bilo kome pojedinačno, ali bih mogao u političkoj ravni da uvučem porodice nekih vaših poslanika. To mi ne pada na pamet, jer ovdje svako ko je punoljetan treba da odgovara za svoje postupke, a nikako ovaj Parlament ne treba da bude zloupotrijebljen, da se razgovara o postupcima članova porodice ove ili one. Svako ko je punoljetan odgovara za svoje postupke. Nemojmo o politici to da radimo, to je teren koji je vrlo rizičan. Kada spominjene, pravite paralelu i kažete zašto sam ja vas napomenuo, kritikujete toliko nadležne državne organe u Crnoj Gori, zašto sarađuju sa predstavnicima Kosova. Ja sam vam ukazao da to isto rade nadležni državni organi u Srbiji, jedino što od vas nijesam čuo da ćete da te nadležne državne organe kritikujete recimo Toni Bler, pošto vi spominjete '99-tu, kome je vaša politika sudila u odsustvu, danas specijalni savjetnik Vlade Srbije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Sad samo da malo racionalizujemo stvari. Juče smo potpisali Sporazum o zelenoj karti u prisustvu dva premijera, čija je udaljenost bila mnogo manja nego između mene i kolege Kneževića, tako da bili su vrlo bliski i potpisali to da se mi ne umećemo u njihove odnose, imamo svoje odnose i da ih rješavamo.

Radunoviću izvolite, pa kolega Perić, je htio poslije vas. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Zahvaljujem. Moram da priznam koliko god da to gospodin Konjević umiljato radi, nervira me što, ipak na jedan ciničan način pristupate ovoj problematici vezano za Kosovo i Metohiju i za odnos Srbije koja je u položaju okupirane teritorije, okupirane zemlje u jednom svom dijelu. Znači, ako je to problem da kažu državicima Srbije ili možda nekom u ovom Parlamentu, meni nije. Ja znam istinu, a to je da je južna srpska teritorija Kosovo i Metohija okupirana voljom i ponavljam to još jednom potpuno vođeno legitimno njihovim interesima Sjedinjenih Američkih Država. Imali smo akciju '99-te, bombardovanje Savezne Republike Jugoslavije, koje je prouzrokovalo sve što je kasnije došlo. Nikakva oslobodilačka vojska Kosova, nikakav Hašim Tači, i svi ostali. Znači, to su priče za malu djecu i treba da pričamo otvoreno. Sve što se sad dešava u Briselu i našto je natjerano rukovodstvo Srbije, proizvod sile. Sile i situacije da ima okupiran dio svoje teritorije. Znači, to niko ne radi svojevono. Naravno da mora da se pregovara, jer tamo žive ljudi i Albnci i Srbi i svi ostali, prema tome, to nije sporno, ali je cinično od nekog ko je učestvovao u pritisku na Srbiju, da dođe u ovu situaciju, koji je jedan od glavnih, mogu da kažem možda i ključnih aktera u priznavanju takve države, jer nije isto

kada vas prizna neko ko je istorijski tradicionalno i svakako bio vrlo zainteresovan za sudbinu te teritorije, a podsjetiću vas i ako se stalno poziva ovdje na SAD-e i još nekoliko -prekid- Kosovo nije priznato od najveće muslimanske zemlje Indonezije, nije priznato od Irana, nije priznato od Vatikana, nije priznato od onih na koje ne može dnevno političkim pritiskom da se vrši uticaj. Priznato je uglavnom od onih koji značajno zavise od volje najveće danas sile, ekonomske i političke u svijetu, ali to ne znači da mora gospodin Knežević ili gospodin Slaven Radunović da je priznaju i nikada neće priznati, ja kažem Kosovo je okupirano, to je faktičko stanje, to je stanje na terenu i to se mora uzeti kao realnost. Tamo mora da se pregovara sa njima, to nije sporno, ali gospodine Konjeviću, to je proizvod sile, vi dio vlasti kojoj pripadate, prihvatili ste ono što mnogi od naših predaka nijesu prihvatili. Najlakše je bilo pomiriti se s tim da je neko sila i da mora da se sluša. Bogami neki to nijesu nikada prihvatili pa neće ni sad. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Interesantno da tu istorijsku pravdu povučete, vrlo interesantno bi bilo i ovamo je 95% ljudi za tu vrstu okupacije o kojoj vi pričate, ako ne i svih 100%, tako da nemate pravno utemeljenje ni malo. Pri tom, u ovom slučaju ukinuta je vaša država, a ne neka druga. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Gospodine Radunoviću,

Zašto sam ja spomenuo Srbiju? Reći ću vam, nije tajna, zato što predsjednik vaše partije svako malo je na sastanku kod Tomislava Nikolića. Zato što održava, to je legitimno. Ja kažem da je to legitimno. Imate pravo na svoj politički stav i na sve što kažete, a politički je stav, ja to uvažavam i mogu da se složim ili da se ne složim. Ja ovdje govorim samo o različitim aršinima. Juče Srbija može da potpiše sporazum sa Kosovom, vi ne trikutujete to, ali kritikujete nas koji smo suverena država, donosimo odluke iza tih odluka stojimo. Ne tvrdimo da su sve odluke koje donosi ova vlast idealna, niti ima bilo koje vlasti na ovoj kugli zemaljskoj koja donosi samo idealne odluke i nijesam ja uopšte ciničan, naprotiv, vama samo smeta što sam ja iznio jedan politički argument od kojeg ne možete da se odbranite i onda ne znate kako ćete da kažete, pa kažete da sam ciničan. Ne. Nijesam. Ja samo govorim o faktima razgovora, govorim o faktima potpisivanja sporazuma i govorimo o još jednom fakti. Vi kažete nijesmo mi protiv evropskih integracija protiv EU, tako ste rekli. Ja sam zapisao, sigurno jeste. Da. Ja mislim da jeste, slušao sam. Evo recimo tu se slažemo. Ako smo za proces integracija, onda to iza sebe povlači određenu vrstu obaveza - prekid- od obaveza u tom integracionom procesu, između ostalog jeste i usklađivanje spoljne politike Evropske unije. Tako da su to stvari svaka integracija podrazumijeva da se usaglašavate s onim čiji dio kluba želite da bude. Vi pogledajte, vi ocijenite, kakva je politika Evropske unije prema Kosovu. Meni ne pada na pamet da ja sada objašnjavam zašto je ova ili ona država ili neka druga država u svijetu priznala ili nepriznala državu. Mi smo donijeli odluku kao država 2008. godine, tu odluku poštujemo i radimo na unapređenju odnosa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne možete kolega, nije ni uvreda, nije ništa sporno. Kolega Perić. I ovako smo otvorili raspravu. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Evo, vrlo ću kratko zato što je prosto tok diskusije pošlo u jednom neobičnom pravcu da je ministar preskočio komentare na uvodno izlaganje i kasnije se osvrnuo

generalno na kompletnu diskusiju. Ono što je bilo naše osnovno pitanje koji su sve sporazumi još potrebni da se usvoje zakoni, da bismo imali mjerljive rezultate u borbi protiv korupcije na visokom nivou i borbi protiv organizovanog kriminala i da li je ta komunikacija u dvosmjerna u konkretnom slučaju. To je bilo naše pitanje, jer ovdje stoji da se radi o Sporazumu o policijskoj saradnji ne komunikaciji. To je ono što je nama bilo osnovno, elementarno. Prosto se pružila prilika da to poentiram. Nama fali politička volja. Stičem jedan utisak da je idealno prebaciti na potpuno politički teren ove stvari koje su vrlo životne, policijska saradnja, prebaciti sve na politički nivo i onda se suočavati sa činjenicom da smo imali godinama situaciju da imamo narko dilere koji se šetaju ponovo, kažem kao manekeni po Crnogorskom primorlju, da ih niko maltene ne smije legitimisati. To je naša briga najveća i na to uporno dobijmo prebacivanje na politički teren. Iz tog razloga sam se javio i prosto ono što nas, opet kažem zanima šta je to potrebno. Dobili smo nova auta. Neka smo, dobili smo Poreznički centar, neka smo, dobijamo nove zakone, odlično, a nama trebaju rezultati i najlakše je u svemu tome u odsustvu rezultata sve prebaciti na politički teren, to je ono što je naš osnovni prigovor. Evo, podržavam ovaj sporazum, ali tražimo rezultate. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Kolega Koča Pavlović, učešće u raspravi, a neka se pripremi kolega Bojović. Kao što znate, kada rasprava traje dva sata prijava je prvih pola sata, niko se nije prijavio ni prvih sat i nema dodatka. Rok za prijavu je prošao odavno. Dobili ste svi uputstvo, znači kolega Pavlović, kolega Bojović. Izvolite.

KOČA PAVLOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, ja bih želio na početku ako mogu da dobijem malo vremena, ne treba mi cijeli minut da vam se obratim proceduralno.

Protestujem zbog činjenice da se beskrajno, kreativno tumači Poslovnik zadnjih dana, neću pretjerati ako kažem svaki od predsjedavajućih ga na svoj način tumači, implementira tako da smo mi makar ja, a vjerujem i dobar broj kolega zbunjeni, a mogu misliti, kako to izgleda nekome ko nas gleda preko malog ekrana, ako uopšte ima neko ko nas gleda, tako da sam htio prosto da protestujem protiv toga. Evo sada smo bili u prilici da prvi put vidimo ovu proceduru i ja bih sad da diskutujem, ako mogu.

Ja bih da diskutujem, gospodine predsjedniče o ovome dokumentu, o ovome sporazumu.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, ovo je Sporazum o policijskoj saradnji. Samo po sebi naravno, to je nešto što je uvijek dobro. Ja neću ulaziti u real politički prostor koji otvara prostor za pragmatizam. Ovdje su moje kolege vrlo dobro to argumentovale, kada Srbija, ako Srbija napravi nekakav međudržavni sporazum sa Kosovom, onda je to potpuno to politička realnost u koju sam sasvim siguran da će svi prihvatiti, ali do tada mislim da bi trebalo Crna Gora da i mi smo toga stava i mislim da ste shvatili, da je javnost shvatila da je Crna Gora trebala da štiti ono što jeste njen državni interes, ali ovdje se danas brkala jedna stvar u cijeloj toj priči. Vrlo podlo se podmetala jedna stvar. Ovdje ima drugo pitanje koje je potpuno odvojeno pitanje i koje nedozvoljava nikakav pragmatizam.

Poštovane građanke i građani Crne Gore,

Ratni zločini ne dozvoljavaju nikakav pragmatizam. Nema pragmatizma. Znači to su dvije stvari. Oko nekoliko stvari koje su pominjane u ovoj raspravi koja je bila u svojstvenom istorijskom institutu, a ne Parlamentu, mislim da su vješto, da kažem uplitane te dvije stvari. E, sada da kažem ovo što sam namjeravao o ovome dokumentu.

Poštovane građanke i građani Crne Gore,

O ovome dokumentu u članu 4 gdje se definišu oblasti saradnje te policijske saradnje. Inače ovo se odnosi poštovane građanke i građani sjevernih opština Rožaja, prvenstveno i tako dalje, ovo se odnosi na vas. Dakle, oblasti saradnje kaže se, organizovani kriminal i korupcija i tako dalje, nabroja se narkotici, trafiking ljudi, krivična djela protiv života i zdravlja, protiv imovine, eksploziv, motorna vozila i tako dalje, papir, žigovi, novac, kompjuterski kriminal. Znači čega nema u četvrtom članu, poštovane građanke i građani Crne Gore, pogotovo, poštovane građanke i građani Rožaja. Cigareta nema. Nema šverca cigareta, jer on za ovu vlast i za ovoga ministra ne postoji, a svi vi odlično znate, poštovane građanke i građani Crne Gore, pogotovo vi iz Rožaja, odlično znate da je to najjušnja granica koju Crna Gora ima da tamo svakodnevno idu od 40 do 400 kartona cigareta. Svaki dan prema Kosovu. Crna Gora je ponovo postala jedan ozbiljni centar trafikinga cigareta. To je interpol nedavno konstatovao, pa odavde iz ove države iz Luke Bar, prije nekoliko mjeseci je krenuo onaj brod sa desetinama miliona dolara vrijednih cigareta, koji je trebao da, samo da kažem, onako od šponde udari ono jedno grčko ostrvo i da završi u Libiji ili u Siriji. Crna Gora je ponovo centar međunarodnog šverca cigareta.

E, ja moram da pomenem ovdje ono što od početka čekam, evo par sati da dođe rasprav do te tačke i da pomenem. Sad ću vam ja reći, poštovane građanke i građani Crne Gore ulustrativno kako teče ta saradnja između švercera sa jedne strane i proizvođača cigareta iz Crne Gore i švercera cigareta sa druge strane. Taj švercerski posao je veliki, jer je tržište Kosova veliko tržište, se obavlja u saradnji sa policijom. U saradnji sa ljudima zaposlenim u ministarstvu gospodina Konjevića i u saradnji sa NVO. Sjetite se 2011.godine i pokojnog Anesa Kalača, šef policije koji je ubijen zato što je imao određene dokaze oko toga i imao namjeru da progovori. Sjediti se 2013.godine Muharema Muharema Fejzića, to je onaj momak koga su tokom noći neki s Kosova u autu bez tablica kidnapovali sa crnogorske strane, prevezni na teritoriju Kosova, tamo ga mučili i poslije toga ga vratili sa ozbiljnim fizičkim povredama. Znači gospodine ministre, sjećate se toga. Znači da ništa nije ovaj vaš VDT ništa nije uradio. Ništa. Od 2013.godine to stoji. Tada je on vrlo jasno optužio Murića iz ANB koji je tada čak prijetio da će da ga tuži, šta je bilo s tim? Ništa. Murić je ćutao, sve pokrili snjegovi i sas, a vozili su ga na Kosovo da ga upoznaju sa šefom za kona on kaže da je policajac takođe, takođe policajac. Radi se o kriminalcima sa značkama i sa jedne i sa druge strane granice i vi sad nama dolazite sa ovom saradnjom. Koja je to saradnja, između tih kriminalnih struktura sa značkama policije i sa jedne i sa druge strane granice. To je to što vi tražite od nas da vi podržimo, je li gospodine ministre.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, pogotovo vi iz Rožaja. Dugo godina je ova prevarantska vlast vas uvjeravala da može da dođe do preporoda ekonomskoga cijeloga sjevera, a pogotovo Rožaja - prekid - pa vas je Kalić uvjeravao u to, pa ste ga podržavali svojevremeno i pokušavali ga vašim potpisima da ga zaštitite od hapšenja. Na sve to je ćutala ova vlast i tolerisala, jer je on bio njihov pouzdani čovjek u svakom izbornom procesu gore. I šta je rezultat toga poštovane građanke i građani Rožaja? Rezultat toga je da je vašu omladinu vašu djecu koja su u međuvremenu odrasla usmjerio ka kriminalu i rezultat toga je ovo iseljavanje. Vi ste prinuđeni, poštovane građanke i građani Rožaja da idete ili prema islu ili prema kriminalu, e to je uradila ova vlast. Ova vlast koja vas je uvjeravala da se na kriminalu može izgraditi prosperitet nekoga kraja.

Ja vas pozivam, poštovane građanke i građani Rožaja, i pozivam one koji su u međuvremenu izbjegli u Njemačku, još jednom vas pozivam vratite se u ovu našu zajedničku državu, našu Crnu Goru koja je jednako moja koliko i vaša, vratite se da je otmemo iz ruku ovih koji bi da je potpuno pokriju do kraja. Oni su već privatizovali ovu

državu, vratite se u septembru da zajedno izađemo na ulicu, da tražimo poštene izbore i da dobijemo na tim izborima. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala, kolega Pavloviću. Kolega Bojović.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče. Pa počecu od sljedećeg, već je saopštio predsjednik moje partije da je odluka ove vlasti da prizna lažnu državu Kosovo i sramna i nelegitimna odluka, osim toga ova odluka o priznanju lažne države Kosovo nosi sa sobom ozbiljan potencijal i rizik, da proizvede dalekosežne posledice o ne samo regionalnu stabilnost, veći po teritorijalni integritet Crne Gore. Zašto to kažem? Smatram i ubijeđen sam da je ovom odlukom vlasti u Crnoj Gori, da prizna lažnu državu Kosovo, zapravo da su tom odlukom legitimisane i podstaknute velikoalbanške pretenzije u regionu. Ne treba onda da nas čudi zbog čega imamo raširene zastave na vrhu Rumije, ispred Crkve Svetog Đorđa, ne treba onda da nas čudi pojava drona u Beogradu sa zastavom Velike Albanije, ne treba da nas čudi zašto je raširena zastava Velike Albanije na rezidenciji premijera Albanije Edi Rame i onda ne treba da čudi otkud izjava gospodina Rame da, ako Evropska unija ne otvori prostor za integraciju Kosova u Evropsku uniju, da će se Kosovo i Albanija na klasičan način ujediniti. Sve je to, između ostalog posledica činjenice da je Crna Gora, odnosno Vlada Crne Gore podstakla velikoalbanške pretenzije u regionu. To je jedno ozbiljno pitanje koje ne može da se gura pod tepih i da se od njega okreće glava.

Druga stvar. U kontekstu ove rasprave o Sporazumu o kojem govorimo neophodno je podsjetiti na izjavu Namera Keljmenđija, koji je saopštio nedavno na jednoj od crnogorskih televizija da je 2006.godine glasao za referendum i da je kampanju za nezavisnost Crne Gore pomagao i novcem i trudom. Negdje smo, kaže on lobirali, a negdje smo organizovali prevoz. Odmah nakon te njegove izjave uslijedila je izjava tadašnjeg potparola DPS-a Rajka Kovačevića, koji je saopštio da je angažman Namera Keljmenđija u periodu obnove crnogorske nezavisnosti nešto što služi na čast Crnoj Gori i svim njenim građanima. Vrlo brzo poslije toga smo saznali da se Naser Keljmenđi taj finansier referenduma, odnosno crnogorske nezavisnosti bolje reći uspostavljanje projekta privatne države nalazi na crnoj listi Sjedinjenih Američkih Država i da je označen kao najopasniji kriminalac Balkana. I ne samo to. Svjedoci smo da se Naseru Keljmenđiju sudi, dakle tom finansieru projekta od privatne države da se sudi za organizovani kriminal i šverc narkotika. E, u tom kontekstu ja očekujem da će gospodin Konjević inicirati policijsku i tužilačku istragu kako bi se konačno saznalo na koji način i kojim novcem, da li je to prljav ili čist novac, je gospodin Naser Keljmenđi finansirao projekat nezavisne Crne Gore bolje reći projekat privatne države.

Druga stvar, očekujem da pošto je 2012.godine, kao što smo saznali crnogorsko tužilaštvo odustalo od krivičnog gonjenja Namera Keljmenđija i napravilo sa njim nagodbu, da on isfinansira sa 5.000 evra rekonstrukciju vrtića u Ulcinju i rekonstrukciju osnovne škole, da pokrene policijsku istragu i utvrdite kojim je to novcem Naser Keljmenđi kome se sudi za organizovani kriminal finansirao vrtić i osnovnu školu i pod kojim je to uslovima on oslobođen optužnice, odnosno krivičnog gonjenja u Crnoj Gori 2012.godine?

Treća stvar, imajući u vidu da se na desetine građana i državljana Crne Gore nalaze među onim licima koja se vode kao nestala lica na Kosovu, ja očekujem da ćete vi pokrenuti istragu, da će se insistirati da se sazna i utvrdi da li je među onim licima kojima su vađeni organi na Kosovu bilo građana i državljana Crne Gore. I završavam sa

nekoliko stvari koje imaju veze sa pitanjem vladavine prava i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Imajući u vidu da naše bezbjednosne službe, bezbjednosne službe u Crnoj Gori nijesu reformisane i nijesu pročišćene, i imajući u vidu takođe da nema ozbiljnih istraga, a kamo li pravosnažnih sudskih presuda za korupciju na visokom nivou kod visokih funkcionera policije, već da imamo nepročišćen i taj sektor, a da su visoki policijski funkcioneri znamo svi dobro stekli ogromnu imovinu vršeći tu dužnost, zaključujemo da ovaj dokument o saradnji dvije crnogorske policije i kosovske one zapravo samo da posluži da se obezbijedi logistika i pokroviteljstvo organizovanom kriminalu u regionu.

S obzirom da imamo korumpirane strukture u policiji Crne Gore, ja mislim da organizovani kriminal može samo da se obraduje potpisivanju i donošenju ovakvog jednog sporazuma. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Bojoviću.

Poslanik Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Poštovani predsjedniče,

Možda ne bih se javio za komentar, jer kolega Bojović je uglavnom govorio retorikom svog predsjednika Kneževića, međutim Vi ste svjedoci da sam već više od sat vremena da tražim, da sam se javio za diskusiju, međutim Vi ste mi rekli da ne može i ne znam koji je to bio razlog da ne može, a znam da je bilo omogućeno komentare od strane poslanika i da je uvedena neka novina u ovom domu koja nije bila do sada. Dakle, ja sam vjerovatno, istina je da nijesam bio na spisku prijavljenih, međutim jesam 10 minuta nakon početka rasprave o ovom prijedlogu zakona javio se uredno i sekretaru i potpredsjedniku i Vama predsjedniče da imam pripremljenu diskusiju i da ne tražim da koristim pet minuta nego bi najviše tražio, odnosno tražim dva minuta.

Evo, koristim priliku, kratak komentar kolegi Bojoviću. Mislim da je dobro da Crna Gora ima dobre odnose sa susjedima. Ne samo sa Kosovom, nego i sa Srbijom i Hrvatskom i Slovenijom i BH i Albanijom i Makedonijom i da to nije manja već prednost i vrijednost. Ako se neko zalaže da se zaoštri retorika i da se vratimo u prošlost u godine 90-te sigurno neće naići ni na moju podršku ni podršku Demokratske partije socijalista, ni većinske Crne Gore. Inače, kad je u pitanju ovaj sporazum Crna Gora i Kosovo prvenstveno želim da govorim afirmativno, koliko mi ako mi dozvoljavate više od dva minuta, jer ja mislim da sam više od minut vremena komentarisao ono što po meni imam pravo da ima diskusiju, odnosno izlaganje na ovu tačku dnevnog reda. Crna Gora i Kosovo njeguju dobre susjedske i prijateljske odnose kao i odličnu saradnju na regionalnom nivou. Zajednički regionalni kontekst kao i evropska i evroatlanska agenda predstavljaju važnu sponu između dvije države koja će u predstojećem periodu biti dodatno afirmisana i ojačana.

Takođe, pozitivno se odvijaju i razgovori o rješavanju još jednog aktuelnog pitanja u crnogorsko-kosovskim odnosima, pitanju održivog povratka raseljenih lica. Što se tiče otvorenih pitanja Crna Gora nema otvorenog pitanja ni sa jednom susjednom državom.

Crna Gora je posvećena razvoju dobrosusjedskih odnosa, dinamično sadržajne saradnje s Kosovom, posebno imajući u vidu regionalni kontekst koji dvije države dijele kao i evropske i evroatlanske ciljeve kojima Crna Gora i Kosovo teže. Zajednički strateški spoljno politički cilj su evropske integracije tako da se otvara značajan prostor za međusobnu saradnju i redovnu komunikaciju. Evo završavam. Pozitivni rezultati dijaloga Prištine i Beograda otvorili su Kosovu evropsku perspektivu i stvaraju povoljan i

relaksiran regionalni ambijent koji omogućava da institucije ove države svoju pažnju više usmjere na pitanja razvoja regionalne saradnje i obaveze na evropskom putu.

Dakle, intezivna saradnja u oblasti evropskih integracija zajednički je interes i naše države Crne Gore i države Kosovo. Toliko i hvala, i izvinite na prekoračenju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Gospodine Gegaj, Vas nije očigledno prijavila vaša partija i da je vaša partija procijenila da Vi ne treba da govorite na ovu temu i Vi morate da se obratite Vašem šefu kluba, a ja moram da kažem da mi je drago što sam vam svojom diskusijom omogućio da saopštite to što ste saopštili. I vrlo kratko pošto ste se na par stvari osvrnuli na moju diskusiju.

Dakle, ja ne zaoštavam retoriku, već ukazujem, reagujem na vrlo opasne poruke i pojave koje ukazuju da je, ponavljam, činom priznavanja lažne Države Kosovo ova vlast podstakla velio-albanske aspiracije u regionu. Dakle, ja ukazujem na nešto što može da proizvede radikalizaciju situacije u regionu i reagujem.

Druga stvar, te poruke koje se šalju i od strane zvaničnika Albanije i raširene zastave Velike Albanije i raširene zastave Države Albanije na vrhu Rumije ispred same crkve su zapravo poruke koje ne mogu biti slučajne, već ih ja doživljavam da su vrlo sinhronizovane i vrlo planirane, a što se tiče retorike 90-tih, da vam kažem, Vi to dobro znate, ali pokušavate da to zaboravite, Vaš predsjednik partije je bio perjanica te retorike 90-tih o kojoj Vi sada govorite.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne može, ne može.

Toliko ću onda samo ako se vratimo u 90-te bićete zajedno, a Medojević će doći kod mene, pa je to onda neprijatna situacija.

Izvolite, kolega Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Dakle, ne bih se javio za diskusiju da nijesam predložen od strane Kluba, uostalom predsjednik, šef Poslaničkog kluba mi je rekao da ću da govorim u vezi ove teme. I ja zbog toga, evo daću taj doprinos racionalizaciji vremena i odustajem.

Evo, predsjednik Skupštine nije mi omogućio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, molim vas, čitali ste to što ste htjeli. Znači, dobili ste diskusiju. Osim ako ne pišete tako brzo da možete da pišete i da čitate istovremeno.

Želite li komentar?

Dobićete komentar,

Ne, ne, kolege Bojovića, komentar. Na izlaganje kolege Bojovića komentar, izvolite.

Komentar, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Komentar na izlaganje gospodina Gegaja, pošto se slažem s njegovim stavovima, ali bih želio mladom kolegi Bojoviću pojasniti neke stvari.

Na Rumiji nije bila zastava Države Albanije, nego albanski nacionalni simbol. Iako želite Vaš nacionalni simbol srpski cijeniti, cijenite i naš.

Znači, to su demokratski uzusi i demokratska pravila, a dok se, što se na Rumiji ako vi ne vidite da je ta planina 2004./2005. godine helikopterskim naletom oskrnavljena, da stvara jednu tenziju u Crnoj Gori, ja ne vidim kako naš nacionalni simbol može da stvori tenziju. On je samo izraz nacionalnog osjećanja jedne autohtone etničke zajednice u Crnoj Gori koji mirno posjećuje tu planinu.

Sa druge strane, ne postoji zastava Velike Albanije, ne postoji, toga nema. Ako vi razne mape ili nešto zovete zastava Velike Albanije, toga ne postoji, mi toga nemamo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Bojović, izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Najprije o Rumiji.

U vrijeme kada je crkva Svetog Đorđa postavljena na vrh Rumije, predsjednik države i prvi čovjek Vrhovnog savjeta odbrane je bio Svetozar Marović. Čovjek sa kojim ste vi u koaliciji, to je vaš politički partner i obratite se njemu.

Druga stvar, kad su u pitanju zastave naše i vaše. Znači u čemu je problem, gospodine Nimanbegu? Problem je u tome što se vaše zastave šire kao zvanične zastave u određenim kancelarijama i zvaničnim predstavništvima određenih državnih organa i lokalnih samouprava, a srpske zastave, odnosno trobojke se nasilno uklanjaju i skidaju i sa svadbi. A pri tom građani koji su ih raširili bivaju drastično kažnjeni zbog toga. S druge strane, nema takvog primjera. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nema potrebe da mi pomažete, pomoći će vam kolega Medojević.

Izvolite.

Proceduralno, izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Nije mi jasno samo po kojem članu Poslovnika Vi meni ne date pravo na diskusiju i molim da mi navedete taj član Poslovnika.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Isteklo je dva sata za raspravu koja je utvrđena. Vrijeme za raspravu se može ograničiti dogovorom. Dogovor na Kolegijumu je bio dva sata, i to je vrijeme isteklo. Počeli smo u 16,35h a sad je 18,40h.

Znači, i to smo riješili. Pošto je po dogovoru prijava znate prvih pola sata.

Kolega Medojeviću, izvolite.

DPS je prijavio kolegu Husniju Šabovića i Jasmina Sutovića. Znači, prijava kolega iz DPS-a.

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ja sam milio da imam u ime Kluba.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pričate u svoje ime, a Vi se možete deklarirati.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Dobro, predsjedniče, obraćam se Vama proceduralno.

Dakle, želim da iskažem u ime Kluba Demokratskog fronta proteste zbog tretmana koje Parlament ima od strane ministra, gdje smo juče čekali pola sata i gdje nijesmo mogli da održimo raspravu.

Da li je tačno da je insistirao da Vi vodite sjednicu, ovu raspravu a ne potpredsjednik Branko Radulović?

Ako je to tačno, zaista jedna velika s naše strane urgencija, intervencija da ako treba da se steknu neki drugi uslovi da pomognemo ministru da brani u Parlamentu svoje zakone, evo da vidimo šta to treba da obezbijedimo.

Ako ministar policije insistira da Vi vodite, a ne prvi potpredsjednik iz opozicije, zaista ništa nije u redu onda.

Tako da Vas pitam, da li je to tačno i ako je tačno ulažem protest, jer potpredsjednik u ime opozicije treba da vodi tačku po dogovoru kakav ste postigli, a ja sam bio informisan da ovu tačku treba da vodi potpredsjednik Skupštine profesor doktor Branko Radulović, ali da na insistiranje ministra vodite Vi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, navikao sam na Vaše špekulacije koje su ozbiljnije od ovoga.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ne, ali ja Vas samo pitam. Vi samo recite jeste ili nije.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, znači redom.

Vidi se da nije ni predsjedavao predsjednik Parlamenta, nego kolega Mustafić. Ali, kako ste stvar mogli da dovedete do vrlo osjetljivih elemenata nacionalno-vjerskih, onda je predsjednik Parlamenta morao sići da pomogne da ne bismo kliznuli u tu temu.

Čuli ste riječi nacionalizam, čuli ste riječi drugih elemenata i onda je predsjednik Parlamenta sišao da bi pomogao da ne kliznemo u tu temu.

Znači, nijesam ja predsjedavao nego kolega Mustafić, a znamo da su to osjetljive teme još uvijek u Crnoj Gori. Vi to znate ako drugi možda ne znaju.

Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem na objašnjenju.

Dakle, naravno da ova tema izaziva povećane strasti, povišene strasti, ali ja mislim potpuno nepotrebno. Dakle, ovdje u ovom slučaju radi se o zakašnjelom Sporazumu dvije policije koje bi trebale formalno da ispunjavaju i da vrše svoje funkcije po ustavima Kosova i Crne Gore, međutim ovdje se radi o stvarima da Policija Crne Gore i Kosova sarađuju maksimalno dobro ali u podršci i organizovanom kriminalu.

Dakle, granica između Crne Gore i Kosova je najizbušenija granica koja postoji trenutno u Evropi. To je granica, ja imam fotografije ministre, punktova oko same granične linije u kojoj se skladište cigarete, droga, oružje.

Opreratvici Agencije za nacionalnu bezbjednost učestvuju direktno u obezbjeđivanju konvoja cigareta koje rade visoki funkcioneri vaše Vlade.

Možete Vi da se smeškate ili ne smeškate, o klanu iz Mojkovca i klanu iz Granda ja pričam godinama, 40 miliona eura budžet ove države je oštećen zbog šverca cigareta

koji se konzumira na crnogorskim ulicama, a koliko miliona, stotina miliona prođe prema graničnom prelazu prema Kosovu ko to zna.

Dakle, ovdje se radi o tome da ovaj režim toleriše šverc, toleriše kriminal, da se neki ljudi koji imaju visoke funkcije u ovoj državi bogate na račun šverca sa Kosovom, i to je jedina istina.

Prema tome, poštovani minister, Vi nama odgovorite, zašto dosad nije pohapšen niko od tih ljudi? Ko sprečava da se pohapse ti ljudi koji vrše logistiku šverca ogromnih razmjera od Luke Bar prema Kosovu, radi se o cigaretama, drogi, oružju? Kakve to veze ima sa međunacionalnim odnosima, sa Albancima i sa Srbima i sa Crnogorcima? Ne, to ima veze sa tim da je Balkanska konfederacija organizovanog kriminala osvojila i Kosovo i Crnu Goru, vlada Balkanom i da je potpuno ista sirotina i na Kosovu i u Crnoj Gori i da ta mafija finansira političke partije koje drže vlast i da je narod i na Kosovu i u Crnoj Gori doveden u bezizlaznu situaciju. Dok Vi opet ovdje podgrijevate nacionalne priče i nacionalne tenzije ljudi nemaju hleba da jedu, desetine hiljada ljudi se iselilo s Kosova. Moji prijatelji s Kosova kažu da je stanje katastrofalno, da mafija vlada Kosovom, da tamo izabrani predstavnici nijesu legitimno izabrani, predstavnici naroda, i nadam se da će protesti koje organizuje Demokratski front u septembru pomoći i narodu na Kosovu da se oslobodi svoje vlasti. To je ista mafija, to je ista banda koja plaća i finansira političare, ne da vode državu i da rješavaju životna pitanja građana, već da drže ovaj Balkan zarobljen u 90-tim godinama.

Balkanska konfederacija organizovanog kriminala ima sjedište u Crnoj Gori. Jedan od ključnih punktova je na Kosovu. Malo prije pomenuti gospodin kako ste ga nazivali, koji je jednu jedinu izjavu u životu dao, jedan jedini put dao intervju i optužio Nebojšu Medojevića, sa bazena, Keljmendi. Jednu jedinu izjavu u životu je dao televiziji Crne Gore koja sebe zove nezavisnom.

Rekao je da je sa svim političarima u Crnoj Gori prijatelj, da ima mnogo poslovnih prijatelja, jedino mu smeta Nebojša Medojević koji priča neistine o njemu zato što želi da ga reketira i traži novac od njega. Dakle, to je rezultiralo činjenicom i ovo morate da znate, da je punkt granične policije u Beranama više liči na punkt Meksičke korumpirane policije gdje pod uniformama sjede lica koja imaju kriminalne dosije, koji učestvuju u švercu, pazite, vama je šef granične policije napadnut, niko nije za to odgovarao. Znači, on je pustio zarobljeni kamin s cigaretama, snimali su novinari, niko za to nije odgovarao.

Prema tome, granica s Kosovom za ovaj režim služi za enormno bogaćenje nekih ljudi koji su u vlasti i koji napreduju, koji su povezani sa strukturama na Kosovu i to nema nikakve veze ni sa Velikom Albanijom, ni sa nezavisnom Crnom Gorom, ni sa Srbijom. Nema veze sa činjenicom da naša policija nema hrabrosti, džaba mi biramo Vrhovnog državnog tužioca, džaba ustavne promjene, Državni tužilac treba da ima jednu stvar koja ne može da uđe ni u Ustav ni u zakon, a ni ja ne mogu da je izgovorim ovdje u Parlamentu. Mi nažalost nemamo takvog Državnog tužioca imamo obične marionete koji nemaju hrabrosti da se izbore protiv organizovanog kriminala i džaba potpisujete ove sporazume. Sve dok ne dođe Demokratski front na vlast, dok se ne pojave ministri koji se ne plaše mafije, dok ne dođe Državni tužilac koji se boji mafije, dok ne dođu ljudi koji se bore za ovu zemlju onako kako se bore tužioci u Palermu, kako se izborili, 20 hiljada u Meksiku u ratu između Države Meksika i narko kartela. Ali, to ne znači da u Meksiku narko-mafija vlada, nego to znači da se meksička policija bori protiv mafije. A pogledajte šta se dešava u Crnoj Gori? Nijedan proces protiv krupnih narko dilera nije naša policija otkrila u Crnoj Gori, nego posutpa po nalogima DE, Interpola, Međunarodnih bezbjednosnih snaga.

Prema tome, žao mi je što je ministar izbjegavao ovu diskusiju, što je na ovaj način uslovljavao diskusiju, što nije dolazio onda, fatio mu je pačat na pozivu u Parlament da pričamo o organizovanom kriminalu. Ovo je zajednički problem.

Građani Crne Gore, ovaj problem se ne može riješiti sporazumom. Ovaj se problem može riješiti protestima, prelaznom Valdom, formiranjem prve patriotske, hrabre, poštene, kompetentne crnogorske Vlade koja će povesti borbu protiv organizovanog kriminala na način da se krene od glave, jer ovdje riba smrdi od glave. Nadam se da ćemo brzo imati podršku naroda da ovaj proces dovedemo do kraja, tamo i gdje treba, na ulice. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Gospodine Škrelja, nigdje Vas nijesam prepoznao.

Molim vas, da čujem.

LUIĐ ŠKRELJA:

Gospodine, prepoznao sam se, gospodin Medojević mi je rekao "onaj tvoj sa bazena". Ne, ne, molim vas, sa bazena ili iz bazena, jezička greška jer, samo dozvolite vama se obraćam, ja se vama obraćam, nije ništa strašno, rekao je da moj, jer ja, mene su objavili sliku u Danu sa bazena.

Ja se vama obraćam, nije ništa strašno, ne plašim se. Rekao je, jer mene su objavili sliku u Danu sa bazena.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja imam barem dvije slike u Danu i sa bazena.

Ne nije vas pomenuo, rekao je - onaj sa bazena.

LUIĐ ŠKRELJA:

Ali nije, ne radi se o istom čovjeku, pa zbog toga sam htio da kažem. Nije problem, ok.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nije vas pomenuo niti uvrijedio.

Želite završnu riječ.

Izvolite, završnu riječ.

NOVICA STANIĆ:

Gospodine predsjedniče, riječ da govorim na prethodnu tačku, nisam dobio. Rekli ste da se nisam prijavio u prvom satu, ali ja koliko znam dogovor je bio nekad, ako ga nijeste promijenili, a vi to mijenjate svaki čas, da u zadnjem satu nema komentara, procedura, čuda da bi se omogućilo što višem broju poslanika da govori. Vi ste omogućili i komentare i procedure i reprike, i šta god hoćete, a ja nisam dobio riječ. Ne vjerujem da je za to što nisam čitao Prusta, Džojša, drugi je razlog za to. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kao što vidite prekoračio sam samo 15 minuta, u sve komentare samo 15 minuta, što je rijetko ako dobro znamo.

A vi hoćete komentar.

Evo, ministar hoće komentar za vas. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Gospodine Medojeviću, ja sam juče bio u Parlamentu. Tačno je, kasnio sam i izvinio sam se ljudima u rukovodstvu Parlamenta, jer sam bio na sjednici Vlade komisije, imao sam nekoliko tačaka dnevnog reda. Obaviješten sam od strane Službe Skupštine da pomoćnik može da započne diskusiju da dođem, to nije urađeno. Danas sam u Parlamentu bio u dva i po. Prema tome, nema potrebe da, ako hoćemo da diskutujemo da sada ulazimo sa nekim pretpostavkama koje nijesu tačne. Evo, prosto vam kažem jednu takvu stvar.

Drugo, ja prosto s vama ponekad ne mogu polemisati. Hoćete li dozvoliti, ja sam vas pažljivo slušao, nijesam vam dobacivao. S vama prosto čovjek teško može da polemiše, teško, jer, iznosite stvari koje nemaju apsolutno veze s istinom. Pokušavate i na nivou nekih poluinformacija koje imate, vi saopštavate stavove koji su konačni, naravno na bazi poluinformacija.

Da mafija vlada državom Crnom Gorom, pošto vi imate dobre međunarodne kontakte, prvi put kad se sretnete s britanskim premijerom to mu recite, a njegovu izjavu od prije neki dan, vezano za Crnu Goru i za njen proces reformi koja sprovodi i očekivanog poziva za NATO ste čuli. Prema tom, kad sretnete negdje, vi imate dobre međunarodne kontakte gospodina Kamerona, ispričajte se s njim i to mu saopštite što mislite. To je jedna stvar.

Druga, spominjali ste nešto šefa granične policije u Beranama, itd. Pobrkali ste lončiče niti je napadnut šef granične policije u Beranama, niti je ostao neko ko je napravio odreženi propust koji ste vi spomenuli, samo je to tačno, niti je ostao nekažnjen. Jedan je smijenjen, drugi je sankcionisan disciplinski i cio predmet je upućen tužiocu na odlučivanje koji jedino o tome može da odluči.

Oko klanova iz Granda i klanova iz Mojkovca, tu priznajem da se bolje razumijete od mene. I oko protesta, to je već stvar politike. Ako mislite da protestima možete da pomognete i drugoj državi, aferim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Vidim da ste potvrdili da postoje klanovi. Ne znam kako bih se osjećao da sjedim u Vladi sa ljudima koji vode te klanove, bilo bi mi vrlo neprijatno, a da se predstavljam kao patriota Crne Gore. Dakle, moj i vaš patriotizam se razlikuje. Vi mislite da je patriotizam sjedeti s tim ljudima u Vladi, a ja mislim da je patriotizam pohapsiti te ljude. To je velika razlika o poimanju crnogorskog patriotizma. Doduše, vi ste mnogo manje u Crnoj Gori od mene, pa niste ni imali toliko vremena iako ste prošli sve ubrzane kurseve crnogorskog patriotizma, ali niste imali toliko vremena da budete crnogorski patriota kao ja, ja sam duže i stariji sam od vas i prirodno, odrastao u ovom ambijentu. Crna Gora nije toliko velika, sve se zna u Crnoj Gori.

Ja sam rekao da je policijska stanica u Beranama punkt granične policije da više liči na punkt meksičke policije, da tamo policija ne zna se da li je na strani kriminala ili na strani države i da se taj transfer vrlo često mijenja. Imali smo, ja sam što se tiče šverca sa kosovske strane, imao mnogo prijava od strane policije iz Crne Gore koji su morali da glavu spašavaju, na žalost bivši načelnik Centra bezbjednosti u Rožajama nije uspio da spasi glavu, znači nije uspio da spasi glavu. Sve se zna u ovoj državi Crnoj Gori. Ja sam rekao da ovdje mora da se desi politička promjena.

Što se tiče Kamerona i podrške međunarodne zajednice, ja bih vam mogao, gospodine ministre, navesti iz istorije mnogo primjera gdje su velike svjetske sile koristile mafijaške organizacije za svoje državne, vojne, političke, bezbjednosne ciljeve.

Ono što je moja politička formulacija i stav Demokratskog fronta da u Crnoj Gori nesmetano djeluju, imaju svoje poslovne centrale, da se prodaje oružje Al kaidi, da ne idemo dalje i da naša policija u ovom trenutku nije u stanju da odgovori na ove globalne izazove. Ne za to što možda ne postoje profesionalci, ali i tu je veliki problem, nego za to što ne postoji politička volja. Za to je potrebno da Crna Gora promijeni vlast, gospodine Konjeviću, da nema 8.200 stranaca koji su glasali 2012. godine za DPS, a vi ste ministar unutrašnjih poslova koji bi trebao da zna da je to protivustavno i protivzakonito.

Dakle, ova vlast je nelegitimna, na izborima se krade, to ste ponavljali i vi i predsjednik Parlamenta, Demokratski front želi mirnu tranziciju, želimo slobodu, demokratiju, želimo da imamo tužioca koji se neće družiti sa kriminalcima i njihovim advokatima, već koji će ih procesuirati. Za to sam rekao šta je potrebno, znači trebaju nam hrabri ljudi, patriote iza kojih stoji čvrsta politička volja. Ako Bog da i sreća junačka u septembru ćemo biti na ulici. I znate šta, ministre, sada vas pozivam - nemojte pokušavati da represivnim mehanizmima zaplašite građane koji žele da iskažu svoj demokratski protest protiv nepravde, siromaštva, kriminala, korupcije i protiv života koji više nije dostojan čovjeka u Evropi u 21 vijeku. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Završna riječ. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ:

Gospodine Medojeviću, ja sam vam precizno rekao i sada vam ponavljam i vi znate zašto vam to kažem. U klanove iz Granda i klanove iz Mojkovca, to su vaše riječi, vi se bolje razumijete od mene, možda i još neke, možda iz Kotora.

Ne bih oko patriotizma, gospodine Medojeviću, mislim da smo dovoljno rekli jedni drugim na tu temu. Niti ja mislim da sam ja veći patriota od vas, niti vi od mene. Ja sam samo govorio o činjenicama o onim o kojim ste vi govorili sa polu informacijama. Spominjete prodaju oružja Kolumbiji. Ja vas samo podsjećam da je upravo crnogorska policija prošle godine lišila slobode dva strana državljanina na teritoriji Crne Gore u akciji koja je trajala punih devet mjeseci. Naravno, u Crnoj Gori za to što je dogovoreno da se liše slobode u Crnoj Gori, gospodine Medojeviću, naravno za to što je dogovoreno. Gospodine Medojeviću, vi pledirate da se razumijete u određene stvari, pretpostavljam da se u jedan dio stvari razumijete, u jedan dio stvari se razumijete koje se tiču bezbjednosnog sektora, samo u jedan. Pretpostavljam da biste mogli da znate kako se takve akcije sprovode.

O saradnji crnogorske policije sa drugim policijama, nekim policijskim organizacijama iz država Evropske unije imaćete priliku da se upoznate 30. ovog mjeseca, i vidjećete kako neke evropske policije cijene saradnju crnogorske policije sa njima, i ne samo crnogorske, nego i srpske, i bosanske i hrvatske, vidjećete što je to i vidjećete kakva je ta saradnja. I sigurno je nemoguće da imate priznanje mnogih evropskih policija, a da govorite o crnogorskoj policiji ovo što govorite.

Da li je bilo koja institucija u Crnoj Gori idealna. Ne, naravno. Imamo problema u mnogim institucijama ali se sa tim problemima nosimo u mjeri mogućeg u trenutku u kojem je to moguće. Stvari idu naprijed. Jedino vi ostajete u nekim temama koje su teme iz prošlosti, vi ostajete u tim temama, vi ostajete apsolutno u tim temama.

I na kraju, nećete mi zamjeriti jer mislim da bi, kad govorite o odgovornosti, kad govorite o, dajete recepte drugima, sugerirate kako bi stvari trebale da funkcionišu, sugerirate vlasti ili političkim partijama koje su dio vlasti, različite teme. Evo dozvolite da prosto negdje neko ko pripada vladajućim partijama, može da da i određenu vrstu sugestije vama. Možda neki od tih protesta budu uspjeli kad ih vi ne budete predvodili.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Nemate, završna riječ, nemate pravo.

Molim vas, ministar je bio, komentarisao vas, dao vam priliku da odgovorite i onda je istoristio pravo za završna riječ. Potpuno je bilo fer.

Proceduralno imate. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Potvrđujem da je tačno da je tražio taj hrabri ministar policije, da nije smio da dođe u Parlament (Evo i sad ste potvrdili da je živa istina da ne smije u Parlament da dođe a ne mafiju u hvata).

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, tačno da je vama trebao neko da vodi da biste se izvukli, a ne meni.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zašto ga niste upozorili, on je parlamentarac, ne može u završnoj riječi da, ne,ne, sad ću da budem precizan, elementarno demokratski vaspitan parlamentarac sa minimalnim dostojanstvom i hrabrosti, ne bi smio da zloupotrebljava završnu riječ na način koji ne korespondira sa Parlamentom, ne korespondira.

Dakle, meni ne treba ali samo potvrđuje ovo što sam rekao. Dozvolili ste mu da zloupotrijebi završnu riječ, meni ne date odgovor, 10 puta je pomenuo moje ime, čak je rekao netačne, čak je rekao političke kvalifikacije, mogao sam kaznenu repriku da tražim.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, znači, vi ste imali izlaganje, dao vam je komentar i vi ste odgovorili na komentar, imali ste taj dio. Molim vas da završim, znači bilo je fer. A vi ste bili vrlo nefer što sam ja propustio upravo za to da ne biste izigrali kalimera ovdje kad ste rekli da neko nije došao u Crnu Goru, da imave više pravo u Crnoj Gori od njega, da neko ne poznaje Crnu Goru, itd. itd. implicirajući da neko nije rođen u Crnoj Gori, što je nekorektno, nije ni junački, nije ni patriotski, ako hoćete da se busate u prsi, nego je vrlo nepristojno, jer, imamo svi ista prava.

Prema tome, ako hoćete tako, onda ću ja da vam odgovorim što je patriotski i što je dostojanstveno.

Samo izvolite, sa mnom možete koliko hoćete.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ministar je u svom izlaganju i generalno docira Demokratskom frontu i patriotizam, nacionalizam i ja sam samo rekao, ne u smislu godina, gospodine predsjedniče, nego u smislu ko je đe bio 91. godine kada su cijevi bile uperene na one ljude koji su branili Albance, Bošnjake i Hrvate. Kao što znate, ja sam bio hapšen zbog nastupa u ovom parlamentu đe sam tražio da ljudi dezertiraju iz Vojske, da vas

Podsjetim, dezertiraju, to su moje riječi, kad sam mogao da budem strijeljan ovdje. To sam tražio ovdje, 90. godine i imam svjedoke i u ovom parlamentu kao student. Tako da i sa istim žarom sada se borim protiv organizovanog kriminala i mafije i smatram da ministar policije treba da bude naš partner, da ovdje bude i da sa nama zajedno traži podršku toj borbi, a ne da ovakvim nekim već, nije prvi put, kad smo, eksplodirala je eksplozivna naprava u sred grada u podne, čekajte, u sred grada u podne, i mi tražimo da ministar dođe u Parlament da raspravljamo o bezbjednosnoj situaciji u zemlji. Molim vas, vi ste počeli, on nije htio da dođe u Parlament.

Da vam kažem, ja sam ovdje nastupao u ime najjačeg opozicionog kluba, iznio naš protest.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To nije korektno. Niste mogli da nastupite u ime najjačeg kluba nego u ime svoje, jer u ime najjačeg kluba je nastupao prvi govornik, a to je bio kolega Milan Knežević.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Pa ja sam zadnji u ime kluba, po našem dogovoru. Ovo je bilo stav oko organizacije čitave rasprave danas. Ja za to mislim da je nepotrebno, ovo smo mogli da riješimo u još jednom komentaru. Znači, apsolutno nepotrebno. Moglo je da se završi u dva komentara, ako ministar ovako brutalno zloupotrebljava, a bivši poslanik, zloupotrijebi završnu riječ, mogli ste dati još po dva puta.

Što se mene tiče sve je jasno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

OK. Sve je jasno na žalost, pogotovo ne o ovim stvarima. Idemo dalje.

Prelazimo na sedmu sjednicu.

26.6.2015. godine

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva, idemo na petu sjednicu, od treće tačke - Predlog zakona o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja.

Glasamo ga u načelu - žrtve krivičnih djela nasilja.

Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik, nije bilo protiv, nije bilo uzdržanih. Utvrdili smo ga u načelu.

Bilo je 13 amandmana i to: Zakonodavni odbor dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala vam kolega. Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu, jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Koleginice Jonica, vi ste radili taj dio zakona. Uhvatio sam vas nespremljene. U redu.

Poslanica Ljerka Dragičević tri amandmana o kojima treba glasati. Hvala vam koleginice.

Poslanik Emilo Labudović dva amandmana o kojima treba glasati. Nema kolege Labudovića, glasaćemo amandmane.

Koleginica Jonica, tri amandmana o kojima treba glasati. Sad ste potpuno spremni.

I poslanici Perić, Jasavić dva amandmana o kojima treba glasati. Hvala kolega Periću.

Idemo na tri amandmana kolegkinice Dragičević. Ljerka izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedniče Skupštine.

Moj prvi amandman glasi:

U članu 9, poslije stava 1, dodaje se novi stav 2 koji glasi: "Ukoliko je krivično djelo nasilja učinjeno na crnogorskom brodu, prijava policiji može biti u roku od tri dana po učinjenom nasilju".

Drugi stav: "Ukoliko je krivično djelo nasilja učinjeno na crnogorskom brodu, prijavljuje se kapetanu broda, a on je dužan da obavijesti policiju Crne Gore, u roku od najmanje 10 dana".

Obrazloženje: Ukoliko je brod na pučini i nema signala za komunikaciju, već samo preko satelita, ta komunikacija nije dozvoljena bilo kome, već samo kapetanu broda, prvom oficiru, te kapu od makine.

Amandman 2.

U članu 19 imenovanje komisije pod alinejom 2, poslije riječi "imenovani" dodaju se riječi "ali ne uzastopno" i meće se tačka.

Obrazloženje: Sastav komisije su sudije Vrhovnog suda Crne Gore, Državni tužilac u Vrhovnom državnom tužilaštvu, predstavnik zaštitnika, predstavnik ministarstva i drugi.

S obzirom da se do sada na svojim poslovima nisu pokazali posebno efikasni, bolje ih je ne ostavljati osam ili više godina uzastopno, da se ne bi potpuno odomaćili pa nam i taj zakon ne bude imao adekvatnu primjenu, a veoma je važan.

Amandman 3.

U članu 32 u stavu 1 poslije riječi "naknada" briše se " zarez" i dodaje se riječ "sukcesivno" pa onda zarez.

Obrazloženje: Ukoliko se ostavi ovako, novci koje treba da dobije onaj kome se isplaćuje, a žrtva je nasilja, ta žrtva nasilja, njoj su sigurno neophodne pare za organiziranje budućeg života. Ovako, pravi se samo još veći problem. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo amandman 1 kolegkinice Dragičević - nasilje na brodu, odnosi se i na jahte.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 24 za, jedan protiv, 32 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolegkinice Dragičević.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 51 za, nije bilo protiv, šest uzdržanih. Amandman je dobio potrebnu većinu. Amandman 2 je usvojen.

Amandman 3 sukcesivno.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 28 za, nije bilo protiv, 31 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani kolege Labudovića. On nije tu ali ćemo ih glasati.

Nijesam ovlašćen da zastupam, a nijesam ni iz istog poslaničkog kluba. Ne ispunjavam ni jedan od prva dva kriterijuma.

Da li neko želi da objasni?

Koleginice Jonica hoćete li vi da objasnite?

Izvolite kolegkinice.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Objasniću, nemam ispred sebe amandman, a to je da se žrtvama ..(Prekid).. bombardovane u toku NATO bombardovanja i poginule.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli smo proširenje opsega žrtava na žrtve bombardovanja. Sad znamo. Izvolite. Amandman 1, to je amandman 1.

Hvala vam. Glasalo je 54 poslanika, 23 za, jedan protiv, 30 uzdržanih. Amandman nije dobio većinu, treba 41. Ne bih uticao na glasanje, rezultat glasanja.

Amandman 2 se odnosi na amandman 1 samo se radi o modalitetu ispunjavanja, nezastarijevanja, tako da nema Nema tu poslovničku odredbu, a treba uvesti, ako nema osnovnog člana da se ne može ni dodatni član. Jednostavnije ali ponekad se može iskomplikovati.

Hvala vam. Amandman nije dobio potrebnu većinu, bilo je 20, 31, rekao sam, ako se ne varam.

Otvaram glasanje za amandman 2, ponovo. Izvinite.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 23 za, jedan protiv, 31 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Koleginica Jonica, vaša tri amandmana izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Ja ću od amandmana 1 odustati za to što je on na određeni način pokriven u zakonu, a amandmanom 2 sam predložila da se u roku od šest mjeseci, koji je vezan za pravo za podnošenje zahtjeva za naknadu štete žrtvama krivičnog djela od trenutka izvršenja tog krivičnog djela, produži na godinu od dana, zato što smatram da je u ovim okolnostima ipak to relevantniji rok ... na ona lica koja su preživjela bilo koje krivično djelo nasilja i da im treba dati ipak rok od godinu dana, kao pravo da mogu podnijeti zahtjev za naknadu štete, a ne šest mjeseci.

Amandman 3 je zamjena onoga što je datum stupanja na snagu zakona. Predloženim zakonom je propisano - ovaj zakon stupa na snagu danom pristupanja Evropskoj uniji.

Ja sam to komentarisala kada smo pričali u načelu. Svi smo rekli da ovaj zakon donosi jako mnogo dobrog, ali ako smo sve ovo radili, konačno pokrili to da obezbijedimo da žrtve krivičnih djela nasilja dobijaju naknadu štete i da im to bude posebno definisano zakonom, a ostavili da se to desi jednog imaginarnog datuma, kada stupimo u Evropsku uniju, onda znači da to nismo radili radi naših građana, niti radi unapređenja prava naših građana, nego radi nekakve obaveze prema Evropskoj uniji. Iz tih razloga ja sam predložila da to bude 1. januar 2016. godine što je za podzakonske akte koji bi bilo potrebno da se donesu, apsolutno čist rok da se ovaj zakon zaista i sve ono što on dobro može da donese našim građanima, očito žrtvama nasilja, može primjenjivati pravovremeno kada treba našim građanima, a ne kada je ispunjavanje nekakvih obaveza koje imamo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači može nasilje dok ne postanemo Evropejci.

Čuli ste amandman 1, odustala je koleginica.

Amandman 2 glasamo. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika, 28 za, 0 protiv, 32 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

I amandman 3 je stupanje na snagu zakona 2016. ili 2020 i neka.

Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 33 za, nije bilo protiv, 32 uzdržanih, ali je potrebna većina svih tako da amandman nema potrebnu većinu.

Idemo na amandmane kolegkinice Jasavić i kolege Perića.

Kolegkinice Jasavić izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Član 18 predloženog zakona predviđa da se formira komisija za naknadu štete žrtvama krivičnog djela nasilja, tu je predviđen i sastav te komisije koju čine predsjednik i zamjenik, koji su sudije Vrhovnog suda, državni tužilac u Vrhovnom državnom tužilaštvu, predsjednik zaštite ljudskih prava, predstavnik ministarstva, predstavnik organa državne uprave iz poslova socijalne zaštite, predstavnik organa državne uprave nadležnog za poslove finansija.

Mi smo dodali da se, pored ovih osoba u komisiji predloži i predstavnik advokata, predstavnik MUP-a i predstavnik NVO.

Dalje smo u članu 19 predvidjeli da predsjednika komisije i njegovog zamjenika predlaže opšta sjednica Vrhovnog suda Crne Gore. Na taj način smo željeli da promijenimo predlog da predsjednika komisije i njegovog zamjenika predlaže predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore. Ovo iz razloga što smatramo da je mnogo racionalnije da opšta sjednica Vrhovnog suda Crne Gore predlaže predsjednika komisije, a ne predsjednik Vrhovnog suda Crne Gore, prvenstveno iz razloga što smatramo da opšta sjednica Vrhovnog suda Crne Gore može sa više kompetencija da napravi taj predlog od pojedinca sudije predsjednika koliko god da ta osoba zaslužuje ugled i povjerenje koje je dobila od strane sudskog savjeta.

Dalje, predložili smo da predstavnika advokata predlaže Advokatska komora, predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova Ministarstvo, a predstavnik NVO bi se birao na osnovu javnog konkursa koji raspisuje organ nadležan za poslove pravosuđa. Bliže uslove o kriterijumima za izbor predstavnika NVO propisivalo bi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa. Na ovaj način smo htjeli da proširimo sastav komisije, da joj damo više kompetencija na osnovu ovih znanja kojim raspolažu ljudi koje smo mi predložili sa stanovišta profesija koje obavljaju da se nađu u sastavu komisije. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolegkinice.

Čuli smo obrazloženje i jednog i drugog amandmana. Izvolite.

Prvi je o kolektivnom a ne o pojedinačnom odlučivanju.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, 24 za, 10 protiv, 22 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolegkinice Jasavić i kolege Perić.

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika, 27 za, 12 protiv, 21 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Predlog zakona o naknadi štete krivičnih djela nasilja.

Hvala vam. Glasala su je 62 poslanika, svi su bili za. Konstatujem da smo zakon usvojili.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

Glasamo ga u načelu, rodna ravnopravnost.

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, svi su bili za.

Imali smo 10 amandmana i to Odbor za rodnu ravnopravnost pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Kolega je li u redu sve? Hvala.

Poslanik Nišavić dva amandmana o kojima treba glasati. Hvala kolega Nišaviću.

Kolege Bojanić, Gošović, Abazović, Kaluđerović, Stanić tri amandmana od kojih su amandman 2 i amandman 3 u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona a o jednom samo treba glasati, što će reći idemo na amandman kolege Nišavića, onda na jedan amandman grupe samostalnih poslanika.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Moj amandman se odnosi na član 16 u dijelu kaznenih odredbi koji kaže stav 1, tačka 1 je neophodno izdvojiti u posebni član jer se ne mogu propisivati jednake kazne za prekršaje ako se žena dovede u nepovoljan položaj zbog majčinstva ili trudnoće i prekršaj ako se u radu ne koristi rodnoosenzitivni jezik. Jer, tim prije što se u sudskoj praksi uobičajeno da se za prekršaje uglavnom propisuju najmanje novčane kazne.

Obrazloženje: Prekršaji koji se sastoje u tome da se žena zbog majčinstva ili trudnoće ili osoba koja promijeni pol diskriminiše, odnosno dovodi u nepovoljan položaj, u odnosu na druga lica prilikom zapošljavanja, samozapošljavanja i ostvarivanja prava, treba biti posebno oštro sankcionisani. Ali, pošto su kolege Neven Gošović, znači grupa nezavisnih poslanika podnijeli sličan amandman sa istom idejom, a on je postao sastavni dio zakona, odustajem od ovog amandmana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Nišaviću.

Hajde da budemo senzitivni koliko nam je to u tradiciji.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Odustao je, ali ima drugi amandman.

Izvolite, amandman 2.

Kolege, nisam vas razumio ne samo ja nego i drugi. Odustajete od amandmana 2. Znači ipak ste bili senzitivni kolika je naša tradicija.

Ajmo na amandman 1 grupe poslanika i svi samostalno.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Mi smo pored one obaveznosti koju je predlagač zakona stavio da se mora koristiti rodno senzitivni jezik, nemamo ništa protiv toga, ali smo dali amandman da ukoliko lice na koje se to odnosi, imenovanje, naročito zanimanja, ako se tome protivi da mu dozvolimo pravo da, na kraju krajeva, bira sam kako će ga oslovljavati poslodavac. U državi u kojoj, kad napunite 18 godina, možete ime vlastito da promijenite, možete sad i pol da promijenite, čak da vam država plati promjenu pola, paradoksalno je da morate da budete obavezni da vas neko naziva, odnosno vaše radno mjesto da naziva rodno senzitivnim, a vi se tome protivite. Tako da vjerujem u cilju zadržavanja slobode građana da ćete svi podržati ovo, jer zašto nekoga da na silu zovemo izvršna direktorka ili generalica ako ona insistira da bude general ili izvršni direktor. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ministrici pravde, ona traži da je zovemo ministar pravde, a nismo joj poslodavac, prema tome ne možemo je naćerati, čuli ste.

Izvolite, glasamo amandman grupe samostalnih poslanika, sloboda izbora prije oslovljavanja.

Jeste li svi odlučili kako ćete? Većina svih mora biti.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 34 za, dva protiv, 27 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Od sad dobro gledajte ko je preko puta vas.

Hvala vam. Glasamo Predlog zakona u cjelini, glasamo zakon u cjelini.

Hvala vam kolegice i kolege, kako god htjeli da vas oslovim. 56 poslanika je glasalo, 48 za, jedan protiv, sedam uzdržanih. Konstatujem da smo zakon usvojili.

Ovim je ovaj dio pete sjednice završen.

Idemo na izbor i imenovanja.

Kolega Damjanović nas je podsjetio da ne promašimo rok - Izbor pet članova Savjeta Agencije za sprečavanje korupcije.

Odbor za antikorupciju, saglasno Zakonu o sprečavanju korupcije, utvrdio je predlog liste od pet kandidata za izbor članova Savjeta Agencije za sprečavanje korupcije i to: Vanja Čalović, Ristan Stijepović, Radule Žurić, Goranka Vučinić i Bojan Obrenović.

Izvjestilac Odbora je kolega Bulatović. Hoćete li riječ?

Glasa se jedinstvena lista - zakonska odredba.

Hvala vam. Jasno je to, glasamo Odluku o izboru pet članova Savjeta Agencije za sprečavanje korupcije.

Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 64 poslanika, 62 za, jedan protiv, jedan uzdržani. Konstatujem da smo skoro kao u Beranama, oko svih spornih ličnosti glasamo jedinstveno, što je dobra navika izgleda postala u Crnoj Gori.

Hvala vam.

16. 07. 2015. godine

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovane kolegice i kolege, nastavljamo po dogovoru, peta sjednica prvog redovnog zasijedanja, prolječnog, u 2015. godini.

Idemo na one zakone koje nijesmo završili i krećemo od tačke 4. Predlog zakona o likvidaciji i stečaju društva za osiguranje.

Dotle još nismo stigli ali nikad se ne zna.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

Izvolite, Stečaj društva za osiguranje u načelu.

Hvala. Glasalo je 57 poslanika, 41 za, 13 protiv, tri uzdržana. Zakon smo utvrdili u načelu.

Četiri amandmana Zakonodavnog odbora su sastavni dio Predloga zakona.

Kolega Šaboviću je li u redu. Hvala vam.

Nema drugih amandmana pa glasamo Predlog zakona u cjelini, isti zakon o stečaju, likvidaciji i stečaju društva za osiguranje. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 43 za, 12 protiv, tri uzdržana. Ovaj zakon je usvojen.

Idemo na tačku 5. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti.

Glasamo ga u načelu, većina svih poslanika. Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala. Glasalo je 63 poslanika, 37 za, 17 protiv, devet uzdržana. Predlog zakona nije dobio potrebnu većinu. Ne bi promijenilo rezultat, bilo bi 38.

Ponavljam glasanje, izvinjavam se, ponavljam glasanje u načelu Predlog zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, izmjene i dopune. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 41 za, 19 protiv, devet uzdržanih. Konstatujem da je predlog utvrđen u načelu.

Idemo na devet amandmana.

Zakonodavni odbor četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.
Poslanici Orlandić i Šabović jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Poslanica Jonica četiri amandmana od kojih su amandmani 2 i 4. sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanima 1 i 3 treba glasati. Hvala kolegicama Jonica.

Imate dva vaša amandmana. Izvolite, ostalih nema.

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Amandmanom 1 pokušala sam da pomognem da se ovaj zakon upodobi sa Ustavom, jer mi imamo normu u važećem Zakonu o državnom premjeru i katastru u kojoj piše da ako se neko ne pojavi na izlaganju katastra da će mu se svojina upisati na državu, a imamo u članu 58 Ustava jasno definisano da se jemči pravo svojine gdje niko ne može biti lišem ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu.

Ovako upisivanje na državu privatne svojine, s ovim obrazloženjem naravno nije definisano uz pravičnu nadoknadu i time se eksplicitno krši član 58 Ustava i iz tih razloga predložila sam amandmanom da ono što je bio cilj te norme, a to je jasno definisanje stanja u prostoru, bude rađeno na način što će se praviti zabilježba da se neko nije pojavio na izlaganju, ali ne i da se ta imovina prenosi na državu, jer time ugrožavamo pravo svojine, što nam postaje manir od zakona do zakona, definitivno.

Hoću li sada i drugi amandman, predsjedniče, ili, hoću li glasanje pa drugi amandman.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Što vama više odgovara?

SNEŽANA JONICA:

Ajmo jedan po jedan.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo amandman kolegice Jonice. Izvolite, vaše je pravo da glasamo jedno po jedno.

Izvolite, izlaganje privatnoga.

Hvala. Glasao je 71 poslanik, 41 za, nije bilo protiv, 30 uzdržanih. Amandman je dobio potrebnu većinu.

Amandman 2.

SNEŽANA JONICA:

Tri u redosljedu mojih amandmana.

Ovim amandmanom predložila sam da se briše član kojim se od strane Vlade predlaže da se dosadašnje rješenje kojim je bilo propisano da se i objekti za koje nije izdata građevinska dozvola evidentiraju u katastru sa jasnom zabilježbom u G listu nepokretnosti, za to što je jasno da je smisao katastarske evidencije da bude ažurna, jer ako imamo katastarsku evidenciju u kojoj na nekom prostoru imamo livadu, a tamo imamo zgradu, valjda ne postoji smisao njenog postojanja, a onako kako je do sada bilo definisano, imali smo mogućnost da u G listu nepokretnosti jasno definišemo zabilježbu kojom se definiše da se radi o objektu bez građevinske dozvole, ali da stvaramo uslove za potpuno ažurno definisanje stanja u prostoru što nam je preduslov za sve drugo što treba da radimo i što je smisao postojanja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U pravu ste, i to rješava mnoga pitanja oko legalizacije. Mi nemamo evidenciju što je nelegano u državi, tako da je ovo vrlo korisno i za Zakon o legalizaciji, G lista, je li tako, kolega Aprcoviću? Ako neko ne upiše dodatno, bez papira da je to legalno.

Izvolite, stavljam na glasanje.

Hvala. Glasalo je 69 poslanika, 41 za, nije bilo protiv, 28 uzdržanih. Prošla su oba katastarska amandmana sa vrlo važnim uticajem na taj proces.

Idemo dalje.

Nema amandmana više, ali ima glasanje u cjelini.

Izvolite, stavljam Predlog zakona u cjelini na glasanje.

Hvala. Glasao je 71 poslanik, 41 za, 18 protiv, 12 uzdržanih. Konstatujem da je zakon usvojen.

Idemo na Predlog zakona o patentima, tačka 7. Glasamo ga u načelu, Zakon o patentima.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 50 poslanika, 47 za, 11 protiv i dva uzdržana. Zakon je utvrđen u načelu. Bilo je 14 amandmana i to Zakonodavni odbor 12 amandmana koji su sastavni dio predloga zakona, hvala kolega Šaboviću. Poslanica Vuksanović i poslanik Šabović dva amandmana o kojima treba glasati. Koleginicu Vuksanović molim da obrazloži svoje amandmane.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Uvažene kolege, bilo je u ovom Parlamentu kad su moji amandmani podržavani i kada nisu bili podržavani. Nikada se zaista nisam čudila kada mi se amandman ne podrži, ni prava ni posljednja kojoj amandman nije podržan. Međutim, ovog puta zaista izražavam čuđenje da moj amandman nije prošao na Odboru za ekonomiju. Zahvaljujem se kolegama iz Fronta koji su jedini glasali i podržali moj amandman, članovi odbora.

Ono što je značajno jeste da mi govorimo o Zakonu o pantentima, da predlagač ne daje preciznu definiciju patenta. Znači, ono što smatram za vrlo bitno jeste ako mi želimo da napravimo zakon kakav treba da taj zakon treba da bude precizan i jasan. Kada sam ja u svojoj diskusiji u Parlamentu ukazala na ovu pravnu nejasnoću uvaženi ministar ekonomije je klimao glavom u smilsu odobravanja, da bi onda na Odboru za ekonomiju poslao svog predstavnika koji je citirao nekih desetak, 20-tak definicija sa namjerom da me uči šta je to patent, a ovo je oblast kojom se ja bavim punih 15 godina. Pa bih sada pojasnila svojim kolegama poslanicima da ne možemo govoriti o Zakonu o patentima a da ne znamo prije toga šta je patnet.

Patent je po svim teorijama prava kako građanskog prava koje se bavim ovim, pravno zaštićeni pronalazač. To je patent. Ovdje u članu 1 zakona kaže da se ovim zakonom uređuje pravna zaštita pronalaska patetntom. Ne možemo obezbijediti pravnu zaštitu pronalaska patentom, jer je patent pravno zaštićeni pronalazač. To je velika razlika uprimjeni. Zašto?

Kada je uvaženi gospodin ne znam ko je bio na odboru, citirao definiciju patenta, on je govorio o patentu u smislu izvjesnog prava. Mi možemo govoriti o patentu u smislu parava kada govorimo o onome kome pripada patent, ko je nosilac prava na patent, jer taj neko ko je nosilac prava na patent mora imati isključivo i neisključivo pravo u smilsu isključive i neisključive licence. Sama primjena patenta, u stvari pravno na iskorišćavanje patenta je licenca.

Kada definišemo patent, patent je pravno zaštićeni pronalazač. U tom smilsu mi već u članu 1 ovdje vidimo grešku predlagača a koja mora biti ispravljena. Ovaj moj

predlog amandmna samo zakon čini boljim i preciznijim, a nikako nepreciznijim i apsolutno ne škodi ovome. To je što se tiče amandmana 1.

Sa ovim je povezan i sledeći amandman, pa ako se slažete obrazložim i njega.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Amandman 2, gdje član 5 stav 1 mijenja se i glasi, evo ovdje konačno preciziramo sve nejasnoće:

Patent je pravno zaštićeni pronalazak iz bilo koje oblasti tehnike. Pronalazak uživa pravnu zaštitu ko je nov, to je znači ono što je već sada prepisano iz zakona, industrijski je primjenjiv. Moj amandman 1 je glasio da ovim zakonom se uređuju uslovi i pravne zaštite i pava na patent i precizira se da je patent pravno zaštićeni pronalazač, čime se pravi otklon od toga da je patent pravo. Patent je ravno samo ako se govori o nosiocu pravna na patent. U tom dijelu govorimo o tome. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, profesorko, ali glasaćemo amandmane poslanika.

Izvolite, glasamo amandman 1.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, 45 za, nije bilo protiv i 21 uzdržani. Amandman 1 je sastavni dio predloga zakona.

Amandman 2 je razrada amandmana 1. Izvolite, glasamo amandman 2 .

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 43 za, nije bilo protiv i 22 uzdržana. Amandman je dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini sa dva amandmana kolegice Vukasnović i kolege Šabović. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 47 za, dva protiv i jedan uzdržan. Zakon je usvojen u cjelini.

Idemo na Predlog zakona o i zmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača. Tačka osam pete sjednice. Glasamo ga u načelu. Izvolite. Jedna od rijetkih stvari koja nas objedinjava, potrošački mentalitet, potrošači. Što ličnih dobarav, što javnih dobara.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 61 za, nije bilo protiv i četiri uzdržana. Usvojili smo ga u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona čine četiri amandmana Zakonodavnog odbora. Hvala, kolega Šaboviću. Nema drugih amandmana. Glasamo ga u cjelini.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 63 za, nije bilo protiv i četiri uzdržana. Konstatujem da smo zakon usvojili u cjelini.

Tačka devet, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji. Glasamo ga u načelu, nema amandmana. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 63 poslanika, 49 za, devet protiv i pet uzdržanih. Zakon je usvojen u načelu, ali ga glasmo u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, 49 za, osam protiv i pet uzdržanih. Zakon je usvojen u cjelini.

Tačka 10 Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti vazduha. Glasamo ga načelno. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika 47 za, deset protiv i pet uzdržanih. Konstatujem da je zakon usvojen u načelu.

Bilo je dvije grupe amandmana. Sedam amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona Zakonodavnog odbora i poslanici Maida Bešlić i Filip Vuković jedan

amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Nema amandmana o kojima treba voditi raspravu u pojedinostima. Glasamo zakon u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 44 za, osam protiv i pet uzdržanih. Zakon je usvojen u cjelini.

Tačka 11 Predlog zakona o izmjeni Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine. Opsjednut integracijama, izvinite.

Otvaram glasanje u načelu.

Hvala vam. Glasalo je 63 poslanika, 44 za, 12 protiv i sedam uzdržanih. Zakon je usvojen načelno.

Imamo četiri grupe amandmana.

Odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Koleginica Bešlić i kolega Vuković jedan amandman od kojeg ste odustali. Je li to uredu? Hvala, kolega Vukoviću.

Poslanik Šarančić jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala, kolega Šarančiću.

Poslanici Pajović, TuPONJA, Perić jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala, kolega TuPONJA Vi ćete obrazložiti. Izvolite, amandmani Pozitivne.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče.

Dakle, našim amandmanom želimo da napravimo sledeću izmjenu, da se u članu 1 Predloga zakona kojim se mijenja član 31 osnovnog zakona riječi "do 1. januara 2020. godine" zamjenjuju se riječima "do 1. januara 2016. godine". Dakle, radi se o skraćanju roka.

Važećim zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine propisano je da operateri za postojeća postrojenja i aktivnosti koji mogu imati negativne uticaje na zdravlje ljudi, životnu sredinu ili materijalna dobra pribave integrisanu dozvolu najkasnije do 1. januara 2015. godine, taj rok je davno istekao.

Predlogom zakona u članu 1 kojim se mijenja član 31 osnovnog zakona onako kako ga je utvrdila Vlada Crne Gore predlaže se da operater za postojeća postrojenja i aktivnosti pribave integrisanu dozvolu najkasnije do 1. januara 2020. godine. Iz Vladinog obrazloženja se zaključuje da Vlada navedenu izmjenu uvodi zbog postrojenja Kombinata aluminijuma i Termoelektrane Pljevlja. Naime, operateri navedenih postrojenja su podnijeli zahtjeve za izdavanje integrisane dozvole, ali su im oni vraćeni zbog nepotpune dokumentacije. Iz tog razloga Vlada produžava rok za izdavanje dozvola ovim postrojenjima do 2020. godine, iako su oni bili dužni da ih pribave do januara 2015. godine. Cijenimo neprihvatljivim da Vlada Crne Gore izlazi u susret najvećim industrijskim zagađivačima u zemlji i produžava im rok čak do 2020. godine kako bi pribavili integrisanu dozvolu.

Među industrijskim zagađivačima prednjače Kombinat aluminijuma u Podgorici i Termoelektrana u Pljevljima, zbog čijeg rada i ukupna ekološka situacija u Podgorici i u Pljevljima dugi niz godina izuzetno loša. Činjenica je da je Elektroprivreda Crne Gore na kraju 2013. godine u bankama držala skoro 129 miliona eura gotovog novca, sasvim je dovoljna da ukaže na to da Elektroprivreda Crne Gore ima dovoljno novca da uloži u kupovinu filtera i uređaja koji bi smanjili nivo emisija štetnih gasova u vazduhu u prvom bloku Termoelektrane. Shodno navedenom, ovim amandmanskim rješenjem želimo skratiti predmetni vremenski rok jer smo mišljenja da najveći industrijski zagađivači u zemlji imaju dovoljno vremena do kraja 2015. godine da pribave integrisanu dozvolu i ispune sve uslove koji su sadržani u njoj, a ne da im se rok produžava za jedan ovako dug vremenski period. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Bila je rasprava o ovome.

Ok, daću gospodinu Tuponji poslije vas riječ, izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Samo ću jedno kratko pojašnjenje.

Znači, kolega Šarančić je imao amandman sličan amandmanu kolege Tuponje. Sličan amandman su imali i kolega Filip Vuković i gospođa Maida Bešlić. Znači, taj rok je sa tim amandmanima produžen do 31. decembra 2018. Samo zbog javnosti da kažem još jedanput, da znamo da nije rok onaj koji je bio predložen u zakonu do 2020. nego do 2018. godine. Mislim da je ovo pojašnjenje korisno za sve nas.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislim da je korisno.

Kolega Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Pa samo kratko, ne sporeći navedeno od kolege Sekulića bitno je da javnost zna da je rok bio dat do 1. januara 2015. godine, koji je trajao mislim pete godina, i sad se daje Predlogom zakona ili ako hoćete amandmanskim izmjenama još tri godine. To je i dalje neprimjereno dug rok i nema nikakvoga razloga da ovaj amandman ne bude usvojen i da se taj rok skрати do 1. januara 2016. godine. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Čuli smo i jedno i drugo, rokovi integrisana zaštita.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam, glasalo je 65 poslanika, 31 za, 16 protiv, 18 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini, izvolite.

Hvala vam poštovane kolegice i kolege, glasalo je 64 poslanika, 45 za, 11 protiv, osam uzdržanih. Zakon smo usvojili u cjelini.

Predlog zakona o kooperativama, glasamo ga u načelu, izvlite.

Hvala vam, glasala su 63 poslanika, 45 za, devet protiv, devet uzdržanih. Zakon je usvojen u načelu.

Bilo je 13 amandmana i to Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Poslanici Bešlić, Murić, Gegaj, Obradović, Sutović jedan amandman koji je prihvaćen i sastavni je dio Predloga zakona, odustali su poslije prihvatanja, to smo već rasčistili, sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Abazović i Bojanić jedan amandman o kojem treba glasti.

Poslanik Gošović osam amandmana od kojih su amandmani 3, 4 i 8 sastavni dio Predloga zakona, a od amandmana 1, 2, 5, 6 i 7 treba glasati. Hvala, kolega Gošoviću.

Poslanici Perić, Tuponja dva amandmana o kojima treba glasati.

Idemo redom, poslanici Bojanić i Abazović vaš amandman.

MLADEN BOJANIĆ:

Dakle, kratak je amandman tako da ću ja kratko govoriti, cijeneći vrijeme i ovu vrućinu koju imamo ovdje.

Dakle, predložili smo da se mijenja član 9 stav 2, i umjesto riječi "tri" odnosno cijele rečenice koja glasi "najmanji broj osnivača kooperative sedam" da stavimo "tri", da omogućimo da i manji broj kooperanata se može udruživati naravno računajući na one sredine gdje je i to problem da ih bude više od tri. Sličan amandman je imao DPS, doduše malo je tehnički čudno sklopljen, ali su i oni išli na to da je "tri" broj, tako da očekujem punu podršku u Parlamentu. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Glasamo amandman kolega Abazovića i Bojanića, izvolite.

Imamo sad Zakon o patentima, pa to registrujte.

Hvala vam, glasalo je 67 poslanika, 39 za, nije bilo protiv, 28 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Pet amandmana poslanika Gošovića, izvolite.

A, nije, nije prošao, 41 da, većinom glasova svih poslanika. Ali, amandman je prihvaćen koji su predložili kolege iz DPS-a. zvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Amandman 1.

Članom 9 Predloga zakona predviđeno je da osnivači kooperative, kada su u pitanju fizička lica, mogu biti samo lica koja su upisana u registar poljoprivrednih proizvođača. Ukoliko bi se usvojilo ovakvo zakonsko rješenje, fizičko lice koje se uspješno bavi poljoprivrednom proizvodnjom, ne bi moglo biti osnivač kooperative ukoliko nije upisan u registar poljoprivrednih proizvođača.

Ne postoje razlozi za ograničenje tog prava licima koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom zbog činjenice da nisu izvršili taj upis u registar poljoprivrednih proizvođača, pogotovo ne, ako je cilj osnivanja kooperativa, udruživanja poljoprivrednika i podsticanja poljoprivredne proizvodnje. Ovakva ograničenja ne postoje ni u okruženju u Republici Srbiji, pa ni u Hrvatskoj koja je, kao što znamo, članica Evropske unije.

Zbog izloženog, amandmanom 1 predlaže se da osnivači, dakle pored fizičkih lica koji su upisani u registar poljoprivrednih proizvođača, mogu biti i druga fizička lica koja imaju u svojini ili po drugom osnovu koriste zemljište, objekte ili sredstva za rad u poljoprivredi. Toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli ste obrazloženje evidencija poljoprivrednika. Izvolite. Za, protiv, uzdržani.

Mogu li da zaključim glasanje da ne bismo ponovo glasali jer smo na granici. Mogu li da zaključim glasanje, svi ste glasali?

Hvala vam. Glasalo je 72 poslanika, 40 za, dva protiv, 30 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite, kolega Gošoviću, amandman 2.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Amandman 2.

Članom 16 Predloga zakona propisano je da je osnivački akt kooperative ugovor o osnivanju definisani sadržaj ugovora o osnivanju kooperative, koji se sačinjava u pisanoj formi a koji potpisuju osnivači. Međutim, stavom 4 istog člana predviđeno je da se potpisi na ugovoru ovjeravaju u skladu sa zakonom.

Dakle, nije dovoljno da osnivači, dakle registrovani poljoprivredni proizvođači, nakon cjelokupno priložene dokumentacije koja podrazumijeva i potvrdu Ministarstva

poljoprivrede o upisu u registru poljoprivrednih proizvođača, takođe cjelokupno pribavljenih podataka, ime i prezime tog osnivača, njegova adresa stanovanja, jedinstveni matični broj, dakle nije dovoljno da pribave tu dokumentaciju, potpišu ugovor o osnivanju kooperative, već je neophodno da dolaze kod suda ili notara kako bi ovjerali izjavu da je potpis na ugovoru o kooperativi njihov potpis.

Uporedno zakonodavstvo takođe ne poznaje ovakvu obavezu koja bitno usložava postupak osnivanja kooperative. Zamislimo poljoprivrednog proizvođača, upisanog u registar poljoprivrednih proizvođača, na području jednog, ne znam, Šavnika, Pljevalja, Kolašina, bilo koje opštine u Crnoj Gori, koji priloži ovu dokumentaciju, potpiše taj ugovor, da mora još da dolazi kod suda ili notara da ovjerava tu izjavu da je taj potpis njegov.

Zbog istog sam i predložio da odredbe člana 16 stav 4 Predloga zakona treba brisati, što se amandmanom 2 kao takvo i predlaže.

Koristim zaista prisustvo gospodina ministra Ivanovića, evo ovako, mogli bi da čujemo koji razlozi zaista uslovljavaju da usložavamo ovaj postupak registrovanja, odnosno donošenja ovog akta, tako najznačajnijeg akta na ovaj način i ovom dodatnom obavezom ovjere od strane suda ili notara. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo. Izvolite.

Da se ne ovjerava potpis o kooperativi kod notara, imajući u vidu da se obračunava nadoknada u visini vrijednosti ugovora, to je godišnji prihod poljoprivrednika, bojim se.

Hvala vam. Glasalo je 74 poslanika, 42 za, jedan protiv, 31 uzdržanih. Amandman je prihvaćen. Prihvaćen, dobro ste čuli kolega je prihvaćen.

Izvolite, kolega.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Amandman 5.

Obrazloženje:

Članom 59 Predloga zakona predviđeno je da kooperativa prestaje sa radom, između ostalog, i iz razloga okončanja stečajnog postupak u kom slučaju imovina kooperative prestala poslije namirenja povjerilaca i povraćaj uloga članovima kooperative, postaje svojina lokalne samouprave na čijoj teritoriji je sjedište te kooperative. Dok je stavom 6 tog člana predviđeno da se ta imovina može davati na korišćenje novoformiranim kooperativama, radi daljeg podsticaja razvoja kooperativa.

Ovako definisana norma nikoga ne obavezuje. Lokalna samouprava može, dakle nije ni obavezna da imovinu bivše kooperative koja je, nakon stečaja postala imovina te lokalne samouprave, da na korišćenje novoformiranim kooperativama. Ni u kom vidu se ne razrađuje postupak dodjele te imovine, niti određen rok u kojem bi nadležni organ jedinice lokalne samouprave bio dužan donijeti odgovarajuću odluku.

Zbog istog je amandmanom 5 predloženo da se u članom 59 stav 6 izmijeni takod da glasi: Nadležni organ jedinice lokalne samouprave imovinu iz stava 5 ovog člana, u roku od 60 dana od dana sticanja prava svojine, dužan je dati na korišćenje novoformiranim kooperativama iste djelatnosti, radi daljeg podsticaja razvoja kooperativa. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Gošoviću.

Glasamo amandman 5.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 34 za, nije bilo protiv, 35 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu, potrebno je 41.

Kolega Gošoviću, vaš amandman 6.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Poglavlje 8 Predloga zakona - udruživanje kooperativa, sadržana je u jednom jedinom članu, članu 61 koji glasi da se radi o ostvarivanju i zaštite zajedničkih interesa kooperative mogu udruživati u regionalne, nacionalne i međunarodne saveze, asocijacije i udruženja, te da odluku o udruživanju donosi skupština kooperative. I ništa više. Ne propisuju se akti koji moraju biti doneseni u postupku udruživanja kooperativa, ne definišu se poslovi koje bi vršio savez kooperativa, niti način obezbjeđenja sredstava za vršenje tih poslova. Jednom riječju ne stvaraju se neophodne pretpostavke za udruživanje kooperativa.

Zbog istog se amandmanom 6 sa tri nova člana zakona, na potpun način uređuju ova pitanja, osnivanje saveza kooperativa, poslovi koje bi obavljao savez kooperativa, kako i pitanja koja se uređuju pravilima saveza kooperativa. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo vaš 6 amandman.

Hvala vam. Glasalo je 71 poslanika, 36 za, nije bilo protiv, 35 uzdržanih. Konstatujem da je amandman dobio nedovoljnu većinu i nije prošao.

Amandman 7.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Saglasno članu 66 Predloga zakona, zadruge osnovane do stupanja na snagu ovog zakona, dužne su da usklade poslovanje, organizaciju i opšta akta sa ovim zakonom, u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu. U suprotnom centralni registar Privrednog suda, po službenoj dužnosti, pokrenuće postupak sudske likvidacije.

Međutim, predlogom zakona takva obaveza ne propisuju se i za Zadružni savez Crne Gore. Zadružni savez Crne Gore ne može ostati van pravnog sistema, zbog čega se amandmanom 7 predlaže da je pored zadruga i Zadružni savez Crne Gore, taj koji je dužan da uskladi svoje poslovanje organizaciji i opšta akta sa ovim zakonom. Zbog čega je Zaružni savez Crne Gore, isključen iz ove obaveze, iz ovog zakona, zaista nije jasno i bilo bi dobro da ministar to objasni i ukupnoj javnosti. Zahvlajujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam. Kolega Gošović je obrazložio, a mi glasamo sedmi amandman. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 66 poslanika, 34 za, nije bilo protiv, 32 uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu. Poslanik Perić i Tuponja imaju svoje amandmane.

Izolite,kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Dva amandmana koja bi trebali da uvaže generalnu strukturu crnogorskog sela i proizvođač poljoprivrednih proizvođača i sa druge strane na žalost i tešku ekonomsku situaciju u kojima se oni nalaze. Amandmanom 1 smo tražili da u članu 9 se mijenja riječi "sedam" u riječi "pet", što će reći da je broj osnivača potrebnih za osnivanje

kooperative umjesto sedam pet i u narednom članu koji tretira amandman dva da se osnivač hljulo koji je potreban da bi se osnovala kooperativa smanji sa 500 na 200 eura. Cijenimo da bi ovako spuštene ljestvice moglo biti podsticajno za poljoprivredne proizvođače, jer je interes crnogorske poljoprivrede da što više ljudi iskoristi ovaj pravni institut koji danas utemeljujemo. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poslaniče Periću.

Glasamo amandman kolege Perića i Tuponje. Izvolite, amandman jedan. Hvala vam.

Glasalo je 70 poslanika, 41 za, jedan protiv, 28 uzdržanih. Konstatujem da je amandman kolege Perića dobio potrebnu većinu. Hvala vam.

Glasalo je 72 poslanika, 42 za, nije bilo protiv, 31 uzdržani. I ovaj amandman je prihvaćen. Stekli su se uslovi da glasamo u cjelini taj predlog zakona. Daću vam riječ, samo da ja konstatujem da su tri amandmana, koliko sam vidio.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Mi što smo podnijeli amandman sa sedam dovoljno su tri osnivača da budu za kooperaciju za osnivanje, i to je predlagač zakona prihvatio u tom dijelu. To je sastavni dio zakona, a sad imamo amandman, dobio je potrebnu većinu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Amandman kolega Abazovića nije dobio potrebnu većinu. Gospodina Perića, jeste. Poslanika Perića jeste.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

To je taj sa sedam na pet, a nije sedam nego je prihvatio predlagač i sad je tri.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

A nije zabranjeno da bude više, izvinite što vam kažem.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Nije zabranjeno, ali je prihvatio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas redom. Da čujemo samo povredu Poslovnika, pa ćete vi. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Prva stvar, ako je prihvaćen amandman DPS-a, onda o našem amandmanu nije trebalo glasati.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Avazoviću, nema potrebe da pričamo o proceduri koja je nepotrebna, znači ja sam više puta ponovio da je amandman prihvaćen, mogu vam donijeti stenogram, vaše je da slušate. Dajem vam riječ. Izvolite.

DRIGAN ABAZOVIĆ:

Molim vas samo me saslušajte, radi građana. Evo što je predložio DPS. Da se broj sedam zamijeni sa najmanje tri i onda rečenica glasi: "Najmanji broj osnivača

kooperative je najmanje tri", što je gramatički neispravno, jer se dva put ponavlja riječ najmanje. Mi samo smo imali tri umjesto to najmanje tri, ali vi ste šampioni. Svaka čast.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Amandman kolega iz DPS-a je postao sastavni dio predloga zakona. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Ja se izvinjavam, važno mi je zbog procedura. Kad je predlagač zakona, odnosno Vlada prihvatila ovaj amandman, jer ja sam branio naš amandman na Odboru za turizam, taj amandman tamo nije bio prihvaćen nego je povučen, amandman DPS-a. O njemu se nije glasalo, on je povučen sa dnevnog reda i kada je nastupilo to navodno prihvatanje amandmana DPS-a, samo da mi se to pojani.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Sekuliću, izvolite. Pravo prvenstva je uvijek pitanje u Crnoj Gori, čak i oko amandmana. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala, gospodine predsjedniče.

Na sjednici odbora imali smo dva amandmana koja su koro bila identična, znači amandman kolege Bojanića i kolege Dritana Abazovića i kolege iz DPS-a. S obzirom da smo ocijenili pravnu maksimu ko prvi u vremenu, taj je prvi u pravu, s obzirom da su gospoda iz Pozitivne prije kolege iz DPS-a podnijeli amandman, ocijenili smo da je korektno prema njima da glasamo o njihovom amandmanu prvo i s obzirom da je taj amandman prihvaćen na sjednici odbora, mi se nijesmo izjašnjavali o amandmanu kolege iz DPS-a.

Međutim, sada imamo situaciju na samoj sjednici Skupštine, odnosno prilikom glasanja u planumu da amandman kolege iz Pozitivne nije dobio potrebnu većinu. I imamo situaciju da se o amandmanu kolege iz DPS-a koji je sličan i istovjetan amandmanu kolega iz Kluba nezavisnih poslanika nijesmo izjašnjavali, smatram da bi bilo korektno da se sada izjasnimo o amandmanu kolega iz DPS-a. Kažem još jedan put amandman na sjednici odbora nije povučen, o njemu se nijesmo izjašnjavali iz prostog razloga što smo ocijenili da je već usvojen amandman kolega iz Kluba nezavisnih poslanika.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja mislim da nijeste pomogli, ja ću vama pomoći. Znači amandman kolega iz DPS-a je prihvaćen. Evo pismeni dopis iz Vlade, iz ministarstva. Vlada dostavlja pismeno mišljenje o amandmanima prihvata se amandman poslanika Bešlić, Murić, Gegaja, Obradovića i Sutović, a ne prihvata se amandman poslanika Abazovića i Bojanića.

Dao sam vam riječ. Ministre, izvolite.

PETAR IVANOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, uvaženi članovi Parlamenta,

Ako imamo zaista volju da riješimo problem do kraja, mislim da problem uopšte nije toliko komplikovan koliko ga nastojimo isklompikovati, radi istine i radi građana, ovo što je rekao gospodin Bojanić je tačno. Radi se o gramatičkoj grešci koja je napravljena, ja vas ljubazno molim da se vratimo tom bazičnom amandmanu i mi jesmo raspravljali o više različitih ideja koje ste obrazlagali tako kako ste obrazlagali. Ja i dalje intimno

mislim da je broj sedam bolji od tri, ali iznijeli ste vašu argumentaciju i prihvatili smo je. Vi ste time preuzeli i jednu vrstu tereta jel' i odgovornosti za realizaciju zakona. Ja bih vas molio samo da stavite amandman koji jasno i precizno definiše pitanje broj osnivača tri, kao amandman o kojim poslanici mogu da se izjasne i time rješavamo taj problem.

Uvaženi predsjedavajući,

Dužan sam, radi javnosti da skrenem pažnju, naravno mi moramo poslušati sve što se ovdje u Parlamentu donese kao zakon, da reakcija uvaženog poslanika Gošovića, na član 16 nije korektno interpretirana i da ovako kako ste sami obrazložili samo komplikujete život poljoprivrednim proizvođačima, objasniću zbog čega.

Stav 3 kaže:"Potpisi na ugovoru ovjeravaju se u skladu sa zakonom". Ne ugovor, nego potpisi. To znači da drugim zakonskim aktima koje ste vi donijeli, kad god su poljoprivredni proizvođači, znam da je usvojen, ali samo da vam objasnim šta ste usvojili. Usvojili ste, da kada imate nekog ko je ograničen, hendikepiran i tako dalje, ne može da potpiše ugovor. Mi smo se o ovome ispričali, vi ste obrazložili crnogorsku javnost da hoćete da pomognete, u stvari ste im mnogo odmogli.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ministre, podijeljeno je mišljenje, odnosno stav Vlade Crne Gore, u stvari ustavno u čitavoj priči i čitam Vlada Crne Gore, predsjedniku Skupštine Crne Gore, Vlada prihvata ovaj amandman. Znači amandman poslanice Bešlić, Mugić, Gegaja, Obradovića i Sutovića i još amandmana potpisao predsjednik Vlade Milo Đukanović, to je sastavni dio predloga zakona, jer je Vlada predlagač a ne vi i amandman kolege iz DPS-a je sastavni dio predloga zakona.

Kolega Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Pozitivna Crna Gora je podnijela dva amandmana, na osnovi teksta zakona, ta dva amandmana su usvojena. Ovi amandmani o kojima vi govorite bili oni gramatički ispravni ili neispravni više ne važe. Usvojeni su amandmani poslanika Perića i moje malenkosti, tako da amandman o kojem vi govorite da ste dobili dopis Vlade da je usvojen na odboru, jednostavno nije tačna informacija. Mi smo amandmanski djelovali na osnovi tekst zakona, ovaj Parlament je usvojio naše amandmane i oni su postali sastavni dio ovog zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vi ste u pravu, vrlo prosto. U zakonu su vaši amandmani sada osnovni tekst zakona. Kolega Obradoviću, objasnite mi što nije u pravu.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Sada ću da vam objasnim. Mene je malo iznenadilo to što je prihvaćen ovaj amandman naš najmanje tri, nije tri nego najmanje tri, jer može da bude i četiri i četrdeset četiri. Zato smo mi stavili najmanje tri i prihvaćen je ovakav amandman DPS-a. Sada, ako prihvatimo drugi amandman od najmanje sedam, na najmanje pet, to bi trebao da bude amandman onda na ovaj od najmanje tri, ne od najmanje sedam jel' tako, zato što je to sastavni dio zakona, ispalo bi tako, tako da njihov amandman onda nije uredu. Prema tome, prvi u vremenu jači u pravu, tri najmanje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nijesam dao nikome riječ. Ovdje su kolege iz Pozitivne Crne Gore, podnijeli amandman na novo stanje, na sastavni dio predloga zakona. Od kada je prihvaćen ovaj

amandman tekli su rokovi za nove amandmane i kolege su podnijele amandman koje smo mi sada glasali i taj amandman je dobio većinu i molim vas, to je jedino što je proceduralno ispravno.

Koleginica Dragičević, izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče Skupštine. Ja bih htjela samo da kažem da se ponavlja nešto što sam primijetila da se u zadnje vrijeme često dešava. Da ne čita niko ni izvještaj Vlade, ni izvještaj sa odbora. Izvještaj Vlade nama je upućen 18.juna iz Skupštine poslanicima 26.juna, prema tome da se pročita u izvještaj ne bi došlo do preklapanja ovakvih amandmana, i mislim da je to ipak poslanička greška. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite. Kolega Perić.

SRĐAN PERIĆ:

Dobro je da smo razjasnili, kada je došao predlog iz Vlade, mi smo podnijeli amandman, ovdje je i prijemni datum 27.maj. Znači to je čisto da bi to bilo i uz puno uvažavanje vaš i vašeg kredibiliteta ovdje, mi smo intervenisali u odnosu na to što smo imali pred sobom tekst, što je reći gotovo mjesec dana prije toga i u odnosu na taj tekst smo tražili izmjenu u dva amandmana, što smo i procesuirali. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači, bez obzira u kojoj formi je bila promijenjena odredba zakona o onoj osnovnoj ili o onoj prihvaćenoj, mi smo glasali vaš amandman koji je suvisao, to je prava riječ, koji se može primijeniti i koji je posljednji glasani i koji je validan. Znači vrlo prosto. Da vaš amandman nije suvisao, ne bismo ga mogli primijeniti, ali on je sasvim suvišan radi se o broju, norma je jasna i važi amandman koji smo glasali posljednji. Hvala vam.

Glasamo zakon u cjelini, jel' tako? Kolega Gošoviću, izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Ja ću proceduralno sa željom da razjasnim komentar koji je dao ministar u odnosu na amandman koji je već usvojen. Ja sam molio ministra na određeni način da razjasnimo to pitanje, nakon podnesenog amandmana, ministar nije ocijenio da tada treba da se javi za riječ, ali je to uradio sada na potpuno pogrešan način.

U članu 16 zakona stoji stav 4:"Osnivački akti kooperativni ugovor o osnivanju potpisi na ugovoru se ovjeravaju u skladu sa zakonom". Ta odredbra je brisana prihvaćenim amandmanom. Dakle, poljoprivredni proizvođači neće imati obavezu da, nakon što potpišu ugovor idu kod suda i notara da potpisuju izjavu da je potpis na ugovoru njihov. Znači nije u pitanju stav 3 na koji ste se vi pogrešno pozvali i ja u podnesenom amandmanu da je Zakonodavni odbor gdje smo ga ispravili i odnosi se na stav 4 ministre. Olakšava se poljoprivrednim proizvođačima, a ne otežava im se, bitna je suština.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo zakon u cjelini.

Kolega Abazoviću, što želite sad? Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Možda ja ne razumijem ili nijesam u pravu, ali imali ste intervenciju predsjednika Odbora kolege Sekulića, imali ste nakon toga intervenciju ministra koji je predstavnik Vlade ministra poljoprivrede, koji su rekli da se ovo prevazilazi na način što će se glasati za amandman DPS-a, za koga ranije nije utvrđeno da je sastavni dio Predloga zakona.

Imate dva čovjeka koji su na čelu dvije institucije, ajde da kažemo jednog ministarstva, jednog odbora koji su to tražili. I imate intervenciju i kolega iz Demokratske partije socijalista. I vidite ovo neće ništa drastično niti pomoći niti odmoći poljoprivrednicima. Oko toga nam je svima jasno, nego samo govori o našem odnosu prema nečemu što je naša obaveza, odnosno obavljanje naše funkcije. I kad su gramatičke stvari u pitanju, ali kada imate čovjeka koji je došao ispred Vlade i rekao da se treba izjasniti oko toga. Evo, klima glavom, mislim i vi hoćete opet sad da date izvorni tekst na glasanje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Abazoviću, poštujem vaše shvatanje suštine ali se u procedurama uvijek u problemu. Sad je na snazi odredba zakona gdje nema najmanje i najviše. Nego je pet piše u amandmanu kolege iz Pozitivne. Prema tome, nema ni najmanje ni najviše.

Molim vas.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Vidim samo da je ogromno nadgornjavanje u prvenstvu, a ne u suštini problema. Izvolite.

Glasamo, za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Kolega Periću. Izvolite, obustavljam glasanje.

SRĐAN PERIĆ:

Da ne bi bilo zabune, riječi "je sedam" smo zamijenili u "je pet" a sve ostale riječi su ostale iste. Znači, to je ostalo u prvom dijelu pojašnjenje navoda, da ne bude zabune. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dobro. Neće biti zabune.

Glasamo, volio bih da potrošimo na nekom suštinski spornijem elementu.

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika, 46 za, osam protiv, šest uzdržanih, Zakon je usvojen.

Hvala ministru što je bio tu, nije nam pomogao, ali je bio tu.

Idemo na duvan, vi ste zbog duvana nijeste zbog ovoga. Dobro.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o duvanu. Izvolite.

Glasamo ga u načelu.

Hvala vam. Glasalo je 61 poslanik, 39 za, 10 protiv, 21 uzdržanih, Predlog zakona je dobio potrebnu većinu. Potrebna je većina prisutnih.

Odredba je da se glasa većinom prisutnih poslanika preda mnom.

Molim vas, stav Zakonodavnog odbora je li tako.

Idemo dalje.

Glasamo prisutnih poslanika. Je li to stav Zakonodavnog odbora? Ja sam to pravo delegirao u Zakonodavnom odboru, nekad je to predsjednik odlučivao, a ja sam se delegirao u Zakonodavnom odboru da bih bio lišen.

Izvolite. Konstatovao sam da je zakon utvrđen u načelu.

Devet amandmana, i to: Zakonodavni odbor tri amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici: Vuković, Bešlić, pet amandmana o kojima treba glasati u načelu.

Koleginica Šćepanović, Gegaj, jedan amandman, koji je sastavni dio Predloga zakona.

Idemo na amandmane kolege Vukovića i Bešlića. Izvolite.

Konstatujem da je kolega Vuković i koleginica Bešlić povukli svih pet amandmana.

Molim vas, kolege.

Možemo li glasati Zakon u cjelini?

Stav Zakonodavnog odbora je većina prisutnih poslanika, poštujem stav Zakonodavnog odbora. Da imam primjedbu, ja bih je ostvario, nemam primjedbu.

Kolega Medojević.

Molim vas, samo da se čujemo, nešto je bitno i sistemski da razriješimo.

Pitanje potrebne većine, čak i relativno pitanje, reći ću vam zašto. Ako su svi poslanici u sali, onda se glasa većinom prisutnih svih poslanika. Prema tome, ostvarite većinu svih poslanika i neće biti bitno pitanje Zakonodavnog odbora. Prema tome, ako svi poslanici ostvaruju svoju dužnost kako treba neće biti i manje će biti bitno pitanje Zakonodavnog odbora, tako je i u ovom slučaju. Ponoviću stav Zakonodavnog odbora je da je većina prisutnih.

Ima neki prigovor?

Kolega Medojević, što tu nije po Ustavu.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ja se izvinjavam svim kolegama poslanicima i svima zbog intervencije, zbog uslova koji su nemogući u kojim radimo bez klimatizacije 80 ljudi ovdje sjedi, jedan veliki prigovor u ime svih nas ili sekretaru ili menadžmentu ovoga doma, zaista su uslovi nemogući. Pa vi shvatite kako god hoćete ovo.

Dakle, Zakon o duvanu je sistemski zakon, koji utvrđuje prava i obaveze proizvođača duvana, obaveze države, utvrđuje institucije. Molim vas, nemojte da uvodite jednu praksu da kršimo Ustav Crne Gore i da mi proglašavamo većinu. Ovdje postoji samo jedna stvar, većina je 41 poslanik, jer se radi o sistemskom zakonu, opterećujemo građane, uvodimo obaveze građanima, proizvođačima, uvodimo kontrolu i sve što je zakonom predviđeno. Ako nema 41 glas, zakon nije prošao predsjedniče, to je moja proceduralna intervencija, nemojte sutra da neki drugi zakon o Hotelu "Miločer" ili "Kraljičinoj plaži" opet Zakonodavni odbor kaže 39, pa prođe sa 39. Dajte molim vas, da ovaj zakon sistemskog karaktera glasamo u skladu sa Ustavom i da prolazi ako ima 41 glas.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, takozvano u utilitarizmu u tumačenju Ustava, ali ovdje me Ustav veže kao i vas. I nije to stvar našeg utilitarizma, što je korisno, a što nije da glasamo. Složio bih se sa vama da je korisno, ali Ustav tačno precizira kad se što glasa član 91, većinom svih i većinom prisutnih.

Evo, kolega Šabović će to precizirati kao predsjednik Zakonodavnog odbora.

Znači, treba 91. Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Što se tiče tačke mi smo na našoj sjednici izjasnili da je većina potrebna da bi se ovaj zakon usvojio, član 91, stav 1. Ali, takođe u Poslovniku ima mogućnost da onaj ko posumnja u istinitost tj. vrljanost izvještaja našeg bilo kojeg odbora.

Može da postavi pitanje da se glasa, s tim što je na njemu da on obezbijedi većinu, ne obratno kao što se dešavalo u odbrani. Znači, mi imamo stav da je potrebna prosta

većina. Ako neko smatra da nije, on predlaže da se plenum izjasni o tome, s tim što on treba da obezbijedi većinu istu kao za ovaj Zakon.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, kolega Medojeviću, čuli ste sve je po Ustavu, čak je i principijelno.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

U stvari je Zakonodavni odbor taj koji tumači Ustav ili Ustavni odbor koji imamo u Parlamentu. A ovdje može političkim preglasavanjem, na Zakonodavnom odboru da pet ljudi ili šest ljudi utvrdi nešto što možda nije po Ustavu, što možda nije po Ustavu. Može.

Znači, ovdje govorimo o političkom odnosu, a ne o tome da li je Zakon u skladu sa Ustavom ili nije u skladu sa Ustavom. Znači, ja zahvaljujem kolegi Šaboviću i tražim da se ovdje glasa sada o tome da li ovim, ne, ne ja tražim da se glasa o proceduri. Ako sam shvatio kolegu Šabovića, da se glasa da li je ovome Zakonu potrebna prosta većina ili je potrebna većina od 41 poslanik, koje sam ja tražio da se glasa.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Medojeviću, moraćete definisati to što se glasa, ne možete nego morate, ja ću vam pomoći.

Znači, kolega Medojević molim vas, samo malo strpljenja. Ako pogriješim ispravite me.

Kolega Medojević traži, odnosno, što bi rekli izaziva, to bi rekli u nekim parlamentima izaziva stav Zakonodavnog odbora. Da se stavi na glasanje njegov predlog, da se o ovom zakonu treba odlučivati sa 41 poslanikom.

Stavljam na glasanje predlog Medojevića, da se, dovoljna je većina prisutnih.

Možete, ako sam pogriješio. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Ja znam da je vama, ja u cilju odbrane digniteta Zakonodavnog odbora.

Osnovni princip kojim rukovodi Zakonodavni odbor prilikom određivanja većine potrebne za usvajanje određenog zakona glasi: Onom većinom kojom je usvojen temeljni zakon, usvajaju se njegove izmjene i dopune. Nije problem, provjerite kojom je većinom usvojen Zakon o duvanu i za pet minuta ćemo imati rješenje, kojom većinom se usvajaju izmjene i dopune.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pošto kolega Medojević traži veću većinu, ovaj Parlament ide na provjeru i oko toga, jer je to Ustavna norma. Ako bi zakon usvojio nekom neprimjerenom većinom to se može Ustavno osporavati. Jer je odredba Ustava o većini.

Molim vas, kolege nijesmo svi dugo ovdje, pa ne znamo svi iste stvari. Ali, ponavljam.

Poslanik ima pravo, da postavi pitanje kojom će se većinom odlučiti o Predlogu zakona i da to kao i svako proceduralno pitanje stavi na glasanje, kao i svako proceduralno pitanje u ovom slučaju ima ustavnu težinu prije glasanja naravno.

Izvolite kolega Medojeviću.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo predlog kolege Medojevića, da li on stavlja predlog, on zahtijeva da se glasa 41.

Ko je za predlog da se glasa 41 Predlog zakona o duvanu?

To je predlog. Izvolite, većinom svih poslanika bude ustavno definisan. Izvolite. Mogu li zaključiti glasanje?

Hvala vam. Glasalo je 73 poslanika, 32 za, 33 protiv, osam uzdržanih, glasa se većinom koji je predložio naš Zakonodavni odbor.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Molim vas kolege glasamo.

Hvala vam glasanje je završeno. Glasalo je 57 poslanika, 40 za, 11 protiv, šest uzdržanih, konstatujem da je Predlog zakona usvojen.

Idemo dalje.

Ne možete zahvaliti, naša je odgovornost, a nije vaša, naša nažalost.

Glasali smo zakon.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama, većinom glasa prisutnih poslanika, glasamo ga u načelu.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama.

Izvolite u načelu.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 45 za, 14 protiv, pet uzdržanih, Zakon je utvrđen u načelu.

Bilo je 28 molim vas kolege, molim vas za malo mira, glasamo o vrlo važnim stvarima.

Bilo je 28 amandmana i to: sedam amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Zakonodavnog odbora, kolega Knežević 18 amandmana, o kojima treba glasati i kolega Gošović i Gojković tri amandmana od kojih su amandman 1 i 3 sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanu 2 treba glasati.

Idemo kolega Kneževiću vaših 18 pojedinačno, kolektivno, kako želite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Zahvaljujem.

Ja sam bio pred jednom dilemom da li da obrazložim svih 18 amandmana, jer dok sve ja ovo pročitam i obrazložim nečija jahta na Krfu može doći do Budve, a ja neću stići ni do 15 amandmana, a znajući ishod glasanja. Ja ću testirati vaše Demokratske kapacitete i pročitat ću samo prvi amandman kojim očekujem da na osnovu prvog amandmana se i odredim da li ću obrazlagati ostalih 17.

Dakle, ja sam u prvom amandmanu saopštio da je jahta plovni objekat na motorni pogon ili jedra koji može imati više od jednog trupa namijenjen i opremljen za duži boravak na moru, za razonodu sport i rekreaciju, čija dužina je veća od sedam metara i koji se koristi za lične potrebe ili u privrednu djelatnost, te koji je pored posade ovlašćen prevoziti do 12 putnika. Vlada nije prihvatila taj amandman, ona je dala obrzaloženje da to nije sa Konvencijom o sigurnosti ljudskih života na moru, a to što smo u proteklih deceniju ipo švercovali ljude na barkama, na motornim čamcima, plastičnim i čak i drugim plovilima i ti se slučajevi završavali tragično po te nesrećne ljude, očigledno da nije bilo u skladu sa ovim konvencijama, ali evo Vlada kada ja podnesem neke amandmane ovog puta 18 je odlučila da ne prihvati ni jedan jedini.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hoćemo li ići po amandmanima jedan po jedan? U redu ići ćemo jedan po jedan.

Kolege Kneževića glasamo o smanjenju dužine plovila.

Hvala vam. Glasalo je 67 poslanika, 33 za, 21 protiv, 13 uzdržanih, Nije prošlo za dva glasa.

Izvolite. Amandman 2.

MILAN KNEŽEVIĆ:

S obzirom da kolega Obradović nije želio da se uključi da mi pomogne da ovaj moj prvi amandman, ja povlačim ovih ostalih 17 pošto mi njihova sudbina i tekako poznata i da se zahvalim kolegama iz vladajuće većine da bogda vam se ovo na isti način vraćalo i to vrlo brzo 27.septembra.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nijeste mogli znati što će biti sa ostalih 17, jer nijesu isti. Ali u redu. Kolega je povukao ostalih 17 amandmana. Mi imamo amandmane kolege Gojkovića i Gošovića.

Izvolite kolega Gojkoviću, evo oni koji su morali da podnesu amandmane o brodovima.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Ključni amandmani su prihvaćeni, ovaj amandman koji tretira nijanse i postoje argumenti za i protiv. I smatram da nije te važnosti toliko da odustajem od ovog amandmana.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala na pomoći.

Kolega Gojković je odustao od amandmana 2.

Idemo na glasanje Predloga zakona u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 60 poslanika, 41 za 13 protiv, šest uzdržanih i ovaj zakon smo usvojili.

Tačka 15 Predlog o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova.

Molim vas, možemo li da se čujemo?

Glasamo ga u načelu većinom svih poslanika.

Tačka 15 Predlog o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova.

Hvala vam. Glasao je 61 poslanik, 59 za, jedan protiv, jedan uzdržani, i utvrdili smo ga u načelu.

Devet amandmana i to: Zakonodavni odbor šest amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona.

Hvala.

Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje, jedan amandman, koji je sastavni dio Predloga zakona.

Hvala.

Poslanici: Jelić i Šćepanović, jedan amandman, koji je u izmijenjenoj formulaciji, sastavni dio Predloga zakona.

I kolega Perić i Tuponja, jedan amandman o kojem treba glasati.

Izvolite, kolega Periću, samo vi imate potrebe da branite svoje stavove.

SRĐAN PERIĆ:

To je kažem 4.juna, a on se odnosi da se postojeći zakon član 3 koji spominje član 4 osnovnog zakona briše. Mi smo smatrali da je prethodno rješenje po obuhvatu prava koja se odnose na građane, odnosno na radnike veći u prethodnom rješenju.

Radi poslanika i javnosti pročitacu postojeći član zakona. Član 4 koji je promijenjen novim zakonom. On glasi: individualnim radnim sporom, smatra se spor koji nastaje u ostvarivanju prava zaposlenog iz rada i po osnovu rada. Strane u individualnom sporu su zaposleni poslodavac. Ono što je predloženo članom 3 novog zakona kojim se mijenja upravo ovaj član stoji da individualnim radnim sporom smatra se spor koji je nastao u ostvarivanju prava iz rada i po osnovu rada utvrđenim zakonom, kolektivnim ugovorom, aktom poslodavaca i Ugovorom o radu. Mi smo prosto stanovište da oni radnici koji nemaju nikakav potpisani Ugovor o radu, a koji takođe mogu biti predmet u sprovođenju ovog zakona su bolje zaštićeni u već postojećem rješenjem. U drugim stvarima nijesu imali primjedbu na ovaj zakon, ali cijenimo da je postojeće rješenje bolje od onog koje je predloženo u ovom članu.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Amandman kolege: Perića i Tuponje, za, protiv, uzdržani?

Hvala vam, većina svih je potrebna, tako da ne moramo čekati.

Glasala su 64 poslanika, 30 za, jedan protiv, 33 uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 64 poslanika, 52 za, osam protiv, četiri uzdržana, Zakon je usvojen.

Idemo na tačku 16 - Predlog zakona o kinematografiji.

Glasamo ga u načelu većinom prisutnih poslanika.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, 45 za, 10 protiv, sedam uzdržanih, utvrdili ga u načelu. Imali smo četiri amandmana u proceduri, Zakonodavni odbor dva koji su sastavni dio Predloga zakona.

Kolega Šaboviću. Hvala.

Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport dva amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona.

Hvala, koleginice Tanasijević. Nema drugih amandmana. Glasamo ga u cjelini.

Izvolite.

Glasao je 61 poslanik, 46 za, osam protiv, sedam uzdržanih, usvojili smo Zakon o kinematografiji.

Idemo dalje na potvrđivanje sporazuma.

Tačka 17 onaj koji je izazvao najviše diskusije Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o političkoj saradnji.

Otvaram glasanje.

Hvala vam. Glasala su 64 poslanika, 44 za, 20 protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da je zakon donešen.

Nema u načelu, Sporazum o međunarodnom nemaju dva nivoa, prošao je sa 64.

Hvala vam.

Predlog zakona o potvrđivanju memoranduma o razumijevanju o institucionalnom okviru inicijative za primjenljivost i prevenciju katastrofe u Jugoistočnoj Evropi. Glasamo ga zakon.

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, 56 za, jedan protiv, jedan uzdržan, konstatujem da smo ga ratifikovali i usvojili zakon.

Predlog zakona o potvrđivanju protokola o privilegijama imuniteta centara za sprovođenje Zakona o Jugoistočnoj Evropi.

Stavljam na glasanje.

Hvala vam. Glasalo je 65 poslanika, 57 za, četiri protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da smo i ovaj zakon usvojili.

Kroz zakon o potvrđivanju Sporazuma Vlade Crne Gore i Vlade Republike Turske o uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 56 poslanika, 55 za, jedan protiv, nije bilo uzdržanih, konstatujem da je zakon usvojen.

Idemo na tačku 22 Predlog zakona o potvrđivanju Ugovora o energetskej povelji.

Kolega Medojeviću, ovo je energetska povelja, da va malo stišam.

Hvala vam. Glasalo je 56 poslanika, 55 za, jedan protiv, nije bilo uzdržanih, usvojili smo i ovaj zakon.

Tačka 23 molim vas kolege.

Predlog zakona o potvrđivanju Atinske konvencije o prevozu putnika i njihovog prtljaga morem, usvojene je 1974. godine i Protokola iz 2002. godine. Atinsku konvenciju o prevozu putnika i njihovih prtljaga morem, usvojene 1974. godine. Izvolite, glasamo. Djelujete lako, a može biti teško ako se nešto desi na našoj teritoriji. Dosta često lako prihvatamo, a teško ispunjavamo. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 66 poslanika, svi su bili za. Konstatujem da je zakon usvojen.

Idemo na tačku 25 Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada (MOR) o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu br. 167.

Izvolite, kolega Popoviću, procedura.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Moguće da griješim da je o ovome bilo glasanja. Da li smo mi tačku 20 Predlog o potvrđivanju Odluke o pristupanju Crne Gore Sporazumu o Vladinim nabavkama pri Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, da li je bilo glasanje već? Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je bilo tokom evropskih igara u Bakuu. Bolje da vi pogriješite nego Skupština. Hvala na pomoći.

Mi smo kod glasanja MOR-a. Izvolite, otvaram glasanje.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 63 za. Usvojili smo zakon.

Idemo na tačku 26 Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o promotivnom okviru za bezbjednost i zdravlje na radu br. 187. Promotivni okvir za zaštitu zdravlja. Izvolite, glasamo.

Hvala vam. Glasala su 62 poslanika, svi su bili za.

Idemo na tačku 27 Predlog zakona o zaštiti potrošača - korisnika finansijskih usluga. Finansijske usluge, kolega Medojeviću, to vas uvijek interesuje. Predlog zakona u načelu. Glasamo. Potrebna je većina svih poslanika. Poništavam glasanje, neke kolege nisu znale o čemu se glasa. Poništavam glasanje, nastala je zabuna. Glasamo većinom svih poslanika, to je 41. To je naš zakon, to nije ratifikacija. Predlog zakona o zaštiti potrošača - korisnika finansijskih usluga. Izvolite.

Hvala vam. Zakon je izglasan u načelu. Na Predlog zakona podnijeto je 12 amandmana i to deset amandmana Zakonodavnog odbora koji su prihvaćeni, hvala, kolega Šaboviću, i koleginja Kalezić dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, hvala, koleginja Kalezić.

Sada glasamo Predlog zakona u cjelini. Većina svih.

Mogu li zaključiti glasanje? Hvala vam. Glasala su 73 poslanika, 41 za, jedan protiv, 31 uzdržan. Konstatujem da je zakon usvojen.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Predlagači su poslanici Branka Bošnjak, Milutin Đukanović, Vladislav Bojović, Janko Vučinić, Jelisava Kalezić. Prethodni je predložio kolega Popović, nisam vam rekao. Glas se većinom svih poslanika. Bošnjak, Đukanović, da stanemo tu. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik, 34 za, 26 protiv, 11 uzdržanih. Zakon nije dobio potrebnu većinu, nije utvrđen u načelu i ne može se ići dalje u proceduru.

Zakon o dopuni Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju. Predlagači poslanici Đukanović, Bošnjak, Vučinić i Bojović. Tačka 29. Odlučuje se većinom svih poslanika. Otvaram glasanje. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 73 poslanika, 37 za, 24 protiv, 12 uzdržanih. Konstatujem da zakon nije dobio potrebnu većinu u načelu i da procedura dalje ne može ići.

Idemo na tačku 30 Predlog zakona o izmjenama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Predlagači su koleginica Bošnjak, kolega Đukanović, kolega Bojović, kolega Vučinić i koleginica Kalezić. Većina glasova svih poslanika.

Hvala vam. Glasala su 74 poslanika, 38 za, 24 protiv, 12 uzdržanih. Zakon nije dobio potrebnu većinu u načelu.

Predlog zakona o dopuni Zakona o stečaju. Predlagači su kolega Milutin Đukanović, koleginica Branka Bošnjak, kolega Vladislav Bojović i kolega Janko Vučinić. Otvaram glasanje. Većina svih poslanika.

Hvala vam. Glasala su 74 poslanika, 35 za, 26 protiv, 13 uzdržanih. Konstatujem da zakon nije dobio potrebnu većinu.

Tačka 33 Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Koleginica Bošnjak je predlagač. Većina svih poslanika glasa. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 63 poslanika, 35 za, 24 protiv, osam uzdržanih. Ne mijenja stvar, treba 41. Nije dobio potrebnu većinu.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, ali su sada predlagači kolega Milić i koleginica Jonica. Glasamo ga u načelu. Tačka 37 visoko obrazovanje, kolega Milić i koleginica Jonica.

Mogu li zaključiti glasanje?

Hvala. Glasalo je 69 poslanika, 35 za, 16 protiv, 18 uzdržanih. Zakon nije dobio potrebnu većinu u načelu.

Idemo na Predlog zakona o izmjeni i dopuni Porodičnog zakona. Tu su predlagači koleginica Marković i kolega Damjanović. Čekamo neke kolege koji su zamolili da se glasa o tome kada oni dođu. Otvaram glasanje. Izvolite, tačka 38.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 36 za, 11 protiv, 23 uzdržana. Konstatujem da zakon nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost. Predlagači su Tuponja, Perić, Jasavić i Pajović. Izvolite, PDV. Obaveze građana uvijek većina svih.

Hvala vam. Glasalo je 69 poslanika, 33 za, 14 protiv, 22 uzdržana. Konstatujem da zakon nije dobio potrebnu većinu u načelu.

Tačka 40 Predlog zakona o izmjeni Zakona o Državnom tužilaštvu. Predlagači su koleginica Jasavić, kolega Perić, kolega Tuponja i kolega Pajović. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 71 poslanik, 45 za, 20 protiv, šest uzdržanih. Ovaj zakon je dobio većinu u načelu i možemo da krenemo dalje u raspravu. Idemo u pojedinosti. Podnijeto je pet amandmana i to Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, kolega Šabović je potvrdio. Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Kolega Rastoder? Hvala vam. Poslanici Jasavić i Perić jedan amandman, ali su odustali iako su predlagači,

konstatujem da to više nije u proceduri. Nema drugih amandmana, nema rasprave u pojedinostima, ali ima glasanja u cjelini. Za, protiv, uzdržani? Većina svih. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 68 poslanika, 44 za, 17 protiv, sedam uzdržanih. Zakon je usvojen.

Predlog zakona o izmjeni Krivičnog zakonika Crne Gore tačka 41. Poslanici Jasavić, Perić, Tuponja i Pajović. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 58 poslanika, 56 za, jedan protiv, jedan uzdržan. Zakon je utvrđen u načelu. Idemo na amandmane, tri amandmana. Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Kolege Jasavić i Perić kao predlagači zakona dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala. Nema drugih amandmana. Glasamo izmjene Zakonika u cjelini. Često mijenjamo Krivični zakonik, što u teoriji već ima svoje objašnjenje. Zakonici se prave da bi bili stabilni. Moram jer kršimo pravila struke.

Glasalo je 59 poslanika, 53 za, dva protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da smo usvojili izmjene Krivičnog zakonika.

Predlog Odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Skupštine Crne Gore. Glasanje većinom svih poslanika. Izvolite, glasamo izmjene Poslovnika, da se himna izvodi na početku, a ne samo na konstituisanju Skupštine. Hoćete li riječ? Molim vas, bez dobacivanja. Ako ćete riječ, daću vam riječ, nema potrebe da dobacujemo. Nema problema da to raspravimo odmah sada. Pošto ne želite riječ, reći ću vam. To je ono što je praksa u ovom Parlamentu samo što je sada normirana, ništa više. Na početku konstitutivnog zasijedanja Skupštine, ništa novo. Hvala vam.

Idemo na tačku 43. Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage o obrazovanju. Sačekaćemo sa ovom tačkom i još jednom tačkom dvoje kolega koji su zamolili da zbog određenog slučaja odložimo to.

Idemo dalje. Idemo na izvještaje, pa ćemo se vratiti na ovu tačku, generalni sekretare. Imamo posla dovoljno dok oni dođu.

Drugi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropskoj uniji za period jul - decembar 2014. godine. Odbor za evropske integracije podnio je Predlog zaključaka kojim se prihvata Drugi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima. Stavljam na glasanje Predlog zaključaka našeg Odbora. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika, 48 za, dva protiv, četiri uzdržana. Usvojili smo zaključke Odbora, a sada su zaključci Skupštine Crne Gore.

Idemo na realizaciju zaključaka o zaštiti životne sredine u Pljevljima, samo gledam da li je to tačka za koju su tražili odlaganje, nije. Odbor za turizam, poljoprivredu i ekologiju i prostorno planiranje podnio je Predlog zaključaka.

Stavljam na glasanje Predlog zaključaka našeg Odbora. Dobro je kada odbori razmatraju teme tako da imamo zaključke po kojima se možemo ponašati.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 40 za, 29 protiv, jedan održan. Zaključci su usvojeni.

Tri tačke smo ostavili, dječiju zaštitu, KAP i Duvanski dok kolege dođu.

Evo, da udovoljimo kolegi Kneževiću, pa ćemo onda glasati.

Idemo na Duvanski kombinat.

Vraćamo se na tačku 43.

Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage i obrazovanju Anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenicama o postupanju nadležnih državnih organa, zaštiti državne imovine i javnog interesa prilikom prodaje imovine Duvanskog kombinata Podgorica AD. u stečaju.

Podnijelo je 28 poslanika, ovlašćeni predlagači u ime podnosioca Predloga odluke su poslanici Damjanović i Kaluđerović. Kolega Damjanović ima pravo da obrazloži, a onda glasamo bez rasprave. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče.

Dakle, u ime 27 poslanika, podnijeli smo Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage i obrazovanju Anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju državnih organa, zaštiti državne imovine i javnog interesa prilikom prodaje imovine DKP-a AD, u stečaju. Imovine preduzeća koje je danas u Crnoj Gori najveći poreski dužnik i poreski dug po zadnjoj informaciji Poreske uprave, Bogu hvala i javno objavujemo ove podatke, iznosi 38,8 miliona evra sa tendencijom povećanja. U momentu kada smo prvi put podnosili predlog ove odluke, on je bio na nivou 35 miliona. Dakle, ovaj poreski dug firme koja je u stečaju se neprestano uvećava. Imovina je prodana za 13 miliona evra, a poreski dug je samo po tom osnovu 25 miliona evra veći nego što je imovina koja je prodana kroz stečaj.

Mi ovdje želimo imajući u vidu i stav Zakonodavnog odbora da se sudski procesi koji se vode vezano za imovniško pravne odnose pojedinaca oko DKP-a ne odnose na meritum ove odluke, dakle, imamo želju da kao Parlament samo malo propitamo Vladu, odnosno nadležne državne organe vezano za postupanje, odnosno nepostupanje oko DKP-a, odnosno koji su razlozi, zašto je DKP-e doveden u situaciju da je prodat za 13 miliona evra. Stečaj i dalje traje, poreski dug se rapidno uvećava gotovo je na nivou od 40 miliona evra, govorim o 10% ukupnoga poreskog duga u državi ako maknemo neaktivna preduzeća, to je samo ova firma o kojoj ovdje govorimo.

Tržište duvana nikad punije duvana, siva ekonomija u dijelu duvanskih proizvoda nikad veća na nivou 90-tih godina. Dva, u međuvremenu duvanska kombinata, jedan stari koji radi a koji je u stečaju proizvodi poreski dug, a nikad veću proizvodnju u tri smjene. Jedan koji tek treba da se formira. Štrajk zaposlenih i prijetnja, dakle neispunjavanje obaveza prema njima. Oštećeni manjinski akcionari, oštećena država, oštećeni zaposleni. Dakle, samo jedan pokušaj da se kroz Anketni odbor Parlament pomalo pozabavi ovom problematikom i negdje se nadam da će poslije dva, hajde da ih nazovem, neuspjeha vezana za Anketne odbore, ovaj treći svakako dovesti do onoga što svi ovdje hoćemo a to je precizno identifikovanje u političkom smislu pa i u svakom drugom odgovornosti, zašto je DKP-e doveden u ovakvo stanje. Štete koje su urađene državi, akcionarima i zaposlenima i kako i na koji način Parlament kroz zaključke koje će usvojiti nadam se taj Anketni odbor može zaustaviti ovo stanje i identifikovati krivce. Evo, toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Kaluđerović, evo taj minut da čujemo i Vas.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala Vam.

Evo kopija potvrde od 12. maja ove godine kojom je Stečajna uprava Duvanskog kombinata Podgorica izjavila da je kupac imovine Duvanskog kombinata, dakle, preduzeće Zetogradnja u cjelosti izmirila kupoprodajnu cijenu, čuli ste od kolege Damjanovića, od 13,2 miliona evra. Tvrdim, a ne samo da ja tvrdim, nego već imam i papir Specijalnog odjeljenja za organizovani kriminal Vrhovnog državnog tužilaštva, odnosno sada se to zove drugačije, da to nije tako. Dakle, ova potvrda je osnov da se izvrši upis cjelokupne imovine Duvanskog kombinata u stečaju sa duvanskog na

Zetogradnju i onda ostaje potpuno to preduzeće bez imovine, a iznos od 38, 8 miliona evra državnog potraživanja po osnovu poreza i doprinosa sa nemogućnošću naplate. I u izvještaju, informaciju koju sam dobio u aprilu mjesecu od Vrhovnog državnog tužilaštva stoji da je u završnoj fazi izviđaj za utvrđivanje krivične odgovornosti, Stečajne uprave zbog podataka koje su sami utvrdili da upućuju na to da postoje elementi krivičnih djela zbog cijene i načina na koji je prodana imovina Duvanskog kombinata i drugo, prikazivanja pogrešnih podataka oko proizvodnje i naplate iz procesa poslovanja Duvanskog kombinata.

Dakle, parlamentarna istraga, poštovane kolege, je najdjelotvornije oruđe koje stoji na raspolaganje Parlamentu za vršenje parlamentarnog nadzora, u pitanju su desetine, ja se usuđujem reći, stotine miliona evra štete po državu za ovih pet godina od kada je otvoren stečaj u tom kolektivu, a očigledno se završava scenario da se konačno lividira Duvanski u stečaju, a da se proda novi Duvanski. To je jedna farsična priča a bila bi prilika čini mi se da kroz parlamentarnu istragu koja bi trajala najduže tri mjeseca, potpuno razobličimo i dokažemo ovo što ja evo ponavljam sa punom odgovornošću pred vama tvrdim da se radi o ogromnoj šteti koja je nastupila za državu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, čuli smo obrazloženje.

Stavljam na glasanje Predlog odluke, za protiv, uzdržani.

Hvala vam, glasalo je 76 poslanika, 42 za, 28 protiv, šeste uzdržanih. Konstatuje da smo donijeli Odluku o otvaranju parlamentarne istrage obrazovanju Anketnog odbora za prikupljanje informacija itd, itd, znate što je, i trega pristupiti foriranju Anketnog odbora i nijesam vidio to u sastavu Odluke ali Odluka o otvaranju istrage je donesena.

Idemo dalje, idemo na Predlog zakona o izmirenju obaveza prema radnicima Kombinata aluminijuma koji su usled stečaja preduzeća pošli u privremenu penziju.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu, predlagači su, samo poslanik Vučinić je predlagač.

Hvala vam, glasalo je 75 poslanika, 44 za, 28 protiv, tri uzdržana. Utvrdili smo ga u načelu.

Bilo je pet amandmana poslanika Janka Vučinića predlagača zakona, s tim što je amandman 5 u izmijenjenoj formulaciji.

Nema drugih amandmana i glasamo Predlog zakona u cjelini, izvolite.

Hvala vam, glasalo je 73 poslanika, 41 za, 29 protiv, tri uzdržana. Konstatujem da je zakon usvojen.

Idemo na Predlog zakona o dopuni Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Predlagač je kolega Damjanović. Glasa većina svih poslanika.

Hvala vam, glasalo je 75 poslanika, 42 za, 27 protiv, šest uzdržanih. Zakon je utvrđen u načelu.

Podnijeto je pet amandmana, molim vas kolege, Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Poslanik Damjanović kao predlagač zakona tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona s tim što su amandman 1 i 2 u izmijenjenoj formulaciji, hvala kolega Damjanoviću.

Poslanik Rešad Sijarić jedan amandman o kojem treba glasati.

Kolega Sijariću, izvolite, Vi ste jedini koji ima amandman u proceduri.

REŠAD SIJARIĆ:

Odustajem od bazičnog amandmana, zato što je predlagač zakona prihvatio moj modificovani amandman, rješenje. Smatram da ovaj amandman neće ugroziti fiskalnu stabilnost, znači da odustajem od amandmana, ali sam prihvatio modificovani dio amandmana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Glasamo zakon u cjelini, izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam, glasala su 74 poslanika, 43 za, 27 protiv, četiri uzdržana. Zakon je usvojen.

Ovim smo završili, ako se ne varam, petu sjednicu redovnog zasijedanja za 2015. godinu.